This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

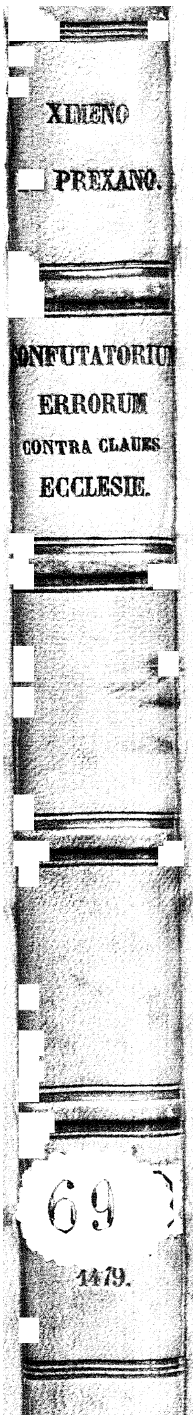

Digitized by Google

Confutatorium errorum contra claues ecclesie nuper editorum: incipit feliciter.

Reuerẽdissimo in xpo patri ac magnificentissimo dño: dño Illefonso carrillo diuina miseratione Archiepo toletano et hyspaniarum primati ac castelle maiori cancellario: Petrus eximeni de pdicatoꝝ ordine sacre theologie magister indignus et canonicus toletanus: post manuum oscula: seipsum cum omni pꝛõtitudine obsequendi. Siquidem diuisse me primas: destinari michi iussit dñatio vra reuerẽdissima libellum quendam confessionum: seu confessionale nominatum: nuper editum. quẽ quidam scolastici viri a salamãtina vniuersitate tanquam de falsitate suspectum: vestre reuerẽdissime paternitati examinandum: corrigendum quoque trãsmiserant. mãdauitque michi seruulo suo eadẽ Reuerẽdissima dñatio vestra suis litteris seppe et verbotenus pluries: quatenus eundẽ libellum et legerem: et vtcre meum super dubijs in eodẽ contentis: in scriptis redigerem. Eorum reuerẽdissime dñe quod indecens sa circa plurima occupatio: q̃ litteris minime vacare simit: corporisque indispositio: et quod ã plius est: ingenij tenuitas: sapiẽcieque pẽnuria legitime excusabãt: obediencia victimis plata et reuerẽcialis amor: subire coegerunt. Diuino igitur enixus auxilio et umbra reuerẽdissime dñationis vestre protectus: conabor reuerẽter obediens: eiusdẽ Reuerẽdissime paternitatis vestre parere mãdatis. Et q̃ per catholicos tractatores asserta cõperero: fideliter referam. ac profundissime sapiẽcie Reuerẽdissime dñationis vestre examinãda: corrigẽdaque offeram. Potius vero imitar doctor auctoritatibus: q̃ propꝛijs illationibus. vt si quisquam rationes veras proterue calumniari aut subterfugere cõtẽdat: michi nõ minus sanctorum et doctissimorum virorum venerabiles sentẽcias: cõtenere erubescat. et ob hoc ipa originalia inseram. Cõtor enim illius opusculi: cõtra illud prouer. 3. Ne imitaris pruvencie tue: propꝛijs imaginatõnibus enixus: solẽnes ecclesie doctores spuit. et ab illoꝝ vera doctrina ac cõposito et perlucido stillo (noua cõmenta cõfingẽs) deuiauit Ego vero: cõtraria via incedã. nã mea parui pẽdens: illoꝝ egregiorum doctorum preclara documẽta: ad fulcimentum veritatis in medium cõferã et si pꝛolixitatis occasio videatur. Nõ debet autẽ reprehẽsibile iudicari: si eadẽ auctoritas in diuersis locis aducatur secundum exigẽciam materie subiecte. Diuidetur autẽ presens opus in tres partes principales. in quarum prima: pmittetur quedam generalia de sacramentis. In secunda autẽ: gra materie dicetur breuiter sub cõpẽdio: de penitẽcia uirtute et de penitẽcia sacramẽto. In tercia uero cõfutabuntur errores in pfato libello doctrinaliter inserti. Profiteor autez in dicẽdis nõ odio. aut inimicitie liuore seu alia passione moueri. sz caritate. obediencia. ac zelo veritatis ortodoxe. et sacramentorum fidei. Et si quod deus auertat: sacre doctrine: aut sanctorum et catholicorum doctorum recto dogmati: absonum quidq̃m scripsero: nõ arrogãter: aut pertinaciter: sz ignorãter me dixisse fateor. subiciosz me et dicta mea correctioni et determinationi apostolice sedis. que est magistra veritatis.

Capitulum primum. noticia in generali de quibusdam q̃ continentur in libello confessionum magistri petri oromensis.

Si autẽ illi qui predictum opusculum nõ viderunt habeant aliquam noticiã in vniuersali de quibusdam in eo contẽtis: cõsideranduum. q doctrina ibi tradita: inter alia cõtinet sequentia. s. q cõfessio sacramẽtalis qua ecclesia catholica vtitur ad liberandum peccatores a peccatis: nõ fuit instituta a xpo sed ab ecclesia. Et per consequens q non cõferat gram nec peccata remittat: in quantum est sacramentum noue legis. sz solum in quantum est sacramentum nature. Et q fuit institutum: ne delicta occulta remanerent impunita. quod multum interest rei publice. q papa nõ potest dispensare in statutis ecclesie vniuersalis. nec in cõtinẽcia clericorum occidentalium. q greci recõciliãtur in mortalibus per cõfessiones generalem et per cerimonias ecclesie. non per cõfessionẽ sacramentalẽ et q nõ confitẽtur q confessio tota vel pro maiori parte: fundatur in ritibus et cerimonijs ecclesie: que nunc sunt vel aliquo fuerunt. q sunt. xvj. cõditiones cõfessionis necessarie. et si aliqua illarum defuerit in penitẽte: non absoluitur a sacerdote. Et q secundum veritatem qui cõfitẽtur sed natis premissis cõditionibus: absoluendi sunt et non alij. Quarta conditio: q sit pura. i. q recta sit intẽtio confitẽtis. vt. s. ecclesie et eius sacramẽtis reconcilietur. q qui semel in ano confitetur sacerdoti peccata sua in specie: dicitur implere cõditionem illam; frequenter. et

BIBLIOTECA DE FILOSOFIA

Digitized by Google

ullam: acelerate. ꝙ fere in omnibus conditionibus predictis cõfessionis: committur prudẽtie sacerdotis: vtrum eis vti debeat. Et ꝙ cõditiones cõfessionis fuerunt instituite adhoc ꝙ penitens reconcilietur a sacerdote: ecclesie et eius sacramentis pro statu huius seculi. Et ad hoc ꝙ penitẽti remittatur a sacerdote reatus excomunicationis huius seculi nõ futuri. ꝙ sacerdos potest hodie arbitrari: in omnibus cõditionibus confessionis. exceptis quibusdaꝫ q̃ sunt de iure nature. ꝙ sacerdos est arbiter immediatus: inter peccatorem et ecclesiã. ꝙ confiteri homini peccata in specie: est de ratione precepti nõ sacramẽti. ꝙ diuersitas recõciliationis: est ex ecclesie cõstitutione non ex p̃cepto xp̃i. ꝙ ī peccatis publicis seu notoriis: nõ potest quis absolui a peccato ī foro secreto penitẽcie: nisi in extrema necessitate. ꝙ in sacramẽto penitẽcie forus secretus: nõ est de ratione sacramẽti seu est solum de precepto. ꝙ in primitiua ecclesia erat vnus forus tãtuꝫ.

ꝙ taxatio penitẽcie fuit: vt penitẽs recõcilietur ecclesie et eius sacramẽtis et nõ ad satisfaciendum pro pena purgatorij. ꝙ nulla alia pena potuit satisfacere pro pena separationis a comunione sacramẽtorum: nisi penitẽcia iniunta. ꝙ post iniunctioné penitẽcie: et a cõtemte voluntarie susceptaꝫ: manet ille ante peractam penitẽciam excomunicatus duplici excomunicatione et ꝙ reconciliato peccatore curie celesti: adhuc manet excomunicatus et recõciliãdus ecclesie militanti. ꝙ penitẽcie iuncte valent per modum recõpensationis ad remissionem pene separationis a comunione sacramẽtorum: nõ ad tolleõam penam purgatorij. ꝙ ad remissionem pene tẽporalis que pro reliquijs peccatorum debetur: penitẽcie iuncte magis valẽt per modum dispositionis q̃m recõpensationis. in quãtum disponunt penitẽtem ad maiorem dolorẽ et penitenciã cordis de peccato. et ꝙ dicuntur valere per modum recõpensationis: in quãtuꝫ disponunt ad penitenciam cordis. Et ꝙ isto modo valent suffragia viuorum et defunctoruꝫ. Et ꝙ eodem debet dici de extrema vnctione et de baptismo adultorum. Et ꝙ nõ est scituꝫ per certitudinem an post baptismuꝫ: maneat aliquis reatus ad penam tẽporalẽ. ꝙ omnis penitẽcia est pena canonica. ꝙ penitẽcie iuncte sunt suffragia quedam. lꝫ magis prosint virtute clauiuꝫ. ꝙ sufficiẽter punitus in foro penitẽcie secundum iudicium discreti sacerdotis: poterit adhuc manere obligatus ad penaꝫ purgatorij. ꝙ penitencia facta post recidiuium: non est satisfactoria in foro ecclesie. Et ꝙ recidiuãs veniens ad sacerdotem nõ reconciliatur. ꝙ prepositi ecclesie dicuntur peccata retinere duꝫ pro eis penam iniunguntur penitẽti. Et dicuntur remittere: dum pena purgatos ad comunionem sacramẽtorum admittunt. ꝙ penitẽtes nõ sunt absoluẽdi: nisi perata prius pnã eis iniuncta.

ꝙ iudicium sacerdotis: dicitur eius sentẽcia. et magis condemnatoria q̃m absolutoria. ꝙ penitens non potest comunicare celebrare vel audire diuina: sine reconciliatione venialium etiã si illa dimissa sit: q̃ntuꝫ ad penã futuri seculi. ꝙ venialia secundum ꝙ sunt ī proposito voluntatis: possunt remitti ī alio seculo per displicẽciã peccati. ꝙ veniale deletur per displicẽciam. q̃ntum ad residuaꝫ excomunicationẽ: deletur directe per cerimonias ecclesie. quod faciunt directe claues circa mortalia: directe faciunt cerimonie ille circa venialia. ꝙ huiusmodi cerimonie dicuntur valere ad remissionem venialiuꝫ: in q̃ntum directe valent ad remissionem excomunicationis vel irregularitatis: q̃ ex opere peccati venialis infertur. ꝙ peccatum inducit irregularitatẽ et repellit ab ordine vel ab ordinis executione. et inducit excomunicationem et arcet a liminibus ecclesie vel saltẽ a comunione eucharistie. Si peccatuꝫ voluntatis fuerit omnino sublatum q̃ntuꝫ a auersionẽ et cõuersionẽ: manet adhuc excomunicatio delẽda per sacerdotem. ꝙ q̃dam peccata separãt a xp̃o et a comunione sanctorum ad tẽpus vt minuta. q̃dam in perpetuuꝫ vt grauiora. ꝙ vicia capitalia nomine saligia designata secundum se nõ sunt peccata mortalia vel si aliquod illoruꝫ est mortale: nõ est tale ꝙ inferat excomunicationem q̃ inuigeat sacerdotis recõciliatione. ꝙ si inuidia cordis non prorumpat in nocumẽtum proximi: nõ inuiget recõciliatione sacerdotis. ꝙ peccata cordis: remittuntur per solam cordis displicẽciaꝫ sine ordine ad claues. ꝙ mortale nõ remittitur per cõfessionem vel absolutionẽ specialẽ: nisi forte a casu sicut veniale per cõfessionem vel absolutionẽ generalẽ. ꝙ cuꝫ dicitur quodcunq; solueris super terram erit solutum in celo: accipitur ibi celum pro ecclesia presentis status. vt dicatur ligari et absolui ī celo. i. in ecclesia presentis status. ꝙ sacerdotes qño ligãt ī ferunt excomunicationẽ. qño autẽ absoluunt: remouẽt eã. ꝙ peccatoꝫ absoluitur de pecca

tis oblitis: cum reſcendencia et nó abſolute. q̄ venialia peccata dicun. u: inordinata q̄am cō tra equitatē et legē rōnis dū nō ſint exp̄ſſe pro ibita lege xp̄i vel eccleſie. q̄ ſicut excomuni catus maiori excomunicatione diuersis exco municatōibus poteſt ab.olui ab vna alia ma nēte:ita peccator poteſt abſolui ab vno pecca to:alio manēte.i.ab excōicatōne lata ex opere alicuius peccati:manēte excōicatōne lata ex o pere alterius pecti.et ita poteſt deleri peccatuz vnuz alio manēte.i.excōicatō lata ex opere a licuius peccati mortalis: manēte excōicacōne lata ex opere alterius. q̄ cōſtitutōnes eccle ſie et iura humana obligāt ad peccatuz morta le.i.ad penitēciā peccati mortalis.q̄ alias erat ſeptenis et nunc eſt arbitraria et q̄ cōſtitutio nes eccleſie nó obligāt ad penitenciam peccati mortalis ſi non ſit vel in dei contemptuz vel in conſtitutione expreſſum.et dicuntur obligare ad peccatuz mortale.i.ad penitenciam peccati mortalis. q̄ indulgencie que comunit̄ fiunt non ſe extendunt ad penitēcias elemoſinarum niſi de eis fiat expreſſa mēt:o. q̄ per indulgē cias penitencie cōmutantur in aliq̄ leuiora:nó relaxantur in toto. q̄ indulgēcie nó proſunt aliis:q̄z his qui remittentibus ſubſunt. ideo nó proſunt exiſtētibus in purgatorio. q̄ pro pe na purgatorij reſoluta poſt ſacramētuz penitē cie:eccleſie p̄poſiti poſſunt facere ſuffragia non indulgēcias. q̄ exiſtētibus i mortali:poſſunt fieri indulgencie et remitti peccata ſub cōditio ne et etiaz ſine vlla conditōne. q̄ claues eccle ſie nó poſſunt alicui indulgere penaz purgato rij:ut ea non ſoluta euolet. q̄ ſacerdotes poſ ſunt expiare penā purgatorij viuoruz et defun ctoruz per ſuffragia:nó per indulgencias. q̄ papa per huiuſmodi indulgēcias intendit con cedere ſuffragia q̄daz.vt.ſ.pecunie que pro illis dātur proſint ſicut q̄daz alie elemoſine uel ma gis inq̄ntuz pro rebus magis p̄ſs dantur.et q̄ ſecundum intēciones concedentis huiuſmodi in dulgencie: fiunt de penitēciis iniunctis.q̄ vero ad penaz futuri ſeculi ſe extenderint: procedit ex errore et cupiditate q̄ſtoruz.nó ex voluntā te cōcedentis.quia per huiuſmodi indulgēcias remittitur pena q̄z determinatā q̄ntitatē tēpo ris quod de pena purgatorij nó poteſt iteligi. magis.n.illa menſuratur acerbitate:q̄z tempo re.hec oīa.et alia in precedo libello.

Capitulum.2. Primum fundamētum. q̄ nemo poteſt nec potuit vnq̄m ſaluari niſi vir tute paſſionis xp̄i. Incipit prima pars.

De euidēciam dicendoꝝ: p̄ſſupponun a tur duo fundaméta catholica et veri ſſima. Primuz: q̄ nullus vnq̄z potuit nec poterit ſaluari: niſi virtute paſſionis xp̄i. Quia vt dicit apoſtolus.ro.4.ſicut per vnius delictum in oēs homines in cōdepnatōnem: ſic et per vnius iuſtificā:i oēs homines in iuſtificā tōneꝝ vite.vbi.glo.ſicut nullius carnalis gene rato eſt niſi per adaz:ſic ſpualis nullius regene ratio eſt niſi per xp̄m.ſicut autē nullus eſt hō p̄ter illā generatōnez:ſic nullus eſt iuſtus p̄ter iſtaz.nemo enim naſcitur:niſi in concupiſcencia carnali q̄ tracta eſt ex primo homine.et nemo renaſcitur:niſi gracia ſpirituali q̄ data eſt a ſe cundo homine. Et.Jo.1.dicitur.vroimus eum plenum gracie et veritatis.et poſtea ſequitur. De plenitudine eius:oēs accepimus.i.oēs fide les quocunq̄ tēpore. vt exponit Criſoſtomus. omnes.n.hoīes accipiunt de plenitudine xp̄i ſecundum fidē q̄m habēt in ip̄m.dicitur.n.ro.3. q̄ iuſticia dei eſt per fidem jeſu xp̄i in oēs et in per omnes qui credunt in ip̄z.iuſticia autez dei .i.hec iuſtificatio q̄ iuſtificamur a deo:eſt per fidē jeſu xp̄i.i.per fidē q̄ creditur i xp̄z iuſtifi catorem impioꝝ.hec autē iuſticia venit in oēs vti magis proprie dicatur ſuper oēs.q̄ celitus data eſt ſuper oēs iudeos et gētiles qui credunt in eum.hec.gloſa.ibi. Sicut autē nos credimus i ip̄z ut i carnatū:ita antiqui credidērūt i ip̄m ut naſcitur. habentes.n.eundē ſp̄m fidei credi mus ut dī.2.chor.4.i quo oñdit q̄ etiā i iuſtiſ diuerſoꝝ tempoꝝ eadē fides eſt.ea.n.fides ātī quos iuſtos ſaluauit.q̄ ſalvat et nos .i.media toris dei et hominū.tēpora ergo variata ſunt nó fides.q̄ illi vēturū xp̄z.paſſuꝝ.reſurrecturū et aſcēſuꝝ credidērūt.nos autē credimus xp̄m venisſe.paſſū eſſe.reſurrexiſſe.i celū aſcēdiſſe. hec gloſa.hz autē fides q̄ eſt in xp̄m virtutē ex propoſito gr̄e dei. ſm illud.ro.3.et qui nó ope ratur credēti autē in eū qui iuſtificat impium:fi des reputatur ad iuſticiā ſz propōitū. hec.b.t. 3.par.q.6.ar.4. Oēs ergo iuſti ab initio ſeculi ſaluati ſūt virtute paſſiōis xp̄i et nó alias .vn de ex perſona xp̄i dicitur .Oſee.13.et ſaluator nó eſt preter me. Et beatus petrus dicit.actu um.4.c. nó eſt i alio aliquo ſalus. Et nó eſt al liud nomē ſub celo datū hoībus.in quo nos op porteat ſaluos fieri.unde Auguſtinus ad opta tū.illa fides ſana eſt.q̄ credimus nullus hoīem ſiue maioris ſiue parue etatis liberari a conta gio mortis et obligatione peccati quod prima natiuitate cōtraxit niſi per vnum mediatorē

der et hominuz ihesuz xp̃s cuius hois eiusdē dere saluberrima fide etiā illi iusti salui facti sunt : qui prius quaz ueniret in carnē: crediderunt in carne uēturū. Joē in libro de correctione et grā. Nemo liberatur a dāpnatione q̄ facta est per adā: nisi per fidem Jesu xp̄i. Jdez. augul. in libro. de nup. et cōcup. Eadē fides mediatoris q̄ nos saluat: saluos faciebat antiquos pusillos cuz magnis. q̄ sicut credimus xp̃m in carnem uenisse: ita illi nēturuz. Et. grego. super. eze. et qui presbāt et qui seqbātur clamabant .o.f.d. q̄ omnes electi qui ī iudea esse potuerunt siue qui nunc in ecclesia sunt: ī mediatorē dei et hominuz crediderunt et credūt. de hijs magister .3. li. sentēciaꝝ. d. 24. Et apostolus ad. he. 4. c. factus est oībus obtēperantibus sibi causa salutis eterne. vbi. glosa. tātuz. n. valz eius passioz q̄ oībus sufficit ad salutē una. n. oblōne cōsumauit in sēpiternū sanctificatos. hebre. 10. et. 12. sanctificati. n. sumus per oblationem corporis ihesu xp̄i. hebre. 10. nō. n. redēpti sumus corruptibilibus auro uel argēto sz p̄cioso sanguine q̄si agni incōtaminati et imaculati xp̄i p̄cognitiq̄dē āte mūdi cōstitutōnem. 1. p. 1. Et. Joh. 3. Exaltari oz filiū hominis ut oēs qui credūt in eum habeāt vitam eternā. Et. pri. Joh. 2. ipse est propiciatio pro peccatis nr̄is. nō pro nr̄is autē tātuz sz etiā pro totius mundi. et apostol. 1. thimo. 4. Saluator est oīum. apo. 1. Dilexit nos et lauit nos in sanguine suo a peccatis nostris. liuore eius sanati sumus. ysa. 53. Et causa huius est. q̄ sicut solus deus potuit hominē ex nichilo creare: ita ille solus potuit eū recreare et post peccatū liberare et ad vitā eternaz quemlibet est perducere. q̄ utrūq; requirit potēciaz infinitā. q̄ in solo deo est. Nullus. n. homo pro peccato suo satisfacere poterat nec oēs simul p̄o peccato alicuius. nō est secūduz .b.t. in .3. par. q. 1. ar. 2. q̄ tota natura humana erat per peccatū corrupta nec bonū alicuius persone. uel etiā pluriuz: poterat per equiperāciam totiꝰ nature detrimētuz recōpensare. tum etiā q̄ peccatū cōtra deuz comissuz ad̄ infinitatem habet ex infinitate diuine mageſtatis. tāto. n. offēsa est grauior: q̄nto maior est ille in quez delinquitur. Cū oppoztuit ad cōdignam satisfactōnez vt actio satisfaciētis haberet efficaciaz infinitam: vt pote dī et hominis existens. Hec tho. ibi. et grā q̄ alicui personaliter datur sufficit q̄ntū ad id quod ad personaz illius pertinet. nō tamē ad absolutionem reatus tocius nature. quod p̄z in antiquis p̄ibus qui grām habētes p̄opter reatū nature: ad gloriam peruenire non poterāt. et loco requirebatur meritum xp̄i et satisfactio vt reatus ille tolleretur. grā etiā personalis nulli ūq̄z post peccatū primi hois data fuit: nisi p fidez mediatoris explicitā uel iplicitā. Hec. B. t. ī. q. deuer. q. ulti. ar. 7. Oppoztebat. n. q̄ p peccato nature humane fieret cōdigna satisfactio. tum q̄ aliter hō nō restituezetur prime dignitati. tum q̄ cōueniens é esse vnū principium in genere satisfactōnis perfectū supra quod oēs alie satisfactōnes īperfecte fūdarentur. Ad hoc autē q̄ satisfactō esset cōdigna oppoztebat q̄ haberet virtutē infinitā. q̄ peccatū p̄o quo fiebat satisfactō infinitate q̄ndam habebat ex trib⁹. Primo ex infinitate diuine mageſtatis in q̄ntū ofēsa fuerat. per contēptuz inobedīcie. q̄nto. n. maior est ī q̄m peccatur. tāto grauioz est culpa. Secūdo. ex bono quod per peccatū auferebatur. quod est infinitum. s. deus ipse cuius participatōne fiunt homines beati. Tercio. ex ipa natura q̄ corrupta erat q̄ infinitate q̄nduz hz in q̄ntū in ea posſūt ī infinitū ſpposita multiplicari. actio autē pure creature nō potest habere efficaciā infinitā et deo nulla pura creatura poterat ſufficētez satisfactōnē facere. hec. B. t. 3. ſe. d. 20. q. 1. ar. 2 Nō est autē possibile hoī satisfacere de peccato deo qđ offendit. Primo q̄ per pctūz auferetur honoz dō debitus. nichil autē equales honoris ei⁹ pōt a nobis sibi redd. Secūdo. q̄ pctūz mortale est infinitū malū. tātuz. n. malum est q̄ntus ille in quē peccatur. nichil autē a nobis sibi potest reddi nisi bonū finitū. ergo non equiualens. ergo et ī. [illegible] ex alio medio. s. alias in debito arguitur sic. q̄ quicquid possumus deo impēdere obsequij et honoris: totū debitum est rōne creatōnis gubernatōnis et redēptōnis. ergo nichil possumus sibi ipēdere quod sit ī debitum sibi etiam ab inocēte. et per cōsequns alias debitum q̄m p̄o pcto. s. in virtute paſionis xp̄i potest peccōr satisfacere. q̄ illa paſio in tātuz acceptatur a deo trino: vt virtute eius acceptetur satisfactō illa que fm se acepta: nō posſz esse satisfactō. De potēcia autē ordinata deus non disposuit alicui pctōn dare primā grāz: nisi in virtute illius qui erat sine pctō. s. xp̄i. q̄ nō disposuit sibi reconciliare inimicū. nisi per obsequium magis gratū q̄z ofēsa eius erat sibi displicens. Et tale obsequiū eius est paſio xp̄i uel meritum eius. Et sicut nō disposuit dare grāz peccatori sine paſione xp̄i sine qua grā: nulla potest esse satisfactō oīno: q̄ nec equiualēs aliquo

modo nec similiter nec in diuina acceptõne: nõ multo magis de potẽcia ordinata non est possibile satisfacere deo de pctõ. nisi in uirtute paõnis xpi. Hec. sco. in. 4. sen. di. 14. Ratio pcti est. Quia salus nra solũ est ī volũtate dinaz peccare possumus ex nobis. Resurgere autem a pctõ et reddire in pristinã amiciciaz dei per nos nõ possumus. sz pdet hoc ex volũtate dei. s. qz cuz nos offẽderimus eum: ad remissionem delictoz nroz nichil requiritur: nisi q velit remitere. qz tñ deus iustissimus est: nõ vult pctã nra remitti sine satisfatõne. qz alias remaneret aliquid inordinatũ in vniuerso. et iusticie nõ satisfieret. quod est incõueniẽs. Naz sicut necesse est deum bona agere: ita necesse est eum iusta agere. qz iustus est. naz deus nõ potest negare naturã suaz sicud dicit apostolus. qz deus se ipm negare nõ potest. Cuz ergo nos offendimus deum: nõ potest offensa sine aliq̃ satisfactione tolli. qz nõ est iustuz. Et quoniã satisfatõ non est nisi per equalitatem: necesse erat q hõ tantuz patiatur q̃ntuz peccauerat. Pctũ autẽ nẽm lz in se actio q̃dã finita sit: ex parte tñ obi. s. dei quem offendimus: efficitur quodammodo infinita. qz offensa accipit q̃ntitatem ab eo qui offenditur. vt probat. arist. 4. ethi. c. de contrapasso. Ideo nullus hõ pro se ipo satisfacere potest etiaz si semel soluz peccaret. Oportuit ergo q̃ ille essz hõ deus. hõ quidẽ. vt pati possz et mereri. Deus autẽ ut actus eius essz infiniti valoris et meriti. sicut ipe realiter est infiniti valoris. Iste autez fuit mediator nr ihs iesus. Et sic p istius mortẽ fit satisfatõ pro oibus pctis etiã si essent in infinituz plura. Et etiã satisfaceret. p pctis demonũ et dãpnatoz: si illi essẽt dispositi ad suscipiẽduz fructum istius redẽptõnis. xps. n. cum mortuus est: eq̃liter pro oibus satisfecit. pro bonis et malis mortuis viuẽtibꝰ et nõduz natis. qz tñ mors xpi est aliquid in se absolutuz. s. q nõ magis limitatur ad istuz hoiem q̃z ad illum: necesse fuit q aut oes tã boni q̃z mali saluarẽtur p mortem xpi: aut essz aliquid p qõ fructus isti mortis aplicaretur isti hoi potiꝰ q̃z illi. Et qz xps p paõné suam etiã in q̃ntuz hõ acq̃siuit q esset vñs oium hoiẽum. actu. 20. c. Et effectꝰ est caput: volult q oẽs illi quibꝰ paõ sua deberet pficere: essent vnuz corpꝰ. cuius corporis: ipe esset caput. Et sicut ī corpore naturali duz mẽbra manẽt vnita capiti p cõtinuatõné ipoz recipiũt influxuz virtutis a capite: ita q̃ essent intra istud corpꝰ: reciperẽt influxuz a xpo et participaretur eis fructus paõnis eius. Ideo solus xps est verus dei et hoiẽuz mediator: in q̃ntuz p suã mortẽ hu manũ genus recõciliauit deo. Unde. apostol. 1. ad. thim. 2. vnus est mediator dei et hoiẽuz hõ xps iesus qui dedit se ipz redẽptionez. p oibus. Nam lz auctoritatiue pctũ aufferre cõueniat xpo fm q est deus: tñ satisfacere. p pctõ hũani generis: cõuenit z fm q hõ. Et secũdũ hoc dicitur dei et hoiẽuz mediator. Ille. n. ppie satisfacit. p offensa: qui ex ibz offẽlo ito q eq̃ uel magis diligit q̃z oderit offensam. xps autẽ ex caritate et obediẽcia patiendo magis aliquid deo exhibuit q̃z exigeret recõpẽsatõ totius offense hũani generis. Primo ppter magnitudinem caritatis ex qua patiebatur. Fuit. n. ex parte xpi qui. p nobis et p satisfatõne nra volũtarie morte sustinuit: imensa caritas. q̃ fecit paõnẽ ex pte ipius xpi pacientis dõ aceptã. Et sic per eam sumus dõ recõciliati. tãtuz. n. bonũ fuit q xps volũtarie passus est. q ppter hoc bonum in natura humana inuẽtuz: deus placatus est sup oi offensa generis hũani. q̃ntum ad eos qui xpo passo cõiũguntur p fidẽ et ecclie sacra. Secundo. ppter dignitatẽ vite sue quaz ppter satisfatõnez ponebat. que erat vita dei et hoiis. ió infiniti valoris et meriti. Tercio ppter generalitatez paõnis et magnitudinem doloris assumpti. Et satisfatõ xpi ptinet ad oẽs fideles siẽ ad sua mẽbra ī quãtuz caput et mẽbra sunt quasi vna plona. Et paõ xpi causauit remissionẽ pctoz p modum redẽptõnis. qz. n. ipe est caput nẽm p paõné suã quã ex caritate sustinuit: liberauit nos tãq̃z mẽbra sua a pctis q. p ciuz sue paõnis. sicut si hõ per aliquod opꝰ meritoriuz quod per manuz exerceret: redimeret a pctõ quod pedibus comisiz. sicut. n. naturale corpꝰ est vnum ex membroz diuersitate ita tota ecclia q̃ est misticuz corpus xpi: cõputatur vna persona cum suo capite quod est xps. Et paõ xpi hz effectuz in nobis in q̃ntuz incorporamur ei vt mẽbra capiti per ecclie sacramenta. Jn sctis autem qui fuerunt añ incarnatõez habuit effectum paõ xpi: in q̃ntũ fidẽ hẽbant paõnis ipius p quã iustificabãtur. ex paõne. n. xpi etiam ãtiquoz patrũ satisfatio efficax

fuit.q̄ in fide eiꝰ saluabātur. Quia tñ paō nō
dñ erat iu reꝫ natura iꝫ in fide eoꝫ inq̄ntuꝫ p
sonali actōne in xp̄m ceredebāt: nō illa iustifica
tio q̄ per fidē paōis xp̄i iustificabātur nō se
extēdebat nisi ad remouēdum ipedimētum per
sonale. Nō aūt ad remouēdū ipedimētum na
turale. Et ꝓpter hoc ipi q̄ꝺ a pcō mūdaban
tur. ſꝫ paradisi tanuam nō intrabāt. q̄ nōdum e
rat amotū ipedimētuꝫ nature. xp̄s. n. p paō
nem suā a pena eterna que debetur originali.
quod oēs cōtraūt: dupliciter absoluit ꝛ libera
uit. ſ. aufferēdo reatū q̄ntuꝫ ad illos q̄ partici
pes efficiebātur redēptōis eiꝰ. Et adhuc viue
bant ꝛ aufferēdo penam q̄ntū ad illos qui mor
tui erāt. Ab oīꝰ aūt q̄ntum ad sufficiēciam
Unde xꝰ p paōné suam duo fecit. Liberauit
.n. nos a potestate diaboli ipm vincēdo. Et ite
rum satisfaciēdo p culpa: nos dō cōiūxit ꝛ filii
os ꝛ domesticos dī fecit. Et sic redemit nos in
q̄ntū a potestate diaboli nos eripuit. Et in q̄n
tum pecciū solues siue satisfatōis p nobis: deū
nobis placauit. Omnia igitur diuina dona ꝛ
gr̄a ꝛ cartsmata q̄ a deo in hoīes descēdūt: pue
nūt ꝛ deriuātur mediāte xp̄i humanitate. q̄
de extremo ad extremū nō fit trālit⁹ nec defle
xus nisi p medīū. deus aūt ꝛ hō sunt duo extre
ma. xꝰ uero est mediator: rōne assumpte humā
tatis q̄ fꝫ Dam. est organū diuinitatis cōiunctū.
ideo sicut xp̄s primicias gr̄e suscepit q̄ datus
est ei spiritꝰ ꝛ nō ad mēsurā: ita gr̄a eiꝰ est cau
sa gr̄e nr̄e. q̄ de plenitudine eiꝰ oēs accepimus
gr̄aꝫ p gr̄a. Jo. 1. Et si obiciatur q̄ q̄lz res na
turalis p sua naturalia potest cōsequi finē:
ergo a fortiori hō q̄ est maioris virtutis ꝛ pfe
ctionis nature: finis virtꝰ naturalibus poterit
cōsequi finē suū q̄ é salus siue vita eterna. Dice
dum q̄ nō potest hō p sua naturalia mereri vi
tam eternā. sic dr̄ ad. ro. 6. gr̄a dei: vita eterna
vbi dicit. glo. hoc dictū est: vt inteligamꝰ deuꝫ
nos ad vitam eternā p sua misericordiā perducere.

Ad cuius euidēciā cōsiderādum q̄ actus per
ducētes ad finem debēt esse ꝓportionati fini.
nullus aūt actꝰ excedit ꝓportionē sui principii
actiui. ꝛ ita in naturalibꝰ videmꝰ q̄ nulla res
per suā operatiōem perficere pōt effectū qui ex
cedit virtutē suam actiuā. ſꝫ solū pōt producere
effectū proporcionatū sue virtuti. Salus au
tem siue vita eterna est finis excedēs proporci
onē nature. ꝛ tō hō per sua naturalia nō pōt
producere opera meritoria proporcionata vite
eterne. ſꝫ ad hoc exigitur altior virtus q̄ est vir
tus gr̄e. q̄ excedit naturā. q̄ illā non hꝫ hō a se.
nec hēre pōt. ſꝫ oportet q̄ a deo accipiat. Et
ita sine gr̄a nō pōt hō saluari: siue mereri vitā
eternam. ſꝫ solū pōt facere opera producentia
ad aliquod bonuꝫ hoī conaturale. Sciēdum tñ
q̄ natura humana hꝫ finē aliq̄ꝫ ad q̄m possit p
uenire virtꝰ nature sue. ſꝫ in q̄ntū ipa est exce
lētior cetris naturis hꝫ q̄ possit auxilio gr̄e p
duci ad altiorem finem q̄m ipa virtꝰ propriis
possit attingere. Cetere aūt res nō possunt p
exteriorꝫ auxilium perduci ad aliq̄m finē ex
cellentiorem q̄ꝫ ipe possint naturaliter habere
virtꝰ suis. Et in hoc est hō maioris perfectō
nis. q̄ natura humana ultra bonū sibi conatu
rale virtute agētis exterioris pōt eleuari ad fi
nem aliq̄m excellentiorem ad quem nō pōt per
uenire virtꝰ suis. Et ita maior est sua capaci
tas q̄ꝫ sua actiuitas. Cetere aūt res propter
suam ipfectiōem nō sunt capaces alicuius al
terius boni q̄ꝫ eiꝰ quod per vires proprias habe
re possunt. ut dicit. Phi. 7. de ce. ꝛ mūdo q̄ ille
est melius dispositꝰ ad sanitatē q̄ aliqbꝰ auxi
liis medicine pōt acquirere sanitatē q̄ꝫ q̄ nō pōt
illā acquirere per medicinā. Deus aūt q̄ erat
auersus a nobis propter pctūm. nunq̄ꝫ fuit re
conciliatꝰ nobis quousq; fuit plenissime. imo su
perplenitudine magestati sue satisfactum per
sanguinez benedicti filii sui. Et tunc q̄ supra
modū nos amās: incepit diffundere immensa do
na gr̄aꝫ suaꝫ. ista aūt reconciliatiō nō est facta
nisi per xp̄i mortem per q̄m satisfactū est diui
ne magestati de offēsa sibi a nobis facta. Ideo
nēo vmq̄ꝫ potuit saluari nisi per mortez xp̄i. p
quam satisfactū est. ideo per solam mortē xp̄i
gr̄e collate sunt fidelibꝰ. Et ista fuit causa q̄re
lz hoīes iusti ante xp̄i mortē q̄nocunq; morerē
tur saluarentur in fide explicita uel implicita
mortis xp̄i: nunq̄m tñ deus dignatꝰ est q̄m

recipere ad vitaz eternã usq; quo ꝝ mortuꝰ est

Capitulum.3.q̃ per xp̃i paſionez liberati ſumꝰ iuſte ⁊ miſericorditer ⁊ conuenienter ⁊ ad q̃d ordinatur tota ſacra ſcriptura.

Conſideramus q̃ deus liberauit nos iuſte ⁊ miſericorditer. naz ⁊ ſi diuina mia relinq̃t hoi offẽſam q̃do gr̃am: nõ tñ ita oĩo relinq̃t q̃n exigãt etiam de offẽ ſa ſatiſfatõnem p iuſticiam. Et q̃ hõ nõ potuit p tanta offenſa ſatiſfacere: ideo deus dedit ei mediatorem qui ſatiſfaceret pro offẽſa. Ita de in ſola fide paſionis xp̃i remittitur oĩs culpa: ⁊ ſine fide eiꝰ nullus iuſtificatur. ⁊ oĩs ſatiſfactio nr̃a: uirtuté hẽt a ſatiſfatõe xp̃i. ſz ipa ſatiſfactõ xp̃i hẽt effectũ in mẽbris ſuis per ſcĩm baptiſmi plenum: per ſcĩm penĩe ꝫm partez. Per fidem aũt: dt ãte nouam legẽ ⁊ etiã poſt dt in hijs qui nõ poſſunt cõfiteri: effectum hẽt adhuc minorẽ. uñ oĩs ſatiſfactio fũdata eſt ſup ſatiſfatõem mediatoris. Hec. bona. ven. hoĩ. n. facto õi inimico p culpam: diſpoſuit deus non remittere illam culpam: nec aliquod adiutoriũ dare ad talem remiſſionẽ iuſte ad cõſecutõnem beatitudinis: niſi p aliquod ſibi oblatum quod gratius acceptaret q̃z offenſa illa eſſet ſibi diſplicés uel ingrata. nil aũt pót inueniri gratiꝰ trinitati q̃m ſit tota culpa ⁊ offẽſa generis humani diſplicés uel ĩgrata: niſi ſit aliquod obſequium pſone magis dilecte q̃m tota cõtas illa que offẽdit p uniuerſalem offenſam fuerat uel debebat eſſe cara ſi nõ offẽdiſſet. talé pſonã ſic dilectam nõ potuit genꝰ humanũ ex ſe hẽre. q̃ totũ fuit inimicuz de vna maſſa portionis. ergo diſpoſuit trinitas pſonam ſic dilectam ſibi: dare generi humano. ac ipam ad hoc inclinare ut ipa offeret obſequium p toto illo genere. talis pſona nõ eſt niſi xp̃s. cui nõ ad mẽſuram dedit deus ſpm caritatis ⁊ gr̃e. Jo.3. Et tale obſequium eſt illud ĩ quo maxima aparet caritas. q̃ é offerre ſe usq; ad mortem p iuſticia. ergo trinitas nullum adiutoziũ ptinẽs ad ſalutez cõtulit hoĩ uiatori. niſi in virtute huius oblõis xp̃i in cruce facte ⁊ a perſona dilectiſſima ⁊ ex maxima caritate. Et p hoc paõ illa fuit meritoria cã: reſpectu boni meritorij collati hoĩ viatori. Hic ſequtur correlarium quomodo in collatõe talium remediorũ neceſſariorũ generi humano cõcurrit mia ⁊ veritas. maxĩe n. miſericordie eſt hoĩ inimico tãta remedia cõcedere. ſz etiã maxĩe iuſticie eſt ppter obſequiũ tam gratuz pſone tã dilecte: tãtuz remediũ cõferre alĩs p q̃b⁹ illa pſona obtulit illud obſequium. iuſtũ. n. eſt acceptare obſequiũ pſone tã dilecte p illo p quo ofert obſequiũ. maxĩa etiã fuit mia ĩ pſona ofrente: ſic ſe offerre p inimicis trinitatis q̃m ſũme dilexit. ſz etiã maxĩe iuſticie. tã ĩ cõparatõe ad õm: q̃z ad hoĩẽ lapſũ. q̃ nõ videretur maxime diligere deũ ⁊ primũ: niſi p tã to bono communi. ſ. beatitudine hoĩs ad q̃m ẽs predeſtinauerat eũ: ⁊ diſpoſuerat eum nõ aliter puenturum q̃m p iſtud obſequm: iſtud obſequz riberetur. Hec. ſcõ⁹. ĩ. 4. ſen. di. 1. Duo atutez ſunt q̃b⁹ hõ deficit a glie conſecutõe. primũ eſt indignitas perſone. ſicut pz in eo q̃ nõ hz caritatem. Aliud eſt impedimẽtum ſupueniens: ⁊ hoc eſt reatus alicuius pene. ⁊ q̃ntum ad utrumq; horũ opꝰ xp̃i efficatiꝰ fuit q̃b⁹ aliorũ hoĩnũ. nam p opꝰ alterius hoĩs: nõ redditur ꝓne ꝓ ad gloriã ꝓceptõem niſi ille qui operatur. eo q̃ vnꝰ hõ in alium ſpualiter influere ñ pót. ⁊ iõ vnꝰ alij ex cõdigno mereri non potuit gr̃am uel vitam eternam. ſz ꝰ ẽm ſuam hũãtatem ſpualiter influere potuit in alios hoĩes. unde ⁊ eius opus in alijs cauſare potuit ꝓportionatem ad cõſecutõem glorie. ⁊ iõ potuit alĩs ex condigno mereri. ẽz q̃ influere in alios poterat: in q̃n tũ erat hũãtas eiꝰ õitatis inſtrũ. ẽm dam. Si militer etiam q̃ntũ ad ẽm maiorẽ efficacia cõſideratur in xp̃o q̃m in alijs hoĩbꝰ. nã ly aliꝰ hõ poſſit p alio ſatiſfacere uũ modo ille ſit in gr̃a cõſtituꝰ: nõ tñ pót ſatiſfacere p tota natura. q̃ opus vniꝰ puri hoĩs: nõ equalet bono totius nature. ſz opꝰ xp̃i in q̃ntũ erat õi ⁊ hoĩs: habuit q̃nam dignitatem ut valeret bonũ totius nature. ⁊ iõ pro natura ſatiſfacere potuit ⁊ pro fidelibus tã q̃m pro ſuis mẽbris potuit mereri. Hec. b. t. in. q. de. vir. q. vl. ar. 7. xp̃s aũt ⁊ mẽbra ſua ſunt vna pſona miſtica. unde opera capitis ſunt aliquo modo mẽbrorũ. Et ſic cum p opera xp̃i aliq̃d nobis a õo datur: non fit contra id quod dr̃ ĩ. pſal. tu reddes vnicuiq; iuxta opera ſua. Modus aute pdicte liberatõis fuit cõueniẽtiſſimꝰ tã ex pte õi q̃m ex parte hoĩs num. ex parte q̃dẽ õi: q̃z ut dicit. Dam. in pri. 3. li. Per hoc mõſtratur ſimul. boĩtas ⁊ ſapientia ⁊ iuſticia ⁊ potẽcia õi uel virtus. Bonitas q̃dem: q̃m nõ deſpexit ꝓpriꝰ plaſmatis infirmitatem. Juſticia uero: q̃m hoĩe victo: nõ aliũ ſecit vincere tiranuz. nec ui eripuit ex morte hominé. Sapiẽcia aũt: q̃m inuenit difficillimi: decentiſſimã ſolutõem. Potẽcia vero ſiue virtus ĩfinita: q̃z nichil maiꝰ q̃z õm fieri poſſẽ. ut nos redimeret. ⁊ a morte pcti liberaret. Hoĩem

etiam liberari p paȝoem xp̃i: cóueniés fuit et mīe ⁊ iusticie ei⁹. Justicie qđ: qz p paȝonē suā xp̃s satisfecit p pcto huāi generis. ⁊ ita hó per iusticiam xp̃i liberat⁹ ē. Dic vero: qz cū hó p se satisfacere nó possȝ p pctó tot⁹ nature hūane vt dictū est: ōs ad ei⁹ satisfatóem dedit filiū suū. fm illō. ro. 3. Justificati estis gratis p grām ip̃i⁹ p redēptóem q̄ est in xp̃o jesu quem ꝓposuit ōs ꝓpiciatorem p fidem in sanguine ip̃i⁹ ad ostēsionem iusticie sue. ⁊ hoc fuit habū vātóris mīe: q̄m si pctā abiqȝ satisfatōe dimisset. vnde. ephe. 2. dr. ōs q̄ dives est ī mīa ꝓpter nimiam caritatem q̄ dilexit nos cum essemus mortui pctīs: vivificauit nos in xp̃o. hec. b. t. ȝ par. q. 46. ar. 1. Et lz ōo cui⁹ potestati cūcta eq̄liter subiacent fuerit alius modus possibilis nře liberatóis: nře tñ misīe sanāde nō fuit alius modus cóueniēt⁹ q̄m p xp̃i paȝonē. ut dicit beatus aug⁹. in. 13. li. de tri. Sancto. n. aliqs mod⁹ cóuenientior est ad alequēdaȝ finem: q̄nto p ip̃m plura concurrunt q̄ sunt expedientia fini. p hoc aūt q̄ hó p xp̃i paȝonē liberatus est Oulta cócurrūt ad salutem hoīs ꝓtinēcia preter liberatóem a pctó. Primo qz p hoc cognoscit hó q̄ntum ōs hoīem diligat. ⁊ p hoc prouocatur ad dilectionem ōm. in quo cōsistit ꝑfectó hūmane salutis. vnde apostolus. ro. 4. Comēdat autē ds suam caritatem in nobis. q̄ñ cum pctóres essem⁹. xp̃s p nobis mortu⁹ est. Secundo qz p hoc dedit nobis exēplum obedīētie. humilitatis. cōstantie. iusticie. ⁊ ceterar⁹ virtutū in paȝone xp̃i ostensaȝ que sunt necessarie ad hūanā salutē. vnde vr. 1. petri. 2. Xp̃s p nobis pass⁹ est relinq̄ens vobis exemplum ut seq̄mini vestigia eius. Tercio. qz xp̃s p paȝonē suam nō soluȝ hoīem a pctō liberauit: ȝ etiā grām iustificantem ⁊ gliam beatitudinis ei ꝓmisit. Quarto. qz p hoc est hoī inōta maior necessitas: se īmunem a pctō cōseruandi quo se a pctō sanguine xp̃i redēptuȝ cognoscit. fm illō. 1. cho. 6. Empti. n. estis precio magno. glorificate ⁊ portate ōm in corpore vēo. Unde leo papa in sermone de natiuitate xp̃i. Agnosce o xp̃iane dignitatem tuam. ⁊ divine cōsors facte nature: noli in veterem vilitatem de genere cōuersatōe redire. memēto cui⁹ capitis ⁊ cui⁹ sis corporis mēbrum. remiscere qz eruptus de potestate tenebraȝ: trāslat⁹ es in ōi lumē ⁊ regnuȝ. nolli iterum te diabolice fuituti subicere. qz preciū tuum sanguis xp̃i est. q̄ veritate invocabit. q̄ mīa redemit. Quinto: qz hoc ad maiorez dignitatē hoīs cessit. vt sicut hó victo⁹ fuerat ⁊ decep tus a diabolo: ita etiam hó esset q̄ diabolū vinceret. ⁊ sicut hó mortem meruit. ita hó morien do mortem nam superaret. vnde dicitur. 1. cho. 15. Deo grās qui dedit nobis victoriaȝ p jesum xp̃m. ⁊ rideo conueniens⁹ fuit q̄ p paȝonē xp̃i liberemur: q̄m p solaȝ ōi volūtē. Fuit etia hoc cóueniēs ex parte iusticie q̄ntuȝ ad diabolum. qz lz diabolus iniuste inuaserit hoīez: tñ hó ꝓpter pctūȝ iuste erat in fruitute diabol⁹ derelict⁹ a deo. ⁊ rideo cōueniēs fuit vt hó p iusticiā a fruitute diaboli liberaretur a xp̃o: xp̃o satisfaciēte p ipo p suam paȝonem. Fuit etiam hoc cóueniens ad vincēdam iuȝbiaȝ diaboli qui est desertor iusticie ⁊ amator potētie vt xp̃s diabolum vinceret ⁊ hoīem liberaret: nō p solaȝ potēciam diuitatis. ȝ etiam p iusticiam ⁊ humilitatem paȝonis. vt dicit aug⁹. 14. de tri. Hec oīa. b. t. ubi supra. arti. 3. Et qz ōs ordinauit mundum saluū facere p mortez vnigeniti filij sui. ⁊ ex hoc pēdebat totum bonū hūanū: debuit aliquo modo hoīb⁹ īmuari. rideo ad hoc ipo tempū ordinatur tota sacra scriptura que ē historia dr̄i soli⁹. Immētō. n. tot⁹ sacre scripture est ordinare hoīes ad cognitōem incarnatōnis. ⁊ susceptōem messie. Sacra. n. scriptura duo opera principaliter ēnunciat. s. op⁹ creati onis ⁊ recreatōis. Opus aūt recreationis. i. redēptōis principale est. qz nichil nobis nasceret. si nō esset ī rem⁹ in interitū eternum. Actus aūt testamētum ī prima sui parte cōtinet creationem. Jn oīb⁹ aūt aliis partib⁹ ⁊ libris: recreationem. i. redēptōem. Et est iste ordo: qz in ꝯdam libris redēptō futura ꝓmittitur. in aliis aūt ad eam recipiēdam creatura rationalis ordinatur. Primi sunt libri ꝓphetales. qui principaliter de messia ꝓphetāt. lz aliq̄ndo a liq̄ intermisceant ad gētium coreptōem. Omnes alij libri nos ad ꝑcipiēdaȝ redēptōem dirigūt ⁊ hoc dupliciter. q̄dā ip̃i⁹ saluatoris genealogis lineam demōstrādo. Jsti sunt oēs historici: tēpora conotātes. Oēs alij libri nos moraliter instruūt bonis mōrib⁹ ībuendo. qz redēptio facta p messiam nō cōcatur oīb⁹: lz eis solum qui per bonos mores animos purgatissimos habere desiderāt. Jn moralib⁹ aūt dupliciter eruditur. qz aliq̄ndo verbis. aliq̄ndo factis. verbis instruunt nos libri morales. Alij aūt factis p exēpla aliq̄rū personarum

Capitulum. 4. de modo quo xp̃s saluat nos

Opus aūt nostre liberationis fuit. filius dei qui est vn⁹ ōs cuȝ patre ⁊ spū scto essencialiter distinct⁹ tā ꝑsonali

ter: assumpsit ꝛ vniuit sibi nr̃am naturaꝫ hu manam in vnitate suppoīi. ita q̃ suppoītum diuinū erat suppositū huānuꝫ. Et natura hu mana in xp̃o nō habūt suppositū ꝓprium hu manū. sꝫ habūt esse ī suppoīto diuino. s. iu supposito uerbi. cui personaliter erat vnita. ita q̃ idem erat suppositū diuinū ꝛ huānum. s. perso na siue suppositum uel ypostasis uerbi diui ni. ꝛ in eodē suppoīto siue psona filij ōi: erāt due nature. s. diuina ꝛ huāna ꝛ q̃lꝫ illaꝫ hēbat suas ꝓprias operatões. ꝛ ita idez erat ds ꝛ hō ꝛ in q̃ntum ds: hēbat uirtutem infinitaꝫ ꝛ nō poterat pati nec mereri sꝫ erat ipassibilis ꝛ in mortalis ꝛ c. In q̃ntum uero hō: poterat pa ti ꝛ mereri ꝛ erat passibilis. xp̃s aūt ex carita te obtulit se ds p̃ri ꝛ posuit aīam suā ꝓ redēp tione ꝛ salute hoīuꝫ. Joh. 10. Animam mām pono ꝓ ouib⁹ meis. Et. Joh. 14. Maiorē caritatem nemo hꝫ vt aīam suaꝫ ponat q̃s ꝓ amicis suis. Et. ysa. 53. oblat⁹ est q̃ ipe voluit. Et qa aīa xp̃i: ꝛ vita xp̃i quam ꝓ nobis posuit ꝛ deo patri ꝓ nobis ꝓ suaꝫ mortem obtulit erat vir tutis infinite. cum esset vita dei ꝛ hoīs: passio xp̃i fuit virtutis infinite. q̃ sꝫ ille qui patieba tur esset hō: nō tñ purus hō. sꝫ ds ꝛ hō. ꝛ idem erat de⁹ ꝛ hō. Et ita ei⁹ paīo erat virtutis in finite. ꝛ ꝓ cōseqūs sufficies ꝓ salute oīuꝫ hoīuꝫ

Considerādum tñ q̃ est duplex efficies huāe salutis. s. principale ꝛ instrumētale. fm. b. t. 3. ꝓ. q. 47. ar. vl. Efficies quidem prīcipale huāe sa lutis: ds est. q̃ vero huānitas xp̃i est diuinita tis instrūm: ex cōsequnti oēs actiones ꝛ paīones ei⁹ instrūalī operātur ī virtute diuinitatis ad salutē humanaꝫ. Et fm hoc passio xp̃i efficien ter causat salutē nr̃am. Idē ibidē. Paīo aūt xp̃i est causa remissiois pctoꝝ tripliciter. Pri mo ꝓ modum ꝓuocātis ad caritatē. ro. 4. Co mēdat deus suam caritatem in nobis. qm̃ cum inimici essem⁹: xp̃s ꝓ nobis mortu⁹ est. ꝓ carī tatē aūt cōsequmur veām pctoꝝ. luc. 7. Dimi ssa sunt ei pcta multa: qm̃ dilexit multū. Secū do paīo xp̃i causat nr̃am salutem ꝓ modū re dēptōis. q. n. ipe est caput nr̃m: ad eph. 1. per paīonem suā quam ex caritate ꝛ obedīētia sus tinuit: liberauit nos tā q̃m mēbra sua a pctis: q̃si ꝓ precium siue paīonis. Sicut si hō ꝓ aliq̃ op⁹ meritozium quod ꝓ manum exercet: red meret a pctō quod pedib⁹ cōpleret. sic. n. corp⁹ naturale est vnum ex mēbroꝝ diuersitate cōsi tēs: ita tota ecclia q̃ est misticū corp⁹ xp̃i: com putatur vna ꝑsona cum suo capite q̃ est xp̃s Ibidē. q. seq̄nti. ar. 1. Ratio aūt previctoꝝ ē

q̃ xp̃o data est gra nō solum sic̄ singulari ꝑso ne: sꝫ in q̃ntum est caput ecclie vt ab ipo redun daret ad mēbra. Joh. 1. De plenitudine eius oēs accepim⁹ gr̃am ꝓ gr̃a. Et ideo opera xp̃i hoc modo se hūt tam ad se q̃m ad sua mēbra: sic̄ se hūt opera alteri⁹ hominis in gr̃a cōstituti ad xp̃m. Manifestum est aūt q̃ q̃cūq̃ in gr̃a cōsti tutus ꝓpter iusticiam patitur: ex hoc ipo me retur sibi salutē. mathe. 4. Beati q̃ ꝑsecutōem patiūtur ꝓpter iusticiam q̃m ipsoꝝ est regnuꝫ celoꝝ. unde xp̃s ꝓ suaꝫ paīonē nō solum sibi sꝫ etiam oīb⁹ mēbris suis salutē meruit. ibidē. q. 47. ar. 1. Tercio paīo xp̃i est causa remissio nis pctoꝝ ꝓ modum efficiēcie in q̃ntū cazo xp̃i fm q̃m paīonē xp̃s sustinuit: est instrumētum diuinitatis. ex quo ei⁹ passiones ꝛ operatões operantur in virtute diuina ad expeléoꝝ pctm̃ ibidem. q. 47. ar. 1. Nūq̃m. n. ds alicui graꝫ cōferre dignatus est quousq; magestati sue de offensa ꝓ pctō primi hoīs in eum comissa fu it plene satisfactū. quod fieri nō potuit cū offen sa illa esset infinita nisi ꝓ xp̃i mortem. ꝓ quaꝫ deo plenissime: immo supra plenitudinez satis factū est. cum vita xp̃i quam ex caritate ꝓ sa tisfatōe huāi generis deo p̃ri obtulit esset vita ds ꝛ hominis. ꝛ tūc deus placat⁹ ꝛ recōciliat⁹ est nobis. ꝛ ostēdit benignitatem suam nimis hoīb⁹. ꝛ tūc ostēdit diuicias mificordie sue in nos. ad. ro. 9. c. q̃ donās nobis filium suū. cū il lo oīa donauit. ad. ro. 8. c.

Capitulum. 4. Secundum fundamentum quomodo aplicatur nobis virtus paīonis xp̃i :ꝓ sacramēta. noue legis.

Secundo presuponitur q̃ xp̃s nos libe
rauit causaliter. i. instituēs causam
nr̃e liberatōis ex q̃ possent q̃cūq̃ pec
cata q̃mocūqꝫ remitī. uel preterita uel presen tia uel futura. Sicut si medicus faciat medici nam: ex q̃ possint q̃cūq̃ morbi sanari etiam in futurū. Et q̃ paīo xp̃i precessit vt causa q̃daꝫ vniuersalis remissiois pctoꝝ: necesse est q̃ sin gulis adhibeatur ad deletionē ꝓpriorꝝ pctoꝝ. hoc aūt fit ꝓ baptismum ꝛ pēitentiam ꝛ alia sacramēta: que hūt virtutē ex paīone xp̃i. hec b. t. 5. ꝓ. q. 46. ar. 1. Meritum. n. xp̃i sufficiēter operatur vt q̃daꝫ causa vniuersalis salutis hu mane. sꝫ oportet hanc cām singulis aplicari ꝓ sacramēta ꝛ ꝓ formam formatam: q̃ ꝓ dilectio nez operatur. ꝛ ideo reḡitur aliq̃o aliud ad sa lutem nr̃am preter meritū xp̃i. cuius tñ: meri tum xp̃i est causa. idez in. 4. dene. q. ulti. ar. 7. Merita. n. xp̃i. ita nobis ꝓsunt: vt in nobis per

sacraméta gr̃am causent. ꝓ quaz ad opera meritoria incitamur. ibidem. Cõsiderãdum. ꝙ nec scĩm nec aliqua creatura pót dare gr̃am ꝓ modum ꝓ se agẽtis. ꝙz hoc solius virtutis diuine est. ſz sacraméta operãtur ad gr̃az instrumentaliter. quod sic patz. damã. in. 3. li. Dicit ꝙ huãna natura in xp̃o erat velut organuz diuinitatis. ⁊ ideo huãna natura aliq̃d comunicabat in operatõe virtutis diuine. sic ꝙ xp̃s tãgẽdo le. pſiz mũdauit. sic. n. ipe tact⁹ xp̃i causabat instrumẽtaliter salũ le. pſi. sic aũt huãna natura in xp̃o comunicabat ad effectũ diuine virtutis instrumẽtalr̃ in corporalib⁹ effectib⁹: ita etiam in ſpualib⁹. vnde sanguis xp̃i ꝓ nobis effus⁹: hũit vim ablutiuam pctõꝝ. apoc. 1. Lauit nos a pctis nr̃is in sanguine suo. ⁊ ro. 3. Justificati in sãguine ipi⁹. Et sic huãitas xp̃i est instrumẽtalis causa iustificatõis. q̃ quidem causa nobis aplicatur ſpualr̃ ꝓ fidem. ⁊ corporaliter ꝓ sacramẽta. ꝙz hũanitas xp̃i ⁊ ips ⁊ corp⁹ est. ad hoc. ſ. vt effectũ sctificatõis q̃ est ꝓ xp̃m: in nobis pcipiam⁹. vnde illõ est pfectissimuz scĩm: i quo corp⁹ xp̃i realr̃ cõtinetur. ſ. eucha. ⁊ est etiã alioꝝ oĩuz cõsũatiuũ. vt dionisi⁹ dic in ecclĩastica terarchia. Alia vero sacra participãt aliq̃d de virtute illa: qua huãitas xp̃i instrumẽtalr̃ ad iustificatõem operatur. rõne cuius sctificat⁹ bapt̃mo: stificat⁹ sanguine xp̃i vt ab apostolo hebre. 10. Unde ⁊ paio xp̃i in sacris noue legis dr̃ opari. Et sic sacra. no. le. sunt cã. q. instrumẽtalr̃ operãtia ad gr̃am. nó. n. operantur ad gr̃am per virtutẽ ꝓprie forme. sic. n. operarẽtur vt ꝓ se agẽtia ſz opãtur ꝓ virtutem prĩcipalis agẽtis. ſ. dei in eis existẽtem. ⁊ sic sacra opãtur ad gr̃am prout sunt. q. mota a deo ad hũc effectum. quiq̃dem mot⁹ atẽditur ſm institutõem. sctificatõem. aplicatõez ad eum qui accedit ad sacra. vñ hũt virtutẽ nó ꝓ modũ entis cõpleti. ſz. q. incõplete. ⁊ sic nó est incõueniẽs ꝙ virtus ſpualis sit in re materiali. sic̃ ſpes colorez sunt ſpualiter in aere Considerãdum etiam ꝙ in quib⁹daz sacris req̃ritur materia sctificata. in quib⁹daz vero nó. ⁊ in oĩb⁹ verũ est: ꝙ virtus sacri: nó cõsistit in materia tm̃. ſz in materia ⁊ forma simul. que duo: sunt vnum sacrim. vñ q̃n tumcũq; aplicetur materia sacri ad hoies sine debita forma verboꝝ. ⁊ aliis que ad hoc req̃rũtur: nó seq̃tur sacri effect⁹. ⁊ virt⁹ sacramẽtoꝝ in quib⁹ req̃ritur minister determiãt⁹: ptialr̃ cõsistit in ministro sic in materia ⁊ forma. nec tñ iustificare dr̃ minister: nisi ꝙ motuz ministerij. in q̃ntuz cooperatur ad iustificatõem cõferẽdo sacrim. ⁊ ita agit disponẽdo ad gr̃am virtute nature ꝓprie. sacrim aũt virtute diuina. vt ei⁹ instrumẽtuz. Et sacrim ſm ꝓpriã formã significat uel natum est significare effectũ illum ad quem diuit⁹ ordinatur. ⁊ ſm hoc est cõueniens instrumẽtũ. qz sacra signãdo cãnt. Et sacra no. le. nó sunt infirma remedia sic̃ sacra ve. le. que xp̃i paiõné precesserũt. ſz valida in q̃tũ in eis xp̃i paio operatur. De⁹ aũt nó vtitur instrumẽtis uel cauſis meuis in sua actõe ꝓpter ſui indigẽtiaz. ſz ꝓpter effectuũ cõuenientiam. conueiens. n. est vt nobis diuina remedia exhibeã tur ſm modũ nr̃m. i. ꝓ sensibilia vt Dyo⁹ dicit. 1. c. eccl. ierar. Et actio naturalis materialis ĩſtrumẽti: adiuuat ad effectũ sacri in q̃ntuz ꝓ eã sacrim suscipiẽti aplicatur. ⁊ in q̃ntuz sacri significatio ꝓ actõem predictaz cõpletur sic̃ significatio baptiſmi ꝓ ablutõem. hec. b. t. in q̃ſtionib⁹. de ver. q. 27. ar. 4. Pro cui⁹ euidẽtia cõsideãduz. ꝙ via hoĩb⁹ veniẽdi ad beatitudinem: est misteriũ incarnatõis ⁊ paionis xp̃i: sicut dictũ est. ⁊ ideo misteriũ incarnatõis xp̃i oportuit oĩ tp̃ore esse creditum apud oẽs. diuersimode tñ ſm diuersitatez tp̃oꝝ ⁊ psonaꝝ. Nam ante pctm̃ hó hũit explicitã fidez de xp̃i incarnatõe. ſm ꝙ ordinabatur ad cõsumatõez glie. nó ſm ꝙ ordinabatur ad liberatõẽ a pctó ꝓ paionem ⁊ resurrectõez. qz hó nó fuit presci⁹ pctĩ futuri. Post pctm̃ vero fuit explicite credituꝝ misterium xp̃i: nó solũ q̃ntum ad incarnatõem. ſz etiam q̃ntuz ad paionez ⁊ resurrectionem. quib⁹ huãnum gen⁹ a pctó ⁊ a morte liberatur. aliter. n. nó prefigurassent xp̃i paionem quib⁹daz sacrificiis ⁊ ante legẽ ⁊ sub lege. quoꝝ q̃dem sacrificioꝝ significatũ maiores explicite cognoscebãt. minores vero sub velamine illoꝝ sacrficioꝝ. credẽtes ea diuinit⁹ esse disposita de xp̃o venturo: quem quodãmodo hẽbãt velatum. ⁊ ea que ad xp̃m ptinebãt tanto plenius cognouerũt: q̃nto xp̃o ꝓpiq̃ores fuerũt. post tẽp⁹ aũt gr̃e revelate: tam maiores q̃m minores tenẽtur hére fidem explicitã de misteriis xp̃i. hec. b. t. zz. q. 2. ar. 7. Unde sic dicit aug⁹. 19. cõtra faustuz. Diuersa sacra diuersis tp̃oꝝ cõgruũt. sic̃ etiã in diuersis verbis significatur diuersa tp̃ora. ſ. presens. preteritũ ⁊ futuruz. Et ideo sic̃ in statu legis nature hoies nulla lege exteri⁹ data: solo interiori instictu mouebãtur ad colẽduz deum: ita etiaz ex interiori instinctu determinabatur eis quib⁹ rẽb⁹ sẽsibilib⁹ ad dei cultũ vterentur. Postmodum vero necesse fuit etiaz exteri⁹ legem dari. tum

ppter obscuratõem legis nature ex pctis hoi
num. tum etiam ad expressionem significatõez
gre xpi p quam huanũ gen⁹ sctificatur. ⁊ ideo
necesse fuit determinari quib⁹ reb⁹ sẽsibilibus
hoies uterẽtur in sacris. hec. b.t. in. 3. p. q. 60.
ar. 4. Patio aũt xpi est causa sufficies huãe sa
lutis. Sacra aũt opantur in virtute paionis
xpi: ⁊ patio xpi quodãmodo aplicatur hoib⁹
p sacra. fm illud apostoli. ro. 6. Quicũq; bap
tizati sum⁹. in xpo Jesu: in morte ipi⁹ baptiza
ti sum⁹. ibidez. q61. ar. 1. Principalis aũt cã
efficies gre est ipe deus ad quem cõpatur huã
tas xpi sic instrumẽtũ cõiunctuz. sacrm aũt sic
instrm sepatum. ⁊ ideo oz q virt⁹ salutifera u
riuetur a diuitate xpi p ei⁹ huanitatem in ipa
sacra. Unde manifestuz est q sacra eccle spa
liter hãt virtutem ex paione xpi. cuius uirtus
quodãmodo nobis copulatur per susceptõem
sacroz. p fidem. n. xps hitat in nobis. ephe. 3. Et
ideo virt⁹ xpi copulatur nobis p fidẽ. virt⁹ aũt
remissiua pctoz spali quodãmodo pertinet ad
paionem ipi⁹. ⁊ ideo p fidez paionis ei⁹ spalẽ
hoies liberatur a pctis. fm illd. ro. 3. Quem p
posuit deus propiciatorem p fidem in sanguine
ei⁹. ⁊ ideo virt⁹ sacroz que ordinatur ad tolen
da pcta: precipue est ex fide paionis xpi. hec.
b.t. ubi supra. q. 62. ar. 4. Ideo sic fides paõis
xpi est nobis necessaria ad salm: ita ⁊ sacra q
sunt quã. protestatões fidei ⁊ vasa quaz ⁊ instia:
p que virt⁹ paionis xpi sine qua non est salus:
aplicatur ad nos ⁊ copulatur nobis: sunt nece
ssaria ad uram salm. ⁊ sine illis non erit nobis
salus. Ad cuidentiã previctoz cõsiderandũ
q sic aia est vita corporis ita de⁹ est vita aie.
ut dicit aug⁹. Et sic oz q aia uniatur corpori
ad hoc q viuificet eum: ita ad hoc q aia uinifi
cetur a deo: oz q uniatur ei. hec aũt unio fit p
fidem p quam aia unitur deo. ephe. 3. Et desp̃
satur ei. ephe. 4. Tota aũt fides est de xpo deo
⁊ hoie. qui q̃ntum ad diuitatem: est inuisibilis
q̃ntum vero ad huanitatem est visibilis. ideo in
fide oz q sit aliq̃d inuisibile. s. adhesio p itellec
tũ interi⁹. ⁊ aliq̃d sensibile. s. protestatõ. uel ostẽ
sio exterioz p aliq̃d sensibile. quod fit p sacrm.
quod est signuz exteri⁹ ⁊ protestatõ fidei ⁊ adhe
sionis interioris. p quod exteri⁹ signo sensibili
protestamur fidem interiorem ⁊ quod interius
credim⁹. ⁊ ita sacrm cõuenienter cõtinet aliq̃d
inuisibile ⁊ aliq̃d exterius visibile uel sensibile.
Hoc etiaz cõuenit hoi credẽti qui p fidem xpo
adheret ⁊ incorporatur qui est cõpositus ex aia
inuisibili p quam credit ⁊ ex corpore visibili p
quod protestatur exteri⁹ fidem suam. Per fidez
aũt unimur deo ⁊ hãc fidez protestamur exteri
us p sacra. Et ita unimur deo p fidem mediã
tibus sacris. unde sic semp fuit necessaria fides
que nos deo cõiungeret ad hoc quod ei uniti u
neremꝰ (qualiter: ita semp fuerunt necessaria
sacra. lz usus eoz fuerit vari⁹ fm varietatem
tpoz. quod puenichat ex diuerso statu fidei. xp⁹
. n. est caput ecclesie. colo. 1. ⁊ ephe. 1. ideo merita ipi⁹ cõcantur oib⁹ xpianis: sic virtus capitis cõcatur oibus membris ⁊ hec cõcatio fit per sacra ecclie p virtutem paionis xpi que operatur in eis ad cõferendum gram ⁊ ad delendum pcta. vt dicit. b.t. in tractatu de articulis fidei ⁊ ecclie sacris. Uniuslmodi aute sacra sunt. 7. Et ita sine susceptõe sacroz actu uel voto: nũ q̃m liberabitur quis a pctõ. q: nemo liberatur a pctõ nisi virtute paionis xpi. q̃ nõ cõcatur nobis nisi p sacra legis xpi. que sunt organa: diuine mie. vt dicit egidi⁹ roman⁹. Et operantur vt instrumẽta diuie mie iustificatis. vt dicit b.t. quolz. 4. q. 7. ar. 1. Et sunt quedaz remedia hoib⁹ exhibita p q̃ eis beneficiuz mortis xpi q̃ est. q. uniuersalis cã huãe salutis: quodãmodo cõiungeretur. vt dicit. b.t. 4. li. suma cõtra gẽ. c. 46. Et sic idem agens principale utitur diuersis instrumẽtis ad diuersos effect⁹ fm cõgruentiam operum: sic virtus diuina ⁊ passio xpi p diuersa sacra q̃ p diuersa instrumẽta operatur in nobis vt ait. b.t. in. 3. par. q. 64. ar. 1. Et ita p sacra noue. le. que in se realr cõtinent virtutem pfluentem a xpo nato ⁊ passo. vt dicit. b.t. ī. 3. q. 103. a. 3. aplicatur ⁊ cõcatur nobis virtus paionis xpi. sic p quedam instia diuina ad hoc diuinitus ordinata. Et sic diuerse virtutes ⁊ diuersa dona. s. ad diuersos act⁹ ordinãtur: ita etiam diuersi sacroz effectus sunt vt diuerse medicine pcti ⁊ pticipatões dñice passionis. que a gra gratuĩfaciẽte dependẽt sic virtutes ⁊ dona. hec. b.t. ī. q. de veritate. q. 27. ar. 6

Sunt ergo sacra le. gre. instia diuine miseri
cordie saluãtis. vt dicit. b.t. ī. 3. di. 19. q. 1. q⁹ deriuatur ad nos ⁊ puenit ad nos meritus ⁊ virtus paionis xpi. sicut p canalia puenit aqua ī
ortis ad irrigãdas areas virtutiuz. sunt. n. sacramẽta legis gre instia diuina agẽtia instialiter ad deletõem culpe. q: agunt ī virtute dñice paionis ⁊ ipam paionis virtutẽ quodãmodo in nos trãsfundt. vt dicit. b.t. ī. 3. di. 19. q. 1. Unde notandum q instia pueniẽdi ad beatitudinẽ sunt duplicia. s. quedã ex parte dei ⁊ q̃daz ex parte nra. ex parte dei sunt sacra que sunt

vasa grē p que scīficat nos ⁊ ad se trahit. Ex parte aūt uīa sunt virtutes ⁊ actus eaꝝ

Capitulum. 6. ℣ deus nō exeq̄tur p se oīa q̄ proūdit ſz executio diuine prouidencie fit per omnia cuīa.

Cōſideandum ℣ sīc deus per se ipm oīa creauit: ita p se oīa gubernat. ⁊ oībus puidet. Ad puidentiam vero req̄rūtur multa. Primo institutio ordinis. ſ. q̄ liter ſe hēat quelz res ad aliam ⁊ q̄liter ad finē ⁊ hoc vocatur diſpoſitio. Deinde ℣ ventur rei ea que cōfertūr ſibi ad finez vt adiuuetur ad cō ſequnoum illuz ⁊ nō ipedīatur in ordine ei aſſig nato. ⁊ excogitatio iſtoꝝ: vocatur ꝑprie pui dencia. Deinde eſt neceſſe ℣ iſta executioni tra dantur. Prima duo facit de⁹ p ſe: tercium fac per cās ſcdas: ⁊ iſtuo vocatur gubernatio. que eſt executio puidētie. Et ita puidentia dei nō tollit opatōē cāꝝ ſcdaꝝ. tñ oīa q̄ fiunt p cās ſe cundas: ſub puidētia cadunt. Et cōſtituere or dinem pfectiſſimum qui eſt de minimis ⁊ inor dinatis: ptinet ad deum. Operatio etiaz perfec tiſſima. ſ. maximaꝝ rerum: deo ſoli cōuenit. q̄ ſunt opera que ipe ſol⁹ facere poteſt. vt creare ſcīm. ſuſcitare mortuos. dare grām. remitere pctā. iuſtificare ipiū. ⁊ cetera miracula. Alia opera ſunt minoris poteſtatis: ⁊ illa ℣ minis troꝝ exeq̄tur ſz ꝑpotōē virtutis coꝝ. q̄busubz cōtens: ea que nō exceduūt ptātem ipoꝝ. ita vt minima opera: cōpetāt minime virtuti. ⁊ pro uidēcia dei: nō tollit operatōez cāꝝ ſecundaꝝ. ⁊ tñ oīa que fiunt p cās ſecūdas: ſub puidētia cadūt. ⁊ de⁹ nō exeq̄tur p ſe: q̄d̄ q̄ p ſe puidit. alias ſeq̄retur ℣ nullus eſſet agens in toto uni uerſo niſi de⁹ ⁊ oēs operatōes ꝓcederēt ab eo immediate. ⁊ tunc ſeq̄retur: ℣ nec hō gigneret nec ignis calefaceret. ſz oīa hec p ſe de⁹ faceret sīc puidet. quo dato: ſeq̄retur ℣ nō eſſet iſte or do vniuerſi qui nūc eſt. nam nūc ſunt diuerſa a gētia: ⁊ tūc eſſet vnicum agēs Etiam actōes nō differrēt in modo nec in virtute iz differrēt res facte. Item tolleretur ſucceſſio ⁊ mot⁹ de operatōib⁹. Itē tūc daretur totum vniuerſū ſuq̄acuz uel ꝓret: cū oēs ꝑtes vniuerſi hēāt aliq̄m virtutē operatiuam. Itez tolleretur re bus ꝑpria natura. q: naturale eſt hoīb⁹ intelli gere ⁊ velle ⁊ c. Item hoc repugnaret diuine dignitati. q: ptinet ad magnum principē: mīſ tos hēre miniſtros. Unde in pſalmo Bñedicite dño oīa opa ei⁹ miniſtri ei⁹ qui facitis volūta tem ei⁹. Et alibi. ignis grando niz glacies ⁊ c. Unde executio diuine puidētie fit generalī ꝑ oīa que hñt virtutez operatiuam in vniuerſo. De altiſſimis ꝑz: q: angeli dñi miniſtri ei⁹. he breoꝝ. i. De minoꝛib⁹ ꝑz: q: nulluz ens deſtitui tur virtute operatiua. De ſummis ꝑz: de imis vī. ignis grādo ⁊ c. de oībus intermedijs a for tiori Et q: vt ait apl's. ro. 13. Que a deo ſunt: ordinata ſunt. Deo eccliа que a do eſt: ordina ta eſſe debz. Unde ſtat⁹ eccliē ſm btū dionisi um eſt medius inter ſtatum nature ⁊ gliē. ſz in natura inuenitur ordo quo q̄oam alijs ſuperi oꝛa ſunt: ⁊ ſimiliter in gliа: ut ꝑz in angelis: er go ſimilī i eccliа eſſe dz. Unde cōſiderādum ℣ sīc dicit b. t. in. 4. ſñiaꝝ. 11. z4. De⁹ ſua opera in ſui ſimilitudinē ꝓducere voluit q̄ntuz poſſi bile fuit ut pfecta eſſent: ⁊ p ea cognosci poſſz. deo vt in ſuis oꝛib⁹ repreſentaretur nō ſoluz ſm ℣ eſt in ſe: ſz etiaz ſm ℣ in aliis iſluit: hāc legem naturalem poſuit oīb⁹. vt vltima p me dia ꝑ ducerentur: ⁊ media p prima. vt dicit dio niſius. Et deo vt iſta pulcritudo nō deeſſet ec cleſie: poſuit ordinē in ea. vt q̄dā aliis ſacra tra derēt. ſuo modo in hoc deo aſſimilati. q̄ deo co operātes. ſīc in coꝛpoꝛe naturali: q̄oam mēbra naturalia aliis influūt. hec. b. t. De⁹. n. in oīb⁹ que ſunt nō eſt tota cā. unde nō conſeruat vt cā tota sīc creat. q: ſi hoc eſſz fruſtraretur ordo in reb⁹ q̄tum ad virtutem ⁊ operatōem. unde ñ iuſtificat formalī vt tota cā: ſz grām infundē do. non glificat etiam totalī vt tota cā. ita vt nichil interponatur inter creaturam ⁊ ipm. ſ. nec gra. nec virtus. nec donum. nec aliq̄d hu⁹ modi. hoc eſt ꝓpter defectum creature in q̄n tum hēt ſollū pfectōem nature. natura aūt in q̄ntum natura: nullo modo hēt diſpoītōem ne ceſſitatis ad fruēdum deo ſiue uiuēdū cum deo p gliām. Item nō ſctificat de⁹ ſine ſacris. q: in hoc derogaretur ſue iuſticie. in inſtitutōe. n. ſa cramtali oñditur plenitudo diuine mie in tol lendo cpam ⁊ penam eternā. ⁊ diuine iuſticie: ſubiciēdo pctōrem tpoꝛali pene. Et marie ſu biciendo ipm creature inferiori ſe: cui averen do peccauit. Item alia rō eſt. vtilitas ex p te recipiētis: que eſt mltypler. ſ. humiliatō. erudi tio. exercitatō. vt dicit vgo. ⁊ mī i. 4. hec alr. in. 4. Ut ergo lex diuina qua vltima ꝑficiun tur p media ⁊ media p prima ſuaretur in hoī b⁹ ſctificādis: ogruētiſſime a deo ordinatū eſt: vt gra qua iuſtificamur ꝓueniret in nos medi antib⁹ eccliē ſacris. que ſunt diuina inſtra q̄b⁹ diriuātur ad nos ⁊ coplātur nobis virt⁹ paſſo nis xpi. Sunt. n. ſacra legis. no. q̄oam adiuto ria hoī colata ad ipletōem euāglice legis que ē

medium inter statum nature ⁊ glie. ⁊ ad pue nienoum ad eternam beatitudinem que est fi nis huãe vite. in hoib⁹. n. nó q̃lz hó ĩmediate p seip̃m reducitur in x̃pm sz p sacerdotes ⁊ eps reducũtur inferiores fm diuisiõm.

Capitulum. 7. q fuit ꝺueniens q virtus paõis x̃pi ꝺueniret ĩ nos mediãtib⁹. sacris. noue legis.

On erant aũt sacra necessaria necessi
n tate absoluta. ita vt hó sine eis salua
ri nó possz. q: de⁹ nó aligauit virtuté suaz sacris. tñ ex sola diuina benignitate instituta sunt. sz fuit ꝺgruum. q: p sacra magis cõgrue fit hois reparatõ. Cuius ꝺgruitatis cã potest accipi ex hoc q hó p pctũ pcipue circa sensibilia corrupt⁹: erat eis debit⁹ ne ĩ dñi surgere posset. erat. n. predicta corruptõ q̃ntũ ad cognitõez q: huana mẽs circa sensibilia tñ: ocuparı nouerat. in tñ vt quidam michil vltra sensibilia crederẽt. ⁊ siqui ad cognitõez intligibilium peniz̃ẽt: ea fm modum rez sensibiliũ inducebãt. Similr q̃ntum ad affectum. q: eis q̃i sũmis bonis hó inherebat: deo postposito. Similr etiam q̃ntũ ad actõem qua hó eis inordinate vtebatur. Necessarium ergo fuit ad curatõem pctõz: vt hó ex sensibilibus in spualia cognoscẽda ꝓficeret: ⁊ vt affectum quem circa ea hẽbat: in dñm referret. ⁊ eis ordinate ⁊ fm diuinam institutõem uteretur. ideo necessaria fuit sacrõz institutio. p q̃ hó ex sensibilib⁹. de spualib⁹ eruditetur: vt ꝺicit mr in. j. ꝺi. 4. sen. Vt sic. puideretur hoi fm ꝺoctõem sue nature q: diuina sapia q̃ attingit a fine vsq; ad finẽ fortiter: disponit oĩa suauiter. s. puidẽdo cuilibet rei sz modũ nature sue ꝺueniẽtẽ. Fuit etiã alia rõ. q: sacrm ĩportat sctitatem actiue. vt dicatur sacrm: quo aliq̃d sacratur. sic ornamẽtum: quo aliq̃d ornatur. sacrm. n. simplr est: qñ causat sctitatem. q: sacrm sctitatem ĩportat efficiendo ⁊ signãdo sctitatem simr. ita q illud dr sacrm: quod est sctitatis cã ⁊ signum. ⁊ hoc conuenit sacris. no. le. q̃ efficiunt qñ significat. Sz q: actões actiuoz debẽt esse ꝓportõate ꝺoctõibus passiuoz: ideo in actõe qua hó sctificatur dz esse tlis sctificãdi mod⁹: qui hoĩ cõpetat fm q rõnalis est. q: ex hoc est hó. in q̃ntum aũt est rõnal: hẽt cognitõe a sensibilib⁹ oriri. vnde oz q sctificetur hoc modo: q sua sctificatio sibi innotescat. Etiã p similitudines sensibiliũ rez. vt cause sctificãtes ⁊ sua sctificatio p similitudines sensibiliũ sibi notificẽtur. ⁊ sic sacra. no. legis: dicũtur sacra. q: cõsecrãt ⁊ sctitatem significant ⁊ etiam primas sctificatõis cãs. Sic bapt̃s sctificat ⁊ puritatẽ designat ⁊ mortis x̃pi signũ est. Significant. n. sacra no. le. tria. s. primã cãm sctificãtem. sic bapt̃s mortez x̃pi. ⁊ q̃ntum ad hoc sunt signa rememoratiua. Et effectũ sctificatõis quam faciũt. ⁊ hec significatio: est eis principalis. Et q̃ntũ ad hoc dr̃ signa demostratiua. ⁊ finez sctificatõis. s. eternaz gl̃iam. ⁊ q̃ntuz ad hoc sunt signa pnostica. Et q: sacra nó sunt prime cãe sctitatis: sz q̃i cãe secũdarie. ⁊ instrales. Dicto aũt nó attribuitur instrumẽto sz principali agẽti. cuius virtute istra ad op⁹ aplicantur. put sunt mota ab ipõ: ideo sacra nó dr̃ sctificãtia. sz q in eis diuina virt⁹ occlta exẽs sctificat. est. n. sacrm cã ⁊ signum. causa q̃dem instralis. ⁊ ideo virtus agẽtis pricipalis occlte in ipõ operatur: sic virt⁹ artis ĩ serra. sz in q̃ntũ est signũ: est ad manifestatõez huius occltatõis. vt sic ante manifestatõez sit occultum. sz post q̃m significatio facta est actu: fit manifestum. Ex sacris aũt cãtur gra per modum influẽtie. nec tñ sacra sunt que ĩfluunt gram. sz p que de⁹ sic p instra: aĩe graz ĩfluit. Instrm aũt virtutez nó recipit nisi fm q pricipali agẽti cõtinuatur. vt virt⁹ in instrm quo damodo trãsfundatur. principale aũt ⁊ p se agens ad huius institutõez: de⁹ est sic cã effectẽs. ⁊ paõ x̃pi sic meritoria. huic aũt cause cõtinuatur sacrm p fidem ecclie que instrm refert ad principalem cãm ⁊ signũ ad signatuz. ⁊ ideo efficacia ul' virt⁹ sacrõz est ex trib⁹. s. ex institutõe diuina sic ex principali cã agẽte. Ex passione x̃pi sic ex cã. prima pma meritoria. Ex fide ecclie sic ex cõtinuãte istiz pricipali agẽti. Fides. n. dat efficaciã sacris in q̃ntũ cause principali quodãmodo ea continuat. Et q: fides paõis x̃pi a qua immediate ⁊ directe sacra efficatiam hẽnt sacris efficatiam largitur: ideo sacrõz usus fidei ꝓportõalr rñdere dz. Et ideo cum sacra fidei ꝓportõalr respõdeãt sic ip⁹. p testatões ⁊ ab ea sint virtutem hẽntia: oz q sic antiq̃ pres redẽptõis x̃pi participes facti sunt per sacra que erãt signa futuri: ita ⁊ in nos redẽptõ eius preueniat mediantib⁹ aliquibus sacris signãtib⁹ quod iã factũ est: que sunt sacra noue legis. Comune est aũt oĩb⁹ sacris q cõsistãt in reb⁹ sensibilib⁹ inuisibilem gram signi ficãtib⁹. sz hoc est speciale in sacris noue legis: q reb⁹ adiungantur verba. ppter tres rõnes.

Prima est q: sacra. no. le. nó solũ signãt op⁹ redẽptõis que p x̃pm facta est sic alia sacra: sz ab ipa x̃pi paõne fluxerunt. ⁊ ideo sic effectus

proximi:hẽnt sue cause ymaginem ꝯntum posſ sunt.vt.ſ.ex rebꝰ ⁊ verbis cõſiſtant ſic xps ex verbo ⁊ carne. Secũda cã eſt. qz nõ ſolũ ſũt ſigna futuroꝝ ſic ſacra veteris legis ſz pſentiũ ⁊ preteritoꝝ.ſ.gre ⁊ paõnis xpi.que poſſũt ex preſſi⁹ ſignificari ꝙz futura:ſic ⁊ certi⁹ cognoſci.⁊ deo ſignificatio verboꝝ ꝙ ẽ expreſſiua ad iungitur ſignificationi rei. Tercia cã eſt.qz gram cõtinẽt ex ſtificatõe que fit p verbũ di. hec oĩa.b.t.in.4.di.j. Inſtitutõnis.n. ſacroꝝ neceſſitas nulla fuit nec a parte medici.nec a pte infirmi.qz aliter poterat de⁹ hoiez ſaluare ⁊ alĩ hõ ſaluari.ſ.p virtutem penitẽcie. Vtilitas vero fuit nõ a parte medici.qui nullo inde get.ſz a parte infirmi. ⁊ hec duplex in genere. vna priuata reſpectu cuiuſlibet pſone ſingularis.quam triplicem mẽ hic.aſignat.i.humilitatis.eruditõis.exercitatõis.ſaluis aliis multis. Alitera cõis reſpectu totiꝰ gẽtis ſeu rei publice diuine.i.coadunatõ hoĩum in vnum cultum ⁊ nomẽ vere religionis ⁊ agnitio mutua. Congruitas vero fuit ex parte medici. qz medic⁹ eſt de⁹ ⁊ hõ.deo decet vt medicina ſit contines aliq̃d diuinum.ſ. inuiſibilem gram. ⁊ alĩ q̃d humanum.ſ.viſibile gre formam. Alitez ex pte infirmi.qz cũ infirm⁹ ſit hõ cõſtans ex corpore ⁊ aĩa ⁊ ſpu.⁊ ſps nõ bene capiat ſpualia niſi in corporalib⁹:cõgruum fuit ei dare medicamẽta ſpualia in reb⁹ corporalib⁹.ſic pilula datur in nebula.hec pe⁹ de tarã. Beneficiũ.n. paõnis xpi oz aſſeq̃ exercicio ſacroꝝ.ĩmuis.n.xpi paſſione gen⁹ huanũ recõciliatũ ſit deo ⁊ ſatisfactum eſt p culpa hoĩs:nichilomin⁹ qz beneficiũ paõnis xpi aſſecũtur mẽbra eccle exercicio ſacramẽtoꝝ:neceſſaria ſunt ſacra.que ſunt in pulcrum ornamẽtum ſpõſe xpi a qua nũq̃m debẽt ſeparari.hec alegã. Tota ergo virtus ſalutifera eſt ex paõne xpi.que virt⁹ copulatur nobis p fidem ⁊ ſacra.differẽter tñ.nam cõtinuatio que eſt p fidem:fit p actum aĩe. Continuatio aũt q̃ eſt p ſacra:fit p vſum exteriorꝝ rei. ⁊ a paõne xpi que eſt cã huãe iuſtificatõis:cõuenienter deriuatur virt⁹ iuſtificatia ad ſacra noue legis. Et tñ p fidem paõnis xpi iuſtificabantur antiq̃ pres ſic ⁊ nos. Sacra tñ.vet.le. erant quedam illi⁹ fidei .pteſtatões in ꝯntum ſignificabãt paõnem xpi ⁊ effect⁹ ei⁹.⁊ nõ hẽbant in ſe aliquam virtutẽ qua operarẽtur ad cõferẽdam gram iuſtificãtem.ſz ſolum ſignificabant fidem de paõne xpi p quam hoĩes iuſtificabantur.tot⁹.n.ritus .ve.le. ordinabatur ad ſignificãdum paõnez xpi. ⁊ in circũciſione conferebatur gra.in ꝯntũ erat ſignuz paõnis xpi future. ⁊ antiq̃ pres hẽbãt fidez de paõne xpi futura que fm q̃ erat in aprehenſſione aĩe :poterat iuſtificare.ſz nos hẽm⁹ fidẽ de paſſione xpi precedẽti:que potteſt iuſtificare etiam fm realem vſum ſacramentalium rez. que operãtur in virtute paõnis xpi. Nos.n. ſaluamur p fidem xpi iam nati ⁊ paſſi.⁊ ſacra ſunt ſigna p teſtantia fidem qua hõ iuſtificatur ⁊ hẽnt ſpecialiter virtutẽ ex paõne xpi. cui⁹ virt⁹ quodamodo deriuatur ad nos ⁊ copulatur nobis per ſuſceptõem ſacroꝝ p que hõ incorporatur xpo ⁊ efficitur mẽbruz eius.⁊ p cõſeq̃ recipit ⁊ participat effectuz paõnis ei⁹.ſic de baptiſmo dicit apl's.gala.j. Quicũq; ĩ xpo baptizati eſtis:xpm induiſtis.in cuius ſignum de latere xpi pendentis in cruce:fluxerunt ſanguis ⁊ aq̃.quoꝝ vnum pertinet ad bapt̃m.aliud ad eu chariſtiã que ſunt potiſſima ſacra.hec.b.t.ĩ.j. pte.q.bi.⁊.bz. Patet ex dictis q̃ cõuenienti ſſimo ordine dĩa diſpoſitõe factum eſt:q̃ gra qua pcã remituntur ⁊ pctores iuſtificãtur q̃ a ſola diuinitate eſt:pueniat in nos p merita paõnis xpi mediãtib⁹ ſacris ſic q̃buſdam inſtrumẽtis diuinis ad hoc a deo ordinatis.in quorum ſuſceptõe conformamur xpo patiẽti:iteri⁹ in aĩa p fidem.⁊ exteri⁹ in pteſtatõe fidei.quã pteſtamur exterius in facto cum ſacra ſuſcipimus.⁊ ſic efficimur pticipes paõnis xpi ⁊ meritoꝝ ei⁹.quib⁹ pcã ⁊ pene .p pctis debite tollũtur ⁊ remituntur. Et nota q̃ eſt differentia inter virtutes ⁊ dona ⁊ inter ſacra.qz virtutes ⁊ dona expellũt morbum pctĩ ſolum p cõtrariã etatem.⁊ virtutes ⁊ dona nõ ſunt ſubſtãcialẽ ordinata:ſ̃ morbum pctĩ qz etiam haberentur etiam ſi nõ eſſet pctm̃.et deo q̃ ſanant euz q̃n doq;:hoc nõ eſt niſi p actõẽs.ſ. qz inuenitũt eum in ſubiecto.ſacra aũt ſanãt liniẽdo dolorem q̃i vngẽdo naturaz aĩe ſanẽt.et hoc p ſe hñt ſacra noue.le.in q̃b⁹ vngit ſanguis xpi et operatur. Et ſic ſolutio morbi in nobis:fit per virtutem paõnis xpi ſine qua nullũ meritum nez alĩq̃d valet.et hec ſolutio morbi fit ĩ ſacramẽtis vbi paõ xpi operatur. Et ſacm̃ tãgit aĩam ſpualiter.deo ſeq̃tur alteratio in aĩa. tangit.n.in ꝯntum eſt ſignum et cã. nam ĩ ſacris nõ eſt virtuſibile eleꝫntum tm̃. ſz ſtificatõ cõiuncta. cui⁹ virt⁹ p fidem ptingit in aĩa.deo alterat ⁊ ſanat eaz. Et nra ſacra nõ ſunt egena ⁊ infirma ſicut ſacra.ve.le.ſed virtuoſa.qz paõ xpi operatur ĩ eis.⁊ dicta qz cõtinẽt graz quã figurãt qz cã ⁊ ſignum ſunt ſubſtãcialia ſacro. Et oĩs

gra sacrales ordinatur cōtra morbus pctī. Et oē sacm ecclie cōfert graz aliqm contra morbum .etiam mīmoniuz. Et sacra inuēta sunt ad hoc vt ex substācia ordine cōtra pctm: deleant ipm. ⁊ defect⁹ qui sunt ex ipo. Hria aūt exigūtur in oī sacro nouo.le.s.vt ex ope iustifi cet. ⁊ ex institutōe significet. ⁊ ex sctificatione verbi cōferat inuisibilez graz. vt dicit mr. hug. Et in sacris operatur paio xpi spāliter. virtutes.n.ordinātur ad act⁹ meritorios. sacra aūt cōtra defectum pctī.est.n.sacm medicina contra defectum inclinātem in malum vlr. Et sacrāmtum ex materia hz esse signum.ex forma vt sit cā.in sacro aūt est materia et huic cōiuncta est ꝓprietas naturalis qua aptituinez hz representādi grām.sic refrigerium aq̄ represētat refrigerium gre ab incendio fomitis et hūi dum aq̄ vī ablutiuaz gre ad deponēnas sordes in aīa. q aūt hec representatio vocat actualr in grām: hz ex institutōe diuina. sz sctificatōe forme verboz hēt cōfferre grām inuisibilez. et diuina virt⁹ effectiue opatur ī sacris.hec oīa. albert⁹ magn⁹.in.4.sen.di.j.

Capitulum.j.de numero ⁊ ordine ⁊ effectu ⁊ pfectōe sacroz nouę legis.

Aut aūt ogruētissimū: legē euāgelicā
f pfectissimis sacris adornari. tuz.q hec ē lex pfectissima quā trinitas disposuit dare hoī .p statu vie.est.n. vltima fm illd. matthei.xb. Noui ⁊ eterni testamenti.i. post quod nullum aliud est futurum.in .pcessu á ab in p fecto ad pfctm:posteriora sunt pfectiora:tum q istud est .primuz pfectissimo.s. statui beatitudinis.ideo oportebat hoī in statu illius legis pfectissimis adiutoriis ad grām prepararī.cu iusmodi sunt pfectissima sacra gre:tuz.q. pfectissima cā meritoria gre:erat r⁹. legifer ⁊ auctor noui testamenti :tuz.q cā illa exhibita pl⁹ īpetrat ⁊ influit qm precisa. ideo p paionem xpi exhibitam ⁊ cōfirmatiuā legis.no. ogruū fuit maxima adiutoria ad grām hoīb⁹ offerri p tpoze illius legis obseruande.⁊ hoc est qntū ad intensionem pfectōis. ⁊ qntum ad extensionem. Primū.q. pfectō sacri ofistit: inpfcé significādo veruz qntuz ad cognitōem. ⁊ in grām pfectam cāndo.ergo sacra.no.le.debuerūt esse pfectissima. Primo modo q. est lex veritatis. Secūdo.q. est lex gre. Joh.i. Gra ⁊ veritas p Jesum xpm facta est Quantuz ad extēsionem vero pz in.7. sacris.no.le.q̄ sunt. 7. aiutoria collata obtinatoz⁹ euāgelice legis. in qb⁹ est pfectō vite xpiane.nō tm intensiue:sz etiaz extensiue ⁊ sufficiens ad oīa necessaria .p obtinantia hui⁹ legis.hec aūt sunt vt dic mr sen. Eaptism⁹ ptinēs ad generatōem spualem. confirmatio ad roboratōem.eucharistia ad nutritōem. pnia ad lapsi repatōem. extrema vnctio ad finalem prepatōem.matrimoniū ad mltiplicationez in esse nature ul carnali. Et ordo ad mltiplicatōem in esse gre.ul spuali. Hec oīa instituta sunt a xpo ul a deo .p tpoze istī⁹ legis.hec mr.joh.scot⁹. Ordinātur.n.ecclie sacra ad duo .s.ad pficiēdum hoīem in hijs que ptinēt ad cultum dei ⁊m religionem xpiane vite. Et etiam in remedium contra defectum pctī. Utroqz autem modo conuenienter ponūtur. 7. sacra. vita .n.spualis informitatem aliqm hēt ad vitā corporalem.sic ⁊ cetera corporalia:similitudinez quandam hnt spualium.in vita aūt:corporali dupliciter pficitur aliqs.uno modo qntum ad psonam ppriam. Alio modo p respectum ad totā cōitatem societatis in qua viuit.q. hō naturalr est sociale animal.respectu aūt sui ipi⁹ pficitur hō in vita corporali dupliciter. Uno modo p se:acqrendo .s.vite pfectōem. Alio modo p accns.s.remouendo ipedimēta vite.puta egritudines ul aliquod hui⁹.p se aūt perficitur corporalis vita tripliciter. Primo qdez p gnonem: p quam hō incipit esse ⁊ viuere. ⁊ loco hui⁹ in spuali vita:est baptism⁹. q est spualis regno.joh.z. Nisi qs renatus fuerit ⁊ c. ⁊ ad titum.z. Per lauacrum regeneratōis. Secūdo p augmtū quo aliqs youcitur ad pfectam qntitatem ⁊ virtutem. ⁊ loco hui⁹ in spuali vita:est confirmatio.in qua datur.s.s.ad robur. vñ dr discipul iaz baptizatis.luc.ulti. Sedete hic in ciuitate donec induamini virtute ex alto: Tercio p nutritōem.qua conseruatur in hoīe vita ⁊ virt⁹. ⁊ loco hui⁹ in spuali vita: est cucharistia. vñ dr.i.o.6. Caro mea vere est cib⁹. ⁊ nisi māducaueritis ⁊ c. ⁊ hoc qdem sufficeret hoī:si hēret ⁊ spualiter ⁊ corporalr ipassibilē vitā.sz qz hō incurrit interdum ⁊ corporalē infirmitatem ⁊ spualem.s.pctm: ideo necessaria est hoī curatio ab infirmitate. que quidem é duplex. Una qdem est sanatio:que sanitatez restituit. ⁊ loco hui⁹ in spuali vita:est pnia. Sz illd. rsal. Sana aīam meam qz peccaui tibi. Alia aūt est ristituto valitudinis pristine p conuenientē dietā ⁊ exercicium. ⁊ loco hui⁹ in spuali vita: est extrema vnctio.que removet pctōr reliqas. ⁊ hoīez paratum reddit ad finalem gliam hēndam. vñ Jacobi vltimo. Si in pctis sit: dimittentur ei.

Perficitur aūt hō in ordine ad totam comu

nitatem dupliciter. Uno modo per hoc q̄ accipit potestatem regēdi mīstituendi ꝛ exercē di actꝰ publicos. ꝛ loco hui⁹ in spuali vita: est sacīm ordīs. sm illō. hebr. 7. Sacerdotes hoīes assumūt. Alio modo per se: sz etiam p ꝓpīo. Secundo q̄ntum ad naturalem ꝓpagatōez: quod sit p mīrimoniū. tam in corporali: q̄m in spuali vita. Ex hijs etiam pz sacīoꝝ numerꝰ sm q̄ ordinantur ad ꝛa effectum pcī. Nam baptismus ordinatur ad ꝛa carētiam vite spualis. Confirmatio: ad ꝛa infirmitatez animi que in nup natis inuenitur. Eucharistia: ad ꝛa labilitatem animi ad peccādū. Pnīa: ad ꝛa actuale pctm̄ post bapm̄ comissum. Extrema vnctō ad ꝛa reliq̄as pctoꝝ. que. s. nō sunt sufficienter p pnīam sublate. aut ex negligencia: aut ex ignorancia. Ordo: ad ꝛa dissolutōez mīstitudinis Matrimoniū: in remedium ad ꝛa ocupiscēciaz ꝓsonalem: ꝛ ꝺ defectum multitudinis: qui per mortem accidit. hec. b. t. 3. pte. q. 64. ar. 1. Et sicut diuerse virtutes ꝛ diuersa dona. sps. s. ad diuersos actꝰ ordinātur: ita etiam diuersi sacramēntoꝝ effectꝰ: sunt vt diuerse medicine pcī ꝛ participatōes virtutis dominice passionis: que a gra gratum faciente dependent. sic virtutes ꝛ dona. sed virtutes ꝛ dona nomen spāle hnt: ꝓpter hoc quod actꝰ ad quos ordinantur sunt manifesti. vnde etiam sm nom̄ a gra distingūtur. deffectꝰ aūt pcī ad ꝛa quos sacra institūtur: latētes sunt. Unde sacīoꝝ effectꝰ nomē ꝓprium nō hnt. sz nomine gre nominātur. Dicūtur. n. gre sacrales. ꝛ penes has sacra distingūtur. sic penes ꝓprios effectꝰ. ptinēt etiam isti effectꝰ ad gram gratum faciētem. que ꝛ istis effectibꝰ ciungitur. ꝛ sic cum istis ꝓprijs effectibꝰ: hnt effectum comunem. qui est gra gratū faciens. que etiam p sacīm ꝛ nō hnti datur: ꝛ hnti augetur. quemūt. n. sacra ad ꝓprios effectus qui dicūtur gre sacrales. ad quod seq̄tur infusio gre gratum faciētis. ut augmūtum. hec. b. t. in. q. de ueri. q. 27. ar. 7. Sic. n. idez agēs principale vtitur diuersis instrumētis ad diuersos effectꝰ sm ꝛgruēciam operum: sic virtus diuina ꝛ pāo xpi opatur in nobis p diuersa sacra. q. p diuersa instra. Predicta aūt sacra q̄daz hnt comunia ꝛ quedam ꝓpria. Comune q̄dez est oībꝰ sacris: q̄ offerāt gram. ꝛ est oībus comune: q̄ oē sacīm cōsistit in verbis ꝛ rebus corporalibꝰ. sic in xpo q̄ est sacīoꝝ auctor: est verbum caro factum. ꝛ sic caro xpi sanctificata ē ꝛ virtutem sctificādi hz p verbum sibi vnitum: ita ꝛ res sacīoꝝ sctificātur ꝛ viz sctificādi hnt: per verba que in eis ꝓfferuntur. vnde augꝰ dicit sr̄. Joh. Accedit verbum ad elemētum ꝛ fit sacramentum. vñ verba quibꝰ sctificātur sacra: dicūtur forme sacīoꝝ. res autē sanctificate p huiusmodi verba: dicuntur materie sacīoꝝ. effectus aūt sacri est gra. s. s. Baptismꝰ est sacīm intrantium. q. primo facit hoīem participem redēptōis xpi: Asepelliens eum in similitudinez mortis xpi. ꝛ ideo nō potest iterari. sic. nec passio xpi. ꝛ q. pctā actualia iterātur: ideo ꝛa culpaz actualem oportuit aliud remediū adhiberi. s. pnīaz. hec. b. t. in. 4. di. 2. q. 2. ar. 1. Effectus aūt baptismi est remissio culpe originalis ꝛ actualis. ꝛ etiaz totī cōpe ꝛ pene. ita q̄ baptizatis nō est aliq̄ satisfactō iniungēda p pctīs preteritis. sz statim morientes post bapm̄ introducūtur ad gl̄iaz. vñ effectꝰ baptismi ponitur apertio ianue paradisi. hec. b. t. in tractatu de articulis fidei ꝛ eccl'ie sacris. Effectꝰ confirmatōis est. q. in eo datur. s. s. ad robur. sicut datus est aplis in die pētecostes. vt. s. xpianꝰ audacter ꝛfiteatur nom̄ xpi. Ideo ꝛfirmādus in fronte inūgetur in qua est sedes uerecundie. vt nomen xpi nō erubescat. ꝛ precipue crucez eiꝰ que est iudeis scandalum: gentibus stulticia. ꝛ ꝓpter hoc etiam signo crucis consignatur. Datur. n. in hoc sacīo maxima plenitudo gre. s. s. ꝛ ideo illi q̄ hnt curaz puerorꝝ diligenter studere debēt q̄ ꝛfirmētur. q. in cōfirmatōe ꝛfertur magna gra: ꝛ si decedat: hēbit maiorem gl̄iaz q̄m si nō esset ꝛfirmatus. q. hūt plus de gra. Accipit. n. cōfirmatꝰ pfectam virtutez p quodam spūale augmentum p sacīm cōfirmatōis ad similitudinez apl'oꝝ quos. s. s. in eos venies cōfirmauit. Luce vltimo. Sedete hic in ciuitate. donec induamini virtute ex alto. accipit. n. homo in cōfirmatōe q̄ndam etatem pfectam spūalis vite. naz in baptismo regeneramur ad vitam. Post bapm̄ cōfirmamur ad pugnaz. in baptismo abluimur. post baptismum roboramur. vñ qui cōfirmatōem accipiunt que est sacramentuz plenitudinis gre: xpo cōformātur. q̄ ab instanti sue cōceptōis: fuit plenꝰ gre ꝛ veritatis. Joh. 1. in hoc. n. sacīo datur plenitudo. s. s. ad robur spūale. quod cōpetit pfecte etati. ꝛ accipit cōfirmatꝰ potestatem ad agēdum ea que ptinent ad pugnam spūalē cōtra hostes fidei. sic pz exēplo apl'oꝝ. Pugna. n. spūalis oībus competit. sz cōtra hostes visibiles. i. cōtra psecutores fidei pugnare nom̄ xpi cōfitēdo: est cōfirmatoꝝ qui iam sunt pducti spūaliter ad virilem etatem. Ideo cōfirmatus accipit potes

tatem publice fidem xpi verbis cōfiteri. confirmatio. n. hoiem fortez reddit vt nomē xpi. pp ter pressuras mūdi non refugiat. ⁊ hoiem in se ipo cōsistere facit. vt a cōtrarijs non facile superetur. ⁊ est in remedium vt a malis non superemur: ⁊ est cōtra infirmitatez animi que in nup natis inuenitur. hec oīa. b. t. ī. 4. sē. di. z. ⁊. 3. parte. q. 64. ⁊ in tractatu de articulis fidei ⁊ ecclie sacris ⁊ in expositōe simboli. Effectus eucharistie est: vnire aīam digne sumentis ad xpm. sic ipe dicit. Joh. 6. Qui mādducat meam carnem ⁊ bibit meum sanguinem: in me manz ⁊ ego in eo. ⁊ qz p gram hō xpo icorporatur ⁊ membris ei⁹ vnitur: cōuenies est q⁹ p hoc sacm in sumptib⁹ digne: gra augeatur. Et sic in vita naturali ⁊ corporali postq̄m hō natus est ⁊ vires recipit: necessari⁹ est ei cib⁹ vt sustētetur ⁊ cōseruetur: ita in vita spūali post hītū robur necessari⁹ est ei cib⁹ spūalis qui ē corpus xpi. Joh. 6. Caro mea vere est cib⁹. vñ oēs effect⁹ quos efficit cib⁹ ⁊ potus naturalis ⁊ materiaľ in corpore aīal' sumentis. s. cōseruare vitam ⁊ prestare augmentum ⁊ virtutem ⁊ dilectiaz ⁊ robur ⁊ nutritōem. ⁊ restauratōem deperditi ⁊ fortitudinem ad subsistēdum. ⁊ resistendum hostib⁹. ⁊ delectatōem ⁊ c. Oīa hec ⁊ plurima alia innumerabilia ⁊ mirabilissima: efficit spiritualiter hoc sacm indigne sumptibus ipm ⁊ eos simi diungit. s. xpo. spūaliter. sm albertuz magnum in. 4. di. j. repditio boni spūalis in aīa quod erat q̄si humor ⁊ fomituz siue radix vite spūalis: cōtra hoc est remedium eucharistia que restaurat deperditz p cibū saginatū spūalē

Unde notandū q⁹ effect⁹ eucharistie: est sacietas. laus. ⁊ vita. augmentum caritatis. diminutio fomitis. ⁊ facit oēm effectum vite spūalis ad similitudinē cibi corporalis. qz. sustentat auget. roborat ⁊ delectat. ⁊ trāsformat hoiem in dm. ad quod seq̄tur augmētum virtutum ⁊ restauratio deperditoz. causat gram ⁊ auget ⁊ excitat eam ⁊ virtutes in actum. dat veniā ĉpe. vitam gre. cōfirmatōem in pugna. cōfortationem in via. ⁊ regustatōem glie. preseruat a pctō interi⁹ roborando p graz ⁊ exteri⁹ repellendo oēm impugnatōem demonum p passionē xpi cui⁹ est signum. delet venialia ⁊ mortalia quoz q̄s nō hz dispōnē tam nec affectum. delz penam debitam. p pctis sm mēsuraz pctoz ⁊ de notōis. liberat a purgatorio in q̄ntuz est sacrificium satisfactorium. p pctō. Eucharistia. nichil aliud est nisi aplicatio passionis xpi ad nos. ⁊ est sacrificium ⁊ sacm ⁊ excellit oīa sacramēta. vē. ⁊ no. le. ⁊ ē finis oīuz sacroz ⁊ dirigit xpm absolute. alia aūt sacra tm̄ vt tutem ei⁹ ad sctificādum nos ⁊ q̄dq̄ est effect⁹ patiōnis xpi: est effect⁹ eucharistie. Effectus etiam ei⁹ est adeptio glie. nō statim: hz in q̄ntum dat vt tutem pueniendi ad gram. ⁊ nullus hz gra ante susceptōem eucharistie nisi ex voto ad eā. ppto uel ecclie. hec oīa sct⁹ tho. in diuersis locis. Effectus sacri pme est absolutio a pctō. quod est infirmitas anime. in vita. n. spūali infirmatur q̄s p pctm̄. vñ necessaria est medicina ad sanitatem recuperandam. ⁊ hoc ꝺfertur in sacro pme quod ordinatur ꝺtra pctm̄ actuale post bapm̄ commissum ⁊ ꝺ penam p pctis commissis deb. tam. ⁊ delet oīa pcta tam mortalia q̄m venialia quib⁹ aplicatur. ⁊ p hoc sacz sanatur aīa spūaliter a morbo pcti. ⁊ reparatur virt⁹. si ipaz in pugna spūali aliquo modo leui cōtigerit. Effect⁹ extreme vnctōis est: sanatio mentis ⁊ corporis. Jaco. vl. Hoc. n. sacramētum ordinat hoiez in ordine ad finez ad quem p act⁹ puenitur. ⁊ hanc pfectōem q̄ntū ad finē intra: facit extrema vnctio. q̄ est q̄dam relibutio p̄parās ī gliaz resurrectōis. qz hz vi purgatiuā ⁊ illuminatiuā q̄ntū ad reliq̄as cl'e ideo p eam hō p̄parat̄ quodamodo ad futuram gliam. qz remouet pctōz reliq̄as. que. s. nō sunt sufficienter p pniam sublate. aut ex negligencia aut ex ignorcāia. ⁊ hoiem paratuz reddit ad finalem gliam hītām. qz per hoc sacm hō purgatur a pctō. liberatur ab infirmitate ⁊ p̄paratur ad introitum regni celestis. vt recipiat immediate gliam. q⁹ aūt nō semper curat corporalē: hoc est q: forte non expedit sibi viuere. Quantū ad ecclie vtilitatez: ordinantur duo sacra. s. ordo ⁊ mrimoniuz. qz p ordinem: ecclia gubernatur ⁊ multiplicatur spūalē. per mrimonium vero multiplicatur corporaliter Est. n. ordo in remedium toti⁹ ecclie. aut ad regimen et multiplicatōem xpi⁹ spūalem. et per ordinem: ministri ecclie ponūtur in statu exercendi ierarchicas actōnes. redit. n. ordo hoiem dispositū ad dispēsationē sacroz. Et ordo colocat hoiem in duplici statu. s. spōsi et sponse. deponsatur aūt tota ecclia in plato deo. et deus in plato diungitur populo. et ideo medius est inter dm̄ et populum. et hz locum vtriusq;. et ideo in q̄ntum est spōsa hz anulum fidei et caritatis et significatur q⁹ non sit diuisio. sic inter spōsum et spōsam in mrimonio carnali. hec albert⁹ magnus in. 4. di. j. Et nota circa predicta. q⁹ q̄dam sacra. no. le. hūt ūt in. ve. le. sacra

figuralia sibi correspondẽtia, nam circũcisioni respõdet baptism⁹. qui est frois sacr̃z. Cõiuio vero agni paschalis: respõdet in. no. le: sacr̃m eu charistie. Oīb⁹ aũt purificatõib⁹. ve. le. respon det in. no. le. sacr̃m pñie. Cõsecratõi aũt põtifi cis et sacerdotum: respondet sacr̃m ordinis. sa cramẽto aũt ꝺfirmatõis quod est sacr̃z plenitu dis gr̃e: nõ potuit respõdere in. ve. le. aliquod sacr̃m. qz nõdum aduenerat tẽpus plenitudis eo q̃ neminem ad pfectum aduxit lex. Simili ter aũt ꝑ sacr̃o extreme vnctõis quod est q̃daz immediata ꝓparatio ad introitum glorie. cui⁹ aditus nõdum patebat in. ve. le. pretio nõdum soluto. Matrimonium aũt fuit q̃dem in. ve. le put erat in oficium nature. non aũt ꝓut est sa cramẽtum comũctõis xp̃i et ecclie. que nõdum erat facta. vñ in. ve. le. dabatur libell⁹ repudii quod est ℑ sacri rõnez. hec. b. t. ℑ. z. q. 102. ar. 4 in solutõe. ad. 3. Jn sacr̃o. n. ꝺfirmatõis datur plenitudo sp̃s scti ad robur. Jn extrema autez vnctõe ꝓparatur hõ vt recipiat immediate glo riam. quoꝝ neutrũ ꝓpetit. ve. le. ꝛideo nichil potuit ī. ve. le. his sacr̃is respõdere. nichilomi nus tñ sacr̃a in. ve. le. plura fuerunt numero. ꝓpter vinerũtatem sacrificioꝝ ꝛ cerimoniaꝝ. hec. b. t. 3. p. q. 64. ar. 1. Predicta aũt. 7. sacr̃a legis noue siue legis xp̃i: Dicũtur sacr̃a gr̃e. qz in eis de⁹ maxime liberalem se oñdit ad gr̃am ꝺfferẽdam ꝛ pctã tollendã.

Hec breuiter dicta sint de prima pte.

Jncipit secunda pars.

Capitulum. 9. quid est penitẽcia secundum ꝺfinitionem.

DSECANDAM partem de penitẽcia. Primo q̃ritur q̃d sit pe nitentia. vñ q̃ pñia põt tripli citer notificari. s. ꝙ actum princi palem ꝛ ꝙ actum principalez ꝛ anexum ꝛ ꝙ effectuz. sm primum modũ: dan tur tres ꝺfinitões differentes solum: voce uel maiori expressione. Prima est glo. math. 3. c. s. Prima virtus est: ꝙ pñiam perimere veterez hoiem ꝛ vicia ooire. Secunda est ambrosij ī sermone quodaz. Pñia est doloꝝ ꝛ amaritudo aĩe: ꝙ pctis que q̃q̃z comisit. Tercia augusti ni in libro de pñia. Pñia est q̃dam volẽtis vin dicta. semp puniẽs ī se: quod dolet se comisisse Jn oīb⁹ hijs rõnib⁹ ꝑz q̃d est ꝺfinitio ꝙ actuz principalem. qui est dolere de comisso. Quã tum ad fm modum dantur tres alie que ponũ tur a mro. 4. sen. di. 14. differẽtes similiter fz maiorem expressionez. Prima est ambrosij in sermone quodaz. pñia est preterita mala plan gere ꝛ plangẽda non comitere. Secuda est gre gorij in omelia. pñia est ãte acta mala deflere ꝛ flenda non comitere. Tercia est mri. pñia est virt⁹ uel gr̃a qua comissa mala cum ēmẽdatio nis ꝓpõito: plãgim⁹ ꝛ ooim⁹. Jn oīb⁹ istis ra tionib⁹ nõ tñ põtur actus principalis qui est plãgere ꝛ ooire culpam ꝓpetratam; fz etiam anexus. s. nole alia ꝓpetrare. q̃ntuz aũt ad ter cium modũz: dãtur tres alie. differẽtes simil ẽ fm maiorem expssionem. prima. dam. Pñia ẽ ab eo quod est ꝑter naturam in ro qõ est fm na turã ꝺuersio. Secũda in glosa math. 3. Pñiam agite. pñia est correctõ male mẽtis. Tercia au gustini in libro. 4. respõsionuz. Pñia est q̃dam res optima ꝛ pfecta oẽs defectus reuocans ad pfectũ. Jn oīb⁹ istis rõib⁹ tãgitur fm plus ꝛ minꝰ: effect⁹ pñie. qui est aĩam repare. hec. bo na ven. Dicitur aũt in ꝓdicta ꝺfinitõe mẽri. q̃ pñia est gr̃a. quod nõ ꝺz intlĩgi ꝙ essentiam. qz pñia nõ est gr̃a ꝙ essentiaz fz ꝺ gr̃a: qz con uenit cũ gr̃a in ꝓprio effectu. effect⁹. n. ꝓpri⁹ gr̃e est: iustificare ꝛ deo gratum reddere. ꝛ hic etiam est effect⁹ pñie. vt dicit. b. t. in. 14. di. 4. sen. Jn ꝺfinitõe. aũt ambro. s. pñia est pre terita mala plãgere ꝛ iterum. pla. ñ. co: ꝺfini tur pñia ꝙ ꝙuplicem actum. vnũ qui est respec tu pct̃ ꝑteriti. s. ꝑterita mala plangere. alterũ respectu futuri. uel plãgoa nõ comitere. prim⁹ est in re. secũdus in re uel in ꝓpõito. ꝛ flet⁹ ibi intelligitur large. de quocũq; fletu: siue interio ri. siue exterior. hec. p⁹ de taran. Et q̃muis ad pñiaz in q̃ntuz ẽ pñia nõ ptineat respet⁹ ad futurũ: tñ ī q̃ntũ ẽ emẽdatoria offẽse comisse ī dñm: exigit respectum in futurum. s. ꝓpõitũ de cetero cauẽdi. ꝛ hoc ꝓpõitũ intelligitur in hoc q̃ dicit: flenda itez non comitere. i. hẽre ꝓpõi tum non comitendi. hec. b. t. Ditinitõ ꝑmissa gregorij ꝛ ambrosij quam mr̃ ad formã ꝺfini tionis reducit: ꝺplectissima ẽ. qz tãgit ꝛ gen⁹ ꝛ actum ꝛ obm̃ ꝛ vtrũq; illoꝝ que ad emẽdatio nem õo exhibẽdam req̃runtur. ꝛ in idem redit ꝺfinitio augustini. s. pñia est q̃dam vidicta do lentis. ꝛ c. ꝛ in idez redit ꝺfinitio ãbrosij. alia quaz ponit ꝙ pñia est doloꝝ cordis ꝛ amaritu do aĩe. ꝛ c. Jlla aũt notificatio qua ꝺ ꝙ pñia est res optima que oẽs defect⁹ reuocat ad pfec tum: datur ꝙ efectũ pñie. ꝛ dicitur optima res nõ simpliciter fz in genere declinatõis a malo post pctm̃ comissum. hec. b. t. ꝛ ꝺ pfectum in q̃ntum ꝑficit hũtem. s. ꝺm̃. i. aĩam. ꝛ ꝺ q̃ oẽs defect⁹ reuocat ad pfectum. qz in q̃ntuz est gr̃a

Digitized by Google

infusa:reparat defectum spoliatóis gratuito⁊ in ḡntuz vero est virt⁹ sufficiéter opans:repat deffectus vl'neratóis naturalium.hec.alexan. Et similiter etiam illa dam̄.diffinitó.pñia est remotio ab eo quod est ꝺ naturam ī illō quod est fm naturaz :datur p effectum .⁊.q.in idez redeunt.q⁹ pctm̄ quod in prima descriptóe dr deffect⁹:in secūda dr ꝺ naturam esse. stat⁹ autem gre vl' virtutis. que in prima diffinitóe dr pfectio: in secunda dr: secūduz naturaz esse:qz ad hoc natura est ordinata.hec.b.t. Diffinitó vero pñie quam ponit aug⁹ in de.eccle.dog.s. pñia vera est penitéda nó admittere.sz ⁊ admissa flere:est pñie facri ⁊ pñie virtutis.sz differenter.q⁹ ḡntuz ad primaz ptez:est pñie virtutis.cui⁹ est tueri sbm̄ suuz a vicio⁊ īpugnatóe :ne īpediatur pgressus ei⁹ ad finez. vñ virtus dr.q.vi.tuens. Quantum vero ad secūdaz ptē :cónenit pñie facto. sacrm̄.n.hoc ipo quod est curatiuū:respicit pteritum morbuz.vtraqz tñ pars vtriqz conenit sz hec huic ꝑius:illa illi. hec.alexan. Item mr dicit.q⁹ pñia est virt⁹ vl' gra qua comissa mala plágim⁹ ⁊ odim⁹. ⁊ plangéda vlteri⁹ comitere nollum⁹ cuz emendatóis ꝓpósito.in qua diffinitóe ponuntur tres pticule.qz pñia diffinitur hic.put est reconciliatiua deo ⁊ hec in prima.item put est frutuosa penitéti.⁊ hec in secūda. Item put est recóciliatiua eccle.et hec.in tercia.s.cum ꝓpósito eñ datóis.hec.alexan. Cósideranduz q⁹ tripler ē flet⁹.doloz.vl' luct⁹. Primo ē p pctis ꝑtis ⁊ iste est act⁹ ꝺoct⁹ pñie. Secūdus ē p malis ⁊ defectib⁹ alienis.⁊ iste est act⁹ mie. Tercio ē pro bonis eternis.s.p dilatione regni.fm illō. psal.heu michi qz incola.me.pro.est. ⁊ iste ē actus beatitudīs. ita q⁹ primo act⁹ est cótritóis. secūdo ꝺ peccatonis. tercio devotóis. flet⁹ aūt in terioz qui est idem q⁹ ꝺtritio de pctó: est de intelectu pñie.⁊ inseparabilis ab ea. non aūt flet⁹ exterioz.sz est de pfectōe pñie.hec durādus.

Capitulum.10.q⁹ pñia est duplex.s.pñia virtus et pñia sacrm̄ ⁊ de subiecto ⁊ obiecto et actu et fine ⁊ principio eius et de prioritate et fūdaméto virtutum.

c Gnsideranduꝫ. q⁹ pñia est duplex.s. pñia virtus ⁊ pñia sacrm̄.et non fm idē pñia ē virtus et sacrm̄.sz in ḡntū p pñiam recipit gram̄ curātem pctī vuln⁹ penitens:potest esse sacrm̄. Jn ḡntuz aūt p hitū infusum ordinatur ad actum rectum:sic est virtus. Jn pñia.n.se hēt hō vt recipiés ⁊ vt agēs recipit.n.a deo veniaz et recóciliatóez p eccle ministros.et fm hoc.hēt rónem sacrī.sz ex pte act⁹:est virt⁹.vl' actus virtutis.qz fm philosophum.in.ꝛ.ethi. principale in virtute morali est electio. vñ oīs habitus qui facit rectaz electionez:potest dici ꝓprie loq̄ndo virt⁹. vñ act⁹ pñie non oritur tm̄ ex paīone: sz magis ex electione.etiam si nulla sit paīo. Cōstat ergo q⁹ penitētia ꝓprie loq̄ndo: est virt⁹ ⁊ non ī ꝓprie. sic verecūdia.⁊ huiusmodi.pñia.n.passio: non est virt⁹ nec act⁹ virtutis:sz potest esse virtuti anexum.act⁹.n. pñie put est virt⁹: non est ex paīone ꝓueniens. sz ex debita electōe: ⁊ est in retractu ab aliquo malo.aliq̄ tñ est de rone pñie put nūc de ipa loq̄mur: quod nó est de ratione virtutis communiter.s. de pctó comisso satisfacere.⁊ ideo pñia est specialis virtus.et accipit specialem rónem ex pte obiecti. qz respicit pctm̄ a se comissum: vt expiabile p penitentis actum. Et ita act⁹ pñie nó est detestari pctm̄ absolute.qz hoc est cuiusz virtutis.sz detestari ad expiatóem ei⁹.⁊ ḡntum ad cpam et ḡntuz ad reatum.hoc.n.nulla alia virtus facit.expellit aūt pñia pctm̄ q̄i effective.hz.n.pctm̄ expellendum p materia. ⁊ opatur circa ipm̄ vt expellatur.unde nó opponitur formaliter oī pctó sz alicui tm̄.quod est inpñia. ⁊ ꝓpter hoc non oportet q⁹ sit gñal' virt⁹. Et q̄muis detestari absolute mala p acta ꝺsequtur oém virtutē fm q⁹ hz electōem rectam:tñ ad expiatōez detestari:est ꝓprium spetialis virtutis. phī aūt non ꝺsideraverūt virtutes dirigentes in actib⁹ humanis: put ordinātur ad ōi.puidétiaz.sz put ordinātur ad bonum humanū. et ideo de pñia métionem nó fecerunt. sz ex similitudine illaꝝ quas determinát: possum⁹ nos istaz accipere sic.n.est alicuius virtutis vt hó placet eiz q̄m peccādo offendit:Jta etiam est alicuius virtutis vt hó ōm placz quem peccādo offēdit. Non tamen q⁹ virtus theologica hz idem p obō ⁊ pro fine.s.ōm. hoc aūt non est in pñia qz obm ei⁹ est:pctm̄ comissum. quod intendit expiare Finis aūt est de⁹.cui intēdit recōciliari.⁊ ideo non est virt⁹ theologica sz inter morales virtutes numerāda ē.hec oīa.b.t.in.4.di.14. Est etiam pñia virt⁹ spālis.qz in pñia inuēitur rō laudabilis.s.operari ad destructōem pctī ptēriti in ḡntuz est ōi offensa.quod nó ptinet ad rationem alteri⁹ virtutis. Vñ necesse est ponere q⁹ pñia sit spālis virt⁹.si.n.in actu penitētis cōsideretur sola displicētia pctī ptēriti :hoc immediate ptinet ad caritatē.sic ⁊ gaudere ō bonis

preteritis.ſz intentó opandi ad delectões pctī
ꝑteriti:req̄rit ſpālem virtutem ſub caritate.ꝛ
ideo lz pñia hēat generalē materiaz in q̄ntum
reſpicit oīa pctā:tñ ſub rōne ſpecialī in q̄ntum
ſunt mundabilia ꝙ actuz hoīs coopātis ðo ad
ſuam iuſtificatoem. ꝛ expellit omē pctm effec
tiue:in q̄ntum opatur ad deſtructões pctī ꝑut
eſt remiſſibile ex diuīa gr̄a hoīe coopāte. Et
q̄ pñia non hz q̄ ſit virtus ſpālis in hoc ſolo q̄
volet de malo ꝑpetrato:ad hoc.n.ſufficeret ca
ritas:ſz ex eo q̄ penitēs dolz de pctó comiſſo ī
q̄ntum eſt ðī offenſa cū emēdatõis ꝓpoſito.eīm
datio aūt offenſe .S. aliq̄m comiſſe:non eſt ꝑ ſo
laz ceſſatõem offenſe. ſz exigitur vlterī q̄daz
recõpēſatio que hēt locum in offenſis in alteru
truin comiſſis. Unde pñia ſm q̄ eſt virtꝰ: ē
pars iuſticie.ſm aūt philoſophum in .q. ethi.
dupliciter dr̄ iuſtum.ſ.ſimpliciter: vt inter eq̄
les.ꝛ ſm q̄ð:quod eſt inter illos quoz vnus eſt
ſub poteſtate alterī.ſic ſꝰ ſub dño:filius ſub
patre :vxor ſub viro.ꝛ tale iuſtuz: Conſideratur
in pñia. Cū penitēs recurrit ad ðm cum emē
datõis ꝓpoſito:ſic ſeruꝰ ad dūm.ſm illō.pſal.
Sic occli ſeruoz ꝛ ē.ꝛſic filiꝰ ad pr̄ez.ſm.illō
luc.14. Pater peccaui in celū ꝛ coram te.ꝛſic
vxor ad virum.ſm illō Jere.3. Tu fornicata es
cum amatoribꝰ mltis: tñ reuertere ad me dic
dñs.ſm.b.t.in.4.di.14. Efficitur aliq̄s deo de
bitor:ꝑ hoc q̄ ab eo aliq̄d recipit.ꝛ in hac rōne
ðo reddit debitum honorem:latria ſiue religio
Illo modo ex hoc q̄ Ī dñm peccauit. ꝛſic red
dit deo debitum:pñia. Conſiderandum tñ q̄
lz pñia directe ſit ſpēs iuſticie: cōprehendit tñ
quodamodo ea que ptinēt ad oēs virtutes. Jn
q̄ntum.n.iuſticia eſt q̄dam hoīs ad dñm:oꝛ q̄ ꝑ
ticipet ea que ſunt virtutum theologicaz que
hñt dñm ꝑ obō. Unde pñia eſt cuz fide paōnis
xp̄i. ꝑ quam iuſtificamur a pctīs.ꝛ cum ſpe ve
me:ꝛ cum odio vicioz.quod ptinet ad caritatē
Jn q̄ntuz vero eſt virtus moralis:ꝑticipat ali
q̄d prudentie. que eſt directiua oīum virtutuz
moralium. ſz ex ipa rōne iuſticie:non ſolum hz
illō quod iuſticie eſt ſz etiam ea que ſunt tēpan
tie ꝛ fortitudinis.in q̄ntuz .ſ.ea que delectatio
nem cauſāt ad tēpantiam ptinētem vl̄ terrorē
incutiūt quem fortitudo moderatur.in comu
tatõe iuſticie veniunt. Et pñia ſm quod eſt
virtus:eſt in voluntate ſic in ſubiecto.ꝛ ꝓpꝛi
eī actus eſt: ꝓpoſitum emēdandi deo quod Ī
eum comiſſum eſt. Conſiderandum: q̄ de pe
nitētia poſſumꝰ loq̄ dupliciter. Uno modo q̄n
tuz ad hītum:ꝛſic in mediate a deo infūditur
ſine nobis principaliter operātibꝰ: non tñ ſine
nobis diſpoītiue coopātibꝰ ꝑ alios actꝰ. Illo
modo poſſumꝰ loq̄ de pñia q̄ntum ad actꝰ qui
bus deo opanti in pñia coopamur:quoz actu
um primaz principium eſt dei operatio ꝓuer
tentis cor.ſm illō.tre.4. Cōuerte nos dñe ad
te ꝛ ꝓuertemur. Secundus actꝰ eſt motus ſtoꝛ
Tercꝰ actus eſt motꝰ timoris ſeruilis.quo q̄s
timore ſupliciozꝝ:a pctīs retrahitur. Quartus
actus eſt motꝰ ſpei. quo quis ſub ſpe venie ꝓſe
q̄nde:aſſumit ꝓpoſitum emendandi. Quintus
actus eſt: motus caritatis.quo alicui pctm diſ
plicet ſm ſe tm̄ ꝛ non iaz ꝓpter ſupplicia. Sex
tus actus eſt:motꝰ timoris filialis.quo ꝓpter
reuerēciam ðī:aliq̄s emendam ðo volūtarius
offert. Sic igitur pz q̄ actꝰ pñie.a timore ſer
uili.pcedit ſic a primo motu affectus ad hoc oꝛ
dinato.a timore aūt filiali:ſic ab īmediato ꝛ
proximo principio .hec.oīa.b.t.in.3.parte.q.
.85. Ille.n.qui in pctó eſt nó hz guſtum ſanuz
vt ex dulcedine diuine bonitatis a pctó reuoce
tur.ſz hēt affectuz inffectū amore ſui inordina
to.ꝛ ideo ꝑ penas q̄ natuze ſue Īfligantur ꝛ vo
lūtatī:a pctó reuocatur.vt ꝓphūs ī.10.ethi.dic
ð talibꝰ.ꝛ idō ī eis vt in plūbꝰ:ex timore.pñia
inicīū ſumit.q̄muis etiaz in aliqbꝰ: ex amore
pñia inchoetur. Hec.b.t.in.4.di.14. Prior
tas aūt in ſpūalibꝰ atēditur dupliciter. Uno
modo q̄ntum ad diſciplinam ſpūalium.ꝛ ſic il
la que primo modo occurrūt adiſcēda in xp̄ia
na religione: fūdamētū dicūtur. hebre.6. Illo
modo. q̄ntum ad vitam ſpūalem.ꝛ ſic fides dr̄
ſimpliciter fundamētuz primum. ſz timoꝛ ꝛ pe
nitētia:in genere coꝝ que ad affectum ptinēt
q̄ntum ad fugam mali. Caritas aūt q̄ntuz ad
ꝓſecutõem boni.ſz rōe ſubſtētatõis in ꝑtis:
dr̄ humilitas fūdamētum. in aduerſis aūt fort
tudo. pñia aūt et timoꝛ:in recedēdo a malo:di
uerſimode ſunt fundamēta.q̄ timoꝛ eſt primuz
in iſto toto genere quod eſt recedere a malo.ſz
pñia q̄ntuz ad hāc ſpēm: que eſt recedere a ma
lo cōſſo.ꝛ ideo timoꝛ p̄cedit pñiaz ſic principia
gñis:p̄cedūt p̄rīcipia ſpēi .hec.b.t.in.4.di.14

Capitulum.vj. de differēcia inter pñiaz vir
tutem et pñiam ſacramētum.

Conſiderandum q̄ pñia aliq̄ndo acci
pitur pro ſacro. aliq̄ndo pro virtute.
et differūt. q̄ ſacrm pñie tenet ſe q̄n
tum ad ea que recipit penitēs ex pte ðī .ſ.ſatiſ
factionem ꝛ gr̄am. ꝛ tūc ꝓprie vocatur ſacrm
q̄ ſacram rem in nobis efficit. Eſt aūt virtus

pñie ꝙntum ad ea que tenẽt se ex pte penitẽtis .s.ꝙ de pctó suo doleat. ⁊ p illo se affligat: satisfaciendo in eo quod deliꝗt. Pñia aũt in ꝙntuz virt⁹: nó hẽt aliꝗs ptes iz est hĩt⁹ simplex. hẽt aũt actũ sibi correspondentem. s. dolere de pctó ⁊ satisfacere p illo. s. sic hó fecit aliꝗd quod nó debuit: ita se ipm affligat in eo ī quo aïs se affligere non tenebatur. sic. n. iudex facit aïẽ cóez inter iniusta paciẽtes. s. vt ꝙ voluit recipe pl⁹ de lucro ꝙm debuit cũ damno primi: recipiat p iudicem damnum quod alias non tenebatur recipere. vt p damnum ille⁹: satisfaciat illi qui ab illo damnatóez fuisse pat. vt pz. 9. ethico. et ob hoc iz virtus pñie posit ptinere ad multas virtutes tãꝑ aliꝗd gñale: tñ ꝓprie pertinet ad iusticiam ⁊ est ps ei⁹. qz aliꝗm modu⁹ iusticie ptícipat. cum p virtutem pñie hó pugnit ī se: ad quod peccauit. doledo ⁊ satisfaciendo. ⁊ in hoc quodamodo soluit dõ debitum. qz p pctũ ei hó tenebatur. ⁊ est ista virtus pñie hĩt⁹ inclinans hoiem ad dolẽdum de pctó ⁊ puniẽdum se p illo tãꝑm debitorem ostitutu⁹ p pctũ. sic p tẽperanciam inclinatur homo ad opãdum tẽperata ⁊ tẽperate. ⁊ sic de ceteris virtutib⁹ ꝙ sunt habit⁹ iam determinati: ⁊ ꝙ naturalĩ inclinátes ad act⁹ suos. Jsta virtus pñie: non iz ofessioné ꝙ actum ꝓprium. qz ista virt⁹ est ó iure naturali cũ sit moralis. ofessio aũt determinata pctóz: non est oño de iure naturali sed magis de iure diuino positiuo. qz ista ptinet ad claues ꝙ soluz sunt in ecclia ex gratuita ocessione di. istam etiaz virtutem iz homo qñ est in pctó mortali. et p istam inclinatur ad penitẽdum de pctó. qz iu ó quo hó penitere debet: pctũm é. Sacrm aũt pñie nó est aliꝗs hĩtus nec virt⁹. iz aliꝗd signũ a xpo institutum qđ rem sacrã significat ⁊ importat qz p illd gra ofertur ex opere opato. i. ex ipomet sacro. etiam de hoc dicimus ꝙ sacz pñie habet ptes materiales ⁊ formales. materiales ꝗdem tres ótritionem. ofessionem. ⁊ satisfatóez. Formalis pars est absolutó sacrãlis. qz ista est pcipua res in pñia: in ꝙntum pñia é sacrm. Nam tota virt⁹ sacr pñie: é ex auctoritate clauium ⁊ dispẽsatur p sacerdotẽ ī actu absolutóis. Precipuũ aũt qđ est in pñia in ꝙntum est virt⁹: est ótritio. ⁊ absolute ipa é maior. qz p ea; sine ceteris ptib⁹ materialib⁹ aut formalib⁹ pñie realĩ exĩstẽtib⁹. pót hó saluari. cum cetere non ótinantur. ⁊ tñ p oés alias simlr exĩtes: michil ofertur hói ñi ótricionem re alĩ nó habuerit. Jstas ptes materiales ⁊ formales: nó distinguimus in pñia. put est virt⁹. iz solum in sacro pñie. Sacrm etiam pñie non est aliꝗd vnum simplex iz ex multis ostãs. virtus aũt pñie est ꝗdam simplex ꝙlitas. s. hĩtus ꝗdam qui ponitur inter ptes iusticie. in sacro aũt pñie ponimus ministrũ p ꝙm dispẽsatur. sic in oĩb⁹ sacris. virtus tamen pñie ministruz nó iz nec pót habere. qz nó est aliꝗd qđ debeat dispẽsari. iz est simplex hĩtus in voluntate hoïs exĩstẽs ⁊ inclinans eum ad doléndum ⁊ satisfaciẽdum de peccato.

Capitulum. 12. de pñia virtute ꝙlĩ remittit pctũm ⁊ de pulsatóe interiori ⁊ principio ⁊ oz dine resurgendi a pctó ⁊ ꝙlĩ saluabãtur hoïes ante xpi aduentum.

c Jrca effectum pñie virtutis: ofderãdum. ꝙ exñs in pctó mortali: manet a deo auersus ⁊ diuisus iuxta illud. psa. 49. pctã vra diuiserunt inter vos ⁊ deum vrm. ⁊ exosus ⁊ inimic⁹ ⁊ offensus deo. iuxta illd altissimus odio hz pctóres. ⁊ non pót p se resurgere a pctó cũ excedat vires nature. de⁹ aũt tãgit cor inmittendo ꝗdam stimulũ ꝙ instigitur cordi pctóris deo vocãte vt ad pñiam resurgat. Et mot⁹ iste é spũalis ꝙ ptinet ad affectum. ⁊ fit p ỏm. apoc. 3. Ego sto ad hostiũ ⁊ pulso. si ꝙs aperuerit michi introibo ⁊ cenabo cum eo. ⁊ intelligitur ꝙ deus stat ad hostium ociẽcie nre pulsando nos semp ad bonum. illi aũt aperiũt: ꝙ assentiunt huic pulsatói. ꝙ vero nó assentiũt nó apiũt ⁊ recedit deus ab eis. Et illd beneficiũ pulsatónis: oĩb⁹ comunicatur. vt colligitur ex prouicta auctoritate. s. si ꝙs aperuerit michi ⁊ c. Nam ꝗdam aperiunt deo vocãti ⁊ alĩ non. ꝙ non apiunt deo: mali sunt. ergo aliꝗ sunt mali ꝙ tñ vocãtur a deo ⁊ pulsat eos ad bonũ. Et nó solum mali pulsantur a deo ⁊ nó aperiũt: iz interdum expsse abiciũt eum et tristantur qz deus pulsat eos ad bonum. iuxta illd. Job. 21. c. ꝙ dixerũt deo recede a nobis sciẽtiam viaz tuaz nolumus. Et necesse est poni istam pulsatóem circa malos sic circa bonos. Nam hó p se ipm pót cadere a bono statu. regere aũt non pót p seipm. iz indiget diuino auxilio. qz alĩs ex puris naturalibus posset hó saluari. ꝙ fuit heresis pelagiana. dato ergo ꝙ non sit auxiliũ dei circa hoïem: erit impossibile ipm a pctó resurgere. ⁊ tñ qđ impossibile est: nó imputatur alicui. ⁊ sic nó imputaretur peccatib⁹ sua dãnatio. ideo necesse est circa ꝙmlibz hoïez

dum viuit poni auxilium dei ad resurgendum
de pcto. Et tñ auxiliuz primũ est: pulsare mo
uẽdo ꝺcitẽciam vt hó obediẽdo pulsationi ꝛ fa
ciẽdo qõ in se est: iustificetur p firmatõem ꝺtri
tionis. Cuz aũt hó pcto: ꝑctomodo pulsatur
interi⁹ a deo ꝛ obediẽs pulsationi ꝺtinerat q
deũ offenderit: dolet de offensa in õm comissa
ꝓponẽs amplius nõ offendere ſz a pctis absti
nere ꝛ de comissis iureta posse deo emẽdam fa
cere: qõ est facere qõ in se est: deus infundit graz
suam. ꝛ sic mot⁹ ille primus q fm se erat atri
tio ꝛ erat informis: nũc est ꝺtritõ ꝛ formatus
p grãm ꝛ est virtus infussa a deo. q̃ informat
actũ ꝛ tollit pctũm. ꝛ ita pctõ: efficitur iust⁹
ꝛ dei amic⁹. ꝛ remissio culpe nõ ponitur soluz
effect⁹ pñie virtutis: ſz principali⁹ fidei ꝛ cari
tatis. vt dicit. b.t. i. ſz. p. q. ℔6. ar. 6. Et sic pñia
q̃tum ad hitum inmediate a deo infunditur:
sine nobis principaliter operãtib⁹. nõ tñ sine
nobis dispositiue cooperãtib⁹ p alios act⁹. vt
dicit. b.t. vbi supra. Cõsiderãdum q pñia da
ta est ī remedium actual' pcī comissi in ofen
sam dei ex auersione ad eodem. ad hoc aute q
pñia sit acepta deo requritur auersio a pcto et
ꝺuersio ad deuz cũ volũtate puniẽdi comissũ.
ita vt ofensioni auersionis: ꝺspondeat ꝺuersio.
ꝛ deletationi volũtarie ī pcto: respondeat vo
lũtas puniẽdi. Hec aũt nõ possunt esse a volũ
tate simpliciter nisi sit informata grã gratifi
cãte. q̃ilia tria sunt effect⁹ grãe. ſ. auersio a pe
ccato ꝛ cõuersio ad õm. ꝛ informatio. h. arbitrii
ad volũtariaz punitõem comissi. ℭz ad execu
tionẽ hui⁹ punitõis q est de valde difficilib⁹:
requritur virt⁹ expeditẽs potẽciã in actuz huius
modi vñ cũ dr pñia est grã vl virt⁹: hec ꝓmoca
tio nõ ẽ oĩo p ſoam ſz pti⁹ p cãm effectiuã vl
formales. vñ pñia. dr grã cãlr. ꝛ pñia eomodo
quo ẽ virt⁹ vl grã: ẽ delectiua cuiuſcũq; culpe.
Et pñia dr actũ pñitẽdi. siue dolẽdi q̃ cãtur ī
ẽ dupliciter. aũt ex lesione nature: ꝛ hãc põt
habere ꝺs ex sola natura sine aliq̃ grã. sic. n. hõ
nalr se diligit: ita naturalr odit oẽ. ꝓpter qõ
malum incurrit. ꝛ hoc põt esse in malis ꝛ dam
natis ꝛ demonib⁹. Item ex offensione magesta
tis diuine ꝛ preuaricatione iusticie. hoc nõ est
sine grã gratum faciẽte ꝛ gratis data. hec dis
ponit hñtez ad venie dignitatẽ. hanc nulli dat
deus: nisi cui patuis est dare veniam de offensa
q̃ntum est in se. hec alexan. Non est aute salus
pctõri sine pñia. vnde mathe. ℨ. dicit. glo. Pri
ma virt⁹ est ꝓ pñiam veterẽ hoiem ꝑimere. ẽ
aũt ordo diuine iusticie: vt via regationis inci
piat a pñia a pctõ. i. vt primo doleat de pctõ
siue saltem nollit peccasse. vñ aug⁹ arbiter sue
volũtatis non põt inchoare nouam vitaz: nisi
peniteat eum veteris vite. sine dolore. n. pctī.
sine sine volũtate penitẽdi ī generali vl ī spãli
: non remittitur pctũm ꝛ est rõ. q: auersio a ꝺo
: quocũq; modo fiat pctũm est. q: oĩmoda inor
dinatõ est. ſz ꝺuersio ad deum: nõ quocũq; mo
do fiat: ordinata ẽ. q: ad hoc q ordinata sit: re
quritur auersio ab actu pcti ꝓ doloꝛ ꝛ detesta
tionem. ꝛ existẽte hac auersione: tũc ordinata
est ꝺuersio. vñ supra ll. ꝺ. pñal. Justicia añ. e. pre.
dicit glosa. prima hoĩs iusticia est vt puniat se
malum ꝛ faciat se bonuz. Et hec est via dñi vt
veniat ad eum. Hec alexã. Est aũt ꝓpositum
pctũm remitti sine pñia. Cum. n. pctũm sit ofẽ
sa dei: eomodo deus pctũm remittit: quo remi
tit offensam in se comissam. Offensa. n. directe
ꝺponitur grãe. ex hoc. n. dr aliquis alteri esse
offensus: q repellit eum a grã sua. non põt aũt
ꝺtigere q deus remitat offensam alicui absq;
inmutatione volũtatis ei⁹. offensa autẽ pctī
mortalis. precedit ex hoc: q volũtas hoĩs ẽ auer
sa a deo ꝓ ꝺuersionem ad aliquod bonuz comu
tabile. vñ requritur ad remissionem diuine offẽ
se q voluntas hoĩs sic ĩmutetur: q ꝺuertatur
ad deum cum detestatõe ꝓncte ꝺuersionis ꝛ ꝓ
posito emẽde. qõ ptinet ad rõem pñie fm q ẽ
virt⁹. ꝛ deo impoſibile est q pctũm alicui re
mitatur sine pñia fm q est virt⁹. vt dicit. b.t.
vbi supra. Hãc aũt virtutẽ deus infundit oĩb⁹
faciẽtib⁹ qõ in se est modo ꝓncto. ꝛ deo null⁹
hẽt excusationẽ de sua damnatione. cuz deus
oĩb⁹ faciẽtib⁹ qõ in se est: infundat grãz. Et
ꝓncto modo saluabãtur hoĩes ante xp̃i aduẽ
tum toto tẽpe le. nature ꝛ le. mosayce. ſ. p verã
ꝺtritionẽ ꝛ pñiam interiorẽ q̃ est pñia virt⁹.
nec erat necessaria vocal' ꝛ exterior ofessio: cũ
sacrm ofessionis nõdum esset institutum vsq;
ad xp̃m Pñia tñ q̃ est virt⁹ oĩ tẽpore esse de
buit cũ sit moral' ꝛ sit quodãmodo debitum de
iure nature. ꝛ p actum istu⁹ pñie q̃ est virt⁹ re
mitebãtur pctã toto tẽpe precedẽte xp̃i aduen
tum. ſz verus sit q debeat intercedere fides de
morte xp̃i explicite vl implicite. q: sine ista fi
de pctã nũq̃m remissa fuerunt. nec potuit alꝛ
cui hoĩ esse salus. verum est tñ q plenius remi
tuntur nũc pctã p sacrm pñie q̃m remitebã
tur tũc p actum virtutis pñie. eo q sacrm pe
nitẽcie ex ipo ope operato ofert grãm non po
nẽti obicem ꝛ p potestatẽ clauiũ q̃b⁹ se hõ subi
cit remittitur aliq̃d de pena debita. p peccato.

Digitized by Google

Capitulum.13. ꝑfiter gentiles saluabãtur tẽ pore legis nature et legis moysi ꝙ qñ ꝙ qualr remitebatur pctũm originale ī eis.

Ed est dubium circa ꝓdicta: an gentiles tẽpe le. mo. saluari poterãt. Dicẽdum ꝙ gẽtiles bene viuẽtes nó peccãtes. ꝛ ius naturale. s. ꝛ ꝓcepta decalogi: ꝙ nó colẽtes vola ꝙ credẽtes vnum deu; veru; esse bono; oĩum retributorem: etiam si nescirẽt trinitatem ꝑsonaꝝ ꝙ alia: saluabãtur. Et isti exeuntes de corporib⁹ si nullum pctũm puniẽdu; hẽbant: ī sinu habrae recipiebãtur. vbi nullus dolo; vl sensitiua aflictio est. Item dicẽdum ꝙ si isti gentiles coluissent vola ꝙ oẽ gen⁹ abominatõis exercuissent: si tñ ante mortẽ peniteret eos talia ꝛ verum deum comississe: exeuntes de corporib⁹ ad locum purgatorium ducebantur vt ī expletã satisfactõem sceler; hab ũdãter sustinẽdo ꝛplerent. Et ſm istum modum satis ꝓbabile est: ꝙ multi de gentilib⁹ tẽpe legis mosaice saluati sunt. ꝙ etiam ante eam. ꝙ cã est ꝙ ꝛtritio nũq̃m fuit minoris potẽcie: q̃m nũc est. sic ergo nũc ꝑ eam a morte eripimur: ita ꝙ tunc. Dicẽdum etiam ꝙ gẽtiles q̃ erãt tẽpe. le. moy. sic ꝑ opa ꝛtritõis ꝙ ꝛfoam alias cerimonias voluntarias exp̃ssas cult⁹ diuini absoluebãtur a pctis actualib⁹ ꝙ merebantur vitam eternam: ita erat de pctis originalib⁹ .s. ꝙ ꝑ eam tolleretur originale ꝙ actuale. ꝓ hoc ꝙ femine hebreoꝝ ꝑ fidem ꝙ bona opera saluabãtur ꝙ ab originali ꝙ actualib⁹ saluabãtur ꝙ merebãtur vitam eternam. Sic etiã fuit de ꝓphib⁹ sctis ante abrahã. s. de set enoch ꝙ noe ꝙ similib⁹. de q̃b⁹ manifestũ est ꝙ saluati sunt. non tñ sunt incrucifixi. ergo oportuit dari in eis aliq̃m modum relaxãdi peccatum originale. Et si dicas ꝙ non est simile. ꝙ illi q̃ fuerunt ante abraham nó putuerunt liberari ꝑ circũcisionem ꝙ tũc non erat. ꝛ illi q̃ fuerunt tẽpe. le. moy: poterãt circũcidi. ergo si nó circũciderentur erant in culpa. Respõdetur ꝙ non erant in culpa ꝙ obligató non erat eis ad circũcisionem. poterãt ergo suo iudicio vtentes absolui. magis tñ merebãtur q̃ circũcisionem accipere volebãt subiciẽtes se ritui iudaico. ꝙ difficilius erat obligari ad ꝓcepta cerimonialia ꝙ moralia ꝙ iudicialia q⁹ iudei erãt astricti: q̃m sol ꝑ ceptis moralib⁹. ad q̃ tenebãtur scim: viventes in gentilitate. Si aũt q̃ratur quo tẽpe scim batur pctũm originale ī gẽtilib⁹. Dicendum ꝙ pctũm originale remitebatur in eis ad primam bonam eoꝝ opatõem in caritate. Quia caritas de natura sua destruit oẽ malu; ꝙ vnit deo. ſm illũ. caritas opit multitudinẽ; pctoꝝ. Et sic primus act⁹ caritatis cadẽs sup oĩa peccata actualia ꝓcedẽtia delet illa: ita ꝓxima bona opatõ ī caritate cadens sup pctũm originale: delet illũ. Etiam si iste act⁹ nõ sit contritio. qz isti gẽtiles non putabãt se aliq̃d tale habere q̃ ꝛtritõe delẽdum esset. Ex quo infertur ꝙ ī multis gentilib⁹ q̃ sunt ī inferno: fuit deletum pctũm originale. Quia illi potuerunt facere aliq̃m bonum actum ꝑ q̃m deleretur pctũm originale. ꝙ deletum fuit. postea aũt receuntes ad vomitum obligati fuerũt ad mortem eternam quam incurrerũt. Nũq̃ tñ recuꝛit reatus nec macula pctĩ originalr. qz semel ista abolita fuerunt. puuli aũt inter gẽtiles morientes sine actu liberi arbitrij qz nó potuerunt ꝓfidem aliq̃m actum bonum ꝑ q̃m illa macula ꝙ reat⁹ tolleretur: meriẽtes vescẽvebãt ad limbũ puerorũ. qz sine sensuali pena patiũtur. nõ sclum q̃ntuz ad locum ī quo sunt: ꝛ maxime q̃ntum ad aĩe cognitõem. qz deus nõ revelabũt nec letabũtur ī eo. hec abulensis in cõmẽto sup gen̄. c. 17. sup pte illa circũcidistis in vobis ꝙ c. Circa predicta notãdum incredẽtale ꝛ de puul' gentilium a ꝓncipio mũdi vsq; quo cepit obligare vniversalr. lex xp̃i sine stante le. moysi ꝙ circũcisione sive nõdum datis. q⁹ aut nascebãtur de parẽtibus fidelib⁹ aut nõ. vocãtur fideles illi q̃ vnu; deum crederẽt ꝙ vola nó collerent. ꝛ non haberent cognitõem ampliorem de deo. 1. explicitam. qz nõ obligabãtur ad hãc. infideles dicuntur q̃ nó credebãt vnum deum ꝛ errabãt circa vola colẽtes ea vl putãtes deoꝝ multitudinẽ. Si aũt essent pentes fideles: salvabãtur filij ꝺ pctõ originali ī sive parẽtum. sic̃ salvabantur femine iudeoꝝ. sic dicẽ grego⁹ et mr. 4. sen. de pri. deo dicẽdum ꝙ statim vt nascebãtur: liberi erant a pctõ originali. vñ non poterant isti dãnari ad limbu; puerorũ qz statim accipiebãt remedium. ꝺ pctũm originale. Et erat melioz q̃ntum ad hoc ꝺditõ eoꝝ q̃; nãta ꝙ iudeoꝝ. nã paruuli nñ nõ salvãtur sine baptismo ꝙ puuli iudeoꝝ sine circũcisione cũ fuerĩt illis determinata remedia ꝺstituta deo realr. ꝺferri illa ꝺbebant. paruulis tñ gẽtilium fidelium statim subveniebat fides parentum qz non erat aliq̃d aliud remedium q̃d tẽpe exigeret. Fides autez jam erat actu deo statiz subveniebat. Si autem erant filij infidelium nó poterant meritis nec fide parẽtum saluari nisi ꝙ merita ꝓpria que esse non poterãt infra annos discretionis.

ꝺeo ſaluari non poterant. ſꝫ ibant in limbum puerorꝫ. cum aũt puemirẽt ad annos diſcretionis: poterant liberari ꝑ actum ꝓprium. nam ꝑ primum actum meritoriũ quem exercerẽt: liberarẽtur de pctõ originali. qz in ipõ actu infundebat deus caritatem ⁊ ceteras virtutes ĩ aĩam illꝰ ſic ĩ baptizato influit. ⁊ iuſtificaretur ſtatim. ⁊ tunc neceſſe erat pctã mortalia actualia ſiq̃ ꝑceſſerãt tolli ⁊ etiam originale qz nõ põt ſtare cum caritate aliquod mortale.

Apud judeos aũt erat dat⁹ ſpãlis mod⁹ tollendi pctũm originale. ſ. circunciſio. nam hoc illis cõferebat circũciſio qõ nobis baptiſmus. qz tollebat pctũm originale ⁊ ꝺferebat gr̃am ſꝫ nõ aperiebat ianuam vite eterne ſic baptiſmus. feminis aũt judeorꝫ tollebatur originale in ſ. de parentum. Erant. n. oẽs judei fideles ſꝫ mali eſſent qz legem dei tenebant et ſub fide vni⁹ dei manebant. ideo ĩ fide eorꝫ ſaluabãtur filie. ⁊ dato ꝙ pres nullam fidem haberent vt pote qz tacite collerent idola ⁊ nõ credezẽt eſſe vnicum verum ꝺm q̃m credebãt alij judei: ad huc ſaluarẽtur filie ĩ fide aliorꝫ cognatorꝫ. qz ꝺ parẽtib⁹ fidelib⁹ naſcebãtur ⁊ ſub ꝓfeſſione fidei manẽtib⁹. ſꝫ ſecrete aliud tenerent. ⁊ dato qõ publice illud dicerent ⁊ lapidarẽtur velut idolatre: adhuc filie eorꝫ ſaluabãtur ĩ fide cognatorꝫ vl̃ ꝑñ judeorꝫ ĩ quorꝫ eccl̃ia naſcebãtur

Jn ſtatu aũt legis euãgelice. nõ ẽ alt⁹ mod⁹ hñdi remiſſionez de pctõ originali ꝑ actũ alienũ niſi ꝑ ſuſceptionẽ baptiſmi ſiue ĩ maſculo ſiue ĩ femina ⁊ hoc ẽ gn̄ale taz ad fideles q̃z ad infideles qz oẽs tenẽtur ad legem xp̃i. Pctũm vero actuale non dimitebatur nec dimittitur alicui niſi ꝑ actum ꝓprium ꝑſonalem. ſꝫ diuerſi modꝰ ſm diuerſum ſtatum fidei. nam in lege nature ſufficiebat ꝓnia virt⁹. ſine ꝓnia ĩtenor .i. ↄtritõ. ſ. doloꝛ de pctõ comiſſo cuz ꝓpoſito nõ comittẽdi ⁊ ſatiſfaciẽdi. in lege vero moyſi req̃rebatur hoc ⁊ inſup aliqua oblatio ſacrificioꝝ. vt dr̃. leui. 4. ⁊ ĩ hoc ꝙ aliqs ſacrificium offerebat ꝓ pctõ ſuo quodãmodo pctũm ſuum ↄfitebatur ſacerdoti in generali. non tñ req̃rebatur vocal̃ ↄfeſſio de peccatis in ſpecie. in lege aũt xp̃i qñ jam veritas patefata eſt ⁊ xp̃i paſſio jam peracta: req̃ritur actualis ⁊ vocal̃ ↄfeſſio ſpãlis de ſingul̃ pctis comiſſis coraz ſacerdote hñte vſum clauium eccl̃ie. niſi neceſſitas obſtaret qz tũc ſufficeret ↄfeſſio interior. ſ. ↄtritio. q̃ ẽ doloꝛ de pctis comiſſ⁹ cũ ꝓpoſito ↄfitendi ⁊ ſatiſfaciẽdi. cum. n. neceſſitas nõ cõtẽpt⁹ excludit ſacr̃m: ſufficit ↄtritio ſola.

Capitulum. 14. de ꝓnia ſacõ ⁊ ꝙ ẽ ſacr̃m no. le. ⁊ de materia ⁊ forma ⁊ re ſacr̃i ꝓnie.

Penitencia eſt triplex. Prima eſt interior que eſt doloꝛ interioꝛ de pctis commiſſis. q̃ non eſt ſacr̃m ſꝫ põt p̃cedere vl̃ ſubſeq̃ ſacr̃m. q̃ tñ de neceſſitate debet ↄcurrere cũ ſacõ. Secũda ẽ exterioꝛ q̃ eſt duplex. q̃dam eſt voluntarie aſſumpta ex ꝓprio arbitrio q̃ nõ ẽ ſacr̃m. qz nõ miniſtratur a miniſtro eccl̃ie. Alia aũt arbitrio ſacerdotis ꝑ pctis in iũta. q̃ ẽ ſacr̃m. qõ ẽ medecina ſpũal̃. ↄ morbũ pctĩ. oĩa. n. ſacr̃a ſm hugo: ſunt q̃dam medicine ſpũales. vñ aug⁹ ĩ ſexto li. ↄfeſſionum. medicamẽta fidei ↄfeciſti ⁊ aſpiſti ſup morbos oꝛbis terraꝝ. Eſt aũt ꝓnia vnum de. 7. ſacr̃is. no. leqõ ꝓz. qz ſm comunem diffinitõem theologorꝫ oĩe remedium extrinſecum ſenſibile a deo inſtitutum ad repſentandum ⁊ cãndum ex operẽ opato ſanitatem ↄ morbum pctĩ: eſt ſacr̃m. ſꝫ ꝓnia ẽ huiuſmodi. ergo ⁊ c̃. Jtem ſm gregor. ⁊ hẽtur. 1. q. 1. c. multi. ſacr̃m ↄſiſtit in aliq̃ celebratõe vbi res geſta ita fit: ꝙ aliqd ſignificatiue accipiamus. ſed in ꝓnia ita res geſta fit ꝙ aliqd ſanctum ſignificatur tam ex ꝑte pctoꝛis penitẽtis q̃ ꝑ ea que agit ⁊ dicit: ſignificat coram ſuum a pctõ recedere. q̃m etiam ex ꝑte ſacerdotis abſoluentis q̃ ꝑ ea que agit ⁊ dicit circa penitentem: ſignificat op⁹ dei remittẽtis pctũm. ꝑ qõ patet ꝙ ꝓnia q̃ in eccl̃ia agitur eſt ſacr̃m.

Jtem ſacr̃a dicũtur ob id qz ſub tegumento corporaliuz rez: diuina virt⁹ ſecreti⁹ opatur ſalm̃ eoꝛdem ſacꝛoꝝ. vt dicit gregor⁹ vbi ſupra. qõ ↄuenit ſacõ ꝓnie. ergo ẽ ſacr̃m no. le. Et ſic eſt ĩ aliis ſacr̃is: ita etiam in ꝓnia eſt aliqd qõ eſt ſacr̃i tm̃. ſ. act⁹ extr̃ſecus exercit⁹ tam ꝑ pctorem penitẽtem q̃z etiam ꝑ ſacerdotem abſoluẽtem. res aũt ⁊ ſacr̃m eſt ꝓnia interior pctoꝛis. res autẽ tm̃ ⁊ non ſacr̃m eſt remiſſio pctĩ. quoꝝ primum totum ſimul ſumptum. ſ. act⁹ exterioꝛ penitẽtis ⁊ ſacerdotis: ẽ ſignũ ⁊ cã ſecũdi ⁊ primũ ⁊ ſm ſunt ſignũ ⁊ cã tercij.

Sciẽdum ꝙ ĩ illis ſacr̃is ꝑfectoꝛib⁹ ĩ qb⁹ confertur excellẽs gr̃a q̃ exuperat oẽm facultatez actuum humanoꝝ: in qb⁹ act⁹ humani ſuſcipientis ſacr̃m non ſunt de eſſentia ſacr̃i ſꝫ ſolum diſpoſitiue ſe habent ad ſacr̃m: adhibetur aliq̃ materia corporal̃ exteri⁹ ſic aqua ĩ baptiſmo vbi fit plena remiſſio pctoꝝ q̃ntum ad culpaz ⁊ penam. ⁊ criſma ĩ ↄfirmatõe in q̃ datur plenitudo. ſ. ſ. ⁊ ĩ extrema vnctõne. vbi ↄfertur ꝑfecta ſanitas ſpũal̃. q̃ puenit ex virtute xp̃i.

.q.ex quodam extrinseco pncipio. Jn alijs aũt sacris q̃ non sunt tante dignitatis ꝛ pfectois q̃ hñt effectum corelpondentem actib⁹ humanis ad quos integritatem ocurrunt act⁹ humani suscipientis sacrim: ipi act⁹ humani sensibiles: sunt vice materie. sic ꝑ3 in pnia ꝛ mrimonio.

Et i illis sacris q̃ hñt materiam corporalē: o3 q illa materia adhibeatur a ministro eccle sie. q gerit pſonam xpi. i signum q excelencia virtutis opantis i sacro: tota est a xpo. i sacro aũt pnie: sunt act⁹ humani. p materia. q etiaz pueniũt ex inspiratõe diuina. vñ materia hu ius act⁹ hũani: nõ adhibetur a ministro ſz a õo interi⁹ opante pniam i pctõre. sic p3 de ctritione q a deo est ſz tñ oplemẽtum sacri: est a ministro ecclie dum penitẽtes absoluit fm formã ecclie. hec durãdus in. 4. di. 14. item. b. t. in. 3. pte. q. 84. ar. 1. et alij doctores. Et nota q p xima materia huj⁹ sacri sunt act⁹ penitentis. ꝛ remota materia sunt pctã nõ aceptanda sed detestãda ꝛ destruenda. vt dic. b. t. vbi supra. ar. 2. Jn pnia aũt sunt tria q̃ in alijs sacris inueniũtur. ſ. qõ est sacrim tm̃. ſ. illõ qõ exteri⁹ geritur vt est absolutio. p forma: confessio. p materia ꝛ satisfactio. ꝛ illõ qõ est res tm̃ vt remissio pctõr. Et illõ qõ est res ꝛ sacrim. ſ. ornatus ꝛ interioz pnia. Pnia aũt non hẽt. p sacro materiaz exteriozes aliaz a suscipiẽte ſ. soluz act⁹ verboꝝ ꝛ hui⁹ est triplex. Et possz assignari rõ. q: cum sacrim reqrat materiam ad repsentãdum ꝛ efficiẽdum: qñ p sola verba sufficienter repsentatur ꝛ efficitur effect⁹ sacri: nulla alia materia reqritur als fic. vñ i baptismo reqritur aqua abluens preter verba. Et nota q pnia interioz non est sacrim nec pars sacri nisi qñ ꝺiungitur confessioni ꝛ absolutõi a qb⁹ hẽt oplemẽtum. maxime qñ est atritio ꝛ fit ctritio. q: sic sequitur exteriorem vt effectus cãz. vt dicit petrus de paluꝺe. Circa ꝑncta ꝺicõ randuz. q i quolibz sacro no. le. fit q̃ꝺam pmotio bñ mot⁹ suscipiẽtis ad aliq̃m sctitatem. Jn eo aũt q̃ post baptismum mortalr peccat: spiritual vite firmitas tollitur. q: gra ꝛ caritas tollũtur. ſz tñ adhuc vita spualis manet in sui radice. ſ. i fide sacro. sic i eo q infirmatur periculose: adhuc manet radix vite in corde. ꝛ rõe ad repatõem integritatis pstine in baptismo suscepte: hõ cooparı pót per illõ qõ adhuc retinet. nec tñ sufficit nisi exteri⁹ adiuuetur. ꝓter quod vita spual nõ est integra. ꝛ ideo in sacro pnie qõ ad ꝑfectam repatõem ordinatur: sacramẽtale signum nõ est aliq̃ materia exteri⁹ apposita. Sz exteriores act⁹ qb⁹ hõ ad suam salutem coopatur. ꝛ oplemẽtum repatõis ab extrinseco: significatur p absolutõem sacerdotis. sic materia i aliis sacris: per ministri sctificatõem efficaciam sacrãlem recipit. ꝛ ideo exterioꝝ pnia est sacrale signum: i sacro pnie. Et pnia exterioꝝ q̃ est signum sacrale i hoc sacro: repsentat cooperatõem recipiẽtis ꝛ non influenciã q̃ ẽ ex pte agentis extrinseci. ꝛ ideo non ꝺpetit ei q graz aliquomodo cãet. Et sacrali⁹ signis in alijs sacris: adhibetur forma verboꝝ ad eoꝝ sanctificatõem. q: graz ꝺtinẽt ꝛ cãnt. Sz exterioꝝ pnia non est signum gram cãns. ꝛ ideo non o3 q sanctificetur p aliq̃m formam verboꝝ ſz verba q̃ a sacerdote absolvente pferuntur: immediate feruntur ad euz q̃ se subicit sacro. vñ ipe sctificatur virtute absolutõis ꝛ gram suscipit. non q sctificatur ei⁹ ꝺfessio: vt ex ea gram accipiat. sic est i baptismo de sctificatõe aque. Notandum q res sacri cuilibz suo sacro cui⁹ dr res: ꝓportionatur. Exterior aũt pnia: que ẽ sacramentum tantum in penitencia est sacrim vt signum tantuz ex pte act⁹ penitẽtis cum actu ministri. ꝛ ideo interioꝝ penitẽcia: est res exterioris pnie. ſz vt significata tm̃ p act⁹ penitẽtis. vt significata aũt ꝛ cãta p act⁹ eoꝺem: adiunta absolutõe ministri. p q̃m aliquomodo ad gram disponitur. Sciendum q pnia interioꝝ pót ꝺsideran ꝺupliciter. vnomodo ꝑut est q̃ꝺam act⁹ virtutis. et sic interioꝝ pnia est oſo cã exterioris sicut ꝛ in alijs virtutib⁹ act⁹ interiores sunt cã exteriorum. Alıomodo ꝑut est act⁹ opans ad sanatõnem pctĩ: ꝛ sic ptinet ad pnie sacrim. ꝛ ita interioꝝ pnia: non est cã exterioris. ſz effect⁹ vel significatum ipi⁹. non. n. hẽt efficaciam opandi ꝺ morbum pctĩ: nisi ex suppositõne ꝓpositi exterioris pnie ꝛ absolutõis desiderio. q̃muis pnia interioꝝ ꝺ morbum pctĩ opans: ꝑcedat tpe exteriorem pniam. sic iustificatio a pctõ: interdum ꝑcedit sacramentum baptismi ꝓpter ipsius ꝓpositum. Et q̃muis penitẽcia interioꝝ vt est act⁹ q̃ꝺam virtutis naturalr significetur p exteriorem: tñ in q̃ntum est sanatiuus morbi: sic ex institutõne hẽt p hec signa significari ꝛ cãri. Et nota q tres ptes pnie: sunt ꝛ in pnia interiori ꝛ in pnia exteriori. q: ꝺfessio ꝛ satisfactio que videntur tm̃ ad exteriorem penitẽciam ptinere: inueniuntur in interiori penitẽtia q̃ntum ad ꝓpositum ꝛ rremediõem eoꝝ. ꝛ etiam ctritõ que videtur tm̃ interioris pnie esse: inuenitur i pnia exterioris fm q̃ꝺam

signa q̃bus sensibilr manifestatur. vl' alijs vel saltem ipi penitenti q̃ dolorem sensibilem patit in se ipo. Sciendum q res sacri alicuius ultima est: nó tñ ẽm efficit i ꝓposito existés. sic ꝑ3 de baptismo in adultis ⁊ ideo cum pñia sacrm in ꝓposito existés efficiat remissionem pctó3 nó solum quo ad penaz ſ3 etiam quo ad culpam: remissio pctó3 utroq3 modo est res ipi9 pñie sacri q̃ aliq̃o tpe percepit sacrm extrius. aliq̃o aũt in ipo sacro efficitur. q3 q̃n alijs accedit ad confessionem attrit9 non plene contrit9 si obicem nó apponat: in ipa confessione et absolutóne sibi gra ⁊ remissio pctó3 datur. ⁊ potestas clauium aliquomodo se extendit ad remissionem culpe: sm q est in ꝓposito. Et nota q remissio pctó3 hét aliq̃m similitudiné cum his q̃ in pñia aguntur. q3 gre infusio q̃ remissionem pcti cát: significatur p absolutóem sacerdotis. ꝑparató ad gram ẽntum ad motũ liberi arbitrij in pctm p attritóem. Quãtum vero ad motum liberi arbitrij in deum: p confessionem per quam deo se comittit sanandum. ſ3 curató reliq̃az pcti: p satisfatónez ⁊ significatur ⁊ efficitur. hec oĩa. b. t. i. 4. vi. zz. Cófessionis sacramẽtalis ẽ duplex res. ſ. remissio pcti que est res tñ. ⁊ sic sacrm pñie est signum ⁊ cã deletóis culpe ⁊ pene. Et attritó q̃ est res ⁊ sacrm. nam est signum ⁊ cã ẽntum ad penã infinitam comutandam in penam finitam. có confessio vero cum subiectóe arbitrio sacerdotis est signum remissionis pcti ẽntum ad culpaz ⁊ signum ⁊ cã remissionis ẽntum ad penam aliq̃m. sic ergo confessio ⁊ satisfató siue suscepto pñie iuncte: sunt signum remissionis peccati ẽntum ad culpam. ⁊ cã ẽntum ad penaz. Itẽ aput est sacrm tñ: res illi9 est: pcti remotó ẽntum ad culpam ⁊ ẽntum ad comutatóem pene eterne in tporalem. Comutató. n. pene ante remissionem culpe.

Capitulum. 14. q pñia est vnum sacramẽtũ ⁊ de significatóe partium ei9.

p Penitencia est vnum sacrm. qó ꝑ3 q: ex vnitate effectus colligitur vnitas cãe. S3 pñia ordinatur ad vnum effectum. ſ. remissionem pcti actualis. ergo ẽ vnũ sacrm tñ. Pro quo diverandum q q̃n aliq̃s effect9 percepit ex multis cãis simil agregatis: tũc nulla illarz est cã p se. ſ3 oẽs sunt vna cã. sic ꝑ3 de trahẽtib9 nauem. vñ cum effect9 pñie nó seq̃tur nisi aliquomodo existétib9 oĩb9 q̃ ad penitenciam requruntur: ꝑ3 q oĩa habent rónem vni9 cãe respectu illius effect9. ⁊ q3 sacra efficiunt significando: ideo oĩa etiam hñt rónem vnius signi. dum vnumq̃q3 incomplete significat illum effectum. ⁊ ꝓpter hoc oĩa sunt vnũ sacrm. Non. n. repsentatur sufficienter effect9 pñie p q̃libz illoz pluriz ſ3 p oĩa simil. ⁊ ideo oĩa sunt vnum signum. Act9. n. penitétis sunt materia hui9 sacri: sic materiale elemẽtum in alijs. vñ sic ex materia ⁊ forma in alijs sacris efficitur vnum sacrm: ita hic ex actu penitétis ⁊ absolutóe sacerdotis. ⁊ pñia post baptismũ est sacrm de mortalib9 ⁊ venialib9 non tñ duo ſ3 vnum q3 principalr ordinatur hoc sacrm ad mortale. ⁊ pconseqũns ad venale. Notãdum q in sacris in q̃b9 est materia ⁊ forma: significatio est ex pte materie principalr. ſ3 efficacia ex pte forme. ⁊ ideo cum act9 penitétis in hoc sacro sint sic materia: ⁊ absolutio sacerdotis sic forma: principalr hoc sacrm ẽntum ad rórez significádi cõsistit in actu penitétis. sed ẽntum ad efficaciam: in absolutione sacerdotis. Et in pñia multiplicato non fit ex parte forme ſ3 ex pte materie. Et ita partes pñie assignãtur ex pte penitétis magis q̃z ex pte absolventis. ⁊ absolutó sacerdotis: non ponitur pars. ỹ tres alias pñie ptes. hec. b. t. in. 4. vi. zz. et ourãd9 Est aũt hoc sacrm vnum. ſz. n. plura sint signa: conveniunt tñ in rone vna. q̃ est annichillató penitétis ⁊ pcti. annichillat. n. se penités detendo. cõfitẽdo ⁊ satisfaciẽdo. ⁊ i hoc hñt figna naturalem convenienciam cum signato. sic. n. penitens se annichillat ⁊ dns annichillat pctm in ipo p gram. hec alexan.

Capitulum. 16. de ptib9 pñie sacri.

c Considrãdum q triplex ẽ totalitas. Prima est sm q totum cõstat ex partib9 suis essencialib9. sic ex materia ⁊ forma. Secũda est sm q aliq̃ totum cõstat ex ptib9 suis integralib9. sic dom9. Tercia ẽ sm qñ aliq̃ totũ dividitur i ptes suas subiectivas. Et ista triplex totalitas: invenitur in pñia. in qua est materiale: act9 penitétis. ⁊ formale: absolutó sacerdotis. q̃uidem act9 sunt essenciales pñie. Secundo hẽt ptes integrales. q̃sic sunt materiales: ita dividunt to qñ est materiale in pñia. Materiale aũt in pñia: sunt actus penitétis. q̃ sunt tres. q̃ sunt necessarij ad penitenciaz. q̃ sunt cordis attritio. oris confessio. operis satisfató. Cum. n. tria tribus curentur: sic pctó3 incurrit divinam offensam ex inordinata auersione ad bonum comutabile: ad q̃m seq̃tur auersio a bono incomutabili: sic etiam ad hoc q peccatoz reconciletur deo: requiritur q

auertatur ab illo bono comutabili ad qđ̄ p̄ pec
catum inordinate se cõuertit ⁊ q̄ conuertatur
ad deum a quo pri⁹ p̄ pctũm auersus fuit. que
q̄dem fiunt p̄ cõtritõnem p̄ quam penitens de
testatur pctũm qđ̄ ante approbauit. ⁊ cõuertit
se ad deum: a quo pri⁹ p̄ pctũm se auertit. ita
q̄ fič in pctõ est auersio ⁊ cõuersio inordinata
: ita in p̃nia est auersio ⁊ conuersio ordinata.
opposita auersioni ⁊ cõuersioni pctõris. ⁊ fm
hoc fit recõpensatio offense ⁊ restitutio amici
cie in p̃nia. qđ̄ fit dum offendens recõpensat fz
voluntatez ei⁹ quem offendit. Et ita req̄ritur
ex p̄te penitẽtis: primo q̄dem voluntas recõ
pensandi. qđ̄ fit p̄ cõtritõem. Secũdo q̄ se subi
ciat arbitrio sacerdotis loco dei. qđ̄ fit in ꝺfessi
one. Tercio q̄ recõpenset fm arbitrium minis
tri. qđ̄ fit in satisfatõne. ⁊ ideo ꝺtritio. ꝺfessio.
satisfactio. sunt p̄tes integrales p̃nie. ita q̄ fič p̄
fectio totiꝰ integralis nõ saluatur ī unica p̄te
fz in oīb⁹ p̄tib⁹ simł: sic etiam ẽ de p̃nia. q̄ non
saluatur in sola ꝺtritõne. nisi assit ꝺfessio ⁊ sa
tisfactõ in re vł in voto. ita q̄ req̄ritur ad p̃niaz
de mortalib⁹ ꝺtritõ actualis in re. ⁊ sufficit cõ
fessio ⁊ satisfactio in voto. dum modo explean
tur tp̄e suo. Ex quo patz q̄ ꝺtritio est potior
pars: inter p̄tes p̃nie integrales. q̄ illa debet
esse actualis ⁊ hẽt anexum votum ꝺfitendi. ⁊
satisfaciendi. et non econuerso. vñ ꝺtritio est
pars principalis inter partes integrales p̃nie.
q̄ tñ non sufficit sine aliis p̄tib⁹ secum ꝺcur̃en
tibus in re vł in voto. Cum. n. penitens vellit
subire penam p̄ culpa: vt sic ineq̃litas culpe ⁊
iniurie ad eq̃litatem iusticie reducatur: ⁊ ad
hoc faciẽdum quodam iudicium ⁊ q̄dam sentẽ
cia req̄ratur: oz q̄ penitens q̄ se xp̃o sanãdũ co
nfitit fič illi cui vult recõciliari ⁊ satisfacere
de iniuria: expectet iudicium xp̃i in taxatione
pene. qđ̄ q̄dem fit dum pctõr subicit se iudicio
⁊ sentẽ ministroꝝ xp̃i q̄ ꝺferũt sacr̃a ⁊ vtun
tur clauib⁹ eccl̃ie. ⁊ q̄ nullus potest iudicare
de culpis q̄ ignorat: ideo necessaria est ꝺfessio.
vt culpa penitentis inotescat ministro xp̃i. vt
possit penitenti ministrez xp̃i: dignos fructꝰ pe
nitẽcie imponere. q̄ ptinent ad satisfatõez. Et
sic pz q̄ inter p̄tes integrales p̃nie: ꝺtritio est
prior ⁊ principalior a qua dep̃dent ꝺfessio ⁊
satisfactio. Tercio p̃nia hz p̄tes subiectiuas
quas ponit aug⁹ in li. de p̃nia q̄ sunt ters. s. pe
nitencia ante baptismum. p̃nia de mortalib⁹
post baptismum ⁊ p̃nia de venialib⁹ post bap
tismum. Prima non est sacr̃m. Secunda est sa
cramentum q̄ requirit actualem ꝺtritionem
cum voto ꝺfessionis ⁊ satisfactõis. Tercia est
indifferens ⁊ ita pz q̄ p̃nia hẽt p̄tes essentiales
integrales: ⁊ subiectiuas ita tñ q̄ p̄tes essenti
ales p̃nie q̄ surgunt ex actib⁹ ꝺfitentis ⁊ ꝺfes
soris: non sunt p̄tes virtutis p̃nie. fz sacr̃i p̃nie
q̄ p̃nia. put est act⁹ virtutis perficitur ex solo
actu penitentis. non aũt. put est sacr̃m fz requi
ritur ad hoc act⁹ absoluẽtis in re vel in voto.
Partes etiam integrales p̃nie nõ sunt partes
virtutis seu sacr̃i p̃nie. Partes vero subiectiue
p̃nie sunt partes: ptin ptinentes ad virtutem
p̃nie: ptin ad sacr̃m p̃nie. Act⁹ aũt humani
q̄ multiplicãtur ī p̃nia: non se hñt ad habitum
virtutis p̃nie sic̄ p̄tes fz sic̄ effect⁹ ei⁹. hec Du
rand⁹ in. 4. di. 16. q. 1. Materia huiꝰ sacr̃i
dolor manifestat⁹ in signis exterioribus. q̄ sig
nificant rem quam cãnt. Forma huiꝰ sacr̃i est
ꝓpria vñ hẽt virtutem sc̄tificandi. fič in oībus
aliis sacr̃is ex forma est sc̄tificatio. vñ forma
ipi⁹ est: informatio gr̃e vł gr̃a informans hũc
dolorem vt possit delere pctũm. ⁊ res ei⁹ est ꝺ
letio pctī oīmoda in culpa ⁊ pena. Et cõteri.
ꝺfiteri. ⁊ satisfacere: oẽs isti act⁹ vnum hñt fi
nem. q̄ est destructio plena pctī actual̃. Si aũt
accipiatur forma ꝓpria huius sacr̃i q̄ est gr̃a
opans destructionem pctī actualis: fm q̄ hui⁹
modi respondet ei materia. q̄ est dolor dispoſi
tiue opans ad destructõez illam. ⁊ hec est vir
tus sacr̃i ex sua forma sacr̃ali. Et ista tria ꝺtri
tio. ꝺfessio ⁊ satisfactio sunt p̄tes p̃nie. ⁊ vniũ
tur ī forma toti⁹ ⁊ in toto. q̄ in oīb⁹ illis opa
tur dolor supradictus. Et p̃nia est q̄dam ope
rãs ad morbi actual̃ ꝺstructõem. morb⁹ autez
actual̃: non est tñ culpa fz etiam reatus seq̃ns
culpam. ⁊ etiam difficultas ad bonum ex ꝺsue
tudine ⁊ dispositõnib⁹ pctī generata. Reatus
aũt consequens: triplex est. vn⁹ ꝺiunct⁹ culpe
qui est debitum pene eterne. et illo soluto: ma
net adhuc reat⁹ ⁊ debitum pene purgatorie.
non ꝓportionatum viri⁹ penitentis. soluto
illo: iterꝫ manet reat⁹ ⁊ debitum pene expiati
ue arbitrarie fm culpe modum ⁊ vires penitẽ
tis. soluto aũt illo: nichil manet de reatu. fz po
test adhuc manere difficultas bene agẽdi. ad to
tum aũt morbum hũc delendum: requiruntur
tria. s. ꝺtritio delens primum. cõfessio delens.
secũdum ⁊ satisfactio tercium. Difficultas aũt
boni: tollitur ꝺsuetudine in oīb⁹ his. Et sic pe
nitencie potestas ꝓficitur ī his trib⁹. ⁊ fine his
non est ꝓfecta p̃nia. penitencia aũt ordinatur
ꝺ actualem morbum totum fm q̄ actualis est.
vñ fič ille in effectib⁹ variatur; ita variantur

ptes penitẽcie ſm q eſt ſacrm ꝺ morbum illũ
ordinatum. hoc aũt non ⁊tingit ex inperfectione
gr̃e. ſz potꝰ ꝓpter ordinem pfectois. q: aliter
non poſſent ordinate deſtrui ſeq̃lle pctī nob.
⁊ ita etiam poſſet obici q voloꝛ ſupfluus eſſz.
eo q gr̃a ad totum ſufficeret. non. n. datur ſu
fficiencia in natura vl̃ gr̃a. ſz ſm q ordinatꝰ
fieri poteſt ſm ⁊gruẽciam illꝰ nature q̃ pfici
debet. ſic hoī nõ datur vis ambulatiua ſine pe
dibꝰ. ita ⁊ morbo actuali non datur deſtruti
uum ſine actu nr̃o. ⁊ diuerſificatur deſtrutiuũ
ſm diuerſitatez morbi. Partes aũt pñie ſunt
partes poteſtatiue. ⁊ ſi͛s ſubtiliter ꝺideret:
ſunt talis totiꝰ q̃ medium eſt inter hõgeneuz
⁊ eterogeneum. Et nota q nõ tota pñia eſt in
⁊tritione. nec tota in cõfeſſione. nec tota in ſa
tiſfatione. ſz in oĩbꝰ ſimł. ⁊ iſta tria ſunt ptes
pñie. ⁊ oẽs ſimł opantur in ipa. ⁊ etiam ſucce
ſſiue. oẽs q̃uez ſimł ſm q vna ẽ in actu ⁊ due.
vl̃ vna in voto. ſic cum ⁊tritõ ẽ in actu ꝺfeſſio
aũt ⁊ ſatiſfatio in voto. ⁊ cum ꝺfeſſio ẽ ī actu
: vrtꝰ ⁊tritionis eſt in ipa ⁊ ſatiſfatio ī voto.
⁊ cum ſatiſfatio eſt in actu: vis ꝺfeſſionis eſt ī
ea. ſm q eſt ininncta ꝓ pctis ⁊ vis ⁊tritionis
ꝓ dolorem ⁊ pctī deſtationez. Et ſic nũq̃z vna
ſeparatur ab altera. ⁊ vna ſeparatur ab alia.
⁊ hec non hñt repugnãciam. Et ſatiſfatio ſemꝑ
requiritur ad minus in voto ⁊ lamento inte
riori. q: ſatiſfationis modꝰ eſt multiplex. ꝓ pe
nam interiorem ⁊ exteriorem. ſm etiam q ali
q̃d adiuntuz ꝺfeſſioni req̃ritur ad ſatiſfatõez.
ſic erubeſcentia ⁊ lamentum ⁊ritionis: hoc
modo etiam eſt ſatiſfatio q̃dam. Iſte ptes
poſſunt ꝺideraꝛi in actu ⁊ habitu vl̃ voto vl̃
executioñe. ſi. primo tũc pñie magis eſt ſbalis
⁊tricio q̃m alie. ſi ſecũdo modo tunc oĩs ſunt
ſbales. ſz ordinate. Partes pñie dupliciter
reſponđt pctõ. ſ. vt medicina tm̃. ⁊ ſic oẽs tres
ptes pñie reſpõdent oĩbꝰ pctis. reſponđt etiã
vt medicina ſimł ⁊ habẽtes ꝛgruentiam in ac
tu ⁊ inſtrumento agẽdi. ⁊ ſic ⁊tritio nõ reſpõ
det niſi pctõ cordis. ⁊ ꝺfeſſio non niſi pctõ oris
⁊ ſatiſfatio non niſi pctõ operis. Penitẽcia ordi
natur ꝺ pctũm ꝓ penam ſatiſfacieus de pctõ.
oẽs aũt iſte tres ptes pñie: opantur ⁊iuntim
ꝺ pctũm. ſz non oz q oẽs aſſint in actu. ſz ſuffi
cit duas vl̃ vnam eſſe in ꝓpoſito ⁊ altã vel ali
as eſſe in actu. Confeſſio facit ꝺ ſrietatem ad
pctũm ⁊ ſoluit debitum pene. Fuit. n. culpa ve
recundia dei cũcta cernentis ⁊ angelorꝫ eiꝰ. ⁊
abiecto paſſionis ẽpi ꝓ pctis ꝙ ⁊ẽptum qui
ẽ rapiꝫ oĩs pctī mortal̃. ⁊ hoc ⁊ ꝺna hz ꝺfeſſio.
qñ hõ erubeſcit ante vicarium dei ⁊ ſumittit ſe
humiliter clauiuiꝰ habẽtiꝰ vim ex ẽpi paſſi
one. ⁊ ideo opatur ad pctī expulſionem. Et cõ
feſſio ẽ de ꝑcepto diuino ſm q ẽ quedam mani
feſtatio pctõꝝ. ſz hec manifeſtatio fz ꝓgreſſuz
tꝑoris habuit in cremẽtum. ſic ⁊ alia opantia
ſalutem. ⁊ ideo determinationem accepit ab
apl̃is ⁊ ab eccl̃ia. ⁊ adhuc poteſt recipere vlte
riorem quam hz ſi videatur expedire. Et ꝑcep
tum de ꝺfeſſione. eſt ꝑceptum ſacr̃ale diuerſi
mode in le. ve. et no. accipiẽs determinationez
ex inſpiratõe. ſ. ſ. ſz put nunc ſeruatur eſt ꝑcep
tum ſacr̃ale noui teſtamenti inſtituti a ẽpõ. re
cognitio. n. pctī coram deo eſt de iure natura
li. pñia aũt ſm q eſt in genere ſacr̃i legis no. vl̃
ve. non eſt de iure naturali ſic nec alia ſacr̃a. ⁊
ſic hz ptes iſtas tres q̃ ſibi atribuntur. Et non
eodem modo ſunt iſte ptes pñie. q: prima ⁊ vl
tima reſpiciunt pctũm in penitente ſm culpã
vel ſm penam. ſz ꝺfeſſio nõ reſpicit hic niſi q̃
eſt ī miniſtro eccl̃ie q̃ inſtituitur ad ſacr̃i diſpẽ
ſationem ⁊ hz vim clauium. ⁊ ideo prima ⁊ vl
tima pars ſunt iuris naturalis ſz non media. q̃
non reſpicit niſi tm̃ ea que ſunt ſacr̃i ⁊ non vir
tutis pñie. cum aute non erat vſus clauium nõ
poterat eſſe id q̃ non hz effectuz niſi ꝓ claues.
ideo ante legem gr̃e nõ poterat eſſe vocalis cõ
feſſio ī ſpecie. ſn ꝺfeſſione aũt eſt pctī recogni
tio. ⁊ manifeſtatio ⁊ atritio pctõꝝ ī ſpe ⁊ cir
cũſtanciaꝝ eiꝰ enodatio. ſiue expoſitõ. Et ꝺfeſ
ſio nõ erat ī lege naturali: niſi q̃ntum ad pcti
recognitõem inter ſe ⁊ õm. ſn lege moyſi aceſ
ſit aliq̃ pctī manifeſtatio. ſz in genere non ī ſpe
⁊ in ſigno non in verbo. q: offerendo capram
vl̃ eꝝum: ſciebatur q̃ peccauerat. ſz q: hoc ſacri
ficium erat ꝓ quolibz pctõ ꝓ ignorãciaz facto
: non erat manifeſtatio niſi in genere nõ ī ſpe
ſn no. aũt te. exigitur enarratõ ſpeꝝ ⁊ aliaꝝ
circũſtanciaꝝ. ꝓpter maiorem expreſſionem ve
ritatis ⁊ aptionem gr̃e. hec oĩa albertus mag
nus in. 4. ſen. di. 16. Et nota q reſtitutio nõ
eſt ps eſſencialis ſatiſfationis ſz exigitur per
modum fundamẽti. Item nota q ſatiſfatõ nõ
dr̃ hic: oẽ illõ q̃ ſoluit culpam aliquomodo vl̃
penam debitam culpe. ſz illõ tm̃ q̃ iniũctum
eſt ⁊ taxatum vi clauium. ⁊ ꝓ arbitrium ſac
dotis. illa. n. pena voluntaria eſt ſimpliciter ⁊
ordinata ſm q̃ntitatem delicti. ſz in ⁊ritõe ⁊
ꝺfeſſione ſunt pene. ſ. dolor in ⁊ritione ⁊ pu
dor ī ꝺfeſſione. q̃ ſunt pene ex natura corrupta
influcte ꝓ pctõ. nec taxantur. nec limitãtur fz
tẽpus certum. ſz q̃nto maiores ſunt; tanto eſt

melius.dum modo discrectum ꝛ rationabile sit obsequium.ꝛ reo hꝫ expelunt pctūm: non tñ p prie satisfatorie sunt fm iudicium ꝛ arbitriuꝫ fori ꝺcessionis.ꝛ reo hec ps q̄ est satisfatio: distinguitur ab illis. Preterea doloꝛ ī ꝺtrito ꝛ doloꝛ in ꝺfitente: nō dicūt nisi penam intus. ſꝫ in satisfactione: est etiam extra in ꝺspectu ec clesie vl̄ ministri ecclie.ꝛ reo tot⁹ hō tunc pu nitur.qz pena interioꝛ: se manifestat in exteꝛio ri.ꝛ qz tot⁹ hō tunc hꝫ penam: ꝓpter hoc vt q̄ dam dicunt: magis dr̄ satisfatio. Sꝫ prima rō ē melioꝛ. hec oīa albert⁹ magn⁹ ī .4.sen.di.14.

Jn sacꝛo aūt pñe actus humanus se hꝫ loco materie q̄ p q̄ndam recōpensationem culpam precedētem tollit. Partes aūt non assignātur pñie ex parte virtutis sacr̄alis. ſꝫ ex pte eius qđ ē materiale in ipa. Pñie autē sacr̄m fm rō nem sue speciei ex hijs trib⁹ integratur ꝛ vna est prioꝛ altera fm naturam ꝛ q̄nq; etiam se cūdum tp̄m. Ad pñiam vero virtutem req̄rū tur ista tria: non vt ptes ſꝫ vt actus. hec.b.t.in 4.di.16.q.1. Contritio tñ fm q ē in corde: p tinet ad interiorem penitenciam. virtualiter autem ptinet ad exteꝛiorem pñiam in q̄ntum implicat ꝓpositum ꝺfitendi ꝛ satisfaciendi ꝛ satisfactio ꝺfert gr̄am .put est in ꝓposito.ꝛ au get eam .put est in executione. sic̄ baptismus ī adultis. Et satisfactio est ps sacr̄i pñie. fructus aūt: pñie virtutis.qz pñie fm q est virt⁹: non assinantur ptes.act⁹.n. q̄ multiplicātur in pe nitencia: non cōparātur ad habitum virtutis sic̄ ptes.ſꝫ sic̄ effect⁹. vñ relinq̄tuꝛ q ptes assig nentur pñie: inq̄ntum est sacr̄m. ad qđ act⁹ hu mani ꝺpantur vt materia. in alijs aūt sacr̄is : materia non sunt actus humani ſꝫ aliqua res exteꝛioꝛ. vna q̄dē simpliciter vt aqua vel oleū. fine ꝺposita vt crisma.ꝛ reo alijs sacr̄is: non assinantur ptes.ꝛ pctā sunt materia remota pñie inq̄ntuꝫ.ſ.sunt vt materia vl̄ obm̄ huma noꝛ actuum q̄ sunt ꝓpria ꝛ ꝓpinqua materia pñie .put est sacr̄m. et ꝓpria tria sunt partes integrales pñie. ad q̄z rōnem exigituꝛ vt totū non assit singul̄ ptibus nec fm totam virtutē ei⁹.nec fm totaz essentiaz ſꝫ oīb⁹ simil̄.hec.b.t. l.3.par.q.vlt. Sciēdum q ꝺtritio ē ps essen tialis sacr̄i pñie. q̄ sic̄ mr̄imoniū cōstituit in actu suscipientis nō habens materiam exteri⁹ : sic pñia. Sꝫ ꝓpter hoc ibi ē de essētia nō soluꝫ act⁹ exteꝛioꝛ: ſ. etiaꝫ ꝺsensus interioꝛ. ergo si milr̄ ꝺtritio. nisi q in mr̄imonio roem est act⁹ interioꝛ quo intendit suscipere sacr̄m ꝛ q̄ est pars sacr̄i. hic autem ē alius act⁹ quo intēdit suscipere sacr̄m pñie q̄ non est pars sacr̄i. Et alius est act⁹ quo dolet de pctō q̄ est pars sacr̄i.ꝛ p se req̄ritur. Jn ceteris aūt sacr̄is intentio in adulto vante ꝛ suscipiēte req̄ritur sicut ꝺspositio ꝑambula necessaria non sic̄ pars. sicut nec hic.ſꝫ doloꝛ de pctō ibi non req̄ritur nisi p accidens. hic aūt p se. vñ non est sola ꝺspositio sic̄ in alijs ſꝫ est ps sacr̄i. Accipitur aūt contritio dupliciter. uno modo ꝓprie p actu gr̄a informato. Et sic non ē pars sacr̄i. ſꝫ res sacr̄i vl̄ primus effect⁹ ei⁹. vl̄ habiti in facto vel suscepti. Secūdomodo p actu liberi arbitrij dolētis de pctō. q̄ nō potest dici res sacr̄i. Cum non sit effectus ei⁹. Sed est principium ei⁹. ꝛ sic ē pars sacr̄i .put exteri⁹ significatur actu vel habitu.

Capitulum.17. de ꝺtritione q̄d sit contritio fm diffinitionem ꝛ que req̄runtur ad veram ꝺtritionem.

C Sequenter dicendum est de singul̄ partib⁹ pñie. Et primo d̄ ꝺtritione. que sic a magistris diffinitur. Contri tio est doloꝛ de pctis assumptus cum ꝓposito ꝺfitendi ꝛ satisfaciendi. Pro quo notādum. q̄ jnicium oīs pctī est superbia ꝑ quam hō sensit suo inhesens: a mādatis diuinis recessit.ꝛ rōo oꝛ q̄ illd̄ qđ destruit pctūm: hoīem a sensu suo discedere faciat. Jlle aūt q̄ ī sensu suo ꝑseuerat: rigid⁹ ꝛ dur⁹ ꝑ similitudinē vocatur. vñ ꝛ frā gi alijs dicitur: qñ a sensu suo vivellitur. Sꝫ in ter fractionem ꝛ cominationē sine ꝺtritōem in reb⁹ materialib⁹ vñ hec nomina ad spiritu alia transferuntur: hoc interest .vt dicitur ī .4. methea. q̄ frangi dicūtur aliqua: qñ ī magnas ptes diuiduntur ſꝫ comminui vel ꝺteri: qñ ī par tes minimas reducitur hoc qđ in se solidum e rat. Et qz ad dimissionem pctī req̄ritur q̄ hō totaliter affectū pctī dimitat ꝑ quem q̄ndam ꝺtinuitatem ꝛ solidꝫitatem ī sensu suo habebat :reo act⁹ ille quo pctūm remittitur: contritio dicitur ꝑ similitudinem. in qua ōnem ꝺtritōe plura possunt ꝺsideraꝛi. ſ. ipa substācia actus. Modus agendi. principium ꝛ effectus.ꝛ fm hoc de ꝺtritione inueniūtur diuerse diffinitōes tradicte. Quātum vero ad ipam substanciam act⁹: datur ꝓpria diffinitio. Et qz act⁹ ꝺtritō nis est act⁹ virtutis ꝛ est pars pñie sacr̄i: rōo manifestatur in ꝓpria diffinitione inq̄ntum ē act⁹ virtutis ꝑ hoc qđ ponitur genus ipius.ſ. doloꝛ.ꝛ obm̄ in hoc qđ dicit: ꝑ pctis. et electio que req̄ritur ad actum virtutis. in hoc qđ dici tur assumpt⁹. ſꝫ inq̄ntum est pars sacr̄i : ꝑ hoc

q̄ tangitur ordo ip̄ius ad alias p̄tes cum dicit
: cum .ppōito cōfitendi ꝛ c̄. Cōsiderādum q̄
in contritione req̄ritur dolor ꝛ gaudium ꝛ pu
dor respectu diuersoꝝ. q̄ dolor directe respicit
pctū. gaudium vero gr̄am recuperatam. et
pudor effectum pcti. q̄ est ingloriatio. q̄ vere
curiosa. ſm phm. est timor ingloriationis. Et
Contrito é a deo solo q̄ntum ad formam qua in
formatur. ſz q̄ntum ad substātiam actꝰ: est ex
libero arbitrio ꝛ a deo q̄ opatur in oībꝰ opib⁹
nature ꝛ voluntatis. Notādum q̄ Contritio ſm
ꝓprietatem sui nominis: non significat actuz
virtutis ſz magis q̄daz corporalem passionē.
ſz hic non q̄ritur sic de Contritione. ſz de eo ad qđ
significādum hoc nomen p similitudinē adap
tatur. sic̄. n. inflatio ꝓprie volūtatis ad malū
faciēdum importat q̄ntum est de se malum ex
genere: ita illius volūtatis admixtio ꝛ co
mixtio q̄dam: de se importat bonum ex gene
re. q̄ hoc est detestari ꝓpriam voluntatez qua
pctū comissum est. Et ideo Contrito que hoc
ſignificat: importat aliq̄m rectitudinez volū
tatis. ꝛ ꝓpter hoc est actꝰ virtutis illius. ſ. cu
ius est pctū p̄teritum detestari ꝛ destruere
. i. p̄ne. Nota q̄ in Contritione é duplex dolor
de pctō. vnꝰ est ex parte sensitiue. q̄ passio est.
ꝛ hic non est essentialiter Contrito. ꝓut est actꝰ
virtutis. ſz magis effectꝰ ip̄ius. sic̄. n. p̄nia virt⁹
exteriorem p̄niam suo corpori infligit ad re
cōpensandum offensam q̄ in deum comissa est
officio mēbroꝝ: ita etiaz ꝛ ip̄a Contricibili pe
nam infert doloris p̄dicti. q̄ etiam ad pctū
ip̄a coōperatur. ſz tū hic dolor potest ptinere
ad Contritionem inq̄ntum é pars sacri. q̄ sacra
nō solum in interioribꝰ actib⁹ ſz etiam in exte
rioribꝰ. ꝛ ī rebꝰ sensibilibꝰ. nata sunt esse. Mi
nus dolor est in voluntate. q̄ nichil aliud est q̄m
displicentia alicuius malī ſm q̄ affectꝰ volūta
tis nominātur p nomina passionum. ꝛ sic con
trito est dolor ꝓ essentiam ꝛ est actꝰ virtutis
p̄ne. ꝛ atritio significat q̄dam displicētiam
de pctis comissis: sed non ꝓfectam. Contritio
autē ꝓfectam. Notandum etiam q̄ Contritio
ſm q̄ in se cōsideratur: fuit semp eodem modo
in q̄libz lege. Sic̄. n. futurus pctūm semp opor
tuit vitare: ita semp de comisso dolere. Sz ſm
q̄ importat ordinem ad alias p̄ne ptes: non
semp fuit eodem modo eo q̄ alie partes non
semp eodem modo fuerunt. vñ non oz q̄ semp
eodem modo fuerit ꝓpositum Cōtendi ꝛ satis
faciendi qō ī diffinitōe Contritionis ponitur. hec
oīa. b. t. in. 4. di. 17. de Contritione ar. 1. Nota
q̄ frangi aliq̄d dicitur: qñ ī partes magnas di
uiditur. Coteri vero: qñ totalit.r in minimas
ptes redigitur ꝛ q̄si admichillatur. ita metha
forice. cor̄ hoīs dicitur ducuz: q̄ndo diuine ins
piratōi. q. manui se tangēti: non cedit. ſz obui
at. i. dum in affectum peccati moratur. fran
gi vero qñ a ꝓposito respicere incipit. q̄mus
nondum totaliter q̄ertatur. Coteri vereo qño
affectus pcti ſm oēm sui partem: in eo tota li
ter destruitur. ꝛ hoc fit qñ voluntas pfecte a
pctō resilit. vñ talis resilitō: Contritio apellatur.
ꝛ quo ad formam: a ōo imitatur quo ad gr̄az.
ꝛ quo ad substātiam actꝰ: est a libero arbitrio
Et predicta diffinitio magistralis: datur de
Contritōne q̄ntum ad esse. Et sic Contrito ꝓut hic
accipitur: est detestatio pcti. ꝛ est actus virtu
tis p̄ne. ꝛ opponitur oī vicio. non in rōne spāli
ſz in vniuersali. ſ. inq̄ntum qōlibz vicium est of
fensa dei. hec petrus de tarā. Ad veram aūt
Contritionem ocurrunt illa. 4. q̄ req̄rit iustifica
tio impij. ſ. motꝰ liberi arbitrij ī pctūz detestā
do. Secūdo motꝰ li. arbitrij ī deum sup oīa di
ligendo. Tercio gr̄e infusio. Et q̄rto vetī remi
ssio. q̄ oīa sunt in vno instanti. hec petrus ō pa
lude. Ad veram Contritionem habēdam requi
runtur plura. Primo diligens discussio ōsci
encie ꝛ distincta precogitatio oīum peccatoꝝ
mortalium cū circūstantijs agrauantibꝰ ma
xime in aliuo genꝰ pctī trahentibꝰ. Secūdum
est displicencia seu detestatio singulorꝝ pctoꝝ
mortalium. quoꝝ penitens potest esse memor
Tercium est vna generalis detestatio oīuz pec
catoꝝ que peccator comisit taz scitoꝝ q̄m obli
toꝝ q̄m ignoratoꝝ. ꝛ debet hō cum diligencia
recogitare vt inueniat pctūm in speciali. q̄ te
netur de qualibz mortali memorato conteri. ꝛ
debet penitens deuotis oībꝰ crebro deum
ꝛ sanctos inuocare vt eum illuminent de nec
cessarijs. Et postq̄m Contritꝰ est in particulari de
oībꝰ sibi cognitis ꝛ etiā de oblitis ī generali: oz
estimare verisimiliter se etiam in multis offen
disse deum q̄ ignorat ꝛ nescit esse pctā. ꝛ de ta
libꝰ debet doleri in generali ꝛ etiam de sua cul
pabili ignorācia. Quarto req̄ritur q̄ hō ces
set a mortalibꝰ ꝛ habeat ꝓpositum cauēdi ꝓ
futuro. non solum de pctis comissis de qbꝰ nūc
dolet. ſz etiam de oībꝰ mortalibꝰ ꝛ occasioni
bꝰ ꝓpinquis. rōe quoꝝ verisimilr esset postea
iterum casurus in mortale. Ex quo pz q̄ non
cōteritur q̄ retinet voluntatem p̄manendi in
aliquo pctō mortali vel comitēdi vel q̄ occasio
nes pctoꝝ vitare non ꝓponit. Item q̄ nollunt

renocare seductos malis ꝯsiliis ꝛ moribꝰ per eos. aut diffamatos iniuste. Quintum requisitus est. habere ꝓpositum confitendi ꝓ loco ꝛ tempore ſm ecclie ꝑceptuꝫ oĩa ſua mortalia priꝰ non ꝯfessa. ꝛ de q̃bꝰ prius non est legitime absolutꝰ ꝛ etiam ꝓpositum satisfaciẽdi ꝓ pctis. Sextum est motꝰ liberi arbitrij in deum ſuper oĩa diligẽdum. Septimum est vna generalis detestatio oĩum pctoꝝ mortalium. Ex quo pz q̃ ſi hõ detestetur sua pctã solum q̃ sunt oppoſita virtuti: aut q̃ reddunt eum indignum aut vituperabilez aut ꝓpter timorez pene tꝑoral' vel eterne inq̃tum illud esset sibi in comodum ibi ſistendo ſine vlteriori relatõe ad deum: non esset ꝺtrictꝰ. ſic pz de antiocho ꝛ de damnatis ꝛ demonibꝰ. Sed cauẽdum est predicatoribus cum de huiuſmodi loquuntur: vt caute loq̃ntur. vt duros ꝛ diſſolutos terreant. ꝛ puſillanimes desperare de venia nõ faciãt.

Capitulum .lx. de q̃bꝰ debet esse contritio.

Ontritio aũt dz esse de oĩ actuali
c pctõ comiſſo a nob. Cuiꝰ ratio est q̃ oĩs actualis culpa ex hoc cõtingit q̃ voluntas nr̃a legi dei non cedit. vl' eam transgrediendo vel omittẽdo vel ꝑter eam agendo. ꝛ q̃ durum est q̃ habet potentiam vt non facile patiatur: deo in oĩ actuali pctõ duricia ẽ quedam voluntatis. ꝛ ꝓpter hoc ſi debeat peccatum curari: oz q̃ ꝑ ꝺtritionem cominuẽtez remitatur. ꝛ q̃ ꝺtritio oponitur pctõ ex pte illa qua ex eletõne voluntatis ꝓcedit non seq̃ntis imperiuꝫ diuine legis: non aũt ex pte eius q̃d est in pctõ materiale ꝛ hoc est ſup q̃d cadit electio. cadit aũt volũtatis electio non solum ſup actꝰ aliaꝫ virium q̃bꝰ voluntas ad ſuum finem vtitur: ſz etiam ſup actum ꝓpriuꝫ ipi⁹. et ſic eletio volũtatis cadit ſup dolorem illuꝫ ſeu triſticiam que inuenitur in pctõ inuide et huiuſmodi ſiue ille doloꝝ ſit in ſenſu ſiue in ipa volũtate. ꝛ deo illis pctis contritionis doloꝝ oponitur. Notãdum q̃ penitens tenetur de qualibz pctõ mortali ſpãlĩ ꝺteri. ſi aũt inuenire non poſſit: ſufficit de eo ꝺteri ſm q̃ in noticia tenetur. ꝛ debet hõ non ſolũ de pctõ ſz etiaꝫ de obliuione eiꝰ dolere que ex negligencia ꝺtigit. ſi aũt pctũm oĩo a memoria excidit: tunc ex impotẽcia faciendi excuſatur a debito ꝛ ſufficit generalis ꝺtritio de oĩ eo in quo deum offendit. ſz q̃ in potencia tollitur ſic cum ad memoriaꝫ pctũm renocatur: tunc tenetur hoc ſpãliter ꝺteri. ſic̃ est etiam de paupere q̃ ſi nõ

potest soluere q̃d debet excuſatur. Et tñ tenẽtur cum primo potuerit. Conſiderãdum q̃ ꝓprius actꝰ pñie est in obm̃ ꝓprium. quod est pctũm comiſſum. ꝛ ideo actꝰ eiꝰ principalis .ſ. ꝺtritio ſm ſuam ſpẽm: reſpicit tm̃ pctũm ꝑteritum. Sz ex ꝯſequenti: reſpicit pctũm futurum. ſm q̃d hz aliq̃o de actu prudẽcie aduntũ. Non tñ in illud futuruꝫ: ſm rõnem ꝓprie ſpeciei mouetur. Et ꝓpter hoc ille q̃ ꝺteritur dolet de pctõ ꝑterito ꝛ cauet futurum. ſz nõ dicitur esse ꝺtritio de pctõ futuro ſz magis cautio que est pars prudentie contritioni aduncta. de pctis aũt alioꝝ dolere debemus ꝛ non ꝺteri.

Notãdum q̃ ꝺtritio potest dupliciter ꝯſiderari. ſ. q̃ntum ad ſui principium ꝛ q̃ntũ ad terminum. ꝛ dico principium ꝺtritois cogitationem qua ꝺs cogitat de pctõ ꝛ dolet ꝛ ſi non dolore ꝺtritionis: ſaltem dolore atritois. terminus aũt ꝺtritois ẽ q̃ doloꝝ ille iam gr̃a infoꝝmatur. Quantum ergo ad principium ꝺtritionis: oz q̃ ſit de ſingulis pctis q̃ ꝺs in memoria habet. Sed q̃ntum ad terminum ſufficit q̃ ſit vna communis ꝺ oĩb⁹. tũc. n. ille motꝰ agit in vt oĩum diſpoſitionum ꝓcedẽtium. Differt aũt baptiſmus a pñia q̃ baptiſmus agit in virtute meriti ipi q̃d habuit infinitam virtutez ad delendum oĩa pctã. Et ꝓpter hoc vnus ſufficit. Sed oĩa. ſ. in ꝺtritione cum merito ipi req̃ritur actꝰ noſter. ꝛ ideo oz q̃ ſingulis pctis: reſpondeat ſingulatim. cum non habeat infinitaz virtutem ꝛ vnus baptiſmus ſimꝫ delet oĩa pctã: ne quam vitam inducẽdo. Sz pñia nõ delet oĩa pctã: niſi ad ſingula feratur. ꝛ ideo oz de ſingulis ꝺteri ꝛ ꝺfiteri. hec oĩa. b. t. in. 4. vi. 17. ꝺ cõtritõe. ar. 2. Debz ergo penitẽs ꝺteri ꝛ dolere de oĩ actuali mortali comiſſo q̃d memorie occurrit. vñ aug⁹. ꝛ habetur de pe. di. i. c. quem penitet. ſ. quem penitet oĩo peniteat. i. q̃ dolet ꝛ ꝺteritur oĩo. i. totaliter ꝛ pfecte ꝺ oĩb⁹ mortalib⁹ doleat ꝛ ꝺteratur. vt exponit glo. Circa ꝑdicta sunt q̃que ꝺclusiones. Prima ẽ q̃ ꝺtritio ẽ ꝺ solo malo culpe nõ pene. q̃ agit ꝑ pctũ ſic̃ in ꝓpriuꝫ obm̃ ad deſtruẽduꝫ ipm̃. Secũda ꝺclusio est. q̃ est de ſolo pctõ actuali. nullomodo de originali cum ſit actꝰ virtutis pñie. q̃ ꝺ actuale ordinatur. Tercia q̃ non est de pctõ alieno ſz ſolum de ꝓprio. Quarta q̃ ſolum est ꝺ pctõ ꝑterito: non de futuro. Quinta q̃ debz esse de qualibz mortali ſi habeatur in memoria in ſpãli. Qđ tñ nõ oz de veniali. quia hõ tenetur in ſpãli de ecclibz mortali ꝺfiteri in ſpãli. q̃ tenetur oĩa ꝺfiteri. extra de peni. c.

.oīs.ergo similiter ī spāli ꝺteri.Si aūt non hꝫ memoriam nec in generali nec in spāli:excusatur.si vero in generali nō in spāli:discutiat cōs cienciam debito modo quo facto:ꝺs ad memoriam reducit freq̄nter.ꝛ in vtroqꝫ cāu de ipsa met negligēcia ne forte ꝑ culpam elapsum sit aliq̄ꝺ pcūm a memoria debet hō cōteri.nō oꝫ aūt q̄ absolutio fiat singulatim de singulis sed sufficit q̄ generaliter ab oib⁹. nec similiter cꝫ pñiam iniungi.ꝑ singulis seorsum nec.ꝑ singulis singulatiꝫ:ilꝫ sufficit ꝑ oīb⁹ simℓ. hec petrus de paluꝺe.

Capitulum.19.de dolore ꝺtritionis ꝛ ꝺ q̄ntitate ei⁹ ꝛ qñ tenetur q̄s ꝺteri ꝛ in q̄ꝺ⁹ potest esse ꝺtritio.

1 Ꝑ ꝺtritione aūtē ē duplex doloꝛ.vn⁹ in ipa voluntate.q̄ est essencialē ipa ꝺtritio.q̄ nichil aliuꝺ est q̄m displicē cia p̄teriti pcī.ꝛ talis doloꝛ in ꝺtritōne:exercit oīs alios dolores.q̄ntum aliq̄ꝺ placet: tm̄ ꝺrium ei⁹ displicet.finis aūt sup oīa placz Cum oīa ꝓpter ipm̄ deliberentur.ꝛ ideo peccatum qꝺ a fine vltimo auertit:sup oīa displicere debet. Alius doloꝛ est in parte sensitiua q̄ cātur ex primo dolore vel ex necessitate nature.ſm q̄ vires inferiores sequntur motum superioꝛ vel ex electione ſm q̄ hō penitens in se ipo hūc doloꝛem excitat vt de pctis doleat.et neutro modo oꝫ q̄ fit maximus doloꝛ.q̄ vires inferiores vehemēti⁹ mouētur ab obīs ꝓpriis :q̄ꝫ ex redundancia superioꝛ virium.ꝛ ideo q̄nto opatō superioꝛ virium est ꝓpinq̄oꝛ obīs inferioꝛ:tanto magis seq̄tur eaꝝ motum.ꝛ ideo maioꝛ doloꝛ est in sensitiua ꝑte ex lesione sensibili:q̄m fit ille qui in ipa redundat ex rone. Et similē maioꝛ est q̄ redundat ex rone de corporalib⁹ deliberanti:q̄m qui redundat ex ratone ꝺiuersi spūalia.vñ doloꝛ in sensitiua parte ex displicencia rōnis ꝓueniens de pctō:nō est maioꝛ aliis doloribꝫ q̄ in ipa sunt.ꝛ similē nec doloꝛ q̄ est voluntarie assumptus. tum q̄ non obedit affectꝰ inferioꝛ superiori ad nutum vt tāta passio sequatur in inferiori apetitu: qualez ordinat superioꝛ.tum etiam q̄ passiones a rone assumuntur in actib⁹ virtutum:ſm mensuraz q̄nam.quam q̄nqꝫ doloꝛ qui est fine virtute: non seruat sꝫ excedit. Cōsiderādum q̄ sic doloꝛ sensibilis est de sensu lesionis:ita doloꝛ interioꝛ est de cognitione alicui⁹ nociui.ꝛ ideo q̄m uis lesio pcī ſm sensum exteriorem non percipiatur:tñ ꝓcipitur esse maxima ſm sensum interiorem rōnis. Item sciendum q̄ corporales immutationes immediate ꝺsequuntur ad passiones sensitiue ꝑtis ꝛ eis mediantib⁹ ad affectiones apetitiue superioris.ꝛ inde est q̄ ex dolore sensibili vℓ etiam sensibili vicino:cici⁹ ꝓfluunt lacrime corporales q̄m de dolore spūali cōtritionis. Nota q̄ doloꝛ ꝺtritōis habet multuz de gaudio admixtum. q̄ ꝺtrit⁹ gaudet deliberatōe ꝛ spe venie ꝛ de multis huiusmodi.ſꝫ tñ gaudium illud qꝺ de dolore penitēs habet :nō minuit displicēciam. q̄ non ꝺtriatur sꝫ auget. ſm q̄ oīs operatio augetur ꝑ ꝓpriam deletionem vt dicitur.10. ethico. Considerādum q̄ q̄ntitas displicēcie de aliqua re debz esse ſm q̄ntitatem malicie ipi⁹. malicia aūt in culpa mortali:mensuratur ex eo in quem peccatur. inq̄ntum est ei inuigna ꝛ ex eo q̄ peccat:inq̄ntum est ei nociua.ꝛ q̄ hō debet plus deum q̄m se diligere:ideo plus debet odire culpam in q̄ntum est offensa dei.q̄m inq̄ntuz est nociua sibi. Est aūt nociua sibi principalē inq̄ntum separat ipm̄ a deo.ꝛ ex hac ꝑte ipa separatio a deo q̄ pena q̄ꝺam est:magis debet displicere q̄m ipa culpa inq̄ntum hoc nocumētum inducit.q̄ qꝺ ꝓpter alterum oritur:minus oritur.ſꝫ minus q̄m culpa inq̄ntum est offensa in deum. Inter oīs aūte penas attenditur ordo malicie:ſm q̄ntitatem nocumēti.ꝛ ideo cum hoc fit maximum nocumētum quo maximum bonum priuatur:erit inter penas maxima :separato a deo Est etiaz alia q̄ntitas mali accidētalis quam oꝫ in displicencia attendere.ſ.rōnem presentis ꝛ ꝑteriti q̄ qꝺ ꝑteritum est tam non est.vñ hꝫ minus de rone malicie ꝛ bonitatis.ꝛ inde ē q̄ plus refugit hō sustinere aliq̄ꝺ mali in ꝑsenti vel futuro.q̄ꝫ orreat de ꝑterito. vñ nec aliqua passio aīe directe respondet ꝑterito : sic̄ doloꝛ respondet presenti malo ꝛ timoꝛ futuro.ꝛ ꝓpter hoc de duob⁹ malis ꝑteritis ꝺ magis abhoret animus:cui⁹ maioꝛ effectꝰ ī presenti remanet vel in futuro timetur. etiam si in ꝑterito minus fuerit.ꝛ q̄ effectꝰ ꝑcedentis culpe non ita ꝓcipitur qñoqꝫ sic̄ effectꝰ ꝑterite pene:tuz q̄ culpa ꝑfectius sanatur q̄m q̄ꝺam pena. tuz q̄ defectꝰ corporalis magis est manifestꝰ q̄m spūalis.iꝺo hō etiam bene ꝺispositꝰ qñoqꝫ magis ꝓcipit in se orrorem ꝑcedētis pene:q̄m precedentis culpe:q̄muis magis esset paratus pati eāꝺem penam q̄m comitere eamꝺem culpā.

Est etiam ꝺiuersandum in ꝺparatōne pene ꝛ culpe.q̄ q̄ꝺam pene inseparabilē hñt coniunctam dei offensam.sicut seperato a deo.q̄ꝺam etiam aꝺdunt ꝑpetuitatem sic̄ pena inferni.

pena ergo illa q̄ ofensam aneram hēt: eodem modo iudicāda ē fic̄ ⁊ culpa ſz illa que ppetui tatem addit: ē magis q̄m culpa ſimpliciter fu gienda. ſi tñ ab eis ſeparetur rō offense ⁊ ꝺide retur rō pene tñ: minus hñt ō malicia q̄m cul pa: inq̄ntum eſt offenſa dei. Et propter hoc minus debent diſplicere. Sciendum etiam q̄ q̄muis talis debeat eſſe ⁊triti diſpoſitō: nō tñ de hijs tentādum eſt. q⁊ hō affect⁹ ſuos non de faciļ menſurare poteſt. ⁊ q̄ñoq⁊ illud q̄ min⁹ diſplicet videtur magis diſplicere. q⁊ eſt ppin quius ſenſibili nocumento. qō magis eſt notuz nobis. hec. b. t. vbi ſupra. Nota q̄ ⁊trit⁹ tene tur in generali velle pati magis q̄mcumq⁊ pe nam: q̄z peccare. ⁊ hoc reo q⁊ ⁊tritō nō poteſt eſſe ſine caritate p quam oīa dimittuntur pctā ex caritate. v. plus hō diligit deum: q̄m ſeipz. peccare aūt eſt facere. ℈ deum. puniri autē eſt aliq̄o pati ℈ ſeipm. vñ caritas hec requirit: vt q̄mlibz penam hō ⁊trit⁹ peligat culpe. ſz ī ſpāli deſcendere ad hanc penam vel illam nō tene tur q̄nymo ſtulte faceret ſiq̄s ſeipm vel alium ſolicitaret ſuper huiuſmodi particularibus pe nis. Manifeſtum eſt. n. q̄ huiuſmodi delecta bilia plus mouent in particulari ꝺiuerſata: q̄z in comuni. ita terribilia plus terrent ſi in par ticulari ꝺiuerētur. ſic̄ aliq̄s non refugeret pa ti mortem p xp̄o: q̄ ſi deſcenderet ad ꝺiuerſan dum ſingulas penas: magis retraheretur. ⁊ rō deſcēdere ī talib⁹ ad ſingula: ē inducere hoīem ī tēptatōez ⁊ p̄bere ocaſionē peccādi. Hec. b. t. quolibz. i. Cōſiderāduz q̄ ⁊tritō ex pte dolo ris q̄ē ī rōne. ſ. diſplicēcie quo pctūm diſpli cet inq̄ntuz ē offenſa dei: non poteſt eſſe nimia ſic̄ nec amor caritatis quo intenſo talis diſpli cencia intenditur: poteſt eſſe minus. ſz q̄ntum ad dolorem ſenſibilem: poteſt eſſe nimia. ſicut etiam exterioz corporis aflictio: poteſt eſſe ni mia. Jſti⁹ hijs. n. oībus debet accipi p menſura ꝺſeruatio ſubiecti ⁊ bone habituꝺinis ſufficien tis ad ea que agenda incumbūt. Et ppter hoc dicitur ro. 12. rōnabile ſit obſeq̄um vēm. Non tantum q̄ de contritione ꝺupliciter poſſumus loqui. vnomodo ſm q̄ ſingulatiz ſingulis pctīs reſpondet. ⁊ ſic q̄ntum ad dolorem ſuperioris affectus: req̄ritur q̄ de maiori pctō quis dole at magis. q⁊ rō doloris ē maioz ī vno q̄m ī alio. ſ. offenſa dei. ex magis. n. inordinato actu: ōs magis offenditur. ſimiliter etiam cum maiori culpe maioz pena debeatur: etiam doloz ſenſi tiue partis ſm q̄ p pctō ex electōe aſſumitur. debz eē maioz q⁊ pena pctī debz eē maioz de ma iori pctō. ſm aūt q̄ ex impreſſione ſuperioris apetitus naſcatur in inferiori: attenditur q̄ntitas doloris ſm diſpoſitionem inferioris ptis ad recipiendam impſſionem a ſuperiori ⁊ non ſm q̄ntitatem pctī. Aliomodo poteſt accipi ⁊tritio ſm q̄ eſt ſimil de oīb⁹. ſic̄ in actu inſtitu cationis. Et hec q̄dem ⁊tritio vel ex ſingulo ꝺiuerſatione pctō. p̄cerit: ⁊ ſic q̄muis ſit ac tus vnus: tñ diſtinctio pctō. virtute manet ī ipo vel ad minus hēt ppoſitum de ſingulis co gitandi anexum. Et ſic etiaz habitualē eſt ma gis de vno q̄m de alio. Hec. b. t. i. 4. vi. 17. De dolore ⁊tritōis ſunt tres ꝺcluſiones. Prima de dolore ſenſitiuo. qō nō debz eē maxim⁹ quo ad dolorem ſenſitiuum. q̄ nec poteſt nec debet eſſe maximus. q⁊ non eſt in poteſtate hoīs pl⁹ dolere ō hoc q̄m de quocumq⁊ damno ſenſibili. qō tamē deberet facere. vñ aug⁹. nō ſunt in te xp̄iane pietatis viſcera ſi plangis corp⁹ a quo receſſit aīa. ⁊ non plangis aīam a qua receſſit deus. Jſtem non debet eſſe maximus q⁊ poſſet deſtruere corpus. aut oculos aut huiuſmodi. qō eſſet. ℈ rōnem. nam ſi p̄ter intentōnem aut negligenciaz ſeq̄retur mors aut cecitas: impu taretur ad martirium non pctūm. ſic̄ de illis q̄ nimio ⁊tritionis dolore mortui ſunt. nichilo minus q̄ñ aduertit ex flectu ſe leꝺi: debet ⁊tem perare ſm rōnem. Secunda ꝺcluſio de dolo re intellectiuo. q⁊ ille debet eſſe maximus. non q̄dem reſpectu doloꝝ alteri⁹ vite. q⁊ hoc ē impo ſibile q⁊ nec mors xp̄i q̄ exceſſit oēm dolorem hui⁹ vite: attingebat ad dolorem mīnimum ī ferni aut purgatorij. nec etiam reſpectu dolo ris inordinati vt dicunt q̄ꝺam q⁊ maioz eſt do loz iude deſperantis: q̄z petri penitentis. q⁊ nul lo gaudio ⁊tempatur. Sz reſpectu doloris or dinati q̄ eſt de malo nature vel pene: hic dolor debet eſſe maximus. q⁊ eſt de maiori malo ⁊ a miſſione maioris boni. Non debet autē homo ſe temptare ſup hijs nec ꝺfeſſor penitentem tē ptare debet ad ſumēdum exp̄imētum. nec ī ſer monib⁹ debet hō tenere laōs tēptatōis ſim plicib⁹ dicēdo q̄ plus debet homo velle excor dari ⁊ huiuſmodi q̄ ſenſus orret. ſed hoc a peni tēte req̄ratur. ſi penitet ⁊ ſi doloz ei⁹ inſuffici ens eſt. an velet dolorem ſufficiētem habere. ⁊ ſi nō hēt hoc ip̄m diſpliceat ⁊ hoc ſufficit. Ter cia ꝺcluſio q̄ hō debet plus dolere ō graniori pctō: q̄m de pctō minus graui. De ꝑlectōe aūt pctī ſunt due ꝺcluſiones. Prima q̄ pctūm veniale q̄nvis manet ꝑctūm: non lz facere vo quocumq⁊ malo nature vitando. q⁊ hoc eſſet ō

Digitized by Google

duob⁹ malis: peius eligere. cuz minimum malum culpe: sit peius maximo malo nature. Et etiam nec ꝓpter hoc ꝙ alius vitet maximum malū culpe. q: peius ẽ iſti veniale pctūm ꝓpter um: q̄m mortale alienum. Tercia concluſio ẽ ꝙ lz eligere malum nature qͦcumqz ꝛ malus pene: ꝓ vitando quocūqz alio malo culpe. qño aliter non potest vitari. hec petrus de palude.

Capitulum. zo. de vuratõe ↄtritionis ꝛ qñ tenetur ꝺs ↄteri ꝛ in qͥb⁹ potest esse contritio.

Cr̃edum ꝙ in ↄtritione est duplex dolor vnus rõnis. qui est detestatio pcti a se comissi. alius senſitiue partis qui ex iſto ꝺseqũtur. ꝛ q̄ntum ad vtrumqz ↄtritõis tẽpus est tot⁹ ꝓsentis vite ſtatus. q̄uoiu. n. est aliqs in ſtatu vie detestatur incomoda qbus a quentõe ad terminuz vie impeditur vl retardatur. vñ cum ꝓ pctūm ꝓteritum vie nr̃e cursus in deum retardetur q: tẽp⁹ illud qͦ erat deputatum ad currẽdum recuperari nó potest: oz ꝙ semꝑ in vite huius tpe: ſtat⁹ ↄtritionis maneat q̄ntum ad pctī detestatõem. ſimilr̃ etiam q̄ntum ad ſenſibilem dolorem qͥ vt pena a dolẽtate assumitur. q:. n. hõ peccãdo penam eternam meruit ꝛ ↄ eternum õm peccauit: debet pena eterna in tẽporalem mutata: saltem dolor in eterno hois. i. in ſtatu huius vite remanere. ꝛ ꝓpter hoc dicit hug. de ſctõ vito. ꝙ õs absoluens hoĩem a culpa ꝛ pena eterna: ligat eũ vinculo ꝓpetue detestationis pctī. hec. b. t. in .4. ſen. de. ↄtritione ar. 4. Sed talis tentio est p̃cepti affirmatiui. ideo tenetur ↄteri. ſz nõ ad ſemꝑ. ſz ꝓ loco ꝛ tẽpore. qñ. ſ. cogitat mala ſua in qͥb⁹ offendit deum. vñ obligatio iſta est ꝑpetua. ſed non ↄtinuo exeq̄tiua. ꝛ ſic intelligitur illud teſa. q. Sine intermiſſione orate. i. horis certis ꝛ ſtatutis. Debet aũt manere penitẽs inter ſpem ꝛ timorem. ne deprimatur ꝓ deſperatõem vel erigatur ꝓ preſumptõem. Hec alexan. Eſt aũt duplex detestatio pctī. vna in habitu. ad quam tenetur etiam post ꝑfectam peccati remiſſionez. vñ aug⁹ ſemꝑ doleat ꝛ de dolore gaudeat. ꝛ non ſemper doluiſſe ſe doleat. Alia eſt detestatõ in actu. ꝛ ad hanc hõ non tenetur ſemꝑ. tenetur tñ ſemꝑ detestari cum memorie occurrit practice. tota enĩz vita preſens eſt tẽpus ↄtritionis quo ad habitum. q: homo ſemꝑ debet esse ꝑmt⁹ ad dolẽdum de oĩ morta li ſi rpm comitere. niſi a⁹ voluiſſz. Et ſiue hõ recolat pctūm ſiue non recolat; ſemꝑ tenetur ad hoc ꝙ nõ ſibi placeat pctūm. nõ tñ tenetur ſemꝑ actu odire pctūm. ſz q̄ocūqz pctūz occurrit practice. ſ. vt materia ꝺlectationis vel detestationis: tenetur hõ inuocare detestãdum ꝛ detestari. ſm petrum de palude. De pctis autem comiſſis de qbus tam quis habuit vel credit ſe habuiſſe ↄtritõem: videtur ſufficere qͦ dictuz est. ſz q̄ntum ad pctã mortalia de qͥb⁹ nondum quis habuit ↄtritionem: videtur ꝙ ſemꝑ tenetur q̄n pctūm menti occurrit: ad actu odiẽduz ꝛ detestandum pctūm. alꝫ peccaret mortalr̃: pctõ omiſſionis quouſqz conteratur. dicunt. n. tho. et pe. et bona. et durandus. ꝙ poſt pctūm mortale ꝛ ſi non tenetur quis ad ſtatim ↄfitẽdum tenetur tñ ex neceſſitate ad ſtatim ↄteẽdum. nec. n. ꝓ momẽtum lz ſtare in pct̃o. immanet. n. tali maximum piculum. Cum n illa neceſſitas excuſſet a ↄtritione ſi moriatur ante ↄtritionem. etiam ſi non potuit ↄteri. q: ſubito moritur. q: damnabitur. qͦ non ſic est de cõfeſſione. Notandum ꝙ erubeſcencia reſpicit pctūm ſolum in q̄ntum habet turpitudinem ꝛ ideo poſtq̄m pctūm q̄ntuz ad culpaz remiſſuz est: non manet pudori locus. manet aũt dolori qui non ſolum de culpa est in q̄ntum hẽt turpitudinem: ſz etiam in q̄ntum hẽt nocumentum annexum. doloz aũt ↄtritionis ex caritate causatur. ꝛ q̄muis ꝓ pñiam pctõz redeat ad gr̃az priſtinam ꝛ inmunitatem pene: nũq̄m tñ redit ad priſtinam dignitatem innocencie. ꝛ ideo ſemꝑ ex pctõ ꝓterito aliqͦ in ipo manet. ꝛ dolor ↄtritionis respondet culpe ex pte auerſionis ex qua hẽt q̄ndam infinitatem. ꝛ ideo ↄtritio debet ſemꝑ manere. nec eſt inconueniens ſi remoto poſteriori manet prius ꝛ q: contritio q̄ntum ad id qͦ eſt diſplicencia q̄dam in apetitu rõnis est act⁹ pñie virtutis: nũq̄m potest esse ibi ſuperfluum. ſic̃. n. q̄ntum ad intentõem ita nec q̄ntum ad duratõnem. niſi ꝑm ꝙ actus vnius virtutis impedit actum alterius virtutis magis neceſſarium ꝓ tẽpore illo. vñ q̄ntuz cumqz hõ ↄtinue in actu huius diſplicẽcie esse poſſit magis: melius est. dum modo actib⁹ aliarum virtutum vacet ſuo tẽpore ſm ꝙ oz. Nota ꝙ gaudium ſeculi impeditur ꝓ dolorem contritionis non aũt gaudium qͦ de deo est. quia hẽt rpm dolorem ꝓ materia. in ↄtritione aũt tria cõſideranda ſunt. Primum est contritionis genus qͦ est doloz. Secũdum est ↄtritõis forma. q̃ est actus virtutis gr̃a informat⁹. Tertium est ↄtritionis efficacia q: meritoꝝ. ius et ſacramẽtalꝫ ꝛ qͦamodo ſatiſfactorius. Animne

igitur post hanc vitam que in patria sunt: con tritionem habere non possunt. q̄ carent dolore ppter gaudij plenitudinem. illi vero q̄ sunt in inferno carēt ↄtritōe q: ꝛ si dolorem habeāt: deficit tñ eis gr̄a dolorē informans. ꝫ illi qui in purgatorio sunt hñt dolorem de pctīs gr̄a informatum ſ; non meritorium q: non sunt in statu merēdi. in hac aūt vita oīa tria predicta inueniri possunt. pena aūt illa quam aīe ī purgatorio sustinent: nō potest ppie dici satisfactio. q: satisfatio opus meritorium reḡit. ſ; largo modo dicitur satisfatio: pene debite solutō. hec oīa. b. t. vbi supra ar. 4. Status vie: est stat⁹ merēdi ꝛ in hoc pñia est meritoria remissionis culpe ꝛ dimissionis pene. ꝛ ideo ↄtritio sacr̄alis hūc respicit statum. Stat⁹ aute; purgatorii ē stat⁹ solvēdi. ideo aīe sunt ibi exute a rōne merēdi ꝛ sunt in statu soluendi. penitēs enim absoluitur a debito pene eterne in ↄtritione ꝛ obligatur pene tēporali. q̄ q: non est soluta in via: est debitor pene solvēde ī purgatorio Non est ergo ibi ↄtritio. siue dolor sacr̄alis nec meritorius ſ; pot⁹ solutorius. Stat⁹ aūt ē patrie: est recipiēdi. hec alexan. Solum ergo tps vite pſentis est tēpus ↄtritōis: ꝛ in solis viatoribꝰ. i. in hoc seculo vnētibꝰ potest esse ↄtritō.

De duratione ↄtritōis sunt tres ↄclusiones. Prima q̄ ↄtritio ppie dicta: non durat nisi ī hac vita. Secūda q̄ tota vita est tēpus ↄtritōnis q̄ntum ad habitum. ꝛ si occurrat pctū; commissum practice. ſ. vt materia delectatōis: vel detestationis: tenetur hō iuxta re detestādum. ꝛ detestari. Tercia q̄ non o; ↄtritōem esse continuam quo ad actum interiorem. nec exterior em ne habundatiori tristicia: absorbeatur hō interior vl̄ exterior. ꝫ ſm q̄ recta rō dictabit. ꝛ ne hō a meliorib⁹ actib⁹ retrahatur. hec pe. de palu.

Capitulum. xi. de effectu ↄtritōis.

CONTRITIO potest dupliciter ↄsiderari vel inq̄ntum est pars sacr̄i vel inq̄ntum act⁹ virtutis. ꝛ vtroq; modo est cā remissionis pctī sed diuersimode. q: inq̄ntum est pars sacr̄i: primo ordinatur ad remissionem pctī instr̄alē sic̄ est in aliis sacr̄is. inq̄ntus aūt est act⁹ virtutis: sic est q̄si cā materialis remissionis pctī. eo q̄ dispositio est q̄si necessitas ad iustificatōem. Dispositio aūt reducitur ad cām materialem. Si accipiatur dispositio que disponit materiam ad recipiēdum. sec⁹ aūt est de dispositione agēdis ad agēdum. q: illa reducitur ad gen⁹ cāe efficiētis. Forme aūt sacr̄o ꝛ verba sunt a nob⁹ plata q̄ hñt virtutē instr̄alē ad gr̄am inducēdum q̄ pctā remittūtur. Notandum q̄ intētio ↄtritionis potest attēdi dupliciter. vnomodo ex pte caritatis q̄ displīcentiā cāt. Et sic ↄtingit tm̄ intendi caritatem in actu: q̄ ↄtritō inde seq̄ns merebitur non solum culpe amotionem ſ; etiam absolutōem a pena. Aliomodo ex pte doloris sensibilis quem voluntas in ↄtritione excitat. ꝛ q: ille pena etiā q̄doam est: tantum potest intendi q̄ sufficiat ad deletionem pene ꝛ culpe. Considerādum q̄ dolor ↄtritionis q̄nuis sit finitus q̄ntum ad intentionem: sic̄ etiam ꝛ pena pctō mortali ōbita finita ē: hēt tñ infinitam virtutem ex caritate qua informatur. Et ſm hoc potest valere ad deletationem culpe ꝛ pene. Sciendum q̄ cōtritio hēt duplicem dolorem. vnum rōnis q̄ est displicencia pctī comissi. ꝛ hic potest esse adeo parvus q̄ non sufficiat ad rōem ↄtritōnis. vt si minus displiceret ei pctūm q̄m debeat displicere spatio a fine. sic̄ etiā amor potest esse ita remissus q̄ non sufficit ad rōem caritatis. Alium dolorem hēt in sensu ꝛ parvitas huius non impedit rōem ↄtritōis. q: non se hēt essencialē ad ↄtritōem ſ; q̄si ex accidenti ei adiungitur. ꝛ iterum non ē in potestate nr̄a. Sic ergo dicēdum q̄ q̄ntumcūq; ꝑfectus fit dolor dummodo ad ↄtritōnis rōem sufficiat: oēm culpam delet. Medecine. n. spūales hñt efficaciam infinitam: ex virtute infinita q̄ in eis operatur. ꝛ ideo illa medicina q̄ sufficit etiam ad curationem parui peccati sufficit ad curationem magni. sicut patet de baptismo quo ꝛ magna ꝛ parua peccata soluuntur. ꝛ similiter de ↄtritōne dummodo ad rōem ↄtritōis ꝑtingat. hec oīa. b. t. ī. 4. di. 17. de ↄtritōne. ar. vl. Quantuz ad effectuz ↄtritōis sunt tres ↄclusiones. Prima q̄ ↄtritio remittit culpam. oīs. n. contritio q̄ntūcumq; minima: ē gr̄a informata. cuz qua non stat mortale. ideo remittit oīne mortale. Alias non est ↄtritio. Secunda q̄ delet peccatum magis vel minus: ſm q̄ est maior vel minor ↄtritō in parte intellectiva vl̄ sensitiva. q: penam eternam semp comutat in temporalem. sed de tēporali: delet magis vel minus ſm q̄ ipa ē pfectior vel minus pfecta. ꝛ cū illa sit finita: tm̄ intendi potest q̄ oēm penam delet.

Tercia q̄ michillomin⁹ tenetur ↄfiteri etiā si esset certus oēm culpam ꝛ penam sibi esse dimissam. q: obligatus ad aliq̄d: non liberatur quousq; soluerit. vñ obligatus ad ↄfessionem q̄d aliud faciat quousq; ↄfessus fuerit. semper

obligat⁹ remanet. Similiter ad satiſfationez ꝓpter dubium. qz ſm legem comunem: nō po teſt ſcire ſatiſfactōe fuiſſe ꝑ ↄtritionem. non ſo lum ꝓ pena ſz nec etiam ꝓ culpa. qz neſcit hō vtrum dignus ſit odio vl amore. vñ ſi eſſet ſibi reuelatum ſic latroni: non teneretur ad alia ſa tiſfatōez. qz iā ſatiſſecit. nec obſtat qz ī ↄtritōe habuit ꝓpoſitum ſatiſfaciēdi ſic ꝛ ↄfitendi: qz ꝓpoſitum non obligat. Jtem ꝓpoſitū habuit tacitam ↄrtōem anexam. ſ. ſi ↄtritio nō ſuffi ceret ad ſatiſfactōem. vñ non tenebatur ſatiſfa cere ad arbitrium ſacerdotis ꝑcipe. qz ſi ille mi nus dignam pñiam imponat: nichilomin⁹ iſte dignam exſoluet. ſz ad arbitrium dei. vñ cum tam ad arbitrium dei ſatiſfecerit: ſoluit qđ de buit quo ad hoc. Si aūt reuelaretur alicui pec catum ſibi eſſe dimiſſum nichil exꝑſſo ō pena: non ꝓpter hoc ſeqretur penam eſſe dimiſſam. qz dictum eſt dō. tranſtulit deus pctūm tuum. Et tñ poſtea fuit punitum. hec petrus de. pa.

Nota qꝫ doloz ↄtritōis eſt duplex. ſ. ipi⁹ par tis ſenſitiue. ꝛ iſte eſt finitus. Jllius ipius par tis ſuperioris. qui eſt diſſenſus volūtatis ab ipo petō. ꝛ ille diſſenſus eſt cum actuali vl habitu ali detestatione pcti ſine fine. gr̄a ergo ꝓ ſe lo ḡndo: dimittitur culpa. ſz gr̄a cum diſſenſu ꝓpe tuo voluntatis ꝛ detestatōne pcti ſine fine: di mittitur reatus pene eterne. non tñ ex vi ipius volūtatis ſz ex gr̄a cum voluntate hac. vñ gr̄a ꝑ ſe habet ḡndam effectum q̄ eſt delere culpā. Jtem alium ſm qꝫ ↄiungitur cuz dolore actu ali vel habituali ipi⁹ volūtatis detestandi pec catum ſine fine. Et ille delet reatum pene eter ne. Jtem hēt tercium ſm qđ cōiungitur ſen ſuali doloꝛi. ꝛ ſic delet penam purgatoriam ſub ↄrtōe. ſ. ſi dolor ille cōuenienter reſpondeat. item hēt q̄rtuz ſm qđ coniūgitur doloꝛi cō paſſionis ſiue mīe qua penitens effundit ſe cir ca opa pietatis. adiunctis ieiunio ꝛ oꝛone: ꝛ ſic delet penam tꝑoralem. Eſt aūt duplex ī firmitas in quam incurrit hō ꝓ culpam ſuam. efficitur. n. hō inhabilis ad bonum. ꝛ ſic ſana tur homo ꝓ virtutes. item efficitur debitoꝛ pe ne. ꝛ ab hac infirmitate fit ſanatio ꝓ cōtritio nem. nam reat⁹ pene eterne: comutatur ī obli gatōem pene tꝑoralis. q̄ duplex eſt. ſ. interior. a qua ſanat ↄtritō ꝛ exterior. a qua ↄfeſſio ꝛ ſatiſfactio. hec alexā. Cuz aūt hō de pctis ve re ↄtentur modo ſupradicto: deus infundit ſi bi multa bona. non ex valore ↄtritōis precise ſz ꝓpter meritum paſſionis xꝑi. quia intendit tam aliquomodo vniri ſe xꝑo. ꝓpter quaz vni onem paſſio ꝛ meritum xꝑi ſibi ſuffragantur ꝓ modum influxus. ꝛ ita pctūm remittitur vir tute paſſionis xꝑi. ꝛ patria celeſtis ſibi debe tur. ꝛ pena eterna in tēporalem comutatur. Et amicus dei efficitur. Et gr̄a ꝛ caritas ꝛ ce tere virtutes in baptiſmo infuſe ꝓ pctūm ꝓ cte: aīe infunduntur. Et heres eterne patrie effi citur. Et oīa opa viua olim mortificata ꝓ pec cata: reuiviſcunt.

Capitulum. zz. ō ↄfeſſione q̄ ſit ꝛ vñ dica tur.

c ©Nfeſſio ē coꝛam ſacerdote legitima ꝓ prioꝝ pctoꝝ declaratio. Declaratō dī ↄ occultatōem. Legitima. ↄ excuſatō nem. i. non in toto vel in ꝑte excuſata. pctoꝝ. dicitur non bonoꝝ. ꝓprioꝝ. nō alienoꝝ. Coraz ſacerdote dicitur: qz non ſufficit ſoli deo ↄfite ri. nec oz coram ꝓlo. hec alexan. Jtem ſm auguſti. cōfeſſio eſt. ꝓ quam morb⁹ latens ſpe venie aꝑitur. Jtem grego. ↄfeſſio eſt pctoꝝ ō teſtatio ꝛ ruptio vulneris. Jtem ↄfeſſio eſt ſa cramētalis delinq̄ntis accuſatio ex erubeſcētia ꝛ claues eccleſie ſatiſfactione ad pagēdā pen tēctam iniūta. Notādum qꝫ in actu ↄfeſſio nis plura conſideranda occurrūt. Primo ſubſtan cia act⁹. ſiue genus ei⁹ qđ eſt manifeſtatio que dam. Secūdo de quo fit. ſ. pctūm. Tercio cui fi at. ſ. ſacerdoti. Quarto cā ei⁹. ſ. ſpes venie. Quī to effectus ei⁹. ſ. abſolutio a parte pene ꝛ obli gatio ad aliam ꝑtem exſoluēdam. Jn ſecūda ergo diffinitione auguſtini: tangitur ꝛ ſubſtan cia act⁹ in apertione ꝛ de quo fit ↄfeſſio cuz di citur morb⁹ latens. ꝛ cā in ſpe venie. ꝛ ī aliis diffinitoīb⁹ tāguntur aliqua de illis ḡnqz aſſig natis vt cuilibz inſpicienti pz. hec. b. t. in. 4. di. .17. de ↄfeſſione ar. 2. Cōſiderandum qꝫ con feſſio fit tripliciter. aut in foro ↄſcientie coraz deo aut in foro pñie coram dei vicario. aut in foro ↄtēptioſo coram iudice. Jn prima pctūz non aperitur qz apertum erat. in vltima non aperitur in ſpe venie. in media vero pctūm la tens ſpe venie aperitur. vñ ↄfeſſio ſacramentalis que eſt pars pñie ibi ꝺuenienter deſcribitur ꝛ ꝓ ma teriam q̄ eſt pctūm ꝛ ꝓ actum qui eſt aperire. ꝛ ꝓ finem: qui eſt ſpes venie. hec pet⁹. de tara.

Et notādum qꝫ ḡmuis ſacerdos aliqñ ſciat pctūm alicuius vt hō: nō tñ ſcit aliqñ vt iudex ꝛ vicarius xꝑi. ꝛ ḡntum ad hec ꝓ ↄfeſſionem aꝑitur. ḡmuis etiam actus pcī exterior in ap to ſit: actus tñ interior qui principalior eſt: eſt in occulto. ꝛ ideo oz qꝫ ꝓ ↄfeſſionem aꝑiatur. ꝛ ↄfeſſio ꝓſuponit caritatem. quia tam viuus

aliqs ꝯfitetur. vt mr̃ dicit. in. 4. sen. di. 17. Si mor aũt seruilis qui est cum spe: est prenius ad caritatem sed habens caritatem magis mouetur ex spe q̃m ex caritate. ⁊ ideo cá ꝯfessionis potius ponitur spes q̃m venia. Et pcũm ī cófessione: aperitur sacerdoti ⁊ clauditur aliis cófessionis sigillo. hec. b. t. vbi supra. Dicitur autem ꝯfessio. a con. qđ est simł ⁊ fassio. i. manifestatio. de fateor fateris. q̃i simł. i. tota vel pfecta fassio. i. apto vel manifestatio. q⁹ totũ cor penitẽtis fatetur. i. pz siue manifestatur ⁊ aperitur sacerdoti. Nam fit totum cor penitẽtis interius pz ⁊ manifestatur deo cui oĩa patent ⁊ nuda sunt ⁊ apta: ita totum ⁊ perfecte apitur ⁊ manifestatur exterius sacerdoti xp̃i vicario in ꝯfessione. ⁊ ita cor ⁊ os simł ī vnuz ꝯueniunt ⁊ ꝯformãtur. q: oĩa manifestantur in ore fit geruntur in corde. al's non esset ꝯfessio. sz ꝯfessionis simulatio. vñ ad hoc qđ fit vera ⁊ pfecta ꝯfessio: necesse est q̃ oĩa pctá mortalia que memorie ocurrũt: manifestentur ⁊ apiantur sacerdoti p os penitentis fit sunt in corde ei⁹. fine palliatõne. coloratõe. subtratõe vel diminutõne seu addit̃oe. sz eomodo quo sunt in corde penitẽtis: debent p os ei⁹ apiri ⁊ manifestari sacerdoti.

Capitulum. 23. an ꝯfessio sit act⁹ virtutis.

Est aũt ꝯfessio actus virtutis: cum cadat sub p̃cepto fit ⁊ alia p̃cepta. lesunt de actib⁹ virtutum. Item q: nó meremur nisi actib⁹ virtutis. sz ꝯfessio est meritoria: q: celum apit: ideo est act⁹ virtutis. sz ꝯsideranduꝫ q̃ ad hoc q̃ aliq̃o dicatur act⁹ virtutis: sufficit q̃ in sui rõne aliq̃m ꝺitõnem implicet q̃ ad virtutem ptineat. q̃muis aũt confessio non importet oĩa q̃ ad virtutem reqrunt̃ur: iportat tñ ex suo nomine manifestatõem alicuius qđ in ꝺsciẽcia tenet aliqs. sic. n. simł ī vnum os ⁊ cor ꝯueniunt. si. n. qs aliq̃o pferatore qđ corde non teneat: non ꝯfessio sz fictio dicitur. Hec aũt ꝺditio ad virtutem ptinet: vt aliqs ore confiteatur qđ corde tenet. ⁊ ideo est bonum ex genere. ⁊ est act⁹ virtutis. sz tñ pót male fieri nisi aliis debitis circũstãciis vestiatur. ⁊ ius naturale inclinat ad ꝯfessionem: mediante iure diuino quo circũstãcie determinãtur. sic etiam ꝑ in oĩb⁹ q̃ sunt de iure positiuo. Et ꝯfessio est act⁹ virtutis fm q̃ pcedit ex libero arbitrio gr̃a informato ⁊ est sacr̃m vel pars sacr̃i: fm q̃ é medicina in remedium peccati ordinata. Et notãdum q̃ in virtutibus

hoc ꝺsideranduꝫ é. q̃ qñ supra obiectum virtutis additur spãlis rõ boni ⁊ difficilis: reqritur spãlis virt⁹. sic magni sumpt⁹: ad magnificenciam ptinent. Quãuis sumpt⁹ mediocres ⁊ donatões: ptineãt ad liberalitatem vt pz ī. 2. et .4. ethico. Et simil̃ in ꝯfessione veri. que q̃muis ad veritatis virtutem ptineat: absolute. tñ fm q̃ aliqua rõ boni additur ad aliam virtutem ptinere incipit. ⁊ ideo dicit philo. in. 4. ehti. q̃ confessio q̃ fit in iudicijs: nó ptinet ad veritatis virtutem. sz magis ad iusticiam. Et similiter ꝯfessio beneficioꝝ dei in laudem diuinam: non ptinet ad virtutem veritatis: sz ad virtutem latrie. ⁊ ita etiam ꝯfessio pctõꝝ ad remissionem eoꝝ ꝯseq̃uam: non ptinet elicitue ad virtutem veritatis sz ad virtutem penitencie. impatiue aũt ad multas virtutes ptinere potest: fm q̃ in finem multaꝝ virtutum trahi potest ꝯfessionis act⁹. hec oĩa. b. t. in. 4. di. 17. de ꝯfessione. ar. 2. Sciẽdum q̃ triplex est ꝯfessio q̃ in scripturis laudatur. Una est cófessio eoꝝ que sunt fidei. ⁊ ista est ꝑprius act⁹ fidei. vt pote relata ad fidei finez. Alia est cófessio grãꝝ actionis siue laudis. ⁊ iste est act⁹ latrie. ordinatur. n. ad honorem dei exterius exhibendum. qđ est finis latrie. Tercia est confessio pctõꝝ. ⁊ hec ordinatur ad delectõem peccati q̃ é finis p̃nie. hec. b. t. 2. 2. q. 3. ar. 1. Est aũt ꝯfessio act⁹ virtutis iusticie. qua penitẽs reddit deo debitum. ⁊ implet mãdatum. qđ p Jacobum pmulgauit. vt dicit petrus de palude.

Capitulum. 24. de necessitate ꝯfessionis vocalis.

Cofessio vocalis sacr̃alis est necessaria ad salutem de oĩb⁹ pctis mortalibus post baptismum comissis. q: passio xp̃i fine cuius virtute nec actuale nec originale pctũm dimittitur: ī nob⁹ opatur p scaꝝ susceptionem. q̃ ex ipa efficaciam hñt. ideo ad culpe remissionem ⁊ originalis ⁊ actualis: requiritur sacr̃m ecclie vel actu susceptum vł saltem voto. qñ articulus necessitatis non contẽptus sacr̃m excluoit. ⁊ p conseq̃ns illa sacra q̃ ordinãtur. ꝺ culpam cum qua salus esse nó potest: sunt ō necessitate salutis. ⁊ ideo sicut baptismus quo deletur originale est de necessitate salutis: ita ⁊ p̃nie sacr̃m. Sc̃ē autem aliqs per hoc q̃ baptismum petit se ministris ecclie subicit ad quos ptinet dispensatio sacr̃i: ita etiam per hoc q̃ confitetur pctũm suum se ministro ecclesie subicit: vt p sacr̃m p̃nie dispensatum ab

eo: remissionem ꝺsequatur. qui ꝺgruum reme
diū adhibere no potest: nisi pctūm cognoscat.
qō fit ꝑ ꝺfessionem peccantis. ⁊ ideo ꝺfessio é
de necessitate salutis eius qui in pctūm actua
le mortale cecidit. Item non ꝺcēqtur quis
remissionem mortalium: nisi per gr̄am. seo ad
gr̄e infussionem: sunt ordinata eccl̄ie sacr̄a. an
te quoꝝ susceptionem vel actu vel ꝓposito:
aliq̄s gr̄am non ꝺsequitur. sic̄ in baptismo ꝑz.
⁊ similiter est de ꝺfessione. que habet q̄ sit de
necessitate salutis: ex eo q̄ ad remissionem cul
pe modo predicto ordinatur. vñ pctūm actua
le qō ex se ipo quisq; comissit: non potest expi
ari nisi aliq̄d cooperetur ille qui peccauit. seo
nō sufficit ad pctūm expiādū ex se ipo fic̄ suf
ficiēter pctūm comisit. eo quod pctūm ex pte
ꝺuersionis est finitum ex qua pte pctōr ī ipm
inuocitur. ꝟz ex pte auersionis hēt infinitatez.
ex qua pte oꝝ q̄ pctī remissio incpiat. qz qō é
vltimum in generatōe est primum in resoluti
one vt dī in. 3. ethico. ⁊ ideo oꝝ q̄ etiam pctūm
actuale ex alio medicinam habeat. hec. b. t. in
.4. di. 17. ō ꝺfessione. ar. 1. Est. n. sacꝝ pñe
necessariū oīb⁹ pctō subiacētib⁹. qz necessariū
est ad salutem pctōris: q̄ pctūm remoueatur
ab eo. q̄ō q̄dem fieri non potest sine pñe iacta
mēto in quo opatur virtus passionis xp̄i per
absolutionem sacerdotis qui coopatur gr̄e ad
destructōem pctī. sic. n. dicit aug⁹ sup Johañē
qui creauit te sine te non iustificabit te sine te.
ideo sacim pñie est necessarium ad salutē post
pctūm. sic̄ medicatio corporalis postq̄m hō in
morbum periculosum incurrerit. ex quo. n. aliq̄s
pctūm incurrit: caritas ⁊ fides: ⁊ mia non li
berāt hoīem a pctō sine pñia. que hēt efficaciā
a xp̄i passione. q̄ in sacr̄is eccl̄ie opatur. hec. b.
t. in. 3. par. q. 84. ar. 4. ⁊ eadem est sentēcia
alioꝝ scribētium. Et ideo vt oīs doctores di
cunt. impossibile est aliq̄m a pctō iustificari:
q̄n habeat ꝺfessionem in actu vel in ꝓposito.

Capitulum. 24. ō institutōe ꝺfessionis quo
iure introducta sit ⁊ q̄liter fiebat in lege natu
re ⁊ in lege moysi.

Sacr̄a ecclesie sunt q̄dam fidei ptesta
ſ tiones. ideo oꝝ ea fidei esse ꝓportōna
ta. Fides aūt est supra cognitōem rō
nis naturalis. vñ etiam ⁊ sacr̄a sunt supra rō
nis naturalis ditamē. qz ius naturale é qō nō
opinio genuit ꝟz innata q̄dam vis inseruit. vt
tullius dicit. ideo sacr̄a non sunt de iure natura
li ꝟz ō iure diuino. qō etiam qñoq; naturale di

citur. fm qō cuilibꝝ rei est naturale: qō ei a suo
creatore imprimitur. tñ ꝓprie naturalia dicū
tur: que ex principijs nature cāntur. supra na
turam aūt q̄dam ipe deus sibi reseruat sine mi
nisterio opanda siue ī opationib⁹ miraculoꝝ
siue in reuelationib⁹ misterioꝝ siue in institu
tionib⁹ sacr̄oꝝ. ⁊ sic ꝺfessio que sacr̄alem nec
cessitatem hēt: non est de iure naturali ꝟz diui
no. ꝺfessio. n. que fit ꝑ recognitōnem pctī: é de
iure naturali. Et sic q̄dam vituperatur ō hoc
q̄ pctūm suum coram deo non recognouit. Si
militer ꝺfessio q̄muis aliq̄liter esset ī lege mo
ysi: non tñ eomodo sic̄ in lege noua nec sic̄ in le
ge nature. Jn lege. n. nature sufficiebat interi
or recognitō pctī apud deum. ꝟz in lege moysi.
oportebat aliquo signo exteriori pctūm ptes
tari. Sic̄ ꝑ oblationem hostie pro pctō. ex quo
etiam homini inotescere potezat euz peccasse.
non aūt oportebat vt spāle pctūm a se comis
sum manifestaret aut pctī circūstācias. sic̄ in
le. no. oꝝ. hec. b. t. in. 4. di. 17. Circa predicta
ꝺsiderāduz q̄ ꝺfessio pctōr mentalis ꝑ recog
nitionem pctī ⁊ detestatōem eī⁹ factam corā
deo obligauit existentes in pctō mortali in oī
statu. s. ante legem. ⁊ post legem. Secundo
obligat de iure diuino. et hoc tam sub lege mo
ysi q̄m sub euangelio xp̄i. Tercio confessio
pctōr obligat de iure positiuo ⁊ sic obligat ex
statuto eccl̄ie edito in ꝺcilio gñali sub Jnocen
cio tercio qō q̄dem ius positiuum determinat
ius diuinum. ⁊ ius diuinum: ius naturale. ⁊
addit ad illud. ō iure. n. naturali sufficit mēta
lis ꝺfessio. ꝟz ꝑ ius diuinum: mētali ⁊ interiori
ꝺfessioni: additur exterior ⁊ vocalis ꝺfessio.
ꝑ ius vero positiuum determinatur tēpus cō
fessionis vocalis. vt. s. oēs ꝺfiteantur semel in
anno. Nullus tñ ō iure naturali vl̄ diuino obli
gatur ad ꝺfessionem mētalem vel vocalem ni
si peccauerit mortaliter. hec duranDus. Jdem
petrus de paluDe ⁊ alij.

Capitulum. 26. q̄ oīs hō hñs mortāle tene
tur ꝺfiteri. hñs aūt solum veniale nō tenetur
ꝺfiteri ꝟz se representare sacerdoti. Est tñ per
fectōnis venialia ꝺfiteri.

Ex̄Entur autē ad sacr̄alem ꝺfessio
t nem oēs fideles habētes etatez discre
tionis. sic̄ ꝑz ex determinatione eccle
sie. de pe. ⁊ re. c. oīs. Et est rō q̄ ꝺfessio diuiDi
tur ꝟ ꝺtritōem ⁊ satisfatōem. Sed oēs tenen
tur ad ꝺtritōnem ⁊ satisfatōnem. ergo oēs te
nētur ad ꝺfessionem. Sz ꝺsiderandum q̄ du
pliciter obligamur ad ꝺfessionem. Vnomodo

Digitized by Google

ex iure diuino ex hoc ipo qō é medicina. ⁊ fm hoc non oés tenétur ad ofessionem. ſz illi tñ q̄ pctūm mortale incurrunt post baptiſmum. Quomodo ex p̄cepto iuris poſitiui. ⁊ ſic tenétur oés ex iſta inſtitutione eccl̄ie edita ī cōcilio generali ſub Innocencio tercio. tum vt q̄libz ſe pctórem recognoſcat. q̄ oñs peccauerunt et egent gr̄a dei. tum vt cum maiori reuerencia ad euchariſtiam accedat. tum vt eccl̄iar̄ rectoribus: ſui ſubditi inoteſcant ne lupus inter gregem lateat. Et notādum q̄ ſic̄ papa non poteſt diſpenſare vt aliq̄s ſine baptiſmo ſaluetur: ita q̄ nec ſaluetur ſine ofeſſione: ſz q̄ obligat ex vi ſacr̄i. ſz poteſt diſpēſare in ofeſſione fm q̄ obligat ex p̄cepto eccl̄ie. ſ. vt poſſit aliq̄s diuicius ofeſſionem diferre quam ſit ab eccl̄ia inſtitutum. Tenétur aūt oés pctóres ofiteri ⁊ q̄ntum ad hoc oés hñt ſuperiorem cui ofiteantur. quia nullus eſt q̄ non habeat iuricem x̄p̄m cui p ſuum vicarium ofiteri debet. q̄ q̄m uis eo ſupior ſit inq̄ntum ip̄e prelatus eſt: tñ eo eſt inferior inq̄ntum pctór eſt ip̄e ⁊ ille x̄p̄i miniſter. Et nota q̄ ex ui ſacr̄i non tenetur aliq̄s venialia ofiteri ſz ex inſtitutione eccl̄ie q̄ non hēt alia q̄ ofiteatur vel poteſt dici fm quoſdam q̄ ex decretali prędita nō obligātur niſi illi qui hñt pctā mortalia. q̄ p̄z ex hoc q̄ dicit q̄ debet oīa pctā ofiteri. q̄ de venialib⁹ intelligi nō poteſt. quia nullus omnia cōfiteri poteſt. ⁊ fm hoc etiam ille qui non habet mortalia: non tenetur ad ofeſſionem venialium. ſz ſufficit ad p̄ceptum eccl̄ie implendum vt ſe ſacerdoti repſentet. ⁊ ſe oſtēdat abſq̄ ſciencia mortalis eſſe. ⁊ hoc ei p ofeſſione reputatur. hec. b.t. in. 4. di. 17. ō ofeſſione ar. 1. q̄ nullus tenetur ad cōfeſſionem ſacr̄alem niſi de pctis mortalib⁹. cum nullum ſacr̄m ordinetur directe. ſ̄ veniale pctūm. vt oñs ſcribentes dicunt. ⁊ etiam ex p̄cepto iuris diuini. ⁊ ex ui ſacr̄i: non obligātur ad ofeſſionem niſi ſolum q̄ mortaliter peccauer̄it. ⁊ idem dicit. b.t. Notandum q̄ de mortalib⁹ poſt baptiſmum: neceſſe é ofiteri habēti copiam ſacerdotis. q̄ ſacr̄m q̄ ordinatur ſ̄ defectu tollētis gr̄am cuiuſmodi eſt ſacr̄m p̄n̄ie: é de neceſſitate ſaluti ſic̄ baptiſmus. Secūda cōclu ſio q̄ non eſt neceſſaria cōfeſſio de venialib⁹ ꝓpter oppoſitam rōnem. et q̄ poſſunt remitti poſt hanc vitam nec etiam ꝓpter ſtatutum pape ſi quis nō hēt mortalia tenetur ſemel in anno ꝓpter hoc ofiteri ſi non hēt niſi venialia. tum q̄ papa ſi vellet hoc facere non poſſet cum hoc ſit mutare materiam ſacr̄i. ſ. de venialib⁹ facere materiam p̄n̄ie ne ceſſariam. quod deus nō facit. tum q̄ ſi papa hoc poſſet: nō tñ videtur q̄ hoc velit. tuz q̄ nō debet eſſe melioris conditionis fatuus q̄m prauus. vñ cum habēs mortale non ſit ligatus ad venialia ofitēda: multo minus non hñs. tum q̄ dicit oīa pctā q̄ non eſt poſſibile de venialibus q̄ ſunt innumerabilia. tum q̄ nolluit nouū opus imponere: ſz piculum dilatōnis amputare hiis q̄ tenentur. Tercia cōcluſio eſt q̄ a cōfeſſione mortalium q̄ non hēt ofeſſoris copiā ⁊ cum hoc deſiderat: excuſatur. cuius rō eſt. q̄ non eſt ofeſſio maioris neceſſitatis q̄m baptiſmus. vñ cum ibi ſufficiat deſiderium q̄ñ articulus neceſſitatis imminet non ōtēptus religionis ſacr̄m excluſit: ita ⁊ hic. hec petrus de palude. Ex p̄dictis p̄z q̄ oīs hō habens pctūm mortale poſt baptiſmum comiſſum: tenetur ofiteri ſacr̄aliter. ⁊ q̄ nemo poteſt ī hoc diſpēſare. Item q̄ oīs pctór quicūq̄z fit ille: hēt ſupiorem cui ofiteatur. cuius ratio eſt. q̄ ap̄ō ōm q̄libz redditur minor p pctūm: quocūq̄z nō peccāte vl̄ ofiderato vt nō peccās. ⁊ tō ī foro ſciēcie efficitur q̄libz pctór vt é pctór: minor quocumq̄z ſacerdote. qui ofideratur vt ſacerdos ⁊ non vt pctór ⁊ p illum iudicabitur. Apud homines aūt nō redditur homo p pctūm: minor quocūq̄z non peccāte q̄ocūq̄z peccauerit. ideo non ſubicitur ꝑlatus pctór ſubditis ſuis. ⁊ eſt cā. q̄ abſolutio a pctis non eſt neceſſaria in foro hominum ſz in foro dei. ⁊ q̄ idem nō poteſt ſeip̄m abſoluere ⁊ prelat⁹ maximus non hēt aliquem ſupiorem: neceſſe eſt q̄ abſoluatur p ſubditos. quib⁹ in caſu illo ſubicitur. q̄ minor é oīb⁹ illis inq̄ntū pctór é. Item p̄z q̄ nemo tenetur ofiteri venialia etiam ſi ofeſſio habere poſſit. q̄ lex de confitēdo datur de ſolis mortalib⁹. q̄ p̄z q̄ dicitur q̄ quilibz fidelis ofitetur oīa pctā ſua. ⁊ tñ impoſibile eſt confiteri oīa venialia q̄ infinita ſunt. ⁊ nemo pōt illa plene ſcire. ergo de ſolis mortalib⁹ dicitur. q̄ñ tñ q̄s nō eſt ſibi ſcius mortalium vt non vereatur ōtēpnere eccl̄iam: tenetur ſe p̄ſentare ſacerdoti ⁊ dicere: non ſum ſcius michi alicui⁹ mortalis. ⁊ tñ non ꝓpter hoc aſero me nō peccaſſe aliq̄n mortaliter. ſicut dicit apl̄s. 1. cor. 4. Nichil michi ſcius ſum ſz nec in hoc iuſtificatus ſum. tenetur aūt ſe p̄ſentare eccl̄ie. ꝓpter duo. Primo vt nō videatur ōtēpnere eccl̄iam. Secūdo ⁊ principaliꝰ fuit q̄ eccl̄ia voluit q̄ de ſciēcia oīum oſtaret p̄ſentibus eccl̄ie. vt p hoc ſcirent. ꝓuidere gregi dñico. eſt

tñ ꝓfectionis venialia ɔfiteri.q; sacrm pñie oia delet q̃bus aplicatur.s. mortalia ⁊ venialia.⁊ etiam ꝓpter penam tꝑoralem q̃ tollitur ꝑ sacrm virtute clauium ⁊ ꝓpter erubescẽciã ⁊ satisfatõnem que ꝑ sacerdotem iniungitur.

Capitulum.z7.ó quib⁹ peccatis debet esse ɔfessio.

Debet autem fieri ɔfessio: de oĩb⁹ peccatis mortalib⁹ actualib⁹ post baptismum comissis siue sint publica siue occulta siue coris siue oris siue opis. sic ꝑz ex ecclie determinatione. de. pe. et re. c. oĩs. s. oĩs utriusq; sexus postq̃m ad annos discretónis ꝑ uenerit: de oĩb⁹ pctis suis saltem semel i anno ꝓprio sacerdoti ɔfiteatur. ex quo ꝑz q̃ oĩe genus pcti mortalis est ɔfitendum sacerdoti. vt dicit alexã. si est aptum dupliciróne. Una est ex ꝑte audientis vt cognoscat pctá non vt homo ſz vt dei vicarius. s. ꝑ testimonium sciencie acusantis q̃ ẽ testis diuinus. quousq; .n. sic nouerit: non est ei⁹ soluere aut ligare. Alter alia est ex ꝑte ɔfitẽtis vt iustificetur. q; homo accusando seipm si est dignus acusatõe: exercet opus iusticie. puerbi. xj. iustus i pncipio accusator est sui. Similiter pctũm occultum ɔfitendum ẽ duplici de cã. una ẽ ex ꝑte audientis .s. absolutio a culpa ⁊ obligatio ad penam tẽporalem. Item alia est ex ꝑte ɔfitentis vt q̃ non erubuit in occulto in conspectu diuine magestatis: erubescat in conspectu sacerdotis. hec alexan. Quamuis aũt pctá alicui⁹ manifesta sint sacerdoti: tñ nó absoluetur a sacerdote nisi ꝑ ɔfessionem huiusmodi pctá reuelet sacerdoti in forma spũal' iudicij. ⁊ est rõ q; nó sufficit aliq̃d esse notum iudici: nisi sit ei notum in forma iudicij. et ideo q̃muis pctá manifesta nota sint sacerdoti q; tñ non in forma iudicij: oz ea ɔfiteri. Item q̃muis sit certus vt ꝑsona pnata: non tñ vt iudex. hec petrus de taran. Iudex. n. debet iudicare ſm alegata ⁊ ꝓbata. ió peccata manifesta q̃muis sint manifesta sacerdoti sic homini: q; tñ non sunt ei manifesta sic vicario dei: oz ea ɔfiteri. hec Ricard⁹. Debz ergo penitẽs ɔfiteri oia pctá mortalia ó q̃b⁹ al's non rite ɔfessus est. siue sint ꝑsus siue ꝑpositа. siue verba siue facta siue omissa mortaliter: oĩa sunt ɔfitẽda. debet etiam ɔfiteri circũstancias ad mortale trahẽtes. ⁊ ſm quosdã circũstãcias notabiliter ꝓgrauãtes. ⁊ est ratõ q; ꝑ quolibz pctũm mortale efficitur homo ỏi inimicus ⁊ sꝑatur ab vnitate ecclesie. ɔfessio autem idirecte instituta est vt q̃s ostẽdatur ỏo ⁊ ecclesie recõciliat⁹.

Capitulum.z8.q̃ tenetur aliq̃s ad ɔfessionem.

Ꝺ confessionem actualiter faciẽdam
a obligatur aliq̃s dupliciter: vnomodo ꝑ accidens. q̃n. s. ad aliq̃d tenetur q̃ nó pót sine pctó facere nisi ɔfessus. tunc. n. confiteri tenetur. sic si debeat eucharistiam ꝓpere. ad quam nullus post pctũm mortale: nisi ɔfessus accedere debet. copia sacerdotis oblata ⁊ necessitate nó urgẽte. Aliom odo obligatur aliq̃s ad cõfessionem ꝑ se. ⁊ q; ea que sunt ỏ necessitate salutis tenetur hõ i hac vita implere: ideo si periculum mortis imineat etiam ꝑ se io q̃nodo: obligatur aliq̃s ad cõfessionem faciẽda; tunc vel baptismum suscipiẽdum. ⁊ ꝓpter hoc etiam Jacob⁹ filiꝫ ꝑceptum dedit de cõfessio ne faciẽda ⁊ de extrema vnctõne suscipienda. Et ideo videtur ꝓbabilis illoꝝ opinio q̃ dicũt q; non tenetur homo ad statim confitendum. q̃muis periculosum sit differre. alii aũt dicunt q; tenetur cõtrict⁹ ad statim cõfitendum debita oportunitate oblata ſm rectam ratõem. nec obstat q; decretalis terminum ꝑfigit vt semel in anno cõfiteatur. q; ecclia non indulget dilationem ſz ꝓhibet negligenciam in maiori dilatione. vñ ꝑ decretalem illam non excusatur a culpa dilationis q̃ntum ad forum conscięcie ſz excusatur a pena q̃ntũ ad forum ecclie vt non priuetur debita sepultura: si morte ꝓpẽtus fuerit ante tẽpus illud. ſz hoc videtur nimis durũ q; ꝑcepta affirmatiua non obligant ad statim ſz ad tẽpus determinatum. non q̃dem ex hoc q; tunc commode impleri possunt. q; sic si nó daret aliq̃s elemosinam de supfluo q̃ocũq; pauper offerretur: peccaret mortaliter. qđ falsum ẽ. Oz ex hoc q; tẽpus necessitatem urgẽtem aduenit. ⁊ ideo nó oportet q; si statim oblata opportunitate non cõfiteatur etiam si maior opportunitas non expectatur: aliq̃s pecet mortalit. ſz qñ ex articulo tꝑoris necessitas confessionis inducitur. nec hoc est ex inuigẽcia ecclie q; nõ teneatur ad statim ſz ex natura ꝑcepti affirmatiui. vñ etiam ante ecclie statutum minus debebatur. nec religiosi q̃ntum ad hoc tenentur magis q̃m seculares: q; religiosi non tenẽtur ad alia q̃m alii hoĩes: nisi ad q̃ se ex voto obligauerint. Nec est simile ỏ retentõne rei alterius q; retentio rei alterius imitio vñ: ỏ riatur precepto negatiuo. qđ obligat semꝑ ⁊ ad semꝑ. ⁊ ideo tenetur ad statim reddendum. secus autẽ

est de impletione precepti affirmatiui. qđ obligat semp ꝙ non ad semp. vnde non tenetur ad statim implēdum. hec. b. t. in. 4. di. 17. de cōfessione ar. 1. idem petrus de taran. Unde cum ꝓceptum cōfessionis sit ꝓceptum affirmatiū nō tenetur q̄s ad statim cōfitēdum. nisi i q̄nq; casib⁹. Prim⁹ ꝓpter sacr̄z. s. qñ hz recipere vl ministrare aliquod sacr̄m: ꝓius debet confiteri de mortalib⁹. nec sufficit cōteri. nisi qñ necessitas vrget: ⁊ potēs absoluere abest. q̄ sic bap tismus est janua oīum sacr̄oꝝ: sic secūda tabula post naufragium est iauna ad alia recreiuā ti post baptismum. vñ de consc. di. 4. c. vt ieiunij. dicitur q̄ ꝓfecte etatis cōfirmandi moneantur prius facere cōfessionem pctōꝝ. ⁊ eadem rō est de alijs sacr̄is. similr̄ qui alijs ministrare debet sacra: non debet habere defectum sacramēti. ꝓpter qđ bigamus irrigularis est vt non alijs sacr̄m ministret: qui i sacr̄is deficiēs est. sic qui absolutōne indiget: non prius eam alij nec alia sacra ministrare debet q̄m ipe sacramentum recipiat quo indiget. non tñ mortaliter peccat suscipiendo vel ministrādo post q̄m cōtrictus est. q̄ deo iam cōiunctus ē. Secūdus casus est rōne statuti. ⁊ papa statuit cōfiteri ad minus semel in anno. vñ vltra non hz diferre. Tercius casus est rōne dubij qñ est in periculo mortis. q̄ in hac vita sacr̄m necessitatis suscipiēdum est. nichil aūt certius morte. ⁊ nichil incertius hora mortis. Perictamur. n. oīi hora. s. nō sic accipitur hic: nisi qñ homo sic est in piculo: ꝙ freq̄nter hoīes in illo moriūtur. sicut in bello aut in naufragio aut acuta febre vel i partu vel multum graui infirmitate. vñ ⁊ medici tenētur infirmos ante oīa monere vt medicos aduocēt aīay. extra ō. peet re. c. cum infirmitas. Non autem si quis debet intrare aquam aut mare in qđ⁹ non statiz ꝓbabilr̄ timetur. sic. n. intelligitur qđ dicitur: ꝙ q̄libz potest absoluere in mortis piculo vel articulo cōstitutum. de offi. ordi. c. pastora. in glo. Quartus rōne piculi oportunitatis cōfessoris ꝓuenit: si ocurrat qui potest absolvere. nec fit spes ꝙ reddeat ante tp̄us cōfitenti. q̄ vbi in mora est periculum alata dilatio est spūēda. ⁊ si dieb⁹ festiuis possunt alecia capi qñ timetur ꝙ al's non ocurrent aut vt messes aut vindemie fieri qñ timetur ne tp̄s cōgruū transeat: multo magis ꝓpter spūalia. Quintus casus est rōne scrupuli si aliqs sit illius opinionis: ꝙ hō tenetur ad statim vel ō se habeat illam cōscienciam: ligatur. q̄ q̄ agit cōtra conscīam hēdiuanit ad gehenam. hec petrus ō palude ⁊ durandus.

Capitulum. 29. ꝙ dilatio cōfessionis ē piculosa ⁊ ꝙ existens in mortali non diu stabit q̄n peccet mortaliter.

e Glz peccās mortaliter non teneatur regulariter statim cōfiteri: est tñ valde piculosum diferre. Primo q̄ cōfessionis dilatio: ꝓuenit ex nimia cōfidētia. quia ille qui difert cōfiteri cum statim possit: discrimini se comittit. q̄ in arbitrio suo: sibi tp̄us vt uenoi cōstituit. Et simile ē miserationis diuine. qđ est tēptare deum. Secūdo ꝓpter cōtēptū ⁊ negligēciam. vñ si casib⁹ ꝓuctis cōfessionez omitat: mortaliter peccat. dum modo debita oportunitas assit. Et similiter propter contemptum. vt si aliquis propter contemptum cōfessionem diferat vel omittat. q̄ cōtēpt⁹ confessionis: est pctūm mortale duplici rōne. s. ex culpa cum cōtēpnitur cōfessio vel celebritas cōfessionis vt iteretur act⁹ pctī Et ex mora. vt si ex aliqua cōuexione actuali alicui⁹ ad pñiaz inducentis: cōtēptus ꝓueniat. vt si aliqs pctōr cogitaret vispendium pctī ⁊ offensam dei ⁊ alia huiusmodi q̄ efficaciter eum mouerent ad pñiam; non tñ peniteret. Aliqñ tñ dilatō confessionis est meritoria. vt si aliqs cōfessionem diferat vt sacerdoti prudentiori cōfiteatur vel deuotius ꝓpter sacrum tēpus. si tñ diferat cōfiteri post tēpus ab ecclīa statutum: mortalr̄ peccat. q̄ transgreditur ecclīe preceptum. Si vero diferat cōfiteri citra tēpus statutum: aut difert parum vt cōfiteatur sacerdoti prudēti ori: ⁊ hoc hz. Aut difert multum. vt si aqs comitteret pctūm mortale immediate post pascha. et crederet se non posse habere discretum sacerdotem ante q̄ rageſſimam: non videtur ꝙ liceat tanto tp̄ore diferre cōfessionem vt confiteatur sacerdoti prudēti ori. hec. b. t. in. 4. sen. di. 17. de cōfessione ar. primo et quolibz primo. idem alexan. quarta pte. Et nota ꝙ existens i peccato mortali: nō potest diu manere q̄n peccet mortalr̄. q̄ vt ait grego. sup ezechi. pctūm qđ mox p penīam non deletur: suo pōdere ad aliud trahit. Et huius ratio est. quia sicut superiori rationi debet subdi inferior: ita supior ō bet subdi deo. ⁊ in eo cōstituere finem sue voluntatis. Per finem autē oz ꝙ regulētur oēs act⁹ humani. sic ꝙ iudicium rōnis: debent regulari omnes act⁹ inferioris apetit⁹. sic ergo inferiori apetitu nō totaliter subiecto rōni nō potest esse q̄n cōtingant motus inordinati in apetitu

ſenſitiuo:ita rõne hominis non ſubiecta dõ:cõ ſeq̃ns eſt vt ꝯtingant multe inordinatões in ipis actib⁹ rõnis.ꝛ ſic non ꝯtingit viu mane re ſine pctõ mortali enim q̃ ſemel in pctõ mor tali manet.ſz rurſus in aliud incidet.ꝛ poſt in alterum niſi p gr̃am a priori pctõ fuerit ſana tus. Et rõ eſt q: cum homo non h̃et cor ſuũ firmatum in deo vt pro nullo bono ꝺſeq̃ndo vel malo vitãdo a deo ſeparari vellit:occurrũt mul ta ꝑpter que ꝺſeq̃nda homo recedit a deo con tẽpnendo p̃cepta ipius.ꝛ ita peccat mortalr. Hoc aũt non accidit q̃n eſt homo in gr̃a. quia tunc eſt mẽs nr̃a ſubiecta deo ꝛ firmata ita vt p nullo bono acq̃rendo vel malo vitando: vel lit ab eo recedere.ꝛ manẽdo ĩ iſta ſtabilitate: poteſt mens manere in perpetuum ſine pctõ. euitãdo oĩa ꝛ ſingula pctã.ſz q̃n quis manet ĩ pctõ mortali nondum ſanat⁹ p gr̃am:eſt rõ õ ordinata.q: non eſt in ea fixum q̃ non recedat a deo ꝑpter bona aliqua ꝺſeq̃nda vel mala vi tãda.ꝛ deo aduenięte temptatõne aliqua ad ꝺcupiſcẽdum bonum vel fugiẽdum triſte:cum facilius ſit hoc agere q̃m ꝺrium: faciet illud homo.niſi forte ſit in eo aliq̃d qõ ad ꝺrium in clinet.ꝛ tñ non eſt ibi gr̃a q̃ rõnem ordinet ꝺ deum ſz eſt deordinatio in aĩa ꝑm q̃m natura lius eſt ei moueri deordinate ad bonum inuaca tum in creatura.ꝛ iſte motus eſt pctũm mor tale.ꝛ ſic manẽti in pctõ mortali:eſt q̃ſi natu rale peccare mortalr quouſq; ſanetur p gr̃az. facere aũt bonum eſt viticle.i. q̃ſi ꝺ naturã. ꝛ deo piculoſum ẽ exiſtenti in pctõ diferre cõ feſſionem.

Capitulum.30.cui ſit faciẽda confeſſio.

c ⁊Nfeſſio aũt ſacr̃alis:ſolis ſacerdoti bus faciẽda eſt. q: abſolutio peniten tis ꝑpter quam fit ꝺfeſſio:non ptinz niſi ad ſacerdotes.q̃b⁹ claues eccl̃ie ſunt comiſ ſe.ꝛ ẽ rõ q: gr̃a que in ſacr̃is datur:a capite in mẽbra deſcendit.ꝛ deo ſolus eſt ille miniſter ſacr̃oꝝ in q̃b⁹ gr̃a datur:qui h̃et miniſterium ſup corp⁹ xp̃i verum. qõ ſolius ſacerdotis ẽ.q̃ ꝺſecrare euchariſtiaz poteſt.ꝛ deo cuz ĩ ſacra mento p̃nie gr̃a ꝺferatur:ſolus ſacerdos ẽ mi niſter huius ſacr̃i.ꝛ deo ei ſoli faciẽda ẽ ſacr̃a lis ꝺfeſſio q̃ſi miniſtro eccl̃ie. Cum aũt Jaco bus dicit ꝺfitemini alterutrum ꝛ ĩ.loq̃tur ex p̃ſupoſitõne diuine inſtitutõnis. ꝛ q: diminut⁹ inſtitutio p̃ceſſerat de ꝺfeſſione ſacerdotib⁹ fa ciẽda p hoc qõ eis poteſtatem remitẽdi pctã ĩ aplis dedit vt pz. Joh.20.deo intelligẽdum ẽ q̃ Jacob⁹ ſacerdotib⁹ ꝺfeſſionem eſſe faciẽ dam monuit. Notãdum q̃ ſic̃ baptiſmus eſt ſacm neceſſitatis ita ꝛ p̃nia.baptiſmus aut̃ q: eſt ſacm neceſſitatis h̃et duplicez miniſtrũ. vnum cui ex officio baptizare incũbit .ſ. ſacer dotem.alium cui rõne neceſſitatis:diſpenſatõ baptiſmi comittitur.ita etiam miniſter penitẽ cie cui ꝺfeſſio eſt faciẽda ex officio:ẽ ſacerdos. ſz in neceſſitate etiam laicus vicem ſacerdotis implet vt ei ꝺfeſſio fieri poſſit.ꝛ q̃n neceſſitas imminet:debet facere penitens q̃ ex pte ſua ẽ .ſ.ꝺfiteri cui poteſt:ꝛ q̃muis non ſacerdos ſa cramẽtum p̃ficere non poſſit vt faciat id qõ ẽ ex pte ſacerdotis.ſ.abſolutõnem:tñ efectuz ſa cerdotis ſuplet ſumus ſacerdos. nichilominus ꝺfeſſio layco ex õfidento ſacerdotis facta ſacra mẽtalis eſt quodãmodo.q̃muis non ſit ſacm p̃fectum.q: deeſt ei id qõ eſt ex pte ſacerdotis .ſ.abſolutio.ꝛ q̃muis laycus non ſit iudex ei⁹ qui ꝺfitetur ei abſolute:tñ rõne neceſſitatis ac cipit iudicium ſup eum ꝑm q̃ ꝺfitens ex deliõ rio ſacerdotis ſe ei ſubdit.ſz quia p ſacr̃a homo non ſolum deo ſz etiam eccl̃ie oz q̃ recõcilietur :ideo q̃muis ille qui layco eſt confeſſus in ar ticulo neceſſitatis ꝺfecit⁹ ſit veniam a deo eo q̃ ꝓpoſitum ꝺfitẽdi qõ ꝑm mãdatum dei ace pit ſic̃ potuit impleuit:non tñ adhuc eccl̃ie re cõciliat⁹ eſt vt ad ſacr̃a eccleſie admitti debeat niſi prius a ſacerdote abſoluatur.ſic̃ ille q̃ bap tiſmo flaminis baptizatur: ad euchariſtiam non admittitur.ꝛ ideo oz q̃ iterum ꝺfiteatur ſacerdoti.q̃n copiam habere potuerit. p̃cipue q: ſacm p̃nie:p factum non fuit.vñ oportet q̃ p̃ficiatur vt ex ipa p̃ceptõne ſacr̃i:pleniorẽ effectum ꝺſequatur. Et vt mandatum õ peni tencie ſacr̃o recipiendo impleat.hec oĩa.b.t. ĩ .4.di.17.de ꝺfeſſione ar.3. q:3 non ſacerdos poſſit ſoluere vel ligare ĩ foro exteriori vt offi cialis ſimplex clericus excomunicat ꝛ recõcili at:non tñ in foro p̃nie a quacũq; culpa etiam veniali poteſt abſoluere niſi ſacerdos.q: ſol̃ ſa cerdotib⁹ claues ordinis deus tradidit:ꝛ in ſo lius ſacerdotis ordinatõne dicitur.quo ꝛ remi ſeritis pctã.ꝛ accipe poteſtatem ligandi ꝛ ĉ.

Vnde õ facto a nõ ſacerdote abſolut⁹ :tene tur ꝺfiteri iterum abſoluendus. hec petrus de palu. Notandum q̃ q̃dam ꝺfeſſio pctõꝝ eſt ſacr̃alis ꝛ q̃dam non ſacr̃alis.ꝛ quedam pctã ſunt mortalia ꝛ q̃dam venialia ꝛ q̃dam ꝺfeſ ſio eſt neceſſaria ꝛ alia non neceſſaria. Nulla aũt ꝺfeſſio eſt ſacr̃alis niſi fiat ſacerdoti. q: ſo lus ſacerdos ẽ miniſter hui⁹ ſacr̃i. Mortalia

etiam pctã nó sunt ɔfitenda ordinarie: nisi soli sacerdoti. q; mortalia saparant pctórem a deo ⁊ ab ecclia ⁊ a sacris. ⁊ ideo ɔfessio de talib⁹: faciéda est sacerdotib⁹. qui soli virtute claui⁹ possunt absoluere pctórem ⁊ deo ⁊ eccle fie reconciliare ⁊ sacris restituere. Quia tñ pñia est sacm necessitatis suo modo sic baptismus: ideo habet duplicem ministrum. vnum cui ex officio facienda é cófessio q̃ est sacerdos. ⁊ in necessitate etiã laycus suplet vicem sacerdotis. sic dicit magister in littera. ita tñ q; i casu necessitatis absente sacerdote: potius faciendа est ɔfessio diachono q̃m subdiachono ⁊ clerico q̃m layco. ⁊ religioso q̃m seculari. ⁊ viro q̃ mulieri. ⁊ sic de similib⁹: ſm qõ sunt pfectónis ɔditónis. sic etiam faciẽdum est de baptismo. diferenter tñ. Baptismus. n. fact⁹ p non sacerdotem etiam extra casum necessitatis non reiteratur. ⁊ ɔfessio facta non sacerdoti etiam in casu necessitatis: facienda est iterum sacerdoti si facultas pmiserit: cum prima non fuerit sacramétalis. ⁊ q; in ɔfessione facta nó sacerdoti nulla fit remissio culpe nec pene p modum sacri: q; talis non potest absoluere. ⁊ fit ibi remissio p humiliatónem. deuotónem. ⁊ ɔtritó nem ɔfitentis. ⁊ oróne ɔfessoris. ppter hoc non sacerdos non debet dicere in tali ɔfessione absoluo te. ⁊ misereatur tui. vl̃ aliquam aliaz oróne. Sic ergo patet q; ⁊ de pctis mortalib⁹ in articulo necessitatis absente sacerdote cófessio fit facienda non sacerdoti ⁊ etiam extra articulum necessitatis confessio de venialib⁹ possit fieri non sacerdoti: tamen nulla confessio est sacramentalis nisi fiat sacerdoti. Et nota q; ⁊ ɔfessio possit fieri layco: in nullo tñ casu est necesse layco ɔfiteri. q; cum claues non habeat: non potest absoluere. ⁊ quando quis non habet sacerdotem: sufficit propositum confitẽdi. vt doctores dicũt. Confessio. n. non soluz ordinatur ad taratónem emende: ymo ad aliquam relationem pene virtute clauium et ad susceptónem gre. ⁊ nullus hẽt claues i foro pñie nisi sacerdos. ideo nó est necessarium confiteri nisi soli sacerdoti. etiam cum haberi non potest sacerdos. vñ illud verbum mri in lra si defuerit sacerdos: primo vel socio faciendа é ɔfessio. exponẽdum est de ogruitate. nó de necessitate. hec ricardus. Et ita in nullo casu etiã extreme necessitatis est in precepto confiteri layco. cum non habeat claues. ⁊ est de cõsilio. ⁊ confessus layco: tenetur iterum confiteri sacerdoti ꝺ oib⁹ illis culpis cum potest.

Capitulum. xi. q; confessio debet fieri pprio sacerdoti.

ENEntur aũt oñs fideles vtriusq; t sexus saltem semel in anno confiteri pprio sacerdoti. vt p⁹ decretalem. Gis vtri. ser. de pe. et re. Cuius rõ est. q; alia sacra non cõsistunt in hoc q; accedens ad sacz aliq̃d agat. ⁊ solum q; recipiat. sic p⁹ in baptismo. ⁊ act⁹ recipientis regritur ad pcipiẽdum vtilitatem sacri in eo q̃ est sue volũtatis arbiter cõstitut⁹ q̃si remouens phibens. s. fictóné. Sz in pñia act⁹ accedentis ad sacm: est ꝺ substancia sacri. eo q; contritio. confessio ⁊ satisfactio sunt pñie ptes que sunt actus penitentis. Actus aũt nr̃i cum in nobis principium habeant: non possunt ab alio dispensari nisi per impium. vñ o⁹ q; ille qui constituitur dispensator huius sacri: sit talis qui possit impare alicui quid agẽdum. impium aũt non cõpetit alicui in alium: nisi qui hẽt sup eum iurisditionem. Et ideo de necessitate huius sacri est non soluz vt minister habeat ordinem sic etiam in aliis sacris: ⁊ etiam q; habeat iurisditónem. ⁊ ideo sic ille qui non est sacerdos nó potest hoc sacramétum cõferre: ita nec ille qui non habet iurisditónem. ⁊ ppter hoc o⁹ sic sacerdoti: ita pro pprio sacerdoti ɔfessionem fieri. Cum. n. sacerdos nó absoluit nisi ligando ad aliq̃d faciẽdum ille solus potest absoluere: q̃ p imperium pót ad aliq̃d faciẽdum ligare. Electio aũt discreti sacerdotis nó é nob⁹ comissa vt nõ arbitrio faciẽda. ⁊ de licẽcia suprioris. si forte ppri⁹ sacerdos esset minus ydoneus ad apponendum pctó salutis remedium. ꝑlatis aũt q; incumbit sacra dispensare q̃ non nisi munꝺi tractare debent: ɔcessum est a iure q; possint sibi eligere pprios ɔfessores. q̃ntuz ad hoc sunt eis sufficientes. sic etiam vnus medicus ab alio curatur. non inq̃ntum médicus: ⁊ inq̃ntum est infirm⁹ Aduertẽdum tñ q; in cãib⁹ illis in q̃b⁹ pbabiliter timet penitens periculum sibi vel sacerdoti ex ɔfessione ei facta: debet recurrere ad superiorem vel ab eodem petere licẽciam alteri có fitendi. q; si licenciam habere non possit: idem est iudicium q; de il'o qui non hẽt copiam sacerdotis. vñ magis debet eligere layco confiteri. nec in hoc alig̃s transgreditur ꝑceptum ecclie. q; ꝑcepta iuris positiui: non se extẽdunt vltra intẽtónem precipientis. q̃ est finis ꝑcepti. hec aũt est caritas ſm aplm. nec iterum fit aliq̃ iniuria sacerdoti q; ꝑuilegium meretur amittere: qui ɔcessa sibi potestate abutitur. Jn

hoc aũt q̃ oportet ꝓprio sacerdoti ꝯfiteri: nõ artatur via ſalutis. ꝫ inſufficiens ad ſalutez via inſtituitur. peccaret aũt sacerdos negãdo licẽciam ꝯfitendi alteri. q: multi sunt adeo infirmi q̃ potius fine ꝯfeſſione morerẽtur: q̃m tali sacerdoti ꝯfiterẽtur. vñ illi q̃ sunt nimis solliciti vt dicẽciam subditor̃ ꝑ ꝯfeſſionem sciãt: multis damnatõnis laq̃um inicium. ꝛ per ose q̃ns sibi ipis. Non est aũtẽ in ꝓiudicium ꝓprij sacerdotis: q̃ alius audiat ꝯfeſſionem sui subditi. q: nõ fit ꝓiudiciuꝫ alicui nisi subtrahatur ei qđ ẽ in fauorem ipius inductum. iuriſditõis aũt poteſtas: non ẽ comiſſa alicui hoĩ in fauorem sui. ꝫ in vtilitatem plebis ꝛ ad honorem dei. ꝛ ideo si supioribus prelatis expedire vt deatur ad ſalutem plebis ꝛ ad honorem dei ꝑ monẽdum q̃ aliis q̃ sunt iuriſditõnis comitantur: in nullo fit ꝓiudicium inferioribꝰ ꝑlatis. niſi illis q̃ grunt que sua sunt: non q̃ ieſu xp̃i. ꝛ qui gregibus ꝑsunt non vt eas paſcant ꝫ ut ab eis paſcãtur. hec oĩa. b. t. vbi supra. Ad eui vẽciam ꝓiector̃ ꝯsiderãdum q̃ ad hoc q̃ aliqs abſoluat claue ſpũali aliq̃m a pctõ: tria requiruntur. Primum est vt habeat clauem. q̃ ꝯfertur ſolum in ordine sacerdotali. Secũdum est vt habeat subditum. Tercium est vt habeat ligandi ꝛ ſoluẽdi diſcretõnem. ꝓpter primum nullus poteſt abſoluere a pctõ niſi ſit ſacerdos. qui ſolus hẽt claues. ꝓpter ſecũdum nullus poteſt alium a pctõ abſoluere: niſi habeat iuriſditõnem ordinariam. ſup eum vel ſaltem delegatam. ꝓpter tercium. nõ poteſt sacerdos abſoluere: qui nõ habet diſcretõnem abſoluẽdi ſed facit errare claues. ſic ẽ si abſolueret a pctõ a quo nõ põt abſoluere. ſic ergo ꝑz q̃ nullus põt aliquem a pctõ abſoluere niſi ex cura ꝛ iuriſditõe habita sup eum. Et hoc est ſpãle in hoc ſacto. hec durãdus. Onia ergo in ifto ſacto ꝯfeſſor abſoluit ꝛ ligat: inde est q̃ oz ipm̃ habere iuriſditõnem ſup ꝯfitẽtem. ꝛ ideo oportet q̃ fit ſacerdos ꝛ q̃ fit ꝓprius ſacerdos. ꝛ papa circa primum nichil poteſt inmutare. q: non poteſt facere q̃ non ſacerdos abſoluat in foro pñiali. ſic nec q̃ ꝯficiat. q: eſſet inmutare naturam ſacramenti. nec poteſt facere de non ſacerdote ſacerdotem niſi fm̃ ritum communem. ſ. ꝛferendo ſibi ſacrm̃ ſacerdocij quo ad eſſentialia. Circa fm̃ non poteſt ipe facere q̃ nõ ꝓprius abſoluat. q: ſolito eſſet q̃ aliqs abſolueret vel ligaret nõ ſubdictum. ꝫ bene poteſt facere de non ꝓprio ꝓprium. dando im̃ iuriſditõnem nõ habenti. ꝛ de ꝓprio nõ ꝓprium aufferẽdo iuriſditionem habenti. q: in foro ꝯtentioſo ꝛ q̃tum ad claues iuriſditõis: ipe hẽt plenitudinez poteſtatis. ꝛ ſic poteſt facere q̃ ſacerdos non ꝓprius alꝫ: abſoluat. ꝫ non poteſt facere q̃ proprius nõ abſoluat niſi in foro exteriori. ꝓpter quod abſolut⁹ in morte a nõ ſacerdote: tenetur q̃dez iterum confiteri. ſed non tenetur iterum abſolui ab excomunicatõe niſi quia hoc est ſtatutum de nouo extra de ſentẽcia exco. eos q̃. Qz potuit papa hoc comitere non ſacerdoti. ꝫ forte nõ comiſerit cuilibꝫ. vt notatur de offi. or. c. paſto. ꝓbabile. n. est q̃ papa vult q̃ in morte poteſt abſoluere a pctis q̃cumq; cui papa hoc poteſt comitere. huiuſmodi aũt est ſacerdos et nõ alius. Sꝫ quia nõ poteſt abſolui a pctis niſi prius abſoluatur ab excomunicatõne: inde est q̃ oĩs ſacerdos nõ excomunicat⁹ nec ſuſpẽſus: poteſt in morte abſoluere ab vtroq;. nec tenetur amplius ꝯfiteri per abſolutõnem a culpa cuiuſq; niſi vellit nec inuito debet imponi hoc onus. ꝫ ꝑ ſatiſfactiõem de excomunicatõne: vꝫ ſe preſentare vt in dicto. c. eos qui. ꝫ non est neceſſe ꝓpter ſe. Et ſic q̃ habet poteſtatem ordinis ſꝫ nõ iuriſditõnis accipit eam in morte reſpectu iſtius: ſic videtur q̃ q̃ habꝫ poteſtatẽ iuriſditõnis. ſꝫ nõ in iſtum: accipit eam lꝫ nõ fit ſacerdos. Qui vero non hẽt poteſtatem iuriſditõnis nec ordinis: nichil poteſt in moriẽte. hec petrus de palude.

Capitulum. xz. q̃s ẽ ꝓprius sacerdos cuiꝰ libꝫ ꝛ qñ lꝫ ꝯfiteri alieno sacerdoti.

Proprius aũt sacerdos dicitur multis modis. Primo dicitur ꝓprius sacerdos q̃cumq; hẽt poteſtatem abſoluẽdi ordinariam vel delegatam ſiue ſit comunis ſiue ſit ſingularis. q: actor ſeq̃tur forũ rey. ꝫ est in electõne eiꝰ quem forum de multis ſeq̃tur. q: ergo in foro pñie idem est acter ꝛ reus: inde est q̃ idem ſeipm̃ poteſt accuſare coram quocũq; ꝯfeſſore ꝑ oibꝰ q̃ illum poſſunt abſoluere. q: actio ꝛ accuſatio hec: ꝑſonalis est. etiã de crimine vbicũq; comiſſo. q: huiuſmodi abſolutio: nõ reſpicit territorium. ſic alia rõne rei vel delicti. ꝓpter qđ dicit Hoſti. q̃ oĩs homo habet tres ꝓprios sacerdotes. Puta ſuum curatum de cuius parrochia est. ſuum epm̃ in cuius diocẽſis est. papam vbicũq; fit. qui est pontifex: non ſolum vrbis ꝫ orbis. ꝫ ꝓprius sacerdos de cuius licencia poteſt quis alteri ꝯfiteri extricius accipitur ille. ſ. q̃ iure ſuo ordinario nõ ex comiſſione hoc habet. Et ſic ītelligitur ꝺcretalis oĩs vtriuſq; equinoce loqui ꝺ ꝓprio

ſacerdote ſm oēs. Sunt aūt octo caſus in q̄b⁹ licz ꝺfiteri alieno ſacerdoti ſine licencia ꝓpriꝫ ſacerdotis ſm ſ̄m innocencium. Primus ꝓpter indiſcretōnem ꝓpriꝫ ſacerdotis qz coīpo hz licēciaz a iure alium adeūdi. Secundus eſt qñ domicilium tranſtulit ⁊ tunc deſinit eſſe parrochianus primi ⁊ incipit eſſe parrochian⁹ illius ad cuius parrochiam ſe tranſtulit. Tercius ſi ē vagabūd⁹ nō habēs nec petens domicilium. qz nullius ſubdit⁹: ſubicit ſe cui vult. Quart⁹ ſi q̄rit domicilium qui nō habet quousq; alicubi habeat. De pegrinis vicēdū q̄ ſi ſine licencia curator⁹ ⁊ ep̄or⁹ ꝓfecti ſunt: nichil preuilegij habent. Si aūt de licencia eo⁹ ꝓfecti ſunt: eo ipſo h̄nt interpetratinam licēciam. Quint⁹ rōne delicti. qō q̄dam dicunt eſſe verum tūc ſolum qñ ꝓpter hoc excomunicat⁹ eſt. Sext⁹ rōne ſtudij. vt ſcolares etiam ſi nō ſint niſi per annum in ſtudio moraturi. Septimus rōne neceſſitatis q: in mortis articulo oīs ſacerdos ab eccl̄ia nō preciſus: auctoritate iuris fit ſacerdos ꝓprius. de offi. or. paſtoral' cuz multis alijs. Octauus ꝓpter ratihabitōnem ꝓpriꝫ ſacerdotis. in quem ſpem ponēs alienus ſacerdos poteſt abſoluere. vt dicunt. ſz hoc non videtur. qz de eſſentia abſolutōis: ē poteſtas iuriſdictionis. ⁊ iterum nulla ratihabitio ꝺfirmat ſacramētum qō nullum fuit. Hec petrus ō palude.

Capitulum. 33. de ꝺditō⁹ ꝺfeſſionis.

a Ꝺ hoc aūt q̄ ꝺfeſſio bene ⁊ ordinate fiat ſm doctores. 16. ꝺditōes habere debet. que hijs verſibus ꝺtinentur. ſit ſimpler. humilis confeſſio. pura. fidelis ac frequēs. nuda. discreta. libens. verecūda. integra ſecreta. lacrimabilis. accelerata. fortis. ⁊ accuſans. ⁊ ſit parere parata. Hanc aūt ꝺditōnum quedam ſunt ō neceſſitate ꝺfeſſionis. quedam vero de bene eſſe ipius. Que autez ꝺueniunt et ſm qō eſt act⁹ virtutis vel pars ſacri: ſunt de neceſſitate ꝺfeſſionis. alie vero de bene eſſe. Si aūt primo modo. aut rōne virtutis in genere. aut rōne ꝓprie virtutis ſp̄alis. Cui⁹ ꝺfeſſio ē act⁹ aut ex ꝓpria rōe act⁹. rōne aūt virtutis i genere: ſunt q̄tuor ꝺditōes. Prima ē vt aliās ſit ſciens. Et q̄tuz ad hoc dī q̄ ꝺfeſſio dz eſſe discreta. ſm q̄ prudentia reḡitur in actu oīs virtutis moralis. q̄ q̄dem discretio attenditur in hoc vt pctō: maiora pcta: cum maiori pōdere ꝺfiteatur. ⁊ q̄ntum ad hoc dicitur diſcreta.

Secūda vt ſit eligens qz act⁹ virtutum ōbēt eſſe volūtarij. ⁊ q̄ntum ad hoc dicitur libens.

Tercia ē vt fiat ꝓpter debitum finem. ⁊ q̄ntum ad hoc dicitur pura. vt. ſ. ſit intentio ꝺfitētis recta. Quarta eſt vt in mobilitez oꝑetur. ⁊ ſic dicitur eſſe fortis. vt. ſ. ꝓpter verecūdiaz nichil omittat in ꝺfeſſione ō ꝺtingētib⁹. Eſt aūt ꝺfeſſio act⁹ virtutis p̄ñie q̄ quidem actus primo ſumit iniciuz ex orrore turpitudinis pcti. ⁊ q̄ntum ad hoc ꝺfeſſio debet eſſe verecūda vt confitens non iactet ſe de pctis comiſſis ꝓpter aliquam vanitatem ſecuta admixtam.

Secūdo progreditur ad dolorem de pctō commiſſo. ⁊ q̄ntum ad hoc debet eſſe lacrimabilis. dominus lacrimatōne ſp̄ualī. Tercio termi natur in abiectōne ſui. ⁊ q̄ntum ad hoc debet eſſe humilis vt ſe miſerum ⁊ infirmum ꝺfiteatur. Ex ꝓpria vero rōne ipius actus confeſſionis: habz q̄ ſit manifeſtatiua. que q̄dem manifeſtatio poteſt ꝑ quatuor impediri. Primo ꝑ falſitatem. ⁊ q̄ntum ad hoc dicitur fidelis. i. vera. Secūdo ꝑ obſcuritatem. ⁊ ſ̄ hoc dicitur nuda. vt nō inuoluatur obſcuritate verborum. Tercio ꝑ verboꝝ multiplicatōnem. ⁊ ſ̄ hoc dicitur ſimpler. vt nō recitetur in ꝺfeſſione: niſi qō ꝓtinet ad accuſatōez pctī. Quarto vt nō abſtrahatur aliq̄d de his q̄ manifeſtāda ſunt ⁊ dicenda in ꝺfeſſione. ⁊ ſ̄ hoc dicitur integra. Secūdum aūt q̄ ꝺfeſſio eſt pars ſacramēti: ſic cōcernit iudiciuz ſacerdotis q̄ ē miniſter ſacri. ⁊ ſic oz q̄ ſit accuſans corā ꝺfeſſore. ⁊ ex pte ꝺfitētis parere pata. ⁊ etiā ꝑ ꝺparatōnem ad ſacerdotem oz q̄ ſit ſecreta ꝓpter ꝺditōnem fori in quo agitur de occultis ſcie. Et ſic patet q̄ iſte ꝺditōes ꝺicte: ſunt de neceſſitate ꝺfeſſionis ſm q̄ eſt pars ſacri. ō bene eſſe aūt ꝺfeſſionis eſt: q̄ ſit freq̄ns ⁊ q̄ ſit accelerata. vt. ſ. penitens frequenter ⁊ cito ꝺfiteatur. hec. t. et durādus ⁊ alij.

Capitulum. 34. de declaratōne ꝺditōnum ꝺfeſſionis ſingulatim.

a Ꝺ maiorem euidenciam ꝺictaꝝ conditōnum: dicendum eſt de illis ſingulatim ſm ordinem quo ꝺtinētur in predicto verſu. Et eſt prima ꝺditio q̄ ꝺfeſſio ſit ſimplex. ⁊ hoc ſ̄ verboꝝ multiplicatōnem. ut .ſ. non recitetur in ꝺfeſſione: niſi qō ꝓtinet ad manifeſtatōnem pctī cum circūſtanciis ſuis. ⁊ omittāt' alie materie ⁊ ꝺfabulatōnes ⁊ p lixitates ſuꝑflue ⁊ nō neceſſarie vel nō ꝓtinentes ſeu ꝺferētes ad manifeſtatōnem pctoꝝ. ſz penitens meiniat narratōnem ſuam: vñ oz. ⁊ terminet: vbi oz. nec vltra progrediatur. ⁊ in hoc errat maior pars confitentium maxime

femina⁊ ⁊ simplicium. non tñ hoc vitiat ꝺfessionem qñ dicitur intentõne declarandi pctã. ſz ꝺfessor debet esse discret⁹ vt prudẽter instruat ꝺfitẽtem. q dicat dicenda ⁊ alia omittat. Secunda ꝺditio est q fit humilis. ꝙntum ad abstõnem sui. vt se miserum ⁊ infirmum confitea tur ⁊ humiliet se interius in aĩa ⁊ exterius in corpore ⁊ in mẽbris vt flexis genib⁹ ⁊ capite discooperto si est vir. si autez femina velato. ⁊ cum humilib⁹ vestibus. q tñ non sunt ō necessi tate. ſz de congruitate. qñ comode seruari pos sunt. q etiam tacẽdo ⁊ ambulando ⁊ sedendo potest q̃s ꝺfiteri. Debet etiam esse humilis in modo loq̃ndi. vt nõ dicat iactanter. ſz humiliꝝ. maxime nõ aleuiando pctã vel narrãdo bona q̃ fecit. ⁊ vt sibi ascribat pctã sua nõ deo nõ in uanti vel demoni impugnanti vel aliis incitan tibus vel mouentibus ⁊ c̃. vt plurimi faciunt. Item penitens nõ debet sedere vel stare facia liter de directo ꝺ faciem ꝺfessoris. vt ei⁹ faciẽ de directo respiciat. maxime si est femina. sed debet stare extrãuerso. vt dicit. b. t. Tercia conditio est q fit pura. i. q fiat ꝓpter ꝺbitum finem. ⁊ intentio ꝺfitentis sit recta. vt. ſ. fiat ad placãdum deum ⁊ obediendum eccl̃ie. ⁊ ob tinẽdum veniam de pctis comissis. ⁊ nõ ꝓpter inanem gl̃iam. nec ad hoc vt bonus reputetur. ne malus ꝛpianus inuicetur. vl̃ ne principalẽ vt euadat flagella vel penas aut sanetur de in firmitate corporis. q̃muis secundario possit hoc sperare. Item debz esse pura. i. sine admix tione falsitatis. vt nõ omittat dicere q̃ fecit nec dicat q̃ non fecit q⁹ vtrobiqz est error. Quar ta ꝺditio est q fit fidelis. i. vera nil falsitatis hñs. Et nota q trib⁹ modis aliqs nõ ꝺfitetur vere. Primo cum scĩẽs ꝺfitetur pccã que non fecit. vel negat pctã q̃ fecit. ⁊ tũc nõ ꝺfitetur. ſz grauiter peccat. Secũdo cum ꝺfitetur si ne caritate. q⁹ tũc q̃muis impleat ꝓceptum ec clesie: non tñ implet ꝓceptum dei. ideo nõ per cipit absolutõnis beneficium. Tercio cũ con fitetur ficte. qõ fit trib⁹ modis. Primo cũ non ꝺteritur ō comissis. Secũdo cum vult vel pro mittit abstinere ab vno pctõ ⁊ nõ ab alio. Ter cio cum vult facere pñaim ō vno ⁊ non ō alio Item q fit fidelis. i. q fiat in fide eccl̃ie. ⁊ vterqz tan penitens q̃m sacerdos: sit verus fidelis. nõ hereticus. nec p̃cisus. excomunicat⁹ vel suspen sus q̃ntuz ad sacerdotem absoluẽtem. ⁊ q fiat ea fide q penitens speret inde ꝺsequi veniam pctõꝝ. q⁹ ſm Ambrosium nemo digne potest agere penitẽciam: misi qui sperauerit veniam.

Quinta ꝺditio est q fit nuda. i. clara ⁊ ma nifesta ⁊ non inuoluatur obscuritate verboꝝ. nec fiat ꝓ terminos alienos vel impꝛoprios vl̃ ignotos. nec ꝓ circũlocutõnes aut colores. sed nudis ⁊ planis verbis. ita vt confessor plene et plane intelligat ꝺfitẽtem. non tñ debet loqui ĩ materia turpi. nec turpiter. sed honestiori mo do quo potest. ⁊ honesta ⁊ talia verba q⁹ cre dat ꝺfessorem ĩtelligere eum. Sexta ꝺditio est. q fit discreta. q̃ quidem discretio in multis ꝺsistit. ſ. ex pte ꝺfitentis. vt. ſ. penitens: diligẽ ter discutiat ꝺsciencia suam. ⁊ oĩa pctã mor talia discrecte ⁊ distincte ⁊ singulariter ꝺfite atur ⁊ non generaliter ⁊ confuse ⁊ indiscrete. Item debz esse discreta ex pte pctoꝝ. vt. ſ. ma iora ⁊ grauiora pctã cũ maiori põdere ⁊ dolo re ⁊ verecũdia ꝺfiteatur. Item debet esse dis creta ex pte sacerdotis. vt. ſ. cõfiteatur sacerdo ti discreto. qui sciat cognoscere pctã ⁊ discerne re inter illa. ⁊ adhibere cõgrua remedia ⁊ de clarare dubia ⁊ c̃. et qui possit ligare ⁊ absol uere. ⁊ nõ fit hereticus. excomunicatus vel sus pensus. Septima conditio est q fit libens. i. volũtaria. nõ coacta. nec timore alicuius pene. nec etiam debet fieri principalẽ timore pene infernalis. ſz ad deum offensum placandum. ⁊ ei satisfaciendum de offensa in eum comissa. ⁊ cõsequnter ad euadẽdum penam inferni. q⁹ ſm augusti. nõ solum oꝝ deum timere vt inuicem. ſz diligere. q⁹ sine caritate nemo potest saluus esse. nec oꝝ tñ timere penam. ſz auferri ꝓ glo ria. de. pe. di. 7. c. vl. ⁊ ꝓpter hoc a doctorib⁹ ponitur pñia dubia in extremis. Octaua cõ ditio est q fit verecũda. ⁊ ista verecundia ẽ du plex. vna principalis respectu diuine offense. Principalẽ. n. dolere ⁊ erubescere debet peni tens q⁹ diuinam magestatem offendit saltem ſm rõnem. naturalẽ. n. erubescit quis ⁊ cõfun ditur: defectuosus reperiri coram magnis ꝓ sonis dignis reuerencia. maxime in cõspectu oĩpotentis dei creatoris. gubernatoris ⁊ redẽ ptoris sui. cui oĩa nuda sunt ⁊ apta. maxima. n. cõfussione dignus est pctoꝝ qui diuinam ma gestatem oĩa ⁊ vbiqz cõtemplanti oĩa move rantem. oĩa implentem. oĩa substentãtem et gubernantem: nõ erubuit contẽpnere ⁊ offendẽ re. ex quo contẽpt⁹ ⁊ abominabilis factus est coram deo ⁊ angelis eius. ⁊ inde est q pctor se ipm interius grauiter erubescens: nil exterius erubescere debet. vt deum placet quem offen dit. exemplo magdalene. q̃ flere inter epulas nõ erubuit. ⁊ ulla erubescencia: pctoꝝ fit dign⁹

venia. ſm beatum aguſti. Alia verecūdia eſt reſpectu ſacerdotis. ⁊ illa eſt ſatiſfatoria pene ⁊poralis. Et hinc ē q doctores dicunt q ſacerdos nō debet audire confeſſionem eius cum qua peccauit. q; tollitur ei erubeſcencia. q̄ eſt maxima pars ſatiſfatōnis. ⁊ idem eſt in oī pctō in quo ſacerdos fuit cōſentiens vel quoquator. ſi tñ audit ⁊ abſoluit: valet abſolutio. Nona cōditio eſt q; ſit integra. ſ. q; penitens dicat ⁊ cōfiteatur oīa pctā mortalia q̄ habz ī memoria. de q̄b⁹ nō eſt rite confeſſus. ita q; oīa mortalia q̄ memorie occurrunt: ſunt de neceſſitate confitenda uni ſacerdoti. ⁊ de hoc dicetur latius in fra. Decima cōditio eſt q; ſit ſecreta. i. q; fiat ſecrete inter confitentem ⁊ ſacerdotem ⁊ nō publice. ⁊ non audiatur ab aliis. ⁊ ſi quis auditer ſtaret ad audiēdum confeſſionem alteri⁹: grauiter peccaret. ⁊ ſimilr confeſſor debz ſecrete inūgere pñiam ne ab aliis audiatur. Vn decima cōditio eſt q; ſit lacrimabilis. i. cum dolore ⁊ diſplicencia de pctis. Eſt autem duplex dolor. vnus in parte ſenſitiua vt pz ī effuſione lacrimaꝝ ⁊ ſimilium. ⁊ hic non eſt in poteſtate nīa. ⁊ ideo nō ſemp comitatur confeſſionem. nec eſt de ei⁹ eſſentia. Alius aūt dolor ē in pterōnali ſiue in uolūtate. ⁊ hic eſt diſplicencia q̄ dam voluntatis de pctis comiſſis cum deteſtatione eoꝝ. ⁊ iſte dolor ſemp eſt neceſſarius in confeſſione. Et nota q; ſigna doloris ī confeſſione ſunt. 4. Primum verecundia. Secūdum humilitas. Tercium lacrime. Quartum fortitudo. Quintum ꝓnitas obediencie. ·12. cōditio cōfeſſionis eſt. q; ſit fortis. ita. ſ. q; ꝓpter verecūdiam vel ꝓpter timorem pñie iniungende vel alis. nō imitat aliq̄d in confeſſione. ſz oīa plene ⁊ integre ⁊ conſtanter confiteatur. ſolent. n. pementes multum impediri ne pctā confiteantur ꝓpter vehemētem paſſionem verecūdie. ⁊ ꝓpter timeré pñie iniungēde. Item ꝓpter tēptationem ſathane qui pluriⁿ⁹ modis conatur impedire confitentes ne pctā ſua confiteantur. Eſt ergo neceſſaria virt⁹ fortitudinis ī cōfitēti⁹: ad vincendum paſſionem verecūdie ⁊ tētamēta ſathane impedire volentis. ·13. cōditio q; ſit accuſatoria. i. vt ſe accuſet. non excuſet. nec accuſet alios vz inducētes vel prouocātes ſeu ocaſionem ꝓſtātes ad peccādum. ſz ſeipm accuſet dicendo culpas ſuas. Item nō nominet ꝑſonas alias vt pote ꝑſonam cum qua peccauit. nec aliquas alias ꝑſonas ꝓncipes in crimine aliquo. Vltima condicio confeſſionis eſt. q; ſit parere parata. i. q; confitens ſit patus obedire confeſſori in oīb⁹ q̄ ſibi mādauerit ſiue in faciendo ſiue in abſtinendo. debet. n. confitens abnegare ſuam voluntatem ⁊ ꝓponere in oīb⁹ ſequi ꝓceptum ⁊ iperium ſacerdotis confeſſoris. vñ aguſtinus de confitente loq̄ns ait. ponat ſe in poteſtate iudicis ⁊ iudicio ſacerdotis nichil ſui reſeruans ſibi. vt oīa faciat eo iubēte ꝓ recuperanda vita aīe: q̄cūq; faceret ꝓ vitanda corporis morte. ⁊ hoc cum gaudio. q; vitam recuperat infinitam. Predicte aūt cōditōnes ſunt de eſſe confeſſionis non tñ cuius ſubz confeſſionis ſz ꝓfecte ſm ſtatum meritorium. ⁊ ideo non oīs oīb⁹ confeſſionibus conueniunt. vt dicit albertus magnus. ſanct⁹. t. ricardus. hubertus ⁊ alij. et dicit albertus magnus. q; iſta cōditio. freq̄ns: nō eſt neceſſaria. nec hic aſſignantur tñ cōditōnes eſſentiales confeſſionis. ſed etiam cōditiones confeſſionis ſm optimum ſui ſtatum. ⁊ hec eſt vna illa ꝓ. q; q̄nto freq̄ntius confitetur: tāto melius eſt. Accelerata. in actu confeſſionis nulla debz eſſe celeritas ſz acelerata: tollit ꝓcraſtination penitentium. ne tardent conuerti ad dominum ⁊ differant de die in diem. eccleſiaſtici. 4. hec albert⁹ magnus. alie vero due. ſ. q. eq̄ns ⁊ feſtina: ſunt ō bene eſſe ⁊ ꝓfectōe confeſſionis. ⁊ nō de neceſſitate. de illis aūt dicetur in ſeq̄ntibus.

Capitulum. 34. q; confeſſio ſit integra ⁊ qualiter ⁊ q; in duob⁹ cāib⁹ poteſt hō viuidere confeſſionem.

NOTA predictas cōditiones confeſſionis ꝑcipua videtur eſſe: q; ſit integra. vt oēs dicunt ad cuius integritatem ꝑcipue req̄runtur quatuor. Primum q; hō non viuidat confeſſionem. Secundum q; non dicat peccata ī generali. Tercium q; nō dicat quod non fecit. Quartum q; nō ſubtrahat vel diminuat aliq̄d q̄ dicere debet. Circa primum eſt dubium q; oīa pctā mortalia q̄ memorie occurrunt de q̄b⁹ alis pctō nō eſt confeſſus: debet dicere uni confeſſori cui confitetur. q̄ pz extra ō. et re. c. oīs. vbi dī q; q̄libz ⁊ c. confiteatur oīa pctā ſua ſacerdoti. Non dicitur aūt ſacerdotibus ſz ſacerdoti. ⁊ tñ ſacerdos ⁊ vnus ſacerdos dicuntur. ergo oīa pctā mortalia q̄ memorie occurrunt ſunt in cōfeſſione dicenda uni ſacerdoti. Cuius rō ē. ſm. b. t. q; in medicina corporali: oz q; medicus nō ſolum morbum unum ſ quem medicinam dare debet cognoſcat: ſed etiam uniuerſalī totam habitudinem ipius infirmi. eo q̄ vnus morb⁹ ex adiunctōe alteri⁹ agrauatur. ⁊ medicina q̄ uni morbo competit

ret: alteri nocumẽtum prestaret. Et similiter est in pctis. qz vnum agrauatur ex actiõne alterius. ꝛ illud qõ vni pctõ esset ꝗueniens me dicina: alteri incetiuum prestaret. Cum qñq; aliqs Iris infectus sit. vt Grego. in pastorali vocet. ꝛ ideo de necessitate ofessionis est: qd homo oĩa pctã ofiteatur que in memoria hz. qõ si nõ faciat: nõ ẽ ofessio sz ofessionis simulatio. Alia rõ est qz sacerdos ofessionem audiens: vicem dei gerit. ꝛ ideo debet ei hoc modo fieri ofessio: sic fit ideo in ꝺritione. vñ sic non esset ꝺritio nisi qs de oĩb9 ꝺtereretur: ita nõ esset ofessio nisi qs de oĩbus q̃ memorie occurrunt ofiteatur. Cum vero aliqs post ofessionẽ factam recordatur alicuius pctĩ mortalis in ofessione oblitus: sufficit qd hoc pctũz ofiteatur ꝛ dicat explicite ꝛ alia in generali. dicendo qd cum alia mulcia ofiteretur huius oblitus fuit. Et q̃muis sacerdos nõ posslit ẽ oĩb9 absoluere: tñ tenetur sibi oĩa cõfiteri. vt q̃ntitatem totiꝰ culpe cognoscat. ꝛ de illis de qb9 nõ potest absoluere: ad superiorem remittat. hec oĩa. b. t. ī. 4. di. 17. de cõfessione ar. 4. q. 2. Si. n. aliqs scienter diuideret cõfessionem suam de mortalibus q̃ntum ad diuersos cõfessores: tũc non esset vera cõfessio. Cum integritas sit de rõne cõfessionis. ideo de necessitate cõfessionis est: qd pctõr cõfiteatur vni cõfessori in vna confessione oĩa pctã sua mortalia q̃ habet in memoria. aliter nõ est cõfessio. sz cõfessionis simulatio. sic. n. cõfessio est pars pñie: sic etiam debz esse integra. sic oz pñiam esse integram. sic dicit magister ī .4. di. 20. diuidere. n. cõfessione, ad ypocrisim ptinet ꝺm augustinum qd sic ypocrisis ẽ impedimẽtum pñie: sic etiam est impedimẽtum cõfessionis: omisio. Et tñ in quob9 cãb9 põt diuidi cõfessio. Primus est. qñ confitens non recordatur de oĩbus peccatis suis. tunc. n. si postea recordetur: potest confiteri illa pctã que primo omisit cõfiteri ꝑ obliuionẽ alteri sacerdoti. vel cui prius cõfessus fuerat illa pctã de qb9 recordabatur ꝛ hoc melius ꝛ tutius ẽ si fieri potest. Sic. n. melius potuit cõsulere ꝛ iustius punire qz audiuit oĩa pctã istius. lz non sit necesse. ex quo nõ omisit scienter nec fraudeler. sz solum ignoranter aliqua pctã cõfiteri sz fecit qd suum fuit. Si aũt confiteatur alteri: sufficit qd expresse cõfiteatur sibi pctã q̃ omisit in alia cõfessione. Et alia q̃ prius cõfessus fuit: in generali ꝛ implicite. dicendo qd cum multa alia pctã grauia fuisset cõfessus: oblitꝰ fuit huius vlisto rum pctõz. Secũdus casus est qñ cõfessor nõ potest absoluere cõfitentem de oĩbꝰ pctis sz oz de aliquo recurere ad superiorem. tunc. n. facer dos inferior potest eum absoluere de pctis que subiacent potestati sue. ꝛ de aliis q̃ non subiacẽt sibi: potest eum remittere ad superiorem. ita tñ qd cõfitens debet cõfiteri oĩa pcã in cõfessi ri inferiori. etiaz illa ẽ qb9 nõ potest eaz absoluere. vt q̃ntitatem totius culpe cognoscat. Cũ vnum pctũm ex alio adiunto agrauetur. lz nõ debeat sibi dare pñiam nisi solum de illis ẽ quibus potest absoluere ipm. sz nõ tenetur cõfiteri superiori ad quem remittitur: nisi solum pctũm ꝑ quo remittitur ad eum ꝑ quo solo debet eum punire ille dem superior q̃ absoluit eum. Si tñ ista diuisio cõfessionis fuerit cũ fraude ꝛ absq; necessitate vt si aliqs scienter accederet ad sacerdotem inferiorem q̃ nõ potest eum absoluere de oĩb9 vt dimidiaret cõfessionem: tũc nichil valeret talis cõfessio. qz tunc cõfitens non faceret qõ suum est. ex quo cõsequeret sibi qd de facili posset habere cõfessorem qui posset eum ẽ oĩb9 pctis suis simul absoluere. hec durãdus. Sic ergo est cõclusio oĩum qd cõfessio de necessitate est integre facienda illi qui vult ꝛ potest audire ꝛ absoluere de oĩb9. ꝛ si non ꝑ tunc saltem ꝑ tẽpore debito. i. post remissionem. Et ẽ rõ qz cõfessio respõdet contritioni sic signum signato. quia ea q̃ sunt in voce sunt note eaꝝ passionum q̃ sunt in aĩa ꝛ etiam p̃ simile. qz ꝑ contritionem fit mẽtalis cõfessio coram deo: sic ꝑ cõfessionem vocalem fit manifestatio pctõz corã ministro. sz cõtritio nõ potest esse de vno pctõ sine alio. ergo nec cõfessio. Item ẽ alia rõ qz cõfessor debet se cõformare deo q̃ntum potest quia deus aũt nõ absoluit nisi ab oĩbus: ergo nec iste debet absolui nisi ab oĩb9. sz nõ põt nisi a cõfessis vel oblitis q̃ habentur ꝑ cõfessis ꝑ generalem cõfessionem: ergo oĩa debent confiteri. dico aũt si potest qz qñ nõ potest ab oĩbus absoluere: tũc nõ potest se cõformare deo. ꝛ excusatur vt inferior q̃ tñ absoluit a cãb9 suis. Superior vero nõ potest comode nisi audiat Hec petrus de palude. Debet autẽ penitens dicere oĩa pctã mortalia ẽ quib9 hz memoriã iuxta tenorem decretalis. Oĩs in qua ꝛcipitur qd oĩa pctã cõfiteantur. ꝛ hoc ꝑmissa inq̃sitõne diligẽti ꝺm possibilitatẽ fragilitatis humane. intelligo q̃ntam inq̃sitionem posset aliqs ponere circa aliud valde arduum. qõ sibi multum esset corui: tãtam debz apponere circa oĩa pctã mortalia reducenda ad memoriam. ꝛ illa reducta ad memoriam: debet eidem cõfiteri. nõ

diuidendo ꝯfessionem. ꝛ est ꝯfitẽdus numer⁹ pctoꝝ q⁹ qlibꝫ vice comititur nouum pctũm. hec scotus in. 4. di. 17. et. b. t. in respõsione ad lectorem bisuntiuum. de. 6. articulis. dicit ꝙ q̃ libꝫ tenetur cõfiteri numeꝝ suoꝝ pctoꝝ fic̃ po test.

Capitulum. 36. ꝙ in cõfessione nemo debet mentiri nec dicere pctũm ꝙ non fecit ꝛ ibi de veritate ꝯfessionis sacr̃alis. iudicialis ꝛ tormẽ toꝝ.

c DNS dicendum ꝙ nemo in ꝯfessi one debet dicere pctũm ꝙ nõ fecit. q⁹ q̃ dicit se fecisse qõ nõ fecit: mẽtitur. nullus tñ in ꝯfessione mentiri debet. cum oñe mẽdacium sit pctũm. ſꝫ ꝙ ꝯfessionem debet pe nitens confessori suo se manifestare: ſm qõ dic tat sibi ꝯscientia. ille autẽ qui aliud de se facer doti loquitur q̃m sua ꝯscientia habeat siue in bonum siue in malum: non se manifestat sacer doti. sed magis occultat. Et ideo non est ydo nea confessio sed ad hoc ꝙ sit ydonea requiri tur ꝙ os corꝺi concordet vt solum os accusset hoc: quod ꝯscientia tenet. Si aũt dicat pctũꝫ qõ nõ fecit tñ credit se fecisse: non mentitur. ꝛ ideo nõ peccat si eo modo dicat fic̃ est in corde suo. Et si obiciatur q⁹ ſm grego. bonaꝝ mẽ tium est ibi culpam agnoscere vbi culpa nõ ẽ.

Dicẽdum ꝙ agnoscere culpam vbi nõ est: po test esse dupliciter. Vnomodo vt intelligatur q̃ntum ad substãciam act⁹. Et sic nõ est verus. q⁹ hoc ptinet ad errantem vt se actum aliquez comisisse cognoscat: quem nõ comisit. aliomo do q̃ntum ad ꝺolorẽm actus. Et sic verum ẽ qõ gregorius dicit. q⁹ iustus in actu qui de se bonus videtur: formidat ne aliquis defect⁹ ex pte sua fuerit. Et ideo ad bonam mẽtez ptinꝫ. vt hanc formidinem quam corde tenet: lingua accuset. q⁹ iustus timet ne in hijs q̃ bene agere videtur: ꝑ superbiam grauius delinq̃t. Oñ autẽ aliquis dubitat de aliquo pctõ an sit mortale: tenetur illud ꝯfiteri dubitatõe manente. q⁹ qui aliquid comitit vel omittit in quo dubitat esse mortale pctũm: peccat mortal̃. discrimi ni se comitens. Et simil̃ piculo se comitit qui de hoc qõ dubitat esse mortale: negligit ꝯfite ri. non tñ debet asserere illud esse mortale. sed cum dubitatõe loqui. ꝛ iudicium sacerdotis expectare. Cuius est discernere inter lepram ꝛ lepram. hec. b. t. in. 4. di. 21. de ꝯfessione ge nerali ar. 3. Circa veritatem ꝯfessionis sunt quinq; ꝺclusiones. Prima ꝙ siue sit ꝯfessio sa cramẽtalis siue nõ sacr̃alis siue iudicialis siue

alia ꝙ homo nũq̃m debet mentiri. Secunda ꝺclusio ꝙ si aliq̃s ꝑ ignoranciam iuris diuini nõ ꝯfiteatur de quo credit nõ esse mortale cũ sit vel ꝙ nõ teneatur ꝯfiteri cum teneatur: nõ excusatur q̃n tñ fict⁹ non cõseq̃tur efectum sa cramẽti. fic̃ ꝛ ille qui non sufficienter discussit cõscienciam suam cum tñ etiam ꝑ pctũm veni ale homo sepe ꝑdat efectum sacri: nõ oꝫ semꝑ q⁹ ois fictio que impedit hunc efectum sit mor talis nec per ꝺseq̃ns ꝙ sit necesse eam ꝯfiteri.

Tercia ꝺclusio est ꝙ siq̃s de fictione ꝛ alio pctõ habeat ꝺsciẽciam ꝙ sit mortale: tenetur ꝯfiteri. etiam si non haberet determinatam ꝺsciẽciam ſꝫ dubitaret an sit mortale: eoꝝpo tenetur ꝯfiteri. q⁹ ꝺsciẽcia erronea ligat al̃s ex ponceret se discrimini. non debet tñ dicere esse mortale illud ꝺ quo dubitat ſꝫ relinq̃re ꝑdus ꝛ stateram iuditio sacerdotis librãtis. Si etiã dubitat vtrum ꝺsenserit vel non: ꝯfiteatur sic dubitans nõ fic̃ cert⁹. al̃s mentitur. Quarta ꝺclusio est ꝙ siq̃s mentitur in ꝯfessione q̃ ꝑ tor menta exquiritur innocẽtem false accusando q⁹ in alterius ꝓniciem mẽtitur: nõ excusatur a mortali. ꝫ excusetur a tanto. q⁹ mẽdacium ꝑ niciosum ẽ mortale. fic̃ nec illi qui metu tor mẽ toꝝ negauerunt fidem. Qui aũt ꝺ se ꝯfitetur in tormentis se fecisse q̃ non fecit. ꝫ inq̃ntum se ꝺfamat videtur esse ꝓniciosum: tñ inq̃ntuꝫ se a tormentis liberat videtur officiosum. ꝛ fic dubium est an sit mortale. q⁹ plus debet diligere vitam q̃ꝫ famam. tñ q⁹ leuit astantes falsa ꝑ veris afirmans: ꝓniciosum est. Quinta cõ clusio est ꝙ si aliq̃s alios accusat fures ꝛ latro nes qui sunt incorrigibiles qui cothidie nouis furtis ꝛ latrociniꝭ rempublicam leuant: bene facit. q⁹ iste est casus in quo potest ocultus pec cator denunciari. q̃ñ. ſ. correctio nõ ſperatur. ꝛ pctũm ẽ comunitati nociuum. Si aũt sociũ de cuius correptione iam sibi ꝺstat: peccaret. nisi vt testis interrogaretur ordine iuris. tunc .n. tenetur dicere veritatem. hec petrus de pa lu. in. 4. sen. di. 21.

Capitulum. 37. de circũstancijs.

u Vmerus circũstanciaꝝ consueuit hijs verbis denotari. quis. quid. vbi. qui bus auxilijs. cur. quomodo. q̃ño. quo tiens. Secũdum aũt bonam vẽtu. agrauat. ordo. locus. ꝑsona. sciencia. tẽpus. etas. ꝺditio. numerus. mora. copia. causa est motus in cul pa. stat⁹. actus. lucta. pusillum. Ex hijs autez veribus ꝑsona. sciencia. ordo. etas. conditio. sta tus. oẽs iste ꝓtinent ad q̃s. tres alie respiciunt

ꝯntum.ſ.copia.cã.lucta.puſilla.due ſunt adia
centes.ſ. locus ⁊ tẽpus.dicitur ergo quis. pro
varietate pſone ſtatus etatis.ſapiẽcie oriinis.
Et ſic fuit grauiſſimũ pctũm ade.q; ꝯto gra
vus altior:tanto caſus grauior ⁊ ingratitudo
maior. Quid vtrum malum q; phibitum
vel ex genere ſuo.vtrum mortale vel veniale.
vtrum occultum vel manifeſtum.vl̃ ſcandalo
ſum.⁊ iſte due circũſtancie maxime agrauãt
pctũm.q; ſm ciſoſtomum homo xp̃ianus for
titer cadit in pctũm ꝓpter altitudinem digni
tatis:aut ꝓpter magnitudinem pctĩ. Vbi
.i.in quo loco.q; in loco ſacro graui⁹ peccatur
iuxta illud.Quid eſt q; dilectus meus in domo
mea operatus eſt ſcelera multa.⁊ in domo dei
vidi orãda. Per quos.q; trahit alios ad pec
catum.qõ ꝓprium eſt diaboli vel quos poſuit
mediatores ad malum ꝓpetrandum q; pctõr
illor̃ eſt particeps vl̃ cum quib⁹.p quib⁹.⁊ ℑ
quos. Cur an infirmitate vel ignorancia vl̃
electione vel quali intentõne fecerit.q; morta
lia trahunt ſpẽm ex fine.vnde diligẽter hoc ex
plicandum. Quomodo.ſ.naturali.vel in na
turali.q; ſemp grauius in eodem genere.agen
do vel patiendo. Quando. ſi ſacro tempore
aut die⁹ feſtiuis vel alio tẽpore ⁊ de pſeuerã
cia in pctõ. Quotiens ꝯntum ad conſuetudiñ
⁊ diuturnitatem q̃ agrauant pctũm.q; tanto
pctã ſunt grauiora ꝯto diutius infelicem ani
mam detinent aligatã de conſue.c.vlti.⁊ amos
.1.Sup trib⁹ ſceleribus damaſci ſup ꝯrtum nõ
quertam. Item nõ ſolum ꝯntum ad cõſuetu
dinem.ſz etiam ꝯntum ad numerũ. qui nume
rus refertur ad actionem nõ ad obiectum acti
onis.vñ ſi homo in iniuſta ℑtatõne accipiat ſa
cum mille florenor̃: vnum furtum eſt. Si au
tem tres florenos accipiat diuerſis actibus ſuc
ceſſiue:erunt tria furta.q; in ipõ actu eſſentia
liter eſt pctũm.Et ideo nõ poteſt eſſe vnum in
plurib⁹ actibus.hec petrus de palude in.4.di.
.16. Et nota ſm.b.t.in quam epiſtola.q; nu
merus pctõr: eſt de neceſſitate ꝯfitendus. ſi
fieri poſſit.⁊ idem dicunt duranous.petrus de
palude.ſcotus.in.4.di.17.⁊ eſt rõ q; ſũlibz vi
ce committitur nouum pctũm ſm ſcotum ⁊ alios
Non eſt.n.plena neqz ſufficiẽs ꝯfeſſio niſi cog
noſcatur diuerſitas pctorum.ex quo.n.multa
pctã ſunt mortalia.oz exprimere numer̃ pec
catorũ mortalium diſtinctor̃. ideo eſt de neceſſi
tate ſalutis ꝯfiteri numerum mortalium pec
catorũ ꝯntum fieri poteſt.hec duranous. No
ta q; inter has circũſtancias ſunt alique q̃ poſ
ſunt eſſe vnomodo circũſtancie accidentes ac
tui:⁊ aliomodo.poſſunt eſſe de rõne act⁹.⁊ ſic
nõ ſunt circũſtancie.⁊ iſte ſunt due.Prima eſt
quid.ſic pz in actu furti.q; n.aliquis non fure
tur alienum:hoc pertinet ad rõnem ⁊ ſubſtãciã
actus furti.Sed q; illud ſit magnum vl̃ paruum
:hoc facit ad circũſtanciam actus.⁊ ita illud
quid quod eſt principale et de ratione actus
non eſt circunſtancia quia non accidit actui.ſed
illud quid qõ eſt ſecundarium.⁊ nõ eſt de rõne
act⁹.ſz accidit actui.⁊ poteſt ſeparari ab actu: eſt
circũſtancia act⁹. Secũda ẽ ꝓpter qd.nõ.n.
finis q̃ dat ſpẽm actui eſt circũſtcia. ſz alius fi
nis adiũctus qui nõ ſpecificat actum. ſic q; for
tis agat fortiter ꝓpter liberatõnem ciuitatis
vel huiuſmodi:eſt circũſtancia. Dicte autem
circũſtancie non ſe habent de pari: reſpectu ac
tus.Cum.n. actus dicantur humani ꝓprie p
vt ſunt voluntarij. motiuum aũt et obiectum
volũtatis eſt finis. ideo principalis inter oẽs
circũſtancias eſt illa: q̃ ſumitur ex fine. Se
cundo vero eſt illa : que atingit ſubſtanciam
actus.que eſt quid. Alie vero circũſtãcie: ſunt
magis vel minus principales ſm q; magis vel
minus appinq̃nt ad iſtas.ita qõ pſona agens
que eſt cã act⁹ ſm q; mouetur a fine:tenet ter
cium locum inter circũſtãcias. in ꝯrto vero lo
co eſt circũſtancia quomodo. qõ non atẽditur
in actu ſm obm̃. finem. vl̃ terminum.ſz eſt que
dam q̃litas accidentalis ⁊ quidam modus ſe
habẽdi reſpectu act⁹. In quinto vero loco ẽ
inſtrumẽtum.qõ pertinet ad modũ agẽdi. In
ſexto gradu eſt locus. In ſeptimo tẽpus. Cum
.n.ea q̃ ſunt ad finem dependeant ex fine ꝯntũ
ad bonitatem vel maliciam : pz q; circũſtãcia
que ſumitur ex fine:principalior eſt inter oẽs.
Secũdaria eſt circũſtancia q̃ ſumitur ex obiec
to vel termino act⁹.q̃ pertinet ad quid. Et ſic
pz qõ iſte due circunſtancie.ſ. ꝓpter quid ⁊ qd
ſunt principaliores inter omnes.licet propter
quid ſit principalior. In tercio loco eſt ꝺrtio p
ſone agentis.q; agens directe reſpondet fini.
et quarto.modus agẽdi.qui reſpondet actui.
Quinto eſt circũſtancia inſtrumenti. q̃ pertinet
ad modum agendi.Sexto eſt locus ⁊ tps.Sep
timo que ſunt oĩmodo extra actum.⁊ ideo mi
nus pertinent ad actum.ita tñ q; minus tẽpus
q̃z locus.qui eſt magis ſenſibilis ⁊ magis apro
priatus ⁊ determinatus q̃m tempus.ſic pz.q;
maius pctũm eſt peccare in loco ſacro : q̃m in
tempor ſacro.imo aliquid eſt licitum in tpore
ſacro.ſic accedere ad vxorem:qõ non eſt licitũ

in loco sacro. Et lz dicte circūstancie sic vt ī plurib⁹ ꝺpentur: nichil tñ phibet in aliquib⁹ alī se habere ppter aliqua que possint supuenire. sic̄.n. pctā spūalia sunt grauiora inq̄ntū talia q̄m pctā carnalia: ꝛ tñ aliqua pctā carnalia sunt grauiora q̄m aliqua spiritualia: sic etiam est hic. hec duranꝰ in.4.ꝺi.16. Consideranꝺum q̄ q̄ntitas malicie pctī: magis ꝺficeratur fm relatōem ordinatam in finem q̄z etiam fm ꝓportionem ad finem. ad ordinem aūt ad finem ptinet: cuius gra. ꝛ ideo sup oēs alias ꝺsideranꝺa est de iudicando de grauitate pctī. Secūda est quid. alie circūstancie magis ꝛ minus agrauant. fm q̄ his magis vel min⁹ ꝓpinque sunt. Sz inter eas ꝺuitio persone magis agrauat. q̄z agens directe respondet fini. hec.b.t.t.in.4.ꝺi.16.

Capitulum.35. que circūstancie sunt ꝺfitende ꝛ qñ. ꝛ que circunstancie mutant in aliam spēm pctī.

QUANDum q̄ circūstancie sunt in quincuplici genere. Prime sunt. que nec alleuant neq̄z agrauant. sic̄ ille q̄ nō important aliquam ꝺueniēciam ad rōem. nec ex se nec ex suppositōe. sic furari cū dextra vel cum finistra. Et istas ꝺfiteri est superfluuz. Secūde sunt que aleuiant. que importāt cōueniencīam. vt facere malum ex bona intētōe vel ignorācia. Et istas ꝺfiteri est imperfectum. nisi quis timeret scandalum ꝺfessoris. Tercie sunt que important disconueniēciam ex suppositōne. vt furari multum. ꝛ istas q̄ pctūm agrauant ꝺfiteri: est perfectum. nisi ꝓpter periculum sui vel ꝺfessoris vel tercī. Sz q̄ nō mutant spēm nec agranatur in infinitum: non est necessarium eas ꝺfiteri. fm thomaz. sz q̄muis ista sit communis opinio. tñ tutior est alia. s. q̄ ꝺfiteatur eas cum notabili agrauāt. vt putaꝺ furari centum florenos multum grauius ē q̄m furari vnum. Quarte sunt que agrauant vt qñ vtrumq̄z est mortale vel vtrumq̄z veniale. vel primum est mortale secūdum veniale. vt ī specieb⁹ gule. quaꝝ vna aduenit alteri. ꝛ sunt qñq̄z mortales qñq̄z veniales. ꝛ istas ꝺfiteri: nō est necessarium. nec istud est ꝺ ꝛu qđ communiter dicitur. s. q̄ que mutant spēm: necessario sunt ꝺfitende. q̄z loquuntur ō illis que sunt mortalia. Quinq̄z mutant ꝛ agrauant in infinitum vt q̄n actui veniali: puta laute ꝛ studiose ꝓparatōni: aditur ebrietas vel notabilis anticipatio hore in ieiunio sine cā. hec petrus ō palude vbi supra. Cōsideranꝺum q̄ circūstancie pctōꝝ se habent ad confessionem. 6. modis. Primo. sic q̄ impossibile est ꝺfiteri oēs circunstancias oīum pctōꝝ. sic etiam impossibile ē q̄ ipe pctor possit aduertere nec pensare totam q̄ntitatem nec oēs ꝺditiones pctī sui nec mensuram affectōnis nec libidinem ad peccāndum.

Secūdo q̄ alique circumstancie sunt quas necesse est ꝺfiteri eadem obligatione qua homo tenetur ꝺfiteri pctā mortalia oīa ꝛ singula. Et iste sunt circūstancie trahentes in aliud genus pctī. ex quibus pctūm specificatur. sic̄.n. nō est plena neq̄z sufficiens ꝺfessio nisi cognoscatur diuersitas pctōꝝ fm numerum ex quo .n. multa pctā sunt mortalia oz exprimere numerum pctōꝝ distinctōꝝ: sic etiam multomagis oz hoc fieri de diuersitate mortalium ī spē. ꝛ ideo sic̄ est ō necessitate salutis ꝺfiteri numerum mortalium pctōꝝ q̄ntum fieri potest: ita est de necessitate ꝺfiteri circūstancias trahentes in aliud genus pctī mortalis. q̄z est impossibile exprimere sufficienter pctūm: nisi homo exprimat deformitatem specificātem pctūm.

Tercio q̄ alique circūstancie sunt agrauantes pctūm: sic tñ q̄ nō trahunt in aliud genus pctī: quas nō tenetur hō ꝺfiteri. sic̄ nec venialia. lz fit ꝑfectōnis eas ꝺfiteri. Circūstācie aūt que trahunt in aliam spēm pctī sunt ille q̄ habent spālem repugnanciam ad aliqđ ꝓceptuz diuine legis. sic̄ furtum simplex repugnat huic ꝓcepto: non furtum facies. si aūt furtum fiat in loco sacro vel de re sacra. iam hēt repugnanciam ad aliud ꝓceptum qđ est de veneratione sacroꝝ. ꝛ sic additur noua spēs pctī. Quarto sunt alique circumstācie: quas non debet hō ꝺfiteri. ꝛ iste sunt q̄ non mutant genus pctī. ꝛ p quaꝝ ꝺfessionem diffamaretur alia ꝑsona. ille.n. qui ꝺfitetur debet vitare q̄ntum potest: ne exprimat ꝑsonam cum qua peccauit. ne p hoc patet crimen alterius. si vero nō potest exprimere spēm pctī nisi exprimat ꝑsonaz cū qua peccauit: sic̄ si filia ꝺcubuit cum patre: tūc necesse est vt exprimēdo spēm pctī: exprimat ꝑsonā. sz si fieri potest comode: debet q̄rere talem confessorem: qui ꝑsonam patris penitus ignoret. si aūt hoc facere non potest: magis tenetur in ꝺfessione ꝺscenciam suam purgare q̄m famaz alterius custodire. ita tñ q̄ occultet personam q̄ntum potest salua veritate ꝺfessionis. Si autem non fit de necessitate ꝺfessionis: debz cauere ne pctūm alterius ꝓbat. Circūstācie etiā particulares pctī carnalis que trahunt in aliā spēm pctī mortalis: semper sunt ꝺfitende. non

obstante q ex hoc sequatur aliqua tēptio cō
fitentem vel cōfessorem. q: gra q̄ datur īfacto
ptē reparat figura inclinatō ad pctūm ex ta
li cogitatōne puenit fm grego. si tñ sacer
votem laicum ꝛ ad huiu modi pctā ꝓmum ui
derit: debet accipere licenciam cōfitendi alteri
sacerdoti. Si aūt circūstancie pctī carnalis nō
agrauant in infinitum afferendo nouam spe
ciem pctī mortalis: tunc q̄nq; laudabilē reticē
tur. q̄nq; etiam laudabile est eas cōfiteri. ad q̄
dicendum: debet adhiberi debita discretio.
f.n cōsideratōnem turpitudinis circūstantie ꝛ
ꝓmptitatem inclinatōis ad pctūm ex eius cōfes
sione in cōfitente vel in confessore. ita q confessor
nō debet interrogando cōfitentem: nimis descē
dere ad ꝑticulares circumstancias carnales
nec etiam nimis defacili ꝓtransire. ꝫ debet fic
caute incedendo media via interrogare vt cōfi
tens fi fecit hoc de quo interrogatur intelligat.
ꝛ fi non fecit nō aduisat. Quinto sunt aliq
circūstancie quas cōfiteri nō ē necessitatis nec
pfectōnis ꝫ supfluitatis. ꝛ ille sunt q̄ non accu
sant neq; excusant nec agrauant nec aleuiant
peccatum. Sexto sunt aliq circumstancie
aleuiantes quas non oꝫ cōfiteri. hec duranous
vbi supra. Et vicit.b.t.ī.4.di.16. q q̄cunq;
irreuerētia ad res sacras adhibita: spālem ra
tionem pctī habet. ꝛ ideo talis circūstancia: di
citur mutare spēm pctī ꝛ pconseq̄ns tales cir
cūstancie iunt cōfitende. ꝛ dicit in q̄dam epīsto
la. q ille circūstancie dicuntur mutare in aliaꝫ
spēm pctī: q̄ habent spālem repugnanciam ad
aliquod ꝑceptum diuine legis. ꝛ in ꝓcta dis.
dicit. q ille circumstancie q̄ ad aliam spēm pctī
mortalis trahunt: sunt de necessitate cōfitende
ꝛ nō alie. cuius rō est q: venialia nō sunt de nes
cessitate cōfessionis. ꝫ solum mortalia q̄ q̄ntita
tem infinitam quodāmodo hñt. ꝛ q̄ntitas ex
circūstancia ꝓueniēs q̄ in nouam spēm trahit:
non est q̄ntitas accidentalis. ꝫ essentialis. Cō
fiteri tñ pctā venialia: pfectionis est. ꝫ non fit
necessitatis. hec.b.t. Et nichola⁹ dic.evo.zo.
q pctūꝫ mortale comissuꝫ ī die festo hꝫ spālem
repugnanci ā ad illud ꝑceptuꝫ de sanctificatōe
sabbati. q: magis est opus seruile pctūm: q̄m
opus manuale. Opus aūt fuile ibi ꝓhibetur.
ꝛ sic mortale vltra ꝓpriam deformitatez sue
materie ex eo q comititur in festo: hēt aliam
deformitatem ex ista circūstancia quam oꝫ cō
fiteri. qō memorie cōmendandum est. Ex pre
dictis pꝫ q ille circūstancie sunt de necessitate
cōfitende: que mutant ī aliam spēm pctī. Alie
vero non ō necessitate. ꝫ fit pfectōnis. sic cōfite
ri venialia.

Capitulum.39.an cōfessio possit esse in formis
ꝛ qū est meritoria ꝛ qū satisfactoria ꝛ de eo q̄
ficte confitetur.

CONFessio est actꝰ virtutis ꝛ ē pars
c sacri. fm aūt q ē virtus: est actus me
ritorius ꝓprie. ꝛ sic cōfessio nō valet
sine caritate que ē principium merēdi. ꝫ fm
q est pars sacri: sic ordinat cōfitētem ad sacer
dotem qui hēt claues eccle. qui ꝙ cōfessionem
scienciam cōfitentis cognoscit. ꝛ fm hoc con
fessio pōtesse etiā ī eo q̄ nō est cōteritus. q: pōt
pctā sua sacerdoti inotescere ꝛ clauib⁹ eccleſie
se subicere. ꝛ q̄muis tunc nō ꝓpiat absolutio
nis fructum: tñ recedente fictione ꝓpere inci
piet fic etiam est in aliis sacris. vñ non tenetur
iterare cōfessionem qui fict⁹ accessit. ꝫ tenetur
postmodum fictionem suam cōfiteri. fructum
aūt cōfessionis nullus extra caritatē existēs ꝙ
cipit. vñ cōsiderandum q̄ cōtritio ꝛ satisfactio
fiunt deo. sed cōfessio fit homini. ꝛ ideo de rōne
cōtritōnis ꝛ satisfactōnis ē: q homo fit deo ꝓ ca
ritatem vnitus. non autem de rōne cōfessionis.
hec.b.t.in.4.di.17. de cōfessione ar.4. Sic.n.
informatio caritatis nō est de intellectu nec ō
rōne fidei ꝓpter q̄ō fides potest esse ī formis:
sic etiam cōtritō non est de rōne cōfessionis. ꝓ
ter q̄ō potest esse vera cōfessio sacra lis absq; cō
tritōne. ex quo habet illa q̄ sunt de rōne cōfessi
onis. Et ideo sic fides in formis non repetitur
cum formatur: sic etiam nec cōfessio in formis
iteratur supueniente cōtritione. ꝛ hoc intelligē
dum est: supposito q cōfessio fuerit integra. si.n.
aliquis scienter diuideret cōfessionem suam de
mortalib⁹ q̄ntum ad diuersos cōfessores: tunc
nō esset vera cōfessio. Cum integritas sit de ra
tione cōfessionis. ꝛ ideo de necessitate confessio
nis est: q pctōr cōfiteatur vni sacerdoti in vna
cōfessione: cōta pctā sua mortalia q̄ habet ī me
moria. alī.n non est cōfessio ꝫ cōfessionis simu
latō. sic.n. cōfessio est pars pñie: sic etiam debz
esse integra sic oꝫ pñiam esse integram. sic dic
magister in.4.di.20. Diuidere.n. cōfessionem
pertinet ad ypocrisim. fm augustī. Sacerdos
.n. audiens cōfessionem gerit vicem dei. ꝛ ideo
debet ei. hoc modo fieri cōfessio sic fit cōtritio
respectu dei. ita q̄ sic nō est cōtritio sufficiens
nisi fiat de oībus peccatis mortalib⁹: ita etiaꝫ
nec confessio valet nisi cōfitens ō oīb⁹ suis pec
catis mortalib⁹ q̄ sibi occurrūt memorie cōfite
atur vni sacerdoti ī vna cōfessione. hec durād⁹.

Capitulum·40. qñ tenetur quis pctā semel ofessa iterum ofiteri ⁊ qñ recidiuans nó tenetur peccata semel confessa iterum confiteri.

ODMNDum q pctā que quis semel vere ofessus est: non tenetur iterum ofiteri. nisi in quatuor casibus. quor duo otingunt ex defectu ofessoris ⁊ duo ex ó fectu ofitentis. ex ófectu ofessoris: primus casus é. qñ errat clauis sciencie. vt si ofessor reputet veniale qó est mortale. vl' non reputet peccatum: qó est pctũ. ⁊ fm hoc iniungat pñiaz p mortali tanꝫm p veniali vel nó iniungat sibi pñiam qz non reputat pctũ. vel qñ sacerdos nescit ofitentem dirigere vel sibi cõsilium dare. Secũdo ꝓpter defectum clauis potencie. vt si ofessor absoluat de quo non potest absoluere. Tlij aũt duo casus sunt ex pte ofitẽtis. Primus est: qñ scienter dimit ofessionem. s. qñ nó ofessus est oia mortalia dmi ofessori. qz talis ofessio: nó est sacrãlis. ⁊ ideo debet repeti. Secundus est qñ ofitens est oblitus peni tenciam sibi iniuntam. tenetur. n. ad impositã sibi satisfactionem ⁊ si nó recolit de ea oz vt iterum iteret illa pctā in ofessione vt ei taxetur arbitrio ofessoris pena quam pctor sibi ipi taxare nó potest. Est etiam alius casus ⁊ quit? fm plures magistros in quib? oz pñiam iterare. s. qñ aliquis ofitetur integre sua mortalia. sz ab oib? velalcm ab aliquo ꝓponit nó abstinere. recidiuans tñ non tenetur ofiteri pctā de quib? prius semel ofessus ⁊ absolutus est. cum hoc non ptineat ad aliquem quatuor? predictor modor. vñ ó peni. di. i. c. mensuram. dicitur. non est necesse vt que semel sacerdoti confessi sumus: denuo ofiteamur. sz lingua cordis nó carnis apud verum iudicem ea iugiter confiteri debemus. Tltio de tñ q in ofessione é aliquis dubiũ dupliciter. Primo directe. ⁊ sic non cadunt sub ofessione nisi pctā de quib? absolutio queritur. ⁊ ita cum priora pctā iam fuerint remissa recidiuanti ⁊ ofessa ab eo: nó tenetur ea cõfiteri nec in generali nec in spali. ⁊ hoc siue cõfiteatur de recidiuo illi cum prio? confessus fuerat de priorib? pctis siue cõfitea tur alteri. Secundo indirecte sic. vt fine quo non potest sciri debitus modus satisfaciendi. et per hunc modum tenetur recidiuans peccata dimissa notificare quantum sufficit ad hoc q sciatur q pña sit ei iniungenda. ⁊ ad hoc videtur sufficere cõfessio dimissor pctor in generali. lz qñq; expediat ꝺscendere ad aliqua spalia fm q cõfessor vl' cõfitens: viderint oportunũ. Nec est necesse cõfiteri oés occasiones pctī. sed solum illas sine quar absciscione: nó potest peccato sufficiens remedium adhiberi. hec duranꝺus. in. 4. di. xx. quem. b. t. Circa predicta distinguendum est. q in cõfessione aliquid dicitur dupliciter. Uno modo directe. ⁊ sic dicitur i cõfessione directe illud cuius abolitõ p cõfessionẽ q̃ritur. ⁊ sic pctā dimissa nó tenetur recidiuãs cõfiteri. qz nó queritur nunc eor abolitio. cum fuerint plene abolita p cõtritionem ⁊ cõfessionem. ideo non q̃ritur illor remissio. ⁊ cõsequẽter nec est necessaria cõfessio. siue fuerit explicita satisfactó p illis siue non. nam dato oppositto: sequeretur q quicũq; cõfitetur teneretur qualibz vice cõfiteri oia pctā q̃ tota vita sua egit. cum p recidiuationem reddeãt oia pctā dimissa. Exponitur aũt i cõfessione indirecte illõ sine quo sciri non potest debitum satisfaciendi. Nam cuz satisfactio sit necessaria: qz includitur in cõtritione que hz votum cõfitendi ⁊ satisfaciendi anexum: tenetur confitens exponere sacerdoti oia illa p que sciri possit modum imponendę satisfactõis cõgrue. sic interdum pctor cõfitetur se esse corpore infirmum: vt sacerdos non imponat ei ieiunium. ⁊ p hunc modum tenetur pctor cõfiteri pctā iam dimissa. vt p hoc sciatur quis modus satisfactõis ei cõgruit. qz tñ non cõfitetur illa vt habeat remissionem de illis cum iam habuerit sz solum vt sciatur modus imponendi satisfactionem: nó oz q confitea tur oia. sz tot ⁊ talia p q̃ sciri possit cõueniens modus satisfactõis sue. vt si quis lapsus est fm carnem ⁊ hoc cõfiteatur semel se fecisse: ⁊ tñ als sepe inciderat aut incidere solitus erat: qó alteri sacerdoti confessus fuerat. conueniens est autem q non solum dicat pctor nunc sacerdoti semel se lapsum q fuit post dimissionem pcedẽtem: sz dicat se als sepe lapsum ⁊ cõsuetum eẽ ad cadẽdum in hoc vicium. qz alius modus satisfactõis cõueniet ei qui sepe labitur: fm ei q̃ solum semel. Etiam quia notificando se lapsum sepe: sciet sacerdos vñ ꝓcuret hoc ꝓuidendo illud a pctõre. ⁊ absciderit poterit occasionem huius lapsus p satisfactionem quam imponet. qó non sciret si nó confiteatur dimissa. ⁊ ita est de aliis pctis ad que quis cõsuetus é: sic de lapsu carnis. ideo conueniens est illa rursus confiteri. sz in quibusdam sufficit illa confiteri in generali. i. dicere se peccasse sepe p ira; aut inuidiam ⁊ huiusmodi. in quibusdam vero conueniẽs erit descendere ad ꝑticularia. vt sic

accipiatur iudicium ō imponenda satisfatōne
ꝛ tñ qño aut q̄ntum ad particularia descendi
oz: nō est possibile determinari fmone vniuer
sali. ꝫ fic videbitur opportunum ofitenti. ꝛ rō
non cadit sub p̄cepto repetere pctā iam dimis
sa in recidiuante. ꝫ solum expedit ad salutem
confitentis. quam ipse tenetur procurare.

Capitulum. 41. vtrum aliquis possit ofite
ri p alium vel p scriptum. ꝛ q vnus nō potest
oteri vel ofiteri p alio. ꝫ vnus possit satisface
re p alio.

c ⁊ deranoum q ofessio non so
lum est actus virtutis: ꝫ etiam pars
sacri. q̄ muis aūt ad eam fm q ē act⁹
virtutis sufficeret q̄libercumq; fieret etiam si
nō esset tanta dificultas in vno modo fic ī alio
: tñ fm q est pars sacri habet determinatum
actum fic ꝛ alia sacra hñt determinatam ma
teriam. ꝛ fic in baptismo ad significandum in
teriorem ablutōnem assumitur illud elemētum
cuius est maximus vsus in abluēdo: ita ī actu
sacrali ad manifestādum ordinate assumitur
ille actus quo maxime osueuimus manifesta
re. s. p ppriū verbum. alij. n. modi sunt inducti
ī suplemētum istiⁿ. fic. n. in baptismo nō suffi⁊it
q̄libercūq; abluere ꝫ elemētum determinatū
ita neq; in pñia sufficit q̄libercumq; pctā ma
nifestare: ꝫ oz q p actum ōterminatum mani
festentur. in eo tñ qui nō habet vsum lingue fic
mutus vel qui est alterius lingue: sufficit q p
scriptum aut nutum aut interpretem cōfitea
tur. q; non exigitur ab homine: plus q̄m possit.
ideo qñ non possumus vno modo: debemus fm
qō possumus ofiteri. hec. b. t. in. 4. di. 17. q. 3.
ar. 4. ⁊n confessione. n. sacrali ordinata ad
manifestatōem ofitentis pctā: assumitur ille
actⁿ quo maxime ꝛ melius ꝛ plenius osueni
mus manifestare. qui quidem actⁿ: est ppria
ofessio ꝛ p pprium verbum vocale. alij. n. mo
di manifestandi sunt introducti in defectum ꝛ
suplementum istius. ita q sicut sacrm altaris
non ofi⁊itur nisi in pane triticeo ꝛ in vino vi
tis quibⁿ principalr̄ ꝺuenit rō panis ꝛ vini.
Et fic etiam extrema vnctio non fit nisi ī oleo
oliuaꝝ qō est pprie oleum: fic etiam confessio
sacrālis nō valet nisi fit vocalis ꝛ ppria ofite
tis. nisi ille esset oīno impotens ad loq̄ndum ꝛ
manifestandum pctā sua p ppriam vocem cō
fessori. Sic. n. homo tenetur ad ofessionem fi
dei: fic etiam tenetur ad ofessionem pctoꝝ. et
ita fic ofessio fidei est faciēda nō solum corde
ꝫ etiam ore fm illud ro. 10. Corde creditur ad
iusticiam ore autez ofessio fit ad salutem. Sic
etiam ofessio pctoꝝ debet esse: non solum mē
talis coram deo ꝫ etiam vocalis coram hoīe.
ꝛ debet esse actus vocalis ꝛ ppr⁊ius cuiuslibz
ofitentis: fic otritio debet esse ppria cuiuslibz
penitentis. fic. n. vnus non oteritur p pctō al
terius excepto xpo. ꝫ quilibz tenetur oteri p
pctis ppriis: sic etiam oz q quilibz ppr⁊io ore
ofiteatur pctā sua. ꝛ ꝫ vnus possit satisfacere
p pctis alterius: non tñ vnus potest ofiteri or
dinarie p pctis alterius. cuius rō est q; execu
tio satisfatōnis: non est ō esse sacri pñie. fic est
actⁿ ofessionis. ꝫ impositio satisfatōnis: fit de
rōne sacri pñie. ꝛ ideo oz q fic quilibz p se pec
cans p seipm debet penitere: q; sic etiam per se
ipm faciat illa q̄ sunt ō rōne sacri pñie. fic q p
seipm oteratur. p seipm confiteatur ppria vo
ce. sibi etiam ipi a ofessore imponatur satisfa
tio. ꝫ possit exsoluere satisfatōem p alium. q;
exsolutio pene que est satisfatōnis executō: nō
est de integritate pñie: ꝫ est efectus eius. ꝛ fic
q̄oam ꝺueniunt ofessioni: q̄ sunt de necessitate
ofessionis. q̄oam aūt que sunt ō bene esse ipⁱ⁹.
q̄ aūt sunt de necessitate ofessionis: ꝺpetunt
ei fm qō est actus virtutis vl fm q est pars sa
cramenti pñie. sufficit tñ q ille qui non habet
vsum lingue ficut mutus vel qui est alterius
lingue: confiteatur per scriptum. si fit mutus
vel si non possit scribere per nutus et signa vel
si fit alterius lingue: per interpretem vl si non
habet interpretem: debet exprimere p nutus
ꝛ signa. ita q si non possit exprimere peccata
sua propria voce confessori in confessione: te
netur exprimere aliter meliori ꝛ expressiori
modo quo potest. si autem nullomodo potest
: in potencia excusat eum. quia non exigitur
ab homine plus q̄m possit. p nuncium aūt ī nul
lo casu debet confiteri. fic. n. absens non potest
baptizari: ita etiam nec ofiteri. q; oz q suscipi
ens sacrm: īmediate subiciatur ministro sacri.
qō non potest fieri nisi fuerit p̄sens ministro
exhibēti sibi sacrm. hec duranous in. 4. di. 17.
. q. vl.

Capitulum. 42. de effectu pñie ꝛ q tollit
pctm ꝫ non semp totam penam ꝛ reliquias
pctī ꝛ q̄liter restituit virtutes.

n ⁊ dum q pñia potest ofiēra
ri inq̄ntum est sacrm: ꝛ inq̄ntum est
virtus. ꝛ vtroq; modo ad remissionē
pctoꝝ aliquo modo opatur. fm. n. q est no. le.
sa. gra in ea datur ad efectum aliquem sanan

dum. ℑ quem inducta ē. ad dimissionem cul
pe actualis. ©peratur etiam ad dimissionem
pctī inq̃ntum est virtus: ispāli modo p alijs vir
tutib⁹. qz fm oēm virtutem formatam ex pte
habitus: pctā dimitūtur rōe gr̃e que cum i ipis
infunditur. sz hoc est formalr̃ remitere. sz pn̄ia
ex rōne sui act⁹: habet q̄ p eam pctā dimitan
tur. fm q̄ pctā comissa sunt materia act⁹ ei⁹.
cum. n. pctūm ex hoc remitti dicatur vel retine
ri qō habet rōem offense: illud qō offensam au
fert: pctūm tollit. Hoc aūt facit pn̄ia que in re
cōpensatōnem diuine offense: ispūm ©tribula
tuz deo offert. ⁊ deo pn̄ie etiā ex pte act⁹ sui:
©petit pctūm tollere. ⁊ hoc est efficienter ⁊ nō
solum formalr̃ p pn̄iam pctā dimitt. ⁊ sz offen
sa fit infinita ex parte auersionis: similr̃ actus
pn̄ie habet infinitatem ex parte gr̃e que est ōi
similitudo. ⁊ in virtute diuine mr̃e opans que
infita est. q̃muis ex pte actus nr̃i fit finita. ha
bet etiam efficaciam ex virtute passionis xp̄i.
que infiniti valoris quodāmodo est. inq̃ntum
fuit passio dei ⁊ hominis. Considerandum
q̄ pctōz p affectum pctī: amicitiam dei viola
uit. ⁊ p inobedientiam diuine legis: honorē d̄o
debitum subtraxit. ⁊ ex primo amittit gr̃am
⁊ incurrit offensam. ⁊ ex secundo meretur pe
nam. vt ab eo qui p inobedientiam subtraxit:
subtrahatur per penam. ⁊ hoc meritum pene
: reatus dicitur. ⁊ deo p pn̄iam qua homo se
deo supponit pctā p̄terita detestando cum emē
datōnis ppōsito: remittitur quidem pctūm q̃n
tum ad offensam: sz non oz q̄ remittatur q̃ntuz
ad totum reatum. nisi pena iam soluta. ⁊ sic p
pn̄iam non simul cum culpe dimissione: totus
etiam reat⁹ dimitur. Et nō ē simile d̄ baptis
mo ⁊ de pn̄ia: qz baptismus est spūalis regene
ratio ⁊ non potest esse generatio vnius nisi p
corruptōnem alterius. deo oz q̄ in baptismo
quidq̄d ad p̄ceventem vitam p̄tineat: totum
aboleatur. s. ⁊ culpa ⁊ reatus. nisi fit defectus
ex pte recipiētis. sz pn̄ia non est regeneratio. sz
magis reparatio vite prius habite. ⁊ deo nō ē
similis rō. Notandum q̄ sic pn̄ia non tollit
totalr̃ reatum p q̃mlibet suum actum sed tunc
tollit q̃n ad p̄fectum perducitur fm oēs pn̄ie
ptes: ita etiam non oz q̄ p primum pn̄ie actū
oēs ōfectus ex pctō actuali ©secutos que dicū
tur reliquie pctī repentur. sz pn̄ia iam p̄fecta
q̃ntum ad oēs sui partes ⁊ reliquie etiam tol
luntur pctī actualis. Considerandum q̄ gr̃a
⁊ virtutes in aīa cāntur ex influencia diuini
luminis. que quidem influencia impeditur p
pctūm. qō animam a deo auertit sic̄ nubes in
terposita inter nos ⁊ solem: radium eius a no
bis p̄hibet. vñ dicitur ysa. 59. Pctā vr̄a diuise
runt inter vos ⁊ deum vr̄m. ⁊ qz p pn̄iam pec
cata dimittūtur etiam in primo pn̄ie actu q̃n
tum ad offensam: deo sic̄ ventus aufferens nu
bem nobis lumen solis restituit: ita pn̄ia tam
q̃z remouens p̄hibens gr̃am gratum faciētem
⁊ oēs virtutes nob̄ restituit. virtus aūt infusa
⁊ acquisita non sunt eiusdem spēi. Vnde cū ha
bitus ex freq̃ncia opum pctī generatus virtu
te acquisite ℑrius sit: non ℑriatur directe vir
tuti infuse que habz oppositōnem ad pctūm ex
illa pte qua est offensa dei. vñ non oz q̄ statim
virtutib⁹ infusis restitutis: habitus vicios⁹ to
talr̃ tollantur. q̃muis impediantur ⁊ etiam
diminuantur. Facilitas aūt operādi opa vir
tutum: potest esse ex duob⁹. s. ex ©suetudine p̄
cedente. Et hanc facilitatem non tribuit virt⁹
infusa statim in suo principio. ⁊ iterum ex for
ti inhesione ad obiectum virtutis. ⁊ hanc est in
uenire in virtute infusa statim i suo principio.
hec. b. t. in. 4. d. 14. q. 2. ar. pri. Ex predictis
pz q̄ per pn̄iam remittūtur pctā non solum foz
malr̃ sz etiam efficienter. ⁊ q̄ act⁹ pn̄ie hēt in
finitam virtutem ex pte gr̃e ⁊ ex merito xp̄i.
Item q̄ non semp tollit totum reatum pene
t̄poralis p q̃mlibz actum suum. sz tunc q̃n ad
p̄fectum ducitur sz oēs pn̄ie ptes. Item q̄ nō
tollit oēs defectus ex actuali pctō ©secutos. q̄
dicuntur reliquie pctī p q̃mlibz actum suum:
sz cum oēs ptes pn̄ie simr̃ ©currunt. De effe
ctu pn̄ie nota fm augustī. in libro d̄ vera ⁊ fal
sa pn̄ia. Dis clamat auctoritas. q̄ pn̄ia est oīs
bonoꝝ vita. languores sanat. leprosos curat.
mortuos suscitat. sanitatez auget ©fuat vitā.
fugat vicia. virtutes exornat. mētem munit ⁊
roborat. oīa sanat oīa reintegrat. tēpat succes
sus. ©stringit impetus. moderatos ©fert gres
sus. ℑn hac oē bonum inuenitur. p hanc oē bo
num ©seruatur. fugat tenebras. inducit lucez.
vt aūt oīa ista perstringamus dicamus q̄ trī
plex est effectus pn̄ie. vz. a culpa absoluere. p
pena satisfacere. ⁊ vires anime roborare ⁊ for
tificare. cum ergo dicit augustinus q̄ pn̄ia. le
prosos curat. mortuos suscitat ⁊ c. Dat intelli
gere q̄ culpam mundat. cum autez dicit q̄ oīa
reintegrat: dat intelligere q̄ p pena satisfacit.
⁊ idem augustin⁹ in eodem li. dicit q̄ pn̄ia acq̃
rit indulgenciam. sine qua nemo poterit ad ve
niam. ex eo vero q̄ augustin⁹ ait. q̄ virtutes
exornat, mentem munit ⁊ roborat: dat intelli

gere q̄ vires anime ꝺsoluat. ⁊ fortificat. Pos sumus etiam dare. Quartum effectum pñie. vz q̄ pñia in voto habita nos reconciliat ꝺo ⁊ ecclesie triūphanti. p ꝺfessionem sacerdoti fac tam: nos recōciliat ecclesie militanti. ⁊ qñ hec ꝺfessio ē facta sacerdoti hēt oēs efectus supra victos. qui sunt quatuor vel etiam. 4. nam fic ꝺfitens cum ꝺfitetur. etiaz a culpa absoluitur ⁊ deo ⁊ ecclesie recōciliatur ⁊ pena eterna in temporalem comutatur. ⁊ vires anime eius fortificantur. Aliqñ tñ ⁊ingit q̄ ante ḡm q̄s vadat ad ꝺfessorem est ⁊tritus ⁊ est a culpa absolutus ⁊ est deo reconciliatus iurta illud psalmi. Dixi ꝺfitebor ad. m. et tu. re. et iurta illud qō dicitur de leprosis mūdatis in euange lio. ſz cum fit ꝺfessio in voce vires anime forti ficat ⁊ munit. ⁊ penam tporalem minuit ⁊ re secat. ⁊ reconciliat plato ⁊ ecclesie militanti. hec egidius romanus. quolibz. 2. q. 27.

Capitulum. 43. q̄ pñia delet pctūm ⁊ resti tuit virtutes ⁊ vinificat opa mortificata ⁊ ē necessaria ad salutem.

c IRCA predicta sunt quato: viden da. Primo quomodo pñia delet pec catum. Secundo quomodo restituit virtutes. Tercio quomodo viuificat opa mor tua p pctūm. Quarto vtrum pñia fit necessa ria ad salutem. Circa primum sunt. 3. ꝺclu siones. Prima q̄ pñia delet oēm culpam actu alem taz mortalem q̄m venialem cui spāliter aplicatur. ſz potest delere mortalia sine venia libus: vnum veniale sine alio ſz non vnum mor tale sine alio. Secūda ꝺclusio ē q̄ oēm penaz eternam comutat in tporalem. ⁊ si fit pfecta totalē tollit. Tercia ꝺclusio ē. q̄ seqllam ad pctūm q̄ est ꝺhere malum ⁊ retrahere a bono: si pñia q̄ est virtus ⁊ sacrm fit pfecta: totalē delet istam seqllam ⁊ istas reliquias. si autem est ꝺpleta pñia q̄ est sacrm ⁊ non q̄ est virtus: esset quidem deleta pena ſz non sequella comu ni momento. potest. n. esse deleta pena oīs nō habitus male acquisitus. ſz ecōuerso. si ess vir tus pñie pfecta non sacrm: tunc seqlla esset de leta. qz cum habitus virtuosus est pfect9: habi tus oppositus est totalē corrupt9. ſz non ppter hoc esset pena oīs exsoluta: cum pfecte virtuo sus possit esse debitor pene. Circa secūdum. sunt tres cōclusiones. Prima q̄ p pñiam resti tuūtur oēs virtutes ptinentes ad necessitatez salutis. qz amouēdo obstaculuz: restituit gr̄az. cum qua virtutes infundūtur. ſz ptinētes ad dignitatē vt virginitatez ⁊ inocēciā: nō. R esti tuit aūt ī maiori vl̄ minori vel eq̄li gradu fm diuersam dispositōnem. Secūda ꝺclusio est q̄ non restituit impunitatem i foro ꝺtemptō so. pñio habens bulam de absolutione ab homi cidio: michilominus suspenderetur ⁊ iuste. sic̄ iudeus homicida si baptizatur: non ppter hoc euadit suplicium. qz satisfacit quo ad deum nō quo ad hoīes. qz ciuilis actio: criminali nō pre iudicat. Tercia ꝺclusio est q̄ nec ab irrigula ritate liberat. sic̄ nec baptismus quo ad biga miam. pñia vero neq; quo ad homicidiuz nec quo ad aliquam irrigularitatez: nemo definit esse nocens. de tpo. 02. c. vlti. Circa tercium sunt due ꝺclusiones. Prima q̄ opa dicūtur vi ua: q̄ sunt facta a viuente vita gr̄e. ⁊ sunt me ritoria vite eterne qñ non impediuntur. dicun tur aūt mortua illa que facta sunt a carente vita gr̄e vel non sunt meritoria vite eterne. q̄ tñ sunt bona ex genere. Secunda ꝺclusio q̄ nulla reuiuiscunt q̄ mortua facta sunt. sed illa sola reuiuiscunt q̄ mortificata fuerunt. Cir ca quartum sunt tres ꝺclusiones. Prima q̄ ha bentib9 mortale. pñie sacrm est necessarium quo ad ⁊tritionem in hac vita simpliciter ⁊ quo ad ꝺfessionem si possit haberi. ſz quo ad sa tisfatōnem vel hic vel alibi. ſz quo ad habētem venialia non est necessaria. ⁊ non hñti aliqua: nullomodo est necessaria. nec quo ad actum exteriorem. nec quo ad interiorem. Secun da ꝺclusio est q̄ pñia q̄ est virt9 acquisita: nul li est necessaria ad salutem. cum in vltimis vi te possit homo penitere. ſz quo ad actum apti tuoine necessaria est in hac vita habenti mor tale qō occurrit memorie. nō aūt nō habenti.

Tercia ꝺclusio est q̄ pñia q̄ ē virtus infusa: nescessaria est oī puro homini ad salutem. non aūt ppter se inocentib9. ſz ppter conexionem eius cum caritate. act9 vero eius actu: est ne cessarius. Dico interioz quia exteriōz hic vl̄ali bi expleri potest. hec petrus ō palude in. 4. di. 14.

Capitulum. 44. q̄ ꝺfessio liberat a morte ⁊ a pena eterna ⁊ diminuit penam tēporalem aperit celum tribuit spem salutis.

p EN Jtencia inq̄ntum est sacrm: pre cipue in ꝺfessione pficitur. qz p eam homo ministris ecclesie se subdit. qui sunt sacerdotes dispensatores. contritio. n. votum ꝺfessionis annexum habet. ⁊ satisfactio p iudicō sacerdotis cui fit ꝺfessio taxatur. ⁊ qz in sacro pñie gr̄a infunditur p quam fit remissio pecca

tor. sic in baptismo: vbi eomodo confessio ex vi absolutonis coniuncte remittit culpaz: sic z baptismus a morte pcti liberat. non solum sm q actu suscipitur: sz etiam sm qd in voto habetur. sic pz in illis: qui iam sanctificati ad baptismuz accedunt. z si aliquis impedimentum non preseret: ex ipa colatione baptismi gram consequitur remittem pcta si prius sibi remissa no fuisset. Et similiter dicendum est de confessione adiuncta absolutoe. qz sm q in voto penitentis proest fit: a culpa liberauit. postmodum aut in actu confessionis z absolutois: gra augetur z remissio pctoz. datur. si precedens voloz de pctis no fuisset sufficiens ad contritonem. z ipe tunc obicem gre non poneret. z vbi sic de baptismo dicitur q liberat a morte: ita z de confessione dici pot. Contritio aut het votum confessionis adiunctum. vbi eomodo liberat a culpa penitentem: sic o siverium baptismi baptizandos. Coniderandum q confessio simul cum absolutone: het vim liberandi a pena dupliciter. vnomodo ex ipsa vi absolutonis. z sic quidem liberat in voto existens a pena eterna sic z a culpa. q quidem pena est pena condempnans z ex toto exterminas. a qua homo liberatus adhuc manet obligatus ad penam tpalem sm q pena e medicina purgans z promouens. z hec pena restat in purgatorio patienda etiam his qui a pena inferni liberati sunt. q quidem pena est impoportona ta vnicui penitentis in hoc mundo viuentis. sz p vim clauiam intantum diminutur: q pporto nata virtuti penitentis remanet. ita q satisfactione se in hac vita purgare potest. aliomodo diminuit penam ex ipa natura actus contritis. qui penam habet erubescencie anexam. z vbi quanto aliquis pluries de eisdem pctis contritur: tanto magis pena diminuitur. vn confessus z absolutus minus in purgatorio punietur: qm contritus tantum. Notandum q a paradiso introitu phibetur aliquis p culpam z reatum pene. z qz hec impedimenta confessio amouet: io dicitur paradisum aperire. Et qmuis ante votum confessionis paradisus clausus erat peccanti mortaliter: z postea p contritonem votum confessionis importatem aptus sit etiam ante confessionem actualem factam: non tn obstaculum reatus est totaliter remotum ante confessionem.

Sciendum etiam q spes remissionis pctoz non est nobis nisi p xpm. z q homo p confessionem se subiciat claubus ecclesie ex passione xpi virtutem habentibus: vbi dicitur. q confessio salutis spem tribuit. Ex actibus aut nris non potest esse spes salutis principaliter. sz ex gra receptoris. z qz confessio gre receptoris imitatur: ibo spem salutis tribuit non solum vt actus meritorius sed vt sacri pars. Hec oia. b. t. in. 4. di. .17. in fi.

Capitulum. 449. que opera dicuntur viua z que mortua z que mortificata z qualiter p penitenciam viuificantur.

Conideandum q pnia o rone sui ordinatur ad remotoem malt. vn q aliqua bona p pniam restituantur. hoc non est nisi p accidens inquantum remouet prohibens. ca aut que est remouens phibens: exigit cam p se aliquam respectu efectus cui ipa est ca p accidens. viuificatois aut opum extra caritatem factoz: non potest poni aliqua ca p se. qz vita opum ex vita opantis dependet. z vbi a gra vel caritate hnt opa q viuant. gra aut vel caritas quam pnia restituit: no potest opib precedentib vitam conferre. qz habitus no format actum nisi qui ab eo procedit. Et ita pz q p pniam opa extra caritatem facta: viuificari non possunt. Similiter dicendum q opa in caritate prius facta: p pctum sequens mortificantur. p quo sciendum q illud ppie viuere dicitur: qo ex se aliquem motum habet. z inde nome vite ad illa oia trahitur que ex se habent aliquam opatoez sine aliquo principio extra. sic q intelligit z sentit vel mouetur vl apetit vel nutriuntur. z inde est q nomen vite transumitur ad oia illa que hnt debitam opatone vel efectum. Et illa que priuantur hac: dicuntur mortua. Sic dicimus aquam viuam que e in impetu. ppius aut efectus humanoz opus est: q p ea homo ad vltimum finem vite puniat. s. beatitudinem. z vbi illa opa hominis ppie viua dicitur: q hoiem ad vitam eternam producere possunt. illa aut mortua: q hoc facient si potestatem non hnt. illa aute mortificari q hanc potestatem amiserunt cum prius eaz habuerit. z vbi opa bona ex caritate facta ei qui gram habet: viua sunt. in eo autez qui gra caret opa non ex caritate facta: mortua sunt. opa aut prius ex caritate facta in eo q gram amittit p pctm: mortificata sunt. qz pctm sequens impedit q homo p illa opa non possit ad vitam introduci. Sciendum q per ingratitudinem meretur homo accepta beneficia amittere. Et vbi p quantumcuq mortale quo homo deo ingratus de beneficiis preceptis fit: oia bona precedentia ponit quantucumq fuerint ad fructum vite eterne. Conideandum etiam q

opera ī caritate facta ⁊ si transeant actu: manent tñ ꝙntum ad meritum in dei acceptione. ⁊ ſm q̄ sic manent: hñt efficaciam ꝙntum in ipis est ꝓuocandi faciendi ad vitam eternaz ⁊ sic dicuntur viua remanere. sed q̄ hunc effectum in pctōrem non habent: est p accidens ꝓpter pctūm qđ facit pctōrem indispositum ad pcipiendū effectum p̄cedentium meritoꝝ. non aūt ab ipis opib⁹ aliquid demitur cum in suo fieri eficaciam p̄fectam obtinuerint hoc ipso q̄ ex caritate sunt elicita. qđ eis sequens peccatum aufferre nō potest. ⁊ ideo remota indispositōne a pctōre p pniam: opa illa p̄cedentia effectum suum in ipm iterū habere incipiunt. Et ſm hoc viuificari dicūtur. q̄ ꝙmuis opera illa non maneant actu: manent tñ merito ī diuina acceptione. sic pctā transeunt actu ⁊ manent reatu. Considerandum q̄ pñia inꝙntuz est virtus remittit pctūm formalē ex pte habitus. sz ex pte ista effectiue pctūm tollit quod gram tribuit. sic inducens albedinem: auffert nigredinem. ⁊ ſm hoc pñia inꝙntum est sacz: pctūm dimittit. q̄ sacra no. le. sunt cā instrumentalis gre. deus aūt remittit sic cā gre efficiens ⁊ xps homo sicut cā meritoria gre ⁊ sacerdos sic minister dei ⁊ sacroꝝ dispensatoꝝ. Hec oia. b. t. in. 4. sen. di. 14. de effectu penitencie.

Capitulum. 46. an pctā dimissa redeant et que ⁊ qlter.

Eccata dimissa possunt redire dupliciter. vel in se. ⁊ sic pctā dimissa nullo modo redeunt ꝙntum ad maculam nec ꝙntum ad reatum. vel in suo effectu: ⁊ hoc modo pctā dimissa redeūt: inꝙntum ex pctis dimissis aliquid in sequētib⁹ relinquitur. per hoc. n. q̄ homo deum p pctūm offendit post remissionem p̄cedentium pctoꝝ: quandam deformitatem ingratitudinis actus sequentis pctī acquirit. ⁊ ideo dicitur comuniter q̄ redeunt ꝙntum ad ingratitudinem. lz non redeūt: sed nouum pctūm inducitur. ⁊ p illa pte pene q̄ dimissa est in cōfessione vel in ꝺtritōne: munz aliquis punietur sz p reliqua. Hec. b. t. ī. 4. di. zz. Et ita pctā dimissa redire dicūtur nō q̄ dez ꝙntuz ad se qđ é redire ꝙntuz ad actum vel culpam. maculam. reatum aut penam. q̄ oia ista sunt aliquid in pctō. sz redeunt pctā dimissa ꝙntum ad effectum suum. q̄ ex pctis comissis relinquitur aliquid in seqntib⁹ pctis etiam postq̄m illa remissa fuerint. Ex eo. n. q̄ homo p pctūm offendit deum postq̄m remissionem p̄cedentium pctoꝝ accepit: actus sequens peccati incurrit quādam deformitatem ingratitudinis. q̄ grauius reputatur pctūm qđ quis facit postq̄m accepit remissionem: q̄m prius. sic grauius peccat qui offendit illum a quo beneficia suscepit: q̄m si offendat eum a quo nulla beneficia susceperit vmq̄z. Et q̄ remissio pctoꝝ é beneficium qđdam qđ a deo recipimus vltra alia beneficia: magis ingratꝰ est qui post remissionem pctoꝝ peccat q̄m prius. ⁊ ista ꝺformitas ingratitudinis addit aliquaz magnitudinē pctī. ⁊ ꝙntum ad hoc redeunt pctā dimissa. q̄ nisi illa p̄cessissent: nō esset ista magnitudo pctī. Augustinus aūt dicit deum reuocare priora pctā ⁊ replicare illa: nō quidem faciendo q̄ illa in seipis redeant: qđ est impossibile nec etiam q̄ tota pena que prius erat p eis debita ⁊ remissa: detur nunc. iz redeunt ꝙntum ad ꝺformitatem ingratitudinis: in pctis seqntib⁹. Et reatus pctī hominis recidiuantis: nō surgit tantus ſm quātitatem absolutam. s. ꝙntus erat reatus pctoꝝ remissoꝝ iz redit equalis ſm ꝓportionalitatem. s. q̄ ꝙnto fuerunt maiora pctā que demissa fuerunt: tanto fuit beneficium remissionis maius. Et ꝙnto fuit beneficium maius: tanto fuit ingratitudo maior. et sic aliquo modo ꝙntitas pctoꝝ remissoꝝ: manet in ingratitudine recidiui. sz non ſm ꝙntitatem absolutam. ita q̄ tantus sit reatus istius pctī p qđ quis nunc recidiuat: ꝙntus fuit oīuz pctoꝝ remissoꝝ simul sumptoꝝ. sz solum ꝙntū ad magnitudinem quam facit in reatu: circūstancia ingratitudinis. Sciendū q̄ pctā dimissa dicuntur redire non solum qñ quis peccat in primo pcto post remissionem pctoꝝ. sz etiaz oībus aliis vicib⁹ possunt redire large. q̄ iste redditus: nō est nisi ꝙntum ad circūstāciam ingratitudinis. ⁊ tñ non solum in primo peccato post remissionez comittit ingratitudinem q̄ peccat: sz etiam in oīb⁹ aliis. ⁊ tñ non dicimus ꝓprie tunc redire pctā: sz solum in prima vice. q̄ ad hoc q̄ pctā redeant: oz q̄ aliq̄n fuerīt ⁊ desinant esse. s. recedendo. ⁊ tñ postq̄m quis peccat post remissionem pctoꝝ: redeunt peccata prius dimissa. ⁊ tam nō recedūt quousq̄z remittantur. ideo in secūdo ⁊ tercio ⁊ seqntib⁹ pctis q̄ fiunt nō interueniente remissione: non dicentur redire pctā dimissa. lz ī quolibz eoꝝ comitatur ꝺ nouo talis ingratitudo qualis comissa est in primo pctō post remissionem peccatoꝝ. Et si postea interueniant alie remissiones peccatoꝝ ⁊ post illas sequatur pctūm: nō

ſolum reꝺıbū̃t pctá que ınmeꝺıate ante hoc facta fuerant. ſ̄ꝫ etiam oīa pctá que facta ſunt a principıo vite etiam ſi mılleſies fuerint remiſſa. ſ̄ꝫ quotıēs ꝺ̄ nouo peccatur: totıens pctā prius remiſſa ꝑ totam vıtam reꝺꝺeunt. Venıalıa etiam pctá reꝺꝺeū̃t ſic ꝛ mortalıa ꝑ ıngratıtuꝺınem. qz remiſſıo pctī venıalıs beneficiuꝫ quoꝺam eſt. qñ tñ comıtū̃tur ſola venialıa. nó reꝺꝺeunt mortalıa nec venialıa. ſ̄ꝫ qñ comıtū̃ tur mortalıa: reꝺꝺeunt oīa pctá ꝺımiſſa tan mortalıa q̄m venialıa q̄m etiam originalıa. Et ſ̄ꝫ ꝑ qōlıbꝫ pctū̃m mortale comiſſum poſt remiſſionem pctó᷒ reꝺꝺeunt oīa ꝺımiſſa: ex eo q᷒ in comiſſione cuiuſl̄ eſt ingratıtuꝺo oīuꝫ remiſſionum facta᷒: tñ quatuor pctá ſunt ꝑ q̄ ſpāl̄ pctā ꝺımiſſa reꝺꝺıre ꝺıcū̃tur. ſ. apoſtaſıa a fꝺe. oꝺıum fraternum. ☞tempt⁹ ☞feſſionıs ſiue pñie. ꝺolor q᷒ penituerit. Et ꝺıcū̃tur reꝺꝺı re pctá ꝺımiſſa potıus ꝑ ıſta q̄m ꝑ alıa: nó quı ꝺem q̄ſı ıſta ceteris maıora ſint: ſeꝺ qz magıs repugnent remeꝺıo remiſſıonis. ſic ꝺıcıtur ꝺe pctó ın ſpū̃m ſanctum q᷒ eſt ırremiſſıbile. nó q᷒ ꝺem q᷒ nó poſſit remitı ſeꝺ qz magıs repugnat prıncıpıo remiſſıonis q̄m ceteꝛa pctā. ſ̄ꝫ q̄ꝺam alıa ſint grauıora. Remiſſıo. n. pctó᷒ atrıbuı tur fꝺei. Primo qz ıp̄a eſt prıncıpium ıuſtıfı catóis. Secūꝺo atrıbuıtur caritatı. qz caritas operıt multıtuꝺınez pctó᷒. Tercio atrıbuitur pñie que eſt ınmeꝺıatum remeꝺıum aꝺ remiſ ſionem pctó᷒. ꝺeo pctá que ſunt. ☞ ıſta reme ꝺıa: ꝺıcuntur facere reꝺꝺıre alıa. ınq̄ntum tol lunt vıam remıttēꝺı. ☞ fꝺem. n. eſt apoſtaſıa a fꝺe. ☞ caritatem ē oꝺıum fraternum. ☞ pe nitēcıam ſunt alıa ꝺuo. ſ. ☞ēptus pñie facıen ꝺe ꝛ ꝺolere q᷒ pn̄ıam feceꝛımus alıq̄ño. Et ſic ıſta quatuor vıꝺēntur habeze ſpālem rónem: ut ꝑ ıp̄a reꝺꝺeant pctā. ſ̄ꝫ nó reꝺꝺeāt ꝑ ıp̄a ſola. ſ̄ꝫ ꝑ oīa mortalıa. ꝛ etiam nó faciunt ıſta gra uıus reꝺꝺıre pctā p̄terıta q̄̄ꝫ q̄cumqꝫ alıa.

Capitulum. 47. ꝺe ☞feſſione generalı ꝛ ꝺe eius effectu ꝛ q̄lıter ꝺelet venialıa quo aꝺ cul pam ꝛ q̄lıter quo aꝺ penam.

P Eccata venialıa nó oꝑonū̃tur caritatı q̄ntuꝫ aꝺ habıtum ſ̄ꝫ magıs q̄ntum aꝺ actum eius quem ımpeꝺıunt vl̄ re tarꝺant. ꝛ ꝺeo qñ actus caritatıs ☞ venialıa ꝺırıgıtur: ea q̄̄ſı ſua ☞rıa ꝺelet nec oꝫ q᷒ ☞ fin gunlum coꝛ actus caritatıs feratur aꝺ eorum ꝺeletionem. quıa nullum eorum ꝺ̄ ſe habet ſpā lem rónem qua caritatı alıomoꝺo cótrarıetur ſic eſt ꝺe pctıs mortalıbus. ſ̄ꝫ oīa fm vnam ra tionem ꝺıſponū̃t aꝺ ☞rium caritatıs ınq̄ntuꝫ nımis tꝑoralıb⁹ reb⁹ ınheretur. vñ cuꝫ ☞feſſio generalis fit actus ex caritate ꝓcedens in eo q᷒ caritatem hēt in venialıa. ꝺırect⁹: ☞ſtat q᷒ va let aꝺ venialium pctó᷒ ꝺımiſſionem q̄ntuꝫ aꝺ culpam. ꝛ qñꝫ q̄ntum aꝺ penam: tāta poteſt eſſe ꝺeuotıo ☞fitētis. Et nota q᷒ ☞feſſio gene ralis qñꝫ eſt ſacr̄alis ꝛ qñꝫ non. Sacr̄alis q᷒ ꝺem eſt qñ alıquis ı̄ ſecreto ſacerꝺotı ☞fitetur q̄ꝺam quo᷒ memınit ꝛ alıa venialıa in gene rali. Et tunc illa generalis ☞feſſio ex quatuor habet q᷒ aꝺ remiſſionem valeat venialium q̄n tum aꝺ culpam ꝛ etiam q̄ntum aꝺ penam vl̄ in ꝑte vel in toto. ſ. ex ☞trıtóne ☞fitētis. ex hu mılıtate ☞feſſionis. ex oꝛone ſacerꝺotis ı̄q̄ntū eſt q̄ꝺam ꝑſona. ꝛ ex vı clauium. qñ aūt fit pu blice coram multıs ꝛ cum multıs in eccleſia: non eſt ſacr̄alis. vñ tunc hēt efficaciam ex trıb⁹ primis ꝛ non ex altero. ꝛ ꝓpter hoc etiam nó ſubıungıtur in prima ꝛ ☞plectorio abſolutio nec ſatıſfatónis ınıunctio. ſ̄ꝫ ſolum oꝛo mıſerea tur. Sacerꝺos aūt accedēs aꝺ mıſſam celebrā ꝺam ☞feſſionem generalem facıt: vt purus a ceꝺat. qz ☞feſſio generalis purgat ſaltem a ve nialıb⁹. qꝺ p̄ꝫ qz ı̄ eccl̄ıa nıchıl fruſtra agıtur. ſ̄ꝫ poſt generalē ☞feſſionem ſequitur fm vſum eccleſie oꝛo qua ſacerꝺos ꝺımiſſiones pctó᷒ có fitentıb⁹ precatur. ergo ☞feſſio generalis valꝫ aꝺ remiſſionem venialium. Hec. b. t. in. 4. ſen. ꝺı. 21. Sciendum q᷒ caritas eſt via veniendı aꝺ regnum. fm illuꝺ. prima choꝝ. 12. aꝺhuc ex celentēꝛem vıam voꝭ ꝺemōſtro. ꝺbı loquıtur ꝺe caritate. Et ꝺeo illa pctá ſ. mortalıa q̄ tol lunt caritatem: ponunt hoīem extra vıam ve nienꝺı aꝺ regnum. venialıa vero q̄ compatı̄ tur ſe cum caritate: non ponunt extra vıam ſ̄ꝫ faciunt tarꝺare ꝛ nımis morarı in vıa. aꝺ hoc ergo q᷒ homo poſt mortale reꝺucatur aꝺ vıam: requırıtur noua ınfuſio gr̄e ꝛ caritatıs. q̄ to talı amiſſa erat ꝑ mortale. ꝛ noua ☞trıtio et noua ꝛ ſpālıs ☞feſſio qñ homo recolıt in ſpāl pctū̃m ſuum. aꝺ hoc vero q᷒ ꝺeleatur venıale: non requırıtur noua gr̄a ꝛ caritatıs ınfuſio. qz venıale non tollıt gr̄am nec caritatem. ſ̄ꝫ bene requırıtur alıquıs motus caritatıs qui ſufficit q᷒ fıat in generalı ꝺum tñ volūtas non remane at actu vel habıtu fixa in ꝓpoſito ılluꝰ pctī. ıta q᷒ ſic ſufficit generalis motus caritatıs: ſic etiam ſufficit generalis ☞trıtio ꝛ generalis có feſſio aꝺ ꝺeletōnem venialium. Et ıta ſic cari tas actu ſuo ꝛ ☞trıtio ꝛ ☞feſſio ſpālis requırı tur aꝺ tollenꝺum mo᷒tale: ſic motus caritatıs

Digitized by Google

in generali ⁊ ↄtritio ⁊ ↄfessio ī generali :suffi ciunt ad remissionem venialiū. ita ꝙ huiusmo di actus ⁊ motus generales:valent ad remissi onem venialium q̄ntum ad culpam ⁊ etiam q̄ntum ad penam ſm magis ⁊ minus. ſm ma iorem ⁊ minorez feruorem vl̄ deuotōnem agē tis. Et ideo sacerdos accedens ad missam cele brandam vltra ↄfessionem ſpālem sacr̄alem: facit ↄfessionem generalem ꝑ quam delentur venialia vt purior accedat. ita ꝙ virtute oīo nis humiliatōnis ⁊ deuotōnis q̄ habetur in hu iusmodi ↄfessione generali: q̄si ꝑ modum cuiuſ dam nunciꝫ ⁊ non ꝑ modum sacr̄i delentur. in ↄfessione vero sacr̄ali:virtute clauium. hec ui rantus ibidem. Circa p̄dicta sunt tres ↄclu siones. Prima ꝙ ↄfessio generalis est actꝰ me ritorius qz virtutis caritate informatꝰ. Se cunda ↄclusio est ꝙ ↄfessio generalis valet ad remissionem pctōꝝ venialium quo ad penam ſz non sic delet oēm penam ſic oēm culpam. ſic enim sola voluntate culpa comittitur sic sola voluntate q̄ntum culpa est deletur sed preter hoc pena alia debetur. ꝙ tamen dictum est: oēm culpam venialem deleri: intelligēdum ē nisi retineatur actu vel habitu in afectum con fitentis. valet autē ad remissionem quo ad pe nam ⁊ inq̄ntum est sacr̄alis ⁊ inq̄ntum nō est sacr̄alis. cuz ꝑ q̄mlibz actum caritate informa tum ad hoc aplicatum: remissionem huius pe ne homo ↄsequatur. Tercia ↄclusio est ꝙ cō fessio generalis valet ad deletōnem venialiuz quo ad culpam:ex quo ↄ illam dirigitur. Cū .n.in tali ↄfessione fit ↄtritio alis est ficta ſi so la ↄtritio generalis sufficit ↄ venialia:multo magis ↄtritio cum ↄfessione. Nam cum nullū pctūm sine contritōne deleatur:nūq̄m ↄfessio generalis deleret sine ↄtritione. qz nec ſpālis. ⁊ qz non est rō ꝙ deleat vnum ⁊ non aliud ex quo non magis ↄ vnum q̄z ↄ aliud dirigitur. ideo quo ad culpam oīa delet. ⁊ sic sequitur ꝙ sepe homo est sine oī culpa. Qđ autē doctores dicunt generalem ↄtritōnem sufficere: intelli gitur de pctis venialibꝰ subito ⁊ sine delibera tōne comissis. vel que ↄsiliunt in primis moti bus sensualitatis. ↄ quos vnus motus volūta tis ōliberatiuus ꝑponderat. ↄfessio ergo gene ralis delet venialia quo ad culpam. qz etiam si ne sacro venialis culpa remittitur. ⁊ sic si ꝑ cō fessionem non sacr̄alem : ⁊ multo magis ꝑ sa cramētalem. raro tñ est ꝙ possit aliquis habe re vnum actum displicēcie qui equipoleret ex se tot ↄplacenciis particularibꝰ vt sic vna con tritione deleatur in eo oīs culpa venialis. nisi forte ex adiuntōne sacr̄i intantum valoꝛ auge atur. vt qñ communicat vel confitetur de pctis venialibꝰ in generali sacr̄ali. Hec petrus ō pa luue ibidem.

Capitulum.48.ꝙ ↄfessio generalis sacr̄alis delet mortalia oblita ⁊ q̄lī. Sz cum ad memo riam ocurrunt sunt ↄfitēda ⁊ cur ⁊ que igno rantia excusat ⁊ de forma absolutionis.

c ¶ Confessio generalis sacr̄alis delz pec cata mortalia oblita q̄ntuz ad culpā ⁊ q̄ntum ad penam. vñ.b.t.ait. Con fessio opatur p̄supposita ↄtritōne q̄ culpam de let. ⁊ sic ↄfessio ordinatur directe ad dimissio nem pene. qđ quidem facit ⁊ ex erubescencia quam habet ⁊ ex vi clauium quibꝰ se ↄfitens subicit. Contingit autem q̄nqz ꝙ ꝑ ↄtritōnem p̄ cedentem pctūm aliqđ deletum est quo ad cul pam siue in generali si eius memoria tunc non habeatur siue in ſpāli. Et tūc si ante ↄfessionez aliquis illius pctī oblitꝰ est : tunc ↄfessio gene ralis sacr̄alis opatur ad dimissionem pene ex vi clauium quibꝰ se ↄfitens subicit nullum obſ taculum q̄ntum in ipso est ponēs. ſz ex illa ꝑte qua erubescentia ↄfessionis pctī penam minu ebat : pena istius de qua quis ſpāliter coraz sa cerdote non erubuit nō est diminuta. Et no ta ꝙ q̄muis pctā mortalia oblita ꝑ ↄfessionez generalem sacr̄alem deleantur: tñ cum ad me moriam penitētis occurrūt: tenetur ea ↄfiteri sacerdoti. cuius rō est. qz ī ↄfessione sacr̄ali nō solum requiritur absolutō: ſz iudicium sacerdo tis satisfactōnem imponētis expectatur. ⁊ rōo q̄muis iste absolutione fit functus : tñ tenetur ↄfiteri vt supleatur qđ ōfuit sacr̄ali ↄfessioni Est etiam alia rō qz ↄfessio non opatur nisi cō tritōne p̄supposita. De qua an uera fuerit: non potest aliquis scire. ſic nec scire potest an gr̄az habeat ꝑ certitudinem. ⁊ ideo scire non potest vtrum ꝑ ↄfessionem generalem sit sibi pctūm oblitum dimissum ꝑ certitudinem. q̄muis pos sit ꝑ coniecturas aliquas estimare. Nota ꝙ ig norancia iuris non excusat. qz ipa pctūm est. sed ignorancia facti excusat. vñ aliquis de hoc qđ non confitetur pctūm qđ nescit esse pctūm ꝓpter ignoranciam iuris diuini: nō excusatur a fictōne. excusatur aūt si nesciret ea esse pctā ꝓpter ignorāciam ꝑticularis circūstancie. ſic ſi cognouit aliena quam credit esse suaz. ſz obli uio de actu pctī hēt ignoranciam facti: ideo ex cusat a pctō fictōnis in ↄfessione. qđ fructum

absolutionis ⁊ ꝯfessionis impedit. Hec.b.t.in .4. sen.di.21. Et notandum q̄ sic̄ ⁊itio et ꝯfessio spālis delet mortalia scita ⁊ ꝯfessa: ita ⁊itio ⁊ ꝯfessio generalis sacr̄alis: delet mortalia oblita q̄ntum ad culpam ⁊ etiam q̄ntuz ad penam. excepta ꝑte illa que tollebatur ꝑpter erubescenciam ꝯfitēt̄is. Attende tñ q̄ si hō oblitus est alīq̄ mortale debet tñ facere quod suum est ꝑ diligentem sui ipsi⁹ discussionem et examinatōnem ut ad memoriam reducatur. si vero non potest illud ad memoriam reducere ex quo facit qō in se est ⁊ hēt ꝓpositum ꝯtendi ⁊ ꝯfitendi ⁊ satisfaciendi in spāli si recoleret: tunc sufficit sibi q̄ de hoc in generali ꝯtendatur ⁊ ꝯfiteatur. si oīo pctūz cecidit a memoria eius. si tñ postea occurrat et: q̄muis prius dimissum sibi fuerit: tenetur tunc in spāli ꝯteri ⁊ ꝯfiteri. nō ꝓpter nouam eius remissionē: sz ꝓpter ꝑceptū diuini impletionem. quo ꝑcipitur de quolibz mortali spālis ⁊itio ꝯfessio ⁊ satisfactio. sic̄ etiam sanctificati in vtero: tenentur ad baptismum. non ꝓpter culpam quam habeant ex quo iam sunt sanctificati: sz ꝓpter ꝑceptum generale baptizādi. ⁊ si ante ꝯfessionem generalem illa ⁊itio generalis de pctis oblitis non sit sufficiens: ꝑficietur in generali ꝯfessione ex virtute clauium. quib⁹ se ꝯfitens subicit in spāli ꝑ pctis q̄ recolit. ⁊ i generali ꝑ pctis oblitis. Hec duz̄ād⁹. Circa ꝓicta sunt tres ꝯclusiones principales ⁊ quarta correlaria. Prima ꝯclusio est q̄ ad remissionem mortalium quo ad penam: valet ꝯfessio generalis siue sacr̄alis siue non sacr̄alis. vñ expedit q̄ in generali ꝯfessione quam homo facit: intendat ꝯfessionem non solum de venialib⁹ sz etiam ō mortalib⁹. de quib⁹ est al's ꝯfessus ⁊ absolut⁹. in quib⁹ tantum valet ꝯfessio generalis: q̄ntū in venialib⁹. q̄ ita parum sunt de necessitate ꝯfessionis: sic̄ venialia. ⁊ ꝑ ꝯsequens nec ō necessitate ꝯfessionis spālis. magis autē expedit homini hic satisfacere de mortalib⁹ q̄m de venialib⁹. cum sic̄ vnum mortale non dimissum habeat in infinitum maiorem penam q̄m oīa venialia. sic ꝑ ꝯsequens mortali dimisso debetur maior pena q̄m innumeris venialib⁹ dimissis. vñ magis expedit hic de mortalib⁹ q̄m de venialib⁹ satisfacere. Sic ergo ꝯfessio generalis sacr̄alis ⁊ non sacr̄alis delet mortalia quo ad penam. Secunda ꝯclusio est q̄ ꝯfessio generalis valet ad dimissionez culpe mortalis oblite: q̄ō hō discussit ꝯscienciam suam vt debuit. tunc. n. virtute ꝯfessionis spālis dimittūtur ⁊ta ⁊ scita. virtute aūt generalis oblita. sz tunc oz q̄ fit sacr̄alis. q̄ ꝑ non sacr̄alem: non potest remitti culpa mortalis etiam oblita. q̄ sicut nichil remittit originale nisi sacm̄ baptismi susceptum facto vl̄ voto: sic nichil actuale mortale nisi sacm̄ pñie susceptuz facto vel voto. delz ergo culpam mortalem si atritio ꝑcessit. q̄ vi clauium atritio mutatur ī ⁊itōnem. ꝑ quaz dimittitur culpa mortalis spālis ꝯfessa. ⁊ per ꝯsequens mortalis oblita. cum remissio pctoꝝ mortalium: fit ꝯnexa. ⁊ hoc in generali ꝯfessione. q̄ materia absolutōnis: non sunt nisi pctā ꝯfessa vel in spāli vel in generali. Hercia cō clusio q̄ ī ꝯfessione generali sacr̄ali: remittitur culpa mortalis scita etiam ⁊ non oblita. Vt q̄ō homo ꝯfessus: fuit fictus illa fictōe qua impeditur fructus. nō tñ tenetur ꝯfiteri nisi ipaz fictōnem. si ergo postea ateratur de ipa atritōne ⁊ non ꝯteratur ꝯfitendo de ipa fictione in spāli ⁊ de pctis tunc ꝯfessis in spāli ī generali tūc ꝯfitetur mutatur vi clauium atritio in cō tritōnem. ⁊ post absolutio vi istius incipit habere effectum. ita q̄ ꝑ hanc generalem formaz culpa mortalis non prius remissa remittitur. ergo q̄ homo nescit vtruz vn̄q̄m fecerit vnam ꝑfectam ꝯfessionem: expedit q̄ in oī ꝯfessione sacr̄ali post q̄am spāli ē enumerata: sequatur generalis clausula que oīa alia ꝓprehendat de oīb⁹ alijs venialib⁹ ⁊ mortalib⁹ ꝯfessis al's ⁊ non ꝯfessis. ⁊ sic absolutio sequatur ⁊ sic valebit ⁊ ad deletōnem mortalium ⁊ venialiuz ⁊ ad deletionem culpe etiam mortalis oblite vel etiam scite. quam tñ non tenebatur al's in spāli iterum ꝯfiteri. Et q̄ō dicitur absoluo te a dictis ⁊ oblitis: intelligitur a dictis in spāli ⁊ ī gñali ⁊ oblitis ⁊ nō i spāli dictis tñ ī gñali. q̄ a nullomodo dictis: absolui non potest ab hoīe. vñ etiam q̄ talis ꝯfessio valet ad deletionem venialium non oblitoꝝ nec dictoꝝ in spāli. sed tñ in generali: melius dicitur ab oībus pctis simpliciter. q̄ oīa sunt dicta vel in spāli vel in gñali. ex quo intēdit sic: q̄m dicere a dictis ⁊ oblitis. Ex quo apet quarta ꝯclusio q̄ é min⁹ debita forma q̄ comuniter fuatur in absoluendo cū dicitur: absoluo te a pctis tuis dictis et oblitis. q̄ si é iste sensus: absoluo te a dictis in spāli ⁊ in generali ⁊ ab oblitis etiam nō dictis nec in generali nec ī spāli: error é. q̄ forma absolutōnis non se extendit vltra ꝓpriam materiam ꝯfessionis. vñ pctā nō ꝯfessa nec in generali nec in spāli: non sunt materia absolutōnis que est sacm̄. Si aūt sit sensus absoluo te a dic

tis in ſpāli ⁊ ab oblitis dictis in generali: ergo non abſolnitur ab aliquo pctō ſcito nec quo ad culpam nec quo ad penam. qō eſt ꝺ intētōem ꝺfitentis. qui in illa generali ꝺfeſſione intēdit includere non ſolum oblita ſꝫ etiam ſcita. de q̄ bus tñ non tenetur confiteri in ſpāli nec etiam forte in generali. ſic ſunt forte venialia ⁊ mortalia ſemel ꝺfeſſa de quib⁹ non vult ꝺfiteri in ſpāli. ⁊ tñ vult de oīb⁹ abſolui vt ō pena oīb⁹ debita aliquid diminuatur. ⁊ ipa culpa ſi non dum eſt deleta. ⁊ eſt melioꝛ forma: abſoluo te ab oīb⁹ pctis de quib⁹ ꝺfeſſus es vel in generali vel in ſpāli de quib⁹ intendis. Hec. petrus de palude in. 4. di. 21.

Capitulum. 49. de modo remiſſionis venialium ⁊ q̄ vnū dimittitur ſine alio. ſꝫ nō ſine mortali. neq; vnum mortale ſine alio.

c ©Niueranduꝫ q̄ pctūm qōlibꝫ dꝫ remitti q̄ntum ad duo. ſ. q̄ntum ad culpam ⁊ q̄ntum ad reatum pene. non poteſt autem eſſe ſecunda remiſſio ſine prima. quia quandiu manet culpa: manet ōbitum pene. culpa autē inordinatione volūtatis conſiſtit. vñ non poteſt culpa remitti: niſi reordinetur voluntas. qō eſſe non poteſt q̄ndiu in ipſa ordinatōne manet. alꝫ eſſent duo oppoſita ſimul vera. ⁊ ideo nullomodo venialia dimitti poteſt: q̄ndiu voluntas ad illud manet. Notandum q̄ ea que non hñt ꝺnexionem adinuicem: vnum poteſt auferri ſine altero. ſed q̄ habent aliquomodo ꝺnexionem: vnum nō poteſt ſine alio auferri. pctā autem mortalia q̄muis non habeant ꝺnexionem ex pte auerſionis: hñt tñ ꝺnexionem ex pte auerſionis. qꝛ ab vno incommutabili bono auertūt. ⁊ ideo vnum ſine alio remitti non poteſt. cum remiſſio culpe magis reſpiciat ꝑ oppoſitum auerſionem q̄m ꝺuerſionem. qꝛ culpa remittitur ſm reſtitutionem ad illud a quo culpa ſeparauit. venialia aūt non hñt ꝺnexionem neq; q̄ntum ad conuerſionem neq; q̄ntum ad auerſionem. qꝛ in eis nulla eſt auerſio a fine. Et ſi ſit aliquis defectus in actu eoꝝ q̄ expediunt ad finem. ⁊ ideo poteſt vnuꝫ veniale ſine alio dimitti. Et nota q̄ pctūm mortale ita deo diſplicet q̄ etiam factū ipſum peccātem deo diſplicentem: inq̄ntum pulcritudinem gr̄e quam deus in ipo amat aufert. ſꝫ peccatum veniale q̄muis deo diſpliceat qꝛ inordinatum eſt: non tñ facit peccātem deo diſplicentem. qꝛ non priuatur claritas gr̄e ſꝫ quodammodo obnubilatur inq̄ntum eius ꝓceſſus ad ꝛectoria impeditur. ⁊ ideo gregorius dicit q̄ peccatuꝫ veniale obſcurat ſꝫ mortale obtenebrat. ⁊ ꝓpter hoc vnum pctūm veniale non impedit q̄n aliud remitti poſſit. q̄muis mortale vnum impediat remiſſionē alterius. Itē notāndū q̄ remoto priori remouetur poſterius. nec poſterius reſtituitur niſi priori reſtituto. feruoꝛ aūt caritatis cui veniale opponitur. é poſterior ipa caritate. vnde q̄ndiu caritas non reſtituitur: nec feruoꝛ caritatis reparari poteſt. in qua reparatione conſiſtit venialis peccati dimiſſio. ſic etiam in reparatōne caritatis: dimiſſio mortalis. ⁊ ideo non poteſt veniale dimitti ei cui mortale non dimittitur. Poteſt etiam ex pte remittentis ratio aſſignari. qꝛ a deo qui ſolus pctā dimittit: pctūm mortale ſeparat. ⁊ ideo effectuꝫ eius in remiſſione pctī venialis habens pctūm mortale non ꝓcipit. Similē etiam ex pte eius quo fit remiſſio. ſ. caritatis que vniuerſa ōlicta oppit. ꝓuerbio. 10. quā pctūm mortale tollit. ⁊ qꝛ veniale non auertit a deo nec caritatem tollit ſic mortale: ideo nō impedit dimiſſionem mortalis. ſic e ꝺuerſo. Hec. b. t. in. 4. ſen. di. 16. de remiſſione venialium. Circa modum remiſſionis venialium ſunt tres ꝺcluſiones. Prima q̄ veniale nō poteſt remitti voluntate manente ad illud actu vel habitu. qꝛ ſaltem implicite diſplicere debet. Secūda ꝺcluſio é q̄ poteſt remitti vnum veniale ſine alio v. l de mille vnuꝫ nullo alio remiſſo. qꝛ ad venialis remiſſionem: ſufficit diſplicencia de ipo cum ꝓpoſito abſtinendi vel ſatiſfaciēdi gr̄a informata. hoc aūt poteſt eſſe de vno ſine alio ideo ⁊ c. Tercia ꝺcluſio eſt q̄ non poteſt remitti aliquod veniale habenti mortale actuale niſi illo mortali remiſſo prius vel ſimul. Rō é qꝛ remoto priori remouetur poſterius nec poſterius reſtituitur niſi priori reſtituto. Feruoꝛ aūté caritatis cui veniale oponitur é poſterioꝛ ipa caritate. vñ q̄ndiu caritas non reſtituitur nec feruoꝛ caritatis reparī poteſt. i qua reparatōne ꝺſiſtit venialis pctī remiſſio. Et ꝺfirmatur rō. qꝛ q̄muis non ſit hic oppoſitio formalis: tñ prout feruoꝛ caritatis dicitur actus caritatis pctūm actu deteſtantis: ſic certum eſt q̄ actus pctī venialis eſt ꝺtrius formalī feruori caritatis. qꝛ ſm illum actum quo tendit in pctūm: non tendit in deum. vñ feruoꝛ caritatis ſtat cum reatu pctī venialis ſed non cum actu. caritas aūt nō ſtat cum actu mortalis nec reatu pfecto ⁊ in hoc eſt bene diſſimile. ſꝫ in hoc eſt bene ſimile. quia ſic peccans mortalī recedit a caritate: ſic peccans venialī in hoc ipo recedit a feruore ca

ritatis.q; ꝑ tunc qñ actu peccat venialiter:nõ fertur ī deum actu perfectõ. Hec petrus de palude in.4.di.16.

Capitulum.40.de cã remissionis venialiũ

Peccatum autem mortale a deo auertit.deo remitti non potest nisi ꝑ gr̃e infusionem.veniale vero gr̃am nõ tollit: deo non oz ad hoc q̃ remittatur q̃ aliqua gr̃a infundatur de nouo. sz sufficit vt que iam habetur in actum ꝓueat. qz ipm veniale non tollebat habitũ:sz solũmodo impediebat virtutis actum.ꝛ q̃ amoꝛ dei nõ ostenderetur ī oĩb9 actibus hominis aliqua deordinatione in eis existente. Sciendum q̃ ↄtritio potest accipi tripliciter.ſ.actu vl̃ habitu vl̃ medio modo. habitu quidẽ ↄtritio existens:non sufficit ad pctĩ venialis dimissionem.qz tunc quicũq; haberet pñe virtutis habitum cuius actus est ↄtritio: ↄsecutus esset pctĩ venialis dimissionem.ꝛ sic pctũm veniale cum gr̃a esse non posset.nec iterum requiritur q̃ sem̃ fit actualis ↄtritio.qz sequeretur q̃ pctũm qõ quis in memoria vel ī cognitione non habet: remitti non posset. Et ió dicendum q̃ requiritur ↄtritio medio modo. qñ.ſ.ꝛ si actu pctũm non displiceat explicite: displicet tñ implicite.qz ex virtute actus quez agit:sequeretur displicencia explicita pctĩ venialis.si cogitatio ad illud feratur. potest.n. esse feruoꝛ caritatis dum homo in ꝺum fertur motu caritatis sine hoc quod actu ꝺ pctõ venali cogitet explicite.tñ in illo motu: implicite ↄtinetur displicencia venialis pctĩ vel vnius vel oĩum.qz si feruenter in deum fertur :displiceret ei oñe qõ adeo retardat. vñ potest esse tñ feruens motꝰ caritatis in deum:q̃ oĩa pctã venialia consumit etiam sine actuali cogitatõne ipoꝛ. Et nota q̃ pctõ veniali nõ debetur pena satisfatoria tarata. vñ ꝑ solam ↄtritõnem interiorem pctũm veniale remitti potest. Et q̃ aliqua satisfatio exterius iniungitur: hoc est magis ad ꝺuotõem excitandã vel ↄtritõez q̃z ad satisfaciẽdũ.ꝛ ió ad ↄfessionẽ venialiũ nõ tenemur.nec ī necessitate absoluta. qz sic nec ꝺ eis penitere nec ea vitare tenemur.nec etiã necessitate q̃ ẽ ex suppositõe finis.ſ.remissionis eoꝝ.qz etiã sine ↄfessione.ſ.actu.ſ.ꝓposito exiſtẽte:pñt venialia remitti.tñ pfectõis ẽ ea ↄfitori.hec.b.t.i.4.di.16. De cã remissionis venialiũ sunt .3. ↄclusiones. Prima q̃ veniale põt remitti sine gr̃e infusione ꝛ augmento. Secũda q̃ pctũm veniale non remittitur sine ↄtritõne. saltem implicita. qz ℑria ℑrijs curantur. si aũt non comittitur nisi voluntate explicita vel interpretatiua puta qz potuit ꝑuenire ꝛ ī peoꝛe nec fecit sic:ad delendum requiritur displicencia saltem implicita ꝛ interpretatiua. puta q̃ ī generali displicet sibi actu quicquid fecerit deo ℑrium vel ab ipo retardatiuum in q̃ntum generali ↄtritõne veniunt ea de quib9 voleret si actu recolleret non alia que optime deus nouit. Tercia ↄclusio q̃ sine ↄfessione remitti potest veniale. Et sacz nõ ẽ õ necessitate salutis sine quo potest haberi gr̃a. nec pcõse quens respectu illius effect9 tollendi qui nõ tollit gr̃am dei q̃ est vita eterna. vñ cum veniale sit huiusmodi:de veniali non ẽ necesse ↄfiteri rõne sacri vel p̃cepti diuini. Hec petrus de palude in.4.di.16.

Capitulum.41.ꝑ que remitt̃ur venialia ꝛ cur remituntur per illa potius q̃m per alia.

Sciendum q̃ multa sunt remedia ℑ venialia pctã ꝑ que tolluntur.ſ. tunsio pectoris. asperſio aque benedicte. extrema vnctio.eucharistia ꝛ oĩs sacr̃alis vnctõ. ꝛ oĩs sacri digna susceptio ꝛ inunctio vt epoꝝ ꝛ regum ꝛ ĉ.et baptizatoꝝ ꝛ manuum sacerdotum.quecũq; ↄfessio siue fit spãlis.siue generalis.siue sacr̃alis siue non.elimosine corporales vel spũales. benedictio abbatum ꝛ monialium.benedictio epi.panis benedictus ↄpassio alterne miserie.ablucio dimissio.oꝛo vnica.ꝛ alia q̃cumq; leuis pñia. ↄtemplatio.oꝛo in ecclesia dedicata.ꝛ alia similia.ꝛ generalĩ q̃cumq; excitant ad deuotionem ꝛ feruorem caritatis. Rõ autem quare ꝑ ꝓicta venialia dimittuntur est:qz pctũm veniale dimittitur ꝑ feruorez caritatis qui implicite vel explicite ↄtritõem ↄtineat. ꝛ deo illa q̃ nata sunt de se excitare feruorem caritatis. pctã venialia dimitere dicuntur.huiusmodi aũt sunt que gr̃am ↄferũt. sic oĩa sacra ꝛ quibus ipedimenta feruoris ꝛ gr̃e interimũtur.sic aqua benedicta:q̃ virtutẽ inimici reprimit. eꝑalis benedictio. vel etiam exercicium humilitatis ex pte nr̃a.sicut tunsio pectoris ꝛ oꝛo vnica ꝛ huiusmodi. Et ista dicũtur pctũm veniale remitere inq̃ntum in actu nr̃o feruorem excitant. vel inq̃ntum ↄtritõez cãnt. Et ſm q̃ntitatem feruoris: ẽ q̃ntitas remissionis.ꝛ deo ſm q̃ ꝑ ista maioꝛ vel minoꝛ feruoꝛ ↄcitatur que de plurib9 vel pauciorib9 implicite ad minus ↄtritõnẽ ↄtineat: ſm hoc plura vel pauciora venialia dimittũtur ꝛ non

BIBLIOTECA DE FILOSOFIA Y LETRAS MADRID

Digitized by Google

oīa semp. Hec.b.t.in.4.sen.vi.16. per pctū aūt veniale retardatur affect⁹ hoīs ne ꝓmpte in ōm feratur. ideo venialia sunt impedimēta spūalis ꝓfectus. q⁹ retardāt actuz caritatis ul' gr̄e inq̄ntum nimis inheret hō bono creato. ꝛz nō cōtra ōm. ꝛ nō ad hoc q⁹ pctūz veniale tollatur nō req̄ritur alīq̄ hītualis gr̄a. ꝛz sufficit alīq̄s motus gr̄e vel caritatis ad ei⁹ remissionem vel alīq̄s motus ꝓcedēs ex gr̄a quo hō detestetur pctūm vel explicite vel saltem implicite. sicut cum alīq̄s feruēter mouetur in ōm. ꝛ tō tripliciter rōe alīq̄ cānt remissionem venialiuz pctō rum. vno modo inq̄ntum in eis infunditur gr̄a q⁹ infusionem gr̄e tolluntur venialia. ꝛ hoc modo ꝑ oīa sacr̄a. no. le. in q̄b⁹ infunditur gr̄a remittūtur venialia. Secundo modo inq̄ntū sunt cum aliquo motu ōtestatōis pctō⁹. ꝛ hoc modo tunsio pectoris. oīo vnica ꝓfessio generalis ꝛ c̄. operantur ad remissionem venialium.

Tercio modo inq̄ntum sunt cum aliquo motu reuerencie in deum ꝛ ad res diuinas. ꝛ hoc modo ep̄alis benedictio. asperso aque benedicte. q̄libz sacr̄alis unctio. oīo i ecclesia dedicata ꝛ similia: opantur ad remissionem venialium pctō⁹. hec. b.t.ī.3.ꝑ.q.87.ar.3. Nota ſm petrum de taran. q⁹ ꝓicta dicuntur spāl̄ remitere venialia: nō q⁹ remitūt ꝑ se: ſz q⁹ sunt exercitatiua feruoris caritatis ꝑ quam fit remissio pctō⁹. Et ſm petrum de palu. dimittūtur venialia ꝑ predictos modos plusq̄m ꝑ alia bona opera ꝛz etiam ꝑ hoc non dimittantur nisi cum displicencia voluntatis. primo q⁹ isti modi pl⁹ incitant hoīem ad motum li. arbitrij detestantis pctī. Secundo q⁹ pl⁹ ualēt ad remissionē pene. q⁹ ex merito ꝛ p̄cīb⁹ totius eccl̄ie multa ex hīs. Tercio q⁹ plus sufficit generalis contrictio huiusmodi q̄m alibi. ita tñ q⁹ hō utatur istis hac intentōe. ꝛ minor dolor sufficit cū hīs ad remissionem venialium: q̄m sine hīs. unde nō frustra adhibētur. Hec petrus de palude.

Capitulum .qz. ō impedimētis ꝓfessionis ꝛ de remediis ꝑ illa impedimenta.

1 Impedimēta penitēcie sunt ypocrisis iudi. milicia. negociatio. spectacul'. venatio. ꝛ huiusmodi. q⁹ distraunt mentem a ōo. ꝛ dissoluūt uana leticia. cum tñ penitens debeat hēre cor recolectum ad ōm ꝛ dolere de pctō. ſz q⁹dam alīq̄ndo sunt venialia. ꝛ alia ex hīs alīq̄ndo licita: ideo nō impedīūt de necessitate p̄niam ꝛ fructum ei⁹ nisi cum sunt mortalia. Sūt ꝛ alia q̄tuor impedimēta penitēcie interiora. Primum est pudor ꝓfitentis. qui trahit supbos duz nolunt videri mali. Secundum est timor satisfaciendi. timēt. n. q̄dam q⁹ nō poterunt facere p̄niaz que eis imponetur.

Tercium est spes uana. ꝛ hec triplex. q⁹ diu uiuēdi. q⁹ diuicias acq̄rēdi. q⁹ mīam ꝓsequendi finaliter. Quartum est desperatio uenie obtinēdi uel post uenias: in bono ꝑseuerādi. Et desperatōem uenie inducūt: Primo ꝓsideratio grauitatis pctī. sic̄ Caym dixit. maior ē iniquitas mea ꝛ c̄. gene. 4. Secūdum est freq̄ntatōis cōsideratio. cogitat. n. pctōr ad q̄d ꝓfitebor: cras iterum cadam ꝛ huiusmodi. Tercium ꝓsideratio diuturnitatis in pctō. cogitat. n. tā diu steti in hoc pctō ul' illo q⁹ nunquaz mīam obtinebo.

Nota remedia ꝑ predicta. ꝑ puduorē: est triplex remedium. Primum est ꝓsideratio rōnis naturalis. si. n. non erubuisti peccare quod malum est ꝛ inhonestum ē: non debes erubescere ꝓfessionem pctō⁹. quod bonū est. vñ bernard⁹ O mimia insania hominuz: puduz ablui ꝛ non puduz inq̄nari. abstergitur caliga: ꝛ detēpnitur aīa. Secūdum est virt⁹ diuine intuitōis. Ihe breor. 4. oīa nuda ꝛ aperta sunt oculis eius.

Tercium est apertio future ꝓfusionis. Naū .3. reuelabo pudēda tua in facie tua ꝛ gētibus nuditatem tuam ꝛ regnis ignominiam tuam

Contra falsum timorem: est triplex remedium. primuz est pene presentis: paucitas. ꝛ ecōuerso. in futuro pene multiplicitas. q⁹ ignis. sulfur aspectus demonum. tenebre vermis. ꝛ alia. Secūduz est pene presentis leuitas. ꝛ ecō tra future acerbitas. Tercium est presentis pene brevitas. ꝛ ecōuerso in futuro eternitas.

Contra spem vanam est triplex remedium. ꝑ spez diu viuēdi. illō iaco. 4. que est vita nr̄a vapor ad modicum parēs ꝛ c̄. Contra spem diuicias acq̄rendi: est illō. Job. 27. diues cuz dormierit nchil secuz afferet ꝛ c̄. Cōtra spem misericordiam ꝓsequendi: est illō. eccl̄i. 4. fili ne tardes conuerti ad dñm ꝛ ne differas ꝛ c̄. Et illō Jero. assidue peccātium non miseretur ōs. Contra desperatōem rōne grauitatis pctī: est passio xp̄i. que ē fortior ad dissoluendum: q̄m quodcumq̄ pctūm ad obligandum. Cōtra desperatōnem multitudinis pctō⁹: est illō. Mathei .18. nō dico tibi septies ſz septuagies septies. i. oīa pctā Et illō Ezechielis. 18. in q̄cumque hora conuersus fuerit pctōr oīum iniq̄tatum ei⁹ non recordabor. Contra desperatōnez perseuerandi in bono; sunt tria remedia. Primum est

meditatio mortis. vbi oia ostenduntur vana.

Secūdum est hostis ōbilitas q̄ non vincit ni
si volentem ⁊ nisi a deo pmissus: nocere nō po
test. Tercium é fortitudo hominis q̄ puenit
ei ex .4. ex pctōr remissione ex leticia spūali.
ex armatura spūali. ex exercitu bonor ange
lor. ex dei ptectōne.

Capitulum .43. de qualitate ꝺfessoris ⁊ in
terrogatōib⁹ faciendis ⁊ qualiter se debet ha
bere erga penitentes. ⁊ q̄liter penitētes diuer
simode tētantur.

c GN ꝺfessor debet esse iustus vt non ha
beat in se puniendum q̄ō in alio iudi
care debet. unde in mortali existens:
peccat mortalī absoluendo alium a mortali.
nisi peniteat prius. Item debet esse discretus.
vt sciat cognoscere: q̄ō debet iudicare. debet. n.
habere sciencia vt sciat discernere ī pctis q̄ō
est veniale ⁊ q̄ō mortale ⁊ q̄ sciat ad q̄ pctā se
extendit potestas sua. unde tria sunt .q. de esse
ꝺfessoris sine quib⁹ non potest aliquis esse con
fessor sine pctō. s. sciencia discernēdi inter pctā.
Cauta inquisitio de pctis. ⁊ discreta iniunctio
satisfatōis. Req̄rūtur etiā plures alie ꝺditōes
in ꝺfessore. sm beatum augustī. debet. n. habe
re dulcedinem in afectōne. pietatem in alteri⁹
crimine. discretōnem in varietate. debet assi
uare ꝺfitētem orando ⁊ cetera bona p eo faci
endo. ⁊ debet eum iuuare leniendo. ꝺsolando.
spem pmittendo. debet. n. ꝺfessor esse dulcis af
fabilis. begninus. prudens. discretus. mitis. pi
us. atq̄ suauis. ⁊c. Debet aūt ꝺfessor primo
penitētez interrogare: si scit orōnem dñicā. an
gelicam. ⁊ credo. ⁊ docere eum q̄ humilī sede
at ad pedes ꝺfessoris quotiens ꝺfitetur. ⁊ si ē
femina q̄ sedeat extranuerso. ne eius faciem
respiciat. deinde debet dulci ⁊ suaui eloquio in
ducere eum ad ꝺpuntōnem cordis ⁊ ꝺfessionē
oris. ꝺponendo ei beneficia q̄ deus sibi ꝺtulit
qui ip̄m creauit animam ei⁹ sua ymagine insi
gniuit. ip̄m gubernat ⁊ pascit. suo pcioso san
guine redemit. vitam eternam ꝑparauit nisi
p ipō remanserit. ꝺponat sibi mundi deffetibi
litatem. diaboli tēptatōnem. pctī mōtaneā
delectatōnem. p quam sequitur homo eternuz
cruciatuz. vite brenitatem. anime eternitatē.
extremi iudicij examinatōnem. mortis tremē
dum agonem. penar inferni acerbitatem. xpi
pietatem. qui non venit ꝺpter iustos sz ꝺpter
pctores. sic pz in Petro. Paulo. latrone Mag
dalena ⁊ similib⁹. sic ⁊ q̄ videbitur expedire
vt eum ad ꝺfitōnem ⁊ confessionem alliciat.
postea eius ꝺfessionem audiat ordinate ⁊ dis
crete. Dz aūt ꝺfessor interrogare penitentē.
q̄ dz scrutari sciencia pctōis in ꝺfessione q̄si
medicus vulnus. ⁊ iudex cām. q̄ sepe q̄ō p̄con
fusione vel simplicitate ꝺfitens tacet: interro
gatus revelat. ⁊ scōm petrum de palu. in. 4.
di. 17. si confessor scit vel pbabilī credit q̄ peni
tens non recollit q̄ non sufficienter sciēciam
discussit vel si recolit errando non credit illud
esse mortale: debet sibi illud ad memoriam re
ducere: vel sciencia ei de illo facere. alioq̄n
scienter indignum solueret. melius tñ est vt cō
fitens p se dicat ea que scit ⁊ potest vt maiorē
verecūdiam patiatur p se dicens: q̄m ad inter
rogata respondens. vbi tñ deficit vel minus be
ne aut incomplete dicit: juuandus est ⁊ ordi
nandus a confessore. Jn interrogatōib⁹ aūt
faciendis. Tria debent attendi. Primo vt peni
tens interrogetur de peccatis communibus. cu
iusmodi sunt transgressio. 10. preceptor. comis
sio. 7. capitalium vicior. abusio quinq̄ sensu
um. interrogetur etiam de circūstanciis agra
uantib⁹ communib⁹. Et ō pctis q̄ sq̄llēt in hoib⁹
illius ꝺditōnis status. gradus. etatis. patrie ⁊
huius modi habundare vel reperiri. Secūdo
vt non interrogetur explicite. nisi ō pctis om
nibus notis. de aliis aūt pctor. adinuētōnibus
⁊ de incōsuetis ⁊ enormib⁹ ⁊ ℑ naturam: nō
inquiratur nisi generalī. ⁊ alonge. ⁊ p quasdā
circūloquutōnes. vt si comisit: dicat. ⁊ si nō co
misit: non dicat. Tercio vt non descēdat ni
mis ad particulares circūstancias pctor. p̄ct
pue carnalium. Nota circa predicta q̄ tres
sunt modi peccantium. quidem. n. penitent ml̄
tum ⁊ frequēter. alij vero parum ⁊ raro. alij
aūt rarissime ⁊ q̄si oō non penitent. ⁊ q̄ tan
q̄m ℑrie sunt eor qualitates: diuersimode eos
diabolus tēptat. ⁊ tanq̄z ℑrias opponit eis de
ceptōnes. q̄. n. magnitudo p̄ne oritur ex mag
nitudine pudoris. timoris ⁊ doloris q̄ si excel
serint in desperatōnem inducunt: deo primos
conatur trahere in desperatōem. p tria. p exa
geratōnem proprie iniquitatis suggerens eis
q̄ sepissime egerūt p̄niam ⁊ recidiuauerunt. ⁊
similiter facient semp. ⁊ ita mmq̄m cessabunt
offendere ꝺum. ⁊ sic eor iniquitas erit irremis
sibilis. Scōo p exageratōnem diuine seueritā
tis. suggerens menti eor q̄ sepissime deus pe
cit eis ⁊ plurima bona fecit. ⁊ non cessauerunt
deum offendere. nec decetero cessabunt. iō cū
ōus sit iustus iudex: iuste dānabuntur. Tercio
p exagerationem pmerite pene gehenalis. d.

q̄ pena gehene: ē eis inenarabilis. ex dei iustitia ꝛ sua ꝓpria iniquitate. Et ꝓ oīa simul suggerit eis: q̄ pena inferni est eis incurabilis ꝛ inenarabilis. ꝛ ex ꝓiectis q̄q; tm̄ nō ꝓturbatur p̄ furore ꝛ odio sui: q̄ manu ꝓpria se interimūt aliqui. Alij autē de futura vita desperantes. ꝛ damnum futurum in hac vita recōpensare gestientes: oīb⁹ vicijs frena laxāt. Illi vero qui non multum penitent: hūt quandam stultam securitatem. ꝛ sunt negligentes ꝛ q̄si securi. ideo diabolus temptat eos facere securos vl̄ q̄si. vt teneat eos in cōsuetudinem peccādi ꝛ in impēniam. ꝓ stultam securitatem aut p̄sūptionem venie. aut futuri iudicij dubietatem. presumptōnem venie suggerit q̄tuor modis. Primo. spe longe vite ad penitendum satis. Secōdo attendendo in oculis suis pcā comissa .v. non sunt grauia pcā q̄ comisisti. Tercio ostēdēdo de grauioribus⁹ criminib⁹ multos eē a dō liberatos ꝛ iustificatos. Quarto ꝓponēdo magnitudinē diuine mīe. cuius non est numerus nec finis.

Illi vero qui non penitent. q̄ securi vl̄ q̄si securi sunt: sine difficultate a diabolo in cōsuetudinem ꝛ impēniam inducūtur ꝛ durefiūt ꝓ tria. Primo ꝓ peccandi ꝓspentatem. q̄ vident peccantes prosperari. Secūdo per fugam correctōnis quam fugiunt. Tercio ꝓ adulatōem quam libenter audiunt. Et ꝓ hec tria in cōsuetudinez non penitendi ꝛ in pfundum iniquitatis ruūt

Debet autem confessor habere se diuersimode ꝛ caute circa ꝑfectos. primos. n. debet alloqui dulciter ꝛ cōsolari ꝛ blandiri veniam ꝑmittēs. ꝓ dei mīam. cuius non est numerus nec finis. ostendens q̄ ꝓpter pcōres natus ꝛ passus est ꝛ c̄. Et q̄ q̄diu homo ē in hac vita saluari potest. q̄ q̄cumq; hora pcō: conuersus fuerit vita viuet ꝛ c̄. Secūdos vero debet terrere dicens q̄ nemo habz securitatem vite sue saltem vnī⁹ hore ꝛ c̄. Item q̄ minimum pctūm sufficit ad damnatōnem pctōris. Item q̄ nulli saluati sunt nisi qui de pctis egerunt p̄niam sufficientem cōgruo tp̄ore. Tercios vero debet cōfessor efficatissime exortari ꝛ ꝓ timorem mortis ꝛ inferni ꝑterrere: vt mala securitas vne mala ꝑiecta ꝓcedunt: de corde pctōris ꝑdei ꝛ gehene timorem expellatur. Quatenus ea sublata: opportunitas peccandi euitetur. correptio diligatur. adulator fugiatur. ꝛ pctōr confessio ꝛ absolutio: diligenter ꝛ deuote requiratur.

Capitulum .94. de p̄nia in extremis ꝛ de eius periculis. ꝛ q̄ quilibz sacerdos tunc potest absoluere quemlibz ab oībus casib⁹ ꝛ a quolibz vinculo

¶ Tenendum q̄ tps penitēcie est vsq; in extremum articulum vite. vnde Leo papa nemo est desperandus dum in hoc corpore cōstitutus est. ꝛ Ezechi. 1 3. q̄cūq; hora ingemuerit ꝛ conuersus fuerit pctōr: vita viuet. Hec mē in. 4. sen. di. 20. Deus. n. qui vat oīb⁹ habūdanter: nulli grām denegat qui qō in se est facit. vt se ad grām ꝑparet. hec aūt ꝑparatio fit ꝓ motum liberi arbitrij. vñ q̄diu manet homini vsus liberi arbitrij in hac vita in qua nondum est cōfirmatum ad malum: potest se ꝑparare ad grām de pctis dolēdo. ꝛ grām remissionis pctōz consequitur. non tm̄ est facile vt affectum quem homo toto tp̄ore vite sue inclinauit ī aliquid: subito ad cōtrium retrahat. nec tm̄ est impossibile. q̄ liberum arbitrium non cogitur ex habitu acquisito. nec quidē tē dei potest terminus p̄figi. ꝓ quam etiam in extremo vite vere p̄nie motus inspiratur q̄q;. Hec. b. t. ibidem. Augustin⁹ tm̄ de p̄niam differentib⁹ ita scribit. si quis potius in vltima necessitate voluerit accipere p̄niam ꝛ accipit et mox recōciliabitur ꝛ hinc vadit: fateor vobis non illi negamus q̄d petit sz non ꝑsumimus q̄ bene hinc exit. si securus hinc exierit ego nescio. p̄niam dare possumus: securitatem vero non. nunquid dānabitur: sz nec dico liberabitur. vis ergo a dubio liberari: age p̄niam dum sanꝰ es. Si sic agis: dico tibi q̄ securꝰ es. q̄ p̄niam egisti eo tp̄ore quo peccare potuisti. Si vis agere p̄niam q̄n iam peccare nō potes: pctā te demisisse non tu illa. Item due res sunt. aut ignoscitur tibi aut non ignoscitur. quid hoꝝ tibi sit futurum nescio. ergo tene certum: dimitte incertum. Nullus expectet q̄n peccare non potest: arbitrij. n. libertatez q̄rit p̄nia vt delere possit comissa: non necessitatem. caritatem. non tm̄ timorem q̄ non in solo timore viuit hō. quem ergo sero penitet: oz non solum timere iudicez sz diligere. q̄ sine caritate nemo potest saluus esse. non ergo tm̄ timeat penam quem penitet: sz amittetur ꝓ gloria. q̄ cōuersio si ōtigerit alicui etiam in fine vite: desperandum non est ō ei⁹ remissione sz q̄n vix vel raro est tam iusta conuersio: timendum est de penitente sero. maxime cum filii quos illicite dilexit sint presentes vxor ꝛ mundus ad se vocet. multos solet sera tina p̄nia decipere. Sed q̄n deus semꝑ potens est: semꝑ etiam in morte iuuare valet quibus placet. Cum igitur opus sit non hominis sz dei

frutifera pñia: inſpirare eam poteſt qñcumq; vult ſua mia. ⁊ remunerare ex mia: quos nã nare poteſt ex iuſticia. ſed qñ multa ſunt q̃ impediunt ⁊ languẽtem retrahunt: piculoſum ẽ ⁊ interitui vicinum: ad mortem ptrahere penitencie remedium. Sed magnum eſt cui deus tunc inſpirat ſiquis eſt veram pñiam. Hec auguſtinus. ⁊ in ſmone de inocentib⁹ dicit. ꝓcurat etiam hac aĩaduerſione pctõr: vt moriens obliuiſcatur ſui: qui dum viueret oblitus ẽ dei.

In iſta q̃ſtione ſunt due ↄcluſiones ſatis certe. Prima eſt hec. penitẽcia vera ſiue interior ſola ſiue exterior cum ſuſceptõne ſacri pñie: ſufficit ad ſalutem alicuius in extremis. iſta ↄcluſio p; p auguſtinum ⁊ ponitur in lra. qñ de⁹ ſemp potens eſt etiam in morte p̃miare quib⁹ placet. cuj igitur opus ſit nõ hominis ſ; dei fructifera pñia: inſpirare poteſt ea; q̃cumq; vlt ex ſua mia. Secunda ↄcluſio. q pñia que videtur haberi in extremis: vir eſt vera pñia ſufficiens ad ſalutem. q; difficile tunc eſt habere veram pñiam. qõ ꝓbatur primo. q; tunc impedit⁹ vſus liberi arbitrij. vel vſus liber rõnis et voluntatis ex dolore vel timore inherentib⁹. non. n. dico aliquem eſſe ĩ extremis qui grauatur morbo: ſm comunem legem curabili. vt febre terciana vl̃ huiuſmodi. nec qui ſubito moritur cuius mortis adhuc nulla apparet cã. ſ; qui ex cãis euidentib⁹ iam poſitis: iudicatus eſt. p primus morti ſm cãs inferiores opantes vt in pluribꝰ. vt pote in infirmitate qñ tã attingit ad gradum deſperatum iudicio medicor̃ vel in aliis periculis vt ſumerſione ⁊ huiſmodi qñ ſtatim imminet mors. ⁊ in iſtis inq̃m vel ẽ maximus dolor ĩ parte ſenſitiua vel timor maximus ⁊ vtraq; paſſio vehemens nata ẽ impedire liberum vſum rõnis ⁊ volũtatis q; ſm auguſti. in li. Ꝛ;. q. q. ;6. paſſiones cãte a triſtãtibus vel triſtib⁹: plus mouent õ; paſſiones cauſate a delectabilib⁹. paſſio aũt dlectatõnis vehemens: qñq; impedit totaliter vel fere: vſum rõnis. actus aũt diſplicencie de pctõ ad hoc q̃ ſit ſufficiens ad veram pñiam ſiue intrinſecam ſolam ſiue ad veram ſuſceptõnem ſacri pñie: requirit liberum vſum rõnis ⁊ volũtatis. Et ita dolor vel timor multum impedit vſum rõnis. ⁊ ꝓſequns remiſſius ⁊ impfectius vſus intellectus ⁊ voluntatis tunc poteſt haberi. qui vir ſufficit ad diſplicenciam ſufficientem ⁊ requiſitam ad veram pñiam. Hanc rõnem tangit auguſtinus in lra. cum ſera venit pñia tantus alĩus cruciatus ligat membra ⁊ dolor ſenſum oprimit: vt vir homo aliquid cognoſcere valeat. Secundo ad hoc q̃ diſplicencia valeat ⁊ ſit ordinata: oꝛ q̃ ſit debite circunſtanciata ⁊ maxime circũſtancia finis ⁊ principij actui principalis. vt. ſ. ſit voluntaria. ꝓpter deum. ſ; difficile eſt tũc habere actus ſic circũſtanciatũ. tum q; qui vſq; tunc fuit impenitẽs: non videtur tunc extorq̃re a ſeipo diſplicenciam nouaꝫ niſi timore pene imminentis. Preſumitur. n. q̃ ſi remotus eſſet a pena ſic ꝓius: non extorqueret a ſeipſo illam diſplicenciam ſic̃ nec prius. tum q; ſaltem aliquid ſimpliciter inuolũtariũ: videtur cã iſtius diſplicencie. Nam expectatio mortis videtur cã iſtius diſplicẽcie. illa aũt eſt inuolũtaria. ⁊ q̃ non fit niſi ex ſuppoſitõne cuiuſdam inuoluntarij: non eſt ſemp voluntarium. ⁊ q̃ non eſt niſi ſic voluntarium non eſt multum aceptum alij nec multuꝫ videtur ꝓpter amorem eius factum. Hanc rõnem tangit aug⁹ in lra. oꝛ non ſolum timeze iudicem ſ; odire. arbitrij. n. libertatem querit vt õlere poſſit comiſſa: nõ neceſſitatem. caritatem: non timorem non igitur timeat penam qui penitet ſ; anxietur ꝓ gloria. Tercia ratõ. q; habit⁹ malus vſq; tunc ↄtinuatus: multum retrahit ab actu pñie. ⁊ hanc rõnem tangit aug⁹ in lra terza. Cum filij quos illicite voluerit ſint ꝑſentes vxor. ⁊ mundus ad ſe vocet multos ſolet pñia ſerotina decipere. intellige hec deletabilia eſſe ꝑſentia in ſe vel in fantaſmatib⁹ vehementer ĩ preſſis. ⁊ ſiue ſic ſiue ſic ex vehementia habit⁹ ↄtinuati: multum inclinant ad ſe inordinate amanda. ⁊ ꝓſeq̃ns magnam faciunt difficultatem ad habendum magnam diſplicenciam de eis: ad hoc vt ſit diſpotio ſufficiens ad dletõnem culpe. Quarto. q̃nto aliquis eſt minus dñs ſui: tanto requiritur intenſior diſplicencia ad hoc q̃ ſit diſpoſitio ſufficiens ad deletionem culpe. iſte autem minus eſt dominus. q; nullo modo eſt dñs actus exterioris ad peccãndum. req̃ritur igitur ſ; ſtrictã iuſticiã intenſior motus diſplicencie ad iuſtificatõnem eius: q̃ ad iuſtificatõnem ſui. cum vir poſſit habere eã̃ intenſum. Et hanc rõnem tangit aug⁹ ĩ lra. age pñiam dum ſanus es ⁊ c̃. Hec ſcotus. Et preterea ꝑter predicta pricula: ſunt alia orribilia ⁊ valde terribilia q̃ ꝓturbãt nimium infirmũ agentem in extremis ex pte inimicor̃ inuiſibilium. q; tunc diabolus fortius temptat moriẽtes. ſcit. n. q̃ ſi eum ĩ hoc paſſu euadere poſſint: q̃ amplius ſibi nocere non poterit. Item ſcit q̃ tunc dabitur ſentencia vel ad mortem ꝑpe

tuam vel ad vitam eternã. ℞ ideo existentes ī extremis vite: grauissime tẽptat. vnde Grego. in .vj. moralium. antiqus hostis ad capiẽdas pctõz animas tpore mortis crudelitatis exercitat violentia. ℞ quos viuentes blandicijs õcipit: morientes seuiens rapit. Et idem grego. sup illud luc. 19. circũdabunt te inimici tui vallo. ait. nunq̃m sunt humane anime maiores inimici: q̃m maligni. qui hanc a corpore exeũtez obsident. q̃m in carnis amore positam: decep toriis delectatõnibus refouent. quam valo cir cũdant qui ante métis ei⁹ oculos reductis inquitatib⁹ quas ꝓpetrauit: hanc ad societatem sue damnatõnis trahentes coartant. vt in ipsa tam extremitate vite deprehensa ℞ a quibus hostib⁹ circũclusa sit videat: ℞ tũ euadendi aditum inuenire nõ possit. qz oparn iam bona: nõ lz. q̃ cum licuit: agere cõptenſit. De quibus ad huc a pte qõ sequitur intelligi valet. Circũdabunt te ℞ coangustabunt te vndiqz. malini qui pe spũs vndiqz aĩam angustant qñ ei nõ soluz opis: verum etiam locutõnis afqz insup cogitationis iniquitates replicant. vt q̃ prius per multa se dilatauit in scelere: ad extremum de oibus angustetur in retributõne. et. ſ. cogitandum valde est q̃ntum nob erit terribilis hora nostre resolutõnis. quis pauor mẽtis. q̃nta tũc omnium malorum memoria. que obliuio trã sate felicitatis. q̃ formido ℞ ꝺsideratio iudicis ℞ c. tunc maligni spũs ingredientes animam: sua opa requirunt. tũc mala q̃ suaserunt replicant. vt sociam ad tormẽtum trahant. sed cur hoc de peruersa solum anima dicimus: cum ad electos quoslqz egredientes veniant ℞ suum in illis si ꝓualeant aliquid requirãt. Hec grego⁹ Item qz anima que naturalr diligit corpus: magis intenta corpori: minus intenta est sibi. Item anima infirmi tunc é multum depressa ex memoria ꝓcedẽtium delictoz. ex quibus sepissime infirmi labuntur in desperatõnem. ideo ex ꝓdictis oib⁹ anima debilior efficitur ℞ multum deprimitur ℞ exterretur. spãlr ex pctis ꝓcedentib⁹ ex quibus fit timida ℞ infirma ad act⁹ gre. ℞ q̃nto pluries ℞ grauioribꝰ assensit pctis: tanto magis meruit in temptatõnibus defi. Est ergo valde periculosum vsq; ad finez vite: pñiam differre. ℞ videtur ad blasfemiam pertinere. vnde de peni. di. 3. c. fine. dicitur hoc aũt sancti pres remissibile pctũm ℞ blasfemiam in. ſ. ſ. dixerunt: vsq; in finem vite in sceleribus pseuerare. de potencia ℞ misericordia dei ℞ redemptoris dubitare. Sciendum q̃ quilibz sacerdos q̃ntum est de virtute clauium habet potestatem indifferenter in oĩs q̃ntum ad oĩa pctã. lz q̃ nõ possit cẽs ab oibus pctis absolue re: hoc est qz ꝑ ordinatõnem ecclesie habz iurisdictõnem limitatam vel oĩo nullam habet. sed qz necessitas legem nõ hz: ió q̃ articulus necessitatis imminet: ꝑ ecclesie ordinatõnem non impeditur q̃n absoluere possit ex quo habz claues etiam sacrãlr. ℞ tũ ꝺsequitur ex absolutione alterius: sic si a ꝓprio sacerdote absolueretur. nec solum a pctis potest tunc a quolibz sacerdote absolui lz etiã ab excomunicatõe a quocũqz fit lata. qz hec absolutio ad iurisditõnem pertinet. que ꝑ legem ordinatõis ecclesie coartatur Et sic absolutus si euadat: non oportz eum recurrere ad proprium sacerdotem vt iterum a pctis absoluatur a quibus in articulo mortis absolutus est. iz vt ignoteſcat ei q̃ est absolut⁹. nec simili oz q̃ absolutus ab excomunicatõne: ad iudicem vadat qui alꝰ absoluere potuisset: absolutõnem petens. lz satisfatõnem offerẽs. vis aũt sacrãlis pñie: ꝺsistit in sanctificatione ministri. ℞ ideo qui layco ꝺfitetur q̃muis impleat qõ ex pte sua est de sacrãli ꝺfessione: tñ sacri absolutõnem non ꝺsequitur. Et iõ aliq̃d valet ei q̃ntum ad diminutõnem pene q̃ fit per confessionis meritum. sed non consequitur diminutõnem ullam pene que est ex vi clauium ℞ ideo oz q̃ iterum sacerdoti ꝺfiteatur ℞ magis sic ꝺfessus ꝺcedens punitur post hanc vitã q̃z si sacerdoti fuisset ꝺfessus. hec. b. t. ibidem.

Capitulum. qq. de ꝺfessione incarceratoz ℞ dãnatoz ad mortem.

Circa ꝺfessionem incarceratoz ℞ dãnatoz sunt tres conclusiones. Prima q̃ non solum a iudice ecclesiastico qui eẽt ꝺponẽd⁹ si. Sed tũ faceret lz nec a quocũqz iudice xp̃iano negãda est ꝺfessio. xp̃iano q̃ eã petit ℞ pat⁹ é facere q̃dq̃ dz. q̃muis sepultura ône getur. sic moriẽti ī torñamẽtis negatur sepultura. lz nõ ecclesiastica sacra etiã si timeretur ne superueniret scandalum qz vtilius scandalum nasci ꝓmittitur: q̃m veritas relinquatur. sic m grego. nisi crederetur q̃ ipe non ex deuotõne sub patibulo peteret sacerdotem. lz vt eripere tur ab amicis supuenientib⁹. qui in carcere nũ q̃m peciſt. vnde rei sunt aĩaz ꝓpositi ℞ balini qui illis quos ad mortem ducunt petentib⁹ cõfessionem: illam denegant. cum ecclesia nõ clauat gremium redeuunti. q̃n. ſ. pñiam ℞ viatꝰ cum; administret. nisi ecclesia reputaret exco

municatum ⁊ ipe hoc negaret. Et sic negata sibi absolutõe ab excomunicatõe: ꝑ ꝺseqũs alia est neganda. Secũda ꝺclusio est de ꝺfessione iudiciali extorta a dãnatis: ubi dicũtur excusari illi layci qui a suspendendo requirunt socios criminũz ⁊ alios malefactores quos nouit. Et ille tenetur eos ꝓdere si crebr incorrigibles cum illoꝝ crimen sit nociuum comunitati qz fures sunt ⁊ latrones. si aũt scit eos correctos vel sperat corrigẽdos anteq̃m plus nocent comunitati: tũc si est casus in quo prepositus de illis possit inquirere: vt qz sunt diffamati vel sibi denunciati: tenetur adhuc prodere als non.

Tercia ꝺclusio est de falsa ꝺfessione illoꝝ q̃ ꝑ tormenta sibi ⁊ aliis imponunt. unde ꝺ illo qui vt tormentoꝝ se ⁊ alios inocentes falso accusat: respectu aliorꝝ videtur mortale pctũm: qz pniciosum mendacium. ⁊ ideo nullo metu ꝺbuit dicere sic nec ꝑm negare. Iz excusetur a tanto. sed respectu sui non videtur nisi veniale qz plus tenetur vite sue q̃z fame. unde si ꝓpter vitam quam in tormentis timet ꝓdere vel leꝺre ꝺsentit leuere famam peccat quidem mentiendo. Iz videtur officiosum mẽdacium ⁊ sic veniale. Hec petrus de palude in. 4. di. zz.

Capitulum. 96. de sigillo ꝺfessionis vtrum in quolibz casu ꝺfessor teneatur celare ea que sub sigillo ꝺfessionis hz.

Sacris aũt ea que exterius agũtur: sunt signa coꝝ q̃ interius cõtingunt. ⁊ ideo confessio qua quis sacerdoti se subicit: est signum interioris qua quis deo subicitur. Deus autem pctũm illius qui se sibi subicit ꝓ pniam: tegit. ⁊ ideo hoc oz in sacro pnie significari. unde de necessitate sacri pnie est: q quis ꝺfessionez celet. Et tanq̃m violator sacri peccat: qui reuellat. Et ꝑter hoc sunt alie vtilitates huius celatõis. qz ꝑ hoc hoies ad ꝺfessionem magis atrahuntur ⁊ simplicius pctã cõfitentur. Quidam aũt dicunt q sacerdos nõ tenetur seruare sub sigillo ꝺfessionis nisi pctã de quib⁹ penitens emendatõnem ꝓmittit. als potest ea dicere ei qui potest ꝓdesse ⁊ non obest.. sed hec opinio videtur erronea cum sit ꝺ veritatem sacri. sic. n. baptismus est sacrm̃ ꝺmis quis fictus accedat nec est ꝺmittendum ꝓpter hoc aliquid de essentialib⁹ sacri: ita ꝺfessio nõ ꝺfinit esse sacrale si q̃muis qui ꝺfitetur emẽdatõnem non ꝓponeret. ⁊ ideo nichilominus sub occulto tenendum. id aũt qõ sub ꝺfessione fiatur: est q̃si ueletum. cum nesciat vt homo sz vt deus. tñ aliquod remedium adhibere debz in ꝓdictis casib⁹ q̃ntum potest sine reuelatõne sacramenti. sic amonendo eos qui ꝺfitentur et alijs diligenciam apponendo ne corrũpãtur ꝑ heresim. potest etiam dicere ꝑlato q diligẽtius euigilet sup gregem suum. ita tamen q non dicat aliquid ꝑ qõ verbo vel nutu ꝺfitentem ꝓdat. Sciendum q ꝓceptum de ꝺfessione fuã da: ꝺsequitur ipm sacrm̃. ⁊ ideo sic ꝓceptum ꝺ ꝺfessione sacrali facienda est de iure diuino et non potest aliqua dispensatõne vel iussione humana homo ab eo absolui: ita nullus ad reuelatõnem ꝺfessionis potest ab homine cogi vel licenciari nec excomunicari. qz non est subiect⁹ superiori suo nisi vt homo. hoc aũt nescit vt hõ sz vt deus ⁊ ideo absq̃z lesione ꝺscientie potest iurare se nescire qõ scit tñ vt deus. Similiter etiam absq̃z lesione ꝺscientie potest pctũm impunitum ꝑlatus dimittere qõ scit vt deus vel sine aliquo remedio qz non tenetur adhibere remedium nisi eomodo quo ad ipm deffertur. vñ in hijs q̃ ꝺferũtur ei in foro pnie: in eodez foro debet q̃ntum potest adhibere remedium ita q omnis suspitio vitetur de ꝺfessionis reuelatione. Sciẽdum q sigillum ꝺfessionis directe nõ se extendit nisi ad illa q̃ cadunt sub sacrali confessione. sed indirecte id q non cadit sub sacrali ꝺfessione: etiam ad ꝺfessionis sigillum ꝓtinet. sic illa ꝓ que posset pctõr vel pctũm deꝑhendi. nichilominus etiam illa summo studio sunt celanda. tum ꝓpter scandalum. tum ꝓpter pnitentem q̃ ex ꝺsuetudine accidere posset. Et nota q homo non de facili debet recipere aliquod secretum sub sigillo ꝺfessionis. si tñ recipiat: ex ꝓmissione tenetur hoc modo celare: ac si in ꝺfessione haberet q̃muis sub sigillo ꝺfessionis non habeat. Nota etiam q sigillum ꝺfessionis ꝺpetit sacerdoti inq̃ntum est minister huius sacri. qõ nichil est aliud q̃m debitum ꝺfessionem celandi. sic clauis est potestas absoluẽdi. tñ sic aliquis qui non est sacerdos in aliquo casu ꝓticipat aliquis de actu clauis dum ꝺfessionem audit ꝓpter necessitatem: ita etiam ꝓticipat de actu sigilli ꝺfessionis ⁊ tenetur celare. q̃muis ꝓprie loq̃ndo: sigillum ꝺfessionis non habeat. Considerãdum q duo sunt ꝓpter q̃ sacerdos tenetur pctũm occultare. ꝓmo. et ꝓncipali qz ipa occultatio ẽ de essencia sacri. inq̃ntum scit illud vt deus cuius vicez gerit ad ꝺfessionem. Aliomodo ꝓpter scandalum vitandum. potest aũt penitens facere vt illud qõ sacerdos sciebat vt deus sciat etiaz vt homo. qõ

facit dum eum licenciat ad dicendum. ꝛ ideo si dicat: non frangit sigillum. tñ debet cauere scã dalum dicendo. ne fractor sigilli ꝓdicti reputetur. ꝛ papa nõ potest licenciare eum vt dicat. qz nõ potest facere vt sciat vt homo. qõ potest qui confitetur. Et nota q̃ ille ad quem noticia pctī deuenit mediante sacerdote ex voluntate confitentis: ptícipat ī aliquo actum sacerdotis. Et ideo simile est de eo ꝛ interprete nisi forte pctór vellit q̃ ille absolute sciat ꝛ libere. Nota etiam q̃ illud q̃ homo als scit siue ante confessionem siue post non tenetur celare ꝯntum ad id qõ scit vt homo potest. n. dicere scio illud qz vtor. tenetur tñ celare illud inꝯntum scit ut deus. non. n. potest dicere ego audiui hoc in cõfessione tñ ꝓpter scandalum vitandum debet abstinere ne de hoc loquatur. nisi necessitas imineat. Non obligatur aũt audiens confessionem q̃ non reuellet pctũm simpliciter ſz ꝓut é in confessione auditum. nullo. n. casu debet dicere se audisse in confessione. Considerandum q̃ nõ debet ita vitari pctũm ex vna parte q̃ ex alia iusticia relinquatur. veritas. n. nõ é ꝓpter scã dalum dimittenda. ꝛ ideo qñ imminet piculum iusticie ꝛ veritatis non debet dimitti reuelatõ ei⁹ qõ quis in confessione audiuit. si als scit ꝓpter scandalum. dum tñ scandalum ꝯntum in se est euitare nitatur. Hec oĩa. b. t. in. 4. di. 21. ò sigillo confessionis.

Capitulum. 47. quis teneat cellare confessionem ꝛ que cadunt sub sigillo ꝛ qñ ꝛ quomodo liceat reuelare.

c Circa sigillum confessionis. tria videnda sunt. Primo. quis tenetur ad celãdaz confessionem. Scõo. q̃ cadũt sub sigillo isto. Tercio vtrum in aliquo casu liceat reuelare confessionem. Quantum ad primum sunt tres conclusiones: ꝯntum ad tria genera ꝑsonarum. q̃ obligãtur ad sigillum confessionis vel ꝯt. Prima q̃ sacerdos audiẽs confessionem tenetur ꝑ se primo ꝛ directe ad sigillu; confessionis ꝛ ad sigillum secreti rõne materie qz est de pctis de quib⁹ non debet diffamari. Et rõne forme qz ī secreto fit ꝛ rõne sacri. qz rõ q̃ moueret delegãtem: debet mouere delegatum. vnde cum sit delegatus dei qui celat ꝛ tegit ꝛ sacrm ad celandum ꝛ tegendum instituit: iste celare ꝛ tegere debet. Est aũt reuelator confessionis non solum qui in spãli nominat crimen ꝛ criminosum sed etiam qui in generali vel ꝑsonam q̃ ex hoc potest cognosci vel crimen. Scõa conclusio est q̃ ad celandum confessionem tenetur ille ad quem confessio peruenit siue licite siue illicite siue mediate siue immediate. licite quidem ꝛ immediate non sacerdos qui audit confessionem in necessitatis articulo vel interpres quem confitens per se adhibet. Item qui casu audit. vl̃ cui de licencia confitentis sacerdos reuelauit. illicite aũt fit̃ q̃ se confessorẽ fingit. vel q̃ latẽter abscõdit⁹: confessionem audit. qõ est sacrilegium ꝛ iniuriaz facere sacro. cuz. n. confessio facta ex quo confessio est fit celanda: ad q̃mcumq; confessio peruenerit obligat ad celandum. Tercia conclusio est q̃ ille tenetur celare qui qõ alĩ audiuit si recipit q̃si in confessione. ad tñ. n. homo tenetur: ad ꝯntum ꝓmisit. si ergo recepit in confessione qõ é ꝓmitere celare: tenetur ac si esset confessor. non tñ ex sacro. cum non sit sacrm ſz ex ꝓmissis. quia verba non possunt facere sacrm de non sacro.

Circa scõm sunt tres conclusiones principales scõz tria ad que se extendit sigillum confessionis. ſz diuersimode. Prima conclusio q̃ illa ad que primo ꝛ principalĩ se extendit sigillum confessionis: sunt pcta confessa ꝛ circũstancie inꝯntum huiusmodi. cum. n. sigillum sit annexum sacrãli confessioni: illa directe sunt celanda: q̃ sunt directe materia sacri. huiusmodi autez sunt pcta ꝛ circũstancie que sunt de necessitate vel bonitate confessionis inꝯntum huiusmodi. ꝛ tercia ꝑsona reuelata cum qua dicit se peccasse. Scõa conclusio est q̃ sub sigillo confessionis cadunt etiã non pcta ſz alia inꝯntum ꝙ ea possit directe vl̃ indirecte pctũm ꝓximo qz qñcumq; ꝓhibetur aliquid: ꝓhibetur oĩe id ꝑ qõ ꝓuenitur ad illud.

Tercia conclusio est q̃ nõ pcta que possunt duci fine reuelatõne pctór: nec directe nec indirecte cadunt. qz cessante cã cessat effectus. vnõ bona quib⁹ laudatur: vt puta qz virgo ꝛ qz nũq̃z peccauit mortalĩ ꝛ huiusmodi dicere ſz. nisi qñ ꝑ hoc q̃ vnus laudatur alterius pctũm reuelatur. qz qõ de vno dicitur de altero negatur vt dicit aug⁹. Sciendum est aũt q̃ sigillum secreti ꝛ sigillum cõfessionis: se habent sic̃ supius ꝛ inferius. sigillum. n. confessionis est sigillum secreti. ſz non oẽ secretum est sigillum confessionis. ꝛ frangens quolibz istor sigillor: non aliter peccat. grauius tñ frangẽs sigillum confessionis

Circa terciũ. ſ. si aliqñ ſz confessiones reuelare sunt tres conclusiones. Prima q̃ non ſz reuelare confessionem ꝓpter superioris licenciam vel ꝑceptum. qz sigillum confessionis est de iure diuino et de necessitate sacri. super que etiam papa non habet potestatem. qõ aute dicitur cellatio esse õ necessitate sacri: non sic intelligitur. q̃ nõ sit

verum sacm etiam si nó celaretur. q; etiam si sacerdos reuelaret nichilominus verum sacm fuisset. sed est de necessitate sacri q; cellet: quia natura sacramenti eum necessitat ad celandū. naturam dico ꝛ ꝯntum ad id q; est sacramentum. quia fit in occulto sollius cum sollo. et ꝯntum ad id qđ est res ꝛ sacm. q; interior penitencia que est etiam occulta. ꝛ ꝯntum ad id qđ est res tñ. s. remissio p quaz tecta sunt peccata. ꝛ ex offormitate ministri ꝛ principalis agentis. ita q; nec papa potest i hoc dispẽsare. q; ecclesia non potest mutare illa que ptinent ad veritatem articulo; et sacramẽto;. cum p̃lati ecclesie non sint dñi sz ministri. non fundatores sz executores. Cum autez hec sit natura ofessionis q; obligat cófessorem ad secretum: potest quidem de facto reuellare manente natura ofessionis. sz non potest nó teneri ad celándum: nisi natura ofessionis fuerit mutata. qđ solus deus mutare potest. nec est simile de satisfatóne q; non ꝺsequitur naturam ofessionis p se: sz mediante p̃cepto hominis qui inũgit. vñ in pena tarata in iudicio dei: papa non potest dispensare ne soluatur. sz possit dispensare vñ soluatur. Sz in tarata ab homine sic. ꝛ ipse q̃ dedit vel superior. sic papa potest cum ordinato in sacris dispensare q; ꝺhat matrimonium: q; castitas non est annexa ordini sacro ex natura sacri sz ex statuto humano Et fm thomá. ita est de p̃cepto diuino cófessionem celare sic facere. vnde sic papa non potest dispensare in secũdo. sic nec in primo. Item qđ dicit q; occultatio est de essentia sacri: non est intelligẽdum q; sit ei9 materia vel forma cum dixerit in solutóne scđi articuli. ad primam. q. q; p̃ceptum de ofessione celanda ꝺsequitur ipm sacm. esse aũt sacri non ꝺsequitur sacm. sz intelligit q; ō essentia. i. natura sacri sit obligatio ad occultatónem. sic diceretur ō essentia lenis sursum ferri. vel de essentia matrimonij reddere debitu;. i. obligatio ad hocipsum. in qua nó potest papa dispensare. q̃muis. n. in p̃ceptis diuinis papa aliq̃ dispenset sic in votis quo; reddito est de iure diuino: non sic tñ in p̃ceptis sacrałib9. q; non potest dispensare án homo debeat baptizari ꝛ ofiteri. non ergo sz etiam ppter superioris obedienciam vel p̃ceptum reuelare ofessionem. q; nemo tenetur obedire alicui in eo in quo est illi superior. sic aũt delegatus a papa est maior ordinario: vñ i nullo tenetur sibi obedire: sic sacerdos in hoc qđ audit ofessionẽ est nũcius xp̃i nóne caracteris. ideo ꝛc. Sacerdos enim audiens ofessionem nulli est subdit9 nisi xp̃o cui9 vicem gerit. vt subdit9 aũt cuiuscũq; alterius: nichil scit de ptinentib9 ad ofessionẽ. ideo deductus in testem vel alis coactus: potest secure dicere se nescire. Si autẽ non cogitur sed sponte testificatur vel in comuni locutóne vel ofessione dicit se nichil scire: mentitur. quia sz nesciat vt subdit9 homini ppter qđ excusſatur cum cogitur: scit tñ. ideo negans absolute se nescire: mentitur. Scđa ꝯclusio est q; de licẽcia ofitentis sacerdos potest dicere illud qđ audiuit in ofessione. si ofitens faciat q; sacerdos scit illud extra ofessionem ꝛ aliter q̃m p ofessionem. Tercia ꝯclusio q; sz dicere pcũm confessum ppter aliam sciencia;. si. n. aliquis alr scit illud q; scit p ofessionem. puta q; dixit vl audiuit p talem vl talem modum. dum tñ nó dicat se scire per ofessionem. nec refert vtrum ante confessionem audierit vel post aliomodo cognouerit. Et ẽ rō q; q̃ nouit vt hō siue ante siue post: dicere potest. Itẽ confessio non aufert ius suum ofessori. nec tribuit ius nouum i alto foro. quicquid ergo dicetur ofessori faciẽdum vel omittendum p bono ofitentis vel comuni: potest facere vel omittere. dum tñ p hoc non reueletur ofessio. ad quod solum obligatur. Et nota q; si quis scienter diuidret ofessionem: sacramentum non esset. ꝛ tñ sacerdos obligatus esset ad celandum. q; ꝛ si totum sacm ꝺplectum non est: ps tñ sacri est. sic si diceretur absoluto adhuc non est integrum sacm. ꝛ tamẽ celare tenetur ante absolutónem sic post. quia materia ꝛ forma huius sacri nó sic simul sunt tpe sic in aliis. ymo materia p̃cedit formam tpe ꝛ vna pars materie aliam. cum oño fit q̃ntitas sucessiua hñs vnaz ptem post aliam. Hec omnia. petrus de palude in. 4. di. 21.

Capitulum. 47. de forma absolutionis.

Circa formam absolutónis sunt tres ꝯclusiones. Prima de hijs q̃ sunt de forma antecedenter. Scđo de hijs q̃ essentialr. Tercio de hijs q̃ ꝺsequenter. Circa primum sciendū q; forma huius sacramẽti: est absolutio. que antecedenter: tria requirit. Primum de necessitate supposito q; ofitens sit excomunicatus: est absolutio ab excomunicatóne maiori vel minori si moniget. aliter non ẽ capax alicuius sacri: saltem quo ad rem vltimam sacri qđ p̃cedit formam. Scđo de forma huius sacri q̃ est absolutio; est oño depreca

tiua. Misereatur tui. vel absolutōnem vel vñs te absoluat. nō de necessitate. ſz ogruitate. vt primo suscitetur lazar⁹ a xp̄o: postea absoluatur ab ap̄lis. sic exorzismus p̄cedit baptismū ad tollēdum impedimētum. Tercium q̄ requiritur antecedēter est manus impositio ō cō gruo. ſm illud mar. vl. sup egros manus imponent ⁊ bene habebunt. q̄ non multum oz sup capita mulier̄ hoc facere: ſz sufficit alōge leuare sup caput. Circa sc̄m est notādum q⁹ de forma essencialē sunt tria vocabula de necessitate. ſ. absoluo te a pctis. qz verba illa ptinent ad formam sacr̄i q̄ directe significant effectū sacr̄i penitēcie. ergo ⁊ c̄. maior patet. qz in naturalibus efficientia attribuitur forme. sic ⁊ in sacr̄is: cum sacr̄a significent q̄ efficiunt. ⁊ ió forma verboꝝ principalē significat effectum sacr̄i quem efficit. minoz manifesta est: cum. n. effect⁹ sacr̄i p̄nie sit remissio pctoꝝ: directe significatur per hec verba: absoluo te a pctis tuis ⁊ c̄. Unde absolutōnes in prima. Oplectorio et missa: non sunt sacr̄a. qz non habent formam īdicatiuam ſz deprecatiuam. Item absolutōes in capite ieunij ⁊ in cena vñi: non sunt sacr̄a. neq; q̄ fiunt ī capellis religioſoꝝ ſz habeāt formam indicatiuam. qz absolutio sacr̄alis fit ī secreto foro occulte. vnde errant qui in Confiteor misse iniūgunt penitēciam. qz clericus non absoluit. neq; debet ligare que prius non soluit. ſz in caplo potest iniungi p̄nia. vbi fit absolutō indicatiua. ſz non sacr̄alē. Quare autez forma indicatiua in p̄nia fit magis de essentia q̄m in baptismo qz greci baptizant deprecando: ró pót esse. qz absolutio est vt clauium non autez baptismus. vnde laycus audiens in necessitate confessionem: non debet vti forma indicatiua. qz non habet claues ⁊ si vtatur: forte fit irregularis sic si celebraret vel baptizaret solēniter. nisi qz illud est expressum. ō clerico nō ordin. mi. c. primo ⁊ istud non. Videtur aūt q⁹ incōgrue adhibetur auctoritate ep̄i vel curati: qz ex quo sacerdos est: auctoritate solius dei hoc facit. tū qz nullus homo p̄ auctoritatem dimittit pctā. tum qz eo modo quo est auctoritas in homine: est apud oēm sacerdotem. ſz supior dat sibi materiam nō tū aliquam potestatem: nisi q̄ primo ordinat eum. sic cuz princeps dat alicui artificii licentiam vtendi arte sua. Circa terciuz est sciendum q⁹ tria que secūtur: sunt de ogrue tate non de necessitate. Primum est inuocatio trinitatis: qz in omni sacō in cuius forma exprimitur actus ministri; debet fieri aliqua expressio principalis agentis. ſz in forma absolutōnis exprimitur act⁹ ministri: ergo debet apponi expressio principalis agentis. sic patet ī baptismo ⁊ ofirmatone ⁊ c̄. Scōm q⁹ oseq̄nter requiritur est signum crucis de cōse. di. 4. nunq̄d oīa sacr̄a finaculo crucis pficiuntur qz etiam mediante potestate excelencie quam habuit crucifixus ⁊ merito crucis in nos deriuatur potestas ministerij. Tercium est ligare eum p̄nia tp̄orali ⁊ vbi sic ordigna nō creditur spālis: iniungat in generali oīa bona que fructus est p se ⁊ p alios ⁊ indulgencias qualscūq; poterit obtinere ⁊ bona que p eo fient q̄ntum sufficerit ad expiatōnem pctoꝝ tunc confessor ⁊ non plus vt residuum cedat ad expiatōnem alioꝝ. Hec petrus de palude in. 4. di. zz.

Capitulum. 49. ō modo ordine ⁊ forma absolutōnis a pctis ⁊ a sentēcia excomunicationis ⁊ de iniūctione p̄nie.

n Ota circa p̄dicta. sc̄ōm. b. t. in tractatu de forma absolutōnis. et in tercia pte. q. 84. q⁹ sic forma sacr̄i baptismi est: ego baptizo te ī noīe patris ⁊ filij ⁊ .s.s. q̄ sumitur ex verbis xp̄i dicentis: baptizantes eos in. n. p. et filij et sp̄ūs sancti. Mat. vlt. ita essentialis forma absolutōnis in sacō p̄nie est: ego te absoluo. q̄ sumitur ex verbis xp̄i dicentis petro. qōcumq; solueris ⁊ c̄. Mat. 16. Et tali forma vtitur ecclesia in sc̄alī absolutōne. Absolutōnes aūt facte in publico. vt ī prima. Oplectorio. in introitu misse. in fmonib⁹: non sunt absolutōnes. ſz q̄dam imprecatōnes. siue oōnes. ordinate ad remissionem venialium. vnde in sacr̄ali absolutōne nō sufficeret dicere. misereatur tui oīpotens deus. vel absolutōem ⁊ remissionem tribuat tibi deus ⁊ c̄. qz p hec verba sacerdos nō significat fieri absolutōem. ſz petit vt fiat. p̄mittitur tū etiam in sacr̄ali absolutōne talis oō: ne impediatur effect⁹ sacr̄i ex pte penitentis. cuius actus materialē se habent in hoc sacō. Et qz sacerdos non absoluit vt principale agens ſz vt minister: ideo conueniēter apponitur aliud q̄ ptinet ad primā auctoritatem dei. ſ. vt dicatur. Ego te absolno in nomine p̄ris et filij ⁊ sp̄ūs sancti. Apponitur etiam p virtutem passionis xp̄i. vel auctoritate dei ⁊ c̄. qz tū hoc non est determinatum ex verbis xp̄i: talis apositio relinquitur arbitrio sacerdotis. hec. b. t. Et sic in p̄dicta forma additur: ego. ita etiam additur: a pctis tuis. et si non diceretur; subintelligeretur. Et melius

dicitur ſm petrum de palude : ab oībus pctīs tuis.q̄m a pctīs tuis ꝺfessis ⁊ oblitis.⁊ melius dicitur: ab oīb⁹ pctis que ꝺfessus es in generali:vel in ſpāli ⁊ de quib⁹ intendis. Et dicit petrus de palude. q: homo nesciat vtrum vmq̄z fecerit vnam pfetam ꝺfessionem : expedit q in omni ꝺfessione sacrī post q̄uam ſpāl̄r enumerata:seq̄tur generalis clausula .ſ. de oīb⁹ aliis venialib⁹ ⁊ mortalib⁹ ꝺfessis ⁊ non ꝺfessis:dr co meam culpam.⁊ sic absolutio sequatur. Et sic valebit ad remissionem pene ⁊ culpe etiam mortalis oblite.⁊ etiam scite.ad quam non tenebatur etiam in spāli iterum ꝺfiteri.q:.ſ.confessus est sufficienter.subiungitur etiam ꝺgrue ad absolutónem: ꝺsignatio crucis sup ꝺfessum cum inuocatione trinitatis.ad iuuendum. ſm .b.t.in.4.q ipa remissio pctō: fit auctoritatiue p sanctam trinitatem.⁊ pmeritorie:p passionem xp̄i.ſz inpositio manus sup penitētem :non est de necessitate.q: istud sacm nō datur ad aliquam excelentiam gr̄e sīc illa vbi fit manus impositio. Et in fine multz vtiliter apponitur.quidq̄d boni feceris.⁊ mala q̄ sustines ⁊ sustinebis ⁊ bona q̄ pponis facere sint tibi i remissionem pctō:.nam vt dicit.b.t.in quolibz. ex ipis verbis oīa bona q̄ facit ī statu gr̄e: valebunt sibi ad expiāduz culpaz ꝑteritam.seu ad minuendum de debito pene. non solum ex ipa natura boni opis: ſz etiam ex virtute clauiuz. q: qōlibz bonum opus est magis expiatiuum ex impositōne ꝺfessoris : q̄z idem p se factum. q: ibi opatur virtus clauium ⁊ meritum passionis xp̄i. Debet aūt sacerdos ante oīa absoluere penitētem a sentēcia excomunicatónis si forte incurrit.q: excomunicat⁹ ante q̄m absoluatur ab excomunicatóne:non est capax alicuius sacr̄i. Pacta vero ꝺfessione debet sacerdos ī iungere pn̄iam discretam ipi penitenti quam credat illum verisimilr̄ implere. nunq̄m tñ ꝯ voluntatem ei⁹.ne p̄stet sibi occasionem nō ad implendi. Et sic penitēcia iniuncta : debet absoluere .v. ego te absoluo ab oīb⁹ pctis tuis cō fessis in spāli ⁊ in generali ⁊ oblitis in nomine patris et filij ⁊ .ſ.ſ. Amen. virtute passionis xp̄i. Circa absolutónem vero ab excomunicatione : nota q in absolutione ab excomunicatóe maiori.quatuoz obſuanda sunt. Primū q excomunicat⁹ ante q̄z absoluatur : iuret stare mandatis ecclesie. nichilominus si hoc omittatur q̄ tamē fieri non debz: tenet absolutio.

Scōm ē vt si ē excomunicatus p notoria offensa; non absoluatur nisi prius prestet emendam.vel saltem cautionem. Tercium est q absoluatur p eum qui tulit sentēciam vel p superiorem vel p alium cui comiserit cū psalmo Miserere mei.vel alio penetenciali.⁊ verberibus.⁊ oīone.⁊ deus cui ꝓprium est.⁊ vbi dicitur.quem delictoꝝ cathena ꝺstringit : debet dici: quem excomunicatónis cathena ꝺstrīgit ī fine psalmi lxl.⁊ č.p̄ nr̄.⁊ ne nos inducas.v⁹ saluum fac ſ.nichil pficiat inimicus ī eo. Esto ei dn̄e. Dn̄e exaudi. Dn̄s vobiscum.⁊ post oīonem p̄victam.ſ. Deus cui ꝓprium est dicat.auctoritate oipotentis dei ⁊ btōꝝ apl̄oꝝ petri ⁊ pauli ⁊ ecclesie sancte sue ⁊ michi comissa absoluo te a tali sentencia vel excomunicatóne quam incurristi ꝓpter talem vel talem cām. ⁊ restituo te comunioni ⁊ ptic̄patóni eccl̄ie. ⁊ oīum fideliū.⁊ ecclesiasticis sacr̄is. Quartum est vt absoluens faciat illi mandata iusta ⁊ rōnabilia. Et q̄muis absolutio ab excomunicatóne regulariter debeat fieri p̄victo modo: si tñ non fuerit p̄victa forma etiam sine cā rōnabili ipsam dimitēdo : simplici ⁊ nudo verbo potest fieri absolutō. vt si dicat solum: absoluo te ab excomunicatóne. vel releuo te vel quod cumq; aliud tale intendens p illud absoluere. vnde dicit.b.t. in tractatu de forma absolutionis.q absolutio ab excomunicatóne:non est sacramentum.ſz magis ꝺsequs iudiciariam iurisditónem.⁊ ideo ipa verba hñt efficatiam ab intentóne dicentis. vnde non refert quibuscumq; verbis vtatur ad exprimendum intentionem suam.Idem dicunt Ricardus ⁊ petrus de palude ⁊ alij. Et nota q si penitens vult absolui :oꝝ de necessitate ⁊ sub pena noui pctī: q fit in caritate vel atritus.vñ mr̄. Jo.scotus dicit.q hō tenetur ꝺfiteri cū displicencia pctī comissi. ⁊ cū ꝓposito abstinēdi a pctis.⁊ etiā cū ꝓposito obediēdi ⁊ adimplēdi pn̄iam sibi iniunctaz a sacerdote.Et bona ven. dicit q si accedit ad ꝺfessionem ⁊ absolutōem sine p̄missa dispositōe ꝓbabili.y nō accedit cuz ꝯna dispositōe: vt q: sibi placet aliq̄ mortale pctūm:tūc peccat mortalr̄.q illud sacm quātum in se est ritum facit.q̄ non est sine ꝺtemptu.⁊ ita cuz penitens dicit se nolle vel non posse dimittere odium vel viuere caste vel restituere alienum cum possit vel dimittere artem quam sine mortali exercere non potest: vel aliquid huiusmodi:vel non habet ꝓpositum cauendi mortalia. ſz ꝓponit comitere vl non displicent mortalia ꝑterita: non est absoluendus.q: fictus accedit. si tñ talis. debet ꝺfiteri. audienda est eius con-

fessio. ⁊ penitencia sibi iniungenda ad emoliē dum cor eius ad abhorrendum ⁊ displicendum eum ad bonum. declarando sibi q̄ non ꝓpter hoc credat se absolutum. Cum sit actualiter in pctō mortali. Et nemo talis sit absolutus apō deum. ⁊ pcōseq̄ns nec a sacerdote absoluī possit. Et ortetur eum sacerdos q̄ faciat oīe bonum qō potest vt deus illustret cor eius ⁊ perducat eum ad veram penitenciam. Et hec breuiter dicta sufficiant q̄ntum ad scōam partem.

Incipit tercia pars.

Capitulum .60. in quo ꝓbatur auctoritatibus ⁊ rōnibus q̄ sacra. no. le. sunt instituta a xp̄o ⁊ nō ab ecclesia.

i Apheno autem in quarto fundamēto prefacti libelli: ponitur doctrina p modum correllarij. vz q̄ confessio de peccatis in specie: fuerit ex aliquo statuto vniuersalis ecclesie non ex iure diuino. sic ⁊ otinē cia clericor̄ ecclesie occidentalis. alī tota ecclesia orientalis esset in periculo. Nec sequitur ex hoc: q̄ papa possit dispensare in cōfessione occidentalium sic nec in continēcia clericor̄. q̄ papa non potest dispensare in statutis ecclesie vniuersalis. nec ꝓpter hoc q̄ confessio de pctīs i specie est ps sacri pñie: sequitur q̄ fuerit a xp̄o instituta q̄ntum ad oīa particularia. rō autē illius institutōis videtur fuisse: ne delicta remanerent impunita. qō quidem multum interest reipublice. Remanerent autē p magna parte impunita: si non daretur aliquis forus in quo punirētur occulta. hec sunt verba illius libelli.

Ista autē positio falsa est ⁊ erronea. ⁊ patz. q̄ ecclesia fundatur in articulis fidei ⁊ ecclesiasticis sacris. cz fundamentum ecclesie est a xp̄o positum. iuxta illud Mat. 16. sup hanc petram edificabo ecclesiam meam. Et scōm apl'm. 1. chorin. 3. fundamentum aliud nemo potest ponere. preter illud qō positum est: qui est xp̄s Ihūs. i. xp̄i fides. vt exponit ibi glosa. ergo nemo potest nec oēs homines simul possunt ponere nec instituere aliam fidem nec alia sacra ꝓter ea q̄ xp̄s posuit ⁊ instituit. ergo oīa sacra no. le. sunt a xp̄o instituta ⁊ non ab ecclesia: et pcōseq̄ns sacrm penitēcie. Preterea ad legislatorem ptinet: fundamēta legis ponere. fundamēta autē no. le. sunt sacra. ergo xp̄s legislator. no. le. ea posuit ⁊ nō eccliā. Preterea minora sunt sacra. no. le. sacris. ve. le. sed illa oīa a deo sunt instituta. ergo multo magis ista.

Item q̄ ab homine instituta sunt: p hominē ōstitui possunt. cz nullum sacrm p hoīem destitui potest. ergo nullus sacrm p hoīem institutum est. Item oīa sacra hnt virtutem sanctificandi: sed solus deus hanc virtutem dare pōt ergo solus deus pōt instituere sacra. Prete tera .1. chor̄. 1. paulus ꝯfutat errorē illor̄ qui institutōnem sacror̄ petro ⁊ sibi ⁊ aliis apostolis attribuebant. d. nunq̄ petrus ꝓ nob̄ crucifixus est ⁊c. ergo sacra sunt a xp̄o instituta ⁊ non ab ecclesia. Preterea ille solus potest sacra instituere qui potest eis virtutem sacror̄ ꝯferre. Sz virtus ⁊ interior effectus sacror̄ ē iustificatio. qō soli deo ꝯpetit: q̄ deus est qui iustificat impium. ro. 3. ergo solus ds potest sacra instituere: scōm. b. t. in. 3. p. q. 64. ar. 1.

Item ille instituit aliquid qui dat ei robur ⁊ ⁊ virtutem. sic pz in institutōnib⁹ legum. Sed virtus sacri est a solo deo vt dictum est: ergo solus deus potest istituere sacra. Est aūt duplex agens respectu sacror̄um. s. instituens sacrm. ⁊ vtens sacro instituto aplicando vz ad inducendum effectum. virtus aūt sacri: non potest esse ab eo qui vtitur sacro. q̄ non operatur nisi p modum ministri. vnde relinquitur q̄ virtus sacramēti sit ab eo qui instituit sacrm. Cum igitur sacri virtus sit a solo deo: ꝯsequens ē q̄ solus deus sit sacror̄ institutor. vnde ea que agūtur in sacris p homines instituta: non sunt de necessitate sacri: sed ad quādam solepnitatem que adhibetur sacris ad excitandam deuotionem ⁊ reuerēciam in hijs qui sacra suscipiunt. ea vero q̄ sunt de necessitate sacri: sunt ab ipso xp̄o instituta. qui est deus ⁊ homo. ⁊ cz non oīa sint tradita in scripturis: tñ ea habet ecclesia ex familiari apl'or̄ traditōe: sic ait apl's. 1. chor̄. 11. Cetera cum venero disponam. apl's aūt ⁊ eor̄ successores: sunt vicarij dei q̄ntum ad regimen ecclesie ostitute p fidem ⁊ fidei sacra. vnde sic non cz eis instituere aliam ecclesiam: ita non cz eis tradere aliam fidem nec instituere alia sacramenta. cz p sacra q̄ de latere xp̄i pendentis i cruce fluxerūt: dicitur esse fabricata ecclesia xp̄i. hec. b. t. vbi supra. ar. 2. Et ibidē dic̄ q̄ res sensibiles hnt q̄ndam aptitudinē ad significandū spūales effectus ex sua natura. cz ista aptitudo determinatur ad spālem significatōnem: ex institutōne diuina. ⁊ hoc ē qō dicit hugo q̄ sacra ex institutōne significant. ⁊ ibidem ar. 3. dicit q̄ xp̄s instituit sacra. Et q̄ sicut xp̄s inq̄ntum deus habet potestatem auctoritatis in sacris: ita inq̄ntum hō habet potestatem ministerij

principalis.siue potestatem excellẽcie. quecũq; ꝯstitit in quatuor. primo in hoc q̃ mentum ꝛ virt⁹ passionis eius operatur in sacris. Scõo in hoc q̃ in eius nomine sacra sanctificãtur. ꝛ qz ex institutione sacra virtutem obtinent. inde est q̃ tercio ad excellenciam potestatis xpi pti net: q̃ ipe qui dedit virtutem sacris: potuit instituere sacra. Quarto ptinet ad excellenciam xpi: q̃ ipe potuit ꝺferre effectum sacri sine sacramẽto. Hec. b. t. et est eadem sentencia oĩum theologor. xps aũt nõ comunicauit potestate excellẽcie ministris. vt dicit. b. t. ibidem. ar. 4. ꝓpter fidelium vtilitatem. ne in hoĩnem spem ponerent ꝛ essent diuersa sacra. ex quib⁹ diuisio in ecclesia oriretur. sic apud illos qui dicebant. ego sum apolo. ego ẞo cephe. i. chorin. i. Jtem ne multa capita essent in ecclesia. ergo solus xps in quo est potestas excellẽcie ad quã ptinet institutio sacrorũ: instituit sacra. no. le. ꝛ non homines qui sunt ecclesia. Et. b. t. vbi. ꝑ. q. se. ar. 6. dicit q̃ sacra hũt efficaciam ab institutõne xpi. et ibidem. q. 72. ar. 1. dicit q̃ xps ẽ sacrorũ auctor. ꝛ q̃ instituere nouum sacrũ ptinet ad potestatem excellẽcie. q̃ competit soli xpo. Ex quib⁹ satis clare pz q̃ institutio sacramẽtoꝝ ẽ a xpo ꝛ nõ ab ecclesia: siue ab hominib⁹ q̃ sunt ecclesia. Jtem dicit. b. t. vbi. ꝑ. q. 66. ar. 1. cum sacra. no. le. sanctificationem quãdam operentur: ibi pficitur rõ sacri: vbi pficitur sctificatio. et. ar. 2. dicit q̃ sacra ex sui institutõne habuerunt: q̃ ꝺferunt gratiam. Jtem ibidem. q. 72. dicit q̃ sacra. no. le. ordinantur ad spales gre effectus. Et alexander dicit. q̃ sacramẽta legis gre institutа sunt ad gratiam cõferẽdam sctificandis infusa. ꝛ q̃ in istis fit dispositio vt imbuti eis regni celestis ianuã intrare possint. ꝛ q̃ ista. s. sacra no. le. sunt signa ꝛ cãe inuisibilis gre. ꝛ q̃ sacra sunt inicium vite spiritualis ꝛ fundamẽtum boni fidei fides. ꝛ q̃ sacramẽta habuerũt virtutem simpliciter a fide xpi. et. b. t. in tracatu de articulis fidei ꝛ ecclesie sacris dicit. q̃ oĩa sacra ꝺprehenduntur sub. 4. articulo. q̃ ad effectus gre ptinet. Et q̃ sacra legalia solum significabãt gratiam xpi. nõ firma elemẽta ad gala. 4. sacra vero no. le. cõtinẽt ꝛ ꝺferunt gratiam. in eis. n. virtus xpi sub tegumẽto rerũ visibilium secreti⁹ operatur salutem. vt aug⁹ dicit. Hec. b. t. et albertus magn⁹ in. 4. sen. di. 1. dicit q̃ sacra nra non sunt egena ꝛ infirma. sed virtuosa. qz passio xpi operatur i eis. ꝛ dicta. qz ꝺtinent gratiam quam figurant. et. ꝯ. oẽ sacrũ ecclesie ꝺfert gratiam aliquam ꝯ morbum peti. etiam matrimonium. Et q̃ sacra inuenta sunt ad hoc vt ex suõ ali ordine ꝯ peccatum: deleãt ipm. ꝛ defectus qui sunt ex ipo et. ꝯ. q̃ hec tria exigũtur in omni sacro. s. vt ex ope operato iustificet. ꝛ ex institutõe significet. ꝛ ex sanctificatõne vbi: conferat inuisibilem gratiam. vt dicit mr. ct. ꝯ. q̃ sacra ordinantur ꝯ defectum peti. et. ꝯ. q̃ diuina virtus effectiue operatur in sacris. ſz hec nõ possunt homines cõferre sacris. ergo non possunt instituere sacra.

Jtem scõm oes scribẽtes: sacra no. le. important ꝛ significant sctitatem actiue ꝛ efficiũt qd̃ significant. ſz hoc nõ possunt ꝺferre hoĩnes q̃ sũt ecclesia sacris: ergo nõ possunt instituere sacra. ideo ea q̃ institutiõtur ab ecclesia: sic catesismus. exorsismus ꝛ alte ꝺsecratones: nõ dicũtur sacra ſz sacramalia q̃dam. q̃ disponũt homines ad susceptõem sacrorũ no. le. Preterea sacramẽta ecclesie dicũtur sacra diuina. qz vz. a deo instituta ꝛ diuinam virtutem habẽtia. ſz si essent ab hominib⁹ instituta nõ diceretur diuina: ſz humana. ꝛ haberẽt virtutem humanã siue naturalem nõ autem diuinaz. Preterea ſm Hug. ꝛ alios doctores. tria sunt de rõne sacramẽti. ꝓprie accepti. Primum naturalis similitudo. ex qua habet aptitudinem significã di. Scõm institutio ex qua habet ordinatõem determinatam respectu huius significati. Sercium spãlis sanctificatio ex qua habet virtutem efficiẽdi illud significatum. ſz homines nõ possunt cõferre ista sacris: ergo nõ possunt instituere sacra. pbatur minor. qz ſm hug. similitudo ineſt naturali sacris. significatio est ex institutõne. sanctificatio ex benedictõne. Prima est inuita p creatõnem. Scda est adiuncta: p salnatorem. qz q̃muis aptitudinem significandi habeant a natura: tñ actualem ordinatõnem habent ab institutõne diuina. Sercium admiſnistratur p dispẽsatorem. Hec petrus de tarã. in. 4. di. 1. Preterea vt dicit petrus. se. di. 1. dicit. sacrorũ institutio ꝛ cãlitas: respicit essentiã fidei ꝛ statum fidei. ſz ista nõ possunt homines instituere. nec mutare. nec determinare: ergo nec sacra instituere. Preterea cuz sacra no. le. habeant efficaciam ex sua institutõe ſm Hug. sanctum tho. ꝛ alios doctores. si sacra aliqua essent instituta p ecclesiam: nõ possent petã remitere nec gratiam ꝺferre: cum hoc sit ꝯ. s. lius dei. nec haberent efficaciam sacrorũ: nec ꝓprie possent dici sacra. Jtem instituere sacra: ptinet ad potestatem excellẽcie ꝛ ad potestatem ple

mituoinis in sacris. quam sibi xps reseruauit.

Item sic xps inquntum deus habet potestatem auctoritatis in sacris: ita inquntum homo habet potestatem excellencie ad quam ptinet sacroꝝ institutio. ⁊ nemini illaꝫ comunicauit. ergo xps instituit sacra ⁊ nō ecclesia. Itē. b. tho. in. 4. li. sume. ꝯ gentiles. c. 72. dicit q̄ solꝰ xps est sacroꝝ institutor ⁊ auctor. Et ibidem. c. 77. dicit q̄ ea q̄ in sacris agūtur: facultatē humanam excedunt. ⁊ q̄ ministri in sacris: nō agunt in virtute ppria sed in virtute xpi ⁊ q̄ sacra sunt salutaria ex virtute xpi. siue p bonos siue per malos dispēsentur. ⁊ q̄ oīa sacra xps pficit. Et in. 4. di. 17. dicit q̄ quedaꝫ ex cedunt facultatem nature: q̄ deus sibi reseruauit sine ministerio operanda. sic sunt operatōes miraculoꝝ. reuelatōes misterioꝝ. institutio sacramētoꝝ. et idem dicūt alij doctores. idem dicit. beatꝰ augꝰ in li. ꝫ. q. Et. b. t. in prima secūde. q. 103. ar. 2. dicit qz gr̄am ex nob ꝯsequi nō possumus nisi p xp̄m solum: ideo sacra per que gr̄aꝫ ꝯsequimur: ipe dns instituit p seipꝫ. et. ꝯ. in sacris no. le. datur gr̄a q̄ non est nisi a xpo. Item sacra no. le. efficiunt qđ figurant sed ex institutōne significant ꝑm Hug. ergo ex institutōne efficaciam hūt. ⁊ hoc tenēt expsse oēs doctores. Sꝫ efficacia sacroꝝ non est nisi a deo. qui solus pctā remittit: ergo nō potuit esse a puro homine sacroꝝ institutio. unde sic hominis puri nō est sacra mutare nec a sacris absoluere: ita nec noua sacra instituere. ⁊ ıō oīa sacra no. le. ab xpo xpo institutōnem habent. Hec. b. t. in. 4. di. 2. ⁊ durād⁹ in eadem. d. q. ꝫ. ait ab eodeꝫ a quo sacra habent virtutem: habent institutōnem. sic ꝑ de legislatorib⁹. Cuꝫ ergo oīa sacra sint a deo virtutem habētia: ꝑ etiam q̄ sint a deo instituta. ⁊ ꝯ. sic oīa sacra noua habent virtutem suam a deo sic a cā prīcipali: ⁊ a passione xpi hominis sic a cā meritoria ⁊ instrumētali: ita ꝯueniēs fuit vt sacra immediate instituerentur a xpo deo ⁊ homine. vt immediate respōderēt cause sue. tā efficienti: q̄m meritorie. oīa ergo sacra fuerunt a deo instituta. sic faerūt ⁊ adhuc sunt ei⁹ instrumēta ab ipo vtē habētia. nō licuit aūt aplis nec ecclesie aliquid instituere vel īmutare ō hijs q̄ ptinent ad essentiam sacroꝝ. Cum ecclesia et apli fundati sint: in articulis ⁊ preceptis ⁊ sacramentis diuinitus traditis. xps ergo instituit sacra vt medicus ⁊ redēptor ⁊ caput ecclesie. Hec oīa durandꝰ. ⁊ alexan. de ales dicit oīa dicēdum est: q̄ a fide xpi simpliciter virtutem habuerūt sacra. ergo nō ab institutōne humana. ⁊ ꝯ. passio namq; saluatoris q̄ primo loco est ad effectum gr̄e: sacra saluris sanctificat. Et petrus de palude ibidem dicit q̄ oīa sacramēta no. le. fuerūt a xpo immediate instituta. ly nō ꝓmulgata nisi que erant necessitatis. vt sacrim intrantium. ſ. baptismus. ioh. ꝫ. Nisi quis regnatus fuerit ⁊ c̄. Et penīa luc. ıꝫ. Nisi pnīam egeritis ⁊ c̄. Et penitēciam agite Mat. ꝫ. Et sacr̄ dignitatis qñ dixit nisi mā ducaueritis. vel sacrim pnīe instituit qñ dixit le. pfis. ite ostēdite vos sacerdotib⁹. vt aplis soluite ⁊ finite abire. vel magis qñ dixit petro tibi dabo claues ⁊ c̄. Aut qñ dixit aplis. quoꝝ remiseritis pctā. ſꝫ confessionem ⁊ unctōnem p mulgauit p jacobum. Cetera p doctrinam apostoloꝝ. Ex quo sequitur q̄ oīa p ecclesiam instituta: vel a papa vel a cōciliis: nō sunt sacraméta ſꝫ tñ sacr̄alia. puta benedictōnes ⁊ c̄. Jn quib⁹ sic ecclesia potuit instituere: sic pōt destituere ⁊ dispēsare ⁊ ad libitum mutare. nō potest tñ papa nec tota ecclia sacramēta mutare nec in eis dispensare. qz seruus non potest tollere legem dñi sui. nisi ꝙtum deus reuelat. vel dispēsat. sic in primitiua ecclia q̄ daretur baptismus in noīe dñi nr̄i jhu xpi. unde papa nō potest dispēsare q̄ puer saluetur sine baptismo. nec pari rōne q̄ a pctō mortali post baptismum aliquis curetur sine confessione. aut q̄ cōficiat sine ordine. unde sacra legis nature que ꝯferebant gr̄am: oportuit a deo esse īstituta p auctoritatem: cum homo non possit hoc dare sacro: q̄ iustificet ex ope operato. ſꝫ ea q̄ ante circūcisionē erant in pueris. vel etiam tpe ipi⁹ in puelis hebreis: erant a deo instituta p inspiratōnem ⁊ determinate: ſꝫ ab homine determinabantur. Circūcisio fuit a deo determinata p inspiratōnem ⁊ determinate. ſꝫ ab hoīne determinabatur. Multo autem magis videtur q̄ pnīa q̄ est ꝺ mortale: fuerit a deo instituta. ita q̄ nullus homo potuisset dispensare q̄n teneretur homo interius ꝺteri ⁊ exterius satisfacere deo. p qđ aūt satisfaceret: utrum p decimas: vel sacrificia vel ieiunia vel elemosinas vel huiusmodi: in volūtate erat. peniteciaaūt ⁊ satisfactio q̄ut sunt virtutes: sunt de iure naturali. sacra ve. le. sunt a deo instituta. Jn sacris aūt no. le. in quib⁹ est virtus ex institutōne: auctoritas instituendi: non potuit esse penes homines ſꝫ solus deus huiusmodi sacra gr̄e q̄ iustificant potuit instituere. qz sacra sola virtute institutis; operantur q̄ q̄ operantur.

tamen auctoritate delegãtis: potuit ea homo instituere. ⁊ a deo potuit homini ipa institutõ comitti. Hec omnia petrus. Et idem petrus de palude. in libro ō potestate ecclesie. ar. 2. ꝺcussione. 4. dicit q instante passione in cena: ꝺsummata est institutio oīum sacrõm no. le. ⁊ deo etiam tunc sunt instituti dispẽsatores sacrõm.

Considerãdum q aliunde signum praticum hz q significet pratice significatum ⁊ alĩde q sit certum signum. Primum habet ex institutõne. Scõm nõ habz nisi ex determinatõne alicui⁹ cãe coopantis illi signo ad cãnũ figtum. sacrm aũt pratice signat effectũ praticũ cãri in illo cui adhibetur. ntum ad significationẽ aũt possibile est q institueretur ab aliqua creatura. Sed nõ posset dare illi signo q esset realr certum. nullus. n. potest dare certitudinem alicui signo pratico: nisi in cuius potestate est cãre significatum illius signi. solus aũt deus põt se determinare ad cãndum effectum sibi ppr̃um. ergo solus deus potest dare certitudinem signo pratico sui effectus. Et sic a solo deo põt institui sacrm ntum ad signum certum. inñtum aũt absolute est signum praticum: posset institui ab aliquo alio. hz non ꝺgruit: qr institutõ talis signi esset oīo frustra. Cum ex impositõne nuñm fine alio extrinseco: posset habere veritatem. cum non sit in potestate imponentis: nec vẽtis. nec ꝺgruit q deus comitat inferiori se: instituere sacrm inñtum certum signum. ne deus esset approbator signi falsi: vel equiuoci. potest tñ sacrm inñtum signum et inñtum certum: ab alio a deo ꝓmulgari. vt a precone. hz ista ꝓmulgatio: non est institutio. hz presũponit institutõnem. determinatio autẽ signi ad veritatem ⁊ ad certitudinem: ex institutõne hz efficaciam. hoc est q significatũ cõcomiteretur istud signum: qđ a solo deo esse põt. nõ a solo deo est sacrm institutio. vnde sic nullus alius a deo fuit legislator nisi sic preco prenũcians legem: ita nullus alius potuit esse institutor sacrm nisi deus. hz potuit esse ꝓnũciator sacrm huius legis. hec scot⁹ in. 4. sen. ꝺ. 1. et. ꝺ. seqnti enumerat. 7. sacra ecclesie. ⁊ dicit hec oīa instituta. sunt a xpo: vel a deo pro tpe istius legis. s. gre. vnđ nullus homo nec tota ecclesia potuit instituere aliquod sacrm qđ gratiã ꝺferret. vt oēs doctores tenent ⁊ ꝓsequens esset inutilis eius institutio. qđ nephas est dicere. Et preterea nõ esset sacrm. qr vt dicit scotus vbi. s. sacrm est signum sensibile. gratiam vel effectum dei gratuitum: ex institutõne diuina efficaciter significans ordinatũ ad salutẽ hominis viatoris. et idem dicit mr. 4. sen. Et beatus greg⁹ dicit ⁊ habetur. 1. q. 1. c. multi. ob id sacra dicũtur: qr sub tegumẽto corporaliũ rerum diuina virt⁹ secretius operatur salutem eorũdem sacrm. Et aug⁹ diffiniens sacrm: dicit. q sacrm est in quo sub tegumẽto visibilium rerum: diuina virtus secretius operatur salutem. Et idem beat⁹ ysidorus. 6. li. ethi. deo ecclesia non potest sacra instituere: cum hũc effectum non possit eis ꝺferre. vnde dicit ibidem q sacramentum non potest institui nisi a deo. ⁊ est eadem sentẽcia sancti thome ⁊ aliorum theologorum. vñ q ecclesia statuit: sunt sacra alia: nõ aũt sacra vt oēs ꝺcoroniter dicunt. esset aũt ponere ꝺfinitõnem: ponere q ecclesia institueret sacra ꝓprie dicta. vt pz ex predictis. Et. b. t. in. 3. p. q. 64. ar. 1. dicit q aqua benedicta ⁊ alie ꝺsecratones: nõ dicũtur sacra. qr non ordinantur ad sacri effectum. qui est gre ꝺsecutio. Sz sunt dispositones quedam ad sacra: vel removens prohibens ⁊ c. Et beatus ysidorus dicit. 3. li. ethi. q nobis ex nro arbitrio nichil inducere lz. nec apostoli quidquam ex suo arbitrio qđ induce rent elegerunt. lz aceptam a xpo disciplinam: fideliter natõnib⁹ assignauerũt. vnde pz q sacramẽtorum institutio nõ ꝺuenit pape nec puro homini lz soli xpo. institutio. n. vt dicit Hugo. facta est p xpm saluatorem sed administratio fit p ministrum dispẽsatorem. Sic ergo p solũ xpm fit gre colatio qr gra ⁊ vitas p ihm xpm facta est: sic p solum xpm facta est sacrm institutio. Et sic a solo xpo sacrm virt⁹ ⁊ efficacia emanauit: sic ab ipo xpo solum: institutio sacrm facta est. dẽ aute q p apostolos facta ẽ sacrm institutio vel traditio: qr p eos facta ẽ eorum ꝓmulgatio ⁊ administratõnis executio. Hec aug⁹ de anchona. in li. de potestate ecclesie. q. 43. ar. 1. Et beat⁹ aug⁹ in. 6. li. ꝺfessionum ad deum loquens ait. medicamẽta fides ꝺfecisti ⁊ aspexisti sup morbos orbis terrarum. hz medicamẽta fidei de quib⁹ aug⁹ ibi loquitur sunt sacra fidei. ergo deus instituit sacra ⁊ nõ homines qui sunt ecclesia. Preterea sup illõ Ro. 4. in similitudine prenaricatõnis ade. dicit glosa. q ex latere xpi fluxerũt sacra quib⁹ salnata est ecclesia. ergo non sunt instituta ab hominib⁹. Cõsideranꝺum q sacra sunt instituta a deo auctoritate: ⁊ ab homine puro solum ministerio. a saluatore ho xpo deo ⁊ homine auctoritate ⁊ ministerio. xpe. n. instituit auctoritate in ntum deus. ministerio inñtum hõ

miſtramo ipa ſacra. ſic ꝓz de ſacro altaris. Moyses autez inſtituit vt miniſter aſſumpto officio miniſterij a deo auctore. Ꝟpli a xpo a uctore. miniſterium. n. aplox erat purum miniſterium. Hec alexan. in. 4. de inſtitutone ſacramétox. Idem in eodem li. q̃rens vtruz oia ſacra no. le. habuerūt inſtitutonem a xpo: reſpondet affirmatiue q̃ ſic vel q̃ aplos auctoritate ipius vel doctrina. Hec alexā. Et thomas anglicus dicit ſacra legis gre xps inſtituit tanq̃m noue legis lator. Et idem ponit in ſentecia Hug. de ſctō vi. in li. de ſacris in pluribus locis. Et petrus camaracēſis in li. de poteſtate pape dicit q̃ oia ſacra ſunt inſtituta ante xpi paſſionem. ſz nō oia ſunt executa. Et thomas de argētina in. 4. ſen. di. 2. dicit. Sacramétum eſt ſignum demoſtratiuz gre. q: q̃ cūq; ſuſcipit ſacrm ꝺcomitāter cum ſacro ſuſcipit gram. niſi q̃ ſuam malicam obicem ponat gre dei. ſz hoc nō poſſunt homines preſtare ſacris. ergo non poſſunt inſtituere ſacra. et .ſ. dicit q̃ ſacra ſignificāt ex diuina inſtitutōe. et. ſ. q̃ ſacra no. le. ſunt gre dei cā inſtrumētalis diſpoſitiua. diſpoſitone extrinſeca habilitāte ſuſm ad recipiēdum gram nō ex natura rei. ſz tm̃modo ex inſtitutone ſiue ordinatone dei. et. ſ. ſacra ꝺtinent formaliter gram nō ex alia qua virtute ipis formali inherente: ſed ſolum ex diuine inſtitutois immutabili ordine. et. ſ. oia ſacra no. le. a xpo q̃ tpe xpi ſunt inſtituta. aliquomodo puta vl ſimpliciter q̃ abſolute vl aliquomodo a ꝓbatiue. et. ſ. in le. euangelica ordinauit deus. 7. ſacra ꝓfetiſſima quox aurilio poteſt hō vitare malū q̃ facere bonū. Et .b.t. in. 4. di. 1. dicit q̃ efficacia ſacrox é ex tnb .ſ. ex inſtitutone diuina ſic ex principali cā agēte Ex paſſione xpi: ſic ex cā prima mentoria. Ex fide eccleſie: ſic ex ꝺtinate inſtrumētis principali agēti. Et ibidē dicit q̃ ſacra no. le. ex ſola diuina begnimitate inſtituta ſunt. ergo ſacramēta eccleſie nō ſunt inſtituta ꝑ eccleſiam. vt in libello ꝓfato dicitur. Sed ſunt inſtituta a xpo q̃ ꝓmulgata. q̃ eccleſie tradita ꝑ aplos. vt clare pz ex inductis auctoritatib⁹ ꝓbatox doctox. Et iſta eſt ꝺformis ſentecia oium theologox. Et nullus homo: nec tota eccleſia poteſt inſtituere ſacrm aliqd̃. vt dicit abuleñ. ſuper mat. c. 16. q̃ eſt ſentecia oium theologox. Et ita ſacrm pñie: nō eſt ab eccleſia inſtitutuz ſz a xpo qui eſt ſacrox inſtitutor. q̃ ab eo ꝓmulgatum. vel ab ipis aplis de eius mādato. Et de hoc dicetur adhuc inferius. vnde ſimilr dicēdum eſt q̃ oia ſacra no. le. ſunt inſtituta a xpo. Sacra. n. le. nature q̃ le. ve. quib⁹ remitebatur originale q̃ etiam alia ſacra q̃ oia ceremonialia ve. le. ſunt inſtituta a deo. Et etiam baptiſmus Johānis vt doctores dicūt fuit inſtitutus a deo auctoritate. q̃ ab ipo Johāne ꝑ miniſterium ex p̃cepto diuino. a fortiori ergo. ſacra no. le. in quib⁹ gra ox abundācia ꝺfertur: ſunt inſtituta a xpo. qui eſt legifer q̃ auctor gre. no. teſtamēti. vñ eccleſia q̃ eccleſiax prelati nullum ſacrm inſtituere poſſunt. nec aliquid mutare in eſſentialib⁹ ſacrox no. le. Dicēdum ergo q̃ ſolus deus eſt inſtitutor ſacrox. q̃ autez ꝑ homines inſtituta ſunt ꝑtinent ad ſolēnitatem. q̃ vero a xpo neceſſaria ſunt. Hec. b. t. 3. p. q. 64. ar. 2. Et oia ſacra no. le. ſunt immediate inſtituta a xpo. vt dicit. b. t. in. 4. ſe. n. di. 2. q. 1. ar. 4. q. 4. et di. 7. q. 1. ar. 1. q. 1. et di. 23. q. 1. ar. 1. q. 3. et prima ſcde. q. 103. ar. 2. q. 3. ꝑ. q. 72. ar. 1. Cum ergo oia ſacra no. le. fint a deo inſtituta. manifeſtuz eſt q̃ ſacrm pñie ſit inſtitutum a deo q̃ nō ab eccleſia.

Capitulum. 61. in quo ꝓbatur auctoritatibus q̃ ſacrm pñie ſit inſtitutum a xpo q̃ non ab eccleſia.

Ꝟtis ergo pz ex predictis: q̃ ſacrm pñie eſt inſtitutum a xpo q̃ nō ab eccleſia. ſi. n. oia ſacra no. le. ſunt inſtituta a xpo vt ꝓbatum eſt: ꝑ ꝺſequs ſacrm pñie q̃ eſt vnum illox. ſed adhuc ꝓbatur hoc ſpāl auctoritatib⁹. dicit. n. gloſa aug⁹ ſup illo ℣bo Joh. 19. vnus militum lancea latus eius aperuit. vigilanti verbo euangeliſta vſus é. vt nō diceret latus eius ꝑcuſſit aut vulneranit: ſz aperuit. vt illic quodāmodo vite oſtium pāde retur. vnde ſacra eccleſie manauerūt. ſine quibus ad vitam q̃ vere vita eſt: non intratur. et ſup illo verbo ro. 4. Jn ſimilitudinem ꝓuarī catōnis ade. dicit gloſa. ex latere xpi. pfluxerunt ſacra ꝑ q̃ ſaluata eſt eccleſia. ergo non habent eſſe ſacra ex inſtitutōe humana cum eſſluxerint de latere xpi. nam illius eſt ſacra inſtituere: a quo virtus q̃ efficacia ipox emanat. Et idem eſt de ſacro pñie: que ſcōm ieronimuz eſt ſcda tabula poſt naufragium. q̃ tñ ſi hoc ſacramētum eſſet ab eccleſia que eſt cōgregatio oium hominum comunicantium in lege xpi: nec eſſet prima tabula: nec ſcda. q: nō libera ret a naufragio pcti. cum non poſſet gram cōferre: nec pcta remitere. Jtem leo papa dicit q̃ habetur de pe. di. 1. c. multiplex mia dei lapſibus humanis ſubuenit vt non modo per

baptismum: ꝫ etiam p ꝑniam ſpes vite recu/
peretur. ergo mia ꝺi ſiue deus miſericors inſti
tuit ſacm ꝑnie p qꝺ lapſib⁹ humanis ſubue/
nitur: nó eccleſia. Et dicit ibi gloſa duo ſunt re
media q̃ adhibet deus pctóribus. baptiſmus et
ꝑnia. que quis debet accipere ab eccleſia. et e.
di. c. agite. dicit gloſa. eſt ergo preceptum eá
geliſ. Penitenciá agite. agere tñ ꝑniam ſm. b.
t. et alios dicit determinatum modum penité
di. ſ. p ꝺfeſſionem vocalem. ergo ꝺfeſſio voca
lis ſiue ſacm ꝑnie eſt ſacm euangelicum et
nó humanum ꝛ a deo inſtitutum nó ab homi/
nib⁹ ſiue ab eccleſia. Jtem aug⁹ ꝛ de pe. di.
i. c. quem penitet. quem penitet oĩo peniteat
ꝛ dolorem lacrimis oſtẽdat ꝛ repreſentet vi/
tam ſuam deo p ſacerdotem. ꝑueniat iudicium
dei p ꝺfeſſionem. precepit. n. dñs mundãdis ut
oſtẽderẽt ora ſacerdotib⁹ docens corporali pre
ſencia ꝺfitẽda pcta. ꝛ. ſ. ex mia. n. hoc prece/
pit dñs vt nemo peniteret in occulto. ergo ꝺs
precepit ꝺfeſſionem fieri ſacerdotib⁹ ꝛ pcóſe
q̃ns ſacm ꝑniam. Jtem beda. tutius eſt tñ
ꝛ pfectius: vtriuſq; generis pctá ſacerdotib⁹
pãdere cõſilium medecine ab eis q̃rere: q̃bus
ꝺceſſa eſt poteſtas ligãꝺi ꝛ ſoluendi. Jtem hu
go de ſctõ victore. loquens de ceſſatóne ſacr̃oꝝ
veteꝝ ꝛ inſtitutóne ꝛ pfectõne nouoꝝ dicit.
hec oĩa facta ſunt ſcõm iudicium ꝛ diſpenſatõ
nem medici: qui morbum ipm videt. ꝛ qualia
ei remedia ſingulis tꝑoribus adhibenda eſſent
agnouit. ꝛ iterum deus medicus. homo egro/
tus. ſacerdos miniſter vel nũcius. gra antido/
tum. vas ſacm. medicus donat. miniſter diſpẽ
ſat. vas ſeruat q̃ ſanant. ꝛ infra. inſtitutio ſa/
cramẽtoꝝ q̃ntum ad deum auctorem: diſpẽſa
tionis eſt. q̃ntum vo ad hominem obediẽtem:
neceſſitatis. Hec hugo in prima ꝑte li. de ſacra
mentis. Et ibidem dicit q̃ inſtitutio ſacr̃oꝝ eſt
adiuncta p ſaluatorem. ꝛ in plurib⁹ locis ap/
tiſſime dicit: oĩa ſacra. no. le. eſſe a deo inſtitu/
ta. Et criſoſtomus ſu p illud mat. ꝫ. cõfitẽtes
pctá ſua: dicit ꝺfeſſio pctoꝝ: eſt teſtimonium
cõſcientie timentis deum. qui timet iudicium
dei: pctá ſua ꝺfiteri non erubeſcat. ꝺfeſſio pec/
catoꝝ: habet pudorem. q; hoc ipm erubeſcere:
pena eſt grauis. ſed deo nos deus magis iubet
ꝺfiteri pctá noſtra: vt verecũdiam patiamur
p pena. nam etiam hoc ipm: pars eſt iudicij. i.
ſatiſfatõnis. Hec criſo⁹. de his mr̃ in. 4. ſen. di.
17. Preterea mr̃ ſen. in pri. q̃rti libri dicit. ſa
maritanus vulnerato aproprians: curationẽ
eius ſacr̃oꝝ aligamẽta adhibuit. q; ſ pctõ ori
ginalis ꝛ actual vulnera: ſacr̃oꝝ remedia ꝺs
inſtituit. ſ; ſic baptiſmus eſt remediũ ſ origi
nale: ita ꝑnia ſ actuale. ergo vtrũq; ſacr̃; é a
deo inſtitutum. Et idem mr̃ in eodem li. 17. di
dicit. ſacerdotis examen requirẽdum eſt ſtudi
oſe. q; ſacerdotib⁹ ꝺceſſit ꝺs poteſtaté ligãꝺi
ꝛ ſoluẽꝺi. ergo inſtituit ſacm ꝑnie in quo ſacer
dos h; poteſtatem ligandi ꝛ ſoluẽꝺi. Et theodo
rus vt refert gracianus de pe. di. i. in fine. po/
nens opiniones de ꝺfeſſione dicit. quidam
deo ſolũmodo dicũt ꝺfiteri debere pctá. vt gre
ci. quidam ſo ſacerdotib⁹ ꝺfitẽda eſſe pcen/
ſent. vt tota fere ſancta eccleſia. ꝛ ꝺcluꝺit: ſed
tñ apli inſtitutio nob ſequẽda eſt. vt confitea/
mur alterutrum pctá nr̃a. vbi aperte oſtendit
inſtitutónem huius ſacr̃: eſſe ab apło. apoſto/
li tñ nichil ſtatuerũt ſine mandato xpi. vt dic
ꝑſi. li. ꝫ. ethimo. ergo a deo fuit inſtitutio hui⁹
ſacramẽti. Et albertus magnus in. 4. ſen. di.
16. dicit. q cõfeſſio eſt de precepto diuino ſm
q̃ é q̃ꝺá manifeſtatio pctoꝝ. ꝛ. ſ. q̃ ꝑceptũ de
ꝺfeſſione ꝑut nunc ſeruatur eſt ꝑceptum ſacra
mẽtale noui teſta. inſtitutum a xpo. Et gui
lermus altiſiodorenſis dicit. q; preceptum cõ/
feſſionis que fit homini: eſt de additionib⁹ ꝛ ad
impletónibus quas fecit dñs in euangelio. qui
non venit ſoluere legem ſ; adimplere. idem te/
net expreſſe Hugo de ſan. vic. Sacm. n. pe
nitẽcie q̃ntum ad materiale. i. q̃ntum ad id qꝺ
eſt ex ꝑte penitẽtis ſaluator inſtituit infinitã
do neceſſitatem in principio ſue predicatónis.
mat. ꝫ. ei⁹ vtilitas ſubditur ibi. approp̃quabit
. n. regnuꝫ celoꝝ. Et nota q; aliud eſt dicere pe
nitere. aliud ꝑniam agere. q; penitẽciam age/
re nó dicitur aliquis: niſi qui interiorem peni
tenciam in opere declarat. q̃ntum ad formale
qꝺ eſt ex ꝑte poteſtatis abſoluẽtis inſtitutum
fuit ante paſſionem: cum collata fuit poteſtas
clauium capiti eccleſie petro ꝛ ceteris platis
in ipo mat. 16. ibi tibi dabo claues reg. ce. Poſt
paſſionez vero collata fuit aliis aplis ibi: joh.
20. Accipite. ſ. ſ. ꝛ c. Executónem añ ſufficien
ter demãdauit: ꝺferẽꝺo poteſtatem clauium.
ibi quoꝝ remiſeritis ꝛ c. joh. 20. Hec alexan.
de ales. Jtem xps in principio ſue ꝓdicatio
nis dicebat. ꝑniam agite. vbi gloſa ꝑniam age
re eſt: dignos fructus ꝑnie facere: dignos ante
fructus penitencie agit qui ſecundum rectum
arbitrium habentis claues: actus penitẽcie fa
cit ad qꝺ requiritur veritas confeſſionis ꝛ rec
titudo iniunctõnis. hec gloſa. ex quib⁹ mani/
feſte p; q; p illa verba xpi non ſolum intelligi

tur pñia interior: siue qualiscūq; punitio pctī. ſz ſacrālis pñia. Cum pñiam agere: dicat determinatos modos penitēdi. qō fit in penitencia ſacrāli. Preterea apls iacobus explicat institutionem cōfessionis. d. cōfitemini alterutruz pctā vestra. ꝛ fm. b. t. et alios theologos. dictuz apli ñtum ad mortalia est ꝓceptum ꝛ ñtū ad venialia cōsilium ꝛ thomas de argētina in .4. sen. di. 17. dicit. q illis verbis beatus iacobus oēs ortatur homines precise ad faciēdum cōfessionem. ſz cui sit faciēda: hoc ꝓsuponit ex dictis euāgelij. joh. 20. ꝛ mat. 16. vbi xps absoluendi potestatem comisit solis ꝓbiteris. et in ſcīa di. e. li. dicit. q ſacrm pñie institutum est: cum xps dixit: quoz remiseritis pe. re. eis. Et .J. ordo sacerdotalis ad quez ceteri ordines disponunt: habz duplicē potestatem. ſ. absoluēdi. et hanc tradidit xps sacerdotibus: cum sacrm pñie instituit. d. quoz remi. pe. Et potestatem cōsecrandi. ꝛ hanc tradidit: cum sacrm eucharistie instituit. hec tomas. Forma. n. sacri penitencie ꝛ virtus ipius totalē est ex institutone xpi: ex cuius passione ꝓcedit virtꝰ sacrōz. materia. n. ꝓxistit a natura. Ex naturali. n. rōne homo monetur ad penitēdum ō malis q̄ fecit. ſz q̄ hoc vel alomodo homo pñiam agat: ē ex institutōne diuina. vñ ꝛ dñs in principio sue ꝓdicatōnis indixit hominibꝰ vt nō solum peniterēt: ſz etiam penitēciam agerēt. significans determinatos modos actuum qui requirūtur ad hoc sacrm. ſz id qō ptinet ad officium ministroz determinauit mat. 16. vbi dixit petro tibi dabo claues reg. ce. ꝛ c. Eficaciam aūt huiꝰ sacri ꝛ originem virtutis eius manifestauit post resurretōnem. luc. vltimo vbi dixit q̄ oportebat predicari in nomine eius: pñiam et remissionem pctōz in oēs gētes. virtute. n. nominis ihu xpi patientis ꝛ resurgētis: hoc sacrm mētum efficaciam habet ad remissionem peccatoz. Hec. b. t. 3. p. q. 84. ar. 7. ex quibꝰ clare infertur q̄ penitēcia est sacrm ꝛ fuit institutum a xpo dando claues. ſz ostēdit efficaciaz eius post resurretōnem. Circa predicta cōsiderādum q̄ ministri ecclesie institutūtur in ecclesia diuinitus fundata. ꝛ ideo institutio ecclesie ꝓsuponitur ad opatōnem ministroz: sic opus creatōnis ꝓsuponitur ad opus nature. Et qz ecclesia fundatur in fide ꝛ sacris: ideo ad ministros ecclesie nec nouos articulos fidei edere aut editos remouere aut noua sacra instituere aut instituta remouere ptinet. ſz hoc est potestatis excellencie. que soli debetur xpo qui est ecclesie fundamētum. Et ita ꝓceptum de cōfessione: nō est ab homine puro institutum q̄muis sit a iacobo ꝓmulgatum. ſz a deo instituti onem habet. q̄muis expressa institutio ipius non legatur. Hec. b. t. in. 4. di. 17. de cōfessione .q. 1. ar. vl. Penitēcia tñ in diuersis locis est a dño instituta ñtuz ad diuersa. Quātum. n. ad vtilitatem est instituta. mat. 3. vbi dixit. penitēciam agite. vnde sequitur. apropinquabit. n. re. ce. Sz ñtum ad necessitatem: vbi dixit. luc. 13. nisi pñiam egeritis oēs simul peribitis. ſz ñtum ad potestatem clauium. mat. 16. vbi dixit petro qcumq; ligaueris ꝛ c. et joh. 20. vbi dixit oibus: quoz remiseritis pctā ꝛ c. sed postea iac. expressit aliquid de penitēcie modo vbi dixit. Confitemini alterutrum ꝛ c. jac. 4. vbi autem xps ad sacerdotes remisit: non instituit ſz prefiguauit. Hec. b. t. in. 4. sen. 22. di. q. et ar. vlt. Et iterum ibidem. dominus primo instituit hoc sacrm. mat. 4. cum dixit. penitenciam agite. q̄ agere pñiam est: exterius penitenciam interiorem demostrare. vnde do minꝰ instituit pñiam in no. le. ꝓ se quidem ñtuz ad id qō formale est in penitēcia: q̄ potestatem remissionis pctōz dedit. mat. 16. et joh. 20. ꝓ apls ñtum ad id qō materiale est ex pte nīa. ſ. q̄ ñ iacobum ꝓceptum confessionis ꝓmulgauit. Hec petrus de tarā. 22. di. 4. ar. vltimo ꝛ idem petrus in. 17. di. dicit q̄ xps instituit cōfessionem tacite. ſz apli ꝓmulgauerūt expresse. ꝛ ibidem dicit. cōfessio cum sit de iure diuino quo ad actuz de iure positiuo quo ad determinatōnem tꝑoris. Primum nō recipit dispensatōnem: nec arrogatōnem. ſz scōm sic. Et eadem est sentencia dñi bona ventu. et mēi vberti et duranti ꝛ alioz scribētium ibidem.

Sacrm. n. pñie fuit immediate a xpo institutum. Ante. n. passionem instituit hoc sacz ñtum ad interiorem contritōnem penitentis ꝛ operis satisfactionem: cum dixit: non veni vocare iustos ſz pctores ad pñiam. luc. 4. Et per verba quibꝰ ad pñiam inuitabat. maxime cū dixit nisi pñiam habueritis oēs simul pibitis. luc. 13. Cōfessionem aūt implicite in exemplo cū dixit le. pso mūdato: vade ostēde te sacerdotibꝰ. mat. 8. Absolutōnem aūt in misterio: cum dixit lazaro resuscitato: soluite eum. joh. 11. Sz expresse potestatem absoluendi non dedit vsqz post resurretōnem cum dixit eis: accipite. ſ. ſ. quoz remiseritis ꝛ c. joh. 20. potestatem autem iurisditionis sup totam ecclesiam promisit se daturum petro Cum dixit: tibi da

bō claues reg.ce.mat.16.non tñ tunc dedit nec tñ tunc tm̃ ꝓmisit se daturum potestatem iu/risdictōnis: ſz etiam potestatem absoluēdi ⁊ li gādi in foro pñie quam post resurrectōnem cū aliis discipulis accepit.ſz potestas iurisdictōnis sup totam ecclesiā sibi soli fuit data ꝓ se et successoribus eius.Hec ricardus in.4.di.22.q.et ar.vlt. Dedit aūt xp̄s potestatem iudicandi in foro conscientie non tm̃ aplis quor̄ sunt epi successores:sed etiam aliis discipulis.quor̄ sunt successores inferiores sacerdotes.⁊ illam potestatem oibus inmediate dedit per sep̄m cum post resurrectōnem dixit.accipite.ſ.ſ. quor̄ remiseritis pcta ⁊c. Quib⁹ aūt datur potestas iudicādi ō aliqua cā:implicite datur potestas cognoscēdi de illa.Cum aūt xp̄s sacerdotes cōstituerit iudices alior̄ in foro ſcīēcie :tenētur pctōres de necessitate salutis ꝟ fiteri pcta sua sacerdoti.auctoritas etiam aplica hoc ꝑceptū ꝓmulgauit.jacob.4.in quo p3.q intellexit cō fessionem esse faciendam sacerdotibus ⁊ eam esse de necessitate. Hec ricardus. in.4. sen.di. .17.idem petrus de aquila ⁊ astensis. Jtem petrus de palu.in.4.sen.di.19. dicit q̄ soluere vel ligare in foro cōscientie quod fit in cōfessione sacr̄ali:principal̄ respicit actum interiorē. in quo essencial̄ est pctūm. cum ergo ecclesia de actu interiori non possit iudicare: cōsequēs est q̄ non possit sacr̄m confessionis instituere. Et.17.di.eiusdem li. mouet questionē.quo iure cōfessio sit introducta.⁊ soluit.d.q̄ non est introducta iure naturali.q2 iura naturalia : vbi q3 ⁊ semp manent.non aūt semp fuit q̄ homo teneretur secretum pctūm alteri ꝓpalare. itē non est introducta le. moysi eomodo quo nūc est. Jtem nec lege positiua.q2 ⁊ si posset ꝑcipi q̄ quis cōfiteretur de actu exteriori:non tm̃ de interiori.qui non subiacet humano ꝑcepto. ió sequitur q̄ sit solum de iure diuino ⁊ non humano.Hec petrus⁊ bona vētura in ea.d.dicit q̄ cōfessio pctī que fit homini: ortum habet nō tm̃ a natura. ſz etiaz ab institutōne diuina.Et petrus camaracen̄. in li.de potestate pape dic̄ q̄ sacr̄m pñie fuit a xp̄o institutum qñ dixit a gite pñiam.ap̄propiquabit.n. reg. Jtem scot⁹ ⁊ oēs alij theologi dicūt ⁊ tenent exp̄sse q̄ cō fessio sacr̄alis ⁊ sacr̄m cōfessionis est institutū a xp̄o.

Capitulum.62.in quo probatur rationib⁹ q̄ sacramentum penitencie est institutū a xp̄o ⁊ non ab ecclesia.

a Dhuc autem pbatur rōnibus q̄ sacramentum pñie fit institutū a xp̄o ⁊ nō ab ecclesia.q2 si eēt ab homine institutum : nō conferret gr̄am nec remitteret pctā: nec esset necessarium ad salutem.quod ē hereticum dicere. vt patz luc̄ vlt.ſ. oportebat xp̄m pati ⁊ resurgere ⁊ predicari in nomine eius pñiam ⁊ remissionem pctōrum.ergo pñia pctā remittit ⁊ gr̄am cōfert q2 non fit remissio pcti sine gr̄e infusione.si tm̃ ab homine puro esset:hoc facere non posset. cum homo nō possit esse auctor gr̄e:ſz solus deus. Jtem si esset ab ecclesia institutum inueniretur eius institutio inter cēteras ecclesie institutōnes cum sit tam notabilis institutio. Et tm̃ nullibi inuenitur inter ecclesiasticas sanctiones. Et siquis vellit hoc soluere.d.q̄ multa sunt ⁊ obseruātur in ecclesia quor̄ prima institutio non legitur. ⁊ sic potuit esse de cōfessione sacr̄ali. Dicēdum q̄ solutio ista nulla est. q2 ea que ecclesia tenet necessaria ⁊ cōuenientia ad salutem que nō sunt scripta:habuit ex traditōne aplor̄ qui fuerūt ecclesie catholice primi principes ⁊ fundatores ex mādato xp̄i ⁊ illustratōne.ſ.ſ. vt inuit apls.1:cor̄.12.d.cetera cum venero disponam ⁊ habetur expresse in.c. cum marthe. de cele. missa.et.23.q.1.si bella. in glosa.et.vi.di. ecclesiastica.⁊.12.di.illud. Alia bo q̄ ecclesia instituit obseruanda ⁊ tenēda a fidelib⁹ : scripsit in suis canonib⁹ diligenter ⁊ oīa que sunt alicuius ponderis obseruat in suis archiuis vigilanter.alia bo q̄ ptinent ad deuotōnem ⁊ mores diuersor̄ ꝓpor̄ obseruāter ex ordinatōne prelator̄.⁊ cōsuetudine prouinciar̄.q̄ ꝑ lege habentur ſm ieronimum ⁊ illa sunt diuersa ſm diuersitatem natōnum : gentium ⁊ prouinciar̄ in quibus vnusquisq3 suo sensu habūdat vt dez ieronimus dicit:de cōfessione tm̃ sacr̄ali nullibi reperitur institutio. ſz solum determinatōnis tp̄oris preceptio.in.c.oēs de pe.et re. Prete rea post concilia aplor̄ vsq3 ad tp̄a augustini nō legimus aliquod cōcilium celebratum. ⁊ a tp̄e augustini vsq3 ad inocēcium .3.sub quo fuit cōdita decretalis predicta: fluxerūt plusq̄m .800.anni.⁊ tm̃ aug⁹ multa scripsit de necessitate ⁊ effectu sacrāmēti pñie ⁊ de actinentibus ad ip̄m. similiter ⁊ alij antiqui doctores. qui omnes dicunt esse de necessitate salutis.

Jtem si esset ab ecclesia instituta : papa nō teneretur ad eam.⁊ posset in ea dispensare cū aliquo ne teneretur cōfiteri vt ꝟ dicetur.q2 eiusdem potestatis est legem cōdere ⁊ dispēsa

re in ea. Cuius ꝟriū dicūt oēs theologi. Itē ſm.b.t. ⁊ alios doctores. ſacra no.le. ſunt ſacraméta fidei: ⁊ ſunt q̄dam ꝓteſtatones fidei. ⁊ tñ fidei ſacra: ad legem diuinam ꝓtinent nō ad legem humanam. Item ſi eccleſia poſſet inſtituere aliquod ſacrm: poſſet augere minuere ⁊ tollere ⁊ mutare: qđ oēs catholici negāt. qz hoc ꝓtinet ad fundamétum eccleſie catholice. q̄ fundatur in articulis fidei ⁊ eccleſiaſticis ſacris. nemo tñ poteſt ponere aliud fundamentum ꝑter id qđ a xp̃o poſitum eſt vt dicit aplꝰ

Item inſtituere ſacra ꝓtinet ad poteſtatez excellēcie que in ſolo xp̃o eſt. ergo ille ſolus inſtituit ſacrm pñie. Item poteſtas remitēdi pcta data eſt aplis. joh. 20. ⁊ in eis oīb⁹ p̃ſbiteris. ſz certum eſt q̄ nō principalr. qz hoc ſolius dei eſt ergo miniſterialiter ⁊ arbitrarie. ſz non poſſunt arbitrari in cā inota. ergo manifeſtā va eſt cā in qua debent arbitrari. hec aūt manifeſtatio eſt cōfeſſio. igitur ex hac collatōne poteſtatis arbitrarie facta p̃ſbiteris: obligantur pēitores ad cōfitēdum. Preterea in ſacro peritēcie exercetur iudicium qđam. vbi ſacerdos eſt iudex. penitēs actor: ⁊ reus. ⁊ conſciēcia teſtis. ſed iudex non poteſt iudicare niſi de ſibi cognitis ergo neceſſe eſt q̄ manifeſtētur ſacerdoti pcta penitētis de quib⁹ habet iudicare ligando vel ſoluēdo cōfitentem. q̄. xp̃s cōcedēdo ſacerdotib⁹ claues ⁊ poteſtatem ligādi ⁊ ſoluē di inſtituit virtualiter ſacrm pñie ⁊ obligauit pctores ad cōfeſſionem vocalem. qz alias non poſſent ſacerdotes eos abſoluere vel ligare cuz eoꝝ crimina neſcirent vt iudices. in crimen tñ ſibi occultum: iudex ſentēciam ferre non debet .Z.q.1.ſi peccauerit. in fi. Item neceſſe eſt q̄ ſacrm penitēcie fit inſtitutum a deo qz ſacra ꝑ prie ſunt que figurant ⁊ ſignificant ⁊ efficiunt qđ ſignificant. hoc n. in ſolis reb⁹ noui teſta. inuenitur. qz in illis preſtatur gr̄a ⁊ remittitur pcta. ⁊ ad hoc oz talia ſacra a deo eſſe tam q̄n tum ad efficaciam q̄z etiam q̄ntum ad auctoritatem ⁊ inuocatōnem nominis ſiue formā verboꝝ. Sacrale etiam qđ ſignificat aliquid de rebus ſacris oz etiam q̄ ſit a deo ſaltem q̄ntuz ad auctoritatem. qđ ꝓz qz iſta ſignificatio eſt ſup res ſacras ⁊ debet eſſe communis .ſ. vt oēs taliter ſignificari accipiant p̃ illud. ſz iſtud non poteſt fieri niſi p̃ eum qui habeat poteſtatem ſup res ſacras. ⁊ ſup oēs illos inter quos iſta ſignificatio haberi debet. ⁊ tñ ſup res ſacras nemo poteſtatem habet. qz ad hoc q̄ aliquid ſacrum ſignificetur p̃ aliqđ ſignum: oz eſſe duo. vnum eſt q̄ illa res ſacra ſic ſe habeat. aliud q̄ illō ſignum accipiatur vt repreſentātium illius rei. Primum non poteſt fieri p̃ hominem. nec per oēs ſimul ſz p̃ ſolum deum. Scōm poterat fieri p̃ oēs homines ſimul. vel p̃ eum cui oēs obediunt. ambo aūt ſimul p̃ ſolum deum fiunt. et hoc modo ſacra ⁊ cerimonie ve. le. erant ſacra lia. qz erant vmbra futoꝝ bonoꝝ. ad hebre. 10. c. ⁊ erant a deo inſtituta. ⁊ ſimilr oīa ſacraméta no. le. ſunt a deo inſtituta ⁊ nō ab hominib⁹. Adhuc ꝓz efficatius. qz xp̃s dedit ſacerdotib⁹ claues ⁊ poteſtatem remitēdi pecca ta ⁊ abſoluendi ⁊ ligandi. mat. 16. et joh. 20. hoc aūt fit in foro ſacrali p̃ñie. ergo dādo xp̃s hanc poteſtatem ſacerdotib⁹: inſtituit ſacrm pñie. qz alꝰ fruſtra eſſet illa poteſtas cum nūq̄m reduceretur ad actum: cum eius actus ſit remitere pctūm ⁊ abſoluere a pctō iuxta illō quoꝝ remiſeritis pcta ⁊ q̄cūq̄z ſoluueris ⁊ c. Et ita claues eccleſie: ſiue poteſtas remitendi pcta ⁊ ligādi ⁊ ſoluēdi collata petro ⁊ ſacerdotib⁹ a xp̃o: eſſet ſuꝑflua ⁊ de nullo deſeruiret. qđ falſum ⁊ hereticum eſt dicere. Preterea ꝓz q̄ xp̃s inſtituerit hoc ſacrm cum dixit aplis. quoꝝ remiſeritis pcta. naz intelligebat de pctis cōfeſſis ⁊ in hoc ſatis expreſſit duo. ſ. pcta cōfitēda ⁊ ſacerdotib⁹. qz loquebatur a poſtolis ⁊ eoꝝ ſucceſſoribus. ſ. ſacerdotib⁹. qui eoꝝ ſucceſſores ſunt q̄ntum ad diſpēſatōnem ſacramétoꝝ. vi. q. 3. abſit. vnde iacobus dixit. cōfitemini ⁊ c. preſuponēdo diuinam inſtitutionem. ⁊ ſic exequebatur eam. vt dicit lauđ i ſacramētali. ordinando. n. ſacerdotes iudices. volunt q̄ teneremur cōfiteri homini. ſic rex ordinando officialem: vult q̄ ſubditi ad i̇p̃m tā q̄m ad officialem recurrant. Preterea poteſt ſic formari rō. xp̃s dedit miniſtris eccleſie claues ⁊ poteſtatem remitēdi pcta: ergo inſtituit ſacraméꝫ cōfeſſionis. antecedēs eſt neceſſarium. qz aſeritum in ſacra ſcriptura p̃ os xp̃i. ꝓbatur cōſequētia. qz vſus ſiue exercicium clauium ſacralium vt i̇p̃emet xp̃s declarauit: eſt abſoluere a pctis ⁊ ligare in foro cōſcientie qđ fit in confeſſione ſacrali. ⁊. b.t. in. 3. q. 34. ar. 7. dicit q̄ xp̃s dando claues inſtituit ſacrm pñie. Preterea petrus de tarā. in. 4. ſen. di. 17. dicit q̄ xp̃s in hoc q̄ homines vicarios cōſtituit ⁊ eis poteſtatem ligandi ⁊ ſoluendi dedit: cōfeſſionem eis tanq̄m iudicibus debere fieri inſinuauit. i̇p̃e ergo inſtituit cōfeſſionem tacite. ſz aplꝰ ꝓmulgauerunt exp̃ſſe. Hec petrus.

Patet ergo q̄ ꝑ hoc q̄ xp̃s ſacerdotibus po

testaté dedit ligádi ⁊ soluédi a pctis: fecit eos iudices alioꝝ ⁊ obligauit nos ad cófessioné peccatoꝝ faciédá eis. qz als eoꝝ potestas de nullo ó fuiret. ⁊ nó possent iudicare. qz nemo iudicat de incognitis. Et si quis dicat q̄ est data sacerdotib⁹ potestas cognoscéndi de peccatis nó tamen modus cognoscendi. ſz hoc est ex eccle/ sie institutóne. dicendum q̄ hoc michi est. quia tũc talis potestas esset imperfecta. qđ falsum é. quia dei perfecta sunt opa. de utero. 3z. Jtẽ sequeretur q̄ sacramentum a xp̃o institutum esset imperfectum ⁊ eius imperfectio tollere tur ⁊ pficeretur ⁊ supleretur p ecclesiam. qđ nephas est dicere. Jtem si xp̃s non instituit cófessionem vocalem: nó instituit sacrm pñie. tenet cósequentia. qz confessio vocalis est pars materialis essencialis ⁊ integralis sacri pñie. sine qua pñia non est sacrm. Jtem e. ꝯ argui tur sic. ecclesia instituit cófessionem vocalem: ergo instituit sacrm pñie. pz illatio. qz eiusdez est instituere totum ⁊ partes essenciales ⁊ in tegrales eius. sed non potuit instituere sacrm pñie. ergo nec cófessionem vocalem. Prete/ rea si xp̃s non instituit cófessionem vocalem: nó instituit modum penitẽdi. ⁊ ꝯseqūs nó instituit sacrm pñie. qz vt dicit. b. t. in. 4. di. 22. sacrm pñie cósistit in determinato modo agen di pñiam. Jtem q̄ xp̃s instituerit cófessionẽ vocalem ⁊ non ecclesia: pz. qz oñe sacrm con/ sistit in dispensatóne ministroꝝ ecclesie. sed nil dispensatur nisi cognitum. ergo ad hoc q̄ mi/ nister operetur circa penitẽtis pctá oz xp̃z cog noscere pctm. ſz nó potest scire nisi per cófessi onem: ergo ad dispẽsatónem sacri pñie exigi/ tur cófessio. Preterea dolor penitẽtis satisfa turus est p claues. vis aũt clauium cósistit in discrectóne pcti ⁊ in absolutóne penitẽtis. er/ go ante dispẽsatónem oz ministrum cognosce/ re de pctis. ſz non potest cognoscere nisi p con fessionem. ergo penitenti ad hoc q̄ absoluatur necessaria est cófessio. Jtem in omni iudicio cõdemnatónis exigitur cõuictio dãnati. ſz ī pe nitẽcia iudicium qđam est in quo damnatur penitens ad penam determinatam. ergo exigi tur cõuictio ſz non potest esse p testes. ergo oz q̄ fit p cófessionem. ergo in pñia exigitur cófes sio. Jtem satisfactio nó est nisi p vim clauiũ. claues aũt operantur in cófessione facta homi ni ergo necesse est vt cófessio fiat homini. ⁊ ita xp̃s instituẽdo ⁊ tradẽdo ministris ecclesie cla ues: instituit sacrm cófessionis ⁊ confessionem vocalem. vt dicit albertus magnus. als autem frustra esset potestas clauiuz a xp̃o tradita.

Et si dicatur q̄ possit huiusmodi potestas ad recõciliandum peccatores cum ecclesia. dñm q̄ hoc nichil est. qz talis recõciliatio ⁊ admissio ul e xclusio: aliis modis fieri poterat. sic fiebat in le. ve. in qua sacerdotes non habebant claues. ⁊ p forum secularem ⁊ cõtentiosum: vel p alia quam aliam potestatem vel prelaturam: vel per aspersionem aque benedicte vel p alias ceri monias ⁊ c̃. de quo magis infra dicetur. Et tñ xp̃s in collatóne clauium significauit aliquid valde magnum excedens facultatem creatam. qđ numq̄z fuerat ante cõcessum. Preterea ī collatóne clauium nó fit mentio de recõcili at one cum ecclesia: nec de admissione: vel exclusi one ab ea. ſz de absolutóne ⁊ ligatóne ⁊ pecca toꝝ remissione. Preterea patet hoc ex pte materie cófessionis. q̄ sunt actus penitentis. qz ecclesia nó potuit instituere contritõnem. ergo nó potuit instituere sacrm cófessionis. tenet có seq̄ntia. qz ad integritatez sacri pñie cõcurrũt tria. s. cõtritio. cófessio. satisfactio. inter q̄ contri tio est ps principalior. potior ⁊ fundamẽtum. p̃batur antecedens. qz ecclesia nó potuit instituere cõtritõnem. que cõsistit in dolore ⁊ mo/ tione cordis de malo in bonum. qz esset frustra talis institutio: cum hoc nó posset dare. qz mo uere coꝝ de malo in bonum: est solius dei. in cu ius manu sunt corda filioꝝ hominuz. puer. 19. ⁊ quocũq⁹ voluerit vertet illa. puer. 21. quia ip̃e solus potest mouere coꝝ humanum ad bo/ num ⁊ ad volendum de peccato ⁊ inspirare interius pñiam. iuxta illud: postq̄m cõuertisti me egi penitẽciam. Jere. 31. Et. b. t. in. 3. pte. q. 34. ar. 1. dicit q̄ pñia interius: a deo inspira/ tur. ⁊. ī. pñia sunt actus humani p mia. qui pueniunt ex inspiratóne interna. unde mate/ ria non adhibetur a ministro. ſz a deo interius operante. ergo sacrm pñie est a xp̃o institutum ⁊ non ab ecclesia. Preterea ad idem ex alio fundamẽto sic. ecclesia nó potuit instituere nec p̃cipere cõtritionem: ergo nó potuit instituere nec p̃cipere sacrm cófessionis. pz conseq̄ncia. qz sic dictum est cõtritio est principalior ⁊ potior pars sacri cófessionis inter partes materiales eius. p̃batur antecedẽs. qz cõtritio est actus in terior qui non cadit sub p̃cepto iuris positini. qđ sc̃m hubertinm non refertur nisi ad ea que sub iudicio humano cadere possunt. Et ista e/ xercẽtur p actus exteriores. Et idem dicit. ho. ī suma cófessio. li. 1. ti. 7. q. 18. et. b. t. sc̃da sc̃e. q. 104. ar. 4. dic̃ q̄ homo tenetur homini obe

dre in his que exterius p corpus sunt agenda. in his uero que ptinent ad interiorem motum uoluntatis: homo non tenetur homini obedire et.q.33.ar.7. dicit q̄ plat⁹ non est iudex oculto⁊ sed solus deus. unde nō habet ptātem pcipiendi aliq̄d sup occultis. Actus tñ exterior et interior cadunt sub pcepto legis dī. ut dicit.b.t quoq⁊.4.q.12. Et prima scē.q.100.ar.9. dicit q̄ homo qui est legislator humane legis non habet iudicare nisi de exterioribꝰ actibus. et solꝰ dei qui est lator legis diuine est iudicare de interioribꝰ motibus uoluntatum. ⁊c. unde scōm petrum de palude. in.4. sen. di.19. eccla nō habet iudicare de actibus interioribꝰ mere. propter hoc nō posset ea phibere. Et idem petrꝰ ibidem. di.17. loquens de institutione confessionis dicit. q̄ cōfessio non est introducta lege naturali. nec lege moysi. eo modo quo nūc est. nec lege positiua. quia ⁊ si posset pcipi ut quis confiteretur de actu exteriori: non tñ de interiori. qui non subiacet humano pcepto. oēm enim actum exteriorem potest lex humana prohibere et pcipere. actus uero interior omnino subterfugit legem humanā⁊. et ideo sequitur q̄ cōfessio sit de iure diuino non humano. hec petrus. Et thomas de argētina ī .4. di.1. dic. q̄ ius positiuū non potest obligare hoīem: ad manifestandum cordis sui secretū. Item patet hoc q⁊ legislator non potest pcipere uel phibere: nisi de his que eius cognitioni subiacent. secreta tñ cordis humani cognoscere: non est hoīs legislatoris. sꝫ solius dei: qui scrutatur renes et corda. iuxta illud .1.re.16. hoīes uident ea que patent: deus autē intuetur et cor. Preterea patet hoc ex pte materie siue cōfessionis uocalis. que est actus penitētis et materia sacri penitēcie in quo oportet uti rebus ex diuina institutione determinatis sicut in alijs sacris. ut dic. b.t. in.3. parte. q.60. ar.3. cuiꝰ ratio est. q⁊ sacra no. le. ordinātur ad scificatiōē⁊ hominis et quia scificatio hoīs est in potestate dei scificantis: non ptinet ad hominē⁊ suo iudicio assumere res quibꝰ scificetur. sed hoc debet esse ex diuina institutione determinatū⁊ in sacris no. le. quibꝰ homines scificantur. ideo oportet uti rebus ex diuina institutōe determinatis. ⁊ oportuit diuinitꝰ determinari q̄bꝰ rebꝰ sensibilibꝰ in sacris ē utendū. et quibꝰ rebꝰ sensibilibꝰ homines uterentur in sacris. hec. b.t. Et petrꝰ de taran. in prima. di.4. sen. dicit. q̄ uerba et res pertinent ad essentiā sacri. sed in essentialibus sacrorum nichil possunt hoīes adere. instituere. nel mutare. ergo nec cōfessionē uocalem instituere. Preterea p⁊ hoc ex pte effectꝰ sacri pñie. q⁊ si sacrm penitēcie esset ab hominibus institutum: realiter nullius efficacie ess⁊. quia efficacia sacrorum non est ex nostra uoluntate sed ex diuina institutiōe ut dic ricardus. in.4. sen. di.17. in expositōe littere. Sacerdotes. n. solum proferunt uerba ⁊ ministrant sacra. sed deus est qui scificat. ut dicitur. 1. q. 1. c. dictū est. et. c. detrahe. Item si sacrm pnie esset ab ecclia institutu⁊: nichil reale causaret uel efficeret in anima. quia scōm petrū de palude. in.4 sen. di.4. in materia de caratere. Humana institutio uel ordinatio: nichil reale causat. unde nichil potest addere uel detrahere nature rei. ⁊ solum ordinem uel relationē rationis. hoc aūt manifeste falsū⁊ est. cum per pnie sacrm scōm oīs scribētes conferatur gra. remittātur peccata. et restituatur spūalis uita anime ⁊ peccator reconciliet̄ deo et eccle et plures notabiles effectus faciat in anima. Preterea ad idem. ut dicit. b.t. in.3. parte. q.66. ar.4. verba que pferuntur in formis sacrorum non pnunciantur solum causa significandi. sed etiaz causa efficiendi inquātum habent efficaciam ab illo uerbo per quod facta sunt oīa. ergo ab illo habent institutionem forme sacrorum qui potuit eis hanc efficaciam pstare ⁊ nō ab hominibus: qui hec conferre non possunt. unde si forma sacri penitēcie et forme aliorum sacrorum essent ab hominibꝰ institute: essent significatiue tantum. et tñ non sunt solum significatiue. sed etiam effectiue. q⁊ scōm oīs scribentes sacra no. le. efficiunt quod significant. Preterea sacrm penitencie ab omnibus ponitur inter sacra. no. le. si tñ esset ab ecclia institutu⁊: non esset sacrm. no. le. q⁊ ut dicit petrus de palude. in.4. sen. di.14. et eadem est sentēcia hug. et aliorum theologorum. sacrm est sensibile exterius apositum ad effectus spūalis scificationis q̄ est a deo ad hoc institutum. et quod habet hoc ex opere operato. alias nō est sacrm. no. le. multa .n. remedia corporalia inuenta sunt ab hominibꝰ cōtra peccatu⁊. ut tussio pectoris. ⁊c. Jeiunium. paupertas. religio. et multa huiusmodi. que nec sunt sacra. nec sacralia. nec psacri. quādo nō sunt iniuncta. q⁊ nec sunt a deo īmediate instituta: nec habent effectū expiationis peccati ex opere operato. sed penitencia habet illa duo: quia est remedium institutum a deo dicente. Penitenciaz agite ⁊c. Et peracobum: cōfitemini. et habet mūdare ex opere

operato.qz quox remiserits.ꝛ ꝯ. hec petrus.

Preterea si sacm̃ pñie esset ab ecclesia instituꝝ nó esset sacm̃.no.le. cósequés est falsuz qnia ab oibus ponitur vnũ de.7.sacris eccle: que sunt sacra.no.le.igitur ꝛ antecedens.pbatur cósequẽcia. qz vt dicit durandus.in prima .di.4.li.sen.ad cópletam rationem sacri noui tria cócurrunt.s.naturalis aptitudo ad significãdũ. institutio a xpo sacra instituẽte.spualis sanctificatio.que tria tangũtur per ordinez in diffinitione hugo. idem dicit petr⁹ de taran. et alij scribẽtes. Item qz sacra.no.le.scm̃ oés scribẽtes important et significant scitatem actiue et effectiue et efficiunt qđ significãt.quod non potest humana institutio p̃stare.ppria.n. sacm̃ dr̃ : quod est signum rei sacre inquãtum est scificans hominez. et ea que significãt dispositionem ad scitatem:non dicũtur sacra.ſ solũ ea que significant pfectionez scitatis humane. hec.b.t.3.pte.q.60.ar.3.sacra.n.pprie dicuntur que ordinantur ad nram scificationem. in qua tria possunt cõsiderari.s.causa scificatiois nre que est passio xpi.ꝛ forma scificatiois que cõsistit in gra et virtutib⁹.et vltimus finis nre scificationis.qui est vita eterna et hec oia per sacra significantur. vnde sunt signa rememoratiua eius qđ pcessit.s. passionis xpi et demõstratiua eius qđ in nobis efficitur p passionez xpi.s.gre.et pnostica future glie.ꝛ sacm̃ signi ficat pncta tria scz q quoꝺ ordine sunt vnũ et res sacre que p sacra significantur: sunt quedam spualia ꝛ itellectualia bona quib⁹ scifica mur.hec.b.t.vbi.s.ar.3.sed nichil istox possũt homines p̃stare sacris: ergo nó possunt instituere sacra nec ptem sacrorum.et p cõsequés nec ꝛfessionem vocalem que est materia sacri pemitẽcie Item vt dicit petr⁹ de paludo.in.4. .di.17.et eadem ẽ sentencia oium theologox. ppriuz est sacrox.no.le. cõferre gr̃am ex ope operato. quod tñ facere nó possent si essent ab hominib⁹ instituta. et ideo nó essent sacra.no. .le. Preterea vt dicit.b.t.in.4.di.2.q.4. sacraméta ex sola institutione efficacia habent et.ꝫ.sacra.no.le.sunt efficacissime medicine

Item scm̃ ambrosiũ.dicũtur sacra celestia. de.pe.di.1.c.sunt qui.et albertus magn⁹.in.4 .sen.di.1.dicit. q in sacro nó est visibile elementum tm̃.sed scificatio cõiuncta.cui⁹ virtus per fides ptingit in anima.ideo alterat ꝛ sanat eã et.b.t.in.tercia pte.q.64.ar.7.et in sũma cõtra gen.li.4.c.72. dr̃ q sacm̃ pñie habet efficaciaz ad remissionez peccatox ex virtute nominis xpi patientis et resurgẽtis. ista tñ non haberẽt sacra si essent instituta p homines qui sunt ecclesia. Preterea si sacm̃ ꝫ ñie esset ab hominib⁹ institutũ:esset onus molestissimũ et grauissimũ sine vtilitate.cũ nichil boni spualꝫ posset cõferre penitẽti.quod est cõtra cõditionem legis gr̃e. Et si dicatur q̃ prest ad recõciliandum peccatorẽ cum ecclia.dicendum q̃ hoc nichil est. qz talis recõciliatio sine tanta grauitate et molestia fieri poterat vt ꝯ. le.ne.ꝛ pluribꝰ aliꝫs modis vt s̃ dictum est. Preterea ꝛ efficaci⁹ ex parte forme sacri pñie fic.eccla nó potest instituere formã absolutionis sacri pemitẽcie:ergo non potest instituere sacm̃ pñie. tenet cõsequẽcia. qz principale et cõpletiuũ sacraméti pñie : est sacerdotalis absolutio. ymo vt dicit scotus .in.4.sen.di.14.ꝛ.16. pñia sacramẽtum: est illa absolutio sacramẽtalis fca certis verbis ꝛ ꝯ.illa aũt tria.s.cõtritio. confessio ꝛ satisfactio:ad hoc q̃ sacm̃ pñie digne recipiatur requirũtur vel pñia vel sequentia.hec scot⁹. Nam in sacro pñie pcа sunt materia remota.actus vero penitẽtis sunt materia pxima pinqua. pbatur antecedẽs. qz forma absoluti onis nó est ab ecclesia instituta:sed a xpo.qz sicut v⁹ dixit.mathei vltimo. Euntes docete omnes gẽtes baptizantes eos in noie pris ꝛ ꝯ.vbi tradidit eis formã baptizandi: ita dixit petro mathei.16.quodcũqz solueris ꝛ ꝯ.sed ut dic̃.b. .t.in tractatu de forma absolutiois. Et in tercia pte.q.84.ar.3.et durãdus ꝛ alij doctores sacerdos auctoritate illox verbox fretus dicit Ego te baptizo.et eadem auctoritate dic̃ in sacramento pñie:ego te absoluo. Et tali forma absolutionis vtitur ecclesia tanq̃z a deo instituta. Et fit verbis indicatiuis. absolutiões vero ab ecclesia facte que fiunt in publico: non sunt ppie absolutiões:sed quedaz impcationes.vt misereatur tui ꝛ ꝯ. ideo nó fiunt verbis indicatiuis vt dicit.b.t. vnde si forma sacri pñie esset ab ecclesia instituta : nó diceretur.ego te absoluo.per verba indicatiua:sed absoluat te deus. vel misereatur tui ꝛ ꝯ.per verba impcatiua

Forma.n.pñie:habetur ex verb xpi.mathei .16.dicentis: qcũqz solueris sup terram: erit solutuz et in celis. per qđ debuit intelligere q̃ p sona ministri exprimẽda esset in absolutiõe fic in sacro baptismi. quãdo dixit mathei vlti. euntes bap.o. gen.hec aug⁹ de ancho.in.li. de potestate ecclesie.q.95. ar.3. Et petrus de taran.in.4. sen.di.22.ar.ult.dicit q̃ dñs instituit pñiam in.no.le.per se quãtum ad id quod

formale est in pñia: qñ potestatez remissionis peccatoꝝ dedit. mathei. 16. et. joh. 20. et eadez est sentẽcia vñi bona ven. huberti. durãdi. ꝛ aliorum scribẽtium. Et. b. t. in tractatu de forma absolutionis. c. 2. dicit. q in sacris verba habent efficaciam ex institutione diuina. vñ tenẽ va sunt verba cõsonãtia diuine institutioni. institutioni autez dicẽtis quecũqz solueritis: ista verba cõueniunt. ego te absoluo. sic institutioni dicẽtis: euntes ꝛ d. cõueniunt ista verba ego te baptizo. Itez dicit. b. t. in tercia pte. q. 64. ar. 7. q ro qñ est ex pte sacerdotis qui operatur vt minister xpi: se habet vt formale et cõpletiuũ sacri. et q forma sacri et virtus ipius totaliter est ex institutione xpi. ex cui9 passione pceuit virtus sacroꝝ. Itez dicit petrus de taran. et scotus. et alij doctores. Item dicit bonauẽtura in. 4. sen. di. 17. q formale et completiuuz in sacro pñie est absolutio. siue potestas absoluẽdi vel medendi. et hanc vñs instituit. qui potestaté clauium cõcessit. et penes hoc residet virt9. Et si qs dicat q ecclesia nõ potuit pcipere vel instituere cõtritionez et sacramẽtalem absolutionẽ: potuit tñ instituere ꝛ pcipere vocalem cõfessionez. dicendus q falsum est q ecclesia nõ potest instituere materiaz sacramẽtoꝝ. sic nec formã sz necesse est in sacris no. le. vti reb9 ex diuina determinatõne determinatis et institutis ad hominez scificandum. vt dicit scs. t. sicut s dictũ est. et rez dicũt alij doc. Et pterea significatio rei sacralis est de essencia sacri ꝛ habetur sufficiẽter p materiã ei9 ro significatõ adita ex ecclesie ritu ẽ de solẽnitate et nõ de essencia ei9. hec. b. t. in. 4. di. 13. q. 1. ar. 2. q. 6. Et pterea vocalis cfessio est de integritate et essencia sacri pñie. sz ī his nichil põt ecclesia instituere uel mutare. ergo nõ potest vocalez cõfessionẽ instituere. Preterea sic dicit albert9 magn9 in. 4. sen. di. 1. in materia sacroꝝ est pprietas naturalis qua aptitudinez habet repsentãdi gram. sic refrigeriuz a que repsentat refrigeriũ gre ab incendio fomitis. et humiduz aque vim ablutiuaz gre ad deponẽdas sordes in aĩa. q autẽ hec repsentatio ducat actualiter in gram habet ex institutione diuina. Preterea si forma absolutionis ẽ instituta ab ecclesia. nullam efficaciã habebit q: vt dicit. b. t. in tractatu de forma absolutionis. in sacris verba habent efficaciaz ex institutõe diuina. et petr9 de palu. in. 4. sen. di. 4. dic q institutio humana nõ est causa rerũ naturalium. vñ nichil potest avere uel detrahere nature rez. pter qñ reb9 naturalib9 nichil acq̃ritur ex pactione humana. qñ fit forma realis sz solum ordo et relatio rationis. sed dei ordinatio et institutio est causa rez. vnde sicut institutio nature ponit in reb9 entitatem naturale. sic institutio gre ponit entitatez ad gratiã. et. b. t. in. 4. di. 2. q. 1. ar. 2. dicit q res corporales non habent ut ppria virtute gram cõferre possint: sed ex institutione diuina. et in tractatu de forma absolutionis. c. 3. dicit q in formis sacroꝝ nõ operatur meritus hominis: sz passio xpi et virtus dei. et petr9 de palude dicit q circa formã absolutionis ecclesia nichil habet immutare. idem dicit. b. t. et ricard9 dicit q efficacia sacroꝝ est ex diuina institutióe. nõ ex voluntate nra. et albertus magn9 in. 4. di. 1. dicit q sacra. no. le. scificatione forme verboruz: habẽt conferre graz inuisibilẽ. nõ talis institutio eccle ẽet frustra et inutilis. Ecclia tñ que spũ s. regitur nichil facit frustra. Preterea sicut remissio peccatoꝝ non fit nisi xpi auctoritate iuxta illud. 1 cho. 2. ego qñ donaui vob si quid donaui. pp̃z uos in pson xpi: sic formam instituere in quolibet sacro: solũ ad xpm ptinet. a quo sacra instituta sunt. vt dicit au9. de ancho vbi s. et subdit q in formis sacroruz: nõ cadit dispẽsatio. sz illis debet uti ecclesia: quib9 xps imediate usus est uel apli qui ab ipo acceperẽt si tñ ecclesia posset instituere formas sacroruz posset ī eis dispẽsare. Preterea vt dicit. b. t. in. 4. sen. di. 13. et eadez est sentẽcia alioꝝ doctoꝝ ut infra dicetur. eadez est potestas qua sacerdos conficere potest et qua potest ligare et soluere si iurisditio assit. nec diferũt nisi ratõe scõm q ad diuersos act9 ordinatur. Et ista potestas est carater sacerdotalis. qui ẽ potestas cõficiendi. et potestas clauiuz qua potest ligare ꝛ soluere. seu iste carater siue potestas spũalis qua potest sacerdos cõficere et soluere et ligare: nõ datur ab ecclesia sz a xpo. Cum scõm eam hñs illam configuretur xpo imprimẽti. ideo ecclesia nõ potest illam instituere: nec forma absolutionis. sicut nec cõfessionis. que ab illa potestate. s. caratere essencialiter dependẽt

Preterea si ecclesia posset instituere formaz absolutionis: posset illam comittere non sacerdoti. sic patet de iurisditione in foro cõtencioso q tñ nõ potest illam comittere. q: nõ sacerdos nõ potest sacraliter absoluere in foro pñie. qa vt dicit petr9 de palude. in. 4. sen. di. 19. et idẽ dicũt alij doctores. pñia est sacrm iudiciale. ꝛ ideo requirit q eius minister sit sacerdos iuris

ditionem habens et q̄ iudicam⁹ fit ei subiect⁹ patet ergo q̄ cū ecclesia nō possit istituere fo⁹ maz absolutionis: non potest instituere sacra/ mētuz pñie. Itē patz hoc ex pte finis cōfessi onis. qz ꝯfessio peccatoꝝ ut dicit. b. t. scōa scōe q. 3. ar. 1. et in plurib⁹ aljs locis. et est sentēcia cōformis oīum scribētiuz: ordinatur ad delecti onem peccati. que est finis pñie. ſz hoc nō possz ꝑstare si esset ab hominib⁹ instituta ergo neces sario sequtur q̄ ei⁹ institutio sit a deo. et in terci a pte. q. 60. ar. 3. dicit. b. t. q̄ finis sacroꝝ est vi ta eterna. et ibidem. q. 66. ar. 1. dicit q̄ glia est finis vniuersal sacroꝝ. scām ꝺ̄nm̄ſiuz. in quo libet. n. sacro sunt tria. ſ. origo. pfectio ⁊ finis. qui est duplex. ſ. prim⁹ qui est scificatio. et vl timus qui est vita eterna. vt dicit. b. t. in. 4. di .3. q. 1. ar. 1. q. 3. sed hec nō possunt ꝑtare hoīes ergo nō possunt instituere sacramēta. nec par tem sacramentorum.

Capitulum. 63. in quo respōdetur ad obiectt onem aduersarij ⁊ confirmatur q̄ ꝺ̄fessionis sacm̄ fit institutū a xp̄o ⁊ q̄ greci ꝺ̄fitentur.

Contrariam tamen opinionem tenet glosator decretorum. de. pe. di. 4. in principio. vbi pri⁹ diuersas opiniōes recitat de pñia et post subdit dicēs. melius dē eā institutā a q̄daz vniuersali ecclie traditōe. potius q̄m ex. no. te. uel. ue. auctoritate. Sed salua gr̄a sua irrationabiliter loq̄tur. turpe. n. esset theologo dicere aliq̄d esse in biblia. et nes ciret vbi illud inueniretur. Et ita debet esse ca nonista dicēti aliq̄d ex vniuersali traditōe ec clesie et nō inuenire ī canone si canō sufficiēter cōtinet vniuersales traditōes ecclesie. nō alle gat aūt aliq̄d capl̄z canonis ad istā traditōez. sed tm̄ post subdit: q̄ traditio ecclesie ē obliga toria. tm̄ vnū argumētū inuit glosator. p sua opinione tale. Confessio nō est necessaria apō grecos. esset aūt necessaria si ꝑceptuz de ea eēt ex auctoritate sacre scripture. ſz añs nō est ma nifestū. necessariū. n. est apō eos baptisma flu minis si ⁊ nob tanꝫ prima tabula. sic etiam pñia videtur. ymo sacm̄ pñie ut scōa tabula. Et si ꝓbatur añs q̄ nō est apō eos consuetudo confitēdi: Respōdeo. multas laudabiles cōsue tudines omiserūt ex quo ab ecclesia recesserūt Et ita istam nō solū laudabilem ſz etiā neces/ sariam potuerūt omittere. nec negatio istius actus inducit cōsuetudinez. Nec est istud q̄ ipe accepit. p añte. ſ. q̄ greci nō teneāt confiteri. ita notū inter eos sicut ipe dicit. quinymo nec notum q̄ non confiteantur. nec hoc alicubi aliquis doctor scribens cōtra alias abusiones eorum exprimit. Cum tm̄ fuisset notabilis dis cordia ab ecclesia romana si in hoc discordarēt notabilior. ſ. quā cōficere in fermētato. uel vti hac forma. baptizetur seruꝰ xp̄i. de quib⁹ non tacetur. breuiter ergo videtur rōnabili⁹ tene re q̄ confessio cadat sub precepto diuino positi uo. vnde tenendum est q̄ sit de iure diuino pro mulgato p euangelium. Joh. 20. quoꝝ remise ritis ⁊ c̄. vel q̄ est de iure diuino positiuo pro/ mulgato a xp̄o aplis: sed ecclesie ꝓmulgato p aplos absq̄z oīi scriptura. sic multa alia tenz ecclesia ocꝛtet⁹ per aplos sibi ꝓmulgata sine scriptura. Cui⁹ fundamētuz est illud Joh. vlti. Multa q̄dem et alia signa fecit ih̄s ⁊ c̄. et habe tur extra de cele. missa. c. cū marthe. li .3. hec oīnia mr̄ Joh. scotus. 4. sen. di. 17. et idez mr̄ Joh. scot⁹. in. 4. di. 14. dicit. positio ista ni mis derogaret sacro pñie. nam sēm̄ hoc nō de leret peccatū. nec esset scōa tabula. q̄ nunq̄z li beraret naufragiuz a piculo submersionis. Qō aūt ille adducit ad fulcimētuz sue positionis de grecis. ſ. q̄ greci nō confitētur: nō est verisimile ymo nō vr̄ verū. qz alias in re tanti ponderis et tan notabilis discordie a latinis fieret mē tio p doctores tractātes: de errorib⁹ grecorū. aut saltez doctores greci in editionib⁹ suis: ali quaz mētionem de hoc fecissent. Cum fuerint multi solēnes doctores greci. sed nichil tale in/ uenitur in scripturis suis. ymo cōtrariuz. sicut patet de Joh̄e crisostomo. qui expresse ponit con fessionez vocalem esse necessariaz vt patet per mēm. 17. di. 4. et de. peni. di. 1. et. 3. et alibi. er go nō est verū q̄ greci nō cōfiteantur. ſz potius fabulose dictuz est. nec de hoc inuenitur aliq̄d fundamētuz in iure ul̄ inter doctores. ymo po tius cōtrariuz videtur innui in iure. Nam ex/ tra de. peni. et. remisi. in. c. quesitum. quereba tur que pñia esset iniūgenda sacerdotib⁹ gre cis: si ipis. pcurātib⁹ uel studiose negligētib⁹: filij reperirentur oppressi ī lectis. et rñdet ter. q̄ si delictū est occultum: pñia debz esse arbitra ria et occulta. nec debet iniungi pñia publica: nisi peccatū in publicū venerit. et tm̄ pñia non imponitur nisi penitētib⁹. ergo videtur q̄ vtā tur pñie sacro Item. 30. q. 1. c. omnes. mouet glosa questionez. an sacerdos orientalis possit audire cōfessionez vxoris sue. ergo videtur pre suponere q̄ orientales cōfiteātur. auctoritas aūt theodori ⁊ glosatoꝝ. de. pe. di. 1. c. vlt. cui mr̄ ille inititur: nō facit p eo. ymo cōtra. quia

theo⁹ nó dicit ibi nec asserit q greci nó cófiten
tur.sed referés opi⁹dicit.q ꝙdam dicũt:deo so
lũmodo debere cófiteri pctã ut greci.ꝙdam ue
ro sacerdotib⁹ cófitenda esse pcensent:vt tota
fere sctã ecclesia. vbi glosa.et deo et adherẽdũ
et in fine cõcludit theo⁹.ſz tñ aplũ institutio no
bis sequẽda est: vt cófiteamur pctã nãa. Et q
soli deo cófiteri: est pfectõr.q.ſ. nó habent nisi
venialia ut exponit ibi glosa. Jtem greci as
pere reprehendũtur in his in quib⁹a nob deuiãt
.c.fi.de.baptismo.ꝛ c. et tñ de hoc nulla fit ibi
mentó ergo nó est verisimile q sacõ pñie non
vtãtur. Jtem patet hoc in libro terre sctẽ.i
quo describũtur oés .quinqe xpianoꝝ orienta
liuꝫ.ꝛ dr q armenij et alij orientales sunt xpia
ni deuotissimi.et q specialiter amplectũtur ꝛ
sequũtur doctrinaꝫ dam.et cirilu.et.joh. crisо⁹
qui plurima scripsit de sacõ pñie.et ↄfessione
vocali.et de ei⁹ necessitate. vt patet per mrm
sen.et p gracianuꝫ. et dr in pfacto libro q illi o
rientales deuotissime celebrãt. et diuina audi
unt.nó tñ q nó cófiteantur. qõ tñ scribere non
omisisset si verũ esset. Et pterea cũ tña lati⁹
norum sit contermina terre grecoꝝ ꝛ multi vi
ri greci fuerint ꝛ sint inter latinos. et etiã mul
ti notabiles viri greci fuerint sũmipõtifices ꝛ
cardinales et ad alias dignitates et gradus ho
noris sublimati in ecclesia romana:si predicta
assertio vera esset: nó esset dubia. ymo notissi
ma. cui⁹ tñ ↄriuꝫ videm⁹. falsa est ergo ꝟba
positio glosatoris decretoꝝ.ſ.q confessio sacra
mẽtalis nó fit instituta a xpo:sed fit ex aliquo
statuto vniuersalis ecclesie. nec solũ hoc ſz etiã
alia que ibi ponit:similiter sunt falsa. dicit.n.
q illud iacobi.Cófitemini et c.fuit ↄsilũ pri⁹
mo. Jtez q cõfessio est facienda nó solũ de pec
cato.ſz de oĩbus circũstanciis. itez q est facien
da sacerdoti si adest. uel primo in necessitate.
item q est facienda statim cũ aliquis peccat si
est manifestũ:illud. oés tñ theologi dicũt invi⁹
fereter: q illud iacobi quãtuꝫ ad mortalia: est
ꝑceptum.quãtuꝫ ad venialia:consiliũ. Et q so
lum sunt cófitenda circũstantie que trahunt in
aliam spẽm peccati et non alie de necessitate.
Et q non est necesse confiteri laico si desit co⁹
pia sacerdotis. Et q non oportet cõfiteri pec⁹
catũ de necessitate sacri statuꝫ postq̃ quis pec
cat:misi in certis casib⁹. nec faciũt q̃tũ ad hoc
diferẽtiaꝫ inter publicũ et ocultũ. Est ergo cõ
clusio ꝛ sentẽtia ꝟba ꝛ catholica fine dubitatõe
tenẽda: q ↄfessio sacr̃alis siue sacr̃m pñie non
est institutũ ab ecclesia; ſz a xpo saluato⁹ nr̃o
Nam sicut ipe per suã passionez redemit nos.
et p se dedit legez gr̃e: ita ipe instituit sacra le
gis gr̃e. que sunt vasa quedam et organa q̃bus
sic̃ q̃busdam instrumẽtis communicat nob virtu
tem et effectũ sue passionis. et sunt sacra fidei.
in quib⁹ fundatur ecclesia catholica. et iscõm a
postolũ nemo potest ponere aliud fundamẽtũ
ꝑter io qõ a xpo positũ ẽ. Et ista est positio
ꝟba ꝛ sua oĩum theologoꝝ:et fere canonistaꝝ
signanter.augustini.yeronimi.ysidori.leonis
pape.bede.crisо⁹.theodori. hugonis de sancto
vic.et alterius mr̃i hugonis in.4.sen.mr̃i.sen.
graciani.alexãdri de ales sancti thome. alber
ti magni.petri de taran.petri de palude. guil
lermi. antisiodorẽsis. ricardi.scoti. bonauen.
durãdi.petri de aquila.mr̃i ardẽtis.mr̃i rober
ti.olchot in.4.sen. henrici de gandauo. thome
anglici.egidij romani.mr̃i huberti.raymũdi.
vincẽcij historial. augustini de anchona.in.lr.
de potestate ecclesie.hernei.petri camarracen
sis.in codez li. tobis ĩ sũma ↄfessoꝝ. ali⁹ tobis
in sũma.astexañ. in sũma.abulensis.mr̃i bar⁹
tholomei in sũma. mr̃i raynardi. mr̃i antonij
florẽtini.mr̃i joh.de podio in hystoria. mr̃i ade
huguicij. thome de argẽtina. joh. gaufredi. in
collectario.guillermi de mõte laudi.hostiensis
in sũma q̃ dicit.q ↄtrictio.confessio.satisfactio
sunt in ꝑcepto et q hec oĩa intelligũtur precep
ta a dño cuꝫ dicit pñiam agite ꝛ c. Et idem
dicit raymũdus.et alij canoniste. et eadem est
sentẽtia archidiaconi.in.c pozzo.de.pe.di.i. ꝛ
glose in.c.agite.ꝛ i.c.multiplex.e.di et brixẽ
sis.q asserit se hoc sustinuisse et fũdasse ĩ curia
romana coram sũmo pontifice eugenio papa
q̃rto. Cum imꝑator et ꝑtiarcha ↄstãtinopoli
tañ. submiserunt se obedientie scitatis sue et
sancte romane ecclesie. Vnam fidez catholicã
nobiscuꝫ cognoscẽtes et ↄfitẽtes. vñ ꝓbabile ẽ
q si hunc errorez tenuissent: sicut in alijs erro
rib⁹ i quibus ab ecclesia romana discordabãt
se correxerũt et submiserũt determinationi et
obedientie romane ecclesie:ita et in hoc se cor⁹
rexissent et submisissent uel fieret mẽtio de eo
rum discordia et diuisione ab ecclesia romana.
Opinio aũt glosatoris decretorũ nó sufficit in
re tanti ponderis.maxime cũ nichil ꝓbet:nec
fundet.et ↄria positio habeat plurima et cla⁹
ra fundamẽta in lege diuina ꝛ in doctrina san
ctoꝝ et catholicoꝝ doctoꝝ.ꝛ etiam glosa. vide
tur illud dicere poti⁹ opiniones referendo: q̃z
illud asserendo. qõ patet si quis ponderet ver
ba eiusdez.de.pe.di.i.in fine.ymo ↄrium vide

tur inuere. Ad euidẽtiam ꝓpoꝝ ꝺiuerandum q̃ ꝓpte poſitões poſunt ꝺcoꝛꝺari. vꝫ q̃ ꝺfeſſio ſimpliciter eſt itroducta diuina inſtitutione.ſꝫ q̃ taliter fiat.ſ. tali tpe et ꝓprio ſacerdoti:ꝓcedit a ꝺſtitutione eccleſie. Et ricardus in.4.di.17.dicit q̃ ꝺfeſſio eſt de iure diuino.ſꝫ ꝓceptũ de ꝺſitendo ſacerdoti: eccleſia circũſtãciauit quãtuz ad illũ cui ꝺfitẽdum eſt.et quãtum ad tp̃s cõfitẽdi.et quãtuz ad modũ.extra de.pe.et.re.c.oĩs.et petꝰ de taran.in.e.di. dicit.q̃ ꝺfeſſio eſt de iure diuino quo ad actũ. de iure poſitiuo quo ad determinatõez tp̃oꝛis. ió primũ nó recipit diſpẽſationé. nec abrogationez.ſcõm uero ſic.et.b.t.in.4.di.16. dicit q̃ cadit ſub ꝓcepto eccleſie magis tamatio tẽpoꝛis q̃ ipe confeſſionis actus. et albertꝰ magnus. in.e.di. dicit q̃ ꝺfeſſio in genere diuinũ habet ꝓceptũ.ſed in ſpecie determinatõem accipit p eccleſiam.et inſtitutio eccleſie multũ cõfert penitẽti.qz cõtrictio nunq̃ ſufficit ſine aliqua cõfeſſione.ſꝫ modo determinatuz eſt tp̃s.q̃ ſemel in anno.et modꝰ p enarratõez peccati cũ quibuſdaz circũſtãtijs ꝓꝛ iuꝛiciũ clauiz et effectum eaꝝ.hec albertꝰ.et.16.di.dicit. q̃ cõfeſſio eſt de ꝓcepto diuino.ſm q̃ eſt quedã manifeſtatio pectoꝝ.ſꝫ hec manifeſtatio ſcõm ꝓgreſſuz tẽpoꝛis habuit incrementũ ſicut et alia operatia ſalutez. et ideo determinatõem accepit ab apl̃is et ab eccleſia et ad hoc poteſt recipe ultioꝛez. Et ita ꝺcluꝺitur q̃ cõfeſſio ſacꝛalis eſt de iure diuino ſupnaturali poſitiuo et nõ diuinum qz ab oze dei:ꝛ poſitiuũ qz p ꝝm poſitũ et exp̃ſſum. et illud.c.oĩs.de. pe.et.re. ꝓcedit de iure expoſitiuo: declaratiuo ſeu executiuo iuꝛis diuini. Sed ut accepi aliqui dicunt hoc eſſe oꝓinabile.ꝛ nituntur illud defendere tanq̃ꝫ opinionem.ſed qui iſta dicũt uel ſeipos neſciunt uel que dicũt penitꝰ ignoꝛãt.certuz ẽ.n. q̃ opinio dubitationem habet ꝛ oꝓinabilia: dubitabilia ſunt.ſacꝛa autẽ eccleſie: ſunt ſacꝛa fidei.que dubitationez nõ patitur.ſed oĩmodã certitudinez habet.qz dubiꝰ in fide:infidelis ẽ extra de hereticis.c.i.ideo que ptinẽt ad ſacꝛa eccleſie que ſunt ſacꝛa fidei: certiſſima eſſe debent et ſine vla dubitatione tenenda. q̃ntuz ad eſſentialia ſacꝛoꝝ. cuiuſmodi eſt inſtitutio ſacramẽti. vñ ſacꝛm efficatiaz habet.et ſimiliter inſtitutio cõfeſſionis. cũ ſit de integritate et eſſentia ſacꝛi ꝓnie.licet q̃ntum ad ea que nõ ſunt de eſſentia ſacꝛi: poſſunt eſſe dubitatões et dubitabilia. Preterea eſto q̃ ꝓicta poſitio de inſtitutõe cõfeſſionis ſacꝛalis eſſet dubitabilis vt mẽ ille et ſui ſecaces ad euadẽdum et colorandum ſuos errozes inducũt: adhuc errant et inſipienter loquũtur. qz ſcõm regulam pḣi in .5. topicoꝝ: ſemp eligẽduz ẽ illud qõ a pluriboꝰ et melioriboꝰ et ſapientioriboꝰ eligitur.ſed oĩs theologi et fere oĩs iuriſte eligũt et tenẽt q̃ ſacramentũ pñie et ꝺfeſſio ſacꝛalis ſit de iure diuino.ꝛ circũſtãciatio ꝛ determinatõ tp̃oꝛis ſit õ iure humano poſitiuo. ergo illa poſitio eligenda et tenẽda eſt et non alia. Item patet hoc qz fundamẽtuz iſtoꝝ eſt:dictũ gloſatoꝛis decretoꝝ.vt dictũ eſt.et tñ ſcõm regulaz ipi⁹:nõ eſt ei⁹ poſitio tenẽda ſꝫ alia.patet qz ponit regulam gñalem in fine prime.di.de.peni.et.19.di .c.in canonicis.ſ.q̃ a pluribus recipitur maioꝛis eſt auctoꝛitatis q̃ꝫ qõ a paucioriboꝰ.vt.16. di.ꝓfidoꝝ.et.Z.q.7. puto.63.di.c.vlt. et ideo illud eſt tenẽduz. ergo iſti manifeſte errãt aſſumendo eiꝰ falſam opinionẽ ꝓ fundamẽto doctrine et contẽpnendo oĩs catholicos doctoꝛes et theologos et iuriſtas. qz p regulaz ab eodez glo.datam:nõ debent ſequi eiꝰ opiniones. ſed Sꝛiam.ꝛ idez gloſatoꝛ.de ꝺſe.di.Z.c.iſtitutio mouet q̃ſtiones quare deus inſtituit ſacꝛa. vbi manifeſte innuit ſacꝛa eſſe a õ inſtituta.ꝛ idez eſt de ſacꝛo pñie.cum ſit vnuz de.7.ſacꝛis.no. .le. Item q̃ ꝓicta poſitio glo. nõ ſit tenẽda etiã ſi eẽt oꝓinabil̃ ꝓz planiſſime p oĩs ſcribẽtes q̃ cõformiter tenẽt q̃ inter opiniões illa debet eligi que meliori et validiori inititur rationi.de foꝛo.capellanoꝝ.de tranſla.q̃nto.de reſti.ſpo.lr̃as.de celebꝛa.miſ.cũ martḣe.et lz aliter eligens excuſetur a pena tp̃ali: nõ tñ a peccato. Et q̃ño circa idez ſunt diuerſe opiniones humanioꝛ.racionabilioꝛ.equioꝛ. eſt ſequenda vel conſulendꝰ eſt papa.hoſti. de cogna. ſpi.c. .i.ioh.an.c.i.õ ꝺſti.ſup glo .vl.õ hoc de ſũ. trini.in.cle.de tranſla.p̃la.q̃nto.de ſacra.vncio. .16.q.i.ſic viue in tex.et glo.

Ex his etiam patet falſitas alterius cõcluſionis in p̃fato libello poſite .ſ. q̃ victuz eſt de recõciliatione moꝛtalium p ꝺfeſſionẽ peccati in ſpecie et abſolutõez ſacerdotis locũ habet in eccleſia latinoꝝ non grecoꝝ ꝛ orientaliũ.qui ut dicũt recõciliãtur p cõfeſſionez gñalez et cerimonias eccleſie.ita vt q̃ntuz ad modũ recõciliationis oĩa peccata apõ eos poſſint vici venialia. ſic etiaz vivetur eſſe apõ latinos q̃ntuz ad hoc ut is qui peccauerat ſaltez ſi eſt occultꝰ:poſſit ſine peccato ingredi eccleſiam et audire diuina.hec ibi.ſꝫ ex ꝓdictis patet q̃ ꝓicta poſitio de cõfeſſione gre

cor non est vera sed falsa et glosator qui posuit illam vbi supra nichil probauit. nec iste qui eum in hoc sequitur aliquid probat. sz solum falsaz opinionem illius assumit sibi p maximo fundamento. Et sup hoc edificat ad gehénam sibi et aliis multis paras laqueos damnatónis. Alia aũt pticula que ibi apponitur. s. sic etiaz vt esse apud latinos ꝯntum ad hoc vt is qui peccauerat saltez si est occult⁹ possit sine peccato ingredi ecclesiam et audire diuina: infertus improbabitur.

Capitulum .64. in quib⁹ potest papa dispensare et q nó potest dispensare in sacro confessionis sed potest dispensare in oibus que sunt de iure positiuo.

Ꝛ prefata aũt positione vbi ponitur q confessio nó sit de iure diuino: sz ex aliquo statuto vniuersalis ecclesie: solvit ille doctor obiectionem que sibi posset fieri posset. n. aliquis obicere q si confessio non est de iure diuino sed de iure positiuo: q papa possz dispensare cum aliquo ne teneatur ad cófessionem. et ad hoc rñdet q nó sequitur q papa possit dispensare in confessióe occiónalium sic nec in cótinentia clericor: qz papa nó potest dispésare in statutis ecclesie vniuersalis. hec vbi. Sz ista respósio et positio nó est vera. papa. n. non potest dispensare in iure diuino: potest tñ dispensare in oi iure humano positiuo. et p ons i statutis vniuersalis ecclesie et in cófessione si é de iure positiuo. Et ista est determinatio sancti doctoris. dicit. n. in. 4. di. 17. de cófessione. q. 1. ar. 4. q ficut papa non potest dispensare vt aliquis sine baptismo saluetur: ita q nec saluetur sine confessione scom q obligat ex ipa vt sacraméti. sed potest dispésare in cófessione scoz q obligat ex pcepto ecclesie vt possit confessióez diutius differre ꝙz ab ecclesia fit institutuz. vbi manifeste ostendit q papa pót dispensare in his que sunt ex pcepto ꝛ institutõe ecclesie. Itez dicit q papa habet plenitudinez potestatis in ecclesia ita. s. vt quecũqz sunt instituta p ecclesiaz uel ecclesie platos: sunt dispensabilia a papa. hec. n. sunt que dicũtur iuris humani uel iuris positiui. Circa ea vero que sunt iuris diuini uel iuris naturalis: dispensare nó potest. qz ista habent effectũ ex virtute diuina. ius autẽ diuinũ est qõ pertinet ad legẽ. no. uel. ue. Itez in articulis fidei et in sacris. no. le. dispensare nó potest. hec. b. t. quolibet. 4. q. 3. 2in. 4. sen. di. 27. circa. fi. dicit. q nó potest dispésari ꝯtum ad ea q̃ sunt de necessitate sacrom ꝛ fidei. sz in aliis que sunt de institutione apl'or cũ ecclesia habeat nũc eamdez potestatez statuendi ꝛ destituendi quã tunc habuit potest p eum qui primatũ in ecclesia tenet dispensari Et si obiciatur q papa nó possit dispensare in cóciliis generalib⁹: qz nó pót aliquid cõdere vel mutare 3 statuta scór patrum dicitur. n. 24. q. 1. c. 3tra. q cótra statuta scór pẽm aliqd condere vel mutare nec romane sedis auctoritas pót.

Dicendus q romane sedis auctoritas: nó pót aliquid cõdere vel mutare contra statuta scór pẽm in illis que statuta scór pẽm decreuerũt de iure diuino. sicut sunt articuli fidei. qui determinati sunt p cócilia. sz illa que sancti pres decreuerũt de iure positiuo: sunt relicta sub dispositione pape. vt ea possit mutare uel dispensare. scom opportunitates tpor vel negociorũ vt dr. 24. q. 1. c. sunt quidã. sancti. n. pres in cóciliis cógregati: nichil statuere potuissent nisi auctoritate romani pótificis interueniente. sine qua etiaz cóciliuz nec cógregari potest. nec tñ papa qñ aliquid aliter facit ꝙz a sanctis patrib⁹ statutũ fit: cótra eor statuta facit. quia seruatur intétio statuentium etiaz si non seruẽtur verba statutor. que nó possunt in oib⁹ casibus et in oibus téporibus obseruari. ꝛ ẽ. hec b. t. in tractatu cótra impugnátes statuz mendicitatis. Ad maiorem huius euidétiam cófideranduꝫ q dispensatio est relatio iuris ꝛ fit p quãdam iurisdictionem. ideo potest quilibet dispensare in lege quaz ipe condidit vel incódita ab inferioribus suis. in lege aũt superioris nemo potest dispésare. papa autez est superior oñi hoíe. ideo in oi iure positino dispésare potest. qz positiuuz ius: ab hoibus cónditus est. nó potest tñ dispensare in lege dei. qz ille est superior. Est aũt lex dei duplex. vna naturalis. et alia scripta. nam legez naturalem de⁹ imprest fit in cordib⁹ hominuz naturaliter. s. faciendo eos homines. ideo in lege hac dispensari nullo modo potest. maxime qz ista lex cótinet puram rectitudinem. ideo scom se est indispensabilis. qz esset dispésare: q peccatũ fieret vel q iniustũ esset iustum. et alia est lex scripta que quódaz fuit lex moysi. que a do tradita erat. ꝛ tũc ꝙdiu manebat: p nullum hoíem dispésari poterat in ea. Etiam si papa tunc fuisset. alia lex positiua vel scripta dei est. s. euãgelica. Et ista nó est dispensabilis qz est lex superioris. est. n. xps superior oñi hoíe. Et sz dicatur q habuerunt apli eandem ptátem quam xps: qz ipe dixit eis: sicut me misit pr et ego mitto vos. s. in

eadem potestate. et sic sicut xps poterat dispē
sare in legē sua cū ipe ordisset ea:nta possent
in ea apli dispēsare et oñr papa qui nō est mi
or aplis posset dispensare.dicēdus q potestas
data aplis fuit limitata.s. q nō haberēt potes
tatem ad destruendus: sed solus ad ostruendū
.z.chorin.13. dispensare tñ cōtra legez xpi: essz
destruere.quia tolleretur aliquo modo vigor
eius. ideo in illa nemo potest dispensare et .1.
chorintior .3. dicitur fundamentum aliud ne
mo ponere potest preter id qđ positum est.qđ
est xps ihs. ergo nemo pōt tollere aliqua de
his que xps posuit dispēsando in eis. qz ias po
neret aliud fundamētus pter id. ymo cōtra id
qđ positus est. Et sic in euangelio non potest q
eccleſiā dispēsari. Quicquid aūt est extra istas
duas leges.s. extra naturalez et diuinā: est dis
pensabile q papaz. hec oñs abulen̄ mathei .4.
et idez mat.6.et mat.22. Solus aūt summus
pōtifex: est supra leges humanas. qui oīa pōt
pterq̄z in duob9 casibus quos excepit lex diui
na.prim9 est q nō agat in manifestū dāpnum
vel decolorationez status ecclesie vniuersalis.
nam q̄ntus ad hoc nichil potest. sicut dicit apls
.2.chorin.13.q data est nob potestas nō in dest
ructionez: sz in ostructionē. scds casus est q in
tentio pape fundet se sup veritate. nam si sup
falsitate se fundet:nichil facit.sic dicit apls Cō
tra veritatez aūt nichil possum9.2. chorin.13.
hec abulen̄ in defensorio. Ex inuictis aucto
ritatib9 manifeste apparet q papa nō pōt dis
pensare in iure naturali. saltem q̄ntus ad pri
ma principalia iuris natural. nec i iure diuino
positiuo. sz in oī alio iure ab hominib9 dato:
dispensare potest. Et ista est sentētia ricar. in
.4.sen.di.17. dicētis. q papa est subiect9 iuri
diuino et est supra oñe ius pure positiuus:ideo
pōt i eo dispēsare.et hostiensis in summa.t. de
dispensa. q̄rit quis possit dispēsare: et rñdet q
papa semp in oñi casu et impediméto a iure
humano siue positiuo inducto Sciendus aūt
q papa non potest dispensare in sacro pñie q̄n
tus ad hoc q est ibi pure diuinum qz in sacris a
xpo institutis dispēsare nō potest. qz sicut ars
supponit naturaz et natura materiaz: sic eccle
sia fundaméta sua.que sunt sacra. que destrue
re nō potest. vñ sicut papa nō potest dispensa
re q puez sine baptismo saluetur:sic nec q post
baptismus mortaliter peccans: sine ofessione
saluetur. potest tñ papa dispēsare in hoc q est
humanus.s.q homo nō ofiteatur. i. amū. dus
tñ nō occurrat mortis periculū. vel habeat sus
cipere sacm. qz est statutum ocliꝰ gñalis.ipe
aūt est supra ocliꝰ et a quo habet ocliꝰ auc
toritatez.et nō ecōuerso.vñ potest dispensare.
hec petr9 de palu.i.4.sen.di.17. Nota iuxta
dicta q oēs apli acceperūt a xpo eque imedi
ate.simul et semel et eq̄liter ptātem ofician
corp9 et sanguinez xpi in die cene et absoluēdi
in foro oscientie. Et facti sunt sacerdotes in ce
na p illa verba.hoc facite.p que acceperūt po
testatez osecrandi que est principalis.sed post
resurrectionez p illa verba quor remissitis t c
Joh̄is.20.acceperūt ptātem quo ad actum se
cūdariū qui est soluere et ligare in foro oscien
tie. et p illa verba non est data aplis potestas
de nouo sz declaratū qđ fuerat collatū in cena
q̄n fcti fuerūt sacerdotes qđ nō ptinebat nisi ad
claues ordinis put se tenent ex pte carateris.
vñ sensus est habete vel habetis ptātem ligan
di et soluendi a quibuscūq peccatis quoscūq
vobis a petro subiicendos. Omnes autē epi et
oēs sacerdotes habent a xpo imediate ptātez
ordinis sacerdotalis.s. ptātem cōficiendi et li
gandi et soluēdi in foro cōscientie oēm sunz sub
ditum.eque imediate et eque pfectaz in se.et e
que virtuosam in suo effectu.ppio a xpo sine
papa.qz carater a deo habetur sed mediāte sa
craméto et ministro. Fuit aūt priuilegiuz a
postolor q oēs in cena a xpo nō mediāte alio
ministro nec exteriori ritu: facti sunt sacerdo
tes. accipientes claues ordinis vel tūc vel i die
resurrectionis. p illa verba.s. quor remissitis
et c. Joh̄is.20.sed in ordine apostolor sol9 pe
trus fact9 est a xpo eps añ ascensionē sine alio
ministro et sine exteriori vnctione p illa verba
pasce oues meas. pasce agnos meos.i. accipe po
testatez pfectiores ordinādi.et custodiendi. re
gendi.et disponēdi ouile meū q̄ntuz ad oīa ne
cessaria et vtilia ad salutem. directe et immedi
te.principaliter t secūdario.q̄ est potestas pa
palis.vñ xps p illa verba fecit eum verū epm
et verū papam. Alij vero apostoli nō accepe
rūt a xpo ptātez episcopalez imediate nec fac
ti sunt ab ipo epi sicut petrus sz magis a petro
mediate vel imediate. solo vl cū alio seu cuz a
liis.ptātem vero iurisdictionis nō habuerūt a
xpo imediate sz a petro. Petr9 aūt habuit po
testatem sup oēs alios aplos: tanq̄z princeps
et plat9 eor. et plationez sup totam ecclesiam
vniuersalem et plenitudinē ptātis. Et habuit
a xpo imediate ptātem et dignitatez epalem

Et accepit a xpo pheminētiaz t plenitudinē
ptātis p se et p successorib9 suis. Elect9 aūt a

cardinalib⁹ legitime: est ver⁹ petri succesſor. et vicari⁹ ihu xpi. et habet eandez potestatez quaz petrus et potestas papalis non est ab ecclesia sed est imediate a solo xpo et ab ipa pcedit oīs ptās iurisdictionis et platio in tota ecclesia dei. Et ecclesia vniuersalis non potest diuitatez papalem amouere nec a roma transferre nec ius eligēdi a cardinalib⁹ aufferre nec papam deponere. qz hūs ptātem a deo ab illa q̄zoiu eaz habet: a nullo homine pōt deponi in aliquo casu. Et papa .pp̄z hereſim nō deponitur de iure ſz tamē de facto. qz hereticꝰ ipo ipso re est priuatꝰ oīmi potestate iurisdictōis ecclesie a deo non ab hoīe. Et potestas pape est maioz oīmi ptāte totius ecclesie. Et papa habet p̄heminētiaz et plenitudinez ptātis a solo deo. Et oīs potestas iurisdictionis ecclesiastice ꝛ p̄latio in ecclesia: pceuit et deriuatur a potestate papali. oēs aūt ep̄i habent ptātez ordinis eque imediate et eque pfectaz in sua essentia et eque virtuosaz in suo effectu ſicut habet papa. Et papa nō est sup̄ sacra. vñ ad hoc q̄ fit ver⁹ ep̄s ita inuiget ꝺsecrari ſicut minimus ep̄s. qz ipe papa nō est sup̄ sacra ſz sub eis et subiacet xpo ſicut et alij xpiani et legib⁹ et ordinatorib⁹ ep̄i. vñ ſicut ſi nō eſſet ꝺfirmat⁹ ꝺigeret vero sacro confirmationis ſicut alij: ita ſi non erat pri⁹ ꝺſecratus inuiget cōſecrari ſicut alij nec potest dispēsare in substātia ꝺſecrationis circa se ſicut neq; circa alium licet possit dispēsare in ritu et ſolēnitate. Et papa potest oīmia que ptinent ad plenitudinē ptātis: nō tñ pōt mutare naturaz sacroꝝ a xpo institutam. Et de iure diuino est certus et determinat⁹ mod⁹ q̄to ad substātiaz forme et materie sacrorum quā papa mutare nō potest p quam datur potestas caracteris. Et papa non potest mutare materiaz et formam sacroꝝ nec potestatez caracteris. niſi modo a deo inſtituto. nec potest ꝺferre effectum sacramentoꝝ ſine sacramento. qz potestas ordinis cum effectu sacrali suo quicuz fiat realiter in aīa in quaz solus deus agit principaliter. nō potest principaliter eſſe ab homine. ſz potestas iurisdictionis non est niſi quedaz relatio supioritatis ad subditos ordinata ad act⁹ exteriores. vñ potest principaliter ex dono hoīs ꝓuenire. Et papa nichil potest sup ptātem diuinaz. ſicut nec sup̄ ius diuinū et potestas diuina: non potest in effectu suo ipediri a papa ſicut neq; potestas nature. sup ptātez aūt iuris humani: habet papa plenitudinē potestatis. et oīs potestas iurisdictionis epōꝝ est a papa. Et papa non potest statum ecclesie a xpo institutū deſtruere ꝛ imutare: cū ſit data potestas in hedificationez nō in deſtructōez ſicut dicit apl's. z. cho. 10. et. zq. q. 1. ſunt quidē papa tñ in ptāte iurisdictionis et sup eam habet plenitudinez ptātis ꝛ ponit ꝛ deponit epiſcopum et curatum ſicut placet: et q̄uis circa hoc possit peccare tñ valet institutio ꝛ destitutio. et ſine oī peccato ſuo et alieno potest papa deponere min⁹ bonū et ponere meliorez. qz in officijs reipublice q̄ritur vtilitas publica non priuata. Et papa legib⁹ humanis solutus est. vñ ſine peccato ſuo potest p̄latum a ſua p̄latione amouere: etiaz q̄uis ille nō peccauerit ꝛ q̄uis etiaz bon⁹ ſit. dum tñ meliorez ponat. debz tñ benemerito honeſte ſcōz ſuū ſtatū ꝓuidere. hec oīa petrus de palude in libro de potestate ecclesie in diuerſis locis. Quātuz. n. ad illa q̄ ſunt de iure naturali vel diuino: potestas papalis nō ſe extendit. ſic videlz q̄ ipſa possit mutare vel etiaz dare eis vim obligādi. Et ratio eſt. qz inferior nō potest mutare leges superioris. deus aūt est superior ad papaz. Ea aūt q̄ ſunt de iure diuino vel naturali ſunt a lege dei ſcripta vel mentri indita. vñ nō potest ea mutare. zq. q. 1. Sunt qui dicūt est verus tñ q̄ in talibus que ſunt de iure diuino vel naturali. ſi est aliq̄ dubius ad papā ptinet auctoritas declarandi. De potestate aūt pape circa positiua p̄cepta ſtatuēdū q̄ q̄ntuz ad ea que euidēter valent ad ordinādum hoīem in deū ſcōm p̄cepta iuris diuini vel naturalis. ſiue p̄cipiēdo ſiue ſtatuendo vt q̄ ſemel in anno quis confiteatur ad min⁹. ſiue p̄hibendo que retrahunt hoīes a p̄dictis p̄ceptis ſiue tribuendo penas ꝺtra transgreſſores q̄ntuz ad penas vite p̄ntis: papa habet plenaz ptātem in talibus oībus absq; exceptiōe alicui⁹ caſus ad talia ptinētis. Et hec ſunt illa que ptinent ad ius positiuū ptinēs ad eccleſiaſticā iurisdictōem. Sic ergo in ſtatuendo potestas pape ſe extēdit p̄cipiendo vel p̄hibendo oīmia illa que ꝺferunt ad obſeruādum ea que ſunt iuris diuini vel naturalis in quoꝝ obſeruantia conſiſtit bonum reipublice xp̄iane

Et papa habet plenitudinez ptātis q̄ntuz ad oēs caſus et q̄ntuz ad oēm p̄sonam exīstem de ecclesia militante et habet ptātez sentēciandi de oīmi hoīe ptinēte ad coītatem xp̄ianam in oīmi caſu et q̄ntuz ad forum iudiciale et forum p̄riuiale. Et q̄cūq; in aliquo ꝺcilio aliqua inſtituuntur: tota auctoritas dās vigoꝛ ſtatutis: est in ſolo papa. habet. n. coītas xp̄iana papā

principem et dñm gñalem. quod dñiuz non de
pendet a consensu coitatis xpiane sz a solo deo
ficut.n.in ecclesia triumphante est vn9 pñdes:
ita in ecclesia militante ab illa descendens: est
vnus supmus presidens oibus fidelib9.s. papa
et apud illum residet plenitudo potestatis iu
risdictionis papalis. que se extendit ad regen
dum oem populum xpianum in veritate fidei
mor. et iustitie. et hec potestas papalis succe/
dit ptáti xpi:sicut potestas vicarij gñalis eius
dem.hec hereus in libro de potestate pape.

Patet ergo q ratione sedis auctoritas: non
potest aliquid cõdere vel mutare cõtra statu/
ta scõr pñm in illis que decreuerunt de iure di
uino. sicut sunt articuli fidei: qui determinati
sunt p cõcilia. Vnde cũ quatuor cõcilia gñalia
sint q̃ si quatuor euangelia q ecclesiam pbata:
in illis non cadit dispensatio. potissime quia
in illis sancti pres sentẽciauerũt de q̃tuor spe/
cialiter que ad fidei integritatez expectãt. pri
mo de veritate articulorũ. scõo de necessitate
sacrorr. tercio de extirpatione errorũ. quarto
de obseruantia pceptorr. determinata igitur in
cõciliis:possunt se ĩ duplici genere habere.qz ul
ptinent ad fidei catholice explicationẽ.vel ad
status fideliuz.p illo tpe currẽtis ordinationez
z dispositionem. in primo nõ cadit dispẽsatio
sz in scõo sic. dñ in cõciliis et statutis pñm sem
p subintelligitur salua volũtate z auctorita
te apostolice sedis. hec aug9 de anchona.in.li.
de ptáte pape.z dñicus in.c. vbi piculum de e
lectione.li.6.z in.c.q̃nto de consue.dicit q pa
pa potest reuocare cõstitutõez factã z approba
tam in cõcilio gñali absqz cõsensu xpi9 concilij
Et.zz.vi. de illo clerico dicit.q papa possz dis
pensare cũ clericis q ordinarent.z.z4.q.1.c.
que ad ppetuaz. Dicit glosa:q papa pot dispẽ
sare in cõtinentia sacerdotuz.z petr9 de palu
de.in.4.sen.di.21. dicit q papa pot dispẽsare
cũ ordinato in sacris q cõtrahat matrimoniũ
qz castitas non est anexa ordini sacro ex natu
ra sacramẽti:sz ex statuto humano.z idem di
cunt alij docto. Cuius cõtrarium ille ponit in
pfato libello.dicens q papa nõ potest dispẽsa
re in cõtinẽtia clericorr occidẽtalium. Et sentẽ
tia pape est pferenda: sentẽtie totius ecclesie.
glosa.z4.q.1.quodcũqz.z joh.an.in.c. primo
de osti.li.6. vbi dicit q sentẽtia pape est supe
rior:cõcilij vero inferior.z potest dispẽsare ĩ
cõcilia gñalia:nisi in his que tangũt articulos
fidei vel statũ vniuersalis ecclesie. vt dicit glo
sa.i.q.3.ex multis .z.i.q.7. requirit .z4.q.1
sunt quedaz.vbi bon9 ter.cum glosa.innocen.
de cõsue.q̃nto.de ĩmia ex.inquisitioni. hosti. et
docto. de voto.magne.z.c.q̃ sup his .z.c.lz.
de.foro.compe.de elect.fundamenta.li.6. de
homicidio.p humani.eo.li. de transla. prela.
.c.i.9.q.3.cuncta. Et secundum innocentiũ. de
biga.sup eo. papa est maior paulo et oibus a
postolis in administratiõe. z si tot9 mundus
sentiret contra papam in aliquo negocio stan
dum esset sententie pape scõm hosti.de ocessi.
pben.ppositi. Et papa absoluit quos cõciliũ
damnauit.9.q.3.cũcta.z.c. fres. pterq̃z ĩ cau
sa fidei. Et statutũ pape sic debet haberi: ac si
ex ore dei vel beati petri manaret.9.di. sicut
ois. Et alvarus hyspan9 in prima pte libri
de planctu ecclesie dicit. q plus potest papa so
lus in his que nõ sunt contra articulos fidei z
sacra ecclesie:q̃z tota ecclesia z concilia. qz est
supmus sup oẽs ĩ mũdo z in oibus vicari9 ge
neralis xpi post eius ascensiõez. Et petr9 ca
maracen.in li.de potestate pape.ar.4. dicit.
q papa habet plenitudinez ptãtis ex qua po
test aliqua que totus mũdus nõ habet forma
liter:nec virtute.et habet spũalem ptãtem: q̃
lis nõ est in tota reliqua ecclesia.z est successor
petri z nõ habet ptãtem ab hoĩe.sz a deo. Et
illa plenitudo z phemineẽtia que fuit ĩ petro:
transit ex dono xpi ad petri legitimos succes/
sores.dicit.n.cirilus.q sicut xps accepit a pre
ptãtem sup oẽm principatum z ptãtem z ẽ.
Sic z petro z eius successorib9 plenissime co
misit. z papa in oñi phemineẽtia plenitudine
z dignitate iurisdictionis: succedit plene z p
fecte petro.z ois potestas iurisdictionis eccle
siastice z platio in ecclesia:procedit originaliter
a papa.z papa dat auctoritatez z robur oib9
cõciliis.de elect.lz.et.c. significasti.hec ille.Et
abbas ẽ sy. sup.c. significasti de elect.notat q
cõcilia gñalia nõ possunt statuendo pfigere le
gem pape.ymo in oibus statutis cõcilij intelli
gitur tacite:excepta auctoritas pape.z ẽ hoc
.9.q.3.c.nemo.z.c. alior. z in plurib9 locis i
byem.z p istum ter. significasti. arguit.joh.
an.q sententie pape est standuz q̃ cõtrauicit
sentẽtie totius concilij.z infert.joh.an. q per
istum textum solũ papa potest interptari sta
tuta cõcilij.nec mirũ cum scõm eum possit tol
lere et limitare.z.glo.in.c. ubi periculũ de e/
lecti.li.6.dicit.q lz nõ fit licitum q papa reuo
cet statuta concilij sine xpi9 concilij consilio:
potest tñ si vult.sed ter.iste z oĩa pdicta debẽt
limitari et restringi: ad ea que pendent ex ple

na dispositione pape. nam in his que pendent a dispositõe iuris positiui: inuubitãter est pa pa supra ocilium. q; ipe est caput ecclesie. uñ ꝫ potestas sit data pape et toti ecclesie: pape tñ tributa est tanꝫ capiti. unde debet moueri corp⁹ a dispositione capitis. ſꝫ in his que nõ dependent a potestate plena pape: nõ ẽ simpliciter dicẽdus q; papa sit ſ statuta ocilij. ideo in cõcernẽtib⁹ fidem: ocilius est supra papaz. uñ papa nõ potest disponere cõtra dispoſita p cõ cilius in huiusmodi. Item dico. q; in ocernentibus uniuersales statum ecclesie: non potest papa. ſ statutum gñalis concilij. ſi statuendo de coloraretur stat⁹ pius ecclesie. Et petr⁹ de ancha. uidetur dicere q; papa põt tollere singula statuta ecclesie. ſ. meri iuris positiui. q; istud. ſ. illud ſꝫ nõ oĩa simul. q; hoc esset destruere statuz uniuersal ecclesie. hec abbas. ſ Sra pdictoꝝ ocideradus q; pcepta ecclesie sunt pcepta iuris positiui ⁊ p ea iubẽtur aliqua q̃ no sunt simpliciter et determinate bona ſed soluz inq̃ntuz ordinant ad id qõ est simpliciter bonuz quale est illõ qõ p ius naturale fieri pcipitur. Prohibẽtur etiaz aliqua in pceptis ecclesie: nõ q; sint se cũdum se mala ſꝫ q; sint occasio ad illud qõ est scõm se malum. potest tñ cõtingere q; illud qõ dirigit hoiem ad simpliciter bonũ. interdũ nõ dirigat ſꝫ magis impediat ⁊ illud. p̃z qõ tollitur occasio ad malũ: interdũ nõ tollit occasionẽ ſꝫ pot⁹ obseruatũ causaret maius malu. Et in talib⁹ recedere ab obseruatõne iuris positiui: nõ solum est licitũ ſꝫ etiam est necessariũ. ⁊ p̃z hoc necesse fuit iura positiua esse diſpẽsabilia q̃ntuz ad tenorem suũ. q; interdum nõ cõcordant cũ intentione condẽtis. eo q; intentio legislatoris fuit per legem facere ciues bonos ⁊ ad uirtutez deducere. Z. ethico. Lex tñ habet uigorẽ a legislatore. ideo qñ discordat ab intẽtione eius. ſ. q; nõ dirigit in bonũ ſꝫ est occasio mali: nõ est obseruanda. q; hoc pot⁹ esset agere cõtra legez. sicut dr̃. ff. de legi. le. cõtra. legẽ. ⁊ .le. fraus. ⁊ de. re. iu. li. 6. in reꝰ certũ. ſ. est eũ in legem agere qui uerba. le. amplexus: cõtra legis intẽtum uolũtatez. i. cõtra uolũtatem legislatoris qui est. lex uiua. ideo dispensatio habet locum in iure positiuo. Ius aũt naturale q; pḣibet solũ ea que simpliciter ⁊ determinate mala sunt ⁊ iubet ea que sunt simpliciter de necessitate salutis: nõ est dispẽsabile. q; nõ ẽ possibile in iure naturali esse errorez aliquẽ assumendo illud uniuersaliter ſꝫ quaz determinationes aliqualiter ꝑticulares iuris naturalis possunt inter dũ effici iniuste sicut reddere depositũ ⁊ obſuare ꝓmissam fidem. sicut patet .q. ethi. ubi dr̃ iura naturalia esse ĩmutabilia sic res naturales sunt inuariabiles sicut ignis ardet eodez modo hic ⁊ apũd ꝑsas. aliqñ tñ naturalia iura mutãtur sicut res naturales mutãtur sicut hoiem habere dexteraz ⁊ finistraz est naturale ⁊ tñ dicit interduz ambidestruz fieri. pcepta aũt ecclie sunt de iure positiuo. ideo necesse est q; sint aliqñ dispensabilia. nam licet communiter cõueniant ⁊ cõtineãt iustuz tñ. p̃z diuersitates que ocingunt circa singularia: nõ potest in oñi casu ampliari bene lex ad oĩa. sicut est in medicina que non oĩbus patientibus eũdez morbum ocurit eadem p̃z uarietatez que accidit in ip̃is patientib⁹. nullũ ergo pcep tuz potest poni generaliter de oĩbus ꝑticularibus quod in aliquo casu non cõtingat effici iniustum si obſuetur. ⁊ tñ legislator ponit legez uniuersaliter q; ut communiter bonuz ẽ illõ qõ pcipitur. in casib⁹ aũt illis in quib⁹ obseruari legem esset incõueniens: oportet eam omitti et istud ẽ dispensari. Ista tñ dispensatio nõ committitur cuilibet: ſꝫ quib⁹ a lege concessum est

Precepta autem x̃pi ex parte materie sunt plus obligatoria q̃z pcepta ecclesie q; x̃ps solũ pcepit ea que sunt de iure naturali: non adens alioq̃s cerimonias nec pcepta ꝑticularia .i. de rebus multũ ꝑticularib⁹. ideo pcepta x̃pi hñt duas cõditiones quas ḣabet ius naturale. ſ. q; nõ sunt dispensabilia. ⁊ q; sint eterna. utrumq; cõpetit iuri naturali. nam in iure naturali nemo dispensat etiam istud ius mutaꝝ reuocatur ut aliud ius ei succedat. ita lex x̃pi nõ est dispẽsabilis. nam inq̃ntuz est uniuersalis ⁊ solũ pcipit ea que sunt scõm se bona ⁊ necessaria ad salutez nõ accidit aliquis casus ꝑticularis i quo sit malus obſuari illam ⁊ oporteat dispensari in ea. et in hoc differt lex x̃pi a lege positiua ecclesie. Item ex alio fundaméto nõ est lex x̃pi nũc dispẽsabilis q; eiusdem ptãtis est legẽ ocere et dispensare in ea. x̃ps tñ nõ habet eq̃lem nec comisit alicui ptãtem dispẽsandi in lege sua. ideo lex x̃pi est inuispẽsabilis. etiaz lex x̃pi est eterna: q; lex que semel bene posita est nõ oportet mutari eaz nisi postea ueniatur ocinere aliqõ malũ uel nociuz reipublice qõ nõ cõtingit in lege x̃pi. Lex autem moysi non erat dispensabilis inq̃ntuz erat lex dei. fuit tñ mutabilis inq̃ntuz erat de cerimoniis ⁊ de rebus multuz ꝑticularibus que ꝫ fuerint utiles genti iudeoꝝ que habebat statũ imꝑfectuz et

quasi puerilez: iam nõ erant vtiles cũ gñs ad pfectũ mouuz viuẽdi venire deberent. Ideo licz in lege moysi nunq̃z p aliquẽ dispensatum est: ipa tñ p deũ mutata est. Lex aũt xpi nõ soluz est indispensabilis sed etiaz est vniuersalis ⁊ ẽ solũ de bono simpliciter q̃ est necessariũ ad salutẽ ⁊ nunq̃z successione tpoꝝ potest effici ista lex incõueniens ideo nunq̃z ei alia lex succedere potest sicut nec iuri naturali põt succedere alterũ ius deleto eo. leges aũt ecclesiastice dispẽsabiles sunt ⁊ nõ sunt eterne q⁹ dãtur õ reb⁹ multũ pticularib⁹. ideo in eis habz locũ dispẽsatio. Ex dictis patet q̃ pfacta positio est manifeste falsa .s. q̃ papa non potest dispẽsare in statutis ecclesie vniuersalis ymo potest dispensare vniuersaliter in omni constitutõne ⁊ iure humano. ⁊ pconsequens in confessione sacrali si sit de iure positiuo. et in continẽtia clericoꝝ occidẽtalium. quoꝝ cõtraria magister ille asserit pro doctrina.

Capitulum .64. q̃ confessio sacralis vocalis est instituta a xpõ non ab ecclesia.

Dicitur etiam vbi supra. nec pz: hoc q̃ cõfessio de peccatis in specie est ps sacri pñie: sequitur q̃ fuerit instituta a xpõ. ⁊ ita ipe ⁊ discipuli ei⁹ dicũt: q̃ confessio vocalis nõ est instituta a xpõ sz ab ecclesia. Iz sacrm pñie fuerit institutũ a xpõ. Sed hoc manifeste falsuz est: q⁹ xps instituit sacrm penitẽtiaz vt s̃ ostensum est. Ergo instituit confessionem vocalez que est pars integralis ⁊ essencialis eius. tenet ꝺcõa. q⁹ eiusdez est istituere totũ ⁊ ptes eius sine quib⁹ esse nõ põt. Preterea vt dicit .b.t.in.4.di.zz.q.z.cũ determinat⁹ modo⁹ qui in ecclesia a penitẽtib⁹ obseruatur fit õ essentia huius sacri: hoc sacz nõ fuit añq̃z iste modo⁹ penitẽdi esset. ergo si ecclesia istituit modum ꝺfitendi p cõfessionez vocalem: instituit sacrm pñiaz ⁊ añ illam institutionẽ ecclesie nõ fuit sacrm pñie. ⁊ pcõsequẽs nõ fuit a xpõ institutum. Item. b.t. dicit. in. 4. 17. di. in expositione lre. q̃ xps est sacri pñie istitutor: ⁊ partiuz eius. sz cõfessio vocalis est pars integralis sacri pñie: ergo eius institutio est a xpõ. Preterea eiusdez est instituere totũ ⁊ partes eius essenciales ⁊ integrales: sz xps instituit sacrm pñie vt dictũ est. actus aũt penitentis certo ⁊ debito modo ordinati sunt materia proxima. absolutio aũt forma. ergo a xpõ sunt instituta.

Preterea scõm hug. ad sacra cõcurrũt tria. s. verba. res. ⁊ facta. sz fca ptinẽt ad vsum. vel pẽsatoez sacroꝝ. verba aũt ⁊ res sunt de essentia sacri. vt dicit .b.t.in.4.di.1. ⁊ item dicit petr⁹ de taran. ibidez. sz essentialia sacri sunt a xpõ determinata et instituta. ergo vocalis ꝺfessio que est de essentia sacri pñie est a xpõ instituta ⁊ nõ ab ecclesia. q̃ nichil põt instituere vel mutare in essentialib⁹ sacroꝝ. Item dicit q̃ sacra signa: actualem ordinatõnem habent ab institutione diuina. ergo ⁊ vocalis ꝺfessio que ẽ sacrale signum. q⁹ vt dicit. b.t.in.4.sen. di.zz.q.z. pñia exterior que est vocalis ꝺfessio: est sacrale signuz in sacro pñie Item papa nõ põt mutare materiaz sacri pñie. vt dicit petrus de palude. in. 4. sen. di. 17. ergo nõ potest eam cõstituere. sz materia sacri pñie sunt act⁹ penitentis. s. cõtritio. cõfessio. ⁊ c. ergo papa nõ potest ꝺfessionẽ vocalẽ instituere. vt ille dicit. sed sol⁹ deus. Item ideꝝ petr⁹ dicit ibidẽ q̃ ecclesia nichil potest sup essentiaz sacri. sz cõfessio est de integritate ⁊ essentia sacri pñie: ergo non põt ecclesia instituere eam. ⁊ albertus magn⁹ in. 4. sen. di. 16. dicit. q̃ confessio est de pcepto diuino. scõz q̃ est quedaz manifestatio pctoꝝ. et. j. dicit q̃ pceptum de cõfessione put nunc seruatur: est preceptuz sacrale. no. testa. institutum a xpõ. Item superius pbatum ẽ q̃ sacrm pñie q̃ntum ad essentialia ẽ a xpõ institutum. sz ꝺfessio vocalis q̃ fit sacerdoti est ps integralis ⁊ essentialis sacri pñie: q⁹ vt dic̃. b. .t.in.4.di.17. actus accedẽtis ad sacrm: est de suba sacri. et. zz. di dicit q̃ actus penitentis sunt materia sacri pñie Et di. 17 dicit q̃ confessio fm q̃ ẽ pars sacri: habet determinatũ actum sic alia sacra habent determinatam materiam. ⁊ durãdus in eadem di. q. vlti. dicit. q̃ actus ꝺfessionis est de esse sacri pñie. et. b.t. dicit q̃ pñia inq̃ntum est sacrm precipue in confessione pficitur. q⁹ p eam homo ministris ecclesie se subicit qui sunt dispensatores sacroꝝ. ergo est a xpõ instituta. ⁊ ꝺcõs motus ꝺfitẽdi q̃ntum ad essentialia est a xpõ institutus ⁊ non ab hominibus. vnde dicit. b.t. q̃ in vsu sacramẽtoꝝ possunt duo ꝺsiderari. s. cultus diuinus ⁊ santificatio hominis. quoꝝ primum ptinet ad hominem p ꝺparatõnem ad deum. Scõm aũt ecõuersio ptinet ad deum p cõparatõnem ad hominem. non aũt ptinet ad aliquẽ determinare quod est in potestate alterius: sz solum quod est in sua potestate. q⁹ igitur sanctificatio hominis est in potestate dei sanctificantis: non ptinet ad hominem suo iudicio assumere res quib⁹ sanctificatur: sz hoc debz esse

ex diuina institutõe determinatũ i sacris .no. .le. quib⁹ hoies scificantur. oportet igitur vti rebus ex diuina institutõe determinatis. De⁹ aũt est qui nobis significat spũalia p res sen/ sibiles in sacris et p verba similitudinaria in scripturis. ꝛ ideo fit iudicio. s. s. determinatũ é quib⁹ similitudinib⁹ in certis scripture locis res spũales significétur: ita etiaz debet esse di/ uina institutõe determinatũ: que res ad signi ficandum assumãtur in hoc vel in illo sacro. vñ qz res sensibiles nó ordinãtur ad nram scifica tionez ex aliqua virtute naturali: indita sed so luz ex institutõe diuina: oportuit diuinit⁹ de terminari quib⁹ rebus sensibilib⁹ in sacris est vtendum. ꝛ ifra necesse fuit determinari quib⁹ rebus sensibilib⁹ hoies vterentur in sacris. hec .b. t. in. 3. pte. q. 60. ar. 4. Ergo vocalis cofessio nó est instituta ab hoibus sz a xpo. Et hoc tenz expresse beat⁹ aug⁹. d. q vñs docuit corpora li pñta esse cofitenda peccata. vt patet de pe. di. 1. c. qué penitz. ꝛ in. 4. sen. di. 17. c. 4. Et. b. .t. ibi. di. 21. q. 2. ar. 1. dicit. q pceptũ de cofessio ne sacrali facienda: est de iure diuino. ꝛ nó pót aliqua dispẽsatõne vel iussione humana homo ab ea absolui. et petrus de taran. in. 4. sen. di. .17. dicit q cofessio est de iure diuino quo ad ac tũ. de iure positiuo quo ad determinatõez tem poris. Et. di. 22. q. 2. dicit. b. t. vñs primo istituit sacrm pñie mathei. 4. cũ dixit. pñiaz agite. agere. n. pñiam est: exteri⁹ pñiaz interiorẽ demõstrare. hec. b. t. sed hoc nó pót fieri nisi p vocalẽ cõfessionẽ: p quaz exprimitur interior mentis cõcept⁹. ꝛ quoz. 1. q. 6. ar. 1. dicit q ex pte penitẽtis requiritur q se claubis ecclesie subiciat peccata sua p cofessionẽ manifestãs qz de necessitate sacri est q penitens sua peccata manifestet ꝛ cõtra hoc nullus dispensare pót. ergo xps instituit cofessionẽ vocalez. ꝛ sup pre dictũ verbũ mathei. dicit glosa: q agere pñiaz dicit determinatũ modũ penitẽdi. s. p cõfessio nem vocalez. ꝛ idem dicit alexan. ꝛ. b. t. in di/ uersis locis. Planũ est ergo q vocalis cõfessio est a xpo instituta ꝛ nó ab ecclia. ꝛ q aliud di cũt: ppriaz vocem ignorãt. si. n. ab ecclesia eẽt instituta: papa nó teneretur ad eam. ꝛ posset dispensare cũ aliis ne teneretur ad eam. qõ nõ est verũ. Preterea si xps nó instituit vocalẽ cõfessionez: nó est verũ dicere q instituerit sa/ cramẽtuz cõfessionis siue pñie. sz ptem sacri cũ cõtritio ꝛ cõfessio sint de integritate ei⁹. Itez nó erit verũ dicere q xps instituerit sacrm pe nitẽtie quo nũc ecclesia vtitur. qz qñ variatur uel additur. uel subtrahitur aliquid quod est de essentia rei: nó manet eadez res numero. cõfes fio tamen vocalis: est de integritate ꝛ essen/ tia sacri pñie. nõ si xps eã nó instituit: nó erit idez sacrm quo ecclesia vtitur. q xps instituit

Item si xps instituit sacrm pñie ꝛ non instituit cõfessionẽ: sequitur q ei⁹ institutio fuerit impfecta. ꝛ hanc impfectõez supleuit ecclesia instituẽs cõfessionẽ vocalez que requiritur ad pfectõem sacri. qõ falsuz est. qz dei pfecta sunt opera. de vtero. 3z. Preterea institutio con fessionis generalis que fiebat in le. ve. nõ fuit instituta p hoies sz p solũ deum. ergo a foztio/ ri cõfessio sacralis que fit i le. gre. cũ fit pfecti oz. Item ex pdicta falsa positõe sequeretur: q deus ꝛ hoies simul cõuenirẽt ad aliquod sa cramentũ de necessitate salutis instituendũ. et multa alia incõuenientia et falsa sequerentur ex predicta positione.

Capitulum. 66. q confessio sacralis est instituta a xpo quantum ad omnia essentialia. i. quãtum ad materiam et formaz ꝛ nó ab ecclesia.

1 Sem dicitur ꝺñr vbi supra. q sacramenta non fuerũt instituta a xpo q̃ntum ad oĩa pticularia. Sed hoc simiter est falsum sicut ꝛ pceuens. qz sacra no. .le. sunt instituta a xpo q̃ntum ad oĩa essentialia. que sunt materialia ꝛ formalia. alia vero que nó sunt de necessitate sacri oz sed de q̃dam honestate et solẽnitate ad deuotionez fideliuz excitandaz: sic in baptismo cathesismus ꝛ exorsismus et alia sacralia: sunt ab ecclesia instituta. Et tñ illa nó sunt ptes sacri oz. Et similẽ in sacro pñie. que sunt ad solẽnitatez et decorẽ sacri: sunt ab ecclesia instituta. vt deuotius sacramẽtuz suscipiatur. oĩa aũt alia que sunt de essentia ꝛ integritate sacri: siue materialia siue formalia: habent esse ex diuina institutõe et ita in sacro pñie cõfessio vocalis ꝛ mod⁹ penitendi ꝛ cõtinendi: nõ est ex humana sz ex di/ uina institutõe. quod patz qz in pñia actus accedentis ad sacrm est de substantia sacri. eo q cõtrictio ꝛ cõfessio ꝛ satisfactio sunt pñie ptes. que sunt actus penitẽtis. vt dicit. b. t. in. 4. di. .17. d cõfessione. a. 3. q. 4. et tñ cõfessio scõm q est pars sacri: habet determinatũ actũ: sicut ꝛ alia sacra habent determinataz materiã. vñ fit in baptismo nó suffiat q̃litercũq; abluere. sed per eĩm determinatuz: ita nec in pñia suffi cit q̃litercũq; peccata manifestare: sz oportet q per actum determinatũ manifestentur. vt

dicit.b.t.vbi ſ.ar.4.q.3. Et.zz.di.q.2.dicit. q ſacrm pñie conſiſtit in determinato modo a genti pñiam.qui quidez mod⁹ nõ eſt ſimiliter apõ oés nec oñi tpe.et ideo obligatio ad illuz eſt ex aliqua inſtitutõe.nõ naturali nec huma na.ergo diuina.t ibidez.ſ.dicit.q pñia habet q ſit ſacrm: ẽntuz ad modũ õterminatũ.t.ſ. dicit.q determinat⁹ modus penitẽdi qui in ec cleſia a penitentib⁹ obſeruatur: eſt de eſſentia huj⁹ ſacri.ratõ hoc ſacrm nõ fuit antẽq̃s iſte mo dus penitendi eſſet. ſz xp̃s inſtituit ſacrm pñie ergo t modũ penitendi p cõfeſſionez vocalem cũ ſit de eſſentia eius. Et in.3.p.q. 64.ar.2. dicit q cũ virtus ſacri ſit a ſolo deo: oñs eſt q ſolus deus ſit ſacroz inſtitutor.et illa que agũ tur in ſacris per hoies inſtituta nõ ſunt de ne ceſſitate ſacri.ſz ad quãdaz ſolẽnitatem que ad hibetur ſacris ad excitandam deuotõem et re uerentiam in his qui ſacra ſuſcipiũt.ea vero q̃ ſunt de neceſſitate ſacri ſunt a xp̃o inſtituta qui eſt deus et homo.ſz nõ oia ſint tradita in ſcrip turis. tñ ea habet eccleſia ex traditõe apl̃oz. ſicut ait apls.1.cho.11. cetera cũ venero diſpo nam .hec.b.t.ergo inſtitutio cõfeſſionis vocal eſt a xp̃o cũ ſit de neceſſitate t de eſſentia ſa cramenti.t eſt nobis tradita p doctrinã apoſ tolorum.qz qõ tenet vniuerſal eccla ſiue ſancta ſedes aplica credendum ẽ ex doctrina uel conſti tutõne apl̃oz traditum.23.q.1.ſi bella.in glo. et.vi.di.eccliaſtica.t.12.di.illud. Item di cit.b.t.3.pte.q.60.ar.6. q ex rebus et verbis fit quodãmodo vnũ in ſacris ſicut ex materia et forma. ſub rebus aũt cõprehendũtur et ipſi actus ſenſibiles. Cuz igitur ad eſſe rei requira tur determinata materia t determinata for ma:t in ſacris res ſenſibiles ſe habeant vt ma teria t verba vt forma:requiritur q in quolz ſacro ſint determinate res et determinata ver ba.et p oñs in ſacro pñie:requiruntur deter minati actus penitẽtis.qui ſunt materia pro pinqua ſacri pñie.ergo modus penitendi in ſa craméto pñie: nõ eſt p hoies ordinat⁹. Item dicit.ſ.t.3.pte.q.84.ar.1.q in illis ſacris que habent effectũ correñdentez humanis actibus: ipſi act⁹ humani ſenſibiles ſunt loco materie. vt accidit in pñia et in matrimonio. Et dicit. q in ſacris que habent corporalez materiam: oportz q illa materia adhibeatur a miniſtro eccleſie qui gerit ꝓſonaz xp̃i. in ſignuz q excel lentia virtutis in ſacro operãtis: eſt a xp̃o.in ſacro aũt pñie ſunt act⁹ humani pro materia qui pueniunt ex inſpiratõe interna. vñ mate ria non adhibetur a miniſtro.ſz a deo interius operante.ſz cõplementuz ſacri adhibetur a mi niſtro:vñ penitẽtẽ abſoluit.hec.b.t.ibi.t.a.ſe. dicit q materia prima in pñia: ſunt actus pe nitẽtis.materia vero remota ſunt peccata nõ acceptanda ſz deteſtanda t deſtruenda. Cum ergo in ſacro pñie act⁹ penitẽtis ſint materia prima et materia ſit de integritate t eſſentia ſacri et ſit a xp̃o inſtituta vt dictũ eſt: oñs eſt q actus t modus penitẽdi in ſacro:nõ ſit a mi niſtris eccleſie inſtitut⁹.ſz ab eo qui ſacra inſti tuit.ſ.a xp̃o. Preterea ſicut in rebus natura libus non quelz materia eſt ſuſceptiua cuiuſlz forme cum actus actiuoꝝ ſint in patiente diſ poſito.2.de aĩa.ſz determinata forma: requi rit determinatam materiam t debito modo diſ poſitam. ſic in ſacro pñie nõ quicũq actus hu mani ſunt materia pñie. ſz actus determinati et ꝓporcionati forme abſolutionis.iſta autez determinatio nõ potuit eſſe ab alio q̃z ab inſti tuente ſacrm.cum ipſe inſtituerit ſacrm et de derit ei virtutem t ꝓporcionauerit vnuz alte ri.ſ.materiam forme vt debit⁹ effectus conſe queretur.ſz inſtitutor ſacri pñie eſt xp̃s t non aliquis purus homo: ergo ſolus xp̃s inſtituit materiam et formaz ſacri pñie. Et poñs.oés act⁹ humanos qui ſunt de eſſentia materie in ſacro pñie. Item cũ modus eſſentialis rei p tineat ad eſſe rei:ad illuz ptinet inſtitutio mo di: ad quez ptinet inſtitutio rei. ſz inſtitutio cõ feſſionis eſt a xp̃o:ergo et modus cõfitendi. er go falſa eſt ꝑdicta poſitio. Et ex his etiã pa tet falſitas ſupradicte poſitionis.ſ.q ſacrm cõ feſſionis nõ fuerit a xp̃o inſtitutuz. Ponitur aũt vltimuz fundamẽtuz in ꝑfato libello.ſ.q ꝓfeſſio tota vel p maiori parte fundatur ĩ ri tibus eccleſie: que nũc ſunt vel aliq̃ fuerunt. quod manifeſte falſum eſt. cui⁹ falſitas patet ex ſuperius dictis.nec ad hoc oportet aduocare aliquas ſpeciales ꝓbationes cũ oſtenſuz ſit oĩa ſacra no.le.inſtituta eſſe a xp̃o.t ſimiliter ſa cramentũ pñie ẽntuz ad oĩa eſſentialia.

Capitulum.67.ad quid inſtitutuz eſt ſacrm penitentie.

Iſcitur etiaz in prefato libello vbi ſ. q ratio inſtitutionis ſacri pñie vide tur eſſe ne delicta occulta remanerẽt impunita.quod quidem multũ intereſt reipu blice. remanerẽt aũt p magna parte impuni ta: ſi non daretur aliquis forus in quo puniri tur occulta.hec ibi. Hoc aũt manifeſte falſuz

est et ridiculus. quia huiusmodi institutio: pertinet ad leges forales. sed solus xps est legifer et auctor. no. te. in quo nullas leges forales tradidit sicut in. ve. te. sz solum reuauit nos primo in fide. deinde in caritate. ꝗliter ad deū et ad proximū: se quisq; habere debeat. postea vero tradidit quedaz gñalia documēta de virtutibus. de rebꝰ tm humanis in pticulari gubernādis: nullam legez tradidit. principibꝰ et ecclesiasticis platis: omnia relinquēs eo q̄ observatis eis que ipe p fundamēto tradidit: impossibile erat errare in aliquo ope. Principes etiaz et plati eccle nō possunt instituere aliqua sacra. vt. ē. probatum est. ergo nō est verū q̄ sacrām penitētie sit institutū ad puniendū delicta occulta ꝓpz bonū reipublice. vt ille dicit. Preterea si sacrām pnie esset institutū ad puniendus delicta occulta ne manerēt impunita in republica. tunc nō esset sacrm. no. le. sz lex. Cuiꝰ ōrius est notissimū. qz est vnum de. 7. sacris. no. le.

Preterea leges humane nō puniūt peccata occulta: qz cogitationis penaz nemo patitur. de pe. di. 1. c. cogitationis. qz hoc diuino iudicio reseruatur. vt dicit ibi glo. Preterea cogitatio non meretur penaz lege ciuili cū suis terminis cōtenta est. ibidez. c. cogitatō. vbi. glo. volūtas nō punitur ab hoīe cuz suis similꝰ cōtenta est. et de peni. di. 1. c. mensuraz. dr. secreta petā: secreta cōfessione et occulta satisfactōe purgātur. ecclesia. n. iudicat de his que foris sunt. vt dr in glo. sepe. Zg. q. 1. idem patet. Z. q. 1. c. multi. ergo nō fuit institutus sacrm pnie ab ecclesia ad puniendū petā occulta vt ille dicit. Preterea sacra. no. le. non sunt ad hoc aliquo modo instituta: sz ad tollendū peccata et ad efficiendus et causandus gram in aīa suscipientis et ad liberandum a reatu pene petōz. vt sic homo aptꝰ efficiatur ad cōcanendum merita passionis xpi que nobis cōcantur p sacra. no. le. que sunt instrumēta diuina. quibꝰ cōcatur nobis virtus passionis xpi. vñ magister diffiniens sacrm: dicit. q̄ est inuisibilis grē: visibilis forma. 1. signū. et. ꝯ. sacrm. n. ꝓprie dr qō ita signū est grē dei et inuisibilis grē forma: vt ipius ymaginez gerat et causa existat. nō igitur significandi grā tm sacra instituta sunt sz et scificandi. hec ibi. et est conformis sīa oīum catholicoz. q̄ sacra no. le. sunt causa grē. ergo ad hoc a xpo instituta sunt et nō ab ecclesia ad puniendum delicta abscondita ꝓpz cōfuationez et bonū reipublice vt ille vult. dicit. n. s. t. in. 3. pte. q. 63. ar. 1. q̄ sacraméta. no. le. adhibētur hoibus ex diuina ordinatione ad gram causandaz in eis. q: virtus passionis xpi copulatur nobis per fidem et sacraméta. et in. 4. li. summe ꝯ gen. c. 96. dic q̄ sacra sunt remedia quedaz p que bnficia mortis xpi hoibus quodāmodo exhibētur et cōmunicantur. et idem dicēduz est de sacro pnie. cū sit sacrm. no. le. et a xpo institutū. et hug. de scō victo. dicit. q̄ sacrm ex institutōe tuisibilez gram cōtinet. dicit etiaz. b. t. 3. pte. q. 84. ar. 2. q̄ sacramentū pnie principalr institutū est ad delectionez peccati mortalis. et idem dic. in. 4. zz. di. ar. vl. q̄ pena que assumitur in pnia est q̄si nichil: respectu pene que remittitur. et ideo penitētia est magis remissionis sacrm: q̄z punitionis. et ibidem. q. 2. ar. 1. dicit q̄ sacrm pnie ordinatur ad repationez vite spualis. et idez dic. 14. di. q̄ pnia rone sui ordinatur ad remotōez mali. et q̄ restituit graz vel caritatē. Et item q̄ pnia inqūtuz est sacrm peccatuz dimittit. et in. 2. d. 4. q. 1. ī diuersis articulis dicit. q̄ sacra ī remediū alicui⁹ spualis defect⁹ instituta sunt et item q̄muis sacra ex rōe scificationis nō haberent q̄ sint in remediuz: habent tñ hoc ex modo scificandi. et q̄ sacra ex hoc q̄ sunt acta hūt q̄ sint in remediuz ꝯ defectū aliquez. et q̄ baptismus ordinatur ꝯ peccatuz originale. pnia vero ꝯ actuale. et q̄ pnia ordinatur ad repationem virtutis. et q̄ pnia ordinatur ꝯ culpam mortalez et q̄ ē ad recupatōez virtutis amisse. et q̄ pnia dicit purgatōez in casu. s. q̄n aliquis a statu virtutis ceciderit vt iteruz ad bonū redeat. et hec est scōa tabula post naufragiū scōm ieronimū. hec ibi. Et in. 3. pte. q. 60. ar. 3. dic q̄ sacrm ꝓprie dr quod ordinatur ad nām scificatōem. sz sacrm pnie est sacrm ꝓprie dictuz. ergo ordinatur ad nām scificatōem. et ibidez q. 66. ar. 2. dicit q̄ gloria est finis vniuersalis sacroz. et. q. 84. ar. 2. dic q̄ sacrm pnie est institutum ad deletōem peccati mortalis. Et in. 4. sen. di. 1. dicit q̄ nra sacra directe et immediate instificant: qz ad hoc directe sunt instituta.

Item idem. b. t. 18. di. 4. dicit q̄ baptismꝰ et sacrm pnie ꝺueniunt quodāmodo in effectu: qz vtrūq; ordinatur ꝯ culpaz directe. qō non est ō aliis sacramentis. Et petrus de taran. in. 4. di. 16. pble. 6. dicit q̄ pnia est remediuz institutū ad expiandū peccatū cui debetur pena sensibilis que nō tm debetur mortali sz etiā venali. ideo pnia est remediuz valens ꝯ vtrū q̄z. et. ꝯ. pnia est introducta ad tollendaz offēsaz et reconciliandam aīam. Et ricardꝰ in. 4. di. 14. dicit. sacrm pnie est remediū ꝯ peccatum

actuale per sacerdotes ministrandum. Item guill. antisio. dicit q confessio ⁊ satisfactio sunt sacra remissionis peccati vltimo ⁊ principaliter. qz ꝑz remissionez peccati cõfitemur ⁊ satisfacim⁹. Item dicit. b. t. in. 4. li. summe .S. gen. c. 72. q sacim pñie est velut quedaz spuãlis sanatio: in qua xp̃o cõiungimur scõm operationem nr̃am gr̃a informataz. põt. n. esse conuersio mentis in deũ et ad meritũz xp̃i ⁊ in detestatõem peccati tam vehemens: q ꝓfecte remissionem peccati homo cõsequitur. nõ solum q̃ntuz ad expurgatõem culpe: sed etiaz q̃ntuz ad remissiõem tot⁹ pene. hec ille. et eadem est sñia alioz theologoz. q̃ntuz ad oĩa ꝓicta. ⁊ albertus magnus in. 4. sen. di. 16. dicit q finis sacri est vnus qõ efficit ī morbo .S. quez ordinatur. et q sacra ordinãtur .S. deffectũ peccati. ⁊ .14. di. dicit q baptismus est cõtra culpam originalem. pñia .S. actualem. ⁊ nõ tñ ordinatur pñia .S. culpam. sz etiaz .S. penam. et q sacim pñie ordinatur .S. peccatũ psonale inq̃ntuz. priuz ⁊ psonale. ⁊ itez. 16. di. dicit q pñia ordinatur .S. actuales morbũ totum. scdm q actualis est. ⁊ .S. cõfessio facit cõtrarietatez ad peccatum et soluit debituz pene. ergo sacim pñie nõ est institutum ad puniendũ peccata occulta ne maneant impunita. ꝑz bonum reipublice. vt dicebat ille sz ad tollendum peccata ⁊ penã ꝑ peccatis debitam. Et ista est cõformis sñia oĩum theologoz. Et ꝓterea patet hoc. qz pena dr̃i nõ est hic in hoc seculo rr̃iter eo q non punit hic oĩa peccata nec oẽs peccãtes sz multa impunita relinquit. qz nũc est locus mĩe et cõcr̃itur nobis istud ꝑs ad pñiam: vt satisfaciamus de ꝓteritis malis ad. ro. 2. an diuitias bonitatis eius et longanimitatis et patientie ꝺtemnis ⁊ c. sunt ergo nũc extra ordinarie puniões ⁊ fortassis ꝺs nũc nulla pctã puniret reseruans oĩa in futurũ nisi qz sequerẽtur inconuenientia. s. qz putarẽt hoĩes q deus null⁹ eẽt. sicut dixit quidaz. si deus est: vñ mala. scdo qz crederent q non haberet cognitõem istoz actuum. tercio qz putaretur q nõ haberet curaz de actibus humanis. an bene vel male fierent. quarto. ꝑz regimen vniuersi: qz si de⁹ hic nulla peccata puniret tanta essz hoĩm iniquitas: q status human⁹ non posset diu durare. vñ ecclesiastes .9. dr̃. et. n. qz nõ ꝓfertur cito .S. malos sñia: absqz vllo timore filij hominuz perpetrant mala. hec abulen. mat. 4. Item ꝓicta patent adhuc efficati⁹ qz luce. vltimo dr̃ oppoꝛ [illegible] ꝑm pati et resurgere a mortuis et ꝓi

cari in noĩe eius baptismũ et pñiam in remissionem peccatoz. ergo baptism⁹ ⁊ pñia sacramentuz ad tollendum peccata a xp̃o ordinata sunt et sicut baptism⁹ institutus est a xp̃o ad tollendum originalia et actualia peccata si in ueniat in suscipiente: ita pñia sacim ab eodem instituta ẽ ad tollendũ peccata actualia q̃ntũ ad culpam siue maculam ⁊ q̃ntuz ad reatũ pene. Item in simbolo lateran. qõ ponitur in principio decretaliũ in. c. firmiter: dicitur. q si quis post baptismuz ī peccatũ ꝓlapsus fuerit: per pñiaz .s. sacim potest repari. ergo pñie sacramẽtuz ad reꝓatõem gr̃e per peccatũ deperdite et pr̃ns ad remotionẽ pctoz institutum est

Preterea sacerdos in foro cõfessionis nõ habet auctoritatem ⁊ ptãtem reipublice siue populi nec gerit eius vicez sz gerit vicem xp̃i ⁊ repr̃sentat euz ⁊ eius auctoritate et ptãte peccata remittit penitẽtib⁹. valde ergo erronea est ꝑfata doctrina et multũ insipienter tradita.

Capitulum. 67. q ẽ duplex forus et qd pertinet ad vtrumqz ⁊ q sacerdos est plenarius executor euangelice legis. et ad quid institutum est sacim penitentie.

a Ꝺ euidentiaz predictoz: Consideranduz q ẽ duplex for⁹. et vterqz dr̃ multiplicater. vn⁹ est forus ꝺscientie. qui dicitur forus diuin⁹. forus secretus siue occult⁹ forus ꝺscie. forus interioz. forus pñie siue penitẽtialis Alius est forus human⁹. qui dicitur forus iudicialis. forus ꝺtentiosus. forus publicus siue exterioz. forus legalis. forus human⁹ et vterqz forus habet suas ꝓprias leges. lex sine regula fori ꝺscie est rectitudo ꝺscie. siue cõscia nõ erronea. lex fori humani: est lex humana. Et sicut est duplex forus: ita est duplex legislatoz et duplex legislatio et duplex pena. Legislatoz. n. qui est pur⁹ hõ: non punit oĩa vicia. nec occulta vicia. Cui⁹ prima causa est qz cuitare oĩa vicia: est opus supra hoĩem purum nec potest fieri sine gr̃a adiuuante quam purus homo dare non potest. ideo sola illa lex debet vitare oĩa vicia: que potest dare gr̃am adiuuantem. qõ soluz ꝺuenit legi xp̃i. qui fuit verus deus ⁊ per mortem suam lauit nr̃a crimina et meruit a deo gr̃am ꝑ oibus nob. ideo ista sola de oibus legibus: debuit prohibere et punire oĩa vicia vel saltem nullum pmittere.

Secũda causa est ad tollendum scandala et occasiones ad maioza mala. qz aliqñ volendo vetare vnũ viciuz: incideretur in aliud maius. si

Digitized by Google

cut t ollendo meretrices: duceret adulteria et varias libidines. et simile accideret in multis aliis si oia vicia legislator vetare vellet et punire. ideo nó pertinet hoc ad legislatores. ymo non licet facere. qz nó esset legislator sz exercitor vrbis. Tercia causa est. qz inutile erat q' legislator humanꝰ vetare vellet oia vicia per legem suam. Nam leges vetant vicia: vt qñ aliquis iciderit in illa puniatur. Et sic timore pene arceantur hoies a prauis consuetudinibꝰ. sunt tñ multa vicia ꝛ gña viciorum: que nunqz puniri possent nec cognosci. sicut prauе cogitationes ꝛ similia. Quarta causa est. qz leges dicũtur quedaz directiua ꝓcepta hoim coicantium eadem policia. ꝛ nó sunt leges nisi ad cõseruandum statum policitũ. vt vł. Z. ethico. qz impossibile é ꝟsistere coitatem: sine iusto quodam. istud aũt iustũ: ostenditur per leges politicam. ideo bone leges politice: quo solum hñt facere .s. dirigere quẽlz hoiez quomodo bene se habeat ad totam societatem politicã ꝛ ad quẽlibet ꝟ societate illa. Scõm est q' arceãt hoies a damnis ꝛ iniuriis inferendis: coicationi et societati politice et cuilz de societate illa. Et istꝰ est principale ex quo pz q' leges politice nó habent negociari: nisi in quod potest ptinere ad coicatiõem vnius hois cum altero. siue in faciendo bonum siue in abstinẽdo a malo eius. Et si aliquis fit qꝰ non ptineat ad humanam coicationem: lex nó se debet intromittere de illo. qz excederet. pprium genus. sic si geometria tractaret de eo qꝰ pertinet ad musicum vel ecõnez so. ideo circa vicia ꝛ virtutes que ad coicatiõez humanam nullo modo ptinent. s. qz nec faciũt eã bonã nec malã nec adiuuãt nec impediũt: nó debet lex politica se intromittere. sic est ꝟ simplici fornicatione. de prauа cogitatione. de verbo ocioso. de diligendo deum ꝛ ć. Iste aũt virtutes ꝛ vicia sunt que faciunt hoiem bonũ simpliciter vel malum. s. non cõparando ad aliud sed in se. sola aũt lex ꝓpr est ad dirigendum homines simpliciter et nó in respectu ad aliquam coicatiõem. ideo debet vitare oia illa per que simpliciter hõ deordinatus est. Et qz bonitas quaz intendit inducere lex euangelica est respectu dei. s. vt puri effecti p eam mereamur recipi ad dei cõsortium. ꝛ deus est pura bonitas et totum bonum in quo nulla macula nec impurum aliquid est: oportet recipientes ad cõsortium eius esse totaliter puros. Et ob hoc cauere debent oñia vicia ꝛ sectari oẽm virtutez

Unde notandum q' executores legis euangelice q̃ntum ad totaz suam latitudinez sunt illi qui habent iurisdictiõem in foro cõsciencie vt sunt sacerdotes. ꝛ ad illos ptinet vetare oñia vicia et punire illa. Potestas aũt platoꝛ qui habent cõtencioſam iurisdictiõem exercere: solum se extendit ad illa que in ꝺtentiõem venire possunt. vt oñdit nomen iurisdictiõis cõtencioſe. ideo illa q̃ in ꝺtentiõez venire nó possunt: cum per ea nó turbetur status publicus nec ecclesiasticus: alteri foro relinquẽda sunt. s. foro ꝺscie. Et sic hñtes foruz cõscie vetant oñia vicia et puniunt illa et non legislatores humani ecclesiastici vel seculares. hec abulen. in defen sorio. Ergo nó est instituta cõfessio ad puniendum vicia occulta ꝓpr bonum reipublice cum hoc excedat genus suuz. Preterea punire vicia ꝓpr bonũ rei publice ptinet ad leges forales. ꝓs tñ legifer nr̃ qui ꝺfessiõez instituit: nó dedit aliquas leges forales sz solum legem euãgelicam. alia aũt prelatis reliquit disponenda

Item punitio viciꝯ que fit ꝓpr bonum rei publice: ptinet ad forum cotencioſum ꝛ fit publice vt mali timore penaꝯ coherceantur. sed punitio que fit in pñia est occulta et ptinet ad forũ secretũ ꝺscie inter ꝺm et hoiem. vñ sicut cõfessio ptinet ad forum secretum ꝺscie: ita in iunctio pñie fit secrete. Et similiter implectio pñie coiter. ergo nó est instituta pñia ne pctã occulta maneant impunita apꝺ rem publicam

Preterea legistores rei publice: solum vetãt et puniunt ea que rempublicaz turbant vł turbare possunt ꝛ illa puniunt vt boni quiete et sine turbatiõe viuere possint: et mali timore penarum ꝓterriti: non audeant nocere aliis. Et circa ista versantur leges humane. alia vero dissimulant relinquẽtes illa punienda per summũ iudicem deum. Et ita peccata que nó turbant statuz reipublice siue sint publica siue occulta: nó puniunt nec de illis se intromittunt

Item hñtes cõtencioſam iurisdictiõem siue ecclesiastici siue seculares: nó se intromittunt de oĩbus. qz soluz se extendit potestas sua ad illa que in cõtentiõez venire possunt vt demõstrat nomen iurisdictiõis cõtencioſe. manifestuz est tñ multa gña pctõꝯ esse: que in cõtentiõem venire nó possunt: cum per ea nó turbetur statꝰ publicus nec status ecclesiasticꝰ. ideo illa alteri foro relinquẽda sunt .s. foro ꝺscie. et sic hñtes foruz conscie vetant oñia mala et puniũt illa Nam sacerdos in cõfessione mandat peccatori abstinere nó solum a publicis sed etiaz ab occultis peccatis. ꝛ etiaz ab illis que neminem tan

gunt ꝛ a mortalibus ꝛ venialibus ꝛ a prauis cogitatóibus.et ꝓ oibus penaz imponit.ſ. pe/nitétiam arbitrariam.ꝛ nó ſolum ꝓ his ſz etiá ꝓ illis que nullo modo fiunt ſicut ꝓ peccatis o missionis.Et ita hñtes iurisdictõez fori ꝺscie: ſunt executores plenarij legis euãgelice q̃ntuz ad totam ſuaz latitudinez. Et multi alij hoc cõ mittere poteſt. Ratio hui⁹ eſt.qz qui ꝑſunt foro ꝺscie ꝑſunt hoibus in relatõe ad deũ.naz cõfiteri nó eſt introductũ ꝓpr aliquaz pacem vel bonũ coĩtatis eccleſiaſtce aut ſecularis.ſed ex mãdato dei vt puri efficiãtur hoĩes ad coĩ/candum merita paſſionis xpi.ꝛ ſic recipiãtur in cõſorcio dei.ꝛ tñ ad ꝓticipãduz merita paſ ſionis xpi oportet hoĩem eſſe mundz.ſic xps fuit mund⁹.qui peccatũ nõ fecit.nec inuét⁹ eſt dolus in ore eius.1.pe.2.ſz non eſt mũdus qui agit aliquid de his que xps vetat et iudicat di gna punitõe.ergo qui ꝑſt foro ꝺscie q̃ntuz ad oĩa iſta habet poteſtatez cum dirigat hoĩes in deum.ꝛ ipſe ſolus eſt plenarie executor.le.euã gelice.hec abuleñ.in defenſo.Circa ꝑdicta cõſi derandũ.ꝙ aliud eſt de lege humana.aliud de pena eius.leges.n. humane iuſte: obligant in foro ꝺscie inq̃ntum deriuantur a lege eterna. iuxta illud ꝓuer.8. per me reges regnãt ꝛ le gum ꝺnitores iuſta decernũt.vt dicit.b.t.ſcõa ſcõe.q.97.ar.2.ſed pene eaz non obligant in foro ꝺscie ſiue pñie.et eſt ratio qz pene que dã tur ſcõm leges: nõ dantur niſi eis ꝺ quos ꝓce ditur modo legali.ſ. iudicialr̃ commincẽdo eos. qõ tñ non fit in foro pñiali.ideo pene leguz hu manaz non hñt locum in foro pñiali.qõ patz qz cũ adulterium puniatur pena capitali de le ge humana: cõfeſſor nõ tenetur ꝓponere adul/tere penitenti ꝙ ſe ſubiciat pene capitali.Ymo ſi lege humana iubeatur ꝙ qui furatus fuerit reſtituat quadruplũ: non tenetur ſacerdos im ponere confitenti qui furatus eſt ꝙ reſtituat quadruplum.ſed ſolum ꝙ reſtituat quod acce pit ꝛ reſarciat damnum quod conſecutum eſt. et ſic de ſimilib⁹ penis.ꝛ ita leges humane iuſ te obligant in foro ꝺscie et tñ non obligant pe ne eaz.qz ſi egerimus ꝺ eas nó puniemur pe/nis eaz in foro pñie.qz forus penitẽcialis ꝛ hu manus ſunt diſtincti ſpecie et vnus non ꝑcedit alterũ.et pene in foro penitẽciali ꝛ in foro hu mano:nó ſunt ſimiles coĩter. ideo pene legum humanaz nõ obligant in foro pñie.qz nõ ſimi lantuz eis.qz in foro conſcie eſt lex:quicquid cõ ſcientia nõ erronea dictat.et tũc forus conſcie eſt id qõ ius naturale vt dicit apls ad .ro.2.ſ. gentes que legem non hñt naturalr̃ ea que le/gis ſunt faciunt teſtimoniũ illis ꝓhibente con ſcientia ipoz et cogitationum acuſantium et defendentiuz.et patet hoc qz forus pñie nó eſt niſi de peccato.peccatũ non iudicatur niſi per ꝺscias.qz oñe qõ eſt ꝺ ꝺsciam:eſt peccatũ.ad .ro.14. Non ẽ ergo verũ ꝙ pñie ſacẽm fit in ſtitutum ad puniendũz hic peccata occulta ſz in ſtitutũ eſt a xpo ad tollendũ peccata actualia poſt baptiſmũ comiſſa ꝛ ad ſanãdum aĩam a morbo peccati et ad ſatiſfaciendũz ꝓ pena de bita ꝓ peccatis.ad reſtituendũ ꝛ reparandũz ſpualem vitam ꝛ ſanitatez aĩe ꝛ ad cauſandũ gr̃am ꝛ alias virtutes in aĩa et ꝓñs purita/tem. mũdiciam et bonaz habituũez ad ꝓdi paroũ merita paſſionis xpi. Et iſta eſt ſenten tia ſcoz de pñia loquẽtiuz et oĩum doctoz the ologoz ꝛ canoniſtaz.ꝛ ita ſacẽm pñie non eſt inſtitutuz ad puniendũ peccata occulta: ne ma nerét impunita.qz eccleſia iudicat peccata pu blica ſz occulta relinquit deo.2.q.4. cõſuluiſti. de.ſen.excõ.a nobis el.2.occulta.n.pcã vindic tam nõ hñt.ꝛz.q.4.c.xpiana.40.di.de his.qz eccleſia nó iudicat de occultis.de vsuri. ſic tuis. ꝛ.c.tua.vt eccle.bñfi.c.1. Et petrus de taran.in.4.ſen.di.17.dicit ꝙ in foro cõtencioſo ſoluz iudicatur de ope.in foro pñie iudicatur etiaz de intentione.ꝛ eadem eſt ſententia alioz ſcri bentiuz.qz etiaz ſi iuuet humanus cognouerit animũ:nõ puniet illum.ratio eſt.qz iſtud exce dit genus cõſideratiõis ſue. nam leges politi ce:ſunt ad finem politicũ. qui eſt tranquilus ꝛ habundans ſtatus ciuiuz.ad hoc añt requiri tur ꝙ vn⁹ nõ noceat alteri.ꝛ etiaz ꝙ in quibuſ dam ſe adiuuent.qz ad hoc cõuenerũt in vnuz corpus politicum.qz vnicuiq; adiacet ꝑticula boni alterius.ꝛ.politi.nocere añt hoĩem hõi: aut adiuuare ipm : nõ fit niſi per actũ exterio rem.qz ſolum velle in nobis : non habet effica tiam. ideo lex humana nõ debuit vetare opa tionem interiorem.qz iſtud excederet gen⁹ ar tis ſue.nam cõſideratio ſua non debet exceda/re finem ſuum. et ſi exceſſerit iam tranſgredi tur genus artis ſue vñ etiaz ſi ꝺstet iudici vl le giſlatori rectiſſime de mala volũtate alicui⁹: nõ puniet eũ.ſic dr̃.ff. de penis.l.cogitatõis.ꝛ de.pe.di.1.parrafo.cogitationis.ꝙ puerſe co/gitationis nemo penaz meretur. ergo ſi nõ me retur nõ ceſſat infligi:qz non cognoſcitur.ſz qz nõ ẽ iuſtuz ꝓ illa infligi penaz. Lex añt xpi.ꝓ hibet actum interiorez malum non ſoluz quia deus cognoſcit actum interiorez.ſz qz per legẽ

euangelicam homo ordinatur in deum qui est
simpliciter bonus. vt possim⁹ ptcipare eo. et
habere in illa ptcipatõe felicitatez verã que
est supra facultatem nature. et q3 diungimur
ibi vero bono ꝛ puro: oportet nos esse pu-
ros. istud autem esse non potest nisi per hoc q
oẽm malũ simpliciter caueam⁹. et tñ malum
dñstit nó solũ in actu exteriori sed etiaz in in
teriori principali⁹. ideo lex xpi debuit vetare
oẽm malũ. nulla aũt alia lex debuit manuz et
animũ vniuersalr cohibere. Amplius dñde
randuz q leges humane nó vetant animũ q3 l3
actus animi possit esse peccatuz simpliciter tñ
non pót esse peccatũ ñntuz ad illas leges. patz
q3 peccatũ dr̃ ñnaz deuiatõez a rectitudine.
rectitudo aũt dicit quẽdaz ordinem vel habitu
dinem. ideo in illis opationib⁹ cõsistit solũ rec
titudo que ordinatur ad aliquẽ finem. ipe aũt
finis nõ dr̃ rectus ſ3 bonus. ideo in opatione di
cetur esse peccatũ scõm q deuiat a fine suo. et
q3 fines sunt diuersi: nõ hñt oẽs opatões eam
dem rectitudinez. Finis aũt in legib⁹ politicis
et tota cõicatione politica: est tranquilitas et
habũdãtia. nichil ergo dicetur deuiare vel ẽe
obliquum in opationib⁹ politicis nisi inñntũ re
pugnat tranquilitati vel abundãtie vel gñali
bono statui politico. ꝛ ideo nichil aliud est pec
catum politicũ: nisi q ab his deuiat. prauа tñ
cogitatio si nõ ꝓcedat in opus nec aliquo mo
do foris oñdatur non repugnat tranquilitati.
nec bono statui politico nó prauа cogitatio nó
est peccatũ politice. ideꝫ dicẽdum est de peccato
occulto ꝛ sic nõ debet puniri per legez politicã.
vñ si nó esset alia superior ꝛ obligaret lex poli
tica nó solum in foro cõtencioso ſ3 etiaz in foro
dscie adhuc mala cogitatio ꝛ voluntas nõ ess
peccatũ ꝛ etiaz deus si puniret in nob oia pec
cata facta ⁊ statum politicũ ꝛ leges politicã
que iudices nó puniuissent: nó puniret nos p
mala volũtate sed solum p malo ope exterio
ri. nũc aũt non solum faciendo ⁊ legem politi
cam iustam sed etiaz defiderãdo facere pecca-
mus mortaliter. non quidem inñntuz per hoc
agimus ⁊ legem politicaz ſ3 q3 agim⁹ ⁊ legẽ
diuinam ꝛ ⁊ legem naturalez que oẽm malũ
vetat. Et ideo puniemur a deo ſ3 non a legisla
tore etiam si de hoc peccato confiteret. Pro
quo aduertendum q lex est ad finem cũ semp
lex detur vt p ipam leges diuersando pueniat
homo in finem vel bonũ politicuz. ea aũt que
ad finem sunt nó sunt bona nisi inñntuz conso
nant illi fini ad quez sunt. policie aũt humane
ꝛ quelibet coitates plurium cõmorantium in
vno loco vel vrbe nõ sunt ad cultuz dei .pcurã
dum principaliter et imediate. ſ3 finis ppri⁹
eaz est posse habere sufficientiã coz que ad vi
tam sunt quã sufficientiaz nullus homo sol⁹ ul
pauci simul manẽtes habere possunt. ideo op
portuit fieri magnas congregatões in quibus
essent tot hoies quot ad inuicem sufficere pos-
sent sibi in oibus. Alis aũt coitas est sola po
litica que sola p se habet sufficientiaz vt patet
primo. poli. c. i. ꝛ hoc est .pr multitudiné par
tium diferentiuz tam numero q3 officio vel ra
tõe. Et ita cũ singuli habeãt ptculam quãdaz
boni oium alioz habebũt oes simul sufficienti
am ꝛ ista est causa cõgregationũ politicaz vt
inuit ph̃s. 3. politi. Cum ergo finis politic⁹ sit
p se sufficientia ꝛ illa haberi nõ possit nisi oñi
bus istis partibus simul manentib⁹ ꝛ ipe ma
nere nõ possunt simul sine pace: necesse fuit q
oẽs leges politice tales essent que cõuenirent
paci politice. si tñ ponerentur leges in policia
tales sicut in foro dscie: nulla pax posset inter
hoies cõseruari nisi essent valde pfecti. sicut p3
de multis legibus politicis que si reducerẽtur
ad formaz legum fori dscie: oporteret policiã
pire ꝛ sic male essent tũc q3 nõ cõuenirẽt fini
politico ad quẽ ꝓducẽdum institute erãt et nõ
solum essent male: ſ3 etiam ⁊ forum dscie. vel
le reducere istas leges ad similitudinez fori cõ
scientie. q3 de foro conscie est cõseruare debere
policias q3 illis nõ manẽtib⁹ periret tot⁹ mũ
dus ñntuz ad statũ quẽ h3 ꝛ periret tot⁹ cult⁹
xpi. policias tñ cõseruari non est possibile nisi
datis talib⁹ legib⁹. ideo auferre policie tales
leges: est ⁊ foruz conscie. Item patet hoc q3
esset stultus legislator qui poneret aliquam le
gem ad quaz cõseruandam sciret nullo modo
sufficere subditos suos qui sunt partes policie.
si tñ ponerẽtur leges simpliciter bone vetãtes
oẽm malũ quales sunt in foro conscie nulla po
licia eas poss3 tollerare q3 munq3 est aliqua co
munitas que tota et semp cõstet ex viris pfec
tis. Secus aũt est de policia ecclesiastica q̃ est
cõgregatio oium hoim coicãtiuz ī lege xpi: q3
illa ordinatur ad quoddaz bonũ excellẽtissimũ
quod est vera dtituo ꝛ cõsistit in hoc q homo
vere vnitur deo vivendo eũ per essentiam. sed
istud est bonũ simpliciter ꝛ imaculatũ ideo op
portet venire ad illud p oimodaz puritatem
vite. talis ergo vita debuit dirigi p leges que
vetarent oẽm malum. q3 alias nõ esset totalis
puritas. ergo lex xpi debuit esse vetans omne

malum.secus autez esset si lex xpi deberet nos dirigere in bonū politicū q; tunc fuisset valde rationabile q; oīa mala vetaret.ideo lex xpi nō damnauit leges politicas iubēs eas tolli ſz pmisit eas q̄si ptinētes ad alterū forum ꝛ tñ singulis hoibus iniūctuz in ipm tenuūt ꝑposuit ab oīi malo abstinere quod non erat impossibile cū ipe cuilz petenti gr̄am det ꝛ ad pueniendum in eum talem puritatem nos obseruare oportet.Si aūt lex politica esſz ad ordinādum hoiem in vltimā felicitatem ad quā lex xpi ordinat:damnasset xps leges politicas tanq̄z in cōuenienter positas ꝛ ip;oporcionalī se habētes ad finem qđ intenuūt. Satis ergo patz ex dictis q; ꝑfata positio .ſ. q; sacm̄ pnie est institutū ne peccata occulta maneant impunita apud rem publicaz: est falsa ꝛ erronea. cū hoc ptineat ad forum diuinuz nō ad forum humanum

Capitulum.69. de effectu sacri pnie in quo ꝓbatur ꝑ doctores q; pnia inq̄ntum est sacm̄ .no.le.confert gr̄am et remittit peccata.

Refatus aūt magister mouit questionem quaz dicto operi suo apposuit. in qua inter alia dicitur. q; sacm̄ penitēte:est sacm̄.no.le.ꝛ q̄ntuz ad institutōez et ritum ꝛ effectū recōciliationis ecclesie ꝛ eiꝰ sacris. q̄ntuz aūt ad collatōem gr̄e : sacm̄ natura est nō alicuiꝰ institutionis.ve.vel nouite stamēti.hec ille. Hoc aūt non soluz est falsum dicere:sed est insanire.quis.n.nisi insanꝰ negabit virtutem sacramētoꝝ.no.le.ꝛ dicere audebit.q; sacramentum penitentie inquātum est sacramentum.no.le. non conferat gratiam : cum sacra scriptura hoc atestetur ꝛ sancta mater ecclesia hoc teneat.sancti et oēs scribentes antiqui ꝛ moderni:hoc indubitāter asserant. vult.n.iste exīsse q; sacm̄ pnie inq̄ntuz est sacramentuz nature siue legis naturalis confert gr̄am.sed inq̄ntuz est sacm̄.no.le.non confert gr̄am ſz solum hunc effectū habet.ſ.recōciliare ecclesie et eius sacris. Cuiꝰ falsitas manifestissima est ex supradictis. Et adhuc patet.q; oēs sancti scribentes de sacto pnie ꝛ oēs doctores vniformiter dicūt:q; remittit peccata ꝛ aīam a morte liberat ꝛ aperit celum.qđ fine gr̄a fieri est impossibile. Omnes etiaz dicūt:q; confert gr̄am.vñ mr̄ in principio.4.sen.distinciens sacramētuz dicit.q; est inuisibilis gr̄e visibilis forma.et suplet.ſ. vt eiꝰ ymaginez gerat ꝛ cā existat.ꝛ oēs scribētes sine vlla discretōe dicūt: q; sacra.no.le.cōferunt gr̄am ſz solum differūt in modo.de quo nō differt q̄ntuz ad pnās.ſz solū sufficiat ꝓbare per formez sententiā oīum: q; sacra.no.le.sint causa gr̄e.ꝛ ꝓnās sacm̄ penitētie.de quo similr̄ oēs spāliter dicūt:q; confert gr̄am ꝛ tollit peccata ꝛ aperit celuz ꝛ c̄. Et si ille velit dicere q; est verū q; confert gr̄az sed nō habet hoc inq̄ntuz sacm̄.no.le.sed inq̄ntum sacm̄.le.nature.dicēduz q; hoc nichil est. q: oēs doctores dicentes q; sacm̄ pnie confert gr̄am et remittit peccata: loqūtur de pnia inq̄ntuz est sacm̄.no.le et hoc modo dicūt illud ferre gr̄am ꝛ remittere peccata.qđ manifestuz est inspicienti doctores. vñ beatꝰ augꝰ describens sacm̄.no.le.in.10.li.de ciuitate dei:dicit.q; sacm̄ est sacrum signuz.ꝛ itez. q; sacm̄ est inuisibilis gr̄e:visibilis forma.vt eius ymaginez gerat et causa existat.vt exponit magister in.4.sen.ꝛ grego.dic.ꝛ habetur.1.q.1.c.mlti.ob id sacra dicūtur: q; sub tegumēto rerum sensibiliuz diuina virtꝰ secretiꝰ operatur salutem. gr̄a.n.est effectꝰ sacroꝝ.no.le.vt notatur .1.q.1.c.sicut eunuchus cum multis.c.se.ꝛ ambrosius.dicit.q; sacm̄ pnie ofert gr̄am et remittit peccata.et vocatur sacm̄ celeste.de.pe .di.1.potest fieri.ꝛ augꝰ dic.q; sacm̄ est in quo sub tegumēto visibiliuz rerū : diuina virtus secretius operatur salutem.et idem augꝰ.in.li. de peni.et habetur de.peni .di.1.c. quem penitet.dicit. tanta itaq; est vis confessionis. vt si deest sacerdos confiteatur primo. et si ille cui cōfitetur potestatem solūdi non habeat fit tñ dignus venia ex deliberato sacerdotis. et .ī. quibus sacerdotes remittūt:remittit deus. ꝛ c̄. et .ī. qui vult cōfiteri vt ueniat gr̄am querat sacerdotē.ꝛ c̄.ergo in sacto cōfessionis confertur gr̄a. Et ysidorus in.6.li. ethimo. dicit ob id sacra dr̄: q: sub tegumēto corporaliuz rerum virtus diuina secretiꝰ salutem eorūdez sacroꝝ operatur.vñ ꝛ a secretis virtutibꝰ vel sacris: sacra dicūtur.que ideo penes ecclesiam fructuose fiunt: q: sanctus in ea manēs spūs : eundez sacroꝝ latēter operatur effectū.et.3.li.de summo bono dicit.pnia est medicamētuz vulneris spes salutis. per quam peccatores saluantur.

Et hugo de sancto victo .li.1. de sacris dic.sacramentū est : corporale vel materiale elemētum foris sensibiliter ꝓpositū ex similitudine repsentans ꝛ ex institutione significans. ꝛ ex sanctificatione ctinens aliquaz inuisibilem et spūalem gr̄am. Ex quibus manifestū est q; sacramenta .no.le. cōtinent et causant gr̄am in

vigne suscipientib⁹. Et ꝓ ois sacrm pñie. cum fit sacrm. no. le. Item aug⁹ in .li. de ecclesiasticis dogmatibus de pñia loquens: dicit. pñia aboleri peccata: inoubitater credim⁹. Item in .li. de pñia. pñia langores sanat. leprosos curat. mortuos suscitat. sanitatez auget. gratiaz cōseruat. ⁊ c. Idez in .li. de mirabilib⁹ sacre scripture. qui per pñiam peccata oluit: angelice felicitatis consors in eternū erit. Idez pñia est res optima et pfecta oēs defect⁹ reuocans ad pfectū. Item leo papa. ⁊ habetur de pe. di. i. c. multiplex. multiplex mia dei lapsi/ bus humanis subuenit. vt non modo ꝑ baptis/ muz: sed etiaz ꝑ pñiam spes vite recuperetur. vbi glo. duo sunt remedia que adhibet de⁹ peccatorib⁹. baptism⁹ ⁊ pñia. que quis debet accipere ab ecclia. Item grego. ome. 29. omps deus dum libēter nram pñiaz suscipit: ipe suo iudicio hoc qđ erramus abscondit. Et cipria nus de laudibus pñie dicit. q oīa ligata soluit oīa clausa reserat. ⁊ c. Et ihronim⁹ dicit q est scda tabula post naufragiuz. si tū non tolleret peccatū: nec esset prima. nec scda. cum non liberaret a naufragio peccati. Et mr in. 4. sen. di. 14. dicit q pñia est duplex. s. interior et exterior. ⁊ vtraqz est causa remissionis pctoruz. Item sup illud mat. 4. pñiam agite. dic. glo. prima virtus est: per pñiam perimere veterē hoīem. qui est habit⁹ pctoꝝ. Et alexāder de ales loquēs de sacto pñie dicit. q per pñiaz reparatur quis ad pristinaz mūditiam ⁊ .ſ. penitētia habet vnū respectum ad culpam quā delet: ⁊ sic dr gra. eo q ꝓprie opponitur culpe et ratōe oppositionis: habet culpam expellere.

Item aliuz respectū habz ad penaz. ad quā peccator tenetur ⁊ sic dr virtus. eo q per ipaz ordinatur penitens ad opera bona ⁊ dificilia Item aliuz respectū habet ad naturaz quā sanat. Et sic dr sacrm. qz sacrm inquntū sacrm: sanat. vñ dicitur medicina siue vas medicinale. et. ꝯ. pñia exterior. s. confessio: nō efficit interiorem. i. cōtrictōem simpliciter. sz efficit vt habeat efficaciaz cōtrictionis. quam non haberet: nisi sequeretur confessio sacrālis. i. facta sacerdoti. ⁊ .ſ. q remissio peccati est res huius sacri. Et item q pñia est duplex. quedaz que cōsistit in contrictōne. confessione. ⁊ satisfactōe. Alia est. q cōsistit in sola cōtrictōne. ⁊ isto modo sumpta: non est sacrm ecclesie. sz primo modo sic. vt. n. est sacrm ecclesie: excepta contrictōe requirūtur ex parte suscipientis: confessio ⁊ subiectio sui: arbitrio sacerdotis et satisfactio pñie iniūcte. et huius est duplex res .s. remissio peccati. que est res tm. ⁊ sic sacrm pñie est signū et causa delectionis culpe et pene. et cōtrictio que est res ⁊ sacrm: ē signuz et causa qntū ad penam infinitam comutādam in penam finitam confessio vero cū subiectōe arbitrio sacerdotis: est signū remissionis peccati qntuz ad culpam. ⁊ signū et causa qntuz ad penam aliquaz. si aūt penitens accedat atritus nō cōtritus: cōfessio cum subiectōe arbitrio sacerdotis ⁊ satisfactō pene iniuncte a sacerdote: est signuz ⁊ causa delectionis culpe ⁊ pene. hec oīa alexan. Item .b. t. in. 4. sen. di. 17. dicit q baptism⁹ ⁊ sacrm pñie ꝺueniunt quodāmodo in effectu. qz vtrū qz ordinatur ꝺ culpā directe. qō nō est ō aliis sacris. Et in .2. di. dicit q pñia est purgatiua oīs peccati actualis. mortalis ⁊ venialis. ⁊ loquitur de pñia sacro. ⁊. 17. di. eiusdez. li. dic. q ad gr̄e infusiōem ꝺñam: ordinata sunt ecclie sacra. ante quoꝝ susceptōez actu vel ꝓpposito: aliquis gr̄am non cōsequitur. ⁊ q sacrm habet q fit de necessitate salutis: ex hoc q ad remissionem culpe oꝑatur. Et q sicut baptism⁹ est sacramētuz necessitatis: ita ⁊ pñia. et q in pñia scificatio nō puenit ad hoīem: misi ꝑ misteriū. et q in sacro pñie gr̄a infūditur per quā fit remissio peccatoꝝ sicut in baptismo. Ideo eo modo confessio pctoꝝ ex vi absolutionis cōiuncte remittit culpam ⁊ c. et item a paradisi introitu phibetur quis ꝓ culpam ⁊ reatū pene. ⁊ qz hec impedimēta confessio amouet: ideo dr paradisum aperire. ⁊ item aū votum confessionis paradisus clausus erat peccanti mortalr. q̄muis postea cōtrictōe votuz cōfessionis importāte: apertus fit etiaz ante cōfessiōem actualem factam et. ꝯ. qz homo ꝑ confessiōem se subicit clauibus ex passione xpi virtutem hñtibus: spem salutis cōsequitur. hec. b. t. vbi. s. adhibētur. n. hoīb⁹ sacra. no. le. ex diuina ordinatōe ad gratiam causandam in eis. vt dic. b. t. 3. pte. q. 60. ar. 1. ⁊ in. 4. li. sum. ꝯ. gen. c. 72. dicit. q qui post baptismū peccat: remediū sui peccati per baptismū habere nō potest. Et qz habūdantia dīne mie ⁊ efficatia gr̄e xpi hoc nō patitur vt absqz remedio dimittatur: institutuz est aliud sacrale remediū: quo peccata purgētur. ⁊ hoc est pñie sacrm. qđ est quedam velut spūalis saltatio ⁊ c. et. 3. pte. 84. q. ar. 2. dicit q sacrm pñie est principaliter institutū: ad deletionez peccati mortalis. ⁊ ar. se. dicit q sic alia sacra no. le. habent de se certū effectū ex virtute passionis xpi: ita est in sacro pñie. vñ aug⁹. in. li.

de adulteri. diuitijs : per claues regni celoꝝ: non dubitatur fieri remissio pctoꝝ .et ibidem dicit. q̄ sacr̄m pñie : ordinatur ad remissionez pctoꝝ .et.j.ar.4.q̄ effect⁹ sacr̄i pñie:est remissio pctoꝝ.ꝛ q̄ sacr̄m pñie ordinatur ad salutē hominis supposito quodd̄ā.s.pctō.ꝛ q̄ tenet se cūdum locū respectu status integritatis. ideo dicitur scōa tabula post naufragium.et q̄ baptismus habēt virtutez ex passiōe xp̄i fic̄ quedā spūalis regnatio. ita pñia habet virtutē ex passione xp̄i:fic̄ quedaz spūalis sanatio .et ibidez .q.79.ar.1. dicit q̄ pñia est causa gr̄e inq̄ntuz est sacr̄m.nam inq̄ntū est dict⁹:est magis gratie effectus. Et petr⁹ de taran. in.4.sen.di. .14.dicit q̄ sacr̄m dicitur quod ex vtunna inſtitutione:sub aliqua re sensibili scificat.et.j.zz. .di.dicit q̄ pñia exterior.i.cofessio et absolutio sacerdotis:est causa gr̄e.nam vt nona inſundi ditur vel data augeatur. Item q̄ pñia interior qui est actus quidaz p se : est actus virtutis et est causa pñie exterioris.qui vero cōmungitur pñie exteriori in ꝓpōsito confitendi.est passi valens ad remissionem peccati. Et q̄ remissio pctoꝝ actualiuz; fit.q̄ plurimū vt cauſaz ibi sacr̄m pñie in actu vel ꝓpōsito. ideo merito reo hui⁹ sacr̄i dicitur.et q̄ remissio pctōꝝ: semp̄ sequitur pñiam exteriorem .i. cofessiōez et absolutiōem vel i actu vel i ꝓpōsito. Confiteamur q̄ circa pñiam est considerare tria.s. actū interiorē: ꝛ actuz exteriorē.ꝛ aliquē modum determinatū in vtroq; quo ad primū: est de le.nature sine institutiōe.quo ad iōz: est de lege moysi.quo ad tertiū:institutū est in.no.le que ꝓcepit cofessiōem et satisfactiōem ad arbitrium hoīs ꝓponere faciendaz ꝛ facere.ab hoc aūt vltimo habet q̄ sacr̄m sit signū ꝛ causa remissionis pctoꝝ. hec petr⁹.et.16.di.q.4.dic̄ q̄ pñia est remediū institutuz ad expiandū peccatum.et.j.pñia est introducta ad tollendam ofensam ꝛ reconciliandaz aiam.et.1.q.di.dicit. q̄ in foro pñie causa agitur inter deū ꝛ hoīem. ideo absolutio vel ligatio hoīs in ꝓparatiōe ad deum: ptinet ad forum pñie. et ista est sentētia oīum doctoꝝ. Et albertus magn⁹ in.4.sen. di.1.q.1.dicit q̄ in oīi sacro .no.le. exiguntur tria.s.vt ex ope iuſtificet.et ex institutiōe signifiet.ꝛ ex scificatiōe verbi cōferat inuisibilem gr̄az.vt dicit mr̄ hug.ꝛ.j.q.4. dic̄ q̄ in sacris .no.le.opatur passio xp̄i specialiter.ꝛ q̄ sacra ordinātur ad delectū peccati.ꝛ q̄ sacr̄m ex materia habet esse signū ex forma vt sit causa. et q̄ diuina virtus effectiue opatur i sacris.ꝛ in .z.di.dicit q̄ vis sacroꝝ.no.le. est in ꝓtinendo et dando statiz.et in.14.di. dicit q̄ baptismus est ad culpam originalez. pñia ad actualem.et non tñ ordinatur ad culpam :ſz etiaz ad penā. naufragiū nō facit penā.q̄ iusta est.sed culpa. et gr̄a sacr̄al saluat a pctō nō tñ ex parte culpe ſz etiam ex pte pene.et iterum pñia est sc̄a tabula post naufragiū inq̄ntū est sacr̄m cōtra morbū qui est culpa ordinatū. vñ non est sc̄z sacr̄m simplr̄.sed est scōm ad culpam sc̄am ordinatuz. sacr̄m penitentie ordinatur ad peccatū personale: inquātum ꝓpriū et personale. et pñia que in toto ꝑtiatur peccato : est virtus ꝛ sacr̄m.et.j.duplex est res sacr̄i pñie.s.pria vel coīs siue ꝯiuncta. ꝓpria est gr̄a spūalis curans illuz morbum specialr̄ ad quem instituta est sacr̄m. qz vero gr̄a nulla datur in parte ſz in toto : ideo ꝯsiderandum illam gr̄am oīnis virtus.et ideo recipit oēm virtutez.et hec est effectus coīs. Et in.16.di.dic̄. q̄ res sacr̄i pñie é: deletio peccati oīmoda in culpa ꝛ pena .et.j. pñia est quodd̄az opans ad morbi actualis destructiōem.ꝛ q̄ pñia ordinatur ad actuales morbū totū ſm q̄ actualis est.et.j.cofessio facit ad rietatez ad peccatū. et ex eo q̄ hō submittit se humilr̄ clauibus hūtibus vim ex xp̄i passione: opatur ad peccati expulsiōem.et.j. sacr̄m penitēte ordinatuz ad actuale peccatum. Et.17. di.dicit q̄ pñia scōm q̄ ordinatur ad totū morbuz peccati habet ptes.ꝯtrictiōem.cofessionez et satisfactiōez. Et.zz.di. dicit q̄ res sacr̄i pñie est vnica .s. deletio totiꝰ actualis peccati i culpa ꝛ pena. ꝛ ad hanc deletiōem ordinatiz veniunt tres partes.sicut medicine sunt tres receptiones.hec oīa albertus magn⁹. Et petr⁹ de palude in .4.sen.di.14. dicit q̄ forma absolutionis significat absolutiōez a morbo spūali. ideo illam efficit. qz facta.no.le. efficiūt quod significāt.qz quoꝝ remittitis peccata ꝛc. Et idem dicit.b.t.et oēs theologi ꝯformiter ꝛ.j. pñia interior non est sacr̄m nisi qñ cōiungitur cofessioni et satisfactioni: a quibus habet cōplementuz. Et petr⁹ de palude dicit q̄ sacr̄m penitēte delet oīnem culpam taz mortalem q̄z venialem cui specialr̄ aplicatur omnez penaz eternam: in tpāle cōmutat. Et altisiodorēn. dicit:q̄ cofessio volūtaria ꝛ satisfactio volūtaria: faciunt remissiōem peccati. Et durād⁹ .j.4.sen.di.zz.dic̄ q̄ sacr̄m pñie ordinatur ad vnū effectum qui est remissio pctoꝝ. Et tria dus ibidez dicit. q̄ pctoꝝ remissio:est res sacr̄i pñie. Et q̄ pñia interior ꝛ exterior: sunt vnū

sacr̃m remissionis pctoꝝ. vnde dic̃ ibidem bona ven. ꝛ oēs doctores ꝺformiter dicūt ꝙ res et effect⁹ sacr̃i pñie: est remissio peccati. Et scotus dic̃. in. i. di. 4. sen. ꝙ sacr̃m ex virtute operis operati cōfert gr̃am. ita ꝙ nō requiritur ibi bonus motꝰ interior qui mereatur gr̃az. sz sufficit ꝙ suscipiens nō ponat obicem. ꝙ non fiebat in .le. de. Et. 16. di. dicit. ꝙ sentēcia sacerdotis absoluit a debito pene eterne. Et in. 14. di dic̃. ꝙ pñia est absolutio. i. quedā sentēcia definitiua absoluens et. s. ꝙ non hns talem actuz qui sufficiat ad meritū de cōgruo. sz tñ habens volūtatem suscipiēdi sacr̃m eccle et fine obice peccati mortalis actualis fibi facto vel ī volūtate inherentis: recipit nō ex merito sz ex pacto diuino effectū istius sacr̃i. vt sic parū atritus etiaz atritione que nō habet rōnem meriti ad remissionem peccati: volens tñ recipere sacr̃m pñie sicut dispensatur in ecclesia et fine obice peccati mortalis in volūtate ī actu: in vltimo instanti illius. plationis verbo. in quo. s. est vis sacr̃i istius: recipit effectū sacr̃i. s. gr̃am pñiale. z. nō ꝙdem ex merito: qz dispositio interior nō erat sufficiens p modū meriti. sz ex pacto dei assistentis sacr̃o suo: ad effectū illuz ad qué instituit sacramētū. Alioquin nō aperet quomodo sacramentū est sc̃da tabula: si nunq̃z p rm vt vt sacramētuz est posset recuperi sc̃da gr̃a amissa. hec scotus. Item hervei⁹ in. li. de pt̃ate pape dicit. ꝙ effectus sacr̃i pñie cui⁹ minister est sacerdos: est remissio peccati actualis. Et durandus dicit. ꝙ sacr̃m pñie ex̃ntuz ad rōem significandi: principalr̃ consistit in actu penitētis: sz quo ad efficaciaz ꝺsistit principalr̃ in absolutione sacerdotis. Idez dicit astēn. et oēs alii doctores Predicte aūt auctoritates scōz et doctoꝝ: loquuntur ꝛ intelligūtur de pñia sacr̃o. nō. le. ex quib⁹ clare patet ꝙ sacr̃m pñie inq̃ntuz est sacr̃m. no. le. ꝺfert gr̃am ꝛ remittit peccata. et ista est sentēcia oīum scribēciuz. Item ꝙ per sacr̃m pñie remittātur peccata p̃z efficacissime p ecclesie determinatōem que est articulus fidei ꝛ ponitur in symbolo lateran. in principio decretaliū. c. firmiter credimus. vbi dī. Et si post susceptōem baptismi quis q̃z prolapsus fuerit in peccatū: per veram pōt semp pñiaz reparī. ꝛ loquitur ibi tex. de pñia sacr̃o ergo p̃dicta positio ꝛ doctrina nō solū est falsa et erronea sed etiam est heretica.

Capitulum. 70. in quo ꝓbatur auctoritatibus et rationibus ꝙ sacr̃m pñie inq̃ntuz est sacramentū. no. le. confert gr̃am et remittit peccata virtute clauiū ꝛ nō inq̃ntū sacr̃m nature

Manifestum est aūt ex inductis sentētijs ecclesie ꝛ sanctoꝝ et catholicoꝝ doctoꝝ: ꝙ sacr̃m pñie cōfert gr̃am et tollit peccata: inq̃ntum sacr̃m. no. le. ex vi clauium et nō inq̃ntuz sacr̃m nature. vt mē ille dicit. sed adhuc itez ꝓbatur auctoritatib⁹ et rationib⁹. videtur. n. positio ista implicare tria. Primuz ꝙ sacr̃m pñie fit vel incluōat duo sacramēta. s. sacz. le. no. ꝛ sacr̃m nature. siue. le. naturalis. Scōm ꝙ inq̃ntuz sacr̃m. le. no. est institutum ab ecclesia ꝛ sic recōciliat ecclesie ꝛ ecclesiasticis sacr̃is. et nō habet alium effectum. Tercium ꝙ inq̃ntū est sacr̃m. le. nature: ꝺfert gr̃am. ꝛ sic habet alium effectū. Et si sacr̃m penitētie confert gr̃am: hoc est inq̃ntū est sacr̃m le. nature. ꝛ nō inq̃ntuz est sacr̃m. le. gr̃e. Ista aūt sunt falsa erronea ꝛ irrationabiliter dicta.

Falsitas: primi p̃z. qz in sacro pñie sunt duo. sicut in quolz alio sacro. no. le. ꝛ sicut in q̃libet re naturali ꝛ artificiali. s. materiale ꝛ forma le. materiale. n. est qō est ex parte penitentis. quod in tria diuiditur. s. ꝺtrictōem. cōfessiōez. et satisfactōem. formale vero et cōpletiuz est sacerdotalis absolutio. Et ista duo scōz. b. t. et oēs theologos: sunt vnū sacr̃m tñ: ꝛ nō plura

Scōm etiaz est falsum sic̃ supius ꝓbatū est. Terciū similr̃ est falsum ꝛ valde erroneū. ꝛ videtur iste ignorare ꝓpriam vocem p̃suponens falsum ex̃ntuz ad tria. Primū est ꝙ sacra. le. nature. cōferāt gr̃am. qz ꝑm hugo. de scō victo. et scūz thō. ricardū ꝛ alexan. ꝛ alios doctores fuerūt tm̃ tria sacra. le. nature. s. sacrificia. decime. ꝛ oblatōes. illa tñ nō ꝺferebant gratiaz ex ope operato. sicut faciūt sacra. no. le. ꝛ sacr̃m pñie: vt oēs scribētes dicūt. Scōo videtur p̃suponere: ꝙ ꝺtrictio siue pñia ī terior: sit sacz nature. Et illa cōferebat gr̃az ꝛ adhuc cōfert. istud tñ manifeste falsuz est. cū sacr̃m sit aliq̃d sensibile significās inuisibilem effectuz ex institutione. quod tñ nō habebat sola cōtrictio. tōo non erat sacr̃m. vñ dicit. b. t. in. 4. sen. di. 2. ꝙ matrimoniuz. pñia. ꝛ ordo. in. le. nature: non erant sacra. qz nō fiebant cum aliqua ꝺsecratione. Nūc etiaz in. le. gr̃e: nō est sacr̃m nec pars sacr̃i: nisi qñ ꝺiungitur cōfessioni ꝛ satisfactioni: a quib⁹ habet cōplementū. vt dicūt oēs theologi. et ideo de se nō est sacr̃m nec confert gratiam. et petr⁹ de taran. in. 4. di. 14. dicit ꝙ sacramentū dicitur illud qō ex diuina institutōe

sub aliqua re visibili scificat. est aũt duplex penitentia. quedã interior tm̃: que est de iure naturali. quedaz exterior. que fit ad arbitriuz hominis. prima non est sacrm̃ ppria. scda est sacramentũ. hec petr⁹. et eadez est sentẽtia aliorum doc. & petr⁹ de palude. in. 4. di. 14. dicit q̃ pñia interior nõ est sacrm̃ nisi qñ ꝺiũgitur cõfessioni & satisfactioni a quib⁹ habet ꝺplementum. et hug. & alij docto. dicũt q̃ sacrm̃ ex institutione significat & q̃ ex institutõe habz efficaciam. sz contrictio nõ est instituta ad significandum sm̃ q̃ est pñia interior & actus nature sz solũ. put est pars sacri pñie. ergo illo modo est pars sacri & alias non est sacrm̃. Et. b. t. in. 3. pte. q. 60. ar. 4. & q. 61. ar. 1. et. q. 64. ar. z. et in. 4. di. 1. dicit q̃ sacrm̃ ppriesem̃ p̃ est aliqua res sensibilis. sz ꝺtrictio non é aliq̃ res sensibil. ergo non est ppria sacrm̃. Et albert⁹ magn⁹ in. 4. di. zz. dicit q̃ ad sacrm̃ exigitur institutio. qz oñe sacrm̃ existit in ritu quodaz exteriorum essenciali sibi. qui ritus est in dispẽsatõe ministroꝝ. & tñ ꝺtritio siue pñia interior: nõ est instituta sz naturalr inuita. et non consistit in dispensatõne ministroꝝ. ideo nõ é ppria sacramentũ. & in. 1. di. dicit. q̃ in oñi sacro exigũtur tria. s. vt ex opere operato iustificet et ex institutione significet. et ex scificatione verbi ꝺferat inuisibilez grãm. que nõ sunt in sola cõtrictõe inq̃ntuz ꝺtritio est. ideo nõ est sacrm̃. et alexan. dicit q̃ sola contritio non est sacrm̃.

Tercio asserit q̃ sacrm̃ pñie quo nunc in ecclesia vtimur nõ ꝺfert grãm nisi virtute sacri legis nature. 1. inq̃ntuz est sacrm̃ legis nature. non aũt inq̃ntuz est sacrm̃. le. no. qõ manifeste falsum est. nam sacra. le. gre non habent efficaciam a sacris legis naturalis: nec legis scripture. sz ecõuerso. Si sacra. le. nature. vl. le. vetus ꝺferebant et peccata remittebant. hoc facere non poterãt nisi inq̃ntuz ptinebãt ad legem gre. siue inq̃ntuz erãt sacra. le. gre. ergo a forciori ꝺferẽt grãm ipa sacra. le. xpi. siue. le. gre. pbatio añtis. qz sicut dicit. b. t. in. 4. sen. di. 1. fides passionis xpi a qua ĩmediate & directe sacra efficaciam habent: sacris efficaciaz largitur. et. j. nra sacra directe & ĩmediate iustificãt: qz ad hoc directe sunt instituta. Et sic in primo p̃supposito dictuz é: nunq̃z aliquis potuit saluari nec iustificari nisi per virtutẽ passionis xpi. vñ nulla sacra poterant iustificare nec grãm ꝺferre: nisi virtutez haberẽt ex passione xpi. que quidez ad. no. le. siue ad. le. gre pertinet. ideo sacra grãm ꝺferre non poterant nisi inq̃ntuz ptinebant ad legem xpi et erant sacramẽta legis xpi et legis noue per xpm̃ date cui suscipientes ꝺiungebãtur & vniebãtur per fidem credentes implicite vel explicite xpm̃ in carne venturũ et ipm̃ per aliqua signa exteriora p̃figurãtes vel ostendẽtes. vnde hugo in. 1. li. d̃ sacris. siue igitur p̃cedẽtes: siue subsequẽtes: vnius regis sacra portãtes: vni regi militantes: et vnuz tyrannuz supantes: illi venturũ credentes: isti p̃cedentes subsequẽtes: vñ p̃z q̃ ab inicio et si nõ noũe: re tñ xpiani fuerũt. hec hugo. & b. t. in. 4. di. z. dicit q̃ sacra nature in quadaz gñalitate: nra sacra & ipoꝝ causaz. s. passionẽ xpi significabãt. Probatur ꝺña. qz si p̃dicta sacra grãm ꝺferebant inq̃ntuz ptinebant ad. le. xpi & ipm̃ p̃figurabant & ei ꝺiungebant p fidez: a forciori ymo fortius plenius et pfectius sacra gre que a xpi passione iam pacta virtutem habent quam nõ p̃figurant vt illa: sz exp̃sse repsentant ꝺmemorant & ostendunt et xpo passo ꝺfigurant et incorporant & spualiter ꝺiungunt. vt patet de baptismo: de quo dicit apls ad gala. z. quicũq; in xpo baptizati estis: xpm̃ induistis. & si de ceteris sacris suo modo. Vñ grãz habũdantia & plenitudo: non est facta nisi per xpi passionem. ideo sacramenta. no. le. que a xpi passiõe virtutẽ habẽt et illam exp̃sse repsentant: plenissime & pfecte grãm ꝺferunt qõ non ꝺueniebat sacris ante xpi passiõez. cũ solũ eẽnt signa et figure passionis xpi future. ideo sacrm̃ pñie valde pfectius & habũdantius ꝺfert grãz et remittit peccata inq̃ntuz é sacz. no. le. q̃z inq̃ntuz erat sacz. le. ve. t. le. na. qz vt dictũ é illa nõ ꝺferebãt grãz nisi inq̃ntuz ptinebant ad. le. gre. siue inq̃ntuz erant sacra. le. gre. sz illa erãt impfecta sacra. le. gre. hec aũt pfectissima. Vñ hug. in. 1. li. de sacris loquens de institutõe et successiõe sacramentoꝝ dicit. q̃ nouissime instituta sunt sacra. le. gre. velut medicamẽta pfecta. que morbũ ipm̃ ꝺsumerent et pfectam sanitatez plene restaurarent. Et mr̃ joh. sco⁹. in. 4. sen. di. 1. dic. q̃ scõm q̃ diuersis tporibus fiebat exp̃ssio cognitio fidei: ita fiebat exp̃ssio significatio per sacramẽta et pfectius sacra illa grãm conferebant. vñ cum sacra. le. gre sint nouissima et pfectissime repsentent ipam causam gre. s. passionem xpi: ꝺñs est q̃ pfectissime grãm conferant. ergo sacra p̃ eventia cũ impfecte significarent: impfecte ꝺferebant grãz. hec aũt pfectissime. Similiter si illa ꝺferebant grãm erat inq̃ntuz ista p̃figurabãt. ideo erant impfecta.

ficut figura respectu figurati. Et ꝺn̄r gr̄az im perfecte ꝺferebant respectu istoꝝ. Preterea dicit mr̄ hubert⁹ in principio .4. sen. q nunq̄z fides sine sacto. no.le. salutem est opata. sz tm̄ intererat: q sanabat antiquitus sacm̄ expectatū ꝛ modo in ope exercitū. Et albertus magnus in .4. sen. di.1. dicit. non est fides nūc debitor q̄z antiquit⁹. qz fides nunq̄z sine sacto. no. le. salutez est opata. sed tm̄ intererat q sanabat antiquitus sacm̄ in fide expectatū. ꝛ modo in ope exercitū. ergo pfecti⁹ confert sacm̄ pñie gr̄am inq̄ntuz est sacm̄ .no.le. qz ope exercetur: q̄z inq̄ntuz erat sacm̄ .le.nature. vel scripte qz tunc erat expectatuz nūc aūt exhibitum et exercitum. Preterea patet hoc qz p fectius remittitur peccatū in pñia inq̄ntū est sacm̄. no.le. in quo opatur virt⁹ passionis xp̄i simul cū opere penitentie. vt dicit. b.t. q̄z ante xp̄i passiōem. vbi ista ꝺcurrere non poterant

Preterea si pñia sacm̄ non esset causa gr̄e: esset mendatiū in doctrina et pfessióe xp̄iane religionis. Cum dicit sacerdos: ego te absoluo a peccatis tuis. ꝺns est falsum ergo et aūs. p/batio ꝺnc. qz vt dicit petrus de taran. non pōt dici soluere vinculū nisi qui ip̄m per se amouet vel ad amotōem dispomt vel ille cui⁹ auctoritate et mādato hoc fit. vel cuius meritis aut p̄cibus alius mouetur ad soluendū. Preterea nisi sacm̄ pñie gr̄am ꝺferret: nō esset de necessitate salutis: cū gr̄a sit salus aie. sed baptism⁹ ꝛ pñia sacm̄ sunt de necessitate salutis scōm oēs scribentes: ergo pñia ꝺfert gr̄am inq̄ntū sacm̄. no.le. Preterea si pñia sacm̄ gr̄az nō ꝺferret: nō diferret a sacris. ve.le. Preterea in diffinitōne vel descriptōe sacr̄i. no.le. dicitur q causa existit gr̄e ꝛ nō solum q est cū gr̄a vel aliuo huiusmodi. causa autem sine qua non: est causa. sicut nec hō mortu⁹ est hō si nichil faciat ad causalitatem. sic nec sacm̄ bene diffinitur per hoc quod dicitur causa gr̄e si nō est alē causa quaz per accns et sine qua non. nisi forte diceretur q hec est rō: qz sacm̄ ad nichil aliud est ordinatū. sz hoc ip̄m est inconueniens. s. aliq̄d per se ordinari ad aliquid ꝛ nichil ad illud facere. nec est instantia de sacramentis .ue.le. qz non ordinabātur ad iustificandū: sicud ista. sed solū ad significandū. vt dicit petrus de taran.

Preterea dicit alexan. de ales: q nō oīa sacramēta fm oē tp̄s habuer̄t effectū scificationis. naz ista est in sacris. no.le. in aliis vero mentib⁹ istis et fide passionis xp̄i. passio nāq̄z salnatoris que primo loco est ad effectuz gr̄e; sacra salutis sanctificat. mediatib⁹ vero istis: etiaz illa prioris tp̄oris sacra sanctificabat. vt eadem esset salus ꝛ hijs qui recta fide figna futuroꝝ in istis venerati sunt: ꝛ hijs qui effectuz salutis in istis percipiunt. ergo mediatib⁹ sacramentis no.le. alia sanctificabāt ꝛ gr̄am cōferebant ꝛ non ecōuerso. vt ille dic̄. Preterea dicit. b.t. in .3. pte. q. 64. ar. 4. et est eadem sententia oium doctoꝝ. q sacra ex sola institutione efficaciam habent. Et albertus magnus dicit in .4. sen. di.1. q pñia ordinatur .5 actuale pctūm. ꝛ eadem est sententia sancti t̄home in plurib⁹ locis ꝛ alioꝝ doctoꝝ. ergo sacm̄ pñie habet efficaciam remittendi pctā ex sua institutóne a xp̄o facta ꝛ non virtute sacri nature.

Preterea dic̄. b.t. in .4. sen. di.1. q. 4. ar. 4. nostra sacra directe ꝛ immediate iustificāt. qz ad hoc directe sunt instituta. ergo sacm̄ pñie qō est de nostris. i. de sacris. no.le. directe ꝛ immediate iustificat ꝛ non mediante sacro natura. Preterea. b.t. in .3. pte. q. 64. ar. 1. dicit. q pñia respondet fidei ꝛ ordinatur .5 pctūm mortale. sz tñ exp̄ssior significatio ꝛ repsentatio fidei ē in sacris. no.le. q̄z in sacris nature. ergo sacm̄ pñie qō ē sacz. no.le. ex ordinatōe siue institutóne. ꝛ ex exp̄ssiori ꝛ perfectiori repsentatóne ꝛ respōsione fidei: p̄fectius cōfert gr̄am q̄m sacra. le. nature. Preterea ibidez. q. 4. ar. 2. dicit. b.t. q sacra. no.le. sunt efficacissime medicine. ergo efficatius cānt effectuz suum. s. gr̄am in suscipiente: q̄m sacra nature. que non erāt tante efficacie. ergo pñia que est sacm̄. no.le. pfectōi modo est cā gr̄e: q̄m penitentia que est sacm̄. le. nature. Preterea idez. b.t. in .4. sen. di. 4. q. 4. ar. 2. dic̄. q sacra .le. nature nō habebant aliquaz efficaciam ex opere operato. sz solum ex fide. Non aūt ita ē de sacris. no.le. que ex ope operato gr̄am conferunt. ergo sacm̄ pñie pfectius ꝺfert gr̄am inq̄tum sacm̄ no.le. q̄m inq̄tum sacm̄. le. na.

Preterea patet hoc. qz ꝺfiteri deo mental ē est de lege nature ꝛ morale. ꝺfiteri aūt homini est plenituꝺo ꝛ pfectio illius moralis. plenituꝺo tñ pfectōis pertinet ad legem xp̄i. cui⁹ aduentus ꝛ tēpus dicitur tp̄s plenituꝺinis. gala. 4. Item habundātia gr̄aꝝ que sunt quedam ꝺona nobis collata a deo iam nob⁹ p xp̄i passióez recōciliato: ptinet ad legem et sacra xp̄i. nō ad. le. ꝛ sacra nature. Item sacra le. na. ꝛ. le. ue. solū habebāt efficatiā ex opere opato. i. ex deuotōe opantis nō aūt ex ope opato. i. ex vi sacri. sacra vero. le. gr̄e ex vtroq; et

principalius ex opere operato. ergo pfectius cō ferunt grām q̄z illa antiqua. Preterea acce dens ad sacrām pñie ad hoc q̄ suscipiat grāz sa cramētalez: nō requritur q̄ se disponat sed q̄ se non opponat. i. q̄ nō apponat obicem ꝑ. Iriam volūtatez peccādi. q̄z virtute sacrī dispositiuz. et de atrito fit ditritus. et est in ministro ptās spūalis per quaz vna cū forma verboꝝ causat dispositōem ad grām. vt dicit herue⁹. in. li. de ptāte pape. hoc aūt facere non poterat sacrām nature. ergo sacrām pñie nō habz q̄ ferat gra ciā a sacro nature. sz a ptāte clauiū. Et confirmatur hoc. q̄z ante xpi passiōem non erat meri tum nec satisfactio in actu. ideo nō erat tanta grē plenitudo. sicut est post. vt dicit. b. t. in. q. de .ve. q. vi. ar. 4. Preterea dicit. b. t. prima. se cūde. q. 103. ar. 2. q̄z grāz ex nob⁹ deq̄ nō possu mus nisi per xpm solum: ideo sacra per que gra tiam dsequimur ipe dns instituit per seipm. t .3. in sacris. no. le. datur grā. que non est nisi a xpo. ergo sacrām pñie dfert grām inq̄ntum est sacrām. no. le. institutū a xpo. nō inq̄ntuz sacra mentū nature. Itez sacrām. no. le. diffinitur. q̄ est sacre rei signū. sz scōm ricardū in. 4. di. 16. principaliter effectus sacroꝝ. no. le. est sci ficare q̄z scificatōem significare t cū sacerdos fit xpi vicari⁹: principali⁹ et pri⁹ assistit verb̄ suis in quibus absolutio consistit t virtus scifi cans: q̄z partib⁹ sacrī que sunt ex ptibus peni tentis. hec ricar⁹. Preterea cum sacra sint quedam ptestatōes fidei et magis remota a xpo sint min⁹ determinata. vt dicit. b. t. in. 4 .di. 4. Et pōns minoris effectus. et habebant efficatiaz a xpi passiōe: q̄nto sunt passioni xpi ꝓpinquiora et ipam expressius t perfectius repsentant: tanto sunt maioris efficatie. sed sa crāmēta. no. le. sunt huiusmodi: ergo hñt potiorem effectū. et per dns sacrām pñie inq̄ntū est sacrām. no. le. q̄z inq̄ntū est sacrām. le. nature. et ita est sentētia doc. q̄ atritio cū clauib⁹ velet peccatū. et per dns dfert grām. quod fine cla uibus facere non poterat. Preterea virt⁹ et operatio recte est a forma eius. sed forma t dple mentū sacrī pñie est sacerdotalis absolutio: er go ab illa est gratie collatio t pctoꝝ remissio.

Preterea si pñia inq̄ntū sacrām. no. le. nō eēt causa grē: nō esset sacrām. no. le. dns est falsum q̄z ab oībus ponitur vnū de .7. sacris ecclesie. que sunt sacra. no. le. igitur t alis. probatur dna. q̄z onia sacra. no. le. sunt causa grē. vt patz ex ante dictis t ex diffinitōe sacri. no. le. augu. hug. quam ponit t exponit mr in. 4. sen. di. 1. et ibi. b. t. et oēs exponētes mrm. et. b. t. in. 3. pte. q. 64. ar. 1. dicit q̄ sola purgatio nō potest esse sacrām. no. le. qō grām dfert. sz ptinet ad q̄ dam sacralia. Et q̄ aqua benedicta t alie dse cratōes: nō dicūtur sacra. q̄z non perducūt ad sacri effectū qui est grē dsecutio t q̄ in quoluz sacro. no. le. grā infunditur. et in. 4. sen. di. 4. in expositione lre dicit. q̄ omnia sacra. no. le. sunt in remediū t grām dferunt. Preterea oēs theologi dicūt. q̄ sacrām pñie ex vi absolu tionis diuncte: culpam remittit. ergo nō facit hoc inq̄ntuz est sacrām nature. Item dicūt q̄ tota vis huius sacri: dsistit in verbis forme ab solutōnis. ergo ab illa é virt⁹ remissiua pctoꝝ nō a sacro nature. vt ille dic. t. b. t. i. 4. di. 17. dicit q̄ forme sacroꝝ sunt verba a nobis pla ta que habēt virtutē instituēatez grām inou centi qua peccata remittūtur. et prima scōe. .q. 103. ar. 2. dicit q̄ in sacris. no. le. datur grā. que nō est nisi a xpo. Preterea patet hoc effi cacissime ex verbis t sententia xpi dicētis. lu ce vlti. q̄ oportebat xpm pati: et resurgere a mortuis t ꝓdicari in noīe eius pñiam t remis siones pctoꝝ. Quod exponens. b. t. in. 3. pte. q. .84. ar. 7. dicit efficatiaz huius sacri t origi nem virtutis eius manifestauit xps. luce. vlti. vbi dixit. q̄ oportebat xpm pati t c. virtute .n. noīs xpi patientis t resurgētis: hoc sacrām efficatiam habet ad remissiōem pctoꝝ. hec. b. .t. t ibidem. q. 86. ar. 2. dicit q̄ si pñia sacrām nō posset delere peccatū: derogaret virtuti pas sionis xpi per quā pñia operatur sic et cetera sacra. Cum scriptū sit. ioh. 2. ipe est ppiciatio ꝓ peccatis nris. nō solum ꝓ nris sed etiaz toti⁹ mūdi. Sacrām aūt pñie ꝑficitur per actum sa cerdotis ligātis t soluētis. hec. b. t. t ibidez. q. .89. ar. 1. dicit q̄ pñia est causa grē inq̄ntū est sacrām. nam inq̄ntū est virtus est magis grē ef fectus. t q̄ in sacro pñie actus humani se hñt materialiter. sz formalis vis huius sacri depen det ex virtute clauium. Et in questionib⁹ de veritate. q. 27. ar. 3. dicit q̄ pñie sacrām habet dferre grām ex virtute clauium quib⁹ se peni tens subicit. Contritio igitur. si ēm se cōsidere tur: nō se habet ad grām nisi per modum dispo sitionis. sz si consideretur inq̄ntuz habet virtutez clauiuz in voto: sic sacraliter operatur in virtu te sacri pñie: sicut t desideriū baptismi in vir tute baptismi. vt patet in adulto qui habet sa cramentū baptismi in voto tm. hec. b. t. Et si ille vellit retorquere ꝺba xpi t dicta docto rum ad falsum intellectū dicens: q̄ illaoīa in

telliguntur de pñia inq̃ntuz est de .le. nature. ficut dictum est. ꝛ non inq̃ntũ est sacr̃m .le.no. ficut ille expresse dicit: dicendũ q aperte falsum dicit et falsꝫ exponit ficut dictuz est. et ꝓicta verba xpi nó possunt intelligi nisi de ꝯfessióe sacr̃ali et de pñia vt est sacr̃m.no.le.qz illud soluz est sacr̃m pñie pfectũ. ficut baptism⁹ aque est pfectũ sacr̃m baptismi. vñ ficut alia que pertinebant ad legem nature ꝛ ad.le.ve. acceperunt determinatóem pfectam p xpm in lege gre: ita ꝛ pñia que é in.le.nature. et in.le.ve. erat imꝑfecta cũ deficeret sibi formale. s. absolutio que fit per claues que habent virtutez a xpi passione. ideo nó fuerũt añ eam. Et ꝓpñs pñia nó potuit esse pfecta ante xpi passionez. vl anteq̃z eam xps instituereꝫ in .le.no. ideo sicut cetera que erant in.le. nature. et in. le. ve. ꝯplementuz siue pfectionis acceperunt in lege xpi. ad gala. 4. ita ꝛ pñia. ideo xps nó loquebatur de pñia put est sacr̃m.le.nature. sz put est sacr̃m.le.no.cui⁹ ipe fuit ĩmediatus legislator. mat. 9. ꝛ. 6. ꝛ. 7. c. Preterea q per penitentiaz inq̃ntuz est sacr̃m.no.le. remittãtur peccata. patet ex verbis xpi supꝛpositis. vbi loquitur de pñia sacrõ. oñdens illã habere virtutem et efficatiaz ex passióe et resurrectione xpi ꝛ illam esse necessariaz ad remissióem peccatoꝝ. ergo p pñiaz sacr̃m de qua ibi loquitur remittit peccatum. Item si supꝛadicta positio vera esset verbũ xpi esset falsum. s. q necesse erat xpm pati ꝛ resurgere ꝛ ꝓdicari in noĩe eius pñiam ꝛ remissióem pctoꝝ. cũ ante eius passióem ꝛ resurrectóez hoc ꝓfaretur in .le. nature. nec fuit necessaria passio xpi. nec aliquod bonũ nobis de nouo attulissz quod nó ante eius passióem nobis cóferretur. et plura alia incóueniétia sequerétur que oĩa falsa sunt et hereticz sapiunt. nec fuit necessariũ. ymo nec ꝺueniens institui sacr̃m pñie nec ꝓicari si eius effectus. s. remissio pctoꝝ ꝓbabatur añ eius institutóem ꝛ ꝑfectur etiaz nũc sine eo ꝛ non per illũ. sz esset valde onerosum sine vtilitate. que oñia falsissima sunt et heretica. Ꝺ rectuz fuit ꝛ ecclesie dogma. Preterea aut per institutónez sacrõꝝ aliquid supaditur naturalib⁹ sacris aut nichil. si nichil: tũc nichil est collatum mũdo in istitutóe sacrõꝝ. no. le. ꝛ sic ĩutilr̃ et supuacue instituta sunt qõ nephas est dicere. Cũ in quibus xpi ꝛ ecclesie nichil fit frustra vel inutiliter institutum. Preterea sacr̃m pñie ab oĩbus ponitur inter sacra. no. le. et ponitur in .4. loco in ordine. ꝛ tñ necesse é poni sacr̃a. no. le. esse causaz gr̃e. ꝑz hoc. n. lex vetus occidere dicebatur ꝛ transgressióem augere: qz cognitionem peccati faciebat: gram vero adiutricem Ꝺ peccatũ non ꝺferebat. si ergo noua lex gram non ꝺferret similr̃ occidere diceretur et trãsgressióem augere. cuius Ꝺriuz aplica doctrina ꝓfitetur. non aũt ꝺfert gram per solã instructionẽ. qz etiaz lex vetus hoc habebat. sz p sua sacra gram aliqliter causando. vñ ecclesia non est ꝺtenta cathesismo quo instruit accedẽtem. sed ei supaddit sacr̃m ad gram hñdam quã quidem de. le. sacra non ꝺferebant sz tm̃ significabant. significatio vero ad instructóem pertinet. sic ergo qz. le. ve. tm̃ instruebat: eius sacramẽta erant solum gr̃e signa. qz vero noua lex ꝛ instruit ꝛ iustificat: eius sacra sunt gr̃e et signa ꝛ causa. hec. b. t. in. ꝗoni. de. veritt. q. .27. ar. 4. ꝛ in .4. sen. di. 14. ar. 3. dicit. q de rõne pñie inq̃ntuz est sacr̃m: est de peccato comisso satisfacere..

Capitulum .71. q peccatuz mortale directe et de per se remittitur per ꝺfessionez et absolutionem sacr̃alem spũalem.

Ꝟ ꝑcedentib⁹ aũt: manifesta est falsitas alterius dicti siue ꝺclusionis in ꝓfato libello posite. s. q mortale non remittitur per ꝺfessióez nel absolutõnem spãlem: nisi forte a casu. sicut veniale p ꝺfessióez vel absolutóez gñalez. hec ille. Falsitas. n. huius ꝺclusionis satis improbata est per ea que dicta sunt in duob⁹ capitulis ĩmediate ꝑcedentibus. sed adhuc ꝓbatur q sit falsa ꝛ heretica. sic: Ꝺictoria huius ꝓpositionis est vera et catholica. ergo ista é falsa ꝛ heretica. patet ꝺña. ꝓbatur añs. qz Ꝺictoria huius est ista. mortale remittitur per ꝺfessiõem ꝛ absolutóem vel si fiat vis in verbis: oñe mortale. ista autẽ est vera et catholica. ymo est articul⁹ fidei fidẽ patz in simbolo laterañ. quod ponitur in principio decretaliuz. in. c. illo. s. firmiter credim⁹. vbi dr̃. q sacr̃m baptismi ꝓficit ad salutez. Et si post susceptóem baptismi quisqz plapsus fuerit in peccatũ: per veram pñiam semp pót reparari. reparatio tñ a peccato de quo ibi est ꝯmo: nó fit nisi per remisiõem peccati. quod nó fit nisi per gram. ergo mortale remittitur per ꝺfessióem ꝛ absolutóem ꝛ oñe mortale. Et si ille vellit subterfugere dicẽs: q verũ est q mortale peccatũ remittitur per veram pñiam vt ibi dr̃. sz non per ꝺfessióem ꝛ absolutóez sacr̃alem. qz remittitur per pñiam interiorem que

est virtus ꝛ non sacm̃. dicendum ꝙ hoc nichil est. qz vera pn̄ia de qua textus ibi loquitur est pn̄ia sacm̃. sicut patet ibi in lra. que loquitur aperte de sacris. no. le. s. de baptismo qui est ia nua intrantius per quez remittitur originale et etiaz actuale si inueniat in suscipiente. et de sacro pn̄ie ꝙ qō remittūtur peccata actualia mortalia post baptismū comissa. Et repatur salus aīe. Jtem vera pn̄ia non est: nisi pn̄ia sacm̃. qz pn̄ia interior nō est vera nec pfecta nec remittit peccatū: nisi ꝑut actu vl voto cō iungitur pn̄ie exteriori. s. pn̄ie sacro. i quo forma le et ꝯpletiuz: est sacerdotalis absolutio a qua est tota vis sacr̄alis. vt superius dictum est. Preterea ꝙ per ɔfessiōem et absolutōez sacr̄alem remittatur peccatuz directe: patet. qz forma absolutionis que est principalior ps sacr̄i pn̄ie: significat absolutōem a peccatis cū sacerdos dicit sup penitentez: ego te absoluo a peccatis tuis. ergo efficit illam. patet aīs. probatur illatio. qz sacr̄a. no. lc. efficiūt qō significant. ꝛ illa significatio est de necessitate sacr̄i: que ad effectuz sacr̄i refertur. vt dic̄. b. t. in. 4. .di. 1. q. 1. Jtem si xp̄s diceret sup penitentē: ego te absoluo. penitens esset vere absolut⁹. ergo si sacerdos dicat sup penitētez: ego te absoluo a peccatis tuis: penitens erit vere absolut⁹ a peccatis. patet aīs. probatur ꝯa. qz vt dicit petr⁹ de paluo in. li. de ptāte ecclie. ar. 2. cō clusione .7. verba sacr̄alia ꝓlata a ministro: sunt eiusdem virtutis in effectu sacr̄ali sicut ꝓ lata a xp̄o. sicut patet in forma sacr̄i eucharistie. in qua verba illa. hoc est corpus meū illud idem efficiūt: qō efficerent in xp̄o ea dicente.

Jtem ꝙ per pn̄iam sacm̃ et per oīs per confessiōem ꝛ absolutōez remittatur mortale peccatum: patet qz sacr̄a sunt quedam medicine spūales. Et sacerdos ɔparatur medico. pn̄ia medicine. de peni. ꝛ. re. c. oīs. ꝛ. c. cū infirmitas. vbi sacerdos vocatur medicus aīaꝝ. ꝛ sacramētuz pn̄ie sanitas. Et sacerdotes vocātur medici aīaꝝ. et pn̄ia curat peccatuz. vt dic̄ Jeronim⁹. ꝛ de. peni. di. 1. c. ecclesia est. ꝛ. 2. c. se. et per sacm̃ pn̄ie recipit homo sanitatem. fm augu. de. peni. di. 1. iudicet. et sacerdotes dicūtur medici aīaꝝ scōm ambro. de. peni. di. 1. c. serpens. Et tñ manifestū est ꝙ nō loquntur ibi iura de pn̄ia interiori sz de exteriori. que est penitētia sacm̃. cuius minister est sacerdos euā gelicus Jtem ꝙ ꝑ ɔfessiōem ꝛ absolutōez remittatur mortale petūm: pz. de. pe. di. 1. c. verbuz. ꝛ. c. multiplex. ꝛ. c. si ꝺa. ꝛ. c. nemo. ꝛ. c. potest fieri. ꝛ. c. ꝙntus. ꝛ. c. quez penitet. ꝛ. c. veritas. ꝛ. c. ꝙmuis. ꝛ. di. 3. ſ. siue. in fine. ꝛ. c. adhuc instāt. et. di. 6. ſ. 1. in. fi. ꝛ. di. 7. ſ. ꝙ ār. et. 40. di. c. ferrū. ꝛ. c. de. his. et. 1. q. 1. c. si quis. hereticē. dē ꝙ baptism⁹ ꝛ pn̄ia dantur ad cul pas abluendas. et. 24. q. 1. c. si petr⁹. dē ꝙ oīe peccatū ministerio fidei tollitur. ergo ministerio sacerdotū qui sunt ministri sacroz fidei.

[Jtem baptism⁹ delet peccatuz. ergo et pn̄ia sacm̃. tenet illatio. qz eadem vis est sacr̄i pn̄ie et baptismi. Jtem patet ꝓducta veritas. 1. q. 1. remissiōem. ꝛ. c. ita fit. ꝛ. 2. c. se. et. 11. q. 3. pie rumqz. 24. q. 1. si aūt. ꝛ. c. quodcūqz. ꝛ. 33. q. 4. dicitur. remittūtur peccata ꝙ verbum dei. cui⁹ lenites. i. sacerdos ꝛ quidem executor est. remittūtur ꝙ officiuz sacerdotis sanctūqz ministeriuz. ꝛ est ambrosij in. c. remittūtur. et. 40. di. ponderet. et. c. tua. ꝛ. c. ɔtumaces. ꝛ. 33. q. 2. c. admonere. ꝛ de. diuor. c. gaudem⁹. ꝛ oēs doctores catholici dicūt ꝙ pn̄ia per se est remedium ꝺ peccatū actuale. sicut baptism⁹ ꝺ originale. Preterea ꝙ per ɔfessiōem ꝛ absolutionem oīa mortalia peccata remittātur: patet clarissime ex verbis et sententia xp̄i. exponētis vsum clauium petro ꝛ sacerdotib⁹ collatoruz. mat. 16. s. quodcūqz solueris ꝛc̄. et. joh. 20. quoꝝ remiseris peccata: remittūtur eis. si tū in pn̄ia. put est sacm̃. no. le. per ɔfessiōez et sacerdotalez absolutōem nō ɔferretur gr̄a et remitterētur peccata: sacerdotes nichil agerent ꝙ claues. qō nemo dicere audebit. Jtez verba xp̄i non essent vera: qō nephas est dicere. et si ille dicat ꝙ verba xp̄i intelliguntur de recōciliatōe pctōris cum ecclesia militante et non de absolutōe a peccatis: dicēduz ꝙ non potest stare talis intellectus. qz xp̄s nichil dic̄ ibi ō recōciliatōe. sz de absolutōe a peccatis vera et realis. qz aliꝰ esset im̃ppria locutio. ymo non esset vera. qō est impossibile. Et patet hoc plane. qz xp̄s dixit petro: quodcūqz solueris. ꝛ tū soluere ꝙntuz ad rem nichil aliud est q̄z remittere vel delere. qz absoluere dicit rōem vinculi. i. obligatōem. i. aufferre vinculū vl ligaturā. Et. joh. 20. dixit accipite. s. s. quoꝝ remiseritis peccata remittūtur eis: et quoꝝ retinueritis: retenta erūt. ergo vere locut⁹ est de remissiōe et absolutōe pctōꝝ ꝛ nō de recōciliatōe cum ecclesia militante. qz si illud voluisset significare: aliis ꝛ ꝓpriis verbis exp̄ssisset. nec ista dixisset. ꝛ cum tanto ponere. sic patet vbicūqz de clauib⁹ locutus est. Preterea ad recōciliā dum pctōres cum ecclesia non erat necessaria

gra.s.s.in prelatis et sacerdotibus. sicut nec in sacerdotib⁹ .ve.te. ad hoc q hoies ad templuz manufactū admitterēt.sz sufficiebat potestas iudiciaria. ⁊ tū xps dans ptātem remittendi peccata: ꝑmittit gram.s.s.dicens. Accipite .s.s. ⁊ c. xps tū nichil faciebat frustra. Item ad' missio vel exclusio ad ꝑcta: poterat fieri per ecclesiaz ⁊ per ꝺus q hoies qui sunt ecclesia. ⁊ tū claues non sunt date a deo nisi p eis que homines facere non poterant. qz scōm petruz ostaran. potestas clauium é potētia spūalis supnaturalis a ꝺo data ⁊ infusa. non nata nec acquisita. Item si ista verba xpi possent trahi ad illuz extortū intellectū: quecūqz verba xpi et sacre scripture possem⁹ sic intelligere vt nobis placeret. quod falsissimuz est. qz periret tota auctoritas sacre scripture. Item cum xps locutus est de clauib⁹ datis sacerdotib⁹ aliqd magnū significare voluit. vt plane patz. mat. .16. vbi ante ꝑmissiōem clauium quesiuit a petro quid sentiret de eo. ⁊ ante ꝺcessiōem clauium voluit eius diuinitatē a petro apta ꝺfessione manifestari. p hoc ostendēs: q virtus claviuz est a diuinitate p humanitatē xpi in nos descēdens ad remittēdum peccata. ꝺz ad recōciliandū petōres cum ecclia non requireretur magnū quid. sicut patet de sacerdotib⁹. ve.le.

Preterea ad faciēdaz recōciliationē petōruz cum ecclia militante: non erat necessaria alia qua potestas spūalis qualis est ptās clauium. sed sufficiebat qualiscūqz ptās siue auctoritas vel gradus sup altos vt quis posset ad ecclesiā aliquos admittere vel ab ea excludere. sicut fiebat in .ve.le. Et fit ī.le.gre p hostiarios. xps tū nichil fecit frustra. nec fine rōnabili causa.

Item videretur q claues eccle essent frustra qō falsum est. Preterea hoc essz ꝺ rōnem ⁊ videretur xps male ordinassz legez suam ⁊ q faceret aliquid frustra. ⁊ q oneraret grauissime homines sine causa et sine vtilitate. Patēt ista. qz si per ꝺfessiōez ⁊ absolutōem nō remittuntur peccata vt ille dicit nisi ingntum est de .le.nature. ⁊ nō ingntuz est sacm.le.no. nichil boni addit hoc sacm ad illud.le.nature. ⁊ cō illud nob sufficiebat. nec oportebat institui claues. Cum nulla vtilitatem nobis afferant nec fieri per ista plura illis qō prius eque bene ⁊ vtiliter fiebat per paucioza. Item non erat ꝺueniens q hoies in.le.gre que est lex amoris onerarētur taz grauissimo onere quale est vocalis ꝺfessio in sacō pūie sine magna necessitate ⁊ maxima vtilitate. maxime cū xps dicat legem suam esse leuem ⁊ suauem. mat. xi. si tū sacm pūie gram nō ꝺferret et peccata nō remitteret: non esset necessaria. ymo inutilis et supuacua ⁊ poti⁹ ridiculosa qz fructuosa. ymo scandalosa ⁊ vanosa. qz si peccata nō tolleret: hoies hoc scientes: eaz fugerent. ⁊ ꝺtinerent. et ita ex ꝺtemptu peccarent ⁊ plura alia incōuenientia sequerētur. Item si sacm pūie vt est sacm. no. le. non haberet alium effectū nisi recōciliare petōres cum ecclesia que est congregatio hominū: solum se extenderet ad peccata que veniūt in noticiaz hominū ⁊ in ꝺceptione venire possunt. qualia sunt peccata publica ⁊ scandalosa ⁊ non se extenderet ad peccata occulta siue sint in solo corde siue in opere perpetrata. dum tū non veniāt in noticiaz hominū. qō tū falsuz est qz de oīi peccato actuali mortali faciēda est ꝺfessio. vt patet p decretalez. Oīis. de. peni. ⁊ remi. ⁊ ī. ꝓbabitur. Preterea sufficeret ad hoc vna clauis tm et vn⁹ forus. s. ꝺtencios⁹ ⁊ nō esset necessarius sed sup fluus forus secretus ꝺscie. quod tū falsum est. qz vterqz est in ecclesia ⁊ vtrūqz deus cōcessit qui nichil facit frustra. ⁊ forus secretus ꝺscie est ad recōciliandū petōres cum deo: p sacm ꝺfessiōem ⁊ absolutōez. Item nulla clauis esset necessaria. sicut nec in. le. ve. vbi sacerdotes peccātes recōciliabant ⁊ tū nullam clauem habebant. Item si remissio petōr non fit per sacm. no. le. quid est nisi dicere xpm mē dacem qui venit annūciare nobis remissionem petōr totāqz orthodoxoz legem nichil nisi commenta mendacij ⁊ vanitatis continere iposqz xpianos vltra machometistas īsanire. ⁊ sacrosanctaz ecclesiam nichil aliud nisi quādam stultam ⁊ inanem esse ꝺgregatōem. nam scōm apostolū. prima .cor. in. 15. si xps nō resurrexit nec mortui resurgunt: vana é fides nra. si ergo non data resurrectio de vana est fides nra: a fortiori vana erit nō data remissione petōr. ⁊ si remissio petōr non est: nulla gens equalē nob insanit. Amplius si per sacm xpi non fit remissio petōr: xps inutilē ⁊ fine causa mortuus est. non. n. ad aliud fuit sua mors. nisi ut nos a morte peccati liberaret ⁊ ī virtute passionis eius oīa crimina nobis tollerentur. Item si per sacm pūie nō fit remissio petōr: stulte ⁊ inutiliter a xpo institutuz est ⁊ a nobis inanter frequētatur. Cum istud ponatur vt instrumētum recuppande gre amisse p quam peccata tolluntur. Item qui remissiōem petōruz negat fieri p sacm pūie: necesse est vt ꝺfessio

nem peccatoꝝ et absolutõem sacerdotalem ſu
utiles esse dicat cum ista non sint nisi ad pecca
toꝝ remissiõem. Preterea que erit maior in
sania ꝙz negare remissiõez pctoꝝ fieri p sacm
pñie que habet virtutem ex passione xpi ſicut
cetera sacra. no. le. cum nichil frequẽtius in sa
cra scriptura asseratur. xpe. n. xps dixit sangui
nem suum fundendum in remissionem pctoꝝ.
.mat. 26. virtus aũt passionis eius non pdest
nobis nec aplicatur ad nos nisi mediantib⁹ sa
cramẽtis. no. le. Et tñ semel baptizatis nó po
test iteꝝ coꝛari virtus passionis xpi per bap
tismũ. seꝺ p sacm pñie. Et petr⁹ dixit actu. 3.
Penitemini ꝛ conuertimini vt delcantur pctã
vra. Idem actu. 4. ꝛ. 13. ꝛ non soluꝫ in nouo. te
ſz in. ve. te. oñs. ppbe dicũt remissiõem pctoꝝ
fieri debere p xpm actu. 10. ſ. huic oẽs ppbe tel
timoniuꝫ phibent remissiõem pctoꝝ accipe p
xpm ꝛ tñ virtus passionis eius non puenit ad
nos nisi mediantib⁹ sacris. no. le. ab eodem ad
hoc institutis. Amplius que maior demẽtia
esse potest. ꝙz negare sacerdotalem ptãtem cir
ca absolutõez a peccatis. naz xpm negat cũꝙz li′
gaueris sup terraꝫ ꝛ ē. ꝛ. mat. 18. Amen dico
vobis quecũꝙz ligaueritis sup terraꝫ erũt liga
ta ꝛ in celis. Et quecũꝙz solueritis sup terram
erunt soluta ꝛ ī celis. Et. joh. 20. Sicut me mi
sit pr̃: ita ego mitto vos. i. in eaꝛez ptãte q̃ntũ
ad peuratõem salutis humane. ꝛ sequitur hoc
cum dixisset: insuflauit in eos ꝛ dixit. accipite
. ſ. quoꝝ remiseritis peccata: remittũtur eis.
et quoꝝ retenueritis: erũt retẽta. Quis ergo
ꝺ sacerdotuꝫ ptãtem loqui aut cogitare cona
bitur: nisi qui oĩno insanit. Item si predicta
positio esset vera nó diceret xps ꝙ venerat vo
care pctores ad pñiam. luc. 4. nec ppter esset
verum. ꝛ aduentus suus esset inutilis. cum naz
hoc ab inicio pscitum esset hoibus in. le. nature
que oñia falsa sunt. Vnde hec positio nó so
lum est falsa ꝛ erronea. ſz est heretica cũ sit ꝺ
to quod catholica ecclesia semp tenuit ꝛ tenet.
sit etiam ꝺ dicta xpi ꝛ sacre scripture ꝛ ꝺ ve
ram sentẽtiaꝫ scoꝝ ꝛ oĩum doctoꝝ. Catholi
ce ergo tenẽduꝫ ꝛ diceñdũ est: ꝙ sicut sacerdos
euangelic⁹ vere ꝺficit corpus xpi verũ: ita ve
re absoluit a peccatis mẽbra corporis xpi mi
stici. i. fideles vere cõfitentes. ꝛ ꝺrium tenere
vel dicere: est heretice insanire.

Capitulum. 72. ꝙ recidiuans quociensc̃ũqz
vere penitet recõciliatur et absolvitur a sacer
dote.

Dat etiaꝫ memoratus magister. ꝙ re
cidiuans veniens ad sacerdotez nó re
conciliatur. ſz positio ista est falsa et
erronea ꝛ heretica. sicut pbat mr̃ in. 4. sen. di
. 14. c. vlt. p multas auctoritates. Idem patet
de. peni. di. 1. c. nemo potest. ꝛ. di. 3. ſ. item ꝙ
frequẽter. Pro quo ꝺfiderandũ ꝙ circa hoc
fuit erratũ diuersimode. quidam. n. dixerunt
post primaꝫ pñiam que agitur in bõo: peccan
tes per pñiam nó posse redire ad gr̃am. Alii
vero heretici dixerũt vt dicit aug⁹. in. li. de pe
nitẽtia: ꝙ post baptismuꝫ non potest agi pñia
nisi semel tm̃. credẽtes ꝙ nunq̃ possint redire
ad gr̃am: postq̃z cecidерũt semel a gr̃a recupa
ta per pñiam. reputãtes illud recidiuũ per in
gratitudinez esse ita graue: ꝙ non posset esse re
ditus ad gr̃am. que quidez cõmia sunt heretica.
qõ patet ex tribꝰ. Primo ex ꝺctõe peccan
tis. cuius liberũ arbitrium flexibile est ad bo
num ꝛ ad maluꝫ q̃nqiu est viator. Et ita ſicut
frequẽter põt a deo auerti p culpam: ita etiaꝫ
frequẽter potest ad deum ꝺuerti per pñiam.

Scõo patꝫ hoc ex virtute pñie. cum. n. bonũ
potẽtius sit q̃z malum: ſicut frequẽtius potest
homo recedere a pñia per culpam: ita etiam
potest homo frequẽter recedere a culpa per pe
nitẽtiam que agit in virtute gr̃e et caritatis.
que operit multitudinez pctoꝝ. vñ ſicut q̃nqiu
homo viuit est peccabilis: ſic etiam q̃nqiu vi′
uit est a peccato curabilis: aliter. n. nó esset in
via ſz in termino obstinat⁹ in malo. ſicut sunt
damnati. Tercio hoc idem patet ex infinita
te diuine mie: que ē sup oẽm numerũ ꝛ magni
tudinem pctoꝝ. ꝛ ex virtute passionis xpi p
satisfactõe pctoꝝ nr̃oꝝ voluntarie oblate. psa.
. 43. ꝛ. joh. 3. ꝛ apoc. 1. que infiniti valoris et
virtutis est. cum sit passio dei ꝛ hoĩs. vñ patet
ꝙ ſicut absq̃z termino aliquo potest hic pñia i
terari. ita etiaꝫ potest pagi de oĩbus peccatis
que comittũtur. vinceretur. n. deus ab hoĩe si
homo peccatũ vellet deleri: qõ deus nollet vel
non posset delere. ꝛ esset ꝺ infinitatez diuine
mie. ꝛ etiaꝫ derogaret virtuti passionis xpi.
per quaꝫ pñia opatur ſicut ꝛ cetera sacra. et
ita patꝫ ꝙ absq̃z termino semp hic pñia est ite
rabilis. et ꝙ oĩa peccata possunt hic remitti:
absq̃z aliqua exceptõe cuiuscũq; peccati. nam
ſicut scõm aplm vbi habũdauit delictũ sup̃ha
bundauit ꝛ gr̃a. ſic etiaꝫ nullum peccatuꝫ q̃n′

tumcūq; fit graue vel iteratuz potest ꝓfigere terminū mīe dei. qui semp ſu peraltat iudiciū de peccatore ꝓnīaz agente. Et ita dicit crisꝰ. vt patet per mīm. ſen. in ꝓdicta. di. q etiam ſi ad ſummū quis pueniat malorꝫ: deus reuertē tem libenter recipit. ergo de quocūq; peccato potest agi ꝓnīa. ꝫ per ꝯſeſſionē est recōciliandꝰ peccatoꝛ. Jtē in hoc differunt peccatū hominis ꝫ angeli. qz peccatū hoīs est remiſſibile. angeli vero irremiſſibile. Jtem hec est differētia ſpiritus carni ꝯiuncti ꝫ ſeparati. qz ille est ſuſcepti bilis ꝓnīe. hic aūt nō. ſm dam. hinc est q de oī peccato ꝯmiſſo a ſpu in carne exīte duz in carne est: potest agere ꝓnīaz. Et augſtinꝰ in. li. retracta. dicit q de quocūq; peſſimo in hac vita ꝯſtituto: non est deſperādus. Et iſta est ſententia oīum catholicorꝫ doctorꝫ. Et ita patet q ꝓdicta poſitio est erronea ꝫ heretica. quod patet etiam ex ſacra ſcriptura. dī. n. ese. ij. q q cūq; hora peccatoꝛ ꝯuerſus fuerit: vita viuet. et oīum iniquitatū eius quas opatus est nō recordabor amplius. ꝫ mat. .ij. dixit xps petro. queréti quociens remitteret frī peccāti: non dico tibi ſeptiesſed etiaz ſeptuageſies ſeptiesies. quocienſcūq; peccauerit. Jtez patet hoc. qz ꝓfata poſitio est ꝯ articulum fidei de remiſſione pctoꝝ ꝫ ꝯ eccleſie determinatoꝛ. vt pz de ſum. trini. c. firmiter. vbi dī q ſi poſt ſuſceptionem bīi quiſcūq; plapſus fuerit in peccatuz: p veraz ꝓnīam semp potest repari. ꝫ āb̄roſiꝰ. dicit. deus nullius crimen excepit qui peccata oīa ꝺonauit. de. peni. di. i. c. nemo. Jtem patz. qz xps comittens ſacerdotibꝰ ptātem remittēdi peccata. mat. ij. ꝫ. joh. xo. non limitauit nec coartauit eam ad aliqua gña pctoꝝ. ſz gñaliter ꝫ inoſtincte ꝺceſſit ad oīa. hoc etiaz patet a ptiſſime per oēs catholicos doctores. Oīnia. n. peccata q̄ntuncūq; grauia tolluntur per ſacm penitēte. de. peni. di. i. potest fieri.

Capitulum .73. de decem ꝫ ſex ꝺclusionibꝰ confeſſionis: an omnes ſint neceſſarie.

Jcatur autem in principio prefati libelli et est prima ꝺclusio eius q ſunt .ij. conditiones ꝺfeſſionis neceſſarie aſſignate per mīos. Et ſi aliqua illaꝝ ꝰfuerit in penitente: penitens non abſolnitur a ſacerdote qz tunc nō vīdetur vere penitens. Et ſi ſacerdos aliq̄n decepꝰ tales abſoluerit: manēt adhuc illi excomunicati ꝫ nō recōciliati ſcōm veritatem. hec ille. Sed iſtud dictū falſum est

quia iſtaꝝ ꝺditionum quedaz ſunt de neceſſitate ꝺfeſſionis: quedaz de bene eſſe ꝓpius. vt dic. .b. t. in. 4. di. 17. Et ricardus ibidem dicit. q illaꝝ ſexdecim ꝺditionuz: quedam requirūtur de neceſſitate ad ꝺfeſſiōem ꝫ quedaz de ꝺgruitate. ꝫ idem dicūt alij doctores. ꝫ mī hubertꝰ dicit ibidem. q iſte ꝺditiones ꝺfeſſionis: ſunt ꝺfeſſionis non cuiuſlz ſed perfecte ſcōm ſtatuz meritoriū. ꝫ ideo nō oīs: oībus ꝺfeſſionibus ꝺueniūt. Accipiūtur aūt ꝺditōes iſte partiz ex ꝺfideratōe ꝺfitentis. partim aūt ex ꝺfideratione ꝺfeſſionis ꝫ infra. declarans illam cō ditionez: ſi equés. dicit q frequens ꝺfeſſio non est neceſſaria. nec hic aſignātur tm̄ ꝺditiones eſſenciales ꝺfeſſionis: ſed etiaz ꝺditiones ꝺfeſſionis ſm optimū ſui ſtatum ꝫ hec est vna illarum. q̄ntuz. n. frequētius ꝺfitetur: tanto melius est. licet non ſit neceſſariū. hec ille. et idem dicit. albertus magnꝰ ibi q̄ntū ad oīa ꝓdicta. ergo non est verū q oīs ille. .ij. ꝺditōes ſint neceſſarie ꝫ q ſi aliqua illaꝝ defuerit in penitente: penitens nō abſolnitur. niſi fieret ex cō temptu. vel affectata ꝫ craſſa ignorantia. vel ex negligentia tali q̄ inouceret peccatū. Jtē ſi ꝓdicta poſitio eſſet vera: eſſet ponere penitētes ſimul ꝫ ſacerdotes: in maxima dubitatōe et ꝓplexitate. qz ſemp dubitaret penitens: an oīs ꝓdicte circūſtantie ꝺcurrerēt. ꝫ cū nemo ſe poſſz certū reddere: ſemp maneret dubiꝰ et incertꝰ ꝺ ſua ꝺfeſſiōe. maxime ſimplices. Et ſimiliter ſacerdotes ſemp dubitarent de ꝺfitentibus: an vere ꝺfiterētur ꝫ integre. cū de oīnibus ꝺditionibꝰ non poſſent bene certificari. ꝫ ita dubitarent de abſolutōe facienda. hoc aūt eſſet valde periculoſuz tam ſacerdotibꝰ q̄z penitētibus qꝺ est magnū incōueniens. ꝫ eſſz valde onerosum ſacm ꝺfeſſionis. qꝺ est ꝯ ꝺditionem. le. gē. que est ſuauis ꝫ leuis. ergo nō est vera ꝓdicta poſitio ymo quādocūq; ſacerdos viderit in penitēte ſigna ꝺtritionis: que ſunt dolor de comiſſis ꝫ ꝓpoſitū de non comittendo: debet penitētez abſoluere. qz ſicut dicit. b. .t. in tractatu de forma abſolutionis .c.ij. non est periculoſuz ſacerdoti dicere ego te abſoluo in illis in quibus ſigna ꝺtritionis videt. que ſunt dolor de ꝓteritis ꝫ ꝓpoſitū de cetero nō peccādi. als non debet abſoluere. hec. b. t. vñ illa ꝺditio frequens ꝫ illa acceleratē: nō ſunt de neceſſitate. ſed de bene eſſe confeſſionis.

Capitulum .74. ad quid fuerunt inſtitute ꝯditiones confeſſionis.

Ex dictis patet falsitas alterius dicti in libello illo dicti quod ponitur in.e. dictione dfessionis .s. q̄ cōditiones dfessionis fuerūt instituite ad hoc q̄ penitens reconciliet̄ a sacerdote p statu huius seculi .hec ibi. ymo sunt ad hoc vt penitens reconciliet̄ deo principalī t dñr ecclesie t eius sacramētis. et ad hoc q̄ sacrm pñie et eius effectus debito modo suscipiatur a penitēte t conferatur a sacerdote. et ad hoc q̄ actus penitentis qui sunt materia ppinqua in cōfessione sacramētali: sint bene t debito modo ordinati t pportionati absolutioni sacerdotali: que est forma dplectiua sacrī pñie. qz sicut dictuz est nō quicūqz act⁹ humani sunt pportionati forme absolutōnis: nec sunt materia sacrī pñie ſz actus humani. certo modo dispositi t ordinati. hunc aūt ordinem t pportiōem: faciunt t oñount ordinant t disponūt pdicte dditōes. que sunt quasi regule dirigētes t regulātes actus penitentis ad hoc q̄ bene et recte fiant. vt debite t pfecte penitens dfiteatur. t cōsequatur absolutōem t absolutionis effectus. ista tñ non ordinātur principalī ad statum huius seculi: ſz ad futuram btitudinez. Cum sacrm penitentie sicut supra pbatum est: ordinetur ad deletōem pctōz per que impeditur introit⁹ vite eterne. t ad collatōem gre: per quam est a vitus ad eādem.

Capitulum .74. q̄ dditiones dfessionis instītute fuerunt ad hoc q̄ penitens debite: deo et ecclesie reconcilietur.

Similiter patet falsitas alteri⁹ dicti quod ponitur in libello pdicto in declaratione.ēi. conditionis .s. q̄ dditiones dfessionis instītute fuerūt ad hoc vt penitens reconciliet̄ ecclesie t eius sacrīs. oīa .n. ista pceduntex fallo fundamēto. vt s̄ ostensum est. Voluit.n. ille q̄ dfessio fuerit instituta ab ecclesia t pōs ei⁹ dditōes. t q̄ fuerit instituta ad puniendū peccata occulta t ad reconciliandum pctōrem cum ecclesia t ecclesie sacrīs nō aūt cum deo. nec ad tollendūz peccata t penaz peccato debitam. nec ad dferendūz gram t c.

Et tñ ista manifestissime sunt falsa. qz pñie sacrm: a xpo instituturz est q̄ntum ad oīa essencialia ei⁹. t ad tollēdūz peccata t reatum peccatoz t reconciliandūz pctōrem cum deo p merita passionis xpi que nob coīcantur in sacrīs per que tollūtur peccata t datur gra t virtutes. t sic aīa peccatoris prius per peccatum mortua et vita spūali carens: viuificatur t sanatur t pulchra efficitur per gram t virtutes et dei templuz et xpi forme. vt ita dicerim et xpi membrum. t per dōs participes gre t meritoz xpi t passionis eius t dñr apta t digna ad vitam eternaz que est vltimus finis creature rationalis. Et quod vī de sacro pñie siue cōfessionis: dici debet de dditionibus dfessionis. que sunt regule dirigētes t ordinātes actus cōfitentis vt debite t bene fiant. vt sic penitens: pfecte dsequatur beneficiuz absolutionis per quam penitens principalī reconciliatur dō et dñr ecclesie t eius sacrīs.

Capitulum .76. quomodo intelligitur illa dditio. frequens. t illa conditio. acelerate. et quādo tenetur quis pluries in anno confiteri.

Dicitur etiam in prefato libello in.q. dditione.s. q̄ cōfessio sit frequens. q̄ ille intelligitur ad implere hanc dditōnem: qui frequēter dfitetur peccatū in gre. et saltez semel in anno. in spē. hec ibi. Ista expositio nō potest stare. ppriele loquēdo de dfessione sacrali in spe. que fieri debet de quolz modali. quod manifeste patz ex terminis qz semel et frequēter ex opposito distingūtur. sicut vnū t multa. ergo qui dfitetur semel in anno: non dfitetur frequēter. patz ex pdicte de .dse. di. z. .c. t si nō. vbi dicit ter. t si non frequētius saltez ter in anno coīcent hoīes. ecce q̄ distīguitur ibi inter coīcare frequēter in anno t inter comunicare. ter. t comunicās. ter. in anno: nō dicebatur frequēter coīcare. ergo a simili: ymo a fortiori coīcans vel dfitens semel in anno: nō dicitur frequēter coīcare vel frequēter confiteri. frequētia.n. importat pluralitatem actuū. vt dicit glosa .in.c. monesteria de. vi. t. ho. cle. Et istud est manifestū tam in iure q̄z alibi vbi cūqz fit mentio de frequētatōe. q̄ semp distīguitur inter frequēter t semel. similr oēs theologi monētes questiōem qñ debemus coīcare: faciūt diferētiaz inter coīcare semel vel comunicare pluries siue frequēter t hoc aptissimū est. Item qō dicit q̄ qui dfitetur frequenter peccatuz in gre t saltem semel in anno in spe: implet hanc dditōem: frequēter: nichil est. qz dfessio gnalis: nō fit p mortalib⁹ ſz p venialibus. qz vt ipe dicit necesse est de quolz mortali contreri. t per dōs de quolz mortali est necessaria dfessio in spe. si de illo habeatur memoria.

Item dditiones pdicte que a doctorib⁹ assignantur; intelligūtur de dfessione sacrali pec

catorũ mortalium que ſpecifice fieri debet de quolibet ſi memorie occurrat. ⁊ nõ de ɔfeſſiõe gñali que fit p̃o venialibus vt planũ eſt. ergo ɔditio illa. frequẽs: debet intelligi de ɔfeſſiõe ſacẽali pctõ ⁊ que in ſpecie fieri debet ⁊ non in gñe. vñ doctores exponẽtes ɔditõem illam dicunt: q̃ duobus modis intelligi poteſt. vno modo. vt qui frequẽter cadit per peccatũ: frequẽter ɔfiteatur ⁊ reſurgat per ɔfeſſiõem. de. pe. di. 3. c. ſepties. ⁊ c. adhuc inſtãt. ſcõ modo intelligitur vt eadẽ peccata pluries ɔfiteatur. q̃ vt dicit aug⁹. q̃nto quis pluribus cõfitetur turpitudinem criminis: tanto facilius inuenit gr̃am remiſſionis. de. pe. di. 1. c. quem penitet. Et. b. t. in. 4. di. 17. de ɔfeſſiõe. ar. vl. dicit. q̃nto plur⁹ ſacerdotib⁹ ɔfitetur quis: tãto pl⁹ de pena eius remittitur. tum erubeſcẽtia ɔfeſſionis. que in penam ſatiſfactoriã ɔputatur. tum ex vi clauium. vñ tociẽs poſſet aliquis cõfiteri: q̃ ab oñi pena liberaretur. q̃ q̃nto aliquis õ pctõ pluries ɔfitetur: tãto magis pena diminuitur. ⁊ q̃nto frequẽtius ɔfitetur: tanto melius eſt. vt dicit albert⁹ magnus ⁊ alij. Erranit tñ doctor ille deceptus in hoc q̃ credidit iſtam ɔditionẽ frequẽter eſſe de neceſſitate ſacramẽti p̃nie. Quod tñ non eſt verũ ſed eſt de bene ẽe vt dicit. ſcũs tho. ricar. albert⁹ magn⁹ hubertus. ⁊ alij theologi. ⁊ in p̃cedenti littera ĩmediate dictũ eſt. Quod aũt dictus eſt de iſta ɔdictione. frequẽter: intelligendus eſt de illa. ſ. acelerate. de qua dic̃ p̃fat⁹ mr̃ in ɔditõe. 13. ɔfeſſionis: ſcõm ſtatuta huius tp̃oris ille dicitur acelerate ɔfiteri: qui acelerate confitetur peccatũ in gñe. ⁊ ſaltem ſemel in anno in ſpecie. ſicut dictum fuit de frequẽtia cõfeſſionis. hoc modo iſte due ɔditiones ſunt de neceſſitate cõfeſſionis. hec ille. Sed iſtud falſum eſt ſicut ⁊ p̃cedens cuius falſitas patet ex p̃dictis ⁊ ex communi ſentẽtia doctor̃. qui dicũt has duas cõditiones nõ eſſe neceſſarias in ɔfeſſione ſ̃ de bñ eſſe. Jtem. b. t. petr⁹ de palu. petr⁹ de tarãt. ricard⁹. durand⁹. ⁊ joh. neapol. in quol. ⁊ alij docto. dicũt q̃ regulariter nõ tenetur homo niſi ſemel in anno ɔfiteri. ſ. in paſcha. q̃n neceſſe habet cõicare. niſi in certis caſibus. Primo rõne ſacr̃i. ſ. q̃n vult ſuſcipere euchariſtiã. vel ordinem ſacrum. Scõ rõne periculi. ſ. q̃n frequẽter hoĩes ex tali caſu moriuntur. Tercio rõne dubij. q̃n. ſ. p̃babiliter dubitatur q̃ amplius illo anno non occurret ſibi copia confeſſoris.

Quarto ratione ſcrupuli. ſ. cum aliquis credit ſe teneri ad ſtatim ɔfitendum. ergo illa cõditio frequẽs: nõ eſt de neceſſitate ɔfeſſionis nec illa ɔditio acelerate. q̃ vt dicit. b. t. albertus magn⁹ ⁊ alij. iſte due ɔditiones. ſ. frequens ⁊ acelerate: ſunt de bene eſſe cõfeſſionis. et dicit albertus magnus. q̃ iſta ɔditio acelerata. tollit p̃craſtinatiõem penitentiã. ne differant de die in diem. eccleſiaſtes. 4.

Capitulum. 77. q̃ ſacerdos non poteſt arbitrari in ɔditionibus confeſſionis.

Dicit quoq; prefatus mr̃ q̃ ſacerdos poteſt hodie arbitrari in oĩbus ɔditionibus confeſſionis. exceptis. tercia. quarta. decima. ⁊ duodecima. ⁊ vltima. q̃ ventur de iure nature. hec ille. Sed hoc falſum eſt. q̃ ſacr̃m p̃nie a x̃po inſtitutũ eſt q̃ntus ad oñia eſſentialia vt ſupra dictus eſt. act⁹ tñ penitentis ſunt de eſſentia ſacr̃i. q̃ facta ptinẽt ad vſum ſacr̃i. ſ̃ verba ⁊ res ad eſſentiam. vt dicit petr⁹ de taran. in prima. di. 4. ſen. quia ſunt materia ꝓpinqua ſacr̃i vel loco materie. Et abſolutio ſacerdotis eſt formale et cõpletiuus. Sacerdos aũt eſt tñ miniſter vtens ſacrõ iam a x̃po inſtituto. vñ nec poteſt in eſſentialibus diſpenſare. nec materiã vel formã vel ritum ſacr̃i mutare. ſicut ſupra dictum eſt. q̃ ſacramẽta ſigna: actualem ordinatiõem habent ab iſtitutõe diuina. ĩ p̃nia ãt act⁹ accedẽtis ad ſacr̃m: eſt de ſubſtãtia ſacr̃i. ⁊ ɔfeſſio ſm q̃ eſt pars ſacr̃i habet determinatũ actum ſicut ⁊ alia ſacra habent determinatã materiam. ⁊ in p̃nia non ſufficit qualitercũq; peccata manifeſtare. ſ̃ oportet q̃ per actum determinatum manifeſtẽtur. hec. b. t. in. 4. di. 17. Non ãt quicũq; actus penitẽtis ſunt materia ſacr̃i p̃nie. ſed act⁹ certo modo ordinati. quo ⁊ ordinatio et modus ptinet ad inſtitutiõem ſacr̃i p̃nie. et ideo in actibus qui ptinent eſſentialiter ad materiam ſacr̃i p̃nie: ille ſolus poteſt diſpẽſare qui ſacr̃m illud inſtituit ⁊ nemo alius. Jn alijs vero que non ſunt de integritate ⁊ eſſentia ſacr̃i: non requiritur diſpenſatio. Quod vero dicit q̃ ſacerdos non poterat hoc facere anteq̃ penitẽtie eſſent arbitrarie ⁊ nũc poſt. Similiter non eſt verum q̃ arbitratio in taxatiõe p̃nie: nichil mutat de eſſentialib⁹ p̃nie. ideo ſicut añ non poterat diſpenſare in ɔditionibus p̃nie: ſimiliter nec poſtea poteſt. Sed ſolum poteſt arbitrari in p̃nia iniungenda. ſ. que vel qualis vel q̃nta erit. ⁊ c. nõ aũt in eis q̃ ad integritatẽ vel naturam ſacr̃i ptinent. nec poteſt arbitrari; an p̃nia iniungatur penitenti vl̃ non iniunga

tur. qz semp tenetur iungere aliquaz pñiam. seu potest arbitrari. que vel qualis vel quanta pñia iungatur. Preterea vt dicit scūs thomas. & alij sunt. 16. ꝺitiones confessionis. quaꝝ quedam sunt de necessitate ꝺfessionis. q̄ vaz vero de bene esse ipius. que aūt ꝺueniunt ei fm q est actus virtutis vl pars sacri sunt ō necessitate ꝺfessionis. ergo in his non potest sacerdos arbitrari vel dispensare. oīs aūt ꝺditiones ꝺfessionis sunt huius. i. de necessitate cōfessionis p̄ter illas duas. s. freq̄ns & acelerata. que sunt de bene esse. ergo non potest sacerdos in eis arbitrari.

Capitulum .78. q ꝺfessio debet esse secreta et qualiter intelligitur illa conditio.

In vndecima cōditione ꝺfessionis dicitur in p̄fato libello: exponēdo illam. q ꝺfessio sit secreta. i. nō publica vel de peccatis secretis: nō manifestis. l. notoriis. qz manifesta peccata: nō sunt oculta correctione punienda. ficut ergo in manifestis peccatis non absolnitur aliquis i foro secreto ab irregularitate: ita neq; ab excoīcatione peccati. nisi forte in extrema necessitate. q̄muis econtra occulta peccata publice possint & manifestari & purgari. scōm qō & aliq̄n in ꝺsuetudine fuisse legitur. Ex qmb⁹ potest notari q i sacro p̄cipue forus secretus sit de rōne p̄cepti: non sacri. hec ille. Ista aūt positio est falsa & implicat plures errores. & primo. Ista expositio ē manifeste falsa & valde erronea. s. q ꝺfessio sit de peccatis secretis: nō manifestis qz de vtrisq; est & vtraq; velet. Et q̄muis act⁹ peccati exterior in apto sit act⁹ tñ interior qui in peccato principalior est: est in occulto. & ideo oportet q per ꝺfessionez aperiatur. vt dicit .b.t. in. 4. di. 17. sz fm eūdem in eadez. di. ꝺfessio dr secreta: quantum ad ꝺditōem fori. in quo de occultis ꝺscte agitur. Et ita ꝺfessio sacr̄alis debet esse secreta: qz in secreto & nō publice agitur. qō sibi cōuenit ex natura ꝺfessionis & fori. cum sit de secretis cordis. que occulta sunt. & causa agatur occulte inter petōrem & deū cui⁹ vicem gerit & vicarius est: sacerdos audiens. & ex parte absolutionis & figilli: que oīa ptinent ad forum ꝺscie. qui soli deo notus est & hoībus occultus. Itez falsitas huius positionis manifestissima est. qz oīa peccata siue publica siue occulta sunt sacerdotibus ꝺfitenda. Cum decretalis dicat inꝺstincte: oīa peccata ꝺfiteatur & c. et est sententia q̄nz scribētiuz q de oībus peccatis tam publicis q̄z occultis: debz peccator ꝺfiteri vt .j. dicetur. nam ficut de oīb⁹ & singulis mortalibus est necessaria ꝺtritio: ita & sacr̄alis confessio. que soli sacerdoti fit in occulto. naz ficut dr̄ alexan. ficut ꝺtritio est oīum peccatoꝝ cōgrue deo fimk: sic ꝺfessio cor̄ sacerdote. als nō esset ꝺfessio sacr̄alis. hec ille. & ratio est qz sacr̄m cōfessionis nō solum ordinatur ꝺ peccata actualia occulta. sed oīa peccata actualia velet siue sint occulta siue manifesta. qz fm jeronimū est sc̄a tabula post naufragiū. sed p vtrūq; peruenitatur homo. ideo vtrūq; z. s. occultum & manifestum deletur per ꝺfessiōez. & ista est ꝺclusio verissima & sentēcia oīum doctoꝝ. nec oportz ad hoc inducere p̄batōez. nec vt credo aliquis doctoꝝ hoc vmq̄z dixit vel tenuit. non est ergo publice ꝺfitendū. nec. n. de hoc est p̄ceptuz nec ꝺfilium. nisi forte esset crimen q̄ō vniuersam comouerit vrbem vel orbem vt dicūt albertus magn⁹. scūs. t. hubert⁹ & alij doctores. sicut hereticis arrij. quod p̄p̄ maiorē ꝺfussiōem publice diceretur. sed tū gñaliter ꝺfessio non cōsulitur publice fieri. qz esz ad nocumētuz multoꝝ. et qō est p caritate introducētū: ꝺ caritatem militaret. Et si obiciatur ex dictis iob q̄ mē adducit. 17. di. 4. s. si erubui in cōspectu populi peccata mea ꝺfiteri. dicēduz q littera que ibi a mō inducitur est. 70. interptuz q̄ corrupta est p̄cipue in iob. vt dicit jeronim⁹ & est sumpta de iob. 31. c. & littera nr̄a habet sic. si alcondi tamq̄z homo peccatū meū & celaui in sinu mo iniquitatez meam. & hec ita non dicit q coram populo sit ꝺfitēduz. si quis tñ ita illaz vellit sustinere: dicendū q ꝺfiteri coram plo: dupliciter dr̄. s. confessionis enarratōe. Et hoc non oportet vel pñie in ꝺfessiōe iunete per bonuz exemplum manifestare: & hoc est necessariū vt prius dictū est. & sic iob non erubuit cor̄ plo peccata ꝺfiteri. hec mē hubert⁹. Et bonauentura exponēs ibi verbum augustini. dicit q intelligitur de cellatōne que fit respectu sacerdotis cui precipit oīs manifestare. non respectu aliaꝝ personaꝝ. & alexan. dicit q loquitur de absconsiōe cordis. que est q̄n homo nō recognoscit peccatuz suum. nec de illo penitet. tunc. n. dicitur abscondere: qz deo non ꝺfitetur. hec alexan. vl ficut dicit. b. t. iob loquitur de illa abscondione peccati: quam facit in invicio veprehensus. peccatū negando aut excusando. Ex quibus manifeste colligitur q ꝺfessio sacr̄alis debet fieri occulte ip̄i sacerdoti. nec refert ōntū ad hoc: an sint peccata occulta vel manifesta.

Et probatio quam ille adducit ex decretali ad
fulciendum suam positionez: nichil facit cõtra
hoc. non.n. dicit q̄ peccata publica: publice cõ
fiteamur. ſz q̄ publice puniantur. vñ aliud est
de cõfessione aliud de punitõe. Primũ.n.ſ. cõfes
sio: absolutio: & pñie iunctio: occulte fit in foro
secreto cõscie. Scõm vero .i. pñie iuncte cõple
tio. aliqñ fit occulte. ſ. cotter. aliqñ aũt publice
.ſ. qñ peccata cõfitentis: fuerunt enormia pu
blica & scandalosa. ſz hoc nõ est ex vi & natura
cõfessionis ſz p accidens inq̃ntũ. ſ. peccata hui⁹
modi fuerint scandalosa. vt ſic tal' peccator p
primos scandalizauit publice peccãdo: sic eos
hedificet p bonũ exemplũz publice penitẽdo.
est etiaz hoc: vt alij terreantur ne similia comi
tant. vñ fm. b.t. in.4. di.14. Aliqua pñia de
bet esse publica & solẽnis p̃r quattuor. Pri'
mo vt peccatũ publicũ: publicam habeat me
dicinam. Scõo q̄ maxima cõfusione etiam in
hoc mũdo est dignus: qui grauissimũ scelus co
misit. Tercio vt sit alijs ad terrorez. Quarto
vt sit ad exemplum penitẽdi ne desperent qui
in grauibus peccatis detinẽtur. Itez mẽ ille
dicit sibi. q̄ ipe vult q̄ peccata cordis & occul
ta: non sint cõfitenda sed q̄ per solam cordis cõ
plicentiaz remittãtur. ergo fm eum nulla con
fessio debet fieri de eis. Itez dicit q̄ peccata
publica sunt publice confitenda. & q̄ de occultis
non est necessaria cõfessio. ergo fm eũ nulla cõ
fessio sacẽalis erit necessaria. Cum cõfessio pu
blica non sit sacẽalis cõfessio. Itez q̄ sacẽalis
cõfessio debeat fieri occulte & nõ publice: patet
q̄ iudiciũ debet esse scõm dictionẽ fori. sed pe
nitentia est quodam iudiciũ qõ in foro occulto
agitur. ſ. inter deum & pctõrem: ergo nõ debet
publicari. vñ fm. b.t. vbi ꝑ. pñia solẽnis q̃tuz
ad iunctiõem: non erit forũ occultum. q̄ sicut
occulte quis cõfitetur: ita occulte ei pñia iunga
tur. ſz executio erit forum occultũ & hoc non est
inconueniẽs. hec ille. Vnde sacẽalis confessio
et absolutio & pñie iunctio: semp fit & fieri de
bet secrete. vñ non sic liceret iniũgere pñiam
absoluenti: q̄ circũstantes audirẽt. vt dicit pe
trus de palude. in.4. di.14. ſz pñie iuncte exe
cutio & adimpletio: põt fieri occulte vl̃ publice
p̄ qualitate criminũ. vt dictuz est. vñ nec sacri
canones nec doctores faciũt talẽ differentiã. ſ.
q̄ quorũdaz pctõr cõfessio sit publica: quorũ
vaz secreta. q̄ ꝑsuponũt q̄ oĩs cõfessio sacẽalis
quorũcumq; pctõr: debet esse secreta. ſz qñ lo
quuntur siue faciunt differẽtiaz inter publicum
et occultum: solum loquuntur de pñia iuncta ad
de satisfactione. quaz iniũgit sacerdos. que alr
quãdo expletur occulte: aliqñ publice. scõm exi
gentiam pctõr. Item patet hoc. ex decreta
li oĩs. de. peni. & re. vbi dr̃. oĩa sua peccata:
sol⁹ semel in anno cõfiteatur. ꝓprio sacerdoti.
ergo solus dz esse. et de. pe. di. i. c. q̃uis: dr̃ q̄
non est publice cõfitenduꝫ. & nõ debent dici vel
cõfiteri publice: nisi peccata publica. ibi. c. veri
tas. & .c. mensuraz. §. hys auctoritatib⁹. Et
asteñ in sum. dicit. q̄ cõfessio debet esse secreta.
ſ. vt homo cõfiteatur vni soli pbr̃o et i secreto
peccata sua. sicut expresse dicit decretalis. et sus
cipi nõ potest nec ad ministrari: nisi in foro se
creto. q̄ ibi agitur de occultis cõscie. pbr̃ etiam
ibi: expm̃ repsentat. qui est vn⁹. Item que de
bent secretissime custodiri: non debẽt in cõspec
tu multitudinis ꝓpalari. sed ea que in cõfessiõe
dicũtur: debent secretissime custodiri: sicut pz
in ꝑdicta decretali & mẽ et doctores dicunt in
.4. di. 21. d̃ figillo cõfessionis loquẽtes: ergo nõ
dz multis manifestari. Item nullus tenetur
seipm infamare ſz eũ manifestatur pecctuz in
cõspectu multitudinis efficitur homo infamis:
ergo & c. Dicendum igitur q̄ cõfessio sacẽalis sa
cerdoti soli & in secreto debet fieri nisi sit pecca
tum adeo enorme: qõ totam comouerit vrbẽ
vel etiam totum orbem qõ quidez debet quis
confiteri in publico: ut in publico solẽnis pñia
imponatur. quod tñ est de cõfessiõe fm legem
communez: debet vnico sacerdoti fieri in prima
to. sicut expresse dicit illa decretalis. Ratio
aũt huius est. q̄ occultatio duplici ex causa cõ'
petit pñie sacro. tum q̄ hic manifestãtur pec
cata sacerdoti. non vt manifestẽtur: ſz vt dele
antur & occultentur. q̄ caritatis cõfessio: ope'
rit multitudinez pctõr. tum etiaz quia mani
festantur sacerdoti vt deo: ad testimoniũ cõsci
entie interne. & deo vt homo totam conscĩam
reuelet homini tamq̃z deo: & hoc testificãte tes
te secreto. ſ. cõscia: in tali testificatiõe: nõ debet
admitti testis alienus. ſz sacerdos qui tenet lo
cuz ẽpi. Similiter occultatio ꝓpetit duplici ex
causa. una est quia onerosa siue ignominiosa.
Alia est q̄ periculosa. q̄ si cõfessio manifesta
retur: inde mlta mala oriẽtur. hec bonauen.
in.4. di.17. Vnde forus iste ex natura sua est
secretissim⁹. & non tenetur aliquis ad istum fo
rum vt aliquo modo publicus. & interpres te
netur cellare sicut sacerdos. et qñ acusatio ve
nit in publicũ: non ẽ pñialis. & si confessio fiat
pluribus sacerdotib⁹ simul: non est sacẽalis cõ
fessio. hec scotus in.14. di. Et pñia solẽnis siue

publica: nunq̃m est imponenda: nisi pro graui et manifesto crimine ⁊ non pro alio et nunq̃z p occulto. q2 hoc ẽt infamare. q2 qui in foro penitentie imponit pñiam etiaz p occulto: nõ dr famat nec reuelat. q2 ipositõ: est occulta. et qñ videtur pñia: nescitur q fit imposita p pñiaz. cũ multi faciant graues pñias non sibi impositas. nõ habẽtes graues culpas. videtur etiã q impositio ipius ptineat ad forũ ↄtencioſum. q2 publice iponitur. n. nõ. sic liceret pñiaz iniũgere absoluẽti: q circũstantes auorrẽt. ⁊ imponenda est pñia publica qñ necesse est vt euidẽtur de publica: qui scandalizati sunt de culpa publica. peccata. n. publica: publice sunt punienda et occulta: occulte. de. pe. c. i. cum iniũctio pñie: ptineat ad forum ↄtencioſuz. q2 siue peniteat siue nõ peniteat: qñqz imponitur huiusmodi publica pñia. ⁊ ideo nõ est reuelatio. hec petr⁹ de palu. in. 4. di. Ex ꝓiectis lucide patet falsitas ꝓpõite positionis. ⁊ q for⁹ pñialis est secretissim⁹ ex natura sua.

Capitulum. 79. q penitens absoluitur a sacerdote ab occultis ⁊ manifestis peccatis. Et de potestate ordinis ⁊ iurisdictionis.

Quo ulteri⁹ dicẽ ꝑſat⁹ mr: ſicergo in manifestis peccatis nõ absoluitur aliquis i foro secreto ab irrigularitate: ita nec ab excomunicatõe peccati. nisi forte in extrema necessitate. manifestissime falsuz est et hereticuz. q2 in foro secreto pñiali vere penitens absoluitur in foro anime a sacerdote: ab oñibus peccatis: tam occultis q̃z manifestis. nisi absolutio aliquor fit forte ſupiori ſpecialr reſeruata. iuxta illud quodcũq̃z ſolueris. mat. 16. ⁊ quodcũq̃z ſolueritis. mat. 18. ⁊ quor remiſeritis peccata ⁊c. joh. 20. vbi xp̃s tradens ptãtez ministris remittẽdi peccata: nullã distinctionẽ fecit inter peccata publica ⁊ occulta ſed ſimplr ↄceſſit eis ptãtem vtraq̃z remittendi. nec doctores in hoc diſtinguere ↄſueuerũt. ſed oñs ↄformiter tenent: q oñia peccata actualia per sacrm pñie delentur. ⁊ q forus penitẽtie est forus ↄſcie ⁊ ſecretus. in quo agitur cauſa inter deuz ⁊ hoiem. q2 vt dicit. b. t. in. 4. di. 19. iudicium exterius est ſcdm hoies. ſed iudicium ↄfeſſionis est quo ad deum. vñ for⁹ penitẽtialis ex ſui natura habet q fit ſecretus ſicr ſ. dictum est. et petr⁹ de taran. in. 4. di. 18. dicit. q in foro pñie cauſa agitur inter deuz ⁊ hominez. in foro iudicij inter hoiem ⁊ hominem.

Quod vero ibi adducit pro ſimili. ſ. ſicr in manifestis peccatis nõ absoluitur aliquis in foro ſecreto ab irregularitate: ita neqz ab excomunicatione peccati: non est ſimile. ymo diſſimile et diuerſum. ⁊ ad diuerſa ptinent iſta. q2 absoluere a peccatis in foro conſcie: ptinet ad potestatem ordinis ⁊ ad forum ſecretum ↄſcie. ideo absolutio in foro pñiali: nõ tollit irregularitatem. vt dicit. glo. i. q. i. ventuz. ⁊ ter. 2. q. 7. ſi quis. de ſymo. per tuas. el grauue in gloſa que incipit. ⁊ ita. Absoluere aũt ab irregularitate: ptinet ad potestatez iuriſdictionis ⁊ ad forum ↄtencioſum. et iſta ſunt multuz diſtincta et diuerſa. Vnde potest aliquis vere absolui a peccatis: manente irregularitate ⁊ econtra. q2 irregularitas est vinculum iuris positiui. ⁊ ſepe cõtrahitur ſine peccato. ſicut patet i iudice iuſte occidente homicidaz vel latronem. et peccatum est ↄ diuinam legem et ↄ diuina ꝓcepta. irregularitas vero ↄ ꝓcepta ſiue. phibitõez iuris positiui. q2 a iure introducta est. ideo in ea nõ potest diſpenſare niſi iudex qui habet iuriſdictõnem ⁊ ſpãlem ptãtem diſpenſandi in iure illo phibente. Et talis potestas ↄceditur ſibi a iure vl ab eo qui habet ptãtem ſupza ius licet potestas illa ſit originalr a deo. potestas vero absoluẽdi a peccatis in foro pñie: ↄſequitur ordinem. ſ. caraterem ſacerdotalem. qui a deo est imediate. ideo ſacerdos imediate poſt ↄz ordinatus est: per ptãtem quam a deo accepit que est carater põt absoluere quẽlibet hominez a quibuſcũq̃z peccatis. niſi materia ſibi ſubtrahatur per eccleſie ordinatõem. que põt hoc facere cum ptineat ad hedificatõem et bonum regimen eccleſie ⁊ ad tollendũz ↄfuſiõez ⁊c. Circa hoc ↄſideranduz q tan potestas ordinis ↄz potestas iuriſdictionis: datur imediate a xp̃o. eccleſia tñ ad tollendũ perturbatõez et ↄfuſiõem artauit iuriſdictõem iſtam diſtinguendo ſubditos. vnde qñ aliquis ordinatur in ſacerdotez ex ↄditione ordinis ex inſtitutione xp̃i: ↄpetit ſibi potestas ordinis de qua nõ est dubiuz. ⁊ ↄpetit ſibi potestas iuriſdictionis cõtencioſe ſup totum orbem. Eccleſia tñ ligauit ei manus q leges ſuas quas iuſte condidit. quãtum ad oñia iſta. ideo mox vt aliquis in ſacerdotem promotus est: nec potest quẽqz absoluere in foro pñiali nec excomunicare vel absoluere in foro ↄtencioſo. cum aũt ꝑlatus committit ei q poſſit aliquid in aliquo foro iſtor: illud põt et non amplius. ⁊ tunc ille dr cõcedere ſibi potestatez. ⁊ tñ ad veritatem nõ est dare ptãtez.

quia illa ex ordine ꝓpetebat. sed tollere iustaꝫ artatóem et ligatóem manuuꝫ: inductam per legem ecclíasticam. tollere dico. ligatóem manuuꝫ: nó simpliciter sed q̃ntuꝫ ad aliquid. s. q̃ntuꝫ ad id qó' exꝓresse venit in comissióe facta. hec abuleñ in defensorio. Et ita non est verũ sed simpliciter falsum q̄ in foro secreto nó pót quis absolui a peccatis publicis. ymo ab oñibus peccatis taꝫ publicis q̃ occultis absoluitur peccator in foro pñiali. ⁊ ad hoc ordinatur penitẽtie sacrm. nisi forte per accñs in aliquo casu. s. si casus esset reseruatꝰ su priori. ⁊ ita est cóformis ꝺcluſio' oñm doctoꝝ. q̄ oñia peccata tam publica q̃ occulta: sunt cõfitenda. q̃ntum cũq; illa sint publica ⁊ nota sacerdoti. q: dato q̄ sacerdos sciat illa per notorietatẽ vel euidẽtiam facti: non tñ scit illa vt deus. qó fit in sacramẽtali ꝺfessione. vbi sacerdos gerit vicem xp̃i. et ideo q̃ntũcunq; peccatũ sit publicum: est detegendũ ꝺfessori a peccatore ꝓ ꝺfessióez. vt sic ab eo absoluatur ⁊ deo ⁊ ecclesie recóciliet etur. ⁊ q̃ntuꝫ ad hoc nõ refert an peccatũ sit occultum vel publicũ. sed solum q̃ntuꝫ ad exꝑletionem pñie iniũcte. vt dictũ est. vel q̃ntuꝫ ad punitóem. vñ si peccatũ publicũ non remittetur per confessióem: frustra fieret ꝺfessio de illo. Ecclesia tñ spũ sancto recta ⁊ ordinata: nichil facit frustra. Item erraret ecclesia que hoc habet in ꝺsuetudine ⁊ tollerauit semꝑ. qõ tñ hereticũ est dicere. Item deciperet filios suos. Cum cothidie. ymo semꝑ pctóres de peccatis tam publicis q̃ occultis ꝺfiteantur et absoluantur et ecclesia hoc aꝓbet et assuescat.

Preterea sicut dictũ est penitens tenetur cõfiteri oñia peccata sua taꝫ publica q̃ occulta. ⁊ tñ sacerdos absolvit penitẽtez ab oñibꝰ peccatis sibi ꝺfessis nisi sint spãliter refutata superiori. ergo absoluit taꝫ a publicis q̃ ab occultis. Cum oñia cadant sub ꝺfessione ⁊ absolutõne.

Preterea ꝺfessio debet esse integra. ergo de oĩbus peccatis ⁊ ꝓ oñs absolutio. Preterea si peccata publica nõ possent remitti ꝑ sacrãlem ꝺfessionez: eẽnt irremissibilia. ꝺñs est falsum ⁊ hereticũ: igitur ⁊ añs. patet ꝺña. q: vt vr̃ in symbolo laterañ: peccata actualia mortalia post baptismũ comissa: tolluntur per sacramẽtuꝫ pñie. qó sm ieronimuꝫ est scda tabula post naufragiuꝫ peccati. ⁊ nullo alio modo tolli possunt nisi per sacm̃ pñie actu vl̃ voto susceptũ. Itẽ patet hoc plane ex verbis xp̃i cõcedẽtis claues. s. quodcũq; solueris. mat. 16. ⁊ 18. ⁊ joh. 20. vbi xp̃s dixit sacerdotibus potestatem remittendi oña peccata indifferenter. quia deus nullum crimen excepit qui peccata oñia donauit. de. pe. di. 1. c. nemo. Vñ positio ista hereticꝫ sapit cum deroget potestati clauium ⁊ sacro pñie.

Capitulum. 30. q̄ occulta peccata purgan̄ tur et puniuntur occulte et non publice in foro penitentie.

q Quod vero dicit q̄ occulta peccata: possunt econtra publice puniri et purgari: patet ex supradictis q̄ nó est verũ de purgatione ⁊ punitione sacrali. cuius forꝰ secretus ⁊ occultus est. nec hoc aliqñ ecclesia cõsueuit. nisi essꝫ aliquis spãlis casus. ꝑ̃r aliquã spãlem causam. Quod añt dicit hoc aliqñ fuisse in ꝺsuetudine: falsuꝫ est. q: improbatur cõsuetudo q̄ peccata publice cõfiteantur. de. pe. di. 1. c. q̃muis. vbi dicit. glo. q̄ ꝺfitebantur publice ꝺpulsi ad hoc. Preterea sicut. j. dicetur forus secretus est de rõne sacrã pñie ⁊ semper fuit. Item forus ocultus ꝺscie in quo peccata per sacm̃ pñie purgantur ⁊ delentur ⁊ forus publicus siue ꝺtencionis in quo manifesta peccata puniuntur ⁊ corrigũtur: semꝑ fuerũt in ecclesia distincti ⁊ diuersi sicut s̄ dictuꝫ est.

Et ꝓterea patet plane error illiꝰ. q: assumit falsum fundamẽtuꝫ. naꝫ decretalis dicit q̄ manifesta peccata: nó sunt occulta correctiõe purganda vel punienda. nó añt dicit: nõ sunt occulte ꝺfitenda. ymo expresse dicit. Sꝛium ibidez in. c. oñis. vbi dicit. tex. oñia peccata sua solꝰ ꝺfiteatur sacerdoti. nec dicꝫ q̄ peccator de manifestis peccatis: non est in foro pñiali occulte audiendus ⁊ absoluẽdꝰ. sed q̄ nó est occulte corrigendꝰ ⁊ puniendꝰ. ⁊ hoc ꝑ̃r notorietatem peccati qó publice scandalisauit. aliud est. n. q̄ pctór publicus in foro ꝺscie ⁊ pñiali a sacerdote audiatur ⁊ de peccatis confessis absoluatur ⁊ pñia publice vel occulte agenda iniũgatur: aliud qó peccatũ publicũ: publice vl̃ occulte puniatur. Primuꝫ. n. oñibus pctóribꝰ vere dolẽtibus de comissis cũ ꝓpósito non committendi: ꝺcessuꝫ est. mat. 16. quodcũq; ligaueris et. joh. 20. quoꝝ remiseritis peccata ⁊c. et pertinet ad forum secretum ꝺscie. Scõz vero pendet ex discretõe prelati ⁊ etiaꝫ ꝺfessoris quid ad ꝺseruatóez ⁊ bonũ statuꝫ pl̃i pñiani exꝑediat iudicãtis. vt scõm hoc puniat. vl̃ iniũgat pñiam peragẽdaꝫ. Et ꝓterea ꝑlati corrigũt et puniunt peccata publica per ecclesiasticas censuras publice ⁊ non in foro pñie vbi causa agitur occulte inter pctórem ⁊ sacerdotem qui

xpi vicez gerit. Aliud est ergo de confessionis auditione ⁊ pctōris absolutione ⁊ ligatione ⁊ pñie iniūctōe que oīa occulte fiunt: aliud aūt de platoz correctione et de pñie iniūcte expletione. que aliqñ occulte. aliqñ publice agitur scām qualitatē criminū. Et ptērea aliud est corrigere aliud est absoluere vel ligare. et ita aliud est peccata publica corrigere vl punire. aliud vero de peccatis publicis in ɔfessione sacramētali absolnere. q; primū ptinet ad potestatez iurisdictionis. Scām vero ad ptātem ordinis. Et ista sunt multuz diuersa. et non bene allegat aplm. q; apls nō loquitur de absolutione vel auditōne. ſz de publica correctōe in publicis criminib⁹. quod pertinet ad forum secularem ⁊ ɔtencioſum.

Capitulum .gi. q; in sacō pñie forus secretus est de ratione sacri et etiaz de rōne pcepti.

Item dicitur vbi supza q; in sacō penitentie forus secretus est de ratione pcepti: non sacri. sed hoc nō est verū. q; sicut sacm pñie est a deo institutū vt supza dictū est: ita ⁊ oīa essentialia ⁊ de integrita te sacri habent esse ex diuina institutōe ⁊ non humana. forus aūt secret⁹ pertinet ad integritatem ⁊ naturam sacri pñie ⁊ est. q. de essentia eius. ideo est de rōne sacri pñie ⁊ non de ratione humani pcepti. vñ ɔsiderādum. q; in sacrāmētis ea que exteri⁹ gerūtur: sunt signa rerum que interius ɔtingunt. ⁊ ideo ɔfessio qua quis sacerdoti se subicit: signū est interiorꝭ qua quis deo subicitur. deus aūt peccatū illius qui se sibi subicit p pñiam: tegit. Vñ ⁊ hoc oportz in sacō pñie significari. Et ideo de necessitate sacri est: q; quis ɔfessionez celet. Et tamq̄z violatoz sacri peccat: qui reuelat. et ro qō in ɔfessione scitur: est quasi nescitū. cum nesciat vt homo ſz vt deus. Et pceptum de ɔfessione seruanda: ɔsequitur ipm sacm. Et ideo sicut pceptū de ɔfessione sacrali facienda est de iure diuino et nō potest aliqua dispensatōe vel iussione humana homo ab eo absolui: ita null⁹ ad reuelationem ɔfessionis potest ab homine cogi vel licentiari. hec. b.t. in. 4. di. 21. de sigillo cōfessionis. q. ⁊ ar. 1. ⁊ 17. di. dicit. q; peccatū in ɔfessione aperitur sacerdoti et clauditur alijs sigillo ɔfessionis. Et petr⁹ de tarran. dicit. q; sicut ɔfessio de iure diuino est: ita cellatō ɔfessionis. vñ ad .3. riuz non potest homo cogi vel licentiari ⁊ .ſ. q; quasi de essentia sacri est ɔfessionem celare. Et egidius romanus in quadam

questione. dicit q; in sacō pñie exercetur secretum iudicium ⁊ quod illud q; in sacō geritur interius: significatur exterius. nūc aūt per sacrāmētum pñie agitur interius vt peccata penitētis cellentur in ɔspectu dei. cellatōe opposita noticie reprobatiue. q; ampli⁹ deus nō nouit peccata istius ipm reprobando. vel eterna morte ipm dignū iudicando. Cellantur etiam peccata isti⁹ ita vt de cetero nisi recīuet: nō detegantur in ɔspectu celestis curie ad ipius ɔfusionem. cum ergo in sacō pñie hec cellera tio agatur interius: ⁊ ɔfessor teneat vicez xpi in foro ɔfessionis: tenetur ipius penitētis peccata cellare exterius. scire aūt secreta cordis: solius dei est. pprium. ergo forus in quo agitur de his que subiacent diuine cognitioni: debet distingui a foro in quo agitur de his que subiacent cognitioni humane. sed in sacō pñie agitur de secretis cordis que soli⁹ dei est cognoscere. pprium. ergo forus sacri pñie: a foro exteriori debet distingui. ⁊ per ōs debz esse secret⁹. hec egidi⁹. Et petr⁹ de paludo dicit. q; sacerdos astringitur ad sigillū ɔfessionis ⁊ ad sigillum secreti. ad sigillum quidez ɔfessionis rōne materie. q; est de peccatis de quibus nō debet penitens diffamari. ⁊ rōne forme: q; ī secreto fit. ⁊ ratione sacri: q; ratio que moueret delegantem: debet mouere delegatum. vñ cum fit delegatus dei qui cellat ⁊ tegit ⁊ sacm ad cellandum ⁊ tegendū instituit: iste cellare ⁊ tegere debet. ⁊ .ī. dicit q; sigillū est anexū sacrali ɔfessioni et .ī. q; fortioz est obligatio ad cellandum q̄z ad ɔfitendum. fortiori .n. vinculo alligatur ɔfessor ad cellandū: q̄z pctōr ad ɔfitendum. q; ante xpi aduentum iure naturali obligabatur quis ad cellandū secretū. non aūt ad ɔfitendum. ⁊ ibi ɔcurrit ius naturale ⁊ sacramētuz ad cellandum. Sciendum aūt q; sigillum secreti ⁊ sigillū ɔfessionis: se habent vt superius ⁊ inferius. sigillum .n. ɔfessionis est sigillum secreti. ſz nō ecōuerso. ⁊ q̄muis frangēs quodlibet istoz sigillorꝭ mortaliter peccet: tñ grauius frangens sigillum ɔfessionis. Et non licet reuelare ɔfessionez ppr supioris licētiaz vel pceptum. q; sigillum ɔfessionis est de iure diuino ⁊ de necessitate sacri. sup que etiam papa non habet potestatez. quod aūt dicitur cellationez esse de necessitate sacri: non sic intelligitur q; non fit verum sacm si ɔfessio non celetur. q; si sacerdos reuellaret: michilomin⁹ verum sacm fuisset. sed est de necessitate sacri q; cellet: q; natura sacri eum necessitat ad cellan

dum. naturam dico et q̃ntum ad id quod est sacramẽtum tm̃: qz fit in occulto solius cum solo. et q̃ntuz ad id quod est res ꝛ sacr̃m qz interior pñia que est etiaz occulta. et q̃ntum ad id q̃ est res tm̃. s. remissio. per quã tecta sunt peccata. et ex ɔformitate ministri ꝛ principalis agentis. Jta q̃ nec papa potest in hoc dispẽsare qz ecclia non potest mutare illa que ptinent ad veritatem articuloꝝ ꝛ sacroꝝ. cum platí ecclie non sint vñi: ſz ministri. non fundatores sed executores. Sed ad cellanduz ɔfessiõem tenentur ministri ex natura sacr̃i. ergo in hoc nõ potest per aliquez dispensari. ꝛ cũ hec fit natura ɔfessionis q̃ obliget ɔfessorem ad secretu: potest quidez de facto reuellare: manẽte natura ɔfessionis. ſz non põt non teneri ad cellandum nisi natura ɔfessionis fuerit mutata. qõ solus deus mutare potest. et sc̃m .t. ita est de p̃cepto diuino ɔfessiõem cellare sic facere. vñ sicut papa nõ potest dispẽsare in scõo. sic nec in primo. Sic aũt sigillum ɔfessionis est de iure diuino: sic ꝛ sigillu secreti. qz reuellare archanũ est s̃ sacram scripturaz. Est etiaz de lege nature. ꝛ lex nature est: q̃ tãdiu cellet q̃mdiu habet vt deus. hec oĩa petr9 de paludo. in. 4. sen. di. 21. Et scotus ibidez ponit. quattuoꝝ ɔclusiones. Prima est q̃ cellare peccatuz in ɔfessione detectum tenetur sacerdos de lege nature. quã ꝓbat multipliciter p testimonia sacre scripture ꝛ per rões. Scõa est q̃ cellare peccatuz in ɔfessione dẽtectũ: tenetur sacerdos de lege dei positiua. quã ꝓbat quattuoꝝ rõnibus. Tercia est q̃ hoc est de iure positiuo ecclie ꝛ c̃. et idem astẽ. Et durand9 ibidez dicit: q̃ cellare confessionez non solũ est ex statuto ecclesie: ſz etiã ex p̃cepto diuino: et ex rõne sacr̃i p̃nie. sic. n. sacr̃m eius similitudinez gerit cuius causa exstitit: ꝛ per sacr̃m p̃nie peccatũ dimittitur ꝛ dimissum tegitur: ſm illud psalmi .beati quoꝝ. re. ini. et quoꝝ tect. sunt pct̃a. sic etiam oportet in signũ ꝛ in figuraz huius tegumẽti: vt id quod in ɔfessione auditur a cõfessore qui est vicarius dei: celletur ꝛ tegatur ꝛ remaneat sub sigillo. ita q̃ s̃ hoc nullus homo q̃ntecũq; auctoritatis põt dispensare. ymo in oñi casu confessio cellanda est. cum. n. sacerdos debeat ɔfoꝛmari deo cuí9 minister est: sicut deus peccata que per ɔfessiõem pandũtur non reuellat ſz tegit: sic etiaz nec sacerdos debet reuellare. qz sigillum ɔfessionis ɔtinet sacerdoti in q̃ntuz est minister huius sacr̃i. quod quidem sigillum nichil aliud est q̃z debitũ cellandi ɔfessionez et. j. cellatio ɔfessionis est de iure diuino et de significatione ipsius sacr̃i. contra que nullus homo potest dispensare. vnde fic̃ nec cõfitens nec aliquis superioꝝ eo põt ea que ptinent ad sacr̃m imutare: fic nec licẽtiare vt ɔfessio reuelletur. sacerdos. n. scit ea que dicũtur in cõfessione vt deus. hec oĩa durand9. Jtem alexañ. ꝛ ricardus. bonauen. et oĩs alí doctoꝛes dicunt. q̃ sigillum secretũ ꝛ cellatio ɔfessionis est de iure nature ꝛ de iure diuino et de iure canonico et q̃ sacerdos audiens ɔfessiõez gerit vicem dei: et ea que scit in ɔfessione: nescit vt homo. ſz vt deus. ideo nullo modo ea potest reuellare. nec ad hoc potest per aliquez cogi. Ex p̃dictis liquido patet: falsitas p̃dicte positionis .s. q̃ in sacro pñie forus secret9 est de rõne p̃cepti: nõ sacr̃i. ymo vt clare patet ex p̃dictis forus secretus in ɔfessione est de ratione ꝛ natura ꝛ quasi de essentia sacr̃i ꝛ anexus sacro. Et sicut sacramẽtum pñie est de iure diuino qz a deo institutum: ita et forus secretus siue cellatio. ꝛ sicut ecclesia nõ potest mutare vl̃ instituere primũ: ita nec sc̃m nec recipit dispensatiõem per hominem purum. Jste aũt error ꝓcedit ex alio falso fundamento .s. q̃ sacr̃m pñie fit ab ecclesia institutum ꝛ non a xp̃o. sicut expresse tenet p̃fatus mr̃. Jstud tñ falsissimũ est ꝛ valde erroneum. vt s̃. ostensuz est. ꝛ similiter istud quod ex illo sequitur: est falsum et erroneum.

Quod vero inducit ad ꝓbatiõez sui dicti. s. qõ est de rõne sacr̃i: nunq̃z mutatur: verũ est. qõ aũt infert q̃ forus pñie fit mutatus: nõ est verum. qz forus pñialis: semp fuit secretus. cum fit de rõne sui vt dictuz est. similiter quod p̃su ponit q̃ in ecclesia primitiua fuit vnus forus tm̃: falsum est. qz vt s̃. ostensum est semp fuerunt duo fori distincti ex sua origine et ex sui natura. ex quo etiam patet falsitas illius positionis.

Capitulum. JZ. de quidditate ꝛ effectu pcti.

Quiderandum: q̃ est naturale omnibus entibus in q̃ntuz sunt partes vniuersi subordinari conditori et rectori vniuersi. et qõlibet ordinatur sc̃m ɔditiõem sue nature. Est aũt homini naturale: esse rationalem ꝛ sc̃m rõnem agere. ideo subordinatur deo sc̃m actum rõnis vt i p̃m finem suuz cõstituat ꝛ supra oĩa amet ꝛ ꝓp̃r i p̃m ꝛ ad i p̃m cũcta agat. q̃ est oĩa sua in i p̃m ordinare. ab hoc aũt ordine homo auertitur q̃n aliquod bonum creatum ɔstituit finem suũ ꝛ in illud ten

uit deſiderio fruendi et ꝑ̃z illud vltimate aliquid agit. tunc .n. voluntas deo nó ſubiicitur ſz illi rei quá ſibi vt fini; ⁊ vt optimũ conſtituit. hoc aũt ordine ſublato: neceſſe eſt q̃ tota natura hominis ſm q̃ homo eſt ⁊ rónale: de ordinata maneat. Et iſte ordo eſt bonũ nature. natura .n. ró hoc exigit. ⁊ etiaz ſcõm hunc ordinez natura ꝓficitur. i. beatificatur. ⁊ ita bonũ ſuũ habet. Cum aũt homo ab hoc ordine cadit peccando ⁊ pctó; efficitur: recedit ab ordine totiꝰ boni ⁊ rónis ⁊ perdit ſuam dignitatem. velut ſi tranſiret in alterã ſpẽz q̃ eẽt naturali homini ſubdita. ſicut mẽbra q̃ hoc q̃ facta ſunt mortua: perdiderũt ſuam dignitatez quam habebant in hoc q̃ erant mẽbra humana. magis tñ deprimit malicia hoĩem infra humanaz dignitatem: q̃z morbus mẽbra corporis infra dignitatez mẽbroꝝ humanoꝝ. Huiuſmodi inordinatio in humanis actibus qui debent ſcõm rationem regulari ⁊ dirigi in finem vltimũ: dicitur viciũ ingñtuz virtuti oponitur. virꝰ namq; directe importat diſpoſitónez q̃madam alicuiꝰ cõuenienter ſe habentis ſcõm ordiné nature ſue. vñ ꝑ̃s dicit .7. phĩc. q̃ virtus eſt diſpoſitio ꝑfecti ad optimũ. dico aũt ꝑfecti: qõ eſt diſpoſitum ſcõm ſuaz naturam. ex dicti aũt ſequitur q̃ virꝰ ſit bonitas quedaz. in hoc .n. diffinit vnius cuiuſq; rei bonitas: q̃ conueniẽter ſe habeat ſcõm modũ ſue nature. ro aũt ad qõ ordinatur virtus: eſt actus bonus. ſm aũt q̃ ad rationem virtutis ſequitur q̃ ſit bonitas quedaz: opponitur virtuti malicia. ſed ſm ro qõ directe eſt de róne virtutis: oponitur virtuti: vicium. vicium .n. vniuſcuiuſq; rei eſſe videtur: q̃ non ſit diſpoſita ſm q̃ debuit ſue nature. vñ aug⁹. dicit in .3. de libero ar: qõ ꝑfectói nature debe eſſe ꝓpereris: id voca viciũ. Conſideraõũ q̃ natura vniuſcuiuſq; rei potiſſime eſt forma ſm quam ſpẽm ſortitur. homo aũt in ſpẽ conſtituitur per aiam rónalez. ⁊ ro illud qõ eſt ꝺ ratiquem: eſt ꝓprie ꝺ naturaz hominis ingñtum eſt homo. bonum aũt hominis eſt: ſm róuem eſſe. ⁊ malus hominis eſt: ꝓter róuem eſſe. vt dicit. dyoꝰ. 4. c. de. di. no. vnde virꝰ humana que hominez facit bonũ et opus ipius bonum reddit: in tñ eſt ſm naturaz hominis: ingñtuz ꝺuenit róni. vicium aũt in tantũ eſt ꝺ naturã hominis: ingñtuz eſt ꝺ ordinem rónis. vñ oñe vicium eo ipo qõ vicium: eſt ꝺ naturaz. vt dicit. b. aug. vbi. ſ. Scõo vero actus humanus inordinatꝰ vocatur peccatũ: ingñtuz in eo priuatur ꝑfectio oationis. q̃ vt dicitur. z. phĩc. Peccatum eſt in his que nata ſunt finem conſequi cũ nó ꝺſequantur. quelz aũt res nata eſt cõſequi finem ſuũ: per ſuam operationez. Vñ peccatum in operatione ꝺſiſtit. ſm q̃ nó eſt directa vt finis exigit. vt ãt in. 4. methaphyſice dr̃. bonum ⁊ malus quodaz ſpãli modo eſt in his que per electiõem aguntur. que rónem nis cognoſcunt ⁊ finem ſibi determinare poſſunt. Et ro peccatũ in talibus: quãdaz ſpãlem rónem malꝰ accipit. ut peccatũ in eis: etiã cꝛpa dicatur. vñ peccatũ in pluribꝰ q̃z culpa eſt. q̃ vt in .z. phĩc. probatur: peccatũ eſt in his que ſunt ſcõm naturam ⁊ in his que ſunt ſm artem. ſz culpa nó poteſt eſſe niſi in his que ſunt ꝓ voluntatem. Peccatuz .n. nichil eſt aliud q̃z actus humanꝰ malus. q̃ aũt aliquis actus ſit humanꝰ habet ex hoc q̃ eſt volũtarius. ſiue ſit volũtarius q̃ſi a volũtate eliciti vt ipm velle ⁊ eligere. ſiue a volũtate imperati vt exteriores actus vl locutionis vel operationis. habet aũt humanꝰ actus q̃ ſit malꝰ: ex eo q̃ caret debita cõſideratione. oñis aũt cõſideratio vniuſcuiuſq; rei: attenditur per ꝓportiõem ad aliquaz regulam a qua ſi diuertat: incõſideratꝰ erit. regula ãt voluntatis humane eſt duplex. vna ꝓpinqua ⁊ homogenea. ſ. ipa humana ratio. Illa vero eſt prima regula. ſ. lex eterna. que eſt quaſi ratio dei. Et ideo aug⁹. in diffinitõe peccati poſuit duo. vnũ quod ꝑtinet ad ſubſtãtiaz actus humani q̃ eſt q̃ſi materiale in peccato cũ dicit: dictũ vel factum vel ꝺcupituz. aliud aũt q̃ ꝑtinet ad rónem materialis. q̃ eſt q̃ſi formale in peccato. Cum dicit ꝺ legem eternã. que licz primo ⁊ principaliꝛ ordinet hoĩem ad finem: ꝺñr tñ facit hominez vñ ſe habere circa ea que ſunt ad finem. ideo in hoc q̃ dicit ꝺ legem eternam: tangit auerſiõem a fine. ⁊ oñs alias inordinatões. Per legem .n. eternaz: regulamur in multis que excedũt rónem humanaz. ſic in his que ſunt fidei. Peccatum ergo ꝓprie conſiſtit in actu qui agitur ꝑ̃z finem aliquez: cũ non habet debitum ordinem ad finez illum. debitus aũt ordo ad finem: ſm aliquam regulã menſuratur. que quidem regula in his que ſm naturam agũtur: eſt ipa virtus nature. que inclinat in talem finem. q̃ ergo actus ꝓcedit a virtute nature ſm naturalem inclinatõem in finem: tunc ſeruatur rectitudo in actu. q̃ medium non erit ab extremis. ſ. actus ab ordine actiui principij ad finem. q̃ aũt a rectitudine talis actus aliquis recedat: iſtic incipit ratio peccati. In his vero que agũtur per voluntatez:

regula ꝓxima est ratio humana. regula autē ſuꝑma : est lex eterna. Cum igitur actus hominis ꝓcedit in finem ſm ordinē rationis et legis eterne: tunc actus est rectus. qñ āt ab hac rectitudine aliqualiter oblicatur : tunc dicitur esse peccatū. oīs aūt actus volūtarius est malus : per hoc q̄ recedit ab ordine rationis et legis eterne. ⁊ oīs bonus: dū ordinat rōni et legi eterne. vñ ſequitur q̄ actus humanus ex hoc q̄ é bonus vl malus : habet rōnē rectitudinis vel peccati. ⁊ in peccato volūtatis: semp est defectus ab vltimo fine intento. q̄ nullus actus malus: est ordinabilis ad rectitudinem que est vltimus finis. Et ita peccatū ⁊ malum semp attēditur per deuiatōē ab ordine rōnis ad finem comunē humane vite. ⁊ ideo culpatur ex tali peccato homo. et inq̄ntus est homo ⁊ inq̄ntus est moralis. Et sic actus bonus vel malus habēt rōnem laudabilis vel culpe: ſm q̄ est in potestate volūtatis. rōnem vero rectitudinis ⁊ peccati: ſm ordinem ad finem. rōnem meriti ⁊ demeriti: ſcōm retributiōem iuſticie. Est aūt deus gubernator ⁊ rector totius vniuerſi. ſpāliter rōnabilium creaturā. ideo actus humani habent rōnem meriti ⁊ demeriti: per ordinatōēm ad ipm deum. aliōq̄n ordinaretur q̄ deus non haberet curam de actibus humanis. Et licz actus hominis deo scōm se nichil poſſit acrescere vel depere: tñ homo q̄ntum est in ſe aliquid ſubtrahit do vel ei exhibet cū ſeruat vel nō ſeruat ordinem quē deus inſtituit. etiaz q̄ cū deus ſit vltimus finis hominis: oīs actus humani debent referri in deum ſicut in vltimū finē. vñ qui facit actus malum nō referibiles in deum: non ſeruat honorē dei qui vltimo fini debetur.

Item q̄ deus cum ſit primus ſummū et infinitum bonū: debēt ſup oīa diligi. ideo qui rez aliam ſibi ꝓponit in amore: q̄ntus est in ſe magnam iniuriam et offenſam deo facit. q̄ dētp to deo qui est incomutabile bonum : duertitur ad creaturam que est bonū comutabile. Statuendo finem in ea ⁊ ꝓponendo eam deo. ⁊ ipm quodāmodo dētempnēdo ⁊ odio habēdo. q̄ ſeruor dilectionis : de neceſſitate ſecum diunctum habet odium Fruj. Et q̄ in peccato ſunt duo. ſ. duerſio ad dmutabile bonū et auerſio a bono incomutabili: ſm hec duo: ſunt duo effect peccati. Vn? est indignatio dei ad nos : auerſioni rñdens. aliud est pena : inordinatā duerſiōem ordinans. que est pena eterna. culpe in deum comiſſe reſpōdens. peccatū .n. ſ deum comiſſum quādam infinitatem habet ex infinitate diuine maieſtatis. q̄ tanto est offenſa maior : quāto maior est ille in quem delinquitur. ⁊ ſm. b. .t. in .z. ſen. di. 42. q. 1. ratio quare mortale peccatū ad eternā penam obligat : potest ſumi ex trib?. Primo ex ꝑte eius in quem peccatur qui est infinit?. ſ. deus. vñ et offenſa ei?: infinita pena digna est. Secūdo ex volūtate peccātis. Conſtat. n. q̄ peccans mortalr: finez dilectionis ſue in eo in quo mortalr peccat: ponit. Vñ etiā deum pro illo dtēpnit. Dſtat aūt q̄ quicūq̄ ſumme diligit aliquid fīt finem ſue voluntatis: ex hoc ipo uellet ſibi ſemp adhere re. Et ideo peccans mortalr illo actu uolūtatis quo peccatū mortale eligit : eligit peccato ſemp adherere. niſi retrahatur p accōs Tercio ex ipo ſtatu peccātis mortalr. qui per peccatum gr̄a priuatur. ſine qua non est remiſſio culpe. manēte culpa: ſemp est obnoxius pene. Circa ꝓicta notādū q̄ tota pena debita pro quoliz peccato mortali: est finita per ſe. ſed per accōs fit eterna uel infinita .ſ. q̄ nunq̄z moriens in peccato mortali incipit ſoluere partem pene. nam illud ſoluere: est quodāmodo ſatiſfacere. ſed ſatiſfactio nō potest fieri niſi accepta ſit illi cui ꝓſtatur. deo aūt ꝓſtatur ſatiſfactio. ſed ipe non acceptat aliquid factū ul tolleratum ab eo qui est in peccato mortali. ideo ille nūq̄z incipit ſatiſfacere. Et dūr liz quis maneat mille annis in inferno : non plus ſoluit in fine mille annoz q̄z prima die. ſed ſemp equalr debet. ita igitur puniretur in eternū qui ſolum vnū diem pene deberet ſi nunq̄z inciperet ſoluere.

Item pena inferni est eterna per accōs: q̄ ſicut gr̄e debetur glia : ita peccato mortali debetur pena. ſz qui decedit in peccato mortali ſemper est in peccato. q̄ poſt mortem non deletur peccatū qđ in vita nō fuit deletum. cū debeat per gr̄am deleri que nō datur poſt mortem. ergo cum illi qui ſunt in inferno ſemp ſint in peccato ⁊ in eternū ſic maneant: debent ſemp eſſe in pena. ⁊ hoc modo pena ſit eterna p accōs. quia peccatum factum est eternum.

Capitulum .33. quando peccatum est mortale et quando veniale.

c Onſiderandum q̄ peccatū est duplex .ſ. mortale quod conſiſtit in auerſione a deo et conuerſione ad creaturam. et veniale quod dſiſtit in duerſione ad creaturam: citra auerſiōem tñ a deo. Non .n. quelibz dylacentia facit peccatū mortale. ſz illa qua

Digitized by Google

ſic res nob placet: ut ea fruamur. ⁊ in hoc ſtat tota peruerſitas uoluntatis noſtre. ſ. cum fruimur utili ⁊ utimur fruibili. ſed ꝺplacẽtia que nobis placet nõ fruẽdo: nõ facit mortale. ꝑñ etiam ſi ſit de ordinata ꝺplacentia: nõ cauſat peccatũ mortale. ꝑõt. n. nob ꝺplacere creatura vupliciter. ſ. ordinate ⁊ deordinate. ſi ordinate: nõ eſt peccatũ aliquod. vt cũ aliquẽ amamus ex caritate. naz nõ poſſum⁹ eum amare: quin nobis placeat bonũ ei⁹. Si deordinate. i. non ſm caritatem: autcõplacet nobis tñ res illa q̃ fruamur ea aut eſt ꝺplacentia citra fruitionem. ſi primo modo eſt peccatuz mortale. ⁊ hoc eſt qñ quis magis gaudet de re aliqua q̃z de deo. ⁊ poti⁹ eligit offendere deũ manifeſte: q̃z carere bono uel delectabili qõ habet in amado rem illam. iſta ꝺplacẽtia nunq̃z poteſt eſſe ſine peccato mortali. qz ſoli deo fruendũ eſt. ⁊ in tali ꝺplacẽtia creature: fruimur creatura. Alia eſt ꝺplacentia deordinata. qñ placet nobis de re pluſq̃z ratio ſuadeat ⁊ tñ nõ peruenit ꝺplacentia iſta uſqz ad fruitõem. ⁊ ſignũ huj⁹ eſt: qñ poti⁹ uellz q̃s carere iſta re amata. ſ. delectatõne quã habet circa illam: q̃z offendere deum manifeſte vel quomodolz. nam tunc õ fruitur. quem offendere nõ vult. ⁊ non re. quã non tñ diligit vt potius ea carere uellit: q̃z deuz offendere. hec ꝺplacẽtia cauſat veniale. qõ ſcõm. b. t. tripliciter dr. vno modo ex cauſa. qz .ſ. habet aliquam cauſam venie que diminuit pctũm. ⁊ ſic pctũm ex infirmitate vl ex ignorantia: dicitur veniale. Alio modo ex euentu. ſicut oñe peccatũ per ꝓñiam fit veniale. i. veniam ꝺſecutuz. Tercio modo dr veniale: ex genere. ſicut verbum occioſum. ⁊ hoc ſolum veniale: oponitur mortali. Cum aũt peccatũ ſit infirmitas anime: dicitur aliqõ pctũz mortale: ad ſimilitudiné morbi qui dr mortalis ex eo q̃ inducit defectũ irreparabilez ꝑ deſtitutõem alicui⁹ principij. principiũ aũt ſpũalis vite q̃ eſt ſcõm virtutem: eſt ordo ad vltimũ finẽ. qui ſi deſtitut⁹ fuerit: non põt reparari per aliqõ principiũ intrinſecum. ſz ſolum ꝑ virtutem diuinam. qz inordinatões eoz que ſunt ad finez: reparantur a fine. ſicut error qui accidit circa ꝺcluſiões: per virtutem principioz. deffectus igitur ordinis vltimi finis: nõ põt per aliquid aliud reparari. ſicut nec error qui accidit circa principia. ⁊ ideo huiuſmodi peccata dñr mortalia. quaſi irreparabilia. Peccata aũt que habent inordinatões circa ea que ſunt ad finẽ: cõſeruato ordine ad vltimũ finem; reparabilia ſunt. et hec dicuntur venialia. Scõm hoc ergo mortale ⁊ veniale oponũtur: ſicut irreparabile et reparabile. et hoc dico per virtutez interi⁹. non aũt per ꝺparatõem ad virtutez diuinaz. que oñez morbum ⁊ ſpũalem ⁊ corporalez reparare poteſt. vñ patz q̃ pfecta ratio peccati quam aug⁹ ponit: ꝺuenit mortali. veniale ãt dicitur peccatũ: fm rõnez impfectam. qz veni aliter peccans: nõ facit qõ lex phibet nec pretermittit id ad quod lex per ꝓceptuz obligat. ſed facit ꝓter legem. qz non obſeruat modum rõnis quem lex intendit. vñ qñ voluntas peccantis fertur in id quod inſe ꝺtinet quãdaz in ordinatõem: non tñ Sriatur dilectioni dei et ꝓximi ſicut verbum occioſum. riſus ſupfluus ⁊ alia huiuſmodi: talia ſunt venialia ex ſuo genere. Cum vero voluntas fertur in aliquid qõ ſcõm ſe repugnat caritati per quam homo ordinatur in finem vltimũ: peccatũ ex ſuo obto habet q̃ ſit mortale. vñ habet q̃ ſit mortale ex genere ſiue ſit Sdilectões dei: ſicut blaſſemia piurium ⁊ huiuſmodi ſiue Sdilectões ꝓximi. ſic homicidiũ adulteriũ ⁊ ſimilia. hec. b. t. ꝓbatur ſcõe. q. ff. Sen⁹ aũt ipius act⁹ ſumitur ex materia vel ex obto. ideo in illa materia q̃ fecte peccata inueniuntur: in qua ſi peccetur: virtus caritatis ad deum ⁊ ad ꝓximũ diſſoluitur ꝑ quã vita anime eſt. ⁊ ideo qñ aliquis peccat in his ſine quib⁹ recte ſeruatis nõ remanz ſubiectio hominis ad deũ ⁊ ſocius humane ſocietatis: tunc eſt peccatũ mortale ex gñe ⁊ talia peccata phs malicias apellat. nõ poteſt autẽ homo debito modo deo eſſe ſubiect⁹: ſi deo nõ credat. ſi ei non obediat ⁊ huiuſmodi. ſimiliter etiaz ſocietas humane vite ſeruari nõ poſſet: niſi vnicuiq̃z ſuaretur qõ ſuum eſt. ⁊ ideo furtum ⁊ alie ſpecies iniuſticie: ſunt peccata mortalia ex genere. ⁊ ſimiliter eſt in oñibus aliis. ea vero ſine quib⁹ ſocietas humana ſeruari poteſt: non faciunt peccatũ eſſe mortale ex gñe. q̃muis etiaz actus deformis ſit. ſicut ſupfluus ludus vel aliquid huiuſmodi. ⁊ talia dicuntur venialia ex gñe. ſz ſicut qõ eſt bonũ ex gñe põt fieri male ⁊ non econuerſo: ita qõ eſt veniale ex genere: tali modo põt fieri q̃ erit mortale ut ſi credatur eſſe mortale qõ veniale eſt. vel ſi tñ quis in re tporali delectatur: vt finez ſibi in ea ꝺſtituat. qz tunc nõ ſeruatur debita reuerẽtia ad deum qui eſt vltim⁹ finis. ⁊ citra quẽ oñia ſunt diligẽda. Precepta aũt legis: intendũt homines ordinare ad dilectõnem dei ⁊ ꝓximi. quia finis ꝓcepti eſt caritas. j. thi. i. ⁊ ideo illa

sola mortalia sunt ex genere: de quibus dictuꝫ est. hec.n. directe sunt cōtra p̄cepta legis ⁊ nō solum legis scripte: sꝫ etiam naturalis. q̄muis aūt aliquid non sit maluꝫ qz p̄hibitum lege exteriori: tū ideo est malum: qz p̄hibetur lege interiori. lex.n. interior est ip̄m lumen rationis quo agenda decernimꝰ ⁊ quicquid in humanis actibus huic lumini est ꝺsonum: totū rectum est. quod aūt ℈ hoc lumen est: homini est innaturale ⁊ malum. Et p̄ tanto malum dr: qz p̄hibetur interiori lege. hec.b.t. in .Z.di.4Z.q..4. Consideranduꝫ q̄ caritas amittitur dupliciter. uno modo directe: p̄ actualeꝫ ꝺtemptum: alio modo indirecte: qñ ꝙs committit aliqd ℈rium caritati. p̄z aliquaꝫ passiōem ꝺcupiscentie vel timoris. nō aūt quelꝫ inordinatio affectionis que est circa ea que sunt ad finem. i. circa bona creata: ꝺstituit peccatū mortale. sꝫ solum talis inordinatio: que repugnat diuine volūtati. Et hec directe ℈riatur caritati. Caritas.n. importat unionem quādaꝫ ad deum. Oñe aūt peccatū mortale: ꝺstituit in auersiōe a deo. ideo oñe peccatū mortale ℈riatur caritati. hec.b.t. scōa scōe. q.Z4. ar.1Z. Et est notanduꝫ q̄ formalis ratio peccati mortalis: cōstituit in auersiōe a deo. si.n. esset inordinata cōuersio ad bonū comutabile sine auersiōe a deo: non esset peccatuꝫ mortale. Precepta aūt prime tabule: ꝙm se ordinant hoīem in deū. uū ducūtur ad dilectōez dei p̄tinere. Et ideo peccata que sunt ℈ p̄cepta prime tabule: directe ⁊ ꝙm se important auersiōem a deo. peccata ât que sunt ℈ p̄cepta scōe tabule: per se quidem ordinant nos principalr circa bona comutabilia. Circa que ordinamur per p̄cepta scōe tabule. ex ꝺnti aūt ordinant nos ad deuꝫ. in uno quo qz aūt gñe potissimū est ideo qđ é p̄ se. uñ peccata que sunt ℈ p̄cepta prime tabule: ꝙm suum genus sunt grauissima in gñe peccatoꝝ. qz contemptꝰ dei per se intentus: est in peccatis que sunt ℈ p̄cepta prime tabule. sic aūt non est necessitate includitur in preceptis que sunt ꝺtra precepta secūde tabule. non.n. ille qui fornicatur: intendit hoc agere in cōtemptū dei. sed intendit principaliter delectari ad quod consequitur: q̄ deum contempnat. propter p̄cipalem intentionem mandata eius transgrediens. hec.b.t. quolibet. 4. q. 10.

Capitulum. ℈4. an peccatum inducat irregularitatem. et q̄ non generaliter.

In principio prefati libelli ponit ꝙdam illatione quedam principia. primum est q̄ peccatum precipue mortale: facit inducit irregularitatem ⁊ repellit ab ordine vel ab ordinis executione: Ista ymo ⁊ fortius inducit excoīcationem ⁊ arcet a limitibus ecclesie. aut saltem a communione eucharistie. Dupliciter.n. penam excoīcationis subimus. ⁊ dum peccatū incurrimus ⁊ dum sentētia notamur. hec ille. Sed istud nō est verum nec rōnabilr dictuꝫ. non.n. irregularitas ⁊ excoīcatio semper comittātur peccatū. sed accidit q̄ cum illo ꝺcurrūt ⁊ potest esse pctuꝫ mortale sine illis.

De primo .i. de irregularitate patet qz irregularitas qñqꝫ ꝺtrahitur sine pctō. vt in bigamia. ⁊ in iudice iuste occidente malefactoreꝫ. ⁊ in aduocato ⁊ tabellione in causa criminali. qñqꝫ irregularitas ℈hitur cum peccato. sicut in homicidio volūtario iniusto. ⁊ in eo qui excoīcatus scienter celebrauit. prima irregularitas non p̄tinet ad sacrm p̄ñiē: cum non sit peccatum. si aūt irregularitas sequatur peccatū: tunc dicendumꝫ q̄ non sunt necessario onera. uñ potest quis absolui ab uno: non absolutus ab alio. vt si quis committens homicidiuꝫ volūtarium incurrit irregularitatem: potest absolui ab homicidio nō absolutꝰ ab irregularitate. ⁊ e ℈. potest liberari ab irregularitate: nō absolutꝰ ab homicidio. vt si nō uoluit de peccato nec cōfessus é. ⁊ tū obtinuit a papa dispensatōez sup̄ homicidio. ergo non est uniuersalr uerū q̄ peccatum inducit irregularitatem. qz alr manēte peccato: maneret irregularitas ⁊ econuerso qñ tū non est uerum. ⁊ potest manere in irregularitate sublato peccato. vt si uult manere i statu laycali ⁊ non curat de irregularitate ⁊ cōfitetur ⁊ absoluitur a peccato vt pote ab homicidio. ⁊ manere i irregularitate: nō est manere in peccato. Preterea irregularitas est vinculuꝫ iuris positiui. ꝙm innoc. in. c. nisi prudem. de renūciat. ⁊ non inducitur nisi in casibꝰ a iure positiuo determinatis. ut in. c. is qui. de. sen. excō. li. 6. Et ꝙm petruꝫ de palu. in. 4. di. 1℈. irregularitas est effectus iuris positiui. qui nō est realis sꝫ priuatio. seu relatio rōnis. ergo non infertur p̄ quodꝫ mortali cum hoc nō exprimatur in iure nec doctores hoc dicant.

Preterea sacra. no. le. nō purgant ab irregularitatibꝰ qz comuniter absolutōes irregularitatum: refuantur suꝑioribus et non sunt comisse sacerdotibꝰ: sicut absolutōes peccatoꝝ. et p̄tinēt ad diuersos foros. ⁊ irregularitas nō

tollitur in foro pñiali. vt dicit glo. in.c. p tuas. de.symo. ⁊ tñ in iure ⁊ inter doctores theologos ⁊ iuristas: nó fit mentio misi de quibusdaz certis irregularitatib⁹. Et nó fit mẽtio aliqua de irregularitate peccati. ergo sole ille debent dici irregularitates ⁊ non alie cũ sint penales et penalia sunt poti⁹ restringenda ꝙz extendẽ da. Preterea peccata inferẽtur sunt in ministris ecclesie ⁊ in alijs pſonis. sed irregularitates nó sunt nisi in ecclesiasticis pſonis vt dicit.b.t.in.4.di.1.in .no.n.le. non sunt irregularitates tot. sic in.de.te. nec sunt nisi in ministris ecclesie in quibus requiritur maxima honestas. pp̃r sacrorꝫ scitatem. ideo tales irregularitates nó ita facile absterguntur .hec.b.t. Et notandũ circa pdicta q̃ in.le.de. non erat irregularitas eo modo quo apud nos est. nec sacerdotes ⁊ leuite incurrebant irregularitatez sic ꝓmoti in sacris in.no.te.cui⁹ ratio est. qz irregularitas inducitur per legem.et tñ apud ministros.de.te. nó erat aliqua lex de ꝯtrahẽdo irregularitatez ꝓprie. ⁊ erat hoc rónabile qz ministeriũ .no.te. est multo excellentius ministratione.de. te. ideo debuerũt quedaz ptinentia ad pfectóem esse in ministris.no.te.que nó erant in sacerdotib⁹.de.legis. Et iaz. qz potissima causa irregularitatis accipitur in.no.te.p hoc q̃ sacerdotes ⁊ alij ministri altaris debẽt esse similes xpo qui nó permittebat hucz pcutere tur.sacerdotes tñ.de.te.nó habebãt aliqm q̃m imittarẽtur. Alia causa est qz sacerdotes.de.le.erãt ministri ipi⁹ legis ⁊ in illa ponebãtur pene corporales.ideo licebat eis occidere ⁊ mutilare.in. no.aũt.te. nulla pena corporalis ponitur.ideo sacerdotibus nris irregularitas est occidere vel mutilare. ⁊ ista irregularitas est inhabilitas q̃dam ascẽdendi ad ordines sacros vel ministrandi in eis. Item pdicta patent qz sacra.no.le.ꝯferunt gram ⁊ peccãs expiant peccata. ⁊ tñ nó expiãt irregularitates. ⁊ hoc ipm invocat maximaz .no.te.dignitatem et altitudinem.qz.n.in.de.te. non erat nisi vmbra sacrificij et actus sacerdotalis. ideo de leui patratur remediuz per qd̃ Iriuz huius actui efficitur. qz vero hic est verus act⁹ oblationis xpi ⁊ verum sacerdotiũ:ideo difficulter expiatur. ⁊ q̃dq; nó potest expiari irregularitas. hec albertus magn⁹ in.i.di.4.sen. Item peccatũ mortale impedit hoiem a perceptõe sacrorꝫ .no. le. sed irregularitas maxime impedit hominez a sacro ordinis ergo nó ab alijs.null⁹.n.est irregularis ad baptismũ vel eucharistiaz vnm modo se ꝓparare vellit.nec ad pñiamẽt fic de alijs.hec albertus magn⁹ vbi s̃.ergo peccatuz nó semp infert irregularitatẽ. nec irregulatas semp comittatur pctũm. Preterea peccatũ accidit in viris ⁊ in feminis sed irregularitas nó cadit in feminis. qz cum nó sint capaces ordinis clericalis nó cadit in eis irregularitas p quam quis impeditur in ordine.vel ordinis officiuz celebrare. vt dicit. joh.calde. vbi etiã manifeste innuit q̃ in solis ministris ecclesie locum habet irregularitas. ⁊ non in alijs. qõ etiã patet ex eius diffinitõe quã ponit. spec. dicẽs irregularitas est nota seu impedimẽtũ canonicũ: ex facto seu defectu prueniens. qua quis phibetur ad ecclesiasticos ordines ꝓmoueri. ⁊ in eisdẽ ministrare. Cum ergo irregularitas sit penal et fit impedimẽtuz canonicũ: non debet extendi nisi ad casus in iure expſſatis. ſz in iure non fit mentio aliqua de irregularitate per solum peccatũ ꝯtracta:ergo nó debet poni talis irregularitas. in mortali aũt ꝯstitutus est suspensus quo ad se.c.fi.de cohabi.cleri. ⁊ mul. ſz nó est iuris suspensio ⁊ irregularitas. Et suspẽsio ad tps: aduenientẽ tpe tollitur. vt dicit. inno. .c.cum bone.de etate ⁊ quali.ordini. ⁊ glosa. in cle. prima .de deci. igitur sublato mortali: tollitur suspensio cuius Iriuz ille dicit. Item irregularitas est: inhabilitas quedam ad ordinum receptóez ⁊ officiorꝫ ecclesiasticorꝫ receptorꝫ executóez simpliciter ⁊ ex toto ex aliquo impedimẽto prueniens: ex institutóne ecclesie habens robur.vt dicũt doctores.sed ex ecclesie institutõe non habet peccatũ q̃ inferat irregularitatem:igitur nó debet fingi talis irregularitas. Preterea patet hoc plane ex ꝓprietate vocabuli. naz vt dicit archi⁹ ⁊ alij.in.c.qm̃. .47. di. irregularitas nomen accepit a regula quam apls statuit ſuadens circa ordinatos et ordinãdos.1.thimo.3.⁊ ad titum.1. cui⁹ contrariuz dr̃ irregularitas.1.5 regulam.vt patz in pdicto.c.qm̃.⁊ 21.di. ſ.nũc aũt.vñ nó debz dici irregularitas nisi in casibus expſſe cõtra illam regulam facientib⁹. vel a iure expressis.vt aperte dr̃ in.c.is.qui.de sen.ex.li.6.ergo non quodlz peccatũ infert irregularitatez. vt ille dicit. Est.n. irregularitas nota vel macula ꝑm quam ministri altaris redduntur inepti ad ministrãdum in sacro ordine ⁊ vocatur illa macula irregularitas iniuncta causatur p hoc q̃ agitur 5 regulaz ecclesiastice discipline. de qua apls.1.thi.5. Preterea irregularis nó pót ꝓmoueri sine dispensatõne.vt in.c. pcipi

mus.34.di. sed peccatores ad hoc q promouentur. vel in susceptis ordinib9 ministrent: nō indigent dispensatōe. nisi solum in casibus iure prohibitis ⁊ notatis. ergo in illis solis incurritur irregularitas ⁊ non in alijs. Ꝑ̄ si quolibz peccato incurreretur irregularitas: nunqz possent pctores promoueri. nec in susceptis ordinibus ministrare: sine speciali dispensatōe. quod ridiculum est. nam si hoc esset verum: iura que expresserunt ⁊ phibuerūt in quibusdam peccatis: expressissent et prohibuissent in omnibus.

Jtez archidiaꝰ. de. re. iudi. cum eterni. li. 6. dicit q irregularis non potest dicere diuinum officium in ecclesia. seu loco. stallo. vel ordine suo. alij tñ pctores hoc facere possunt. ergo nō quodlz peccatū infert irregularitatem. Preterea de tporibus ordi. c. vlti. dr̄ q peccata occulta: non inducūt irregularitatez. pter homicidiuz. si tñ oīa peccata inducerent irregularitatem: non fieret exceptio illa. Preterea quicūqz celebrat in mortali: peccat mortalr̄. et tñ nō incurrit irregularitatez nisi casibꝰ certis a iure expressatis. Jtem ex actu meritorio inducitur aliqñ irregularitas. ut in. c. inter opera de spon. Jtez excōicatus qui celebrās incurrit semel irregularitatez: si iterꝝ celebret peccat mortalr̄. sed non incurrit iterꝝ irregularitatem. vt dicit inocē. in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. ergo falsuz est q quodlz peccatū inferat irregularitatez. vt ille dicit. Preterea dicūt doctores q sacerdos suspensus celebrans efficitur irregularis. ⁊ quocies celebrat: peccat mortaliter non tñ ꝺtrahit nouam irregularitatez. ergo irregularitas nō comittatur pctū. Jtē si ꝑicta possent aliquo modo ꝺcedi de mortali: nullo tñ modo de venali. ut ille vult. qz venialia nec repellūt ab ordine: nec ab ordinis executione. Cum stent simul cum caritate. Jtem ipemet dicit in sequēti littera sui libelli: q nos in lege xpi vocamꝰ irregularitatez ipedimētū ad ordinem vel ad ordinis executōem. ergo effectus peccati inuutuz huiusmodi: non est irregularitas. vt idem dicit.

Capitulum. 34. an peccatū inferat excomunicatōnem: et q non ⁊ ibi de coīcatione ⁊ de effectibus excomunicationis.

Secundo aūt. q. de excomunicatōe: similiter patet. nam iura que diligēter trauunt doctrinaz de excoīcatōe ꝯ doctores iuriste ⁊ theologi: solū ponūt duas

species siue duos modos excoīcationis. s. maioris et minoris. Cuius ratio est scōm. b. t. q ille qui p baptismū in ecclesia ponitur: ad duo ascribitur. s. ad cetum fideliū et ad sacr̄oꝝ participationez. et hoc scōm ꝑsuponit primuz. qz in sacris participādis fideles coīcant. Et ideo aliquis potest extra ecclesiam fieri p excoīcationez duplicater. Uno modo. ita q separetur tñ a participatōe sacr̄oꝝ: et hec erit excoīcatio minor. Alio modo ita q excludatur ab vtroqz. Et sic erit excoīcatio maior. Non potest aūt esse terciuz. s. q excludatur a communōe fidelium ⁊ non a participatōe sacr̄oꝝ ratione iaz dicta. qz. s. fideles in sacris coīcant sz communicatio fidelium est duplex. quedam in spūalibus. quedam in corporalibꝰ actibus legitimis. et maior excoīcatio ab vtraqz separat. qz separat excoīcatos ab vniuersitate fideliū. p qbꝰ iuffragia facit. hec. b. t. in. 4. di. 18. sz in his nō includitur excoīcatio peccati quaz ponit ille. nō ergo loquitur rationabilr̄ cum deuiet in sua doctrina a doctrina ecclesie ⁊ oium doctoꝝ. Ad hoc patet hoc. qz excoīcatio diffinitur. put dr̄ privatōez communionis. Et ita dicūt decretiste. excoīcatio est: a qualz licita communōe. vel legitimo actu separatio. Et dicuntur actus legitimi qui hoc versu ꝺtinētur. s. os. orare. vale. ꝺnle. mensa. ergo respectu istoꝝ debet attendi excomunicatio ⁊ nō respectu cuiusli; mortalis peccati. ⁊ patet hoc quia excoīcatio vt dictuz est: non instigitur. nisi duobus modis. s. maiori et minori.. Et maior dicitur que ꝑdit a tribus. s. participatōe sacr̄oꝝ. ingressu ecclesie. et cōmunione fideliuz in actibus legitimis. Et hec vocatur etiaz anathematisatio. Minor autez que non remouet nisi a participatōe sacr̄oꝝ et non ab alijs duobus. ergo dr̄ q nō sunt plures excoīcationuz species. Jtem patet hoc qz excoīcatio: priuatio est. ⁊ oportz q cognoscatur ex suo habitu. Comunio aūt fidelium q̄tum ad vtilitatem ecclīasticam: est in his tribus in genere. s. in pure spūali quod est pticipatio sacr̄oꝝ. et pure corporali: quod est legitimus actus sine quo nō est coīcatio ⁊ cōuersatio humana. qz homo est animal politicū ⁊ oportet eum coīcare cum primo in actibus legitimis. Tercium aūt in quo coīcat: est partiz spūale. et partim corporale. quod est ꝺuentus ad locum cultꝰ ꝺsecrationis sacr̄oꝝ. si igitur est privatio a toto quod ꝺstituit coīonez: est anathema siue maior excoīcatio. si autez priuatio a spūali tm̄: est excoīcatio minor. Et qz excoīca

tio est vinculū spūale: ad hoc q̄ fit excoīcatio: oportet q̄ priuet spūale. vñ nunq̄z priuat corporale nisi in ordine ad spūale. ideo oportet in minori priuari participatōem sacrorūz. ꝛ ita non sunt plures ſpēs excoīcationis. hec mr̄ hubertus. Preterea coīcatio est q̄druplex. prima naturalis scōm q̄ in naturali origine quidam coīcant vt pr̄ ꝛ filius ꝛ cognati. Scōa domestica fm quam homines coīcant in officiis domesticis. Tercia est politica. fm quaz hoīes eiusdez vrbis vel loci coīcant inter se in eis que ptinent ad rem publicaz vel ad seipos inq̄ntū sunt partes eiusdez rei publice. Quarta est diuina fm quaz homines coīcant in vno corpore ecclesie ī actu. vel potētia. ꝛ hecē amicicia caritatis que habetur ad oēs. ꝛ ista est pcipua amicicia. q̄z fundatur sup̄ pcipua coīcatione. Et ē coīcatio ista in vita diuina que est vita glorie et gr̄e. Et q̄z vita gr̄e ordinatur ad vitaz glie: ponimus coīcantes in gr̄a ptinere ad amicicia caritatis. ꝛ q̄z caritas haberi nō potest nisi intra ecclesiam extra quaz nemo saluatur. extra. de. sum. trini. ꝛ. fi. ca. c. firmiter: dicimus esse caritatem ad coīcantes in vno corpore ecclesie. siue in actu siue in potētia. et q̄z oīnis homo est actu vl̄ in potētia in eccliā: Caritas debet esse ad oīnem hoīem ꝛ ad oīs hoīes nos amicabilē habere debem⁹ in eis que ad deuz expectant. ſ. vt oībus optemus vitam eternaz et gr̄az ꝛ media ꝓuenienꝺi ad hoc. ꝛ opemur ad salutem eoꝝ spūalem fm modū nr̄m. Cum deo aūt non coīcamus primis tribus coīcationibus. Sic dr̄ daniel. z. q̄ diis non est ꝺuersatio cum hoībus. coīcam⁹ tn̄ cū deo vita beata inq̄ntum est ipe essentalē beatus ꝛ nos p̄ participationez eius efficimur beati. eodez modo in vita gr̄e. q̄z gr̄a ab ipo est. etiā coīcamus in corpore ecclesie: inq̄ntuz ipe est caput ecclesie et nos repēdemus ab eo sicut mēbra a capite. prima. coꝝ. 12. et ad. ephe. 4. excoīcatio aūt dicit exclusionem a coīone. coīo vero est communis vnio vniuersoꝝ coīcantium siue ptic̄patiuz aliquo vno. vt patet ex terminis. vñ vbi nō est talis participatio etcomunicatio: non habet locum excoīcatio. fideles aūt vnioce coīcant ī aliquo vno. ſ. ī vnitate ecclesiastica. in vnitate fidei ꝛ caritatis. que facit oīa bona spūalia communia ꝛ in vnitate ptic̄pationis sacroꝝ et caritative ꝛ mutue cōuersationis ꝛ c̄. ideo in ecclesia ꝛ inter fideles habet ꝓprie locū excōmunicatio que excludit a ꝓdictis. Cum deo vero q̄ntum ad naturaz veritatis respectu cuius peccatū habet infinitatem: non comunicam⁹ aliquo vnioce. sed analogice nam licet comunicemus cum eo gr̄a ꝛ gloria: non tn̄ vno ꝛ eodem modo. ꝛ vnioce ptic̄pam⁹ ꝛ coīcamus nos ꝛ deus q̄z ipe est beatus per essentiaz: nos vero per ptic̄patōem ipius dei. ꝛ ipe solus creat ꝛ causat gr̄am in nobis. nos vero subiective illam suscipimus ab eo. ideo inter deum ꝛ nos non habet locum excoīcatio ꝓprie loquēdo. qō patet ex ꝓprietate terminoꝝ. et confirmatur ex tribus. Primo ex sacra scriptura que est origo totius sapīe ꝛ eloquēcie. que nō ꝺsueuit uti isto modo loquēdi. nec isto termino excoīcatio cum loquitur de peccato. ſz vtitur aliis nominib⁹. ſ. diuisionis. elongationis. offensionis. ꝺtemptus. ꝛ aliis plurimis. Scōo ex ecclie doctrina ꝛ institutionib⁹ que in canonib⁹ suis ꝓprijs terminis vtitur. q̄ solū ponit duos modos excoīcationis. vt dictū est. Tercio patet hoc ex doctrina scoꝝ ꝛ doctoꝝ theologoꝝ ꝛ canonistaꝝ qui nunq̄z ꝺsueneruñ huiusmodi terminis vti in doctrinis suis. nō ergo bene dicit mr̄ ille ponens primū principiuz ꝛ fundamentum doctrine sue falsum. vel saltem impropriū ꝛ incōsuetum. Et si ille adhoc respōdeat q̄ iniuste reꝑhenditur a nō intelligētibus doctrinam suam. primo q̄z ymo vtitur terminis iuris. nam. xi. q. 3. c. cure. dicit honorius papa q̄ dupliciter excoīcationis penam subimus. et dum peccatū incurrim⁹ ꝛ dum sentētia notamur. Scōo q̄z q̄ iura ponūt tn̄ duas species excoīcationis: debet intelligi de excoīcatione lata a iure vel iudice. non aūt de excoīcatione peccati que nō includitur in illa diuisione. Et sic diuisio illa: nō est vniuersalis et sufficiens.

Ad primuz dicendū q̄ locutio illa est impropria vt satis patet ex ꝓdictis ꝛ adhuc clarius quia nō inuenitur locutio illa frequētata nec vsitata in iure nouo nec in antiquo. locutōes aūt improprie: sunt exponende ꝑ auctoritatem antiquoꝝ et nō sunt extendende vt doctores dicūt. maxime in doctrina. qualis est liber ille ꝺfessionalis. q̄z als doctrina p̄cederet ex ī/ ꝓprijs et incertis q̄ō esset maximuz incōueniens. Item mr̄ ꝑfatus fundans intentōem suam in predicta auctoritate honorij pape. ſ. dupliciter excoīcatis penā subimus: nō assumit bonum fundamētuz. q̄z verba illa sunt gracia ni exponentis supradicta. et oīnt q̄ non tenemur vitare oīs excoīcatos sed illos solos qui sunt excoīcati nominatī. vt exponit ibi archi. et patet in littera. Ad scōm dicendū q̄ cum

talis excomunicatio non inueniatur in sacra scriptura nec in iure canonico vbi est ꝓprie locus tractandi de excoïcatione et sunt ꝓprie ꝛ speciales materie ꝛ spāles tituli de hoc nec inter doctores theologos ꝛ canonistas qui plurima ꝛ subtilia de materia excoïcationis direxit et scripserūt: non debet iste nec alius talem excomunicatōem fingere. qz sc̄m ysidorum. ℣. li. ethimologiaꝝ. nobis nichil ex nr̄o arbitrio inducere lz. ſz nec eligere. nec apli q̄cq̄z ex suo arbitrio q̄ inducerent elegerūt ſz acceptam a xp̄o disciplinam: fideliter nationibus assignauerunt. hec ysi. nō igitur debet in doctrina tradi talis nouus modus excoïcationis cū sit imꝓprius modus loquēdi. vñ cum dr̄ q̄ peccans incurrit excoïcationem ꝛ q̄ peccatū infert excomunicatōem. ꝛ q̄ pctōr est excoïcatus a ōo et alia simimilia: accipitur excoïcatio impropꝛie ꝓ separatione vel remotōe seu diuisione. ꝛ c̄. Et ita ipemet exponit dicens q̄ pena pctī est excoïcatio. i. separatio a xp̄o ꝛ a consorcio sanctoꝝ. in doctrina tū non est recedendum a ꝓpria significatōe terminoꝝ. nec lz nobis abuti terminis. vl eis uti ꝓ libito nr̄o. sed necesse est nobis stare ꝓprie significationi eoꝝ. Et ita cū ſm iura et ſm doctores sint hodie tres vie spes siue duo modi excoïcationis non lz nobis alios adducere. fingere ꝛ adinuenire ꝛ de illꝰ doctrinaz nouaz facere. nec sequitur ꝓpr hoc q̄ pctōr nō potest suscipere sacrm̄ sine peccato: q̄ fit excomunicatꝰ. qz excoïcatio etiam ſi sit minor: adhuc aliquid ad peccatum. nam vltra hoc q̄ erat diuisus ꝛ exclusus a ōo ꝛ a participatōe sacramentoꝝ: excludit insuꝓ ab eoꝝ ꝓticipatōe ex iuris positiui dispositōe. et ita excoïcatio a dr̄ aliud vinculū. ut in. c. ſi celebrat. de. cle. excomi. ꝛ ſi dicatur q̄ peccator excoïcatus debet intelligi. i. diuisus. vel separatus. vel exclusus a participatōe eucharistie. ꝛ tū hoc modo vnuz quodq̄z ꝓhibitum diceremꝰ excoïcatum. c. ad mensam. xi. q. 3. ℣. euidēter. non tū huiusmodi appellatur excoïcatio et nos debemus obseruare dr̄etum modum loquēdi sc̄m qđ excoïcatio in duas tres spes diuiditur ꝛ non debemus nouas ꝛ impꝛopꝛias ꝛ inusitatas significationes terminoꝝ adinuenire vl cōfingere. Preterea peccans dr̄ excludi. separari. diuidi. vl elongari a deo. vel aliquid huiusmodi ꝓ hoc q̄ mortaliter peccat. nō tū dr̄ excoïcari a deo nec ab ecclesia. cum non excludat eum ecclesia a ꝓticipatione fideliū. quinymo ecclesia tollerat peccatores in ꝛta illō sisanioꝝ. finite vtraq̄z cresce re. mat. 13. c. quousq̄z expresse dimittat et excludat eos a cetu et cōsorcio fideliuz per sententiam excoïcatōis. que nō debet ferri nisi ꝓ mortali peccato. et non ꝓ quolz sed ꝓ ōtumacia vt dicit. b. t. ergo excoïcatio ex additōe se habet ad peccatuz et nō ōuertitur cum eo. ita vt dici possit q̄ omnis peccans sit excoïcatus.

Preterea petrus de paludе. in. 4. di. 18. ℣. dic̄ q̄ triplex est coïcatio suffragioꝝ. vna ex vi caritatis que habenti caritatem nō potest auferri ꝛ non habenti nō potest dari: inde est q̄ excoïcatio: istam nō tollit. nec absolutio tribuit. sed excoïcatio supponit eaz ablatam. ꝛ absolutio restitutam. et. ℣. excoïcatio non nisi ꝓ mortali debet infligi. qz ille solꝰ iudicio ecclesie est p̄cindendꝰ: qui iudicio dei creditur precissus. hec ille. ꝛ idem dicit petrus de taran. ꝛ alij. in quibus manifeste ostendunt q̄ peccatum et excoïcatio se habent vt prius ꝛ posteriꝰ ꝛ vnū ꝑsuponitur ad alterum. Et. b. t. ibidez dicit. licet vinculuz peccati sit maius simpliciter q̄z vinculuz excoïcationis: tū quo ad aliqđ vinculum excoïcationis est maius. inq̄tuz non solū obligat quo ad deum: sed etiaz in facie ecclesie. ꝛ idem. 19. di. dicit q̄ absolutio ab excoïcatōe: debet p̄cedere absolutōez a peccato. qz quādiu aliquis est excoïcatus: non pōt recipere ecclesie sacra. Item excoïcatio ōtinet exclusiōez a sacris et a coïone fideliuz. Comunio aūt ecclesie est duplex. quedaz interior per caritatē. quedaz exterior per vnitatem ecclesiasticam. Prima nō potest auferri iusto nec tradi iniusto. Secōa potest. ab hac vero secōa fit separatio ꝓ excoïcationem nō a prima. et excoïcatio separat a coïone hominū. ꝛ absolutio reconciliat. hec petrꝰ de tarran. ergo alia non debet vocari excoïcatio. qz excoïcatio separat a comunione hominuz. Preterea ꝛez mr̄ dicit vbi ℣. q̄ illud impedimētuz quod arcet a liminibus ecclesie ꝛ separat a comunione eucharistie: dicimus excoïcatōem. ꝛ tū pctū nō arcet a liminibus ecclesie. ergo non infert excomunicatōem

Itē dicit ille ibidez q̄ excomunicatio maior separat a ꝓticipatōe fideliuz in rebus que his verbis ōtinentur. os orare. vale. coīo. mēsa. sed peccatū non separat ab his cuz peccatores sint tollerādi donec ab ecclesia spāliter separētur. ergo peccatū non infert excomunicatōez. sed ecclesia per iura sua vel per iudices. Itez vt petrus de taran. dicit nō est simile de peccato et excoïcatione qz peccatum nō priuat a cōsorcio fideliū sicut excomunicatō. Preterea

vatō q̄ hoc aliquo modo possz dici de mortali: non tñ potest dici aliquo modo de veniali vt ille fingit. nam ipe dicit q̄ pena peccati est excomunicatio.i.separatio a xpo ꝛ a ꝯsorcio sanctoꝝ. Veniale tñ non separat a xpo nec a ꝯsorcio sanctoꝝ. qz veniale simul stat cū caritate. nec excludit a regno dei nec a regno ecclesie vt .j. dicetur. et pcōnis nec a ptcipatōe sacroꝝ.

Item dicit ille in sequēti littera q̄ pena peccati est excoīcatio.i. separatio a xpo ꝛ a ꝯsorcio sanctoꝝ. ꝛ q̄ quedam peccata separant a tps vt peccata minuta. quedaz vero in ppetuum. vt peccata grauiora sz istud non pōt stare qz si per peccata minuta ille vellit intelligere venialia: non est verū dictū suum. qz venialia non separant a deo nec a ꝯsorcio sanctoꝝ. cum stent simul cum caritate. que cōiungit nos deo qz qui manet in caritate manet in deo .i.ioh. .4. si vero intelligat de mortalibus: similiter est falsuz. qz quodlz mortale separat a deo simpliciter ꝛ pcōnis in ppetuum q̄ntum est de se nisi pctūm tollatur per ꝺfessiōem. Et tunc iaz non manet peccatū. ideo non separat a deo. et hoc idez est de grauib⁹ peccatis. nec est differēcia in eis q̄ntuz ad hoc. ideo dictum suū non est verum. Et nota gr̄a materie. q̄ excoīcatio in gñali: duos habet effectus. prim⁹ ꝛ maximus est: separatio a diuinis. Scōs est separatio a quocūq; legitimo actu ꝛ ꝯsorcio fidelium. Et sm iura excoīcatio hz .4. alios notabiles effectus. Primus est: q̄ non debet ecclesiaz intrare etiā si non dicātur ibi diuina.1.q.1. non liceat .24. .q.3. sicut olim. ꝛ clerici nō debent eis audientibus celebrare. qz audire diuina: ē ptcipare diuinis. similr nec hz eis videre corpus xpi. Secūdus effectus est: q̄ nō potest eligere. nec eligi. de electōe venerabilez. ymo q̄m̄odu est excomunicatus: nō facit fructus suos. de. apel. pastoralis. in fi. Tercius effectus est: q̄ non pōt iudicare nec committere. qz non habet officiū iudicis. de. offi. dele. licet. nec valent sententie p eos late. nec statuta per excoīcatos facta. et hoc ē verū si sint excoīcati publice. de. sen. ꝛ re. iudi. c. ad pbandū. qz facta ꝛ iudicata per ocultē excoīcatum vallent. ꝛ in spūalibus non valet quod fit ab excoīcato. de. apel. constitutus.

Quartus effectus est: q̄ nō pōt ordinare. nec ordinari. Quintus est: q̄ si celebrat vel ordines recipit: fit irregularis. qui aūt exīs excoīcatus nō celebrat sz in suo officio exequēs sicut prius ingerit se diuinis: irregularis efficitur. ita vt nō nisi per papam cū eo dispēsetur .xi.q.3. .c. penul. Unde sacerdos soleniter baptisādo aut in foro ꝺscie absoluēdo: irregularitatem ꝺtrahit. ꝛ fic nō refert vtrum dicat missaz publice vl occulte: fic nec quomodo absolnat in foro ꝺscie. qz ista duo sem p sunt actus ordinis sacerdotalis. Et excoīcato habz aliquos effectus iuris positiui qui non sunt reales. sz priuatio. siue relatio rōnis. sicut irregularitatem ꝛ huiusmodi que sunt ab hoīe. habet aūt effect⁹ iuris diuini. vt q̄ tradatur sathane. ꝛ illō casu satur virtute diuina. vel angelica. nō ipsius excoīcationis. hec petr⁹ de palude. in. 4. di. 18.

Capitulum .76. q̄ in peccato mortali sunt octo. et que sunt illa.

a Deuidentiā predictoꝝ cōsideranduz q̄ in peccato sunt octo saltez in peccato comissionis .s. actus. culpa. offensa. macula. tenebra. reatus. pena. pnitas ad maluz. sicut in occidere. actus positiu⁹ est vulnerare. Scōm qō est in peccato est culpa. q̄ est quedam priuatio debite rectitudinis in actu q̄ntuz ad circūstantias debitas que si oēs cōcurrant: actus erit bonus. si aūt oēs defficiāt vel aliqua illaꝝ: actus erit malus. nō ꝑpr aliquid positiuū sz ꝑpr deffectuz circūstantie que deberet illi inesse. ꝛ illum deffectū: carentiā vl priuatōem: vocamus culpam. vel maliciaz in actu. sic patet per scūm thomam. 2. sen. di. 36. .ar.1. Terciū quod est in peccato est offensa. nam q̄ quis peccat recedit a deo ꝺtempnēdo ipm ꝛ legem eius: adherendo bono creato. qō homo ꝓponit deo. ꝛ in hac auersione: deus offenditur. s. q̄ ꝑpr aliquaz rem minorez se: contēpnatur ipe ꝛ recedatur ab eo. de hoc .b.t.z. pte. q. 76. ar. 2. Et hoc modo in sacra scriptura peccata vocātur offensiones dei. Quartū qō in peccato consideratur: est macula. de qua dicit mr. 4. sen. di. 18. c.1. q̄ aū penituinez corduis: pctōr habet maculam ꝛ fetorem peccati. Et ista macula est quedam deformitas in aīa nīa. vl immundicia large dicta. ꝛ est in anima. sm q̄ aīa est ymago dei. ꝛ ista macula. vel deformitas: est priuatio pulcritudinis prius habite ꝛ nūc debite inesse. sicut carentia vestiū. vel ornatus necessarij in corpore: est deformitas corporis. ita est in aīa nīa in qua est ymago dei naturalr. ꝛ pulcritudo sua extrinseca est gr̄a vel caritas. quam cū homo habet: pulcra videtur. sicut homo vestitus. si aūt caruerit illa: erit deformis. sicut homo nudus. ꝛ hoc est in

quolibet peccato mortali .qz p quodlibet tollitur tota caritas.vl gra dei.vel potest macula accipi.p quadaz imunditia figurate sumpta. ficut cū aliquis tangit rem imundaz; poluitur ꝛ manet polutus vsquequo lauetur.hoc modo accipit mr .4.sen.di.17. dicés sz que est macula peccati aqua aia lauatur ꝛc. Et macla nó dicit aliquid positiuū sz priuatiuū .s.priuationez pulcritudinis. sicut tenet.b.t.in.4.sen.di. .17. Aliqñ aūt mr istaz maculam vocat fetorez peccati.vt in.4.di.17. Quintū in peccato est tenebra .de qua mr in.4.di.17.c.1.et.c. vlti. istam ponit mr spāliter distinctam a macula.sz scūs.t.dicit maculam ꝛ tenebras in peccato idem esse.sz macula vocatur inq̃ntum est priuatio gre.vel decoris.tenebra inq̃ntum est obstaculum quodaz.vel interpositio ad non recipiendum gram ꝛ dei caritatem. Sextum in pcto est reatus.ꝛ idez qō est obligatio.qz reatus a reo dr. ꝛ insurgit ex lege dei ista obligatio.s.vt puniatur in eternū.naz ex parte auersionis ꝺsequitur peccatuz reatus pene eterne. et ex parte ꝺuersionis ad creaturaz;manet reatus pene tpoalis.vt dic .b.t.4.sen.di.17.q. .3.ar.2.ꝛ.3.parte.q.86.ꝛ prima scē.q.87.

Septimū est in peccato pena que p peccato debetur ꝛ ad hāc est reat⁹.siue obligatio Dicatur in peccato est.pnitas ad malum.ꝛ ista insurgit naturalr ex peccato qz fm phm.gnationes ꝛ corruptões habituū fiunt ex eisdez.i.ex similib⁹.ꝛ cū quodlz peccatū actuale fit actus mal⁹:sequitur naturalr ex eo.pnitas ad malū q̃ est habitus.vl dispositio. De his aūt octo dicēdum q primuz .i. actus peccati per se esse cessat. Scōm aūt.i.culpa.pprie p se esse cessat cum fit priuatio debite circūstantie siue debite rectitudinis in actu ꝛ fit accūs priuatiū actus. ꝛ sic transit cum actu. alia aūt quinqz luez sint inter se distincta: tñ doctores vt comuniter reducūt ad duo.s.ad maculaz ꝛ ad penā. q̃mqz interdum distingunt hec. Et alij minus ppie loquētes accipientes large culpaz.includunt sub noīe culpe.maculam. offensam.tenebram reatum. Ecce q doctores diligenter ꝺsiderantes que in peccato sunt : nō faciunt mentionem de excoīcatione. Item .hug.de.san. .vic.moueus questiónez: ponit q est multiplex vinculum quo peccator ligatur ex peccato. et enarrat ibi multa. non tñ ponit excoīcatiónem inter illa. Et ita patz q doctores loq̃ntes de his que in peccato sunt ꝛ distinguentes ea: nō faciunt mentionem de excoīcatione que fertur opere peccati vt ille dicit.ergo nec est ponēda nec tali modo loquēdi est vtendum cum ꝺmet a comuni ꝛ ꝺsueto modo loquēdi doctoꝝ. ꝺa ꝫimè cum libellus ille sit doctrinalis ꝛ ꝺfessionalis pro doctrina clericoꝝ ꝛ simplicium.

Capitulum.87.q facta contra equitatem ꝛ legem rationis sunt peccata mortalia.

Magister autem ille assignans differentiam inter mortale et veniale : dicit q venialia peccata dicūtur inordinata quedam: ꝺ equitatez ꝛ legem rónis. dum nō sint expresse prohibita:lege dei vel ecclesie. hec ille. Sed istud manifeste falsuz est. aliud .n.est:esse pter rónez ; aliud vero ꝺ rónem.venialia.n.sunt motus quidaz pter rónez. que tñ ꝺ equitatez ꝛ legez siue dictamen rónis sunt: mortalia sunt. qō multipliciter patet. primo q: oīe pctūm ꝺ naturam: est mortale.sz peccatū ꝺ rónem est hui⁹ : ergo est mortale.pbatur minor.qz natura hois est ratio. ꝛ ideo oīe quod est ꝺ rónem est ꝺ naturam hois scōm q est homo. Unde dic .b.t. prima scē.q.71.ar. .2. q homo in specie ꝺstituitur per aiam rationalem.ꝛ ideo illud quod est ꝺ ordinez rónis: ppie est ꝺ naturam hominis inq̃ntuz est bonum aūt hominis est: fm rónem esse. et malum hominis est: esse pter rónem. vt dyo⁹ dic .4.de.di.no. vñ virtus humana in tñ est fm naturam hois:inq̃ntuz ꝺuenit róni.viciū aūt intñ est ꝺ naturaz hois:inq̃ntuz est ꝺ ordinē rónis.hec.b.t.ergo quod est ꝺ rónem ꝛ equitatem ꝛ ordinem rónis: mortale erit. Et.b.t. dicit ibi. q ex hoc vicia ꝛ peccata in hoibus pueniunt: q ꝺsequūtur inclinatiónem nature sensitiue ꝺ ordinem rónis. Preterea qō est ꝺ legem eternam:est peccatū mortale. sz quod est ꝺ legem rónis siue ꝺ rónez est ꝺ legez eternā. ergo est peccatū mortale.probatur minor. qz fm.b.t. quicqd est ꝺ naturaz artificiati: est ꝺ naturā artis. qua artificiatū ꝓducitur.lex āt eterna ꝺparatur ad ordinem rónis humane : sicut ars ad artificiatū. vñ eiusdez rónis est q viciū ꝛ peccatū fit ꝺ ordinem rónis humane et q fit ꝺ legem eternaz. vñ aug⁹ dicit in.3.de .li.ar.q a dō habent omnes nature: q nature sunt.et intñ viciose sunt: inq̃ntuz ab eius arte qua fte sunt: discedūt.hec.b.t.ibi. Preterea pcipuum qō est in peccato.ꝛ quod facit peccatum esse mortale:est auersio a fine vltimo. sed quod est ꝺ rónem auertit a fine vltimo ; ergo

est peccatum mortale. patet minor. qr regula directiua actuum humanorum in ultimũ finem: ẽ duplex. una ppinqua ⁊ homogenea. que est humana ratio. alia vero ẽ prima regula. s. lex eterna. que est q̃si ratio dei. vt dicit. b.t. vbi s. quod ergo est ꝺ rõnem diuertit et auertit a fine ultimo. ideo habet rõnem peccati mortalis.

Preterea tota rectitudo vel obliquitas humanorum actuum: puenit a rõne. qr vt dicit. b.t. prima scõe. q. 94. ar. 2. in rebus humanis dicitur aliquid iustum: ex eo q̃ est rectũ ſm regulam rõnis. rõnis aũt prima regula est lex nature. ergo q̃ est ꝺ rõnem est ꝺ legem nature. et corruptio ipius ⁊ peroñs pctũm mortale. Preterea ſm. b. augu. oñe q̃ est ꝺ ꝺsciam hoīa cat ad gehẽnam. ergo est peccatum mortale. sz oñe quod est ꝺ rõnis equitatem: est ꝺ ꝺsciam ergo est mortale peccatũ. Preterea. b.t. prima scõe. q. 88. ponit regulã gñalem ad cognoscendum peccatũ mortale. d. q cum peccatũ fit infirmitas aĩe: dicitur aliq̃ peccatum mortale ad similitudinem morbi qui dr mortalis. ex eo q̃ inducit defectũ irrepabilem per destitutõem alicui⁹ principij. Principium aũt. spũalis vite que est ſm virtutem: est ordo ad vltimũ finem. qui si destitutus fuerit non põt reparari per aliquod principium intrinsecũ. ⁊ ideo huiusmodi peccata dr mortalia q̃si irrepabilia. sz principium intrinsecum directiuũ ad vltimũ finem est ratio humana. ergo quod est ꝺ equitatem rõnis erit mortale peccatũ. cũ impediat principium intrinsecum humane vite. Preterea idem. b.t. in. 2. sen. di. 42. q. 4. dans regulam gñalem de mortalib⁹: dicit. q in illa materia p fecte peccata inueniũtur. in qua si peccetur uirtus caritatis ad deum ⁊ ad primũ dissoluitur. per quã vita anime est. Et ideo q̃ aliquis peccat in his fine quib⁹ recte seruatis nõ remanet subiectio hoīs ad deum ⁊ phcus humane societatis: tunc est pctũm mortale ex gñe. ⁊ talia peccata phs malicias apellat. nõ põt hõ debito modo esse subiectus deo: si ei nõ credat et ei nõ obediat ⁊ huius. similiter societas humane vite seruari nõ posset: nisi vnicuiq; seruaretur q̃d suum est. hec. b.t. sz pcta fuari nõ possunt: nisi useretur equitas ⁊ rectitudo rõnis que est principium directiuũ istorum: ergo q̃ ista nõ seruantur quod accidit q̃ aliquis fit ꝺ equitatẽ ⁊ rectitudinem rõnis: peccatur mortalr. Itẽ ibi et in multis aliis locis est regula sancti doctoris ⁊ est communis regula oĩum. q veniale si credatur esse mortale erit mortale: et q̃ intendens peccare mortalr: semp peccat mortalr. sed hoc nõ est nisi. ꝑ inordinatõem rationis: ergo quod fit ꝺ equitatez rõnis erit mortale.

Et. b.t. quolz. 7. q. 7. dicit q̃ qui credit esse mortale q̃d facit etiaz si mortale nõ sit: peccat mortalr. q̃d deo ẽ qr qui facit ꝺ conscias peccat mortalr. Et ꝓterea mr̃ ille implicat contradictõem in dictis suis ꝓponẽs falsuz. s. q̃ ea que non sunt ꝓhibita expresse lege xpi vt ecclesie: nõ sunt ꝓhibita lege diuina. qr oĩa que sunt de lege nature: sunt de lege diuina. ius ãt naturale ꝺtinetur: primo quidem in lege eterna. secũdario vero in naturali iudicatorio rationis humane. tunc oñe peccatũ est malũ qr ꝓhibitus: ex hoc. n. q̃ est inordinatus: iuri naturali repugnat. hec. b.t. in. prima scõe. q. 71. ar. vlti. ergo oñe quod est ꝺ equitatem rõnis est inordinatum ⁊ repugnat iuri naturali et peroñs est pctũ mortale. Et. b.t. in. 2. sen. vbi s. ponens ꝓpriam regulam de mortalib⁹ dicit. q̃ illa sola mortalia sunt ex gñe: de quibus dictum est. hec. n. directe sunt ꝺtra ꝑcepta legis. et non solum legis scripte sed etiaz naturalis. quãuis aũt aliquid nõ sit malum qr ꝓhibitum lege exteriori: tñ ideo est malum: qr ꝓhibetur lege interiori. lex. n. interior est ꝗdã lumẽ rationis. quo agenda discernim⁹. ⁊ quicquid in humanis actib⁹ huic lumini est ꝺsonum: totũ rectum est. q̃d aũt ꝺtra hoc lumen est: homini est imaturale ⁊ malum. ⁊ ꝓ tanto malum dr: qr ꝓhibetur interiori lege. hec. b.t. ergo q̃d est cõtra equitatem rõnis: est peccatũ mortale qr ꝓhibitum lege diuina. Preterea oñe q̃d est cõtra equitatem legis naturalr: est peccatũ mortale. sz q̃d est ꝺtra dictamen ⁊ equitatem rationis: est ꝺtra equitatem legis naturalis quaz deus impsit menti humane: iuxta illud signatum est sup nos lumen vultus tui dñe. ergo est peccatũ mortale. Et. b.t. i. q. de. ver. q. 24. ar. 10. dicit q̃ libero. ar. est naturale tendere in bonum ⁊ ꝺtra naturam peccare. ⁊ q̃ liberuz arbitriũ naturalr ordinatur ad bonum. Et quolz. 7. q. 6. ar. 3. dr̃ q̃ duob⁹ modis aliquis ad peccatũ obligatur. ſuno modo faciẽdo ꝺtra legem. alio modo faciendo ꝺtra conscĩam etiã si nõ sit ꝺtra legem. Preterea apls. ro. 2. dicit q̃ gentes que legem nõ habent. s. scriptam. ea que legis sunt naturalr faciunt ⁊ c. vbi aꝑte oñdit q̃ lex dei naturalr impressa est mentibus hominũ. s. lex naturalis que a deo est. ⁊ q̃ gentes sine lege vegentes: hac lege naturali regulabãtur in agendis. ⁊ ſm eam recte viuẽtes

ſaluabantur. et ecõuerſo. vnde ſi agere contra dictamen et equitatem ꝛ legem rationis: non exiſtente aliqua alia exteriori phibitõne: non eſſ̃ peccatuꝫ mortale: in lege nature nunq̃ homines peccaſſent mortalr̃. quod manifeſte falſum eſt ꝛ hereticũ. cum ſcriptura ſacra ꝺtrariuꝫ atteſtetur. Vnde in foro ꝺſcie eſt lex q̃quid conſcia nõ erronea dictat et ſic forus ꝺſcie eſt idem q̃ ius naturale vt dicit apl̃s ad .ro.z.ſ. gentes que legem non habent. teſtimoniuꝫ phibente eis conſcia ſibi ipoꝝ et cogitationuꝫ accuſantium ꝛ defendẽtium. Itez patet q̃ peccatum iudicatur per conſcĩam. q̃ oĩe q̃ eſt ꝺtra cõſcientiaꝫ eſt peccatũ. ad.ro.41. ꝛ nichil eſt peccatum niſi q̃ eſt ꝺtra conſcĩam rectam. ꝛ dictamen cõſcie recte coincidit cũ lege naturali. ideo ſicut agere ꝺtra ius naturale eſt peccatũ mortale: ita agere ꝺtra dictamen conſcientie recte.

Capitulum. ȝȝ. q̃ ꝺſtitutiones ecclefie ꝛ iura humana obligant ad culpam mortalem.

Ꝺcitur etiam in prefato libello: q̃ cõ
b ſtitutões ecclefie ꝛ iura humana obligant ad peccatũ mortale. i. ad pñaꝫ peccati mortalis. que alr̃ erat ſeptẽnis ꝛ nũc eſt arbitraria. ȝ ꝟ iſta poſitio ꝛ expoſitio falſa eſt. q̃ ꝑcepta ecclefie non ſolum obligant ad pñiam arbitrariaꝫ vt ille dicit. ſ̃ vere obligãt ad culpaꝫ mortalem. ſicut ꝑcepta x̃pi. q̃ oĩs tenẽtur ad ꝑcepta ecclefie ſicut ad ꝑcepta x̃pi. q̃ ipe dixit. luc. 10. qui vos audit: me audit. et qui vos ſpernit me ſpernit. Et loquitur apl̃s qui erant prelati ecclefie. ſ̃ agere ꝺtra ꝑcepta x̃pi eſt peccatuꝫ mortale: ergo ſimiliter agere ꝺtra ꝑcepta ecclefie. Preterea ꝑcepta ecclefie honorandi ſunt ſicut ꝑcepta x̃pi. ꝛ ſicut cõtẽnere ꝑcepta x̃pi ẽ pctũ mortale: ita etiaꝫ ꝺtemnere ꝑcepta ecclefie eſt peccatũ mortale. Vnde vt dicit beat⁹ aug⁹. ꝛ habetur. xi. di. .c. in his. ſicut ꝓuaricatoꝛes legiꝫ diuinaꝝ: ita ꝺtẽtoꝛes conſuetudinũ eccliaſticaꝝ cohercẽdi ſunt. ergo a fortiori tranſgreſſio ꝑceptoꝝ etiã ꝺſtitutionũ ecclefie obligat ad culpam mortalem. Preterea ſtatuta ecclefie ꝑceptiua ſm oĩs ſcribentes importãt neceſſitateꝫ ꝛ ab omnibus ſeruari debent. ꝛ tranſgreſſoꝛes: mortaliter peccant. vt. 14. q. 1. q̃ ꝑcipitur. et. c. ſe. ꝛ .23. q. 1. q̃ culpatur. et. 19. di. nulli fas. et. 24. q. 1. violatoꝛes. ꝛ idez dicẽdũ eſt ſi ꝑcepta ſint phibitiua. vt. 32. q. 6. non mecabeꝛis. et ita eſt regula gñalis ſm oĩs ſcribẽtes. q̃ veniens cõtra ꝑceptuꝫ ecclefie incurrit mortale. 14. q. 1. q̃ ꝑcipitur. et de. maio. et. obe. c. 2. et hoc non ſolum q̃ ꝺſtitutio vtitur verbis ꝑceptiuis: ſ̃ etiaꝫ impatiuis vel ſimilib⁹. ſi materia eſt põ derosa vel cuiuſdaꝫ honeſtatis. vt dicit abbas. in. c. clerici. de. vi. ꝛ hone. cle. Et non ſolum cõtra facientes. ſ̃ etiam omittentes ex ꝺtemptu vero. l. interpatiuo. i. ſine cauſa legitima: peccant mortalr̃. vt dicit ricard⁹ ꝛ aſterañ. poſt euꝫ. q̃ planũ eſt. q̃ huiuſmodi ſunt excoicandi. ſi excoicatio nunq̃ ferri debet niſi ꝓ mortali. Et ſimiliter. de. humane. iuſte: vim hñt obligandi in foro ꝺſcientie a lege eterna. a qua deriuãtur ſm illõ ꝓuer. ȝ. ꝑ me reges regnãt ꝛ legum ꝺitoꝛes iuſta decernũt. ꝛ c̃. q̃ vt dicit apl̃s. ro. 13. oĩs poteſtas humana: eſt a deo. et deo qui poteſtati reſiſtit in his que ad ordinis ptãtem ptinent: dei ordinationi reſiſtit. ꝛ ſm hoc efficitur reus ẽtum ad conſciam. hec .b. t. prima ſcõe. q. 97. ar. 2. Expoſitio aũt ꝓbata. ſ. q̃ ꝺſtitutiões ꝛ c̃. obligant ad mortale. i. ad pñaꝫ peccati mortalis. que alias erat ſeptẽnis ꝛ nũc arbitraria: falſa ẽ ꝛ ridicula q̃ coĩter aſſignatur differẽtia in ꝺſtitutionib⁹ eccleſiaſticis ꝛ religioſoꝝ ꝛ alioꝝ. q̃ aliq̃ obligãt in foro ꝺſcie ad pctũ mortale. i. ad culpã mortalem. aliq̃ aũt ſolum ad penam. ꝛ hoc vulgatiſſimũ eſt. ſi tũ predicta poſitio ꝛ expoſitio vera eſſet: nulla obligaret ad culpa ſ̃ ſolũ ad penaꝫ. et tũc eſſet differentia ſoluꝫ in pena. q̃ aliq̃ obligarent ad penam determinataꝫ .ſ. q̃ pena eſſet in lege ſiue ꝺſtitutõne tarata et determinata: alie vero ꝺſtitutiones ꝛ leges obligarent ad penam arbitrariã. q̃ videlꝫ pena non eſſ̃ determinata. Circa ꝓicta nota q̃ contra ꝑcepta iuris naturalis et iuris diuini q̃ ꝺtinent purã rectitudinẽ: nemo agere poteſt quin peccet mortalr̃. circa precepta aũt ecclefie que ſunt ꝑcepta iuris poſitiui aliqui ad pauca aduertẽtes: dixerũt. q̃ ȝ faciens nõ peccat mortalr̃ niſi agat ex ꝺtemptu. ſed hoc falſuꝫ eſt. q̃ tunc ꝑcepta ecclefie data de moribꝰ nichil obligarent. q̃ falſum eſt. q̃ etiaꝫ agens ꝺtra legem humanaꝫ datam de moribꝰ dirigẽdis. i. non de modo ordinãdi iudicia ſed de vita hominis dirigenda: peccat mortalr̃. ergo a fortiori agens ȝ legem ecclefie datam de moribꝰ. nam ſi ſolus ꝺtemptꝰ cauſaret peccatũ mortale: lex ecclefie per ſe nichil faceret. ſ̃ etiam vbi nulla lex poſita eſt ſi quis ꝺtempnat ea que in ecclefia ſunt: vt ſi ꝺtempnat quãcũq̃ cerimoniam: mortaliter peccat dicẽduꝫ ergo q̃ agẽs

ōtra quodcūq; preceptū ecclesie vatuz te mō
ribus: peccat mortalr. non solum si ex ōtēptu
agit: sed etiam si non habet instam causam ad
hoc agendū. vt dicit abuleñ. mat. 6. ꝛ eadez est
sentētia. b. t. in. 4. sen. di. 19. in materia de ieiu
nio. et petri de palude ibidem ꝛ alioꝝ. qui con
corditer dicūt q agens ℨ p̄ceptum ecclesie ex
contēptu. vl sine rōnabili causa peccat morta
liter. ꝛ hoc patet plane. in. c. violatores. 24. q.
1. vbi dr q spūs scūm blasphemāt qui sacros ca
nones violant. s. violatores canonuz volūtarie
grauiter a sanctis p̄rib⁹ iudicātur. et a sancto
spu instinctu cuius ac dono sunt dictati vamp
nātur. qm̄ blasphemare in. s. s. incógrue vñr qui
ōtra eosdem sacros canones nō necessitate có
pulsi ſz libenter vt premissuz est aliquid aut p
terue agunt aut loqui p̄sumūt aut facere volē
tibus sponte ɔsentiunt. talis. n. p̄sumptio ma
nifeste vnū gen⁹ est blasphemātiuz spūm scūm.
qm̄ vt iam plibatuz est ℨ eum agit cuius iussu
et gr̄a sancti canones evitti sunt. Et archi. dicit
q nō obedire vel venire ℨ canones ex certa sci
entia mortale est. cum talis possit excoīcari. i.
·q.·7. si quis oñez. in principio. Et. b. t. in. 4.
di. 13. dicit q faciens ℨ p̄ceptum ecclesie pec
cat mortaliter. faciens autez p̄ter p̄ceptum
peccat venialiter.

Capitulum .39. q septem vicia capitalia
sunt secundum se mortalia et ibi de singulis. et
que requiruntur ad hoc q aliquod vicium sit
capitale.

Pe
p
Refatus magister in tractata de vi
ciis capitalibus in p̄dicto libello: di
cit. q vicia capitalia noīe saligia desi
gnata scōm se: non sunt peccata mortalia. vel
si aliquod illoꝝ scōm se est peccatū mortale: ut
inuidia: non est tale qō inferat excoīcationem
que indigeat sacerdotis reconciliatōe. Et ℨ. si in
uidia cordis non prumpat in aliquod nocumē
tum primi: nō infert excoīcationez que sacer
dotis reconciliatōe indigeat. hec ille. Sed ista
falsa sunt. Et eoruz falsitas est de se manifesta
nichilomin⁹ pro maiori eoꝝ euidentia: ɔsi
randum q scōm grego. xi. moza. Et fm omnes
alios doctores sunt. 7. vicia capitalia designa
ta per hanc dictionez. saligia. que vulgariter lo
quentes: vocant. 7. peccata mortalia. et non
debent dici. 7. mortalia quasi nulla alia mor
talia sint. nam valde multa sunt si singulatim
distingantur et connumerentur sed debent dici
·7. capitalia. quia sunt quasi. 7. capita pecca
toruz mortaliū que sub se ōtinent multa alia
peccata. Ad hoc aūt quod aliquid sit pecca
tum capitale: debet esse gñale. i. q sit principi
um alr̄s ꝛ comune ad illa. nam sicut gen⁹ sub
se spēs multas ōtinet: ita ꝛ vicium capitale cō
tinet sub se multa pticularia. vocatur aūt ma
gis .pprie capitale ꝙz gñale: qz genus p̄dicatur
de ōtentis sub eo scōm rōnez vnam. vicium autē
capitale: non p̄dicatur semp de vicijs sub eo cō
tentis. sic̄ homicidium. qō potest poni sub ira vl
odio aut inuidia. nullū tñ istoꝝ de eo p̄dicatur
Et sic vicia pticularia reducūtur magis ad vi
cium capitale tamq̄z ad causam. vel originez.
q̄m tamq̄z ad gen⁹. Et sic ɔpetit sibi nomē ca
pitis. qz a capite oñia mēbra deriuātur et re
cipiunt influentiam sensus. de nullo tñ mēbro
rum caput p̄dicatur. ſz est causa ꝛ origo illoꝝ.
ita est de peccatis istis capitalib⁹. ideo respec
tu taliū debet dici capitale magiſq̄z gñale licz
possint vocari vicia ista gñalia vel communia ſz
melius capitalia dicta sunt. Ad hoc aūt q a
liquod vicium fit capitale. tria requiruntur.

Primuz q non sit vicium pticulare ſz q sit o
rigo multoꝝ. sicut caput multoꝝ mēbroꝝ. et
ob hoc capitale dr. fm q oñe principiū caput
dicitur. Scōm est q non debet esse viciuz sim
pliciter gñale ad oīa nec origo oīuz vicioꝝ. qz
tūc nō connumeraretur inter capitalia. cū capi
talia multa ponātur. Et sic amor inordinatus
non potest poni inter capitalia. qz oīum malo
ruz caput ē. nec cupiditas qz ipa est radix oīuz
pctōꝝ. prima ad .thi. 6. Tercia ɔditio est q
vicium capitale habeat causam multuz apeti
bilem. s. finez multum desiderabilez. ratio est.
qz viciuz capitale est origo multoꝝ peccatorū
tamq̄z causa illoꝝ. desideriū aūt mouetur p̄p
aliquid quod est apetibile et ēnto magis appe
tibile fuerit: tanto magis in illud mouebitur
et plura p̄pr illud mouebūtur. Si ergo alicui⁹
peccati finis sit multū apetibilis: fient multe
p̄uaricatōes .p̄pr desideriuz illius finis. Hīs
ficut plibatis dicēduz q p̄dicta vicia capitalia
scōm se sunt mortalia. sicut est communis senten
tia oīum. ꝛ amplius potest .pbari de singulis
enumerādo oñia pticulariter. Et primo p̄z
de sup̄bia que noīatur ex hoc q aliquis per vo
luntatem tendit supra id qō est. habet aūt hoc
ratio recta vt volūtas vnius cuiusq; feratur in
id quod est .ppōcionatū sibi. ideo sup̄erbia im
portat aliqd quod aduersatur rōni recte. ꝛ hoc
facit rōnem peccati. qz fm dyonisiuz. 4. de. n.

Digitized by Google

.no. malum anim: ẽ ꝑter rõem esse. vnde manifestum est q̃ superbia est peccatum ex eo qõ transgreditur regulaz rõis. supbia. n. appetit excellentiaz in excessu ad rõnem rectam. unde aug⁹. 14. de ciuitate dei. dicit. q̃ supbia est peruersa ceruicositatis appetitus. ptinet. n. ad supbiam: transgredi ꝑcepta dei ex ꝺtemptu: cũ imꝑtet imoderatuz excellentie appetitum. qui .s. non est fm rõnem rectam. ideo est peccatuz mortale. qz opponitur humilitati que proprie respicit subiectõez hois ad deũ. ecõtrario aũt supbia respicit defectuz huius subiectionis fm .s. q̃ aliquis se extollit supra id qõ est sibi ꝓfixum fm diuinaz regulam. vel mẽsuram. ideo dr ecclꝰ. x. quod initiuz supbie hois est apostatare a deo. z gregoꝰ. 34. mor. dicit. q̃ euidẽtis signũ reprobor signum: supbia est. Manifestũ est aũt q̃ hoc ipm qõ est non subici deo habet rõnem peccati mortalis. unde ꝺns est q̃ superbia scõm suum genus: sit peccatũ mortale. vñ sup illud psalmi. supbi iniqne agebant vsque/quaq;: dicit glosa. maximũ peccatum in hoie: est supbia. et ex parte auersionis: supbia habz maximaz grauitatem. qz supbia habet auersionem a deo ex hoc ipõ q̃ nõ vult deo z eius regule subici. qõ nõ ꝺtingit in aliis peccatis. vñ boetius dicit. q̃ cum oĩa vicia fugiant a deo: sola supbia se deo opponit. ꝑr quod etiã specialiter dr iacobi. 4. q̃ deus superbis resistit. et ideo auerti a deo et eius ꝑceptis: quod est q̃si ꝺns in aliis peccatis: per se ad supbiaz ptinet. Cuius actus est dei ꝺtemptus. z qz id quod est per se: semp est potius eo qõ est per aliud: ꝺns est q̃ supbia sit grauissimuz peccatoꝝ fm suuz genus qz excedit in auersiõe que formaliter completur pctũm. hec. b. t. scõa scõe. q. 162. Odem patet de inuidia que fm damas. in. 2. li. est tristitia quedam .s. de bonis alienis vt qñ aliquis tristatur de bonis alicuius inq̃ntuz alter excedit ipsum in bonis. et hec ꝓprie est inuidia. Et istud semp est peiuz fm ph̃m. 2. rethꝰ. qz dolz de eo de quo est gaudẽduz. s. de bono ꝓximi. vñ inuidia ex gñe suo: est pctũm mortale. genus .n. peccati: ex obiecto ꝺfideratur. inuidia aũt fm rõnez sui obiecti: Friatur caritati. Per q̃m est vita spũalis anime. fm illud. Job. 5. Nos scimus qm̃ translati sumus de morte ad vitam. vtriusq;. n. obiectum z caritatis z inuidie: est bonum ꝓximi. sz scõm .Friuz motum. vñ manifestũ est q̃ inuidia ex suo gñe est pctũm mortale. hec. b. t. scõa scõe. q. 36. Simile patet de ira. de qua dr apls ad ephe. 4. Oĩs indignatio et ira tollatur a vobis. motus aũt ire põt esse inordinatus ex parte appetibilis: vt potecum aliquis appetit iniustam vindictam. z sic ex gñe suo ira est pctũm mortale. qz Friatur caritati z iustitie. Alio modo potest esse motꝰ inordinatꝰ ex parte modi irascendi. Et sic nõ semp est pctuz mortale. hec. b. t. vbi s. q. 148.

Auaricia aũt scõm aplm ad ephe. 5. est ydolorꝝ seruitus que ꝺsistit in excessu mensure appetitus diuiciarꝝ. dum. s. aliquis supra modum vult eas acquirere. vel retinere. ideo diffinitur ĩmoderatꝰ amor habendi. vñ patz q̃ auaricia est peccatũ: Cum ꝓtet ĩmoderãtiaz circa res exteriores ãntuz ad acceptõem vel ꝺseruationem ipãrꝝ. vt. s. homo plus debito eas acquirat vel ꝺseruet. z scõm hoc est directe pctũm in primuz. qz in exteriorib⁹ diuicijs nõ potest vnꝰ homo supabũdare: nisi alter deficiat. qz bona tporalia nõ possunt simul possideri a mltis. Alio modo auaricia: potest importare ĩmoderãtiã: circa iteriores affectões. quas aliquis ad diuitias habet. puta q̃ aliquis immoderate diuicias amet aut ꝺsideret aut ꝺlectetur in eis. Et sic auaricia est pctũm hois in seipuz. qz per hoc deordinatur eius affectus. licet non deordinetur corpus. sicut per vicia carnalia. Ex ꝺnti aũt est peccatũ in deum sicut z oĩa peccata mortalia inq̃ntum homo ꝑfert bonum tporale ꝺtemptui eternuz. et est spãle quoddã peccatũ auaricia scõm q̃ est ĩmoderatꝰ amor habendi possessiones que in usũ pecunie desiderantur ex qua sumitur auaricie nomen. z cõsequenter nomẽ auaricie ãpliatũ ẽ: ad oẽm ĩmoderatum appetitũ habendi quãcũq; rem sicut gregoꝰ. dicit in quadaz omelia. q̃ auaricia est: non solum peccunie sz etiam scie z altitudinis cum supramodum sublimitas ambitur. Dicitur aũt dupliciter auaricia. Uno modo scõm q̃ opponitur iustitie. z hoc modo ex gñe suo est peccatũ mortale. sic. n. ad auariciaz ptinet q̃ aliqs iniuste accipiat. vl retineat res alienas. quod ptinet ad rapinam vel furtum. que sunt peccata mortalia. Alio modo potest accipi auaricia fm q̃ opponitur liberalitati. z scõm hoc importat inordinatũ amorem diuiciarum. si ergo amor diuiciarꝝ intũ crescat q̃ ꝑferatur caritati. vt. s. ꝑr amorez diuiciarꝝ aliquis nõ vereatur facere ꝺ amorem dei z primi: sic auaricia erit pctũm mortale. hec vbi s. q. 118.

De gula aũt dicit gregorius. 20. mor. ad confictum spũalis agonis non assurgimus: si non prius intra nosmetipsos hostis positus gule vi

delicet appetitus eo⁹matur.seu interior hostis est peccatū:ergo ⁊ gula. gula tñ non nominat quēlibet appetitū edendi ⁊ bibendi: seu inordinatum. dē aūt appetitus inordinat⁹: ex eo qō recedit ab ordine rōnis. in quo bonuz virtutis moralis ꝯsistit. Ex hoc aūt aliquid dē peccatū q̄ virtuti ꝓtiatur. vnde manifestuz est q̄ gula est peccatū. qz viciuz gule ꝑprie cōsistit in concupiscētia inordinata. si aūt tollatur ordo rationis ꝯcupiscētiaz ordinātis q̄ntum ad ipm finem ꝑtinet.s.ꝯcupiscētia hoīem auertit a fine debito.s.a fine vltimo:gula erit pctūm mortale. quēadmodū ꝯtingit q̄n delectationi gule inhereret homo tanq̄z fini ꝑpr quem deū ꝯtempnit. paratus.s. ꝑ ꝓcepta dei agere: vt delectatōes huiusmodi assequatur.Si vero inordinatio cōcupiscētie fit tñ ꝑ accidens ea q̄ sunt ad finem:ut potest qz nimis ꝯcupiscit delectatōes cibor: poterit tunc esse peccatū mortale.vel veniale.scōm diuersam inordinatōem rōnis. habet aūt viciuz gule q̄ sit peccatū mortale: in q̄ntuz auertit a fine vltimo. et ideo per quādaz reuolūtatiam: opponitur ꝓcepto de scrificatōe sabbati: in quo ꝓcipitur quies in fine vltimo.non.n.omnia peccata mortalia directe ꝓtiantur ꝓceptis de calogi.ſz solum illa que iniustitiam ꝯtinent.qz ꝓcepta de calogi ꝑtinent ad iustitiaz et partes eius. Et in q̄ntuz gula auertit a fine vltimo: ꝓtiatur dilectioni dei. qui est sup oīa sicut finis vltimus diligend⁹. hec. b.t.vbi s̄.q. 148. Luxuria enumeratur inter opera carnis.ad gala.q. ꝑtinet aūt ad rōnez luxurie: vt ordinez ⁊ modū rōnis excedat circa venerea. ideo luxuria est peccatū. ex eo.n. q̄ aliquis inordinate vtitur corpore suo per luxuriaz:inuriam facit deo. qui est principal⁹ dns corporis nr̄i.hec vbi s̄.1ꝯ3.luxuria.n. semp dic excessuz ideo semp est peccatū. Accidia scōm damascenū est quedaz tristitia agrauās .q̄.s. ita deprimit animū hominis vt nichil ei agere libeat. sicuti ea que sunt acida: frigida sunt. et ideo acidia importat quodaz tediuz opandi.⁊a quibusdaz dicitur:q̄ acidia est torpor mentis bona negligētis inchoare. huiusmodi aūt tristitia est semp mala.q̄nq̄z quidez fm scrīpam.q̄nq̄z vero fm effectum.tristitia.n.scōm se mala est: que est de eo quod est apparens malum ⁊ vere bonū.sicut ecōtrario. delectatio mala que est de eo qō est apparens bonū ⁊ vere malū. cū igitur spūale bonū sit vere bonuz : tristitia que est de spūali bono:est scōm se mala. Seq̄tur tristitia que est de vere malo:mala ē fm effectū. si sic hoīez agrauet : vt eum a bono opere totaliter retrahat. qz igitur acidia scōm q̄ hic sumitur nominat tristitiaz spūalis boni: est duplex mala.⁊ scōm se ⁊ fm effectū.⁊ ideo acidia est peccatū. Et est peccatū mortale. qz ꝑtūm mortale dē quod tollit spūalez vitā que est per caritatez. scōm quā deus nos inhabitat. vñ illud pctūm ex suo gñe est mortale:quod de se scōm.ꝑtiaz rōnem ꝓtiatur caritati. huiusmodi aūt est acidia.nam ꝑprius effect⁹ caritatis est : gaudiū de deo. Accidia aūt est tristitia de bono spūali: in q̄ntum est bonū diuinuz.vñ scōm suum gen⁹ accidia est peccatū mortale. accidia aūt ꝓtiatur ꝓcepto de scrificatōe sabbati in quo fm q̄ est ꝓceptuz morale:ꝑcipitur quies mētis in deo. cui ꝓtiatur tristitia mentis de bono diuino. hec vbi s̄.q.35. Ex dictis patet inducti ue q̄ oīa.7.vicia capitalia: sunt de se mortalia.qz et si aliq̄ aliqua illoz sint vel possint ee venialia:tñ vnūquodq; illoz scōm id quod est principale in eo est mortale.⁊ vnūqōq; debet denominari ab eo quod est principale in eo.et ideo quodlz dictoz capitaliuz est mortale qñ suam ꝑfectōem ꝯsequitur. Circa quod considerandum scōm scūm thomam. q̄ in omnibus peccatis que sunt scōm suū genus mortalia q̄ non sunt mortalia nisi q̄n suam ꝑfectōem cōsequuntur. Est.n. ꝯsecutio in ꝯsensu rōnis. loquimur.n.nunc de peccato humano. quod in actu humano ꝯsistit. Cuius principiū est ratio. vñ si fit inchoatio peccati in sola sensualitate ⁊ nō ꝑtingat vsq; ad ꝯsensum rōnis : ꝑfectio nez actus est peccatū veniale. sicut in genere adulterij: ꝯcupiscētia que ꝯsistit in sola sensualitate est pctūm veniale. si tñ pueniatur vsq; ad ꝯsensuz rōnis:est pctūm mortale. ⁊ sic de aliis.hec.b.t.vbi s̄ q.34.⁊ alexan.in.3.li.⁊ idē alij doctores. Falsum est igitur qđ ille dicit. q̄ vicia capitalia nomine saligia designata nō sunt scōm se peccata mortalia.qđ adhuc patet efficatius auctoritate sacre scripture cui necessario standum est. Omnia tñ ꝓicta vicia capitalia onr mortalia in sacra scriptura.de superbia.invidia.auaricia. formicatōe.patz.10.t.c. vbi apls inter alia numerat ea. ⁊ dic q̄ qui talia agūt digni sunt morte.s.eterna.vt exponit glosa.et tñ nichil facit dignuz morte eterna nisi mortale peccatū.de luxuria iteruz et de invidia ⁊ de ira patet.gala.5.vbi dicit apls q̄ qui talia agunt:regnum dei non possid̄ebūt. de acidia vero dicitur .eccle.6. nō accumberis in vinculis eius. Item.2.corin.7.dicitur tristitia se

culi:mortem operatur vt dicit.b.t.vbi ſ.ergo est peccatum mortale. ⁊ in multis alijs locis sacre scripture fit mētio de predictis. ergo falsum est quod ille dicit. Hec etiam capitalia dicit aug⁹ esse mortalia .de quibus .xxi.di.ſ. Criminis. vbi dicit archia⁹. scias q⁹ inter mortalia ⁊ capitalia peccata est diferentia que est inter genus ⁊ spēm. quecūq; .n. peccata sunt criminalia:sunt mortalia. sed non conuertitur. multa.n. sunt mortalia que nō sunt criminalia .i.capitalia.et.xxv.q.vii.c. non soluz.vbi enumerantur oīa.vii.vicia capitalia. et oñr .vii.vicia cardinalia scōm glo.⁊ alia sunt quasi ramuscu li.⁊.i.q.i.c.q̄ studet.dē in ter.nam .ſ.ſ.donū p̄cio ꝓparari: quia aliud est q̄z capitale crimē. vbi exponit glo.capitale.i.mortale.nel aliquū depositōe.⁊ ad tutū primo.exponit glo.crimē .i.peccatū graue. ⁊.xi.di.c.i.et.ii.dicūtur criminalia:mortalia ⁊ grauia. ⁊ mē in .iiii.sen. .di.xi.loquens de ꝯfessione venialiuz.peccata mortalia vocat criminalia. et.xl.di.c. his.di cūtur capitalia crimina grauia ⁊ mortalia.et oēs dicūt criminalia esse mortalia.⁊ .ioh.an. in regula nō dimittitur pctūm.dicit crimē esse pctūm grauissimū. Et petrus de palude. in .iiii.sen.di.xv. dicit. q⁹ crimē de se sonat mortale.p̄dicta tū capitalia oñr criminalia.⁊ sic patet q⁹ scōm se siue sm genus suū sunt mortalia. non tū oīa capitalia sunt mortalia. q⁹ aliqō veniale potest esse capitale.secūdū q⁹ est origo multorum venialium.

Capitulum .xc. q⁹ predicta capitalia ad sui dimissiōem indigent sacerdotis reconciliatione.

Item dicit ille magister vbi supra q⁹ si aliquod p̄dictoꝝ capitalium scōm se est peccatū mortale.vt inuidia: non est tale qđ inferat excoicationez que indigeat sacerdotis reconciliatione. Sed falsitas huius dicti euidens est ⁊ error manifestus. q⁹ omne peccatū mortale auertit a deo. ⁊ per ꝯs indiget sacerdotis reconciliatione. Item oñe peccatum mortale est de necessitate ꝯfitendum.ergo oñe peccatuz mortale indiget absolutōe sacerdotis.q⁹ sicut infra dicetur. nullū peccatuz mortale actuale dimittitur sine sacrō cōfessionis.in quo principale ⁊ formale est absolutio sacerdotis. Pre.si p̄dicta peccata capitalia q̄ sunt mortalia nō indigent reconciliatōe sacerdotis vt ille dicit: eadem rōne alia peccata mortalia nō indigebūt reconciliatōe sacerdotis cum nō sit maior nec spāl̄is ratio de quibusdā q̄z de alijs.cum oīa ꝯueniant in eo qđ est formale ⁊ principale in eis .ſ. in auersione a deo. Et ita nulla peccata mortalia indigebunt sacerdotis reconciliatōe.q⁹ est manifeste falsum et hereſim sapit ⁊ euacuat sacrām pñie ⁊ virtutem clauium.quas xp̄s ꝯcessit sacerdotib⁹ ad absoluēdum pctōres a peccatis.anichilat etiā ecclesie rectū dogma de pñia ⁊ peccatorib⁹ absoluendis ⁊ ecclesie reconciliandis per sacrām penitentie. vñ ista nullo modo essent a fidelibus audienda. q̄nto magis tolleranda. nam q⁹ hec manifeste innit q⁹ cōfessio sacramalis non sit necessaria.Cum dicat q⁹ peccata mortalia non indigent sacerdotis reconciliatōe.ex quo sequerētur plurima ⁊ maxima inconuenientia. vñ inter alia incideretur in illaz dampnataz hereſim q⁹ homo saluari possit ex puris naturalib⁹. et q⁹ penitētie sacrām frustra institutum sit a xp̄o ⁊ per ecclam huc vsqz tolleratuz. Et q⁹ ecclesia p̄rioribus tp̄oribus errauerit ⁊ nūc erret. Et hoc forsam ille vult ⁊ tenet expresse cum hec et alia in hoc libello dicat ꝯtraria ecclesie traditionib⁹ ⁊ ꝯsuetudinib⁹. que sunt pro lege tenende.xi.di.c.in his. et ita discipuli hui⁹ dicūt et credūt q⁹ ecclesia elapsis tp̄oribus errauerit. vel veritatem non cognouerit vsqquo iste veritatis ellucidator. pmo veritatis denigrator ⁊ falsitatis auctor: venerit. Quāte aūt insanie hoc sit:satis pz etiaz simplicib⁹ ⁊ insipientib⁹.

Et si iste cautelose dicat q⁹ est verum q⁹ mortale indiget sacerdotis absolutōe: non tū reconciliatione:dicēdum q⁹ hoc nichil est.q⁹ quicūq; indiget sacerdotis absolutōe indiget eius reconciliatione. Cum per absolutōem a peccato reconciliet pctōrem cum deo ⁊ cum ecclesia. vñ non poterit subterfugere per illam distinctōez sz oportet eum planis verbis ꝯfiteri:q⁹ p̄dicta et alia mortalia peccata cū separent a deo et ab ecclesia ⁊ eius sacris: indigeant sacerdotis absolutione ⁊ sint de necessitate cōfitenda. vel q⁹ non indigeant.sz sine illis.ſ.ꝯfessione ⁊ sacerdotis absolutione:mortalia peccata remittāntur ⁊ peccator deo ⁊ ecclesie reconcilietur. qđ est hereticum. Item illemet cōtradicit sibi. quia scōm q⁹ ipe dicit in pluribus locis: non solum mortalia:sed etiam venialia indigent reconciliatione sacerdotis.

Capitulum .xci. q⁹ peccatum principaliter consistit in actu interiori. Et q⁹ peccata occulta sunt confitenda.

Digitized by Google

Quod vero subiungit .ſ. ſi inuidia cō/ uis non prorrumpat in aliquod nocu mētum primi nō infert excoīcatōez que ſacerdotis reconciliatione indigeat : manifeſtam ꝺtinet falſitatem . quod patet qꝛ talis inuidia manens ſolum in corde: vel eſt pctūm mortale: vel nō. Si é peccatū mortale: ergo neceſſario ꝺfitendū ꝛ perꝺñs indiget abſolutōe ſacerdotis actu vl̄ voto vt infra dicetur. ꝛ ſimiliter reconciliatione. ſi vero nō ſit mortale: non requirit ſacerdotis abſolutōem vel reconciliationem. Si aūt per iſta verba ille vellit intelligere ꝙ inuidia qū manet ſolum in corde ꝛ non prumpit in nocumentū primi exterius : nō ſit peccatū mortale. Etiam eſt falſum. qꝛ peccatū mortale nō ſolum comittitur ope. ſꝫ etiā ſolo corde. ſiue ſola cogitatōne interiori. et hoc ꝺtingere poterit in inuidia ꝛ in quoꝫ alio peccato mortali. ſiue quod de genere ſuo mortale eſt. qꝛ principale in peccato in īteriori ꝺſenſu conſiſtit. vñ eſt ꝺclufio. ſcī. t. ꝛ alior doctor: ꝙ ꝺſenſus deliberatus in id quod de gñe ſuo eſt peccatū mortale: pctūm mortale eſt. Et ſuper illud. ro. Z. ſcimus. n. dicit glo. micho. licet. n. inter peccata manifeſta ꝛ occ̄ta ſit diſtinctio q̄ntum ad humanū iudicium : per qđ tm̄ puniuntur manifeſta: tn̄ q̄ntuꝫ ad diuinū iudiciū non eſt in hoc diſtinctio. qꝛ punit ſecreta ſicut ꝛ manifeſta. eo ꝙ ei nichil eſt occultū. i. regum. 16. homo videt ea que patent : deus aūt intuetur et coꝛ. Circa quod ꝺſideranduꝫ ꝙ pctūm non ſolum in actu exteriori : ſed etiā in interiori conſiſtit. patꝫ qꝛ virtus ꝛ viciuꝫ diſtinguūtur ex oppoſito. ideo in quocūqꝫ poteſt eſſe actus virtutis : poteſt eſſe actus vicij. ꝛ tn̄ actus virtutis eſt actus interioꝛ ꝛ non exterioꝛ. ergo actus vicij interioꝛ eſt. patet naꝫ in diffinitōe virtutis . Z. ethi. dicitur. ꝙ virtus ſit habitus electiuus. et tn̄ electio eſt actus interioꝛ. ꝛ non dī ꝙ virtus eſt habitus exterius opatiuꝰ. Ita ergo vicium eſt habitꝰ electiuus. ergo actus vicij conſiſtit in electōe. Itez ariſtotiles. Z. ethi. ponit quedā q̄ oīo ſunt mala ꝛ nō poſſunt fieri bona per aliquaꝫ circūſtantiam. Et primū ꝝ eſt gaudium de malo ꝛ ſimile inuidia. Et tn̄ iſta duo ꝺſiſtūt in actu interiori. ergo pctūm in actu interiori ꝺſiſtet. Item . 4. ethi. c. de mānſuetudine diſtinguit ariſtotiles. tres ſpēs iracūdorum. ꝛ dicit oīs iſtos ſic iracūdos: eſſe vituperabiles. nam eum qui modicū excedit vel deficit a medio: non increpat. excedētes aūt vel ꝺficiētes manifeſte: vituperabiles dicit et vituperari aſſerit. ibi et. Z. ethi. vituperiuꝫ tn̄ non eſt niſi de peccato. ſicut laus eſt ſolum de actu virtutis. ergo in actu interiori eſt pctūm. Itez actus exterioꝛ ſine interiori nullo modo eſt peccatum. et cū illo eſt pctūm. ergo rōnez peccati accipit ab interiori. Et ſic interioꝛ actus erit magis pctūm. patet hoc. qꝛ ea que dormiētes facimus: nullus dicit ée peccatū. etiaꝫ illa que ſunt caſualia qꝛ nullo modo ſunt a nob̄ volita: peccatū non dicūtur. nec imputātur nobis. Si aūt ſint volūtaria: imputātur. Item peccatum ꝛ opus laudabile : ſunt ꝺditiones operis humani. nam pecoꝛa non dñr peccare nec bñe agere. ꝛ tn̄ nos nō differimus a pecoribus niſi per actum intellectꝰ ꝛ volūtatis. ꝛ non per actum exteriozem. qꝛ comunes actus habent nobiſcuꝫ vt in cibo ꝛ potu ꝛ venereis ꝛ ceteris ſenſibilibus. ergo nō eſt pctūm in actu exteriori: niſi p̄ interiozez qꝛ alꝫ pecoꝛa peccarēt ſicut et hoīes. Item cum peccare ſolis hominib̄ ꝺueniat inter animalia: neceſſe eſt hoc ſibi cōpetat ſm principia ꝓpria . Sunt autem tria principia opationum nr̄aꝝ .ſ. intellectus . appetitꝰ ꝛ ſenſus. ⅁. ethi. Et dicitur ibi ꝙ ſenſus nullius opationis humane eſt principiū. et datur cauſa .ſ. manifeſtuꝫ eſt ꝙ beſtie ſenſum quidem habent: actum aūt nō comunicāt. manēt ergo duo principia que faciūt ꝓprie opatōem humanam. ſ. intellectus ꝛ appetitus. ergo non poterit eſſe pctūm in ope niſi ſcōm actuꝫ intellectus ꝛ appetitꝰ . ꝛ tn̄ iſti duo actꝰ ſunt interiozes. ergo peccatum cōſiſtit in actu interiori.

Item pctūm dī eſſe in opatione ſm ꝙ eſt ⅁ rectitudinem rōnis. ꝛ tn̄ hoc totum eſt in actu interiori. qꝛ eligere qđ malum eſt : aut ꝺcupiſcere malum: ⅁ rōnem eſt. ergo in actu interiori peccatū eſt. Opatio aūt exterioꝛ non habet aliquaꝫ rōnem boni aut mali : niſi ſm ꝙ eſt ab interiori ꝛ quaſi aliquid additum ꝛ agrauans qꝛ dī eſſe magis volituꝫ qñ ꝓcedit in opatōez exteriozem. q̄ꝫ qñ fiſtit in ſolo actu interiori. ſicut ſi aliquis in eodem gñe peccati maius nocumentū inferat aut maiori tp̄e illud opetur: erit illa opatio deterioꝛ. Ita qñ fuerit opatio exterioꝛ ſimul cum interiori. Qui aūt putauerunt in ſolo actu exteriori ꝺſiſtere peccatū: non cognouerūt hoīem ſm ſeip̄m. ſed ſm ꝙ eſt extremum coīcationis alicuius. nam ꝙ interioꝛ opatio nō ſit peccatum ꝛ exterioꝛ ſit peccatum: non poterat ex alio ꝓuenire niſi ꝙ exterioꝛ opatio poteſt eſſe alicui nociua vl̄ vtilis. interioꝛ ſola nulli noceat. et qñ in coīcationibus

ſolum attenditur q̄ quis nō inferat alteri malum quod non decet et vt p̄ſtet bonuz ad quod tenetur. Et iſtud ſolum eſt bonū vel malū alterius inq̄ntuz eſt exteri⁹: putauerūt nichil eſſe bonū vel malum niſi ſcām qō eſt exterius. Et ſic iſti ſolum ꝺſtituūt hoīem extremuz alicui⁹ communicatōnis. ſi tñ ꝺſideraremt hoīem ſm ſe ip̄m: inuenirēt q̄ in actibus interioribꝰ fit peccatū. qz pctūm eſt: per qō homo malus eſt. homo aūt nō eſt malus niſi per id qō fibi ꝓpriuz eſt. Iſtud tñ totum eſt interius. ſ. intellect⁹. ⁊ voluntas. ergo peccatū principalr eſt in actu interiori ⁊ nullo modo eſſz in exteriori: niſi inq̄ntum ille eſt impatus ꝑ interiorez. Per iſtaz ergo extenſiōem coīcatur fibi ratio peccati. ergo oportz q̄ eſſe pctūm ꝺpetat alicui actioni per ſe. Et iſta erit actio interior cui ꝺpetit eſſe pctūm: non per alterū ſz inq̄ntuz īmediate inuenitur in ea eſſe. ō rōnem. ⁊ eſt actus qui deberet īmediate dirigi a rōne. vel cui per ſe ꝺpetit a rōne dirigi. ergo pctūz principalr ꝺſiſtit in actu interiori. vnde dicit. b. t. in ſcōa ſcē. q. .uz. ar. 6. q̄ peccata p̄cipue in affectu ꝺſiſtūt et in. 4. di. 17. dicit q̄ actus interior eſt principalior in peccato. idem dicit alexañ. in. z. li. et eſt ꝺformis ſentētia oīum doctoꝝ. Vnde act⁹ exterior non tñ remuneratur q̄ntuz volūtas. ve. peni. di. 1. ſi cui. vbi dr̄. q̄ ſi quis ꝺcupiſcit cōcubere cum vxore aliena ⁊ facultas deſit non min⁹ eſt reus q̄z ſi ipō facto deꝑhenderetur. ſ. q̄ntuz ad deum. vt exponit gloſa. ⁊ ibi. c. ſi ꝑꝑr ea. et aug⁹ dicit. q̄ votum pro ope inuocatur. in eadem. di. quaſi in principio. vñ non ſecuto actu exteriori punitur mala voluntas. ibi. c. ſi quis non dicam. ⁊ ſine actu exteriori quis dicitur homicida. ⁊ etiā martyr ſi volūtate paratus fit. ibi. c. nūquid caym. ⁊. zz. q. 64. c. qui vult. ⁊ ſic eſt ei impoñēda pñia. vt dic ibi gloſa. Predicta aūt patent efficatius ex ſententia ſaluatoris nr̄i. mat. 4. Erat. n. tp̄e xp̄i opinio iudeoꝝ q̄ peccatuz ſolum ꝺſiſteret in actu exteriori. vñ ſolum coitum dicebant eſſe peccatum. ꝓpofituz vero de coheundo cum vxore aliena. vel als non putabant eſſe peccatuz. xp̄s aūt oñdit iſtud eſſe falſum dicens: q̄ etiaz ꝺcupiſcere ſit peccatum. ſ. ego aūt dico vobis. Qm oīs qui viderit mulierez ad cōcupiſcendum eā .i. qui viderit ⁊ ꝺcupierit. nam videre ſolum non eſt peccatū ſz ꝺcupiſcere. et intelligitur de ꝺcupiſcentia deliberata ⁊ cui conſentitur. iam mecatus eſt in corde ſuo. i. licet in ope nō comiſerit peccatū: tñ in corde iam comiſit adulteriū. ideo tenetur reus adulterij. licet nō ſit ita graue peccatū ſicut ſi opere ꝓpetraretur. qz operatio exterior addit quāddaz grauitatez ſupra volūtatem malam ſolum. Circa p̄dicta ꝺſideranduz q̄ actus morales accipiunt bonitatem vl malitiaz in ſuis principijs electiuis. ſicut effectus naturales in ſuis cauſis naturalibus. Si aūt principia bene ſe habeant: act⁹ eſt bonus. Si vero principia male ſe habeāt: act⁹ eſt malus. Sunt aūt principia actuū humanorum. tria. ſ. intellectus. appetitus. ⁊ ſenſus. vt dicitur in principio. 6. ethi. Senſus tñ non eſt ꝓprie principium alicui⁹ opationis qz magis eſt iuſtum q̄z principiū ſiue radix actionū. ideo non efficit aliquam opatiōem bonam aut malam. manent igitur duo que ſunt ꝓpria principia actionum. ſ. intellectus ⁊ voluntas. Cum ergo intellectus eſt bene ſe habēs ⁊ volūtas: opatio moralis neceſſario eſt bona. ſ. cuz intellectus practicus recte inuocat cōformiter ſe habens appetitui recto. ⁊ cum voluntas bene eligit cōformiter ſe habēs intellectui recto eſt tota moralis rectitudo. ad hoc aūt q̄ ſit obliquitas vel malū morale ſatis eſt non eſſe intellectum practicū verum ꝺformiter ſe hñtez appetitui recto vl appetituz non eſſe bonū ꝺformiter ſe hñtem recto intellectui. Eſt autez peruerſio moralis totalr̄: cum intellect⁹ eſt diſonās appetitui recto. ⁊ appetitus eſt diſonans vero intellectui pratico. vtrūqz aūt eſt quedam puerſitas. qz quodlz eoꝝ eſt mutare res a debito ordine quia volūtas non tenet debitum ordinez nec intellectus. Ex his manifeſte patet q̄ in ſolo actu interiori poteſt eſſe pctūm mortale. ſed oīe mortale eſt ꝺfitenduz vt infra dicetur ergo inuidia cordis ⁊ quodlz aliud mortale qō etiam ſi exterius non inferat nocumentū proximo: eſt ꝺfitenduz. et ita indiget abſolutōe et reconciliatione ſacerdotis. Et ita patet falſitas predicte poſitionis.

Capitulum. 9z. q̄ nullum peccatum mortale actuale remittitur ſine confeſſione ſacramētali: actu vel voto ſuſcepta.

Dicitur autez in quarto fundamento prefati libelli: q̄ peccatū mortale ⁊ veniale ꝺueniunt. qz ſcōz q̄ peccatū eſt in ꝓpoſito voluntatis: vtrūqz deletur per diſpicentiam peccati mortalis in ſpecie: oportet. n. de quocūqz mortali ꝺteri. veniale in ſpecie vel in genere. Et ſimiliter dicitur infra in

tractatu de circūſtantijs: q̄ peccata que ſola cogitatione comittūtur: ſola ꝺtritione remittuntur. Et q̄ prauе cogitatões delentur ſicut et venialia: ſola cordis ꝺtritõe ſine ordine ad claues. nec obſtat q̄ aliqui dicūt peccatū deleri in ordine ad claues: q̄ dictū illoꝝ eſt dubiuz et forte non eſt verū. vt ꝯ. dicetur. hec ille. Et in diuerſis locis repetit eadem in ſententia et in verbis. et tenet exp̄ſſe q̄ peccata cordis ꝛ peccata occulta remittantur p̄ ſolam cordis diſplicentiam de peccato. Hoc tñ patet eſſe falſuz ex primo fundamẽto q̄ nulli potuit nec pót eſſe ſalus: niſi virtute paſſionis xp̄i. que ad hoc q̄ p̄ſit alicui: neceſſe eſt q̄ aplicetur illi. vt patet ex ſcõ fundamẽto. que quidez aplicatio fit p̄ ſacra ecclefie que ſunt quedam ſigna et p̄teſtationes fidei ꝛ ſunt vaſa quedam ꝛ inſtrumẽta quibus virtus paſſionis xp̄i: ad nos aplicatur et nobis copullatur. vt ait ſcūs doctor. ergo ſine ſacramẽtis ecclefie actu uel voto ſuſceptis: nemo poteſt a peccato liberari. Item p̄fundus de ꝺfeſſione loquens in. 6. etiã. dicit. q̄ confeſſio antecedit: remiſſio ſequitur. Et. b. t. in ſum. ꝯ genti. li. 4. c̄. 70. dicit. q̄ ultimus finis nõ datur homini ſine gra que in ſacramẽtis cõfertur q̄ ſacra ſunt in adiutoriuz hominis ſm q̄ eſt in via ad finem. et ibidem. c̄. 72. dicit q̄ in ſpũali curatione accidere nõ poteſt: q̄ tota liter ab intrinſeco fiat et. ꝯ. oportz igitur in penitẽtie ſacro ſpũales ſanitatẽ ꝛ ab interiori ꝛ ab exteriori p̄cedere. Et ꝯ. claues a paſſióe xp̄i efficatiam hñt. per quaz xp̄s aperuit nobis ianuam regni celeſtis. et ideo ſicut ſine baptiſmo in quo opatur paſſio xp̄i non poteſt eſſe ſalus hominibus: vel realiter ſuſcepto vel ſm p̄poſitũ deliberato q̄n neceſſitas non ꝺtemptus ſacrm excludit: ita peccãtibus poſt baptiſmum ſalus eſſe non poteſt: niſi claui⁹ eccleſie ſe ſubiciant vel actu cõfitendo ꝛ iudiciuz miniſtroꝝ eccle ſubeundo vel ſaltem hui⁹ rei p̄poſitũ habẽdo. vt impleatur tp̃e oportuno. q̄ vt dicit petrus. actu. 4. non eſt aliud nomen datum hominib⁹ in quo oporteat nos ſaluos fieri niſi nomen domini ihu xp̄i. ꝛ per hoc excluditur erro⁹ quoꝝ rũdam qui dixerũt: hoiem poſſe pctõꝝ venias ꝺſequi ſine ꝺfeſſione ꝛ p̄poſito ꝺfitendi. vel q̄ per platos eccleſie diſpenſari poteſt: q̄ ad ꝺfeſſionem aliquis non teneatur. Non. n. hoc p̄cipit prelati eccleſie: vt claues fruſtẽtur eccleſie. in quibus tota eoꝝ poteſtas ꝺſiſtit. nec vt ſine ſacramẽto a paſſione xp̄i virtutez hñte: aliquis remiſſiõem pctõꝝ ꝺſequatur ꝛ c̄. hec. b. t. Et in. 3. pte. q. 84. ar. 4. dicit. q̄ nunq̄z peccator liberari poteſt a peccato ſine p̄nie ſacro: ī quo opatur virtus paſſionis xp̄i per abſolutionez ſacerdotis ſimul cum ope penitẽtis. qui cooptur gr̃e ad deſtructõez peccati. vñ ſacrm p̄nie eſt neceſſariũ ad ſalutem poſt pctũm. Item dicit ibidez q̄ ex quo aliquis pctũm incurrit: caritas ꝛ fides ꝛ mia: nõ liberãt hoiem a peccato ſine p̄nia. ꝛ loquitur de p̄nia ſacro. requirit. n. caritas q̄ homo doleat de offenſa in amicum comiſſa ꝛ q̄ amico homo reconciliari adeat. Et requirit etiam ipa fides vt per virtutez paſſionis xp̄i que in ſacris eccleſie opatur: querat iuſtificari a peccatis. requirit etiã ipa mia ordinata: vt homo ſubueniat penitẽdo ſue miſerie. quã p̄ pctũm incurrit. ſm illud. puer. 14. miſeros facit pl̄os peccatũ. hec ibidem. ergo poſtq̄z aliquis peccauit: ad peccati deletionem requiritur ſacrm p̄nie ſuſceptio. ergo nõ remittitur pctũm ſola cordis diſplicentia ſine ordine ad claues. Item ad remiſſiõem peccati cum ſit offenſa in deum comiſſa: requiritur ſatiſfactio. Pñia aũt culpe p̄cedentis offenſaz abollet per modum recõpenſationis cuiuſdaz. Jn pñia aũt ille qui peccauit ſe habet ad recõpenſationez etiam vt agens. q̄ ipe ſponte ſua ad penam recõpenſantez accedit. ꝛ ideo diſplicentia culpe p̄exigitur. Scõdo oportet q̄ in penitentia pena recõpenſans taxetur: ſcõm arbitrium eius in quez pctũm comiſſuz eſt. q̄ talis recõpenſatio fit ad recõciliandũz animũ offenſi. que recõciliatio eſſe non poteſt: niſi pena recompẽſans volũtati eius ſufficiat. ideo in pñia oportet q̄ modus pene ſatiſfactorie ſcõm arbitriuz ſacerdotis qui vicez dei obtinet ſeruetur.

Et ſic requiritur ſatiſfacientis ꝺfeſſio. Et ſic recõpenſatio trib⁹ gradibus p̄ficitur. Quorũ primus eſt diſplicẽtia culpe p̄terite. Scõs eſt vt culpam ſuam notificet deo per ſacerdotez. Tercius eſt vt recõpenſet per arbitriũ ſacerdotis. hec. b. t. in. 4. di. 16. q. 1. ar. 2. ergo ad remiſſionem peccati mortalis non ſufficit ſola diſplicentia cordis. Item peccatũ mortale actuale: nunq̄z dimittitur ſine ꝺfeſſione in actu. vel ſaltem in p̄poſito exiſtente. ergo non dimittitur p̄ ſolam diſplicẽtiaz ſine ordine ad claues. ꝺña de ſe patet. añs eſt. b. t. in. 4. ſen. di. 14. q. 1. ar. 2. vbi dicit q̄ ꝯmuis pctũm dimittatur ante actualem ꝺfeſſiõem. nunq̄z tñ dimittitur ante ꝺfeſſionez in p̄poſito exñtem. ſicut etiam ante baptiſmũ actualiter ſuſceptũ aliquis rez baptiſmi ꝺſequitur ex p̄poſito ſuſcipiẽdi bap

tiſſimum. et iſta eſt ſententia et ɔclusio omniu ſcribẽtiu .idem.17.vi.de ɔtritõe.q.vlt.ar.2. dicit q cõtritus tenetur cõfiteri ꝛ ſatiſſacere. maxime cum ɔtritio vera non fuerit niſi ꝑpo ſitum ɔfitendi habuiſſ anexũ. quod debet ad effectũ deduci. Et eãdez ſententiaz ponit in plu ribus locis eiuſdez.vi.et dicit q ɔfeſſio ſm q in volũtate penitẽtis ꝓceſſit :a culpa liberauit. ſicut deſiderii baptiſmi baptizandos. Et ibi dez.q.1.ar.3.dicit. q de quolz peccato mortali tenetur homo ſpãliter conteri. ſed confeſſio eſt pars ſacri ꝛ rñdet ɔtritioni.ergo tenetur pec catoz de quolz mortali cõfiteri. Item infra de ɔfeſſiõe.q.4.ar.2.dicit. q de neceſſitate cõ feſſionis eſt:q homo oñia peccata ɔfiteatur. que in memoria habet qõ ſi non facit: nõ eſt cõ feſſio. ſed ɔfeſſionis ſimulatio. Item nunq dimittitur peccatuz niſi virtute paſſionis xp̃i vt patet in primo fundamẽto:ſed virtus paſſi onis xp̃i non aplicatur ad nos niſi per ſacra: ergo ꝓceptio ſacri pñie eſt de neceſſitate ſalu tis ad remiſſiõez peccati. nota eſt oña.vtraq premiſſa patet ex dictis ſci thome.in.4.ſen. vi.17. in tractatu de ɔfeſſiõe.ar.2.vbi ſic dic. Paſſio xp̃i ſine cui virtute nec actuale nec oꝛ ginale dimittitur: in nobis operatur per ſuſcep tionem ſacroꝛuz.que ex ipa efficaciaz habent. tõ ad culpe remiſſiõez actualis ꝛ originalis: requiritur ſacm eccleſie:vel actu ſuſceptum: vel ſaltem voto. qñ articulus neceſſitatis non ɔtempt ſacm excludit. ꝛ perɔñs illa ſacra que ordinãtur ad culpam cũ qua ſalus eſſe non poteſt: ſunt de neceſſitate ſalutis. ꝛ vco ſicut baptiſmus quo deletur originale eſt de neceſſi tate ſalutis:ita ꝛ pñie ſacm ꝛc.et ɔcludit.ꝛ vco confeſſio eſt de neceſſitate ſalutis eius qui in pctũ actuale mortale cecidit. Itez dicit q ɔtritio habet ꝓpoſitũ ɔfitendi anexũ. Itez q ſine ſacro nullus adultus iuſtificari poteſt. Item q ad gr̃e infuſſiõem oñam: ordinata ſunt eccleſie ſacra. ante quoꝝ ſuſceptõez vel ac tu vel ꝓpoſito : aliquis gr̃am non ɔſequitur. ſicut patet in baptiſmo ꝛ ſimiliꝛ eſt de ɔfeſſio ne. Et q illi tenẽtur ad ɔfeſſiõem: qui peccatũ mortale incurrũt poſt baptiſmũ. Et q ſic bap tiſmus eſt ſacm neceſſitatis:ita ꝛ pñia. Item q ſicut in baptiſmo nõ ſufficit qualitercũq ab luere ſi per elemẽtuz determinatũ : ita nec in pñia ſufficit qualitercũq peccata manifeſta re ſed oportet q per actuz determinatũ mani feſtentur Et eamdez ſententiam ponit in pluri bus locis eiuſdem.li. ꝛ in ſum .ɔ genti. vbi ſ. et in.3.pte.in multis locis.ꝛ alegañ.de contr tione loquens.dicit.q ɔtritio.ɔfeſſio.ꝛ ſatiſ facto:generaliꝛ requirũtur in oñi peccato.et loquens de inſtitutoe confeſſionis dicit.q pñia exteriozꝫ.ſ.ɔfeſſio:non efficit interiozez.i. ɔtri tionez ſimpliꝛ.ſz efficit vt habeat efficaciã in cõ trito.quam nõ haberet niſi ſequereturz ɔfeſſio.

Et petr⁹ de palude. in.4.vi.21.dicit.q ſicut nichil remittit originale niſi ſacm baptiſmi ſuſceptũ facto vel voto:ſic nichil remittit actu ale mortale : niſi ſacm pñie facto vel voto ſuſ ceptum. ꝛ iſta eſt cõformis ſentẽtia oium ſcri bentium. Ex quibus aptiſſime patet.q pec catum mortale nullo modo poteſt remitti ſine ſacro pñie actu vel ſaltem voto ſuſcepto.qñ ne ceſſitas non ɔtemptus:ſacm excludit. Et hec eſt ɔformis ſentẽtia et ɔclusio oium theologo ruz.ꝛ canoniſtaꝝ.ergo falſum eſt dicere q pec catũ mortale ocultuz ſiue ſola cogitatoe comiſ ſum : ſola diſplicentia remittatur.ſine ordine ad claues. Pre.hoc pz planiſſime qz vt oñs catholici indiſcuſſe tenent:pctũm actuale mor tale comiſſuz qualecũq fit: nũq alicui dimit titur ſine ɔtritione. qz vt dicit.b. aug⁹. ſuper .ioh.qui creauit te ſine te : non iuſtificabit te ſi ne te.idem in.li.de pñia. null⁹ poteſt inchoare nouam vitam:niſi peniteat eum veteris vite. et illemet mr̃.vbi ſ. dic q oportet de quocũq mortali ɔteri. ſz cõtritio eſſencialiꝛ includit in ſe ꝓpoſitum confitendi : vt patet in diffinitio ne ei⁹ mageſtrali. que coĩter aſignatur ꝑ doc toꝛes. que talis eſt. Contrio eſt doloꝛ de pecca tis volũtarie aſſumptus cum ꝓpoſito cõfitẽdi et ſatiſfaciendi. Et dicit petr⁹ de taran.q iſta eſt diffinitio de eſſe.ergo nullum peccatũ moꝛ tale dimittitur ſine ꝓpoſito ɔfitẽdi.et ɔñr nõ ſola diſplicẽtia. ꝛ iſta eſt ɔclusio ꝛ ſentẽtia cõ formis oium doctoꝝ.vñ implicat ɔtradictionem dicere q peccatũ dimittatur per ɔtritiõem:ꝛ ſine ordine ad claues.cum ɔtritio eſſencialiter includat ꝓpoſituz ɔfitendi ꝛ potiendi effectũ clauium. Et ita videtur ipemet ſibi ɔtradicere. cum dicat q oportet de quocũq mortali cõte ri in ſpecie.ꝛ q mortalia occulta dimittantur ſola coꝛdis diſplicentia ſine ordine ad claues. Et ſi ille vellit dicere q hoc ẽ verũ de pctõ o pe ꝓpetrato. non tñ de peccato q ſola voluntate ſiue ſolo ꝓpoſito comittitur: Dicẽduz q hoc non poteſt ſtare qz ipemet dicit q oportet de quocũq mortali conteri. ɔtritio tñ eſſentialiꝛ includit ꝓpoſitum ɔfitendi.vt dictũ eſt. qz vt dicit albert⁹ magnus.in.4.vi.17.cõtritio nõ

eſt ſufficiens ſine cõfeſſione in actu vel in voto exiſtente. ⁊ ℑ. nunq̃ eſt vera ℑtritio que ℑfeſſionem ⁊ ſatiſfactiõez nõ articulo neceſſitatis ſed ℑtemptu religionis excluvit. vñ ſi vere contritus é habet votũ ℑfitendi ⁊ ſatiſfaciendi. ⁊ .ℑ.di.vicit. q in ℑtritõne votum ℑiunctũ eſt ℑfeſſioni. ⁊ ſine illo non ẽet contritio. Jtem vicit.b.t.in pluribus locis. ⁊ eſt communis ſentẽtia oĩum q oĩa peccata mortalia cõueniunt in auerſiõe a deo. qõ eſt principale in eis. et ex hoc habent quãdam infinitatez. ergo oĩa requirunt cõuerſiõem ad deum per ſuſceptionez ſacrõm ad hoc q remittãtur. niſi quis vellit dicere q ſolo actu interiori nõ committatur mortale. quod tñ nemo ſane mentis vicit. q; ſolo cõſenſu mentis comittitur mortale: in his que de genere ſuo mortalia ſunt ſicut. ſ. ꝓbatum eſt. vñ vicit ſcũs .t. in prima ſcẽ. q. 74. ar. 10. q deliberatꝰ cõſenſus in his q̃ de genere ſuo ſunt mortalia: eſt peccatũ mortale. Et hec eſt ℑformis ſentẽtia oĩum doctorũ nec mĩ ille hoc innuere videtur. ꝓmo. ℑrium cum dicat q mortale et veniale ℑueniunt. q; mortale ſcõm q eſt in ꝓpoſito voluntatis ⁊ c̃. Vnde manifeſte innuit q ſolo ℑſenſu interiori: põt comitti mortale. et tñ principalius quod eſt in peccato: eſt ℑſenſus. q; ſolus ℑſenſus efficit mortale in his que de genere ſuo mortalia ſunt. ⁊ ubi nõ eſt cõſenſus: non eſt culpa mortalis. Jtem ſecũdũ magiſtrum in. 4. di. 17. et eſt victũ caſiodori votum ꝓ opatione iudicatur. quod ſcõm .b.t. intelligendum eſt tam in bonis q̃z in malis qñ eſt votum plenũ. ita q nichil ab executione retardat: niſi in potẽtia. idem in. e. di. dic̃ q actꝰ interior: eſt principalior in peccato. et idez' dic̃ in pluribꝰ locis. ⁊ eſt ℑformis ſentẽtia oĩum.

Jtem ſapientie primo dr̃ q puerſe cogitationes: ſeparant a deo. ſz nichil ſeparat a deo niſi mortale peccatuz. ergo in puerſa cogitatõe ſu perueniente ℑſenſu comittitur mortale. ſz nullus mortale deleri poteſt. niſi virtute paſſionis xp̃i. que nobis applicatur ⁊ in nobis opatur ꝑ ſuſceptõem ſacrõm. ergo ad remiſſiõez quorũ cũq; mortaliuz neceſſaria eſt ſacri pñie ſuſceptio actu vel voto. ergo nõ ſufficit ſola cordis diſplicentia vt ille dicit. Jtem ſi pctũm cogitatione comiſſuz: ſola diſplicentia remitteretur: vez videretur dicendũ de peccato occulto. cum non ſit maior ratio de vno q̃z de alio. et de peccato omiſſionis. quod nemo aſſerit. Pre. cum oĩa peccata mortalia ſiue publica ſiue occulta auertant a deo: nõ videtur aliqua ratio quare potius quedam remittantur ſola diſplicentia cordis ⁊ ſine ordine ad claues q̃z alia pſertim cum ratio formalis peccati mortalis in auerſione conſiſtat. ⁊ oĩa mortalia in auerſiõe ſunt cõmuna ⁊ oĩa ex parte auerſionis inferunt vnum vulnus ⁊ ſic ꝑ vnũ donum gr̃e ſanãtur. vt dicit. b. t. in. q. de veri. q. 27. ar. 2. Prete. ibidem. ar. 4. dicit q in ipo inſtanti iuſtificati omis: oportet q cogitetur deus ſcõm hunc articulum q eſt iuſtificans ⁊ peccata remittens. in quo etiaz includitur articulꝰ incarnationis et paſſionis xp̃i. ⁊ alioꝝ que ad nr̃am iuſtificationez requiruntur. ergo non ſufficit ſola cordis diſplicẽtia. Jtez ſi peccata aliqua remittere tur ſine ordine ad claues: remitterẽtur als q̃z virtute paſſionis xp̃i. ꝺns eſt falſuz vt patuit in primo principio. ergo ⁊ añs. illatio patz q; virtus paſſionis xp̃i cõicatur nobis per fidem et ſacra fidei. que ſunt quedaz fidei. pteſtatões et nõ als. q; ſine fide impoſibile eſt placere deo ad hebre. xi. ⁊ tñ ſic eſt neceſſaria fides ad ſalutez ita ⁊ ꝓteſtatio eius. qõ fit per ſacra ⁊ ſacramẽtoꝝ ſuſceptõem Jtem ſeq̃retur ex hoc vt dic̃. b. aug⁹. q claues eccle eſſent fruſtra ſuppoſue ⁊ inutiles. patet q ſcõm eum circa peccata occulta cordis nichil opantur claues: cum remittantur ſola cordis diſplicẽtia ſine ordine ad illas. Circa alia añt peccata nulluz alium effectũ habent claues ſcõm illum: niſi recõciliare eccleſie. qõ manifeſtũ eſt aliꝝs modis fieri poſſe q̃z per claues ſacerdotales. Jtem ſcõm eum peccata publica nõ poſſunt purgari et remitti occulte per ſacrm̃ pñie ⁊ abſolutõez ſacerdotis. ergo eſſent inutiles ad remiſſiõez peccatoꝝ et ita xp̃s inutiliter et ſupuacue claues in eccleſia ſua inſtituiſſet quod nepharium eſt.

Capitulum. 93. in quo ꝓbatur auctoritatibꝰ q omnia peccata mortalia ſiue ſint publica ſiue occulta ſunt neceſſario confitenda actu vel voto ſi facultas deſit.

p Reterea q peccata mortalia cordis et peccata occulta ſint neceſſario confitenda ſicut ⁊ alia: patet efficaciter ex determinatione eccleſie: de. peni. ⁊. remi. c. oĩis. vbi eccleſia ꝓcipit q oĩs vtriuſq; ſexus ℑfiteantur ſaltez ſemel in anno oĩa peccata ſua ꝓprio ſacerdoti. ⁊ tñ illud ſignum. omnis. diſtribuit vniuerſalr̃ ꝓ quoꝝ mortali ⁊ nullum excluvit. ſz oĩa includit. ergo oĩa mortalia actualia: neceſſario ſunt cõfitenda ſacer

voti.et ita dicit ibi glosa .omnia .s.quia alias non essz fructuosa penitētia. Et oīs doctores tenēt ibi:q peccator de oībus debet ꝺfiteri. vñ inocen.dicit ibi.q de nullo peccato fiue paruo fiue magno : potest quis transire ad correctionem fine pñie.ꝛ exponit illam particulaz. peccata .s. mortalia .et.ſ. nunqz absoluetur a deo iste peccator postqz se ligauit pectato: nisi prius absoluatur a pbro.ꝛq nisi ꝺfiteatur si habeat tps ꝺfitendi : nichil sibi valet ꝺtritio. et archi.de.pe.di.3.c.pfecta: dicit. si potest haberi facultas : necessaria est oris ꝺfessio. Et hosti.in. summa dicit.q oīs peccator quicūqz sit ille qui actuale pctūm comisit:debet ꝺfiteri.et q sola ꝺtritione fine ppolito ꝺfitendi:nō dimittitur pctūz.ꝛ q hec tria sunt in p̄cepto. contritio.ꝺfessio.ꝛ satisfactio.et.ſ.q mortale quodcūqz sit illō ꝺfitendū est si homo recordari possit.et enricus boich. ibidē dicit. q mortalia oīa sunt ꝺfitenda. als nō essz pñia fructuosa .et.joh.an .in.c.a nobis .2.de.sen. excō. dicit q in mortali etiaz occulto:requiritur ꝺtritio ꝛ sacerdotis recōciliatio. ꝛ ita est determinatio ꝛ ꝺclusio oīuz doctoꝝ theologoꝝ et canonistaꝝ:q ꝺtritio: includit ppositu cōfitendi et satisfactendi essencialiter.ꝛq habz ppositū ꝺfitēdi ans p̄ū.als nō est ꝺtritio.ꝛq peccatuz mortale actuale qōcūqz sit illuo: nunqz dimittitur alicui sine sacro pñie actu vl voto suscepto.qū necessitas nō ꝺtemptus excludit sacrm. fiē originale nunqz dimittitur sine baptismo actu vel saltez in voto suscepto.de.hoc.de.ꝺse. .di.4.c.baptismi vicem.ꝛ.c.non dubito. ꝛ de .pe.di.1.c.agite pñiam. Jsta est ꝺclusio mri .sen.in.4.di.17.vbi ipe mouet questiōz.utrū per solam ꝺtritōem ante ꝺfessiōem : peccatuz dimittatur.ꝛ primo ponit rōnes ad partem affirmatiuaz.Scōo ad partez negatiuā. Tercio determinat veritatem.ſ.q peccatū non dimittitur sine ꝺfessiōe actu vel voto. qū necessitas non voluntas sacrm ꝺfessionis excludit.ꝛ aduc it ibi multas auctoritates sanctoꝝ doctoruz hoc expresse tenētium.ſ. ambrosij. crisostomi. augustini.jeronimi..ꝛ c. dicit.n. sicut enim precepta est nob interior pñia: ita et oris ꝺfessio et exteror satisfactio si adsit facultas.unde nec vere penitens est : qui ꝺfessionis votum nō habet.et.ſ. oportet ergo penitētez ꝺfiteri si tempus habeat.ꝛ tñ anteqz fit cōfessio in ore si votum sit in corde:p̄statur ei remissio.hec mr ibi venit.idem in.c.sequēti post multa ꝺcludit. ex his aliisqz pluribꝰ inuabitāte: oīditur: oportere deo primo ꝛ deinde sacerdoti offerre cōfessionem.nec aliter posse peruenit ad ingressuz paradisi: si adsit facultas.ubi manifeste ostenditꝰ q peccatū nulli umqz dimittitur sine sacro permittēte actu vel voto suscepto.et idez mr in.4. .sen .di.21.de cōfessione gñali loquens. dicit q oportet oīa criminalia.i.mortalia semel saltem in cōfessione exprimi nisi a mente aliqua excideriut. Et leo papa.sufficit illa ꝺfessio que primū deo offertur.tunc etiaz sacerdoti qui .p delictis delinquētiuz precatoz accedit. Et crisostomꝰ.non pōt quisqz grām dei accipere nisi purgatus fuerit ab oīi peccato per pñie confessionem. Jtem ambrosius. non potest quisqz iustificari a peccato: nisi fuerit peccatuz añ ꝺfessus. Et.b.augꝰ.agite pñiam. qualis agitur in ecclesia.nemo dicat sibi occulte ago. apō deum ago.nouit deus que michi ignoscat. qz in corde ago.ergo fine causa dictum est.que solueritis sup terram : soluta erunt ꝛ in.ce ergo fine causa claues date sunt. frustamꝰ verba p̄ri simple.si sufficit occulta cordis ꝺfessio quo ad deū. vt suplet ricardus.et idez augꝰ. vt habetur de .pe.di.1.c.quem penitet dicit.quez penitet oīo peniteat et dolorez lacrimis ostendat. vbi glosa.ommino.i. pfecte ꝺteratur de oībus .i.de oī peccato.repsentet deo vitā suam p sacerdotem.prueniat iudiciuz dei per ꝺfessiōem.ꝛ c. ex mia .n. precepit deus vt nemo peniteret in occulto.et.ſ. qui ergo ꝺfitetur:oīo.i.totalē ꝛ pfecte de oībus peccatis cōfiteatur. ꝛ sacerdoti meliori qz potest ꝺfiteatur. si peccatū occultuz est : sufficiat referre in notitiam sacerdotis vt grata fit oblatio muneris.hec oīa augꝰ vbi.s. et ibi archiꝰ. hic satis manifeste patz q est preceptum ꝺfitendi sacerdoti. ꝛ hugo. ꝛ archiꝰ. exponunt ibi nuncio dei.i.sacerdoti.oīo.i. oīa sua peccata. Et jeronimus de sacro pñie loquens dicit.q est secūda tabula post naufragiū. et tñ per quodlz peccatū mortale siue publicū siue occultū siue cordis siue oris siue operis:peccatoz patitur naufragiuz. ergo p quolz peccato mortali est necessaria pñia sacrm. Et ista est ꝺclusio sancti.t.in pluribꝰ locis.ꝛ in.4.di. .17.de ꝺfessione.q.4.ar.2.dicit q sacerdos cōfessionez audiens: vicem dei gerit.ꝛ idō debet ei hoc modo fieri ꝺfessio: sicut fit deo in contrione. Vñ sicut non esset ꝺtritio nisi quis de oībus que memorie occurrūt ꝺtereretur : ita non esset ꝺfessio: nisi quis de oibus que memorie occurrūt: ꝺfiteatur.ergo necesse est de quolibet mortali etiam sola voluntate comisso:cō

fiteri sacerdoti. ⁊ per ꝯfessionem non sufficit sola displicentia cordis. Et petrus de taran. in eadem .di. dicit. q̄ ad remissionem peccati: confessio requiritur in ppōsito. ⁊ in expositione littere dicit q̄ semper debet haberi sacerdotis supplicatio. vel in actu vel in ppōsito explicito vel implicito. Et ibidem de ꝯfessione.ar.2.dicit. oīs peccati siue originalis siue actualis: est passio x̄pi remedium. Eius aūt virtus in sacra ecclesie ipōssa est. Unde nō possumus a peccato siue actuali siue originali sanari: sine sacrōm susceptōe vel in re qñ habetur oportunitas suscipiendi. vel in ppōsito qñ articulus necessitatis excludit sacramentū et non ꝯtemptus religionis. Confessio vero sacrm est institutū ꝺ morbū peccati mortalis. ideo tenemur ꝯfiteri. et. ꝺ. venialia nō requirunt absolutionem sacerdotalem de necessitate. mortalia vero sic. ⁊ glosa bede. iaco. 4. dic. minora coequalibus. maioris lepre mundicias: sacerdotibus pandamus. et. ꝺ. ar. 4. q. 3. dicit. non solum peccata operis: ꝫ etiam de peccatis mortalibus cordis tenemur ꝯfiteri. qz ita hec ficut illa indigent officio clauium ecclesie. ⁊ .q. sequēti dicit. q̄ in foro pñie: iudicatur etiam de intentione. hec petrus. Item bonauētura. in eadem. di. de institutione impri. q. 4. dicit. qñ igitur confessio est peccātibus imposita: imposibile est aliquem iustificari quin habeat cōfessionem in facto. vel in ppōsito. idem in. e. di. ar. 4. de ꝯfessione venialium dicit: non solum de peccatis operis: sed etiam de peccatis mortalibus cordis: tenemur ꝯfiteri. qz ita hec ficut illa indigent officio clauium ecclesie. Et albertus magnus. dicit in. e. di. iudicium pñie non est tantū diuinum sed etiam ecclesiasticū. est. n. diuinum per inchoatōem ⁊ perfectum per būdictōem ministri dei in ecclesia. ⁊ ideo oportet q̄ fit ibi plus q̄ id quod est cordis. qđ intuetur deus. et. ꝺ. remissio peccati q̄ntum ad culpam ⁊ eternam pena: precedit actum confessionis ꝫ nō votum. ideo non sufficit soli deo ꝯfiteri. quia peccatum non dimittitur ante votum ꝯfitendi ⁊ satisfaciendi. ⁊ sacerdotes dicūtur medici aīarum in psalmo. hec ille. Item petrus de palude. in. 4. di. 19. dicit soluere vel ligare in foro sciētie: principalē respicit actum interiorem. in quo essencialiter est petūm. Uñ pp̄r ꝺcupiscentiam solius cordis in ecclesiam factam: est ꝯfitendū non templum recōciliandum. Item alexan. de ales. in. 4. in tractatu de ꝯfessione. q. 1. dicit q̄ non est pfecta siue sufficiens ꝺtritio: nisi affit voluntas cōfitendi. qñse obtulerit oportunitas. alias deus non dimittit peccata in contritione: nisi sub ista cōditione. ⁊ ibidem dicit q̄ non est sufficiens cōtritio sine ppōsito confitendi et executione ppōsiti cum se offert tps. unde ꝯfessio intelligitur per ꝺtritiōem. hec ille. Et idem in sequētibus mouet .q. an peccatum occultum sit ꝯfitendum. ⁊ ꝺcludit affirmatiue q̄ oīe pctūm mortale: est ꝯfitendū. si est apertū p̄p̄ duas causas. Et si est occultum p̄p̄ alias duas. quas assignat ibi. ⁊ in. q. se. ꝺ. an peccatum cordis sit ꝯfitendum. dicit. q̄ oīe genus peccati est ꝯfitendum. Item ricardus. in. 4. di. 14. dic̄ q̄ actus penitēdi. nec pctūm. nec pena peccati remittit nisi fit cum ppōsito cōfitendi. et q̄ de peccato remisso per pñiam que est virtus: tenetur homo suscipere sacrm si potest. et. di. 16. q. 1. ar. 1. dic̄ q̄ sacrm pñie fine cōpunctione cordis ⁊ ꝯfessione oris ⁊ satisfactione operis: non integratur. Et ibidem. q. 4. ar. 2. dicit q̄ peccata mortalia: aut sunt habentia nota aut inota. de notis necessaria est pñia ad hoc vt remittātur de lege communi non tm̄ in communi sed etiam in spāli ⁊ assit oportunitas. Et ibidem in expositōe littere q̄muis mortale peccatum ꝺpleri possit in actu cordis: tm̄ satisfactio non cōpletur in actu cordis sine ꝯfessione. si possit haberi. vñ nunq̄ sufficit sola dētestatio peccati sine ppōsito ꝯfitendi. explicite: vl implite. hec ricar. idem. di. 17. q. 1. ar. 1. dicit q̄ qñ quis in articulo mortis vere ꝺteritur: implicite habet ppōsitum ꝯfitendi. ibidem. q. 2. ar. 1. dicit q̄ homines de necessitate tenētur confiteri peccata sua sacerdoti qz x̄ps p̄cepit hec ⁊ c̄. et .ꝺ. ꝺcludit. Cum ergo x̄ps sacerdotes ꝯstituerit vices alios in foro conscientie: tenentur peccatores de necessitate salutis ꝯfiteri peccata sua sacerdoti. ⁊ ibidem. q. 3. ar. 4. mouet questionem. utrū homo teneatur ꝯfiteri oīa peccata tam secreta q̄ꝫ publica. ⁊ rñdet q̄ homo tenetur ꝯfiteri oīa peccata mortalia taz secreta q̄ꝫ publica. ⁊ c̄. Idem. 22. di. q. 2. ar. 1. dicit. q̄ pctō remissio semp̄ p̄suponit pñiam interiorem ꝺiunctam exteriori vel in re vel in ppōsito explicite vel implicite ⁊ ibidem. ar. 3. dicit q̄ pñia interior ⁊ exterior: sunt vnum sacrm remissionis actualiu peccatoꝝ. Item scotus. 17. di. 4. q. 1. ar. 1. dicit. q̄ ꝯfessio cadit sub precepto diuino positiuo. ⁊ q̄ fine ꝯfessione pudorosa. in actu vl in habitu: non lauatur delictū. et q̄ non deletur peccatū sine ppōsito ꝯfitēdi.

Et mr̄ hubertus in .4. di. 16. circa litteram .q. 1. dic̄ q̄ ptes pñie dupliciter rūdēt peccato.

.s.vt medicina tñ et sic omnes tres partes pe nitentie respondent oñibus peccatis. rñdent etiam vt medicina simul ꝛ habentes cõgruen tiam in actu ꝛ in instrumẽto agendi. Et sic cõ tritio non rñdet nisi peccato cordis ꝛ confessio non nisi peccato oris. Et satisfactio non nisi peccato op̃is. et.ſ. q̃ oñs partes p̃nie exigun tur. ℈ quãlibet peccati differẽtiaz vt medicina sunt.ſz non oportet q̃ oñs habeãt ꝯgruentiaz cũ qualz peccati differẽtia in actu ꝛ in instru mento agendi. Et infra dicunt. ideo oportet ꝯfessiõem extra fieri. q; illa accipit medicinã a clauibus ecclesie. qõ fieri non potest nisi pec catum p̃cedat in notitiam hñtis claues. ꝛ ad hoc non sufficit os interius ſz exterius oportet adẽe. Et ita medicina peccati in clpa ꝛ pena: est a partibus p̃nie. ꝛ pars medicine que est a clauibus: non accipitur nisi cõfessione qua pec catũ p̃cedit in noticiam hñtis claues. Et ita in eadez. di. sup ptez. ullam lre. cõfessio. dic̃ q̃ oẽs tres partes p̃nie ꝯiunctim opantur ℈ pecca tum. ſz non oportet q̃ oẽs assint in actu. ſz sufficit duas vel vnam in ꝓposito esse: aliam vel a lias esse in actu. item. di. 17. q. 1. dicit. q̃ nõ est vere ꝯtritus nisi habeat votum ꝯfitẽdi ꝛ satisfaciendi. Pre. per quodlz peccatuz mortale sine sit publicuz siue occultum efficitur homo in iustus. sed oẽs doctores indistincte dicũt: q̃ ad iustificatõem impij ꝯcurrunt quattuor. Vnũ est motꝰ. li. arbitrij in petũ; detestãdo ipm. et ille motus suponit ꝛ includit ꝓpositu; ꝯfiten di. ergo non dimittitur sola cordis displicentia sine ordine ad claues. ꝛ. b. t. in. ſ. pte. q. ℣℣. ar. z. dic̃ q̃ in remissiõe peccati est multiplex mo tus liberi arbitrij. quoꝝ primus est motus. li. arbitrij in deũ qui est actus fidei formate. Se cũdus est motus. li. arbitrij in peccatũ. qui est actus p̃nie ad quam pertinet. Primo q̃ homo detestetur peccata p̃terita. Scõdo q̃ homo pro ponat se subicere clauibꝰ ecclesie per confessio nem. Item augꝰ. diffiniens cõfessiõem dicit. q̃ ꝯfessio est per quaz morbus latens aperitur spe venie. ergo peccata cordis latẽtia apienda sunt per ꝯfessiõem. q; vt dicũt theologi. illa di finitio datur de ꝯfessione que fit vicario dei in foro anime. in qua peccatum aperitur vicario dei ꝛ clauditur aliꝫ. vt dicit petrus de taran. et boetius. si opera medicantis expectas: ne/ cesse est vt vulnus detegas. Et gregoriꝰ. diffi niens ꝯfessionez dicit. confessio est petoꝝ decla ratio vel detestatio ꝛ vulneris ruptio. ꝛ dicũt doctores q̃ peccata debent declarari quo ad numeruz. et in diffinitione mali dicitur cõfes sio est legitima coram sacerdote: peccatoꝝ de claratio. ex quibꝰ patz q̃ peccata quecũq; ad hoc q̃ dimittãtur: debent coraz sacerdote per vocalem ꝯfessionez aperiri ꝛ declarari. Et scotus. in. 4. di. 17. dicit. q̃ preceptũ de cõfessi one: ꝯtinet quis debet ꝯfiteri. ꝛ quis debet cõ fiteri. q; peccatũ mortale ꝛ omne mortale de quo habetur memoria p̃missa inquisitõne dili genti. Itez mẽ sen. i. 4. di. 16. ponit tres dife rentias petoꝝ. ſ. cordis. oris. ꝛ op̃is. Et. b. t. di cit ibidem q̃ pro quolz illoꝝ peccatoꝝ oportet esse p̃nie tres partes. Item mẽ. joh. myer in ꝓceptorio dicit. q̃ tenetur quis ꝯfiteri omnia mortalia ꝛ circũstantias ad mortale trahen/ tes. ratio est q; per quodlz peccatũ mortale cõ ficitur quis de inimicꝰ. ꝛ separatur ab vnita te quadam ecclesie. Item per omne mortale naufragatur homo. ꝛ dicitur notanter: omnia mortalia q; siue sint ꝛsensus siue ꝓposita siue verba siue facta siue omissa mortaliter: oñia sunt ꝯfitenda. hec ille. Et hec est sentẽtia et ꝛclusio oium theologoꝝ ꝛ canonistaꝝ. Et ista est ꝛclusio verissima ꝛ catholica q̃ peccata ac tualia mortalia cuiuscũq; generis sint: nunq; remittũtur sine ꝯfessione actuali. vel ꝓposito ꝯfitendi ꝛ per oñs nõ dimittũtur per solaz dis plicẽtiam sine ordine ad claues vt auctor illiꝰ libelli dicebat. Et hanc ꝛclusiõem ꝛ veritatez tenent sancti ꝛ oñs doctores. signãter. augꝰ. jeronimꝰ. ambrosius. crisostomꝰ. leo. beda. cas siodorus. pſper. gracianus. joh. glo. decretorũ. magister. sen. hugo de. ſ. vic. ꝛ mẽ hugo. in. 4. sen. albertꝰ magnus. ysidorꝰ. alexañ. de ales. petrus de taran. durandus. bonauẽtura. petrꝰ de paluco. ricardus. scotus. abulen. sup. math. c. 16. egidius romanꝰ. quolz. z. augꝰ. de ancho na. in de potestate ecclesie. mẽ antoniꝰ florẽ. in. ſ. pte. mẽ reynardus in. sum. astẽ. raymũ dꝰ. hostiensis in sum. guillermꝰ. antisiodorẽ. mẽ ardens. adam. thomas de argentina. mẽ joh. nider in ꝓceptorio. mẽ rubertꝰ olcoch. in. 4. sen. alius mẽ rubertus italicus. mẽ huber tus. thomas anglicus. inocentius tercius. mẽ joh. in. sum. ꝯfessoꝝ. Et alius. joh. in sum. mẽ bartholomeꝰ in sum. pisana. emricus boich. ar chidiaconꝰ in rosario. huguicꝰ. joh. an. bernar dus in glosa. anthoniꝰ de butrio. joh. gaufridi. in collectario. godofredus. guillermꝰ de mõte lau. enricꝰ de gandauo. petrꝰ de aquila. ℘ ergo clarissime ex dictis ꝛ sentẽtia tot ꝛ tan toꝝ doctoꝝ falsitas p̃icte positionis. que non

ſolum eſt falſa ſz erronea valde ꝛ hereticа. Et ſi quis eam ptinaciter aſſeruerit: hereticus iudicabitur. Vnde mr in .4. di. 17. mouet queſtionem. an ſufficiat ſolꝰ dño confiteri peccata: an oporteat confiteri ſacerdoti. Et ponit opiniones .d. quibuſdaz viſum eſt ſufficere. ſi fiat ſoli deo confeſſio ſine iudicio ſacerdotali. quod exponens .b.t. dicit ibidem in expoſitõe litterе. hoc quod ponitur hic pro opinione: hereſis eſt. non q̃ expreſſe ſit ꝺ aliquem articulũ: vel p̃cedens vel ſequens ad ipm; ſed implicite aliquid ꝺrium ſidei ꝺtinet. qz ſequitur q̃ claues eccleſie: non ſint neceſſarie ad ſalutem. ꝛ in talibus anteq̃z determinetur per eccleſiam qõ ex eis ſequitur aliquid ꝺrium fidei: non iudicatur hereſis eſſe hec opinio. Et ſic mr ꝛ gracianꝰ pro opinione hoc ponũt. ſz nunc poſt determinatõez eccleſie ſub inocentio tercio factam: hereſis reputãda eſt. hec thomas. Et mr hubertus dicit. q̃ hec poſitio: eſt hereſis ꝟplicita. qz ex hoc ſequitur q̃ non ſit obediendũ ptãti et ordinationi clauium. ꝛ ideo hereſis eſt. Et dicit q̃ nec mr hic nec gracianus in decreto recitat hoc approbando: ſed potius ꝺdempnãdo errorem. in oppoſitum diſputando manifeſtando. hec ille. De mro: manifeſte patet qz recitat ibi duas opiniões. ꝛ ꝺfutat primaz ꝛ approbat aliaz ꝛ rñdet ad auctoritates quep prima facere videbantur. Et ſimile patet in graciano ſi quis diligenter inſpiciat. ter. ꝛ gloſam. Vnde in principio prime. di. de. peni. in. ſum. dicẽ gloſa. in pñia tria ſunt neceſſaria. ſ. cordis ꝺtritio. oris cõfeſſio. operis ſatiſfactio. de. pe. di. 3. pfecta. ſed tñ cum facultas nõ ſupetit ſufficit ſola cordis cõtritio. et q̃ ſola cordis ꝺtritio non delet vbi copia ſacerdotis habetur. ꝛ i hoc videtur declinare. g. inducendo illud. c. q̃muis licet. in prece dẽti. ſ. dicat illud arbitrio lectoris eſſe relinquẽdum. hec gloſa. ꝛ gracianꝰ. in. ſ. ecõtra. ponit regulam ꝛ veram poſitõem ſine ſentẽtiaz. ſ. q̃ ſola cordis ꝺtritione ſine oris ꝺfeſſione ſi ſacerdos haberi poſſit non remittitur peccatuz. quod p bat auctoritatib⁹. auguſtini ꝛ leonis ꝛ c. ut ibi patet. vbi gloſa dicit. hic ponit. g. veraz ſoluti onem. ſ. q̃ neceſſaria eſt oris cõfeſſio vbi facultas eſt ꝺfitendi. ꝛ q̃ pñia debet agi auctorita te ſacerdotis. ꝛ ad hoc ꝓbandoz inducit factũ dñi. ꝛ c. hec gloſa. ꝛ in. ſi. di. 4. dicit quidaz deo ſolũmodo dicũt ꝺfiteri debere peccata. vt greci. quidam vero ſacerdotibus ꝺfitenda eſſe per cẽſent. vt tota fere ſancta eccleſia. vbi gloſa. et hoc ei apherendoz eſt. ꝛ gracianꝰ ibidem concludit. ſed tñ apli inſtitutio nobis ſequẽda eſt. vt ꝺfiteamur alterutrũ peccata nra. lz in precedenti. ſ. dicat lectoris arbitrio eſſe relinquẽdum. ꝛ idem dicit ꝛ tenet archidiaꝰ. vñ ſatis aperte oſtẽdit. ibi. g. q̃ non ſufficiat ſoli deo cõfiteri vbi copia ſacerdotis haberi poteſt. ꝛ ſimiliter theodoꝰ. cuiꝰ verba ibi recitat. g. ꝛ ſic patet q̃ peccatũ non deletur ſine ꝓpoſito ꝺfitendi. quod patet per finem auctoritatis caſſiodori. vbi ſubdit. votuz ꝓ opere iudicatur. q. d. votum vel voluntas ꝺfitendi iudicatur ꝓ ꝺfeſſiõe futura. vt exponit ſcotus. in. 4. ſen. di. 17. Et huguiciꝰ i fine ꝓicte prime. di. de pñia. determinans veritatem ꝛ cõcordans auctoritates: dicit. q̃ ad pctõz remiſſionem non ſufficit ſola cordis ꝺtritio. ſed neceſſaria eſt etiaz oris confeſſio ſi haberi poſſit: ſz cum neceſſitas non contemptꝰ ſacrm ꝺfeſſionis excludit: ſufficit ſola cordis ꝺtritio cum ꝓpoſito confitendi. ꝛ idem tenet ibi archidiaꝰ. d. q̃ auctoritates cõtrarie intelligende ſunt ita q̃ dicamꝰ. ſufficit occulta peccata ꝺfiteri ſoli deo. per ſacerdotem tñ. vel intelligẽde ſunt de occultis iam cõfeſſis ſacerdoti. qz illa ſoli deo ꝺfiteri debemꝰ. nõ voce ſz corde. hec archidiaꝰ. et iſta ẽ ꝺformis ſñia oñz ſcri bẽtiz. Item q̃ oĩa pcã ſint neceſſario cõfitẽda. pz apte. qz de neceſſitate ꝺfeſſionis ſacrãlis eſt: q̃ ſit integra. i. q̃ oĩa pcã que memorie occurrũt: dicantur vni ſacerdoti. Item patz hoc ex vi noĩs. qz ꝺfeſſio dr. ſimul vel tota faſſio. i. apertio uel manifeſtatio. qz totum coz penitentis: patet ꝛ aperitur ſacerdoti. Predictam etiã poſitõem ꝺdempnat. b. t. p erroneа in .4. li. ſum. ꝺ. genti. c. 72. dicẽs q̃ ſine ſacro virtutez a paſſione xpi hñte: nõ poteſt aliquis ꝺſequi remiſſiõem pctõz nec prelati poſſunt in hoc diſpenſare. non. n. hoc poſſunt prelati vt claues eccleſie ſuſtentur. qz ſicut nõ poteſt diſpenſari vt aliquis ſine baptiſmo ſaluetur: ita nec q̃ aliquis remiſſiõem peccatoꝝ ſine cõfeſſione ꝛ abſolutõe ꝺſequatur. Et mr iohannes bonauen. in ꝓicta. 17. di. in expoſitõne litterе dicit. q̃ ſi quis eſſet modo huius opinionis: eſſz hereticus reprobandus. ideo mr ꝛ gracianꝰ: hoc refferũt tanq̃z opiniõem. tñ vterq; improbat. hic etiaz determinat in ꝺrium. Et ſi quis pertinaciter aſſeueraret ꝺrium: eſſet hereticus iudicandus. hec ille. Pre. patet hoc plane ex verbis ſaluatoris nr̃i. qui concedens claues eccleſie in perſona petri ꝛ exponens vſum earuz dicit. quodcũq; ſoluer is ſuper ter. ꝛ c. vbi manifeſte oſtendit omne peccatũ miniſterio clauiũ

esse soluendum. ⁊ nō alias. Et vez patet. mat. .13. et. ioh. 20. et in tota sacra scriptura vbi/ cūq; fit mentio de ꝺfessiōe pcōz. Item pz hoc mltis auctoritatib⁹ sacre scripture in quibus aperte ostenditur q peccata nra remittū tur solum virtute passionis xpi. que ex eius ordinatiōe non coīcatur nobis nisi mediantibus sacris. no. le. Item patet hoc efficaciter ex ecclesie determinatōe. in symbolo lateranēsi. qō ponitur in principio decretaliū. s. firmiter credimus. vbi ecclesia determinat q peccata originalia tollūtur per sacrm baptismi. actualia vero post baptismū comissa: per veraz pnīam .s. sacrm. ⁊ tū ibi non ponitur regula pticularis de quibusdaz peccatis. sz gnālis de oīb⁹. ergo oīa peccata mortalia actualia post baptismum comissa tollūtur per sacrm pnīe actu vel voto susceptum. et non als. Item patet hoc clarissime. in decretis. 33. q. 1. c. si per sortilegias. vbi. tex. loquens de maleficiatis dicit hoc tanꝺ sunt quibus ista eueniunt: vt corꝺe ꝺtrito ⁊ spū humiliato deo ⁊ sacerꝺotib⁹ de oibus peccatis suis puram ꝺfessiōem faciant. ⁊ c. Et .1. q. 1. c. si quis heretice. vr. q baptismus ⁊ penitētia ꝺantur aꝺ culpas abluendas. Et .24. q. 1. c. si petr⁹ vr. oīe pctūm ministerio fiꝺei tollitur. ergo ministerio sacerꝺotū qui sunt ministri sacō ⁊ fiꝺei ⁊ non als. Item patet. 50. ꝺi. c. ꝺe his vero. ⁊ ꝺe. pe. ꝺi. c. qué penitet vbi dicit aug⁹. si peccatū ocultuz est sufficiat referre in notitiaz sacerꝺotis ⁊ c. ergo peccata occulta ꝺeuctꝺa sunt in notitiam sacerꝺotis p confessionem vocalem. ergo sunt confitenꝺa. ⁊ ibi ꝺem. vt qui p vos peccastis p vos erubescatis. quod fit in ꝺfessione vocali. ⁊ hec satis aperte ꝓbat gracian⁹. in. ℱ. ecōtra. ꝺe. pe. ꝺi. 1. p mltas auctoritates ⁊ exempla. Ex quibus satis aperte patet: falsitas ꝓpcte positionis. Itē patz hoc q; hec positio derogat dignitati sacrī pnīe. ⁊ hoc tenere: est male sentire ꝺe sacō penitentie. qō aꝺ hereziz ptinet ꝺe. here. aꝺ abolēꝺam. Pre. hoc esset incurere in hereziz pelagianam iam ꝺapnata m Item hec positio est ꝺempnata in ꝺcilio ꝺstantiensi. Sufficiat ergo aꝺ totalem exterminatōem ꝓfati ꝺamnatissimi erroris ⁊ heretice assertionis ⁊ positionis catholica veritas inexpugnabil' ratio. tot ⁊ tantoz doctoz ⁊ sentētia. ⁊ irrefragabilis ꝺeterminatio. pser̄tim cum nō ꝺicat alicui⁹ doctoris auctoritas. mr aūt ille allegat pro se in margine sui operis glosa. ꝺe. peni. ꝺi. 1. c. fi cui. que hoc tenet vt ille dicit. ⁊ tū non bene allegat nec bene illām legit cum illa ꝺtraria ꝺicat expresse dicit. n. illud aūt nota q peccata que sola voluntate ℑnuntur: sola voluntate ꝺimittūtur. scōm. bar. ⁊ c. Et sequitur. sz ℑrium credo si voluntas aꝺ cōsensum puenit. hec ibi. sed certum est q ante cōsensuz voluntatis nō est mortale sz veniale. qz ꝺsensus voluntatis efficit mortale in his que ꝺe genere suo mortalia sunt vt dicit. b. t. ⁊ omnes doctores.

Capitulum .94. cur nunc aꝺ remissionem peccati mortalis requiritur vocalis confessio et non in lege nature. nec in lege veteri. ⁊ ꝺe diuersitate contritionis et confessionis in diuersis temporibus.

Si obiciatur q contritio non sit nūc minoris virtutis ℑz ante xpi passionem. sed ante xpi passiōem peccatuz remittebatur per solam ꝺtritōem sine aliquo ordine aꝺ claues. ergo et nūc. Ao huius euidentiam ꝺiderandum. q pnīa est ꝺuplex. s. interior que est virtus. ⁊ exterior que est sacrm. Prima est virtus vl actus virtutis cū fit a ratione recta aꝺ quā pertinet q aliquis doleat ꝺe quo doleꝺuz est. assumit. n. penitens moderatum doloꝛem ꝺe peccatis ꝓteritis cum intentione remouēꝺi ea. ⁊ doloꝛ ille est displicētia seu reprobatio facti ꝓteriti cum intentione removenꝺi. sequellam ꝛpius ℑntum aꝺ offensam ꝺei et reatum pene. Et sic actus eius est operi aꝺ destructōem peccati inℑntuz est ꝺei offensa. et habet q fit virt⁹ inℑntuz penitēs ꝺolet ꝺe peccato comisso inℑntuz est ꝺei offensa cum emendationis ꝓposito. ⁊ licet directe fit speciei institute: ꝓprehenꝺit tū quoꝺāmoꝺo ea que pertinent aꝺ oīs virtutes. proprius aūt eius act⁹ est ꝓpositum emenꝺanꝺi ꝺeo: quoꝺ ꝺtra eum comissum est. Requiritur aūt aꝺ remissionem ꝺivine offense q voluntas hois sic ℑmutetur: q ꝺuertatur aꝺ ꝺeum cum ꝺetestatōe peccati et ꝓposito emenꝺe. Cum aūt peccatū sit offensa ꝺei: eo moꝺo ꝺeus peccatū remittit quo remittit offensam in se comissaz. offensa aūt ꝺirecte ꝺponitur gre. ex hoc. n. aliquis vr alteri offenꝺit: q repellit eum a gra sua. non aūt remittit ꝺeus offensam alicui sine ℑmutatione voluntatis eius. offensa aūt peccati mortalis procedit ex hoc: q voluntas hominis est auersa a ꝺeo p ꝺuersionem aꝺ bonū ℑmutabile. vñ requiritur aꝺ remissiōem ꝺivine offense q voluntas hominis sic ℑmutetur: q conuertatur aꝺ ꝺeum cum

vetestatione previcte cóuersionis et propositi emendc. quod pertinet ad rónem pñie scóm q̄ est virtus. hec. b. t. 3. parte. q. 86. ar. 2. oportz aūt q̄ volūtas cooperetur ad suam pfectónez. et hec cooperatio vocat pparatio ad gr̄az ei⁹ q̄ facit quod in se est. Ad hoc aūt q̄ voluntas se ad gr̄am iustificátez pparet: oportet q̄ se in debita pportione ad deum qui vat. et ad gr̄am que datur ponat. quod nó est sibi possibile scóm nature similitudinem. vñ requiritur q̄ in ipa voluntate fit ap̄propinquare deo: per affectuz et veiocrium. et ordinem ad gr̄am per remotóez impedimenti qđ est peccatū. et deo per displicentiam peccati. et affectū ad deum: se aliquis ad gr̄am pparat. et qñ hec duo efficaciter facit: dicitur facere qđ in se est. et gr̄am recipit. Intētio aūt ad finez vltimū determinate poncs: non potest esse sine fide. qz sine fide impossibile est placere deo ad. hebre. xi. Ad iustificatóem. n. que per gr̄am fit: requiritur motꝰ. ii. arbitrij in deum. vñ cum motus intellectus in deū fit per fidem: iustificatio motū fidei requirit. tota aūt fides est de xpo deo et homine p cuius passióem oñs iusti saluāt̄ur. Et deo misteriū incarnationis xpi oportuit oñi tpe esse credtuui interius in aīa et exterius aliquibꝰ signis ostensum. diuersimode tñ scóm maiorez vel minorez ppinquitatez ad ipam xpi incarnatóez et passióem. oportuit. n. q̄ scóm pcessum tēporis sicut explicatio fidei crescebat: ita crescceret distinctio signoꝝ sacramentalium. Et ita scóm diuersitatem tpoꝝ: fuerunt diuersa sacra: xpi passionem significantia et ab ea virtutem habētia. qz sicut supra dictū est: nunq̄z fuit remissio peccati nisi virtute passionis xpi. deo passionem xpi: semp oportuit esse creditā corde: et signis exterioribꝰ ostensaz ad hoc q̄ peccata remittentur. vñ sicut diuersimode fuit credita: ita diuersimode exterioribꝰ signis ostensa scóm diuersitatem tpoꝝ. et ita diuersis tporibꝰ fuerūt diuersa sacra. Ante xpi aūt passióem nó erat institutuz sacm̄ pñie cuius virtus ex passione xpi est. nec erāt in ecclesia claues. deo nó erat necesse cófiteri homini: ad remissióem pctóꝝ. et per ons ordinis non includebat esse ociale p positum ofitendi sacerdoti. cum sacm̄ ofessionis nóuum esset institutum nec ministri eccle haberēt claues. In statu. tñ legis nature nó sufficiebat ad salutem sola naturalis cognitio. nec tñ erant necessaria opera que sunt de vita mine naturalis legis sed etiam aliqua q̄ essent ptestatóes et signa eoꝝ que ad reparatóem p tinebant. et hec erant illius tēporis sacra. sicut sacrificia. decime. oblatóes. et c. Et sic ante legem erant quedaz sacra necessitatis. sicut illā fidei sacm̄ quod ordinabatur ad deletóem originalis peccati. similr̄ pñia que ordinabatur ad deletóem actualis. sed sacrificia et oblatóes et huiusmodi erant volūtatis et necessitatis. necessitatis in comuni. vt. s. aliquid facerent in ptestatóem fidei sue qua deo per latrie religóez subiecti erant. sed in spāli erāt volūtatis vtruz. s. deberēt sacrificia exhibere vel oblatóes vel aliquo huiusmodi. sed cū sacoꝝ vsus fidei ppocionaliter respondeat: oportuit vt scóm diuersum statum fidei: diuersimode sacra traderentur. fides aūt q̄ntuz ad articulos explicatóez. semp magis ac magis creuit scóm vicissitudinez tporū gre. Et scóm hoc oportuit sacra magis ac magis determinari. et pp̄z hoc qz in abraaz fides primo habuit. q. notabilem q̄ntitatez vt pp̄z fidei religóem ab aliis separetur. vñ et pē fidei dr̄. deo sibi signaculuz siue sacm̄ fidei determinatū fuit. s. circūcisio. Et quia tpe moysi iam fides ad tantaz q̄ntitatez devenerat vt nó solus in uno hoie refulgeret vel in una familia sed in tota vna gēte populo dei multiplicato: deo oportuit et legem dari et sacra in spāli determinari et multiplicari et sacrificia et oblationes. Et qz quem illi credebant venturuz: nos credimus iam venisse. Et ideo cum sacra fidei respondeant sicut ipius ptestatóes et ea fiunt virtutem h̄nt̄ia: oportz q̄ sicut antiqui patres redēptionis xpi pticipes effecti sunt p sacraméta que erant signa futuri: ita et in nos redemptio eius puenirat mediant: bꝰ aliquibꝰ sacramentis significātibus quod iam factuz est. que sunt sacra. no. le. Et qz hec sacra nó solū significant opus redēptionis que p xpm facta est sicut alia sacra qz ab ipa xpi passione fluxerunt: et deo sicut effectus priorlmi habent sue cause ymaginem q̄ntuz possunt vt. s. ex rebus et verbis ofistant: sicut xps ex verbo et carne.

Item qz non solum sunt signa futuroꝝ sicut sacra. ve. le. sed p̄ntiuz et preteritoꝝ que possunt expressius significari qz futura. sicut et certius cognosci. Et deo significatio verboruz que est expressiua adiungitur significationi rerum. alia causa est. qz gr̄am otinent ex sanctificatione que fit per verbum dei. et deo sacra. no. le. ofistunt in rebus et verbis. Et sicut lex. nc. fuit vmbra et figura. no. le. Ita sacra. ve. le. fuerūt vmbra. et figura sacoꝝ. no. le. sicut vic hugo.

k. Ex previctis aparet q̄ ad remissióem pecca

ti semper fuit contritio necessaria et q̄ est de iu re nature. seo modus contritionis fine ostensio nis doloris de peccato comisso: fuit diuersus scōm diuersitatez tempoꝝ et scōm diuersuz sta tum fidei. Ratio aūt huius diuersitatis fuit di uersus statꝰ fidei passionis xp̄i fine qua nunq̄z fuit salus. Vnde scōm q̄ per diuersa tępora fi ebat exp̄ssior cognitio ⁊ magis explicabatur fides: ita fiebat exp̄essior significatio ⁊ p̄tes tatio exteriorꝝ p exteriora signa. ideo iam post xp̄i passionez necesse est q̄ fides passionis xp̄i fit per articulos explicite credita ⁊ per exteri ora ⁊ manifesta signa ostensa ⁊ protestata. qō fit per sacra. no. le. que sunt signa rememorati ua passionis xp̄i. sic baptismꝰ mortis ⁊ sepul ture xp̄i. quo baptismū suscipiēs explicite cre dit ⁊ p̄testatur xp̄m mortuū et sepultū fuisse ⁊ resurrexisse. ideo per fidem interiorem ⁊ p testatōem fidei exteriorem unitur ⁊ incorpo ratur xp̄o passo. Vnde apls. ro. 6. quicūq̄z in xp̄o baptisati sumus: in morte ipius baptisa ti sumus ⁊c. Et similr̄ per sacr̄m p̄nie ⁊ alia sacra suo modo. hoc autez non erat ante legem xp̄i. cum nondum essz homo nec naturaz huma nam assumpsisset nec p peccatis nr̄is passus fu isset. ⁊ per ꝺns nec per susceptiōem sensibiliuz sacroruz homo et ꝺformari ⁊ ꝺfigurari possz. ideo nō erat necessaria vocalis ꝺfessio ad quaz ordinatur ꝺtritio. Item ut dictū est ad hoc q̄ ꝺsequamur virtutem passionis xp̄i oportet q̄ ꝺformemur ⁊ ꝺfiguremur ei ut efficiamur mēbra eius. In xp̄o autez fuit duplex natura. Vna spūalis ⁊ inuisibil. Alia corporalis ⁊ vi sibilis. ideo oportet q̄ ꝺformemur xp̄o interi us inuisibilr̄ per fidem. ⁊ exterius visibilr̄ per sensibilia sacra que sunt signa ptestatiua passi onis xp̄i. quaz repūtant ⁊ a qua habent virtu tem. Item cōfessio vocalis ordinatur ad ve ritatis manifestatōem. ro̅ solum debuit insti tui in lege gr̄e. in qua est veritas per xp̄m fac ta ⁊ verbum caro. ⁊ intelligibile sensibile ⁊ fi gure ⁊ occulta ⁊ tenebrosa manifestata sunt ⁊ a xp̄o mediatore nr̄o: qui ꝺstitutꝰ est a deo iu dex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ: sacerdotes iudices ⁊ ar bitri inter xp̄m ⁊ nos cōstituti sunt. unde sicut verbum diuinum p peccatis nr̄is delendis hu miliatum est: ita ⁊ nos verbum nr̄m humilia re debemus loquēdo ꝺ nos. Pre. cōfessio fit p̄p̄r absolutōem peccatoꝝ. seo tū non poterat fieri absolutio ante legez xp̄i qr claues nō erāt date nec hostium celi apertum. in sacro aūt cō fessionis formale ⁊ pricipale ⁊ ꝺplectium est absolutio sacerdotis facta virtute clauiuz. que solū sunt in lege gr̄e. ideo in illa sola potuit esse sacr̄m ꝺfectionis vocalis. qr absolutio penite tis p̄p̄r quam fit ꝺfessio: no pertinet nisi ad sa cerdotes. quibus claues ecclesie sunt comisse. et p̄nta inq̄ntuz est sacr̄am: principue in ꝺfessione p ficitur. qz p eaz homo ministris ecclesie se subi cit qui sunt sacroꝝ dispensatores. ⁊ cōfessio ex vi absolutionis coniuncte remittit culpam. et in sacro p̄nie tota vis sacr̄alis cōsistit in minis tro. Ad ministeriuz. n. sacerdotis pertinet ac tuum penitētis ꝺsumatio scōm absolutionem ⁊ pene iniūctionez qō est quasi quedam sancti ficatio. ideo ante legez xp̄i non potuit institui sacr̄m ꝺfessionis. cum nondum essent ministri ha bentes claues. ⁊ p̄nta scōm q̄ est sacr̄m ꝺstitut in dispensatōe ministroꝝ ecclesie. Cuius etiam ratio est scōm petruz de tarañ. in. 4. di. 17. qz iudicium ꝺfessionis soli deo principalr̄ ꝺpetit qui solus potest peccata relaxare. xp̄s vero qz deus erat ⁊ non homo sufficiebat ei mentalis ꝺfessio viq̄z ad susceptiōem humane nature. ex tunc etiaz vocalem ꝺfessionem que fit homini requirit ab homine. Est etiā alia ratio quia xp̄s per passiōem suam meruit exaltari super oēm creaturam. ad philipē. 2. ⁊ est ei in q̄n tum homo data oīs potestas. mat. vlt. ⁊ est ꝺstitutus a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. actu. 10. Et pater dedit ei oēm iudicium facere. Et potestatez iudicandi omnes. Joh. 5. In iudicio aūt bene ordinato oportet alterum esse reum alterum invicem ⁊ q̄ iudicandus iudicez vide at ⁊ ab eo audiatur. ⁊ qr xp̄s iudex absens est p̄sentia corporali: reliquit hoīem visibilem in vicem loco sui qui eius vicem gerit ⁊ ab eo po testatem absoluendi ⁊ ligandi velegatā habz. quod ante xp̄i passiōem fieri non poterat cum xp̄s non esset homo ⁊ per ꝺns nec iudiciariam potestatem haberet ut homo. solus tū xp̄s hō habet in sacris p̄tātem excellentie a qua origi naliter dirivatur clauis seu potestas sacerdo talis. Et qr gr̄a que in sacris datur a capite in membra descendit. ideo ille solus est minister sacroꝝ qui habet ministeriuz sup corpꝰ xp̄i verum. qō solius sacerdotis est. qui eucharistī am ꝺsecrare potest. Et ideo cum in sacro peni tētie gr̄a ꝺferatur: solus sacerdos est minister huius sacrameti. ⁊ ideo ei soli faciendo est con fessio quasi ministro eccl̄ie. hec beatꝰ thomas. in. 4. di. 17. ideo ante aduentum xp̄i summi sa cerdotis non potuit sacramentum penitentie institui.

Capitulum.94.q penitentia per essentiam fuit in oñi lege.post peccatum ⁊ qualiter fuit in qualibet lege.

a Deinde tiam predictoꝝ: cõsideran dum q sacm penitentie siue cõfessionis per essentiaz fuit in oñi lege post peccatũ ñtuz ad aliquid sicut et matrimonium.sed diuersimode scõm diuersitatez temporum. est .n. duplex confessio quedaz mentalis que fit võ.quedaz vocalis que fit homini. Prima est de iure naturali. Scõa non. Confessio .n.que fit deo per recognitõem peccati: est de iure naturali. ex naturali .n. ratõe homo monetur ad penitendũ de malis que fec̃.⁊ sic de iure naturali est:q aliquis peniteat de mal' que fecit ñtuz ad hoc q doleat se hoc fecisse ⁊ doloris remediuz querat per aliquez modum. ⁊ q etiaz aliqua signa doloris ostendat vt minuite fecerunt. ſz sicut alia que sunt de iure naturali determinatõem acceperũt ex institutõe legis diuine:ita ⁊ pñia. Et in lege nature pñia habebat duas ptes essentiales.ſ.ꝺtritõem ⁊ satisfactionez que sunt de vitamine rationis ⁊.le. naturalis. non tñ hoc sufficiebat ad salutem. quia nullius peccati remissio potest fieri: nisi per virtutem passionis xp̃i.hebr.9.sine sanguinis effusione non fit remissio. Vnde motꝰ humane volũtatis non sufficeret ad remissiõez peccati:nisi adesſz fides passionis xp̃i. deo nũ q̃z poterant homines saluari etiaz ante aduentum xp̃i:nisi fierẽt mẽbra xp̃i.q non est aliud nomen sub celo datum hominiꝰ in quo nos oporteat saluos fieri.actu.4.sed ante xp̃i aduẽtum homo incorporabatur xp̃o per fidez futuri aduentus.cuius fidei signaculuz erat circũcisio.ro.4.ante vero q̃z circũcisio instituereturꝛ sola fides vt dicit .grego. cum sacrificioꝝ oblationibus quibus suam fidem ꝓtestabãtuz antiqui patres xp̃o incorporabãtur. post etiaz aduentum xp̃i: homines per fidem xp̃o incorporãtur.scõm illud ad.ephe.3. habitare xp̃m per fidez in cordiꝰ nr̃is.Sed alio signo manifestatur fides retiaz p̃sentis: q̃z demõstrabatur qñ erat futura.ideo aliter ⁊ aliis signis ꝓtestabãtur antiqui patres fidem suam in lege nature. aliter ⁊ aliis in lege scripta.aliis vero ⁊ alĩ in lege xp̃i ⁊ gr̃e.immediate.n.post peccatũ primi parentis.p̃r doctrinam ip̃ius ad qui plene instructus fuerat de diuinis: adhuc fides et ratio vigebat in hoĩe in tñ q nõ oportebat determinari hoibus aliqua signa fidei ⁊ salutis. Sed vnusquisqz.p suo libito:fidez suam exteriꝰ ribus signis ⁊ sacrificijs ꝓtestabatur. Et sacramenta legis nature non erant ex p̃cepto diuino obligantia: sed voto celebrãtur scõm q vnicuiqz dictabat sua mens vt suã fidem alijs exteriori signo ꝓfiteretur:ad honorez dei. Finis q habitꝰ caritatis ĩclinat ad exteriores actꝰ. Et sicut dicimus de caritate q sufficit motus interioꝝ qñ aũt habet tp̃s operãdi: requirũtur etiam exteriores actus.ita etiaz ñtuz ad adultos in lege nature:sufficiebat sola fides. ſz ipsa fides qñ tp̃s habebat instigabat:vt se aliquibꝰ signis exterioribꝰ demõstraret.qñ aũt illa fi/gna adhibebantur:non erat efficatia remissionis culpe ex illis exterioribꝰ:sed ex interiori fide. Erant aũt scõm hugo.de.sanc.vic.tantũ tria sacra in lege nature.ſ.sacrificia.decime ⁊ oblationes. Et ita tũc saluabãtur homines nõ per solum motum humane voluntatis ⁊ arbitrij libertatez:sed per fidem xp̃i venturi.quaz corde credebant ⁊ exterioribꝰ signis quibꝰ fidem suam ostendebãt:ꝓtestabãtur.⁊ illa erãt sacra inñtuz in quadam gñalitate sacra illa et nr̃a sacra ⁊ rp̃oꝝ causam.ſ.passionez xp̃i fi/gnificabant.sicut q per sacrificia: significabatur passio xp̃i. per oblationes: dispositio patientis ad passionem.q: ip̃e volũtarie se obtulit ad passiõem.ysa.53. oblatus est qr ip̃e voluit. per decimas aũt: ꝺparatio patientis ad illos pro quibus patiebatur q imperfecti erant.ab ip̃o omẽm pfectionez expectantes. Matrimonium aũt ⁊ pñia ⁊ ordo erant illo tp̃e. sed tñ non ꝺputantur inter sacra illius tp̃oris. quia non fiebant cum aliqua ꝺsecratõe. tp̃e legis scripte plura cum aliqua ꝺsecratõe celebrabãtur que nr̃is sacris.q.figure rñdent.hec.b.t.in .4.di.1. et.2. ⁊ sic illa erant necessitatis in comuni .vt.ſ. aliquid faceret ad ostensiõem fidei sue.sed in ꝑticulari erant volũtatis. vtrum .ſ. offerrẽt sacrificia vel oblatões.vel hoc vel illõ ⁊c. Et sic cõfessio mentalis per recognitõuem peccati ⁊ detestatõem eius factam coraz deo: obligat pctõrez de iure naturali. ⁊ hec ꝺfessio mentalis obligauit existentes in peccato mortali in oñi statu.sicut ꝺtritio semp obligauit. que idem est q mentalis ꝺfessio. Secũꝺo confessio pctõꝝ obligat de iure diuino. ⁊ hoc tam sub lege moysi: q̃z sub euangelio xp̃i.non autẽ ante legem.ſ.in lege nature. qñ sufficiebat interioꝝ recognitio peccati apud deum. que est de iure naturali.sed in lege moysi oportebat ꝓtestari peccatuz in aliquo signo exteriori sicut

per oblationem hostie pro peccato. Est autez ratio diuersitatis. quia sacra ad eruditoem instituta sunt vt dicit mr. & scom .grego. per incrementa tepoz: creuit scientia sanctoz pm et fides etiaz magis explicita est. ido oportuit etiam in lege moysi alia sacra superaddi sacris .le. nature. et quantis vt dicit. b. t. non fit facta meliozatio per sacra .ve. le. quntuz ad alium effectum in gne. s. causare: factum est tm quntum ad eudez qui est significare. inqntuz expressius et pluribus modis: futura gre significabatur sacra. qz sacra que celebrabatur & obseruabantur ex lege: pnuncia erant xpi venturi. oportuit. n. q scom processum tporis sicut explicatio fidei crescebat: ita cresceret distinctio signoru sacraliu. ideo in. ve. le. in pnia: aliqua determinatoem habuerut. qntuz quidez ad dolorem: vt essz magis in corde: qz in exteriorib9 signis .joelis .z. scindite corda vra & non vestimenta vra. Quantu vero ad remediuz doloris querendum: vt aliquo modo ministris dei peccata sua confiterent. in generali ad minus. vel vis. leui. 4. dicit anima que peccauerit p ignozantiaz: offeret arietem imaculatum de gregib9 sacerdoti. iuxta mensuraz extimatoemq3 peccati. qui orabit p eo q nesciens fecerit & dimittetur ei. in. hoc. n. q oblatoez faciebat aliquis p peccato: quodammodo peccatu suu sacerdoti confitebatur. sz tm in tota .le. ve. no fiebat ista confessio vocalis & sacralis de qua loquimur. sed de peccatis occultis: tm deo fiebat cofessio. de quibusdam aut defectibus publicis & obseruantia legaliz: fiebat confessio & vniuscuiusq3. qu. s. offerebat pro tali delicto sacrificiu. & generalis cofessio sacerdotis pro plo erat ista. iniuste egimus. peccauim9 & huiusmodi. Et isto modo publica confessio sacerdotis: erat quedaz dispositio ad petendam miam dei populo. sicut modo in ecclesia non cofitemur nos peccasse & petimus miam et nobis & toti plo. Et ois auctoritates .ve. le. facientes mentoem de confessione: loquuntur de illa gnali confessione quaz fecerunt sacerotes & daniel & multi viri sancti. vel de illa confessioe delicti sui publici ppriz in obseruatoe legaliz vt sunt iste irregularitates in otrahendo imunitias legis. hec scotus. non tm fiebat in .le. ve. vocalis confessio spalis & distincta de peccatis in specie sicut nuc in ecclesia. sz generalis & indistincta. Et sic de pnia é loqui dupliciter. vno modo vt reconciliat deo: & sic est de vitamine .le. nature. que dictabat de peccato deleri & humiliari debere cum quadam fidei illustratoe. et hoc potius habz in innuatoem qz institutoez. Alio modo est loqui de pnia scom q est sacrm ecclesie. Et sic institutoez habet a lege scripta siue mosayca siue euangelica. in lege. n. mosayca qz non erat veritas patefacta nec recociliatio pfecta: institutoem habuit scom imperfectionem. s. qntuz ad gnalitatez in determinatoe oblationuz: que erat loco confessionis & satisfactionis .in. le. at. no. qz veritas est patefacta et recociliatio pfecta & plena: instituta fuit penitentia & confessio: scom statum pfectionis & qntum ad formale: quod est absolutio sacerdotis et qntuz ad materiale qd est lucida & apta confessio. non solum in gnali sed etiaz in spali. in lege. n. gre qz iam veritas reuelata est. et deo homo factus est et p salute & redeptione hominuz passus: oportuit esse sacramenta maioris efficatie. ppz pfectionez testamenti. debuerut etiam esse alia signa que expssius gram significarent. et ideo oportuit noua sacra institui. & ideo adhuc sunt sacra pnie alia duo. s. vocalis cofessio de peccatis in specie. & sacerdotalis absolutio. que se habent ex diuina additione & determinatione ad pniam. Et ita fm diuersum statum fidei fuerunt diuersimode tradita sacra: fidei correspondentia: sic ipius fidei ptestatoes. Et ita recoligendo: pnia instituta est qntuz ad actum interiorez a. le. nature. qntuz ad actuz exteriorem etiaz a lege mosayca. que pcipiebat p peccatis quedaz sacrificia. sed quo ad determinatum in vtroq3: a. le. no. que pcipit confessionem & satisfactoem ad arbitriuz hominis ponere faciendaz & facere. & ab hoc vltimo hz q fit sacrm et causa remissionis pctoz. vt dicit petr9 de tarañ. Notandz q pniaz antiqui in parte habebant & in pte non habebat ppz peccatum psonale. Sed quod ordinatur pnia. & necesse est q quelz psona per se in pte satisfaciat interius & exterius si potest. sed qz vim clauiu non habebant & in pnia & cofessione se repsentat homo clauib9: non habebant confessionez nisi in figura. alia aut sacra habebant in figura. hec albert9 magnus. in. z. vi. 4. sen. Confessio .n. est de pcepto diuino scom q est quedaz manifestatio peccatoz. sed hec manifestatio scz pgressuz tporis habuit incremetuz sicut & alia operantia salutem. et pceptum de confessione est pceptu sacrale diuersimode in. le. ve. & no. accipiens determinatoem ex inspiratione. s. s. sed put nunc seruatur: est pceptuz sacrale. no. te. institutuz a xpo. recognitio. n. peccati cora

deo: est de iure naturali. pñia aũt scõm q est in genere sacri. le. no. vel. ve. non est de iure naturali. sicut nec alia sacra. et sic habet partes istas tres. que sibi attribuũtur ꝛ non eodez modo sunt iste partes penitẽtie. qz prima ꝛ vltima respiciunt pctũm in penitẽte scõm culpaz. vel scõm penam. sz ꝺfessio non respicit hic nisi qõ est in ministro eccẽe qui ꝺstituitur ad sacri dispensatõem ꝛ habet vim clauiz. ꝛ ideo prima ꝛ vltima pars sunt iuris naturalis sz non media que nõ respicit nisi tñ ea que sunt sacri et non virtutis pñie. cum aũt nõ erat vsus clauium: nõ poterat esse io qõ non habet effectuz nisi per claues. ideo nõ erat sacra|lis ꝺfessio. in ꝺfessione. n. est peccati recognitio ꝛ manifestatio. et tercio. pctõ in spe ꝛ circũstantiaꝝ eo dato. siue expositio. ꝛ ꝺfessio nõ erat in naturali lege. nisi ãntuz ad peccati recognitõem inter se ꝛ deũ. Jn lege aũt moysi accessit aliqua peccati manifestatio. sz in gẽe non in spe. ꝛ in signo nõ in verbo. qz offerendo capra vel eoũ: sciebatur qui peccauerat. sz qz hoc sacrificium erat p quoz peccato p ignoza n tiaz facto: non erat manifestatio ista nisi in gẽe ꝛ non in spe. in. no. aũt. te. exigitur enarratio speciei ꝛ aliaz circũstantiaꝝ ꝑp maiorez expssiõem veritatis ꝛ apertõez gre. hec albert⁹ magn⁹. in. 4. vi. 16. Jn pñia aũt quattuor sunt. s. recognitio necessitatis medicine ꝺ morbuz peccati. et recognitio peccati ꝑpetrati. cũ ꝓposito emendãdi. ꝛ manifestatio peccati ꝑm gñs in signo aliquo coram hoie. ꝛ explanatio peccati per circũstantias cum fine destructionis partis pene ex vi clauiuz. ꝛ ãntuz ad primũ hoc: pñia est instituta ante pctũm. ãntuz ad scõm in. le. nature post pctũm. ãntũ ad terciũ. iu. le. scripta ante gram. ꝛ ãntuz ad quartũ. in lege xpi sub gra. et semp pri⁹ ꝺtinetur in posteriori. ꝛ posterius sicut pfectius se habet cũ habitõe ad illũ qõ est prius. hec albert⁹ magnus. in. 4. vi. zz.

Ex ꝓdictis apparet q ꝺtritio ꝛ satisfactio nõ sunt hoie sacra sz ptes sacri pñie.

Capitulum .96. q ꝺtritio ꝺfideratur diuersimode in diuersis tꝓrib⁹ ꝛ de eius effectu. ꝛ q sola dsplicẽtia peccati sine ordine ad|claues ãnuz tollit peccatum. ꝛ cur.

Ex prędictis apparet q cõtritio est pars sacri pñie ꝺdiuisa ꝺ alias partes penitẽtie et per ꝺñs q habet ordinem ad alias partes pñie. q. ꝑpriuz est partis habere habitudinez ad aliam partem in ordine ad actum. Consideranduz tñ q quãuis ante institutõem ꝺfessionis esset ꝺtritio iñtum est actus virtutis: non tñ iñtuz est pars sacri. vt dicit ricardus. 17. di. 4. sen. ꝛ ꝺtritio scõm q in se ꝺsideratur fuit semp eodez modo in ql lege. sicut. n. futurũ pctũm semp oportuit vitare: ita semp de comisso dolere. sz scõm q importat ordinez ad alias pñie partes: nõ semp fuit eodez modo. eo q alie partes non semp eodem modo fuerunt. vñ non oportet q semp eodez modo fuerit ꝓpositũ ꝺfitendi. vt dicit. b. t. ibidem. sz hoie includit essentialiter ꝓpositũ confitendi: qz est pars sacri pñie. quod ꝓuenit ex diuina institutõne facta in lege xpi. que est lex plenitudinis gre ꝛ pfectionis. Scõo patz q sola ꝺtritio sine aliis partib⁹ sacri pñie simul cum ea ꝺcurrentib⁹ in actu vel in voto: non potest dolere pctũm. qz vnum eoꝝ nõ includit in se vim oĩum aliorꝝ. vt dicit. b. t. in. 4. seu. di. 16. q. 1. Jtez qz pars integralis p se sumpta nõ potest habere opatõez totius. qñ. n. aliqua plura sunt ordinata ad aliquez effectũ simul. p ducendum: vnuz illoꝝ per se sine aliis non pot producere effectũ illum. sic aũt est de sacro penitentie. qõ ordinatur ad tollendum pctũm ꝛ habet partes plures que simul ꝺcurrẽtes delent pctũm ꝛ nõ als. qz vt dicit albert⁹ magn⁹. in. 4. di. 16. non tota pñia est in ꝺtritione. nec tota in ꝺfessione. nec tota in satisfactõe. iz in oĩbus fiml. et. ĵ. ista tria: partes pñie sunt. ꝛ oẽs simul opantur in ipa. ꝛ etiaz successiue. omnes quidez simul: scõm q vna est in actu ꝛ due vel vna in voto. ꝛ sic ũnq̃z vna separatur ab altera. ꝛ vna separatur ab alia. ꝛ hec nõ habent repugnãtiaz. ꝛ. ĵ. oĩs iste tres partes pñie coniunctim opantur ꝺ pctũm. sz non oportet q oĩs assint in actu. sz sufficit duas vel vnaz esse in ꝓposito. ꝛ aliam vel alias esse in actu. hec albertus. Consideranduz tñ q effectus sacri aliqñ habetur ex solo ꝓposito fine hoc q aliquid de essentia sacri habeatur. ficut patet in baptismo flaminis ꝛ sanguinis. ꝛ multo magis per ptem sacri que est ꝺtritio. sine ꝺfessiõe ꝛ satisfactõe habetur aliqñ effectus sacri. duz tñ alias ptes habeat in voto ꝛ nõ als. Tercio apparet q ꝺtritio semp includit ꝓpositum ꝺfitendi ꝛ satisfaciendi cũ sit pars sacri. ꝛ ps naturaliter habeat ordinem ad alias suas cõpartes. Ex his infertur q dicere q aliquis sit cõtritio ꝛ non habeat ordinez ad ꝺfessiõem ꝛ satisfactõem vel q non includat eas virtualiter:

est dicere q̄ sit contritio ⁊ q̄ non sit contritō. vnde ꝺtritio que nō includit ꝓpositum ꝺfitendi ⁊ satisfaciendi: nō ē ꝺtritio nec potest habere ratōez ꝺtritionis. nec est pars sacri pñie ⁊ per ꝺñs nō pōt delere peccatū. q̄ vt dicit. b. t. .17. di. 4. sen. ⁊ est eadem sentētia oium scribētiuz. ꝺtritio hz notū ꝺfessionis adiunctū ⁊ animum. ⁊ ideo eo modo liberat a culpa penitētez sicut defecerint baptismi baptisandos. ⁊ confessio scōm q̄ in voto cōfitentis p̄cessit: a culpa liberauit. ꝺtritio. n. que remittit peccatū: est contritio sacr̄alis que est pars sacri pñie. ⁊ est dolor de peccato commisso cū ꝓposito nō committendi ⁊ ꝺfitendi ⁊ satisfaciendi. ⁊ talis ꝺtritio remittit peccatū iñtuz includit alias ptes sacri pñie virtualr ⁊ in voto: q̄ ꝺtritio: continet virtute totaz pñiam. vt dicit. b. t. in. 3. pte. q. 90. ar. 3. vñ. ꝓprie loquēdo non pōt dici q̄ sola ꝺtritōe remittatur pctū cū illa per se sola fine ordine ad alias ptes: nunq̄z pctūm remittat. ꝺcenitur tñ q̄ sola cōtritione remittatur pctūm modo p̄dicto. sed ꝓprie loquēdo sacr̄m pñie delet pctūm ⁊ nō aliqua pars eius. ꝫ q̄ñ ꝺcurrunt oēs partes simul. vel vna illa. s. contritio in actu ⁊ alie in potentia fine in virtute ⁊ in voto: vñr quodāmodo ꝺcurrere oēs. ⁊ hoc modo ꝺtritio tollit ⁊ remittit pctūm virtute aliaꝝ. Et ꝺtritio dr̄ pñia interior: q̄z in actu interiori ꝺfigit. ⁊ dr̄ pñia virtus: iñquantuz procedit a recta rōne. Nam ꝺtritio est actꝰ virtutis q̄utuz ad id qđ est displicētia quedaz in appetitu rōnis. vt dicit. b. t. Quarto patet q̄ sola displicētia peccati commissi: siue solus motus volūtatis detestantis pctūm commissuz etiaz cū ꝓposito nō committendi si nichil aliud includat: non est ꝺtritio ⁊ per ꝺñs nō sufficit delere peccatum. q̄z vt dicit. b. t. nullius peccati remissio potest fieri nisi virtute passionis xp̄i. hebr. 9. sine sanguinis effusione nō fit remissio. Vnde motus humane volūtatis non sufficeret ad remissiōez peccati nisi adesz fides passionis xp̄i et ꝓpositū suscipiēdi ipam. vl̄ suscipiendo baptismū. vel subiciendo se clauiꝰ ecclesie. hec. b. t. in. 3. pte. q. 96. ar. 1. Et si obiciatur q̄ sola displicētia volūtatis sufficiat ad delendum peccatuz. q̄z solo ꝺsensu interiori volūtatis comittitur pctūm. ergō solo dissensu deletur. Sed per quascūq̄z causas res nascitur: per easdez dissoluitur. vt est regula iuris. Dicendum q̄ non est simile de deffectu ⁊ de ꝑfectu. q̄z liberuz arbitrium per se sufficit ad deficiendum ⁊ cadendū. non tñ ad ꝑficiendum ⁊ resurgendū. naz remissio peccatoꝝ nullo modo fine gr̄a gratum facit ente esse pōt. Et ideo nō est simile. Et est ratō. q̄z non est impossibile aliqō agens agere scōm suam spēm. vel etiam .ſ. seo supza suam spēm nichil agere potest. Gr̄a aūt est supza naturaz anime. culpa vero est. vel iuxta naturā respectu animalis pti. vel infra naturā respectu rationis. vñ non est simile de culpa ⁊ gr̄a. hec. b. t. in questionib⁹ de veri. q. 27. ar. 3. Pctūm .n. qđ ex altero ꝺtractū est. s. originale potest oīo ab extrinseco remedium habere. vt in paruulis patz. ſz pctūm actuale qđ ex seipso quisq̄z comisit: nō potest expiari nisi aliquid cooperetur ille qui peccauit. sed non sufficit ad pctūm expiandum ex seipso sicut sufficienter pctūm comisit. eo q̄ peccatū ex parte ꝺuersionis est finitum. ex qua parte pctōr in ipm inducitur. ſz ex pte auersionis habet infinitatē. ex qua pte oportet q̄ peccati remissio incipiat. q̄z qđ est vltimū in gñone: est primū in resolutōe. vt dr̄ in. 3. ethi. et ideo oportet q̄ etiaz pctūm actuale ex alio medicinam habeat. hec. b. t. in. 4. di. .17. de ꝺfessione. q. 1. ⁊ licet in peccato non habeat culpa nisi peccantez: non tñ sufficit solus ad deletōem. plura .n. requirūtur ad deletōez peccati q̄z ad recessum ꝑ pctūm. oportet. n. ad esse meritū xp̄i in clauiꝰ. ⁊ etiaz intercessiōez ecclesie ꝑ suū ministrū. sic. n. in primo peccato vnus homo peccauit ⁊ tñ non solus ꝑ oīnibus. nec etiaz ꝑ se penitere potuit. nisi merituz xp̄i suffragaretur: ita etiaz est in peccatis alioruz quo ad hoc q̄ plura oportet ꝺcurrere ad deletionem. necesse est. n. in peccato actuali q̄ per ecclesiaz in suo ministro ꝺiungatur illi meritū xp̄i qđ est in potestate ecclīastica in clauibus. hec albertꝰ magnꝰ. in. 4. di. 16. Modi cuiꝰ cuidentiaz: ꝺfiderandum q̄ cū in peccato sint duo. s. auersio ⁊ ꝺuersio: remissio ⁊ retentio peccati: nō respicit ꝺuersiōem. ſz magis auersiōez ⁊ id qđ auersiōem sequitur. ⁊ ideo cū aliquis definit habere volūtatem peccādi: non ex hoc ipo est sibi peccatū remissuz etiam si in ꝺtrariam transeat volūtatem. scōm hoc aūt pctūm remitti dr̄: q̄ auersio ⁊ ea que ꝺsecūtur ipam ex actu peccati ꝑterito ꝺñs sanātur. sunt aūt tria ex parte auersionis sese ꝺcomitātia. rōne quoꝝ fine gr̄a peccatoꝝ remissio fieri nō pōt. s. auersio. offensa dei ⁊ reatus. auersio namq̄z intelligitur a bono incomutabili. qđ quis poterat habere respectu cuiꝰ se impotentez fecit. non potest aūt ꝓdicta auersio remoueri nisi fiat ꝺiunctio ad bonum incomutabile a quo ho

mo per pctm viscerit. hec autem diunctio nō est nisi p gram per quam deus mentes inhabitat. ⁊ mens ipi deo p amorez caritatis inhaeret. vñ ad sanandam proiectaz auersionem requiritur gre ⁊ caritatis infusio. sic ad sanatōez cecitatis requritur potētie viuue restitutō. offensa etiam q̄ ex pcto sequitur sine gra aboleri non potest. siue accipiatur offensa ex pte hois inquantum homo peccādo deū offendit: siue ex parte dei scōm q pctōri est offensus. sm illō psalmi. odisti oēs qui operantur iniquitatez. Quicūqz .n. rem aliquā diligit ꝛ inordinate suponit: in inriam ei facit ⁊ tanto amplius quāto res est dignior. quicūqz aūt in re tporali finem sibi cōstituit: qō facit oīs mortaliē peccans: ex hoc ipo ḡuius ad affectū suū: pponit creaturaz creatori. diligēs plus creaturaz q̄z creatorez. finis .n. est qō maxime diligitur. Cuz ergo deus creaturam in infinitū excedat: erit peccātis mortaliter ī deum infinita offensa ex parte dignitatis eius cui p pctm quodāmodo ininria fit. dum ipe deus dispnitur ⁊ eius preceptuz. vñ ad hanc offensaz abolendā: non sufficiūt vires humane ſz requiritur mun⁹ diuine gre. Ipe etiam deus dī pctōri offensus vel eum odire: non odio qō opponitur amori quo diligit oīa. sic .n. nichil odit eoꝝ que fecit. sapie. xi. ſz opponitur amori quo diligit scōs bona eterna eis preparādo. hic aūt amoris effectus: est donuz gre gratum facientis. vñ offensa qua deus homini offenditur: non remouetur nisi p hoc q̄ gram dat. reatus aūt pcti non soluz est obligatio ad penam sensibilez: sed pcipue ad damni penaz que est carentia glie. vñ reatus nō tollitur ḡn diu nō datur hōi vñ ipe possit ad gliaz puenire. hec ät est gra. ⁊ ideo finaliter gra pctōꝝ: remissio fieri n̄ pōt. hec. b. t. i. q. de. veri. q. 27. ar. 2. Circa proicta notāduz q̄ hō peccās incurrit mlta detrimēta. q̄ ad tria reducūtur. Primuz est macula. Scōm est corruptio naturalis boni. Tertium est reatus pene. ⁊ hec sunt detrimēta manentia. Alia aūt sunt transeuntia sicut culpa. que ē priuatio debite rectitudinis in actu. tria aūt proicta manent. Primū est macula: quā incurrit peccās inḡntuz priuatur decore anima ꝛ ex deformitate pcti. Scōm aūt. i. bonum naturale corrūpitur inḡntuz deordinatur natura hominis volūtate eius deo non subiecta. Est .n. naturale oībus entibus inḡntuz sunt partes vniuersi: subordinari ordinatori ⁊ rectori vniuersi. ⁊ quodlz ordinatur scōm ordinēz sue nature. Est aūt naturale homini esse rōnalem et scōm rōnem agere. deo subordinatur deo fm actum rōnis. vt ipm finem suū ordinet ⁊ superna oīa amet. ⁊ ppr ipm ⁊ ad ipm cuncta agat. qō est oīa sua in ipm ordinare. ab hoc aūt ordine homo auertitur: qñ aliqō bonū creatū ordinauit finez suū ⁊ in illud tendit deliberio fruendi. ⁊ ppr illud vltimate aliquid agit. tunc .n. voluntas deo nō subicitur: ſz illi rei quā sibi vt finem ⁊ vt optimū ordinauit. hoc aūt ordine sublato necesse ē q̄ tota natura hois fm q̄ hō est ⁊ rationale: deordinata maneat. ⁊ iste ordo est bonum nature. Natura .n. i. rō hoc exigit. ⁊ etiaz scōm hūc ordinem natura pficitur .i. bntificatur. ⁊ ita bonū suuz habet. Tertiū autem. i. reatum pene incurrit peccans: qr per hoc q̄ homo peccat mortaliē meretur dānati onem eternam. Manifestuz est aūt de singulis horū q̄ nō potest homo reparari ad illa nisi p deum. de primo .s. de macula que est priuatio decoris: patet. qr ille est decor aīe quem habet per gram ⁊ illam potuit per pctm. ⁊ iste decor gre. puenit ex illustratōe diuini luminis in anima. Cum ergo pierit non poterit recuperari nisi denuo aīa illustretur diuino lumine. ideo ad recuperationez requiritur habituale donuz manens in aīa. ⁊ decorans eaz. qō est gre lumen. qō vocatur lumē nō solū inḡntū pficit intellectū: ſz etiā inḡntū illustrat ⁊ decorat totā aīaz. Sicut res pulcre habent colores vinidos vel lucem quādaz. Scōm aūt. i. ordo nature reparari non pōt nisi per deū. naz deordinatio ista fuit per hoc q̄ voluntas recessit a deo definēs ei subdi ⁊ debet reparari per hoc q̄ ei iteruz subdatur. Sed hoc fieri non pōt nisi deus eam ad se trahat. Sic dicit xps nemo pōt ad me venire nisi pr̄ meus traxerit eum. Joh. 6. c. Tertiuz autē. i. reatus pene eterne non potest auferri nisi per deum inḡntum illa obligatio ad penam: est p offensa comissa. que in eum comissa est qui est iudex viuoꝝ est mortuoꝝ. actuū. 10. c. Ab ipo ergo solo auferri vel remitti pōt. Et ideo nemo a pcto resurgere potest: qō est liberari ab his tribus nisi per graz dei auxilium tam infundēdo graz que est habit⁹ ḡn quo uendo volūtatem ad se: ḡn remittēdo penam eternam ad quaz quis est obnoxius. Patz ergo q̄ homo p se pōt peccare ⁊ cadere. non tñ p se pōt resurgere a pcto sine gre auxilio. Sz dicet aliquis q̄ hoc verum est. ⁊ tamē semp manet ratio proicta in suo vigore. s. q̄ sola duplicētia deleat pctm. qr cū quis volet de pcto comisso ⁊ detestatur ipm cum pposito non co

mittendi: deus influit gram. & sic p gram tollitur pctm. Dicendum q hoc nichil est. qz ds qui dat graz dispositi nunqz illa dare cuiqz nisi virtute & merito passionis xpi. ro. 3. iusticia aut dei p fidem ihu xpi. qz nō est aliud nomen sub celo datū hoibus in quo nos oporteat salvos fieri. actu. 4. qz illū fecit ds caput sup oēz ecclesiaz. ephe. 1. Et dedit illi gram nō ad mensuram & de plenitudine eius oēs nos accepimus graz. joh. 1. sicut membra naturalia a capite virtutem & motū & influxum & sensum. & apls ad colo. 2. pbat xpm ee caput sic dicēs: ipe est caput corporis ecclie qui ē primogenit9 ex mortuis vt sit in omnib9 primatū tenēs. quo ad gubernatoēz. qz in ipo placuit oēm plenitudinem habitare. quo ad dignitatez & eum reconciliare omnia quo ad influentiaz vt exponit. b. t. in. q. de. veri. q. vlti. ar. 4. Et sic dē ordinauit nemini dare gram nisi virtute xpi patientis & resurgētis: ita decreuit nemini dare illaz nisi per media ad hoc ordinata que sunt sacra ecclesie a xpo ad hoc instituta. vt nos xpo passo conformarēt & configurarēt & coniungerent. & virtutem passionis eius ad nos instrumentalr deriuarent & influerent. Et ita sine sacris ecclesie actu vl voto susceptis qñ necessitas nō dēpt9 sacrm excludit: nunqz remittitur pctm. & per dōs pctm mortale post baptismū comissuz q̄ lecūqz sit nunqz remittitur sine pnie sacro actu vel voto susceptō. Vnde necesse est dicere. vel q pctm mortale remittatur aliter qz virtute passionis xpi vel q nō remittatur sine penitētie sacro. primū est impossibile & hereticū. ergo sm est necessariū & catholicū. regula aūt iuris cōtrariuz allegata: nō habet locū in spiritualib9: nec in sacrālib9. sz in dctibus duz tres sit integra.

Capitulum. 97. an ppr confessionez vocalem ad quam obligamur sit lex noua onerosior. le. ve. & le. nature. & de excellētia & vtilitate sacramēti pnie & sacror noue legis.

Si obiciatur q tunc erit onerosior lex gre que requirit cōfessionez vocalez. le. na. & l. ve. in quib9 nō exigebatur. Dicēdū q ppr confessiōez vocalē: nō ē onerosior lex. no. ymo e conuerso. Ratio ē. qz confiteri deo siue confiteri simpliciter est morale. vñ immobile & fuit ante legez. sz confiteri homini est plenitudo & perfectio illius moralis. Plenitudo aūt perfectionis nō debuit esse ante legez xpi. Cuius auctor & ds dr ds plenitudinis. gala. 4. qz in ei9 ad uentu & passiōe: data est nob plenitudo graz habūdantissime. & hoc exigebat iusticia. qz hs bndōte graz sunt quasi quedaz dona nob collata a deo nobis reconciliato. sic. n. illi qui pri9 erātes amici & deinde inimici facti: si rursus perfecte reconcilientur oīno dilectionis opa magis q̄z pri9 & habundātissime. Ita ds qui erat a nob auersus per pctm: nunqz fuit reconciliat9 nob quousqz fuit plenissime ymo supza plenitudinez magestati sue satisfactuz per sanguinem būdicti filij sui. & tūc q̄si supzamodum nos amans: incepit diffundere imensa dona graz suaz. Ista aūt reconciliatio nō fca ē nisi p mortē xpi. ideo effusio habūdantie graz non fuit nisi post mortē xpi & per dōs sacra in quib9 remittuntur plene pcta & p que nobis dfertur gra habūdanter: nō sunt instituta ante xpi aduentum. sz ab ipo xpo. qz p xpi mortez & passiōem habuerūt suū effectū. Vnde diuersimode q post passiōem xpi humana dictio est mutū immutata qz iaz expiato reatu nature humane: hoies possunt libere ad pnaz euolare. pene etiam p pctis psonalib9 debite p fidez passionis xpi imutātur eterne & diminuūtur tēporales virtute clauiū in quib9 xpi passio opatur. demones etiā reprimūtur virtute passionis xpi ut nō possint taz nocere téptare. fidelib9 etiā auxilia multa dātur ad resistendum téptationibus. gra. n. p virtutē passionis xpi datur ad merendum. hec. b. t. in. q. de. veri. q. vlti. ar. 7.

Nondum aūt erat meritus xpi in actu. nec satisfactio ante incarnatōez. & ideo nō erat tāta gre plenitudo: sic est post. vt dicit. b. t. ibidē. ar. 4. in. no. ât. le. oportuit esse sacra maioris efficatie. ppr effectum testamēti. debuerūt etiaz esse alia signa que exprimerent figurarēt graz. & ideo oportuit noua sacra instituti. sacra. n. noue. le. qz graz dtinēt: non sunt vacua sz plena. et deo nō depetebat ea institui: nisi tpe plenitudinis. qd est tps incarnationis. Et quāuis passio xpi operaretur etiā a principio mūdi p pctm ad reparationez scōm q erat creata: non tñ tantaz efficatiam in humana natura. p qua nōduz satisfactū erat habebat sic post satisfactionem habuit. & post xpi incarnatōez que totam naturam humanā dignificauit. vt fieret ad gram recipiendā magis ydonea. hec. b. t. in. 4. di. 2. q. 1. ar. 4. vñ aug9. 13. li. de. trini. c. 19. in reb9 per tps ortis illa summa gra est. q hō in vnitate psone dunctus est deo. & ideo tps in quo fuit hoc dpletū. gala. 4. vocatur ab aplo plenitudo tporis qz tunc ostensa fuit humano

generi: diuine gre plenitudo. vñ rônabile fuit vt lex in illo tpe data ab ore illius in quo deus plenitudinez gre posuerat: esset lex plenitudinis ad hoiem pfecte deo recôciliandum ℞ de seruitu te diabolica liberâdum. ſz qz hec nó possunt fieri sine gra gratũ faciéte: nõ dñ ℞ é lex gre. pfectóni aũt legis oportuit rũdere sacrom ei⁹ pfectõem. ideo rônabile fuit ut ī illa lege talia instituerêtur sacra: in quo⁹ susceptõe offerretur gra qua hó deo recôciliaretur. ℞ treatus ad penaz tolleretur. vt dicit ricard⁹. ideo lz in. le. na. et. in. le. ve. fuerit ⁊tritio ℞ interior ℞ meritalis ⁊fessio. nó tñ fuit sacralis ⁊fessio que est pfectũ sacrm in quo ℞ pcta remittũtur ℞ pena tporalis tollitur ℞ gra datur ℞ augetur ℞ pluri ma bona nob ⁊feruntur. Fuit ât valde cõueniens q in lege gre que est media inter naturã ℞ gliam: darétur ℞ instituerétur sacra pfectissima p que habũdanter ⁊ferretur gra ℞ tolleretur pcta ℞ pena p pcts debita. vt sic peccatores pleni⁹ scificati ℞ citi⁹ purgati: ītrodu cerétur ad gliam fine longa mora. qõ fieri nó poterat ante xpi passiões a qua emanauit remissio pctõ⁹ ℞ habũdantia gra⁹. vñ ⁊fideran dum. q sacrm pñie ordinatur ⁊ actualez morbuz totũ scõm q actualis est. vñ sic ille in effectibus variatur: ita variãtur ptes pñie scõm q est sacrm ⁊ morbũ illuz ordinatũ. hoc ât nó cõtingit ex impfectõe gre ſz poti⁹ ꝓpter ordinez p fectionis. qz alr nó possent ordinate destrui se quelle pcti in nobis. vñ sic obicitur de ⁊fessióe ita etiaz posset obici de ⁊tritõe. q volo⁹ ille supflu⁹ esſz. eo q gra ad totũ sufficeret. nó. n. datur sufficiẽtia ī natura vel gra. ſz scõm q ordinatius fieri pót scõm ⁊gruentiã illi⁹ nature q̃ pfici debet. sic homini nó datur vis ábulatiua fine pedib⁹: ita morbo actuali nó datur destruitiuũ fine actu nro. et diuerificatur destrutiuũ scõm diuersitatẽ morbi. oñs. n. tres ptes pñie ⁊iunctiz opantur. ⁊ pctm. ſz ⁊fessio facit ⁊rietatez ad pctm et soluit debitũ pene. fuit. n. cupa verecũdia dei cũcta cernẽtis ℞ angelo⁹ ei⁹. et abiectio passionis xpi. p pcts p ⁊temptuz. qui est raptus oñis pcti mortalis. ℞ hoc ⁊ria habet ⁊fessio. qui hõ erubescit aũ vicariũ dei ℞ submittit se humilr claui⁹ hñtibus viz ex xpi passióe. ℞ ideo opatur ad pctm expulsiõez. ℞ cũ oĩs nra satisfactõ viz habeat a passióe xpi: oĩs nra pñia trahit vim a pena ℞ satisfactõe sua. ideo ogru⁹ modus est vt satisfactio nra fit per imitatõez xpi. satisfactio. n. est de iure natura li. ſz mod⁹ satisfaciẽdi est sacralis. hec albertus magnus. in. 4. sen. di. 16. ⁊fessio. n. per enarrationez pcti cũ quibusdam circũstantiis. ꝓpr invocium clauiũ ℞ effectũ eaz: plurimũ ⁊fert penitẽti ad dimissiõez pene pcti ℞ etiaz ad maiorem detestatõem culpe. ℞ tñ in nullo debilitat ⁊tritiõem. nec peiorez facit statũ moderatoruz q̃z antiquo⁹ ꝓpr magnũ emolumẽtuz qõ ⁊fitemur ex vi clauiũ. qõ nó ⁊sequebãtur ât iquiquez. 17. di. Vñ notãdum q sacra. le. na. ℞ le. ve. habebãt virtutẽ solũmodo ex ope operante. i. ex deuotõe operantis nó aũt ex ope operato. i. ex virtute sacri siue sacrificij operati. i. oblati. sacramẽta aũt. no. le. habẽt virtutẽ ex vtroq; ℞ principalr ex ope operato. ideo ⁊fessio sacralis ex vi sacri causat ℞ efficit in ⁊fitẽte: ornatuz quẽdaz. siue dispositiõez. ita q nó requiritur in suscipiẽte q se disponat ſz qõ se nó oponat. i. q nó ponat obicem p̃ ⁊riam voluntatez peccãdi. vñ si accedat indispositi⁹ ad suscipiẽdum effectũ sacri ℞ nó ⁊ritus: vel qz nõ cogitauit sacrm suscipere vel remisse et imperfecte ℞ c: virtute sacramẽti disponitur ad recipiẽdum sacrale. m effectũ. qõ sacra. le. na. et. le. ve. efficere nõ potest. effectus. n. sacri pñie cui⁹ minister est sacerdos: est remissio pcti actualis. hec ât remissio haberi nõ potest nisi p dispicẽtiam pcti in ãntuz est offensa dei. ℞ p voluntatez satisfaciẽdi et soluẽdi emẽdam p penam. Et qz humana natura est insufficiẽs ad talem dispositõez habendam ℞ talem voluntatez satisfaciẽdi que sit de accepta que vocatur ⁊tritio: puidit nobis deus sacrm p qõ ministez ministrãdo tale sacrm: possit in nob causare talez dispositõez ad graz per quã supleatur defect⁹ nr qui ex pte operantis. qz nó est nisi p talem dispositõz: per quã attingitur ad ⁊tritiõem. et est in ministro ptãs spũalis: p quaz una cũ forma verbo⁹: causat talem dispositõem ad gram. ℞ hec est ptãs caracteris que est dispositio ad gram supplẽdo defectũ qui est ex pte operis operantis. i. ex parte conatus pctoris. hec herue⁹. in. li. de ptate pape. Et ita sola atritio cũ clauib⁹ delet pctm. qõ sola atritio sine clauib⁹ nó deleret. vt dicit petr⁹ de palu. et alij. et ideo facilior et certior et securior via est recurrendi gram per sacrm pñie ī. le. gre: q̃z in. le. na. ℞. ve. qz hic nó requiritur aliud nisi q hó non apponat obicem gre. qõ est multũ minus q̃z actõem habere que per modũ meriti de cõgruo sufficiat ad iustificationem. pót etiã aliquis esse certior q nõ ponat obicem: q̃z q habeat talem ⁊tritiõem. et pctm facilius et perfecti⁹ remittitur. et gra habun

uantius cõfertur virtute passionis xpi a qua habet efficatiã sacrm pñie in.no.le.q3 cũ quis subicitur clauib9 per ɔfessiõem:si pri9 nõ erat ɔtritus: virtute sacri efficitur ɔtrit9. Jtem si erat ɔtrit9:augetur gra.et pena eterna.p pec cato debita:mutatur in tpoalez. Jtem remit titur tpoalis pena ad quam post ɔtritõem ꝛ mortalis culpe remissiõez: pcto3 adhuc mane bat obligat9.ꝛ hec remissio fit tripliciter. pri mo satisfactorie.p ɔfusiõez erubescẽtie quã tol lerat pcto3.q̃ est ḡuis pena. Et ista satisfac̃ p alia pena.saltez comutãdo penã p pena Se cũdo meritorie subiciẽdo se clauib9 ecclesie. in quo é duplex meritũ.s.fiuei.q3 credit q sacrm istud sit alicui9 efficatie.ꝛ tũ per fiuẽ placem9 deo.hebre.xi.et ita é meritoria et nõr satisfac toria.q3 nullũ opus pót esse meritoriũ dn sit a liquali satisfactoriũ. Scõm é obedire q3 eccle sia iubet ɔfiteri.etiã xps pri9 hoc iusit. obedi re tñ:meritoriuz est.cũ sit melio3 obediẽtia q̃z victima .1.re.15. Tercio remittitur pena sacr̃aliter virtute clauiũ q̃ vltra oĩa pena hñt virtutem remittẽdi penã. Et ligare ad penã qõ sit in foro pñie: nõ agrauat.sz potꝰ é medella .ℑ pctm.q3 p penã curatur ẽbitũ pec cati.et meli9 est suscipe a sacerdote hic iniũctã penã.p pcto:q̃z totã relinq̃re.p futuro seculo. q3 minoꝛ pena satisfacit hic.p maioꝛi.q̃m quis tolleratur9 esset in purgatorio. eo q pena hic sponte tolleratur. rõ nõ solũ est satisfactoria seo meritoria. Jn purgatorio aũt nõ est mere ri nec ꝓprie satisfacere.sz solũ soluere. rõ gra fit hõi: q imponatur ei pena.p pcto in sacro pñie et q̃nto maioꝛ imponitur: tãto maioꝛ ei gra fit.q3 tanto magis aleuiatur a pena futu ra.et ista pena q̃ determinatur ꝛ iniũgitur a sacerdote:comutatur.p alia ꝓte pene ad quaz tenebatur pcto3 ex taxatõe dei. et adhuc ista eq̃alet pene maioꝛi:ꝑ auctoritatẽ clauiũ. et q3 sponte tolleratur. Jtez sacerdos obligat nos ad penã: ꝑ passiõez xpi que obligat nos ad penã.ꝑ imitatõez.prima.pe.2.xps pro nobis passus est relinquẽs vobis exemplꝰ.vt se.ne.e.s.vt patiamur aliquid fic̃ tpe. Jtem q3 q̃uis aliquis manet obligat9 ad penaz:nõ ha bebit vitã eternam. pena aũt ad quã erat pec cato3 obligat9:soluitur p pñiam vt citius euo let. Remittitur aũt ꝓicta pena: p satisfacti onez iniũctaz a sacerdote quã moderatur dm qualitatez criminũ sibi per ɔfessiõem inotescẽ tium.que quidez satisfactio nõ sufficeret ad ex piandaz penã pcti ex q̃ntitate pene que in sa/ tisfactõe imponitur.sz sufficit inq̃ntuz est pars sacri ꝛ virtute sacr̃alem habẽs.ꝛ ideo oportet q p dispensatorẽ sacroz imponatur.vt dic.b. .t.in.4.di.17.de ɔfessiõe.q.1.ar.1.Et ibidem. .q.vlti.ar.2.dic.q ɔfessio simul cũ absolutõe: hz viz liberãdi a pena dupliciter.vno modo ex ipa vi absolutionis.ꝛ sic quidez liberat in noto existens a pena eterna fic̃ ꝛ a culpa.q̃ quidem pena est pena ɔdenans et ex toto exterminãs a qua homo liberat9: adhuc manet obligatus ad penã tpoalez.dm q pena est medicina pur gans et ꝓmouẽs.ꝛ hec pena restat in purgato rio facienda etiã his qui a pena inferi liberati sunt. que quidez pena est ꝓportionata viri bus penitẽtis ĩ hoc mũdo viuẽtis. sz p vim cla uiuz in tantũ diminuitur:q ꝓportionata viri bus penitẽtis remanet.ita q satisfactõe se in hac vita purgare pót.hec.b.t.ibidez. Hoc aũt fieri nõ poterat añ institutõem sacri pñie. Cũ nõdum essent claues sacerdotib9 collate virtu te quaz tollitur culpa ꝛ remittitur pena tpo ralis debita.p pẽtis ꝓictis modis. Jtem sa cerdos pót aliquid pene debite relaxare ut dic alexañ.in.4.de pñia.q.1. et idez dicit hostien. inocen.antifiodoren.ꝛ alij antiqui ꝛ moderni. ꝛ vñt q pót sacerdos ɔcedere penitẽti aliquos annos inoulgẽtie et remissionis. vñ pena que assumitur in pñia: est quasi nichil respectu pe ne que remittitur.et rõ pñia est magis remi ssionis sacr̃m q̃z punitionis .vt dicit.b.t.in.4. .di.22.q.vlti.ar.vlti.ergo nõ fit onerosioꝛ lex xpi ex hoc q vocalem ɔfessiõem fieri precipit sacerdotib9:imo lenioꝛ ꝛ valde suauioꝛ. cũ in ea cõferatur dispositio ad recipiẽdum gr̃am nõ habenti. et in habentibus augeãtur gratia et virtutes ꝛ remittatur tpoalis pena.maxime cũ pena illa ad quaz post pcti remissiõem ma net obligat9 pctoꝛ si hic non fuerit expleta: fit soluẽda in alio seclo.cui9 pena excedit incõpa biliter oẽs penalitates hui9 vite cũ sit alteri9 generis.vt dicit aug9.b.t. et mr. sen.ꝛ alij. et dicit .b.t. in.4.di.20.q. q p eadez culpa graui9 punitur quis in purgatorio q̃z in hac vita rati one alteri9 fori.nõ ergo é deterioꝛ ɔditio nra. ex hoc q ad ɔfessiõem vocalem obligamur q̃z fuerit antiquoꝛ qui nõ obligabãtur. ymo est valde melioꝛ q3 multũ habũdanti9 ꝛ copiosi9 ꝑatur nobis gra ꝛ virtutes augẽtur ꝛ pleni9 et facilius ꝛ cerci9 remittũtur nũc pcta p sa/ cramẽtuz pñie: q̃z remittebãtur tũc per actuz virtutis pñie. ꝛ per ptãtem clauiuz quib9 hõ se subicit: remittitur multuz de pena debita p

pcto vltra ro qō remittitur virtute ɔtritionis et oīum actuū pīus penitētis. et p pñiam a sacerdote iniūctaz que habet viz satisfaciendi ex virtute clauiū hñtiuz virtuté a passióe xpi. Et istuo nunqz fuit anteqz instituerentur sacm penitēte. rōo tpora nra felciora sunt oīb⁹ tporibus que fuerūt añ .no.te. qz habūdātior gra nūc nob⁹ pratur et faciliꝰ qz oīibus illis tporibus. vñ in breui pót quis venire ad magnā perfectóem in lege xpi p vsum sacor.no.le Et notāduz q scōm doctores sunt multi effect⁹ cófessionis et sacrālis absolutionis. Prim⁹ é magnuz meritū ɔfitétis ⁊ fuga trāsgressionis precepti. Scdo valz ad augmétum gre si quis prius eaz habuit. Tercio valet. ad gre noue infusionez. si ea priꝰ caruit. facitqz de atrito ɔtritū.

Quarto ɔfessio ⁊ absolutio penā inferni mutāt in tporalez penā ⁊ purgatorij. Quīto p victaz penā tporalem purgatorij ɔtrito debitam viriḃ hoīs ip̄portionatāz: redit hic p portionatā hót. ita ut hic satisfacere ⁊ se ab illa purgare ⁊ liberare possit. Sexto penāp peccatis debitam .pp̄z verecūdiaz minuit qz vere cūdia est magna pars satisfactionis. Septimo specialem ornatū imprimit faciei añe deo honorificū. primo exemplarez. ⁊ demoni terribilem. Itez valet ad satisfactóem ⁊ ad pene debite diminutóez ex vi clauiū. pót etiaz sacerdos aliquid pene debite relaxare. Item ad intercessoꝝ mltiplicatóez. qz tenetur sacerdos spāliter orare p sibi ɔfitentib⁹. Item ad sui humiliatóem ⁊ ad pcti cognitóem qz tenetur sacerdos instruere penitētez. Itez ad quādaz mētis securitatez. qz secura mens ñsi iuge qui uim. pue. 14. psalmi. in voce exultationis ⁊ cófessionis sonus epulāntis. Item ad casus euitatóem. Itez ad dei glificatóem .qui. n. pcta sua ɔfitetur: deū instū fatetur .s. ɔfessióe pcti et laudis. Itez valet ad pcti euitatóez. qz pp̄z erubescētiaz ɔfitendi et orroꝛē satisfaciendi se pe abstinēt hoīes a pctis. et ne eadez pcta sepius iterēt ⁊ ɔfiteātur. Vñ fic xps acerbissima morte crucis nos mistico ꝛoriter ex nimio amore liberauit: ita mirabilr dedit nobis vias ⁊ instrumēta quib⁹ scōm capacitatez fraglitatis nre: meli⁹ fructuosi⁹ faciliꝰ ⁊ pleni⁹ virtutem passionis eius possem⁹ pticipare. que sunt. no. .le. sacra. quib⁹ liberati per gram: xpo ɔiungimur et incoꝛporamur pticipes passionis ei⁹ effectu. Et fic per sacm pñie a macula pcti et a reatu pene quib⁹ ꝛpedimur ab ingressu paradisi liberati: pateat nobis introitus vite eterne qz

ɔfessio gre redēptoris imititur. ideo spem salutis tribuit non solū vt actus meritori⁹ sz vt sacramēti ps. et pñia actu exercita directe purgat a pena. ⁊ hoc habet ex quattuoꝛ. s. ex ɔtritione ɔfitētis. ex humilitate ɔfessionis. ex oratione sacerdotis. ex vi clauium. ⁊ oīa que penitens in ɔfessione facit ⁊ tollerat cedunt in remissióem pene ad quā tollēdaz cófessio directe ordinatur scōm. b. t. Et pena quā pctoꝛ in confessione tollerat nō pena sz pene liberatio dicēda est. qz pena quā penitens patitur tota in satisfactóem cedit. vt dicit. b. t. et in absolutóe et pñie iniūctione: nō solū est attendēda ītntas pene: sz etiā virtus eius fm q est pars sacri. et habet virtutez a clauib⁹ hñtib⁹ viz ex xpi passione. vt ide⁹ dicit. ⁊ fic culpa habuit quādam infinitatez ex parte dei in quē comissa est: ita pñia hz quādaz infinitatē tum ex virtute gre q in pñia infunditur q dat opibus infinitū valorem. vt. s. per ea homo infinitū bonū mereatur. tum ex merito xpi qō opatur in sacro. vt dicit. b. t. in. 4. sen. di. 14. Predicta aūt et alia innumera bona ɔferūtur in hoc sacro ⁊ in aliis sacris. no. le. que hñt efficatiaz et virtutē ex institutóne ⁊ passióe xpi. Ista aūt īmensa plenitudo et habūdantia grar non potuit esse ante aduentū xpi. qui solus fecit gram et veritatem ⁊ inuexit statū nouū. in quo nō erāt homines iustificādi ex opib⁹. sz ex fide. Lex. n. iustificare nō pōt nisi per opa. qz michil ɔtinet nisi p̄cepta ⁊ phibitóes. fides āt iustificat hoīez: ex dei gra. i. qz deus vult facere nob⁹ hāc gram q quicūqz crediderit in xpm: eo ipo fit iustus. ic. n. dī. Joh. primo. q lex p moysez data é. gra et veritas p ihm xpm facta est. i. nō deuit nob⁹ ipe legem fiē moyses sz gram. i. fidez gratificātem et veritatez. i. implectóez oīum .pmissoꝝ. qz michil eoꝝ que in lege ⁊ pphis pmissa erāt: fuit impletū ante xpm. sz ipe impleuit oīa. .mat. 4. Non veni soluere legē. aut pphas: sz adimplere. ⁊ qz veritas ppositionis de futuro pendet ex futuro euētu. s. qū fic in pñti fuerit qualr ipa futuruz esse significat: ille qui deuocit rem significataz adesse pñtem. verificat p positóez. Cum ergo xps fecerit esse pñtia oīa q in lege et pphis pmittebātur implēdo illa: dr ipe fecisse veritatez. i. verificasse legez et pphetas que nemo ali⁹ potuisz verificare. ⁊ fic xps fecit gram ⁊ nō legem ⁊ ꝛtullit nobis immēsam plenitudinez gra. donoꝝ et spūaliuz carismatū. ista autez nō fuerūt in statu veteri qui fuit stat⁹ imperfectus et ɔparatur p aplm

ſtatui pueroꝝ impfectoꝝ viuētiuꝫ ſub pedago
go in timore.et fuit lex impfectionis.lex car/
nis.lex timoris.lex infirmitatis.vacua.egena.
et infirma.lex figure.qz fuit figura et vmbra
futuroꝝ bonoꝝ.fuit lex oneris.pōderis.inutti
lis.fuitutis.mortis.q̄ mortificat.virtus pēti.
senectutis.infirmitatis.impfectionis.noctis.
tenebraꝝ.miſteriꝫ.vānationis.ſtatꝰ aūt nō ſi
ne lex gr̄e qui eſt imeviatus ſtatui eterne bea
titudinis:eſt ſtatus nouus.lex pfectionis.lex
ſp̄s.lex amoris.lex fortitudinis.lex habūdan
tie.et eſt pleniſſima ⁊ ditiſſima.lex veritatis.
ſuauitatis.leuis.fructuoſa.libertatis.lex vi/
te.q̄ vinificat.fuit ꝺplemētuꝫ gr̄e.nouitatis.
fortitudīs.pfectionis.diei.lucis.iuſtitie. Et
ſic ſolus x̄ps fecit gr̄am ⁊ veritatez:ita ip̄e ſo
lus inſtituit gr̄e ſacr̄a p que nobis diuinit⁹ co
municatur:paſſionis x̄pi virtus ⁊ merita.per
fecte ꝺfertur gr̄a.plene remittūtur pēta ⁊ pe
na p pēcis debita.et noū aditus eterne felici
tatis p̄ſtatur.auferūtur impedimēta ⁊ ꝺferū
tur auxilia.ideo diuina et feliciſſima ſunt tē/
poza nr̄a. Non ergo ad onus ⁊ aſperitatez:ſꝫ
ad oneris liberatiōem et mētis locūditatez:ſal
uatoꝝ nr̄ inſtituit ꝺfeſſiōem ſacr̄m.ut ſic pēcor
pleni⁹.facili⁹.ſuaui⁹.⁊ leui⁹ a culpis ⁊ a rea
tu pene virtute clauiū liberat⁹:plenius parti
cipet fructū paſſionis ei⁹ ⁊ citi⁹ euolet ad gau
dia briſſime fruitionis.ut ita ſine calūpnia:me
ra ſit ſūia veritatis.Jugu⁹ meū ſuaue eſt et o
nus meū leue.qō ineffabili.puidentia ſapia di
uina que attingit a fine vſqꝫ ad finez fortiter
⁊ diſponit oīa ſuauiter: mirabiliter ordinauit.

Capitulum .97. q venialia ad ſui remiſſio
nem non indigent aliqua recōciliatione.

Jcitur aūt in quarto principio: fine
fundamēto p̄ſatꝰ libelli: ſic̄ irrigula
ris ſi vult miniſtrare:neceſſe eſt abſol
ui ab irregularitate:ita qui peccauerat ſi vult
coīcare neceſſe eſt pri⁹ recōciliari vel p claues
in mortalib⁹ vel p aliqua q̄ vīr habere vices
clauiū in venialib⁹. ⁊ ita penites non pōt co
municare.celebrare.vel qō min⁹ eſt audire di
uina:ſine recōciliatōe venialiū. etiā ſi illa re
miſſa fuerint:q̄ntuꝫ ad penā futuri ſeculi. hec
ille. Fundamētuꝫ aūt iſtuꝰ ē manifeſtiſſime
falſuꝫ.⁊ implicat.6.falſa. Primū eſt q veni
alia indigeāt recōciliatōe. Scōm eſt q veni
alia remiſſa q̄ntuꝫ ad penā futuri ſeculi:indi/
geant recōciliatōe. Tercium eſt q penites nō
poſſit coīcare vl̄ celebrare ſine recōciliatōe ve
nialiū. Quartū eſt q penitens reconciliatur
in venialib⁹ per tūſiōem pectoris p aquaꝫ bñ
dictaꝫ ⁊c̄. Quintū eſt q cerimonie ille .ſ. tū
ſio pectoris ⁊ c̄.fuerint inſtituta ad recōciliati
onez venialiū. Sextū ē q penites vel ali⁹ nō
poſſit audire diuina ſiñ recōciliatōe venialiū.

Falſitas primi patꝫ.qz vbi nō eſt offen
ſio ſeu diuiſio uel diſſenſio:nō habet locū recōci
liatio.iuxta illō ſenece. Jlb alio diſſenſio: a te
aūt ſem p incipiat recōciliatio.ſꝫ veniale non
cauſat offenſiōem vel diſſenſiōem: ſeu ſeparatio
nem a deo nec ab eccleſia vt infra dicetur: er
go nō inviget recōciliatōe. Pre.qui nō ē po
ſit⁹ extra eccleſiaꝫ: nō inviget recōciliatōe cū
eccleſia.ſꝫ venialia nō ponūt venialr̄ peccātez
extra eccleſiaꝫ:ergo venialr̄ peccās:non invi/
get recōciliatōe cū eccleſia ad eccleſiaſtica ſacr̄a
percipienda.diſcurſus eſt not⁹ cū maiori.minor
eſt ſūia oīum theologoꝝ.vñ alexāder in.4.de
ꝺfeſſione venialiū dicit q ptās clauiꝫ exten
dit ſe ad mortale ⁊ veniale q̄ntuꝫ ad actū qui
attēditur in diminutōe pene debite. nō q̄ntuꝫ
ad actū recōciliationis cū eccleſia.qz venialia
non ponūt coīntentem extra eccliam.⁊ ibidem
dicit q ꝺfeſſio venialiū nō eſt in p̄cepto.qz de
ſui natura ſunt venialia.vñ per ſe poſſunt veni
am ꝺſequi ſine ꝺfeſſione.vtile tñ eſt ea ꝺfiteri
qz pena eis debita minuitur ex vi clauium. et
etiā alie ſunt vtilitates. Et vīd q illuꝺ iacobi.
Confitemini ⁊ c̄.q̄ntuꝫ ad venialia eſt ꝺfiliuꝫ:
q̄ntuꝫ ad mortalia p̄ceptum. Et ita vidit.b.t.
et alij doctoꝛes. Et.b.t. in.4.di.16.q.2.ar.2.
.q.3. dicit q hō non tenetur ad p̄nias venialiū
niſi large ſumēdo.⁊ q peccās venialr̄ tm: oīo
eſt intra eccleſiaꝫ.⁊ q per mortale poſt baptiſ
muꝫ comiſſum:efficitur aliquis extra eccleſiā
merito.ſꝫ non p veniale. Pre.b.t.dicit in.3.
pte.q.87.ar.1.q ad remiſſiōem venialiū req̄
ritur quedaꝫ virtualis diſplicētia. Puta cū ali
quis fertur hoc modo ſm affectū in deū ⁊ res
diuinas:vt q̄quid ei occurrat q eū ab hoc mo
tu retardaret:diſpliceret ei et doleret ſe hoc co
miſiſſe etiā ſi actu de illo nō cogitaret.ergo nō
requiritur alia recōciliatio cuꝫ eccl̄ia ad dimiſ
ſionem venialiuꝫ.⁊ ibidem.ar.ſe.dicit.q ad
remiſſiōem p̄cti venialis ſufficit aliquis mot⁹
gr̄e vl̄ caritatis.⁊ q q̄cūq; gr̄a ifunditur:pec
cata venialia remittūtur. Et q remiſſio pēto
ruꝫ venialium:eſt effect⁹ gr̄e per actū quez de
nouo efficit. ideo nō requiritur ad venialiū re
miſſiōem gr̄e infuſio. Et itez q ad tollendum

maculaz mortalis pc̃ti: requiritur infusio gr̃e ſz ad tollẽdaz maculã venialis pc̃ti: requiritur actꝰ ꝓcedens a gr̃a. ergo nõ requiritur alia re cõciliatio. ⁊ ſcotꝰ dicit. q̃ ex statutis ecclie generalibꝰ: nullus tenetur ad ꝯfessiõem venialium in quocũq; caſu. nec aliquis tenetur ad aliquaz ꝺtritõem de venialibꝰ. q; venialia delentur totaliter q̃ntuz ad culpam ⁊ penaz q̃q; ſine aliquo oꝛe ſpãli. ſic̃ per actũ feruẽtem ꝺtemplationis in deũ. quẽadmodũ gutta ꝺſumitur a flãma vehemẽti. hec ſcotꝰ. 17. di. 4. et eadez ẽ ſñia oñz ſcribẽtiuz. ſ. q̃ nullꝰ tenetur ad ꝯfessionez venialiuz. Pre. dicit. b. t. in. z. di. 4. q. 1. ar. 4. q̃ ꝺ veniale nõ ordinatur aliq̃ ſacrz ad curatões ipius principalr̃ inſtitutũ quãuis ex oñi ꝺ venialia multa ſacra valeãt. venia le. n. ⁊ culpa. eſt et diſpoſitio ad culpam. imꝑfectam tñ culpe rõnem hñs. ita q̃ gr̃am nõ excluvit. ⁊ ideo inq̃ntuz culpa eſt: põt etiaz tolli per oñia ſacra que ꝺ culpã tollentaz ordinãtur. inq̃ntuz vero eſt diſpoſitio ad culpam ⁊ a blata mortali culpa remanẽs: põt tolli etiã p ſacra illa que ꝺ penam ex culpa relictaz et ad culpam inclinãtez ordinãtur. et .ſ. q̃ ꝺ venia le nõ oportz aliq̃ ſacr̃m dari. Jtez videz ſanctus doctoꝛ aptius in hoc caſu loq̃ns de ꝯfeſſiõe venialiuz in codez. li. 17. di. 4. ꝙ. 3. ar. 3. dicit. q̃ p pc̃tm veniale: hõ nec a deo nec a ſacr̃is eccleſie ſeꝑatur. ⁊ ideo nõ inuiget noue gr̃e collatione ad eius dimiſſiõem nec inuiget recõciliatõe ad eccleſiam. hec ille. ex quo manifeſte ꝑz falſitas ꝓpte ꝺcluſionis. Jtem ricardꝰ in. e. di. dic̃. q̃ homo nõ tenetur penitere de venialibꝰ eo q̃ ſimul poſſunt ſtare cũ gr̃a et poſt hãc vitaz remitti. Cappz nõ ſeꝑant nec a regno eccl̃e militantis nec triũphãtis. ⁊ ideo p ſe nõ inuigẽt de neceſſitate officio clauium quo apiatur regnuz. Jtem petrꝰ de taran. ibidez dicit. q̃ p venialia nõ fit ſeꝑatio nec a regno eccleſie triumphãtis nec a regno militãtis. Cum ergo per ipa regnũ nõ claudatur: nõ inuigent de neceſſitate officio clauiz per qõ regnũ apiatur. Et item venialia nõ excluduñt a ſacr̃is eccleſie. nec requirũt abſolutõem ſacerdotalez de neceſſitate. Et. di. 19. dicit. q̃ per mortale tollitur a iniicia dei. p veniale uero nõ. ⁊ veniale nõ eſt offenſa dei. ꝓprie. qz nõ tollit gr̃am. hec ille. et eadez eſt ſñia aliop theologoꝝ. Ex previctis manifeſte apꝛaret q̃ ad expiatõez venialiũ nõ requiritur aliq̃ ſacr̃m nec inuigẽt. nec requiritur aliqua recõciliatio cũ eccleſia. cũ nõ poſſint venialr̃ peccãtez extra eccleſiaz. Jtem in. 4. ſen. di. 16. dicit. b. t. q̃ p veniale hõ gr̃am nõ amittit. ⁊ ideo non oportet ad hoc q̃ remittatur veniale q̃ aliqua gr̃a infundatur de nouo. ſz ſufficit q̃ gr̃a que iam habetur: in actũ p deat. ⁊ .ſ. q̃ per ſolaz ꝺtritõem interiorez: veniale remitti põt. ⁊ q̃ aliqua ſatiſfactio exterius imiũgitur: hoc eſt magis ad devotõem excitandum vel ꝺtritõem q̃z ad ſatiſfaciendũ. ⁊ ideo ad ꝯfeſſiõem venialiũ: non tenetur nec ex neceſſitate abſoluta nec ex neceſſitate q̃ ẽ ex ſuppoſitõe finis. ſ. remiſſionis eoꝝ qz etiaz ſine cõfeſſione vel actu vel ꝓpoſito exñte: poſſunt venialia remitti. tñ ꝑfectiois ẽ ea ꝯfiteri. hec ille

Et ibi. veniale pc̃tm dimittitur p feruoꝛem caritatis. qui explicite vel implicite ꝺtritõez ꝺtineat. ⁊ ideo illa que nata ſunt de ſe excitare feruoꝛez caritatis: pc̃ta venialia dimittere dicũtur. ⁊. .ſ. ⁊ iſta dñz pc̃tm veniale remittere inq̃ntuz in actu nõ feruoꝛez excitãt. Et eadez eſt ſñia petri de taran. ibidez q̃ntuz ad oĩa ꝓducta. ⁊ ſcoti. ricardi. alexãdri. bonauen. petri de paludꝛ. huberti. hoſtien. aſten. durandi. altiſiodoꝛen. Et iſta eſt ſñia oñz doctoꝝ. Et patet etiaz hoc ex determinatõe eccleſie. q̃ de. peni. et. remiſ. c. omis. ꝓcipit q̃ oẽs fideles diſcretõem hñtes: ꝺfiteãtur oĩa mortalia ad coĩ canoꝛ in paſcha. ⁊ tñ de venialibꝰ nullaz mẽtionez facit. ex quo manifeſte innitur: q̃ venialia nõ impediũt coĩonem ſz ſola mortalia. alꝫ feciſſet ibi eccleſia mẽtionez de venialibꝰ ſi eẽt neceſſaria recõciliatio de illis ad coĩonez. cum expreſſe eam ibi ꝓcipiat. Jtez patet hoc apte. qz lex de ꝺfitẽdo datur de ſolis mortalibꝰ. q̃ patet qz dr̃ q̃ quilibz fidelis ꝺfiteatur oĩa pc̃ta ſua. et tñ impoſſibile eſt ꝺfiteri oĩa venialia. qz infinita ſunt ⁊ nemo põt illa plene ſcire. ergo de ſolis mortalibꝰ dr̃. ⁊ tñ lex nõ obligat niſi in caſu in quo datur. Vñ ſcotus. in. 4. ſen. di. 17. exponẽs hoc ꝓceptuz dic̃. q̃ ꝺtinet hoc ꝓceptum quid debet ꝺfiteri. qz pc̃tm mortale ⁊ nõ ꝺtinet aliud. nam p veniale nullꝰ ꝓclitatur extra nauez eccleſie. qz pc̃tm veniale ſtat cũ ꝑfecta caritate. que eſt nauis ſaluans. ideo ex prima inſtitutõe pñie vt ſcõe tabule: nõ oportet aliquez ad eam ꝺfugere p remedio ꝺ veniale ſz tñ ꝺ mortale. hec ille. Et hec eſt ſñia oĩum doctoꝝ utriuſq; ſcole. Oñs. n. theologi ⁊ canoniſte inuſtincte tenẽt: q̃ nõ eſt neceſſe ꝺfiteri venialia de ſe niſi forte p accñs. et eſt ratio qz venialia ſtant ſimul cũ caritate et non ſeꝑant a deo nec ab vnitate eccleſie. ideo nõ inuigẽt officio clauiz: ad ſui remiſſiõez vel re

conciliationez. nec inuigent aliqua recõciliatõne. qz per solũ motuz siue feruozem caritatis remittũtur cuz nõ oponãtur caritati sz tñ feruori caritatis. et qõ ꝑfatꝰ mr̃ docuit ibi ꝓ simili. s. de irregularitate: nõ ẽ simile ut. ꝛ. dicetur.

Capitulum. 99. q venialia remissa ꝯtum ad penam futuri secli: nõ inuigẽt recõciliatõe. ⁊ q veniale non impedit celebrationem.

f Illitas secũdi de se patz. primo est implicatõ ☽victionis. qz si pc̃tm veniale remissuz est ꝯtum ad penam futuri secli: nullo modo manet. naz vt dicit scotꝰ. zi. di. 4. sen. nichil aliud ẽ clpe venialis remissio: ꝙz solutio pene tꝑzalis debite ꝓ ea. qõ ꝓbat qz post actũ trãseuntez: culpa que remanet nichil aliud est nisi reatus ad penaz debitã. iste aũt reatꝰ nõ est nisi ad penam tꝑzalez. ergo soluta illa obligatõe pene tꝑzalis: nõ inuiget recõciliatione. cũ nõ maneat aliqua obligatio vel offensio. Item dicit. b. t. in. 4. sen. di. 16. ⁊ idez petrꝰ de taran. talit: q pc̃tm quodlz debet remitti ꝯtuz ad duo. s. ꝯtuz ad culpã et ꝯtuz ad reatũ pene. nõ põt esse scõa remissio sine prima. qz ꝯuiu manet culpa: manet debitum pene. ergo si pc̃tm est remissuz ꝯtuz ad penaz futuri secli: non manet aliquo modo. ideo ille cui sic pc̃tm remissuz est: non inuiget aliqua recõciliatione.

Falsitas tercij: patz qz ut dicit. b. t. in. 3. pte. q. 30. ar. 7. ex necessitate nõ ipeditur homo a sumptõe sacri eucharistie: nisi ꝓpz peccatũ mortale. ⁊ ista est cõis sñia oium doctoꝝ. ⁊ ita venialia nõ impediũt hoiem a cõione. celebratione. ⁊ diuinoꝝ auditõe. vt ille dicit. ⁊ est rõ. qz venialia stant simul cũ caritate. Et exñtes in caritate viuũt spũaliter. ideo possint sumere eucharistiaz que est cibus viuẽtiuz uita spũali siue gr̃e. Et sic venialia nõ impediũt communionez nec celebratõem ⁊ multo minꝰ diuinoꝝ auditõem nec inuigent ꝑ se recõciliatõe. ⁊ idem. b. t. in. 3. pte. q. 64. ar. 2. dicit q pñia per accñs requiritur ad eucharistiã. naz si aliquis esset sine pc̃to mortali: nõ inuigeret pñia ad sumptõem eucharistie. Et sic pñia per accñs ꝑparat ad eucharistiaz. hec ille. et. ꝛ. in. e. q. ar. 4. dicit. q pñia sacr̃m est necessaria suppposito mortali post baptismuz.

Circa quartũ dicit q in mortalib⁹ recõciliatur penitens ꝑ sacerdotez. in venialib⁹ uero ꝓ tunsionez pectoris. Per aquaz bñdictam. per oñonem dñicam ⁊c̃. Et ꝓ similes cerimonias ecclesie que nec tãtas nec cũ tanta diligẽtia ut ego puto adhibuisset: si penitens posz celebrare. vel cõicare. vel qõ minus est audire diuina sine recõciliatõe venialiuz. etiaz si illa remissa fuerint ꝯtuz ad penam futuri secli. hec ille. vbi. s. Istud tñ falsuz est ⁊ eius falsitas patz ex supradictis qz venialia nõ inuigent recõciliatõe. sic̃ ꝓbatũ ẽ. Itez qz etiã si inuigerẽt recõciliatõe: nõ fieret recõciliatio eoꝝ per ista. cum nõ ordinẽtur ad hoc. ille aũt deceptꝰ est in hoc. q illa que ordinãtur ad remissiõem venialiuz. siue ad tollendum venialia ⁊ venialiũ penam siue reatũ ⁊ ad excitãdum feruozem caritatis ⁊ augendũ caritatem ⁊ actꝰ eius ⁊ merita ⁊ ad alias vtilitates fidelium: crediderit ordinari ad recõciliatõnem venialium cũ ecclia. vñ dicit petrꝰ de taran. in. 4. sen. di. 16. q pretacta. s. tunsio pectoris ⁊c̃. dicũtur spãliter remittere venialia: non qz remittũt per se. sz qz sunt excitatiua feruoris. q quez fit remissio. et eadez ẽ sñia. b. t. ⁊ oium scribẽtiũ. ⁊ sacerdos accedens ad altare post recõciliatõem morta liuz facit ☽fessiõem gñalez vt purior accedat. et simili in prima ⁊ in ☽plectorio: fit cõfessio gñalis in quibusdaz ecclesijs vt hoĩes puriozes fiant. ⁊ pure deo famulentur ⁊ pure in deo quiescatur.

Capitulum. 100. qualiter ⁊ per que remittũtur venialia.

c Circa quintuz aũt. s. de remissione venialiuz ☽sideranduz q culpa venial': culpa est et si venia digna ⁊ pen☽ns pena sibi debetur sz non sit eterna sed tꝑzalis Itez venialia retardãt actũ caritatis ⁊ impedũt ⁊ causant alia incomoda ĩ habẽte vt dicũt doctoꝝes. ideo ecclesia cuiꝰ finis ⁊ intentio est ꝯtuz põt impedimẽta spũalis vite ⁊ ꝓfectus remouere: ad augmẽtuz gr̃e. virtutuz ⁊ meritoꝝ inducere ⁊ penam ꝑ pc̃tis debitaz: diminuere ⁊ tollere et ☽ infitias ⁊ impugnatões demonũ: munire et hoĩes scificare. purificare ⁊ mũdos ⁊ aptos reddere ad cõcanduz meritã passionis xp̃i. ⁊ ad videndum deũ qui purus spũs est: ordinat et adhibet ꝓdicta. ad excitanduz feruoꝛ̃ et actum caritatis ꝑ quez tollũtur ⁊ remittũtur uenialia. ⁊ ad tollendum penam tꝑzalem venialibꝰ debitaz. ⁊ ad remouẽdum impedimẽta caritatis ⁊ actuuz eiꝰ ⁊ virtutũ ⁊ ꝓfectus spũalis vite ⁊c̃. Et ad. ☽cia in hoĩe excitãduz causandũ ⁊ poucẽduz. vt sic ablatis impedimẽtis ⁊ aplicatis auxilijs: vita spũa

lis ꝓficiat de virtute in virtutem.ꝛ crescat de bono in melius:quousqꝫ videatur deus deoꝝ in spon. vñ ꝓicta : sunt auxilia valde ꝑficua in vita xp̃iana ad auxiliuꝫ et devotionez ꝛ ꝓfectū ꝛ bonū fideliuꝫ ordinata. ꝛ nō ad recōciliatōem venialiuꝫ vt ille dicit.ſꝫ ad remissiōez. vt dicit.b.t. Vñ qz ad remissiōez p̄cti venialis nō req̃ritur gr̃e infusio ſꝫ ſuffic̃ aliquis actꝰ ꝓcedens ex gr̃a quo homo detestetur p̄ctm vl̃ explicite.vel saltez implicite.ideo tripliciratione aliqua causant remissiōez venialiū pctōꝝ

Uno modo inq̃ntuꝫ in eis infunditur gr̃a.qz p infusiōez gr̃e tollũtur p̄cta venialia. Et hoc modo ꝑ eucharistiã ꝛ extremã vnctionez ꝛ vniuersalr̃ per oñia sacra.no.le.in quibꝰ infunditur gr̃a : p̄cta venialia remittũtur. Scōo inq̃ntū sunt cū aliquo motu detestatōnis pctōꝝ. et hoc modo confessio gñalis. tunsio pectoris. et oro vñica:oportunitas remissiōez venialiū peccatoꝝ. Tercio inq̃ntuꝫ sunt cū aliquo motu reuerētie in deū ꝛ ad res diuinas.ꝛ hoc modo bño ep̃alis.aspio aque bñdicte.quelibet sacra lis vntio.oro in ecclia dedicata. Et si qua alia sunt huiusmodi : oportunitas ad remissiōez pctōꝝ uenialium.hec.b.t.in.3.pte.q.87.ar.3. Remittũtur aũt venialia per ꝓicta.ꝑꝛ duo.primo qz ista opa sunt ordinata ad istaz remissionem ꝛ ad istud ordinãtur ideo ꝙ ea fiet. ꝛ potuerunt esse aliqua opa magis meritoria ꝙ que nō fiat remissio venialiuꝫ . qz nō ordinãtur ad hoc. Scōo qz ista ꝺtinent ꝺtritōem implicite. qz cū fiant ista ad remissiōez culpaꝝ venialium : signū est ꝙ si haberēt ille tūc memoriaz venialiū: ꝙ displiceret ei de illis. Et istud sufficeret ad remissionē venialiuꝫ. Et ly multa sint ꝙ que in vita tollãtur venialia : vnuꝫ tñ spāl̃ est per qō tollũtur.ſ.feruor caritatis.et rō est. qz in formis ablatio vel corruptio fit ꝙ opositionez.ideo sic̃ veniale opponitur feruori caritatis qđ minuit:ita ꝙ feruorez caritatis tollitur.hec abulen̄.mat.24. veniale.n. non tollit caritatem. ideo nō opponitur caritati.ſꝫ actui siue feruori caritatis qz venialia diminuũt feruorem ꝛ retardãt actū caritatis. ꝓicta autē sunt ad excitãduꝫ ꝛ puocãduꝫ ꝛ pmouẽduꝫ ad feruorem ꝛ ad actuꝫ caritatis. Ex quibꝰ ꝑꝛ qꝫ ꝓicta nō sunt ad recōciliãduꝫ pctōres eccle sie. cum venialr̃ peccātes nō sint extra eccliaz ſꝫ intra nec sint ſepati nel diuiſi ab ea. ſꝫ vniti ꝛ caritate diſecti.ſꝫ sunt ad subueniẽdū spūali bus defectibꝰ.ꝛ ad.pmouẽduꝫ ad spūales.pfectus. vñ nō solū sacr̃alia ſꝫ etiã oñia sacra .no.le.instituta sunt ad subueniẽdū alicui defectui et in remeduꝫ alicui⁹ spūalis defect⁹.vt dicit .b.t.in.4.di.2.et .ſ. dicit ꝙ pñia purgatiua ẽ vniuersalr̃ oīs p̄cti actualis mortalis ꝛ venialis. vñ ad hoc non oportebat aliud sacr̃m instituí. Et ꝓterea etiaz nō exñtibus venialibꝰ: ad huc necessitas sacrorꝝ eucharistie ꝛ ordinis esſꝫ ad ꝺsumãduꝫ i bonū scōm doctrinã dyonisij. hec ibi. Ex quo ꝑꝛ ꝙ sacra nō tñ instituta sunt in remeduꝫ ſꝫ etiaz in ꝑfectuꝫ ꝛ ad ꝑmouẽduꝫ ꝛ ꝺsumãduꝫ i bono.ergo simil̃r sacr̃alia supra dicta nō sunt instituta ad recōciliãduꝫ cū ecclesia ut ille dicit.ſꝫ ad ꝑficiẽduꝫ in bono ut.ſ.dictum est..ideo dic̃.b.t.ibi.ꝫ.ꝙ ſ. veniale non oportet aliquod sacr̃m. ꝛ ista est ſnia oīum theologorꝝ ꝛ iuristarꝝ. Pre.ſi nō potest quis coīcare.celebrare.vel audire diuina.sine recōciliatione venialiuꝫ ꝛ ꝓicta sint ordinata ad recōciliandu⁹ peccātes venialr̃ : sequitur ꝙ si intrās ecclesiaz nō recōcilietur ꝙ aliqō ꝓictoꝝ : non poterit coīcare. nec celebrare. nec audire diuina. istud tñ vanuꝫ est ꝛ sine rōne aliqua dictū. ꝛ ſ. ſriuz fit oñi die ꝛ hora. Et ꝓterea sic̃ supra dictū est nichil impedit a sumptōe eucharistie: nisi mortale.ideo ꝙ veniale non impeditur ꝙs a coīone vel celebratōne ꝛ multo minus ab ingressu ecclesie et auditōe diuinoꝝ. De remissione aũt venialiuꝫ in vita ꝛ in morte dicetur latius inferius.

Capitulum.101.ꝙ venialia non impediũt auditiones diuinoꝝ.

Quantum ad.6. dicebat etiaz mr̃ ille vbi supra ꝙ penitēs non pōt audire diuina sine recōciliatione venialium etiaz si illa dimissa fuerint q̃ntuꝫ ad penam futuri secli. Sed falsitas huiꝰ dicti manifestior est.si.n.cū venialibꝰ pōt quis coīcare vel celebrare vt.ſ.oñsum est : a fortiori pōt audire diuina. Item si q̃ntuꝫ ad penã futuri seculi venialis dimittatur:nichil iam de eo manet. vt ibi tum est.ideo nō pōt impedire ingressum ecclesie. Pre.maior mũdicia ꝛ scificatio ꝛ reuerētia requiritur ad videndu⁹ scissimam eucharistiam:q̃ꝫ ad audiẽduꝫ diuina.ꝛ tñ p̄tor nō solū in venialı exñs : ſꝫ etiã in mortali pōt eucharistiam vivere .vt dicit scūs .t.in.4.di.4.ꝛ.di. .9.et.3.pte.q.80.ar.4.vbi dic̃.ꝙ a visiōe coꝛporis xp̃i : nullꝰ phibetur qui sit sacr̃m xp̃i cōsecutus .ſ.baptismū. nō baptisati aũt nō sunt admittẽdi: etiaz ad visiōem huiꝰ sacr̃i.hec ibi.

Et ꝓterea si penitēs nō posset audire diuina sine recōciliatōe venialiuꝫ:esset sibi interdict⁹

ecclesie ingressus. qđ tñ falsum est. qz nulli peccatori interđ ecclesie ingressꝰ. nisi sit excommunicatꝰ vel interdictꝰ vel forte suspensus ab ingressu ecclesie. sic dic̃ glosa. xj. q. 4. c. vir cum propria. ⁊ de. cōse. di. i. epūs. ⁊ i. q. i. c. qui stuvet. ⁊ glo. ibidez q̄ pc̃tor quilibz etiā excōicatus potest intrare ecclesiaz causa oraōi. duz modo nō interfit diuinis officijs cū ꝓhibituz nō inueniatur. Jtez cū veniale nō dimittatur sine mortali ⁊ multi ꝑmaneāt in mortali p annū ymo p plures annos: durū vr̃ dicere q̄ tales nō possint audire diuina ⁊ q̄ peccēt audiēdo: qz si hoc verū esset: in re tam periculosa: ecclia auisasset filios suos. ꝑz periculū euitāduz. ⁊ doctores scribentes aliquid tetigissent. sic in alijs periculosis egerūt. tñ de hoc non fecerūt mēcionez. ex quo videtur preallegatum non esse verum. Jtem si hec nouā positio uera cēt: nunq̄z hoīes possent intrare ecclesiaz. sine recōciliatōe uenialiū: qđ ridiculuz est dicere. Et ꝑterea cū recōciliatio pc̃toris cū ecclia fiat p ecclesie ministros: et tunc̃ pectoris: oīo vñica ⁊ similia fiant ab ipō penitēte sine ministris ecclie ⁊ etiā a iustis et pc̃toribꝰ extra forū pñie: friuoluz vr̃ dicere q̄ p talia q̄ a penitēte fiunt occulte vel fieri possunt: penitens recōciliet̃ ecclie ⁊ sacr̃is eius.

Capitulum .107. q̄ cerimonie. de. le. purgabant ab irregularitatibus non a culpis.

Item dicit ille vbi supra: q̄ forte hoc fuit significatuz in lege moysi: vbi aliqua impediméta poterāt deleri p cerimonias. alia ñ sine iudicio sacerdotis ⁊ c̃.

Ad hoc sufficiat rñsio. s. t. in. 4. sen. di. 9. vbi dic̃ q̄ ꝓhibitō īmūdoꝝ i lege a scis: magis erat ꝑz significatōem q̄z ꝑz ipas res. ⁊ ideo nō oportet q̄ similr̃ fiat in. no. te. vbi ueniēte veritate: figure cessauerūt. hec. b. t. Jtem sacerdotes legales habebāt spūales ptātem qua p sacr̃a alia legalia nō a culpis: sz ab irregularitatibꝰ hoīes purgabāt. vt ad manu factū tabernaculū aditus purgato peas pateret. hec. b. t. in. 4. di. 19. Vñ sciendū q̄ officiuz vel vsus ptātis sacerdotis legalis: erat in tribꝰ. primo in apiendo mūdis: vel clauēdo īmundis templuz materiale nō celeste. Secdo in offerēdo sacrificiū vl administrādo sacr̃m legale. Tercio in expiādo defectū vel īmunditiaz corporales nō mētales. habuit. n. sacerdos legalis p sacrificia que offerebat ptātem tollēdi īmunditias carnis ex statuto legis ꝓtratas vel iductas sicut leprosus dicebatur īmūdꝰ vel ille qui tangebat aliquid mortuū vel morticinuz. que in mūditie tollebātur p q̄dam cerimonias. ꝑz humilitatez ad cultū diuinuz. vt dicit apls ad hebre. 9. q̄ sanguis vcorum ⁊ taurorū ⁊ cinis vitule aspūs inquinatos sanctificat ad emūdationem carnis. non tñ sacrificia que offerebat uel sacr̃a q̄ ministrabat habebāt virtutez expiādi ab īmunditia mentis. i. ab īmunditia culpe. Vñ apls ad. ga. 4. vocat sacr̃a legalia egena ⁊ infirma. egena quidem qz nō possunt a pc̃to mūdare. q̄ infirmitas ꝓuenit ex eo q̄ sunt egena. i. ex eo q̄ ñ ꝓtinēt i se gr̃az. ⁊ sic sacerdos legalis nō habebat ptātem p sacrificia vl sacr̃a ꝓferendi gr̃am vel remittēdi culpā ⁊ introducendi ad gloriā. vñ templū materiale i quo introducebat mūdos vel a quo excludebat īmundos: erat figura ecclesie militātis vel triūphantis. ⁊ sacrificia ⁊ sacr̃a illa erant figure sacrōꝝ ecclasticoꝝ. īmunditie corporales. i. irregularitates erāt figure pc̃toꝝ a regno ōi excludēdi. hec. b. t. in. 4. sen. di. 19. ar. 1. q. 1. et in. se. ar. et prima scē. q. 103. ar. vi. Et ꝑterea sanctificatio q̄ñq̄z ꝑportat emūdationez ⁊ confirmationez spūalem que fit p gr̃am. ⁊ sic sacr̃a. ue. le. nō dicebātur sacr̃a. nisi q̄ñ signa significantiuz. Alio modo sanctificatio importat mancipationez alicui⁹ ad aliq̄d sacruz. ⁊ sic dicebantur sacr̃a etiaz q̄ñ sanctificantia. qz p ea fiebat quedā ꝓpoenitas ad sacros vsus. ⁊ in templo ⁊ in vasis ⁊ in ministris ⁊ in ꝓpo. Et p hunc etiā modum apud gentiles dicebātur sacr̃a militaria: quib⁹ homo mācipabatur officio militari. qđ sacruz reputabāt sic et oīa que ad cōtatem ptinebāt. Jntētio. n. ve. le. erat hoīes ad timorez ⁊ reuerētiaz dei inducere ⁊ a carnalib⁹ ad spūalia trahere paulatiz. ⁊ ideo instituit multa impediméta quib⁹ hoīes ab vsu illoꝝ sacroruz impedirētur. ⁊ ut magis in reuerētiaz haberētur. qz oīe rarū: carū. Et sic etiā a carnalib⁹ obseruādis dissuescerēt qñq̄z totalr̃ ab eis abstrahēdi in tpe gr̃e. Et hec impediméta: īmunditie carnis dicebātur. quibus homo corporalr̃ accedere ad sca in ꝓpone⁹ efficiebatur. et ab his carnis īmundicijs: sacr̃a legis purgabant. ⁊ īmunditie ille nō erant spūales quasi a pc̃to causante sem p. sz q̄ñ a sacris ꝓhibentes. Sacerdos aūt lauabat man⁹ ⁊ uestimēta ⁊ c̃. et īmund⁹ reputabatur. ꝑz tria. Primo ut sacerdotes essent sub onere legis sic ⁊ alij. Secdo ad tollēduz superbiam sacerdotuz de hoc q̄ alios sanctificabant. Tercio ad significādum q̄ sa

cerdos.no.te.pp̃z maximaz scitatez sacrificij: semp̃ debet se inydoneū reputare. ſz in .no.le. non sunt irrigularitates tot. sicut in.ve.le.nec sunt nisi in ministris ecclesie.in quibus requirit tur maxima ydoneitas.pp̃z sacr̃oꝝ scitatem. hec.b.t.in.4.di.1.q.4.ar.3.ideo nó assumit sibi mī ille bonū fundamētuz ad sui ꝓbationez.p̄/ sertiz: qz venia le nó causat irrigularitatez in habente sic causabant imūditie legales. vñ in .le.ue. imponebatur .p. pcīs pñia .7. diez. vt .ſ.7.dieb⁹ imundi essent ꝛ tñ illa pena .7. die rum nó erat expiatiua a pena debita pcīo.vñ etiaz si post illos dies mozeretur ī purgatorio puniretur. ſz expiabatur ab irrigularitate. a qua oīa sacrificia legalia expiabant.nichilo min⁹ tñ ceteris paribꝫ pl⁹ peccat hō in .no.le. q̃z in.ve.pp̃z scificationez amplioꝛez qua scīfi catur ī baptismo ꝛ pp̃z bñficia dei potioꝛa hu mano gñi exhibita .hec.b.t.i.4.di.20.q.1.ar. .1. Circa ꝓicta sciendū q̄ in.ve.le.duplex im mūditia obstabatur. una quidez spūalis. que est imunditia culpe. alia uero corporalis. que tollebat ydoneitatez ad cultū diuinū.sic leꝓ sus dicebatur imund⁹. vel ille qui tangebat a liquod mozticinū. ꝛ sic imunditia nichil aliud erat q̃z irrigularitas quedaz.et ab hac imun/ ditia cerimonie.ve.le. habebant virtutez emū dandi. qz huiusmodi cerimonie erāt quedaz re media adhibita ex ordinatōne legis ad tollen das ꝓictas imunditias.ex statuto legis induc tas.ꝛ ideo apls dicit ad.hebre.9.q̄ sanguis yr coꝝ et taurorꝝ et cinis vitule aspsus inq̃natos scīficat ad emūdationē carnis. Ab imunditia uero mētis que est imunditia culpe: non habe bant uirtutez expiādi. ꝛ hoc ideo.qz expiatio a pcīis nūq̃z fieri potuit nisi p̄ xp̃m. qui tollit pcīa mūdi.vt dr̄.joh.1.ꝛ qz misteriuz incarna tionis ꝛ passionis xp̄i nóduz erat realr̄ perac tum: ille.ve.le.cerimonie nó poterāt in se cōti nere realr̄ virtutē ꝓfluentez a xp̄o incarnato ꝛ passo.sic ȝtinent sacra.no.le. ꝛ ideo nó pote rant a pcīo mūdare. sicut apls dicit ad.hebre. .x.q̄ impossibile é sanguine tauroꝝ aut yrcoꝝ auferri pcīa.ꝛ ad.gala.4.vocat ea infirma ꝛ egena elemēta.infirma quidez qz non possunt a pcīo mūdare. ſz hec ifirmitas ꝓuenit ex eo q̄ sunt egena.i.eo q̄ nó ȝtinent ī se gr̄az. Scien dum tñ q̄ hoc ip̄m q̄. ve.le. cerimonie a corpo ralib⁹ imundicijs expiabāt: erat in figura ex piationis a pcīis que fit p xp̃m. sic igitur patz q̄ cerimonie ī statu.ve.le.nó habebāt virtutez iustificādi.hec.b.t. prima scde.q.103. ar.2. Et sacramēta. no.le.nó expiāt ab irrigularitati bus.et hoc ip̄m indicat maximā nouī .testa.di gnitatez ꝛ altitudinez.qz.n.in.ve.te.non erat nisi umbza sacrificij ꝛ actus sacerdotalis.ideo de leui pabatur remediū per qō Xrus hui⁹ ac tui efficitur. qz uero hic est uer⁹ actus oblatio nis xp̄i ꝛ verū sacerdotiuz: ideo ꝛficulter ex/ piatur.ꝛ q̃q̃z nó pōt expiari irrigularitas.ꝛ irrigularitas maxime impedit hoīem a sacō ordinis ꝛ nó ab alijs.hec albert⁹ magn⁹.in pri ma.di.4. Circa ꝓicta ȝsideraduz q̄ ꝑ lotio nes exteriores que fiebant in lege nó mūdaba tur quis a pcīo ſz soluz a corporali imunditia. Quod pz qz iste lotiones fiebāt a quibusdaz cō taminationib⁹ que nó erant pcīm cū interū quis polueretur fine pcīo. etiā interū cogeba tur quis polui ꝛ merebatur p hoc q̄ polluere tur. ꝛ si uollet polui peccabat sic obligatur qs sepelire p̄em ꝛ matrē ex lege etiā si fit iacet uotis filij⁹.leuitici.21. ꝛ tñ sepelliendo uel plā gendo mortuos poluitur faciens ꝛ uz lauari a qua lustrationis.numeri.19.Sepellire ât mor tuos. ſz non fit obligatio ſaltez coīter est laudā bile.ꝛ tñ poluebatur sepeliēs ꝛ mūdand⁹ erat Et sic nó erat lotio legalis ad tollēdā imūditi az iteriorez. ſz solas corporis maculas. Lex ât uolebat q̄ iuuei haberēt istā mūditiā respectu templi dei.naz nó licebat alicui imundo in cer tis modis imūditiaꝝ ingredi sanctuariuz. Quā tum ad cetera aūt non uetabat imunditias ut q̄ quis imund⁹ manib⁹ manducaret uel ꝺuer saretur cū alijs hoībus nisi forte essz ȝtagiosa imunditia sic lepra ꝛ fluxus seminis. ratio ât quare lex uoluit respectu tēpli siue sanctuarij seruari istaz mūditiam fuit ad oñendā dei di gnitatez qui inuocabatur esse in sanctuario ha bitans. Et qz ip̄e est mūdissim⁹ nó licebat a licui imundo accedere ad eius habitaculuz vel tangere res eius. Et qz imunditie iste corpora les erant sic ꝛ sanctuariū erat corporale ꝛ va sa que tractanda erāt: erāt corporalia: debuit esse ablutio corporalis. Vñ patz q̄ irrigulari tates.ve.te.erant quedaz irrigularitates que impediebant ab ingressu templi material que quidez irrigularitates sepissime. Strahebātur sine pcīo. imo cū ope pio vt in ȝtactu ꝛ sepul tura mortuoꝝ sicut dictuz est. Unde pz q̄ ꝑ ꝓictas cerimonias .ve.le. hoīes expiabātur ab irrigularitatib⁹ q̃ sepe Strahebantur sine pec cato sic ꝛ nūc.non aūt a culpa.ideo nó est simi le de illis: ꝛ de recōciliatōe venialiuz sic ille no luit. Et pcīs ꝓbatio quā itēdit ꝺducere nulla é

Capitulum .105. de remissione venialium in vita ⁊ post mortem.

Q Uitur quoꝫ in .4. fundamento siue principio ꝓfati libelli. q venialia ſm q ſunt in ꝓpoſito nolũtatis: poſſunt remitti in alio ſeculo p diſplicẽtiaꝫ pẽti. Hoc aũt pot patꝫ calũpniam. vel intelligi in bono ſenſu .p quo aduertẽdum q pẽtm eſt duplex .ſ. mortale ⁊ veniale. in mortali poſſunt duo pcipua ɔſiderari. ſ. macula ⁊ pena. macula aũt ſi viuẽti nõ dimittitur. i. aufertur nõ aufertur poſt mortem: ſz erit reus eterni delicti. vt dñ .mar. 3. macula. n. deletur p pñiam. ⁊ qz pñia ſoluz eſt in vita: nõ pot dimitti pẽtm mortale niſi ei qui viuens penituerit. Si aũt accipiatur de pena: iſta ẽ duplex. ſ. eterna ⁊ tꝑoralis. eterna aũt nunq̃ dimittitur poſt mortem. qualis eſt pena inferni. ⁊ rõ eſt: qz ſemp manet macula in ſic punitis. ⁊ tũ q̃ndiu manz macula: peccatũ nõ pot dimitti. pena aũt tꝑoral. ſ. purgatoria: pot dici q dimittitur. i. ſoluitur. qz finitur. Iz non fit .pyrie dimittere. qz dimittere impoꝛtat gr̃am. ⁊ tñ in purgatorio punitur quiſqz tm̃ q̃ntũ peccauerit. l. q̃ntũ de ſatiſfactõe debita hic ſibi imcõpletuz remãſerit. De venialibus dicẽdum abſolute q dimitti poſſunt poſt mortem. non ſolũ q̃ntuz ad penam. ſz etiã q̃ntũ ad ipm̃ pẽtm. put dicit culpam. l. maculaz. ut dicit. grego⁹. 4. dyalogoꝝ. ⁊ aug⁹. in epla ad .chorin. Ratio differẽtie de dimiſſione mortaliuz et venialiũ ẽ: qz mortalia ſepant a ðo. ⁊ ſi quis decedat in mortali: moritur auerſus a deo. ⁊ qz moꝛs firmat ſtatũ: ille qui moritur auerſus a deo nunq̃z poterit ɔuerti ad ipm̃. et ita pẽtm ſuũ non pot iam dimitti. Pẽtm aũt veniale nõ facit auerſiõem a deo. vñ non tollit caritatem: ſz ſolũ minuit feruoꝛem eius. ſz qui in caritate manet in deo manet: ⁊ ðs in eo. i. Joh. .4. ideo ſz moriatur quis in pẽto venali: non moritur auerſus a deo. ideo pot dimitti. qz nõ manet firmat⁹ in aliquo qõ fit ɔ deuz. ideo venialia q̃ nullo modo fuerũt hic dimiſſa: dimittũtur poſt mortem. ⁊ tñ tolleratur ꝓ eis aliq̃ pena purgatoria. Conſideraꝺũ ulteri⁹ q penitẽtia eſt neceſſaria ꝓ mortalib⁹: ſz nõ ꝓ venialib⁹. l: fit ꝓ eis utilis. vt tñ magis viueatur deũ: q in pñia ex pte pẽtoꝛis ſunt tria. ſ. cõteri. ɔfiteri. ⁊ ſatiſfacere. Conteri aũt determinate requiritur ꝓ mortalib⁹. ⁊ iſta vocatur ɔtritio expꝛſſa. uel actualis. ⁊ talis nõ requiritur ꝓ venialib⁹ ita q dimittẽtur hõi venialia: etiaz ſi nunq̃z uoleat: nec in gũgli nec in ſpali ſe peccaſſe venialr: ſz requiritur ɔtritio virtual. ⁊ iſta eſt ɔtritio interpratiua .ſ. qñ quis facit aliquez actum bonũ feruẽter. ꝓꝛ deũ. nam uenialia directe repugnãt feruoꝛi caritatis. act⁹ ergo caritatis feruẽs: directe opponitur venialibus ⁊ eſt ad tollẽduz ea. ⁊ in virtute eius includitur diſplicẽtia de pẽto uenali. qz qñ quis facit talem actũ caritatis feruẽter: impoſſibile eſt q placeret ſibi uenialia ſi tunc de illis cogitaret. qz ɔdictio eſt velle feruẽter oparí bonum. ꝓꝛ deũ: ⁊ placere ſibi de venali qõ feruoꝛem tollit. ideo ſic dolere de pẽto eſt actualis ⁊ expꝛſſa ɔtritio: ita facere actuz bonũ feruenter. ꝓꝛ deũ: eſt virtualis ɔtritio. ⁊ iſta ſuffic ad tollẽduz venialia. Et ita ẽ regula q qñcũq; fact aliquis actum bonuz in caritate feruẽter. ꝓꝛ deũ: tollũtur ſibi venialia q̃ntuz ad culpã ſine maculaz. ſic mortalia remittũtur q̃tum ad maculaz: ꝓ actualem ɔtritiõem. Ad venialia aũt remittẽda: nõ requiritur actualis ɔtritio. cuiꝰ rõ eſt. qz mortale ⁊ veniale differunt in infinitũ. cum qõlz mortale ſeparet a deo. et oñia venialia etiaz ſimul ſumpta nõ ſepent a deo. ergo nulla ɔtritio actualis requiritur ad remiſſiõem venialiuz. De ɔfeſſione aũt dicẽdum: q ꝓ mortalib⁹ requiritur ɔfeſſio ſi haberi pot. ꝓ venialib⁹ aũt nunq̃z requiritur: licet poſſit haberi. ſz eſt de ɔſilio ⁊ lex de ɔfitendo: datur de mortalib⁹. qõ patet: qz dñ. q quilz ſi velis ɔfiteatur oñia pẽta ſua. ⁊ tñ nemo pot ɔfiteri oñia venialia. qz infinita ſunt ⁊ nemo pot illa plene ſcire. ergo de ſolis mortalib⁹ dñ. hec abuleñ. mat. 12. Per veniale. n. hõ gr̃am nõ amittit. ideo nõ oportet ad hoc q remitta tur veniale q aliqua gr̃a infundatur de nouo. ſz ſufficit q gr̃a que iam habetur in actu: ꝓpeat. qz ipm̃ veniale non tollebat habitũ ſed ſolũ impediebat uirtutis actũ. i hoc q amoꝛ dei nõ oñvebatur in oibus actib⁹ hoĩs aliqua de ordinatione in eis exiñte. ideo ad remiſſiõez venialium requiritur ɔtritio medio modo. qñ. ſ. ⁊ ſi actu pẽtm nõ diſplicẽat explicite diſplicet tñ implicite. qz ex virtute actus quez agit: ſequeretur diſplicẽtia explicita pẽti venialis: ſi cogitatio ad illud ferretur. vñ pot eſſe taz feruẽs motus caritatis in deũ: q oñia pẽta venialia ɔſumit etiaz ſine actuali cogitatõne ipoꝛ. Ad confeſſiõem aũt venialiuz non tenemur nec neceſſitate abſoluta. nec neceſſitate que ẽ ex ſuppoſitione finis. ſ. remiſſionis. hec. b. t. in. 4. di. 16. q. 2. ar. 2. Ad maiozez euidẽtiam ꝓdictoruz ɔſideraꝺũ. q ſancti diſtingũt inter remiſ

ſſionem culpe vel pēti: ꝛ remiſſióem cuiuſcūq; pene. Et maxime inter remiſſióem culpe ꝛ ſolutōz pene debite illi culpe. Dicim⁹ tñ per cō tritōem vel alios act⁹ bonos ad hoc ordinatos tolli pēm veniale vel remitti. nōnuz tñ eſt pena illa ſoluta: ſed manet obligatio ad illam in purgatorio vel in vita. q⁹ poſt dimiſſióem culpe vel pēti cuiuſlz: manet adhuc pena debita illi pēto. Et nō eſt eadem remiſſio culpe ꝛ ſolutio pene. ideo manet adhuc cuilbz ſoluenda pena oīum venialiū: quoꝝ culpe remiſſe fuerūt. nō tñ remittātur oīa venialia p⁹ morte ſz mlta relinquūtur remiſſa in vita totalr. ymo locus et tps remittēdi ea: ordinarie eſt in vita. aliqua tñ ſunt que nō remittūtur niſi p⁹ mortem. ſ. q⁹ accidit fieri. vñ illa peccata venialia circa que nō habuit quis ꝺtritōem medio modo .i. vel actualez diſplicētiam. ſ. aliquē actum excellentez in cui⁹ virtute cōtineatur implicite diſplicētia in vita: nō remittūtur in vita: lz grām habeat ꝛ ceſſet ab illis. poſt mortē aūt nō eſt aliquis actus meritori⁹ nec ſatiſfactori⁹. ꝛ ideo nō tolluntur venialia poſt mortez p motū meriti nec ſatiſfactionis. Sed ꝺſideranduz q⁹ in veniali pēto in fieri eſt culpa que eſt deordinatio act⁹ a debita rectitudine. ꝛ illa nō manet poſt factū pēm. ſz manet aliquid loco culpe: a quo hz q⁹ fit pēm. ſ. q⁹ fuerit fact⁹ actus deordinat⁹. ꝛ in mortali relinquit maculam: in veniali aūt nō eſt macula. q⁹ nō ponitur caritas: ſz illud ꝺq̄ndo fit a quo veniale uocamus: veniale poſtq̄z comiſſuz eſt dē cōiter culpa. et ꝺtingit pēm remitti ꝟntuz ad hoc ꝛ ꝟntum ad penā debitam illi pētō. ſi aūt nullo modo remiſſuz eſt veniale in vita. oportet utroq; modo remitti poſt mortez. ꝛ ē diſtincta remiſſio eius ꝟntum ad culpam. ꝛ diſtincta ꝟntum ad penaz. Nam idem facim⁹ in mortali: q⁹ remiſſio ꝟntuz ad culpā. ꝛ maculaz: fit p motuz ꝺtritionis et meriti. remiſſio aūt ꝟntuz ad penam: fit p motū ſatiſfactionis ꝛ nō ꝺtritionis. nec meriti. ita ꝛ in veniali. Naz in vita per cōtritōem media inter habitualem ꝛ actualē remittūtur venialia ꝟntuz ad culpam. ꝟntuz ad penam remittūtur per quecūq; opa ſatiſfactoria. ita poſt mortez: oportet hec diſtingui. Et dicēduz q⁹ pena remittitur in purgatorio: non p actū ſatiſfactoriū. ſz inꝟntuz realē ſoluitur.

Quia manet ibi aīa aliꝟnto tpe. remiſſio culpe nō debet eſſe p illā tollratōem pene. q⁹ nō differret tūc remiſſio pene a remiſſióe culpe. ſz fit illa remiſſio per actū volūtariū. i. quo quis ſe ſponte ſubicit illi pene purgatorie tollrāde inꝟntuz a deo uolita eſt ad expiatōem pēti. et tunc nō eſt vere ille actus meritori⁹: q⁹ alſ mereretur per eū qui ē in purgatorio aliquē gradum glie maiorē q̄z prius. ꝛ falſum eſt: ſz eſt ſimilis meritorio actui. inꝟntū ꝺs acceptat illū ad remiſſióem culpe. ſ. pēti venialis. qō alſ nō poterat remitti. ꝛ ita in purgatorio nō eſt aliquis actus meritori⁹ nec ſatiſfactori⁹. ſz aliq̄s ſimilis ſatiſfactorio. ꝛ ponitur hoc ex neceſſitate ſolū ꝟntuz ad remiſſióem venialiuz. que alr poſt mortē fieri nō poterat Et nō eſt verū q⁹ remiſſio venialiuz refuetur poſt mortē: q̄ſi ꝺs tunc acceptet merita vite ad remiſſióem illaz ꝛ non pri⁹. ſz fit remiſſio venialiuz aliq̄n in vita: aliq̄n poſt mortez. Cum. n. act⁹ determinati ad remiſſiōes p̄cedunt in vita: fit remiſſio in uita. Cum ꝺo non ſunt in uita: fit remiſſio p⁹ mortez. per volūtariam ſuſceptōem pene purgatorie. Et dr dicēduz q⁹ poſt mortem ꝺtingit dupliciter remitti ueniale. ſ. ꝟntuz ad culpam ꝛ ꝟntuz ad penaz. Remiſſio ꝟntuz ad culpam: dr q⁹ fiat in inſtanti mortis. q⁹ fit p motuz ꝺtritionis ꝛ nō ſatiſfactionis. ꝛ ideo in inſtanti mortis poterit ēe. ꝛ tūc fiet remiſſio. ꝛ nullus alius act⁹ eſt: niſi q⁹ aīa in ipō inſtanti vult totaz penā ſequētem a deo taratāz ſpōte tollerare ꝛ hunc actū deus acceptat. Et ſic fit remiſſio pēti ꝟntuz venialiuz ꝟntuz ad culpā. Remiſſio aūt ꝟntuz ad penam fit p magnaz aut paruā ſucceſſióem. q⁹ illa eſt p motuz ſatiſfactionis ꝛ ſolutionis ꝛ ꝺpenſationis. ſz tollratio pene nō fit ī inſtāti. ideo nec illa remiſſio. ſz per aliꝟntuz tps ſcōm magnitudines aut paritates venialiū comiſſoꝝ. Eſt aūt verū gnāliter q⁹ nullus pēm poſt mortē tolli poteſt: qō in vita nō fuit correctū. ꝛ ideo ctiaz veniale ſi in vita nō corrigatur: non pōt dimitti p⁹ mortem. tunc aūt corrigitur in vita: q̄n actus meritorij trāſierūt in uita in quoꝝ virtute remittatur. nō aūt intelligēdo q⁹ p actus vite remittatur: q⁹ tunc in viuēte remitteretur. ſz q⁹ ceſſit caritas in vita que deducta eſt p aliquez actū et illa manet poſt mortez. ꝛ in virtute ei⁹ elicitur actus poſt mortez: per quē remittitur veniale ſ. ſponte uelle tollerare penaz a deo tarātā. Et cenſetur pēm illud in uita correctū: q⁹ in uita p̄ceſſit ꝛ manet nūc ro per qō remittatur poſt mortē veniale. ſ. ſic dr ī uita correctum. vñ peccare mortalr. vel venialr: ſoluz cōtingit in viuēte. Et tñ liberari de pēto: contingit poſt uitam. vñ in pēto remittēdo: duo ꝺſi

verãtur.ſ.pena ⁊ culpa.vel p̃ctm. pena autez p̃cti tollitur per pene tolleratóez. Et iſta póſt fieri poſt mortez ſine aliquo actu ꝓprio.i. ſine electione. ⁊ ideꝛ eſt de pena debita.p mortali.

Si aũt fit remittẽda culpa: exigit actus proꝓ priuꝫ qui eſt reſurgere.⁊ talis actꝰ eſt in vita. qꝛ hic meremur ⁊ ſatiſfacimus.actus aũt poſt mortez; nó ſunt meritoꝛij nec ſatiſfactoꝛij.ideo nó ſunt p quos reſurgamꝰ.ſed illi ex adiutorio actuũ uite ſufficiũt.ſ.qꝛ actꝰ uolũtariꝰ tollerã ꝺi poſt mortẽ: facit ut p illuꝫ totalis culpa venialis tollatur. qꝛ illud meruit actꝰ vite in caritate factꝰ: ſꝫ nó meruit actꝰ uite delectóem. qꝛ tunc p illũ fieret ſine aliquo ulteriori adiũcto.ſꝫ meruit vt per actũ qui eſt poſt mortem: fieret illa deletó. Et nó eſt hoc inconueniens: qꝛ duo actus faciũt qõ duus illoꝝ nó poterat. hec abuleñ.ſup.mat.Zq.c.in diuerſis dictis.

Capitulum .104. q̃ penitens poſt ɔfeſſióem et p̃nie iniũctionẽ nullo modo manet excoĩcatus.

1 Hem dicitur in p̃fato libello. Illud ſcire oportet q̃ poſt iniũctiones p̃nie ⁊ a ɔfitente volũtarie ſuſceptã: manet ille ante ꝑactam p̃niam excoĩcatus ꝺuplici excoĩcatione. Eſt.n.adhuc excoĩcatus excoĩcatione que fuit lata ex oꝛe p̃cti. Et itez excoĩcatione nũc lata a ſacerdote ⁊ a ſeipo .ſ. a ſacerdote inferẽte ⁊ a ſeipo volũtarie recipiente. hec ibi. Hoc aũt non ſolum eſt falſum ⁊ valde impꝛoprie dictũ: ſꝫ eſt ridiculũ. qꝛ ſic.ſ. dictũ eſt.excoĩcatio ẽ ꝺuplex. maioꝛ ⁊ minoꝛ. et póſt addit tercia.ſ.inflicta a deo .q̃ quoꝛ mortali.⁊ nó poſſunt aſſignari plures modi excoĩcationis. Et tũ vere penitens poſt ɔtritionez ⁊ ɔfeſſióem ⁊ p̃nie a ſacerdote iniũctióez: nullo ꝑacto modoꝝ manet excoĩcatus. vt ex ſe pꝛz. ergo nullo modo manet excoĩcatus Pre. poſt ɔfeſſióem p̃ctoꝝ: regulariter ſequitur abſolutio ɔfeſſoꝛis. Et ſcẽm aliquos iniũctio penitẽtie precedit abſolutóem. ſcẽm alios vero ſubſequitur. ⁊ in hoc nó multũ differt. ſꝫ ſcẽm oẽs doctoꝛes abſolutio ab excoĩcatione ꝑcedere debet abſolutóem a p̃ctis. ergo poſt ɔtritionem ⁊ ɔfeſſióem ⁊ p̃nie iniũctóem: nullo modo manet penitens excoĩcatus. Sed.p maioꝛi euidẽtia huiꝰ ɔſideꝛãduꝫ. q̃ ſic ſupra dictuꝫ eſt p ɔtritóem ⁊ ɔfeſſióem ꝺimittitur p̃ctm a deo q̃ntuꝫ ad culpã ⁊ q̃ntuꝫ ad penã eternaꝫ. ſꝫ manet in p̃ctoꝛe adhuc obligatio ad aliquaꝫ penam tꝛpoꝛalez.⁊ hanc obligatóem ad penaꝫ tꝛpoꝛalez q̃ remanet ex p̃cto cõmiſſo: vt p̃fatus mr̃ uocare excoĩcationez latã ex oꝛe p̃cti. cũ nó ſit ibi aliud. Item poſtq̃ p̃ctoꝛ ɔfeſſus eſt p̃cta ſua: ſacerdos iniũgit ſibi aliquã p̃niaꝫ ſeu ſatiſfactóem: de qua ſupꝛa dictũ eſt ⁊ penitens ſuſcipit illã ⁊ tenetur illã adimplere. Et hanc p̃niam iniũctaꝫ penitẽti ⁊ ab ipo penitẽte ſuſceptaꝫ nocat p̃fatus mr̃ excoĩcationez lata a ſacerdote ⁊ a ſeipo penitẽte volũtarie ſuſceptam. Iſtud tñ ridiculũ eſt ⁊ nó ſolũ valde impꝛoprie dictum ſꝫ barbaricum ⁊ magna abuſio terminoꝝ. potꝰ q̃m ſi q̃s calceũ vellit nocare caputiũ.⁊ iſtud nó factũ eſt bona intẽtione ad docẽduꝫ. ſꝫ ad inuolueduꝫ ⁊ obfuſcanduꝫ pauca ſapiẽtes: vt ſic nó intelligẽtes: admiratur altitudinez doctrine ei⁹. Sed ad hoc reſpondebit ille q̃ nó ẽ verũ q̃ iſte ſit impꝛoprijꝰ ⁊ nouꝰ modus loquẽdi. ſꝫ doctoꝝ antiquoꝝ.ꝺicit.n.pſper. facilius ſibi deũ placabũt illi qui aut ꝓpꝛijs ɔfeſſionib⁹ crimen ꝓdunt: aut neſcientib⁹ aliis ipi in ſe volũtarie excoĩcationis ſũiam ferũt ⁊ c̃.hec in.4.ſen.ꝺi.17.⁊ ꝺe.peni. ꝺi.ĩ.c.pozzo. Sꝫ hoc nichil ẽ. nec ex hoc póſſe fulcire poſitóem ſuã. qꝛ iſta eſt locutio ꝓpria ⁊ accipitur ibi excoĩcare.p ſeparare uel remouere. ſeu abſtinere. vt ſit ſenſus. ipi in ſe nolũtarie excoĩcationis ſũiam ferũt. i. ex humilitate ſe amouẽt vel abſtinẽt ab altari. vt expoñũt ſancti doctoꝛes. et petrꝰ de taran. ⁊ alij doctoꝛes in p̃fata ꝺi. Vñ.b.t. in expoſitõe lr̃e: exponẽs dictũ pſperi: dicit. nó q̃ aliquis ſeipm excoĩcare poſſit. ſꝫ excoĩcatio hic large poꝛitur .p uolũtaria cohibitione qua quis ſe ſubtrahit a ſacris ex humilitate. Et ricardꝰ exponit. ipi in ſe ⁊ c̃.ſ. reputando ſe. q. excoĩcatos .ꝓpꝛ vilitatem p̃cti. Et petrꝰ de taran. ꝺicit. excoĩcationez vocat: ſepatóem a ſacris ex reuerẽtia. non p ſũiam eccleſiaſticam. ⁊ albertꝰ magnus. exponit. neſcientib⁹ aliis. nó vr̃ hoc .ꝓpꝛ excluſionez ɔfeſſionis. ſꝫ q̃ nullus ſcit modo hoiſ ſꝫ modo deꝰ ſolius nouit ɔfeſſoꝛ. ⁊ excoĩcatio ponitur hic .p ſimilitudine effectꝰ excoĩcationis. ⁊ non .p ipa excoĩcatione. effectus aũt quidaꝫ eſt a locis ſacratis ⁊ a ꝑticipatóne euchariſtie ſepatio. ⁊ hoc q̃ꝺaꝫ aliquis ex ſe facit ex humilitate et tũc vocat eum ſe excoĩcare. Et bona nen. exponẽs illud dicit. q̃ loquitur de noticia qua quis nouit vt homo. aliquis tñ nouit ut deus. ad cuius arbitriuꝫ homo vr̃ ferre in ſe excoĩcationis ſũiam q̃ ab aliquo ſe arcet .ppria uolũtate: a quo arcetur excoĩcatus inuictus. Vt pote a locis ſacratis ⁊ ꝑticipatóe euchariſtie.

Digitized by Google

Et ſi tu obicias q nemo debz ſe priuare illo ſacraméto cũ ſit medicina. Dicẽdum q dilatio medicine ut melior fiat pparatio: potiꝰ eſt p motio ꝗz retratio a bono. ad illd ãt facẽm maxime pparatur hõ p deſideriũ ⁊ p reuerẽtiã. ⁊ qñ aliqñ uiu ſe retrahit: tũc deſiderabiliꝰ ſumit ⁊ reuerẽtiꝰ accedit. maxime ille q a pctõ reſurgit. ⁊ ideo hec bonauen. Et nõ dẽ neſcientibꝰ aliis.pñz excluſiõem ɔfeſſionis: ſz qz nullꝰ ſcit modo hois. ſz modo dei ſolꝰ nouit ɔfeſſoz. Et excoïcatio ponitur hic: p ſimilitudine effectꝰ excoïcationis: ⁊ nõ p ipa excoïcatione. effectꝰ aũt quidaz eſt ſuſpẽſio a locis ſacratis ⁊ pticipatõe euchariſtie. et hoc qñqz ex ſe facit ex humilitate. ⁊ tũc uocat cũ in ſe excomunicatõez ferre. hec mꝫ hubertꝰ ibidez. Et de .peni.di.i.c.pozzo quoꝝ pctã humanã noticiã latent ⁊ c. vbi ponitur pfata auctoritas pſpi. exponit glo.d.hic innitat pſpez ãmlibz hoiem ad pñiaz. ⁊ ſeqtur. Vltõez. ꝗſi fine ɔfeſſõe. et in hoc facit ad ppoſituz. qõ nõ eſt verũ. qz cõfiteri tenetur ſacerdoti. ſz hoc vult dicere q õbere recognoſcere pctã ſua ⁊ inde ſe dampnare et redarguere ⁊ dicere talꝫ pena ſum dignus. ⁊ ſic ſunt ſui iudices. Sentẽtiaz in ſe. ⁊ c. qõ fit cũ in ſecreto interiꝰ ɔpungũtur ⁊ ɔfitẽtur ſacerdoti. Judices. nõ tñ pñiam ſibi imponẽdo. vel ſe ligando. ſm q.g. inducit. ſi fecerũt votũ ex ppoſito q ſe dãpnarẽt ad talez pñiaz ſubeũdaz iudicto ſacerdotis. Nõ animo. ſi ppetuz. ſz officio. ſ. ad tps ppoſitum quipe ⁊ c. vel nõ animo tñ ſz officio. ſ. auctoritate ſuperioris ab officij executõe abſtineãt ⁊ c. hec glo. ⁊ archydiacoꝰ ibidez. penã interiozez in corde cõtritione ⁊ dolore ⁊ amaritudine. vel penaz exteriozez hꝫ exerceãt animo ⁊ uoto .i. velint ſibi imponi. Et ſic veniãt ad ſacerdotẽ ⁊ expoſcãt ſibi imponi. ſi inquaz hoc ⁊ hoc fiat ⁊ c. Excoïcatiois. i. ſepationis a corpore ⁊ ſanguĩe xpi. vel. i. ſepationis ab officio eccle ſi clerici ſunt. hug. Non aũ. ſ. in ppetuz. Recipiant. i. rei ſiant digni ſic p prioza bona fuerũt. Ex quibꝰ clare pꝫ q locutio illa eſt ip̃propria. Et ſcõm communẽ doctrinã doctoꝝ huiuſmodi locutões impprie: nõ ſunt extendẽde. ſz exponẽde. ⁊ pñs nõ ſunt. p doctrina tradẽde vt facit ille. Non eſt ergo uerũ q penitẽs poſt ɔtritõez ⁊ ɔfeſſiones ⁊ pñie iniũctiones manet excoïcatus duplici excoïcatione. ymo nulla excoïcatione. et nullo modo manet excoïcatꝰ. Et hoc pꝫ manifeſtiſſime. qz certuz ẽ q nemo ſeipm excoïcare põt. ſic doctoꝛes dicũt. Cũ hoc ſit actꝰ iuriſdictionis quã nemo habz ſuper ſe ſz ſup alios tñ. Nec intẽtio pſperi fuit dicere q pctõz põt ſeip ſuz excoïcare. nec q poſt ɔtritõez ⁊ ɔfeſſiõem ⁊ pñie iniũctionez maneat excoïcatus. vt iſte fingit: ſz q põt ſibi deũ placare p ɔtritõem et humilitatẽ. qõ pꝫ qz mẽ ⁊ gracianꝰ ibi inducũt hãc auctoritatẽ cũ aliis ibi poſitis: ad pbãdum q pctã dimittãtur p ſolaz corꝺis ɔtritõez: qõ fuit opinio quoꝝdaz. ⁊ pꝫ hoc plane ſi uerba pſperi inſpiciãtur. dic. n. illi quoꝝ pctã humana noticiã latẽt nõ abipſis ɔfeſſa nec aliis publicata: ſi ea ɔfiteri vl emẽdare noluerint: deum quẽ habẽt teſtez ipm ⁊ hituri ſunt punitorem. qz ſi ſui ipi iudices fiant ⁊ veluti ſue iniq tatis vltozes: hic in ſe volũtariaz penã ſeueriſſime aãduerſionis exerceãt: tpoz alibꝰ penis mutabũt eterna ſupplicia. ⁊ lacrimis ex uera corꝺis ɔtritione fluentibꝰ: reſtringunt eternũ ignis incẽdia. ⁊. ſ. facilibꝰ ſibi õm placabũt illi qui aut ppriis ɔfeſſionibꝰ crimen ꝓnunt. aut neſcientibꝰ aliis ipi in ſe volũtarie excoïcationis ſuaz ferũt ⁊ ab altari cui miniſtrabãt: nõ animo ſz officio ſepati: vitam ſuã q̃ſi mortuaz plangũt. Certi q recõciliati ſibi efficacis pñie fructibꝰ a deo nõ ſolũ amiſſa recipiãt: ſz etiaz ſupne ciuitatis gaudia recipiant. hec pſper et mẽ in. 4. ſen. di. 17. Patet ergo clare q pſp nõ loq̃batur ibi de excoïcatõe: ſz de pctõris recõciliatione. q̃ fieri põt per ɔtritõez ⁊ humiliationez cũ pctõz volet de pctõ ⁊ ɔteritur ⁊ p ponit ɔfiteri. ⁊ p humilitatẽ abſtinet ab altari: nõ officio ſz animo. Et ita exponũt ibi .b.t. petrꝰ de taran. ⁊ alij excoïcationez p abſtinẽtia ſeu remotõe. ⁊ patz hoc plane ex verbis auguſtini. in oñlia dedicatõis eccle. ſic dicẽtis. qui. n. agnoſcẽs reatũ ſuũ ſe a diuino altari ſubduxerit: cito ad indulgẽtiaz diuine mẽ pueniet. ſi. n. agnoſcẽs reatũ ſuuz ipe humilꝫ ab altari eccle p emẽdatõem iure remouere voluerit: ab illo eterno ⁊ celeſti iudicio excoïcari penitꝰ nõ valebit. ergo ex iſta auctoritate pſpi nõ põt mẽ ille fulcire ⁊ pbare falſaz ⁊ barbaricam poſitõem ſuã. Item q dicta poſitio ſit falſa ⁊ erronea pꝫ. qz aliqñ põt eſſe tãta cõtritio q nõ ſolũ culpa ⁊ eterna pena deleãtur: ſz etiã tota pena tpoz alis debita p pctõ remittatur: vt oẽs doctoꝛes dicũt. ergo tunc nulla excoïcatio lata ope pctĩ manet. Item poteſt eſſe tãta erubeſcẽtia in ɔfeſſiõe q tota etiaz tẽ poz alis pena p pctõ debita remittatur. ergo nõ eſt verũ dicere q poſt ɔtritõem ⁊ ɔfeſſiõez et pñie iniũctiones aũ pactam pñiam manet

penitens excoïcatus excoïcatione que lata est ope pcī ctiaz si excoïcatio accipiatur impro prie p pena debita p pctō: vt ipe vī accipere. cū illud nō sit gñaliter verū. ſz sepe tota pena p pctō debita p ↄtritōem ⁊ ↄfessiōez tollatur añ peractā pñiam. Et si obiciatur q̄ ꝓfatus mr̄ nō dicit post ↄtritōem ⁊ ↄfessiōem. ſz solū dicit post iniūctōem pñie ⁊c. Dicēdum q̄ satis plane intelligitur ibi: ⁊ est rō. qz pñia nō iniūgitur penitēti: nisi post ↄfessiōem: quā p̄ceda re debet ↄtritio. vel saltez comitari. ⁊ post cō fessiōez: seqtur iniūctio pñie ⁊ absolutio sacerdotis. Pre. excoïcatio nūq̄z fertur: nec ferri debet nisi p pctō mortali. qz ille sol⁹ iudicio ec clesie pscindēd⁹ est: qui iudicio dei creditur p̄e cisſus. ſz vere ↄtrit⁹ et ↄfessus nō est in morta li. ſz in gr̄a. ergo nō est excoïcat⁹. discursus est not⁹ cū vtraq; p̄missa. Jtez q̄si ex eodez ca pite sic. excoïcatio nō infertur nisi ī ↄtumacē: ſz ↄtrit⁹ et ↄfessus nō est ↄtumax. ergo nec ex coïcat⁹. Jtez excoïcare est act⁹ iurisdictōnis ↄtencioſe. ſz ↄfessio fit sacerdoti in foro occulto et dei. ergo penitēs ibi nō excoïcatur a sacerdote. nec a se ipō: ſz potiꝰ absolnitur. Jtez excoïcare est act⁹ fori exterioris ⁊ iurisdictionis ↄtencioſe: ſz sacerdos iñgntū huiusmodi nō habet supra penitentem iurisdictionem fori secularis nisi fibi spāliter comitatur. ergo nō pōt penitētez excoïcare. Jtez cū nemo habeat iurisdictōez s̄ seipz: nemo pōt seipz excoïcare: vt doctores vñt. ergo penitēs ñ pōt seipz excoïcare. Pre. vt dic̄. b. t. in. 4. di. 20. q. et. ar. vl. excoïcatio pfertur per modū iñie: quā null⁹ in se ipm ferre pōt. eo q̄ in iudicio nō pōt idem esse iudex ⁊ reus. ergo nemo seipm excoïcare pōt. ergo nō est verū q̄ post ↄtritōem ⁊ cōfessiōez ⁊ p̄ñie iniūctionē manet penitēs excoïcat⁹ ex coïcatione lata a sacerdote ⁊ a se ipō. Jtem cū excoïcatio ↄtineat excluſiōem a sacris ⁊ co munione fideliū et excluſi nō debeat: nisi indignus. ⁊ indignū nō facit nisi iniustitia peccati mortalis. p3 q̄ qui excoïcatur debz esse iniust⁹ ſm petrū de taran. ⁊ ſm oēs doctores. ſz nere ↄtrit⁹ et ↄfessus nō est iniust⁹ ⁊ in mortali: ſz iustificat⁹ per ↄtritōem ⁊ ↄfessiōem. ergo non est excoïcat⁹. Pre. si sic ↄtritus ⁊ ↄfessus añ pactaz p̄ñiam vt ille dicit manerz excoïcat⁹: separetur a cetu fideliuz. qō nemo sane mētis dicit. ergo nullo modo manet excoïcat⁹. Cō firmatur hoc qz ut dic̄ petr⁹ de taran. duplex est comunio ecclie. quedaz interior p caritatē. quedaz exterior p vnitatē ecclīasticaz. Prima non pōt auferri iusto nec travi iniusto. a scōa vero fit sepatio p excoïcationez. hec petr⁹. sed p̄icto modo penitens nō excludit̄ a coïone fideliuz. ergo nō manet excoïcatus. Jtez dic̄ idem petr⁹. in foro pñie cā agit̄ inter deū et hoïem. ſō absolutio vl ligatio hoïs in ↄparatione ad deū: ptinet ad forū pñie. ista q̄ est ho minis in ↄpatione ad hoïem fit excoïcatio q̄ separat a coïone hominū. vel absolutio que reconciliat: ptinz ad forū iudicij. ⁊ p̄z hoc illi solū de iure coī possunt excoïcare qui hñt ptātez in foro iudiciali. vel ordinariā. vel delegatam. Alij uero ut inferiores sacerdotes nō nisi in casib⁹ sibi ↄcessis vl a iure. vel a ↄsuetudine vel ab hoïe. hec petrus. ergo sacerdotes in foro penitēciali nō excoïcant penitētes: sed absoluūt.

Et ↄfirmatur hoc. qz forus pñie est occult⁹ et in eo agitur cā inter deū ⁊ hoïez. ideo in eo nō fertur sñia excoïcatioīs: ſz absoluitur penitēs vel ligatur. excoïcatio aūt solū fit in exteriori et ↄtencioſo foro: vt excoïcat⁹ euitetur ⁊ sepetur a coïone fideliuz ⁊ p̄ceptione sacroꝝ. nō é ergo verū. nec b̄dictū q̄ penitens ↄtrit⁹ ⁊ cō fessus maneat excōicat⁹ duplici excōicatione. ymo nulla excōicatione ⁊ nullo modo manet excōicatus: ſz absolut⁹. manet tñ obligatus ad pagēdaz p̄ñiam a sacerdote sibi iniūctaz et ab eo volūtarie suscepta. Jtem absoluere ⁊ ligare in foro ↄtencioſo est actus ptātis iurisdictionis. vel delegate ⁊ hoc est inter hoïem ⁊ hominez. ſz in foro pñie est act⁹ ptātis ordinis et ē solū inter deū ⁊ hoïez. ideo ibi nō fertur sententia excōicationis. vt penitēs sepetur a coïone fideliū: cū for⁹ ille sit occult⁹. ſz solū fit absolutio pctōris a pctīs ⁊ reconciliatio cū deo ⁊ in iūctio pñie ad satisfactōem ⁊ expiatōez pene ꝑozalis debite p pctō: ſi qua mānt post ↄtritionez ⁊ ↄfessiōem. vt supra dictū est. Falsuz ergo est dicere q̄ penitēs post pñie iniūctionez et ab ipo volūtarie suscepta añ pactam pñiaz manet excōicatus duplici excōicatione.

Capitulum. 104. per quez modū valent penitentie iniūcte ad remissiōez pene ꝑozalis.

Jtur quoqz in ꝓfato libello in q̄daz questōe: q̄ pñie iniūcte ad remissiōez pene ꝑozalis que p reliquis pctōz debetur: magis valēt p modū dispositōnis q̄z recōpensatōnis. iñgntuz disponūt penitētez ad maiorē dolorem ⁊ pñiam cordis de pctō. Dicūtur aūt valere p modū recōpensationis: iñgu

tum ista tñ disponũt ad pñiam corois ñtum illa ⁊ c. hec ibi. Ista ãt nó solũ sũt falsa ⁊ triꝛ cula: ſ ⁊ etiã ut vr hereſiz sapiunt ⁊ catholicoꝝ saluté euacuant nec ad hoc oz ꝓbationes aduꝫ cere cum sit apte ſ catholicum fundamẽtum ecclie ⁊ sanctoꝝ ⁊ oĩum doctoꝝ. qui oẽs ꝺcor viter tenẽt: q ꝑ ꝺtritõem in ordine ad claues remittitur culpa ⁊ simul cũ ea pena eterna ⁊ manet petor adhuc obligatus: ad penam tpo ralem. Cuiꝰ pars ſic dictum est remittitur ꝑ ꝺtritõem ⁊ alia pars ꝑ erubescẽciaz: alia vir tute clauium in absolutione sacerdotali. ⁊ ſ aliam ptem q̃ interdum post oĩa predicta ma net: ordinatur directe satisfactio sacrãlis q̃ per sacerdotem iniungitur penitẽti ⁊ est tercia ps integral sacrã pñie. vñ. b. t. in. 4. di. 14. q. 1. dicꝫ q satisfactio inequalitatez actõum ꝓponit. q̃ quidez offensam cõstituit: ⁊ ideo hz respectũ ad offensam precedẽtem. ⁊ satisfactio est q̃dam iniurie illate recõpẽsatio. vñ fit iniuria illata inmediate ad inequalitatẽ iniuſticie ptinge/ bat ⁊ ꝓñs ad inequalitatem amicicie op/ positam: ita ⁊ satisfactio directe ad equalitatẽ iuſticie ꝓducit ⁊ ad equalitatez amicicie ex ñtã. Et satisfactio q̃ est iuſticie actꝰ penam in ferentis: est medicina curans petã preterita ⁊ ꝑsuãs a futuris. Et articlo sequti dicꝫ: q̃ dupli citer hõ ꝺo debitor efficitur. Dnomodo rõne beneficij accepti. Aliomodo rõne pcĩ comiſſi. Et ſic gr̃a ⁊ actio vel latria. vl si quis est huiꝰ modi respicit debitum accepti beneficij: ita sa tisfactio respicit debitum pcĩ comiſſi ⁊ ſ. ſic offensa habuit quãdam infinitatẽ ex infinita te diuine maiestatis: ita ⁊ satisfactio accepit q̃n dam infinitatem ex parte diuine mie: ꝑ quã est gr̃a informata ꝑ quam acceptuz redditur qõ homo reddere potest ⁊ ita satisfactio non respõ det pctõ nisi ſm q est offensa dei. qõ nó habet ex pte ꝺuerſionis: ſ solum ex pte auerſionis. Et. ſ. ar. 4. Satisfactio respectum hz ⁊ ad pre teritã offensam ꝑ qua recõpẽsatõ fit ꝑ satisfa tõem: ⁊ ad futuram culpam: a qua ꝑ eam pre seruamur. ⁊ q̃ntum ad vtrũq; exigitur q satisfactio ꝑ opa penalia fiat. debituz aũt ꝑ pec cato est recõpensatio offense q̃ fine pena peccã tis nõ fit. Et. ſ. q̃mnis singula istoꝝ. ſ. elemoſi na. ieiunium. oro ꝑ q̃mdam cõueniẽciam ꝑ sin gulis pctis apꝛopriẽtur: qz ꝺgruum est vt in quo quis peccauit in hoc puniatur ⁊ q comiſſi pctõ ꝑ satisfactõnem ravir alcroatur: tñ qõlibz horꝝ ꝑ quolibz pctõ satisfacere põt. Et. ſ. ar. 4. satisfactio: offensam removet ⁊ a pena liberat. Hec. b. t. vbi. ſ. et. 16. di. q. 1. ar. 1. dicit q actus humanus qui in sacro pñie loco materie se ha bet: per q̃ndam recõpensatõem: offensam cul pe ꝓcedẽtis tollit et. ſ. ar. ſc. dicit q pñia culpe ꝓcedẽtis offensam abolet ꝑ modum recõpẽsa tõnis cuiuſdam. ⁊ ideo oz q in pñia modus pe ne satisfactorie ſm arbitrium ſacerdotis qui vi cem dei obtinet seruetur. et. 17. di. dicit q peni tencia actu exercita: directe purgat a pena. et. ſ. q pena tpolis purgatoria ad quam ma/ net obligatus penitens post dimiſſionem pene eterne: est improportõnata viriꝰ penitẽtis i hoc mũdo viuentis ſ ꝑ vim clauium in tñ di minuitur q viribus penitẽtis ꝓportõnata re manet. ita q satisfactõne ſe in hac vita purga/ re potest. et. 17. di. q. 1. q̃ſi in fine dicit q illud refouum pene ad qõ obligat ſacerdos est me/ dicina purgans pctĩ impuritatẽ. et q pene sa tisfactorie inſtigende: ſunt medicine. Et. Zo. di. q. 2. ar. 1. dicit q pena post dimiſſionem culpe: exigitur ad duo. ſ. ad debitum ſoluẽdum ⁊ ad remedium ꝓtãdum et. ſ. ſiue ſacerdos directe pñiam iniũgat ſiue nó: ſemp remanet reatus ad q̃ntitatis eiuſdem penam. ⁊ ideo ſi eaz hic non explet ab eo in purgatorio exigetur et. ſ. penitens cui maior ꝺdigno pñia iniuncta est: tenetur eam explere ex ſacerdotis iniũctione; qui nó solum debitum pene ꝺſiderat hz reme/ dium adhibet. vñ post hanc vitam nó exigitur tota: ſ solum q̃ntum ſufficit ad debitum ſoluẽ dum et. ſ. pena satisfactoria est ad duo. ſ. ad ſo lutõem debiti: ⁊ ad medicinam ꝑ pctõ euitan do. Et petrus de taran. 4. di. pble. Primo dicit q satisfactio q̃ est actus iuſticie penam in ferẽdo: est medicina curans petã preterita re cõpensando ⁊ ꝑseruans a futuris cauendo. et iterum satisfactio respicit curatõem culpe pre terite ⁊ reseruatõem future. ⁊ quo ad vtrũq; ꝺuenit vt fiat ꝑ opera penalia quo ad primũ: qz in qõ culpe debetur: est pena. satisfactio ꝺo est solutio debite emẽde ꝑ ofenſa. ⁊. ſ. ꝑ opera penalia fit recõpensatio. Item alexan. de a les in tractatu de clauib⁹ dicit. sacerdos aliq; ꝑtem pene remittit ex vi clauium. in iuſtifica tione. n. q̃ est opus pñie mia diuina sic remittit culpam: vt iuſticie regulam nó pretereat deti net horem obligatum ad penam. illa ãt pena ob rigorem diuine iuſticie est viribꝰ nris im ꝓportõnalis. ⁊ nre cognitõi inota. ⁊ ꝑ illa oz q hõ satisfaciat deo. ꝓuidit ergo nob viam diuina mia ⁊ ꝺſtituit arbitrum sacerdotem. cui dedit potestatem arbitrãdi ⁊ taxãdi penaz

et manifestãdi nobis. ⁊ ptem pene remittẽdi ex virtute passionis xp̃i: vt diuina iustitia pro illa pte solutõem ab isto nõ exigat. taxat autẽ penã tp̃oralem que nõ est comutabilꝭ in aliud genꝰ pene eo q̃ est ultima in quã fit comutatõ. et ideo non ꝺpleta satisfactõne tp̃orali: fit remissio ad purgatoriã. sacerdos ât quodãmodo .s.p accñs pót in penam purgatoriã. s.q̃tenus pót eaꝫ mutare in tp̃oralez. ⁊ itez q̃ sacerdos comutat penã purgatoriaꝫ in tp̃oralem ⁊ relaxat ꝺ reatu tp̃orali. ⁊ itez qñ sacerdos iniũgit pñiam minorẽ ꝺdigna: si decedat ille ꝺpleta tñ pñia iniũcta: fiue dubio refiouñ soluet in purgatorio. q̃ sacerdos nõ penitus ꝺsumauit absolutõem: ſꝫ in pte. Pñ q̃ntuꝫ ad illaꝫ partẽ quã ꝺsumauit absolutꝰ est in celo. Predictis ꝺcordat oño smia. ioh. bonauen. in. 4. di. 14. sub iũgens. qñ pctõr ip̃m deũ offenderat ⁊ dãpnificauerat etiã ecclĩaꝫ: comisit dñs iniuriariaꝫ ptãtem sup pctõres rectoribꝰ ecclesie ⁊ in eos cõpromisit tamq̃ in arbitros. vt sic inotescat uolũtas dei penitẽtibꝰ p sacerdotes et p illos ꝑponatur pena pctoribꝰ ⁊ ño satisfaciãt principalẽ et ecclesie per ꝺnõ. vñ satisfactio. ꝓprie ꝺ pctõ: fit ip̃i deo. tñ per eccl̃iam ⁊ in ecclesia Et infra tanta pót esse cõtritio q̃ totꝰ reatus pene remittatur. ſꝫ q̃ ecclesie nõ ꝺstat: ideo ꝺ a sacerdote imponi pena satisfactoria. si aũt sacerdoti ꝺstaret: reputaret sibi oño satisfactuꝫ. ⁊ tũc penaꝫ nõ imponeret. ſꝫ absolutũ absolueret. ⁊ itez q̃ ꝺfessio nõ solũ ẽ ꝓꝑ recõciliationẽ: ſꝫ ad arbitrãduꝫ penã inter ꝺnõem ⁊ deũ. q̃ soluta tũc fit recõciliatio ꝓfecta. hec ille. Et mr̃ hubertꝰ. 14. di. dic̃. q̃ duo sunt in pctõ. s. substãtia pctĩ ⁊ reatꝰ ño. et pctm quo ad substãtiaꝫ sui nõ purgatur nisi p gr̃am. ſꝫ reatꝰ q̃ est debitũ pene: purgatur p pene solutõez. Et durandꝰ dicit ibidez. q̃ pena taxatur in ꝺfessiõe ꝓꝑ duo. s. ꝓꝑ debitũ soluẽduꝫ ⁊ ꝓꝑ remedium p̃ambuꝫ. ⁊ ista est positio ⁊ smia oium scribentium. Liquido ergo ꝑ ex dictis ꝺctoꝝ doctoꝝ: q̃ pñie iniũcte valẽt directe ad remissiõem pene tp̃oralis debite. p pctõ ꝓcedenti p ꝺtritõem ⁊ ꝺfessiõem remisso. ⁊ ad hoc directe instituta est ⁊ ad hoc ordinatur ⁊ iniũgitur a sacerdote. ⁊ si illa fuerit ꝺdigna soluta illa a penitẽte: nõ manet aliquis reatꝰ vel obligatõ ad penã purgatoriaꝫ. q̃ p istaꝫ soluta est illa. Et si pñia iniũcta fuit citra ꝺdignũ: tanta ꝑs pene purgatorie soluta est p illaꝫ: ad q̃ntam ꝓporcionalẽ sufficiebat. ⁊ ita pñia nõ valet p modũ dispositionis. s. disponẽdo penitẽtem ad cordis dolorez ⁊ displicẽtiam. vt ille dicit. sed vere ⁊ realẽ valet ad comutatõez ⁊ solutõem pene tp̃oralis ⁊ purgatorie debite. Et ista est veritas ⁊ uera positio. nõ solũ ꝓctoꝝ: ſꝫ etiã oium scribẽtiuꝫ. Et ꝑ hoc in. c. quid ergo. Cꝫ. q. 4. et. c. hoc aũt. de. peni. di. 7. circa. fin. et. c. q̃lis. 24. di. et. c. alligãt. 26. q. 7. Habet ât penitẽtia iniũcta viꝫ satisfaciẽdi nõ solũ ex natura operis. ſꝫ ex virtute clauiꝫ efficatiã hñtium a xp̃i passione. et iniũctio sacerdotis informat satisfactõem vt fit sacr̃m: siue ꝑs sacr̃i pñie. et inde habet efficatiã sacr̃aleꝫ. quã nõ habꝫ alis. et ita satisfactio iuncta a sacerdote: valet ad penã tp̃oralem tollendaꝫ et ad mlta alia .s. ad gr̃e ꝺseruatõem et ad augumẽtuꝫ eiusdez. ⁊ ad plenã absolutõem. ⁊ ad fomitis debilitatõem. ⁊ ad vitãdũ recidiuatõez. hec mr̃ hug. Glosa vero quaꝫ ille ponit exponens dicta doctoꝝ. s. dñr ât valere p modũ recõpẽsationis inq̃ntuꝫ ista tñ disponũt ad dolorez cordis. q̃ntuꝫ illa: corrũpit textũ ⁊ veritatez: vt patet clare intuenti dicta doctoꝝ. ideo falsa ẽ ⁊ erronea ⁊ ex falsa ymaginatõne ꝓcedit vt ex ꝺictis patet

Item falsitas ꝺdite positionis ꝑ clarissime qr̃oẽs tam sci q̃ ceteri scribẽtez dñt: q̃ pñie q̃ est sacr̃m sunt tres ptes integrales. q̃ ⁊ tercia ẽ satisfactio. si ergo ista tercia nõ facit ad deletionẽ pctĩ: nisi p modũ dispositionis disponẽdo cor pctõris ad dolorez et displicẽtiam de pctõ: eadez rõne ⁊ alie due ptes ꝑ se nõ ꝺerũt isto modoꝝ ñalio. Et sic ñ ꝓderit magis sacr̃a pñie ad deletionẽ pctã: q̃ alia opa disponẽtia ad dolorẽ ⁊ displicẽtiaꝫ de pctõ comisso qõ falcissimũ ẽ. ymo hereticũ cũ ueroget sacr̃o pñie. et sacr̃a. no. legr̃am ꝺferãt. Itez ab oĩbus ponitur satisfactio tercia ꝑs sacr̃i pñie. ſꝫ si nõ ordinaretur et faceret directe ad tollendũ pctz siue reatũ pecatiꝰ: nisi p modũ dispositionis: nõ est aliqua rõ q̃re ista dicatur satisfactio siue ꝑs pñie potius q̃ alia que disponũt ad deuotõez ⁊ displicẽtiaꝫ de pctõ. Pre. satisfactio siue pñia quã sacerdos iniũgit penitẽti: ab oĩbus doctoribꝰ spãliter dr̃ satisfactio. ſꝫ si illa nõ faceret ad satisfaciẽduꝫ. nisi dispositiue: nõ posset magis dici satisfactio q̃ꝫ alia que ad deuotõem vel dolorẽ cordis disponũt. qõ falsuꝫ est qr̃ tũc. tunsio pectoris. aspio aque bñdicte. ꝺtemplatio auditõ diuinoꝝ ⁊ cetera similia: dicerẽtur satisfactiones. qõ nõ est verũ. qr̃ ⁊ si q̃libꝫ opꝰ bonuꝫ et meritoriũ sit aliquo modo satisfactoriuꝫ: non tñ aliq̃ꝫ aliud vocatur spãliter satisfactio: sic̃ pena a sacerdote iniũcta. que ꝓprie ⁊ spãliter no

mine vocatur ꝑ oīs doctores: satisfactiõ. que virtute claui ĩ habet vim satisfaciẽdi spāliter.

Item si pēna iniūcta solū esset satisfactoria dispositiue ⁊ nõ effectiue ꝑ modū comutationis ⁊ debiti solutionis: nõ ꝓprie uocaretur satisfactio. ymo acomodate ⁊ valde improprie. sz deberet uocari dispositio ⁊ nõ satisfactõ. qõ est. S. doctrinã ecclie ⁊ sctõꝝ ⁊ oīum doctoꝝ.

Item nõ magis ⁊ spāliꝰ diceretur satisfactoria illa tria. s. elemosina. ieiunīũ. et oro: q̃z alia opa bona. cuiꝰ S. rium ꝑz ꝑ mīm. sen. et ꝑ gracianũ ⁊ ꝑ oīs doctores. qui dñt satisfactionem fieri spāliter ꝑ ista tria. ⁊ oia alia satisfactoria reduci ad ista. ⁊ guillermꝰ antisiodo. dicit q̄ sacerdos q̃dam imponit ad fundamẽtuz satisfactionis. s. abstinere a pctõ ⁊ restituere ablatuz. q̃dam ad expeditõem satisfactõis. ut vitare ocasia maloꝝ. quedam iniūgit ad ꝓpaz satisfactionis substãtiam. vt ieiunare. dare elemosinas et pegrinatões ⁊ disciplinas ⁊ huiusmodi. et. S. si ↄtritio nõ sufficit: iniūgenda ẽ satisfactio exterior. ⁊ q̄ minores sacerdotes nõ vident an ↄtritio sufficiat ad delẽdum totaz penam: ꝑz hoc iniūgunt exteriorẽ satisfactões. et eadez sunt verba ⁊ sñia oīum doctoꝝ. Ex quibꝰ expsse infertur uno. Primũ q̄ satisfactio iniūgitur penitẽti a sacerdote ad satisfaciẽdum. ꝑ pena tpoalis ꝑ pctis debita. de qua nõ ↄstat sacerdoti: an satisfactũ sit sufficiẽter ꝑ ea ꝑ pcedẽtem cõtritionem ⁊ ↄfessiõem. Scõo infertur q̄ si sacerdoti ↄstaret q̄ per pcedẽtem ↄtritõem ⁊ ↄfessionem ⁊ erubescẽtiaz ⁊ c. esset tota pena tpoalis ꝑ pctis debita iam remissa: nulla z pēna iniūgeret ad satisfaciẽdũ. Ex his ⁊ ex dictis ꝑz etiã falsitas alteriꝰ dicti ī ꝓcato libello vbi S. q̄ nulla alia pena potuit satisfacere ꝑ pena separationis ab ecclia ⁊ eccliasticis sacris: nisi pēna iniūcta a sacerdote Pre. si dicta penitẽtia nõ essz satisfactoria vere ꝑ pena tpoalis debita. ꝑ pctõ iaz q̃ntuz ad culpã dimisso: eraret ⁊ falleret filios suos ecclesia q̄ semꝑ hoc huc vsq̄z tenuit ⁊ adhuc tenet ⁊ docet tenẽduz. ⁊ oēs sci ⁊ doctores hoc tenẽtes ⁊ de hoc loquẽtes. qõ nephas est dicere. Item si dicta positio vera esset: luvibriuz esset dicere: q̄ pēna iniūcta essz satisfactoria potiusq̄z alia opa. ⁊ tñ nichil tale in ecclesia. que. s. s. regitur pomi vel ↄcedi debet. q̄ eadez rõne dicerẽtur similia de aliis que ecclesia tenet: ⁊ tunc nõ maneret alia qua auctoritas ecclesie. Et multa alia inconeuentia seq̄rentur ad dictã positõem Et ꝑtea huiusmodi pēne sine satisfactiões que penitẽtiꝰ iniūgũtur cũ sint penales: potiꝰ exasperant eos ⁊ ↄtristant ⁊ coangustiãt q̃m ad spiritualez deuotõem excitẽt. vt patet cuilibet.

Capitulum. 106. ꝑ quẽ modū suffragia viuẽtium. ꝑsunt viuis ⁊ defunctis. et qualiter opus vni ꝰ potest. posse alteri.

Icitur ãt vbi supra q̄ similr̃ videtur dicẽduz de suffragiis viuoꝝ vl̃ defunctoꝝ. s. q̄ magis valeãt ꝑ modū dispositionis q̃z recõpẽsationis. Sed hoc similr̃ est falsuz. sic et supra dictũ. ⁊ satis ꝑz ex supradictis et magis infra dicetur. et de se manifesta ẽ eius falsitas. Sci. n. ⁊ oēs doctores dñt: q̄ vnꝰ ꝑ suffragia põt iuuare alterum. Item dicũt q̄ vnꝰ põt satisfacere ꝑ alio siue viuẽte siue mortuo. ⁊ q̄ vnꝰ põt liberare alterũ totalr̃ a pena tpoali vel purgatoria. ⁊ istuo ab oibus tenetur. si tñ suffragia solũ valerẽt ꝑ modũ dispositionis. s. inq̃ntuz disponerẽt eũ. ꝑ quo fierẽt ad pēniam ⁊ dolorẽ cordis vt ille dicit: nunq̃z vnꝰ ꝑ alios satisfacere posset. Item hoc dato nunq̃z ecclesia suffragiis suis posset iuuare defunctum. cũ defunctꝰ nõ possit iam disponi ad penitẽtiaz nec ad dolorem cordis. q̄z nõ est in via sz in termino q̃ntuz ad imutabilitatez voluntis. sz hoc nõ solum est. S. doctrinã scoꝝ. sz. S. ecclie auctoritatez. ↄsuetudinẽ. ⁊ determinationez. que hoc tenet ⁊ ꝓdicat faciendũ. Item nõ magis dicerẽtur q̃dam opa satisfactoria: q̃z alia. sz q̃cũq̃z aliquis alium quouis modo ad bonũ inouceret. l. moueret: dicetur ꝑ eo suffragiũ facere. qõ est. S. commnẽ doctrinã ⁊ modũ loquẽdi scoꝝ ⁊ oīum doctoꝝ. Item nõ dicerẽtur illa tria. s. elemosina. ieiunium. ⁊ oro. spāliter satisfactoria. cũ sint alia que magis mouent ad dispositõem q̃z ista. sic patz de ꝓdicatione ⁊ diuinoꝝ auditione ⁊ bonoꝝ colocutõne ⁊ spũali ↄtemplatõne ⁊ de bñ q̄ntibꝰ publice ⁊ virtuose viuẽtibꝰ. Quia iste opatões efficaciter et multũ mouẽt. tñ mr̃. sen. ⁊ oēs doctores dicũt ꝓdicta tria esse principales ptes satisfactionis. ⁊ q̄ oīa alia satisfactoria reducuntur ad illa tria. Pre. illa tria ⁊ alia similia nõ possent dici satisfactoria: cũ per illa nõ fieret satisfactio aliqua. Cõsideranduz q̄ pena satisfactoria est ad duo. s. ad solutõem debiti ⁊ ad medicinaz. ꝑ pctõ vitãdo. inq̃ntũ ergo est ad remedium sequẽtis pcti: sic satisfactio vni ꝰ nõ. dest alteri. nisi fm accñs. sz q̃ntuz ad solutõem debiti; vnꝰ põt. ꝑ alio satisfacere dũ

modo fit in caritate vt opa eius satisfactoria esse possint. nec oportet q maior pena imponatur ei qui p altero satisfacit: ꝙz principali ipo ueretur. qz pena habet vtz satisfacienti maxime rone caritatis. qua homo ipaz sustinet. Et qz maior caritas apparet i hoc q aliquis p altero satisfacit: ꝙz si ipe satisfaceret. p se. ido minor pena reꝗritur in eo qui p altero satisfacit: ꝙz i principali reꝗreretur. vñ ad i uitis patrũ q ꝑz caritate vni⁹ qui alteri⁹ fris sui caritate ductꝰ pñtam fecit. p pctó qd comittat: alteri pctm qd committat dimittuz est. nec etiaz exigitur ꝗntuz ad solutóez debiti: q ille p quo fit satisfactio sit impotes ad satisfaciéduz. qz etiá si esset potes alio satisfaciẽte p ipo: ipe a debito immunis essz. sic aũt vn⁹ nó disponitur per actũ alteri⁹: ita vn⁹ alteri nó meretur pmiũ esse ciale. ſz ꝗntuz ad pene dimissiõem vnus alteri mereri pót z actus vni⁹ efficitur alteri⁹ caritate mediante. Per quã oms vnũ sumus in xpo. hec.b.t.in.4.sen.di.20.q.2.ar.3. Et idez in.3. li.sum.5 gẽtiles.c.146. dicit q sic per seipm: ita z p aliũ pót quis satisfacere do. z q vn⁹ p alio satisfacere pót dum vterqz in caritate fuerit. idem dicit in.3.pte.q.48.ar.2. Conſiderandum q opus vni⁹ nullo modo valere pót alteri ad statum ꝯdum p viaz meriti. vt.ſ. ex his que ego facio aliquis mereatur vitam eternaz. sed p viam oronis etiã ꝗntuz ad statũ ꝯse quẽduz: opus vni⁹ alteri duz est in via valere pót. sic q vn⁹ homo impetrat alteri primam gram. ſz ꝗntuz ad aliqd qd est ꝯsequs ut accedat ad statũ: opꝰ vni⁹ pót valere alteri nó solũ p viaz oronis: ſz etiá per viá meriti. qd q dem dupliciter ꝯtingit. vel ꝑz ꝯcomitantiam in radice opis que est caritas. z ideo oms qui inuicẽ caritate conectũtur: aliqd emolumẽtuz ex mutuis opibus reportant. z inde est q articul⁹ fidei ponitur scom coloſ. Alio modo ex intẽtione facientis qui aliqua opa ſpäliter ad hoc facit: vt talibus pfint. vñ ista opa quodãmodo efficiũtur eoz. p quib⁹ fiunt. ꝗ si eis a faciente colata. vñ possunt eis valere vel ad impletões satisfactionis: vel ad qcquid huiusmodi. quod statũ nó mutat. hec.b.t.i.4.sen.di.44. z idez ponit in.13.di. Absqz oñi ergo ambiguitate credẽduz z dicẽduz est. q oro z meritũ vnius valet alteri. hoc.n. est in simbolo in illo articulo. scom coiones. qz hoc sic intelligitur. credo in ſpm scũm coicantem bona in ecclia. vnũ est. n. principiũ in ecclia. qd est ſps scus. z hic etiam coia facit bona p totũ corpꝰ qd inspirat. ſ. corpus mistice. opa etiã bona hñt z formã communez z principiũ cõe. ꝑz que oẽs boni sunt vnũ corpꝰ caritate ꝯnexũ. hec albertus magnꝰ. in .4.di.44. Idez dicit mr hubertꝰ. in.e.di. Et est ró qz in ecclia est vnũ principiuz qd est .ſ.ſ. qui facit oñia bona cõia p totũ corpꝰ mistice qd inspirat. z hoc assimilatur opi quo vnũ mẽbruz iuuat alterũ in corpore organico. opa.n. bona hñt formaz coẽm z principiũ cõpe. Propterea oms boni sunt vnũ corpus caritate ꝯnexuz. Item q opus bonũ vni⁹ pñt alteri patet a simili: qz in iudicio humano vn⁹ soluit z satisfacit p altero. ergo a fortiori in iudicio diuino qd é maiꝰ clemẽtiꝰ. Item xps satisfecit p oibus. ergo z mẽbra xpi p se inuicez suffragari pñt. Idez. grego. dicit q predestinatio: scom oronibus adiuuatur. Idez actu.12. dñ petrꝰ ellz in vinculis oro fiebat ab ecclesia ad deum pro eo fine intermissióe. z tñ ecclesia. ſ.ſ. directa nichil faciebat frustra: qd esset si oro sua nó prodesset petro. Suffragiũ aũt vni⁹ valz alteri propter duo. vno modo ꝑz vnitatẽ caritatis: qz oms qui sunt in caritate sunt ꝗsi vnũ corpꝰ. z ita bonũ vni⁹ redũdat in oms. sic manus deseruit toti corpori. alio modo p intẽtionem alicui⁹: actus ei⁹ trãsfertur in alterũ. puta si aliquis pro altero soluat aliqd debituz. p eodem habetur ac si ille solueret pro quo soluitur. Primo modo valet opus bonũ per modũ meriti. cui⁹ radix est caritas. Sed scdo modo opus vni⁹ valet alteri p modũ satisfactionis. prout vn⁹ pro altero satisfacere pót si hoc intẽdat. hec.b.t. quolibz.2.q.7.ar.2. Et subdit dicens. z talis valor attẽditur in suffragijs q̃ per ecclesiaz fiunt. vt p ea hoies liberẽtur a debito pene. Et p istuz modũ suffragia nó valent nisi illis pro quib⁹ fiunt. hec ille. Considerãduz q coicatio opm ꝯtingit dupliciter. uno modo ex vnione caritatis qua oms xpi fideles efficiuntur vnũ corpꝰ. Alio modo actus uni⁹ fit coiis alteri p intẽtionez faciẽtis qz facit pro illo: ut nunc illius qd valet papue in debitis soluendis. Et sic suffragia ecclesie valẽt defunctis inq̃ntũ vinus solvit satisfactõem quaz mortuꝰ soluere tenebatur. Et sic valor suffragij sequitur intẽtionem facientis. Hec.b.t. quolibet .7.q.4.ar.2.

Satis ergo ꝑz ex ꝓdictis q suffragia viuenti um p sunt illis p quib⁹ fiunt. nó solũ p modum dispositionis: vt ille dic. ſz per modũ uere z realis solutónis: inq̃ntuz vn⁹ soluit z satisfacit p alio.

Capitulum.107. per quez modum suffragia

viuentium .pſunt defunctis ꝛquot modis libe
rantur defunctoꝝ aīe.

e Ꝫ ſicut dicatur de viuis ſimiliter dicē
dus eſt de defunctis: q̄ uere.pſunt eis
ſuffragia que p viuētes fiunt p̄o eis.
Caritas.n. que eſt uinculū uniēs mēbra eccle
nō ſolū ad uiuos ſe extēdit: ſz ad mortuos qui
in caritate deceſſūt. Caritas .n. uita corporis
nō finitur.1.corin.13.caritas nunq̄z excidit. Si
militer etiaz mortui in memoriis hoīm uiuen
tiuz uiuūt.ꝛ ideo intētio uiuētium ad eos dirī
gi pōt.ꝛ ſic ſuffragia uiuoꝝ uuplē mortuis.p
ſunt ſīc uiuis.ꝛ.pp̄z caritatis unionē ꝛ.pp̄z in
tentōem ad eos directā.nō tñ ſic eis ualere cre
dēda ſunt uiuoꝝ ſuffragia:ut ſtatus eoꝝ mute
tur de miſia in felicitatez.ſz ualent ad diminu
tōez pene ul ad huiuſmodi.qđ ſtatū mortui nō
trāſmutat .hec.b.t.i.4.ſē.di.44.q.2.ar.1.et
mr̄ hubert9.i.e.di. Jdē p̄z p̄ yoni.q̄ fac ō hoc
īegrū tractatū ī .li.ō eccliaſtica ierar.c.ulti.
ue ſācte dormiētib9.ꝛ inter cetera plurima q̄
ibi ſunt.ſic dicit.qz uero iuſtoꝝ oīones ꝛ ſcōm
hāc uitā: q̄nto magis poſt mortē in his qui di
gni ſunt ſacris oꝑationib9 oꝑantur tantūmo
do ꝛ c̄. Hoc aūt dez.4.dyalogoꝝ. p plima ex
empla.pbat btūs grego.ꝛ dez beda.i hiſtoria
angloꝝ.dez.2.machabeoꝝ.ult.niſi.n.eos qui
credēdi reſurrecturos ſparet.ꝛ c̄. que in hāc
nota ſunt. nō eſt ergo dubiū mortuis p̄odeſſe
ſuffragia ſcōꝝ. Et ſi obiciatur qz mortui nō ſūt
de foro uiuētiuz. dicēdum q̄ mortui qui ſunt in
purgatorio quodāmodo ſunt a huc ō foro noſ
tro.ſ. inq̄ntuz nō ſunt in termino. ſz ſm q̄ ſunt
in ſecuritate differūt ab his qui ſunt in foro ec
cleſie.vel dicatur.q̄ nō eſſe de foro eccleſie:non
impedit ſuffragia.qz coīo caritatis: cauſa eſt
ſuffragioꝝ et nō ꝛēptitas fori. bona etiā que
amici faciūt.p nobis:hāc ſunt quodāmodo.qz
ut inuitur ex uerbis augu. hāc ſunt opa etiaz
illa que p meritū hāc facimus.p hoc q̄ coīca
mus in caritate que eſt forma oīs ī̄pis faciē
tibus opa talia. Eſt etiaz iuſticia ut ei qui coī
cat in eccleſie caritate:bona eccleſie coīcentur
abſq̄z dubio ergo tenēdum eſt: q̄ ſuffragia p̄o
ſunt his qui ſunt in purgatorio. ſic mr̄ dicit in
hāc.hec oīa albert9 magn9.i.4.di.44. Pre.
aug9. dicit in.li. de cura p mortuis agēda. nō
parua eſt uniuerſe eccleſie q̄ in conſuetudine cla
ret auctoritas ut in p̄cib9 ſacerdotis q̄ dño ō
ad er9 altare funduūtur locū ſuū etiā habeat co
mēdatio mortuoꝝ.que quidez conſuetudo ab ip
ſis aplis inchoauit.vt dicit dama.i quodaz ſer
mone de ſuffragiis mortuoꝝ.ſic dicēs.miſteri
oꝝ diſcī diſcipuli ſalutaris ꝛ ſacri aplī in tre
mendis ꝛ viuificis miſteriis memoriam fieri
eoꝝ q̄ fidelr̄ dormierūt ſanxerūt. Qđ etiā p̄z
p.dyo.in.vlt.c.ce.ierarchie.vbi ritū comemo
rat quo in primitiua eccliа .p mortuis oraba
tur.vbi etiā .dyo. aſſerit ſuffragia viuoꝝ mor
tuis.poſſe.ergo hoc indubitāter credendum ē.
hec.b.t.ibi. Clare ergo patz ex dictis: q̄ vn9
nō diſponitur p actū alterius. et q̄ vn9 ſatiſfa
cere pōt.p debito alteri9 ſiue viui ſiue mortui.
ratione caritatis q̄ unit ad inuicē mēbra eccle
ſie ꝛ facit bona ſpūalia coīa. unde apls.prima
corinthioꝝ.12. loquitur de corpore miſtico ad
ſimilitudinez corporis humani.in quo natura
per unū mēbrum ſuplet indigētiaz alterius.
ergo cū gr̄a ſit potētioꝝ q̄z natura: gr̄a in cor
pore miſtico .p unuz mēbrum pōt ſuplere alte
rius indigētiam. Hinc eſt q̄ ſuffragia mēbroꝝ
eccleſie poſſunt.poſſe cōmēbris indigētib9.qz
vero p mortem cōmēbra eiuſdez corporis eſſe
nō deſinūt: poſſunt .poſſe etiaz defunctis. hec
petr9 de taran.in.4.ſen.44.di.proble.2.q.1.
ppria alicui9 dīr que facit ipſe. vel alius .p eo
ibidem.pena aūt purgatorii eſt in ſuplemētū
ſatiſfactionis. Jdē ſicut pōt homo ſatiſfacere
.p altero viuēte qui p ſe nō ualet:ita.p defunc
to.idem.ar.2.q.2.et nō eſt incōueniens q̄ per
aliquāta ſuffragia poſſit defunct9 totalr̄ libe
rari a pena illa.nec delictuz impunitū rema
net.qz pena viuētiuz ſatiſfacit.p defunctis.ibi
dem. Suffragiuz.n.eccleſie uuplē prodeſt.vt
ꝺfortādo uirtutem ſuſcipientis.vel minuendo
grauitatem ponderis.et hec utilitas diuiditur
ſm virtutem caritatis. alio modo per moduz
ſatiſfactionis uel ſolutionis pene debite. Et
hec utilitas coīcatur p intētionez ſoluentis:ut
ad eos.p q̄nib9 fiunt ſuffragia: ſpāliter deriue
tur.et ſic caritas diſtribuit ſuffragia:per mo
dum cauſe uniuerſalis.ſz intētio facientis: per
moduz cauſe ꝑticularis.ibidē.ar.3.q.1. Et pe
tr9 de paluc.in.4.di.q.1.dicit q̄ ſuffragia fac
ta per unū viuuz p̄oſunt alteri uiuo .pp̄z cari
tatis unionez.ſm illud ſcōꝝ coīonem. et partī
ceps ego ſum oīum timentiuz te. Jdē ſicut q̄
eſt ꝺtracta ſocietas inter aliquos q̄quid unus
lucratur oīmibus eſt comune: ſic ꝛ hic ſpūalr̄.

Scđo.pſunt ſuffragia ex intentōe facientis.
Jdē illi ſpāliter .pſunt cui intendit. Jtem ſuf
fragia viui .pſunt mortuo. Primo .pp̄z carita
tis unionez. Scđo.pp̄z intētionez.qz viuūt in
memoriis uiuoꝝ. Proſunt āt ſuffragia oīni

bus ꝛ solis qui sunt in purgatorio. qz possunt ꝑ alios satisfacere qui nō possunt ꝑ seipos. sic ꝑ multa exempla ꝑz.4.dyalogoꝝ Prosunt aūt defunctis q̄q; gña suffragioꝝ Primo.n. soluūtur aīe defunctoꝝ ꝑcibus sacerdotum .i. missis. Scdo soluūtur ꝑcibus scoꝝ ꝛ etiā iustoꝝ viuētium ꝛ ꝑcipue oꝝone oñica. Tercio soluūtur elemosinis caroꝝ. Quarto ieiunijs ꝛ q̄busdaz afflictonib⁹ caroꝝ. Quinto indulgentijs ꝓlatoꝝ.sic.n.pōt ꝓlat⁹ dispēsare bona ecclie sic̄ priuat⁹ bona ꝓpria. vñ sic bona mea possum coīcare diuisibiliter viuoꝝ mortuo: sic ꝑlatus merita scoꝝ ꝛ sup erogatōes coꝝ. dum modo illud ꝓ quo mortuo datur fiat a viuo. hec oīa petr⁹ de paluc. ꝛ eadez est sūa aliozꝝ doctoꝝ. Falsa ē ergo ꝛ erronea positio ꝓicta .s.q̄ suffragia viuoꝝ et defunctoꝝ psunt ꝑ modū dispositionis ꝛ nō satisfactionis. ymo ꝓ tales sunt per modū satisfactionis ꝛ solutōnis. ita q̄ vn⁹ viuus pōt satisfacere ꝛ penaz soluere ꝓ alio viuo. ꝛ etiā ꝓ mortuo. vt claret ex ꝓdictis.

Et ꝑz adhuc efficati⁹ q̄ntuz ad mortuos. dē enim .z. machabeoꝝ.ix. Sancta ergo ꝛ salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare ut a peccatis soluātur. ergo ꝑ oꝝones viuētiū defuncti a penis soluūtur. ꝛ qđ de oꝝone dē: de alijs intelligēduz est. sic̄ idez dē q̄ iudas misit ihrlm .xij. millia dragmas argēti offerri ꝓ pctis mortuoꝝ sacrificiuz iuste ꝛ religiose de resurrectōe cogitans. Pre.ꝑz hoc auctoritate augustini. in.li. de cura ꝓ mortuis agēda. ꝛ auctoritate ieronimi ꝛ grego. vt habetur.13.q.2.c. nō est⁹ mem⁹. ꝛ.c.se.c. aīe. vbi dē q̄ aīe defunctoꝝ q̄ tuor modis soluūtur. s. a penis ōbitus. aut oblationib⁹ sacerdotū. i. missis. aut ꝑcib⁹ scoꝝ. aut caroꝝ elemosinis. aut ieiunio cognatoꝝ. Et q̄ de istis dē: de alijs bonis intelligēduz est. sz ex primūtur ista tanq̄z ꝑcipua. Et mē. sen. in. e. di. dicit nec negāduz est vt aīt aug⁹. defunctoꝝ aīas pietate suoꝝ viuētiuz releuari cū ꝓ illis sacrificiū mediatori offertur vel elemosine fiunt in ecclesia. ꝛ c̄. ecce q̄ decreta scoꝝ apte dicūt: aīas defunctoꝝ a penis debitis solui ꝑ suffragia viuoꝝ. ꝛ nō dicūt disponi. sz solui. Falsa ergo ꝛ erronea est ꝓicta positio ꝛ scoꝝ ꝛ doctoꝝ ꝛ ecclesie auctoritati ꝛ ꝓsuetudini ꝛ aprobatōi: oīno opposita. ꝛa catholica veritate penitus aliena. Vñ beat⁹ aug⁹. ubi supra dic̄ q̄ suffragia ꝓsūt mediocriter bonis. s. exñtib⁹ in purgatorio. ut melioꝛ fit eoꝝ liberatio. Et albert⁹ magnus in expositiōe canonis dicit q̄ tot pñt fieri suffragia ꝑ vno aliquo q̄ statim in momento liberatur. Et ideo in hoc solo casu melioꝛ ē ꝺnitio viuitis q̄z pauperis. hec ille. Et mē. sen. in. e. di. dicit q̄ plura subsidia que fiunt ꝑ viuite ꝺferūt sibi celeriozē absolutōez. Et nota q̄ sic̄ suffragia viuoꝝ ꝓsunt ꝺfunctis ex duob⁹. s. ex hoc q̄ defuncti uniūtur viuētib⁹ in caritate. Et ex hoc q̄ intētō viuētiū ꝺtinuatur mortuis: sic etiaz illa opa nata sunt maxime mortuis suffragari: que ꝑcipue ptinent ad coīcationez caritatis ꝛ ad directōem intentionis ad alterum. hec durādus. in. 4. sen. di. 44.

Capitulum.10 ȝ. ad quid ꝓdest sacm extreme unctionis.

Ulatur quoq; vbi supra. Sic etiam dicetur de extrema unctione. q̄ ꝑ ut aliqui volūt fuit remediuz ꝺ reliqas pctoꝝ. hec ibi. Sed hoc simile est falsum sic̄ supradicta. Hoc.n. sacm ꝼm. b.t. principalē ē institutū ad sanādum infirmitatē pctī. vt sic̄ baptismus est q̄daz spūalis regnatio: et pñia q̄daz spūalis suscitatio: ita ꝛ extrema unctio sit q̄dam spūalis sanatio. ꝛ datur ꝺ illos defectus quib⁹ homo spūaliter infirmatur vt non habeant ꝓfectuz vigoꝛem ad act⁹ uite gr̄e vel glie. ꝛ hic defect⁹ nichil est aliud q̄z q̄dam debilitas ꝛ ineptitudo q̄ in nob⁹ relinquitur ex pctō actu ali vel originali. ꝛ ꝺ hanc debilitatez hō roboratur ꝑ hoc sacm. sz qr hoc robur gr̄a facit q̄ secū nō ꝺpatitur pctm: ideo ex ꝺnti si inuenit pctm aliqđ uel mortale uel veniale quo ad culpam tollit ipm. dū modo nō ponatur obex ex parte recipientis. ꝛ ideo etiaz iacob⁹ de remissione pctī ꝺcionalē loquitur. dicēs. si ī pctis sit dimittētur ei. quo ad culpaz ꝺ nō semp delet pctz: qr nō sē ꝑ iuenit q̄z sē ꝑ remittit: quo ad ōbilitatez ꝓicta ꝺ quā quidez principalē est institutū. vñ dicēduz q̄ principalis effect⁹ huius sacri est remissio pctoꝝ: quo ad reliquias pctī. ꝛ ex ꝺnti etiaz q̄ntuz ad culpam si eaz inueniat. hec.b.t. in.4.sen. di.23. ꝛ eadez est sūa aliozꝝ doctoꝝ. Quia uero corp⁹ est aīe instrumentū. instrumētuz aūt est ad usum principalis agētis: necesse est q̄ talis sit dispotio instrumenti vt ꝺpetat principali agēti. vñ ꝛ corp⁹ disponitur ꝼm q̄ ꝺgruit aīe. ex infirmitate igitur aīe que est pctm: interdū infirmitas deriuatur ad corp⁹ hoc diuino iudicio dispēsante. que quidez infirmitas interdū utilis ē ad aīe sanitatez. put homo infirmitatez corporalem sustinet humilē ꝛ patiēter ꝛ ei q̄si in penam satisfactoriaz ꝺputatur. est etiā q̄q; ꝛpeditiua

ſpūalis ſalutis .put ex infirmitate corporali impediūtur virtutes. Cōueniēs igitur fuit ut ℑ pctm aliqua ſpūalis medicina adhiberetur fm q ex pctō deriuatur infirmitas corporal p quā quidez ſpūalē medicinā ſanatur infirmitas corporalis aliqñ. cū. ſ. expedit ad ſalutez. ℣ ad hoc ordinatū ē sacz extreme vnctōis. ō quo dr iacobi. 4. infirmatur qs ī vob̄ inducat p̄sbr̄os ecclie ℣ orent sup eū vngētes eum oleo. in noīe dñi. ℣ oro fidei saluabit infirmū. nec pīuicat virtuti sacri si aliqñ infirmitas corporalis nō curetur. qz qnqz sanari corporalē nō ē utile ad ſpūalem ſalutē. nec tñ inutilē ſumitur quānis corporalis ſanitas nō ſequatur. cū hoc sacz nō ſolum ordinetur ℑ infirmitatez corporis inqñtum ꝺſequitur ex pctō: ſz etiaz ℑ alias seḡles pctī. que ſunt pnitas ad maluz ℣ dificultas ad bonū. ℣ tāto magis qnto huiuſmodi infirmitates ſunt ꝓpinquiores pctō qm infirmitas corporalis. huiuſmodi aūt infirmitates ſpūales p pñiam ſunt curāde .put penitens p opa virtutis quib⁹ ſatisfaciendo vtitur a malis retrahitur ℣ ad bonū inclinatur. ſz qz homo vl p̄z ne gligētiaz. aut p̄z occupatōes uarias vite. aut etiaz p̄z tꝑoris brevitatē. aut p̄z alia huiusmodi ꝓictos effect⁹ in se pfecte nō curat: saluberrimū ei⁹ uidetur. vt p hoc sacm ꝓicta curatio ꝺpleatur ℣ a reatu pene tꝑoral liberetur. vt sic nichil in eo remaneat qō in exitu anime a corpore cā possit a pceptione glie impedire. ℣ ideo iacob⁹ admit ℣ alleviabit eū dñs. ꝺtigit etiā q homo oīum pctō⁹ que comisit noticiaz vel memoriaz nō habet ut possit p pñiam singula expurgare. sunt etiaz quotidiana pctā si ne quib⁹ pñs uita nō agitur. a quibus oportet hoīem in suo exitu p hoc sacm emūdari. vt nichil inueniatur in eo qō perceptioni glie repugnet. ℣ ideo admit iacob⁹ q si in pctis fit dimittentur ei. vñ manifestum ē q hoc sacm est ultimuz. ℣ quodāmodo ꝺsummatiuz totī⁹ ſpūalis curationis. quo homo qsi ad pcipiēdaz glām p̄parat. vndez extrema vnctio nūcupatur. ex quo manifestū ē q hoc sacm solis illis infirmātibus est exhibēdum: qui ex infirmitate uidētur ꝓpinquare ad finez. Ordinatur aūt hui⁹ sacri in vnctōe ad sanādum: ideo totiēs iterari debet quotiēs infirmitas iteratur. qz vero per hoc sacramētum pctā dimittūtur qō nō pōt fieri nisi p graz: manifestū ē q i hoc sacro gra ꝺfertur. ℣ hoc sacm habz effectū pfecte curatiōis. hec .b.t. in sum. ℑ genti. li. 4. c. 73. Et albertus magn⁹ in. 4. di. 23. dicit. sacm extreme vnctionis nō habuit aliqō sacm in .le.ne. fibi correspondens p̄z sui pfectōem. ℣ le.ne. impfectionez. et. ſ. vnctio p̄z hoc q tollit reliquias. vz ad imediataz euolatōem. ℣ ideo nō habuit locum in .ve.te. nec figura ei⁹. ℣ qz xp̄s vnctione sua ℣ alias ℣ corpora refecit. ideo talis vnctio nō habet locū nisi in gra plena que facta est p xp̄m. ℣ ſ. ſumptio ē vicere q illud sacm nō ꝺferat graz gratū faciētez inuisibilem. vñ dicimus q ꝺfert gram principalē. ℑ pctm opantem. ℣ secūdario. ℑ infirmitatez corporis. vñ illud sacm est vni⁹ effect⁹ fm se. alleviatōis aīe. q̄ntuz ad purgatōem reliquiaꝝ. ℣ alteri⁹ est secūdario. Et nō est vniz res hui⁹ sacri sanitas corporis. nisi qñ pendet ex infirmitate mentis. Et cū effectus ei⁹ sit reliquiaꝝ purgatio fm q sunt impedimēta pcipiēdi. ſtollā aīe ℣ corporis: nō nisi in tranſitu est ſuſcipiendum hoc sacm. Sc̄m aūt q tollitur pctm in reliquijs impedies trāſitu ad requiez: purgatur in extrema vnctōe. hec albert⁹ magnus. Et petr⁹ de palude. in. e. di. dicit q principalis effect⁹ ei⁹ est remissio pctō⁹. ſz nō vltra prin cipalē institutū p̄z culpam venialez. qz nō dicetur si est in pctis dimittētur ei. qz effectus principalē intētus: nō ponitur ꝺditionalē in sacro. Scōs effectus ei⁹ est alleviatio infirmi corporalis si digne ſuſcipit ℣ expedit ei. ℣ alleviatio ſpūalis que dr hilaritas mētis. nō actualis ſz hītualis. qz imprimit ornatū disponentem ad gram gratū faciētem. ℣ cū hoc gram sacramentalem ꝺfert. que est quidaz habit⁹ habens ſpālem effectuz ad fortificāduz. ℑ pugnam fidei imminentē ℣ ad remittēduz penā q̄ post alia oīa sacra impedit ingreſſum regni. Et sicut sine isto sacro vinceretur homo a diabolo qui cum isto vincit: sic cū isto sacro citius intrat celū q̄z sine illo. qm̄ p hoc sacm imprimitur ornatus disponens ad augmētuz gre ℣ feruorez caritatis: vt fit homo fortior. ℑ tēptatōez in morte. ℣ accipit ſpm scūm ad robur in pugna hac: fiē confirmatōe in pugna corporalis ℣ tꝑoralis ꝑsecutōnis. ℣ infirmitas retardat ab actu glorie et pena debita pctō actuali. et ℑ hanc etiā datur. vñ ut pugnans in fine vincat ℣ vincēs purgatus sic alio purgatorio celū intret: p̄z hec duo inungitur. hec petr⁹ de palude. Habet. n. hoc sacm vim purgatiuā ℣ illuminatiuam q̄ntuz ad reliquias culpe. ℣ redit hoīez paratū ad finalez glām. fm. b.t. Ex dictis colligitur. q hui⁹ sacri sūt duo effect⁹. vn⁹ qui dem principalis. qui est ſpūalis ſanatio. et re

missio pctō ꝛ reliquiaꝝ pctō ꝛ. Scōs effectus eiꝰ est sanitas corporalis. siue aleuiatio infirmi. que ubiꝫ aleuiatō est duplex. una corporalis. si infirmꝰ digne suscipit sacrm. ſz hunc effectū nō inducit hoc sacrm nisi fm q expedit ad finē principalez. ſ. ad sanatōem ſpūalez. et tūc semꝑ inducit nisi ponatur obstaculū ex parte recipiētis sacrm. Alia est aleuiatio mentis quā hoc sacrm inducit. que est hylaritas mētis hītualis. qz ꝑmit omnatū dispōnētez ad gratiaz gratū faciētez. ꝛ cū hoc ꝺfert grām sacrale. que est hītus fortificās ꝺ pugnaz ĩminentem. Et ad remittēdū penam manētez et ipedientem ingressū regni. Unde notāduꝫ scōm petrū de palude. q̄ morte ĩminēte ĩminet grauissima tēptatio hostiuꝫ inuisibiliū qui grauissime tēptant moriētes. vt dicit grego. 6. moraliuꝫ. ꝛ in oīlia. sup illud. vidēs ihs ciuitatē flenit sup illam. Item qz aīa que naturalē diligit corpꝰ magis intēta corpori: minꝰ intenta est sibi. Item aīa infirmi tunc est multuꝫ depressa ex memoria pcedētiuꝫ delictoꝝ. ex quibus posset labi in desperationez. Patitur etiam tūc terribiles visiōes ꝛ huiusmodi q̄ ocurrunt. ideo tūc ex his oīmbus aīa debilior efficitur et multū deprimitur ꝛ exterretur. ꝛ ſpāliter ex pctis pcedētibꝰ. ex quibꝰ fit timida ꝛ infirma ad actus grē. ꝛ q̄nto pluries ꝛ grauioribꝰ assensit pctis: tanto magis meruit in tēptationibus deseri. et ita tūc grauissima ĩminet tēptatio. vñ tunc q̄si pugil inungitur infirmus ꝺ demones siue hostes inuisibiles. sicut ꝺfirmādꝰ ꝺ mūduꝫ ꝛ hostes visibiles. Hec ē ergo infirmitas ad actus grē differens ab hītu pctō. q̄ est alia infirmitas ſpūalis. Aliq̄n etiā infirmus ꝑdit actū rōnis lapsus in freneſiz. ita q̄ nec potest peccare. nec penite re. ſz restat in eo infirmitas retardans ab actu glie. ꝛ pena debita pctō actuali. ꝛ ꝺ hāc etiā datur hoc sacrm. vt pugnās in fine vincat. ꝛ vinceus purgatꝰ fine alio purgatorio celū intret. ꝛ ꝑꝑ hoc mungitur. Item pōt hoc sacrm valere ꝺ mortale. laborans s.n. in extremis ꝛ nō valēs ꝺfiteri de mortali q̄ habet de quo atritꝰ est: inunctꝰ saluabitur. nō inunctus dāpnabitur. Item ponatur fuisse cōfessuz: potuit tū habere ita ipfectū dolorez: q̄ fuit fictus respectu sacrī pñie. qui tū erit nō fictus respectu extreme unctionis. ꝑꝑ deuotōez ꝛ efficatiā sacrī. ꝛ ita tolletur fictio ꝛ saluabitur in firmꝰ. qđ als non fieret. Ex dictis manifeste pz falsitas ꝑdicte positiōis que ponit q̄ ꝑdest ꝑ modū dispositōis iuxtū dispōnit suscipientez ad pñiam ꝛ dolorem cordis. Uñ hoc tam friuoluz est qđ nō egeat impugnatōe. hoc .n. dato sacrm extreme unctiois eēt q̄si supfluum ꝛ nulliꝰ effectus de ꝑse. Item nō essz alia ratio q̄re ſpāliter diceretur sacrm potius q̄z alia que excitāt ad deuotōem ꝛ ꝺpunctōez cordis. Item nō daretur exītibꝰ in extremis ꝛ iam cognitōe carētibꝰ: vel nō plenaz cognitionez ꝛ deuotōem hītibꝰ etiaz si añ hoc sacrm hoc postulassent. Cū iaz tūc nō possint dispōni ad pñiam ꝛ dolorez cordis. qđ falsuz ꝛ erroneum est dicere: ꝛ ꝺ ecclesie ꝺsuetudinez. ꝛ ꝺ dignitatez huiꝰ sacrī. Item nō differret a sacris ve. le. qz illa similē excitabāt ad ista: nec differret a sacramentalibus. cū similē illa excitēt ad deuotōem. Et plurima inconuenientia sequerentur ex hac positione.

Capitulum .109. ad quid ꝑdest baptismus ꝛ q̄liter delet oēm penam eternaz et ꝑoralem.

Dicitur etiaz dñter ubi ꝺ. Sic etiaz videtur dicendum de baptismo adultoꝝ per quē remittūtur oēs pñie. vt baptisatus statim; post baptismū fine ulla pñia fit reconciliatꝰ ecclesie ꝛ eius sacris. ſz vtrū ꝑ reliquis pctō maneat aliqs reatꝰ ad penā ꝑmanendā nō ē ꝑ certitudinē scitū. hec ibi. vbi manifeste innuit q̄ baptismꝰ valet adultis ꝑ modū dispositionis. quia .ſ. disponit ipos ad pñiam ꝛ dolorem cordis. et q̄ ꝑ eū remittūtur oīa pñie. ꝛ q̄ nō est certū an baptisatus maneat aliqs reatus ad penā ꝑmanendā ꝑ reliquis pctō.

Sed ista sunt manifeste falsa ꝛ erroribꝰ plena. qz certuz ē q̄ baptismꝰ ordinatur ꝺ pctm originale ꝛ actuale. ꝛ omnia pctā que in suscipiente baptismū inuenit tollit. nisi ꝺispositio sue capiētis impediat pfectōem. vel ꝺriam dispositōem. nam ꝓprius effectꝰ baptismi est pctā tollere. ese. 36. Et fundaz sup uos aquā mūdaz ꝛ emūdabimini ab oīmbus iniquitatibꝰ uīris. ꝛ est rō qz homo ꝑ baptismū accipit nouaz uitam ꝛ nouū esse in vita ſpūali. sic dicit apls. ro. .6. Quicūq̄z baptisati sumꝰ ī xpō ihū: ī morte ipi baptisati sumꝰ. Et post ea ꝺcluvit ita. ꝛ vos existimate mortuos quidē esse pctō. vivētes añ dō in xpō ihū dño nō. Ex quo patz q̄ homo ꝑ baptismū moritur uetustati pctī: ꝛ incipit viuere nouitati grē. oīe añ pctm ptinet ad pristinaz vetustatē. vñ ꝺs est q̄ omne pctm ꝑ baptismuz tollatur. hec. b. t. in .3. ꝑte. .q. 69. ar. 1. ꝛ ibidem. q. 66. ar. 1. dicit q̄ scificatio interior est res sacrī baptismi. Ex quo ma

mfeste ꝓz ꝙ effect⁹ baptismi nó est dispōnere
suscipiētem ad pñiam .vel doloꝛez cozdis de p
se.ſz remissio oīum pctoꝝ. ⁊ ista est veritas ca
tholica ⁊ ɔclusio oīum doctoꝝ.⁊ ꝛium est he
reticū.nec in hoc oꝑtet īmozari :cū sit mani
festū. Ad vero dicit ꝙ p baptismuz avultoꝝ
remittūtur oñs pñe: rnoiculū est.qz ante bap
tismuz nó reꝙritur pñia que ē sacrm. cū baptis
mus sit primū sacrm. ⁊ ianua intrátiuz in vi
ta spūali ⁊ in ecclesia catholica.ſz pñia que est
virt⁹.vt.ſ.baptisato displiceāt pctá comissa.
⁊c. Unde in oibus avultis requiritur pñia
anteꝙz baptismū suscipiāt. nó quidez pñia que
est sacrm:ſz pñia que est virt⁹.cuius act⁹ est ꝺ
testari pčm.i.displicere sibi de illo.non tñ re/
ꝙritur ꝙ īfidelis pctá comissa ɔfiteatur sacer
doti añ baptismū ⁊ ꝙ absoluatur de illis.ymo
etiá si ipe vellit nó debet hoc ꝑmitti qz eēt mu
tare naturá sacꝛoꝝ ⁊ confessio ista nichil vale
ret.⁊ etiaz sacerdos absoluere nó posset de ali
quo pctó.qz claues sacrales solū habent exerci
ciuz sup fideles.infidelis igitur qui baptisari
vult volebit de pctis suis.i.ꝙ táto tꝑoze mā̃fit
in infidelitate ⁊ etiam de aliis pctis.⁊ iste vo
loꝛ erit solū in coꝛde nec requiritur aliquis al
terū. ⁊ istud est pñia requisita añ baptismuz
ad inchoāduz nouá vitam. ⁊ dixi nichil alterū
requiri.ſ.nó satisfactiōem fič in pñia sacrali.qz
baptism⁹ delet vniuersa delicta.ſ.tam q̃ntum
ad maculaz q̃ntuz etiá q̃ntū ad totū reatū pe
ne.⁊ hoc verū est de delictis ℑ dcū.secus de co
missis ℑ primū.siue fit iniuria illata siue dap
num datū tenetur.n.semp satisfacere. Ideo
añ baptismū nulla pñia ꝑponitur baptisādo.
cū nó ɔfiteatur: post baptismū etiaz nulla pe
nitentia.nl satisfactio imponitur baptisatis.
qz ut dicit.b.t. in.ɜ.ꝑte.q.bꝛ.ar.4.Baptisa
tis nō est iungēduz ꝙ p pctis p̄teritis aliquaz
penā patiātur.hoc añ esset iniuriá facere pas
sioni ⁊ mozti xp̄i.q. ipa nó essz sufficiēs ad ple
nariam satisfactiōem baptisādoꝝ. cui⁹ causa
dicetur infra.ergo p baptismū nó remittūtur
pñie baptisatis.nt ille dicit. Pre.p baptis/
mus baptisat⁹ incoꝛporatur xp̄o. ⁊ efficitur
mēbrum eius.qz vt dič.b.t.in.ɜ.ꝑte.q.bꝛ.ar.
.1.ad hoc datur baptismus vt aliquis p ꝑm re
gñatus incoꝛporetur xp̄o. fact⁹ mēbruz ip̄i⁹.
vñ vr.gala.ɜ. quicūqz baptisati estis:xp̄m in
uistis.Et aug⁹.in.li.de baptismo puuloꝝ.ad
hoc baptism⁹ valet: vt baptisati xp̄o incoꝛpo
rētur vt mēbra ei⁹. vñ ipa passio xp̄i fuit satis
factoria pro pctis baptisatoꝝ; sič pena vni⁹
mēbri potest esse satisfactoria p pctó alteri⁹
mēbri. vñ .psa. 4ɜ. vere langoꝛes nr̄os ipe tul
lit.hec ibidez.ar.4.⁊ oñter baptisat⁹ anume
ratur cetui fideliū.Et ita efficitur nou⁹ homo
⁊ nouiter nascitur eccle et efficitur fili⁹ eius.
qz ut dicit.b.t.in.ɜ.ꝑte.q.66.ar.2.Per baptis
muz homo ɔfiguratur passioni ⁊ resurrectōi
xp̄i.inq̃ntuz moritur pctó ⁊ incꝛpit nouá iusti
tie vitam. ergo falsuz est dicere ꝙ baptisatus
recōciliatur eccle p baptismū. qz multū diffe
rūt natiuitas ⁊ recōciliatio. Et vlteri⁹ dicit.
ſz vtrū p reliquijs pctoꝝ maneat aliquis rea
tus ad penā tꝑoraleꝛ:nó est p certitudinem sci
tuz:ſz istud est etiá valde erroneū. qz per bap
tismū oīa pctá tollūtur tam originalia q̃z ac/
tualia que reperiūtur in suscipiēte. Item tolli
tur oīs reat⁹ siue obligatio ad penā tꝑoraleꝛ.
⁊ ita baptisat⁹ siue sit puulus siue adult⁹. ni
si ponat obicem: manet post baptismuz suscep
tum in gra.qz recipit gr̄am ⁊ oēs virtutes ſfu
sas ⁊ manet sine vllo reatu.vl reliq̃a siue obli
gatōe ad penā tꝑoraleꝛ. Ita ꝙ si decedat sta
tim euolabit.ideo dř ꝙ effect⁹ baptismi est ap
tio ianue regni celoꝝ.aꝑire.n.ianuaz regni ce
loꝝ est amouere impedimētuz quo aliquis im
peditur regnū celoꝝ intrare.Hoc añ impedi
mētuz est culpa ⁊ reat⁹ pene.ꝙ baptismū añ
tollitur oñis culpa ⁊ oñis reatus pene.unde
ɔñs est ꝙ regni celoꝝ aptio: fit effect⁹ baptis
mi. ⁊ baptism⁹ intm̄ aperit baptisato ianuā
regni celoꝝ: inq̃ntuz incoꝛporat eum passioni
xp̄i.virtutez eius hoī applicādo.hec.b.t.ɜ.ꝑte.
.q.69.ar.7.et ibidez.ar.2.dicit.ꝙ baptisato
remittitur oñis pena.⁊ sc̄da sc̄de.q.10.ar.12.
dicit ꝙ baptismū statim tollitur pctī macula.
reatus pene.⁊ aꝑitur ianua celi.et in .ɜ. ꝑ.q.
.70.ar.vlti.dicit.ꝙ baptisat⁹ liberatur ab oī
reatu pene.Et durādus.in.4.di.4.q.1.dič. ꝙ
baptism⁹ indigne suscipiētib⁹ baptismū:tollit
oēm culpaz originalem ⁊ actualez. tollit etiā
oēm penam ꝙ se pctó debitā.⁊ guille.antisio.
in.4.li.c.1. dicit ꝙ baptism⁹ q̃ntuz in se est de
let oñem culpaz ⁊ oñem penaz.⁊ eadem est
sūia oīum doctoꝝ. Et de pctis p̄teritis siue co
missis nichil oīo manet. ac si iste baptisat⁹ ni
chil oīo illoꝝ comisisset.⁊ est rō.qz iste qui nūc
baptisat⁹ est:nó est ille homo qui prī⁹ erat. ſz
est penit⁹ alius hō qui nūc incepit esse ⁊ vive
re in spūali vita.⁊ accepit nouū esse:⁊ ꝙ nouá
regñationem. ⁊ moritur ⁊ definit esse q̃ntum
ad vitam priorez. Habet.n. baptism⁹ virtutē
ex passiōe xp̄i.sič quedaz spūalis regñatio cū

ſpūali morte p̄cedētis uite. vt dic̄.b.t.i.3.pte. .q.34.ar.vlti. Et ibi.q.69.ar.3.dicit q̄ effectus baptiſmi de ꝑſe eſt gñatio in uitā ſpūalē3. et in.4.ſen.di.17.de ⁊ritóe.q.2.a.vlti.dicit. q̄ vn⁹ baptiſmus ſimul delet oīa pctā nouam uitam inducēdo. et in.3.pte.q.69.ar.2.dicit. Nullus ꝓuenit ad vitam eternā niſi abſolut⁹ ab oīi culpa ⁊ reatu pene. quoꝺ3 uniuerſalis abſolutio fit in baptiſmo ⁊ in martyrio. et eſt rō: q2 ut dic̄.b.t.oīi baptizato coīcatur paſſio xp̄i ad remediu3: acſi ipſe paſſus ⁊ mortuus eſſet. Paſſio aūt xp̄i ſufficiēs eſt ſatisfactio ꝓ pctīs oīum hoīm. ⁊ ideo q̄ baptizatur liberatur a reatu oīis pene ſibi debite ꝓ pctīs ſuis. Et q2 pena paſſionis xp̄i coīcatur baptizato in q̄ntu3 fit mēbru3 xp̄i. acſi ipſe ullam penā3 ſuſtinuiſſet: ei⁹ pctā manēt ordinata ꝓ penam paſſionis xp̄i. hec.b.t.vbi.s.q.69.ar.2. Et ite3.13.di.4.ſen.dic̄. q̄ q2 in baptiſmo hō regñatur ⁊figurat⁹ paſſioni xp̄i: totaliter efficatia3 habet paſſioīs xp̄i: que ſufficit ad oēm penā deleōa3 in ſe ſuſcipiēte. vt nichil de prioris pctī actualis pena remaneat. q2 nō debet alicui imputari ad penā niſi q̄ ip̄emet fecit. in baptiſmo aūt homo nouā vita3 accipiēs: fit ꝓ gr̄am baptiſmale3 nou⁹ hom⁹. Et ideo null⁹ reat⁹ pene remanet in eo ꝓ p̄ceden⁹ pctō. hec .b.t.vbi.s. Eſt.n.baptiſm⁹ regñatio ſpūalis. ⁊ q2 nō pōt eſſe gño vni⁹: niſi ꝓ corruptōe3 alterius. ideo oꝛ q̄ in baptiſmo q̄cq̄ ad p̄cedētes vita3 ꝓtineat: totū aboleatur. ſ. ⁊ culpa ⁊ reatus. niſi fit defect⁹ ex pte recipiētis. hec.b.t. in .4.di.14. Ordinatur.n.baptiſm⁹ ad deſtruendu3 oēm culpa3 quā inuenit ⁊ ad regñerandu3 in nouā vita3: deſtructa oīi vetuſtate. ⁊ ideo eſt ſic̄ totū uniuerſale hūs ꝓpletā potētia3 ad deſtruēdu3 totalē p̄ctm. hec.b.t.in.4.di.4.ergo nō manēt reliquie pctō3 in baptizato. tollit.n.baptiſm⁹ oēm culpa3 originalē ⁊ actualem. nō ſolū mortale3: ſz etiā venialem. q̄ quāuis ñ ⁊rietur gr̄e ſimplic̄: ⁊riatur tū gr̄e baptiſmali. que dz eſſe ꝓfecta rōne nouitatis vite. Et q2 homo ꝓ baptiſmā in mortem xp̄i baptizatur ⁊ cōmoritur ⁊ ſepelitur. vt dic̄.ro.6. ideo baptiſm⁹ q̄ntu3 in ſe eſt totam efficatiam ſionis xp̄i in baptizatum influit. et ꝓpter hoc abſolvit: nō ſolū a culpa. ſz etiā a pena ſatiſfactoria. q2 ꝓ baptiſmū homo incoꝛporatur xp̄o ⁊ efficitur mēbru3 eius. ⁊ ideo pena quaꝫ xp̄s ſuſtinuit ꝓputatur ip̄i in ſatiſfactōe3. q2 ſi patitur vnū mēbrū oīi alia ꝓpatiūtur. prima. corin.xi. ⁊ ideo ōs ī xp̄o pctā illa puniuit .ysay.43. Poſuit ī ea iniq̄tates oīu3 nr̄m. hec .b.t.vbi.s. Et q2 gño vni⁹ eſt corruptio alterius. ⁊ q̄ gñatur priorem forma3 amittit et ꝓprietates ipam ꝓntes: neceſſe eſt q̄ ꝓ baptiſmu3 qui eſt gño nō ſolum pctā tollātur q̄ ſunt ſpūalis vite ⁊ria: ſz etiā oīs pctō ⁊ reatus. Et ꝓp̄r hoc baptiſm⁹ nō ſolū a culpa: ſz etiā ab oī reatu pene abſoluit. vñ baptizatis ſatiſfactio nō iniūgitur. ꝓ pctīs. Item cū per gñones res forma3 acq̄rat: ſimul acq̄rit ⁊ op̄ationes ⁊ſequentem forma3 ⁊ locū ei ꝺgruētes. ⁊ ideo cum baptiſm⁹ ſit ſpūalis gño: ſtatiz baptizati ꝓ ea nei ſunt ad ſpūales actōes ſicut ad ſuſceptōes aliorum ſacrorum ⁊ ad alia huius. ⁊ ſtatim eis debetur loc⁹ ꝺgru⁹ ip̄i vite. q̄ eſt beati tudo eterna. ⁊ p̄r hoc baptizati ſi decedant: ſtatiz in b̄titudine recipiūtur. Vñ dic̄ q̄ baptiſmus aperit ianua3 celi. hec.b.t.ſum. ⁊.gen.li. .4.c.47. q2 igitur ⁊iunctio nr̄i ad vp̄m ī baptiſmo nō eſt ſic̄m op̄ationes nr̄am q̄ſi ab interiori: q2 nulla res ſeip̄am generat ut ſit: ſed a xp̄o q̄ nos regñauit in ſpez viuā: remiſſio pctō3 ī baptiſmo ſit ſm ptātem ip̄i⁹ xp̄i nos ſibi ⁊iungētis pfecte ⁊ integre vt nō ſolū ip̄uritas pctī tollatur: ſz etiā ſolūatur penit⁹ oīs pene reatus. niſi forte ꝓ accūs in his qui non ſequūtur effectum ſacr̄i. p̄r hoc q̄ ficte accedūt. hec .b.t.ibidem.c.72. Ergo in baptiſmo nō manent reliquie pctō3 nec valet baptiſm⁹ baptizato ꝓ motū diſpoſitōnis ut ille dicit. ſz ꝓ motu3 regñationis in nouā vita3 ſpūalem ⁊ tollit oīa pctā ⁊ oēm penam ꝓ pctīs debitam. vñ ſup illō.ro.x̄j. fine p̄ña ſunt dona dei ⁊ vocatio. dicit. glo. ambroſij. gr̄a dei in baptiſmo nō req̄rit gemitū nec planctū vel etiaz op⁹ aliq̄d. ſz ſolū fidez ⁊ oīa gratis ꝺonat. ⁊ de. ⁊ſe. .di.4.c.fine p̄ña. vbi glo ſa decreti .i. fine ſatiſfactōe exteriori ⁊ fine aflictōe que ſolet exigi in p̄ña. q2 in p̄ña etiaz ſi remittatur p̄ctm ꝓ ⁊feſſiōem: remanz tp̄oralis ſatiſfactio. in baptiſmo nō. nam tāta eſt vis ſacr̄i: q̄ nec etiaz tē pozalis ſatiſfactio remanet ꝓ pctīs. hec glo ſa.

Per baptiſmu3 .n. xp̄i ip̄o agitur ut caro peccati euacuetur. ⁊ q̄cq̄ ab hoīe dictū ⁊ factū ⁊ cogitatū eſt: totū aboletur ⁊ q̄ſi nō factu3 ſit habetur. hec aug⁹. ⁊ dc. ⁊ſe. di.4.c.p baptiſmū. Ysoꝛ.in.c.filius dei.c.di.et ambroſius.in.li.de ſacra. dicit. ꝓ aquā baptiſmi trāſit⁹ eſt de terrenis ad celeſtia. dc. ⁊ſe. di.4. Idem .j.c.di.c. in morte. Ratio aūt victoꝛ eſt. q2 baptiſm⁹ eſt regñatio quedaz. Joh.3. oportet uos renaſci denuo ex aqua et .ſſ. et ⁊figuratur hō in bap

tiſmo totalr̃ paſſioni xp̃i. ideo totũ ei⁹ effectũ ꝓcipit. Et qz paſſio xp̃i ſufficit ad delẽdũz oẽm penaz: tollitur tota pena tp̃oralis qz nõ debet alicui imputari ad penã: niſi qõ ipemet fecit. Et tũ baptisat⁹ eſt penit⁹ alter hõ. cũ per generatiõem accipiat eſſe ſimplr̃. nam ſic in eſſe naturali accipit hõ eſſe ſimplr̃ per gñationez. et incipit eſſe qui añ nõ erat: ita ꝙ regñatione baptiſmalem ſuſcipit homo eſſe ſimplr̃ in eſſe ſpũali. pctã ergo que p̃ceſſerũt añ baptiſmuz: nõ dñr eſſe iſti⁹ hois. ꝛ ꝺñr nõ debz manere reatus aliqs ad penã ꝓ illis pctis. cũ cenſeatur iſte homo non egiſſe illa pctã. hec abuleñ. mat. .16. Ex ꝓdictis clare pz ꝙ ꝓ baptiſmũ actualiter ſuſceptũ tollitur oẽ pct̃z ſiue originale ſiue actuale. ꝛ ꝙ tollitur reat⁹ oĩs pene tp̃oralis. qz vt dicit. d. t. in. 3. pte. q. 86. ar. 4. in baptiſmo totalr̃ homo ꝓcipit virtutem paſſionis xp̃i. ideo in baptiſmo homo cõſequitur remiſſionez reatus pene toti⁹. et ibi. q. 69. ar. 4. dic. ꝙ baptiſm⁹ abſolvit ab oĩi pena. et ibi. ar. 2. dicit ꝙ moriẽs ſtatiz poſt baptiſmũ ſtatim volat ad celũ. et in. 4. ſen. di. 4. q. 2. ar. 3. q. 1. dic. ꝙ baptiſm⁹ oĩbus equalr̃ aufert oẽm culpã ꝛ oẽm penã. ꝛ ibẽ dic di. 17. ita ꝙ nichil de pctis priorib⁹ manet. qz nec maluz culpa nec aliqs reatus ad penã. ꝛ hoc eſt veriſſimuz ꝛ catholi cum. ꝛ ſtriuz eſſet hereticũ. Et iſta ẽ ſmia ꝛ poſitio oĩum theologoꝝ recte ſapientium. Falſa ẽ ergo ꝓdicta ꝛ noua poſitio ꝛ valde erronea. Et adhuc ꝓdicta patẽt eſſicati⁹ ex eccle veteris determinatõe. eſt. n. articul⁹ fidei ꝙ baptiſm⁹ remittit pct̃m. vñ dr̃ in ſymbolo niceno. ꝺfiteor vnũ baptiſma in remiſſionez pctoꝝ. ergo baptiſm⁹ pctã remittit. Et in ſymbolo laterañ. qõ ponitur in ꝓncipio decretaliũ. c. firmiter credim⁹ vr̃. ſacr̃m vero baptiſmi qõ ad dei invocatiõez ꝛ in vnitate trinitatis. ſ. p̃ris ꝛ filij ꝛ ſpũs ſci ꝺſecratur in aqua tam puulis qz adultis: i forma eccle a quocũqz rite collatũ. ꝓficit ad ſalutez. Et in. c. maiores. de baptiſmo ꝛ ei⁹ effectu dr̃. ꝙ ſacr̃m baptiſmi xp̃i ſanguine rubricatt. culpa remittitur. vitatur piculũ. ꝛ ad regnuz celoꝝ etiaz ꝓuenitur. Item pz hoc ex verbis ſaluatoris. joh. 3. niſi qs renat⁹ fuerit ex aqua ꝛ ſ. ſ. ergo baptiſm⁹ eſt regñatio ſpũalis in nouam vitaz gr̃e. ꝛ baptisatus definit eſſe prior ꝛ vetus hõ pctor ꝛ incipit eſſe nou⁹ hõ ꝛ regñatus in xp̃o in nouã vitam ſpũalem gr̃e. qõ fieri nõ poteſt niſi ꝙ gr̃am que in baptiſmo ꝺfertur: que tollit vetuſtatez ꝓcedẽtia ꝛ ꝺfert nouã ꝛ ſpũalem vitaz gr̃e. vnde ꝛ incorporando baptisatũ xp̃o fonti et auctori gr̃e. iuxta illud apli. gala. 3. Quicũqz baptisati eſtis: xp̃m induiſtis. Item. mar. ult. dr̃. qui crediderit ꝛ baptisat⁹ fuerit ſalu⁹ erit. ergo baptiſm⁹ in fide xp̃i collat⁹ ꝺfert gr̃am: ꝙ quã eſt ſal⁹ eterna. Et in principio clemẽtine. c. fidei catholice dr̃. ꝙ eſt vnitũ baptiſma oĩs baptiſatos in xp̃o regenerãs. et. j. ꝙ per baptiſmũ aplicatur oĩbus baptisatis gñaliter efficatia mortis xp̃i.

Capitulum. no. que opera ſunt meritoria et que ſatiſſactoria ꝛ qñ et an p̃nia facta poſt recidiuiũ ſit ſatiſſactoria.

Ꝺicitur añt in prefato libello ꝺditõe .16. ꝙ p̃nia iniũcta facta poſt recidiuiuz nõ eſt ſatiſſactoria. Et loquitur de recõciliatõe que fit eccl̃ie ꝛ ei⁹ ſacr̃is: vt pz ex ſupiori l̃ra. qõ nõ vr̃ verũ. Pro quo ꝺfiderandũ ꝙ aut querim⁹ an opa facta in mortali ꝓfint ad merẽduz vl̃ ad ſatiſfaciẽduz. ſi intelligatur de ſatiſfactõe: dicẽdũ. ꝙ opa bona facta in pctõ mortali ſatiſſactoria ſunt. Eſt añt ſatiſſactio duplex. quedaz eſt ꝓ aliquo onere qõ nob ſpãliter incũbit. Ꝓlita eſt ꝓ obediẽtia gñali qua tenemur. Prima eſt: vt ſi alicui in p̃nia impoſituz eſt iciunar e. aut aliqd facere. vel tenetur ex officio illud facere. ſic bñficiatus. vel ordinatus in ſacris dicere horas ꝛ ſic de oĩbus aliis q̃ ex officio incũbunt. vel ex onere ſpãli. ꝛ de iſtis dicẽduz. ꝙ in pctõ mortali põt homo ſatiſſacere. Vñ cui impoſitũ eſt a ſacerdote ieiunare. aut helemoſinã dare in p̃nia: etiaz ſi in mortali ꝺſtitutus iſta ꝺpleat ſatiſſacit. Ratio hui⁹ eſt qz iſta opa nõ imponũtur penitẽtu principalr̃ vt ꝙ ea mereatur. ſz ſoluz vt ſatiſſaciat inſãntuz ſunt laboriosa. vel inſãntum ſunt debita: ſic ꝙ aliquis reſtituat ea que abſtullit. nam ſiue in caritate ſiue in peccato reſtituat: nõ eſt dubium quin ſatiſſaciat. et qz etiaz ille qui in pctõ mortali eſt ieiunãdo ꝛ pegrinãdo laborat ꝛ dando helemoſinã minuitur in facultate ſic ſi cẽt in gr̃a: ſatiſſactio erit cõis exñs in pctõ ꝛ in gr̃a. vñ tñ exñs in pctõ agat iſta ea intentõe qua ſibi ꝓpoſita ſunt. ſ. ad ſatiſſaciẽduz. Item eſt de eo qui tenetur ad horas ꝛ dicit eas in pctõ mortali. nam etiaz ſi nõ mereretur. tñ nõ eſt dubium quin ſatiſſaciat. qz hore ſunt ꝓpoſite in quodaz onus ꝓ bñficio. vel

Capitulum

dꝛdine ſuſcepto. ideo dum ille ꝺplete dicꝫtur: ſatiſſacit iuri imponẽti illas. alioq̃n erit ꝺ in ꝑplexitate. ſ. qꝛ tenebitur dicere horas ⁊ dicẽ do nõ ſatiſfaceret. ⁊ ſi nõ diceret peccaret. Eſt ꝫ iter ergo ſatiſfaciet dicens horas in pctõ mor tali ⁊ in caritate. ꝫ in caritate manẽs merea tur ⁊ alius ꝑoat fructũ laboris ſui. Et etiaꝫ ꝑ hoc. qꝛ nõ obligatur aliquis ꝑ legeꝫ: niſi ꝫ̃ tum ad ea que lex dicit. ⁊ tñ lex de dicendo ho ras: ſolũ iubet horas dicere. ⁊ nõ iubet q̃ dicã tur in caritate. ergo dicẽs illas ī pctõ ſatiſfac. Ita q̃ nõ punietur hic nec ī futuro tanq̃ trãſ greſſor illi⁹ legis de dicendo horas. Eadem rõ eſt in eo q̃ agit ex voto. ſ. ieiunare. pegrinari. aut orare: qꝛ etiaꝫ ſi in pctõ mortali iſta facit ſatiſfac. ita ut nõ dicatur trãſgreſſor uoti nec punitur ꝑ eo. Hoc verũ eſt niſi exꝑſſe quis vo uiſſet ſe facturũ talia in caritate. Si aũt loq̃ mur ꝺ onere gñali. ſ. de obſuãtia legis tã xꝑi. ꝫ naturalis qꝛ ad vtrãq̃ oẽs tenẽtur. dicẽ duꝫ q̃ nõ tenemur ex caritate ſiue in caritate exiſ, tentes implere que iubẽtur. ſ̃ ſatiſfacim⁹ ſi im pleuerim⁹ quomodocũq̃ etiaꝫ exñdo in pctõ mortali. ſic̃ eſt ſnĩa coĩs. ⁊ tenet hoc. ſ. t. ꝫ. ſen. .dı.36.ar.vl.et.prima ſcde.q.100.ar.9. Et ſic̃ ſupꝛa dicebatur de his que ptinẽt ad aliquem ex onere ſpãli: ita dicẽdũ eſt de religioſis q̃ntũ ad obſuãtiaꝫ votoꝝ ſuoꝝ: ⁊ q̃ntuꝫ ad cerimo nias ordinũ ſuoꝝ. qꝛ oĩa hec tenẽtur obſuare. ⁊ tñ obſuãdo in mortali pctõ: ſatiſfaciũt. opa tñ facta in pctõ mortali: nõ ſunt meritoria vi te eterne. hec dñs abuleñ. ſup. mat. c. 4. q. 171.

Conſiderãduꝫ vlterius q̃ opa bona facta in pctõ mortali: nõ ſunt meritoria vite eterne. rõ eſt qꝛ vita eterna non põt haberi ex merito alicui⁹ opationis ſm ſeipam. ꝫ ſolũ habetur ex acceptatõe dei. naꝫ aĺs oporteret eſſe opatõeꝫ aliquã tam bonã q̃ntuꝫ eſt vita eterna. que ꝑ illa daretur: qđ falſuꝫ ẽ. qꝛ nulla opatio: ꝑmo dñs opationes nẽe ſimul: nõ ſunt cõles in bo no ad vitã eternaꝫ. ad. ro. ꝫ. Extimo q̃ nõ ſũt ꝺigne paſſiões hui⁹ tꝑoris ad futurã gl̃iam: que reuelabitur in nob. Et ſic ſi vitã eternam meremur: nõ dicimur mereri ex ꝺigno. ſ̃ ex ꝺgruo. ſ. qꝛ ds acceptat opatõeꝫ nr̃am ⁊ repu tat illam dignaꝫ vita eterna. nõ q̃ vere digna ſit: ſ̃ qꝛ placet ei tanq̃ dignã acceptare. Iſtõ aũt eſt: qꝛ ds acceptat opantes. nam opa non placẽt deo ꝑ ſeipa pricipl̃: ſ̃ ꝑ opantẽ. geñ. 4. Reſpexit ds ad abel ⁊ ad munera ei⁹. homo aũt placet deo: inq̃ntuꝫ eſt amic⁹ eius. qđ fit ꝑ caritateꝫ. ꝑ quã homo diligit deũ ꝑ ſeipm ⁊ ſup oĩa. ideo non erũt opa nĩa deo accepta: nec meritoria q̃ntũcũq̃ ſint laborio ſa. ⁊ etiaꝫ ſi. ꝑꝛ deũ fiant: niſi habeam⁹ carita tem. prima. corin. 13. Si tradidero corp⁹ meũ ita ut ardeam: caritatem aũt nõ habeã nichil ſum. 1. nichil valeo in ꝺſpectu dei. nulluꝫ ergo opus ſine caritate meritoriũ eſt. ipa aũt ẽ que nos deo gratos facit ⁊ in vitã eternã ꝓducit. hec ibidem. Et ideo ſm. b. t. et petrũ de taran. ⁊ alios doctores. ſatiſfactõ fieri nõ põt: ꝙ opa extra caritatem facta. qꝛ ſatiſfactio ẽ amotio diuine offenſe ⁊ reſtitutio amicicie. q̃libꝫ aũt mortale impedit amicitiã hoĩs ad deũ que eſt ꝑ caritatem. ideo opa extra caritateꝫ facta: nec ſunt meritoria nec ſatiſfactoria. vñ oẽs cõ cordant ī hoc. q̃ ſatiſfactio facta in mortali nec alia opa valent in foro dei ad tollẽduꝫ vel minuẽduꝫ debitũ pene ꝑ pctis. ad qđ ordinã tur oĩa ſatiſfactio. qꝛ cũ oĩa in mortali nõ ſit in amicicia cũ deo: nõ põt eſſe deo acceptũ tale opus. nec ĩ foro dei valet talis ſatiſfactio facta in mortali in foro eccle militãtis. ita q̃ nõ te netur penitẽs iterare pñiam ſiue ſatiſfactiõem factã in mortali ſiue poſt recipiendũ. vt vñ in ꝑ fato libello. Et rõ hui⁹ ẽ qꝛ huiusmodi ſatiſfac tiones que iniũgũtur penitẽt⁹: valent in foro eccle militãtis. vbi nõ iudicatur de diſpoſitione interiori. qꝛ hoc ſoli⁹ dei eſt. ⁊ hoc tenet pe trus de taran. in. 4. dı. 14. et joh. gñalis. et viu cen. in ſpeculo hyſtoriali. li. 9. ⁊ dñs ambros⁹. in. 4. Set hoc pot verisimile inferri ex ꝺpoſitõe ꝑne ſeptẽnis. que rẽgulariter fiebat ſm canones antiquos. ꝑ quoꝝ mortali ⁊ nõ venialiũ? va re helemoſinaꝫ. ꝑꝛ pauperatem. nec ieiunare ꝑꝛ debilitateꝫ. iniũgi deberẽt ꝺones. ⁊ ꝺri ſimile ẽ q̃ in tãto intervalo aliq̃ mortale co mittebãt. vñ ſi oportuiſſet iterare: ſatiſſet hoc valde oneroſuꝫ ⁊ tedioſum penitẽtib⁹ ⁊ fuiſſꝫ ĩmittere laqueũ aiabus. hoc etiaꝫ tenẽt ſanct⁹ .t. albert⁹ magn⁹. vbi. ſ. nihil q̃ diſtingũt de ſa tiſfactõe. d. q̃ ſunt q̃dam ſatiſfactiones ex q̃bus remanet aliquis effect⁹ in ſatiſfaciẽtib⁹: etiaꝫ poſtq̃ act⁹ ſatiſfactõis trãſit. ſicut ex iciunio remanet corporis debilitatõ. ⁊ ex helemoſina diminutio ſubſtãtie. ⁊ tales ſatiſfactões ĩ mor tali facte: nõ oportꝫ q̃ iterẽtur. qꝛ q̃ntuꝫ ad illud qđ de eis manet: ꝙ pñiam ſequẽtem accep te ſunt. Alie vero ſatiſfactões q̃ nõ relinqunt effectũ in ſatiſfaciẽte poſtq̃ act⁹ trãſit: nullo modo vinificãtur. vñ tales oportꝫ q̃ iterẽtur. ⁊ idem tenet petr⁹ de palude. ibidem. adens q̃ in ſatiſfactõnib⁹ hũtibus effectum relictũ poſt

Digitized by Google

opus ficut baptismalis caracter: habet effectū
recepte fictōe: sic ꝛ istō derelictū ex sacro qō
opatur ex ope opato incipit valere ex seqnti
eius aprobatōne ꝛ sacerdotis ratihitione. cū
illū vere penitet ꝛ nō ex simplici viuificatōe.
ꝛ sic illa pnia satisfacit nō solū in foro eccleſie:
sed etiā in foro dei ḡntuz ad illud derelictū. ꝛ
nō oportz iterare sic. ieiunii. helemosina. ꝛ hu
iusmodi. ſz si nō habet derelictū: vt est oro. tal
pnia facta in mortali in nullo satisfacit q̄n hic
vel alibi oporteat satisfacere. hec ibi. qō vī in
telligēduz in foro dei. qz nec rōne ipius operis
cū facit: nec rōne derelicti cū postea penitet cū
nō habeat effectū derelictū. ſz in foro eccle sa
tisfac. qz nō est necesse ipm iterare si vult esse
in statu salutis postea penitēdo: sic necesse ha
bebat adimplere cū fuit sibi imposita. hec mē
antoni⁹ floren. Et idem petr⁹ paulo supius di
cit. q̄ qñ homo de oībus est ctrit⁹ ꝛ cfessus ꝛ
recipit pniam cū absolutōe. sed si recidiuās pa
gat in mortali: ipe quidez se liberat ab imūcti
one sacerdotis ne incurrat pēm inobediēcie.
qō incurreret si eam nō pfecisset: qz nō est for
tius vinculū cfessoris q̄z dī vel ecclie. Sed in
mortali exīs implēdo pceptum dei de honore
parētuz vel ecclie: de ieiuniis ecclie: ab illo ab
solute liberat. ergo ꝛ c. hec petr⁹. Et est cclu
sio doctoꝝ doctoꝝ q̄ pnia imūcta facta ī mor
tali si derelinquit aliquē effectū in agēte. post
q̄z actus tranſit: satisfacit in foro dei ꝛ in foro
ecclesie millitātis. de oīone tñ est dubiuz. ſz p
nūc de hoc disputare nō curo: ſz oēs cluunt
q̄ pnia siue satisfactio imūcta a sacerdote ipſi
penitēti facta in mortali satisfac in foro eccle
millitātis. ideo recidiuās nō tenetur talem pe
nitētiaz iterare. qz satisfecit eccle millitāti et
sacerdoti imponēti. Et ista est cōformis sniā
ꝛ cclusio sci thome. alexandri. petri de taran.
petri de palude. bonauen. antisiodorēn. huber
ti. alberti magni. anibalis. vincentij. hystoria
lis. hostiensis. astēn. scoti. ricardi. durādi. mri
hugonis. mri antonij. florēn. abulen. ꝛ alioꝝ.

Istez hoc idem pz ꝛ cfirmatur ex dictis suis.
ipe. n. in plurib⁹ locis sui libelli dicit: pnias in
iūctas satisfacere tñ quo ad istam ecclīaz mil
litātem. Et si ita est nō ē necesse huiusmodi pe
nitētias in gra fieri. cū ecclia huiusmodi pecca
tores pſertiz ocultos tolleret. Item effectus q̄
invocātur ex pnia imūcta fm eū ita sequntur
ea impleta in mortali: sic in statu grē. ideo nō
est necesse q̄ iteretur pnia imūcta si in morta
li fiat: vt ille dicit. ymo vī sibi ꝑpi cōtingere. vel
ꝑpriam vocez ignorare. Consideāduz etiā
q̄ recidiuās nō tenetur pctā prioza cfiteri. ex
quo. n. pctā primo dimissa sunt: nec scōm se re
dēunt: nō est necesse q̄ itez in iudiciuz aducan
tur. qz nec ea ds in iudiciū aduceret: si aliās cō
fessus moreretur post recidiuiuz. seu dāpnare
tur solū p pctō quo recidiuauit. ꝛ si etiaz prio
pctis nō satisfeciſſet plene: nō vī necessariū q̄
ea post recidiuiū cfiteatur in spāli. qz post re
cidiuuz reatus eoꝝ nō est mutat⁹. Vñ eadem
satisfactio debetur p eis: que etiaz prius. Vñ
penitēs tenetur post recidiuuz pniam prius in
iūctam pagere. nō aūt aliaz p eis satisfactōez
accipe. simili⁹ etiā nō oportet vt denuo cfitea
tur vt agnoscatur ingratitudinis ḡntitas. sic
. n. ḡntitas pctī augetur p ingratitudinē de pec
catis dimissis: sic etiā augetur p ingratitudinē
de bñficijs acceptis. vñ pars rōne cōfitens oīa
bñficta a deo sibi exhibita debetz exponere sa
cerdoti. qō null⁹ dicit. similē etiā nō oportet q̄
sacerdoti quis cfiteatur totū statū suū: vt sa
cerdos cognoscat vultuz pecoris sui. ſz solū de
quib⁹ debet ab eo invocari. als oporterz inotes
cere sacerdoti cui cōfitetur: venialia. ꝛ expo
nere oēs pnitates suas ad peccāduz. ꝛ totam
cfiderātōez suam. qō null⁹ dicit. vñ est aliorū
opinio. q̄ post recidiuū: nō tenetur quis prio
ra pctā cfiteri: nec ī gñali. nec in spāli. hec. b.
. t. in. 4. di. 22. q. 1. ar. vlti. et eadez est snīa va
rior. ibidez ꝛ etiā aliox. recidiuās. n. nō tene
tur cfiteri pctā de q̄bus prius semel cfessus et
absolutus est. vñ vī in decretis. de. peni. di. 1. c.
lauant. nō est necesse vt que semel sacerdoti cō
fessi sumus: denuo cfiteamur. ſz lingua cordis
nō carnis apud verū iudicez cfiteri debemus.
Et ita est cclusio coīs ꝛ cformis q̄ satisfacies
in mortali ſz nō satisfecit: tñ absolut⁹ est a pre
cepto sacerdotis. ſz ñ a debito pene. vñ postea
qñ penitet: nō tenetur eādem penaz iterare. ſz
sacerdos dz ei aliquā mediocrez penā iniunge
re. ꝛ sic ē sūma q̄stionis. ꝛ cclusio vubitatiois
q̄ pnia facta in mortali: nō est satisfactoria. tñ
ille q̄ facit absoluitur a pcepto sacerdotis. vñ
nō tenetur eādem iterare. tñ qz nō satisfecit: te
netur adhuc satisfacere. hec mē hugo. Si āt cō
tingat aliqñ post cfessiōem ꝛ añ peractaz sa
tisfactōem recidiuare: in illo casu nō tenetur
pctā pri⁹ dimissa cfiteri. ſz sufficit sibi ꝑplere
iniūctam satisfactōem. hec durād⁹. in. 4. zz.
. di. ille. n. qui vere est absolut⁹ a pctis oībus
penam exteriorez sibi impositaz pōt soluere in
caritate vel in pctō mortali. vt dicit scotus. in

·4.di.17.idem dicit antiſiodorẽſis.et alij.

Capitulum.c.xi. ad ꝗd ordinatur taxatio penitẽtie ꝛ qualĩ tollitur pena ꝑozalis ad quaz penitẽs manet obligat⁹ poſt culpe remiſſiõez

Dicitur quoqz in ꝓfato libello in.16. cõuentione. q taxatio pñie fuit vt penitens recõcilietur eccl'ie ꝛ ei⁹ ſacris. ſz iſtud manifeſte falſum eſt. vt pz ex ꝓdictis: nec oportz ad hoc cõnes aducere. nec vnq̃z vt credo quiſq̃z in hoc dubitauit. ſz eſt manifeſte verũ q taxatio ſiue iniũctio pñie que a ſacerdote iniũgitur penitenti: ordinatur directe. ꝺ pena ꝑozalez. ad quã manz penitẽs obligat⁹ p⁹ culpe ꝛ eterne pene dimiſſiõez. ꝛ ad illã tollẽdã ꝛponitur penitẽti. vt ſic expiat⁹ hic ꝛ pena debita p pctõ ſoluta p ſatiſfactõez iniũctaz q̃ habet virtutẽ ſacrãlez ex virtute clauiũ: citi⁹ euolet ad btitudinẽ. Pro cui⁹ euidẽtia aduertendũ q pctm mortale auertit a deo ꝛ obligat ad penã eternam: ſicõm diuinã iuſticiaz. per ſacramẽtuz vero pñie actu vel voto ſuſceptum: tollitur pctm q̃ntuz ad maculã ꝛ diuinã offenſam ꝛ q̃ntuz ad penã eternam. hoc eſt q ex ea mia pena eterna comutatur in ꝑozalez virtute ſacrẽti pñie. ſiue virtute clauium. Iſta aũt pena ꝑozalis ad quã penitẽs manz ſic obligat⁹ poſt culpe mortalis dimiſſiõem: tollitur ptim p ⁊tritõem. partim p erubeſcẽtiaz ꝺfeſſionis. partim p ſacerdotalẽ abſolutõez virtute clauium. que hñt efficaciaz ex xpi paſſione. Alia vero pars ſi qua remanet tollitur p ſatiſfactõez iniũctam a ſacerdote. que habet virtutez ſatiſfaciẽdi nõ ſolũ ex natura operis: ſz ex vi clauiũ. quaz virtute ſacerdos eaz iniũgit. Et ideo penitẽtia iniũcta a ſacerdote ipſi penitẽti vocatur ſatiſfactio: que ſatiſfacit p pena ꝑozali ꝺbita p pctõ modo ꝓdicto. vñ ſi ſacerdos iniungat penitẽti talem pñiam ſiue ſatiſfactõem q̃ ſit ſufficiẽs et cõmẽſurata pene debite ſm vimiuaz taxatõem. et penitens ſuſcipiẽs ꝺpleuerit eam ſatiſfacit. ꝛ manet penit⁹ liberat⁹ a pena purgatoria p pctõ debita. Et ſi ſacerdos iniũgat minoꝛez pñiam q̃z ſit ꝺueniẽs ad ꝓdictam ſatiſfactõem: manet adhuc penitẽs obligatus ad illam pticulaz pene que nõ fuit ſublata per pñiam minoꝛez debito. ideo iniũgens paruam pñiam nõ facit gr̃am penitẽti. ymo eã. pñia ãt ſiue ſatiſfactio iniũcta a ſacerdote ipſi penitenti nõ eſſet ſufficiẽs ſatiſfactio ex ſui natura .i. ex vi ꝓpr actuũ penitẽtis p pena purgatoria p pctõ modo ꝓdicto debita: cũ illam excedat ĩproportionabiliter. ſz efficitur ſufficiẽs ꝛ p portionata virtute clauiũ que operantur in ſacramẽto hñte virtutez a paſſione xpi. Et iſta ẽ veritas ꝛ ꝺformis ſnĩa oĩuz theologoꝝ ꝛ oĩuz ſcribẽtiuz. Dicit.n.b.t.in.4.di. 17. de ꝺfeſſione.q.1.ar.1. q gr̃e infuſio ſufficit ad remiſſiõez culpe. Sed poſt culpã remiſſaz adhuc eſt pctõr debitor pene ꝑozalis. ſz ad gr̃e infuſiõem ꝺſequũntur ordinata ſunt gr̃e ſacr̃a: aũ quoꝝ ſuſceptiones. uel actu. uel ꝓpoſito aliqs gr̃am nõ conſequitur: ſicĩ in baptiſmo pz. Et ſimiliter eſt de ꝺfeſſione ꝛ vlteri⁹ p erubeſcẽtiaz ꝺfeſſionis et vim clauiuz. q̃bus ſe ꝺfitens ſubicit: ꝛ ſatiſfactõez iniũctam qua ſacerdos moderatur ſm q̃litatẽ criminũ ſibi p ꝺfeſſiõem inoteſcẽtiuz: pena tẽ ꝑozalis expiatur. hec.b.t.et.ꝯ. dicit q ſatiſfactio nõ ſufficeret ad expiãdũ penã pctĩ ex q̃ntitate pene que in ſatiſfactõe imponitur: ſz ſufficit inq̃ntuz eſt pars ſacr̃i. virtutem ſacr̃alez habens. ꝛ ideo oꝝ q p diſpẽſatorem ſacroꝝ imponatur. hec ille. idez in.e.li.di.16. dicit q ſic offenſa habuit quãdaz infirmitatez ex infirmitate diuine mageſtatis: ita ꝛ ſatiſfactõ accipit quãdam infirmitatez ex parte diuine mĩe. put eſt gr̃a informata p quã acceptũ redditur qõ hõ reddere põt. Et infra ſatiſfactio nõ reſpondet pctõ niſi ſm q eſt offenſa dei. qõ nõ habet ex p te ꝺuerſionis. ſz ſolũ ex pte auerſionis. Et ſatiſfactio reſpectũ habet ad ꝓteritaz offenſam p qua recõpenſatio fit p ſatiſfactõem ꝛ req̃ritur q fiat p opa penalia. Et itez q ſatiſfactio offenſam remouet ꝛ a pena liberat.et.1ꝯ.di.q. .1.ar.3.q.3. dicit. q illud reſiduũ pene ad qõ ſacerdos obligat: eſt medicina purgans pctĩ impuritatez. Et itez oportet q etiã ſi offenſa ſit dimiſſa per ꝓcedẽtez ⁊tritõem. q opa ſatiſfactoria ſint deo accepta. qõ dat eis caritas. ꝛ eſt oĩo eadem ſnĩa petri de taran.in.e.di. et.b.t. .di.16. dicit q ad miniſteriũ ſacerdotis ptinet actuũ penitẽtis ꝺſumatio ſm abſolutõez ꝛ pene iniũctõem: qõ eſt q̃ſi quedã ſantificatio. Et itez q p ſatiſfactõem ꝺſequitur penitẽs pfectuz eſſe gr̃e pctm abolentis. qz liberatur tota liter a reatu pctĩ. Et itez pena quaz penitens patitur tota in rõnem ſatiſfactioꝝ cedit. dicit etiam.b.t. quolibz .3.q.13. q pctõr ẽ debitor alt⁹ cui⁹ ſatiſfactõnis. duplr. Vno modo ex iniũctione ſacerdotis. Alio modo ex pctõ comiſſo. vñ ſi ⁊tingat q ſacerdos minoꝛez ſatiſfactõez ĩponat penitẽti q̃z ſit illa ad quaz obligatur ex q̃ntitate ſui pctĩ. ſubtracto eo quod remittitur

virtute clauiuz ⁊ ɔtritionis p̃cedentis: nichil omin⁹ penitẽs ad aliq̃d vlteri⁹ obligatur. q̃ñ si ī hac vita nó ꝓficiat: ī purgatorio exsoluet. ⁊ ecóuersio. si sacerdos imponat maiorez penitẽtiaz q̃z penitens facere tenetur pẽsata remissione q̃ est facta p vim clauiuz ⁊ ɔtritõem p̃cedentem: nichilomin⁹ ⁊ penitẽs tenetur facere q̃ñ est sibi ipositũ si assit sibi facultas. Scõo ɔsideráduz q opus q̃ñ q̃s facit ex iniũctóne sacerdotis: duplr̃ valet penitenti. Uno modo ex natura opis. Alio modo ex vi clauiũ. Cum.n. satisfactio iniũcta a sacerdote absoluẽte fit ps sacri: manifestũ est q in ea opatur vis clauiũ. ita q ampli⁹ valet ad expiáduz pc̃tm: q̃z si ex ꝓprio arbitrio faceret illud idez opus. Tercio ɔsideráduz est. q satisfactio ad duo valet. valet.n. ad expiatõem culpe ꝑterite: ⁊ ad eui tatóem future. Et etiaz ea que ꝑter iniũctõez sibi expressaz facit: acipiũt maiorẽ vim expiationis culpe ꝑterite ex illa gñali iniũctõe qua sacerdos dic̃: q̃cquid boni feceris fit tibi in remissiõem pctõz. ⁊ q̃ntuz ad hoc talis satisfactio est sacr̃alis. inq̃ntuz virtute clauiũ est clpe comisse expiatiua. hec.b.t. ibidem. virtute.n. clauiũ minister eccl̃ie absoluẽdo: aliq̃d de pena tp̃orali dimittit. cui⁹ debitoz remãfit penitens post ɔtritõem. ad relidduz vero sua iniũctione obligat penitẽtem. cui⁹ quidez obligationis implet̃io: satisfactio dr̃. que est tercia pñie pars. ꝑ quaz hó totalr̃ a reatu pene liberatur. dum pená soluit quá debuit. Et vlteri⁹ debita natura lis boni curatur. ⁊ c̃. hec.b.t.4. li. sume. ℑ genti. c.72. Item aler̃ader de ales. dicit q̃ñ est satisfactio sacr̃alis. vt pote illa que iniũgitur ab eccl̃ia. ⁊ hec nó fit nisi p op⁹ exteri⁹. Et ista dr̃ ꝓprie satisfactio ⁊ é dua ps pñie. Et q sacerdotes iniũgunt penitẽtib⁹ ea que sunt ō subst̃atia satisfactionis. sic̃ sunt. oño. ieiuniuz. helemosina. Et q ieiuniũ ⁊ alie ptes satisfactónis fm q invicũtur a sacerdote: arbitrio clauiuz. dicẽde sunt satisfactio. Petr⁹ de taran. in.4.d.14. dic̃ q satisfactio q̃ est actus iustitie penaz inferẽdo est medicina curás peccata ꝑterita. recõpensando. ⁊ pseruans a futuris cauẽdo. ⁊ ℑ. dicit q satisfactio primo et p se respicit deũ. qz respicit pc̃tm: quo ad auersiones. et. ℑ. q satisfactio quaz iste fecit cũ alieno aduitorio. i. cũ merito xp̃i e͡ctur offense: quáuis p se nó equetur ei. Et infra. satisfactó respicit curatóem culpe ꝑterite: ⁊ refuatõem future. ⁊ quo ad vtrũq; ɔuenit ut fiat p opera penalia. ⁊ per opa penalia fit recõpensatio. q̃a licet deo nichil possit auferri: pctõz tñ q̃ntum in se est aufert ei honorem debitũ. ergo oportz q̃ soluat alr̃s inuebitũ. s. penam. quãuis. n. de⁹ nó delectetur in pena. vt est pena. delectatur tñ in ea: vt est iusta. Et infra. satisfactiois tres sunt ptes principales. s. oño. ieiuniũ. ⁊ helemosina. q̃dam uero scẽarie que ad has reducũtur. Et per helemosinã fit satisfactio de bonis exterioris subst̃ãtie. Per ieiunium de bonis corporis. Per oronem de bonis aĩe. Et infra per satisfactõem fit ipetratio gr̃e. remissio pene. purgatio reliquiaꝝ culpe. restitutio aũt est ꝑs bula ad satisfactõez ⁊ nõ est pars satisfactónis ⁊ eadem sunt verba ⁊ sñia. s. t. Bonauentu. in.4.d.14.dic̃. qñ pctõr ipm deũ offenderat. ⁊ vãpnificauerat etiã eccl̃iam: comisit dñs iniuriaz ptãtem sñp pctõres rectorib⁹ eccl̃ie. etiaz in eos ꝓmisit tanq̃z in arbitros: vt fic inotescat volũtas dei penitẽtib⁹ q sacerdotes ⁊ per illos imponatur pena pctõrib⁹ ⁊ dño satisfaciãt principl̃r et eccl̃ie per dñs. Nñ satisfactio ꝓprie de pctó fit ipi deo. tñ per eccl̃iam ⁊ in eccl̃ia. hec ille. Et infra. dicit q in ɔtritione principl̃r opatur mia relaxás. ſz iustitia ī satisfactõe. In ɔfessióe vero utrũq; . vñ. q. meriũ tenet. in cui⁹ signũ fit ibi ligatio ⁊ solutio. tanta aũt pót esse ɔtritio: q in totũ pena remittatur. ſz qz eccl̃ie nó ɔstat: ideo debet a sacerdote imponi. si aũt sacerdoti ɔstaret: reputaret sibi oño satisfactũ. ⁊ tunc pená nó imponeret: ſz absolutũ absolueret. ⁊ ℑ. ɔfessio nó é solũ ꝑz recõciliatõem: ſz ad arbitráduz pená inter hoiem ⁊ deũ. qua soluta: tunc fit recõciliatio ꝑfecta. Et infra. satisfactó est per opa penalia. ⁊ hui⁹modi rõ quadruplex é. Prima qz ibi est honoris ablati reddit̃io. Scõa qz est ibi pri⁹ deordinati reordinatõ. Tercia qz é ibi infirmati curatio. Quarta qz ibi est debiti absolutio. Et pctõr est debitor pene. ideo debz ꝑ penaz satisfacere. Et infra. ista tria. s. helemosina. ieiuniuz. ⁊ oño. sunt satisfactoria. In satisfactõe aũt duo sunt. s. vitatio culpe. ⁊ ℑ hanc maxime valet oño. Scõm est augmẽtũ gr̃e. ⁊ ad hoc maxime valet helemosina. qz homo facit sibi amicos qui impetrãt gr̃am. Terciũ est solutio pene. ⁊ hoc maxime est in ieiunio. ⁊ hoc est infimũ in satisfactõe. Alia duo ꝑponderãt. Et ieiuniũ est opus satisfactoriũ liberãdo a pena. cũ sit penale. ⁊ oño oño ex caritate facta si recte fiat penalis est. ⁊ satisfactoria pót esse. hec ille. Et guillerm⁹ antisiodoren. dic̃. q ɔfessio ⁊ satisfactio sunt sacr̃a ɔtritionis. ⁊

remissionis pctī. ſed remissioīs petī ultimo et principlr. qz p̄z remissiōem petī ꝺfitemur ⁊ ſatiſfacim⁹. ⁊ iuꝺez ꝺfeſſio volūtaria. ⁊ ſatiſfactio volūtaria faciūt remissiōez pctī. Et. j. dicit q̄ ſacerdos q̄dāz imūgit ad ipām ſatiſfactōnis ſubſtātiaz: vt ieiunare vare helemoſinā. pegrinatōes ⁊ diſciplinas. ⁊ huiuſmodi. Et. j. ſi ꝺtritio nō ſufficit aduingenda eſt ſatiſfactio exterior. Et qz minores ſacerdotes nō vident an ꝺtritio ſufficiat ad delēduz totam penam: p̄z hoc inimūgunt exteriorez ſatiſfactōem. hec guillerm⁹. iuez dicit hoſti. ⁊ alij. ⁊ inocen. in. c. oīs. dicit q̄ ſatiſfactio fit p̄ pñie imūctōem. Item p̄z hoc. qz pñia pape in hac vita impoſita tollit etiā penā purgatorij. vt eſt. tex. 33. q. .7. admonere circa. ſi. Ex victis igitur originalib⁹ clare p̄z. q̄ taratio pñie q̄ a ſacerdote imūgitur penitēti: que ſatiſfactio dr. ⁊ eſt tercia ps ſacrī pñie: ordinatur directe ⁊ de p ſe ad tollēduz vel diminuēduz penā debitam p pctō. Et iſta ē ꝺformis ⁊ inoubitata ſnīa omniz theologoꝝ. ergo nō ordinatur ad recōciliandum pctores eccl̄ie ⁊ eius ſacris. vt victus mr̄ aſſeruit ⁊ p doctrina poſuit. ſz ad tollēduz penam tp̄ozalez ⁊ purgatoriā ad quam penitens remanet obligat⁹ poſt dimiſſiōem petī ⁊ pene eterne. vt ſic ſublato pctō ⁊ vtraq; pena .ſ. eterna ⁊ tp̄ozali: penitēs libere euolet in vitam eternā. ad quā nō poterat intrare: manēte aliqua pena tp̄orali ſoluēda. Auctoritas aūt leonis pape p quā conatur fulcire poſitionem ſuā nō facit ad hoc p̄bāduz vt. ſ. viſum ē.

Item rō quā ipe mr̄ inducit ad hoc p̄bandū: nichil probat. dicit. n. cui. ſ. poſitioni ſuffragatur rō: qz q̄ntuz ad recōpenſatōez pene purgatorij nemo ſcit q̄nta pñia hic ſufficiat. ⁊ mari me cū nō ſit notū q̄ntuz de illa pena ſit remiſſuz p ꝺtritōem ⁊ q̄ntuz p ſatiſfactōez. hec ille. Hoc aūt verū eſt q̄ nemo ſcit q̄ntuz remiſſum ſit p ꝺtritōem ⁊ q̄ntuz p ſatiſfactōem et q̄nta ſit pena purgatoria p petō debita. ⁊ tū ex hoc nō ſequitur q̄ ideo pñia hic fiue ſatiſfactio iniūgatur a ſacerdote ipi penitēti: vt recōcilietur eccl̄ie ⁊ eius ſacris ⁊ nō ad tollēdum vel diminuendū penā purgatoriaz. qz ſz nō ſit notū ſacerdoti q̄ntuz ſit remiſſuz de pena ⁊ q̄ntum remaneat purgāduz. eſt tū certū q̄ ſm diuinam iuſtitiaz petōr qui pri⁹ erat obligat⁹ ad penā eternā: poſt petī remiſſiōez manet coīter obligatus ad aliquā penā tp̄ozalem. ſz illa ſit nobis nota. eſt tū deo nota ⁊ a deo tarata. ideo oꝝ q̄ illa ſoluatur hic vl̄ in futuro. ibo eccl̄ia miſerta petōribus iniūgit eis hic pñiam fiue ſatiſfactionez p ſacerdotes qui vicem xp̄i gerūt ut citiꝰ ⁊ facilī⁹ purgati euolēt ad gliam. qō minime facere p̄nt dum aliq̄o manet purgandū. vl̄ de pena per diuinā iuſtitiaz taratam ſoluendaz. Vñ ſi ſacerdos impoſuerit minorez pñiam q̄z ſit ꝺdignū reſpectu pene purgande: punietur penitēs p reliqua pticula: p qua hic nō ſatiſfecit. Si vero debitā fiue cōmēſuratāz pene diuinitus taxate iniūxerit: penitꝰ liberabitur penitens. Si aūt maiorez debito iniūxerit: nō fit malū penitēti. qz nō vult meritū apud iuſtuz inuicem deū. ideo nō fruſtra: ymo magna mīa ⁊ pietate dei factū eſt. vt ſatiſfactō iniūgatur penitenti. q: per hoc penitēs cicī⁹ liberatur ab obligatōe pene ⁊ a reliquijs pctōꝝ vt ſic citiꝰ euolare poſſit ad eterna gaudia. Dñ guillerm⁹ antiſiodoreñ. dicit q̄ paulatiz purgatur penitens q̄ntū ad penā quouiſq; nulli⁹ pene debitor ſit. ⁊ tunc imediate erit ꝺiunct⁹ regno celoꝝ. ſi. u. tūc deceꝺeret: ſtatiz euolaret. hec ille.

Capitulum. cxij. q̄ ſacerdos eſt arbiter ⁊ medius inter deum ⁊ petōrem. ⁊ que expectant ad eius officium.

Dicit aūt mr̄ ille vbi ſupra. vñ poteſt notari q̄ ſacerdos ſit arbiter imediatus inter petōrem ⁊ eccl̄iam. cui⁹ xp̄s eſt caput ⁊ nos mēbra. Sed iſtud ſimilr̄ eſt falſum ſic p̄ceꝺentia victa eiuſdez. ſacerdos. n. nō eſt arbiter ⁊ mediator inter petōrem ⁊ eccleſiā. ſz inter deū ⁊ hoīem: ſic ⁊ xp̄s cui p caraterem ſacerdotalez ꝺfigurat⁹ eſt. ⁊ cuius vicem gerit. vñ dicit. ſ. t. in. 3. pte. q. 22. ar. 1. q̄ p priuz officiū ſacerdotis eſt: eſſe mediatorez inter deū ⁊ pl̄m. inq̄tuz. ſ. deū pl̄o tradit. vñ ſacerdos dr̄. q. ſacra dans. ſm illud. mala. 2. legē req̄rent ex ore eius. ſ. ſacerdotis. Et ite⁊ inq̄tum p̄ces pl̄i deo ofert. ⁊ p eoꝝ petis deo aliqualr̄ ſatiſfacit. vñ apls. hebre. 9. oīs pontifex ex hoībus aſſumpt⁹ p hoīb⁹ ꝺſtituitur in hīs q̄ ſunt ad deū: vt oferat dona ⁊ ſacrificia p peccatis. Et ipe ſacerdos inq̄tuz eſt medi⁹ inter deū ⁊ pl̄m: angeli nomen habet. ſm illud. mala. 2. angls dñi exercituū eſt. ⁊ xp̄s ſm paſſibilitatez modicū ab angelis minoratꝰ eſt. hebre. .2. et ſm hoc ꝺformis fuit hoībus viatoribus inſacerdotio ꝺſtitut⁹. Ad officiū aūt ſacerdotis expectāt quattuor. Primū eſt diuina pl̄o ꝺferre. Scōm. eſt vota ⁊ p̄ces pl̄i deo ofere. hebre. 9. oīs pontifex. ⁊ c. Tercium. eſt p populo ſatiſfacere. Quartū. eſt deo pl̄m recōcili

are.hec.b.t.idem .in.4.sen.di.24. dicit q̄ ds
sua opa in sui similitudinez.poucere voluit q̄n
tus possibile fuit:vt pfecta cēnt.ꝛ p ea cognos
ci posset.ideo ut in suis opibus repsentaretur:
nō solū ꝑm q̄ ē in se.sz etiā ꝑm q̄ ī alijs influit:
hanc legem naturalez posuit oibus. vt ultima
p media pficerētur ꝛ media p prima. vt dicit
dyo⁹.ꝛ ideo ut ista pulcritudo eccīe nō deessz:
posuit ozdinē in ea.vt quidaz alijs sacra trade
rent suo modo:in hoc deo assimilati.q.deo coo
perātes. sic in corpore naturali quam mēbra
alijs influūt.hec.b.t. Habet .n. sacerdos duos
actus. Vnū principalez qui est corp⁹ xp̄i ꝛ san
guinez ꝺsecrare. Alīū scōariuz qui est plm p̄
parare p absolutōem ad sumptōem corporis
xp̄i.idem. Sicut aūt oium rez naturaliuz p
fectōes periſtūt exēplariter ī deo.ita xp̄s fuit
exemplar ecclīasticoꝝ officioꝝ.uū vnusquisq;
minister ecclie gerit circuz xp̄m:ut mr̄ dic̄ in.4.
.di.24.hec.b.t.idez. Xp̄s aūt fuit mediator
ter deū ꝛ hoīes.ergo similr̄ ꝛ sacerdos q̄ vicē
xp̄i gerit. Potestas aūt ozdinū ministroꝝ ec
clesie:cū sint mediatozes inter nos ꝛ deū.ordi
natur ad vniendū nos cū deo.que vnio maxi
me fit per eucharistie sacr̄m.in quo xp̄s a nob̄
sumitur. Vū ꝛ maxime dr̄ sacr̄m vnionis:ad
quā vniones acq̄ritur aptozinatio dei ad nos
ꝛ nr̄i ad ipm. Primū sit p sacr̄ ꝺfectōem. Se
cūduz p vigoraz eius susceptōem. In primo ac
tu deseruiūt tres ozdines.s.subdyachonat⁹. dy
achonat⁹.ꝛ ꝓbyterat⁹. In scōo actu deseruiūt
alij q̄tuoz ozdines.hec ricard⁹.in.4.di.24. et
idem.in.17.di.dicit. q̄ sacerdos in sacro pñie:
xp̄m repsentat. Ytez dic̄ petr⁹ ō taran .i.4.
.di.17.q̄ in foro pñie causa agitur inter deū ꝛ
hoīem.ideo absolutio vel ligatio hoīs incōpa
ratione ad deū:ptinet ad forū pñie. ꝛ iterum
soluere vl̄ ligare in foro pñie:act⁹ est ozdinis.
qui nō pōt esse medi⁹ inter hoīem qui nō est sa
cerdos. sz inter deū ꝛ hoīem.ꝛ itez forū pñie
est hoīs ad deū.forū causaꝝ hoīs ad hoīez.idez
.19.di.dicit.q̄ potestas sacerdotū euāgelicoꝝ:
est in claudēdo ꝛ aperiēdo hoīb⁹ regnū celoꝝ
in ministratōne sacroꝝ spualium in remissiōe
pctōꝝ. Et .s. dupl̄r est forū .s. priuatum ec
clesie.ꝛ publicū iudicij ꝺtencioſi. In primo a
gitur causa inter deū ꝛ hoīem.ideo solus sacer
dotib⁹ ꝺpetit:qui iunt q̄si arbitri ꝛ mediato
res inter deum ꝛ hoīes.ꝛ ad hoc ozdinatur po
testas clauiū. Primo ꝛ principalr̄.q.illud res
picit īmediate regnuz celoꝝ.ꝛ ita differt iudi
ciuz in foro pñie ꝛ in foro ꝺtencioſo.q. primū
est inter deū ꝛ hoīem. Scōm vero inter hoīem
ꝛ hoīem.hec petr⁹ idem.et idez .di.20.dicit
q̄ sacerdos dr̄ arbiter inter hoīem ꝛ deū. non
q̄ habeat ptātem sup vtrūq;: sz q̄ sup hoīem
in ꝺparatōe ad deū. Et.b.t.in.4.di.17.dic̄.
q̄ ī foro ꝺscie cā agitur inter hoīez ꝛ deū.in fo
ro aūt exterioris iudicij causa agitur hoīs ad
hoīem. ꝛ ideo absolutio ꝛ ligatio que hoīem
obligat quo ad deū tm̄: ptinet ad forū pñie.sz
illa que hoīem obligat in ꝺparatōe ad hoīes
alios:ad forū publicū exterioris iudicij ptinz.
ꝛ infra.q̄ absolutio ꝛ ligatio ī foro ꝺfessioīs:
est quo ad deū tm̄. idem .di.19.dic̄ q̄ sacerdos
in sacro ꝺfessioīs nō ē vicari⁹ primi: sic̄ est vi
carius dei.ꝛ ideo satiſfactio que est deo facien
da: dep̄det ex arbitrio eius. sz satiſfactio que
est ōi simul faciēda ꝛ primo nō. idez in.18.
.di.dic̄.q̄ act⁹ ptātis spualis est:vt celū ḡntuz
ad hunc aperiat. Et q̄ act⁹ sacerdotis est īme
diate sup sacra quib⁹ homo ad regnuz puenit.
ꝛ q̄ absolutio ꝛ ligatio in foro ꝺfessioīs:ē quo
ad deū tm̄.ꝛ q̄ clauis est dupler. Una q̄ se ex
tendit ad celuz īmediate remouēdo impedimē
ta introitus in celū per dimissiōem pcti.ꝛ hec
vocatur clauis ozdinis ꝛ hanc soli sacerdotes
hūt: q̄ ipi soli ozdinātur in ylo ī hoīs q̄ directe
sunt ad deū. ꝛ q̄ iudiciuz exteri⁹ est scōm ho
mines:sed iudiciū ꝺfessionis est quo ad deum.
Et idem in.4.sen.di.17.de ꝺfessiōe.q.4.ar.1.
dicit.sacerdos ꝺfessiōem audiēs ōi vicē gerit.
ꝛ ideo dz ei hoc modo fieri ꝺfessio sic̄ fit deo in
ꝺtritōe.ꝛ ibidez.q.1.ar.3.dicit.null⁹ est qui nō
habeat iudicem xp̄m cui p suū vicariuz ꝺfite
ri debet.ꝛ ibidez quāuis sacerdos sciat aliquid
ut homo:nō tū scit ut iudex xp̄i. Confideran
duz q̄ dupler est forus eccīe.s.priuat⁹ ecclesie
ꝛ public⁹ iudicij ꝺtencioſi. In primo agitur
causa inter hoīem ꝛ deuz. In altero agitur cā
inter hoīem ꝛ hoīem.q̄ ergo primus dignioz
ꝛ spualioz:ideo solis sacerdotib⁹ ꝺpetit q̄ sunt
q̄si arbitri ꝛ mediatozes inter deū ꝛ homines.

Scōs vero min⁹ dignus ꝛ min⁹ spualis est.
ideo etiaz alijs ꝺpetit.qui sunt mediatozes ho
minuz ad inuicez. Ad primū ergo iudiciū ordi
natur ptās clauiuz primo ꝛ principalr̄. q̄ illō
respicit īmediate regnum celoꝝ. Ad scōm ve
ro s:cōario ꝛ q̄si ꝺnter.q̄ illud respicit īmedia
te vnitatez eccīe.ex ꝺnti vero regnū celoꝝ.
in q̄ntuz p vnitatem eccīe:puenitur ad regnū
hec petr⁹ de taran.in.4.sen.di.19. Et bona
uen.in.4.di.19.dic̄ q̄ sacerdos arbitratur pe
nam inter hoīem ꝛ deū.ꝛ alexan.ꝛ oēs alij

vñt q̄ sacerdos est arbiter ⁊ medius inter deū ⁊ hoīes. Et scotus dicit in.4.di.14.ogrunt q̄ absolutio exterior fiat a sacerdote. qz cógrunt extrema p mediū reduci in extremū. ⁊ ita in ierarchia ecclīastica extremos.s.pctóres reduci in deuz p ierarcham.i.sacerdotez. sic̄ est in ecclesia triumphāte. Et idez in.19.di.dicit.q̄ sacerdos audiés ofessiōem ⁊ c̄. est vicari⁹ dei in illo actu.et idez in.17.di.dicit.q̄ null⁹ hō pōt eē iudex hoīs: nisi ut minister sūmi iudicis. idē in.19.di.dicit.q̄ in iudicio pñie ptes sunt eius ⁊ pctór.inter quos est sacerdos arbiter.et.Zi.di.dicit.q̄ sacerdos tm̄ est minister dei in illo actu.s.audiendo ofessiónes ⁊ ut minister dei agit.sz sacerdos in ofessióe: nec audit nec loquitur in psona dei: sz i psona ppria. Iz auctoritate dei ut eius minister. Et.b.t.dic̄. sufficit in illo diuino officio testimoniū dei ⁊ scōr angelor.qui illic assistūt ⁊ cozā quib⁹ illud iudiciū agitur.de.peni.di.1.quē penitet.hec.b.t.i tractatu de sacris. vbi manifeste oñdit q̄ illud iudiciuz agitur inter deū ⁊ hoīem.idem.b.t.in.3.pte.q.34.ar.3.dic̄.q̄ sacerdos ibi.s. in sacro pñie opatur vt minister xpi. et in.4.di.17.dicit.q̄ sacerdos opatur in vīu clauiuz: vt instrumētuz ⁊ minister dei. Et petr⁹ de palude in .4.sen.di.19.dic̄. Cū.n.iudiciū pñie agatur inter deū ⁊ hoīes: ostat q̄ ex pte dei sacerdos ē iudex volūtarie assumptus. qui sibi fecit sacerdotes mediatores ⁊ arbitros inter se ⁊ hoīes.

Idez in eodem.li.di.17.dicit.q̄ ofessio sacramētalis sit vicario dei in foro aīe. Et albert⁹ magn⁹.in.4.di.14.dic̄.q̄ sacerdos est arbiter volūtatis diuine. Et.di.17.dic̄.q̄ ofessor non nouit modo hoīs.sz modo dei sol⁹. Et durandus ibidem dic̄. qz xps nō erat semp in mūdo psentia corporali cū hoībus pmansur⁹: vicarios suos ostituit hoīes. quib⁹ ⁊ loco ⁊ vice sui: ofessio esset facienda. ⁊ illis dedit ptātem ligā di ⁊ solnēdi. joh.20.c. Et grego.in oñlia sup illud.joh.20. quoz remiseritis pcta ⁊ c̄.dic̄.libz intueri.illi discipuli ad tanta onera humilitatis uocati: ad q̄nuz culmē glie sint ppucti. ecce.n. nō solū delemetpīs securi sunt: sz etiā alienę obligatónis ptātez relaxatónis accipiūt. principatū sup̄ni iudicij sociūtur. vice di q̄busdaz pcta retineāt: q̄busdaz relaxant. Et aste. dicit.q̄ pīsbyter ibi.s.audiēdo ofessiōem xp̄m repsentat.⁊ egidi⁹ roman⁹ dicit. Ofessor in foro ofessionis gerit psonam dei. extra forū ofessionis gerit psonam ppriaz.⁊ mr̄ in .4.sen.di.19.dic̄.q̄ sacerdos vicē xp̄i in ecclia gerit. idez dicitur de.peni.di.1.c.quez penitet. et.21.q 3.c.nemo.dō.q̄ nō est homo qui ligat ⁊ solut sz deus. Et de.peni.di.3.§.his auctoritatib⁹.dō. sz quē sacerdos iudicat: ds iudicat.cui⁹ psonaz in eccl̄ia gerit. Idez dō.24.q3.c.si aūt.et grego.dicit in oñlia.q̄ sacerdotes vice dei pcta retinent vel relaxant. Item p3 hoc efficacius auctoritate apli.2.corin.2.d.naz ⁊ ego qō donaui si qō donaui pp̄r vos in psona xp̄i.i. actū xp̄s donasset.vt exponit ibi glo.et.b.t. Et crisostom⁹. sup illō tibi dabo claues.re.cc. mat. .16.dic̄.hec.n.ei se p̄mittit dare rūque sunt propria dei.s.remittere pctā. Et bonauen.in.4. di.1 §. dic̄.q̄ hīs claues p ptātem clauis: mediator est dei ad hoīem ⁊ hoīs ad deū. Pñ per ipm̄ pctór ascēdit ad deuz. Et sic ē sacerdos ospctóris.sine loquēs.p pctóre.⁊ p ipm̄ descēdit ds ad hoīez. Et sic est sacerdos: angls dei. pmos.eo q̄ ipe sepat p̄ciosuz a vili.sm q̄ ascendit: habet se p modū inferioris ⁊ supplicātis.scōm q̄ descēdit: p modū superioris ⁊ iudicātis.scōm primū modū: pōt grām impetrare. Et ad hoc est ydone⁹. sm vero scōm modū. pōt ecclie reconciliare.⁊ rōne huius significatōez i forma absolutōnis: p̄mittitur depcatio p modū depcantium.⁊ subiūgitur absolutio: p modū indicantiū. Et depcatio grāz impetrat.sz absolutio p̄siponit.hec bonauen. Clare ergo p3 ex predictis: q̄ sacerdos est mediator⁊ medi⁹ ⁊ arbiter inter deuz ⁊ hoīem principalē. ⁊ per ds non inter pctórem ⁊ ecclesiam ut ille dicebat.

Hoc etiaz patet qz cū eccl̄ia sit congregatio fideliuz: dicere q̄ sacerdos est arbiter immediat⁹. inter pctór ⁊ eccl̄iam: est dicere q̄ est arbiter inter hoīes. hoc tū nō ptinet ad forū secretum pñie: in quo sacerdos pest ⁊ arbitratur ⁊ iudicat loco ⁊ vice dei.sz ad forū ostēciosuz ⁊ publicum qui ad alios iudices pertinet ⁊ expectat.

Pre.potestas sacerdotalis ⁊ claues date sūt sacerdotib⁹.mat.16.et. joh.20.ad aperiendum pctóribus regnū celoz .i. vitam eternā remittendo eis misterialī pctā que ipediūt ⁊ excludunt a regno dei ⁊ a visione diuina .p̄say.59. pctā uīa diuisēt iter nos ⁊ dm̄ nr̄m.⁊ tū hoc nullo modo facere possent sacerdotes si solum essent arbitri ⁊ mediatores inter pctórem et eccl̄iam: cū eccl̄ia nō posset ei dare ptātem remittēdi pctā.qz hoc soli⁹ dei ē. Item tūc frustra essent claues a xp̄o date: si p eas sacerdotes nichil facerēt ad reconciliandū pctórem cū deo.qō tū fieri nō pōt: nisi p remissiōez pctōz ⁊ collatōem grē que nō pōt simul stare cū pec

cato. Item tunc sufficeret in ecclia vna sola potestas .s. iurisdictonis ꝺtencioſe que iudicat inter hoies. ymo nulla alia essz: qz potestas iurisdictois secrete in foro ꝺscie distinguitur ab alia: inq̃tuz iudicat de occultis ꝛ inter hoiem ꝛ deũ. ptãs vero iurisdictonis ꝺtencioſe: iudicat inter hoiem ꝛ hoiem. si ergo dem⁹ q̃ in foro secreto pñie fit iudicium inter pctorem ꝛ ecclesiaz vt ille dic̃. cũ sacerdos fm illum fit arbiter inter pctorem ꝛ eccliam: dabim⁹ q̃ forus pñialis fit inter hoiem pctorem ꝛ hoies q̃ sunt in ecclia. ꝛ sic nõ erit distinctõ inter istos duos foros: cũ vterqz fit inter hoies ꝛ null⁹ inter deum ꝛ hoiem. qõ manifeste falsuz est. Pretetunc nõ esset verũ dicere q̃ foz⁹ pñie est forus dei. ꝛ q̃ in foro pñie agitur causa inter deuz et hoiem. s. oporteret dicere q̃ esset for⁹ ecclesie. ꝛ q̃ cã ibi ageretur inter pctorez ꝛ eccliaz tm̃.

Item non esset verũ dicere: q̃ sacerdos audiens ꝺfessiõem penitẽtis est ibi vicari⁹ dei. sz vt cartus hoim. nec q̃ gerit vicem dei: sz hoim ꝛ c̃ similia. que oia sunt manifeste falsa ꝛ ꝺ sniaz ꝛ determinatorem scor ꝛ eccle ꝛ oium scribẽtium. Est ergo dicẽduz q̃ sacerdos est mediator: medi⁹: et arbiter inter deũ et pctorez ꝛ gerit ibi vicem xp̃i cui⁹ vicari⁹ est. ꝛ audiens et absoluens vere penitẽtem recõciliat euz cũ ꝺo ministeriali ẽ: qz ds infundit penitẽti charitatẽ qua efficitur amic⁹ dei. Et qz pctor sic recõciliatus vnitur deo p caritatez ꝛ efficitur mẽbrũ xp̃i: ꝺñr recõciliatur ꝛ vnitur aliis membris xp̃i q̃ sunt fideles vnitis xp̃o capiti p caritatez. que ois fideles viuificat ꝛ vnit adinuicez: ꝛ in xp̃o qui est caput fideliuz ꝛ xp̃i mẽbra eius. Et isti fideles sic xp̃o vniti: dicuntur eccliа. Vnde ꝺñs est q̃ iste pctor sic iustificat⁹ cũ sit vnit⁹ ꝛ recõciliat⁹ xp̃o capiti: sit etiaz vnit⁹ ꝛ recõciliatus mẽbris eius q̃ sunt fideles. tũ principalis act⁹ ꝛ intẽtio sacerdotis est recõciliare peccatorez cũ deo. cũ sit mediator ꝛ arbiter inter deum et pctorem vicem xp̃i gerẽs ꝛ locũ eius tenens. Et ex ꝺñi reconciliat eum ecclesie.

Capitulum. cxiij. vtrum sufficienter punit⁹ in foro pñie maneat adhuc obligatus ad penã purgatorij. ꝛ ad quid prodest pñia iniuncta.

q Verit etiaz ꝓfatus mr. vtrũ punit⁹ in foro pñie possit puniri ĩ alio foro. et ĩ eadez questõe vicit q̃ punit⁹ in foro pñie fm iudiciũ discreti sacerdotis: etiaz si sufficienter sit punit⁹ q̃tuz ad penam illi foro debitam: poterit adhuc manere obligatus ad penã purgatorij. hec ille Sz hoc nõ vr verũ. ymo si pctor sufficiẽter ẽ punit⁹ in foro pñie: nulla pena purgatorij manz. et. sz sic deceders statiz euolabit ut s. oñsuz ẽ. Est ãt iste ordo q̃ p ꝺtritõez modo ꝺicto tollitur cꝛpa ꝛ obligatio ad penaz eternam ꝛ manz obligatõ ad penam tꝑoralem purgatoriaz que soli deo nota est. Ista aũt pena tꝑoralis tollitur p mlta. s. per ꝺtritõem. p ꝺfessiõem. p erubescẽtiam. p absolutõem ꝛ c̃. Et aliq̃n põt esse tãta ꝺtritõ: vel tãta deuotio: vel tãta erubescentia: q̃ tota ꝺicta pena tꝑoralis ꝛ purgatoria tollatur. sz qz istuo nõ est semp verũ ꝛ certũ: nec ꝺstat sacerdoti: imponit semp sacerdos penitenti aliquaz penam siue pñiam que est ad satisfacienduz p illa pte pene que adhuc restat ꝺplenda in penitẽte. Cũ fm q̃ penitẽs est magis vl minus ꝺtritus ꝛ deuotus ꝛ cũ maiori vel minori erubescẽtia ꝺfitetur: sic discret⁹ sacerdos debz maiorez vel minorem pñiam iniũgere. ut ꝺñt doctores. Et qz sacerdos nescit ad quãtam penam iste penitẽs maneat obligat⁹: ideo nõ põt scire determinate quãtitatez pene iniũgendo: vt penitẽs ad nullaz penam purgatoriã maneat obligat⁹. iniũgit tũ pñiam que sibi videtur ꝺuenire fm dispositõem penitẽtis ꝛ c̃. Et si penitẽtia fit maior q̃z debeat: penitẽs tenetur ad implere illam: qz fuit iniũcta a sacerdote. Si vero añ explectõem totiꝰ illius pñie decedat: ꝛ ptem illaz que sufficiebat ad expiãdaz penã purgatoriaz pctõ debitã prius psoluerit: etiã si alia ps maneat incõpleta: statim euolabit. Si ãt penitẽtia iniũcta erat ꝓporcionata pene debite: si ꝺpleta illa moriatur: statiz euolabit. si ãt iniũgatur pñia minor debito ꝛ penitẽs pacta illa pñia moriatur: remanebit obligat⁹ ad illaz ꝑticlam. p qua nõ sufficiebat penitẽtia iniũcta: ꝛ illa expleta euolabit. Et ista est sñia oium scribẽtiuz. Et ita si penitẽti iniũgatur sufficiens pñia nõ manebit obligat⁹ ad penã purgatoriaz. cui⁹ ꝺtrium asseritur in pcto libello. sed non est verum.

Capitulum. cxiij. q̃ est duplex forus. s. contenciosus ꝛ pñialis ꝛ satisfaciens in vno nõ satisfacit in alio. ꝛ q̃ lex euangelica habet hic principales executores et in futuro subdiuiduz. ꝛ q̃ forus pñialis ꝛ purgatorij: sunt subordinati.

Vod vero ipe aducit hic p fundamẽto et. p similu. nec est verũ. nec est simi-

q

le. verū est. n. q̄ est duplex forus .s. exterior publicus. siue ostensiosus. ⁊ interior occultus siue pñialis ⁊ satisfaciens in uno: nō satisfacit in alio. vt ille ponit exemplū de homicida. q̄ etiaꝫ si vere ꝺfiteatur ⁊ satisfacit in foro illo: adhuc manet irregularis ⁊ plectēdus in foro seclari. ſꝫ nō est sic in foro pñie ⁊ purgatorij. Et est rō qz isti duo fori nō sunt ita diuersi ⁊ dispati: sic alij duo ꝓdicti. ymo sunt subordinati. ⁊ quodā modo unū. ita q̄ satisfaciens in foro pñie: satisfacit q̄ntū ad forū purgatorij. Et si satisfactō in foro pñie iniūcta ⁊ pacta fuit sufficiēs ⁊ cō digna: nulla alia pena purgatoria manet in alio seculo. p pctīs illis sic punitis. ⁊ pena purgatorij est in suplemētuꝫ isti⁹ que insufficiēs fuit. Dicit. n. b. t. in. 4. sen. di. 44. q̄ pena purgatorij est in suplemētuꝫ satisfactionis q̄ nō fuerat plene in corpore ꝺsumata. Pro quo notāduꝫ q̄ lex euangelica habet hic principaleꝫ executorem ⁊ in futuros subsidiariū. ⁊ est hoc ꝺueniēs. qz alꝫs frustra esset hic posita lex euangelica. si null⁹ esset hic executor ei⁹. qz tunc incideremꝰ in illud qō dixit legislator. s. paruꝫ ꝓfest iura ꝺdere nisi fit qui tueatur. Item pz lex euāgelica p isto seculo posita est: ⁊ nō p futuro. qz in futuro non erit locus bonoꝝ. vbi opum rīando ruꝫ. sed erit locꝰ felicitatis vel miſie ⁊ recipiēdi qō hic egerimꝰ. hic ergo. p ꝺfest obſuare euā gelicā legem nō in futuro. ergo hic debet poni executor nō in futuro. Et si dicatur q̄ ī futuro seculo est executor huius legis: qz ibi puniūtur oīa vicia que lex ista vetuit. dicēdū q̄ ibi est executor q̄ſi subſidiariꝰ. et tñ principal⁹ executor ꝺueniens legi hic est. naꝫ hic est executor q̄ excitat ad ꝑcepta legis euāglice. p mittēdo largissima bona vite eterne. ⁊ tpe punit quecūqꝫ errata ꝺ istam legē imponēdo pñiam. Si aūt aliq̄s hinc impunituꝫ euasit. s. qz hic executor nō imponit sufficientes ⁊ ꝺignaꝫ pñiam. nec penitens eam in se sponte exercuit: manet executor futuri seculi qui hec reſiua crematin cōflatorio purgatorij ignis quousqꝫ tollatur uniuersa rubigo. Et si aliq̄ō pētm est qō nullo modo p ipſū executorez punitur ī toto: nec ī parte nec in re nec in ꝓposito: sic sunt pctā illoꝝ q̄ in mortalib⁹ decedūt: manet executor futuri seculi q̄ uniuersa hec gehenalib⁹ exuret flāmis. Et sic ille executor est in defectū istius. s. qz ro qō hic nō fuit executōi traditū ibi ꝺpletur. si tñ hic oīa plene demādarētur executōi: nullus executor ibi foret. hec oēs abuleñ in defensorio. Ex his manifeste pz q̄ penitens punit⁹ hic sufficiēter in foro pñiali ⁊ faciens ꝺdignaꝫ pñiam: nō manet obligat⁹ ad aliquaꝫ penam purgatorij. ſꝫ oīo liber. Et q̄ aliquis penitens maneat obligat⁹ ad penā purgatoriaꝫ in alio seculo: est ꝑ accēs. s. qz nō fuit hic sufficiēter punitus. nec egit ꝺdignā pñiam. ergo falsa est ꝓpositio ꝺclusio ⁊ positio ꝓbati mīi. s. q̄ punitus ī foro pñie fm iudiciū discreti sacerdotis: etiā si sufficienter sit punit⁹ q̄ntuꝫ ad penā illi fori debitam: poterit adhuc manere obligatus ad penā purgatorij. qz si hic sufficiēter punit⁹ est in foro pñiali: nulla pena purgatorij manet. qz illa est in defectū istius. ideo q̄ iſta est sufficiens: nulla alia manꝫ. Et isti duo fori nō ꝺsiſtiūgūtur ut diuersi. vt for⁹ ꝺtēctiosus ⁊ for⁹ ꝺscie. ymo sunt q̄ſi subordinati. qz vn⁹ est ad suplendum defectū alteri⁹ vt dictū est. Et si ille falsē ⁊ cautelose subterfugiēs dicat: q̄ hoc intelligit de pena illi foro debita fm taxatōem canonū pñialiuꝫ: dicēduꝫ q̄ illa solutio nulla est. Nam sic supra dictū est nō iniūgitur pñia septēnis. q̄ſi illa ꝓportionalī respōdeat pene purgatorie ꝑ pctō debite. cuꝫ nesciat eccla q̄nta pena debeatur ꝑ quolibꝫ pctō. ſꝫ illa est q̄ſi rīa cōis. nō q̄ eccla credat q̄ tanta pena debeatur nec plus nec minꝰ: ⁊ q̄ illa soluta fit pctōr liber a pena purgatoria. Et assignatur potiꝰ septenis pñia q̄ꝫ alia ꝓpter aliquas cās figuratas ⁊ morales ⁊ nō ꝓpter aliquaꝫ certitudinē. Item nō est vniuersalī verū q̄ ꝑ quolibꝫ mortali iniūgatur pñia septēnis. sed aliq̄n maior aliq̄n minor fm varietatez pctōꝝ. Sed hec est q̄ſi q̄dam regula cōis: vt in plūribus ꝺpetens. quā tñ diminuere oportet aliq̄n cōſideratis diuersis pctōꝝ circūstāciis. vt dic. b. t. ī. 4. di. 20. Item hodie oēs pñie sūt arbitrarie. ideo nō pōt dici penitēs sufficiēter punit⁹ ī foro pñie: ꝑ hoc q̄ sacerdos iniūgit sibi pñiaꝫ arbitrariā nec ꝑ hoc q̄ iniūgit pñiaꝫ ꝑ canōes taxatā. ſꝫ ꝑ hoc q̄ ipse mit sibi pñiaꝫ sufficiētē q̄ntū ad penā purgatoriā: ꝑ reatu pctōꝝ debitā. Et ita illa ꝓpositia ⁊ soluta penitēs manet liber. ⁊ nō obligat⁹ ad aliam penā: vt ille dicit. Pre. falsitas huius positōnis pōt oīoi rōne. Nemo. n. sane mētis negabit q̄n pñia a sacerdote iniūcta penitēti: sit satisfactoria. qō pz ex ei⁹ noīe. qz ideo pñia iniūcta vocatur satisfactio. et est tercia pars pñie sacramēti. Et si nō eēt satisfactoria: frustra eēt. Si ergo ista pñia est satisfactoria: maior pñia erit magis satisfactoria. Et ita. pceꝺendo donec fit pfecte satisfactuꝫ. ⁊ sic nō manebit aliqua obligatio ad penaꝫ purgatorij. qz alꝫs deus in

iuste puniret istum. qz nulli⁹ pene debitor est.

Item oēs doctores dñt q' vn⁹ pōt satisfacere p alio. ergo a forciori idem poterit satisfacere p se. ⁊ multo amplius p satisfactōem a sacerdote sibi iniūcta; cū illa sit efficatior ad satisfaciēdū virtute clauiū Et sic talē satisfactiēs p pñiam discreti sacerdotis iniūctam cū sufficienter satisfaciat: ñ manebit aliquo modo obligatus ad purgatoriā penaz. qz als iuste ageretur cū eo. Et. prete. est ꝺformis sntia oīum doctoꝝ q' pñia que a sacerdote iniūgitur penitenti: est satisfactoria p pena tpoali. ad quaz penitēs manz obligat⁹ post dimissiōem pctī ⁊ pene eterne p ꝺritōem ⁊ ꝺfessiōem. ⁊ si illa pñia fuerit sufficiēs ⁊ ꝺigna: manet penitēs ꝺpleta satisfactōe illa: oīo liber. ita q' si fic moriatur statiz evolabit. satisfactio aūt a sacerdote iniūcta penitēti nō sufficeret ad expiandaz penaz pctī ex ītntate pene que in satisfactiōe imponitur: sz sufficit insntuz est pars sacri virtutem sacralem hūs. ideo in satisfactōe nō solū attendēda est ītas pene: sz etiā virtus eius fm q' est pars sacri. vt dic. b.t. ergo falsa est ꝓ dicta positio ⁊ ℑ veritatez ⁊ determinatiōem oīum scribētium. Et si obiciatur q' p vno peccato nō debet quis affici diuersis penis: rñdet ille. Qđ illud est verū qñ idez pētm nō obligat ad diuersas penas. sz ista solutio nō habet locū in ꝓncto casu. qz iste penitēs post ꝺritōez sufficientez ⁊ ꝺfessiōem ⁊ sacerdotis absolutōez: nō manet obligat⁹ nisi ad solutōez reat⁹ pene tpoalis. quā oz hic vl in purgatorio solui. ideo facta hic solutōe: nō manet alia obligatō. ut necesse sit iterꝝ expiari in purgatorio. Ex ꝓnctis etiā patet q' illud qđ ipe in sequēti lra dic. s. q' sacerdotes sunt iudices in foro ecclie ⁊ nō in foro purgatorii: nō est vsqueqz verū. qz cū illi fori sint subordinati ut dictū est. sacerdos q' est iudex in foro ecclie ītntuz ad forū ꝺscie: potest dici iudex i foro purgatorii. ꝑsertiz cū possit ab illo absoluere ⁊ liberare p iniūctōem penitētie ⁊ ꝺcessiōem indulgētie: ⁊ p remissiōez pene ut supza dictū est. que oīa sacerdos ordinat: vt penitētem a purgatoria pena liberet.

Capitulum .cxv. vtruz pñia fit pena canonica. ⁊ qualiter pñie sunt arbitrarie et in quo ⁊ quare p pctō mortali iniūgebatur pñia septēnis.

v Icitur etiam in prefato libello ubi s. .c. sequēti: q' oīs pñia est pena canonica. sz nō ecōuerso. Sed istud nō vē verum: sed pcedit ex falsis fundamētis. iste. n. voluit ⁊ scripsit in ꝓncto libello: q' sacrm pñie nō esset institutū a xpō: sz per ecclīam. Et simiter de ꝺritōnibus ꝺfessionis. ⁊ q' ꝺfessio ⁊ penitētie iniūctio erant solū ad reconciliandum penitētes cū ecclia. Et tñ illa falsa sunt: vt supza ꝓbatū est. ideo istud similr est falsum. Et patet ampli⁹ qz oīa facta a xpō passiōe efficatiam hñt. ideo post xpi passiōem sem p eāem efficatiam habuerūt. ⁊ p oēs in primitiua ecclesia Vñ fit in principio nascētis ecclie erat sacrm baptismi ⁊ vsus eius ⁊ alioꝝ sacroꝝ: ita erat sacrm pñie ⁊ vsus eius. sz tercia ps integralis sacri pñie est satisfactio. ergo erat etiā tunc satisfactio. sz tunc nōnuz erant ꝺviti canones penitētiales: ut planū est. sz post multa tpora cōviti sunt. ergo nō est verū q' oīs pñia est pena canonica. Pre. nō est dubiū qn in primitiua ecclesia ꝺfiterētur pctores. sz penitētib⁹ imponeretur pñia: cū sit satisfactoria p pena tporali purgatoria ad quaz pctōr manet obligatus post pctī remissiōem p ꝺritōez ⁊ ꝺfessiōem. qz als crudeliter ageretur cū eis. cū multo meli⁹ sit hic tollerare istā paruā penam que in pñia iniūgitur: q̄z aliam purgatoriā futuri seculi. q̄ acerrima est ⁊ ītproportionabil huic: ergo imponebatur pñia. sz tunc nō erant canones penitētiales: ut dictū est. ergo nō oīs pñia est pena canonica. ut ille dicit. Item si oīs pñia esset pena canonica. si canones nō iuberēt vel taxarent imponi pñiam siue satisfactōem penitētibus: nulla eis pñia iniūgeretur. sz hoc ē falsum. qz hoc esset male ordinatū ⁊ ℑ caritatem. qđ patz. qz cū ista pñia que penitēti iniūgitur sit expiatiua vel diminutiua pene futuri seculi: inordinate ageretur ⁊ ℑ caritatem esset si penitēti nō iniūgeretur aliqua pñia siue satisfactio: vt per minoꝝ penam euaderet maiorem ⁊ citi⁹ evolaret ad btitudinez. in oībus tñ ōr ⁊ ecclesie que. s. s. regitur: nichil inordinatuz é: nec ℑ caritatem. ar. ro. iz. que a deo sunt ordinata sunt. Pre. qđ est essenciale sacro ꝺfessionis: nec pōt ei aliq nec tolli p ecclīam: cū sit a xpō institutū. sz satisfactio é pars essencialis sacri pñie. ergo nō pōt ei aliq vel ab ea tolli p ecclesiaz. Item sublata satisfactiōe siue pñia nō maneret sacrm pñie. qđ integratur ex his trib⁹. s. ꝺritōe. ꝺfessiōe. ⁊ satisfactōne. Pro quo ꝺsideraduz. q' i pñia siue pena quaz sacerdos iponit penitēti sunt duo. Vnū est iponere vel nō iponere aliquaz pñiam penitēti. aliud est imponere tantaz vel tātaz. Quātuz ad pri

muz dicẽdum q̃ non est in potestate sacerdotis imponere vel nó imponere. ſz tenetur imponere aliquã pñiaz. qz sacerdos oportun vñ clauium fit instrumẽtuz ꝛ minister dei. nullũ aũt instrumẽtuz habet efficacẽ actũ: nisi fm q̃ mouetur ab agẽti principali. ideo dyo⁹. in fine ecclesiastice ierarchie dic. q̃ sacerdotib⁹ vtendũ est virtutibus ierarchicis quomodo diuinitas eos mouerit. in cui⁹ figũ. mat. 16. añ ptãtem petro datã: fit mẽtio de reuelatõe diuinitatis ei facta. q̃si ita clauib⁹ vti deberet: quomodo diuinitas vtendũ uellet ꝛ doceret. et .10h. 20. añ ptãtem datam aplis remittẽdi pctã ꝛ retinendi: qõ est soluere ꝛ ligare ponitur de dono .ſ.ſ. ocesso aplis. qz dr accipite. ſ.i. quoz remiseritis ꝛc. Et tñ spũs scũs est quo mouẽtur homines qui sunt filij dei. ad. ro. 8. Si aũt sacerdos ꝑsumeret abuti ptãte clauiz nolleus iniũgere pñiam aliquaz: peccaret mortalr ꝛ receret a diuino ordine. ꝛ ꝑz hoc vt dicit dyo⁹. nó ꝺsequeretur effectũ. qõ intelligũt quidam .i. ñ remitteretur pena aliqua virtute clauiũ. Et ita sacerdos nó habet arbitriũ ad imponẽdum vl nó imponẽdum pñiam ſz tenetur aliquã pñiam ĩponere. Scõm est circa hoc q̃ est imponere tantaz vel tãtam: aut talem. vel talem pñiam. Et dicẽduz q̃ in hoc solo: est arbitriũ sacerdotis. Pro quo sciendum q̃ antiqui canones statuerũt penas ꝑ singulis pctis. licz nó oio distincte. imposuerũt. n. ꝑ quolibz mortali septẽ annoz pñiam. ſz interdũ maiorez fm grauitatem criminuz. Causa aũt huj⁹ impositionis fuit: qz ecclia videns q̃ fructuosi⁹ hic pena tolleratur: q̃si in futuro cũ hic spõte tolleretur: voluit pctoribus ꝑ pctis: magnaz penã iniũgere. vt moderatiõ agendum ꝑ futuro relinq̃retur. minorem tñ imponere uoluit: quã creueret post vitam esse futurã. qz maiorem ponere superacuum erat. Et ad hoc posuit septẽnez pñiam pro mortali. q̃ tñ potiꝰ poneret septẽnem q̃z maiorem vel minorez: nó fuit causa q̃si ista magis acceueret ad eq̃litatẽ pene que debetur in purgatorio q̃z aliqua alia. ſz fuerũt aliquæ cause figurales vel mistice. Prima fuit ĩ similitudiné marie sororis moysi. que. 7. diebus manſit extra castra. ꝑz pẽtm murmuratõnis. numeri. 12. et. 33. q. 2. c. hoc ipm. Scõa fuit qz danis ad emẽdatiõem pctí adulterij ꝛ homicidij. 7. diez ieiuniũ explemit. eo. c. Tercia est q̃ntuz ad principiũ emẽdandi. qõ ẽ ipse scũs. 10h. 20. cui⁹ sunt. 7. dona. ysay. 11. ideo in reuerẽtiam huius. 7. annis ꝑ quolibz mortali pctõ ieiunatur. Et alie sunt similes cause mistice. hec abuleñ. mat. 16. Ex dictis ꝑz q̃ pñia siue pena ꝛ satisfactio que iniũgitur penitẽti est de natura ꝛ ꝓprietate ipius pñie ꝛ pars sacri pñie. et q̃ nó est in arbitrio sacerdotis eã imponere vl nó imponere penitenti. sed semp tenetur sacerdos imponere aliquã pñiam penitẽti. Sed q̃n tam vel qualez imponere debeat: hoc est in arbitrio sacerdotis. Et accipitur hic arbitriuz ꝑ volũtate róne rlata. ꝛ arbitriũ discreti sacerdotis ad hoc tendere dz: vt ꝺsideret q̃ntũ expedit saluti penitẽtis ĩponi. vt dr extra de peni. ꝛ remi. c. ds qui eccliam. ita q̃ semp imponat pñiam de volũtate penitẽtis ꝛ nunq̃z ꝺ volũtatem eius. ꝛ tñ fm antiquos canones: nunq̃z erat aspiciẽduz ad volũtatem penitẽtis. ſz vbi nó erat diffinituz a iure respiciebatur ꝺdictio delicti ꝛ cetere circũstãtie: vt fm illas videretur q̃ntũ mereretur quisq; sibi imponi. Et ita intelligitur. c. ꝓpria penitudinis. 26. q. 7. cũ ser. c. sequẽtib⁹. nũc nó respicitur ad hoc. idem vbi. s. Vñ dicit scũs. t. in. 4. di. 15. q. 1. ar. 2. q. vlti. Et qz pene satisfactorie infligende: vt medicine sunt. sic medicine in arte determinate nó oĩbus ꝺpetunt: ſz variãde sunt fm arbitriuz medici: nó ꝓpriam volũtatez seq̃ntis sed medicine sciam: ita pene satisfactorie in canone determinate: nó ꝺpetũt oĩbus. ſz variande sunt fm arbitriuz sacerdotis diuino instinctu rlatum. 26. q. 7. de his. Patet ergo ex ꝓdictis q̃ nó est verũ q̃ oẽis pñia est pena canonica. ſz est pena volũtarie iniũcta penitenti a sacerdote qui est executor euangelice legis: ꝛ hz plenariaz executõem in ea in foro spũali ꝛ cõsciẽtie. qõ nulli alteri ꝺcessum est. Et iste q̃ est plenarij⁹ executor legis euãgelice imponit permitẽti pñiam siue satisfactiõem: vt hic facili⁹ ꝛ melij⁹ satisfaciat. ꝑ pena purgatoria ꝑ pctõ dimisso debita. Et sic pctõr decedẽs citi⁹ euolet. ꝛ nullo modo. vel minus in purgatorio punitur ꝛ detineatur. Et sic clare ꝑz: q̃ pñie nó sũt pene canonice. vt ille dicit: ſz sunt pene arbitrarie a sacerdote iniũcte róne supradicta. Et ꝑz hoc plane. qz anteq̃z essent canones pñiales: cõfitebãtur pctores in primitiua eccl̃ia. Et etiã postq̃z canones pñiales editi sunt: nó oĩs pñia iniũgebatur ꝛ rabatur pillos: qz nó erat determinatuz spãliter que pñia iniũgeretur pro quolibz pctõ. ſz erat vna regula gñalis. ſ. pñia septẽnis ꝑ quolibz mortali. ꝛ vbi non erat determinatũ a iure: pñia iniũgenda erat arbitraria. Et adhuc. vt dicit. b. t. in. 4. di. 20. non

est vniuersalr verum: q exigatur pro quolibz mortali pctó septenis pñia. sz hoc est qñ quam regula coïs: vt in plurib⁹ ꝺpetens. qntuz oportet dimittere ꝺfideratis viuentis pctór circunstantiis. hec ille. ꝛ erant aliquæ aliæ regulæ speciales p quibusdaz pctis spálibus. nó tñ erat generalr diffinitú p singulis pctis. ꝛ ita in illis in quib⁹ nó erat spáliter diffinitú: sacerdos iniúgebat p suo arbitrio. Postea vero ecclia euacuauit canones pñiales. ita q nó est necesse pñias taxare fm illos. sz oés pñie arbitrarie sunt. vt colligitur extra. de. peni. et. remi. in. c. quesitú. et in. c. ós. et in. c. officij. Non est ergo verú q oñis pñia sit pena canonica: vt ille dicit.

Capitlm. cxvj. q semp fuerr ī ecclia catholica duo fori distincti. s. ꝺtéciosus ꝛ secret⁹ ꝛ q̃liter distingũtur. ꝛ quid ptinet ad vtrũq;. et q est duplex clauis. ꝛ qñ data est vtraq; ꝛ de exercicio eaꝝ. ꝛ de excellentia fori conscie sup alios.

Q Vod aũt aduciꝫ ad corroborandoz sui dicti. s. q faciliꝰ intelligitur si ponantur pñie nó arbitrarie. ꝛ vnus forus ecclie tñ in quo agi debeat de pctó et non de alijs. fm q fuit in principio nascétis ecclie. hec ille. Nichil facit ad pbatóem sui dicti. nec é verus qđ ꝓsupposuit. s. q aliqñ fuerit vn⁹ forꝰ tñ. qz ab exordio nascétis ecclie ꝛ semp fuerũt isti duo fori distincti ꝛ diuersi. s. forus secretus cóscientie siue pñie. Et forus ꝺtenciosus siue publicus. qz ex natura sua distincti sunt. ꝛ semp sic fuerũt. Et diuersi specie. ꝛ fũt diuersi modi inuocandi ꝛ puniendi in eis. ꝛ vn⁹ nó impedit alterum. nec pena vnius penam alteri⁹. Pro quo ꝺsiderãduz. q sic est duplex ptás ligandi ꝛ soluẽdi: ita est duplex forus. Vnus secretissimus. in quo reus est accusator ꝛ reus. ꝛ ad istũ ptinent claues ordinis. q̃ sunt scia siue auctoritas discernẽdi. ꝛ ptás ligandi ꝛ soluẽdi in foro ꝺscie. Et iste est forus inuicij pñie in quo ptes sunt: ós ꝛ pctór. qui est accusator et reus inter quos est sacerdos: arbiter ꝛ medius. et iste claues ꝺueniunt solis sacerdotib⁹: p quas posunt soluere ꝛ ligare in foro pñie qui vertitur inter deũ ꝛ hoïem ꝛ apud reꝝ; pctī et recóciliare hoïes deo. et ita in foro isto: hó recóciliatur deo. Alius est forus public⁹ qui vertitur inter hoïem ꝛ hoïez. in quo recóciliatur homo hói. ita q ptás ligandi ꝛ soluẽdi in hoc foro: nó ordinatur nec valet directe et imediate ad aptóem regni celestis. sz valeat ex cõsti. ꝛ ideo nó dicitur ꝓprie clauis. qz tñ valz ad hoc ex cõsti inq̃situz. s. ex reformatõe pacis inter hoïes seq̃tur reformatio pacis ad ẽm: potest dici clauis fm quid. nó aũt simplr. et talis clauis est: clauis iurisdictionis. Et sic clauis simplr est clauis ordinis: ita est in solis sacerdotib⁹. Clauis aũt iurisdictionis qz nó sunt clauis simplr sz scom qđ: pñt habere nó sacerdotes. p quas nó habét aliquaz ptátem supra corpus xpi verũ. sz solũ supra corp⁹ xpi misticũ. Preterꝰ aũt forus public⁹ ptinet ad ecclam. que hz auctoritatẽ corrigendi delictũ publicũ. ꝛibi requiritur duplex auctoritas correspóndens duplici pcte. sic ad quodlz inuiciũ rectũ req̃ritur cognitó in causa illa: et sniatio. Et iste auctoritates pertinentes ad forũ publicũ: pñt dici claues modo ꝓdicto. De hac ptáte data ecclie: hétur. mat. .xvj. dicẽte xpo petro. si peccauerit in te frater tu⁹ ꝛ c. et seq̃tur tandez. dic ecclie. si ecclesiam nó audierit: sit tibi sic ethnicus ꝛ publicanus. Et seq̃tur. amen dico ub. quecũq; aligauerits ꝛ c. ex quo seq̃tur q ós aprobat absolutóez ꝛ ligatóem factaz in foro publico. quá qui ꝺtemp nit: hñus é sic ethnicus ꝛ publican⁹ ℣ In hoc foro clauditur ecclia. i. commnio fideliũ p excoïcatóem. ꝛ aperitur p absolutóem ab excoïcatione seu p recóciliatóem. Ex quo pz q iste clanes nó sunt eedem cũ priorib⁹ clauib⁹. qz iste sepantur ab illis. vt pote in hñtibus iurisdictionem sine sacerdocio. ꝛ ecóuerso. sic in coïbus sacerdotib⁹ ꝗbus nó est data ptás excludendi ab ecclia. Excoïcatio aũt maior que simplr é excoïcatio: est exclusio alicui⁹ a coïone fideliũ p pphibitóem. ne coïcet cũ alijs. nec alij cũ eo. ꝛ nó fuerũt date eodez tpe. Et sic claues sue ptátes ñ sunt eedez: ita nec fori. hec abulen. .mat. xj. et in diciũ exterius est qntũ ad homines. iuicij fori ꝺscie est qntuz ad deũ. apud deũ aũt quilibz redditur minor p pctis quodlibet nó peccãte: vel ꝺsiderato vt nó peccás. et ideo in foro ꝺscie efficitur qlibet platus ut est pctór: minor quocũq; sacerdote qui ꝺsideratur ut sacerdos ꝛ nó vt pctór ꝛ p illum iudicatur. ℣ Apud hoïes aũt nó redditur hó per pctm minor quocũq; hoïe nó peccãte qntũcũq; peccauerit. ideo nó subditur platus pctór subditis suis. ꝛ ē causa qz absolutio a pctis nó é necessaria in foro hominũ. sed dei. hec abulen. mat. xlj.

Fuerũt etiaz isti fori in vsu in ecclia primitiua. sz nó ita apte ꝛ vniuersalr sic postea. ꝓpter ecclie pscentóem et turbatóem factã ab infidelibus. q vero fuerit vsus istoꝝ tunc: pz qz ptás

iurisdictõis ꝺtencioſe eſt in excoicando et abſoluẽdo ab excoicatione ⁊ audiẽdo ⁊ diffiniẽdo in cauſis eccliaſticis. ⁊ iubẽdo ⁊ vetãdo gñaliter in oĩbus que ꝺcernũt ſtatũ eccliaſticũ. q̃ntum ad ea que manifeſta ſunt. Poteſtas vero fori ꝺcĩe eſt in abſoluẽdo a pctĩs ⁊ ligando. ⁊ ſemp eccla habuit has duas ptãtes: lz nõ ſemper habuerit libertatez plene ⁊ libere vtẽdi poteſtate ſua ꝓp̃r pſecutõem infidelium. Et iſta ſemp fuerũt in eccla ſm magis ⁊ min⁹ ſm diuerſitatez tp̃oꝝ. Ad cui⁹ euidẽtiam ꝺſideranduz. q̃ ptãs clauis eſt duplex. ſ. ordinis ⁊ iurisdictõnis. Clauis ordinis eſt ptãs p̃ ſacrm ordinis ſacerdotalis collata indelebilẽ caratere infinita ad ꝺficiendũ corp⁹ x̃pi verũ. cui anexa eſt ptãs ligandi ⁊ ſoluẽdi corpus x̃pi miſti cum. Clauis aũt iurisdictiois eſt ptãs data alicui ſm quã reſpicit corp⁹ x̃pi miſticũ modo nõ ſacrali. ptãs ãt iurisdictõis data fuit. mat. 16. aut declaratur iam fuiſſe data. cũ dicatur ibi de ligando et ſoluẽdo: maxime qz illud ligare ⁊ ſoluere de quo ibi dr̃ eſt principaliter extra forum p̃nale. cũ dicatur ſupra de eo qui admonitus p eccliam ceſſare a pctõ nõ ceſſat: q̃ habeatur vt ethnicus ⁊c. Et tñ manifeſtuz eſt q̃ tam denũciatio que fit eccle ꝺ crimine illius: q̃z admonitio eccle: q̃z pene ipoſitio: ſunt extra forũ p̃nialem. qz in manifeſto ſunt. ideo p̃tinent hec ad clauez iurisdictõnis. de qua ꝺuenienter dici põt: q̃ data fuerit ibi. De claue ãt ordinis dicẽdũ q̃ ſub illis verbis includitur. qz lz clauis ordinis. ⁊ caracter ſacerdotalis ſint idem in ſubſtãtia: tñ inq̃ntũ eſt ptãs ꝺficiẽdi. vocatur caracter ⁊ nõ clauis: qz caracter dicit ꝺfiguratõem. ⁊ ſm illã ptãtem: ꝺfiguramur x̃po. qz eſt ptãs ad ꝺficiendũ corp⁹ x̃pi verũ. Clauis aũt ex rõne ſua dicit exercitiũ apiendi ⁊ claudẽdi. qõ exercitiũ eſt ad corp⁹ x̃pi miſti cum. ⁊ ſm illam ptãtem nõ ꝺfiguratur homo x̃po: lz magis ipi ꝓlo ad quẽ eſt. ideo ptãs illa dr̃ clauis: nõ caracter. Non fuit ãt data. mat. 16. clauis ordinis ſiue clauis ſacrãl. ordo q̃ppe ſacrdotal collat⁹ fuit apl̃is die cene. q̃n̄ dixit eis ptãtem ꝺficiẽdi corp⁹ ſuũ. mat. 26. ⁊. luc. 22. ideo tũc data fuit clauis ſacerdotalis ſiue ordinis. hec abuleñ. mat. 16. Ex q̃bus ſatis clare p̃z diuerſitas iſtaꝝ ptãtum ⁊ diſtinctio eaꝝ ab ipa origine ipaꝝ. Item p̃z qz clauis iurisdictõnis cõpetit eccle et gñali ꝺcilio qõ ẽ ecclefia vniuerſalis p repſentatõem. p̃z qz ꝺcilia gñalia excoicant. abſoluũt. ſuſpendũt. iterdicũt ꝺcedũt indulgẽtias. deponũt. cauſas audiunt. diffiniũt. que dia ptinent ad clauez iurisdictõnis. De claue aũt ordinis certũ eſt q̃ nõ ẽ in ꝺcilio vel in eccleſia realr̃. qz iſta clauis ſm eſſentiaz eſt ipe caracter ſacerdotalis. ideo non põt eſſe niſi in eo cui ꝺfertur ordo. ſ. in hoĩe. qz nõ põt ordinari niſi homo. ideo ꝺciliũ q̃ nõ eſt homo. aut eccleſia: nõ habet ordinẽ ſacerdotalem. ⁊ ꝺnter nõ põt ꝺcilium abſoluere aliquez in foro p̃niali. hec ibidez. ergo iſta ſemp fuerũt diſtincta. Conſideranduz q̃ clauis eſt duplex. ſ. ordinis ⁊ iurisdictõnis. ⁊ ab origine vtraq; fuit data a ꝺo eccleſie in mẽbris ſuis miniſteri alib⁹. Et qz nõ depẽdet vna clauis ab altera: ſed ſepe inueniũtur diſiuncte. potuit dari vna vno tp̃e. ⁊ alia alio. Clauis aũt iurisdictionis cẽ detur ſine ordine: põt dari oñi tp̃e. Et ideo potuit dari diſcipulis. mat. 16. vel añ. vel poſt reſurrectõem x̃pi. De claue ordinis dicẽdum. q̃ cũ ipa ſit eſſencialr̃ ipe caracter ſacerdotalis Et nõ datur caracter niſi in ordinatõe ſacerdotali: nõ data fuit apl̃is. mat. 16. lz tunc qñ in cena fecit eos x̃ps ſacerdotes tradens ptãtem cõficiendi. hec idem. vbi. ſ. ergo ſemp fuerũt iſta diſtincta ⁊ nõ vnica ptãs ſiue vnicus forus. vt ille dicit. Pre. patet hoc. qz ptãs ordinis cui cũq; miniſtro datur ĩmediate a x̃po. ideo datur indelebilr̃. ⁊ nõ põt p hoĩem tolli. q̃cũq; tñ aliq̃o datur alicui per hoĩem: põt p hoĩem tolli. Ptãs iurisdictõnis eſt duplex. ſ. iurisdictionis ꝺtencioſe. ⁊ iurisdictõnis fori ꝺſcientie. Prima eſt excoicando ⁊ abſoluẽdo ⁊ audiẽdo ⁊ diffiniendo in cauſis ⁊ iubendo ⁊ vetando in oñibus gñaliter q̃ ꝺcernũt ſtatuz eccliaſticũ. q̃ntuz ad ea que manifeſta ſunt. Ptãs vero fori ꝺſcie eſt in abſoluendo a pctĩs. Nota aũt iurisdictio eccleſiaſtica tam fori ꝺtencioſi q̃z conſcientie venit fundamentalr̃ ex illo verbo. qõ cũq; ſolueris. mat. 16. ⁊ ex illo quodcũq; ſolueritis. mat. 18. et ex illo accipite. ſ. ſ. quoꝝ remiſeritis pctã ⁊c. ioh. 20. ⁊ ex ſimilib⁹. ideo tota eſt originalr̃ a deo. lz eccleſia ad tollendum pturbatõem ⁊ ꝺfuſiõez artauerit cõtencioſaz iurisdictõem diſtinguẽdo ſubditos. ⁊ qz inſtuz eſt potuit illud facere: cũ p̃tineat ad bonuz regimen eccleſie. nõ tñ inſtituit aliquaz ptãtem in foro cõſcie vel ꝺtencioſo. qz iſte poteſtates a x̃po date ſunt: vt dictũ eſt. Falſuz eſt ergo dicere q̃ a principio naſcẽtis eccle fuerit vn⁹ forus tm̃. ymo fuit vterq; ſ. iurisdictõnis ꝺtẽcioſe ⁊ publice. ⁊ fori ꝺſcie ⁊ ſecreti p̃nialis. Cum ſint originalr̃ diſtincti: vt dictuz eſt. Nec ſolum fuerũt iſti duo fori diſtincti: vt dictũ eſt

in primordio ecclesie. ſz etiã fuit vsus vtriusq; distincte. qõ ꝓ qz per aplos celebratuz fuit cõ ciliũ. actu. 14. ubi alique questões circa legalia determinate sunt. qõ ptinebat ad ꝺtencioſam iurisdictõem. ⁊ alibi in multis locis eiusdem li bri manifestũ est. et btũs paul⁹ excoïcauit. qõ est actus ꝺtencioſe iurisdictõnis. sicut patet .1. .chorĩ .4. et .5. thimo. 1. et ad gala. 1. et alibi. ꝙ vero tpe illo esset vsus fori secreti ⁊ pñia lis: nõ est dubiũ. Cũ tũc fideles sanctiores eẽnt ⁊ ma gis feruerẽt in dei amore ⁊ cotidie coïcarent. ad coïonem tũ nemo accedere debet: nisi pri⁹ ꝙ pñiam iustificat⁹. quãuis tũ sci essent et mũ di. tunc fideles vbi erat tanta fidelitaz multitu do ex diuersis gentib⁹ collecta: credibile est ꝙ plures ⁊ pluries peccarẽt. ideo ad pñie sacrm recursuz haberẽt ꝙ remedio querendo. Confi derãduz ꝙ iurisdictio fori ꝺscie est nobilior et excellẽtior oñi alia iurisdictõe in tribus. Pri mo qz illi soli qui ꝑsunt iurisdictõni fori cõscie: sunt executores ⁊ vices ꝙ legem xpi. qõ ma gne dignitatis ẽ. qz lex xpi in ĩmensuz excedit oñs alias leges. Scõo qz illi excedunt alios in latitudine iurisdictõnis. qz oñs alie iurisdic tiones sunt limitate ad certa gña rez. vt delic tor. Forũ aũt ꝺscie ꝺprehẽdit q̃cq̃d cogitari. dici. aut fieri põt. Nam in quolibz istor̃ potest peccari. ⁊ ad q̃libz pctm extẽditur for⁹ iste. Primo qõ plus est: extẽditur ad aliq̃d qõ nec dẽ nec cogitatur. nec fit. ſ. ad delicta omissionis.

Tercio excedit iste forus alios. qz est minus astrict⁹ legi. naz cetere ptates iurisdictõnales: sunt coartate legib⁹. ita ꝙ non ſz iudici facere qõ voluerit. nisi sit talis qui nõ sit subiect⁹ legi bus. in hoc aũt foro põt iudex infligere q̃ntan cũq; penam voluerit iuxta arbitriũ. oẽs náq; pñie arbitrarie sunt. hoc aũt est verũ q̃ntuz ad id qõ venit noïe pene. secus aũt q̃ntuz ad id qõ venit noïe satisfactionis.

Capitulum .cxvij. an penitens possit absol ui ab vno peccato manente alio.

Dicit etiaz prefatus mr̃ in. E. ꝺdone ꝺfessionis. ꝙ sicut excoïcatus maio ri excoïcatione diuersis excoïcationi bus põt absolui ab vna alia manente: ita pote rit absolui ab vno pctõ alio manẽte. 1. ab excomunicatõe lata ex ope alicui⁹ pctĩ. manẽte ex coïcatione lata ex ope alteri⁹ pctĩ. Et ifra. ꝙ põt õleri pctm vnũ: alio manẽte. 1. excoïcatio lata ex ope alicui⁹ pctĩ mortalis. manẽte excomunicatõe lata ex ope alterius. Hec ille. et. ſ. loquens de remissióe venialiuz. dicit ꝙ q̃ntum ad ꝑfectã reconciliatõez fit nõ remittitur vnuz mortale sine alio. ita nec veniale sine oĩ venia li simul et mortali. Sed ista nõ dicẽtur rõna biliter dicta. Pro quo ꝺsideraduz. ꝙ scõm doc tores vnũ mortale nunq̃z remittitur sine alio. ita ꝙ oñia mortalia remittũtur simul. vt oĩa retinẽtur ⁊ manẽt. Est. n. impossibile ꝙ pñiam vnũ pctm sine alio remitti. Primo quidem qz pctm remittitur inq̃ntuz tollitur dei offensa ꝙ gñaz. nullũ. n. pctm remitti põt sine gña: oẽ aũt pctm mortale ꝺtrariatur gñe ⁊ excludit eã. Vñ ipossibile est. ꝙ vnũ pctm mortale sine alio re mittatur. Scõo qz pctm mortale nõ põt sine vera pñia remitti. ad quã ptinet detere pctm inq̃ntũ est ꝺ deũ. qõ q̃dez est cõe oĩbus morta lib⁹. vbi aũt eadem ratio est: ⁊ idem effectus. vñ nõ põt vere penitere: qui de vno pctõ peni tet ⁊ nõ de alio. Si. n. displiceret ei pctm qõ ẽ ꝺ deũ sup oĩa diligẽduz qõ req̃ritur ad rõnem vere pñie: seq̃retur ꝙ de oĩbus pctis peniterz. vñ seq̃tur ꝙ impossibile sit vnuz pctm remitti sine alio. Tercio qz hoc esset ꝺ pfectõez mie dei cui⁹ pfecta fũt opa. de utero no. 32. vñ cui⁹ mifetur: pfecte mifetur. qz ſm augu. in. li. de pñia. quedaz impietas infidelitatis ẽ: ab illo qui iustus. ⁊ iusticia est dimittaz ſpare deniã.

Quarto qz pctã mortalia quãuis nõ sint cõ nexa q̃ntuz ad ꝺuersiõez ad bonũ comutabile: sũt tñ ꝺnexa q̃ntũ ad auersiõez a bono ĩcomu tabili. ĩ q̃ quemlibet oĩa pctã mortalia. ⁊ ex hac pte habent rõnem offense. quam oz per pñiaz tolli. ideo nõ põt vnũ sine alio dimitti. hec. b. t. 3. par. su. q. 86. ar. 3. Et qz pctã nõ habent ꝺnexiones adinuicẽ in aliquo vno: vnũ potest quis incurrere sine alio. ſz vnũ et idem est: ſm ꝙ oĩa pctã remittũtur. Et ideo remissiões ꝺuersoz pctoz ꝺnexe sunt. ⁊ de vno sine alio sa tisfieri nõ põt. Cum. n. ꝑ satisfactõez tolli debe at offensa ꝑcedens: oz ꝙ talis sit mod⁹ satisfac tionis qui ꝺpetat ad tollendam offensam. Of fense aũt ablatio: est amicicie restitutio. ⁊ ido si aliq̃d fit qõ amicicie restitutiõem impediat etiaz apud hoïes: satisfactio esse nõ põt. Cũ er go quodlibz pctm amicitiaz caritatis ꝑdiat que est hoïs ad deũ: impossibile est ꝙ homo de vno pctõ satisfaciat alio retẽto. hec. b. t. in. 4. .di. 14. Item qz pctm mortale nõ põt remit ti sine gñe infusióe. Et gña nõ põt simul stare cũ aliquo pctõ mortali ratióe iam dicta: ideo vnũ mortale nõ põt remitti sine alio. Veniale aũt pctm põt remitti ⁊ tolli sine noue gñe in fusione. ideo non põt remitti vnũ veniale sine

alio. Conſideráduz q ea que nó habent cõne xionẽ adinuicem: vnũ pót auferri ſine altero. ſz que hñt adinuicez ꝺnexionẽ: vnũ nó pót ſine altero auferri. pctã aũt mortalia quãuis non habeãt ꝺnexóem ex pte ꝺuerſioꝭ: habent tñ ꝺnexóem ex pte auerſionis. qz ab vno icomutabili bono auertũt. ꝛ ideo vnũ ſine alio remitti nó pót. cũ remiſſio culpe magis reſpiciat p oppoſitóem auerſióem q̃z ꝺuerſióem. qz culpa remittitur ſm reſtitutóez ad illud a quo culpa ſepanit. venialia aũt nó hñt ꝺuexiones nec q̃ntum ad auerſióem. qz in eis nulla eſt auerſio a fine. ꝛ ſi fit aliquis defect⁹ in actu cor que ex pediũt ad finez. ꝛ ideo pót vnũ veniale ſine alio remitti. hec. b. t. in. 4. ꝺi. 16. de remiſſióe venialiuz. Ex q̃bus plane patz. q vnũ mortale nunq̃z remitti pót ſine alio. Jtez q veniale nó poteſt remitti ſine mortali. Et q vnũ veniale pót remitti ſine alio. ꝛ iſta é ꝺformis ſentẽtia oĩum doctoꝝ. Et ex hiis pz falſitas quorũdaz dictoꝝ in pſato libello de remiſſióe mortaliuz ꝛ venialiuz. Et q pfecta remiſſio nó fit ſine oĩ veniali ſimul ꝛ mortali. ymo pót quis ꝺſequi veraz ꝛ pfectã remiſſióem etiã ſi oĩa venialia nó remittãtur. nec ad hoc oportet rónes adducere. cum ſit ſententia doctoꝝ inꝺubitata.

Capitulum. cxvij. q pctó nõn abſoluitur de pctis oblitis cũ reincidentia. ſed abſolute.

Item dicitur in pſato libello. q pctó abſoluitur de pctis oblitis cuz reincidentia et nó abſolute. ſz hoc nó eſt verum. ymo abſoluitur abſolute ꝛ ſine vlla ꝺitione. qõ pz qz abſolutio ſequitur ꝺtritóez et cõfeſſióem cũ ſit forma ꝛ ꝺpletiuũ ſacrã pñie. vñ illa que abſolute cadũt ſub ꝺtritóe ꝛ ꝺfeſſióe: abſolute cadũt ſub abſolutóe. ſz ꝺtritio oblitorum vere cadit ſub ꝺtritóe. et ꝺfeſſio oblitoꝝ vere includitur ſub ꝺfeſſióe: ergo ꝛ ſimiliter ſub abſolutóe. Dic. u. b. t. in. 4. ꝺi. 17. q de quolibz mortali tenetur hõ ſpãliter ꝺtere. ſi aũt pctm a memoria oĩo excideret: tũc ſufficit gñalis cõtritio de oĩbz eo in quo deũ offendit. ergo pctã in ꝺfeſſióe oblita duz penitẽs faciat qõ in ſe ẽ: vere ꝛ abſolute cadũt ꝛ ꝺtinẽtur ſub abſolutione ſacerdotis. Et iſta eſt vera ſnĩa doctoruz.

Jtem abſolutio ſacerdotis debz eſſe ꝺformis abſolutioni dei cui⁹ miniſter eſt. ſz deus vere ꝛ abſolute abſoluit vere penitẽtem etiã a pctis oblitis: ergo ꝛ ſacerdos. Pre. forma abſoluti onis figcat ſiue demõſtrat effectũ eius in abſoluto. ſz in forma abſolutioꝭ oblitoꝝ nó fit alĩqua diferẽtia in verbis ad aliã abſolutóem de ꝺfeſſis. ergo eodez modo remittũtur. ſ. abſolute ꝛ ſine ꝺditione. Jtez ſi pctã oblita remitterẽtur p abſolutóem ſacerdotis ſub ꝺditóne: illud exprimeretur ĩ forma abſolutioꝭ. vt ei⁹ veritas ꝛ effect⁹ oñderetur. vñ ſicut de ꝺfeſſis dicẽ abſolute. ego te abſoluo: ita de oblitis dicẽret. ego te abſoluo de oblitis cũ tali cõditione ꝛ c. ſz nichil tale dicit: nec facit differẽtiaz ĩ abſoluẽdo de ꝺfeſſis ꝛ de oblitis: ergo eodez modo abſoluit de vtriſq3. ſz de ꝺfeſſis abſoluit abſolute ergo ꝛ de oblitis. tenetur tñ penitẽs ꝺfiteri oblita cũ ad memoriã occurrũt. ſz illã eſt per accñs. Pre. deus req̃rit ab hoĩe id quod pót: nó amplius. Cũ ergo ꝺfiteri pctã oblita ſpãliter nó ſit in ptãte hoĩs. ſz gñaliter tñ: ẽs primũ nó requirit ab hoĩe: ſz ſm. vñ huiuſmodi ꝺfeſſio gñalis cũ ꝺtritóne gñali tollit pctã oblita. hec petr⁹ de taran. in. 4. ꝺi. 20. Pre. ꝺditio inducit dubiũ ꝛ tps. ergo videretur ẽ opus ꝛ dubietati ꝛ tẽporalitati ſubiacere. qõ eſt incõueniẽs: cũ dei opa ſint pfecta. de vtero. 32. ergo abſolutio pctoꝝ oblitoꝝ nó eſt ꝺdicionalis: cũ ſit opus dei. Jtem ſi pctóz abſolueretur de pctis oblitis ſub ꝺditóe: nó eſſz certe ꝛ vere abſolut⁹. qz qõ ſit ſub ꝺditóe nó eſt certum. ꝛ tñ penitens certe ꝛ vere abſoluitur de oblitis. qz ſi ſic moriatur: vere penitẽs reputabitur. ꝛ etiaz ſi vivat ꝛ oblita nó occurrant ei ad memoriaz de nouo. ergo ſequitur q vere et certe abſolut⁹ erat primo. Jtem vt dicit albertus magn⁹. dñs nó abſoluit ſub ꝺditóe: ſz ſim placitum. qz in ꝺtritóe votũ ꝺiunctũ eſt ꝺfeſſioni. ꝛ ſine illo nó eſſz ꝺtritio. pp̃z hoc tenetur ad ꝺfeſſióem. qz votũ ꝺiunctũ eſt abſolutóni. qz in ope dei ſm q dei eſt: nulla ꝺditio eſt. nec tẽporalitas. ſz neceſſitas ill⁹ obligatioꝭ eſt ex voto ꝺfitendi ꝛ ſatiſfaciẽdi ad arbitriuz miniſtri eccl̃ie. ſine quo nó pót eẽ vera ꝺtritio. Eſt aũt vtile nob̃ aſtringi talib⁹ votis pp̃z erubeſcentiaz ꝛ expiatóem. que nó tñ valent ad expiatóem ptetitoꝝ: ſed etiaz ad cautellaz futuroꝝ. ꝛ quecũq3 ſunt nob̃ magis vtilia: hec ordinat ds in ſacris. hec albert⁹ magn⁹. in. 4. ꝺi. 15. Jtez dicit. b. t. in. 4. ſen. ꝺi. 17. in expoſitione lr̃e. q pctm nó dimittitur ſub ꝺditione. qz ſtat⁹ ſalutis nó depẽdet ex futuro. qz vt dr̃ eccl̃. 12. vbi ceciderit lignuz ibi erit. vñ nichil eſt dictũ q homo ad ſtatũ ſalutis p dimiſſióez pctí reducatur ſub ꝺditóe. hec. b. t. Confeſſio .n. gñalis ſacr̃alis valet ad remiſſióem morta

lium oblitoꝝ. qz ex quo pctór facit qđ pót con fitẽdo. ſ. in ſpãli de ſcitis ℔ in gñali de alijs: ab ſoluto ſequẽs ab omnibus abſoluit. ſi poeſſit con tritio. ſz rõne ſpãlis ↄfeſſioĩs a ↄfeſſis. ab obli tis rõne gñalis. Item valet ad remiſſiõem pe ne pctĩ tã ſciti q̃z obliti. hec petr⁹ ď paludę. in .4. di. 17. Sicut .n. ↄtritio gñalis ex quo fa cit qđ in ſe eſt ſufficit ad delenda oblita morta lia quo ad culpam: ſic et ↄfeſſio gñalis ſufficit ad delendũ ad min⁹ in ꝑte illa quo ad penã eis debitã ℞c. Si tñ poſtea occurrat ei quãuis pri us dimiſſuz ſibi fuerit: tenetur tũc in ſpãli ↄte ri ℞ ↄfiteri. nõ ꝓp̃z nouã eius remiſſiõem ſed ꝓp̃z ꝑcepti diuini impletõem. quo ꝑcipitur de quolibz mortali ſpãlis ↄtritio ℞ ↄfeſſio ℞ ſatiſ factio. ſic etiã ſcificati in vtero tenẽtur ad bap tiſmũ. nõ ꝓp̃z culpaz quã habeant ex quo iam ſunt ſcificati: ſz ꝓp̃z ꝑceptũ gñale baptiſmale. Et ĩ ↄfeſſiõe ſacrali nõ ſolũ req̃ritur abſolutõ: ſz etiã expectatur iudiciũ ſacerdotis ſatiſfacti onez imponẽtis. ℞ ideo quãuis iſte primo abſo lutus fuerit: tñ poſtea tenetur ↄfiteri ut ſuple atur qđ defuit ſacrali cõfeſſioni. Cum ↄfeſſio ℞ ſatiſfactio cadãt ſub ꝑcepto. hec durãdus. in .4. di. 21. Et petr⁹ de palude dicit. q̃ confeſ ſio gñalis valet ad dimiſſiõem culpe mortalis oblite. qũ homo diſcutit ↄſciam ſuã ut debuit. tunc .n. virtute ↄfeſſioĩs ſpãlis dimittũtur dic ta ℞ ſcita: virtute gñalis oblita. ſz tunc oportz q̃ ſit ſacrãlis. qz per nõ ſacrãlez nõ dimittitur culpa mortalis etiã oblita. delet ergo culpam mortalez oblitã ſi atritõ p̃ceſſit qz vt clamũ mutatur atritõ in ↄtritõez p̃ quã dimittitur culpa mortalis ſpãliter ↄfeſſa. ℞ p̃ ꝑnis mor talis oblita. Cũ remiſſio mortaliũ ſit onera. ℞ hoc eſt in gñali ↄfeſſione. qz materia abſolu tionis nõ ſũt niſi pctã cõfeſſa in ſpãli vel in ge nerali. Hec petrus. in .4. di. 21. et idem dicit .23. di. q̃ effect⁹ principlr intẽtus nõ ponitur ſub ↄntrõne in ſacro. ſz effect⁹ principalr intẽ tus in ſacro pñie eſt abſolutio pctór: ergo nõ ponitur ſub contrõe ſz abſolute. Et .b.t. in .3. pte. q. 87. ar. 1. dic. q̃ ad remiſſiõez venialĩ um ℞ mortaliz oblitoꝝ ſufficit virtualis diſ plicẽtia. ℞ infra. Si cauſa abſolute ponatur ℞ effectus ponitur abſolute. ſi ergo nõ fieret ab ſolute pctór remiſſio: ſz cũ q̃dam contrõne in futurũ dependente: ſeq̃retur q̃ ſacrm gr̃e nõ eẽt ſufficiens cauſa remiſſionis peccatoꝝ.

Capitulum .cxix. an penitens ſit abſolvẽd⁹ añ peractã pñiam p̃ ſacerdotẽ ſibi iniũctam.

Jſcit etiaz p̃fatus mr̃ vbi ſupra. ↄdi
v tione .16. q̃ penitẽtes ſunt abſolvẽdi
pacta prius pñia eis iniũcta et non ante. qz ſicut in ceteris rebus materia p̃cedit formaz: ita in ſacro pñie. cõtritio. cõfeſſio. et ſatiſfactio. que ſe hñt vt materia p̃cedũt abſo lutiõem ſacerdotis que ſe hz vt forma. hec ibi.

Sed hoc nõ ẽ verũ. et ad hui⁹ falſitatis oſten ſionez ſatis ſufficit cois cõſuetudo eccl'ie vbiq; ℞ ſemp obſuata: que p lege hñda eſt. vt dic̃. b. aug⁹. ℞ habetur in decretis. xi. di. c. in his. ẽ tñ vbiq; coĩter cõſuetuz q̃ penitens cõfeſſus pctã ſua ſacerdoti: ſtatiz abſoluitur iniũcta ſibi pe nitẽtia poſtea pagenda ℞ cõplenda. abſurduz tñ eſt dicere: q̃ tota eccl'ia in hoc erraret et er raſſet ꝑteritis tꝑoribus. Et p̃tc. pz hoc ex canonib⁹ p̃nialibus. nam antiq̃tus p quolibz mortali rlariter iniũgebatur ſeptẽnis p̃nia et ampli⁹ ſm grauitatez pctór. ſi igitur aliquis comiſiſſet plura mortalia ℞ cõfiteretur: mul ta tp̃a trãſirent añq̃z abſolueretur. Item ſi interim committeret aliq̃ pẽtm mortale. ſ. plu ra ſic eſt verſimile ſm fragilitatez humanã: oporteret etiaz q̃ ↄfiteretur ℞ iterꝝ p̃niam cõ pleret anteq̃z abſolueretur. et p̃ſertz cũ ſeõm eũ p̃nia facta poſt recidiuũ nõ ſit ſatiſfatoria. Vñ forſas multi ymo plimi nunq̃z poſſent ab ſolui in tota vita ſua vſq; ad articulũ mortis. qđ magnũ inconueniẽs eẽt. ℞ cã mltoꝝ malorꝝ q̃ inducerẽt hoĩes pctóres in deſperatõem. Et plima inconuenientia ſeq̃rentur. ℞ lex cõfeſſionis et lex x̃pi que illaz inbet: eſſet valde oneroſa. Vñ qđ inſtitutũ eſt in remediũ. ℑ pẽtm et ad ſalutez aiaꝝ: vergeret in ℑriuz ℞ in ſcandalũ ℞ piculuz ℞ detrimentũ ℞ penam aiaꝝ. ℞ tol lerentur multa bona ℞ ſalubria aiaꝝ. vt q̃ hõ pctór cõtinuo tedio afficeretur. ℞ q̃ nõ poſſz ad coĩonem frequẽter accedere. ymo forte nec in tota vita ſua. qđ tñ ſaluberrimũ eſt aie. ℞ a co munione remoueri: eſt maxia penaꝝ. vt dicit ſcũs doctor .i. 4. ſen. di. 9. et alia innumera ma la ſeq̃rentur. vñ lex x̃pi que eſt lex amoris et ſuauis ex hoc efficeretur grauiſſima ℞ oneroſa valde. Pre. abſolutio ſacerdotis dz reſpõde re abſolutioni dei. ℞ cõformari cũ ea. qz ut dic albertus magn⁹. in .4. ſen. di. 14. eadez eſt ſnia ſacerdotis ℞ ſnia iudicis. ſ. dei. ſz ds de cõtritũ ℞ ſacerdoti cõfeſſuz abſoluit: pẽtm ſibi remit tendo. ℞ interdum ad penam tꝑoralez ꝓſequen dam obligatuz relinquẽdo. ergo ℞ ſacerdos dz dere cõtritũ ℞ ſibi cõfeſſum abſoluere: ℞ p̃niaz ſalutarez ſibi iniũgere. Pre. cum pẽtm vere

remittatur per ꝺ tritõem ⁊ cõfessiõem cum ꝓ posito satisfaciẽꝺi ad arbitriũ sacerdotis: nulla causa vel rõ videtur ꝓhibere: q̃n sic penitẽs absoluatur a sacerdote. vt ille dicit. Itez cũ sci ⁊ doctores de his q̃ sũt necessaria ⁊ ꝺuenié tia ad salutẽ aĩaꝝ ꝓlima scripʒint ⁊ tetigerit ea que sunt necessaria ⁊ vtilia ⁊ ꝑiculosa salu ti aĩe: ⁊ plimos casus ⁊ q̃stões de his fecerint ⁊ apuerint: si hoc qõ ille dicit esset necessariuz ad remissiõem pctõꝝ ꝺ ñoam. qõ tñ est similr necessariũ ad salutẽ aĩe: fecissent mentõem de hoc. nec est credibile q̃ rem taꝫ ꝑiculosaz null⁹ tetigisset: aut circa eam dubitasset. Videmus tñ q̃ doctores ⁊ sci de hoc nõ dubitauerũt: nec aliq̃d circa hoc scripserũt. cum tñ valde multa de ꝓnia ⁊ de his que ad eaz ꝓtinẽt scripserint.

Item q̃ ꝑicta positio sit falsa: ꝑ auctoritate doctoꝝ. Primo expresse asserẽtiuz. vñ. b.t. in tractatu de instructõne sacerdotũ. c. de ꝓnia. oñens ꝺ fessorib⁹ modũ audiendi ꝺ fessiones ⁊ absoluẽꝺi ꝺ fitentes dicit. q̃ q̃ñ sacerdos audit ꝺ fessiõem pctõꝝ iniũgat eis ꝓniam saluta rem. deinde faciat ꝺ fessiõem solitam. Primo deo oĩpotenti ⁊ b̃. finita ꝺ fessione: dicat sacerdos misereatur tui ⁊ b̃. indulgẽtiam ⁊ b̃. et absoluat ip̃m a pctis ⁊ ab excoicatione restituens ip̃m eccle sacris. et idem pót colligi in sua ex dictis eius in plibus locis in. 4. sen. Et. ioh. in sũma ꝺ fessoꝝ dicit. q̃ post ꝺ fessiõez ꝺ tritipctõris: clariter debz subsequi absolutio sacerdotis. et alibi in eodem. li. dicit. q̃ sufficit q̃ penitens dicat se habere ꝓpositũ faciendi qõ sibi iniũgitur ⁊ sic debet absolui simplr et fine. ꝺ tritione. Et. b.t. in. 4. di. 16. q. 1. ar. 2. dic̃ q̃ ꝓnia culpe ꝑcedentis offensaz abolet ꝑ moduz recõ pensatõnis que tribus gradibus ꝑficitur. Primus est displicentia culpe ꝑterite. Scõs est ut culpam suã notificet deo ꝑ sacerdotez. Tercꝰ est ut recõpenset ꝑ arbitriũ sacerdotis. ⁊ q̃ntũ ad hoc est satisfactio. et. ſ. dicit. q̃ ad ministerium sacerdotis ptinet tpoꝝ actuũ penitẽtis cõsumatio fm absolutõem ⁊ pene iniũctõem. qõ est q̃si quedam scificatio. et. ſ. q̃ ex ꝓposito satisfaciendi: gra ꝺ fertur quãuis satisfactio actualis gram ꝑsupponit. ⁊ q̃ ꝑ satisfactõem ꝺsequitur penitẽs ꝑfectũ esse gre pctm abolẽtis: qz liberatur totalr a reatu pctĩ. ⁊ q̃ vltimũ in quo ꝺ sumatur res: vñ finis rei. sic forma habz rõnem finis. ⁊ qz satisfactio est vltima pars in qua ꝓnia ꝺ sumatur. ⁊ ideo dr fructꝰ. qõ in rationez finis sonat. hec. b.t. et. ſ. et qz satisfactio est vltima pars: totũ sacrm a pena denotatur sicut res denotatur ab vltimo fine. In quibus manifeste innuit q̃ absolutõ sacerdotis precedit ꝓnie expletõem. ⁊ q̃ impletio ꝓnie iniũcte est vltimũ in sacro ꝓnie. Pre. patet hoc expresse ex dictis ⁊ ꝓnia cõi oĩum doctoꝝ recẽtium: q̃ penitens tenetur adimplere ꝓniam a sacerdote sibi iniũctam. alꝫ peccaret mortalr: nisi impotẽtia eum excusaret. ex quo apparet manifeste q̃ isti ꝓponũt q̃ penitẽtes pñt ⁊ debent absolui ꝺ fessiõe pctõꝝ facta ⁊ ꝓnia a sacerdote sibi iniũcta. ⁊ post absolutõem: tenẽtur in iũctam ꝓniaz implere ⁊ ꝑficere. ⁊ ista est sentẽtia oĩum scribẽtiuz. Quod vero ipe obicit q̃ sic in ceteris rebus materia p̃cedit formaz: ita in ꝺ fessione. ꝺ tritio. ꝺ fessio. ⁊ satisfactio. que se hñt vt materia p̃cedunt absolutõem sacerdotis. q̃ se habet ut forma: soluitur ꝑ dicta. b.t. in. 4. di. 16. q. 1. vbi dicit. q̃ in partib⁹ succcessiuoꝝ: ex qualibz ꝑte pót ꝺ cludi totũ sicut hora tercia. est ergo dies. nõ tñ totũ ẽ una ꝑte ꝓdicatur. ⁊ sic etiaz de q̃libet ꝑte ꝓnie: ꝓnia cõcluditur. eo q̃ ꝓnia non habet totũ esse simul. idem in. 3. ꝑte. q. vlti. dicit q̃ ꝺ tritio fm q̃ ẽ in corde: ptinet ad interiorez ꝓniam. virtualr ãt ptinet ad ꝓniam exteriorẽ inq̃ntũ. ſ. implicat ꝓpositũ ꝺ fitẽꝺi ⁊ satisfaciẽꝺi. et i. ar. 3c. dic̃. q̃ fundamẽtũ quodãmodo virtute ꝺ tinz totũ hẽ vificiũ. ⁊ hoc modo ꝺ tritio ꝺ tinz virtute totã ꝓniam. Dupliciter. n. accipitur satisfactio. ſ. ꝓ actuali solutõe ⁊ ꝓpposito satisfaciẽꝺi. Primo modo nõ req̃ritur etiaz in pctõ mortali. Cum fine illa possit esse sal⁹. qõ ꝑ qz in purgatorio fit satisfactio ꝑ pctõ mortali si hic ñ fuit expleta. De ꝓposito satisfaciendi. dicẽduz q̃ in pctis mortalib⁹ req̃ritur. nam nullus mortale remittitur fine actuali ꝺ tritione. ⁊ tñ in ꝺ tritõne includitur virtualr ꝓpositus ꝺ fitendi et satisfaciendi. hec abuleñ. mat. 12. et sic votũ satisfaciendi. satisfactio invocatur. qz votũ ꝑ opatõe invocatur. vt dicit cassio⁹. ⁊ mr in. 4. di. 17. et. b.t. dicit q̃ illud intelligẽduz est tam in bonis q̃z in malis: q̃n est votũ plenũ. ita q̃ nichil ab executõe retardat nisi impotẽtia. Ex quib⁹ ꝑz q̃ liz ꝺ tritio. ꝺ fessio. ⁊ satisfactio. sint ptes materiales ⁊ integrales ꝓnie: nõ oportet q̃ oẽs simul ꝺcurrant in actu. sed q̃ aliqua: vel aliqui illaꝝ ꝺcurrant in actu: alia. vl alie in virtute. vñ q̃q; ꝺcurrit. una sola in actu. ſ. ꝺ tritio. et alie due ĩ ꝓposito. q̃q; vero sunt due ꝑicte partiũ simul in actu. ſ. ꝺ tritio ⁊ ꝺ fessio. Et alia. ſ. satisfactio in virtute in ꝓposito ⁊ in voto cõfitentis. Et ita dicũtur tres ꝑicte ptes que se

habent vt materia cõfessionis p̃cedere absolu tionem que se habet ut forma. Et ista est sua oĩum doctor. Et hoc modo penitens censetur satisfecisse ad arbitriuz sacerdotis. qz suscepit pñiam a sacerdote sibi iniũctam cum ꝓposito adimplẽdi. Et ita ꝯcurrũt oĩs tres predicte ptes simul ꝛ seq̃tur absolutio. Et ista satisfac tio put ẽ in ꝓposito opatur ad remissiõem pec cati ꝛ ꝯfert gr̃am. vt dicit. b.t. vbi. s. et in. 3. p te. q. 90. ar. 2. dicit q satisfactio ꝯfert gr̃az p ut est in ꝓposito ꝛ auget eam put est in execu tione. sicut baptism⁹ in adultis. Et petr⁹ de taran. dicit in. 4. di. 16. ꝑble. primo. q ad per fectũ esse sacr̃i pñie req̃rũtur hec tria vel ut p tes. vel in se. vel saltez in ꝓposito. et ibidem. ĵ. dicit. q gratie collatõem p̃cedit: vt causa pre patiua satisfactio ꝓfita. Iz nõ i actu. Ite antiphonozeñ. dicit. q nõ est verũ q tm̃ eiusdem virtutis sunt velle satisfacere ꝛ satisfacere. sed ĩ spũalib⁹ actib⁹ verũ ẽ. qz velle credere ꝛ crede re tm̃: eiusdez virtutis sũt. Iz ĩ gn̄alib⁹ nõ ẽ ve rũ. ex q⁹ p3 q ꝓpositũ satisfaciẽdi ad arbitriũ sacerdotis: reputatur in penitẽte satisfactio.

Item posset solui p̃dicta obiectio ꝑ distincti onez. qz satisfactio ẽ duplex. Una que ꝯcoĩta tur i p̃am ꝯfessiõem. s. erubescẽtia ꝛ alij labo res ꝯfitẽtis. ꝛ ista semp p̃cedit absolutiõem sa cerdotis. Alia est que p̃cedit in intentiõe ꝛ sub sequitur in ope: ꝛ illa est quã iniũgit sacerdos.

Item falsitas p̃dicte positionis p3 ex sua doc tor. qui ꝑformiter dicit. q qñ penitẽs totaliter oblitus est pñiam sibi a sacerdote iniũctaz añ q3 eam adimpleret: tenetur pctã prius ꝯfessa uerus ꝯfiteri. in quo manifeste innuit q peni tens post absolutiõem debz pñiam iniũctaz im plere. Item hoc manifeste colligitur ex dic tis doctor. qui de iniũctõe pñie loquẽtes dñt: q sacerdos debet discrete attẽdere circa peni tẽtem: vt imponat sibi pñiam quã credit nelle ꝛ posse adimplere ꝛ nõ aliaz ne fit sibi occasio peccãdi nõ adimplẽdo pñiam sibi iniũctam. Et petr⁹ de palude dic̃. in. 4. 17. di. q pña dz iniũgi per modũ p̃cepti. bonũ etiã est q impo natur ꝑ modũ ꝯsilij. sic q impositio rõne p̃cep ti habeat meritũ obedientie. ꝛ ꝯsiliuz euitet pi culuz culpe. ꝛ oĩs ꝯcordant in hoc. ꝛ oĩs di cũt q pña debet iniũgi penitẽti de volũtate ipius penitentis. Ex quo manifeste colligitur q volunt q penitens postq3 absolut⁹ est: debz pñiam iniũctaz adimplere. alꝯ nõ dicerent q sacerdos fit caut⁹ ne iniũgat talez pñiam quã penitens nõ suscipiat vl postea nõ adimpleat. qz si prius debet pñiam pagere q3 absolui: nõ absoluet eũ sacerdos nisi pacta pri⁹ pñia iniũc ta. Patet etiaz hoc clarius. qz dicũt q si post nõ impleuerit pñiam iniũctam: peccabit mo taliter. semp ergo ꝯcurrũt predicte tres ptes pñie simul in actu. vel in ꝓposito. vl alique vl aliqua in actu. alia vel alie in ꝓposito. et hoc sufficit ad hoc q seq̃tur absolutio. Similis mo dus loquẽdi est cũ dic̃ ambrosi⁹. q penitere est p̃terita mala plangere: ꝛ item plangẽda nõ co mittere. s. ꝓposito. vt. s. dum penitet habeat ꝓ positũ nõ peccãdi postea. ꝛ talis dr vere peni tens etiaz si postea peccet. ꝛ ita est de satisfacti one. qz si pctor dum ꝯfitetur habet ꝓpositũ sa tisfaciẽdi: censetur satisfactõem implere. ideo pót ꝛ debet absolui. ymo si pctor vere doleret de pctis comissis: ꝛ ꝯfiteretur ꝛ nollet p̃iam a sacerdote iniũctaz suscipe: Iz pena sibi debita ꝓ pctis ꝓ alio sectio refugari soluẽdaz: sacerdos posset ꝛ deberet eũ absoluere. vt dicit scotus. Mit. n. qõ illi imponẽdus ẽ ꝯfitẽti qõ libenti⁹ recipit. ꝛ qõ creditur pseueranti⁹ adimplere. vel si oĩo nullaz vellet p̃iam recipe a sacerdo te impositaz. dicit tũ se habere displicẽtiam de pctõ comisso ꝛ firmũ ꝓposituz nõ recidiuãdi: absolubilis est. ꝛ nõ est remittẽdus ne cadat in desperatiõem. ꝛ nũcianda est sibi pena que esset ꝓ pctis facienda ꝛ imponẽda ꝛ q eaz in se vl in equalenti absq3 impositõe studeat adimple re. alioq̃n soluet ad plenuz in purgatorio. hec ille. in. 4. sen. di. 14. Et item. di. 17. declarãs illud p̃ceptũ ecclie de ꝯfessiõe. s. oĩs vtriusq3 sexus. dicit q nõ oportet penitẽtez velle penã vel p̃iam suscipe a sacerdote. qz ꝛ ñ nullã sibi oblataz a sacerdote vellet recipe: tũ duas vel tres nouitates vel additiones haberet ꝓpositas. s. con tritiõem ꝛ ꝯfessiõem ꝛ ꝓpositũ recipiendi pe nam infligẽdaz sibi a deo hic vl in purgatorio: talis iniq⁹ citi⁹ esset absolubilis: q3 repellen dus. ꝛ idem in eadez. di. dicit. si quis accedit cũ displicẽtia pcti commissi ꝛ cũ ꝓposito abstinen di a pctõ ꝛ obediẽdi eccl̃ie: est absoluend⁹. ꝛ dz habere ꝓpositũ obediẽdi ꝯfessori in adimplẽ do sibi iniũcta. hec scotus. et eãdem sniam po nit item. di. 19. et. di. 17. dicit ille q vere est ab solutus a pctis oĩbus: penam exteriorez sibi impositaz: pót solvere in caritate. vel in pctõ mortali. vbi manifeste ondit q post absolutio nez ꝛ nõ añ: debz penitẽs ꝯplere p̃iam iniũc tam. Item patet hoc plane ꝑ ocliũ gn̄ale. in. c. oĩs. de. peni. et. remi. Vbi datur forma administratõi huius sacr̃i. ꝛ tũ ibi ꝑmittitur

absolutio et receptio eucharistie ad impletoēz satisfactionis iniūcte. vt patz in ordine lē. nec obstat necessitas coīonis in pascha. cū ter. non inducat hanc necessitatē. qz ex causa pōt dispē sari: vt tenet inocen. in. c. i. ex teno. de tporibus ordi. ad idez. in. c. i. de. peni. di. 4. Et anthoni⁹ de but. in pōcto. c. oīis. dicit q; si pctōr nō fit ita patus. s. recipe pīiam sibi iniūgendaz. ni chilomin⁹ imponat sacerdos pīiam quācūqz leuissimaz ꝛ iniūgat q; oīa bona que tollera bit. pp̄r deū sint ei in pīiaꝫ pficiant ad salutē. ꝛ absoluat eū ꝛc. Inducit aūt pfatus mr̄ p fundamēto dicti sui auctoritatez leonis dicen tis. Xp̄s hanc pōfitis eccle tradidit ptātez. vt ɔfitētib⁹ pīie satisfactōez darent ꝛ eosdez salubri satisfactōe purgatos ad coīonez sacra mētoꝝ p ianuam recōciliatioīs admitterent.

Sed ex ista auctoritate nō infertur q; peni tens nō debet absolui a sacerdote: nisi peracta pri⁹ pīia iniūcta: vt ille asserit. nec lra btī leo nis hec innuere videtur. sz solū oīdere: q; nō so luz remittūtur nob pctā per baptismū: sz etiā per sacm̄ pīie. si post baptismū ceciderimus. oīs q; multiplex mia dei sic habūdāter puidit humane fragilitati: q; etiaz si post baptismi sa crāmētuz ꝛ regnationem lapsa p pctm̄ grām poiderit: per pīie sacm̄ illaz recupare possit. ꝛ q; iste sit intellect⁹ lre illius: pz ex eodem. di cit. n. leo multiplex mia dei. ita lapsib⁹ huma nis subuenit: vt nō modo p baptismū. sz etiam per pīiam spes vite repetur. sic diuine volun tatis pīidis ordinatis: vt invulgētiaz dei nisi suplicatōnib⁹ sacerdotuz neq;ant obtinere. xp̄s .n. hanc pōfitis ecclie tradidit ptātem vt ɔfi tentib⁹ pīie satisfactōem darent ꝛ eosdem sa lubri satisfactōe purgatos: ad coīonez sacroꝝ p ianuam recōciliatōnis admitterent. hec leo. In quib⁹ verbis apte ostendit: q; pctōr lapsus post baptismū possit repari ꝛ vitam gr̄e recu perare p sacm̄ pīie. qō pficitur p ministeriū sacerdotum. Nū suplicatio dr̄ hic suplex ꝛ de uotū ministeriū sacerdotū i foro pīie. ut expo nit mr̄ hubert⁹. Et q; iste sit intellect⁹ lre patz per mr̄m. sen. di. 17. 4. vbi inducit istaz aucto ritatez cū aliis: ad pbandum q; ad remissiōem pctī nō sufficit soli ɔo ɔfiteri qō sit in ɔtritōe. sz etiam requritur exterior ɔfessio que sit sacer voti ꝛ satisfactio ad arbitrium sacerdotis. als imptinenter allegaret mr̄ istaz auctoritatem. ymo non faceret ad suum propositum. vt ibi plane pz. Et. prete. esto q; auctoritas pōcta intelligeretur sicut ille doctor vult. i. q; illa tria .s. ɔtritiō. ɔfessio. ꝛ satisfactio. pcedant absolutōem sacerdotis. qō nō est verū: esset facilli ma solutio. s. q; illa tria debent pcedere absolu tionez. nō semp in actu: sz in ppōsito ꝛ i voto. vnde est ordo inter pōcta: q; aliqn̄ pcedit una illaz solū i actu. s. ɔtritio ꝛ alie due. s. ɔfessio et satisfactio in voto. aliqn̄ vero pcedunt due tm̄ in actu. s. ɔtritio ꝛ ɔfessio. alia vero. s. satis factio in virtute in ppōsito ɔfitētis. ꝛ hoc suf ficit. ꝛ ita semp pcedunt pōcta tria absolutio nem sacerdotis in virtute. qz virtualr̄ una ī clu ditur in alia. et nō oz q; i actu pcedant. ꝛ iſtud est verum. ꝛ est ista doctoꝝ. unde albertus ma gn⁹. in. 4. sen. di. 16. dicit. Non tota pīia est in ɔtritione. nec tota in ɔfessiōe. nec tota in satis factōe: sz in oibus simul. ꝛ ista tria sunt partes pīie. ꝛ oīs simul oportet in ipa. ꝛ etiaz suc cessiue. oīs q; idem simul. ſm q; una est in actu. ꝛ due vel una in voto. sicut cū ɔtritio est in ac tu. ɔfessio aūt ꝛ satisfactio in voto. ꝛ cū ɔfes sio est in actu virtus ɔtritōis est in ipa ꝛ sa tisfactio est in voto. ꝛ cū satisfactio est in actu: vis ɔfessionis est ī ea. ſm q; est iniūcta. p pctīs. ꝛ vis ɔtritōis p doloreꝫ ꝛ pctī detestatōem. ꝛ sic nunqz una sepatur ab altera: ꝛ una sepa tur ab alia. ꝛ hec nō hñt repugnātiaz. ꝛ satis factio semp reqritur admin⁹ in voto ꝛ lamen to interiori. qz latisfactōnis mod⁹ ē multiplex. .s. per penā interiorez ꝛ exteriorē. ſm etiaz q; aliqd adiūctuz ɔfessioni reducitur ad ɔfessio nem. sic erubescētia ꝛ lamentū ɔtritōnis. hoc modo etiā est satisfactio quedaz. Dēs iste tres ptes pīie ɔiunctiz opantur. Ꝺ pctm̄. sz non oz q; oīs assint in actu. sz sufficit duas vel unam esse in ppōsito. ꝛ aliam vel alias esse in actu. hec oīa albertus. Non est ergo verū q; pīia in iūcta a sacerdote pri⁹ debet actualr̄ peragi et ɔpleri: q̄z penitens absoluatur a pctīs que cō fessus est. nec doctores ō hoc dubitare solent. sz solū si fiat absolutio ante impositōez pīie. vel post. qz quidaz hñt unū modū. alii vero aliuz. Dicit aūt. ioh. an. in. cle. duduz. de. sepul. nota hunc ordinez. vt primo auditur ɔfessio. Secō do imponatur pīia. Tercio fiat absolutio. nō ergo pcedat absolutio impositōem pīie: vt sic absolutōez pcedant coīdis ɔtritio. oīs ɔfessio. operis satisfactio. saltem affectu. hec ille. Et .ioh. ō ymola. ibidez dic. colligit ex lra ordinē qui debet adhiberi in ɔfessiōibus. Quia pri mo debet audiri ɔfessio. Secō imponi pīia. Tercio fieri absolutio. Et guillerm⁹ ibidez dic. nota ordinez in verb istis ꝛ in illis q; sequū

tur et iaz qđ debet seruare in pñie sacrō ꝺfes
soz. Primo debet audire ꝺfessiōem. Scō
imponere pñiam. Tercio absoluere sacrālr.
vicesimo ꝛc. Sed nūquid ꝺz absoluere. post
pñias īponere: dic q nō. qz cū ī pñie īpositiōe
aparet tercia pars principal materia debita
hui⁹ sacri. ſ. satiſfactio q̄them⁹ est ex pte pecca
toris siū q̄ salté in affectu nō é pfectū huiusmo
di sacrm: nō pōt forma debita aponi p mini
strz. donec prius ipa debita materia integre
fit pacta. que in trib⁹. ſ. oris. operis. satiſfactio.
saltez in affectu ꝺfiſtat. hec ille. ꝛ idem tenent
alij doctores. Et innocen. in. c. ex tenore. de tpe
ordi. dic. si enorme fit etiā ꝛ occultū: pte pñie p
acta poterit ministrare in suſceptis ordinib⁹.
et. ij. nec statiz peccat facta ꝺfessiōe celebrādo.
Iz bonū fit ꝺfilium q̄ p parte pñie satiſfaciat.
Ex quib⁹ plane infertur q penitēs absoluitur
ante pactam pñiam. qz non pōt celebrare vel
ministrare añ absolutōez. pōt tñ ante pactam
pñiaz. ꝛ istud colligitur ex lra clemen. vbi ter.
ponit ordinez in ꝺfessiomb⁹ audiēdis. ſ. audiā
tur ꝺfitentes deinde imponatur pñia. tercio
fiat absolutio. Ex quo clare pz. q satiſfactio
debet pcedere absolutōem in virtute. in ppoſi
to. ita q penitens ꝑponat adimplere pñiam
p sacerdotez sibi iniūctam vel iniūgendam. et
hoc sufficit. ꝛ nō oportet q actualē pcedat sa
tiſfactio absolutōem. Alij aūt dolūt q peni
tens debz absolui ꝛ post pñiam sibi iniūgi. Sa
cerdos aūt nō pōt absoluere nisi ꝺfitētem: qz
aliz nō esset sacrālis absolutio. ita nō debet ab
soluere nisi pñiam imponēdo. qz tū impositio
pñie est post absolutōez. valet absolutio. etiaz
si nō sequatur īpositio pñie. Iz peccat sacerdos
qui pñiaz nō imponit. hec abulen. mat. vi. Et
ita est diuersitas inter ꝺfessores in modo absol
uēdi. qz aliqui iniūgunt pñiam añ absolutōez.
Alij vero post absolutōez. Et tñ an hoc modo
vel alio fiat: nō é magna dificultas. qz vtroq
modo fieri pōt. Melius tñ est: q pñia iniunga
tur ꝛ post seq̄tur absolutō. Nemo tñ dic: q nō
debet penitens absolui. nisi pri⁹ pegerit pñiaz
iniūctam. Ideo manifeste falsa est ꝓpōcta no
na ꝛ ymaginaria positio. ſ. q penitēs nō debet
absolui nisi pacta prius pñia sibi iniuncta.

De clauibus

Capitulum. cxx. de clauibus et cur dicūtur
claues regni celoꝝ. ꝛ quid sint et qualiter sunt
in deo ꝛ in xpo ꝛ in ministris ecclesie.

Ro aliqua euidētia quorūdaz in pre
p fato libello ꝺtentoꝝ de clauib⁹ ꝛ vsu
et ptāte ꝛ effectu eaꝝ. ꝛ aliquoꝝ su
prauictoꝝ. Considerādum. q ecclia et ministri
eius hñt claues regni celoꝝ. vt xps dixit petro
. mat. xvi. ſ. tibi dabo claues regni celo. ꝛc. Re
gnū āt celoꝝ accipitur ꝗnq; modis ī sacra scri
ptura. Hic tñ nō pōt accipi: nisi vno duoꝝ mo
doꝝ. ſ. aut p eccl̄ia millitāte. aut p celo siue vi
ta eterna. Utroq; n. modo sunt claues. Nam
dicūtur claues regni celoꝝ. i. vite eterne. qz p
eas tollitur impedimētum eundi ad vitaz eter
nam: qđ est a pte. vl nō tollitur. qđ est claue
re. dicūtur aūt claues regni celoꝝ. i. eccl̄ie mil
litātis. vno modo. i. qz in sola eccl̄ia millitāte
sunt. extra eccl̄iam aūt nō sunt claues. Infide
les. n. nō hñt claues. hereticī aūt ꝛ ceteri pcīsi
ab eccl̄ia nō hñt vsum clauiū. ꝛ ita claues ītra
eccl̄iam solaz manent. ꝛ ita vocātur claues re
gni celoꝝ: qz soli ministri istius regni illas ha
bent. Scō qz vsus harū clauiuz solū manet
q̄uiu māserit regnuz celoꝝ. i. eccl̄ia millitans

Tercio dūr claues regni celoꝝ. i. eccl̄ie milli
tantis. qz nō solū possunt q̄ntuz ad soluere ꝛ li
gare respectu vite eterne: sed etiaz q̄ntū ad ali
qua que sunt eccl̄ie millitātis: vt in excoicatio
ne. cui⁹ effectus est priuare a coīone fidelium.
ꝛ a participatōe sacroꝝ. vtrūq; tñ é respectu
huius vite. ꝛ ita claues sunt regni celoꝝ. i. vite
eterne. ꝛ etiaz regni celoꝝ. i. eccl̄ie millitantis

Sunt āt in eccl̄ia claues accipiēdo p metha
phoram. Nam in corporalib⁹ clauis est instru
mētū quo sera clauditur ꝛ aperitur. ꝛ ita i spūa
libus illō quo tollitur dificultas intrādi ī vitā
eternam dē clauis. ꝛ impedimēta puenienti
ad vitam eternaz: vocātur sere. quib⁹ claudi
tur vita eterna. Illud igitur quo talia impedi
menta tollūtur: dē clauis. nichil aūt impedit
ingressum ad vitā eternaz: nisi pēm. qz nō est
manus pñi abreuiata: vt saluare nō possit. sed
iniq̄tates vre diuiserūt inter vos ꝛ deū vrm.
. ysay. lix. illō ergo quo ab extra tollūtur pec
cata: dē clauis. ꝛ dē ab extra: qz ex parte ho
minis req̄ritur dolor de pctis. sine quo non fit
remissio pctoꝝ. ꝛ illo exēte fit remissio. ꝛ tñ
ille dolor ꝛ quecūq; actiones alie satiſfactorie
ex parte nr̄a: nō vocātur claues. Iz agāt ad re
missiōem pctī. ꝛ rō est: qz clauis dicit ptātem
ꝛ iurisdictōnem. video notāt aliq̄s ab ex̄. Si
aūt queratur in quo sunt iste claues. i. quis hꝫ
eas. dōz. qđ sic dictum est clauis nominat po
testatem quādam: qua tollitur pēm p quod

impedimur intrare in vitam eternã. impedit aũt pc̃tm siue q̃ntuz ad maculã. siue q̃ntuz ad reatũ pene. ideo ille habet claues istas qui pot liberare hoiem a macla pcti. vl a reatu pene. Ex quo seq̃tur q̃ ptas ista clauiũ est in deo. vt est trinitas ⁊ in xpo hoie ⁊ in ministris ecclie.

De deo patet q̃ ipe tollit maculaz ⁊ remittere pot reatũ pene. ⁊ hoc directe. ⁊ ob hoc claues ista est in trinitate beata p auctoritatez. vel ut quidaz dicũt ⁊ idem est: est clauis auctoritatis in trinitate. ⁊ dr per auctoritatẽ. i. per originez. s. q̃ é ista ptas ī deo. ⁊ ille a nullo eã accipit: sz potꝰ ipe eã coĩcat oibus hñtibꝰ illã. aliquo modo ⁊ hoc é hre p auctoritatẽ. ro huiꝰ est. q̃ quicq̃d peccatur: ꝺ deũ comittitur q̃ est suprem⁹ ⁊ verus dns oĩs creature. ⁊ tradidit ei legez in q̃ q̃ncũq; puniatur: ipm offendit. ideo ad ipm directe ptinet: retinere offensam illam. aut remittere sicut ad quẽlibz hominez directe pertinet: dimittere debituz quod ei debetur. Jn xpo autem homine est clauis q̃ ipe realiter aperuit regnũ celoꝝ. q̃d pri⁹ totꝰ nature humane clausuz erat. ⁊ nũc est semp apertũ. ⁊ ideo dr habere clauez excellẽtie. ⁊ dr clauis excellẽtie: non respectu deitatis. sed respectu ministroꝝ ecclie. q̃ nó hñt eam ministri ecclie sicut xps. est aũt grav⁹: q̃ fic̃ pfecti⁹ habet tota trinitas clauez quã xps inq̃ntum hõ: ita pfecti⁹ habz xps homo clauẽ: quã ministri ecclie. Primũ pz q̃ trinitas habet clauez: qua libere pot donare ⁊ dimittere hõi pctã. Et p solam liberalitatez: posset hõi remittere tam maculam q̃z penã debitã. nichil faciente hoie. nec alio p eo. xps aũt inq̃ntuz homo: nõ habet ptãtem a se. sz a ꝺo. ideo clauis sua nó é auctoritatis. Scõo q̃ xps homo p passiõem suam: potuit soluere pcium redẽptionis nre: tollerã ꝺo ⁊ merendo ⁊ satisfaciendo p oĩbus pctis: pro q̃bus nó poteramus satisfacere. Et tñ sine passiõe p solam volũtatez humanaz: nõ poterat nos liberare a pctis. q̃ xps inq̃tuz homo: minoꝝ est deo. etiã q̃ pctã nra nõ sunt ꝺ xpm inq̃tum homo: sed ꝺ deitatem. eo q̃ xps ut hõ nó est naturaliꝝ oĩs nr̃: sz per collatiõem totius deitatis. mat. vltimo. data est michi oĩs potestas in celo ⁊ in tra. ⁊ hoc fuit q̃ hoc meruit per actꝰ suos. s. per mortez. actu. Zo. ⁊ ita clauis trinitatis excedit clauẽ xpi vt est hõ in duobus dictis. et iuxta illa duo: vocatur proprie clauis auctoritatis. ⁊ clauis ptãtis. in xpo ãt hoie: nõ est clauis auctoritatis nec ptãtis proprie. q̃ nó pot per solam volũtatẽ pctã remittere: sz est clauis meriti. Scõm est q̃ clauis xpi: est value excellẽtioz claue ministroꝝ ecclesie. Primo q̃ solus xps aperuit regnuz celoruz: q̃ toti nature humane clausuz erat. sacerdotes aũt agũt aliq̃d ad apiendum regnũ celorum isti hõi: sz nó ad apiendum toti nature humane. ⁊ hoc é magna excellẽtia. ⁊ q̃ntũ ad hoc ipe solus habet clauem. apoca. ȝ. Scõo q̃ remissio pctoꝝ: vere dependet a xpo p modũ meriti. nã nob q̃q̃ ꝺ pctis dimittitur: totũ ⁊ multum amplꝰ meruit xps nob remitti. ⁊ sic q̃ absoluimur accipimus realiꝝ aliq̃d de eo q̃ est xpi. i. de meritis passionis eiꝰ. sacerdotes ãt nõ comunicãt q̃q̃z de meritis. ⁊ ita differũt xps ⁊ sacerdotes tanq̃z dans de suo ⁊ dans de alieno. coĩcantur. n. nobis bona xpi p sacerdotes. sz ipi de suis nichil nobis dant. sz potꝰ etiã ipi accipiũt de bonis xpi sicut ⁊ nos. Tercio q̃ nõ solum xps vt homo pot pctã remittere: sed etiaz potuit sacra instituere. p que remitterentur pctã nra. q̃ ꝺ ptinet ad suphabundãtem et superfluentez gr̃am eius: cũ dar⁹ sit ei spũs ⁊ nõ ad mensurã. ioh. ȝ. ⁊ acceperũt sacra efficatiã a passiõe xpi. ⁊ ita solz dici. q̃ de latere xpi dormiẽtis in cruce: sacra efluxerũt. in quib⁹ ecclesia edificatur. ⁊ hoc est: q̃ fluxit sanguis ⁊ aq̃ de latere eius. ioh. 19. Et sunt sacra hec instituta a xpo hoie. ⁊ in noie eius ꝺferũtur. Nullus aũt minister ecclie pot sacra ecclie instituere. ymo nec tota ecclesia potest de nouo sacrm aliq̃ instituere: in quo gra ꝺferatur ex ipo operato. sz vtendo his sacris faciũt aliquis ministri ad remissiõem pctoꝝ. ⁊ hec est magna excellentia xpi sup ministros. Quarto q̃ xps poterat cõferre effectuz sacri sine sacro. q̃ ministri facere nó possunt. Est etiã in ministris ecclesie clauis. s. in sacerdotib⁹. q̃ ipi agũt aliquid ad remissiõem pctoꝝ: inq̃ntuz ꝺferũt sacramẽta q̃b⁹ pctã tollũtur. Et tũ vocãtur iste claues ministeriales. i. isti nichil ꝺferũt ꝺ suo. nec datur nobis aliq̃d meritis eoꝝ: sz inq̃ntum ꝺferunt nobis ipa sacra: dicũtur ipi agere ad remissiõem pctoꝝ. sic̃ applicans ignem: agit ad ꝺbustiõem ligni. ⁊ de his solis clauibus ministroꝝ locutus est xps q̃n dixit petro. tibi dabo. cla. re. ce. mat. 16. et de his agit mr. sen. in. 4. di. 18. hec abuleñ. mat. 16

Capitulum .cxvi. ꝺ est clauis et quot sunt claues ⁊ in quo sunt ⁊ q̃n date sunt aplis ⁊ q̃n dãtur ⁊ q̃ sunt idem cũ caratere sacerdotali. ⁊ quid est carater.

a Dcuius euidentiam ꝺ fideranduꝫ. ꝙ clauis est quedaꝫ potestas que datur in ordinatione. et realiter non differt a caractere sacerdotali. seꝺ fm rõne m. caracter .n. est qualitas impssa aĩe: indelebilr in ea manens. ideo ꝛ claues sunt in aĩa radicate. ꝛ sic caracter sacerdotalis nunq̃ꝫ pót perire etiaꝫ in degradato: ita ꝛ claues nunq̃ꝫ pereũt. ls vsus eaꝝ nõ fit: pꝛ: nõ existere materiã sẽp. ꝛ nõ sunt caracter ꝛ clauis due res: ls vna numero. ꝛ tñ vocatur caracter ꝛ clauis ad aliud ꝛ ad aliud. dicit. n. caracter figurã siue ꝺ figuratõem Vñ nõ est qlibꝫ figura in corpoꝛalib⁹ caracter. ls illa qua ꝺ figuratur recipiẽs ĩprimẽti vl cõferẽti. ꝛ ob hoc figura manẽs in cera ex ipresſiõe sigilli: vocatur ꝓprie caracter. qꝛ fm illaꝫ: cera est ꝺ figurata sigillo. ꝛ ita caracter rlative dr. vt nõ solũ sit figura: ls ꝺ figuratio. ꝛ ita caracter est ptãs spũalis: qua ꝺ figuratur aĩa hominis deo imprimẽti. ꝛ ideo ꝙ illam ptãtem refertur ad solum deũ: q̃si ei ꝺ figurat⁹. sic baptisat⁹. ꝺ figuratur xp̃o. ad. gala. 3. quotquot in xp̃o baptisati estis xp̃m induistis. i. ymaginẽ eius. vel ꝺ figuratõem acceperũt. Jn ꝺ firmatione etiaꝫ ꝺ fertur caracter. qꝛ ascribimur militie xp̃i. ꝛ per hoc spãliter ꝺ figuramur ei: iaꝫ portantes ei⁹ insignia. sic ascripti militie alicui⁹ principis: portant insignia illi⁹. Jn oĩbus etiaꝫ ordinib⁹ ꝺ fertur caracteres. qꝛ ordo supꝛem⁹. i. sacerdotalis est ad ꝺficiendũ corp⁹ vñ. Per ptãtem ergo ꝺficiendi cũ ordinetur sacerdos solum ad corpus xp̃i: ꝺ figuratur ip̃i xp̃o. ꝛ qꝛ ip̃e ꝺfert ptãtem hanc: est homo vere ꝺ figuratus ei. ꝛ ita ista ptãs vocatur caracter. Et qꝛ ceteri ordines subordinãtur ordini sacerdotali. qꝛ subministrãt ei: sũt subordinati corpori xp̃i vero. ꝛ ita per ptãtez in eis datã: ꝺ figuratur homo xp̃o. ad quẽ ordinatur. ꝛ a quo accipit ptãtem ordinis. hec abuleñ. super .mat. 16. c. et eadez est sñia. b. t. petri de taran. ꝛ petri de palude. duran. ꝛ aliox. in. 4. di. 1ꝯ. Cum. n. frustra fiat ꝙ plura qõ potest fieri per vnuꝫ: ista tria. s. caracter. ptãs ordinis ꝛ ptãs clauiuꝫ. idez sunt. ſz diserũt rõne. qꝛ caracter dicitur: inq̃ntuꝫ distinguit hñtem a nõ hñte. Caratur. n. est signũ distinctiuũ ꝛ ꝺ figurans nos xp̃o. vñ caracter dr. idez qõ signũ. vel figura. vl impressio. Ptãs aũt ordinis dr. per ꝺparationez ad ꝺficiendum corp⁹ xp̃i. ꝛ respectu huius actus: vocatur ptãs ordinis ꝙ excellẽtiam. qꝛ oĩs ordo ordinatur ad hũc actuꝫ vl effectiue vel dispositiue. Ptãs aũt clauiuꝫ dr: ꝓut ordinatur ad ligãdũ vel soluẽduꝫ subditũ. Et sic ꝙ clauis eccle nichil aliud est q̃ꝫ caracter sacerdotalis. Jta ꝙ sic caracter nõ est nisi vnũ scõm rem: ita etiaꝫ nec clauis est nisi vna fm rem. q̃ tñ dr̃ esse plures fm ꝓres actus vel effect⁹. vocatur. n. ista clauis que est vna ptãs fm rem: auctoritas vel scĩa discernendi. ꝛ potẽtia iudicandi. soluendi. ꝛ exequẽdi. qõ decretũ est. et fm hoc accipitur duplex clauis. s. potẽtie ꝛ scientie que sunt vna clauis. et ita ꝙ vna habz duos vsus. s. discernere ꝛ examinare ligandos ꝛ soluẽdos. ꝛ ligare ꝛ soluere. sciẽtia accipitur hic ꝓ auctoritate discernẽdi. Et ls clauis hẽat multos actus ꝛ mltos vsus: tñ vnuꝫ habz principalem a quo dependent oĩs alij actus. ꝛ ad quez ordinãtur. qui est ꝺficere sacrm altaris. ꝛ ad quẽ ordinãtur actus ligandi ꝛ soluẽdi. sic .n. ex ptãte quaꝫ habet sacerdos in corpus xp̃i verus accipit ptãtem in corpus xp̃i misticum ad ligandum ꝛ soluẽduꝫ: sic ex actu ꝺficiendi dependet actus ligandi ꝛ soluẽdi. hec durandus.

Et notãduꝫ fm. b. t. ꝙ sacra. no. le. ad duo ordinãtur. vi: ad remediũ. ꝺ pẽtm ꝛ ad ꝓficienduꝫ aĩam in his que ꝓtinent ad cultuꝫ dei. fm ritum xp̃iane vite. fideles. n. xp̃i ad ꝑmium future glie: deputãtur signaculo ꝓdestinatõnis diuine. ls ad actus ꝺuenientes pñti eccle: deputãtur quodã spũali signaculo eis infignito: qõ caracter nũcupatur. per quẽ ꝺ figuratur homo xp̃o ꝛ deputatur ad ea que ꝓtinent ad diuinũ cultũ fm ritum xp̃iane religionis. Vñ oyo⁹. in .Z. c. eccle. ierar. cũ diuisset ꝙ ds quodaꝫ signo tradit suꝫ ꝓticipatõez accedẽti: subiũgit. ꝓficiens eũ diuinũ. ꝛ coĩcatorem diuinoꝝ. diuinus aũt cultus ꝺfistit. vel in retinẽdo aliqua diuina. vel in tradẽdo aliis. ad vtrũq̃ aũt hoc requiritur potẽtia: ad tradendum aliis: potentia actiua. ad recipiendũ aũt passiua. ꝛ ideo caracter importat quãdaꝫ potẽtiam spũalem: ordinatam ad ea que sunt diuini cultus. totus aũt ritus xp̃iane religionis diuinatur a sacerdocio xp̃i. ꝛ ideo caracter sacrãlis spãliter est caracter xp̃i. cui⁹ sacerdocio ꝺ signãtur fideles: fm sacramẽtales carateres. qui nichil aliud sunt: q̃ꝫ quedaꝫ ꝓticipatões sacerdocij xp̃i ab ipo xp̃o derivate. vnde caracter sacrãlis: est q̃dam participatio sacerdocij xp̃i in fidelibus eius. vt. s. sicut xp̃s habet plenam spiritualis sacerdocij ptãtem: ita fideles ei⁹ ei ꝺ figurãtur in hoc ꝙ ꝓticipant aliquã spũalem ptãtem respectu sacramẽtoꝝ ꝛ eoꝝ que ꝓtinẽt ad diuinũ cultũ. ꝛ ꝓpꝛ hoc etiaꝫ: xp̃o non ꝺ petit habere car-

terem. ſz poteſtas ſacerdocij ei⁹ ⁊ paratur ad caratere sacerdotum: ſicut ro qō eſt plenum et pfectū ad aliquaz ſui pticipatōnem. Et ita carater ſacerdotalis eſt quedam pticipatio ſacerdocij xp̄i. qō eſt eternū. ideo inseleb̄ r̄ ineſt aīe. nō. pp̄z ſui pfectōem: ſz pp̄z pfectōez ſacerdocij xp̄i. a quo derivatur carater ſic̄ quedam inſtrumētalis virt⁹. ad agentes aūt in ſacr̄is: ptinet ſacr̄m ordinis. qz per hoc hoīes deputā tur: ad ſacr̄a alt̄is trademda. ſz ad recipiētes p′ tinet: ſacr̄m baptiſmi. p qō homo accipit pote ſtatem recipiendi alia ſacr̄a. hec. b. t. in. ꝫ. p. q. .6ꝫ. in diuerſis locis. ⁊ eſt eadez ptās per eſſen tiā qua ſacerdos ⁊ficere pōt ⁊ qua pōt ligare ⁊ ſoluere: ſi iuriſdictio aſſit. nec differt niſi ratō ne. fm qō ad diuerſos effect⁹ ⁊paratur. vt dic̄ .b. t. in .4. di. 17. Et ſi q̄ratur qñ collata ſit hec ptās ⁊ficiendi ⁊ ligādi ⁊ ſoluēdi. Dicēduz q̄ ptās ⁊ficiendi corp⁹ ⁊ ſanguiné xp̄i collata eſt a xp̄o īmediate oīb⁹ aplis in die cene ⁊ nō ante. qō patet qz obiectū p̄cedit potētiaz ⁊ nō ecōuerſo. ſic̄ dr̄. Z. de aīa. q obiecta ſunt prio ra potētijs. vñ cū obiectū potētie ſacerdotalis principale ſit ſacr̄m euchariſtie prī⁹ debuit il lud ſacr̄m inſtitui q̄m reſpectu eius hec poten tia dari. Scōo qz lex ⁊ ſacerdocīū debent ſe ⁊comittari ſicut dr̄. hebre. 7. trāſlato ſacerdo cio neceſſe eſt vt legis tranſlatio fiat. qō expo nens aug⁹. ibidez ⁊ habetur de ⁊ſtitutionib⁹ .c. tranſlato. dicit ſic. qz. n. ſimul ⁊ ab eodez et ſub eadez ſpōſatōe vtraq; data ſunt. q⁹ de vno dr̄ neceſſe eſt vt de altero intelligatur. vnde qz lex noua nō eſt ⁊firmata niſi in paſſōe xp̄i. ſic̄ dr̄. hebre. 9. vbi teſtamētuz eſt: mors neceſſe ē intercedat teſtatoꝛ. ideo inſtante paſſiōe in ce na ⁊ſumata eſt inſtitutio oīum ſacꝛoꝝ. no. le. ⁊ ideo etiam tunc ſunt inſtituti diſpenſatores ſacꝛoꝝ. Sūt āt facti p ſacerdotes p̄ba illa hoc facite in meā ⁊memoratōez. luc. zz. dicta ſibi in traditōe calicis. ſic̄ etiaz in traditōe calicis cū verbis eq̄polentib⁹ fit ſacerdos. nam dr̄ hoc facite. i. ptātem accipite hoc faciendi: equipo lent ei qō dr̄ accipite ptātem celebrandi. qz. n. xp̄o ſubeſt cū voluerit poſſe dicendo hoc facite .i. corp⁹ ⁊ ſanguinez meū ⁊ficite q nō pōt con ficere niſi ver⁹ ſacerdos: vt dr̄ de ſūma trinita te. ci. vna vero. 24. di. ecce. ideo tunc fecit eos ſacerdotes. vt ſit ſenſus hoc facite. i. ptātem fa ciendi accipite. vñ magis eſt verbuz ptātem cō ferentis q; p̄cipientis qz ſtatiz ptātem facien di acceperūt. nō tñ ſtatiz fecerūt qz nō celebra uerūt aū penthecoſten. Poteſtas aūt ligādi et ſoluendi in foro ⁊ſcīe oīb⁹ aplis collata ē. eque ⁊ īmediate a xp̄o ⁊ ſimul ⁊ ſemel ⁊ eq̄li ter. ſz qñ hoc fuit pōt eſſe dubium. Vñ circa hoc notāda ſunt duo certa ⁊ terciū dubiū. Pri muz certū eſt. q nō fuit eis data hec ptās ante cenam: quia ante cenam non fuerunt ſacerdo tes. non ſacerdos aūt nō pōt habere claues or dinis nec potētiaz ligandi nec ſoluendi in foro ⁊ſcīe. qz ſolis ſacerdotib⁹ ligandi ⁊ ſoluendi ptās a deo tradita eſt. de. peni. di. 1. c. ſi cui. Ex his ſic̄ olim ſacerdotes ſoli iudicabant inter le pam ⁊ lepram. Vñ. mat. 8. vade ⁊ oſte te ſa cerdotib⁹. ⁊ luc. 17. ite oſtendite vos ſacerdotib⁹. vñ ante cenā ī qua primo facti ſunt aplī ſacer dotes nō acceperūt xp̄i ptātem ligandi nec ſol uendi in foro ⁊ſcīe. qō ergo dictū eſt eis oīb⁹ quodecuq; ligaueritis ſup tr̄am erunt ligata ⁊ in celo. ⁊ quecūq; ſol ueritis ſup tr̄am erūt ſoluta ⁊ in celo. eſt ver buz p̄miſſionis de futuro: nō collationis in pre ſenti ſic etiā ſimile verbū dictū petro. mat. 16. .ſ. quodcūq; ligaueris ⁊c. fuit verbuz p̄miſſio nis. Scōo certū eſt. q iſta ptās fuit data apo ſtolis aū penthecoſten: qz poſt paſſiōez xp̄i cō feſſio de mortali comiſſo poſt baptiſmū fuit ō necessitate ſalutis ſic̄ ⁊ baptiſm⁹. vñ cum oēs aplī peccauerint mortal r̄ xp̄m derelinquēdo ⁊ petr⁹ ſp̄aliter ter negando. alij fere oīs ex cepta btā virgine deſpando vel diſcredēdo oēs p oīs indigebāt abſolutōe ſacr̄ali. vñ xp̄s eis defeciſſz neceſſarijs: ſi nō alicui dediſſet ptātez abſoluēdi eos ⁊ petr⁹ indigebat ⁊fiteri ſicut ⁊ alij ideo p̄ter r̄p̄m debuit hec ptās dari alicui alij aplo. ⁊ pari rōne oīb⁹. vt nō uſq; ad pēthe coſten neceſſe haberēt oīs ⁊feſſiones differre.

Dubiuz aūt eſt terciū. ſ. utrū ptātem ligādi ⁊ ſoluēdi acceperint in cena qñ facti ſunt ſacer dotes: an in die reſurrectōnis qñ dictuz eſt eis .ioh. 20. Accipite ſp̄m ſcm quoꝝ remiſeritis pctā remittūtur eis ⁊c. Et dr̄ q in cena per illa ꝟba hoc facite primo p̄z hoc q coſter dr̄ q vn⁹ ⁊ idem eſt carater ſacerdotalis: qui eſt ptās ⁊ficiendi ⁊ abſoluēdi. ideo nō pōt vna po teſtas dari ſine alia. qz vt dr̄. 4. methaphiſice. Quecūq; ſunt vnū ⁊ idez ſimul generātur. vñ cū illis tunc ſit data ptās ⁊ficiendi per oīs ⁊ ptās abſoluēdi. Scōo qz ſi deus a principio mūdi ſtatim qñ fuit p̄cm adiuuit remediuz p ſacr̄m p̄nie ⁊gruū illi tpori mlto magis in no na. le. que pfectior eſt hoc facere debuit. vñ cū aplī baptiſmati ⁊ coīcati ſacr̄is. no. le. iam pti nerent ad eaz. Peccātes eadez nocte debuerūt

statim habere remediuz sacrt pñe .nō. le. qō est per ɔfessiōem ꝛ absolutōem. qō tū non habuissent nisi tunc data fuissz ptās ligandi ꝛ soluendi. Hercio qz dato q ptās ligandi ꝛ soluē di essent distincte sic aliqui dicūt. nichilomin9 qz vna fundatur sup aliaz sic accessoriuz super principale. eo ipō q xp̄s dedit primā ꝛ principalem ptātem. s. ɔficiēdi. similr dicetur dedisse ptātem accessoriaz absoluēdi. sm hoc aūt diceretur q xp̄s in verbis illis accipite sp̄m sanctuz dedit eis sp̄m scūm insuflando nō aliquaz ptātem. Per hoc etiaz qō sequtur. quoz remisti tis ꝛ c. nō dedit eis ptātem ligandi ꝛ soluendi quā iam nō habebāt sz declarauit vsum ptātis in cena ei9 date exercēdi ad aliū actū sz fuisset declaratū. vnde nō dixit remittite ꝛ c. sicut ibi dixit hoc facite. sz dixit quoz remisitis. s. p potestatez quā habetis: sz qz poterāt sp̄m scūm qui in baptismo receperāt dat eis de nouo spiritū scūm vt digne absoluāt. Sic igitur apli facti sunt sacerdotes in cena accipiētes ptātez ɔsecrandi que est principalis. sz in resurrectōe p illa verba quoz remisitis acceperūt ptātez quo ad actū secūdariuz. ꝛ hec est opinio sci thome. in. 4. sen. di. 23. ꝛ hec magis ɔsonat dictis scōz. ꝛ tunc dicēduz est q xp̄s etiaz thome absenti corpore dederit eādem ptātem. vel pōt dici q in cena dedit vtraq; ptātem sz tunc innotuit altera. ꝛ sic dictuz thome saluatur: qz res dī fieri qū inotescit. vñ sic xp̄s dixit de se post resurrectōez data est michi oīs ptās: nō q tūc esset sibi data de nouo sz qz erat manifestata. Ita dī tunc quoz remisitis nō nouaz ptātem dando: sz declarādo dataz. et hec est rōnabilioz opinio. hec oīa petr9 de palude. in. li. de ptāte eccl'ie. ar. 2. ɔclusiōe. 4. et. 6. De sacerdotib9 aūt dicendum. q in ordinatione ɔfertur sacerdoti caracter. qui est quedam ptās spūalis qua sacerdos ɔfiguratur xp̄o imprimēti ꝛ ɔferenti ꝛ eius saterdocio ꝛ p eaz ordinatur ꝛ refertur ad x̄p̄m ꝛ ad corp9 x̄p̄i verū ɔficiendū. et rōne hui9 vocatur caracter. ꝛ ista eadem ptās que est caracter: vocatur clauis sm qō ordinatur ad corp9 x̄p̄i misticū. i. ad subditos. p hoc ergo differt caracter a clave. qz caracter cum sit ptās ɔficiendi: est respectu corporis x̄p̄i verī. Clauis vero cū sit ptās ligandi ꝛ soluēdi: ē respectu subditoz qui ligātur ꝛ soluūtur. ꝛ tū p talem ptātem nō ɔfiguratur homo deo. qz nō est directe ad illū. ideo clauis nō vocatur caracter. qz cū vtrūq; dicat relatōem ad aliq̄d: nō dicunt ad idem. sz ad diuersa. ꝛ tū fundamētalr

rez sunt. qz ista ptās sm quā ɔfiguratur sacerdos xp̄o: est eadem cū ea qua respicit subditos sibi. et nō est incōueniēs: qz per eādez potētiaz actiuam: pōt quis referri ad diuersa ꝛ ɔpetēt sibi diuersi actus. sic patet de igne. Eadem .n. virtus numero est p quā calefacit ꝛ liq̄facit. s. calor. sz differt rōne. ꝛ ita nō ē incōueniēs q ea dem sit ptās respectu duoz actuū. qñ vnus est causa alteri9. ita oīs remissio ꝛ grā que in nob̄ est: descēdit a capite nr̄o qō est xp̄s. ideo eadez ptās erit: qua sacerdos poterit ɔficere ꝛ absolucre. cū vnū sit causa alteri9. s. ɔficere est causa absolutionis. cū ambo descēdant a capite nr̄o xp̄o in nos. ꝛ ip̄m ɔficere sit ad ip̄m: ꝛ absolucre sit ad mēbra xp̄i. Et iam qz absoluere ꝛ ligare est dispositiuū ad suscipiendū corp9 xp̄i. relatio aūt ad diuersa: nō impedit vēritatem ptātis. ꝛ ita caracter sacerdotalis quo pōt sacerdos ɔficere ꝛ clauis: sunt eadez res numero sm essentiaz. Sed diferūt sm rōnem qz referūtur ad aliud et ad aliud. ꝛ clauis cū sit ptās spūalis data in ordinatōe sacerdotis. sed iurisdictio nō datur in ordinatōe sacerdotis. sed iurisdictio nō datur in ordinatōe. sz tunc qñ datur materia. i. plebs subdita. ꝛ claues efficiunt homines dignos: vt eis aperiatur regnū: inq̄ntum p actū clauium remittūtur pcta. quo facto stātim est homo dign9 regno celoz. aperire ät huic homini q realr illō recipiat ꝛ introeat in illō: soli9 dei est. sacerdos aūt p claues: nō pōt īmediate sup regnū q̄si ipe realr illō aperiat pctōrī. sz pōt sup sacra q̄b9 mediantib9 puenit homo ad regnū. naz nemo pōt illa tribuere nisi sacerdos. Sunt aūt due claues. s. scia discernendi. ꝛ ptās ligādi ꝛ soluēdi. quaz vna ptinet ad iudicādum quis sit dign9. vel indign9. ꝛ vocatur clauis scīe. ꝛ alia ad soluēduz vel ligāduz. recipiendoz vel excludēdum ip̄os dignos vel indignos. que vocatur clauis potētie. ꝛ vtraq; est ptās quedaz. nam scia discernēdi: nō notat solum habitū sz ptātem vel auctoritatē discernē di. vltra quā est ipa ptās ligandi ꝛ soluendi. simile pz in iudicis forensib9. qz ī causa ē cognoscere ꝛ ē diffinire. ꝛ vnū distinguitur ab alio: cū vnū possit delegari sine alio. Ita ergo cum in spūalib9 sit q̄dam iudiciū: erit ibi discretio vel discussio que dicit ptātez: ꝛ diffinitio vltra illā. sic in foro pñie sacerdos p sciam discretōnis q̄ est auctoritas vel ptās discernēdi: est ɔpetens iudex cora quo homo reuellet sciam suā ꝛ cōpellat ɔfitētes venire ad ɔfitendum ea ɔpulsione: q̄z iura sacerdotib9 curatis ɔcedunt. ꝛ vltra ptātem qua quis legitime aperire ɔsciam

alterius ꝛ discutere potest que dicitur scientia discernẽdi: requritur alia ptãs ad absoluẽdum quos inuenerit ad hoc aptos: qõ est diffinire in hoc foro. ꝛ istud est potestas ligandi ꝛ absoluẽdi. que est scõa clauis. Et ita distinguntur iste due claues ꝛ ambe sunt ptãtes. vere tñ nõ sunt iste due claues tanq̃ due ptãtes sepate: cũ potestas clauis sit eadez essencialr̃ cũ caractere sacerdotali qui est vnic⁹. ꝛ nichil aliud datur in ordine sacerdotali. ideo claues nõ pñt esse due ptãtes sepate. Clauis. n. ꝛ ptãs ꝺficiendi que est carater: sũt eadez ptãs numero. ergo a forciori iste due claues: sunt eadez ptãs numero ĩ essentia. ꝛ eadez auctoritas. diferũt tñ ex compatione ad actus: qz sunt duo actus. quoꝝ vn⁹ alterũ ꝑsuponit. s. solnere ꝑsuponit discernere ꝛ cũ ambo ꝺpetant sacerdoti ex officio: cõpetent per eãdem potẽtiaz. hec abuleñ. mat. ibi. idem duranꝰ ꝛ alij.

Capitulum .cxxij. de vsu ꝛ effectu clauium et de materia eaꝝ et qualiter claues ꝛ sacerdotes nñ oꝑantur ad remissiõem peccatoꝝ.

Consideráduz ulterius circa vsum istarum clauiuz q̃ actus clauiũ est super materiaz. Et ista est duplex. s. media ta que est homo qui absoluitur ꝛ ligatur. et ĩmediata que est pctm: de quo hõ absoluitur uel in quo ligatur. Cõcorditer aũt ab oĩbus ꝺcedi tur: q̃ claues sup pctm habeãt vsuz suũ soluendo ꝛ ligando. Sunt aũt in pctõ. saltem in pctõ comissionis. hoc. s. actus pctĩ. culpa. macula offensa. reat⁹. pnitas ad malũ. derelicta ex peccato. tenebra. pena. Et dicẽduz q̃ claues non hñt vsuz suũ sup actũ pctĩ. qz ille transit q̃n fit. nec sup culpã qz trãsiuit cũ actu. ideo act⁹ clauium nõ se extendit ad culpã stricte acceptaz. nõ q̃dem ex defectu clauiũ. sz qz q̃n venit vsus clauiũ: iam culpa esse cessauit cũ ipo actu. ideo nec macla tollitur. nec remittitur. nec ꝺletur. nec quis ab ea absoluitur ꝑ actũ clauium. Claues etiaz nõ tollunt pnitatez ad malũ relictã. ꝛ c. Quod apꝛet. qz post actũ clauiuz adhuc manet. qz sic naturalr̃ genita ẽ ex actu. z. ethi cox. ita ꝙ ꝺrios actus tolletur. ꝛ tñ claues nõ sunt date a ꝺo nisi ꝑ eis que homo naturalr̃ facere nõ sufficit. Manent aũt q̃nq;. s. macla. reatus. offensa. tenebra. pena. que oĩa coĩter doctores reducũt ad duo. s. ad maculã. ꝛ ad penã. Alij aũt large accipiẽtes culpã: includũt sub noĩe culpe: maculã. offensaz. tenebraz. reatum.

Dicenduz ergo q̃ claues ecclie ꝓsunt ad auferendum macłam. siue ut alij dñt culpam: accipiendo eam large. ꝛ qz baptism⁹ ꝓdest ad remissiõem pctĩ tollẽdo maculam siue culpã originalem. ꝛ tñ eadez vis est sacri pñie ꝛ baptismi. ergo etiaz pñia ꝓderit ad delẽdum maculam. ꝛ tñ tota vis sacri pñie est ex clauib⁹. ergo claues agũt ad remissiõem pctĩ q̃ntum ad maculaz. vt aũt videatur q̃ fit eadez virt⁹ penitẽtie ꝛ baptismi. Est sciendũ ꝝ hugo. in. li. de sacrãs. q̃ sacra ex scificatatione inuisibilem gr̃am ꝺtinẽt. i. ꝓz scificatiõem que ĩ eis est cõferunt gr̃am inuisibilez. illud ergo ĩ quo est scificatio sacri ꝺfert ad gr̃am. Scificatio aũt in sacro est tercia. q̃nq; ex parte ministri ꝛ materie simul. sic in ꝺfirmatione ꝛ in eucharistia. Aliq̃n ex pte soli⁹ materie. sic in baptismo. qz ipa aqua scificatur. sicut dixit hugo. q̃ baptismus est aqua diluendis criminib⁹ scificata. alia q̃n est scificatio in solo ministro. sic in sacro penitẽtie. naz materia nõ ẽ scificata sz pot⁹ mala. s. pctm. ꝛ ideo sic in baptismo tota virt⁹ sacramẽti est ex pte materie. s. q̃ ĩmergatur ds in aquaz cũ verbis ꝺsuetis. qz scificatio est ex pte soli⁹ materie: ita in sacro pñie tota vis cõfistit ex pte ministri. vñ eodez modo se hz ptãs clauiuz in sacerdote ad effectũ sacri pñie: sicut se habet virtus q̃ est in aqua baptismi ad effectũ sacri baptismi. Cõueniũt etiã sacrm̃ pñie ꝛ sacrm̃ baptismi in effectu. qz ambo ordinãtur directe ꝺ pctm. i. maculaz. vel ut alij dicũt cmpã. large sumẽdo culpam. Et hoc nõ est in alijs sacrãs. ꝛ sic sic baptismalis scificatio q̃ tenet se ex pte materie sufficit ad delẽdum pctm q̃ntũ ad maculaz: ita ꝛ scificatio pñialis que se tenz tota ex pte ministri sufficiet ad delendũ maculam. ꝛ hoc erit ꝑ claues cũ nulla fit ptãs sacerdotalis in sacro pñie: nisi ꝑ claues. diferunt tñ qz in baptismo ut coĩter nõ requiritur act⁹ alicuius ex parte suscipiẽtis. ideo putatur tota efficatia remissionis esse ex parte sacri. In sacro aũt pñie requiritur actus penitẽtis. Et sic putatur efficatia eẽ ex actib⁹ penitẽtis ꝛ nõ ex virtute clauium. Et tñ nõ est ꝓz hoc minoris efficatie sacrm̃ pñie in aufferendo pctm: q̃z baptism⁹. sz differẽtia stat in hoc. qz sacrm̃ pñie cũ habeat actus penitẽtis tanq̃z materiales: non põt dari nisi adultis in q̃bus semꝑ requritur ꝑparatio ad suscipiẽduz effectũ sacroꝝ quoꝝcũ qz. baptism⁹ aũt interduz parulis interdum adultis datur. Oñ aũt datur parulis aut carẽtibus vsu rõnis: per soiũ sacrm̃ sine ꝑparatiõe aliqua datur remissio pctoꝝ. Si autem datur

adultis rõne vtentib⁹: requiritur etiã ad bap
tismuz ꝑparatio quedaz ꝙ quá tollatur fictio.
qz nemo pót nouã vitam inchoare nisi penitu
erit eũ veteris vite. vt dicit aug⁹. in li. de pñia
Hec aũt ꝑparatio qũqz ꝑcedit sufficiés ad gr̃e
pceptõem añ receptõem baptismi. ꝛ tũ nó est
ideo tunc baptism⁹ minoris efficatie: q̃z cũ cõ
fertur pueris in q̃bus nulla est nec esse pót pre
paratio. ita ergo é de pñia qz ls ad remissiõez
macule siue culpe large loquẽdo ꝑcedat ꝑpa
ratio ex pte penitẽtis: nó tollitur q̃n ꝙ sacr̃m
.i. ꝙ virtutem clauiuz tollatur macula. Pro
quo est sciendum. ꝙ qñ baptismus ꝛfertur adul
tis: est semp necessaria ꝑparatio. sed fit dupl̃
vno modo ꝙ ꝑcedat realr̃ dispositio baptismi
Et tunc gr̃a remissionis pctõz recipitur ante
baptismũ. sz nó añ deficriũ recipiendi baptis
muz. Alio modo ꝑparatio ꝛ baptismus simul
sunt tpe. sic cũ aliqs nunqz deliberauerat bap
tisari ꝛ aliquis eũ nó aduertẽtes baptisaret
in forma eccle. si tunc qũ actualr̃ baptisatur
ꝛsentit: est vtilis baptism⁹. ꝛ ille. ꝛsensus est ꝑ
paratio. als accederet ficte. ꝛ tunc gr̃a remiss
onis datur simul cũ baptismo. Et vr̃ dari per
baptismũ ꝛ nó ꝙ ꝑparatõem. Cũ nó ꝑcesserit
ita. n. est de pñia. nam ls necesse sit ꝙ penitens
añ susceptũ sacr̃m cogitet de penitẽdo ꝛ delibe
ret: tũ interdũ ꝑcedit ꝑparatio sufficiens et in
terdum ꝑcedit sz nó sufficiens ꝛ fit sufficiés tũc
qñ actualr̃ recipitur sacr̃m. Et ita tunc datur
remissio pctõz ꝙ actũ clauiuz. qz nó ꝑcedit illũ
ꝑparatio. Actus ergo clauiuz facit ad deletio
nez istoz dupl̃. s. vt in voto exñs. vl ut in actu
se exercẽs. De primo vt qñ ꝑcedit sufficiés dis
positio siue ꝑparatio. qz tunc añ actualem sus
ceptõem sacr̃i: remittitur pẽtm. sz nó añ ꝑposi
tuz actuale vel virtuale recipiendi. Et ita defi
cerium pocieñi effectu clauiũ: facit ad remis
siõem pctõz. sicut deficriuz pcipiendi baptis
muz in adulto: facit plenaz remissiõem pctõz
aũ susceptũ baptismũ. De scõo vt qñ quis ꝑ
posuit ꝛfiteri ꝛ tũ nó fuit ꝑfecte dispoit⁹. s. qz
nó habebat plenã intentõez recedẽti de pctis:
interduz in ipa ꝛfessione ꝛ absolutõne sacrali
plene ꝺs disponitur. qz datur ei plena detesta
tio pctõz: cũ qua infunditur gr̃a. ꝛ hoc fit me
rito clauiũ. Et ita claues faciũt hic remissiõem
pctõz: quaz ꝑcedens ꝑparatio facere nó suffice
ret. Et semp ita fieret qñcũqz nó ess ꝑfecta ꝑ
paratio: nisi quis ponat expresse obicem .i. ꝑ
ponat nó recedere de pctis. qz tunc claues non
aufferũt pctm. qz claues volũtatez nó cognut

seu ꝑficiunt. qñ igitur fuerit insufficiẽs ꝑpara
tio. s. ex negligẽtia vl inaduertẽtia: tunc sem ꝙ
in sacr̃i ꝓceptione virtute clauiuz ꝑficitur. Et
fit remissio pctõz virtute clauium. Sed cla
ues nó faciũt ad deletõem macule. vel aliozuz
principalr̃. i. vt principale agens. qz ad hoc nó
sufficit aliqõ sacr̃m: sz soli deo ꝛpetit. qui pctã
remittit. sz agunt claues vt instrumẽtuz. nõ q̃
dem ptingens ad aiam cui⁹ est pctm qõ dele
tur. qz solus ds ꝙ actõem suam attingit aiam
nr̃az. qui ei illabitur. sz faciũt claues dispositi
ue in virtute dei. Et ita baptism⁹ ꝛ cetera sa
craméta. vñ baptism⁹ agit ad remissiõem pec
catí: vt organũ inaiatum. sacerdos aũt ꝙ vir
tutem clauiuz ꝛfert ad remissiõem pctí: vt or
ganuz aiatum. sic ꝛ fuus. Et ꝓr hoc sacerdos
vocatur minister. ꝛ hoc est qz nó dimittitur ma
cula: sine actuali vsu clauiũ. vel deficrio poti
ꝰ effectu clauium. hec abuleñ. mat. 16. Quá
do. n. q̃s est in pctõ: nó est dign⁹ vita eterna. sz
per hoc qz se vult subicere actui clauiuz: vult ef
fici dign⁹. nam claues efficiunt eũ dignũ. cũ ꝙ
actũ clauiũ remittãtur pctã. quo statiz est hõ
dign⁹. Actus ergo clauis est: nó quidez dignis
aperire regnũ. sz dignos facere vt eis aptatur re
gnuz: vel ut in regnũ qõ iam aptum est introi
re possint. qz per actũ clauium solũ pót homo
hic disponi vt intret in regnuz celoz. Aperire
aũt regnũ ce. huic hói ꝙ realr̃ illud recipiat et
introeat illuꝰ: solius dei est. sacerdos aũt ꝙ cla
ues nó pót ĩmediate sup regnũ. q. ipe realiter
illud pctõz aperiat. sz pót sup sacra quib⁹ me
diantib⁹ puenit hõ ad regnuz. idem vbi supra.

Sciendum ꝙ clauis nõ est nisi dni⁹ per se. s. ad
aperiendũ. ꝛ alterũ nó est intentũ. primo inci
dit ex defectu aptionis ꝑ culpaz pcti. Est ãt
diferẽtia inter clauem corporalez ꝛ spũalem.
qz clauis in corporalib⁹ metu latronũ fit. ideo
est magis principalr̃ ad claudẽduz. in spũalib⁹
aũt ecõtra est. ꝛ ideo principalr̃ ex tota inten
tione est ad aperiendum. Et claues principalr̃ in
tenduntur ꝑ aperire ꝛ ad hoc date sunt a dño.
hec albertus magn⁹. Ex quo patet falsitas po
sitõis prefati mr̃i. qui dicebat. ꝙ claues prin
cipaliter sunt ad ligandum.

Capitulum .cxvij. in quo ꝓbatur ꝙ sacer
dos euangelicus per claues eccle nó solũ ostẽ
dit pctõrem absolutũ sed vere disponit ꝛ facit
ad remissiõem pctõrum ꝛ apertiõem regni ce
loz. ꝛ de duplici potestate ministroꝝ ecclesie.

Reiectis aũt de remissióe peccatoꝝ
p per claues eccl̃ie: memorat⁹ mĩ con
traria asserit ĩ sua doctrina ꝛ ĩ scrip
tis suis. tenet. n. ꝙ sacerdos euangelicus ꝑ cla⁄
ues eccl̃ie nichil facit ad remissiõem pctoꝝ. sed
solũ oñdit pctõrem absolutũ ꝛ recõciliat eum
eccl̃ie ꝛ eius sacr̃is: fic̃ faciebat sacerdos lega
lis. Hoc aũt falsum est ꝛ erroneũ valde. quod
manifeste ꝓz. qz si claues nichil facerẽt ad dele
tionẽz macule siue culpe: nõ reqͤreretur ꝓpositum actuale. nec virtuale potiendi effectu cla
uium. ꝛ tũ reqͤritur ꝑm oñs scribẽtes. qz ls aũ
realẽ ꝑceptõem sacr̃i pñe posslit deleri pc̃tm:
nunq̃z tũ aũ desideriuz actuale. vel hĩtuale ꝺ fi
tendi ꝛ hñdi sacerdotalem absolutõem. fic̃ su
peri⁹ oñsum est. ꝛ tũ si nichil faceret ad remis
sionẽz pctĩ illa absolutio: nõ reqͤreretur ꝙ ꝑce
deret fic̃ est de alĩs sacr̃is. Nam ls oĩa sacr̃a p
ficiant ad collatõem gr̃e: nõ exigitur ꝓpositũ
recipiendi illa ad hoc ꝙ tollatur pc̃tm. sed hoc
solũ requiritur in baptismo ꝛ pñia. siue quoꝝ
actuali receptõe. vel desiderio recipiendi: non
pñt tolli pctã. ꝛ hoc é qz cetera sacr̃a prosunt
ad remissiõem pctoꝝ q̃ntuz ad penam ꝛ aug
mentũ gr̃e. baptismus aũt ꝛ pñia ꝓsunt ad re
missiõem pctoꝝ etiaz q̃ntũ ad maculaz ꝛ cete
ra que manẽt de pctõ. Sc̃do qz si claues sa⁄
cerdotales nõ facerẽt ad remissiõem pctoꝝ q̃n
tum ad maculaz: nõ magis ꝓesset ꝓponi ꝺ fi
teri ad hoc ꝙ pc̃tm tolleretur postq̃z ꝗs volu
it: q̃z ꝓponere comedere vel bibere. ls falsuz é.
qz istud ꝓpositũ est necessariũ. saltẽ virtualiter:
ergo claues aliquid faciũt ad remissiõem pctĩ
q̃ntuz ad maculaz siue culpam. Item si ꝺic
ta positio vera esl̃z: sacerdos. no. tc. nõ haberz
maiorem ptãtem q̃z sacerdos legalis. q̃ ĩmun
dos a lepra nõ mũdabat. ls cũ mũdati erãt: il
los mũdos oñebat. leui. 13. et. 14. qõ falsuz é.

Item in pñia datur gr̃a. ls minister pñie est
sacerdos ex vi clauiz. ergo agit ad gr̃e collati
onem. ls gr̃a ꝙponitur pctõ. ergo claues agũt
ad tollendũ pc̃tm. Item maiorez virtutez re
cipit sacerdos in sua ꝺsecratõe: cũ fit rõnalis:
q̃z aqua baptismi in sua sc̃ificatõe. ls aqua bap
tismi hanc vim accipit: vt corp⁹ tangat ꝛ cor
abluat. vt dicit aug⁹. ergo a fortiori sacerdos
in sua ꝺsecratõe accipiet hãc ptãtem: vt possit
mũdare cor ꝑ claues. Pre. patz hoc efficaci⁹
ex verbis x̃pi qui petro post ꝺfessiõem viuini
tatis eius: ꝑmisit ei se daturuz claues regni ce
loꝝ. mat. 16. d. tibi dabo claues regni celoꝝ. i.
ptãtem ligandi ꝛ soluendi. ꝑ quas aperitur ad
vitus vite eterne. ꝛ quodcũq̃z ligaueris super
terraz. i. tu manẽs ĩ tr̃a. q. d. ls manes ĩ tr̃a nõ
putes te nõ habere ptãtez spũalem. qz ꝗcquid
tu facis hic: acceptatur in celo tanq̃z si ibi fie
ret. vel dr̃. qõcũq̃z ligaueris sup tr̃am. i. de his
qui sunt sup tr̃am ꝛ c̃. Vbi raban⁹. qui. n. regẽ
celoꝝ maiori ꝑ ceteris devotõe ꝺfessus est: me
rito ꝑ ceteris ipe collatis clauib⁹ regni celestis
donat⁹ est. vt ꝺstaret oĩbus: qz absq̃z ea ꝺfessi
one ac fide: regnũ celoꝝ nullus posset intrare.
Claues ãt. re. ce. ipam discretõem ꝛ potẽtiaz
noĩat. potẽtiaz qua liget ꝛ soluat: discretõem
qua dignos vel indignos discernat. Sed mĩ
ille hãc auctoritatez ꝛ sniam x̃pi retorquet ad
falsum intellectũ ꝛ male exponit. d. qz regnuz
celoꝝ hic accipitur ꝑ ecclia militãti. ꝛ solue
re vel ligare ꝑ recõciliatõe eccl̃ie ꝑicte. vl̃ ex
cludere ab ea. ꝛ hoc verũ est. nõ tñ ꝑcise. s. qz ni
chil aliud in hoc ꝺceatur. Et nichil aliud pos
sit euangelic⁹ sacerdos ꝙ claues a x̃po collatas:
q̃z recõciliare eccl̃ie militãti. vel excludere ab
ea. ymo põt hoc ꝛ ampli⁹. qz põt soluere a pec
catis ꝛ ligare. ꝛ põt aperire regnũ celoꝝ. i. vitã
eternaz. ꝛ claudere ꝛ c̃. Et hoc x̃ps figͤficauit.
qõ multiplr̃ patz. Primo qz cũ dixisset petro
tibi dabo cla. re. ce. Et claues accipiantur ibi
methaforice: ne essl̃z locus dubitãdi vel erran
di: statiz subiũxit. declarãs vsuz siue exercitiũ
vel ptãtem ꝛ actũ clauiuz. d. qõcũq̃z ligaueris
ꝛ qõcũq̃z solueris. ergo ptãs siue vsus clauiuz
est soluere ꝛ ligare. ꝛ c̃. Sc̃do qz x̃ps dixit
qõcũbz solueris. soluere tñ pctã: est tollere illa
Et nõ est recedẽduz a ꝓpria ꝛ vera significati
one terminoꝝ. maxime in sacra scriptura. Et
ꝑsertiz in verbis x̃pi. x̃ps tñ ꝓmittens claues
petro: vere ꝛ ꝓprie locutus est ꝛ nõ parabolice
vel figurate. ꝛ tñ x̃ps non dixit. qõcũq̃z reco
ciliaueris ꝛ c̃. ls qõcũq̃z solueris. ꝛ loq̃tur de so
lutione vl̃ ligatõe pctoꝝ. ergo sic̃ ir̃a intelligẽ
da est. Et. b. t. in tractatu de forma absolutio
nis: dicit ꝙ in absolutõe sacr̃ali potius utimur
verbo absolutõnis q̃z remissionis: vt forma ab
solutõnis ꝺueniat verbis institutionis. qz dñs
exponẽs clauiũ ptãtez his verbis vsus est. ꝗcũ
q̃z solueris ꝛ c̃. verba tñ sacr̃alia efficiunt qõ fi
guficãt. vt dic̃. b. t. ibidem. c. 3. Et adhuc ꝓz
hoc. qz ubicũq̃z x̃ps locutus est de collatõe cla
uiuz: vsus est his verbis. s. soluere. remittere.
vt patet. mat. 16. et. 17. et. 10ḥ. 20. vbi uero de
reconciliatõne loquebatur: nõ verbo solutio
nis vl̃ remissionis vsus est. ls recõciliatõnis. vt
patet. ma. 4. s. si ofers munus tuũ ad altare. et

ibi.re.fu. q frater tuus habet aliq̄d aduersuz te.re.ibi.mu.t. Et vade pri⁹ recōciliari fratri tuo ⁊ c. Similē loquēs de correctiōe fraterna: dixit. si peccauerit in te frē tuus: vade ⁊ corripe eum ⁊ c. mat.xvij. ⁊ simile est de aliis similib⁹. ergo sic debent intelligi verba xp̄i. put iacēt et sonant in vero sensu ⁊ nō trahi ad alienū ⁊ falsum intellectū. Pre. patet hoc plane ex verbis saluatoris. mat.xvj. nam ibi q̄ fecit mentionem de electōe ab eccl̄ia militāte ⁊ de solutione ⁊ ligatōe: nō eisdem verbis .p. vtrisq; vsus est. sz diuersis vt pz in l̄ra. naz de primo dixit fit tibi sic̄ ethnicus. Jn sc̄o quecūq; alligaueritis ⁊ c. vbi orige. notāduz q̄ nō dixit primati eccl̄ie: liga talem. sed si ligaueris insolubilia erūt ligamina. q. hoc eius iudicio dimittēs. dixit de āt quali incorrigibiles duplicib⁹ colligauit necessitatib⁹. s. ⁊ pena que hic. s. precedit ab ecclesia. quā supza posuit. d. sit tibi sic̄ ethnicus. ⁊ supplicio futuro. q̄d est ligatuz esse in celo. vt multitudine iudicioz dissoluat fr̄is ram. hec orige. Jn q̄bus verbis clare pz q̄ xp̄s dedit ecclesie ministris ptātem imponēdi penam p̄sentis vite in electōe ab eccl̄ia militāte: ⁊ recōciliatione cū ea ⁊ ligādi ⁊ absoluēdi a pctīs q̄ntum ad futurū sec̄lm. Pre. si vsus ⁊ ptās clauium nō se extendit nisi ad recōciliandū. vl̄ excludendus in eccl̄ia militāti: nichil p eas collatum est mūdo ⁊ eccl̄ie ⁊ petro. cū ante hoc haberent iſtud sacerdotes legales. Et ita xp̄s michi. cessit petro i collatōe clauiuz. q̄d nephas est dicere. cū aliquid valde magnū significauerit in collatōe clauiuz in remuneratōe confessionis diuinitatis quā petrus de ipso xp̄o fecerat. vñ in p̄miuz hui⁹ confessionis: dixit ei duo valde excelsa. Primū btūs es symon ⁊ c. Sc̄m tibi dabo claues regni .ce. ⁊ c. vbi crisо⁹. deinde alium petri dicit honorem. Cum subdit. ⁊ tibi dabo. cla. re. ce. q. d. sicut p̄ tibi dedit me cognoscere: ita ⁊ ego aliquid tibi dabo. s. claues. re. ce.

Jtem q̄ ptās clauiuz se extendit ad remissionez pctōz: clare pz ex dictis ⁊ expositōe sc̄tōz ⁊ doctoz. vñ glosa exponit illud: q̄cūq; ligueris. i. quēcūq; indignuz remissione indicaueris dum viuit: indign⁹ apud deū iudicabitur. ⁊ quodcūq; solueris. i. quēcūq; soluēduz iudicaueris dum viuit: remissiōem pctōz. Seq̄tur a deo. Et crisо⁹. ibidem. vide aūt qualē reddit petrū ad excelsam de ipso intelligētiam. hoc .n. ei se .p. mittit dari ⁊ rū: que sunt ppria dei solius. s. pctā soluere ⁊ eccl̄iam jmutabilez facere inter tot p̄secutōnuz ⁊ tēptationū p̄cellas.

Et hylarius. per hoc tū ad terroz̄ maximi metus quo ad p̄ns oīs tinentur: jmobile seueritatis aplice iudiciū demōstrauit: vt quos in t̄ris ligauerint. i. pctōz nodis jnoxios reliq̄rint: ⁊ quos soluerint: accessiōem. s. venie acceperint in salutem in celis ligati sunt vel soluti. Et btūs aug⁹. in. li. de p̄nia. ⁊ de. pe. di. i. c. q̄m penitet: dicit. quib⁹ sacerdotes remittunt: remittit ds. lazarū de monumēto iam suscitatū obtullit ds discipl̄is soluēdum per hoc oīens ptātez soluēdi accessaz sacerdotib⁹. dixit. n. q̄d cūq; solueritis sup t̄ram: soluetur in celis. hoc est ego ds ⁊ oīs celestis milicie ordines ⁊ oēs sc̄i in gl̄ia mea laudant vobiscum ⁊ confirmant quos ligatis ⁊ solutis sup t̄ram. nō dixit quos putatis ligare ⁊ soluere: sed in quos exercetis opus iustic̄ie ⁊ mīe. Multa aūt opa vt̄a in peccatoz̄ nō cognosco. hec aug⁹. vbi. s. vbi glosa exponit. quos ligatis iuste ⁊ mificoz̄diter a penis pro pctīs impositis. quos solutis iuste et mificoz̄diter a penis sup t̄raz. i. in eccl̄ia. quia extra eccl̄iam nulla solutio vel ligatio fieri pōt. hec. glo. et in. e. c. sacerdos audiens confessionem vocatur nūcius dei. et in fi. p̄fate. di. vocatur medicus. ⁊ oñditur q̄ soluit pctā. Et. b. t. ait. p̄miserat tibi dabo. cla. re. ce. postea. q. vsum. clauiū exponēs dicit. q̄cūq; solueris super t̄ram. pz ergo ex dicto saluatoris q̄ habēs claues absolut. hec. b. t. in tractatu de forma absolutionis. Pre. quid clari⁹ verbis xp̄i. ioh. xx. vbi post resurrectōnem venit aplus. s. ⁊ ptātem remittēdi pctā. d. accipite. s. quoz̄ remiseritis pctā: remissa sūt. ⁊ quoz̄ retinueritis: retenta sunt. q̄d exponēs grego. in omelia ait. Libet intueri. illi discipli ap tāta onera humilitatis vocati: ad q̄ntuz culmen glie sint pouenti. Ecce. n. nō solū de semetipsis securi fiunt: sed etiaz alienе obligatōnis ptātem relaxationis accipiūt: principatū supni iudicij sortiuntur. vt vice dei q̄busdā pctā retineāt: q̄busdaz relaxēt. sic eos a deo decebit erigi: q tū. p. dō. dixerat humiliari. Ecce qui districtuz iudicium metuūt: alioz̄ iudices fiunt. ⁊ alios dāpnant. vel liberāt. qui semetipsos dāpnari metuebāt. Hoc profecto nūc in eccl̄ia p̄i locū tenent. soluē di ac ligandi auctoritatē suscipiūt: qui gradū regiminis sortiūtur. grandis honor. sed grane pondus istius est honoris. hec grego. Et crisо⁹. sup eodem verbo dic̄ in oīa. Tq. nō tū dixit accepistis: sz accipite. s. nō tū quisquiam erraret: si tunc eos ptātem quādaz ⁊ gr̄am spiritalem accepisse diceret. nō tū vt mortuos suscita

rarent ⁊ virtutes oñverent: ſz vt pctā dimitte rent. ⁊. ȳ. magna. n. dignitas ſacerdotū. quo⁊ remiſſtis inquit: remiſſa ſunt pctā. Ecce q⁹ in collatōe clauiu⁊ loq̄tur de remiſſiōe vel liga tione pctō⁊. ⁊ nō de recōciliatōe cū eccl̄ia. vel de electōe ab ea. Et ita ſancti ⁊ doctores expo nūt. vt ex p̄dictis appareat. Et. pre. ſacra. no. le. nō ſolū ſignificant: ſed etiaz efficiunt qō ſi gnificāt. Vñ ſicut ſacerdos baptiſādo aliquē oñdit hoīem interi⁹ abſolutuz per verba ⁊ fac ta nō ſolum ſignificatiue: ſz etiaz effectiue: ita cū dicit ego te abſoluo: oñdit hoīem abſolutuz nō ſolū ſignificatiue: ſz etiam effectiue. nec tñ loq̄tur. q. de re incerta. q⁹ fīt alia ſacra. no. le. hūt de ſe certū effectū ex virtute paſſiōis xp̄i: ita eſt in hoc ſacro. Vñ aug⁹. in. li. de adulteri nis coniugiis. per claues regni celo⁊: nō dubita tur fieri remiſſio pctō⁊. hec. b. t. in. z. p. q. ȝ4. .ar. z. et ibidem. ar. q. dicit. q effectus ſacrī pe nitētie: ē remiſſio pctō⁊. ⁊ hoc ſatis plane ap paret ex forma abſolutōnis .ſ. ego te abſoluo. Ex verbis .n. ſaluatoris colligitur hāc eſſe for maz debitam abſolutōi. ego te abſoluo. ſic. n. vñs dixit diſcip̄lis. euntes docete oēs gēs bap tiſātes eos in noīe p̄tris ⁊ fīl. mat. vlti. ita dixit quecūq; ſolueris ſup̄ tram. Vñ ſic forma bap tiſmi eſt vt miniſter dicat: ego te baptiſo. qa vñs miniſtris actuz baptiſādi attribuit: ita cō ueniens forma ſacrī p̄nie eſt vt dicatur ego te abſoluo. q⁹ vñs miniſtro abſolutōnis actuz tri buit. hec. b. t. in tractatu ō forma abſolutōis. .c. i. Et dyo⁹. ix. c. an. iera. dicit q ōs purgat oñs. eo q ōs purgatōnis cauſa eſt. ⁊ quos ep̄i p ſacerdotes purgāt aut illumināt: ip̄e dī pur gare aut illuminare. ſic ergo p; auctoritate dy onīſi. q quāuis ōs ut principalis actor purget ⁊ illuminet: miniſter tñ purgare ⁊ illumina re dī. hec. b. t. ibidem. Item apl's. z. corin. z. ego qō donaui ſi qō donaui p̄p̄ vos in p̄ſona xp̄i. glo. ſi ergo mī petitōni diſcipl⁹ donauit cui voluerit pctm: multo magis diſcipli prece mī ro facere debēt. ⁊ ita rata ea q̄ tibi donauit apud deū oñderet: ſubdit. ⁊ hec facta in p̄ſona xp̄i. i. ac ſi xp̄s donaret. donare aūt pctm: ē abſoluere a pctō. vel remittere pctm: vt expo nit ibi glo. ergo conuenienter miniſter dicit. ego te abſoluo a pctō. hec. b. t. ibidem. ⁊ oñr abſol uit a pctō. cum ſacra. no. le. efficiant qō ſignifi cant ſm oēs ſcribētes. Pre. nō eſt parua auc toritas eius q̄ in eccleſia cantatur. Jam bone paſtor petre clemens accipe vota p̄cantium ⁊ pctī vincula reſolue tibi p̄tate tradita. qua cūc tis verbo celū clauis aperiſq;. P̄tās aūt tra dita petro: eſt p̄tās clauiu⁊. pōt igitur habens claues ex tradita ſibi p̄tate dicere ego te abſol uo. hec ibidem. ergo pōt abſoluere. q⁹ alꝰ eſſet mendaciu⁊ in forma abſolutiōis. Cum dicit ſa cerdos ego te abſoluo. Et ſacra. no. le. efficiūt qō figurāt. qō p;. q⁹ in ſolo ſacro extreme unc tionis forma verbo⁊ eſt ſub modo deꝑcatiue oñonis. in aliis vero ſacris: nichil corporalī a gitur: qō nō ſtatim ex opatione miniſtri diſcū tur. fīt in baptiſmo fit ablutio corporalis que ſp̄ualem deſignat ⁊ ſacra liter cauſat. Jn ſacro aūt p̄nie verba ſcripture que maxime ſunt ſec tanda: nō faciūt mentōez de aliqua deꝑcatōe. ſz magis verbo indicatiuo vtitur. nō. n. dicit. q̄ cūq; petieris eſſe ſoluēda: erūt ſoluta. ſz q̄cūq; ſolueris: erūt ſoluta. Certiſſimuz eſt ergo in ſa cramēto p̄nie p claues eccleſie: remiſſiōez pec catoꝝ oferri. niſi ſit impedimētuz ex pte dſi tētis. fīt etiā accidit in baptiſmo. dīc. n. aug⁹. Per claues. re. ce. non dubitatur fieri remiſſio pctō⁊. rō forma in ſacro p̄nie eſt ego te abſol uo. hec. b. t. ibi. Jn ſacris aūt verba hūt efficā tiam ab inſtitutōe diuina. vñ tenenda ſunt ver ba determinata dſonātia diuine inſtitutōni. ī ſtitutoni aūt dicentis quecūq; ſolueritis: iſta verba dueniunt. ego te abſoluo. ſic inſtitutōni dicētis. Euntes docete. o. g. b. e. ⁊c. dueniunt iſta verba. ego te baptiſo. ſic iſta verba ſūt te nēda in baptiſmo. ego te. bap. ita in p̄nia. ego te abſoluo. hec. b. t. ibidem. c. z. ſz p miniſteriū ſacerdotis baptiſātis ⁊ dicētis illa verba ego te baptiſo: baptiſat⁹ mūdatur interi⁹ a pec cato. ergo ſimilr pctō⁊ in dfeſſiōe mūdatur a pctō p miniſteriū ſacerdotis dicētis. ego te ab ſoluo. Cum ip̄e inſtitutor ſacro⁊ dixerit: q̄cū q⁊ ſolueris. qō eſt maioꝝ auctoritate. nec o pinio aliquo⁊ p̄iudicare poterit verbis vñ di centis petro. quecūq; ſolueris ſup̄ tra⁊. hec. b. t. ibidem. Si aūt aliquis intelligat q ſacer dos ſua auctoritate ſup̄ culpā potētiā ñ hz: ve rum dicit. Si āt intelligit q ſacīm qō ſacerdos vt miniſter tradit nō ſe extendat ad dimiſſōez culpe: falſum dicit. fīc. n. per baptiſmū dimit titur oñis culpa ⁊ originalis ⁊ actualis: ita per ſacīm p̄nie remittitur actualis culpa. ⁊ ſe cūdu⁊ dyonīſiū: dī eſt auctoritate pctā remit tere. hoīs āt ē miniſteriū ad remiſſiōez exhibe re. dum in p̄ſona xp̄i pctā. donat. vt dicāpl's hec. b. t. ibidem. ptās. n. clauiu⁊ ſe extendit ad abſolutōem. nō fīt cauſa efficiens principalis. hoc. u. dei eſt. ſed ſicut inſtrālis. fīt ⁊ aqua bap

tiſmi.ve qua aug⁹.dicat.q̄ corpus tangit ꝛ cor
abluit.temerariū eſt ergo dicere q̄ per claues
nō fiat certa remiſſio pctōꝝ.vt aug⁹ dicit.nun
q̄d.n.eſt abbreuiata manus dñi vt qui in baptiſ
mo ab oīibus pctīs mūdat: in ſacro pñie hoc
nō faciat.verba.n. ſacrōꝝ nō ſolū ſūt ſignifica
tiua:ſed etiaz factiua.ꝛ ſacra hñt certos effec
tus ꝛ ſi impediri pñt pfectōem recipientis.dñ
ſacerdos dicens ego te abſoluo.vel ego te bap
tiſo:cū certitudine pnūciat ſacri effectū. hec
.b.t.ibidem.c.3.et ibidez.c.4. dicit q̄ reuelatō
facta petro nō fuit de ꝓpria entitate abſolutōꝝ.
ſz de paſſiōe xpi q̄ quaz ſacra certiſſimos effec
tus hñt. Si tñ dicēte ſacerdote ego te abſoluo:
nō remitterētur pctā: ſacrm pñie nō haberet
certū effectū.ymo nullū.ꝛ eſſet mendaciū in
forma abſolutōnis ſacrālis. Pre.ſi ſacrm pe
nitētie nō remitteret pctā ꝛ ꝓferret gratz: nō
diſerret a ſacris.de.le.qō falſum eſt.ſacra.n.
legalia ſolū ſignificabāt gratz xpi.nō tñ eā cā
bāt.vñ apls ad.gala.4. vocat ea egena ꝛ infir
ma cleta. Egena.q̄ i ſe gratz nō ꝓtinebāt.infir
ma āt q̄ gratam ꝓferre ñ poterāt.ſacra v⁹.no.
.le.ꝓtinēt ꝛ cānt gratam.in eis.n.virt⁹ xpi ſub
tegumēto rex viſibiliuz ſecret⁹ opatur ſalutē.
vt aug⁹.dicit.ꝛ veo ſacrm.no.le. eſt inuiſibil
gre viſibilis forma vt ei⁹ ymaginez gerat ꝛ cā
exiſtat.hec.b.t. in tractatu de articlis fidei et
eccle ſacris. Item ſi vis clauiz nō ſe exten
deret ad remotōem culpe vel pene eterne:ſa
cramētuz pñie nō eſſz ſacrm.no.le. nec aliquā
cauſalitatez.vel diſpoſitōez haberet ad primā
gratam. q̄ nunq̄z digne ſuſcipetur: niſi ab hñte
iam primā gratam. Item ſuceptio ſtius ſacri
eſt inſtrm ad gratz.hoc eſt diſpoſitio efficax et
neceſſaria ex ſtatuto diuino ad gre ſuſceptōez.
Inſtrm aūt vel diſpoſitio: nō eſt ſignum reme
moratiuū ſiue oſtenſiuū alicui⁹ vt iaz ꝓteriti
ſz futuri.ergo collatio ſacri pñie ad hoc ut fiat
digne: nō oportet vt ſit ſignū abſolutōnis diui
ne ꝓcedētis.ſz abſolutio ſacrālis eſt ſignū effi
cax illi⁹ abſolutōnis ſequētis in vltimo inſtāti
ipius. ſic .plato verbōꝝ eſt ſignū ꝓfectionis
corporis xpi.ꝛ ſacrm hoc eſt inſtrm ad gratiā
primā: ſic diſpoſitō puia. eo modo quo altera
ꝓ pōt dici inſtrm reſpectu gnationis ſubſtan
tie.q̄ diſpoſitio puia. Non eſt q̄ ſimile de ſacer
dote legali reſpectu lepre ꝛ de euāg̃lico reſpec
tu culpe. q̄ ille tñ exercuit aliquid. qō erat ſi
gnum rememoratiuū mūdationis lepre. ꝛ ni
chil qō cēt ſignū ꝓoſticū efficax reſpectu mū
dationis ſequētis. ſed iſte exercet actuz qui eſt
ſignum ꝓoſticū efficax mūdationis ſequētis
in vltimo inſtāti. Delet aūt ſacerdos maculaz
ꝛ penā eternā.ſi tñ duo ſunt ibi inſtrumēta lē.
nō q̄uez attingēdo illū effectū nec ꝓpria virtu
te.nec alterius.ſz attingendo aliqō pri⁹ qō eſt
diſpoſitio neceſſitās ad illū effectū. neceſſitās
ex diuina pactione. ꝛ tale agens cauſans diſ
poſitōem neceſſariaz ad terminū: vt agens in
ſtrumētale.vt eſt de alterante ꝛ generāte.hec
ſcot⁹. Claues.n. eccle ſunt quas habz eccla
vt dicit iero⁹.in ſuis epīs.ꝛ in cibus ſacerdoti
bus quib⁹ diguis nō ſolū ſacra: ſed etiaz celum
aperitur ꝛ claudit̄ indignis.eccla.n.in ſuis ꝓ
byteris habet plenā abſolutēdi ptātem ꝛ hec ē
clauis miniſterij ſacerdotuz. Sicut āt ſacerdo
ciū ſe habet ad ſacerdociū. ita ptās clauiz ad
ptātem.ſz ſacerdociū.no.le.habundat a ſacer
docio.ve.le. ergo ꝛ ptās clauis habūdat a po
teſtate alt⁹.ſi illi mūdatos tñ oñdebant.er
go iſti aliqō plus faciūt q̄z oñgonē. ergo aliq̄
remittūt de pctō.vel ex pte culpe.vl ex pte pe
ne. Nota q̄ oñio fit duplr.vl ꝓ demōſtratōez
ſolaz.ſicut colorat̄ oñoitur digito.vl ꝓ exhibi
tōem in ope.ſic̄ artifex oñoit artificiatū cū fa
cit illud ſtare añ oculos intuentiuz.ꝛ hoc ſcdo
modo accipit̄ hic oſtēſio. Jn.de.te.ſacerdos
claues nō habuit.ſz habuit umbrā clauis.i.po
teſtatē abſoluēdi ꝛ ligādi circa īmūdicias cor
porales.q̄ ſignificabāt ſpūales īmūdicias in q̄
b⁹ abſolvit ꝛ ligat ſacerdos euāg̃licus.hec oīa
albert⁹ magn⁹. Satis ergo infertur ex dic
tis q̄ ſacerdotes.no.te. per claues remittunt
pctā.ſz hoc varie accipiatur. vñ mr in .4.ſen.
.di.17.poſt multa que de hoc narrat: aut q̄ ſa
cerdotib⁹ comiſſa eſt ptās remittēdi pctā. nō
ut ꝓpria virtute remittāt. q̄ hoc ſoli⁹ dei ē.ſz
vt opatōez dei remittētis oñdant. ſz iſta oñio
pōt tripliciter accipi.v⁹ m⁹ q̄ oñdant eā nō q̄
dez pñtem.ſz ꝓmittant futurā ſine hoc q̄ open
tur aliq̄d ad ipam. Et ſic ſacra.ve.le. oñebāt
futurā dei opatōem.ꝛ ſacerdotes legales ſimi
liter ꝛ nichil efficiebāt. Alio modo vt oñdant
remiſſiōem pctōꝝ in pñti ꝛ tñ ad eam nichil
opentur. Tercio modo q̄ ſacerdotes oñdant
diuinaz opatōem pñtem in remiſſiōe pctī: et
ad illam aliq̄d diſpoſitiue ſiue inſtrāliter ope
rentur.ꝛ iſta eſt vera poſitio q̄ coiter tenetur.
Nam alī nō different in dignitate ꝛ ptāte ſa
cerdotes noui a legalib⁹. Cum vtriq; ſolū oſtē
derent nichil efficiētes ꝛ ꝓportionalr oporteat
loqui de claub⁹ ꝛ de ſacerdotib⁹: qui ſunt mi
niſtri eaꝝ. Fluctuitates aūt quas mr apud

vbi supra oñdentes q̄ sacerdotes remittūt peccata ostendendo ꝙ c̄. Affirmatiue loquūtur. q̄ hoc faciūt. ꝙ verū est q̄ sacerdos euangelicus oñdit penitētem mundatū ꝙ solutū p̄ instāti p quo intelligitur sua absolutō. ſ3 nō facit hoc solum. ymo sic oñdit q̄ illa oñsio est dispositio ꝓxia ad illud qō oñditur. hec est. n. excellentia sacerd̄ōꝝ. no. le. q̄ eoꝝ susceptio: est dispositio sufficiens ad gr̄am. illoꝝ aūt legaliū: nec susceptio erat dispositio efficax ad mūdatōem lepre nō est ḡ simile ō sacerdote legali respectu lepre ꝙ de euangelico respectu culpe. q̄ ille tm̄ exercuit aliq̄d qō erat signū rememoratiuū emundationis lepre ꝙ nichil qō esset signū ꝓnosticū efficax respectu mūdatōis sequētis. ſ3 iste exercet actū qui é signuz ꝓnosticū efficax respectu mūdationis sequētis in vltimo instāti. nec tm̄ mentitur iste q̄ intelligitur absolutio p illo instanti p quo iste a deo ꝙ ab ecclia est absolutus. hec scotus. Et. b. t. in. q. de quolibz. q. 4. .ar. 10. mouet questōem. vtrū per absolutōem sacerdos remittat culpaz. ꝙ rñdet affirmatiue q̄ sic. vt ibi late patz. et idez. b. t. in primo. sen. .di. 14. et. in. q. de quolibz. q. 2. ar. vlti. asserit q̄ ministri ecclie remittūt pctā. Et quolibz. 2. .q. et. ar. vlti. dicit q̄ verbū sacerdotis dicētis absolvo te a pctis tuis refertur ad culpaz cuiꝰ absolutionis misteriuz impenūt. ꝙ in collatione ordinū: datur sacerdotibꝰ ptās remittendi pctā. qō nisi verū ess3. cēt mendaciuz in doctrina ꝙ actibus eccl'ie. quod impium est dicere.

Ex p̄dictis patet q̄ ls solus ōs infundat gratiam ꝙ ꝓpria auctoritate remittat pctā: sacerdos tm̄ remittit pctā. i. culpaz siue maculā peccati: ministerialr̄ et instrūaliter ministrādo sacraméta. ꝙ ista est cois sūa oium scribētium. et est positio vera ꝙ catholica. ꝙ ōria est falsa ꝗ hereticā. q̄ exp̄sse derogat dignitati. auctoritati ꝙ ptāti clauium. quas x̄ps .ɔ cessit eccl'ie. in ministris suis ad tollendū pctā per collationez sacerd̄ōꝝ quibꝰ impōsuit virtutez siue passiois. vt eis mediātibꝰ deriuaretur ꝙ coīcaretur nobis virtus et efficatia passionis x̄pi. fic quibusdam instrūtis. Vñ ex p̄dicta positōne seq̄retur q̄ claues eccl'ie: essent inutiles frustra et supuacue. qō hereticū est dicere. ꝙ qō sacerdos euangelicus nō differret a sacerdote legali. ꝙ multa alia falsa ꝙ erronea sequerētur. Itez p̄dicta positio est exp̄sse .ɔ priuilegiū clauiū cō cessum petro. mat. 16. qō ad celum ꝙ trām extenditur. vt dicit. ioh. an. in. c. ad liberādum. de iude ꝙ idem dicūt oēs doctores. Predicta etiā positiō derogat sacro p̃ie. ideo est hereticā.

Capitulum .cxxuj. q̄ x̄ps per claues dedit ecclie ministris duplicem ptātem .ſ. remittendi pctā ꝙ reconciliandi cum ecclia militanti et excludēdi ab ea.

e Ex predictis inferūtur duo principaliter intenta. Primuz q̄ x̄ps in .ɔcessione clauiuz dedit sacerdotibꝰ ptātem remittendi pctā ꝙ penam pctōꝝ. ꝙ per .ɔns aperiendi celum. i. adeptū vite eterne. qō p̄dictis clauditur. Scōm q̄ dedit eis ptātem excludendi ab ecclia militāti ꝙ reconciliandi cū ea.

Primuz p̄z. mat. 16. vbi xꝰ dicit petro. tibi dabo claues. re. ce. i. ptātem aperiendi ꝙ claudendi. regnū .ce. i. vitam eternaz. et. ioh. 20. quoꝝ remiseritis pctā ꝙ c̄. In qbꝰ manifeste p̄z. q̄ x̄ps dedit discipls ptātem remittendi pctā q̄ntum ad culpam siue maculaz ꝙ q̄ntuz ad penam. p que clauditur regnuz celoꝝ. i. vita eterna. Et q̄ p̄dicta sic intelligātur. ꝙ nō q̄ntuz ad reconciliatōem cū ecclia militante solam: vt mī ille vult: plane p̄z ex verb̄ x̄pi p̄fati. Itez p̄z hoc per ap'm. ad hebre. 9. vbi oñdit excellentiam sacerdocij x̄pi sup sacerdociū legale. per hoc q̄ x̄ps assistit pontifex futuroꝝ bonoꝝ ad tabernaculuz celeste introducēs p̄ ꝓpriū sanguinē. nō manu factuz: in qō introducebat sacerdocium. ve. le. per sanguinem hyrcoꝝ ꝙ tauroꝝ. vñ patet q̄ ptās illius nō se extēdebat ad celestia: ſ3 ad figuras celestiuz. ꝙ ideo sacerdotes legales nō habebant claues: ſ3 figuraz clauiū. ꝙ ideo nō habebant claues celi: ſ3 claues terreni tabernaculi. nec auctoritatē vt hō ab eis iudicatus ad mitteretur in celestia: ſ3 in figuras celestiuz. ꝙ habebant ptātem qua p̄ sacra legalia nō a culpis ſ3 ab irregularitatibꝰ hoīes purgabāt vt ad manu factū tabernacl'm purgatos ꝙ eos admittus pateret. Ptās aūt sacerdotuz .no. te. est ad introducēdu; in celestia. i. in vitam eternā. hec. b. t. in. 4. di. 19. Pre. patet hoc. q̄ sm̄ scōs ꝙ doctores clauis est ptās remittēdi pctā. que q̄dem in deo est p auctoritatez. in x̄po per excellentiaz. in ministro siue sacerdote p̄ ministerium. ſ3 oēs isti modi ls diuersi sint referūtur ad idem. ſ. ad remissiōem pctōꝝ per que ipeditur introitus ad vitaz eternam. ergo ptās sacerdotis euangelici est ad remittēdu; pctā: ꝙ introducendu; in vitam eternā. ls nō ꝓpria auctoritate sed ministerialr̄. Pre. ptās sacerdotis euangelici est idem qō carater quo .ɔ figuratur x̄po imprimēti ꝙ eius sacerdocio. Et est ptās

spūalis diuinata a xpō qua sacerdos potest cō
ficere verū corp⁹ xpi. ⁊ pōt absoluere a pctis
mēbra corporis mistici vt ipm corp⁹ xpi assu
mant ⁊ ei incorporētur ⁊ vniātur per grām.
sed ista sunt respectu vite eterne ⁊ nō soluz res
pectu templi manufacti: ergo sacerdos euāge
licus vere remittit pctā. ⁊ a pit vitam eternā.

Pre.b.t. in.4.di.19. dicit ⁊ est eadem sn̄a
oīum scribētiuz. q clauis est duplex. Vna q̄ se
extēdit ad ipm celū īmediate remouēdo ipedi
mēta introit⁹ in celum p dimissionem pctī. ⁊
hec vocatur clauis ordinis ⁊ hanc soli sacerdo
tes hnt. q ipi soli ordinātur xpo in his que di
recte sunt ad deū. Alia clauis est que nō direc
te se extendit ad ipm celū sed mediate millitā
te ecclie. per quaz aliquis ad celuz pandit. dum
p eā aliqs excluditur vel admittitur ad ꝺsorci
um ecclie millitātis. per excoicationez ⁊ absolu
tōez. ⁊ hec vocatur clauis iurisdictōnis in fo
ro causar. quā habere pnt nō sacerdotes. ſz nō
pprie dr clauis celi: ſz dispositio ad ipam. Et
.j.ar.3. dicit q xps. 10h.20. dedit aplis ptātez
remittendi pctā. q̄ intelligitur de ptāte que
ꝺsequitur ordinez. ⁊ j. q ptās ordinis ḡntum
est de se extenditur ad oīa pctā. ergo falsa ⁊ er
ronea est expositio ⁊ positio pfati mr̄i. s. q̄cū
q3 solueris in tra erit solutū in celo. i. in eccliā
millitāti. ita q celum accipiatur ibi p eccliā
millitanti. ⁊ nō als. primo accipitur p vita eter
na. vt satis clare patet ex pdictis hic ⁊ in.c. p̄
cedēti. Et adhuc p3 ex prima ⁊ ppria signi
ficatōe terminoꝝ. q3 regnuz celoꝝ pprie dr vi
ta eterna. q ibi scī regnant cū xpo. apoca. 4. c.
et illa vita in celo est. Et sic esse in regno dei si
ue in regno celoꝝ: vez est q̄ esse in bītudine.
Nam ſz bītudo nō determinet sibi aliquez spe
cialem locū. q3 ad illam michil ꝺfert natura lo
ci cum solū sit in diuina visione: que vbiq3 pōt
esse cū deus vbiq3 sit. q3 tū ōs elegit locum cele
stem p ꝺgregatōe ellectoꝝ: vocatur bītudo
regnū celoꝝ. q3 solum est bītudo in illis qui in
celo sunt. Et ita in pdictis verbis xpi p regnū
celoꝝ intelligitur vita eterna. Cum non sit ibi
aliqd̄ a diunctū: per qd̄ necesse sit trahi ad illā
significatōem. Et sic coīter in verbis xpi qñ nō
loq̄tur parabolice accipitur regnū celoꝝ p vi
ta eterna. vt p3 mat. 4. btī paupes qm̄ ipoꝝ ē
regnū celoꝝ. i. vita eterna. et. 20. c. nisi habue
uerit iustitia vr̄a plus q̄3 scribaꝝ ⁊ pharisēoꝝ nō
intrabitis in regnū celoꝝ. i. in vitam eternā. ⁊
.mat.10. pcepit aplis pdicare regnuz celoꝝ. s.
vitam btām. Et adhuc patet clarī⁹ in decretis
.xx.di. vbi petrus vocatur clauiger vite eter
ne. ſz vita eterna ꝺstitit in dei visione. 10h.17.
⁊ nō in admissione ad ecclām millitātem. er
go vsus clauiz petro ⁊ ecclie datus est ad ce
lum. i. ad vitā eternaz. ⁊ nō solū ad ecclaz mil
litantem. vt ille dicit. Item q vsus sine ptās
clauiū se extendat ad remissiōem pctoꝝ: patz
.i.q.i. si qs heretice. et.c. remissiōem. et.c. ita fit
et.z.c. se. et.ii.q.3. plerūq3. et.24.q.i. manet.
et.c. si aūt. et.c. qōcūq3. de peni. di. i. c. nemo.
et.c. pōt fieri. et.c. quez penitet. et.c. ḡntus. et
.z3.q.4.c. remittūtur. vbi dic̄ a mbro⁹. remit
tūtur pctā per verbū dei. cui⁹ leuites. i. sacer
dos executor est. remittūtur per officiū sacer
dotis scūmq3 misteriū. ⁊ in plibus alijs locis.
⁊ ecclia cantat de aplis. Qui celuz verbo clau
ditis seraſq3 ei⁹ solutis. sere tū q̄bus celuz. i. vi
ta eterna clauditur sunt pctā ⁊ reatus pctoꝝ.
⁊ petr⁹ in hymno dr̄ ianitor celi. ⁊ alibi. quod
cūq3 vinculis sup tr̄am astrinxerit erit astris
religatum fortiter ⁊ quod resoluerit in terris
arbitrio erit solutū sup celi raduz. Et in hym
no oīum scoꝝ dr̄. clauiger etereus cū ceteris a
postolis nos soluāt nexu crimnis. i. a vinculis
pctoꝝ. Et alibi. pctī vincula resolue tibi ptāte
tradita: qua cūctis celū verbo clauis aplsq.
⁊ idem est de alijs plātis ⁊ sacerdotib⁹. quib⁹
.n. sacerdotes remittūt: remittit ds. vt dic̄. b.
aug⁹. in. li. de pñia.. ⁊ de. pe. di. i. c. quē penitz.
Et in collecta cathedre scī petri: dr̄. de⁹ qui be
ato petro apl̄o tuo collatis clauib⁹ regni cele
stis aīas ligandi atq3 solūdi pontificiū tradi
disti. ergo ptās clauiz vere se extendit ad solu
tōem ⁊ ligatōem aīaꝝ. ⁊ nō solū ad recōcilia
tionez hoīm cū ecclesia millitāte. vt ille dicit.
Vñ ꝺcessio clauiū petro a xpō traditaꝝ vere
extendit se ad solutōez pctoꝝ. ⁊ p ꝺns ad aper
tōez regni celoꝝ. i. vite eterne. Scōz ē q rō de
dit ecclie ptātez ligādi ⁊ soluēdi in ecclia mil
litāte. ⁊ recōciliādi cū ea ⁊ excludēdi ab ea p
clauem iurisdictionis. que a xpo est originalr̄.
Per quaz pnt ecclesie ministri excoīcare. ⁊ c.
et causas forales audire dirimere ⁊ c. ecclastica
ordinare. sed ista ptās non excludit primā nec
est sola in ecclesia. Sed alia est prima ⁊ prin
cipalor: ad quā ordinatur ista. vt dictum est.

Capitulum .cxxv. que bona confert sacr̄ m
penitentie et qualiter remittit peccata ⁊ qua
liter sacerdos absoluit a peccatis.

Deuidentiam predictoꝝ ꝺsideranduz
a q sacrm pñie inter alia: ꝺfert duo sul

cipienti .s. ornatum siue dispositoem et grām. De primo dicendum q cū aliquis accedit ad sacramētum pñie ⁊ tritus ⁊ pcto cū pposito confitendi ⁊ satisfaciendi: tūc est sufficienter dispositus ad grām. Nō tunc suscipit eā sine ornatu meoto. Cum vero nō accedit ad sacrm dispositus. i. ⁊ tritus. q forte non cogitauit de sacro suscipiendo. vel si cogitauit nō sic efficaciter q se sufficienter disponeret: tunc virtute sacri cōfertur penitēti accedēti ad sacrm ornato quidam. qui nō est potētia. nec hītus. sz dispositio quedam. nō actiua ad agēdum: sz passiua ad recipiendum effectū sacri. ita q accedens ad sacrm pñie etiam si ante nō cogitauit de sacro suscipiendo. vel alīs nō se disposuit ⁊ accedit in dispositus: virtute sacri disponitur ad suscipiendū effectū sacri. vñ ad hoc q penitēs recipiat sacramentum effectū: nō requritur q se disponat. sed q se nō opponat. i. q ñ habeat volūtatem peccādi. l. manendi in pcto. q per istum ornatū disponitur ⁊ bene se habet ad recipiendum grām ⁊ est dispositio necessaria ⁊ necessitans nō simplr: sz sub ꝯditione. supposito. n. q in suscipiente sacramētum nō sit fictus: est dispositio necessitās. nō q ipm deū necessitet: sz q ex ordinatione volūtate ⁊ ordinatōe: necesse est grām infundi. ⁊ est dispositio trāsitoria: sic est ipe actꝰ cōtritōnis. in cuiꝰ suplemētum marie est hic ornatus. ⁊ in oīm sacro. no. le. primitur aliqd pter actum suscipientis: qō est sufficiens dispositio etiam ad grām gratū facientem. siue illud sit carater. vt in tribus sacris: siue simplex ornatus vt in alijs. vt dicit petrus de palude. in. 4. sen. di. 14. hec est. n. excellētia sacrox. no. le. q eox suscepto: est dispositus sufficiens ad grām. qō sacra legalia: efficere nō poterant. nec eox suscepto: erat dispositio efficax ad mundatoem corporalez lepre. De scdo dicendum q cū peccator in sacro ꝯfessois accedit ad sacerdotem hītem claues ⁊ gerētem vices xpi: habet fidez explicitam. vel implicitam in actu. vel in hītu de passiōe xpi. cuiꝰ virtute ⁊ merito remittūtur pcta. ⁊ habet spem remissionis ꝯtie virtute sacri. ⁊ habet obedientiam ⁊ humilitatem. p quas se subicit sacerdoti vicario xpi habēti claues ⁊ locum xpi. ⁊ pp hanc fidem ⁊ obedientiam ⁊ humilitatem quas habet penitens in susceptione sacri: ds qui est auctor grē: infundit sibi grām ⁊ remittit pcta. sacerdos aūt opatur ad hoc inq̄ntum ꝯfert ⁊ ministrat sacrm pñie. quod est sacrm xpi. s. ab eo ad hoc institutum et ab eius passione virtutem hns. ⁊ ita xps infundit grām ⁊ ppria auctoritate remittit pcta. sacerdos vero ministerialr. inq̄ntum ministrat sacrm xpi quo remittūtur pcta. Et ē simile in alijs sacris. cum. n. sacerdos baptisat dicens. ego te baptiso: ds ifūdit grām ⁊ remittit peccata baptisato. ido. ioh. i. dicitur de xo. hic ē q baptisat. ⁊ tñ q sacerdos mistrat sacrm baptismi: dr baptisare. ⁊ dicit verū. cū dic ego te baptiso. Similr cū sacerdos sup materiā debitā cū intentōe ꝯficiendi pfert verba ꝯsecrationis: ꝯuertitur panis in corpus xpi. ⁊ vinū in eius sanguinez. ⁊ tñ ꝯuersionez illam solus deus efficit. cū hoc efficere sit virtutis infinite. ⁊ tñ sacerdos dr ꝯficere: inq̄ntum verba sacramēta pfert. ⁊ sic quotiēscūq; sacerdos sup materiam debitam cū intentōe ꝯficiendi pnullerit verba ꝯsecratōis. deus ꝯuertit panē ⁊ vinū in carnez ⁊ sanguinē: ita q̄cūq; sacerdos sup penitētem dispositū ⁊ nō ponētem obicem dicit ego te absoluo: ds infundit penitenti grām ⁊ remittit pcta. Et q hoc modo. i. q̄cumq; sacerdos dixerit: ego te absoluo remittātur pcta ⁊ nō alr: est virtus sacri pñie. sic q ꝯuersio panis ⁊ vini fiat q̄cūq; sacerdos dixerit verba ꝯsecratōis ⁊ nō alīs: est virtus sacri eucharistie. ⁊ q baptisatus mūdetur spūaliter et recipiat caratez ⁊ grām in aīa cū minister sub mergens dicit. ego te baptiso: est virtus sacri baptismi. Certū est. n. q in verbis ꝯsecratiois que pfert sacerdos sup panez ⁊ vinū: nō ē essencialr ⁊ formalr virtus ꝯuersiua panis ⁊ vini. cum illa sit virtus infinita. que in solo deo est. sz cum ⁊ q̄cūq; sacerdos illa pfert sup debitā materiaz cū intentōe ꝯficiendi: ds ꝯcurrit cū verbis illis ⁊ facit ꝯuersiōem ⁊ nunq̄z alīs. et q pdicta ꝯuersio fiat semp q̄cūq; verba ꝯsecratōis dicūtur a sacerdote cū intentōe ꝯficiendi ⁊ non alr: est virtus sacri siue sacralis. simiłr q baptisato infundatur grā ⁊ remittatur originale ⁊ actualia: si habet illa ⁊ imprimatur carater ⁊ c. cū minister baptisans cum intentione baptisandi dicit. ego te baptiso. ⁊ nō alīs. est virtus sacri baptismi. Et simile est in forma absolutōis sacri pñie. nam cū sacerdos dicit sup penitētem: ego te absoluo. q verba sunt forma absolutōis ⁊ vsus clauium: ds infundit penitēti grām ⁊ remittit pcta. ⁊ q̄cūq; sacerdos illa verba dixerit sup penitētez cum intentione absoluēdi: ds ꝯcurrit cū verbis illis ⁊ infundit grām ⁊ remittit pcta. nisi fit

impedimẽtuz ex pte penitentis ponentis obi cem gr̃e.i.hñtis volũtatez peccãdi.⁊ ita q̃ õs sem p ↄcurrat cũ sacerdote dicente verba illa: ⁊ q̃ dictis verbis illis sup penitẽtem sem p in fundat ⁊ ↄferat gr̃am penitẽti ⁊ nunq̃z alr̃: est virtus sacri pñie. Jsta aũt infusio gr̃e ⁊ re missio culpe nõ fit essencialr̃ ⁊ formalr̃ virtu te illoꝝ verboꝝ: cũ in illis nõ possit esse virt⁹ infinita.que req̃ritur ad infusiõez gr̃e ⁊ remis sionez pctĩ: sz deus efficit illã. qui semp assistit sacrõ suo. Et ita collatio sacri pñie: est dispoſi tio necessaria ad gr̃am ⁊ ad remissiõem pecca toꝝ.nõ q̃ ipm deũ necessitet:sz qz ex dei volun tate ⁊ ordinatõe: necesse est gr̃am infundi. cũ sacerdos penitẽtem p̃oicto modo absoluit.assi stit.n.de⁹ ex pacto regulariter sacrõ pñie.nisi ipediat obex. Trie volũtatis.vt dic̃ sco⁹. Ex dictis pz q̃ sacerdos absoluit a pctis: misteri alr̃ mistrãdo sacrm absolutõis.cũ quo de⁹ sua ordinatõe ⁊ volũtate rlariter ↄcurrit ⁊ gr̃az infundit qua remittũtur pctã. Jdeo sic̃ ista est vera:sacerdos ↄficit ⁊ sacerdos baptizat. ita est vera ista:sacerdos absoluit a pctis .ita.n.sa cerdos dimittit pctm ĩ pñia: sic̃ in baptismo. ⁊ ita absoluit: sic̃ baptizat. qz vtrobiq̃z verũ est q̃ ministrat sacrm.effectuz ãt sacri ministe rialr̃ causat.qz aliq̃o causat: ad q̃ fm dispoſi tõem.seu pactõem dei:rlariter sequitur effec/ tus sacri. Ex dictis infertur q̃ sic̃ pctm ac tuale mortale post baptismũ comissuz nunq̃z remittitur alicui nisi virtute passionis xp̃i: ita nunq̃z remittitur nisi p sacrm pñie..per q̃d de riuatur ad pctõrem virtus ⁊ meritũ eiusdem passionis.⁊ ↄfertur sibi gr̃a remissionis.⁊ per ↄñs nunq̃z remittitur fine vsu clauium qui est sacr̃alis absolutio .s. ego te absoluo. vel sine oz dine ad vsum illũ clauiz. Et si obiciatur q̃ per solam ↄtritõem ante sacr̃alem ↄfessionez ⁊ sacerdotalez absolutõez remittitur pctm de re ↄtritis:dicẽduz q̃ p̃dicta ↄclusio est vera.s. q̃ pctm mortale post baptismũ comissuz:nun q̃z remittitur fine vsu clauiz,⁊ tñ põt aliquis potiri vsu clauiz duplr̃.s. actu. vt cũ actualr̃ subiectur absolutõni sacerdotali.vel voto ⁊ de siderio. sicut cũ volet de pctis comissis ⁊ ppo nit ↄfiteri. qz tunc volũtas p opatiõe invica tur.vt dicit cassiodoꝝ⁹. ⁊ mr̃ in .4.sen .di.17. Et sic vere ↄtrit⁹: voto ⁊ desiderio potitur ef fectum clauiũ aũ actualez ↄfessiõem ⁊ absolu tõem sacerdotalez. qz ↄtritio essencialr̃ inclu dit ppositum ↄfitendi ⁊ satisfaciendi ad arbi trium sacerdotis.vt oñs sci ⁊ doctores exp̃sse dicũt. Vñ cum mr̃ ⁊ gracian⁹ ⁊ alij doctores antiqui ⁊ moderni querunt an pctm remitan tur sine ↄfessiõe.vel aũ actualr̃ ↄfessiõem: nõ dubitant. nec querũt.an pctã remittãtur sine ↄfessione.i.sine ordine ad claues.sed an remit tantur p ↄtritõem aũ actualem ↄfessiõem et absolutõem. ⁊ rñdent affirmative q̃ sic.et est ratio. qz sicut dictũ est ↄtritio includit essenci alr̃ pposituz ↄfitendi ⁊ potiendi effectu clauium. Ex quo etiaz patet.q̃ positio p̃fati mr̃i de institutõe ↄfessionis .s.q̃ est instituta ab eccle sia: simil̃ est falsa. ⁊ valde derogat dignitati sacri ↄfessionis. Tercio infertur q̃ sacrm pe nitẽtie est a xp̃o institutũ: ad delendũ pctã ac tualia post baptismũ comissa. cum nõ possint aboleri p baptismuz: qui est spũalis regnatio que iterari nõ põt.sicut nec gño naturalis.rõo institutũ est sacrm pñie:que ẽ spũalis sanatio. ne actualia post baptismũ comissa: manerent sine remedio. Ex hoc etiaz patet falsitas al terius dicti in p̃fato libello.s.q̃ confessio fuerit instituta: ne pctã remanerẽt impunita. quod multũ interest rei publice. Quarto infertur q̃ per sacrm pñie:homo vere recõciliatur dõ. cum in eo infundatur gr̃a.qua remittũtur pec cata. ⁊ ex ↄñi recõciliatur mẽbris xp̃i q̃ sunt eccl̃ia.siue fideles.xp̃o per caritatem vniti.

Capitulum.cxxvj.qualiter per claues sacer dotales remittitur aliquis de pena ⁊ per con fessionem fit tripliciter remissio pene.

c Jrca penam aũt tp̃oralem ↄsideran dum q̃ qui ante ↄfessiõem habet con tritõem de pctõ gr̃am accipit ⁊ remis sionez pctõꝝ q̃ntuz ad maculam que deletur ⁊ reatũ mortis eterne qui tollitur. Nam ista fit tollũtur.postea vero cum actualr̃ subicit se cla uib⁹: merito clauiz angetur gr̃a iam collata in ↄtritione.⁊ reatus pene tp̃oralis tollitur q̃ manserat post deletõez macule. Quia vero pe nitẽtia nõ est regnatio sic̃ baptism⁹: sz egritu dinis curatio. ideo ex virtute clauiz que ope rantur in sacrõ pñie nõ tollitur tota pena pec cato debita: sz pars eius pene ad quã mãserat pctõr obligat⁹ post remissiõem pctĩ per ↄtriti onem. Et notãduz q̃ in hoc q̃ aliq̃s ↄfitetur tripliciter habz remissiõem pene. Primo satis factorie. Secũdo meritorie. Tercio sacr̃aliter

Primũ est qz ↄfitẽdo pctõr tollerat magnã ↄfusiõem que est grauis pena. Et ista satisfac̃ p alia pena.saltẽ comutando penã p̃o pena.

Scôm est qz pctôz sponte subicit se clauibus ecclie. ⁊ in hoc est duplex meritû. s. fidei ⁊ obedientie. fidei quidez: qz credit q̃ sacm istud fit alicui⁹ efficacie. ⁊ tñ p fidem placem⁹ deo. ad hebre. xj. ⁊ ita est meritoria et ꝺnr satisfactoria. qz nullû opus pôt esse meritoriuz: qn aliq̃ liter fit satisfactoriû. Terciuz est obedire. qz ecclia iubet ꝺfiteri. ⁊ xps hoc prius iussit. obedire aût meritoriuz est. cû fit melioz obediẽtia q̃z victime. 1. reg. 15. ⁊ sic ex utroq; erit satisfactio p aliqua pena. Quartuz est q̃ sacm pñie cû fit sacm. nq̃. te. ex se habet virtutê aliquaz. ⁊ ideo ultra meritû ꝓpriale actuû nr̃oꝝ necesse est q̃ nobis aliqd ꝺferat. ⁊ tñ effectus suus magis est directe ad penam: q̃z ad maculaz. ergo necesse est q̃ virtute clauiû ultra oĩa ꝓicta: fiat aliqua remissio pene. ⁊ ista est remissio sacrãlis. ⁊ ideo si quis de pctô uoluit ponens ꝺfiteri ⁊ nôduz pueniẽs ad ꝺfessiõez moꝛitur: ⁊ etiaz si expleta ꝺfessione añ sacer dotalez absolutôem moꝛiatur: nô pcipit remissionẽ que fit virtute clauiuz. que erat sacrãlis. s̃z solum illaz que est meritoria ⁊ satisfactoria. s. pꝛ verecũdiaz ⁊ obedientiã ⁊ fidẽ. Et l̃z p quoliꝫ pctô ẽm diuinam iusticiaz fit pena tarata que illi debeatur absolute. ⁊ sacerdos nô pôt ꝓiudicare diuine iustice: l̃z remittatur aliquid de pena tarata a deo virtute clauiuz: nô ꝓiudicatur diuine iustitie. qz ipe de⁹ qui taxauit cuilibz pctô certã penam: ꝺcessit p claues sacrãles tolli aliqd de pena debita illis. utrũqz ergo est p legem dei. secus si uolũtate humana ⁊ institutôe introducta esset remissio p claues. qz tunc nichil posz tolli de pena tarata p deũ. Et etiaz ista remissio: est alis iusta. qz non est absoluta remissio: s̃z comutatio. qz xps hô ofert tote trinitati penaz ⁊ merita passionis sue. p debito penaꝝ nr̃aꝝ. Et plus est qd ipe p nob⁹ ofert: q̃z qd nob⁹ remittitur. Per claues ergo sacerdotales: remittitur aliqua pena peccatoꝝ cũ effectus clauiuz: fit ꝑcipue. ꝺ penam. qz alis daretur sacm pñie cui⁹ efficacia ꝺfistit in clauibus: q̃si inutile nisi pena remitteretur aliqua. tum qz tota ecclia asserit hoc. cui⁹ assercónibus standuz est necessario. qz ad fidez p tinẽt: s̃z q̃nta sit ista pena que remittitur. ⁊ q̃s sit mod⁹ remittẽdi in diuersis hoibus. ⁊ q̃ntuz ad diuersos ministros nô est certũ. cum nec rô hoc sufficienter duincat. nec ecclia vnq̃z ô hoc doctrinaz aut assertôem aliquaz communez tradiderit. hec abulensis super. mat. 16. c.

De indulgenciis.

Capitulum. cxxvij. de opꝫ meritorio ⁊ satisfactorio ⁊ de oĩbus superogationis de q̃bus fiunt indulgentie.

Ꝺ euidentiam dicendoꝝ ꝺ fidẽ adduz
a q̃ in actu meritorio sunt duo. s. caritas ⁊ labor uel penalitas. Per caritatem aũt meremur vitam eternaz. ⁊ ẽm maiorem caritatem: maiorez gradũ in vita eterna. Penalitas aũt. qz caritati iuncta est: efficitur satisfactoria pene debite in purgatorio. uel in vita pñti. p pctô. Et qz ꝺtingit q̃ aliq̃ alios egit pctã de quib⁹ penituit ⁊ debebat puniri. p illis decem annis in purgatorio ⁊ post agit actus meritorios laboriosos qui sunt satisfactorij. p centũ annis pene. tunc manebũt xx̃aginta anni quib⁹ iste nô indiget. ⁊ seruãtur in thesauro ecclie ad distribuẽduz indigẽtib⁹. sic aũt si aliquis faciat opa in caritate ⁊ sint multum laboriosa si nũq̃z peccauit: oês penalitates ei⁹ satisfactorie: recondũtur in thesauro ecclie ad utilitatez fideliũ. Et isto modo intelligitur cũ dr̃ q̃ merita vnius: sunt satisfactoria. p altero. uel ꝓficiunt ei. De primo aũt merito qô est mereri vitam eternaz ex gradu caritatis q̃ est cũ opatione: nichil coĩcatur alicui alteri. ideo si aliquis p intensaz valde caritatez magnum graduz mereatur in vita eterna: de illo nichil sibi diminuitur. nec alteri dare pôt ecclesia. qz faceret sibi iniuriam. s̃z totũ integralr̃ recipit in vita eterna. Et habũdanti⁹ q̃z egit. ⁊ hoc é qô dr̃ q̃ sancti in pꝛia recipiũt mercedes laborum suoꝝ supra id qô fecerũt. iuxta illud. luc. 6. c. mensurã bonaz ꝺfertam ⁊ coagitatã et sup efluentez: dabunt in sinũ vr̃m. Illa aũt bona satisfactoria que multi sci fecerũt ultra mensuraz debitoꝝ suoꝝ: dicũtur superogatões siue opa superogatõis. Et ista oĩa sunt conseruata ⁊ reposita in thesauro ecclie. cum apô deũ nichil boni pereat. ẽ isto aũt thesauro ecclesie sunt oĩa bona opa superogatõis que sci fecerũt. que nô erant necessaria ad remissionez penaꝝ debitaꝝ. ⁊ ita ĩ eo sunt merita xpi ⁊ beate virgis ⁊ oium aliorꝝ scôꝝ. qui supererauerũt ultra mensuraz debitoꝝ suoꝝ. Et sic thesaur⁹ iste ecclie scé est infinit⁹. marie pꝛ merita xpi q̃ sũt infinita. Cũ xps sit ds ⁊ hô. ⁊ ideo eius opa ⁊ merita: sunt infiniti valoris. Huius aũt thesauri dispensatio: comissa é plenarie pape qui est ecclie vniuersalis spôsus. ⁊ xpi gñalis vicarius. ⁊ de illis distribuit ecclie mẽbris: exũtibus in vnitate corporis mistici xpi. ⁊ qô per se nô possunt q̃ntuz ad euasiõem

penaꝝ: habent a meritis sanctoꝝ: siue ab isto ecclie thesauro. sicut etiaꝫ mẽbra corporis naturalis: iuuãtur ab inuicẽz. ꝛ ista dispẽsatio: ꝓtinet ad clauem siue ad ptãtem iurisdictionis. ꝛ ideo est in mera libertate pape: qñ ꝛ qualẽ hunc thesaurũ: ecclie mẽbris distribuat. dum tñ nõ excedat metas sue ptãtis. ꝛ ita põt facere de thesauro ecclie indulgẽtias siue remissiones in quacũq; ꝗntitate voluerit. ꝛ etiam plenissimas indulgentias ꝛ remissiões oĩum peccatoꝝ. ꝛ liberare vere penitẽtes: ab oĩni satisfactõe ꝛ ab oĩni pena tpoꝛali. in pñti vita siue in purgatorio ꝓsoluenda. nõ penitẽtes apenis debitis absolvẽdo. nec eas sibi remittẽdo: ꝯz debita eoꝝ de ꝑdicto thesauro ecclie ꝓ eis soluendo. sic ꝑ sic amicꝰ satisfaciat ꝓ amico nõ valente satisfacere creditori. ista tñ distributio bonoꝝ ecclie debet fieri circa opa piaꝝ. ꝯtinentia ad honorem dei. vel sanctoꝝ eius. vel ecclie. vl ad vtilitatem fideliuꝫ. ꝛ cũ discretiõe ꝛ moderamine. ꝛ c̃.

Capitulum.cxxviij. de indulgẽtijs ꝛ de cauſis ꝯcessionis eaꝝ ꝛ de thesauro ecclie ꝛ dispẽsatore ꝛ de dispensatione eius.

Quantur aũt in ꝑdicto libello circa indulgentias: quattuor regule. Prima est q̃ indulgẽtie que coĩter fiunt per ſras patẽtes: nõ se extendũt ad pñias helemosinaꝝ nisi de eis exꝑsse fiat mentio. qz cũ huiusmodi indulgentie sint exercti iuris: sic ꝓut ita cent intelligi debent. Scõa rla est q̃ ꝓ huiusmodi indulgentias pñie comutãtur in aliqua leniora nõ relaxãtur in toto ꝛ c̃. Tercia rla q̃ huiusmodi indulgẽtie nõ ꝓsunt aliis: ꝗz his qui remittẽtibus subsunt. qz nemo a non suo iudice absolui põt. vt ait alexan. papa tercius. in .c. q̃ aũt de peni. et remiſ. Quarta rla est. q̃ coĩter iste indulgentie nõ ꝯcedũtur: nisi vere penitẽtib⁹ ꝛ confessis. dicit tñ q̃ exũtibus in peccato mortali pñt fieri indulgentie seu remitti pñie sub ꝯditione. ꝛ etiam sine vlla ꝯditione. hec ibi. Pro euidentia istoꝝ ꝯsideraũdum q̃ ecclesia sancta in thesauro suo spũali: habet diuitias meritoꝝ ꝛ passionis xꝑi ꝛ gliose virginis marie ꝛ sc̃oꝝ apl̃oꝝ ꝛ martyrũ ꝛ oĩum sc̃oꝝ dei. viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. ꝛ ꝓ utilitate ꝛ necessitate ecclesie: possunt expendi ꝛ impendi in suffragia eoꝝ qui fuiunt ecclie in sua necessitate. hec mr̃ hubertꝰ in. 4. sen. di. 20. Sup thesaurũ aũt istum: habet solus papa ptãtem plenariã. oĩs alĩ: limitatã. nam solus papa habet plenitudinem ptãtis. Alĩ vero vocati sunt in ꝑtem solicitudinis. ipe ergo solꝰ habet ptãtem vbiq; gñaliter. vt dicit petrꝰ de taran. ibidem. habet .n. papa plenitudinem pontificalis ptãtis: ãsi rex in regno. ideo ptãs faciendi indulgentias: plene residet ĩ papa. qz potest facere. ꝓut vult. causa tñ exãte legitima. hec. b. t. ibidez. Consideraũdum vlteriꝰ q̃ opus vniꝰ potest esse satis factoriuꝫ ꝓ alio: ad quez per intentiõem facientis refertur. Xꝑs aũt ꝓ ecclia sua: sanguinez suum fudit. ꝛ multa alia fecit ꝛ sustinuit. quoꝝ extimatio est infiniti valoris. ꝑꝛ dignitatez ꝑsone. Unde dr̃ sapiẽ. 7. q̃ infinitus est in illa thesaurꝰ hoĩbus. Similr̃ aũt ꝛ oĩs alĩ sancti intentiõem habuerũt in his que passi sunt ꝛ fecerũt ꝓꝛ deũ: vt hoc esset ad vtilitatem nõ solum sui: ꝛ etiã totius ecclie. totus ergo iste thesaurus est in dispensatõe eius qui ꝑest ecclie generalĩ. Vñ petro dñs claues regni celoruꝫ comisit. mat. 16. qñ ergo vtilitas vel necessitas ecclie hoc exposcit: põt ille qui ꝑest ecclesie de ista infinitate thesauri coĩcare alicui q̃ per caritatem sit mẽbruꝫ ecclesie de ꝑdicto thesauro ꝗntuꝫ sibi visum fuerit oꝑportunũ: vel viq; ad totalem remissiõem penaꝝ. vel usq; ad aliquã certam ꝗntitatez. Ista .s. q̃ passio xꝑi ꝛ alioꝝ sc̃oꝝ ei imputetur. ac si ipe passus fuisset: ꝗntũ sufficeret ad remissiõem sui pcti. sic ꝯtingit cũ vnꝰ ꝓ alio satisfacit. Ad hoc tñ q̃ indulgentie alicui valeãt tria req̃runtur. Primo causa ꝓtinens ad honorem dei. vel ad necessitatẽ. vel vtilitatez ecclesie. Scõo auctoritas in eo qui facit. papa vero põt principalr̃. alĩ vero inq̃ntum ptãtem ab eo accipiũt. vel ordinariã. vel comissaꝫ. seu delegatam. Tercio requiritur vt sit in statu caritatis ille qui indulgẽtiam accipere vult. ꝛ hec tria deſigantur in littera papali. hec. b. t. Z. quoꝝbz. q. vlti. Declaratiões ergo ꝛ indulgentie sunt de meritis superogationis mẽbroꝝ xꝑi. ꝛ marie: de superogatõibꝰ meritoꝝ xꝑi. qui sunt thesaurꝰ spũalis ecclesie Hunc aũt thesaurũ: nõ est oĩum dispensare: ſz tñ eoꝝ qui vicem xꝑi gerũt. i. epoꝝ. ꝛ hoc: qz ecclesia hunc thesaurũ habet ex despensatione sui cũ xꝑo qui est vir eius ꝛ sponsus. cui ipa generat filios ꝛ filias. i. ꝓfectos ꝛ imꝑfectos. ad quoꝝ educatõem xꝑs vult hec bona seruari. ꝛ qñ in lege cautũ est q̃ qui suscepit ꝓlem fratris sui: vt suscitz fratri suo defuncto semen: ꝺz succedere in bonis q̃ ꝓtinẽt ad filioꝝ educationem. sm q̃ inuitur. ruth. 4. illis solis ꝺ petit ille thesaurꝰ dispensamꝰ: qui sunt sponsi ecclie .s. epi. ꝛ inter hos ꝑcipue sũmo pontifici. qui

est totius vniuersalis ecclie spōsus ⁊ rector. vñ oēs sunt eius filij ⁊ ipe est pr̄ oīum. vñ hoc nō dicendum laicis. nec sacerdotib⁹. nec platis in feriorib⁹. Et sic̄ thesaurus regni q̄q; exponitur ad gliaz magnificētie regij honoris. hester .i. Simil̄ thesaur⁹ ecclie ad honorez xp̄i principis ecclie. qui honorat̄ur in scis suis. Sc̄i aūt honorāt̄ur in structóne basilicaꝝ et visitatióe liminuz eorūdem ⁊ in comemoratōe virtutuz ip̄oꝝ. que fit in p̄dicatónib⁹. Item p necessitate reipublice. vt q̄q; exponitur thesaurus militib⁹. p coītate defendēda. simil̄ coīs necessitas ecclie est defensio t̄re sc̄e. tuitio fidei. multiplicatio ⁊ promotio studij ⁊ huiusmodi. q̄ valent ad p̄motiōem cultus dei. vñ p talibus cō petit: q̄ fiant indulgentie. hec alexan. in. 4. et bonauē. in. 4. sen. di. 20. Et ista est sūa oīum theologoꝝ. Vñ patet q̄ ecclia habet thesaurū infinituz. s. merita xp̄i et bt̄e virginis ⁊ oīum sc̄oꝝ. qui superogauerūt ⁊ meruerunt plusq; debitores essent. p satisfactōe sua. et oīa hec merita tam xp̄i ⁊ passionis sue: q̄z merita supergatónis oīum sanctoꝝ: sunt in thesauro ecclie seruata. cū ap̄s deū nichil boni peat. ⁊ summus pontifex qui gerit vicem xp̄i ⁊ habet plenitudinez p̄tatis in eccla: habet plenariaz potestatez in dispensatōe thesauri ecclie. ideo pōt remissiōes ⁊ indulgētias facere cū viderit expedire ad dei honorez ⁊ ecclie vtilitatez. Et sciendū q̄ in valore indulgētiaꝝ est triplex cā. Vna ex pte xp̄i qui voluit ecclaz in spōsam suaz nobili thesauro. de quo ista sumūtur. Primuz q̄dem est meritū ⁊ satisfactio xp̄i que est infinitus thesaur⁹ ad mutuādum gratis pctōribus vñ satisfaciāt. Sc̄da causa ē merita sanctoꝝ. pene. penalitates eoꝝ qui multa supergauerūt q̄z meruerūt pctā eoꝝ. Tercia causa est ex pte ecclie. aliq̄d. s. pium opus spūale. vel tp̄orale. ⁊ hz nō fit iusta causa dande indulgentie: ⁊ peccet dicēdo q̄si dilapidator: tñ valeret ei qui dixit hoc impleret. vñ si papa pro pr̄io motu absolueret morientez ab oīi pena p modum indulgētie ⁊ ille pie crederet: anolaret si nullam culpā haberet. etiaz si papa iustā causam nō haberet. hz si papa sacrilegaliter fine rigna pēna absolueret: ille īmunis nō essz. q̄z nō est pape debitum deo quitare. hz ip̄ius est: sibi a deo traditū aliis dispensare: sm illud dispensatio michi tradita est. Confiderāduz. q̄ q̄z sc̄i nō solū p se sz etiam p corpore xp̄i q̄d est ecclia tota agere bona ⁊ pati mala voluerūt: sic paulus dicit oīa sustineo p̄pter electos. vt ip̄i salutem cōseqūntur. hz ei fit remuneratuz nichilominus p nob potest esse satisfactoriuz. vñ op⁹ bonum tp̄orale scōm pōt duplex cōsiderari. Vno modo inq̄ntuz est meritoriū et sic nō trāsgreditur psonaz: nisi solū meritū xp̄i qui sibi ⁊ aliis meruit. Ceteroꝝ vero meritū: solu. potest. et sic null⁹ alius a xp̄o plus meruit. q̄z acceperit. vel receptur⁹ fit in ieiūo. Sc̄o modo. put est satisfactoriuz. ⁊ sic multi plus satisfecerūt q̄z debuerunt. Item hz homo nō possit bonū p alio facere quin mereatur: sic tñ pōt p alio soluere q̄ nō liberat se: hz illū soluz. vñ satisfactio quā homo p alio facit: sibi q̄dem est meritoria et nō illi. hz illi est liberatoria ⁊ nō sibi. q̄z igitur sci plus sustinuerūt: hoc aūt nō solū animo meruerunt: hz satisfaciendi. p se q̄dem primo. deinde p oīibus indigētib⁹ scōm ordinem ecclesie: ideo illis primo dedit satisfactōem sm equalitatem culpe ⁊ pene. hz reliquū q̄ nichil potuit liberare de obligatōe totalit̄ soluta. vel potuz fuit: q̄ nō est dicendū. vel refuatur nobis indigentib⁹. Sic̄ .n. si hō soluat cōi debitori plusq; debeat dicens: q̄ si totū a se nō debetur: cedat insolutū refluuz. p socio sic acq̄rat eum. sic in ꝓposito. Jn hoc ergo conueniunt sci cum xp̄o. in his que fuerūt superogatónis q̄ aliq̄d ponunt in thesauro ecclesie sic̄ xp̄s. hz in hoc discōueniunt. q̄z tota satisfactio xp̄i cessit in thesaurū. p ceteris ⁊ nichil. p se. q̄z null⁹ debitor fuit. Alij aūt sci nō. Bt̄a aūt virgo medio modo se habz. q̄z ō suis penalitatib⁹ illō solū. p ea satisfec̄: q̄ erat pena pcti originalis. sic̄ mors nature. cui⁹ xp̄a debitrix fuit. relique aūt eius penalitates sponte assumpte: tote nob cedunt nō illi. q̄ nullius culpe actualis rea fuit. ⁊ idem est de martyrio innocentiuz ⁊ aliorū qui nec venialit̄ peccauerūt. xp̄s aūt nō solum. p oīibus meruit: sed p oīibus satisfecit. q̄z supposituꝝ agebat ⁊ pacificabatur. vñ nō solum actio merens: hz etiaz passio satisfaciens: infinita est. Non est ergo ex infficientia: q̄ passio xp̄i in sacris non soluit. hz ex dei ordinatōe: qui gratis remittit. qui in sacramētis maxime liberalis existit. hec oīa petrus de palude. in. 4. di. 20. Vnde paul⁹. i. colo. testatur se implere ea que desunt passiōi xp̄i in suo corpore ⁊ c̄. Q̄ exponēs. b. t. in postilla sic dicit. Hec verba prauuz possent habere intellectum. s. q̄ xp̄i passio nō esset sufficiēs ad redēptionez: hz addite sunt passiones sc̄oꝝ ad complendum. sed hoc est hereticum. q̄z sanguis xp̄i est sufficiens ad redēptionez etiaz multoꝝ mūdoꝝ. prima. ioh. 1. ipe est propiciatio ⁊ c̄. Sed

intelligendus est: q̄ xp̄s ꝛ ecclia est una ꝑsona mistica cui⁹ caput est xp̄s. corp⁹ aūt oēs iusti. quilibꝫ aūt iustus q̄i mēbrum hui⁹ capitis. Deꝰ aūt ordinauit in sua p̄destinatōe q̄ntū merito rum debeat inferri p totam ecclam: tam in capite q̄ꝫ ī mēbris. sic ꝛ p̄destinauit numerū electoꝝ. ꝛ inter hec merita: pcipue sunt passiones sanctoꝝ. q̄ꝫ xp̄i. s. capitis merita: sunt infinita. Scūs vero quilibꝫ exhibet aliqua merita ſm suaꝫ mensurā. vnde dicit apls adimpleo ea que desunt passioni xp̄i ꝛ toti⁹ ecclie cui⁹ caput ē xp̄s. adimpleo. i. addo mensurā meaꝫ. ꝛ hoc in carne. i. ego ipe patiēs in carne. vel que desunt in carne mea. hoc. n. deerat: q̄ sic xp̄s passus ē in corpore suo: ita pateretur in paulo mēbro suo. Et hoc p corpore qđ est ecclia que erat revimenda p xp̄m. Sic etiaꝫ oīs scī patiuntur p̄ ecclam que ex eoꝝ exemplo roboratur. glo. passiones adhuc desunt: eo q̄ p̄toria meritoꝝ ecclie nōdum est plena: nec adimplebitur nisi cū sclm fuerit finitū. Per torta aūt ē vas vl domus vbi piter multa inferūtur. hec ille. Concordat nichola⁹ de gorram. in postilla super eodē loco dicens. passiones quas xp̄s sustinuit ꝛ fideles ei⁹ sustinēt sunt q̄si quedaꝫ respublica ecclie. ꝛ thesaur⁹ eius in quo q̄libꝫ ponit partē suam: sic in vase ad helemosinaꝫ posito sup mensaꝫ oēs piter ponūt donec impleatur Et ideo vocatur p̄toria q̄ oēs ibi pariter ponūt. de isto thesauro fiunt ita large indulgētie Iste aūt thesaur⁹ nō erit plenus nisi in fine seculi. hec ille. et ↄcordat glosa ordinaria. Ex q̄bus pꝫ q̄ nō solum passio xp̄i: ymo passiones aliorum sanctoꝝ reponūtur in thesauro meritoꝝ ecclie ad vtilitatē toti⁹ ecclesie. Et hoc intēdebant scī martyres implicite vel explicite. s. q̄ merita eoꝝ p̄essent nō solum sibi: sꝫ etiam aliis. sicut orabant et ieiunabant pro eis.

Capitulum .cxxix. an indulgentie facte per ecclam se extēdant ad p̄nias helemosinaꝝ. ꝛ q̄ fic.

Ds prelibatis: erat prima regula q̄ b indulgentie que coīter fiunt per lras patentes nō se extēdunt ad p̄nias helemosinaꝝ. nisi de eis expresse fiat mētio. Ista positio ꝛ ↄclusio nō est vera. ꝛ patet. q̄ indulgentie ſm oīs scribētes: tm̄ valent q̄ntum sonant. Et tm̄ in oīb⁹ indulgētiis plenarijs communiter ponitur plenaria remissio. ergo etiaꝫ extenditur ad p̄nias helemosinaꝝ. q̄ alꝫ talis indulgentia nō esset plenaria ꝛ vniuersal ad oīs p̄nias: sꝫ ad quasdaꝫ. ꝛ ita esset falsuꝫ dicere: q̄ talis indulgentia esset plenaria. ꝛ ita ecclesia que cothedre facit indulgētias plenarias ꝛ facta eas sic p̄dicari: falleret pl'm r̄ pianum. qđ nephas est dicere. Pre. si indulgentie plenarie nō se extēderent ad oīs p̄nias iniūctas nō extendēdo se ad p̄nias helemosinaꝝ: ecclesia oībus retroactis tp̄oribus nō tolleraſꝫ tm̄ errorem. sꝫ vel apponeret in lr̄is indulgentiaꝝ exp̄sse q̄ tales indulgētie se extēderent etiam ad p̄nias helemosinaꝝ: sicut exprimit alia sub stātialia: vel nō diceret eas plenarias: nec eas p̄mitteret sic vocari ꝛ p̄dicari. cui⁹ ↄrium videmus. Et ecclesia ↄsuevit semp. Ite⁊ nō solum hoc pꝫ in indulgētijs plenarijs: sed etiaꝫ in alijs que coīter fiunt ꝛ facte sunt p btūm gregō. in stationib⁹ vbis ꝛ als ꝛ cothedre fiunt. cuꝫ. n. ↄcedūtur certi dies. vel certi anni indulgentie ꝛ remissiōis pctōꝝ seu p̄niaꝝ: nunq̄ꝫ cō suevit poni in forma ↄcessionis. s. ieiunij ꝛ orationis: vt intelligeretur excepta helemosina. sꝫ absolute ponitur q̄ vere penitētib⁹ ꝛ c̄. Concedūtur tot dies vel tot anni indulgētie ꝛ remissio nis suoꝝ pctōꝝ. vel certa pars suoꝝ pctōꝝ vel de p̄nijs sibi iniūctis ꝛ c̄. ergo in indulgētijs et remissionib⁹ que p ecclesiaꝫ fiunt intelligūtur ꝛ includūtur helemosine siue p̄nie helemosinaruꝫ: sic cetera alia que ī penitētijs iniūgūtur. ꝛ ita huiusmodi ↄcessiones ꝛ remissiōes gūaliter se extendūt ad oīs p̄nias iniūctas. nulla exceptōne facta: vt ille facit ꝛ male. nisi forte impropriē velit p p̄nias helemosinaꝝ intelligere: restitutōem que primo fieri debet. ꝛ tm̄ hoc esset valde impropriē dictū. q̄ ſm oēs doctores: restitutio nō ↄputatur inter opa satisfactoīs. sꝫ est p̄ambula ꝛ fundamētuꝫ ad satisfactōem. nec ille mē videtur hoc velle cū dicat p̄nias helemosinaꝝ. q̄ ſm magr̄m. sen. in. 4. .di. 14. et ſm oīs scribētes: sunt tres ptes p̄nie seu satisfactōnis ad quas oīs alie revocūtur. .s. helemosina. ieiuniuꝫ. ꝛ oro. ꝛ iste vult ꝛ dicit. q̄ indulgētie ꝛ remissiōes que fiunt p eccleſiaꝫ se extēdunt ad alias ptes p̄nie seu satisfactōnis: nō tm̄ ad p̄nias seu satisfactōes helemosinaruꝫ. qđ tm̄ est falsum. Pre. si p̄dicte indulgētie se extendūt ad alias p̄nias ꝛ nō ad p̄nias helemosinaruꝫ. vē hoc puenire vel ex defectu thesauri. dū fit ista indulgentia q̄ sufficit ad quasdam p̄nias ꝛ nō ad alias. vel ex defectu dispēsatoris. q̄ pōt dispēsare de thesauro illo q̄ntuꝫ ad alīqs p̄nias: ꝛ nō q̄ntū ad alias. nō stat primuꝫ. q̄ thesaurus ecclesie est infinit⁹. sic dictū

BIBLIOTECA DE FILOSOFIA Y LETRAS MADRID

Digitized by Google

est.vbeo ad oīa sufficens. nec stat fm. q; papa qui est vniuersal' ecclie sponsus ⁊ rector: habz vniuersalez ⁊ plenam ptātem dispensandi the sauruz ecclie.ficut.s.dictū est. Item nō vide tur q fit aliqua rōnabilis causa vel rō. q̄re po tius indulgētie nō se extendant ad pn̄ias hele mosinax: q̄z ad alias. vel econtra. Et pre. si hec positio vera esset: scī ⁊ doctores scribentes fecissent aliquaz mentōem de hoc cum pineat ad salutez aiax. fic cetera que ad salutez aiax ⁊ ad expositōem scripturax ⁊ ad statū ⁊ regi men ecclie ptinēt: subtilr ⁊ diligentissime scru tati sunt. Et tn̄ de hoc nullaz fecerūt mentōez. p notissimo tenētes q eadez sit rō helemosina ruz ⁊ aliax partiū pn̄iax seu satisfactōnuz q̄n tum ad remissiōes p indulgētias factas. ergo ita tenēdū est: q eadez sit rō oīz satisfactionū seu pn̄iax. q̄ntuz ad hoc q indulgētie per eccle fiam facte: se extēdant ad eax remissiōez. ma xime q; oīs doctores tenēt q tn̄ valent indul gentie q̄ntuz sonāt. Falsa est ergo p̄dicta po sitio ⁊ actor eius nichil omnino probat. nec ali cui auctoritati nec rationi initur.

Capitulum.cxxx.ad quid ꝓsunt indulgentie q̄ntuz ad pn̄ias iniunctas et q ꝓsunt ad tollen duz totam penam.

Rat aūt scda regula in p̄fato libello.
e q per huiusmodi indulgētias pn̄ie co mutātur in aliqua leuiora: non rela xātur in toto. hoc aūt pōt intelligi dupliciter. Vno modo q pn̄ie p indulgētias nō relaxan tur simplr ⁊ absolute. i. sine aliqua pena. ⁊ hoc verū est. q; semp in indulgētijs iniūgitur alīq pena. siue penalis satisfactio. vt helemosina. vel ieiuniuz. vel oō. vl alia similia. que ad hec reuocātur: que penalia sunt. vt p; in oībus cō cessionib⁹ indulgētiax. ⁊ est iste ordo. q; p cō tritōem in ordine ⁊ ꝓposito ɔfitendi ⁊ satis faciendi remittitur pctm. ⁊ pena eterna. sed adhuc pctōr manet obligat⁹ ad aliquaz penā tp̄oralem que partiz exsoluitur p ɔtritōem. p tim p erubescentiaz ɔfessionis. partiz vir tute clauiuz p absolutōez. partiz p pn̄iam iniūctaz a sacerdote. Et itex ista pars pene iniuncte in pn̄ia: remittitur ⁊ tollitur p relaxationes in vulgētiax. Et ita semp fit minoratio in pena debita p petō. Et si fic intelligatur dictū illō: verū est. ⁊ tn̄ nō vr q fit iste intellect⁹ eius. nec q actor illius fic intellexerit. vt p; intuenti p cessuz illius libelli. Scdo modo pōt intelligi q p huiusmodi indulgētias pn̄ie comutātur in aliqua leuiora: ⁊ nō relaxātur in toto. i. q pe nitentie nō totalr relaxātur p indulgētias: sed extenuantur vel aleuiātur siue minuūtur. ita q p indulgētiaz tollitur aliqua pars pn̄ie siue satisfactionis iniūcte in pn̄ia: nō tn̄ tota satis factio siue pn̄ia tollitur ⁊ relaxatur. et iste vr intellect⁹ huius dicti. fic tn̄ intelligēdo falsum est. q; fic dictū est: indulgētie tn̄ valent q̄ntuz sonāt. s; indulgētie plenarie vīr: q; tota pena siue reatus. vel obligatio ad penaz tp̄oralem si ue purgatoriaz tollitur ⁊ relaxatur. ergo per eas nō tollitur vel diminuitur pars pn̄ie siue satisfactōnis iniūcte: sed oīo relaxatur ⁊ tolli tur. Item dicit. b. t. in. 4. di. 20. q. 3. q indul gentie valent q̄ntuz ad forū ecclie ⁊ q̄ntum ad iudiciū dei: ad remissiōez pene residue post cō tritōem ⁊ ɔfessiōem ⁊ absolutōem: siue fit in iūcta siue nō. ergo tollunt totaz penam. Et. ī. dicit q iste qui indulgentias suscipit: nō absol uitur simplr loquēdo a debito pene. sed datur sibi vī debitū soluat. Et itex dicit. q effectus sacr̄alis absolutōnis est diminutio reat⁹. ⁊ hic effectus: nō inducitur p indulgētias. s; p eo fa ciens indulgētias: soluit penam quaz debebat de cōibus ecclie bonis. Et in eadem. q. ar. 4. q. 1. dic. q indulgētie dispēsantur determinate: ad remissionem. ⁊ ī. q p indulgentias absoluti tur quis a pena iniūcta vel debita p petō in fo ro pn̄iali. Et a stensis dicit. q indulgentie va lent ad remissiōez pene residue post ɔtritōez. ɔfessiōem. ⁊ absolutōem. siue fit iniūcta siue nō. nō simplr ɔdonādo: s; aliunde soluēdo. et .q. ɔpensando. s. de thesauro ecclie. et. b. t. quo libz. Z. vlti. quesito dicit q indulgētia nō excu sat a ɔtritōe ⁊ ɔfessione. s; cedit in locum satis factōnis. et. ī. indulgētia suplet locū satisfacti onis iniūncte est punitiua. q; s. pena quaz ali⁹ sustinuit: imputatur isti ac si ipe eam sustinuis set. ⁊. ī. pena pōt totalr dimitti. vel particulr. Particulariter quidem in absolutōe sacr̄ali. to talr vero q̄n in spāli gr̄a indulgētie: ɔtinetur plena remissio. Et hec est sīa oīum theologo ruz. ergo pn̄ie relaxātur in toto p indulgētias Et ad hoc p̄bandū possunt induci oīs rōnes supra posite ⁊ plures alie. ⁊ de hoc adhuc dice tur inferius. s; q; hoc planū est: nō oportet in hoc insistere. Et p̄sertim q; ille nullaz rōnem vel p̄bationez aut auctoritatez: adducit ad pro batōem sui dicti. sed tn̄ nudam assertionem si ne aliquo fulcimento vel colore.

Capitulum.cxxxj.quibus ꝓsint indulgētie

et an ꝓsint exñtibus in purgatorio et q̃ sic et qualiter.

Rat aũ tercia regula siue ꝯclusio. e q̃ indulgẽtie nõ ꝓsunt aliꝭ q̃m his qui remittẽtib⁹ subsunt. q̃ nemo a nõ suo iudice absolui põt ꝛ c̃. Ex quo infert: q̃ indulgẽtie nõ ꝓsint exñtib⁹ in purgatorio.

Pro cui⁹ euidẽtia ꝯsideranduꝫ. q̃ vsus clauiũ põt ꝯsiderari in duob⁹. ſ. in absoluẽdo a pctis ꝛ ligãdo. et in ꝯcedẽdo indulgẽtias ad alenia tiones penaꝝ. Quãtuz ad primũ dicendũ q̃ nõ ꝓest mortuis vsus clauiuz. nec põt quis de viuẽtib⁹ exercere sup eos vsuz clauium. Et est vna rõ. q̃ vsus clauiũ est aliq̃o sacr̃ale. ꝛ potestas clauiũ est ptãs sacr̃alis. sacr̃a tñ solũ dãtur exñtib⁹ in via. Alia rõ est. q̃ claues hñt exercicium sup viatores. mortui tñ nõ sunt viatores: ꝭ in termino et eẽ viã. Tercia q̃ vsus clauiuz solũ exercetur sup viuẽtes: quãdiu manent apud nos. ita dixit xp̃s in colatõe clauiũ .mat. 16. quodcũq; ꝭsolueris super terram ꝛ c̃.

Quarta. q̃ vsus clauiũ est ĩ absoluẽdo a peccatis eos qui ꝯfitentur. mortui tñ iam ꝯfiteri nõ põt. Quinta. q̃ penitẽtib⁹ semp imponitur aliqua pñia agẽda quã penites adimplere tenetur. q̃d mortui facere non põt. Sexta q̃ absolutis imponitur aliqua satiſfactio: que fit per opa meritoria. mortui tñ: sunt eẽ statum merẽdi. Septima. q̃ sacm̃ pñie introductũ est ꝓp̃ pcã mortalia tollenda: q̃ mortuis remitti nõ põt. cũ nõ sint in via: ꝭ in termino. et ita mortui nõ sunt de foro viuẽtiuz. et per cõs nec põt ab eis absolui nec ligari. Si aũt quaratur de scõo. ſ. de ꝯcessiõe indulgẽtiaꝝ que a ptãte clauiũ descẽdunt: an mortuis .i. exñtib⁹ in purgatorio ꝓsint: dicẽduz. q̃ aut q̃ritur an possint eis directe ꝯcedi indulgẽtie: aut an indulgentie ꝯcesse viuẽtibus possint eis ꝓdesse.

De primo dicẽduz q̃ mortuis sine exñtib⁹ in purgatorio: nulle indulgẽtie ꝯcedi possunt directe. et põt indirecte ꝯcedi: q̃n eis ꝯcedũtur nõ facta mentõe de viuẽtib⁹. nec p aliquo ope facto a viuẽtibus. ꝛ ita nõ põt ꝯcedi. Primo. ex defectu iurisdictõis. Nam ꝯcessio indulgẽtiaꝝ est act⁹ iurisdictõis. ꝛ tñ iurisdictio ecclie nõ se extẽdit directe ad mortuos iuxta illud q̃d cũq; ligaueritis sup terram ꝛ c̃. Scõo q̃ ꝯcessio indulgẽtiaꝝ: nõ fit sine aliqua cã. vñ semp imponitur aliq̃d opus ei cui indulgẽtia ꝯcedi tur. mortuis tñ nullũ op⁹ imponi põt. ideo nõ põt eis directe ꝯcedi indulgẽtia. Si aũt q̃ratur an indulgẽtie viuis ꝯcesse ꝓsint mortuis: dicẽduz q̃ aut queritur q̃ntuz ad ipm q̃d ꝯcedi tur p indulgẽtias. ſ. q̃ illud ꝓueniat mortuis aut q̃ntuz ad fructũ opis eius qui exeq̃tur q̃d iubetur vl ꝯponitur p ꝯcedẽtem indulgẽtias.

Si q̃ntuz ad scõm nõ est dubiũ: q̃n ꝓsint mortuis indulgẽtie. ꝭ nõ ꝓprie vt illis indulgẽtia ꝓesse: ꝭ opus bonũ obtinẽtis indulgẽtiaz. vt ſi fit indulgẽtie forma. q̃ vadés pegrinãdo ad talez eccl̃iam: habeat centũ dies indulgẽtie. et aliq̃s vadat illuc p aĩa alicui⁹ defuncti: nõ obtinebit defunct⁹ illos. 100. dies indulgẽtie. ſed viuẽs qui vadit. defunct⁹ tñ habebit aliquaz a leuiatõez ex op̃e bono iſti⁹ inq̃ntuz iſte voluit trãſferre in eũ op⁹ suũ bonũ. ſic ſi aliq̃s det helemosynã p defuncto. aut ozet. vel ieiunet. nõ est dubiũ q̃n ꝓsit ei. ꝭ p his actib⁹ nõ fit ꝯcessa aliqua indulgẽtia. Si q̃ntuz ad primũ. dicẽduz q̃ attendẽda est forma ꝯcessionis indulgẽtiaꝝ. q̃ñq; n. talĩ ꝯceditur indulgẽtia: q̃ mortuis ꝓficere nõ põt. q̃ repugnãt eis ꝯditões ꝯcessionis. interduz aũt nõ repugnãt. Primo modo nõ ꝓsunt indulgẽtie defunctis. ſ. q̃ applicetur eis id q̃d p indulgẽtias ꝯceditur. vt ſi cõcedatur q̃ visitans limina alicui⁹ eccl̃ie: habeat centũ dies indulgentie. visitare limina non põt mortu⁹. ideo illos .c. dies indulgẽtie: hẽ nõ põt. q̃ ꝑse nõ põt acq̃rere. etiaz viuens visitans limina illi⁹ eccl̃ie: nõ põt trãſferre ĩ mortuũ iſtam indulgẽtiam. Si aũt fit forma talis vt possit extẽdi ad mortuos: obtinebũt ipi indulgẽtias per act⁹ viuẽtiuz. vt ſi ꝯcedatur ſic. quicũq; fecerit tale op⁹ ipe vel p̃ ei⁹: aut quicũq; cognatoꝝ suoꝝ in purgatorio detẽtorum q̃d ipe elegerit: hẽbit tñ de indulgẽtia. ꝛ causa hui⁹ est. q̃ nulla rõ est q̃re eccl̃ia possit trãſferre merita q̃bus initũtur indulgẽtie in viuos ꝛ nõ in mortuos. ſic tenet .ſ.t. 4. ſen. di. .44. hec abulen. mat. 16. q. 94. Per ꝓicta facilime põt cozdari diuerſe opiniones circa hoc. illi. n. qui dicũt q̃ exñtes ĩ purgatorio cũ nõ sint de foro viuẽtiuz nõ põt ligari vel ſolui a viuẽtib⁹. verũ dicũt. Jtez q̃ dicũt q̃ indulgentie nõ põt fieri p aĩabus exñtibus in purgatorio. nec possunt eis ꝓdesse: verũ ẽ directe. vt ꝑz ex ſupra dictis. Possunt tñ eis ꝓdesse et ꝓsunt indirecte modo ſupra dicto. Et iſta est alia et coĩs ꝛ vera positio quã tenent ſcĩ et fere oĩs doctores. Et q̃ mai⁹ est tota eccl̃ia tenet et approbat. ideo ſ̃ria positio est falſa erronea et ſcãdalosa: quã ꝑſat⁹ mẽ nũc tenere ꝛ ſuſcitare voluit fingl̃ariter vt fingl̃aris videretur. ꝛ dicere. ſ̃ oĩs ſcribẽtes qui hãc verã positõem

tenent cū matre nr̃a scā eccl'ia catholica. Vñ
ſ.t.dicit q̃ indulgẽtia duplr̃ alicui p̃eſſe pot.
Vno modo principalr̃. Alio modo ſecūdario.
Principlr̃ q̃dem p̃eſt ei qui indulgẽtiaz acci
pit. ſ. qui facit hoc p̃ quo indulgẽtia datur: vt
q̃ viſitat limina alicui⁹ ſci. Vñ cū mortui non
poſſint facere aliq̃d eoz p̃ quib⁹ indulgẽtie dã
tur: eis directe indulgẽtie valere nõ poſſunt.
Scõdario aũt et indirecte. p̃ſunt ei: p̃ quo aliq̃s
facit illud q̃d eſt indulgẽtie cauſa. q̃d q̃nq̃z con
tingere pot. q̃nq̃z aũt nõ pot ſm diuerſaz indul
gentie formam. Si. n. talis ſit indulgentie for
ma: quicũq̃z faciet hoc vel illud hẽbit tñ de in
dulgẽtia. ille qui hoc facit nõ pot fructũ indul
gentie in aliũ trãſferre. q̃ nõ eſt ei⁹ ad aliquẽ
a plicare intẽtoẽz eccl'ie. p̃ quã coĩcantur oĩa
ſuffragia. ex q̃bus indulgẽtie valent. ſi aũt in
dulgẽtia ſub hac forma fiat: quicũq̃z fecerit hoc
vel illud. ip̃e vel p̃r eius. vel quicũq̃z ali⁹ ei ad
iunctus in purgatorio detẽtus: tñ de indulgẽ
tia hẽbit. talis indulgẽtia nõ ſolũ viuo ſz etiaz
mortuo p̃derit. Non. n. eſt aliqua rõ quare ec
cleſia poſſit trãſferre merita coĩa quib⁹ indul
gẽtie initũtur in viuos et nõ in mortuos. Nec
tñ ſeqũtur q̃ p̃latus eccl'ie poſſit p̃ ſuo arbitrio
aĩas a purgatorio liberare. q̃ ad hoc q̃ indul
gentie valeant req̃ritur cauſa ꝺueniens indul
gentias faciendi. vt ſupra. di. xx. dictũ eſt. hec
.b.t.in.4.ſen.di.4q. Et ſup illud. mat. 16.
tibi dabo claues regni celoꝝ. dicit criſo⁹. hõi
mortali celi et tr̃e et oĩum q̃ in eis ſunt: comiſit
ptãtem õs et eccl'iam validiozez celo demõſtra
uit. Et ſic p̃z q̃ ſũmo pontifici: maxima fuit
collata ptãs. et veriſſime p̃ſumitur q̃ theſaur⁹
eccl'ie ſit in eius ptãte. et q̃ exñtes in purgato
rio rõne caritatis in qua deceſſerũt p̃onei ſunt
ad bñficioꝝ eccl'iaſticoꝝ ſuſceptõem: pot illis
bñficia eccl'ie coĩcare. Et ſic dico q̃ pot illis fa
cere indulgẽtias et relaxatõnes. Sed ad hoc
q̃ debito modo fiat indulgẽtia plura req̃rũtur
ſ. ptãs clauiuz ex parte ꝺerẽtis. Caritas ex
pte eius cui ꝺfertur. et cauſa et mod⁹. vñ ꝺ
nieter pot dici q̃ exñtibus in purgatorio pot
fieri relaxatio p̃ modũ ſuffragij ſiue impetra
tionis. et nõ per modũ indiciarie abſolutõnis:
ſiue comutatõnis. hec alexan. de ales. Nõ. n.
pot p̃latus his qui ſunt in purgatorio indulgẽ
tias dare directe: q̃ nec de foro ſuo ſunt: nec il
la p̃ quib⁹ indulgẽtia datur pñt facere. ſz indi
recte. ſ. p̃ ſuffragiũ et miniſteriũ viuẽtiuz qui
adhuc ſunt de foro eccl'ie. Vñ p̃rie eccl'ia non
eos a pena abſoluit: ſz q̃ñ p̃ eis de cõi theſauro
ſoluit. ſz aliter liberat debitorem creditor: eũ a
debito abſoluẽꝺo: alr̃ amicus ꝺbitoris p̃ eo ſol
uẽꝺo. ſz iſtam ſolutõem nõ pot facere niſi p̃la
tus eccl'ie: qui ſol⁹ habet theſaurũ de quo debet
fieri ſolutio. viuẽtes ãt q̃ ſunt de foro ſuo: vtro
q̃z modo abſoluit. hec petr⁹ de taran. in. 4. ſen.
di. 20. et. 4q. di. dicit idez petr⁹ q̃ indulgẽtie
aliq̃ ꝺtur ſimplr̃ ſine ampliatõe ad defũctos
et tunc nõ p̃ſunt eis. aliq̃ cū ampliatõne vſq̃z
ad defunctos et tũc ſm formã indulgẽtie. p̃ſunt
eis. Sciendũ aũt q̃ relaxatio duo dicit. ſ. the
ſauri eccl'ie coĩcationem: et cū hoc quãꝺaz inꝺi
ciariam abſolutõem fiẽ exp̃ſſe colligitur ex de
cretali illa. q̃d aũt cõſuluiſti. de peni. et. remi.
dico ergo q̃ bona et theſauri eccl'ie ſunt in ſum
mi põtificis ptãte. et illi qui ſunt i purgatorio
rõne caritatis ꝑonei ſunt ſp̃ualia bñficia re
cipere. q̃ papa poteſt eis bona eccl'ie coĩcare.
Quãtuz aũt ad auctoritatẽ indicãꝺi: cũ illi ve
rint iam forũ eccl'ie et eccl'iaſticũ indiciũ: vẽ
q̃ eis nõ poſſit fieri abſolutio niſi p̃ modũ de
cẽtionis. et ita ꝓprie loquẽꝺo nõ fit eis relaxa
tioſz ſi large dicatur relaxatio cuiuſcũq̃z auri
lij impenſio et bonoꝝ eccl'ie coĩcatio. ſic pot eis
relaxatio fieri ſz nõ tenet modũ indicij. ſz poti
us ſuffragij. ideo exñtibus in purgatorio non
cõpetit relaxatio: niſi forte p̃ mediũ ſiue p̃ ac
ciꝺẽs. ſi quis. n. vellet crucẽ p̃o mortuo p̃r̃e aſ
ſumere: nõ eſt aliqua then⁹ negãꝺaz q̃ ſi volun
tas ſit ſũmi põtificis q̃n indulgẽtia illi p̃ſit.
hec bonauentu. in. 4. di. 20. exñtibus. n. in pur
gatorio nõ p̃ſunt indulgẽtie directe. Jndirecte
tñ p̃ſunt inq̃ntuz exñtes in hac vita faciũt p̃
illis illud q̃d ꝺtinetur in forma indulgẽtie ma
xime ſi ꝺetur indulgẽtia ſub hac forma. Quicũ
q̃z fecerit tale op⁹ ip̃e. ſ. p̃r̃ ei⁹ aut q̃cũq̃z cogna
toꝝ ſuoꝝ in purgatorio detẽtoꝝ qui ip̃e elege
rit: hẽbit tñ de indulgẽtia et c. hec ricar⁹ ibi
dem. Ex quo. n. indulgẽtie p̃ſunt illis qui
ſunt de foro eccl'ie: et illi q̃ ſunt in purgatorio
ſunt de foro eccl'ie. alꝫ. n. ſuffragia eccl'ie nõ p̃
deſſent eis: p̃z q̃ indulgẽtie eccl'ie valent eis. in
dulgentia. n. duplr̃ valet alicui. primo princi
palr̃ et directe. Et ſic p̃ꝺeſt ei qui facit hoc p̃
quo ꝺatur indulgẽtia. et ſcõdario et indirecte. Et
ſic valet ei p̃o quo aliquis facit id p̃o quo da
tur indulgẽtia. indulgẽtia aũt nõ ꝺatur p̃ mo
ꝺum imperij vel ſñe. ſed per modũ cuiuſdaz di
ſtributõnis et diſpenſatõnis. que pot ſe extẽꝺe
re vſq̃z ad mortuos. nec tñ ex hoc ſeqũtur q̃ mor
tui ſint ſub iuriſdictõe eccl'ie. nõ. n. quicũq̃z ꝺ̃z
indulgẽtias habz iuriſdictõez ſup̃ illũ cui ꝺat.

sed sufficit q habeat sup illud qđ dat potestatē vel iurisdictōem. sic etiā est in dispensatōe thesauri materialis. Applicare aūt indulgētias alteri: ptinet ad ecclie intētōem p quā coīcantur suffragia coīa ecclie ex quib⁹ sumitur ioulgentia. hecdurando vbi s. q. 3. Papales. n. indulgētie valent defunctis ī purgatorio. papa tū nō absoluit ōfūctos a pena ppria. s; q̄. p eis de thesauro ecclesie soluit. sic alī liberat credito: ōbitore a ōbito cū eū absoluit: q alī amic⁹ debitoris cū. p eo debitū soluit. s; viuētes vtroq; modo absoluit papa. hec. to. angli. Notā dum q indulgētie exūtib⁹ in inferno nichil p sunt. q cā huj⁹ est. q: insusceptibles boni sunt: qui sunt in inferno. Exūtibus aūt in purgatorio psunt multū. q si dicatur q ptās pape solum se extēdit ad eos qui sunt sup terram. q. s. meruerūt dum viuerent q eis etiam post mortez ad velociorem liberatōem possent valere. purgatoriuz. n. est quodāmodo via et quodāmodo termin⁹. q̄ntuz. n. ad ōfirmatōem q: peccare ampli⁹ nō pūt: sunt ī termino. s; q̄ntum ad nō emūdatōem pueniss: adhuc q̄ntum ad emūdatōez qua emūdantur sunt in via q in trāsitu. hec albert⁹ magn⁹. ī. 4. di. 20. mortui. n. qui sunt in purgatorio quodāmodo sunt ad huc de foro nō. s. mq̄ntuz nō sunt in termino. sed sm q sunt in securitate vēnt ab his qui sunt in foro ecclie. Item nō esse de foro ecclie: nō impedit suffragia. q: coīo caritatis causa est suffragior: nō idētitas fori. hec albert⁹ magnus. in. 4. di. 45. Tria aūt vidētur obuiare vt illis qui sunt in purgatorio papa nō possit indulgentias dare. Primū est q: ipi in statu merendi nō sunt. Scōm est q: nō sunt de foro ecclesie militātis. Tertiū est. q: nō sunt viatores nec viuūt vita viatoz. s; illa tria ñ obstāt. est namq; duplex meritū. vnū est essētiale absolutum quo quis meretur vitā eternā p opatōem ppriaz p radicem caritatis. q de tali merito verū est q illi q̄ sunt ī purgatorio nō sunt ī statu merēdi. quāuis meruerint vitam eternam per caritatem cū qua decesserūt. tale nāq; meritum nō depēdet ab ope alteri⁹ s; ab ope proprio. Aliud vero est meritū ōditonale siue accidētale quo q̄s meretur pene remissiōez. i. acceleratōem dūmodo alij. p eo faciant illa que instituta sunt ab ecclia ad pene remissiōem consequēdam. tali aūt merito ōditionali cū dependeat ab ope alteri⁹: illi qui sunt ī purgatorio pūt mereri. et q̄ntuz ad tale meritū; cū nōduz sint ꝓhensores adhuc sunt viatores et sunt de foro pape. q: pūt extipēdiari de thesauro ecclesie per coīcationez indulgētie. ex quo alij faciunt. p eis illa. pp̄z q̄ indulgētie sunt ordinate Et sic illi q̄ sunt ī purgatorio: sunt de foro pape q̄ntum ad meritum accidentale siue ōditionale supra dictū. vt percipiāt indulgētias fiamici eor⁹ faciūt p eis in qđ iniūgitur ad habēdam indulgētiaz. Et exūtes in purgatorio nō pūt opari operatōe psonali. s; opatōe ōditionali ex quo alij opantur illa pp̄z que communicatur eis thesaur⁹ ecclie ad relaxatōem pene: opari pūt. qđ. n. per amicos facim⁹ hoc ipi facere dicimur. hec aug⁹. de anchona. in. li. de potestate pape. ar. 29. q. 4. Considerāduz aūt q fiue suffragia que specialī applicātur alicui per caritatis coīcationez. siue indulgentie que applicātur per ptātem iurisdictōnis: duplicit pūt valere alicui. vno modo pp̄z vnitatez caritatis q dilectōnis. q: isto modo oēs qui sunt in caritate sunt q̄si vnū corp⁹. Alio modo pūt valere ꝓicta alicui pp̄z intentōem debiti solutōnis q satisfactōnis: q: si talia specialī fiūt p aliquo q illi specialī applicétur ad satisfaciendum p debito adqđ ipe tenetur: sic est solutū q satisfactū. ac si psonalī psoluisset vel satisfecisset. Vñ siue suffragia p aliquo specialī fiāt siue indulgētie specialī acq̄rantur: oibus prosunt in purgatorio ex quo decesserūt in caritate. q̄ntuz ad caritatis coīcationez. oīs. n. qui ibi sunt gaudēt ex caritate de bonis que fiunt in eccla. s; q̄ntuz ad debiti solutōem: solū illis psunt. p quib⁹ spāliter fiūt q ꝺbus spāliter acquirūtur. Vñ papa per coīcationez suffragiorum q indulgētiaz: pōt facere q duor⁹ exūtium in pena equali in purgatrio: vn⁹ citi⁹ liberetur q̄z alius. hec idez ibi. ar. 2. q. 1. Ex ꝓictis clarissime apparet q indulgētie que p eccl'am fiunt: possunt ꝓesse defunctis in purgatorio exūtibus.

Capitulum .cxxxij. responsio ad obiectōem aduersarij et ōfirmatio q indulgētie possunt prodesse exīstentibus in purgatorio.

a Ō maiorem euidētiam huius capli et sequētis: ōsiderāduz q prefatus mī post expletōem sui libelli cū rep̄henderetur q vellet suū errorez colorare q auctoritate defendere mouit q opi suo aposuit q̄ stionez de his in qua ōfirmat qđ supra dixerat. s. q indulgētie nō prosint exūtibus in purgatorio. q q in viuētib⁹ solū se extendāt ad pūias

hic iniũctas ⁊ nõ ad penas purgatorias. ⁊ nitit̃ur fulcire ⁊ defendere hoc auctoritate iuris .ſ.p.c.illa.qõ aũt. ⁊ cũ ex eo.de peni.⁊.remi. ⁊ p glo.ber.ibidez.⁊ per.hoſtien.in ſũma. Et per.ioh.an. Et tñ in rei veritate nõ bñ examinauit teſtes ſuos. qz alꝰ nõ eos pouriſſet in teſtes.cũ nõ faciant.p eo.qz.c.illud.qõ aũt loquitur de eꝑis facientibꝰ indulgẽtias: in dedicationibꝰ eccl'iaꝝ ⁊ dedificatõe pontiuz ⁊ ſimiliũ. Et eſt q̃ſtio an huiuſmodi indulgẽie p eꝑos facte: pſint nõ ſuis ſubditis.⁊ rñdet ibi ter. q̃ remiſſiões nõ pſunt nõ ſubditis remittẽtiuz: niſi ꝑprij indices id dcedant. vbi.ioh.an.dicit.t.p hoc collige decretales nõ loqui de remiſſionibꝰ quas facit papa. ſz eꝑi q̃ pſunt aliqbꝰ ⁊ aliqbꝰ nõ. nam ſi papa remittat oẽm penaz pcti fiẽ facit.p ſubſidio tñe ſancte: oĩs pena pcti deletur. hec.ioh. an. Item gloſa ibidez quã aducit p ſe: nõ facit p eo. nam qõ dicit q ẽ vetus q̃rella de valore indulgẽtiaꝝ: nichil ꝓbat vel improbat. poſt ea vero ponit q̃ttuor opiniones quas reꝓbat. ⁊ refidet in q̃nta. ſ. q̃ hoc refideat in arbitrio iniũgentis pñiam. vt ſi dicat exꝑſſe: q̃ pficiant indulgentie. qz dicat q̃ pñiam redimat indulgẽtijs in totũ vel in partez ſibi.pficiant. alꝰ nõ. ⁊ hoc quo ad eccl'iaz. quo ad õm ſem per pficiũt. Sed hanc poſitõem ⁊ opiniõez reꝓbat ibidez.ioh.an. ⁊ eius falſitas eſt manifeſta ſm dicta ⁊ ſuiaz theologoꝝ. Et ita auctoritas illius gl'. in nullo ſibi ſuffragatur. nec etiã auctoritas. cleñ. ſi oñm. de reliq̃is. et. ue. .ſan. quaz ipe allegat in ſui fauorez. cum de his nulla fiat mẽtio in ea. Et ſimilr doctores quos ille inducit.p ſe: nõ.p ſz Ĩ illũ expreſſe faciũt. dic.n.ioh.an.in.c.qõ aũt.de.peni.et.remi.referẽs dictũ. inocẽ.⁊ adherẽs ei. ſi tñ papa faẽ. nõ negam⁹ q̃n valeãt etiã defũctis. vñ oñ theologi q̃ nõ ocurrit rõ: quare nõ poſſit eccl'ia theſaurus ſuũ coĩcare mortuis ſiẽ vinis. nõ obſtante q̃ dicam. Ĩ. de ſnia excoĩcationis. cum a nobis. Z. ſup verbo ſup tram. hec ille. et in.c. illo cũ a nobis. nichil dicit Ĩ rium. ſz refert ſe ad ſupra dicta in hoc.c.qõ aũt. ſimilr in.cleñ. pre dicta. et in.c. qõ aũt. adheret ſnie hoſtien. ſ. q̃ indulgẽtie valeant q̃ntuz ſonant. Circa dicta vero hoſtien. eſt dſideraduz. q̃ pfatus mẽ tenet duo. Vñ eſt q̃ indulgẽtie nõ pſunt exñtibus in purgatorio. Aliud eſt q̃ nõ pfint viuẽ bus niſi ſolum q̃ntum ad pñias hic iniũctas ⁊ nõ q̃ntũ ad penã purgatorij. dicta aũt hoſtien q̃ntuz ad primuz ſunt dubia vt iacent. q̃ntum vero ad ſcõm ſunt clariſſima. Circa primuz q̃rit quibꝰ indulgẽtie pfint. ⁊ rñdet q̃ ſubditis tñ illius qui indulgẽtiam facit. nõ extraneis ⁊c. Item q̃ viuis tñ pſunt nõ mortuis. ſed iſtud dictuz debet intelligi ſiẽ ſupra dictuz eſt. .ſ. q̃ nõ pſunt eis directe ⁊ p ſe ⁊ p modum abſolutõnis et ligatõnis. Cum mortui nõ ſint de foro eccl'e millitãtis. et hoc bene dcedimꝰ. nõ tñ negat nec dicit q̃ nullo modo indulgentie.p fint mortuis: ſz ꝓdicto modo. qõ pz cum ſubiũgit cãm dicens q̃ ptãs clauiuz nõ habet ibi locum. nec obſtat q̃ eccl'ia ſoluit ⁊ ligat poſt mortem ⁊c. Et patet hoc planiꝰ ex l'ra ſequẽti eiuſdem: vbi querit ad qõ valeant ⁊ q̃ntuz ꝓdicte remiſſiões. et rñdet ſu p hoc diuerſe ſunt opiniones. Nam quidaz dicũt q̃ valent quo ad veniã alia tñ. alij quo ad delicta ignorãtie. alij quo ad pñiam negligẽter factã. vel minus diſcrete arbitrataz vel iniũctam. alij q̃ in purgatorio tñ. ſ. quo ad diminutõez pene iꝑius. tu teneas q̃ ad id et inq̃ntũ dceſſe ſunt. Cum.n.papa vocatus ſit in plenitudinez ptãtis: nõ eſt tutũ Ĩ tantaz ptãtem clauiuz diſputare. et cũ p quo libz pcto mortali duplex pena debeatur. ſ. eterna que p otriõem dimittitur ⁊ tꝑalis que ab eccl'ia imponitur: põt eccl'ie miniſter iꝑaz penam tꝑoralez ex cauſa aleuiare et in totuz vel in partem remittere. Quid ergo ſi papa facit gñalem remiſſiõem.p ſubſidio tñe ſancte. et alꝰ quis vere penitens et otritus aſſumit crucem credens firmiter oẽm ſatiſfactõez tꝑoralez ſibi remitti et ſic moritur: creõduz eſt q̃ nec purgatoriuz ſentiat. ſi det helemoſynã vt indulgẽtiam annualem lucretur: valet ſibi ad onus penitẽtie ſubleuãdũ. et. Ĩ. filiꝰ dei totũ ſanguinẽ fuit.p pctõribꝰ. Et poſtea mẽes.p fide ⁊ eccl'ia fuderũt ⁊ vltra q̃z peccaſſent puniti fuerũt. Hec ſanguinis efuſio: eſt theſaurꝰ in ſcrinio eccl'ie repoſitꝰ cuius claues habz eccl'ia. Vñ q̃n vult põt ſcriniũ aperire: ⁊ theſaurũ ſuũ cui voluerit coĩcare. remiſſiões ⁊ indulgẽtias fideli bus faciẽdo et. Ĩ. per gñalem ⁊ vniuerſalez indulgẽtiam: oñis ſatiſfactio remittitur que a ſolo papa fieri cõſueuit. ibi. n. euolat ſi in tali ſtatu moriatur. hec hoſtien. Ex quibꝰ colligit̃ur q̃ hoſtien. nõ vult q̃ indulgentie nullo modo pſint exñtibus in purgatorio: ſz q̃ nõ.pſint eis ſiẽ vinẽtibꝰ. ſ. directe ⁊ ĩmediate ⁊ principalr p modum abſolutõnis ⁊ ligatõnis: cũ nõ ſint de foro viuẽtiuz. poterũt tñ eis ꝓeſſe modo ꝓdicto. Et idem hoſtien. dicit q̃ indulgẽtie tñ valent q̃ntuz ſonant. ſz aliq̃n ſm formaz cõceſſionis ſe extendũt ad defunctos in purgato

rio exñtes. ergo tunc ꝓuerunt eis. et etiam si hostien. exꝓresse assereret: q̄ indulgētie nullo modo ꝓesse possent exñtibus in purgatorio: nō erat necesse stare dictis eius: cū rōsuadeat ℨrium ⁊ oīa scribētes ℨrium teneāt. Circa sc̄m vero dubiū. i. qualit̄ ꝑfint viuētib⁹: aptissime tenet q̄ ꝑfint vt̄ ad oēz penā ꝑtalez et purgatoriaz tollēdam. ꝓeſ ūt ergo indulgentie exñtibus in purgatorio: si hoc in forma cōcessionis ↄtineatur. cū oīa teneant: q̄ huiusmodi remissiōes tm̄ valeant q̄ntuz sonant. ⁊ q̄ ꝑfint ꝑ ut verba sonant. vñ abbas opinio que vē cois quā tenet gofre. et. ioh. an. ⁊ coīter alij doctores est; q̄ iste indulgētie ꝑfint ꝑut verba sonant. hec abbas de fici. in. c. qō aūt. de. pe. et. remi. et idez dicit ibi henricꝰ boich. et ray. in sūma. dicit q̄ valent fiē sonant. cū papa fit vocatus in plenitudinez ꝑtātis. idez dicit henricus de gandauo. quoz. 3. et petrꝰ de aquila. ℨ. di. 4. sen. Satis ergo ꝑz ex ꝓictis q̄ in indulgētie ꝓesse ꝑnt exñtibus in purgatorio modo ꝓicto. Et ista est cois ⁊ vera positio fere oīum scribētiuz. ⁊ si aliqui dīt q̄ indulgētie nō ꝑnt ↄcedi exñtibus in purgatorio: intelligendum est directe vt. s. dictū est. ⁊ hoc patz. q̄ fundamētum illoꝝ est: q̄ exñtes in purgatorio nō sunt de foro eccl̄ie militātis. ideo nec absolui ꝑnt nec ligari: nec sibi indulgētie ↄcedi ꝑnt per eccl̄ie ꝓlatos. ⁊ hoc verū est directe ⁊ principaliꝝ siue absolute. ꝑnt tn̄ eis suffragia indulgētiaꝝ ꝓesse et eis applicari ꝑ operatōes viuētium. sic̄ coīcantur eis alia ꝓa caritatis. vt dictū est. et hoc fere ab oībus tenetur. Vñ in cen. terciꝰ in ꝓicta decretali. qō aūt. de. peni. et. remi. dicit: q̄si ↄcludēs. si tn̄ papa faciat: nō negam⁹ q̄n valeat etiaz defunctis. Idez tenet guill. antisio. et petrꝰ de palu. mr̄ hubertꝰ. albertus magnꝰ. mr̄ raymūdꝰ in sūma. ioh̄es in sūma ↄfessoꝝ mr̄ anthoꝰ florē. i sūma. mr̄ bartholomeꝰ in sūma. mr̄ raynaruꝰ in sūma. astexan. in sūma. calderinꝰ i sua repetōe. in. c. nra de peni. herueꝰ in. li. de ꝓtāte pape. cū aliꝭ superiꝰ allegatis. Et hoc etiaz satis plane ꝓbari ꝑōt. q̄ eccl̄ia ꝓicat crucez vl̄ alias indulgentias plenarias ⁊ facit ꝓicari ꝑ se et ꝑ ꝓuabus vel tribꝰ vel ꝑlibus aliꝭ aīabus tam viuoꝝ q̄z mortuoꝝ ad electōem et votū recipientis crucez vel indulgētiaz. Ergo vt̄ q̄ indulgētia ꝓicto modo ↄcessa: ꝑfit oīnibꝰ ꝓictis aīabus. als ecclia falleret filios suos. Pre. ab oībus ↄceditur q̄ suffragia eccl̄ie ꝑsunt exñtibꝰ in purgatorio. ℨ indulgētie sunt de ꝑcipuis suffragiis eccl̄ie. vt dicit. b. t. ergo ꝓesse exñtibꝰ in purgatorio. Pre. cū ecclia ab antiquo fecerit pluries ⁊ cothidie faciat indulgētias sub ꝓicta forma. s. q̄ implēs ↄditōez ꝑ qua indulgentia datur ↄsequatur plenariā indulgetiaz ⁊ c. Tam ipe q̄z alie certe ꝑsone quas ipe recipiēs indulgētiam eligendō duxerit: tam de viuis q̄z de mortuis: vē ex hoc necessario inferri q̄ huiusmodi indulgētie ꝑfint vel ꝓesse possint exñtibꝰ in purgatorio. cū eccl̄ia illud asserat. qz als ipa eccl̄ia decipet filios suos. ⁊ erraret. qō dicere hereticū est et. ℨ artic̄m fidei. s. scām eccl̄iam. qō impiū est dicere. ⁊ de hoc plenius dicetur. ℨ. cū rūdebitur ad solutōem aduersarij.

Capitulum .cxxxiij. an indulgentie possint concedi existentibus in mortali et q̄ non.

Erat aūt quarta regula. q̄ iste indulgentie coīter non ↄcedūtur nisi vere penitētibꝰ et ↄfessis. Et infert ↄclusiones. q̄ exñtibꝰ in mortali ꝑnt fieri indulgētie et remitti ꝑnia sub ↄditōe. s. si infra aliq̄d tp̄us penitebīt et ↄfitebūtur et etiaz sine vlla ↄditione. hec ille. Sed hoc nō vē verū. q̄z oēs doctores tenent ℨrium. Et ꝑz q̄z mēbrum mortuuz: nō suscipit influentiā ab aliis mēbris viuis. ℨ ille qui est in pcto mortali est q̄si mēbrū mortuū. ergo ꝑ indulgētias nō suscipit influētiam et coīcationez meritoꝝ viuoꝝ mēbroꝝ.

Item offensa siue inimicicia et indulgentia sunt opposita: ℨ exñs in mortali est offensus dō ⁊ inimicꝰ eius: ergo nō fit ei indulgētia de meritis xp̄i et mēbroꝝ eius. q̄nqm manet in mortali a deo auersus et deo offensus et inimicus.

Pre. fm. b. t. et alios ad hoc q̄ indulgētie alicui valeant tria requruntur. Primo cā ꝓtinēs ad honorez dei vel ad necessitatez vel utilitatē eccl̄ie. Scdo auctoritas in eo qui facit. Tercio vt sit instatu caritatis ille qui indulgētiaz accipere vult. qō designatur in hoc qō vē: oībus vere penitētibꝰ et ↄfessis. et nō dicit ⁊ satisfacientibꝰ. q̄ indulgētia nō excusat a ↄtritōne et ↄfessione. ℨ cedit in locuz satisfactōnis. hec. b. t. quoz. ℨ. ar. vlti. Item indulgētie dispēsantur determinate ad remissiōem pene. ⁊ ideo nō valent exñtibus in mortali. ⁊ ideo in oībus indulgētijs fit mētio de vere ↄtritis ⁊ cōfessis. hec. b. t. in. 4. di. ℨo. q. vlti. Valent. n. indulgētie q̄ntuz ad forū eccl̄ie ⁊ q̄ntuz ad foruz dei ad remissiōem pene relinq̄ post ↄtritōem ⁊ ↄfessiōez ⁊ absolutōez siue sit iniūcta siue nō.

vt dicit.b.t.ibidem.q.3. Vñ patet.q relaxatio facta p indulgẽtiam: ꝑsuponit remissiõem culpe ꝓcedẽtis.iõ exñti in mortali: nõ ꝓnt indulgentie ꝓesse.cũ ille manẽte culpa: nõ fit capax remissiõis pene tꝑalis. ad qõ dicendũ ordinãtur indulgẽtie.alr.n.nõ esset ab eo solubilis pena: nisi iam ꝓcessissꝫ in eo remissio culpe.fiẽ dicit albertꝰ magnꝰ.in.4.di.20. Item dicit .b.t.in eadẽ.q.ar.2.q fm q merita ecclie applicãtur ad istum: fm hoc remissiõez ꝺsequitur. ad hoc ãt q applicẽtur isti: requritur auctoritas dispẽsandi huic smodi thesaurũ. & vnio eiꝰ cui dispẽsatur ad eũ qui merebatur.qđ est p caritatem.& rõ dispẽsatõnis.fm quaꝫ saluetur intentio illoꝝ qui opa meritoria fecerũt. Ergo nõ exñtibus in caritate nõ ꝺcedũtur indulgẽtie. nec eis ꝓesse possunt.q ad hoc q debito modo fiat indulgẽtia: requritur ptãs clauiũ ex parte ꝺferẽtis & ex pte eius cui ꝺfertur requritur caritas. Nam fm aug.u.fine caritate nõ fit relaxatio.hec alexan. indulgẽtie.n. nõ ordinãtur: nec dispẽsantur ad meredũz alteri gr̃am de cõgruo: ꝫ determinate dispẽsantur ad remissiõem pene. & ideo nõ valent exñtibus in mortali cũ nichil possit remitti de pena remanẽte culpa. si dicatur in forma indulgẽtie vere penitẽtibꝰ & ꝺfessis: tunc ad hñdum indulgẽtiaz nõ sufficit ꝺtritio absq; ꝺfessione.hec durandꝰ.in.4.di. 20.q.2.q remissio que fit p indulgentias: necessario ꝑsuponit remissiõem que fit p penitentis ꝺtritõem. q cũ nullꝰ mortalis pctõr fit capax indulgẽtie:oꝫ q remissio que fit p indulgẽtiam suponat ꝺtritõez qua mortalis pctõr iustificatur.hec thomas de argẽtina. Pre.oẽs doctores tenent q ad hoc q indulgẽtia habeat effectũ in aliquo:requritur q ille habeat fidem in intellectu & caritatem in affectu.q fit vere ꝺtritus & ꝺfessus.nam p ꝺtritõem reconcilia tur deo:per ꝺfessiõem ecclie. & tũc in numero & merito: est de numero millitũ ecclie.quibus thesaurꝰ ecclie aperiri debz ꝑ satiffactõne pene. Tercio q habeat ꝺpletõez cause ꝓ qua fit indulgẽtia. Cum ergo exñs in mortali nõ fit in caritate quẽ facit oĩa bona spũalia coĩa & non fit intra ecclias merito. nec fit mẽbrũz viuens & vnitꝫ.sꝫ ariũm & separatuz: nõ poterit participare vitã spũaliũ mẽbroꝝ ecclie.nec effectum indulgẽtiaꝝ que fiũt de ecclie thesauro. q̃ est meritũ xꝑi & sanctoꝝ.qđ soluz coĩcatur mẽbris ecclie vnitis p caritatem. Nõ est ergo verum q exñtibus in mortali pnt fieri indulgentie.& remitti pnia fine vlla ꝺditione vt ille dicebat.& hoc tenent theologi & canoniste.vt pz in tex.& per.doc. in.cle. fi vñm.de reliquijs et vene.sanctoꝝ.

Capitulum .cxxxiiij. vtrum claues possint indulgere alicui penam purgatoriaz et q̃ fic. et de valore indulgẽtiaꝝ & de thesauro ecclie.

In prefato ãt libello ante finẽ dubitatur circa claues ecclie. vtrum claues ecclie fiẽ pnt alicui indulgere pniam vt nõ pacta possit reconciliari ecclie & eius sacramẽtis: ita possint indulgere illi penaz purgatoriaz: vt ea nõ soluta decedẽs euolet in gloriam celestez. Ad hoc dicũt aliqui moderni q pnt.qz pnt dare illi vnde soluat de meritis xꝑi vel ecclie. Sed iste modꝰ indulgẽdi apud antiquos nõ fuit cogitatꝰ.nec vt stare ꝓpꝫ duo vel tria. Primo qz in eo qui est obligatꝰ ad huiusmodi penam: manẽt adhuc alique reliquie peccati. que nõ nisi penitudine ꝓprie voluntatis deleri pnt. Secõ qz eadez est pena quã iudex imponit & quã indulget. Imponũt aũt claues penam huius seculi:nõ futuri.qz illam taxare nõ pnt. ergo penaz hui9 secli indulgẽt nõ futuri. Tercio & efficatiꝰ qz claues ecclie nõ pnt facere:q merita xꝑi ꝓsint alicui viuo vel defuncto in q̃ntitate determinata.alꝫ potẽt peccatores subito disponere ad pniam & dolorem cordis de pcto:& subito expoliare purgatoriũ Et ita nõ erũt multũ necessaria suffragia missaꝝ & alia que cothidie fiunt p viuis & defunctis. qz quecũqz ista faciũt: facilꝰ poterũt effi cere claues. hec ratio vt oĩo ꝺuincere & c. hec ibi. Sed istud vt multũ irracionabiliter dictũ & nõ solũ falsuz:sꝫ vt multũ derogare fidei nr̃e & virtuti clauiuz & ꝺsuetudini & approbatõni vꝰ ecclie.& est scãdalosuz valde. Ecclia.n. cõsueuit facere indulgẽtias plenarias. & in maximaz habet auctoritatẽ ecclie ꝺsuetudo. que semꝑ est in oñib9 emulãda.qz & ipa doctrina catholicoꝝ doctoꝝ ab ecclia auctoritatẽ habz. Vñ magis est stãduz auctoritati ecclie q̃z auctoritati.Iauguſtini.l.hieronimi vl cuiuscũq; doctoris.hec.b.t.scã scẽ.q.10.ar.11. Est etiã Ad veritatẽ & doctrinaz oĩum catholicoꝝ doctoruz.quoꝝ doctrina apud nos in veneratõe habetur taĉmz Baz de falsitate minime suspecta fũdata in veritate scripture sacre. Vñ apꝰs.2. .coꝝ.2.ait.nam & ego qđ donaui: si qđ donaui ꝓpꝫ vos donaui in ꝑsona xꝑi.glosa.1.ac si xꝑs donasꝫ.sꝫ xꝑs poterat relaxare absq; oñ isatisfactõe penam pcti.vt pz .Iob.7. de muliere de

prehensa in adulterio: ergo ꝛ paulus poterat. ergo ꝛ papa pōt q̄ nō est minoris ptātis in ecclesia q̄z paulus fuit. Pre. ecclia vlis nō pōt errare. q: ille qui in oībus exaudit⁹ est ꝑp̄r suam reuerētiaz: dixit petro. sup cui⁹ ꝺfessione ecclia fundata est. Ego ꝓ te rogaui petre: vt nō deficiat fides tua. luc. xx. Sz ecclia gñalis indulgētias approbat ꝛ facit. ergo indulgētie aliq̄o valent. sz ab oībus ꝺceditur q̄ indulgētie tm̄ valēt q̄ntuz sonant. q: alꝰ ecclia falleret filios suos. qđ absurdū est dicere. Itez si indulgētie nō valerēt tm̄ q̄ntuz sonant: ecclia aliq̄o inane faceret. qđ impiū est dicere. sz ecclia faciens indulgētias dic̄ ꝛ p̄bicat eas valere ad remissiōez pene purgatorie. ergo fic est in rei veritate. Item si indulgētie quas ecclia facit non tm̄ valerēt q̄ntuz sonant: ecclia errarz qđ hereticū est dicere ꝛ ꝺ articulū fidei. s. scām ecclesiam. si tm̄ erraret iam nō esz sancta. Sed quidaz dn̄t q̄ nō valēt ad absoluēdū a reatu pene quā quis in purgatorio fm dei iudiciuz meretur. sz valēt ad absoluēduz ab obligatiōe qua sacerdos obligauit penitētez ad penaz aliquā vel ad quā etiā ordinatur ex canonū statutis. ꝛ istoꝝ errorē secutus est ꝑfatus mr̄. ꝛ posuit ꝓ doctrina noua. hec tū opinio ꝛ positio falsa est. Primo q: est exp̄sse ꝺ priuilegiuz petro datum. vt qđ remitteret sup terrā ꝛ in celo remitteretur. Dñ remissio que fit q̄ntuz ad forū ecclie: valz etiā q̄ntū ad forū ḋi. Et. pre. huiꝰ modi indulgētias ecclia faciēs magis dāpnificarz q̄z adiuuarz. q: remtterz ad ḡuiores penas .s. purgatorij. Pre. frustra ꝺcederetur indulgētia plenaria. qđ ē hereticuz. cū ecclia supponat istas ꝺcessiōes ad aliq̄d posse. Et ideo alr̄ dicēduz. q: valēt q̄ntuz ad forū ecclie ꝛ q̄ntuz ad iudiciū dei ad remissiōem pene refōue post cōtritōem ꝛ ꝺfessiōem ꝛ absolutōem: siue fit iniūcta siue nō. ꝛ ista est ꝺformis sn̄ia oīum theologoꝝ ꝛ canonistaꝝ. Ratio aūt q̄re valere p̄nt: est vnitas corporis mistici. in qua multi in oībus p̄nie superogauerūt: ad mēsuraz debitoꝝ suoꝝ. ꝛ multas tribulatōes iniuste sustinuerūt patiēter. ꝓ quas multitudo penaꝝ poterat expiari si eis deberetur. quoꝝ meritoruz tanta est copia: q oēm penam debitaz nūc vinētibus excedūt. ꝛ ꝑcipue ꝑp̄r meritū xp̄i qđ in sacr̄is oꝑatur. nō tm̄ efficatia eius in sacr̄is includitur. sz sua infinitate efficatiam sacr̄oꝝ excedit. Dictū est aūt. ꝺ. q: vn⁹ ꝓ alto satisfacere pōt. sancti aūt in qb⁹ sup habūdātia oꝝ satisfactōnis inuenitur: nō determinate ꝓ isto q remissiōe indiget huiusmodi oꝑa fecerūt. alꝰ .n. absq; oīi indulgētia remissiōez ꝺsequeretur. sz cōiter ꝓ tota ecclia fit aplꝰ dicit se implere ea q̄ desunt passiōi xp̄i in corpore suo ꝓ ecclia. ad quā scribit. z. cor. i. ꝛ sic ꝑdicta merita sunt cōia totius ecclie. ea aūt q̄ sunt cōia multitudinis alicui⁹: distribuūtur singlis de multitudine: fm arbitriū eius qui multitudini p̄est. Vñ fit aliq̄s ꝺsequatur remissiōem pene si alius ꝓ eo satisfeciss: ita si ei satisfactio alteri⁹ sibi ꝓ eoz qui pōt distribuatur. vñ remissio pene q̄ ꝓ indulgētias fit: nō tollit cālitatez pene ad culpam. q: ꝓ culpa vni⁹ alius sponte penam sustinuit vt dictū est. Et indulgētie valēt q̄ntuz ad forū ecclie. ꝛ q̄ntuz ad iudiciū dei ad remissionem pene refōue post ꝺtritōem ꝛ ꝺfessiōem ꝛ absolutōem. siue fit iniūcta siue nō. Et iste qui indulgētias suscipit nō absoluitur simplr̄ loq̄ndo a debito pene: sz datur sibi vñ debitū soluat. Et facies ḋulgētias: ꝓ eo soluit penā quā ōbebat ō ecclie coīb⁹ bonis. hec oīa. b. t. ī. 4. di. 20. vñ est ꝺclusio verissima q̄ indulgētie tm̄ valēt q̄ntuz sonant ꝛ in foro dei ꝛ in purgatorio. ꝛ simili q̄ntuz ad pn̄ias iniūctas vl iniūgēdas. ꝛ plus si pl⁹ intēdit ille qui dat. Scōa ꝺclusio q̄ indulgētia nō solum valet illi qui implet ꝺditōem: ymo alij ꝓ quo hoc fit siue fit viu⁹ siue mortu⁹. duz tm̄ forma indulgētie hoc habeat

Tercia ꝺclusio q̄ indulgētia plenaria liberat ab oīi pena pctīs debita. ꝛ hanc equalit oīs ꝑcipiunt: nisi q̄ qui plus dz ei plus dimittitur. sz hoc est ꝓ accidēs. Hec petr⁹ de palu. in. 4. di. 20. Remittūt aūt indulgētie: pn̄ias instas in foro diuino. s. in foro aīe in quo ē ōs iudex. vñ pro illis penis q̄s diuinis: datur thesaur⁹ diuin⁹. nō aūt remittūt penas in caplo vel in foro ꝺtēcioso factas. hec guiller⁹. de mōte lau. in suo sacrali. Valent aūt indulgētie ad remissiōem pene refōue post ꝺtritōem. confessiōem ꝛ absolutōem. siue fit iniūcta siue nō. Fit aūt hec remissio: nō simplr̄ ꝺonando. sz aliunde soluēdo ꝛ q̄ recōpensando. s. de thesauro ecclie. vñ fit aliq̄s ꝺsequatur remissiōem pene si alius ꝓ eo satisfeciss: ita etiaz ꝺsequitur si ei satisfactio alteri⁹ ꝓ eum qui pōt distribuatur. hec alexan. ꝛ ista est sn̄ia oīum vere scribētiuz. Ad ꝑictoꝝ euidētiam ꝺ fiderādum. q̄ntitas effect⁹ ꝺsequitur q̄ntitatez sue cause. causa aūt remissiōis pene ī indulgētijs: est habūdantia meritoꝝ ecclie applicatoꝝ illi cui datur indulgētia ab illo qui pōt dare fm modum ꝛ cām ꝓ qua pōt dare. iđo dicēduz q̄ indulgētie

tantuz valent ꝯntuz sonant. dum modo ex pte dãtis sit auctoritas. ex pte recipiẽtis: caritas. ex pte cause: pietas. minister aũt pót vti clauibus duplr. Vno modo mediante sacrõ. tamꝫ instrumẽto. sic baptisãdo. ↄfirmãdo. sacrãlr absoluẽdo. ⁊ tũc tm̃ pót facre cũ huiusmodi clauib⁹: ꝯntuz se extẽdit virtus. quã vedit ds illi sacrõ ⁊ nó pl⁹. Scdo pót vti clauib⁹ ex officio suo sine sacrõ. ⁊ tunc tm̃ pót facere cũ clauib⁹: ꝯntã ptãtez ꝺdit ds officio suo. ita ꝙ qz primo mo agit mediante sacrõ ido nó pót vti clauib⁹ oĩo ꝑ volũtate sua. ſz ſm exigẽtiaz sacrĩ. nó. habet ibi ordinare nec taxare: quãtuz ibi de pena virtute clauiũ dimittatur. ſz tm̃ dimittitur quãtuz ds ꝙ nouit hoc ordinauit vt ꝑ sacrẽm dimittatur. Sz qz scdom⁹ qñ agit sine sacrõ: vtitur clauib⁹ ꝑ libertate volũtatis sue. ideo tũc cum nó habeat quãtuz ad hoc vsum clauiuz suarum sacrĩs alligatũ: pót relaxare de pena per indulgẽtias quãtuz vult. dum modo faciat hoc cum discritõe. ⁊ nó excedat limites ptãtis sibi collate. Est ãt duplex clauis. ſ. ordinis ⁊ iurisdictõnis. clauis ordinis est qdaz sacrãle. et qz effect⁹ sacrõ nó sunt determinati ab hoĩe sed a deo: ido nó pót taxare sacerdos quãtuz ꝑ clauem ordinis in foro ↄfessionis: dimittat de pena. ſz tm̃ dimittitur quãtuz ds ordinauit. Sed clauis iurisdictõnis nó est qd sacrãle. ⁊ effect⁹ eius subiacet arbitrio hoĩs. ⁊ effect⁹ huius clauis est remissio que fit ꝑ indulgẽtias cũ nó ꝓti neat talis remissio: ad dispẽsatõem sacrõ. ſz ad dispensatõem bonoꝝ oĩum coĩum eccl̃ie. ido legati etiaz nó sacerdotes pñt facere indulgentias. vñ in arbitrio dantis est taxare quãtum ꝑ indulgẽtiam de pena remittatur. hec duran dus. in. 4. di. 20. et eadez est sñia aliorꝝ scribentium. Ergo claues eccl̃ie pñt indulgere alicui penã purgatoriaz. vt ea nó soluta enoꝛz. Cui⁹ ↄrium mr̃ ille asserit ⁊ scribit ꝓ doctrina.

Pre. pz hoc plane. qz ut dic̃ petr⁹ camaracẽ. in. li. de ptãte pape. ⁊ est ↄformis sñia oĩum scribẽtinz. papa pót dare indulgẽtiaz plenissimam. ↄsueuit etiaz dare indulgẽtias plenarias. sic̃ cruce signatis ⁊ anno iubilei. ⁊ alꝫs. et tñ indulgẽtia plenaria ẽ: absolui a tota pena purgatorij. vt dicit abulen̄. mat. 16. et idez oñt oñs scribẽtes. ⁊ pz de. peni. di. 1. c. qui domuz. in. ter. et in. glo. Ergo pót papa indulgere alicui penam purgatoriaz. qz alꝫs frustra cõcederentur huiusmodi indulgẽtie plenarie. qõ ẽ hereticũ. cum eccl̃ia supponat istas ↄcessiones ꝑ desse. Item oñs doctoꝛes oñt ꝙ indulgentie tantuz valent quãtuz sonant. ⁊ oñt ꝙ indulgẽtia plenaria est remissio totius pene tpalis debite. ꝑ pctĩs actualib⁹ penitẽtiuz nó remisse in absolutõe sacrãli. siue ad quaz manet penitens obligat⁹: post ↄtritõem ↄfessiõem ⁊ sacrãlem absolutõem. Ergo ꝙ indulgẽtiaz plenariam a papa ↄcessam: vere penitẽs totalr liberatur a pena purgatoria. ⁊ ista ẽ vera ⁊ catholica positio: quã oñs catholici recte sapiẽtes tenẽt et asserũt. ⁊ hosti. in. c. ad liberãdaz de iude. dic̃. ꝙ sacerdos ex causa pót penaz tpalem alleviare. ⁊ papa in totũ remittere. idez dicit ibi. joh. an. idez oñt alij docto. et hosti. in sũma ↄsulit ꝙ penitẽtes reseruẽt tales indulgẽtias in purgatorio. Et bonifaci⁹ papa octau⁹. ↄcessit visitãtib⁹ anno illo limina aplorꝝ ⁊ ĩ centenario plenissimã indulgẽtiaz. d. nó solũ plenaz et largiorem: ymo plenissimaz oĩum suorꝝ ↄcedimus veniam pctõꝝ. vt ꝑz in eĩus. que incipit. habet antiquoꝝ. Sciendũ ꝙ papa hz facultatem ad ↄcedẽdas indulgẽtias in quacũqz assignatione vel taxatõe vsqz ad plenariã remissionem pctõꝝ inclusiue. Et hoc satis ex modo loquẽdi iuris ⁊ toti⁹ eccl̃ie ↄstat cum papa ↄcedat plenissimaz remissiõem pctõꝝ cruce signatis ꝑ subsidio tr̃e sancte. vt declarant. hosti. et joh. an. de iudeis ⁊ sarrace. c. ad liberãdam. ⁊ refert hoc. joh. an. in. glo. clem̄. abusiõib⁹. Conceditur etiaz ista indulgẽtia ĩ anno cẽtenario vt pz in eĩ naganti bonifaci. ſ. habz antiquoꝝ. ⁊ dicit in eadẽ glo. joh. an. ꝙ ista plenissima indulgẽtiam sol⁹ papa ↄcedit. Vltra hec dico ꝙ papa in ↄcedẽdo indulgẽtias habz maiorez ptãtez: qz vsqz ad plenariã indulgẽtiaz vel plenariam remissiõem oĩum pctõꝝ. ſz nó exercet eam aliqñ nec pót exercere. nó quidez ex defectu ptãtis nec ex defectu alicui⁹ inoſpositõnis causalr vel alꝫs deficiẽtis ex pte ipius. ſz ex defectu materie q̃ nó pót suscipe tm̃ ꝯntuz papa agere posset. Patet hoc qz papa hz liberam clauem toti⁹ thesauri eccl̃ie dum tñ nó erret clauis scĩe. ĩ quo thesauro eccl̃ie: sunt infinita merita tam passiõis xp̃i: qz superogatõis bonoꝝ oĩum sanctoꝝ ⁊ toti⁹ eccl̃ie. quãtuz ad mẽbra defuncta. materia tñ sup quaz est exercicium huius clauis: sunt oñs fideles viuẽtes: inq̃ntum comiſcrũt aliqua pcĩa a quib⁹ debeãt absolui. accipiẽdo tñ oñia pcĩa oĩum hoĩum qui sunt. fuerũt. ⁊ erunt. nó sunt aliqd vere infinitum. thesaur⁹ tñ eccl̃ie est vere infinitus ꝑ ꝓz merita passionis xp̃i que sunt vere infinita. Cũ ipe sit verus ds qd infinitũ valet. Ergo de thesauro

ecclesie possent dispensari realiter infinita. remissio tñ plenaria facta cuicūq; nūm vel etiaz oībus simℓ sumptis: nō est aliq̄ infinitū. q; nō est ad penam infinitaz. ſz ad penaz finitam ꝛ limitatā: quā in purgatorio tolleraturi eram⁹. vel tℓaliter. ideo maior est ptās pape ad absoluendum vel remittendum: ſz fit capacitas oīum hoīum simul sumptoꝝ ad indulgētiaz vℓ remissionez suscipiēdaz. hec abuleñ in defenso. Ex quib⁹ manifeste apparet q; indulgētie valēt in foro ecclie ꝛ valent etiaz in foro dei. q; tñ valent ꝯtinuz sonant. ꝛ ita valent ad pñias intūctas ꝛ iniūgēdas ꝛ ad remissiōem pene purgatorij modo ꝓicto. Et ista est veritas ꝛ sñia ꝛ positio oīum doctoꝝ quos videre potui. signāter sancti thome. guill'. antisiodorēñ. alexan. d' hales. ricardi. petri de taran. mri iohis. bonauentu. durādi. mri huberti. iohis in sūma ꝯfessoꝝ. alberti magni. petri de paludo. augusti. de anchona. inocencij tercij. hostiēñ in sūma. astēñ. ioh. an. henrrici boich. abbatis de sicilia. henrici de gandauo. gofredi. anthonij de butrio. petri de aquila. raymūdi in sūma. mri reynaldi in sūma. mri bartholomei in sūma. mri anthonij florentiñ. heruei. petri cameracēñ. i. li. de ptāte pape. gllermi de monte lauou. calderini in repeti. sup. c. nō. de. peni. et. remi. thome de argētina. burgeñ. abuleñ. Positio aūt prefati mri fuit opinio antiquissima falsa ꝛ erronea aliquoꝝ male sapientiū. que reprobata ꝛ vāpnata ē ꝑ doctores theologos ꝛ canonistas. Ponebat. n. opinio illa q; quāuis indulgentia valeat ad tollendaz penā ad quā sacerdos obligat penitētem. nō tñ valet ad soluēdaz penam quaz meretur pati in purgatorio sm dei iudiciuz. Sed isti videtur ꝓpriā vocē ignorare. q; quilz xp̄ianus tenetur credere q; pena satisfactoria imūcta a sacerdote ꝯfessore: delet penam purgatorij. ꝛ hoc vel in toto si fuerit ꝯdigna diuine offense. vel saltez in parte. si fuerit citra ꝯdignam. Ergo si indulgentie valent ad tollendam penam a sacerdote iniūctam in hoc mūdo sust inēdaz: sequitur q; valeāt ad tollendaz penaz in purgatorio sustinēdaz. Et sic virtute illiꝰ qō ipi ponūt ꝛ affirmāt: sequitur positio ipsius qō ipi negant. hec themas de argētina Et hanc opinionem erroneaz possunt mī ꝑfatus ꝑ doctrina noua. Est g; indulgētia remissio pene tℓalis debite ꝑ petis actualiꝫ penitētium nō remisse in absolutōe sacrali. vt docto. dicūt.

Capitulum .cxxxv. responsio ad obiectōem aduersariū. ꝛ a quib⁹ tꝑoribus indulgētie cessare sunt et inceperunt concedi.

q Vod aūt prefat⁹ mī obicit q; iste modus indulgēdi nō fuit cogitat⁹ apud antiquos. nō vī verū. ymo ab antiqℓ simis tꝑoriꝫ indulgētie ꝯcesse sunt fiē ex multis patere pōt. vñ postq̄z ꝯstantin⁹ qui monarchiaz tenebat imperiū a bēo silvestro baptismi meruit purificari sacro. tunc primū lege ab ipso ꝓmulgata ꝯcessuz est oībus sub romano imperio degētib⁹ licite ecclias fabricare. qō ante nō licebat. ymo xp̄iani timore psecutōis ꝛ mortis lactitabant. sic de ipomet silvestro cū clero suo legitur. ꝛ ido nec ecclie publice hedificabātur. nec fiebant publice ꝯgregatiōes fideliuz. nec indulgētie ꝯcedebātur. ſz ista postq̄z predictus ꝯstantin⁹ ad fidez xp̄i. ꝯuersus ē ꝛ a bēo silvestro baptisat⁹: palaciuz suum lateranēse ecclesiaz in honore saluatoris mūdi hedificauit. quaz idem scissimus papa silvester publice ꝯsecrauit. ꝛ teste antiqtate ꝛ vniuerso clero ꝛ populo romano: indulgētiam plenariaz eādez ec clesiam visitātib⁹ ꝯcessit. ꝛ ꝯcessit etiaz pluribus indulgētias ꝛ remissiōes visitātib⁹ ecclesiam sancte crucis in ihr'm. que pri⁹ fuerat domus sancte helene prefati ꝯstantini matris. ꝛ hoc tota antiqtas in vrbe fide tenuit ꝛ hodie tenet. Non assumit ergo iste bonū fundamētū ad suaz positōem. Pre. vt victū est ꝯcessio indulgētiaꝝ nō est nūc nouiter introducta ꝑ modernos vt iste asserit. sed antiqssima est ex quo ecclia florere ꝛ publice dilatari ꝑ orbem ꝛ ecclesias hedificare cepit. in antiqua. n. lege non fiebant q; sacerdotes nō hēbant ptātez clauiū. ido eas facere nō poterāt. nec in primitiua ecclesia. q; tunc aplī spūm sanctū visibilr infundebant. i. infundi batur ad pces coꝝ. Et multa miracula faciebant. nec erat tunc fidelib⁹ licitum insimul ꝯgregari. 14. di. c. 1. vñ a tℓe bēt gregorij inuēte fuerūt. Vñ ꝓsumendū est q; ut fierēt: de necessitate erat. ꝛ q; ab aplis spūsc̄o donāte seu ordināte: fuerūt inuēte. vt. 12. di. ecclias. de cele. misse. cum marthe. hec gullerꝰ. de monte lauou. cū alijs doctoribꝰ. Et. pre. aliqui doctores volūt q; bēs paulus ꝯcesserit indulgētiam corinthijs. ꝛ q; illud. 2. corinthi. 2. si quid donaui vobis ꝛ c. q; intelligitur de donatione indulgētie. vt dicit thomas de argētina ꝛ si expresse haꝝ indulgētiaꝝ facultas nō sit exꝓssa in sacra scriptura: tñ tacite ꝛc. vt ꝑ bant priuilegia data petro. s. quodcūq; ligaue-

et accipite spūm scūm. ⁊ pasce oues meas. Vñ licet in scriptura sacra in specie scriptuz nō fit ptātem ɔcedendi indulgētias ad papam vel p̄latos ptinere: tñ ex p̄dictis patam esse cognoscim⁹. firmiter. n. credēduz est apl̄os ⁊ eoꝝ successores nō errasse. xi. di. q̄s nesciat. 24. q. 1. loquitur. vñ pataz esse hanc ptātem a xp̄o: intellexerūt apl̄i ⁊ eoꝝ successores. vel obseruatiōe vel doctrina ptinuata. ad hoc. xi. di. ecclesiaruz. de cele. miss. cum marthe. hec calderinus. Qō. n. ecclia vl̄is tenet creditur ab apl̄is esse instituz. 23. q. 1. si bella. ⁊ ibi glosa notabil. et. xi. di. c. ecclesiticoꝝ. et. 12. di. c. illa vero. Et. p̄ad hoc nō est nobis querēda rō. sz sufficit nobis q̄ ecclia sic ɔsueuit facere. vt dicit inocen. tercius in. c. qō aūt. de. peni. et. remi. et lz nō habeam⁹ manifesta testimonia ante tp̄s gregorij: tñ credēduz ē q̄ añ faciebāt istas indulgētias. lz nō ita frequēter. q̄ añ tp̄a sua raro poterāt fieri ita solēpnes ɔgregatōes catholicoꝝ. Jtē añ tp̄s gregorij oīm xp̄iani qui erant catholici: erāt ita p̄fecti q̄ raro his indigebāt ⁊ maiora his ɔferebant apl̄i tp̄oribus suis. hec oīa inocen. vbi. s. et idem dicit ibi. joh. an. Jtem nō est noua sz antiq̄ssima ɔcessio indulgētiarū facta visitātibus sepulcrū ⁊ loca passiōis xp̄i.

Ex quib⁹ p3 q̄ vsus indulgētiaꝝ antiq̄ssim⁹ est ⁊ nō a modernis introductus. vt iste dicit. Et hoc fuauit ecclia a tp̄e cui⁹ ɔrij memoria nō exist it vt doctores dñt: nec a nob̄ ō hoc q̄renda ē rō cuz sufficiat ecclie ɔsuetudo. Jtē b̄s gregori⁹ qui fuit p̄fectissim⁹ in sapia ⁊ scitate plimas indulgētias ɔcessit in vrbe roma ⁊ alibi. ⁊ post eū oīs romani pontifices. Valde ergo temerariuz est: ɔdicere tāti auctoritati. ⁊ ɔsuetudini ecclie. q̄ traditōes a p̄ribus ɔstitute nō sunt infringēde. Ridiclm. n. est ⁊ satis abominabile dedec⁹ vt traditōes quas antiq̄t⁹ a p̄ribus suscepim⁹ infringi patiamur. 12. di. c. ridiclm. ymo ip̄e ds op̄s ⁊ eter⁹ fecit et facit indulgētias ⁊ remissiōes de meritis xp̄i ⁊ passiōis eius. q̄ dispensat merita xp̄i ad relaxationez offense sibi irrogate q̄n ad eum ɔuertimur. Nam etiaz per ɔtritōem pc̄a nūq̄z fuissent remissa q̄ntuz ad offensam vel maculam nec q̄ntuz ad debitū mortis eterne nisi xp̄s moritur⁹ fuissz p̄ oībus. ⁊ sub ista spe. qm̄ ds fic futurū decreuerat. remittebātur pc̄a oīb⁹ hoīb⁹. s. q̄ xp̄s p̄ illa offensa satisfactur⁹ erat. ⁊ fic de meritis xp̄i que reseruātur in thesauro ecclie fiūt ⁊ sem p̄ facte sunt indulgētie. Falsuz est ergo qō ille p̄suponit; q̄ indulgētie non fuerunt apud antiquos nec fuerit cogitatus iste modus indulgendi apud antiquos.

Capitulum. cxxxvj. responsio ad p̄imaz obiectiōem aduersarij. et de valore indulgētiaꝝ.

p Refatus mr̄ ad p̄bandum erroneā positionez suam. s. q̄ indulgētie nō valēt in foro dei ⁊ ad expiādaz penam purgatoriam aducit tres rationes supra positas.

Quaꝝ p̄ima est in eo qui est obligat⁹ ad huiusmodi penaz: manent adhuc alique reliquie pc̄i. que non nisi penitudine p̄p̄rie volūtatis deleri p̄nt. Sed hoc vī improprie dictū et nō verū q̄ in isto de quo loq̄mur. s. ɔtritio. ɔfessio ⁊ absolutio nō manēt alique reliquie pc̄i p̄o p̄prie loquēdo. si. n. per reliq̄as pc̄i vellit intelligere aliquas ptes pc̄i: cum reliq̄e pc̄i sint ptes pc̄i. sic̄ reliquie panis sunt ptes panis. hoc falsum est. q̄ in vere ɔtrito ⁊ ɔfesso non manet aliqua pars pc̄i. sz totū deletum est. q̄ nō pōt deleri fm ptem. nam totū deletur vt totum manet. Jtem pc̄m nō deletur: nisi per gr̄am que in ɔtritōe ⁊ ɔfessiōe infunditur. sz sic̄ gr̄a nō pōt stare cū pc̄o: ita nec cū aliqua pte pc̄i. Ergo totū pc̄m deletur. s. q̄ntum ad culpaz. ergo nō manēt reliquie quas oporteat deleri penitudine p̄p̄rie volūtatis. Si autez per reliq̄as pc̄i intelligat p̄nitudines ⁊ inclinatiōes ad peccāduz siue dispositōes ex p̄cedētibus actib⁹ causatas que p̄p̄rie dñr reliq̄e peccati. fm. b. t. in. 3. pte. q. 86. ar. 4. Nō est verū q̄ huiusmodi tollātur penitudine ⁊ displicētia p̄p̄rie volūtatis. Sz potius ɔria operatiōe et ɔsuetudine ⁊ gr̄a. q̄ sic̄ naturalē ginūtur ex actibus. 2. ethi. ita per ɔrios actus tollūtur.

Si vero p̄ reliquias pc̄i intelligere velit reatum ⁊ obligatōem ad tp̄alem penaz. que manet in ɔtrito ⁊ ɔfesso post remissiōez culpe et pene eterne. hoc verū est. ⁊ tñ improprie dictuz. ⁊ huiusmodi reliquie non tollūtur penitudine vt ipe dicit. sz per solutōem ⁊ tolleratōez pene hic imūcte ⁊ sponte tollerate vel in purgatorio p̄solute. Et ad hanc penaz p̄soluēdam in tūgitur p̄dia. q̄ fm. b. t. in. 4. di. 20. q. 2. ar. 1. Pena post dimissiōem culpe exigitur ad duo. s. ad debitū soluēduz ⁊ ad remediū p̄anidum. ⁊ pena purgatorij solū est ad soluēduz debitū. q̄ iam vlteri⁹ nō manet locus peccādi. ⁊ ideo illa pena taxatur solū fm q̄ntitatez pc̄i. cōsiderata tñ ɔtritōnis q̄ntitate ⁊ ɔfessione ⁊ absolutione. q̄ per omnia hec aliquid de penadi

Digitized by Google

mittitur.hec.b.t.ibi. et eadem est sñia aliorũ doctorũ. Quod aũt de p̃icta pena post oĩa p̃icta remanet: tollitur per indulgẽtias.per quas soluitur qđ iste debebat.ꝛ fic manz liber. Nam iste qui indulgẽtias suscipit: nõ absoluitur simplr̃ loquẽdo a debito pene: sz datur sibi vñ debitũ soluat.vt dicit.b.t. ubi.s. Effectus .n.sacr̃alis absolutõnis est diminutio reat⁹.ꝛ hic effectus nõ inducitur p indulgẽtias.sz pro eo faciens indulgẽtias:soluit penam quã debebat de eccl̃ie coĩbus bonis.vt dicit.b.t. ibidez. Causa.n.remissionis pene in indulgẽtijs: non est nisi habundãtia meritorũ eccl̃ie. que habet sufficienter ad totam penaz expiandaz. ꝛ ideo fm q applicatur ad istuz: fm hoc remissiõez cõsequitur.hec.b.t.ibi.et.q.vlti .dicit.q indulgẽtie dispẽsãtur determinate :ad remissiõez pene. ꝛ idem dicit in eadem.di.q.3. q in arbitrio dãtis est: indulgẽtiaz taxare q̃ntũ p indulgẽtiaz de pena remittatur. Et ita p indulgẽtias põt penitẽs liberari q̃ntuz ad deũ a tota pena purgatoria siue a reatu pene que post ↄtritõez et ↄfessiõem ꝛ absolutõem ꝛ p̃nie iniũcte expletionez remanet in penitẽte in purgatorio p̃solvende.ꝛ fic nõ manebit aliq̃o agẽduz in purgatorio. Nam ibi ad remissiõez huiusmodi pene: nõ req̃ritur penitudo p̃prie volũtatis.sz volũtaria tolleratio pene p diuinã iusticiam taxate:quã oz sustinere ꝛ p̃soluere.vellit.nollit. Et illa soluta :statim euolet ad celum ꝛ ad illaz p̃ soluẽdam: iuuatur p suffragia eccl̃ie ꝛ per indulgẽtias.p quas de thesauro eccl̃ie soluitur.p isto.vt iustitia diuina seruetur. Et ista est conformis sententia omniuz doctorum.

Capitulum .cxxxvij. solutio ad secũdam rationem aduersarij.

Ecunda ratio quaz inducit prefatus
s mĩ ad fulciendum positõem suam est.

Eadem est pena quaz iudex imponit ꝛ quaz indulget. Jmponũt aũt claues penam huius secli nõ futuri.qz illam taxare nõ p̃nt.ergo penã hui⁹ seculi indulgẽt nõ futuri.hec ille.

Jsta rõ nulla est. qz pena ad quã pctõr manz obligatus post pcm fiue culpe remissiõem : est pena purgatoria taxata per diuinaz iusticiã. Pena aũt siue p̃nia quaz sacerdos p claues iungit penitẽti : est ad satisfaciẽdum p p̃icta pena purgatoria debita. que lz fit improporcionata pene huius secli: efficitur p̃porcionata virtute clauiuz.sic.s.dictũ est. Jtem rõ nõ concludit qz nõ seq̃tur. claues solam penã huius secli possunt imponere. ergo illam solam p̃nt indulgere. qz p̃nt etiaz indulgere penam futuri secli modo supraadicto.ymo ad hoc p̃cipalr̃ institute sunt sic supra oñsum est. Pro quo ↄsiderãdum. q sic supra dictuz est claues est duplex .s. ordinis ꝛ iurisdictõnis Claues ordinis sacr̃ale quodaz est.ꝛ qz sacrom effectus nõ sunt determinati ab hoĩe sz a deo. ideo non põt taxare sacerdos q̃ntuz per clauez ordinis in foro ↄfessionis de pena debita dimittat. sz tñ dimittitur q̃ntũ ds ordinauerit. Sed claues iurisdictõis: nõ est quid sacr̃ale ꝛ effect⁹ eius arbitrio sacerdotis subiacet. ꝛ huiusmodi claues ẽ effect⁹ remissio que est p indulgẽtias. Cum nõ ptineat ad dispensationem sacrom talis remissio.sz ad dispensationez bonorũ cõsum eccl̃ie. ꝛ ideo legati etiaz nõ sacerdotes indulgẽtias facere pñt Vnde in arbitrio dantis est indulgẽtiaz taxare q̃ntum per indulgẽtiaz remittatur.hec. b.t.in.4.di. .20.q.3.ar.2.Et idem dñt durãdus ꝛ alij doctores.ideo p̃icta rõ nõ ↄcludit.qz p̃niam iniũgere ꝛ indulgẽtias facere sunt multuz diuersa ꝛ ad diuersos fozos ptinentia. Jtem dato q ratio illa fine vlla calũpnia ↄcedatur : adhuc non concludit intentum.quia non sequitur : q fi iudex per claues non possit iniungere nec indulgere nisi penam huius seculi: q non possit aliunde siue per alium modũ istum indigẽtem iuuare ꝛ a pena absoluere.qz hñs plenaz dispẽsatõem thesauri eccl̃ie : põt ex causa soluere de thesauro eccl̃ie penã siue debitũ isti⁹.ꝛ ita iste manebit absolutus ꝛ liber.nõ q iste eum absoluerit:sz qz p eo de thesauro cõi eccl̃ie cui⁹ dispẽsatio sibi credita erat soluit debitum.sic fi dicam⁹ q in foro seccari solus iudex põt absoluere vel ↄdẽpnare reum.ꝛ tñ nõ seq̃tur. Ergo amicus qui nõ est iudex nõ põt a debito liberare amicum: ymo põt.qz soluẽdo p eo debitũ:manz ille liber ꝛ absolut⁹.lz nõ possit iste amicus eũ sñialiter liberare. Jtez qz dato q iudex inq̃ntum iudex nõ possit reum absoluere a debito nisi debitũ soluerit:nõ seq̃tur q nõ possit eum aliter liberare.qz põt p eo debitum soluere. Et tũc ille manet liber ꝛ solutus nõ obligatus ad aliquod debitum.

Capitulum .cxxxviij. responsio ad terciam rationem ꝛ ibi de ↄcessione indulgẽtiarũ et de valore earum.

Et aũt tercia ratio et efficatioz fm
e illum.qz claues eccl̃ie nõ possunt facere q merita x̃pi vel eccl̃ie p̃fint alicui viuo vel defuncto in q̃ntitate determinata.

als poterũt subito pctores disponere ad pniaz et dolorem cordis de pcto et subito expoliare purgatoriuz ꝛc. Et seqtur. hec rõ videtur oio ꝺuincere ꝑcipue ꝑm illud de pctoribus. Est.n. manifestũ q claues ecclesie nõ pnt facere q merita xpi vel ecclesie in tanto pfint alicui: q subito vellit penitere de pcto. cũ tñ nõ fit dubiuz merita xpi ad hoc sufficere. ꝛ.ſ. ꝛ ita si detur q papa possit dare alicui de meritis xpi scõm illũ modũ: poterit subito mouere corda infideliuz ad fidem xpi. ꝛ ꝺcluvit. Pena ergo q debetur illi foro expiari pot p suffragia nõ p indulgentias. hec ille. Sed ista aliena sunt penit9 a vero ꝛ valde erronea. Et. pre. nõ bene iſert. q nõ seqtur. nõ pnt facere claues ecclesie q merita xpi vel ecclesie pfint alicui in ñtitate determinata. ergo nõ pnt facere q aliquo modo pfint ei. Item assumptũ est falsuz. q claues ecclesie pnt facere q merita xpi ꝛ ecclie pfint alicui in ñtitate determinata. pot.n. papa alicui ꝺtrito ꝛ ꝺfesso indulgere certã ptem pene hic iniũcte ꝛ in purgatorio debite. vt potest septimaz vel ñtam vel terciaz ptem. sic ecclesia ab antiqssimis tporibus facere ꝺsueuit. vt manifeste pz in formis ꝺcessionũ indulgẽtiarum.

Item lz pape nõ ꝺstet determinate ad ñtam penam iste sit obligat9: hẽt tñ ptãtem remittẽdi ei totam penaz debitã vel partez eius supra dicto modo. ſ. soluẽdo pro eo debita de thesauro ecclesie. Cum claues ꝛ dispẽsatio sit sibi plene comissa. Nec ad hoc ꝑat sibi impedimẽtuz q pena illa p qua soluit de thesauro ecclesie sit sibi ignota. Pre. nõ bene iſert. q: nõ seqtur q si claues ecclie possint facere q merita xpi vel ecclesie pfint alicui vivo vel defuncto in quãtitate determinata: q possint subito pctores disponere ad pniam ꝛ dolorez cordis de pcto et subito expoliare purgatoriuz ꝛ ꝺ. q: nulla est illatio. Et ista sunt valde diuersa ꝛ a diuersis principiis virtutez ꝛ efficatiaz hñtia. Nam ad duerſiones pctoris requritur motio cordis a deo ꝛ infusio gre. ꝛ utrũqz istoz fit a deo interi9 mouẽdo cor ꝛ gram iustificãtem infundẽdo. Ex pte aũt pctoris requritur obediẽtia. ſ. q obediat motioni interiori. que a deo fit. apoca. z. Ecce sto ad hostiũ ꝛ pulso. In his aũt hñs claues nichil pot facere principalr ꝛ imediate: ſz tm dispositiue ꝛ instrumentalr siue ministerialr. ꝛ ideo papa nõ pot p se principalr ꝛ imediate movere corda fideliuz ad penitẽduz. vel infideliũ ad fidem: vt ille arguit. q: hoc solius dei est effectiue. secus tñ de absolutõne pene tpalis p pcto p cedente debite. q: ad hoc nõ requritur nouus cordis motio ꝛ nove gre infusio. ſz ꝑicte pene solutio per se vel p alium. ꝛ hoc pot papa. q: pot de thesauro ecclesie soluere penaz p isto. cũ habeat plenã dispẽsatõem sup thesauro illo. ꝛ ideo nõ ẽ simile. ꝛ ꝺnr nõ bñ ꝺcluꝺit ꝑicta rõ. Et patet adhuc dissimilitudo. q: vn9 pot hic satisfacere p alio. vt oẽs doctores volunt. Nõ tñ pot vn9 subito mouere cor alteri9 ad pniam ꝛ dolorem cordis de pcto. vel cor infidelis ad fidez. nec sibi pot infundere gratiam ad remissiõez peccati. pot tñ satisfacere p pcto a se comisso. ideo ista multũ sunt dissimilia ꝛ diuersa. Pre. vt dicit petr9 de taran. durãdus ꝛ alij doctores. alius est effect9 sacri. alij indulgẽtie. q: sacrm liberat a pena aiam purgãdo. ꝛ hoc nõ pot minister eccle sine sacro. sed indulgẽtia liberat: penam soluẽdo aliunde ꝛ q: recõpensando. vñ nõ bene arguit ꝑfatus mr. Item. b.t. dicit ꝛ pz in. c. ꝑcedẽti q effect9 sacroz nõ sunt determinati ab hoĩe: ſz a deo. ſz effectus clauis iurisdictionis arbitrio hoĩs subiacet ꝛ hui9 clauis est effect9 remissio que est p indulgẽtias. Cum p tineat ad dispẽsatoez bonoz coĩum ecclesie. vñ in arbitrio dãtis indulgẽtiaz est taxare: ꝺo p indulgẽtiam remittatur. hec. b.t. ꝛ durãd9 et alij scribẽtes. nõ tñ est in arbitrio facientis indulgẽtias: movere corda hoĩum ad ꝺtritionez nec infideliuz ad fidem. q: hoc est soli9 dei interius corda tangẽtis ꝛ mouẽtis. iuxe illꝺ. puer. .xi. Cor regis in manu dei. ꝛ quocumqz voluerit vertet illud. ꝛ ideꝫ est de alijs hoĩbus. q: solus ꝺs illabitur mẽti humane ꝛ potest movere corda hoĩum ad fidez et ad pniam. Vñ spũalis medic9. ſ. xps duplr opatur. Uno modo interius per se ipm. et sic ꝑparat voluntatem hoĩs vt bonũ velit et malũ odiat. Alio modo p ministros exteri9 adhibẽdo sacra. et sic opatur per ficiens illud qꝺ est interi9 inchoatũ. hec. b.t. in .3. pte. q. 68. ar. 4. vt. n. ex ipo fiat iust9: in illo ſz nõ fine illo xps opatur. vt dic. b. aug9. ibi dez. q. 69. ar. 6. Et nõ semp ꝺs volũtatez hoĩs: de malo in bonuz mutat. nec ad hoc ordinatur sacrm. ibidez. ar. 9. sacra. n. a ministris exhibẽtur. 1. cor. 4. sic nos existimet hõ vt ministros xpi et dis. ꝛ ꝺ. ſz pnia interi9 a deo inspiratur. Jo. 21. postqz ꝺuertisti me: egi pniaz. et in penitẽtia sunt act9 humani p materia. qui pueniunt ex inspiratõe interna. vñ materia nõ adhibetur a ministro ſz a deo interi9 opante. sed ꝺplemẽtuz sacri: est a ministro qui penitẽtem absoluit. ibidem. q. 84. ar. 1. Pnia. n. ñntuz

ad habitum a deo infunditur sine nobis principaliter operantibus. nō tñ sine nobis dispositive cooperantibus per alios actus. actus autē interiorum pāie. Primū principium est dei operatio conuertentis cor. sm illud treno. 4. Conuerte nos dñe ad te ⁊ conuertemur. ibidē. q. 74. ar. 4. mirificabilis dei est maior virtus q̄ mia hominis in hoc q̄ immutat voluntatem hominis ad penitendum q̄ mia hoīs facere nō pōt. ibidē. q. 76. ar. 2. Ex hīs satis pz q̄ dicta illatio nulla ē. ⁊ ridiculosa. ⁊ mē ille Concedendo dic. Pena ergo que debetur illi foro: expiari pōt per suffragia. nō per indulgēcias. sz hoc valde irrationabiliter dictū ē. vt dic. b. t. ⁊ oēs theologi. vt suffragia viuor iuuare possint ⁊ aīas i purgatorio exīntes et in hoc seculo penitētes: et nō indulgentie que sunt pcipua suffragia ecclie. que hīt efficatiā ex meritis xpi ⁊ scōr dicto modo. nec oz in hoc morari ⁊ rōnes aducere: cū oīs vere et catholice sapientes Trium teneāt exīsse. et ex dictis patet. Potest etiaz facile oīdi ratione. q̄ si suffragia viuētium prosunt viuentibus et etiam existentibus in purgatorio et non indulgentie ecclesie que fiunt de thesauro ecclie: vel hoc erit ex parte thesauri: quia. s. est insufficiēs ad hoc. vel ex parte dispēsatoris. q̄ vz nō habet ptātem in dispēsatōe illi⁹ thesauri. vel ex parte hoīs penitētis. vel exītis in purgatorio. q̄. s. nō est capax. Nō pōt dici primuz cū thesauri⁹ ille sit infinit⁹. Nec scām cū xps dederit petro ⁊ successoribus suis plenissimā potestatem ad soluendum ⁊ ligāduz sup tram et thesaurū illum dispēsanduz ad honorem dei et vtilitatez ecclesie ⁊ salutem fideliuz. dicens. tibi dabo claues regni celoꝝ. ⁊ quodcūq̄ solueris ⁊ c. mat. 16. ⁊ iterꝝ. mat. 18. nō dico tibi septies. sz ēt septuagies sepcies. et. joh. 20. quoꝝ remiseritis ⁊ c. Nec pōt dari terciū. q̄ exītes i purgatorio ⁊ viuētes qui sunt in caritate sunt capaces suffragiorꝝ viuoꝝ ⁊ ecclie. ⁊ pōs thesauri ecclie. Oportet ergo dicere vel q̄ papa nō habeat plenaz ptātem in ligando ⁊ soluēdo ⁊ in thesauro ecclie dispēsando: vel q̄ ecclia nō habet aliquez thesaurū vñ fiat dispensatio fiue indulgētia: vel q̄ pōt fieri indulgētie viuis et defunctis. Prima duo sunt heretica. ergo tercium est verissimū. ⁊ ita ab oībus catholicis cōcessum ⁊ predicatum.

Capitulum. cxxxix. an ecclesia romana possit errare ⁊ de concessione indulgentiaꝝ.

Item adhuc fortis⁹ si predicta positio esset vera erraret ecclia que cotidie facit indulgētias p viuis et defunctis. Dñs est falsum et hereticuz. ergo et aīs. Sed ad hoc rñdet pfatus mr. q̄ ecclia romana triplr dicitur Uno modo ecclia vlis i singulis supositis. et sic est verū q̄ nō pōt errare. Alio modo Collectiue ecclia repsentatiue in synodo rite ⁊ recte congregata. et de hac sunt opiniones. Aliqui dñt q̄ huiusmodi synod⁹ possit errare. sz est alior venerabilior opinio q̄ nō possit errare. pcipue in his que ptinent ad fidez. Alī dr ecclia romana. ecclia vrbis rome. sic ecclia salamātina vel tholetana. ecclia salamātice vel toletihec aūt ecclia romana errare pōt et Trium dicere est heresis. hec ille. Sed hec rñsio nulla est. Primo q̄ si ecclia romana accipiatur p clero rōne vrbis: nō includēdo sacrū collegiū cum capite suo talis ecclia nō pōt Concedere indulgētias. nec Concedit. si aūt accipiatur p sacro collegio cum suo capite. i. p papa et cardinalib⁹ et fribus suis et ceteris partib⁹ siue mēbris ⁊ ministris huius collegij. que dñr ecclia romana: nō dr simplr Concedēduz q̄ erret in his que pertinent ad fidez et ad moꝝes rlandos. Deus. n. nō pmittit ecclias romanā errare. vt est glo. 24. q. 1. c. quodcūq̄. et ter. ibidē. c. in sede aplica. et. c. hec est fides et. c. qñ vetus et est dictum iheronimi. nec hereticauit nec errauit. 23. q. 1. c. a recta. et ibi glo. et nos debem⁹ tenere et se qui consuetudinez romane ecclie. xi. di. c. nollite. et. c. quis nesciat. et. 12. di. c. vl. et. mat. 18. xps fidelib⁹ suis pmisit. o. vbi fuerint duo vel tres congregati in noīe meo. ibi sum ego in medio eoruz. ⁊ ideo tenēduz est firmiter: q̄ ordinatōes ecclie dirigātur sm sapiētiam xpi. ⁊ pz hoc certū esse debet: ritus quos ecclia obtinuit in sacramētis esse Conuenientes. hec. b. t. in. 3. parte. q. 72. ar. 12. et idem vr tenēduz de aliis que concernūt salutem aīaꝝ ⁊ bonū pli xpiani. cuius modi sunt indulgētie. et si in aliis errare posse Concederetur: nephas tñ vr Concedere vl asserere. q̄ in tali et tanta re ad salutem aīaꝝ ptinēte et ordinata erret. pstertz cum hoc fit a longissimis tporibus Consuetum sciente toto orbe. et cothidie Concedātur huiusmodi indulgētie. Quis. n. dicere audeat q̄ tant⁹ error tanto tpe incognitus latuerit et incorrect⁹ pmanserit in ecclesia dei. s. s. illuminata et recta et confuata. vbi semp sunt viri sci et doctissimi. Et. pz. patet hoc p simile. Certū est q̄ papa assistente sacro collegio canonisat scōs ⁊ nō tota vlis ecclesia. et tñ in huiusmodi canonisatōibus sanctoꝝ: sancti et doctores tenent q̄ dicta ecclesia

non erret. vt dicit scūs thomas quolibz. ℣. que fit ↄ vult. ergo nec in hoc ↄcedi debz. Pro quo ↄsideraduz q̄ ea que facit papa cū cardinalibus sunt duplicis generis. quedaz. n. ptinēt ad particularia facta particularia hoiuz. vt sunt collatones būficio⁊ ecclīastico⁊ ⁊ pmotones ad gradus ⁊ dignitates ⁊ sñie iudicialē late. p aliq̄bus vel ℈ aliquos. ⁊ pōt decipi p falsas .pbationes ⁊ atestatones. ex q̄b⁹ .pcedit in huiusmodi. ⁊ sic pōt errare. ⁊ idez thomas in quolibet. Et ad hoc facit qđ dr eē de. sen. exco. a nobis. s. q̄ iudiciū ecclie. ⁊ fallit ⁊ fallitur. Quedaz alia sunt que facit papa ptinētia ad statū vniuersalez toti⁹ ecclefie: vel q̄ntū ad fidez. vt sunt determinatones ⁊ declaratones que expectāt ad fidem ⁊ articlos fidei ⁊ ecclesie sacra. ⁊ oīa alia ↄtenta in sacra scriptura: siue q̄ntum ad bonos mores. vt sunt statuta. decreta. ⁊ decretales. Et in talib⁹ dicēdum est q̄ lz absolute pensatis solis pōnis pape ⁊ cardinaliuz: papa cum ipis possit errare: supposita tñ diuina puidētia. ⁊ .s.s. loqui per ecclīaz. credēduz est. papam nō posse errare. q̄ xps orauit .p ecclia .luc. zz. Ego pro te orani: vt nō deficiat fides tua. Et dicere q̄ huiusmodi papa erraret: essz hereticū. idem thomas in quolibz. Et ad hoc facit qđ dr. z q. q. i. violatores. hec. joh. neapoli. in quolibz. xi. Et ad istud scđm genus dicit ioēs ipe ptinere canonizatones scōz. q̄ .pponūtur p canonizatōez sci vt exemplar fidei ⁊ sancte vite et ad oībus adorādi ⁊ in necessitatib⁹ inuocādi. sz thomas in quolibz ponit canonisatōez scōz in tercio gñe eoz que fiunt p papā. de quibus dicit. q̄ ⁊ si papa posset errare: pie tñ credendum est q̄ ds nō pmitteret ecclīam in huiusmodi errare. hec mr anthoni⁹ florētin⁹. ideꝫ dicit aug⁹ de anchona in .li. de ptāte pape. ergo nō debet ↄcedi q̄ ecclia romana errat ⁊ actheus errauerit in ↄcessione indulgētiaz. vt ille vult ⁊ male. Pre. ad efficacez .pbatōem huiꝰ ⁊ oīum pmissoz: sufficit ecclie ↄsuetudo que ē efficacissima .pbatio que. p lege tenēda est. ⁊ sicut puaricatores legiz diuinaz ita ↄtēptores ↄsuetudinez ecclīasticaz coercēdi sunt. xi. di. .c. in his. et fere p totaz. di. et. z q. q. i. violatores. Maxime. n. auctoritatez habet ecclie ↄsuetudo. q̄ semp est in oībus emulāda q̄ ipa doctrina catholicoz doctoz: ab ecclesia auctoritatem habet. vñ magis est standuz ↄsuetudini ecclesie: q̄z auctoritati augustini. vl hieronimi. .l. cui⁹cūq̄z doctoris. hec. b. r. quolibz. z. q. z. ar. .z. Pre. vlis guberнator ecclesie pcipue ī his que tota ecclia recipit ⁊ approbat nō est credēduz. q̄ fallere velit aliquez. Constat aūt q̄ ipe indulgētias valere pōicat ⁊ pōicare facit. ergo vr q̄ simplr valent sicut valere pōicantur.

Pre. dicit apls. 1. corin. 14. Si imanis est pōdicatio nra: imanis est fides nra. Ergo quicūq̄z ī pōicatōe falsuz dicit: fidez inq̄ntuz in se est euacuat. Et ita mortalr peccat. si ergo non tñ valent indulgētie q̄ntuz pōicantur: oīes mortalr peccant indulgētias pōicantes ⁊ pōicare iubētes. qđ est absurdum. Pre. hoc essz valde periculosum. q̄ fidē dicit aug⁹ ī epla ad jeronimū Si in sacra scriptura deprehenderetur aliqđ falsitatis. iam robur auctoritatis sacre scripture perit. vt. 9. di. c. si ad sacras. ⁊ simili si in pōicatione ecclesie aliqua falsitas deprehenderetur nō eēnt documēta eius alicui⁹ auctoritatis ad corroborāduz fidem. Adhuc pz hoc efficaci⁹. q̄ a tpe ↄstantini usq̄z hodie celebrātur ↄcilia gñalia ī q̄b⁹ exterminātur ⁊ ↄdēpnātur errores tam ī fide q̄z in moribꝰ ⁊ veritates eliminātur ⁊ illucidātur. vicia corrigūtur. mores reformātur. ⁊ documēta viuēdi traduntur. Et etiā si papa erret: ibi corrigitur ⁊ c. Dicere ergo q̄ ecclesia romana pōicto mo accepta erret ↄcedendo indulgētias pōicto modo: est dicere q̄ ecclesia vniuersalis erret. cū hoc sciat et tolleret et nō corrigat in vlibus ↄciliis. hoc tū hereticus est dicere et ℈ articulū fidei. qui est credere scām ecclesiaz. que si errores sciēter tolleraret: cum possz et deberet corrigere: peccaret. et iam nō essz sancta: qđ est impossibile. q̄ semp ē sancta. cum sit articul⁹ fidei cui impossibile est subesse falsuz. Et ita si ecclesia romana faciēs indulgētias erraret: tota ecclesia vlis erraret. qđ ē hereticum. Non ergo errat ecclesia romana in indulgētias ↄcedendo. Et. pre. adhuc patz hoc clarius et efficaci⁹. q̄ ecclesia vlis et vle ↄcilium ↄcedit. et als ↄcessit indulgētias plenarias. vt pz ex de indeis. c. ad liberādaz. vbi ↄcilium gñale repetit ↄcilium lateranen. 3. s. e. et adit penam imponēdam trāsgressorib⁹ tpe absolutionis. Et sm hostien. et. joh. an. ibi fuit decisa pax continēs priuillegia cruce signatoz. quaz ponit ibi hosti. ⁊. joh. an. post cum. in quibus inter alia priuillegia: ↄceditur plenaria remissio oīum pctoz oībus qui laborē illum in .pprijs pōnis ⁊ expēsis subierint. Ex quo pz q̄ si positio pfati mri essz vera; tota ecclia vni

uersalis erraret. qđ é hereticuz ⁊ ꝺ articulum fidei. ⁊ bonifaci⁹ papa octau⁹. ꝺcessit plenissimaz indulgẽtiam ⁊ veniam oĩum pctoꝝ visitantibus limina bt̃i petri ⁊ c̃. et in centenario simil̃. vt p3 in eẽua. que incipit antiquoꝝ. ⁊ cothidie faciunt ista sũmi pontifices de ꝺfilio cardinalium sciente ⁊ tollerante tota ecclesia vniuersali.

Capitulum .cxl. quomodo accipiatur ecclesia romana. et de eius priuillegiis. et fundatione. et concessione indulgentiarum.

Ꝑterea mr̃ ille minus bene loquitur. ꝺ. q ecclia romana accipitur tripliciter. Uno modo ꝓ ecclesia vl̃i in singulis supositis. Alio modo ꝓ synodo rite cõgregata. Tercio ꝓ ecclesia vbis rome. sicut ecclesia salamãtina uel toletana. ꝓ ecclia salamãtice vel toleti. ⁊ hec ecclesia romana põt errare et ẽrium dicere est heresis. hec ille. q: ecclia romana est mater ⁊ caput oĩum ecclesiaꝝ. xx. ꝺi. c. i. et. z. q. 6. duoũ. z4. q. 1. rogamus. Et est prima oĩum ecclesiaꝝ. ⁊ habet plenitudiné ptãtis in oẽs ecclesias. 9. q. 4. c. penul. et. vlti. Et est prima ⁊ aplica sedes nõ hñs maculã nec rugam. xi. ꝺi. c. quãuis. Et oĩs gradus in ecclesia ꝺstituũtur ab ecclesia romana. zz. ꝺi. oĩs. Et ipa tamẽ magr̃a est in oĩb⁹ sequẽda. xi. ꝺi. qs. in fine. ix. ꝺi. c. i. et. z. et. zz. ꝺi. oĩs. Et ipa habet plenitudinez ptãtis. alie ecclesie vocate sunt ꝓ ipam in ptem solicitudinis. 3. q. 6. multuz. et ipa a tramite aplice traditõnis nunq̃z errauit. z4. q. 1. a recta. in sede. hec é fides. cũ bt̃issimus. et est a deo fundata. xi. ꝺi. c. i. et. z. et eius fides semꝑ inuiolata ꝑmanfit. z4. q. 1. hec est fides. ⁊ c. rogam⁹. Et vr̃ sctã ĩ eẽua. joh. zz. que incipit sacrosca. ix. ꝺi. preceptis. 19. ꝺi. sancta. 19. ꝺi. ĩmemoriaz. zz. ꝺi. sacrosca. et in plo. li. 6. et alibi. et in his que ꝓ tinẽt ad fidem ⁊ ad mores regulãdos: ds nõ ꝓmittit eam errare. z4. q. 1. violatores. q: ecclesia romana siue ecclia vbis rome: é ecclesia ⁊ sedes aplica. que a verbo diuino instituta ⁊ fũdata est ⁊ nõ ab alio. ⁊ illi⁹ priuillegio fungitur et illius auctoritate fulcitur. Et est mater fidei. ⁊ ꝑlata cũctis ecclesijs. vñ bs ambrosi⁹ se in oĩbus sequi magr̃am scãm romanaz ecclesiam ꝓfitetur. hec. zz. ꝺi. c. oĩs. Uñ qui derogat illi⁹ sedis auctoritati: censend⁹ est hereti⁹ vt colligitur. e. c. sic̃ dicit herueus in. li. de protestate pape. exponẽdo ꝓdictuz. c. dicit etiã q sentire ẽriuz eius qđ tenet ecclesia, siue ei⁹ qđ tenet fides: est hereticuz. Sz dicere q sedes illa nõ pót ꝺcedere indulgẽtias. vel q erret in ꝺcedendo eas est derogare auctoritati ⁊ ꝺsuetudini illi⁹ sedis. ergo videtur ad heresim ptinere.

Pre. sedes aplica habet plenitudinez ptãtis. z. q. 6. decreto. de vsu palij. ad honorem. ſz qđ facit papa dr̃ facere sedes aplica. ⁊ vbi é papa est sedes aplica. et papa habet plenitudinez potestatis supra corp⁹ xp̃i misticũ qđ est ecclesia. ⁊ habet plenam dispensatõem sup ꝓ thesaurũ ecclesie de quo fiunt indulgẽtie. ⁊ ipe est qui pót facere ⁊ facit indulgẽtias plenarias ⁊ plenissimas. vt p3 in eẽuagan. bonifacij pape octaui. que incipit antiquoꝝ. Falsa est ergo ⁊ heretica pfata positio: cũ deroget ecclesie claub⁹ ⁊ auctoritati ⁊ ꝺsuetudini sedis aplice et ꝺciliorũ. Prefatus aũt mr̃ vbi supra subiũgit. ꝺ. alr̃ resp̃ondetur et forte melius. q papa ꝓ huiusmodi indulgẽtias intendit ꝺcedere suffragia q̃dam. vt. s. pecunie que ꝓ illis dantur ꝓfint sic̃ q̃dam alie helemosine: vel magis iñ̃ntuz ꝓ reb⁹ magis pijs dantur. hec ille. Sed hoc erroneuz é et insipienter dictũ. sic̃ satis p3 ex supradictis in hac materia. Item q: sepe ꝺcedũtur indulgẽtie sine elargitõe helemosinaꝝ. Pre. tunc non esset verũ dicere q ecclesia siue papa ꝺcederet indulgẽtias plenarias. nec q ꝺcederet indulgentias: ſz q induceret fideles ad faciendaz helemosinas. et essz maxima abusio terminoꝝ. ⁊ esset falsitas et mẽdaciũ. pcm et deceptio fidelium in ꝺcessiõe indulgẽtiaꝝ. ⁊ ĩ ꝓdicatõe eaꝝ. et periret auctoritas aplica et ꝺcilioꝝ: et multa falsa et erronea et scandalosa seq̃rentur. que oĩa scandalũ et heresi⁹ sapiunt. cũ sint exp̃sse ꝺ auctoritatez et ꝺsuetudinem sedis aplice et vbis ecclesie siue ꝺcilioꝝ que ꝓ lege tenẽda est. xi. ꝺi. nolite. et qs nesciat. ix. ꝺi. nõ decet. que ꝺsuetudo ita antiq̃ssima é in ecclia xp̃i: q ei⁹ ẽriũ nõ é memoria etiã ĩ scripturis. Et iõo vr̃ emanasse ex doctrina vl̃ traditõe aplor̃. q: qđ tenet vbis ecclesia siue sancta sedes aplica. credẽdum est ex doctrina vel ꝺstitutõe aplorũ tradidit. z3. q. 1. si bella in glo. et. xi. ꝺi. ecclesiastica. et. ix. ꝺi. illud. Tenẽdum est ergo firmiter q papa q̃ est vicari⁹ vbis ecclie et hz in ea plenitudinez ptãtis et plenaz dispensatõez the sauri eius: pót ꝺcedere indulgẽtias in quacũ q3 q̃ntitate voluerit etiaz plenissimas. que quidem indulgẽtie tm̃ valẽt q̃ntuz sonant. Qđ vero mr̃ ille subiũgit. ꝺ. q vero ad penã futuri seculi se extẽderint: pcedit ex erroze et cupiditate questoꝝ. nõ ex voluntate ꝺcedẽtis. ⁊ c. ri

diculuz est et manifeste falsum. qz forma et concessio ꝛ valor indulgẽtiaꝝ nó est a ꝗstoribus sz a papa qui pót ɔcedere ꝛ ɔcedit indulgentias in quacũqz ẽntitate sibi placet. ꝛ valent ẽntũ sonãt. ideo determinatio valoris ꝛ extensio indulgẽtiaꝝ nó est ex errore ꝛ cupiditate questorum: sz ex volũtate et determinatóe pape.

Capitulum .cxlj. ꝙ ecclesia vlis nó pót errare et ꝙ ɔcilium gñale legitime ɔgregatuz est ecclesia vlis per rẽpsentatóem. et ꝙ non pót errare in fide nec in moribus. et de eius auctoritate et potestate.

Ꝟ si obiciatur ꝙ verũ é ꝙ ecclia vlis q̃ é vniuersitas fideliũ difusa ꝑ orbez non pót errare. et tñ ecclesia vlis per rẽpsentatóem. vt est vle ɔciliuz. pót errare vt dicit ꝑfat⁹ mr esse opinióem quorũdam. Dicendũ ꝙ nó est dubiũ ꝙ ecclesia vlis primo modo dicta nó possit errare. sz etiaz scdo modo accepta. i. gñale ɔcilium legitime ɔgregatum. Quod é ecclesia vlis per rẽpsentatóem errare nó pót. et cõiter cum dicimus ꝙ ecclesia nó pót errare de hac intelligim⁹. qz alia que é vniuersitas fidelium: nunq̃z pót ɔgregari ꝛ simul cõuenire ad aliqd determinãduz. ꝛ ita de ista ecclesia per rñationez que est sacrũ ɔcilium: est verissime tenẽduz ꝙ nó pót errare. ꝓmo est articul⁹ fidei positus in symbolo apl̃oꝝ. credere scãm eccliam catholicã. i. vlem. ꝛ é de ꝑcipuis ꝛ fundamẽtuz aliorꝝ articulorꝝ. Ex quo apparz ꝙ necesse est credere ecclesiaz vlem esse sanctã. ꝛ ꝙ errare nó pót in necessarijs ad salutez. qđ patz. qz aut erraret in fide. aut in moribꝫ. si in fide: esset infidelis vel hereticа. ꝛ sic nó essz ei salus. qz sine fide impossibile est placere deo. hebre. xi. Non pót etiã errare in moribꝫ. qz ꝙ sic errat malus é. ꝛ ɔñr nó scũs. ecclesia tñ semꝑ est sancta. ꝛ necesse est ꝙ nos credam⁹ ecclesiã vlem nó posse errare in fide. qz alꝫ nunq̃z potẽtimus habere fidez de determinatis ab ecclia. et tñ qñcũqz dubitam⁹ circa aliqd quid tenẽdũ est: ecclesia determinat. an hoc. vel illud sit tenẽnduz. ꝛ nó solũ credimus dicta ab ecclesia sic dicta ab hoibus: sz sic dicta a xꝑo. sic dicit bꝫ grego. in regiſtro ꝛ habetur ī decretis. di. 14. c. sic scī euangelij. Confirmatur hoc qz apostolus vocat euangeliuz ipam determinatóem ɔcilij. ad gala. 2. Et apl̃i obligabãtur stare determinatói ecclesie. vt pz actu. 7. et. 14. vñ licz oẽs articuli fidei sint veri ꝛ necessarij ꝛ nullꝰ eoꝝ possit esse falsus: tñ articul⁹ iste. s. ꝙ ecclia vniuersalis est sancta ꝛ non potest errare: est quodãmodo certior ꝛ magis necessarius ꝛ prior alijs in via gñationis. nos. n. credim⁹ libris sacre scripture ꝛ adhibem⁹ eis certũ gradum fidei ꝛ auctoritatis: qz ecclesia sic tenet. qz alꝫ nesciremus hos libros esse a deo ꝑ reuelatóem. s. potiusq̃z alios. Et si ecclesia possz errare: tota certitudo ꝛ auctoritas sacre scripture periret. Vñ aug⁹ ī epłam fundamẽti. ego euangelio nó crederem: nisi ecclesie auctoritas me moueret. Nó tñ dat ecclesia euangelio ꝛ aliꝫ libris sacris auctoritatẽ aliquid apponẽdo: qđ nó hẽbant. sz ostendendo qđ hẽbant. qz nũq̃z scire mus euangelia vel alios libros sacre scripture alicui⁹ auctoritatis eé: nisi ecclesia diceret. ꝛ qz credim⁹ ecclesiaz nó posse errare: credimus oĩbus dictis ꝛ determinatóibus suis. Et iste est modus introducẽdi fidem. ad. ro. 10. Circa hoc ɔsiderãdum ꝙ ecclesia vlis que errare non pót: aliqd determinare pót dupliꝛ. Uno modo ut credẽdum vel tenẽdum ꝑ vero. Allio modo vt agẽdum vel fugiẽdum. Primo modo nó pót errare nec pót variari determinatio sua. ꝛ sic in determinatóibꝰ fidei nunq̃z est variatio. ratio huius é: qz determinare aliquid eé credẽdum: est dicere illud esse verum. sz ꝙ semel é verum in eternum é verum. Et ista é causa quare postq̃z ecclesia semel determinauerit de aliquo tenẽdo nó pót in alio ɔcilio ꝛ etiaz si sit pluriuz ꝑsum ꝛ maioris sapie determinare. 3rium. ꝛ ob hoc qñ cũqz ꝑ aliquod ɔcilium determinatuz fuerit circa aliquam veritatez fidei nunq̃z ecclesia patitur illam veritatẽ determinataz venire in ɔtentionem: ita ꝙ de illa dubitetur. Non pót etiam ecclesia vlis errare in moribus. qz alꝫ cum error in moribus cauz malicia; ecclesia vlis peccaret ꝛ inducerz. ꝓmo cogeret hoĩes ad peccandum ponẽdo leges iniquas. Et sic non esset semꝑ sancta. qđ falsum é. cum sit articul⁹ fidei. ido qñ ecclesia ɔdit canones siue ad dirigẽdum vitam humanaz: siue ꝑ moribus ecclesie regulandis: nunq̃z errat quicqd determinauerit. ꝛ tñ circa hoc pót facere mutatóem. nam lz dederit nunc vnam legez circa negocia humana. s. circa iudicia: pót dare postea 3riam. Et sic mutantur cothidie leges ꝛ dantur 3rie. ꝛ in hoc nó errat ecclesia. qz semꝑ dat legẽ bonam. ꝛ leges 3rie diuersis tꝑoribus sunt bone. sic. n. nó eedem leges sunt apud oĩs. q. ethico. ꝛ hoc qz diuersis gñtib⁹ diuersa apparẽt. vel sunt bona que apud alias gñs nó sunt bona: ita ꝛ eiusdez gñtibus secũduz diuersa tꝑora diuersa sunt bo

a et mala ꝛ ita leges que aliqñ fuerunt bone: incipiũt iam esse nociue. ꝛ tunc bonus legisla tor mutat legem dando ɔriam in toto vel in parte. ꝛ sic etiaz mutat leges: cũ videt ſm con ditiõem ꝑsonaꝝ et tp̃oꝝ expedire. ꝛ semp bñ agit. sic dr eẽ. de ɔsan. et afini. c. nõ debz reprehensibile iudicari: si ſm varietatez tp̃oꝝ statuta quoqz variẽtur humana. ꝛ inducitur ibi rõ .ſ. qz ds sic fecit. sic etiaz medicꝰ nõ dat oñi tpe ꝛ oĩbus eãdem potõem. vel idem curatiuũ. sed ſm tp̃ora etates ꝛ loca et ɔplexiones hominũ: varia adhibet curatiua. Ecclesia aũt que nõ põt errare: nõ est aliqua nisi vlis que nõ põt errare. q̃a specialr dirigitur a. ſ. ſ. qui ꝑmisit ei suam assistẽtiaz ꝛ dr esse in medio eius. ꝛ ipsa etiaz diffiniẽdo dicit. placuit. ſ. ſ. ꝛ nobis ɔgregatis in vnũ. Concedit aũt et q̃ nõ possit errare in fide nec in moribꝰ nec in iure. ꝛ lz possit errare circa particlaria accñtia. qz tñ iste error nõ est dãpnabilis nec culpabilis: qz nõ est in illis que sunt necessaria ad salutẽ: dr absolute q̃ nõ potest errare eccl̃a vlis. que ẽ sacra ſynodus. que dr eccl̃a vlis per rñtationez. actu. .14. vbi dr. placuit apl̃is ꝛ senioribꝰ ꝛ vniuerse eccl̃e. vbi eccl̃a accipitur ꝑ ɔcilio vl ihero solimis celebrato. et. mat. 18. ſi te non audierit dic ecclesie. i. ɔcilio gñali. cui ɔcessuz ẽ nõ posse errare in fide nec in moribꝰ. Et hoc xp̃s ɔcessit ecclesie sue quã gñale ɔciliuz rep̃sentat. qz alꝰ fluctuaret in fide ꝛ essz ecclesia male ordinata. cum nullũ aliud remediũ essz ad certitudinem hñdam de dubijs fidei. Datum est ergo ɔcilium gñale rep̃sentãs sufficiẽter ecclesiaz vlem: q̃ errare non possz circa fidem. et determinatio abeo facta: eẽt ita firma sic̃ si fieret ore dei. ita dixit ɔstantinꝰ qñ vidit smãs datas in ɔcilio gñali sup ɔsubstãcialitate p̃ris ꝛ filij. q̃ ita venerabatur illas smãs ac si ore diuino ꝑmulgate forent. Ita dixit bꝰ gregorius. vt hẽtur in registro ꝛ in decretis. di. 14. c. sic kr̃i euangelij. Et tñ smẽ quattuor euãgelioꝝ diuino ore ꝓmulgate sunt. ꝛ ita q̃cũqz sancta dei ecclesia aliqñ agit in nõe xp̃i: nunq̃z errat. q̃si ds assistat ei actualr cooperando. ꝛ hoc significatur. .mat. 18. vbi posteaq̃z dictũ est de ptãte data ap̃lis ecclesie in clauibꝰ ligandi ꝛ soluẽdi: subditur. vbicũqz fuerint duo vel tres ɔgregati in nõe meo: in medio eoꝝ sum. Et itez de quacũqz re ɔsenserint duo vel tres de vobis sup tr̃am: fiet illis a ꝑte meo. Et luc. 22. ego ꝓ te rogaui ne tre vt nõ deficiat fides tua. Ista aũt certa sunt q: xp̃s sic ꝑmisit. Et q: ipe ꝑmisit ecclesie sue assistentiaz sempr̃ nam. mat. vlti. ſ. Ego vobiſ cum sum vsqz ad ɔsumatõem secli. ꝛ q: dedit ei ptãtem ad faciendũz quecũqz vellet. ꝛ ꝑmisit aprobare ꝛ ɔfirmare quecũqz illa faceret. Certum est q̃ ecclesia nũq̃z errabit: qz a ſpu sancto dirigitur. hec abuleñ. in plogo ſup. mat. et in defensorio.

Capitulum .cclij. q̃ ecclesia accipitur q̃nqz modis. et de eius excellentia auctoritate et potestate. et q̃ aliqñ accipitur pro tota vniuersitate credentiuz. aliqñ pro concilio generali et vtroqz modo non potest errare.

a Deuidentiam predictoꝝ ɔfideraduz q̃ eccl̃a accipitur q̃nqz modis. Uno modo ꝑ qualibet multitudine vel cõgregatione ad aliqd. sic dicit philosophꝰ. Z. politi. c. de policia calcedonioꝝ. q̃ calcedonij eccl̃e siam nõ faciunt. i. nõ faciũt ɔgregatõez sue cõciliuz ad determinãduz de factis coĩbus. Et inde dr eccl̃astes. i. ɔcionator. qz ad eccl̃esiaz .i. ad multitudinez loq̃tur. Et inde etiaz dr liber ecclesiasticus. qz ordinat mores multitudinis et ab isto modo derivãtur alij modi accipiẽdi eccl̃esiaz. Scõo modo accipitur eccl̃esia ꝑ plato ſpũali. sic dr eẽ de. sen. ex co. q̃ eccl̃esia fallit ꝛ fallitur. i. platus eccl̃esie. Tercio modo accipitur ꝑ aliqua ſpũali multitudine vel ɔgregatione que est ꝑticularis. ꝛ vocamꝰ eaz eccl̃esiam ꝑticularez. sic dicimus eccl̃iam toletanaz vel salamãtinaz. sic accipitur. i. cor. in. i. et. Z. corinthi. primo. ſ. paulus ꝛ sostenes eccl̃esie dei q̃ est corinthi sc̃ificatis ĩ xp̃o iĥu vocatis sc̃is.

Quarto accipitur ꝑ loco vel domo vbi ɔuenit talis multitudo sic̃ dicimus eccl̃iam sancti petri. sc̃i iohis ꝛc̃. Quinto accipitur eccl̃ia ꝑ tota multitudine oĩum hoĩum in xp̃m credẽtium quaz nos vocamꝰ eccl̃iam vlem. sic accipitur ad ephesios. 4. cum dicit apl̃s viri diligite vxores vras sic xp̃s dilexit eccl̃esiam. Et necesse est accipi ibi ꝑ ecclesia vlz. i. ꝑ tota vnitate credẽtiuz in xp̃m que dr sponsa xp̃i. ꝛ sic accipitur actu. Zo. Attendite vobis ꝛ vniuerso gregi in quo posuit vos. ſ. ſ. regere eccl̃esiã xp̃i quã acquisiuit sanguine suo. Et ista est ecclesia vlis que est vniuersitas fideliuz diffusa ꝑ totũ orbem. Et hec est maioris auctoritatis: q̃z qui cũqz euangelista aut ꝓpha. ꝛ ista sola est quaz xp̃s dilexit sup oĩa. ꝛ ꝑ qua mortuꝰ est vt illaz faceret sanctã sibi ꝛ mũdaz ad ephesios. 4. Et ista vocatur sponsa ei⁹ sine macula ꝛ ruga ibi dez. ꝛ ista sola est cuiꝰ xp̃s caput est seu dicitur

et non alicuius hominis nec ꝯgregationis ad ephesios .4.et.4. Jsta etiaz est q̄ sola vocatur corp⁹ xp̄i ad roma.12.et.1.corin.12.et ad ephe fios.4. Jsta est que est maior angelis ꝛ archā gelis ꝛ habet iurisdictōez sup illos ꝛ exoīcat eos ꝛ anathematisat si ꝺ eam aliq̄d fecerint: sic̄ paulus noīe eccīe ad gala.1.exoīcat angelos de celo si p̄dicauerint aliud euangeliu q̄z q̄ ecclia suscepit cū dicit. sed lz nos aut angel⁹ de celo euangelisauerit vobis p̄ter illud q̄d euangelisauim⁹ anathema sit. Ecclia quoq; docet angelos de celo misteria absconoita. sic̄ dicit apls q̄ p ecclam inotescunt misteria angelis ꝛ archangelis ꝛ toti seculo. Jpa sola est q̄ melior est oīi re creata q̄ sit pura creatura. nam nullus scūs est tante p̄fectōnis ꝛ reputatōnis apd deū sic̄ ecclesia vlis. Et licz dña nr̄a possit vocari mater eccīe pegrinātis: nō habuit p̄ri uilegia que hz nisi p̄p̄r ecclesiaz. q̄ ipa nō fuit ad tantaz excellentiā assumpta. nisi vt essz mater xp̄i. nō fuissz aūt mater xp̄i nisi p̄p̄r nos. q̄ xp̄s nō assumpsit carné nisi vt eccīam redimeret. ideo p̄p̄r ecclesiaz dña nr̄a est. Sol⁹ aūt xp̄s est maior homo ecclesia vir: q̄ est caput ei⁹ oīs ꝛ sponsus cū eam redemerit sanguine suo. ꝛ fi bi desponsauerit ad ephe.4. Dn̄ scriptura maxime apls nō oīdit amorez xp̄i ad aliq̄d fuisse excellētem nisi ad ecclesiaz. ideo q̄ instruit viros vt diligant vxores suas dixit eis. Diligite vxores vr̄as sic̄ ꝛ xp̄s ecclesiaz. ad ephe.4. Et tñ amor viri ad vxorem est de maximis. imo maxim⁹. qui debeat esse ad aliq̄d eē nos. q̄ dic apls eodez.c. q̄ viri diligāt vxores suas sic̄ corpora sua ꝛ sic debuit ponere exemplū maximi amoris. posuit tñ exemplū de amore xp̄i ad ecclesiaz. fuit ergo ille maxim⁹ amor xp̄i incōparabilē maior q̄z amor q̄ habuit ad matrē suā nam illa fuit queda pars eccīe. ꝛ redēpta est sic̄ vnus de eccīa. q̄ sine xp̄i passione dña nr̄a: nō potuisset saluari. ꝛ tñ eē eccīam nō é sal⁹. Fuit ergo eccīa incōparabilē maioris estimationis apd xp̄m q̄z mater sua. Jsta sola est mater nr̄a qua regeneramur. ꝛ speram⁹ felicitatem: q̄ eē illam nullū bonū est. ꝛ p̄p̄r istaz credimus ꝛ facim⁹ quicq̄d iubet. q̄ ipa est mater nr̄a sic̄ xp̄s é p̄r. sic dicit bēs cipian⁹ in q̄dam epla. q̄ nō pōt deū habere p̄rem q̄ ecclesiaz non habuerit matrē. ꝛ ita est de papa sic̄ de oībus alijs. nam ipe filiꝰ est ecclesie: lz sit p̄cipuꝰ filiorū. nam in ea regnatus ꝛ in sacris que intra ipaz sunt iustificatus ꝛ p̄ficit Jpa é q̄ approbat ꝛ reprobat libros ꝛ dat auctoritatē ꝛ distinguit ꝑbus auctoritatis inter scripturas. ꝛ ipsa sola est cui obligamur credere in oīb⁹ que dixerit. ꝛ ista sola est que nō pōt errare in his que ad fidem p̄tinēt: q̄ xp̄s p̄misit ei assistentiaz suam ꝛ directōem vsq; ad finem seculi. Jsta q̄ ei tare non pōt. ꝛ hoc fuit rōnabile valde. q̄ si ecclesia vlis potuissz errare fides nlla doceri poterat. q̄ nescirem⁹ quā doctrinā deberem⁹ tenere. s. quos libros seq: nisi eccīa i hoc oīmiret. ido ne cesse fuit vel q̄ ds nō obligaret nos ad tenēduz aliquaz certam fidez: vel q̄ daret ecclesie vlī q̄ nō posset errare. q̄ als fluctuarem⁹ in vēto doctrine sic̄ parvuli. Jstā questiōez declarat apls ad ephe.4.c. dicēs. q̄ xp̄s dedit in ecclesia quosdaz aplos. alios pp̄has. alios euāgelistas. alios pastores ꝛ doctores. ad ꝯsummationem scōr in hedificatōem corporis xp̄i: donec occurramus oēs in vnitate fidei. Et seq̄tur vt iam nō sim⁹ parvuli fluctuantes. ꝛ circūferamur oī vēto doctrine in neq̄cia ꝛ astucia hoīum ad inuētionem erroris. q̄ dicat oēs dedit in ecclesia sua oīs istas ptes. s. aplos. euangelistas. pp̄has. pastores. ꝛ doctores. qui sunt oīs p̄lātes totius ecclesie habētes ptātem vel auctoritatem ad docēduz in fide vt p doctrinā istor hedificetur corpus xp̄i. s. ecclesia quousq; occurramus oēs in vnitate fidei. s. p doctrinā ipor. ꝛ sic nō erim⁹ tamq̄z parvuli fluctuātes oīi vento doctrine. sz tenebimur stare in doctrina istor. et tunc nō fluctuabim⁹ sic̄ parvuli: nec circūferemur in errorem p nequiciā hoīum. i. nō decipiemur ab hereticis. ad hoc q̄ trahamur ad falsam doctrinaz. si tñ nō obligaremur totalr stare doctrine istor possem⁹ fluctuare oīi vento doctrine sequendo quamcūq; doctrinam velle mus. ido tenemur simplr stare doctrine istor. Et ita nō erim⁹ fluctuātes sic̄ parvuli. nec decipiemur ab hereticis. Jntelligitur āt nō de doctrina cuiuslibz istor p se sz de oībus simul sumptis. q̄ apls ibi oēs nominauit. illi āt quos ibi nominauit: sunt oīs partes ecclesie ministeriales. i. quib⁹ solis incūbit onus ꝛ tradita é potestas docendi ꝛ determinādi in fide ꝛ eē illos lz sint alie ptes ecclesie nulle tñ sunt ministeriales. i. quib⁹ sit comissuz ministeriū docēdi et p̄dicandi. sz quib⁹ manet necessitas obediēdi et credendi quicq̄d isti dixerint. Est ergo inter oīs articulos fidei p̄im⁹ ꝛ maior et maioris necessitatis: credere vlem ecclesiaz nō posse errare ꝛ iste tangitur in symbolo apl̄or. cum dr sanctam ecclesiaz catholicā. si tñ ecclesia posset errare. ꝺ fidem non esset sancta. Et sic iste arti

culus esset falsus qđ est impossibile. Est etiam iste articul⁹ maior q̃z ceteri: q̃ est fit fundamẽtum vel fit pr̃icipiuz respectu ɔclusionũ. nam si quis erraret circa oĩa alios articulos et nõ erraret in isto de eccl̃ia vlt: erat sanabil⁹ t corrigibilis. q̃ cũ crederet eccl̃iaz nõ posse errare cum illa assereret sibi hoc. seq̃retur necessario q̃ deberet credere oĩa esse vera. si tũ quis credat ceteros articlos t istũ neget. tota fides peribit. q̃ si ego credam eccl̃iam vl̃em potuisse errare dubitabo an euangelia sint vera. t vicã q̃ qñ eccl̃ia recepit ista quattuor euãgelia et repullit oĩa alia q̃ forte errauit. s. q̃ alia eẽnt vera t ista falsa. t sic de oĩbus libris scripture sacre t tunc tota fides peribit. nõ ergo manet fundamẽtuz aliqđ si nõ credamus eccl̃iaz vniuersalem nõ posse errare. Dicendus igitur q̃ qui nõ credit eccl̃iaz vl̃em nõ posse errare: nõ credit ĩ x̃po. ymo nichil credit de nouo nec de.ve.te. nec intelligit quio fit fides. nec vñ veniat certitudo eius. Cum aũt stet eccl̃iam nõ posse errare teneb̃imur sequi eã in oĩbus determinatõibus suis. t erimus certi: q̃ sequẽdo eã nõ erramus. Confirmãdus vlcrius q̃ ista eccl̃ia vl̃is potest accipi dupl̃r. Uno modo p eccl̃ia dispersa. Alio modo p eccl̃ia ɔgregata. Primo modo eccl̃ia vl̃is ẽ vniuersitas oĩus x̃pianoz t per totam orbez dispersoz in fide x̃pi et sacr̃is pticipatiuz. t isto modo eccl̃ia est qđ⁹ corp⁹ misticũ fide x̃pi t diuinis carismatibus viuificatuz t regulatũ. Scđo modo accipitur p multitudine ɔgregata t tunc quelibz sacra synodus gñalis legitime ɔgregata vocatur eccl̃ia vniuersalis. Istis duobus modis cõsueuit accipi eccl̃ia in modo vulgari. t in sacra scriptura. De primo satis manifestũ est. q̃ ille est modus loq̃endi. et sic accipitur de vtero .Z. s. qui de sorte natus est non intrabit in eccl̃iam dñi. i. nõ accipiet veniam de tota multitudine filioz israel. que erat quedaz multitudo dispersa per multa loca. t sic vulgariter accipimus eccl̃iaz. De scđo modo patet p philosophum .Z. poli. vt supra dictuz est. vtroq; modo istoz accipit sepe apls eccl̃iam: t sacra scriptura. De primo p̃z ad ephe. q. s. viri diligite vxores vras sic̃ x̃ps dilexit eccl̃iam. t accipitur ibi p eccl̃ia vl̃i. Et iam eodem. c. dr̃ de matrimonio hoc est magnũ sacr̃m. ego aũt dico inter x̃pm t eccl̃iaz. Et eodem. c. dr̃ q̃ x̃ps assumpsit sibi eccl̃iaz vnicam non hũtem maculam. Ergo de eccl̃ia vl̃i loq̃tur: ad quaz est matrimoniũ x̃pi. qui est vn⁹ iugutuz est vnuz corpus misticum fide aĩatum. et viuificatuz et carismatib⁹ diuinis regitur. De scđo modo patet. actu. iq. cũ dicitur placuit apl̃is t senioribus t vniuerse eccl̃ie: vbi nõ accipitur p aliqua eccl̃ia particulari. nec etiaz p eccl̃ia vniuersali vt est dispersa. q̃ illa nõ conuenit in aliquez vnũ actum. s̃z p concilio sacro vniuersali. Nam eodem. c. agitur de ɔcilio celebrato ihr̃usalem sup obseruatõe cerimonialiuz. t ip̃m ɔcilium vocatur ibi eccl̃ia. sic etiaz accipitur. mat. xv. s. Si te nõ audierit dic eccl̃ie. i. cõcilio generali. Accipiendo p̃imo modo eccl̃iam vniuersalez: verũ est q̃ illa non põt errare in necessarijs ad salutem. s. in fide t moribus. Accipiendo scđo modo eccl̃iaz vniuersalem. p generali synodo. etiaz ouenit sibi q̃ nõ possit errare. Sciendus tñ q̃ vniuersitas x̃pianoz dispersa est ppr̃ie vniuersalis eccl̃ia: militans. gñalis aũt synod⁹ legitime ɔgregata: nõ est realr̃ vniuersalis eccl̃ia. s̃z per repr̃sentationez sufficientez. Et sic patet ex sup̃scriptionibus quibus vtũtur generales synodi in hac forma. s. sacro sancta synodus generalis in spũ sancto legitime ɔgregata ɔcilium generale faciens. eccl̃iam vniuersalez repr̃sentans. t c. Et q̃ ɔcilium gñale sufficienter repr̃sentat eccl̃iam vniuersalez t gerit vicez eius: põt oĩa que põt eccl̃ia vniuersalis que ẽ tota vniuersitas x̃pianoz si illa ad aliqđ efficienduz ɔueniret. t habet oĩa ɔditões vniuersalis eccl̃ie.

Et l̃z nõ posse errare in fide t in moribus cõueniat vere eccl̃ie vniuersali q̃ ẽ vniuersitas x̃pianoz dispersoz per totum orbez. tñ magis hoc dr̃ p concilio gñali. q̃ eccl̃ia vniuersalis p ut est vniuersitas x̃pianoz nõ habet aliquẽ actum. q̃ nunq̃z oĩs x̃piani ɔueniunt ad aliquid de fide determinãduz nec de moribus. sed ɔuenit concilium generale. Ñ tanta fuit semper in eccl̃ia auctoritas gñalium ɔcilioz q̃ nunq̃z fiebat aliqua determinatio circa fidem. nisi in generali ɔcilio. Et de hoc vere dicimus q̃ nõ põt errare circa fidem. Hoc aũt x̃ps ɔcil̃ sit eccl̃ie sue quã ɔcilium generale repr̃sentat. q̃ al̃s fluctuarem⁹ in fide. q̃ multa dubia t diuisiones euenire debebãt circa fidem. sic̃ dicit apl̃s. i. corin. xi. c. oportet hereses esse t c. Si ergo nõ maneret in eccl̃ia militanti vnũ tribunal qđ errare nõ posset dubitarem⁹ in fide. t l̃z aliquid determinaretur esse tenẽduz: nõ crederem⁹ firmiter illud esse verũ. s̃z maneret nobis semp̃ scrupul⁹ dubitatõnis: cum sciremus aut putarem⁹ determinatorez posse errare t sic

tota fides periret cum de ratõne fidei sit firmi ter adhrere: ita vt nullus scrupul9 dubitatio nis maneat. ⁊ hoc modo essz ecclesia male ordi nata: cum nullus alius remedium esset ad cer titudinez hñdam de dubijs fidei. Datum est er go cilium generale repsentãs sufficientez vni uersalem ecclesiam q errare nõ posset circa fi dem. ⁊ ad illud ptineret determinare de dubijs fidei. ⁊ determinatio ab eo facta esset ita firma sicut si fieret ore dei. sic dixit ꝺ stantin9 impe rator: qũ vidit suas datas in concilio niceno. Ita etiaz dixit bts grego. vt habetur in regi stro ⁊ in decretis. di. 14. c. sic sancti euangelijs.

Ex dictis inferũtur duo. Primũ q opinio illoꝝ qui dicũt ꝺcilioz generale rite ⁊ recte ⁊ legitime ꝺgregatum posse errare sicut mẽ ille dicit fuisse opinionez aliquoꝝ. nõ est opinio sz heresis. Scõm et principalẽ intentuz q colle gium aplicum in faciendo relaxatões ⁊ indul gentias modo ꝺsueto nõ errat. ⁊ Trium dice re sapit heresim. q dato q in hoc papa cũ apo stolico collegio posset errare: seqretur q tota ecclesia vniuersalis erraret. qd est hereticum. Patet illatio q cum ab antiquo celebrẽtur cõ cilia gñalia que sunt ecclesia vniuersalis p re presentatõem ⁊ nõ possunt errare sicut dictuz est. ⁊ vsus indulgentiaꝝ fit antiquissim9 et no tissimus toti ecclesie: tota ecclesia que per con cilium generale repsentatur erraret hoc scien do ⁊ tollerando. ⁊ non corrigendo tñ ⁊ tam longum ⁊ cotidianum errorem. quod valde ab suroum eẽt dicere. Et .pre. in concilio gene rali ꝺceduntur plenarie indulgentie pro subsi dio terre sancte. Haec prefata responsio dicti magistri nõ est vera. et positio sua est falsa. er ronea ⁊ scandalosa. ⁊ derogat auctoritati ⁊ an tiquissime ꝺsuetudini aplice sedis. quod ad he resim pertinet.

Finito libro sit laus et gloria xpõ.

Confutatoriuz erroꝝ contra claues ecclesiẽ nuper editoꝝ explicit feliciter. Fuit aũt con fectum. Anno dñi. M. cccc. lxxviij. Per Reue rendum magistrũ petrũ ximenes de prezano. tunc canonicũ toletanuz. Et fuit impressum to leti per venerabilez virum iohem vasqui. An no dñi. M. cccc. lxxx. prima die augusti. Presa to magro petro iam epo paceñ. Et simꝫ regnã tib9 in regnis castelle. ⁊ legionis. aragonie. ⁊ sicilie. Serenissimis ac xpianissimis regibus. Fernando ⁊ hysto. ⁊ Elisabeth. incõcusso ac imobi li aio ⁊ feruentissimo selo fidei accensi fortissi mo ac copiosissimo bellatoꝝ exercitu cõtra ex purcissimos ⁊ ferocissimos sarracenos regni granate. Et cõtra infideles hereticos p regna ⁊ dominia sua dispersos: ingentissima ac flori dissima bella gerentes. ⁊ catholicam fidem de fendentes et exaltantes. ac nomen xpi laudan tes: diuinum cultum gloriose in dies augent ⁊ fidelium corda in xpi amore ardentia reddunt.

Otandum q cum ꝓictū opus fuisset co
municatū et publicatū in studio salamā
tino vbi ↄfectū fuerat: exorta sunt scandala ⁊
scismata. Quibusdaz asserentib⁹ ꝓfatū libellū
ↄtinere ꝑmas ꝓpositōes falsas. erroneas.
scandalosas. et hereticas. Illis vero defende/
re conātib⁹. vñ recursuz est ad Reuerēdissimū
in xp̄o p̄rem et dñm. d. Illefonsum carrillo ar
chiep̄m toletanū ⁊ hyspaniaꝝ primatē. ⁊ ei hu
milr̄ per quosdaz supplicatū est. q̄ sua reuerēdis
sima dñatio dignaretur facere examinari pre
fatum libellū et declarare q̄d verū. ⁊ q̄d falsuz.
q̄ue tenēduz. ⁊ q̄d reicienduz. vt ꝓicta scan
dala ⁊ dubia tollerētur. Ille vero zelo fidei ac
census hec oīa ꝓ ꝓpriū nūciuz scissimo dño nro
Sixto pape quarto intimauit. et sua scitas sta
tim ꝓ suā bullā plūbeam ꝓfato dño archiep̄o ꝓ
dictū negociū plene comisit. cū ptāte ↄuocan
di quoscūq; sapiētes ⁊ lr̄atos viros seclares et
reglares. et ꝑ censuras ↄpellendi q̄ ↄuenirēt
ad locū per suā reuerēdissimā p̄nitatem cōsi/
gnaciz. et cū ↄ filio illoꝝ examinādi ꝓfatuz li
bellū et ↄdēpnandi vel aprobādi. ⁊ c. Qui ꝓic
tus dñs archiep̄s deuote ⁊ reuerēter mandatū
apl̄icum suscipiens ↄuocauit plūres magros
et doctores ⁊ licēciatos in theologia ⁊ in iure.
⁊ sapiētes. tam seclares q̄z reglares per censu
ras ↄpellens eos ↄuenire ad locuz de alcala de
henares. vbi ꝓfatus dñs archiep̄s residebat. et
oībus et singlis ad ꝓictū locū ↄuenientib⁹ co
piosissime et splēdide de victualib⁹ ⁊ necessa/
riis puideri iussit: ⁊ fecit tam ꝑ plonis q̄z ꝑ
familiarib⁹ et aīalibus q̄ notu ibidez ꝑmāsert.
Et ꝑ dies multos ꝓictū libellū diligētissime
in sua ꝑsentia examinari fecit. Et tactis ab oī
bus et singlis lr̄atis ꝓictis cruce et sacrosc̄is
euangelijs: singloꝝ vota petiuit et exegit co
ram notario publico p̄nt̄ibus ꝑmis magris
⁊ doctorib⁹ ⁊ notabilib⁹ ꝑsonis in dignitati
bus ↄstitutis. ⁊ veritate manifeste ↄperta: as
signato iudiciali die apō eccleſiam bēe marie
in ꝓicto loco de alcala de henares: spectaculo
eminētissimo facto cū publico ↄmone in p̄nti
ꝓfatoꝝ lr̄atoꝝ ⁊ maxime multitudinis sclariū
ꝓictū libellū et ↄtenta in eo: aplica auctorita
te ↄdēpnauit ⁊ dāpnauit. et cum ibidez publi
ce ↄburi iussit et fecit. Precipiens sub anathe
mate in oībus ciuitatib⁹ vbi libellus ille inue
niretur simile fieri. et oīb⁹ et singlis illū ha/
bentib⁹ ↄburere et igni tradere. Magr̄ aūt ꝓ
fatus acto: illius opusculi iudicialr̄ vocat⁹: in
monasterio scī fr̄ācisci eiusdem loci in publico
sermone ⁊ coram oīi ꝓplo: errores ꝓicti libel
li per eū cōfecti publice adiurauit. Postea ve
ro ꝓfatus reuerēdissim⁹ dñs archiep̄s oīa ꝑ
eum cū ↄ filio ꝓictoꝝ facta et sentēciata: ꝓfa
to scissimo dño Sixto pape quarto per ꝓpriuz
nunciuz transmisit et intimauit. Que sua sanc
tas iussit ⁊ fecit i sua curia diligētissime exa
minari. et inuētuz est oīa et singla per ꝓfatuz
dñm archiep̄m: rite et recte et bene facta. et
ita aprobauit ⁊ ↄfirmauit per suā bullam plū
beam. cui⁹ de verbo ad verbuz tenor sequitur.
et est talis.

Iulius eps̄ seruus seruoꝝ dei. Ad perpe
tuam rei memoriaz. Licet ea que de nr̄o
mandato rite fiant plenam obtineant robo:is
firmitatez. cū illis interduz nr̄i muniminis ro
bur adiicimus. ut eo firmius illibata ꝓsistant:
quo magis nr̄o fuerint ꝓuidio cōmunita. Duoū
siquidez ad audientiam nr̄am deducto q̄ a mo
dico tūc decurso tp̄e citra i hyspaniaꝝ regnis:
et ꝑsertim in vniuersitate studij salamantiñ.
fuerant: et adhuc erant nōnulli iniq̄tatis filij
qui quasdaz falsas sancte catholice fidei ↄtrari
as erroneas scandalosas et male sonātes ꝓposi
tiones ꝑsertim circa pctōz ↄfessionem et eccl̄ia
stica sacra in studio huiusmodi. ⁊ in frequētissi
mo hoīum cetu veras esse publice affirmare: ⁊
ꝑtinacissime sustentare ac defendere apertissi
mas sacre scripture auctoritates eoꝝ erroꝛib⁹
repugnātes. illaꝝ rectū clarū ⁊ aptum sensum
falsis eoꝝ interp̄tationib⁹ impudēter violādo
refellere huiusmodi quoq; eoꝝ falsa dogmata:
manifeste heretice prauitatis labem ↄtinētia
i alioꝝ mentes inserere. et simpliciuz aīas illa
queare. et ut illa in pluriuz noticiā ꝓuenirent.
et ut im ꝓpetuuz de illis memoria haberetur li
bros ↄponere et in publicū vt illos legēdi oīi
bus cēt facultas tradere ꝑsumpserant eaten⁹
⁊ ꝑsumebant. Nos tunc venerabili fr̄i nr̄o Il
fonso archiep̄o toletañ per alias nr̄as l̄ras co
missim⁹: vt assumptis secū aliquib⁹ in theolo
gia magr̄is ↄaliꝝ viris litteratis vocatis his
qui ꝓpositiones i ꝑas veras esse affirmare nisi
erant et nitebātur in dies. et auditis que ipi ꝑ
illaꝝ veritate: ⁊ aliꝝ xp̄i fideles ad dilucidādū
eaꝝ falsitatez deducere vellent. an que in ꝓpo
sitionib⁹ huiusmodi ↄtinebātur falsa ⁊ fidei ꝑ
fate ↄria erronea et male sonātia existerent:
auctoritate nr̄a decideret ⁊ declararet. ⁊ decla
ratione huiusmodi facta: illos quos in ꝑmissis
culpabiles esse repiret: si iuxta scōz patruz in
stituta et canonicas sanctiones se emendare ⁊

depositis de cordib⁹ eor̄ totalr errorib⁹ pdic-
tis ad ecclīe vnitatē hereticā labe huiusmodi
ab iurata reuire ꝛ iuxta declaratōem suam ta-
les ꝓpositōnes esse scandalosas falsas et hereti-
cas ac male sonātes fateri. et desup ⁊fectum li-
brum huiusmodi retractare: et cū effectu refu-
tare recusarent. et in illis eorūq; errorib⁹ pti-
naciter insistere vellent hereticos ac censuris
et penis ī tales a iure ꝓmulgatis irretitos esse
decerneret plena sibi desup auctoritate ⁊cessa.
ꝓut in nr̄is inde ⁊fectis l̄ris pleni⁹ ⁊tinetur.
Postmodū vero sic accepim⁹ ꝑfat⁹ Archiep⁹
ad exēcutōem dict⁹ l̄r⁹ ꝛ: ea⁹ forma seruata
rite ꝓcedens dilectos filios Petrū de prexano.
et petrum de ocaña. ac petrū de caloca. necnō
vivacum de betoño. martinuꝫ quoq; alfonsi de
la torre magr̄os. ꝛ petrum vivaci de constana.
ac iohēm de quintanapalla licentiatos in theo-
logia. necnō tellium de buendia toletan̄. et vas
cum de ribera de talauera in eadem ecclesia ar
chydiaconos. thomā de cuenca. et iohēm de me
dina decretor̄ doctores. ac garsiam fernādi de
alcala in eisdē decretis licenciatū. ꝛ alios q̄m
plures magr̄os in theologia. ac doctores ꝛ licē
ciatos in eisdem decretis. alios quoq; quāpluri
mos doctos ꝛ l̄ratos viros ex diuersis regnor̄
predictor̄ locis pariter ꝛ dilectū filium petrū
de osma. ppositionū ꝓdict⁹ auctor̄em: eiusq;
sequaces coram se ad suū opinum de alcala tole
tan̄ diocesis euocari fecit. ac dicto petro de os-
ma et sequacib⁹ minime ⁊parētib⁹ debito tem
pore expectatis: matura sup oīnib⁹ ppositōni
bus ꝓdictis deliberatōne ꝑhabita de vnanimi
⁊silio et assensu magr̄or̄ et ꝓdictor̄ doctor̄ de
clarauit: illas ꝓpositiones per quas petrus de
osma et eius sequaces ꝓdicti ptinaciter affir-
mare nō verebātur ⁊fessionē pctōr in specie
ex vniuersalis ecclīe statuto nō diuino iure cō
pertam fore: et pcā mortalia quo ad culpaꝫ ꝛ
penam alteri⁹ seculi absq; ⁊fessiōe sola cordis
⁊trītione. ꝓuas vero cogitatōnes sola disp̄li
centia deleri. et q; ⁊fessio secreta fit necessario
nō exigi. et nō peracta pnia ⁊fitentes absolui
nō debere. et Romanū pontificem purgatorij
penam remittere: ꝛ sup his que vniuersalis ec
clesia statuit dispensare nō posse. sacīm quoq;
pnie quātuꝫ ad collatōem gr̄e nature nō aūt in
stitutōnis noui aut veteris testamēti existere
et alias quas ꝓp̄r ea⁹ enormitatē: vt illi qui
de eis noticiam habent obliuiscātur ea⁹. ꝛ qui
de eis noticiaꝫ nō habent ex pūtibus nō instru-
antur in eis silentio p̄tereuntes ducim⁹ falsas
sancte catholice fidei ⁊trarias erroneas et scā
dalosas ac a fidei veritate alienas. ac sctōr pa
truꝫ decretis et aplicis ⁊stitutōibus ⁊trarias
fore manifestam herefim ⁊tinere dict⁹ l̄r⁹ ꝛ
et per illas sibi cōcesse facultates vigore decla
rauit. et p talib⁹ haberi et reputari debere de
creuit. ꝓut in quibusdam autēticis scripturis
desup ⁊fectis plenius ⁊tinetur. Et demum p̄
missis sic ut prefertur gestis et ꝓpositis in con
sistorio coram nobis. Nos dilectis filijs nr̄is
Stephano titulo sancte marie in trāstiberim
et Johī titulo sancte praxedis p̄sbyteris cardi
nalib⁹. vt de p̄missis gestis p ipꝫ archiep̄m dili
genter se informarent: et que inuenirent nob̄
et alijs fratrib⁹ nr̄is sancte Romane ecclesie
cardinalibus referrent. qui tam ꝛselo fidei q̄m
vt nr̄is parerent mandatis: onus huiusmodi
ꝓmpta voluntate susc̄ipientes cuncta diligen
ter rimarunt. et que inuenerūt nob̄ ꝛ alijs fra
tribus nr̄is memoratis fideliter retullerūt ꝓ
positōnes p̄fatas erroneas fore plurib⁹ aucto
ritatib⁹ et rōnib⁹ p̄ter illas quas in archiep̄i
ꝓcessibus inuenerūt etiaꝫ demōstrantes ꝛselo
fidei memorate. Nos igitur ad quēꝫ spectat er
rores huiusmodi extirpare: habita eorūdem
sancte marie ī transtiberim ꝛ sancte praxedis
cardinaliuꝫ relatione ꝓdicta ip̄i⁹ archiep̄i so
lerciam et diligentiaꝫ in p̄missis plurimuꝫ in
dño comendātes ex certa nr̄a scientia archiep̄i
declaratōem et decretū huiusmodi. et ꝓut illa
⁊cernūt oīnia et singla in scripturis predictis
archiep̄i super p̄missis ⁊fectis ⁊tenta auctor̄
tate aplica tenore p̄sentium de eorūdēꝫ referēti
um et alior̄ fratrū nr̄or̄ vna cū cōsilio ꝛ assen
su laudam⁹. ⁊firmamus et approbam⁹. ac p̄sen
tis scripti patrocinio cōmunimus: suplentes
oīes et singlos defectus si qui forsan intervе-
nerūt in eisdem. Et nichilomin⁹ pro potioris
cautelle suffragio oīes et singlas ꝓpositiones
ꝓdictas falsas sancte catholice fidei ⁊trarias
erroneas et scandalosas et ab euangelica veri
tate penitus alienas. sctōr quoq; patruꝫ decre
tis et alijs aplicis ⁊stitutōibus ⁊trarias fore
ac manifestaꝫ herefim ⁊tinere dictā auctorita
te declaram⁹. p̄fato quoq; archiepo scientia
et auctoritate ꝓdictis cōmittim⁹ et mandam⁹
vt ⁊tra dicti petri de osma sequaces predictos
si huiusmodi herefim in quaꝫ plapsi sunt abiu
rare: et eūdēꝫ petrū ꝓut errantē secuti sunt er
rores suos abiurantem et se emendātem sequi

recusauerint: aut malicioſe diſtullerint iurta
predictaꝝ aliaꝝ nraꝝ litteraꝝ continẽtiam
ramꝫ hereticos procedere non obmittat. ꝛ ut
geſta per eum probe et laudabiliter ſelo fidei
de mandato nro et per nos merito approbata
ad oium incolaꝝ illaruꝫ partium noticiam fa
cilius perueniat. qua habita poſſint ſeipos ne
in predictos proiabantur errores liberius cu
ſtodire preſentes noſtras litteras cuꝫ proceſſu
per eum habito ac victi petri abiurationeꝫ fin
gulis illaruꝫ partium epis ſignificare non ob
mittat. qui poſt ſignificatiõem eãdem clero et
populo ſuaꝝ ciuitatum et dioceſiuꝫ ea publica
ri procurent. et gñaliter oñia faciat: que pro
huiꝰmodi hereſis extirpatõe neceſſaria fuerit.
ſeu et quomodolibꝫ opportuna uidebũtur. Non
obſtantibus ꝯſtitutionibꝰ et ordinationibus
aplicis: ac oñibus illis q̃ in dictis litteris vo
luimus nõ obſtare ceteriſqꝫ contrariis quibuſ
cumqꝫ. Nulli ergo omnino hoium liceat hanc
paginam noſtre laudationis. ꝯfirmatõis. ap
probationis. ꝯmunitõnis. ſupletionis. decla
rationis. comiſſionis. ꝛmãdati. infrĩgere: vel
ei auſu temerario contraire. Si quis aũt hoc
attemptare preſumpſerit indignationeꝫ omni
potentis dei ac beatoꝝ Petri et Pauli aplorꝝ
eius ſe nouerit incurſurũ. Datum Rome apud
ſanctum petrum. Anno incarnationis domi
nice. Millesimo quadringentesimo ſeptuageſi
monono. Quinto nous auguſti. Pontificatus
noſtri. Anno octauo.

ABSOLVCIO. De modo et forma ꝛ ordi
ne abſolutõis a pctis. et a ſnia excoicationis.
capitulo. 4ꝯ.

Tria ſunt de ratione abſolutõis antecedẽter
tria eſſencialĩ. tria ꝺñr. ibi

q̃ ſacerdos euangelicꝰ per claues: nõ ſolum
oñdit pctõrem abſolutũ. ſꝫ vere diſponit ad re
miſſionem pctoꝝ. c. 123.

Qualĩ ſacerdos abſoluit a pctis dicens. ego
te abſoluo. c. 124.

Sacerdos in foro pñiali abſoluit ab oñibus
pctis: niſi ſint ſpecialĩ reſuata ſuprior. c. 79.

Sacerdos ex caratere ordinis habet origina
liter q̃ poſſit abſoluere ꝛ ligare in vtroqꝫ foro
ab oĩbus pctis. et a qualibꝫ ſnĩa ſi ſibi non ſub
traeretur materia p eccle ordinatõꝫ. c. 79.

Cum alicui ſacerdoti committitur ptãs ligan
di et ſoluẽdi: nõ datur ſibi ſimplĩ aliqua ptãs
ſed tollitur artatio. ibi.

q̃ nõ poteſt aliquis abſolui ab vno pcto mor
tali remanẽte alio. et cur. c. 49. et. 117.

Pctõr nõ abſoluitur de pctis obliꝫ ſub ꝺdi
tione. ſꝫ abſolute. ſꝫ tenetur ꝺfiteri illud cũ oc
curretit memorie. et cur. c. 118.

In ꝺtritione votũ ꝺiunctuꝫ eſt ꝺfeſſioni et
abſolutioni. ibi.

Penitens põt abſolui ante pactaꝫ pñiam ſi
bi iniũctam. et qualĩ pñia eſt iniũcẽda. c. 119.

Abſolutio ab irrigularitate ptinet ad forũ
ꝺtencioſum. abſolutio a pctis ad forum ſecre
tum penitentie. c. 79.

Penitens abſoluitur a ſacerdote ab occultis
et manifeſtis peccatis. c. 79.

Soluere vel ligare in foro pñie eſt actus or
dinis. c. 112.

Abſolutio et ligatio in foro confeſſionis: eſt
quo ad deum tantum. c. 112.

Abſolutio et ligatio que obligat hoĩem quo
ad deũ pertinꝫ ad forũ pñie. ſꝫ illa que obligat
hoĩem in ꝺparatõe ad alios hoĩes ad forum pu
blicum exteriorꝭ iudicij. c. 112.

Virtute abſolutionis penitens ſcificatur et
gr̃am ſuſcipit. c. 14.

Abſolutõ ſacerdotis ẽ formale in pñia. c. 14.

Non oꝫ q̃ abſolutio fiat ſingilatim de ſingul
pctis ſꝫ ſufficit q̃ gñalĩ ab oĩbus. nec oꝫ peni
tentiam iniũgi. p ſingulis ſeoꝝſum: nec. p ſin
gulis ſingilatim: ſꝫ ſufficit. p oĩbꝰ ſimĩ. c. 13.

Ad hoc q̃ aliquis abſoluat alium tria requi
runtur. c. 31.

Quilibꝫ ſacerdos poteſt abſoluere quemlibꝫ

ab omnibus casibus et a quolibet vinculo in extremis.c.94.

Absolutio a pctis non est necessaria in foro hominuz.sed in foro dei.c.26.

Absolutio penitētis ꝑtinet nisi ad sacerdotes quibus claues ecclie sunt comisse.c.30.

In actu ꝯfessionis et absolutionis gra augetur.c.44.

Per ꝯfessionez et absolutōez sacrālem remittitur pena tripliciter.c.126.

Propter absolutōem fit ꝯfessio.c.30.

Non pōt in foro ꝑnie a quacūqz culpa etiam veniali absoluere nisi sacerdos.c.30.

Confessio ex vi absolutōis ꝯiuncte remittit culpam.c.44.

Materia absolutōis nō sunt nisi pcā ꝯfessa in speciali vel in generali.c.48.

Quānis pcā alicui⁹ manifesta sint sacerdoti: nō tn absoluetur nisi huiusmodi pcā reuelet sacerdoti in forma sp̄ualis iudicij.c.27.

De absolutione aliqua. in oratione sacerdos.

Absolutio a peccatis in foro p̄niali fit oclte. .c.78.

De absolutione quere aliqua in inuictione iniunctio penitentie.

Nc

Nccidim. de hoc.c.39.

Accelerate.actus ꝯfessionis nō debz esse accelleratus.z quomodo intelligitur illa conditio. acelerate.c.76.

Actuale.ad remissionē pcī actualis: requiritur ꝯtritio actualis in re ꝯfessio et satisfactio.in re vel in voto.c.16.

Contritio debz esse de oī actuali pcto.c.13.

Actio.actio ciuilis non preiudicat crimina libe.43.

Actus humanꝰ vñ habet bonitatez vel malicia.duplex est regla humanox actuū.c.32.

Actus interior nō cadit sub p̄cepto iuris positiui.c.62.

Actus. in actu ꝯfessionis et absolutōis gra augetur.c.44.

Veniale nō tollit habitū caritatis.sz impedit actum.c.40.

Ad remissionem venialis sufficit gra habita in actum p̄cedat.ibi.

Qualē in actu p̄nie virtutis: nō pōt esse superfluus.c.20.

Proprius actus p̄nie est in obiectū ꝓprium qđ est peccatū comissuz.c.13.

In ꝯtritione req̄ritur actus nr̄ et oz gr̄ singulis pctis rndeat singilatiz et cur.ibi.

Actus p̄nie est detestari pcm̄ ad expiationez eius q̄ntū ad culpaz et q̄ntū ad reatū.c.10.

Aduētus xp̄i siue incarnatio dr tps plenitudinis et gre.et cur.c.97.

Conditio humana imutata est et valde melioꝛata tp̄e aduentus xp̄i.ibi.

Affectus qui est in pcto nō habet affectum sanum.c.10.

Ag gens est duplex respetu sacroꝝ.c.60.

Amicicia.pctōr per affectū pcī amiciciam dei violauit.c.10.

Anexum. figillus ꝯfessionis ē anexū sacrālī ꝯfessioni.c.97.

Comutato pene anexa ē remissiōi clꝑe .c.14

Aplicatio.virtus passionis xp̄i aplicatur ad nos mediantibus sacris noue legis .c.4.et. .94.c 4.96.24.

Arbitriū sacerdotis dr vo'untas eius rone et diuino instinctu regulata.c.104.

Ares p̄nie sunt hodie arbitrarie.z cur.c.104.

Arbitrari.sacerdos nō pōt arbitrari in ordinibus confessionis.c.77.

Articulus primus et principalior est credere sanctaz ecclesiam.c.142.

Ecclesia non pōt mutare illa que ꝑtinent ad veritatez articuloꝝ et sacroꝝ.c.47.60.61.

Eccha z apli fundati sunt in articulis fidei. et ecclasticis sacris.c.60.61.

Attritio.vi clauiz mutatur in ctritōez per quaz dimittitur culpa.c.48.

Sola attritio cū clauib⁹ delet pcm̄ gr̄ p̄ se facere nō potest.c.97.

De attritione quere ꝯfessio.

Auaricia q̄d est z qñ ē mortale pcm̄.c.89.

Auerti.mortale pcm̄ auertit a deo.ideo nō pōt remitti sine gre infusione.c.40.

Audire.sacerdos audiens ꝯfessionem gerit vicem dei.ideo debet ei hoc modo fieri ꝯfessio: sicut fit deo in ctritione.c.34.

B

Baptismꝰ. Quid ē. et de eiꝰ effectibus.c.109.42.z.18.

Baptismꝰ est sacrm necessitatis.et habet duplicem ministruz.c.30.

Qualē ꝯuenit baptismꝰ et p̄nia sacrm. et in quo ꝯsistit scificatio sacri.c.122.

In sacro baptismi et p̄nie req̄ritur ꝓpositū recipiendi illa z nō in alijs sacris.c.123.

Bonum humanuz quid est.c.32.

Digitized by Google

CANONISatio sanctoꝝ. Eccliā nō erat in canonisatione sanctoꝝ.c.138.

CANTHER ḋo est ꝛ c̄. ḡre i ditōe clauis.

CAPITALIS ḋo est. et ꝑ q̄ tollitur.c.47.

CAPITALE. Septē vicia capitalia.nomine saligiā designata sunt mortalia.et ḋo requritur ad hoc ꝙ aliq̄ō viciū fit capitale .c.79.

CELLARE. de cellatōe ɔfessionis in ditione figillum.

CIRCVNstantia. de circūstantijs et numero et ordine et differētia eaꝝ. et ꝙ numeꝝ pctoꝝ est ɔfitendꝰ.c.37.

Que circūstantie sunt ɔfitende et q̄n et que mutant in aliam speciez pcti.c.38.

Circūstātie se hūt.6.modis ad ɔfessiōez.ibi.

CLAVIS. Quid ē clauis. quare dr̄ claues regni celoꝝ. quis habet eas. qualr̄ sunt in deo.in xp̄o. in ministris eccliē. et qualr̄ accipitur regnū celoꝝ.c.120.

Infideles nō habent claues.heretici ꝛceteri precisi ab eccliā nō hūt vsum clauiuꝫ.c.120.

In xp̄o est clauis excellentie;et in quo consistit excellentia illa.ibi

Quid est clauis. quot sunt. in quo sunt. q̄nō dantur.c.121.

Clauis ꝛ carater sunt idez realr̄. et qualr̄ differunt.et quid est carater.ibi.

In quolibꝫ ordine ɔfertur carater.c.121.

Claues sunt due.l.scīe ꝛ potētie.ꝛ sunt eadez ptās numero.c.121.

De vsu. effectu. et materia clauiuꝫ. et qualr̄ claues et sacerdotes operātur ad remissionem peccatoꝝ.c.122.

De materia clauis que est duplex.c.122.

In pcto sunt octo.et in quo est vsus clauiuꝫ .c.122.

Qualr̄ claues faciūt ad remissiōēm pctoꝝ. et faciūt pctōrem dignū vita eterna.c.122.

Clauis in spūalibꝰ principalr̄ est ad apertendum.in corporalibꝰ ecōtra.ibi.

Sacerdos euangelicꝰ ꝙ claues qualr̄ facit ad remissiōez pctoꝝ. et de duplici ptāte ministrorum ecclesie.c.123.

Expositio illiꝰ auctoritatis tibi dabo claues .re.ce.et qualr̄ accipitur ibi .re. ce. et qualr̄ sacerdos oñdit pctōrem absolutū.c.123.

Xp̄s per claues dedit ministris eccliē duplicem ptātem .l. remittēdi pcta.et recōciliandi cum ecclesia.et excludēdi ab ea.c.124.

Regnum celoꝝ accipitur ꝙ vita eterna.ibi.

Sacerdos euangelicꝰ ꝙ claues remittit peccata et aperit celum.c.124.

Qualr̄ sacerdos absoluit et oñdit pctōrez absolutum cū dicit. Ego te absoluo. et de virtute sacrāti in forma absolutōis sacrī pñie.c.124.

Per ɔfessiōem et absolutōez sacrālem remittitur pena triplr̄.c.126.

Ptās clauiuꝫ aliquo modo se extendit ad remissionez culpe fm ꝙ est in ꝓposito.c.14.

Vt clauiuꝫ atritio mutatur in ɔtritionem; per quam dimittitur culpa.c.48.

Duplex est clauis. ꝛ qñ data est vtraq; ꝛ de exercicio eaꝝ.c.116.

Ptās clauis ē duplex.l.ordinis et iurisdictionis. et qñ date sunt. ptās iurisdictōis duplex .l.ɔtencionis et fori ɔscientie.que excedit oñes alias.c.116.

Vsus clauiuꝫ pōt ɔfiderari in duobꝰ.l. in absoluēdo et ligando.et in ɔcedendo indulgētias .c.131.

Duplex est clauis.l.ordinis et iurisdictōnis. et de effectu et ptāte vtriusq;.c.137.

CLAVSVLA. expedit ꝙ in oñi ɔfessione sacrāli post quedaꝫ specialr̄ enumerata sequatur gñalis clausula. et cur. et sic sequatur absolutio.c.48.

COMMVNICABILIS. de modis humane communicationis.c.34.

CONCILIVM generale legitime ɔgregatum nō pōt errare.et de eius rep̄sentatōne. excellentia.auctoritate.ꝛ ptāte.c.141.142.

CONEXIO.venialia nō habēt conexionē mortalia autez sic.c.47.

CONDITIO. de ɔditionibꝰ ɔfessionis. et que sunt de esse.ꝛ q̄ de bene esse.et q̄ ɔueniūt ei fm ꝙ est actus virtutis,ꝛ que fm ꝙ est pars sacramenti.c.33.

De his ɔditionibꝰ.c.34.34.et.74.74.76

Conditiones ɔfessionis . ad quid ordinātur .c.74.74.

Sacerdos nō pōt arbitrari in ɔditionibꝰ cōfessionis.c.77.

De illis conditionibus,frequens.acceleratā. .c.34.76.

De illa ɔditione secreta.c.78.

Conditio humane nature est multuꝫ īmutata et meliorata post incarnatōez.c.97.

CONFESSIO. Confessio ḋo est. vñ dr̄. declaratio diffinitionuꝫ. que requirūtur ad cōfessiōem.de causa.ɔfessiōis.ɔfessio est triplex. et ꝑsuponit caritatez.c.22.

Confessio triplex,cuius virtutis sit.et capit

sub precepto. Quid importat. et quid inclinat ad eam. et qualr̃. et vñ pcedit. et de cõfessione iudiciali.c.23.

Confessio vocalis sacr̃alis est necessaria ad salutez de oĩbus pctis mortalib⁹ post baptismũ comissis.c.24.

Confessio qualr̃ soluit debituz pene. et est de iure diuino: et accipit determinatõem. et fuit diuersimode: diuersis tporibus.c.26.

De institutione ꝯfessiõis quo iure introducta fit.ꝛ qualr̃ fiebat i lege nature.et i lege moysy.ꝛ fit i lege xpi.c.26.29.30.60.61.62.et.63

Confessio per recognitõez pcr̃i est de iure naturali. ꝯfessio sacr̃alis é de iure diuino.c.29.

Et qualr̃ fiebat in lege nature. in lege moysy.et fit in lege xpi.ibi.

Qui tenétur ad ꝯfessiõem sacr̃alez.et de q̃b⁹ pctis.ꝛ an papa possit dispensare in ꝯfessiõe et de eius necessitate.c.26.

Confessio pctõꝝ et absolutio sacr̃alis debz fieri occulte.et cur.c.78.

Confessio sacr̃alis debet fieri de oĩbus pctis tam publicis q̃z occultis in occulto.c.79.et.80.

Scitum in ꝯfessiõe est q̃ nescitũ.ꝛ cur.c.81.

Confessio vocal' quare fit in lege noua.et nõ in lege nature. nec in lege veteri. et ad q̃o ordinatur.et de diuersitate ꝯritõis et ꝯfessionis. in diuersis tporibus.c.94.

Confessio qualr̃ obligabat in lege nature.et in lege moysy.et q̃lr̃ obligat in lege xpi.c.94.

Nn pp̃z ꝯfessiõem vocalez ad quã nunc obligamur fit lex noua onerosioz lege nature.et legis veteris. et de excellentia et vtilitate sacr̃i pñie.et sacꝝ noue legis.c.97.

Qñ tenetur aliquis ad ꝯfitẽduz.et q̃ nõ tenetur ad statim nisi in q̃nq; casibus.c.28.

De dilatione ꝯfessionis ꝛ ei⁹ piculis.c.29.

Confessio cui fit facienda et de eius instituti one et necessitate et ministro et fine.c.30.

Confessio debet fieri pprio sacerdoti.c.31.

Nd hoc q̃ aliquis absoluat alium tria requiruntur.ibi.

Quis est pprius sacerdos. et qñ liceat ꝯfiteri alieno sacerdoti.c.32.

De ꝯditionib⁹ ꝯfessionis.et que sunt de esse. et que de bene esse.et que ꝯueniunt ei fm q̃ est pars sacri.et que fm q̃ est actus virtutis.c.33.

Declaratio ꝯditionũ ꝯfessionis singulatim .c.34.

Tribus modis aliquis nõ ꝯfitetur vere.ibi.

In actu ꝯfessiõis nulla dz esse celeritas.ibi.

Confessio debet esse integra. et qualr̃ in duobus casibus põt quis diuidere ꝯfessiõem .c.34.

Omnia pcr̃a mortalia que memorie occurrũt de quib⁹ alis pctõr nõ est ꝯfessus debz dicere vni ꝯfessori cui ꝯfitetur.et cur.c.34.

Sacerdos audiens ꝯfessiõem gerit vicẽ dei. et qualr̃ debet ei fieri ꝯfessio. quid faciat penitens cũ post ꝯfessiõem recordatur alicui⁹ in cõfessione obliti. De integritate et diuisione confessionis.numer⁹ pctõꝝ est ꝯfitend⁹.c.34.

Confessio debet esse vera.c.36.

De veritate ꝯfessionis.sacr̃alis.iudicialis. et tormẽtoꝝ.et q̃ nemo debet mentiri in eis.et de circũstantijs.et numero.et ordine.et differentia eaꝝ.c.37.

Que circũstantie sunt ꝯfitende.et que.ꝛ qñ mutant in aliam speciem pcr̃i.c.38.

Circũstãtie se hnt sex modis ad ꝯfessiõez.ibi

Nn cõfessio possit esse in formis.ꝛ q̃ est meritoria.et q̃satisfactoria.et de fictione cõfessionis.ꝛ an ficte confitens teneatur iterare confessiõem.c.39.

Qñ tenetur quis pcr̃a cõfessa itez confiteri. et q̃ in quattuor casibus.c.40.

Recidiuans nõ tenetur pcr̃a semel ꝯfessa iterum confiteri.ibi.

Utrum aliquis possit confiteri per aliũ per scriptũ. vel per nunciũ. et que cõueniũt cõfessioni de necessitate.et q̃ de bene esse.c.41.

De effectib⁹ cõfessionis.c.42.43.44.

De impedimẽtis cõfessionis et remedijs contra illa.c.42.

De cõfessione incarceratoꝝ et dãpnatoꝝ ad mortem.c.44.

Cur nũc ad remissiõem pcr̃i mortalis requiritur actualis confessio.c.44.

De effectu cõfessionis multa in ditiõe pñia.

Confiteri.que pcr̃a sunt confitenda.et qui tenentur confiteri.c.78.

DE CONfessione generali et eius effectu. ex quib⁹ habet efficatiã q̃ est sacr̃alis .c.47.

Confessio gñalis sacr̃alis delz mortalia oblita.et qualr̃.ſz cum ad memoriaz occurrũt sunt cõfitenda.et cur. et qualr̃ operatur.ad quid ordinatur.c.47.et.c.118.

Quare sacerdos accedẽs ad altare.ꝛ prima et in cõpletorio facit cõfessiõem gñalem.c.99.

CONfessor.de qualitate cõfessoris.et interrogationib⁹ faciendis.et qualr̃ se debz habere erga penitẽtes. Tres sunt modi penitẽtiuz.q̃liter diuersimode tẽptantur.c.63.

De pñia in extremis. et de eius periculis. et q̃ quilibet sacerdos pōt tunc absoluere quēlibz ab oībus casibus et a quolibz vinculo. c. 44.

De ↄfessione incarceratoꝝ et dāpnatoꝝ ad mortez et ↄfessione eis ↄcedenda. et qualr̃ tenē tur dicere verū et ꝓcere socios criminū. c. 44.

CONtritio. Contritio q̃d est. et cur sic oř. ꝛ de singulis partib⁹ eius. et cur req̃ritur ad re missiōem pcti. et que requirūtur ad eam. et de actu et forma et principio et effectu et dolore. ꝛc. c. 17.

Contritio fm q̃ in se ↄsideratur fuit sem̃ p in qualibz lege. et qualr̃. c. 17. 94. 96.

Contritio debet esse de oñi pcto actuali pro prio. nō de alieno. et de solo malo culpe. de prin cipio et fmino ↄtritionis. c. 17.

De dolore ↄtritionis qui est duplex. et de q̃li tate et q̃ntitate et intensiōe ꝛ mensura eius. ꝛ q̃ tenetur quis ↄteri. et in quibus pōt esse con tritio. c. 19.

De duratōne. qualitate. mensura. efficatia. et forma ↄtritionis. ꝛ q̃ tenetur quis conteri. et in quib⁹ pōt esse ↄtritio. c. 20.

De effectu. virtute. efficatia. valore. et neces sitatate ↄtritionis. et qualr̃ est causa remissio nis pctoꝝ. et de intensione. infinitate. et forma ↄtritōis. ꝛ de dolore sensitiuo ꝛ intellectiuo. ꝛ qualr̃ se hñt ad ↄtritōem. et qualr̃ sunt in ptāte nr̃a. de efficatia medicine spūalis. et qualr̃ con tritio delet pcm̃. et comutat penam eternā in tp̃alem. c. 21.

Contritio includit essencialr̃ ꝓpositū ↄfiten di. et est pars integralis sacr̃i pñie. c. 92. 93.

Sola displicētia pcti sine ꝓposito ↄfitendi: nō est ↄtritio nec dimittit pcm̃. c. 96.

CVlpa actualis vñ. puenit. c. 17.

Per culpam efficitur homo inhabilis ad bo num. ꝛ debitoꝝ pene. c. 21.

Pcm̃ debet remitti q̃ntuz ad culpam et rea tum pene. nō pōt esse sc̃a remissio sine prima. Culpa ↄfistit in deordinatōe volūtatis. c. 49

Ad remissiōem culpe originalis et actualis req̃ritur sacm̃ ecclie actu vel voto susceptuz. c. 24.

Pñia delet oēm culpam actualez tam mortā lem q̃z venialez. cui specialr̃ applicatur. c. 43.

Plus debet penitens odire culpam in q̃ntuz est dei offensa: q̃z in q̃ntuz est sibi nocina. et cur c. 19.

Magis debet displicere culpa in q̃ntuz sepa rat a deo; q̃z in q̃ntuz inducit nocumētuz sepa tio a deo est maxima penaꝝ. c. 19.

Cur magis ꝓcepim⁹ orrorem p̃cedentis cul pe q̃z p̃cedentis pene. c. 19.

Comutatio pene annexa est remissioni culpe. c. 14.

Pro eadem culpa grauiꝰ punitur quis in fu turo q̃z hic. et cur. c. 97.

De remissione culpe et pene. c. 103.

D

DEFVNctus. qualr̃ suffragia viuētium p̃ sunt defunctis. c. 106.

Qualr̃ indulgentie possint. posse defunctis. quere dulgentia.

DEꝰ Estari. sem̃ debz homo detestari pec catum. et qualr̃. In ditione. ↄtritio et pcm̃.

DEVS. Deus oīa per se. puiet ꝛ ordinat. ſ, nō req̃ritur per se oīa. puissa. ſz executio diui ne. puisentie fit per oīa entia. c. 6.

Deus duplici amore diligit creaturas ꝛ qua liter odit pctōres. c. 96.

Deus ordinauit saluare hoīes p̃ sacr̃a. c. 96.

Quecūq̃z sunt nō magis vtilia hec ordinat deus in sacr̃is. c. 117.

Efficitur aliquis deo debitor duplr̃. c. 10.

Deus nō vtitur causis mediis. p̃ se sui indigē tiam. ſz. p̃ effectuz ꝓuenientiaz. c. 90.

DIctamen. Sacr̃a eccle sunt supra dicta/ men naturalis rōnis. c. 24.

Qñ et qualr̃ agere cōtra dictamen rationis naturalis est peccatū. c. 37.

DIfferentia inter p̃iam virtutez et peni tentiam sacm̃. c. 11.

DIGNItas. quāuis pctor per p̃iam rede at ad gr̃am pristinaz et imunitatez pene: nun q̃z tā redoit ad pristinaz dignitatez innocentie. c. 20.

De dignitate nature humane post incarna/ tionem verbi. c. 97.

DIlatō ↄfessiois ē pickola. ꝛ cur. 29. 44.

DIspensatio. de hoc in ditione papa.

DIsplicētia pcti sola sine ordine ad claues non tollit peccatū. c. 96.

DIrecte. ↄfessio ordinatur directe ad dimis sionem pene. c. 43.

E

ECCLEsia. Ecclia nichil pōt sup̃ essentiaz sacr̃oꝝ. et non pōt instituere sacr̃a. c. 60. 61. et. 62. et. 63.

Ecclesia fundatur in articulis fidei et eccles asticis sacr̃is. c. 60. et 61.

Ecclesia accipitur q̃nq̃z modis. et de eius ex

ellentia,auctoritate.et ptāte.c.142.
Quomodo accipitur ecclia romana et de eiꝰ priuilegijs et fide.c.140.
q ecclesia romana faciens indulgentias non errat.c.138.
q ecclesia romana nō errat in canonisatiōe sanctoꝝ.ibi.
q ɔcilium gñale legitime ɔgregatuz qō est ecclesia vniuersalis per repsentatōez nō pōt errare:et de eius priuilegijs. auctoritate. et potestate.c.142.et.142.
De eccle auctoritate.c.140.
Ecclesia nō pōt mutare illa que ptinēt ad veritatez articloꝝ et sacroꝝ.cū plati nō sint dñi: sed ministri. nō fundatores. sed executores.c. .97.et.c.60.et.61.
Ecclesia habet in thesauro suo merita xpi. et omniuz sanctoꝝ. de quibus facit indulgentias .c.129.
Ministri ecclesie instituūtur in eccla diuinitꝰ fundata.ideo institutio ecclie psuponitur ad opationez ministroꝝ.c.60.61.
Ecclesia ad tollendoz ɔfessiōem coartauit iurisdictionem.c.79.
Elemosina est pars satisfacōnis.c.
q indulgentie se extendunt ad pñas elemosinarum.c.129.
Effectus pñie est remissio pcī actualis. .c.14.
De effectu sacroꝝ.c.69.
De effectu sacī pñie.c.42.et.69.70.
Et in ditione pñia.et ɔfessio.et absolutio.
De effectu ɔfessionis gñalis. ɔfessio gñalis.
De effectu pcī.pcīm. et veniale ꝛ mortale.
De effectu et vsu clauiz. Clauis.absolutio.
De effectu indulgentiaꝝ. Indulgentia.
Effectia.De efficatia sacroꝝ.sacīm.peccatum.absolutio.
Executio diuine puidentie fit per omnia entia.c.6.
Extrema vnctio qō est.a quo instituta ad quid ꝓdest.de eius effectibꝰ ꝛc.c.107.
Eyclytristia ad quid ꝓdest.c.7.
Excomunicatio quid est. et quot sunt eiꝰ species.et de modis coicationis humane. et de effectibus excoicationis.c.84.
An pcīm inferat excoicationez, et q non regulariter.c.84.
Penitens post ɔtritionez et ɔfessiōem ꝛ absolutionm nullo modo manet excomunicatus, .c.104.

Facilitas opandi opera virtutum pōt esse ex duobus.c.42.
Faces. eadem est fides antiquoꝝ et modernorum.c.2.et.c.70.
Oēs iusti saluati sunt per fidem ihu xpi.nō als.et qualr.c.2.
Per fidem vnitur aīa deo.c.4.
Tota fides est de xpo deo et hoīe. et cur in sacramētis est aliquid sensibile. et aliquid insensibile.ibi.
Fides dat efficatiaz sacris inēntuz ea continuat quodāmodo principali agenti.c.7.
A fide passionis xpi hnt efficatiaz sacra.nō sacroꝝ vsus fidei.p porcionalr respōdere debz. sicut ipius fidei.ptestatiōes.c.7.94.94.
Sacra ecclesie sunt quedaz ptestatōes fidei. .c.24.
Fides sine sacro nouelegis. nunqz opata est salutem.c.70.
Post tps gre reuelate oēs tam maiores qz minores tenentur habere fidem explicitam de misterijs xpi.c.4.
Intentio ponens ad finem non potest esse sine fide.c.94.
Fictus.de ficte ɔfitentibꝰ.et an fictus teneatur iterare ɔfessiōem.c.39.
Fortuosest duplex.s.otēcios ꝛ pñialis. et quio ptinet ad vtrūqz.c.68.et.79.et.81. et.114.et.116.
Forus pñialis de natura sua est ocultus.c. .78.81.
Pcā purgātur ꝛ puniūtur occulte in foro penitētie.c.80.
In sacro pñie forus secretus est de rōne sacī et de ratione precepti.c.81.
In foro ecclie militātis nō iudicatur de dispositione interiori.c.110.
In foro pñie causa agitur inter hoīem ꝛ deū et sacerdos est arbiter medius in foro exteriōris iudicij:causa agitur hoīs ad hoīem.c.112.
Absolutio et ligatio in foro ɔfessiōis est quo ad deum tm̄.et absolutio et ligatio que obligat hoīem quo ad deū ptinet ad forū pñie. Sed illa que obligat hoīem in ɔparatōe ad alios hoīes: ad forū publicū exteriōris iudicij.ibi.
Sacerdos in foro pñie est vicarius dei nō proximi.ideo satisfactio que est deo facienda depēdet ex eiꝰ arbitrio.sz nō que est deo simul ꝛ proximo facienda.c.112.
Duplex est forus ecclesie,s.priuatus ꝛ publicus iudicij ɔtencios.

In primo agitur causa inter hoiem ⁊ deum.
In altero inter hoiem et hoiem. Primū ordinatur imediate ad regnū celoꝝ. Scōm ad vnitatem ecclesie.ibi.

Satisfactiens in vno foro: non satisfacit in alio.c.114.

Forus pñialis et purgatorij sunt subordinati.c.114.

Q̄ semp fuerūt in eccla catholica duo fori .s. Dtonciosas et secretꝰ.et qualr distingūtur. Et quid ptinet ad vtrūq;.⁊q̄ est duplex clauis. ⁊ qñ data est vtraq;.et de exercicio eaꝝ.et de excellentia fori Dscie sup alios foros.c.116.

FRequens.quomodo intelligitur q̄ Dfessio fit frequens.et q̄ in actu Dfessionis nulla debz esse celeritas.c.33.34.

FVNdamētuz. fundamētuz eccle consistit in articulis fidei et ecclīasticis sacris.et est a deo positū. et ecclia nō pōt illud mutare nec in eo dispensare.nec tollere.nec aliud ponere.nec ecclesie prelati.c.60.61.117.

G

GEntiles et iudei qualr saluabātur añ ad uentum xp̄i.et qñ ⁊ qualr remittebatur in eis pcm originale.c.13.

Generalis clausula in absolutiōe sacerdotis. .s. oīa alia bona q̄ feceris ⁊c. q̄o patur.c.111.

Expedit in Dfessione sacrali q̄ post quedam specialr enumerata sequatur gnalis clausula. que oīa alia Dphendat de mortalibꝰ et venialibꝰ Dfessis alsꝫ nō Dfessis.c.48.

Gra.tps incarnatōis dr tps grē.et cur et q̄liter meliorata est Dditio nature humane ⁊ reconciliata deo et colata sunt habundāter dona gratiarum.c.97.

Qualr nobis dat grām deus.et qualr xp̄i humanitas et qualr sacra.c.4.et.7.

Pcm aufert pulchritudinem grē.c.49.

Tres sunt effectus grē.c.12.

Gra dat actui infinitaz virtutē. et cur. et q̄ lietr influātur nobis gra et virtutes. et qualr impeditur eaꝝ influxus.c.42.

Ad remissiōem pcī mortalis requritur grē infusio.sz nō ad remissiōem venialis.sz sufficit aliquis motus caritatis.c.47.49.

Qualr infunditur gra in sacro baptismi et penitentie.c.44.

Dolere de offensa diuine magestatis non est sine gratia.c.12.

Partes pñie nō sunt pꝑ defectū grē.c.16.

Forme sacroꝝ hūt virtutē instrumētalez ad gratiam inducendam.c.71.

Sacra noue legis ex virtute operis operati Dferunt gratiam.c.69.

Gloria est finis sacroꝝ.c.

Duo impediunt hoiem a Dsecutione glorie. que duo xp̄s abstullit.c.3.

Gula q̄ est pcm mortale.c.39.

H

HVMana natura imutata est et multuz meliorata in xp̄i incarnatione.c.97.

Proprius effectꝰ humanoꝝ opum est q̄ per ea homo ad ultimū finem vite.s. beatitudinem perueniat.c.44.

I

INCarcerati. De Dfessione incarceratuz et dāpnatoꝝ ad mortem.c.44.

INDVlgentia. de operibꝰ superogatōis de quibus fiunt indulgentie.c.127.

Dispensatio thesauri ecclesie comittitur pape.ideo pōt facere indulgētias in quacūq; q̄titate.c.127.

De indulgentijs et de causis Dcessionis eaꝝ. et de thesauro ecclesie et dispensatore et dispensatione eius.c.128.

Ecclesia in thesauro suo habet merita xp̄i.et omniuz sanctoꝝ.de quibus facit indulgētias. .c.129.

Ad hoc q̄ indulgentie valeant. tria requruntur.⁊ que.ibi.

Relaxationes ⁊ indulgētie fiunt de meritis superogationis. et de causis valoris indulgentiarum.c.129.

Indulgentie se extendunt ad penitētias elemosinarum.c.129.

Indulgentie valent ad tollendum totam pe' nam post Dtritiōem et Dfessiōem.et cedunt in locum satisfactionis.c.130.

Vsus clauium pōt Diderari in duobus.s. in absoluēdo et ligando et in Dcedendo indulgentias.c.131.

Indulgentie nō p̄sunt defunctis in absoluēdo et ligando.sz possunt poesse per modū indulgentie exūtibus in purgatorio.ibi.

Exūtes in purgatorio fm aliqd sunt in via. et fm aliqd sunt in termino.c.131.et.132.

Indulgentie nō valent exūtibus in mortali. .c.133.

De thesauro ecclesie et valore indulgentiaꝝ et q̄ papa pōt facere indulgētias plenarias ⁊ in quacūq; assignatiōe et liberare viuentes et etiaz exūtes in purgatorio a tota pena.c.134.

Indulgentie valent quãtum ad forum dei et ẽntuz ad forum ecclesie ad remissiõem pene re sidue post ꝺ tritõez et ꝺ fessiõem ꝛ absolutõem et quare hoc possunt.c.134.

Indulgentie tm̃ valent ẽntuz sonant in foro dei et in foro ecclesie et purgatorij.c.134.

Indulgentia valet illi qui implet ꝺ ditõem. et alij pro quo hoc fit siue fit viu⁹ siue mortu⁹. dum tm̃ forma indulgẽtie hoc habeat.c.134.

Indulgentia plenaria liberat ab oñi pena p pctis debita.ibi.

Causa remissionis indulgentie est habũdan tia meritoꝝ ecclie applicatoꝝ illi cui datur in dulgentia.c.134.

Ministerecclie põt vti clauib⁹ duplr̃.c.134.

In arbitrio ꝺ cedẽtis est taxare ẽntuz p in dulgentiaz remittatur de pena .c.134.et.137.

Vsus indulgentiaꝝ fuit apud antiquos et a tpe cui⁹ ꝺ trarij nõ est memoria.c.134.

De thesauro ecclesie et valore indulgentiaꝝ. .c.137.

Per indulgentiaz nõ absoluitur quis simplr̃ a debito pene.ſz datur sibi vñ soluat.c.137.

Non põt papa p principalr̃ et imediate moue re corda infideliuz ad fidem: et fideliuz ad peni tentiaz.ſz solus deus. põt tm̃ p pctis debita sol uere de thesauro ecclesie.c.138.

Romana eccl'a faciendo indulgẽtias ꝛ cano nizando sanctos nõ errat.c.138.

Infusa gr̃a et virtutes causantur in nobis ex influentia diuini luminis que per pctm impeditur et p pñiam repatur.c.42.

Infusa.virtus infusa causat facilitatem o pandi opera virtutũ ex forti adhesione ad ob iectum virtutis.c.42.

Infoꝛmis.an ꝺ fessio possit esse iformis .c.39.

Ingratitudo.de ingratitudine peccan tium post dimissiõem pctõꝝ.c.46.

Magis ingrat⁹ est: qui post dimissiõem pec catoꝝ peccat ẽz prius.c.46.

Inuectio. de iniunctione pñie .c.104. .101.111.113.114.119.14.16.

Inuidia.legalis quid erat et qualr̃ expiabatur.c.102.

Inquisitio. debet penitẽs discere oĩa morta lia p̃missa diligenti inq̃sitione.c.34.

Institutio sacꝝ et sacri pñie et ꝺ fessi onis vocalis est a xp̃o et nõ ab eccl'a.c.60.61. .62.64.66.74.30.

Deus reseruauit sibi quedam operanda sine ministro.c.24.

Integritas est de ratione ꝺ fessionis vo calis.c.34.

Interior actus nõ cadit sub p̃cepto iuris positiui.c.62.

Interrogatio.de interrogatõib⁹ in con fessione faciendis.c.43.

Ira.m.ẽ est mortale pctm.c.39.

Inuidia.qñ est mortale pctm.c.39.

Irregularitas quid est.et an pctm mor tale inducat irregularitatez et q nõ gñaliter. et qualr̃ incurrebatur in lege veteri. et in lege noua.et de diuersitate eaꝝ.c.54.

Irregularitas est vinculũ iuris positiui. et nõ incurritur nisi in casib⁹ iure expr̃atis .ibi.

De irregularitatib⁹.ve.te. et quare fiebant et erant tot. et cur sacerdotes lauabant man⁹ et vestimenta ꝛ t̃.c.102.

Cur in veteri testamẽto erãt plures irregu laritates et purgabãtur facilr̃.in noua vero le ge ecõtra.et cur sacꝝ noue legis nõ expiant ir regularitates.c.102.et.54.

Iustificatio. nemo põt iustificari nisi per fidem i ẽu xp̃i.c.2.

Ad iustificationez impij requirũtur quat tuor.et que.c.17.et.92.

L

Latenter.Qui latenter absconditus au dit ꝺ fessiõem:sacrilegiuz comittit.et iniuriaz facit sacro.et tenetur ad cellauz.c.47.

Lex.legislator. De differentia ꝛ fine legis euangelice et legis hũane siue politice .c.68.

Lex euangelica punit oĩa vicia tam publi ca ẽz occulta.et cur.c.68.

Finis legis euangelice est coꝛcatio meritoꝝ passionis xp̃i.ibi.

Sacerdos est plenari⁹ executor euangelice legis et nullus alius.ibi.

Differentie inter legẽ veterẽ ꝛ nouã.c.97.

Inter xp̃i legem nõ poterat esse vocalis con fessio.qz nouuz erant claues.c.16.

Qualr̃ et qñ ꝺstitutiones ecclesie ꝛ leges hu mane obligant ad culpaz mortalem.c.88.

Precepta legis sunt de actib⁹ virtutũ .c.23.

De intentione veteris legis. et de ei⁹ purifi cationibus et imundicijs.c.102.

Liberari.liberatio. nemo potuit libera ri a pcto nisi per xp̃i passiõem.c.2.

Liberati sum⁹ iuste. misericorditer. et ꝺueni enter per xp̃i passiõem.c.3.

De modo quo xp̃s liberauit nos.c.4.

Nunq̃ fuit remissio pcti. nisi virtute passionis xpi.c.z.94.96.

LICENciare nó pót papa sacerdotez ut dicat qó audiuit in ofessione. Penitens aũt fic. et cur.c.96.

LUXUria quid est. et qñ est peccatũ mortale.c.39.

MERItum.mereri. que opera dñr meritoria.et que satisfactoria.et qñ.c.110.

Opera facta in caritate sunt meritoria vite ẽne.opa vero facta in mortali nó.t cur.c.110.

De meritoꝛ satisfactõe nra.q̃re ꝓ. liberari.

MISEricordia. xps liberauit nos miseri corditer.c.3.

MORtale.de hoc in ditione pcm capitale.

Mortuũ.que opa dñr mortua et que viua et que mortificata.c.43.44.

An mortuis pfint inoulgentie.c.131.132.

An et qualr mortuis pfint suffragia vinoꝝ. et quot modis liberãtur aĩe defunctoꝝ.c.107.

NATura cuiuslibet rei quid est.c.32.

Natura.naturale in natura t gra. nr uatur sufficientia. sed fm q ordinatius fieri pót fm ogruentiaz pfectibilis.c.16.

Non licz comittere pcm veniale.p quocũq; malo nature vitando. nec pꝓz hoc q alius eui tet malũ culpe.et lz eligere qcumq; maluz nature et pene pro vitando quocũq; malo culpe. .c.19.

Sacra nó sunt de iure naturali: sz diuino.et quid est ius naturale.et quid est natruale cuilibet rei.c.24.

Confessio per recognitiõem pcti est de iure naturali. Confessio sacrãlis est de iure diuino. .c.24.

Nunci9. nemo pót ofiteri p nunciũ.c.41.

Numerus pctoꝝ est. ofitendus.q; qualibz vice comittitur nouuz pcm.c.37.

OBligatio.de obligatõe pcti.c.2.et.3.

OBiectuz. qñ supra obiectũ virtutis aditur spãlis ratio boni et difficilis: req̃ritur spãlis virtus.c.23.

Obiectũ pñie est pcm qõ intendit expiare. finis deus cui intendit recõciliari.c.10.

OCculta pcta sunt ofitenda.c.27.78.

Occulta pcta puniũtur occulte in foro penitẽtie.c.30.

OFFEnsa.pcm habet rõnem offense.s.diuine mageſtatis.quã aufert pñia.t cur.c.42.

De offensa gñis humani.in ditõe passio xpi.

ORDO. oĩa entia subordinãtur odito.

et qualr hõ auertitur ab illo ordine.c.32.

OPUS.que opa dñr viua et que mortua et que mortificata.et que et qualr per pñiam vificantur.c.44.et.43.

Vita operuz dependet ex vita opantis.ibi.

Que opa sunt meritoria et que satisfactoria et qñ.c.110.

Opera facta in caritate sunt meritoria vite eterne.facta aũt in mortali nõ.c.110.

Quedaz opa refuauit sibi de9 sine ministro opanda et que.c.24.

De ope meritorio et satisfactorio.t qualiter opus bonũ vnius.pdest alteri.et qualr suffragia vinẽtium.pfunt viuis et defunctis. et aĩe defunctoꝝ iuuãtur et liberãtur.q̃re suffragiũ.

ORiginale pcm qualr remittebatur in lege nature.scripte.et gr̃e.c.13.

PAPA.in quib9 pót dispensare.et de ei9 pminentia et ptãte.c.64.et.c.97.

Papa nó pót mouere corda infideliũ ad fidẽ sz pót.p pctis debita soluere.c.138.

PARtes pñie qualr se incluũt.c.119.

De partib9 pñie.c.16.

PECcans incurrit multa mala.et q̃.c.94.

PECcatũ mortale.pcm de q̃ditate t effectu pcti.et in quib9 inuenitur.in pcto sunt duo. et q̃re.p pcto mortali datur pena etra.c.32.

Peccatũ principalr ofistit in actu interiori .c.91.

Qñ pcm est mortale. et qñ veniale. et vñ sumitur genus et ratio formalis pcti.c.33.

An pcm inducat irregularitatez. et q non generaliter.c.34.

An pcm inferat excoicationez.et ibi de modis coicationuz.c.34.

q in pcto mortali sunt octo et que sunt illa. .c.36.

q facta otra equitatem et legem rõnis sunt pcta mortalia.c.37.

Qñ et qualr ostitutões ecclesie t iura humana obligant ad pcm mortale.c.38.

q pcta capitalia noĩe saligia designata sunt secũdum se mortalia.t ibi de singulis.c.39.

q pdicta capitalia ad sui remissiõez indigẽt sacerdotũ recõciliatione.c.90.

q pcm principalr ofistit in actu interiori. .c.91.et.c.22.

q nullũ pcm mortale actuale remittitur q̃ ne ofessiõe sacrãli actu.l.uoto susceptа.c.92.

Omia pcā mortalia actualia sūt necessario ꝺfitenda si facultas assit.c.93.

Cur nūc ad remissiōem pcī mortalis req̄ritur vocalis ꝺfessio: et nō in lege nāture nec in lege moysy.c.94.

Et ibi vnde ꝓuenit offensio pcī mortalis ⁊ que requirūtur ad remissiōem pcī.

Sola displicentia pcī sine ꝓposito ꝺfitendi nō remittit peccatū.c.96.

Quilibet homo pōt per se peccare: ꝫ nō pōt per se resurgere.et cur.ibi.

Ad remissiōem pcī oportet adesse metitum passionis xp̄i in clauibus.c.96.

Cur peccator nō pōt satisfacere pro pcō suo .ibi.et.c.2.

De reatu et effectu peccati.c.96.

Pcm ex parte ꝺuersionis est finitum.et ex parte auersionis habet infinitatē.c.24.

Pcm facit quādaꝫ ꝺtinuitatē et solidtatē in sensu peccatoris.c.17.

In oī actuali pcō est quedaꝫ ꝺuricia volū tatis.c.18.

Per pcm deordinatur natura hūana.c.94.

De effectu pcī.c.17.18.42.94.104.

Pcm originale qualit̄ remittebatur in lege nature.scripte.et gratie.c.13.

Apud deū quilibꝫ redditur minor ꝙ peccatū quocūq; nō peccāte.ꝫ nō apud hoīes.c.26.

Principiuꝫ oīs pcī est superbia.c.17.

Sicut futurū pcm semp oportuit vitare ita et de comisso dolere.ibi.

Vnde ꝓuenit actualis culpa.c.18.

Nullū pcm sine ꝺtritione deletur.c.47.

Existens in mortali nō diu manebit q̄n pec cet mortaliter.et cur.c.29.

Pcm veniale. pcā venialia qualit̄ oponūtur caritati.et qualit̄ mortalia.c.47.

Mortale auertit a deo; veniale vero non. q; nō tollit gratiaꝫ.c.40.

Veniale nō sepat a deo; nec a regno ecclesie triūphantis.nec indiget recōciliatōne nec cō fessione nec ꝺtritione.c.98.

Contra veniale nō deordinatur aliquod sacm neq; excludit gram.c.98.

Veniale nō impedit celebratōeꝫ. colonesꝫ. ne q; diuinor audītōem.c.99.et.101.

Ad remissiōem venialiuꝫ nō req̄ritur noue gr̄e infusio.ꝫ sufficit aliquis mot⁹ caritatis in especiali vel in generali.c.47.

De modo remissionis venialiuꝫ.c.49.

Vnū veniale remittitur sine alio: ꝫ nō sine oī mortali.neq; vnū mortale sine alio.c.49.

Quodlibet pcm debet remitti q̄ntū ad ꝫ .s.q̄ntuꝫ ad culpā et q̄ntuꝫ ad reatū pene et nō pōt esse scōa remissio sine prima.c.49.

Venialia nō habent conexionēꝫ q̄ntuꝫ ad cō uersionēꝫ neq; q̄ntū ad auersiōem. ideo pōt re mitti vnū sine alio.c.49.

In repatione caritatis ꝺsistit pcī mortal dimissio et in repatione feruoris caritatis ve nialis dimissio.ibi.

Veniale nō pōt remitti volūtate manēte ad illud actu vel habitu.c.49.

De causa et modo remissionis venialium .c. .50.et.c.93.

Per que et qualit̄ remittūtur venialia ⁊ cur potiꝰ ꝙ illa q̄ꝫ alia .c.91.et.c.103.et.97.100.

Venialia remissa q̄ntuꝫ ad penam futuri se culi nō indigent recōciliatione.c.99.

Veniale nō impedit celebratōem.ibi.

Venialia nō impediūt auditōeꝫ diuinor.c.101.

De remissione venialiuꝫ in vita et post mor tem.c.103.

Culpe venialis remissio est solutio pene tē porālis debite.c.99.

Qualit̄ et q̄n remittitur veniale post mortē. et cur mortalia nō pōt remitti post mortē; ve nialia vero sic.c.103.

Nullū pcm tollitur post mortē q̄n nō fuerit correctū in vita.c.103.

Ad quid ordinatur in ecclesia aqua bñdicta. tunsio pectoris.⁊c.c.99.

Pēnā. Pēnitio. Cur magis ꝓcipimus orrorem p̄cedentis pene q̄ꝫ p̄cedentis culpe.et de ꝺtritione et diuersitate et grauitate pena rum.c.19.

Per ꝺfessiōem ⁊ absolutōem sacr̄alem remit titur pena triplī.c.126.

Per indulgentias potest remitti et solui to ta pena purgatoria.c.134.

Pena dei nō est in hoc seculo rēditer. et cur hic punit aliqua.c.67.

Quare leges humane nō punīūt oīa vicia .c.68.

Pena ad quā penitens manet obligat⁹ post culpe remissiōem qualit̄ tollitur.c.111.

Vtrum pēnia sit pena canonica .c.114.

Pēnā Intentia quid est ſm diffinitōem.c.9.

Penitētia est duplex .s. interior siue virtus. et exterior siue sacm.et que sit vtraq;.⁊ de sub iecto et obiecto et fine et principio et actu eius .c.10.

Penitētie actus sunt ser.ibi.

De differentia inter pēniam virtutez et peni

P

tentiam sacramẽtum.c.11.
De effectu pñie virtutis.⁊ qualiter remittit pcm.et ibi de pulsatõe interioꝛi.et principio. et ordine.resurgendi a pcõ et qualr saluabantur gentiles.c.12.
Pñia data est in remediũ actualis pcꝛi.ibi.
Pñia sacrm ꝺfert grãm inq̃ntum est sacrm noue legis.c.70.
DE PEnitẽtia sacõ.de materia.et forma. effectu.fine.partib⁹.et re sacri. et vñ pueniũt actus penitentis.c.14.
Minister sacri pñie gerit pson̄z xpi.c.14. et.c.94.
Pñia est vnũ sacrm et qualr et de significatione partiuz eius.et de fine et effectu ei⁹.c.19.
De partib⁹ pñie.et ordine.⁊ pfectione.fine. effectu.et conexione.et inclusione.et ꝺparatione eaꝝ. et ꝺuersione pcõris. et qualr in pñia fit recõpensatio offense.et restitutio amicicie. et uoliciа plena actuaꝝ pcꝛi.⁊ de culpa ⁊ multiplici reatu pene et difficultate ad bonũ.c.16.
Que partes pñie sunt de iure naturali. que de iure diuino.et qualr ꝺfessio erat in lege nature.qualr in lege moysy.qualr est in lege grãe et cur.c.16.
Pñia sacrm et ꝺfessio uocalis est institutuz a xpo et qualr.et qñ.c.60.61.62.
Sacrm pñie ad q̃d institutuz est.et q̃ ordinatur ad deletõnem pcꝛi:q̃ntuz ad culpam et penam.c.67.68.
Pñia interioꝛ siue ꝺcontritio nõ ẽ sacrm.c.70.
Pñia inq̃ntũ est sacrm noue legis ꝺfert gratiam et remittit pcꝛa.c.69.
Virtus sacri pñie est ex auctoꝛitate clauiũ. .c.21.
Ad q̃d institutũ est sacrm pñie.c.69.
Pñia secũdum essentiaz fuit in oñi lege:sed diuersimode sm diuersitatez tpoꝝ et status fidei.c.94.
De effectu pñie et q̃ causat quẽdaz ornatum in ꝺfitente.c.97.
De effectu sacri pñie et q̃ ꝺfert grãm et remittit pcꝛa.c.69.
De effectu ⁊ virtute et efficatia sacri pñie.⁊ q̃ tollit pcm:sz nõ semp tollit totã penaz ⁊ reliquias pcꝛi. et qualr operatur ad remissiõez peccati inq̃ntuz est virtus:et qualr inq̃ntuz est sacramẽtuz.et qualr restituit virtutes.c.42.
Pñia que est virtus infusa est necessaria ad salutem oñi puro hõi.et cur.c.43.
Qualr ꝺueniunt baptism⁹ et pñia sacrm. et in quo ꝺsistit scificatio sacri.c.122.
Que bona ꝺfert sacrm pñie.c.124.
De virtute sacrali i forma sacri pñie.c.124.
Pñie iniunctio ad q̃d valet et de eius virtute. et qualr et per que remittitur pena tpalis debita p pcõ.c.104.et.111. Et ibi de pena purgatoꝛij et de iniunctõe generali.
Semp tenetur penitens implere sacerdotis iniunctõem.c.104.
Pñia iniucta facta in moꝛtali est satisfactoꝛia in foꝛo ecclie.sz nõ in foꝛo dei.c.110.
Qualr et q̃ debet iniungi pñia.c.119.
Ad quid ꝓdest pñia iniuncta. et de modo iniungendi. et qualr est arbitraria:et sacerdos ꝺbet uti ministeꝛ dei. et qualr antiq̃tus pro quolibz moꝛtali iniũgebatur septẽnis pñia. et quale debet esse arbitriuz sacerdotis.c.113.
Si pcõr sufficiẽter punitur in foꝛo pñie nulla pena purgatoꝛia manet ei.c.113.
Confessio et susceptio pñie iniuncte sunt fignũ remissiõis pcꝛi q̃ntũ ad culpã.⁊ causa q̃ntum ad penam.c.14.
Pñia iniuncta habet virtutem sacrãlem ex virtute clauium.c.11.
Pñie iniũctio uocatur satisfactio.c.16.
Utruz pñia fit pena canonica.et qualr pñie sunt arbitrarie.et quare iniũgebatur penitentia septẽnis.c.114.
POtestas ordinis et iurisꝺictõis ꝺatur ĩmediate a xpo.c.79.
Potestas duplex.c.116.
PLUries ꝺfiteri idem pcm est utile ad diminutõem pene.et qualr.c.44.
PRAceptum.precepta ecclie et iura humana qualr obligant.c.33.
Precepta legis sunt de actib⁹ virtutũ.c.23.
Precepta legis ad q̃d ordinant.c.83.
Precepta iuris positiui nõ se extendũt ad actus interioꝛes.c.62.
PRAlati ecclie nõ possunt nouos articulos fidei edere. aut noua sacra instituere. vel instituta remouere.c.61.47.
Prelati et ministri ecclesie nõ sunt ecclie ꝺuatoꝛes:sz executoꝛes.c.47.
PRAparatio.Quid est ꝑparatio ad grãm et q̃d requiritur ad iustificatõem.c.94.
Qñ ꝺicitur homo facere q̃d in se est. et se ꝑparare ad grãm.c.96.
Que requiruntur ad iustificatõez impij.c.92
PRAuilegiũ.de priuilegijs ecclie et ꝺcilij generalis.c.140.141.
PRAuidentia.de puidẽtia diuina et de ei⁹ executione.c.6.

PVblicus. oīa pcā siue publica siue occulta sunt occte ꝺfitēꝺaī foro pīali. c. 27. et. 30.

PVlsatio. de pulsatōe interiori. c. 12.

PVnitio. q̄ nō est hic locus punitiois regulariter. et q̄ ōs punit hic aliqua. pp̄r quattuor causas. c. 67.

PVRgatorius. de pena purgatoria ⁊ obligatione penitētis ad illa. c. 16. 104.

De ꝓportione pene purgatorie ad vires penitētis. c. 44.

Pīa iniuncta est sufficiens satisfactio ꝓ pena purgatoria virtute clauiuꝫ. c. 111.

Forus pīalis et forus purgatorij sunt subordinati c. 114.

Pena purgatoria est ad punienꝺū ea que nō fuerūt hic sufficienter punita. c. 114.

Inꝺulgentie pūt ꝓesse existentibꝰ in purgatorio. c. 131.

Existētes in purgatorio ſm aliquiꝺ sunt in via. et ſm aliq̄ꝺ sunt in t̄mino. c. 132.

Per inꝺulgētias pōtsolui et remitti tota pena purgatoria. c. 134.

PVRgare. cerimonie veteris legis solum purgabāt ab irrigularitatibꝰ ñ a culpis. c. 102.

R

REatus est meritus pene siue obligatio ad penam. c. 42.

Reatus pcī est obligatio ad penaꝫ dāpni ⁊ ad penam sensibilē. c. 96.

Pīa iniuncta tollit reatū et reliquias pcī actualis. c. 42.

Si pīa que est virtus et sacm̄ fit pfecta totaliter delet ꝑ equallaꝫ et reliq̄as pcī. c. 43.

Reatus ꝓcedentiuꝫ pctōꝝ manet in recipiante solum quātum ad circūstantiaꝫ ingratitudinis. c. 46.

Reatus ꝺsequens culpam triplex est. et de ordine illoꝝ. c. 16.

Reuire. an et qualī et qū ⁊ que pcā ꝺimissa reꝺdeant. c. 46.

Recoꝛdari. cum aliquis post ꝺfessiōēꝫ factā recoꝛdatur alicuiꝰ mortalis in ꝺfessione obliti quiꝺ facere tenetur. c. 34.

Cum pcm̄ oblitū ad memoriaꝫ reꝺdit tenetur homo ſspecialī ꝺ ueri de illo. c. 13.

REciuiuans nō tenetur pcā semel confessa iterum ꝺfiteri. c. 40.

Regula humanoꝝ actū est ꝺuplex. c. 32.

Reliquie pctōꝝ quiꝺ sunt. et qñ et qualiter tolluntur. c.

REmissio. remitti. remissio mortaliū est conexa. c. 23.

Confessio et susceptio pīe iniuncte sunt signum remissiōis pcī q̄ntuꝫ ad culpā. et causa q̄ntuꝫ ad penam. Comutatio pene aneva est remissioni culpe. c. 14.

Ad remissiōem pcī actualis req̄ritur ꝺtritio actualis in re. ꝺfessio et satisfactio in re vl̄ in voto. c. 16.

Ad remissiōem culpe originalis et actualis requiritur sacrāmētuꝫ ecclie actu vel voto susceptum. c. 24.

Que req̄runtur ad remissiōēꝫ pcī. c. 94.

Pcm̄ mortale directe remittitur p ꝺfessionem vocalez et absolutōēꝫ sacr̄alem. c. 71.

De remissione mortaliuꝫ et venialiuꝫ et culpe ⁊ pene. ⁊ qualī remittitur veniale post mortem. c. 103.

De remissione mortaliuꝫ quere mortale. Cōtritio. ꝺfessio. absolutio. clauis. g̃ra.

De remissione venialiuꝫ quere. ibi. et ꝺfessio g̃ualis. pcā venialia.

REmitti. quoꝺlibꝫ pcm̄ ꝺebet remitti q̄ntū ad culpam et q̄ntuꝫ ad reatuꝫ pene. et non pōt esse sc̄a remissio sine p̄uia. c. 49.

REseruatio. ꝺeus refuauit sibi quedaꝫ operanda sine ministro. et que. c. 24.

REstitutio. In pīa fit recōpensatio offense et restitutio amicicie. c. 16.

Restitutio nō est pars essencialis satisfactionis. ſꝫ ꝑexigitur ꝓ modū fuꝺamēti. c. 16.

De restitutiōe aliqua in ꝺitione satisfactio.

REsurgere. nemo potest per se resurgere a pcō. et cur. c. 96. et. c. 2.

De principioꝝ ordine resurgēꝺi a pcō. c. 12

S

SAcerꝺos. sacerꝺos euāgelicꝰ est plenariꝰ executoꝛ euangelice legis. c. 63.

Audiens ꝺfessiōem gerit vicem ꝺei. ideo ꝺebet ei hoc modo fieri ꝺfessio sicut ꝺeo in ꝺtritione. c. 34. 81. 92. 112. 39. 96.

Sacerꝺos in foro pīali absoluit ab oīmibus pctīs. nisi sint specialī reſnata superiori. c. 79.

Sacerꝺos ex caratere ordinis habet originaliter q̄ possit absoluere ⁊ ligare in vtroq̄ foro ab oībus pctīs ⁊ a qualibꝫ suīa si sibi nō subtraheretur materia per ecclie ordinatōēꝫ. c. 79.

Cum alicui sacerꝺoti comittitur ptās ligandi vel soluendi nō ꝺatur sibi simplī aliqua potestas. ſꝫ tollitur artatio. c. 79.

Quod sacerꝺos scit in ꝺfessione nescit ut hō. ſꝫ ut ꝺeus. iꝺo nec pōt cogi nec licenciari ad reuelanꝺuꝫ. c. 81. 96. 112.

Sacerꝺos astringitur ad sigillū ꝺfessionis

ratione materie.forme.sacramenti.c.31.
Forciori vinculo astringitur sacerdos ad celandum ꝺfessiõem q̃z pctõr ad ꝺfitendum.c.31.
Sacerdos est arbiter et medius inter deum et pctõrem. et que expectant ad officium sacerdotis.c.112.
Ministri ecclesie sunt mediatores inter nos et deum et eoꝝ potestas ordinatur ad vnionẽ nos cum deo.c.112.
Quis est ꝓprius sacerdos et qñ licet ꝺfiteri alieno sacerdoti.c.32.
Quare sacerdos legalis lauabat manꝰ et vestimẽta.et de irregularitatibꝰ veteris testamenti.c.102.
Sacerdos euangelicꝰ nõ solum ostendit peccatorem absolutũ.seo vere disponit et facit ad remissiõem pctõrum et apertionez regni celorum.c.123.
Sacerdos euangelicꝰ ꝑ claues remittit peccata et aperit celum.c.124.
Qualr̃ sacerdos euangelicꝰ absoluit et ostendit peccatorez absolutuz dicens ego te absoluo.c.124.
S Cramẽtuz.sacra noue legis sunt instrumenta diuine mirificordie et qualr̃.c.4.
Diuersa sacra diuersis tꝑoribꝰ ꝺgruunt. et qualr̃ in qualibet lege.c.4.
Jn quo ꝺfistit scificatio sacr̃i.c.122.
Cur et qualr̃ aplicatur nobis virtus passionis xp̃i per sacra.no.le.c.6.
q̃ fuit ꝺueniens institutio sacꝝ noue legis.et de numero. ordine.effectu. et perfectiõe ipsorum.c.7.
De numero. ordine.effectu. et pfectione sacramẽtoꝝ.no.le.in genere et de singulis.c.7.
Jn quolibet sacõ.no.le.fit pmotio suscipientis ad aliquaz sanctitatem.c.14.
Quis sunt de rõne sacr̃i.ppie accepti.c.60.
Oñia sacra noue legis sunt instituta a xp̃o. c.24.60.61.62.64.
De effectu sacꝝ.c.64.
De fine sacꝝ.c.60.62.66.
Jn sactis ea que exteriꝰ gerũtur sunt signa eoꝝ que interius ꝺtingunt.c.31.
Secũduz diuersitatez tꝑoruz fuerũt diuersa sacra a passione xp̃i virtutez habentia et de diuersitate.significatõe.et effectu eoꝝ.c.94.
Que sunt de ratione sacr̃i.et de institutione. significatiõe.et effectu.et differentia sacꝝ veteruz et nouoꝝ.c.60.
De diuersitate sacꝝ antiquoꝝ et nr̃oꝝ et qualr̃ obligant.c.94.
Sacra legis nature fuerunt tria .s. decime. oblationes.et sacrificia.et qualr̃ significabant xp̃i passiõem.c.94.
Sacra gr̃e debuerunt institui in lege xp̃i. et non ante.et cur.et de excellẽtia eoꝝ.c.97.
Jn vsu sacꝝ sunt duo.s.cultꝰ diuinꝰ ꝛ sanctificatio hominis.c.64.
Sacra legis nature ꝛ legis veteris habebãt efficatiam solum ex opere operante.sacra legis gratie ex opere operante.et principalr̃ ex opere operato.c.97.
Sacr̃m pñie cõfert gr̃am inq̃ntuz est sacr̃m noue legis.c.70.
De excellẽtia sacr̃i pñie et sacꝝ noue legis .c.97.
Que sunt de ratione sacr̃i. quid significant ꝛ efficiunt sacra noue legis. ad quid sunt instituta.quis põt ea instituere.c.60.
Sacra sunt quedaz ꝓtestatiões fidei. ideo diuersis tꝑoribus diuersa ꝺgruũt sacra.c.24.
Ministri eccle nõ possunt de nouo instituere sacra.nec aliqd addere vl subtrahere de essencialibus eoꝝ.c.61.
Ad remissiõem culpe originalis et actualis requiritur sacr̃m ecclesie.ꝛ de fine ꝛ effectu sacramentoꝝ.c.24.
De formis sacꝝ et eaꝝ virtute.c.21.
De materia et forma et significatõe et efficacia sacramentoꝝ.c.14.
S Nullus nemo potuit vnq̃z nec potest nisi virtute passionis xp̃i.c.2.
Per passiõem xp̃i liberati sumus.iuste ꝛ misericorditer.c.3.
De modo quo xp̃s saluauit nos.c.4.
Qualiter saluabãtur homines ante xp̃i passionem.c.12.
Qualiter saluabãtur gẽtiles tempore legis moysy. et qualr̃ et qñ remittebatur in eis originale.c.13.
S Nctificatio. sanctificatꝰ in vtero tenetur ad baptismuz.c.43.
S Ntisfactio. nemo potest satisfacere ꝓ peccato suo neq; oñs simul ꝓ pcto alicuꝰ.c.2.
Oñis nr̃a satisfactio habet efficaciaz a satisfactione xp̃i.c.3.
Actus ꝺtritionis est meritorius et satisfactorius et sacr̃alis.c.20.
Magis expedit hõi hic satisfacere de mortalibus q̃z de venialibus.c.43.
Jn penitẽtia semp requiritur satisfactio ad minus in voto.satisfactiõis modus est multiplex.c.16.

Digitized by Google

S

Contritio et satisfactio sunt de iure natura li.c.16.

Qñ confessio est meritoria et qñ satisfactoria. .c.39.

Unus pōt satisfacere p alio si sit in caritate .c.106.

Unus non pōt oteri vel ofiteri p alio. sed pōt satisfacere. et cur.c.41.

Satisfactio nō osequitur naturaz confessiō is per se. sz mediante pcepto hominis q̄ iniunxit .c.47.

Actus penitētie habet infinitatez quādam et cur.c.42.

An pñia facta post recidiuiz sit satisfacto ria. et in quibus. et qñ existens in mortali po test satisfacere.c.110.

Satisfactio fieri non pōt per opa extra cari tatem facta. tñ in foro ecclesie millitantis va let. et que satisfactiones reiterātur. et que non. .c.110.

Que opera sunt meritoria et que satisfacto ria. quere opus.

Qualē pñie iuncte sunt satisfactorie.c.111.

Satisfactio duplex.c.119.

Sigillum confessionis q̄d est. qualē se habet ad confessiōez. qui et qñ et qualē tenētur ad illud que cadunt sub sigillo confessionis.c.46.51.112.

Quis tenetur celare confessionem et que ca dunt sub sigillo confessionis. et qñ et quomodo li ceat revellare.c.47.

Sigillum confessionis est de iure diuino et de necessitate et natura et significatione sacri. et nemo pōt in eo dispēsare.c.47.51.112.

Spes salutis non est nobis nisi per xpm .c. 23.44.

Scriptura sacra tota ordinatur ad notificā dum misterium incarnationis et passionis xpi et tota est hystoria dei solius. et de ordine libro rum sacre scripture.c.3.

Suffragium. qñ et qualē suffragia vivēn tium prsunt viuis et defunctis. et opus vni⁹ va let alteri.c.106.

Quinq; modis soluūtur a penis aie defunc torum.c.107.

Superbia quid est. et qñ est pcm mortale. .c.89.

T

Thesaurus. de thesauro eccle.c.127.

Dispensatio thesauri eccle comissa est pape .c.127.128.129.134.137.

Totalitas est mutiplex.c.16.

V

Ueniale. de hoc quere pcm veniale.

Uita venienti ad vitam eternaz est cari tas.c.47.

Status vie est status merendi et satisfacien di.c.20.

Uirtus. qñ sup̄a obiectum virtutis addi tur specialis ratio boni et dificilis: req̄ritur specialis virtus.c.23.

Confessio est actus virtutis et cuius pcepta legis sunt de actib⁹ virtutuz. quid req̄ritur ad hoc q̄ aliquis dicatur actus virtutis.c.23.

De pñia virtute et qualē est specialis virt⁹ .c.10.

De virtute sacrali in forma absolutionis sa cramēti penitētie.c.124.

De prioritate et fundamēto et actu virtutū et qualē philosophi diuerātes de virtute nō fe cerunt mentionez de pñia. et de obiecto virtu tum theologicarum.c.10.

Hec et virtutes causantur in nobis ex influ entia diuini luminis que impeditur per pcm et reparatur per pñiam.c.42.

Per pñiam restituūtur oēs virtutes.c.45.

Virtuosus pōt esse debitor pene. ibi.

Virtus passionis xpi copulatur nobis per sacra noue legis.c.7.

Virtus q̄d importat et quid est.c.52.

Uita. baptism⁹ est spālis regnatio et facit nouam vitam in xpo.c.42.

In vltimis vite pōt homo penitere. et q̄ opa dicuntur viua et que mortua et que mortifica ta.c.43.

Tota vita presens est tps contritionis que so lum pōt esse in hac vita.c.20.

In peccante post baptismū tollitur vita spi ritualis et manet in sui radice.c.14.

Uoluntas. in omni actuali pcto est quedam uricia voluntatis et qualē opponitur ei contri tio.c.15.

Uolūtatis electio cadit sup actus aliarū vi rium. et sup actum pprium.c.15.

Solus deus potest mutare voluntatem hōis de malo in bonum.c.135.

Unctio extrema ad quid prodest. et de eius institutione et mirabilib⁹ effectib⁹.c.105.

X

Xps est caput ecclesie.c.96.141.142.

Tempus incarnationis xpi: dr tps plenitu dinis.et cur.c.97.

De xpi humanitate et eius dignitate. excel lentia. influentia. et merito et oparatione. ad sua membra.c.97.

Digitized by Google

De potestate xpi in sacramētis.c.60.
Qualē passio xpi fuit satisfactio p peccatis nostris.c.3.
Passio xpi fuit virtutis infinite.⁊ qualē est causa remissionis pctō⁊.c.4. De gra xpi.ibi.
Passio xpi aplicatur nobis per sacra.c.4.
Nemo potest mereri nisi in virtute passiois xpi.c.4.
Per xpi passionez liberati sumus iuste misericorditer et ꝺuenienter.c.3.
Virtute passionis xpi acceptatur oīs nra satisfactio et nō alias.c.1.
Sine virtute passiois xpi neq; originale neq; actuale pcm dimittitur.c.24.
Qualē xps cōm suam humanitatē potuit influere spiritualē in alios homines.c.3.
In quo ꝺueniunt xps ⁊ sancti in operibus supererogationis.c.129.
Xpianus.omnes credētes in xpm ab inicio mundi fuerunt xpiani.c.70.

Deo gras

Capitulum
M
Confutatorium
tis oblitis
modo
recipere
ter:assum
B
Penitentie
Capitulum
.q.ex
auertatur
melius
C
Est de
etiam
sacerdote
venia
viuidemodo
D
Absolutionis
ritatis
meditatio
fructifera
municatum
E
boclaues
testatem
operato
ditionem
tur inuere
F
gunt
malum
de adulteri.
sub aliqua
principalius
G
Xpi
vit defide
fic res
tollitur
tio est
H
tractatu
est sufficiteri
solum
detestatione
I
maculam
lis pfici
cerdos
fionem
Et si
lz
tiſmo
opus
virtute
are.hec
cato
L
tur etiam
ad cuius
statim
adultis
ibi.re
O
et an
seosu
rio ex
prehensa
ecclesie
N
notanoum
recusauerint
canonisatio
de pēna
in primo